

Bakwé Bible

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

MATIÖ.....	4
MARĚKĚ.....	35
LUKĚ.....	55
JAAN.....	87
AKĚTĚ.....	109
RJMĚNYÜÜ.....	138
1 KOREENTĚNYÜÜ.....	151
2 KOREENTĚNYÜÜ.....	164
GALAAATĚNYÜÜ.....	173
EFESĚNYÜÜ.....	178
FILIPĚNYÜÜ.....	183
KOLDOSENYÜÜ.....	187
1 TESALONIKĚNYÜÜ.....	191
2 TESALONIKĚNYÜÜ.....	194
1 TIMOTEE.....	196
2 TIMOTEE.....	201
TITĚ.....	204
FILEMDO.....	206
EBRÖÖNYÜÜ.....	208
JAAKĚ.....	218
1 PIĚERĚ.....	222
2 PIĚERĚ.....	227
1 JAAN.....	230
2 JAAN.....	234
3 JAAN.....	235
JUDĚ.....	236
'NYÜGÄLJAWII.....	238

MATIÖ

-ככוא 'mla wii

Matiö, כ 'ü 'daraa' bta Aléfea 'ju Levii nı (Marékë 2.14, Lukë 5.27), 'ı bā bta Jesua 'wonyerenyüü -pu -be 'sככא -תכרפ. 'ı ma 'kplaa bta Rómëa -goflanëmalכ 'kama kää' Israeelëa 'blı, 'ia dapooa mölii. Jesua 'taın 'lı nı, juifënyככ ma 'kpakpla Rómënyüüa dapoo nı, juifënyüü 'dara 'ככ -balunyככ kpakö. 'Ü jrara 'ia 'samaa nyככ 'nyüa 'mlı. 'Be nyüülü nyra Israeelë 'nyı 'paa' -tu, 'üü 'ı jö -gba. -Maa Jesu 'jä Matiöa nyaterı. 'ınya we 'ככ 'כmä dapooa 'jrupa -wäll 'çere, 'כmä 'ıa 'wonyerenyככ bā.

-Taa 'mufagogolä kua' -pıa 'mlı nı, -gbala Matiö -gbala amı 'surı Jesu 'Kriisë bāa' 'kuı 'puçaa' Israeelë; 'ku Daviidëa -glügbö 'klıa nyככ 'ı bā. 'A 'ıa -gä -tëe, Nyçsua 'daa abıa 'ıa mlıpalanyüü -gbala kää' Israeelëa 'ju 'surı 'çmäa' 'taın 'doo 'lı ji, -be 'çmäa' 'üün 'lımlıba. -Taa -ככוא 'mlı nı, 'surı Jesu ma 'kplaa' -gböosa wiili käläa' çııa 'mlıa 'kamaplāa wii -gba, 'ii a 'jäa. Nyçsua çııa 'kamaplā nyra Nyçsuaa 'kamaplā bā dee 'dee. 'Kpıkpıakua 'drü -gböo Matiö 'balı -תכרפ:

1. Jesu 'kplā 'ıa 'wonyerenyüü 'surı 'ümāa' 'nye üma bā 'ıa 'kamaplāa 'mlıa 'jü (5–7).
2. Jesu 'kplā 'ıa 'wonyerenyüü 'surı 'ümāa' -jria 'klı çııa 'mlıa 'kamaplāa -gogoa 'sasadee nu (10–11).
3. Jesu 'pala çııa 'mlıa 'kamaplāa -sisiediia -gä tapönänā 'lı (13).
4. Jesu 'paa -balu nyra -balua cerekua -gä (18).
5. Jesu 'paa 'taın a bıarafa -gä (23–25).
 - jäı -כככulu 'totroa' 'klı:
 - Jesua 'jrupaa 'kākolofo
 - 'Jrupalā Jesu -fëççëa' Galileea -tutu -gälı
 - çı Perea -tutu -gälı -a ji Jerusalëemë
 - Jesua 'jrupaa bıarafa
 - Jesua jäjäku nyra 'ıa 'kuaabrea çככku

JESUA 'JRUPAA 'KÄKOLOFA

1.1–4.11

çı Abraamë -gälı -a -ככ Jesu 'Kriisë -gälı
Lukë 3.23-38

- 1 -jäa Jesu 'Kriisëa tulla tulla wii; 'כככ bāa' Daviidë nyra Abraamëa -glügbö 'klıa 'ju:
- 2 Abraamë bā Isaakëa tu. Isaakë bā Jakככbëa tu. Jakככbë bā Judaa nyra 'ıa -wlajüa tu.
- 3 Judaa bā Përesë nyra Seraa tu; 'üa 'yio 'ü 'dara Tamarë. Përesë bā Esërçmëa tu; Esërçmë bā Aramëa tu.
- 4 Aramë bā Aminadabëa tu. Aminadabë bā Nasככn a tu. Nasככn bā Samככa tu.
- 5 Samככ bā Boasëa tu. 'ıa 'yio 'ü 'dara Raabë. Boasë bā Obëedëa tu; 'ıa 'yio 'ü 'dara Rutë. Obëedë nya -gu Jësee.

⁶ Jësee bā 'ku Daviidëa tu. 'Ku Daviidë bā 'ku Salomככa tu; 'ı nyra Uriia 'ıılı -gu 'ככn.

⁷ Salomככ bā Roboamëa tu. Roboamë bā Abijaa tu. Abija bā Asaa † tu.

⁸ Asa bā Josafatëa tu. Josafatë bā Joramëa tu. Joramë bā Osiasëa tu.

⁹ Osiasë bā Jotamëa tu. Jotamë bā Akasëa tu. Akasë bā Esekiasëa tu.

¹⁰ Esekiasë bā Manasëa tu. Manasë bā Amçaa tu. Amçaa bā Josiasëa tu.

¹¹ 'Taın 'lı 'ü fa kää' Josiasë nyra 'ıa -wlajü Ba-bılככnëbätä, 'a -nyëe 'ı -glooro Jekoniasë nyra 'ıa -wla-jü.

¹² 'Ü çıa' Babilככnëbätä nı, Jekoniasë nya -gu Salatıelë. Salatıelë nya bā Sorobabelëa tu.

¹³ Sorobabelë bā Abiudëa tu. Abiudë bā Eliakimëa tu. Eliakimë bā Asorëa tu.

† Asaa tu: Grëekë kätıppככı -mıdooa 'mlı 'ı -jıjra: Asafëa tu.

¹⁴ Asorë bä Sadokëa tu. Sadokë bä Akimëa tu. Akimë bä Eliudëa tu.

¹⁵ Eliudë bä Eleasaarëa tu. Eleasaarë bä Matanëa tu. Matanë bä Jakowbëa tu.

¹⁶ Jakowbë bä Joseffëa tu. Joseffë bä Mariia du; 'a Mariil -gu Jesu, 'ü 'daraa' 'Kriisë.

¹⁷ So Abraamë -gält -a -kwa Daviidë -gält, 'ü -goglo 'l 'wu -pu 'wu mlw 'wu. So Daviidë -gält -a 'ta 'taun 'l kä ml 'ü fa Israaelënyüü Babilkwa 'bre n, 'ü -goglo 'l 'wu -pu 'wu mlw 'wu. So 'ia 'taun 'l -a -kwa 'Kriisë -gält n, 'ü -goglo 'l 'wu -pu 'wu mlw 'wu.

'Suru Jesu 'Kriisë -glooroa'

Lukë 2.1-7; Miseen 5.1-2; Esaii 7.14; 9.5

¹⁸ -Jäsu Jesu 'Kriisë -glooroa'. Joseffë ma -wleë Marii, Jesua 'yio; -maa 'ü -kaanlu nyüköli pa Nysuaa 'Nyüna -Susua 'klü nu 'iin 'knya bä nugbla 'l. ¹⁹ 'Da du Joseffë n, 'ü 'ba 'klgänkwa. -Be 'ny 'bataa' 'kwa 'kwa -fält be nyüüa 'kl n, 'ü 'bata 'kwa -sisie 'üma -gbasw. ²⁰ 'Ka bobo 'iin -be 'Pläkänkwa 'aanjë 'kwa 'kwa 'kl sanyü 'l, 'knya -gbala 'kwa: «Joseffë, Daviidëa 'ju, njele 'ny 'bla -m -mä Marii kä, 'Nyüna -Susua 'klü nu 'iin 'knya bä nugbla 'l. ²¹ Nyubeju 'kwa -gu, 'ba -ny 'kwa Jesu 'nyri, 'be 'kwa nëmä 'ka nyüü 'üa -balu ml 'ba.» ²² 'Asu 'ia 'fu nu -sisidë 'kä wiili 'Pläkänkwa mlpalanykwa 'sa kaa' 'l 'mä nrörö. -Jäsu 'ü -gba kaa':

²³ Ponyaklii! 'Nlëkayria -kaanlua' nyuberu jre nya nugbla 'l bäa 'kä 'knya nyubeju -gu, 'kä 'ünya 'kwa Emanuëlë 'daraa †.

'Ia -gbaa bä: «Nysua bä ana -kwa.»

²⁴ Joseffë tea' 'kä n, wiili 'Pläkänkwa 'aanjë 'daaa' 'kwa nua' n, 'ii 'kwa nu, 'knya fa 'ka 'nlu. ²⁵ -Maa 'kwa nyra 'kwa 'ny 'jeje -a jeje 'kwa -gu nyubeju. 'kwa -ny 'kwa Jesu 'nyri.

Wijrenyüülü jia' ju 'jä

2 Jesu -glooro Betëlemë, Judeea -tutu -gält 'taun 'l Erwadë -ka bä kaa' 'ku. 'Ia 'taun 'l n, -jäa wijrenyüülü tea' -säre 'kl -be ü detea' so 'jrua 'wuswafaa 'pel ü ji Jerusaleemë. ² 'Ünya 'bete: «-A 'jäa juifëa 'kwa -glooroa' -plu le? A 'jäa 'ka -säreji cel, 'ia -gu a ji 'kwa -pupua †.» ³ 'Ku Erwadë 'nua' 'iin 'wli n, 'ka ple 'caklall, 'pal Jerusaleemëa 'fu. ⁴ 'kwa 'papla juifënyüüa -gbasapernyüü kpakü nyra 'üa -dakaranyüüa 'fu -gba, 'knya 'bete 'üün -plulu 'Kriisë 'mä la' -glooro. ⁵ 'Ü -nëma: «Betëlemë basaa, Judeea -tutu -gält; 'be 'i -jrua nysuaamlpalanykwa -kwa 'l, -maa:

⁶ -Ma, Judeea -tutu -gälta Betëlemë,

'n jresaa -mäa -ma 'ny Judeea bätë kpaküa derüblö bätä bä.

† Jesu: Ebrönyri basaa; 'ia -gbaa bä: «'Lumlbanywa». †† Esaii 7.14 † 'Asu nysuaamlpalanykwa 'doo 'ü 'daraa' Balaamë -gba (Nkwa 24.17)

-Na -nyë 'kamanywa 'doo 'mä sw, 'kwa 'na -glügbö Israaelë 'nyili -gälä †.»

⁷ 'Ii kënyri Erwadë nya we wijrenyüülü 'kwa nyra 'üa 'kwa 'mä 'sraa 'pla; 'knya 'bete 'üün 'taun 'plee 'l -teë -särejile 'cie le. ⁸ 'kwa bl 'üml Betëlemë, 'kwa -nëma: «Ba mi 'ba 'bete nyubeju -gu -gbösa, 'ama 'jä 'ia 'cucasa n, 'ba ji 'ba -gbala 'm, 'na 'mugbe 'mä mi 'mä 'kwa -pupua.»

⁹ 'Ku bla 'l 'lwasaku 'ünya mi. -Särejile 'ü 'jä la' 'jrua 'wuswafa 'wu n, 'nya 'tiere 'üün 'tiere 'ünya 'kwa -plulu 'jul bäa'. ¹⁰ 'Ü 'jäa' -plu -särejile 'nyüglöa' n, dku nya 'bla 'üün -gbösa. ¹¹ 'Ü paa' nyukulua -wält, -be 'ü jäa' 'jul -be 'ka 'yio Marii n, 'ünya 'pakotifi 'ünya -pupua 'jul. 'Ünya -jeje 'üa -pöoti 'ünya 'crere 'jul -sika nyra 'ku -na, nyra 'kwa nupafuwulu 'ü 'daraa' 'miirë. ¹² 'I -sia' n, Nysua nya -gbala nyüülü sanyü 'l -maa 'ü -kany 'blö Erwadë -nyë der; 'ia -gu 'ünya fa -pasa 'nyuf 'ünya mi 'üa 'bre.

Joseffë nyra Marii fa' 'ü mia' Ejiipëtë

¹³ Wijrenyüülü mia' n, 'Pläkänkwa 'aanjë nya 'kwa Joseffë 'nyü -gält, 'knya -gbala 'kwa -maa: «Sw du 'jul nyra 'ka 'yio 'wu, 'ba fa 'ba mi Ejiipëtë, 'be Erwadë 'bata 'kwa 'jul 'bla. 'Ii 'ba ku ku 'kä 'kwa 'n -gbala -m 'ba 'blö.» ¹⁴ Joseffë swa' 'wu -gbiara n, 'kwa nyra 'ju -be 'ka 'yio nya mi Ejiipëtëa 'bre. ¹⁵ 'A -nyë 'kwa ku ku Erwadë nya jä. 'I nrörö 'kä 'Pläkänkwa wiili nysuaamlpalanykwa 'sa kaa' 'l 'mä nrörö. -Jäsu 'ü -gba kaa': «'N -gbala 'na 'ju 'kwa Ejiipëtë †.»

'Jua 'bablaku

¹⁶ Erwadë jrea' 'saa -maa wijrenyüülü nya 'kwa -wält 'wu n, 'kwa -gbaala 'celkä. 'kwa bl 'ka 'suga Betëlemë nyra bätëlä 'kä 'fu bäa' 'äa -gbaa 'ml, 'knya -gbala 'üün, 'ü 'babla nyubeju 'kä 'fu -kaanlua' -s 'kwa kä. 'Taun 'kä 'ml 'kwa -glooroa' i wijrenyüülü -gbala kaa' 'kwa n, 'ii 'kwa ble 'knya 'daa 'ü -kaanlua' -s 'kwa -gbasi. ¹⁷ 'Asu nysuaamlpalanykwa Jeremia mlta wii nu 'inya nrörö 'kasa; -jäsu 'ü -gba kaa':

¹⁸ Wii 'pala kä Ramabätä, 'dugu, 'kwa kpökwii nyra -s-s-raku 'kwa ml.

Rasëlä 'wu 'ka 'ju,

'ny 'nyie 'nyie -a nwa 'mä 'kwa bibie,

'be 'ü -kany 'plä 'wu -a bä ††.

Joseffë nyra Marii 'blöa' Israaelëa 'bre der

¹⁹ Erwadë jäa' -be Joseffë -ka bäa' Ejiipëtë n, Joseffë 'jäa' 'Pläkänkwa 'aanjë sanyü 'l. ²⁰ 'kwa -gbala 'kwa: «Sw, dku 'jul nyra 'ka 'yio 'wu, 'ba 'blö Israaelëa 'bre der; 'be nyüülü 'bata la' 'jul 'bablaku, 'ü 'a jäjä.»

²¹ Joseefē nya sɔwɔ ʼkɔnya ʼkɔɔkɔ ʼjɔɔɔ nyra ʼka ʼyio ʼwu ʼunya ʼblöö Israeēlä ʼbre dert.

Lukē 2.39-40

²² -Maa ʼk ʼnuaʼ -maa Arēkelausē ʼkɔɔkɔ ʼka tu Erɔɔdēa ʼkpata ʼwu Judeea ʼbre nɔ, ɔlɛ ʼbla ʼkɔɔkɔ ʼmā ʼlɔ dertblöö. Sanyü ʼl ʼü -gbala ʼkɔɔkɔ, ʼkɔnya mi Galileea -tutu -gälɔ bätä ʼdööa ʼmlɔ ku. ²³ Ää ʼü ʼdara Nasareetē. ʼAsɔ ʼi nu -sisidē ʼkä wiili nycsuuaamlɔpalanyüü ʼsa kää ʼl ʼmä nrörö, ʼiibä: «Nasareetenyɔɔ, ʼü nēmä ʼkɔɔkɔ ʼdara.»

Jaan Batiisēa nycsuuaajrupa

Marēkē 1.2-6; Lukē 3.1-6; Jaan 1.19-23

3 ʼA ʼia ʼtaun ʼlɔ Jaan Batiisē ji -aaga ʼlɔ, Judeea -tutu -gälɔ. ʼɔ ma ʼpaa nycsuuaawii -bɛ ʼk ma -gbala nyüü ² -maa: «Ba toro ʼlɔ -balu -gälɔ, ʼbe Cɛua ʼkamaplä -kanyɔ ʼlɔ dert -a tuɔɔ!» ³ ʼA Jaanɔ kä -gä nycsuuaamlɔpalanyɔɔ Esaii ʼpa kää ʼ-bɛ ʼk ʼdaaaʼ -maa:

Nycɔa wewewii ja -aaga ʼlɔ:

ʼBa -nyɔɔla *Pläkänycɔa ʼtrii ʼkä;

ʼba -gägä ʼka ʼnyifi ʼklɔ †!

⁴ Samooa -püpliia ʼlɔpadɛ Jaan ma ʼsroo. Mlaafua -pɛtu ʼk ma kpasra ʼlɔ -gälɔ. ʼɔa jijri ma bā -aaga ʼlɔa -kpakpēē nyra dugbakɔ.

⁵ Jerusaleemēa nyüü, Judeea -tutu -gälɔ nyra Jurēdɛen a ʼnie -gba nyüüa ʼfɔ ma mö ʼka ʼpɛ ʼlɔ. ⁶ ʼÜ ma ʼsaalɔ ʼüa -balua ʼfɔ, ʼkä ʼk ʼpaa ʼüün ʼnɔwli Jurēdɛen a ʼmlɔ.

Nycsuawii Jaan Batiisē ʼpaaʼ

Lukē 3.7-9

⁷ Jaan jreaʼ ʼsaa Farisinyüü nyra Sadusinyüü ʼkɔkɔmlɛ ma jö ʼka -nyɛɛ ʼkɔmä ʼüün ʼnɔwliɔ nɔ, ʼkɔnya -gbala ʼüün: «Mēmletapaa ʼjü ʼamɔ, nycɔ ʼplɛɛ srara ʼamɔ Nycsuua ʼcɛɛ jöaʼ, ʼɛa ʼklɔfɔkɔku le? ⁸ Ba srara nunugbili -gbalaaʼ nyüü ʼsɔɔ ʼanya ʼa -balu ʼpie. ⁹ Anyɔ ʼdaa ʼana plɛklɔ -maa: < Abraamē bā ana tu †! > ʼAmɔ ʼn -gbala, Nycsuua ʼmɛɛ ɔ nrörö -taa ʼtākēlē kuaʼ -pɔ Abraamēa ʼjü ʼlɔ. ¹⁰ -Bɛ -tɛ ʼa ʼnɔmɔ tiia tigblii ʼlɔ ʼpala. Tuulu ʼnyɔ tuaʼ ʼcɔca ʼbü nɔ, ʼunya ʼkalaa ʼkä ʼunya kapu ʼlɔ bere.

Marēkē 1.7-8; Lukē 3.15-17; Jaan 1.24-28

¹¹ «Mɔkɔ nɔ, ʼnɔ ʼn ʼpaa ʼamɔ ʼwli ʼamä -balu ʼpie; -maa nycɔkɔ nēmää ʼmɔ ʼklɔtroro, ʼk -nɔkɔwɔ ʼkɔnya -si ʼmɔ ʼwu. ʼNyɔ ʼnɔmɔ ʼlɔ -a bɔa -a ʼbalɔ ʼka ʼsii. ʼkɔkɔ nɔ, ʼkɔnya ʼamɔ ʼNyüna -Susu nyra kapu ʼwliɔ. ¹² ʼɔ ʼklaa ʼka papɛɛ kälɔ ʼkɔmä -bleeejaju nyra ʼɛa frɔ -gbasasra, ʼkɔmä ʼɛɛn nyiklilii ʼjrara, -maa ʼkɔnya ʼɛa frɔ kapulu ʼnyɔ biaraaʼ a ʼmlɔ ʼpütröa.»

Jesua ʼnɔwliɔpaku

Marēkē 1.9-11; Lukē 3.21-22; Jaan 1.29-34

¹³ Jesu nya ɔ Galileea -tutu -gälɔ ʼkɔnya ji Jaan a -nyɛɛ, Jaan ʼmä ʼkɔɔkɔ ʼniele ʼü ʼdaraaʼ Jurēdɛen, ʼɛa ʼmlɔ ʼnɔwli-pala. ¹⁴ -Maa Jaan ʼbata ʼkɔmä blara, ʼk -nēma: «Mɔ kä -mä ʼmɔ ʼnɔwliɔ, -bɛ -nö ʼkɔɔkɔ -a ʼpa -mɔ ʼnɔ ʼwli?» ¹⁵ -Maa

† Esaii 40.3 †† Jaan 8.33,37,39

Jesu nya -gbala ʼkɔɔkɔ: «A nu ʼiin ʼsaa. ʼAsɔ ʼanya nu ʼkä diili kä ʼfɔ -gääʼ ʼklɔ Nycsuua ʼnyü -gälɔ nya nrörö.» Jaan nya ʼnyie. ¹⁶ Jesu ʼpalaʼ ʼnɔ ʼwli, ʼnie ʼlɔ ʼk ʼcie dotro -bɛ Cɛu -jieroklɔ. ʼɔnya ʼjä Nycsuua -Susu ʼunya ʼcere ʼkɔɔkɔ -gälɔ -beere -sögö. ¹⁷ Mla wii nya ja cɛa mlɔ: «Na plɛ -gälɔ ʼju ku -pɔ, ʼkɔ bā ʼna dɔru -gböösa.»

ʼSɔɔ Sataan ʼtraun aʼ Jesu -aaga ʼlɔ

Marēkē 1.12-13; Lukē 4.1-13

4 ʼI -siaʼ nɔ, Nycsuua -Susu nya fa Jesu -aaga ʼlɔ Sa-taan ʼmä ʼkɔɔkɔ ʼtraun. ² ʼɔ bɔaaʼ -sɔɔ -glɔɔkɔ nyra -gbiaa -glɔɔkɔ supapaku nɔ, -gbēka nya ʼbla ʼkɔɔkɔ -gböösa. ³ ʼTraunycɔ Sataan nya jijrö ʼkɔɔkɔ -gba ʼkɔnya -gbala ʼkɔɔkɔ -maa: «-Ama bā Nycsuua ʼju nɔ, ʼpala ʼtākēlē kuaʼ -pɔ wii -gba ʼümä ʼfɔ ʼlɔ ʼcicri.» ⁴ ʼIibääʼ Jesu nɔ: «I -jɔɔ nycsuapɔkɔ ʼlɔ -maa: < -Mää jijrea ʼdoo ʼnyɔ -nyɔ nycɔ ʼklä †, -maa ʼpapawiili kä ʼfɔ jaaʼ Nycsuua mlɔ, -nyɛɛ ʼklä. > » ⁵ ʼI -siaʼ nɔ, Sataan nya ʼtiere ʼkɔɔkɔ ʼNyüna Bätää ʼmlɔ, ʼkɔnya fa ʼkɔɔkɔ Nycsuuaanyuku kpakua ʼukpɛ ʼwu. ⁶ ʼɔnya -gbala ʼkɔɔkɔ -maa:

« -Ama bā Nycsuua ʼju nɔ, ɔ -tɛ -a be -na nyufa -tutu ʼwu;

ʼbe ʼi -jɔɔ nycsuapɔkɔ ʼlɔ -maa: Nycsuua nya ʼka ʼaanjē -gbalaa,

ʼümä -mɔ -gbötö -na bɔu -pɔ ʼtākä ʼklɔ ʼkala †.»

⁷ ʼIibääʼ Jesu nɔ: «I -jɔɔ ʼlɔ bɔa -maa: < -Nyɔ ʼtraun -na *Pläkänycɔ Nycsuua †! > »

⁸ Sataan nya fa ʼkɔɔkɔ ʼdugba kpakö ʼwli, ʼkɔnya srara ʼkɔɔkɔ -tutu -gälɔ -glügbüa ʼfɔ nyra ʼüa ʼwiklɔbuabuaku,

⁹ ʼkɔnya -gbala ʼkɔɔkɔ: «-Ama ʼpala ʼna ʼklɔ kotifli -bɛ -ama -pupua ʼmɔ, ʼnyaa -mɔ ʼia ʼfɔ -nyɔ.» ¹⁰ Jesu nya -gbala ʼkɔɔkɔ: «Mumlö ʼmɔ ʼlɔ dert, Sataan! I -jɔɔ nycsuapɔkɔ kua ʼmlɔ -maa: < Pläkänycɔ, -na Nycsuua, ʼka ʼdoo ʼklɔ

-nēmä kotifli ʼpala, ʼka ʼdoo -nēmä -pupua †! > »

¹¹ Sataan nya cɛɛ ʼkɔɔkɔ -wälɔ; ʼaanjē nya ji ʼünya kälä ʼka wii -gba.

ʼJRUPALÄ JESU -FEEEREAʼ GALILEEA -TUTU -GÄLL

4.12-18.35

Jesu ʼblöoaʼ Galilee dert

Marēkē 1.14-15; Lukē 4.14-15

¹² Jesu ʼnuaʼ -maa ʼü ʼpaa Jaan -jie ʼlɔ nɔ, ʼkɔnya mi Galilee. ¹³ ʼɔ ɔɔaʼ Nasareetē nɔ, ʼkɔnya mi Kaperē-naumebätälä bāaʼ Sabulɔkɔ nyra Nafətaliia -tutu -gälɔ kukalɔ. ¹⁴ ʼKä wiili nycsuuaamlɔpalanyɔɔ Esaii ʼpa kää ʼmä nrörö; ʼk nɔnɔ kä:

¹⁵ Sabulɔkɔ nyra Nafətaliia nyüü,

† Deteronkɔmē 8.3 †† ʼLibrɛɛɛpɔkɔ 91.11-12 †† Deteronkɔmē 6.16 ††† Deteronkɔmē 6.13

'niea 'pele baa' Jurëdeen deri,
'amc nyүүлү 'nyla' juifë bā -be 'a kua' Galileea -tutu
-gält:
16 Nyүүлү kua' 'jörüükpü 'l, 'jä 'nape kpaki!
-Be nyүүлү kua' jäjaa 'jörüükpü 'l nyra jäjaa 'bla 'ml
n, 'nape nya 'üün -gält nuala †!
17 'A -plu Jesu 'bala nyüüa nycsuaawia -gbapalaku.
-jäsu 'c -gbaaa' nu: «Ba toro 'l -balu -gält, 'be Nycsuaa
'kamaplä 'a 'amc -gbajjir!»

'Wonyerenyүүлү -käti Jesu wea'

Marëkë 1.16-20; Lukë 5.1-11; Jaan 1.35-51

18 Jesu -gblaara l Galileea 'nie, 'cnya 'jä Simcnc 'ü
'daraa' Pieerë nyra 'ca -wlaju Andree. -Tata 'ü 'pa l 'nie
'l, 'be faftanyüü 'ü bā. 19 Jesu nya we 'üün: «Ba ji
'nyraa 'amc 'mä 'nye, -be 'mä 'amc nyüüftanyüü 'l
-rörö.» 20 'Köklesa 'a -plu 'ü -gba 'üa -tatë 'kä, 'ünya -me
'cnc -gält. 21 'C mia' 'klcncru jie n, 'cnya 'jä -wlaju 'cnc
-mölöö: Jaakë nyra Jaan, nycnc 'ü 'daraa' Sebedee 'ca
'jü, 'üü -be 'üa tu bā l -cnc 'l 'ü -nylglä 'üa -tatë 'kä;
'cnya we 'üün. 22 'A -plu 'ü t l dotro -cnc nyra 'üa tu
Sebedee, 'ünya -me 'cnc -gält.

Jesu 'kpla, 'c 'saa 'mufagogo -be 'c 'puc nyüü

Marëkë 1.39; Lukë 4.44; 6.17-18

23 Jesu nya mi Galileea 'pläa 'fc -gält, 'c 'kpla nyüü 'üa
'sraaplanyëka -wält -be 'c 'sara 'l 'Kamapläa 'mufagogo,
-be 'c 'puc nyүүлү -wusu 'blaaa' nyra ü 'jäaa' muncakua
'fc.

24 'Ca 'nyr l nya -gbaala Siriia -tutua 'fc -gält, -be 'ü jaja
'cnc nyүүлү kã 'fc -wusua 'katn 'katn 'blaaa' -be ü 'jäaa'
muncaku: nyүүлү domüü baa' 'l, saklanyüü, nyүүлү kã
-gbaa dii jaa', 'kä 'c 'puc 'üün. 25 Nyүүлү prea' 'cnc deri
-mäa 'üa -srl 'nyt -pe: 'ü c Galileea -tutu -gält, 'ü c
Dekaplë ††, -mölöö nya c Jerusalemë, Judee nyra Ju-
rëdeen a 'pe -mudee -gält.

Jesu 'kplara 'ca 'wonyerenyüü 'dugba 'wli

Marëkë 3.13; Lukë 6.12-13

5 Jesu 'jäa' 'srl nyüü -sümlöa' n, 'cnya 'jra 'dugba
'wli 'cnya kuwält. 'Ca 'wonyerenyüü nya jirö 'cnc
-gba. 2 'Cnya -tu 'l 'üa 'kpkpaku, 'c nmla:

'Cta drcu

Lukë 6.20-23

3 «Abia drcu 'bla nyүүлү kã bobowli baa' 'pua 'l,
'üü kã Ccua 'kamaplä!

4 Abia drcu 'bla nyүүлү 'wuöa',
Nycsua nya 'üün plcmplpaa.

5 Abia drcu 'bla nyүүлү 'wlaa' 'lkä.

† Esaii 42.7; 9.1 †† DEKAPLË: Dekaplëa -gbaa bā: «bätë -pu». Bätë -pua -tutua 'pe -medee bā Galileea 'niea bei -wält, -te 'jru jaraa'.

'Üü Nycsua nëmä 'plä jaa 'l -nyreel!
6 Abia drcu 'bla nyүүлү 'klgägäku -gbëka nyra 'mam-
latu 'blaaa',
'be wiili 'ü 'bataa' nya nröröa!
7 Abia drcu 'bla nyүүлү kãa' nyateple,
'be Nycsuaa nya 'üa nyateri 'jäa.
8 Abia drcu 'bla nyүүлү kã ple -gält 'pca',
'be 'ünya Nycsua 'jäa.
9 Abia drcu 'bla nyүүлү 'bataa' 'wlinönröku,
'üü 'ü nëmä Nycsuaa 'jü were!
10 Abia drcu 'bla nyүүлү 'ü nöa' -gbigba,
'klgägbili 'ü nöa' 'ia -gu; 'üü kã Ccua 'kamaplä!
11 «Abia drcu 'bla 'amc nyüü ma -jeire 'amc, üma nu
'amc -gbi -gba, üma 'pa 'ana -gu bubcwii nyra üma -tu
bla 'amc -gbagble -gält 'na -gu. 12 'Ba 'bri -be abia drcu
'bla 'amc, 'be 'ana 'pëe nya 'buua cel! 'Asl 'ü nu, 'ünya nu
kã nycsuaamlpalanyüü -gbi -gba, 'a -kaanlaja' ji.

-Tutu -gälta tanlu nyra 'pläa 'nape

Marëkë 9.50; Lukë 14.34-35

13 «'Amc bā -tutu -gälta tanlu; -maa tanlu ma -kanyl
'ua me -a kã, -asl 'ünya 'cncwcu 'uun 'ua me -nyl le? 'U
-kanyl 'nml 'na -a 'na dlcj 'dooa -gu. -Fält 'ü be 'uun, 'kä
nyüü 'nyee 'uun -gält.

Marëkë 4.21; Lukë 8.16; 11.33

14 «'Amc bā 'pläa 'nape. Bätälä 'palaa' 'dugba 'wli 'nyl
-sisiesa -a bā. 15 -Be 'ü 'n -gölö 'nape -a 'ümä 'een -soru
-gält 'kägbri. 'Napua tii -gält 'ü 'sree 'een 'kä, 'kä 'e nuala
nyüüa 'fc -gält. 16 'Asl 'ana 'nape kã 'emä bla nyüü -gält
nuala, 'ümä 'mufa -gbili 'a nöa' 'jä, -be 'ümä 'ana Tulc
bäa cca 'ml 'buala.

Jesu 'sasra 'l Moisëa -Dc

17 «'Ana ple 'nyt bobo -maa Moisëa -Dc 'aie nycsuaam-
lupalanyüüa 'kpkpaku 'n ji 'lgbugblo. 'Nyl deë 'lgbug-
blokalt -a ji, -maa wiili 'palaa', 'imä nrörö 'ia -gu 'n ji.

18 'Ccasa 'n -gbala 'amc n, cca nyra -tutu -ka baa' -plu
n, -dca -pccakua 'mla -jrajrii, nyra 'nml 'ua 'mla 'jrii j
-nëmä -srl -si -a -si 'plu 'kä wiia 'fc nya nrörö. 19 'A 'ia
-gu, -bakää nyc wala -dca blaadlc, -be cma 'kpla nyüü
ü nu 'ca 'sa n, 'cnc nëmä blaadlc bā Ccua 'kamapläa
'ml. -Maa nycnc -trääräa' 'l -dc n, -be c 'kplaa' nyüü ü
nu 'ca 'sa n, 'cnya nycnc kpakö bā Ccua 'kamapläa 'ml.

20 «'Amc 'n -gbala, 'ana 'klgägäku ma 'nyl Farisinyüü
nyra -dckplanyüü 'wu -a -si, 'a -nëmä Ccua 'kamapläa
'ml -a pa 'plu.

'Wlinönröku

Marëkë 11.25; Lukë 12.57-59

21 «'A 'nu 'srl 'ü -gbalaa' ana tuu -maa: < -Nyl kã -a kã
-mä nycnc 'bla, -be nycnc o nycnc 'blaaa' nycnc n, 'ünya 'cnc
-gätunyüü faa 'ümä 'cnc 'pccnc.» 22 -Maa -jäsi 'n -gbalaa'
'amc n: Nycnc o nycnc -trääräa' 'ca -moloo 'cre -gba n, -dc

'kpla 'kkn. Nycc ma te 'ca -mooloo 'klu: «Mlüünycc», 'ünya 'kkn juifëa tropina 'lu faa 'ümä 'kkn 'kkn. Nycc tca' 'ca -mooloo 'klu «Saklanycc», 'ünya 'kkn kapulu 'nyl 'nyrc'ba' 'plu, 'ua 'mlu faa 'ümä 'kkn 'kkn.

²³ «Ti kënyrl -ama ja -gbcsadë Nyccsuaa -gbcsatöwlo -gälu, -be -ama 'pa ple 'srl -na wii bäa' -na -mooloo 'mlu nu, ²⁴ 'pie -na -gbclu -jaa' -plu 'töwlo -gba, 'kä -mö -nyra -na -wluju 'mä -kätl 'wlinönrö 'fwuw 'kä -jö -na -gbu 'sa.

²⁵ «Nycc ma fa -mlu tropina 'lu nu, 'sosowu 'srl 'a -ka bäa' 'nyufu 'wu nu, -nyra 'kkn 'mä 'wlinönrö 'fwuw -a ji 'amä -gätunycc 'klu 'k, 'kä -gätunycc -pl -mlu 'sugla këlu -nyl, -be 'ü -pl -mlu -jie 'lpa. ²⁶ 'Cucasa 'n -gbala -mlu, -ama 'nyl 'ca 'kpa 'lu -a 'sa, -nëmä -srl 'lu -a 'cie.

Bätësa

Matiö 18.8-9; Marëkë 9.43,47-48

²⁷ «A 'nu 'srl 'ü -gbalaa' ana tuu: < -Nyl kä -a kä -mä bätësa 'pa †! » ²⁸ -Maa -jäsu 'n -gbalaa' 'amu: Nycc o nycc tca' 'ηlu 'klu -be c 'bataa' 'kkn 'ca pleklu nu, 'a bätësa 'pa. ²⁹ -Na 'dupa 'nyiöa -gu -ama nu -balu nu, 'bal 'ään, be 'ämlu kpaun 'kluë. 'I -siwu -a -kkn -na fugbaa 'pe 'dee 'kä 'ümä -na 'lu kapulu 'nyl 'nyrc'ba' 'plu 'mlu be. ³⁰ -Na 'dupa 'darua -gu -a -ma nu -balu nu, 'bölu 'uun. 'I -siwu -a -kkn -na fugbaa 'pe 'dee 'kä 'ümä -na 'lu kapulu 'nyl 'nyrc'ba' 'plu 'mlu be.

-Gbasccraku

Matiö 19.7-9; Marëkë 10.4-5,10-12; Lukë 16.18

³¹ «I -jjra bia: < Nycc ma 'cere 'ca 'ηlu -wälu, c -nyl 'kkn -gbasccrakkku ††. » ³² -Maa -jäsu 'n -gbaa' nu: Nycc o nycc prea' 'ca 'ηlu ima 'nyl bätësa -gu -a bä nu, 'k 'tutro 'kkn bätësa 'mlu. -Be nycc o nycc kaa' 'ηlu 'ca ducc prea' nu, bätësa 'c 'paa bia.

'Papawii -gälu 'srlku

³³ «A 'nu bia 'srl 'ü -gbalaa' ana tuu -maa: < -Ama 'srl nu, -nyl c 'iin derl, nu wiili kä -gälu -sccrla' *'Pläkänyc'ba 'klu, -be -daaa' -nya 'iin nua ‡. » ³⁴ -Maa -jäsu 'n -gbalaa' 'amu nu, 'anyl 'srl 'plu! 'Anyl 'srl cca 'nyrkl, 'be Nyccsuaa 'kukpata bäsa. ³⁵ 'Anyl 'srl -tutua 'nyrkl, 'be 'ii 'c -tuuä 'ca bei. 'Anyl 'srl Jerusalemä 'nyrkl, 'be 'ku kpaöa bätä bäsa. ³⁶ 'Anyl 'srl 'ana 'wlia 'nyrkl, 'be 'anyl 'lu -a bia 'amä 'ana 'wlia 'ηueieji 'dee 'kkn 'aie 'amä 'iin -kpöörö. ³⁷ 'Ba 'daa: -Yëë, ima bä -yëë, -be 'Woo, ima bä 'woo. -Mlu -ka jöa' 'lgälu nu, Plebubccsusua †† ni bäsa.

Wiia 'kpa 'sasaku

Lukë 6.29-30

³⁸ «A 'nu 'ü -nëmä: < 'Nyio 'saa 'nyiöa 'kpa; -gle 'saa -glea 'kpa ‡. » ³⁹ -Maa -jäsu 'n -gbalaa' 'amu nu, nycc ma

† Egëccöde 20.14; Deteronccmë 5.18 †† Deteronccmë 24.1 ‡ Levitiikë 19.12; Nyccbrë 20.3; Deteronccmë 23.22-24 †† Plebubcc-

nu -mlu -balu -gba nu, -nyl 'sa 'ia 'kpa. Nycc ma 'pa -na 'dupa -glagbu -gba 'kpa nu, to bia 'kkn 'kkn nu 'klu.

⁴⁰ Nycc ma 'daa 'cmä -mlu tropina 'lu fa 'cmä -mlu -na 'lu pakotu këlu 'ba nu, -nyl bia 'kkn -na -gälpakotu ††.

⁴¹ Nycc ma -nyl -mlu -gbötödiia 'klüa ni, -be cma 'daa -a -nyëë kilometrë 'dee -be klöo ††† nu, -gbötö 'iin -a nu kilometrë tää. ⁴² Nycc ma -se -mlu, -nyl 'kkn; -be nycc ma 'be-tre -mlu 'kpa 'lu -nyl 'blara 'kkn 'klu.

'Nyüamljraranyüüa -wawaku

Lukë 6.27-28,32-36

⁴³ «A 'nu 'ü -nëmä: < -Kä -mä -na -mooloo -wa, -be -mä -na 'nyüamljraranycc 'nyüamljrara §. » ⁴⁴ -Maa -jäsu 'n -gbalaa' 'amu nu, 'ba -wa 'ana 'nyüamljraranyüü, nyüülü busua' 'amu, 'ba 'pa 'üün 'nu, -be 'ba nu 'ana 'nyüamljraranyüü 'cucagbi -gba, 'kä 'a bibie nyüülü nöa' 'amu -gbi -gba 'üa 'wli 'lu ††. ⁴⁵ 'A nöa' 'saa nu, nyüü 'a srara 'srl 'a bäa' 'ana Tulc bäa' celu, 'ca 'jü; 'be 'c 'ηuala 'ca 'jru plebubccnyüü nyra 'cica nyüüa -gälu; 'ca 'nuηlu 'dara ü -gäa' 'klu nyra nyüülü 'nyla' 'klügä -gälu. ⁴⁶ 'Ama -wa nyüülü kä 'doo -waa' 'amu nu, dëë 'plëë 'a 'bata abia Nyccsua -nyl 'amu le? Dapookälpereenyüüa 'mugbe nö 'iml! ⁴⁷ 'Ama 'treë 'ana nyüüa 'doo nu, 'ana 'plëë 'anya 'a 'cucadëë kpaki nu? Nyüülü 'nyla' 'numi juifë bä, 'asu 'ü nö ††† ⁴⁸ 'Ti kënyrl 'ba -gäkl, 'srl 'ana Tulc bäa' celu -gäa' 'klu.

'Puablanycc dëë -nyluku

6 «Ba -tre 'ana nyüfë, 'anyl nu 'ana nyccsuaajrupa 'kä nyüü 'mä -gu 'amu 'jäjrä. 'Ama nu 'saa nu, 'ana Nyccsualc bäa' celu -ka -nëmä 'amu dëëë 'cmä la' 'amu -nyl -a -nyl. ² 'Ti kënyrl, -ama -nyl 'puablanycc dëë nu, -nyl 'fere 'iin 'kä, -beere 'srl -glagälsrörönyüü nöa' juifëa 'sraaplanyëka -wälu nyra 'nyifi 'wu. Nyüü 'mä 'üün 'buala, 'a 'ia -gu 'ü nö 'iin. 'Cucasa 'n -gbala 'amu, 'ü 'a 'üa 'pëë 'jal! ³ -Maa -m -ama -nyl 'puablanycc dëë nu, nu 'iin 'srl -na kumla 'daru -pla' wiili -na 'dupa 'daru nöa' 'jä. ⁴ 'Asl dëëë -nyëëa' 'puablanyüü kä 'imä -sisie. 'Ia 'taln 'lu -na Tulc 'jäaa' wiili nöa' -sisidii 'lu 'mä -mlu -jria 'klu †† 'pëë.

'Srl nycc 'mäa' Nyccsua bibie

⁵ «-Ama bibie Nyccsua nu, -nyl nu ††† -glagäls-rörönyüüa 'sa. 'Üü -wa 'nyüglöku üma bibie Nyccsua

susu: Sataan a 'nyrl bäsa. †† Egëccöde 21.24; Levitiikë 24.20; Deteronccmë 19.21 ††† Egëccöde 22.25-26; Deteronccmë 24.13 Juifëa -nyëë nu, -gälpakotulu nu, 'uu 'ü 'piepie -gälu -gbiara; 'a 'ia -gu -d 'daa 'ü 'bal 'uun -srlwla. ††† Greekëwii nö: milö 'dee

§ Levitiikë 9.18 †† Greekë këtlpcckl -mldooa 'mlu 'i -jjra: «-Maa -jäsu 'n -gbalaa' 'amu nu, 'ba -wa 'ana 'nyüamljraranyüü, 'kä 'a bibie nyüülü nöa' 'amu -gbi -gba 'üa 'wli 'lu.» ††† Juifënyüüa plëë -balonyüü -glügü -mülü bä; 'üü juifë, 'ü nuηla 'üü -siwu. †† -jria 'klu: -Taa wak-lüülü 'nyl greekëa këtlpcckl -mldooa 'mlu -a bä. ††† -Ama bibie

juifëa 'sraaplanyëka -wält nyra 'nyifi -gba; 'üü -wa nyüü 'mä 'üün 'jäjä. 'CtCasa 'n -gbala 'amI, 'ü 'a 'üa 'pëë 'jä!
 6 -Maa -mç -ama 'mä Nyçsua bibie nI, pa -na nyüköli, 'pa -na tatu 'kä bibie -na Tulç bää' -plulu -sisrea'. 'Ia 'taun 'lI -na Tulç 'jäää' diili -nöa' -sisredii 'lI 'mä -mI -jria 'klI † 'pëë.

7 «'Ama bibie Nyçsua nI, 'anyI 'salt wii 'kçkçmle -beere nyüülü 'nyIa' Nyçsua jre. 'Üa plëë, üma 'pawii 'kçkçmle, 'a -plu Nyçsua 'mä 'üün 'nyaklipo. 8 'AnyI nu 'üa 'sa; 'be 'ana Tu jre sököö dëële 'a 'bataa', 'fçwçu 'kä 'a -sëëë 'çmI 'ëën.

Ana Tu Nyçsua

Lukë 11.2-4

9 «'Ii kënyrI -jästI 'a kää' 'amää' Nyçsua bibie:

Ana Tu, ç bää' çea 'mI, abla -na 'nyünanyrI 'buala.

10 AbIa -na 'kamadëë 'ç -tutu -gält.

Wiili -baataa', i nrörö -tutu -gält 'srlI 'i nröröa' çea 'mI.

11 -Nyl amI ana -srla 'mla jijre.

12 Cere amI ana -balu 'srlI ana 'mugbe cerea' nyüülü nöa' amI -balu -gba, 'üa -balu.

13 -Nyl të bIa amI 'klI anyI mi -balu 'lI, -maa 'ba amI Plëbubçsusu †† käl, 'be -mç kä 'plää 'kamaku, 'klü nyra 'bualaku 'plçuplçu. 'AsI i bää.

14 «'Be 'ama cere nyüü 'üa -balu, 'ana Tu bää' çea 'mI 'çnyI 'amI 'ana -balu cerea. 15 -Maa 'ama 'nyI cere nyüü 'üa -balu -a nI, 'ana Tu -nëmä bIa 'ana -balu -a cere.

'SrlI 'ü paa' su

16 «-Be 'ama pa su nI, 'anyI 'kçkç -beere -glagälç -rörönyüü. Üma pa su nI, 'ü kpaça 'klI nyüü 'mä 'saa jre 'srlI 'ü paa' su. 'CtCasa 'n -gbala 'amI, 'ü 'a 'üa 'pëë 'jä!

17 -Maa -mç nI, -ama pa su nI, su -na 'klul, 'pa -na 'wli -danlulnI 18 nyçç -plI 'saa jre 'srlI -paa' su, ima 'nyI -na tulç bää' -sisrefawua 'doo -a bää. 'Ia 'taun 'lI -na Tulç 'jäää' diili nröröa' -sisredii 'lI nya -mI -jria 'klI † 'pëëa.

'Bulç bää' çea 'mI

Lukë 11.33-34

19 «'AnyI 'papla -plI -tutu -gälta 'bulç -gba; 'be 'nyI nyra -wçsçu bublç 'uun, -be 'jejienyüü wa wa dii -be 'ü 'jie 'iin.

20 -Maa 'papla çela 'bulç -gba, 'be 'nyI nyra -wçsçu 'nyI bublç 'uun -a. 'Jejienyüü 'nyI wawla 'lI dii -a, -be 'ünyI 'jiere 'lI -a. 21 'Be -plulu 'ana 'bulç bää', 'ii 'ana plë 'pi ††.

Nyçsua nI, -nyI nu: Greekë kätIççkçI -mIçdooa 'mI 'i -jçra: «'Ama 'anyI † -jçria 'klI: -Taa waklülü 'nyI greekë kätIççkçI -mIçdooa 'mI -a bää. †† Plëbubçsusu: Sataan a 'nyrI bäsaa. ‡ -jçria 'klI: -Taa waklülü 'nyI greekë kätIççkçI -mIçdooa 'mI -a bää. †† 'ana 'bulç bää', 'ii 'ana plë 'pi: Greekë kätIççkçI -mIçdooa 'mI 'i -jçra: «-na -na

'NyIö bää nyçç fugbaa 'nape

Lukë 11.34-36

22 «'NyIö bää nyçç fugbaa 'nape. -Na 'nyü ma 'na nI, -na fugbaa 'fç bää -srlI 'klI. 23 -Maa -na 'nyü ma 'nyI -ya -a -ya nI, -na fugbaa 'fç nya 'jçjçrçüçkçpü 'lI bää. 'Ii kënyrI, 'napele bää' -mI 'lI ma bää 'jçjçrçüçkçpü nI, 'jçjçrçüçkçpülü nya 'wlisiea -o!

Nyçsuaa -wawaku nyra möliia -wawaku

Lukë 16.13

24 «'Nyçç 'nyI 'lI -a bää 'çmä 'kamanyüü 'ççç 'jçrupa 'wufëë. 'ÇnyI 'doo 'nyüamIçraraa 'kä 'çnyI -mçç -wa. 'Aie 'çnyI 'lI 'doo -trääraa -gböösa, 'kä 'çnyI -mçç sawu 'pa. 'AnyI 'lI -a bIa 'amä Nyçsuaa 'jçrupa nyra möliia 'jçrupa 'wu -fëë.

PlëIçtaaraku

Lukë 12.22-32

25 «'A 'ia -gu 'n -gbala 'amI, 'ana plë 'nyI -taaralI 'ana 'kläa -gu: 'kä dëële 'amää' jI, dëële 'amää' 'mla, 'ana fugba nyra diili 'amää' 'srooa -gu. 'Klä -si jijri 'wu; fugba nya -si 'sosroodii 'wu. 26 'Ba 'jä nyisie. -Mää pla 'inyI pla, -mää 'üa papladii 'ünyI 'sa. -Mää nyikli 'lI 'ünyI 'jçra jijri, -maa 'ana Nyçsualç bää' çelI 'fini 'iin 'klI! -Be 'a -si nyisie 'wu -gböösa 'e! 27 Nyçç 'plëë bää -plI 'ana -tçrupçç ç 'mrëë 'kä plëIçtaarakua -gu ç 'pa 'ça jçrüüa -gält -gliiibçç †† le?

28 «-Be dëplëë kä -gu 'ana plë -taaralI 'lupadiia -gu le? 'Ba -pupçç 'srlI pöplöçipi -gaaa'. 'NyI -fë 'jçrupa -a, -mää 'koti 'inyI 'kpla. 29 -Maa 'amç 'n -gbala, 'klI Salomçç kä 'mugbe jia' 'bulç -gböösa, 'ç -kaapçç 'mufadii 'sroo -beere pöplödiili kua' -plI. 30 -Be Nyçsua ma nu 'saa çma 'sroo 'kluçëëa 'sipili nëmää' -plI dorö 'ümää' 'pütö nI, -asI 'ç -nëmä 'amI 'sroo le, 'amç kä nyçsua plë 'nyIa' 'buaa?

31 «'Ii kënyrI, 'ana plë 'nyI -taaralI. 'AnyI 'daa: «Dëplëë amä jI le, dëplëë amä 'mla le, dëplëë a nëmä 'sroo le?»

32 'Be 'ia -taa diilia 'fçlç nI, nyüülü 'nyIa' Nyçsua jre 'bata 'iin -gböösa. 'Be 'ana Tulç bää' çelI, 'ç jre diilia 'fç 'makIa' 'amI. 33 'Ba 'bata -käti Nyçsuaa 'kamaplä nyra 'ça 'klIçgägäku, -be 'çmä 'lI 'amI -taa diilia 'fç 'wlibla.

34 «'Ii kënyrI, 'ana plë 'nyI -taaralI -sraakäplä -gu. -SraakäplI nya 'ia 'mugbea -gä 'paa. -SrlI -be 'ia wii.

Tuu klöç kpaçö nyra -napusragbu

Lukë 6.37-42

7 «'AnyI 'bölö 'ana -mölöç -gä -gält, -gä -plI bIa 'amI -gält 'bölö. 2 'Be 'srlI 'a 'bölöa' 'ana -mölöç -gä -gält, 'asI Nyçsua 'mä 'amI -gä -gält 'bölö. Dëële 'a nöa' -be 'a nyakaa' 'ana -mölöç, 'ëë Nyçsua 'mä nu 'çmä bIa 'amI nyaka. 3 Dëplëë kä -gu -jäää -napusragbulu bää' -na -wIçjua 'nyüa 'mI, -be -nyI -tu tuu klöç kpaçölä bää' -na 'mugbea 'nyIöa 'mI 'nyüçba le? 4 Dëplëë kä -gu -gbala

†† -çlIçççç: Greekëwii nö «kudee 'dee». 'Üa -nyëëa kudee 'dee -beere çç 'dasemreketë 'klI -a -tçç wIua 'mri 'klI.

-na -wajuu -maa: <ji -a 'balu -napusragbulu baa' -na 'ny-iöa 'mlu, -be tte -plu tuu klöö kpakölä bä -na 'nyiöa 'mlu le? ⁵ -Glagälsrörönyoo! 'Balu tuu klöö kpakölä baa' -kätu -na 'nyiöa 'mlu 'fwuu, -be -mä 'käjä -mä 'lu -napusrag-bulu baa' -na -wajua 'nyiöa 'mlu 'ba!

'Nyünadiia 'Ilsasaku

⁶ «'Anyi -nyl deele berea' 'kl Nycsuua -gu -fä, 'ü -pl 'ana 'peli kält -sie 'ü -pl 'amü 'ñanla; 'anyl be 'ana 'peru 'bua 'wle 'bösarü, 'u -pl 'een -gält 'nye.

Nycsuabibieku

Lukë 11.9-13

⁷ «'Ba -se, -be Nycsua 'mä 'amü -nyl; 'ba 'bata, 'anya 'een 'jäa; 'ba bawo tatu, 'onya 'amü tatu 'kl 'saa. ⁸ 'Be nyoo o nyoo -sea' Nycsua -nyee 'kook; nyoo 'bataa' 'ü 'jäa deele 'ü 'bataa; 'kä nyoo bawo tatu, 'ü 'saa 'kook tatu 'kl. ⁹ -Be nyoo 'plee bä 'ana -tawo, 'ü 'ba 'ju ma -se 'fwu, 'mä 'kook 'täkä -nyl le? ¹⁰ 'Aie 'ba 'ju ma -se 'kook -sre, -be 'mä 'kook trawo -nyl le? ¹¹ 'Amü 'ba ple bubaa, 'a jre 'ana 'jua 'mu-fadiia -nyunyü. -Maa 'ana Tulö baa' celi 'kook -nemä 'mu-fadii nyüülü -seee' 'kook 'iin -nyl?

-Mölöoa -wawaku

Lukë 6.31

¹² «Wiili 'a 'bataa' -mölöo 'mäa' 'amü -gba nu nu, 'ba nu bua 'saa 'üün. 'A wiili Moisea -Doo nyra nycsuuamü-palanyüüa 'fwu 'kplaa'.

'Mëmla ju

Lukë 13.23-24

¹³ «'Ba -srörö 'mëmla ju mlu; 'be 'kook 'mëmla flerewu, -be 'nyufwü falaa' 'lu nya flerewu -gböosa. Nyüülü -sröröa' 'ua mlu nya -sümlö. ¹⁴ -Maa 'kläa 'mëmla -ju nyra 'nyufwü falaa' 'lu nya 'paplagba. -Be nyüülü 'jäaa' 'uun 'nyl -sümlö -a -sümlö.

Tuua 'bö 'ü nö -be 'ü jre 'umü

Lukë 6.43-44

¹⁵ «'Ba -tre 'ana nyüfë -gbagble nycsuuamüpalanyüüa -gu! -Bablëjüa 'fu 'ü 'paa -gält -be 'ü jö 'ana -tawo, -maa klaklamlaa 'ü bä. ¹⁶ 'Üa nunugbi kält 'a nemä -srörö 'kä 'anya 'üün jre. 'Ü 'sara reseen 'jaju † nänä -gält, -ale 'ü 'sara figiebö †† 'büütüü 'wli? ¹⁷ 'Cüca tuu tuä 'cüca 'bü; -maa tuulu 'nyla' 'na tuä 'büü 'nyla' 'na. ¹⁸ 'Cüca tuu 'nyl tu bubo 'bü -a, -be tuulu 'nyla' 'na, -mäa 'uun 'nyl tu 'cüca 'bü. ¹⁹ Tuulu 'nyl tuä 'cüca 'bü nu, 'böo 'ü 'böo 'uun 'kä 'ü be 'uun kapu 'lu. ²⁰ 'Ii kënyr, 'üa nunugbi 'lu 'a nemä -gbagble nycsuuamüpalanyüü jre.

Wiia 'papaku -be 'ia nunuku

Lukë 6.46; 13.25-27

²¹ «-Mää nyüülü 'kä 'fwu werea' 'mu: < 'Pläkänycw, 'Pläkänycw nu, -mäa -nemä cewa 'kamapläa 'mlu pa. Nyoo nöa' wiili 'na Tulö baa' celi -gbala 'kook nu, 'ba 'doo nemä 'lu pa. ²² 'Ia -srüla 'mlu † nyüü 'kookmle nya 'mlu -gbalaa -maa: < 'Pläkänycw, 'Pläkänycw, -na 'nyrklü 'n 'pala nycsuuawii, -na 'nyrklü a pre domüü! 'A -na 'nyrklü a nrörö -saragbi 'kookmle! ²³ 'Kä 'nyaa 'üün -gbala: < 'Ba tuu 'mlu 'luderü, 'amü 'püea' Nycsuua -doo -gält; 'n -kaapu 'amü jre!»

'Papanyëka 'kooka 'klupaplaku

Lukë 6.47-49

²⁴ «Nyoo o nyoo ma po -taa wiili 'nyakli -be owa -träärälü 'imu nu, 'kook -beere nyoo 'paaa' 'ba nyuku 'täkä -gält. ²⁵ 'Nunju dara 'uun, 'nunjulupati kpakü 'cere 'uun 'wu, -fufwu nya ji, 'ia 'fwu jrä 'uun -gält, 'unyl blö -a blö 'be 'täkä -gält 'u 'pala. ²⁶ -Maa nyoo o nyoo 'nöoa' 'na 'papawii 'wli -be 'kook -träärälü 'imu nu, 'ü -beere mlüünycw 'paaa' 'ba nyuku 'pisiatu 'lu. ²⁷ 'Nunju dara 'uun, 'nunjulupati kpakü 'cere 'uun 'wu, -fufwu nya ji, 'ia 'fwu 'nyla jrä 'uun -gält, 'unya blö 'unya -gblooro.»

Jesu 'kplü 'kamasa

Marëkë 1.22; Lukë 4.32

²⁸ Jesu baa' -taa wiili 'papaku nu, 'ba 'kplüklaku pa nyüü -gba. ²⁹ 'Sürlü 'ü 'kplaa' -mäa 'sü -dookplanyüü 'nyl 'kplü. 'kook nu, 'kamasa 'ü 'kplü †.

'Jruklanyoo Jesu 'püca'

Marëkë 1.40-45; Lukë 5.12-14

8 Jesu 'ciea' 'dugba 'wli nu, nyüü 'kookmle nya pre 'kook derü. ² 'Jruklanyoo 'doo nya jirö 'kook -gba, 'kook 'pa 'ba 'klü kotifli, -be 'ü bibie 'kook: « 'Pläkänycw, -ama 'bata 'na 'pupuku, -mre -a -futo 'ml.» ³ Jesu nya to 'darü, 'kook -fe 'kook -gba, 'kook -gbala 'kook: «'N 'bata -na 'pupuku; 'pu!» 'A -plu nyoo ku dotro 'kook 'pu. ⁴ Jesu nya -gbala 'kook: «-Nyl -gbala 'iin nyoo, -maa mi -a -srara -na nyufa -gbsapernyoo 'klü, 'kä -saaa -gbalu Moise 'daaa' 'ba 'saa; 'uu nemä 'nyrka, 'kä nyüüa 'fwu nya 'iin jre 'sürlü 'jru -kanyla' -mlü kla †.»

Römëa 'suglanyoo -geeile Jesu 'püca'

Lukë 7.1-10; Jaan 4.46-54

⁵ Jesu paa' Kaperënaumëbätä nu, 'suglanyoo kpakö nya 'jrara 'kook 'klü, 'kook bibie 'kook ⁶ -maa: «'Pläkänycw, 'na 'jrupafenycw 'pi nyüköli, 'ba -gbaa dii jä -be 'ü sla -gböosa!» ⁷ 'Iibaa' Jesu nu: «'Nyaa jia, 'nyaa 'kook 'püca.» ⁸ -Maa 'suglanyoo nya -gbala Jesu: «'Pläkänycw, 'nyl 'iin 'klü -a 'wu -mä 'na nyuku -wält pa. -Maa 'pa waklöo 'doo

† RESEEN 'JAJU: Tuujö bäsaa, 'uu tuä reseen. 'A reseen 'ü nö -be 'ü jre -duveen. †† FIGIEBÖ: 'Üa 'brea tuulu 'ü 'daraa' figietuu, 'ua 'bü bäsaa.

‡ 'IA -SRLLA 'MLU: 'Ii bä: Nycsuua -gätusrl. †† Te Lukë 4.32 †† Levitiikë 14.2-32

-be 'na 'jrufafenyoo 'mä 'pu. ⁹'Be 'na 'mugbe 'n kä 'ka-manyüü -be 'n 'kama 'sugla. Ama -gbala 'doo: «Mi -te», 'ii 'u mö; ama -gbala -mooloo: «Ji», jö 'u jö. -Be ama -gbala 'na 'jrufafenyoo: «Nu 'saa', 'ii 'u nö.» ¹⁰Jesu 'nuu' 'iin 'wli nu, 'i kala 'koo plekl. 'Onya -gbala nyüülü prea' 'koo deru -maa: «'Cucasa 'n -gbala 'amu, 'nyl 'samaa pletoronyoo Israaelenyüüa 'mugbea -truro -a 'jära. ¹¹'Amo 'n -gbala: nyüü nya -poo 'fu 'u 'ka 'unya ji, 'u 'rua 'wusufafa 'wu -a mi 'ua 'prerefa 'wu. 'Kä 'ü nya Abraamä, Isaakä nya Jakobä nya 'wutara 'eua 'kamapläa 'ml. ¹²-Maa 'kamapläa 'jülü nömä 'u pa nu, 'unya -fälu berea 'jörüükpü 'lu; 'a -plu 'amä 'wloro, 'a -plu 'amä -gla jrörö.» ¹³Jesu nya -gbala 'suglanyoo kpakö: «Mi -na -nyee, -na nycsuapletorokua -gu deele -baataa' -nya 'een 'ljräa.» 'A 'ia -gliiilea 'ml 'jru-pafenyoo 'koo 'plu.»

Jesu 'pu -wusublanyüü 'koo 'le?
Maréké 1.29-34; Luké 4.38-41

¹⁴Jesu nya pa Piierä nyuku -wälu, 'unya 'jä Piierä 'rutayio, 'u fugba fumö, 'u 'pi -koo -gälu. ¹⁵Jesu nya -fe 'u 'daru -gba, -wusulu nya 'u 'koo 'lu. 'U 'u 'wu dotro Jesua -gä 'u 'pa †.

¹⁶-Gbia kaklaa' 'kl nu, 'unya ja 'koo nyüü 'koo 'lelu 'u domüü baa' 'lu. 'U 'u 'papawii 'u nö -be 'u pre domüü, 'kä 'u 'pu -wusublanyüü 'u 'fu. ¹⁷'Asi wiili nycsuamlt-palanyoo Esaii -gba kaa' nrörö; 'u 'nnta kä: «'U -gbötö ana -su 'unya 'doo ana -wusu 'wu ††.»

Nyüülü 'bataa' 'ümää' Jesu -gälu -me
Luké 9.57-60

¹⁸Jesu 'jaa' nyüü 'koo 'le traraa' 'koo 'kl nu, 'unya -gbala 'u 'wonyerenyüü: «A 'pl amä 'niea 'pe -mudee -gälu mi.» ¹⁹-Dokpianyoo 'doo nya jirö Jesu -gba 'unya -gbala 'koo: «'Kpikpianyoo, -plu 'lu kä 'fu -nömää' mi 'nyraa -moo 'koo mö.» ²⁰'Iibää' Jesu nu: «'Klu'ä -fä † kä 'pifa, 'nyisie kä 'dëdrë, -maa Nyoo 'ju 'nyl 'wlipiefa -a kä.» ²¹'U 'u 'wonyerenyoo -mooloo nya bibie 'koo: «'Pläkanyoo, 'moo jö, -a mi -a -tu -kälu 'na tu.» ²²-Maa Jesu nya -gbala 'koo: «-Me 'ml -gälu, 'cere jännyüü -wälu 'ümä 'ua jännyüü -tu.»

-Püpölä Jesu kaa' 'kl
Maréké 4.35-41; Luké 8.23-25

²³'Onya 'jra -gälu 'lu, 'u 'wonyerenyüü nya -me 'koo -gälu. ²⁴-Jää 'üün -püpö kpakö jrä 'nie 'kl. Jesu 'mumu 'u -be 'niea dakë 'sie -gälu 'kl. ²⁵'U 'u 'wonyerenyüü nya jirö 'koo -gba, 'unya tere 'koo 'kä: «'Pläkanyoo, 'balu amlt ml; -maa jä a nömä jä!» ²⁶'U -nëma: «'Deplee kä -gu 'a kä 'saa 'le? 'Deplee kä -gu 'ana nycsuaple 'nyl 'bua

† *JESUA -GÄ 'U 'PA: Greekë kätupkoo -midooa 'ml 'i -jjra: «'üa †† Esaii 53.4 † 'KLU'Ä -FÄ: Mrele kä -gä greekënyüü 'paa' -te nu, 'e -beere -fe. 'Ee -gögbii 'dara «renard»*

le?» 'U 'u 'wu, 'unya -koo wii 'wu 'unya 'pala -püpö nyra 'nie wii -gba. 'Ia 'fu nya bä -pio. ²⁷'Üa plekl kalaa' nu, 'ü -nëma: «'Nyoo -glügbö 'plee ku -pl, 'u 'pala -püpö nyra 'nie wii -gba, -be 'i 'baa 'u wii wii 'wu le?»

Nyüü 'koo Jesu 'baa' -balusisi -gälu
Maréké 5.1-20; Luké 8.26-39

²⁸Jesu 'prereä' 'niea 'pe -mudee -gälu Gadaranyüüa † -tutu -gälu, nyüü 'koo domüü baa' 'lu nya 'u 'dasi 'lu, 'unya 'jrara 'koo 'kl. 'Üa plebubukua -gu nyoo ma 'nyl fa 'ia 'nyufu -a. ²⁹'Üa 'kpökpöwii 'ml, 'ü -nëma: «'Wii 'plee bä a nyra -moo 'u 'u -truro le, Nyoo 'ju Jesu †? Amoo -ji -gbi -gba nu 'fu -be ana -su -su 'mä 'ljrä -ale?» ³⁰'Bösaru 'koo 'le bä 'u -nyee 'lee, 'u jö 'de. ³¹Domüü nya bibie Jesu: «-Ama pre amlt nu, pree amlt 'bösarulu koo -nyee 'lee 'ua -truro, amä 'uun 'lcre.» ³²'Onya -gbala 'iin: «'Ba mi!» Domüü nya 'cie nyüülü 'lu, 'unya pa 'bösarulu 'koo 'lelu 'lu. 'Bösarulu nya 'ba fufu -nyee 'dugba 'wli 'unya bebre 'ua nyüfë 'nie 'lu 'unya jä jä. ³³'Bösarulu -gbaglaanyüü nya fu, 'unya mi wiili kä 'fu -sia' bätä nyüü -gbalakal. 'Ünya -gbala 'üün bua wiili nröröa' nyüülü domüü ma baa' -gälu, 'ua 'kläa 'ml. ³⁴'Ii känyru, bätä nyüü 'fu nya 'cie bätä 'ümä Jesu 'jä. 'Ü 'jaa' 'koo nu, 'unya bibie 'koo 'u 'bre.

Kpakpanyoo Jesu 'pu
Maréké 2.1-12; Luké 5.17-25

9 Jesu nya 'jra -gälu 'lu, 'unya 'pl 'tanie, 'unya 'jra 'u bätä.

²Nyüü nya 'pie kpakpanyoo 'doo 'wupidee -gälu 'unya ja 'koo 'koo. Jesu 'jaa' 'ua nycsuaple nu, 'unya -gbala nyoo: «'Na 'ju, 'pa -na nyufa 'klü 'lu! -Na -balu 'a -ml cere.» ³'Ia -gu -dokpianyüü -mölö 'pala ple 'kl wii -be 'ü nö: «-Taa nyoo 'koo Nyoo!» ⁴-Maa Jesu 'jra' 'ua bobowli nu, 'unya 'bete 'üün: «'Deplee kä -gu 'a 'pala 'samaa bubuwii 'ana ple 'kl le? ⁵-Gbalu nyoo -maa -Na -balu 'a -ml cere», -be -a -gbala 'koo: «'Soo -a -nyee!» -Ml 'plee 'nyl 'lkl le? ⁶-Maa 'amä 'saa 'ju 'su Nyoo 'ju †† käläa' -tutu -gälu 'kamaku. 'U 'mrele 'u cere -balu.»

'Ia -gu 'u -gbala nyoo: «'Soo! 'koo -na 'wupidee 'wu, 'kä mö -gböoli!»

⁷'Onya 'soo, 'unya mi -gböoli. ⁸-Jria 'lu nyüü 'jaa' 'iml nu, 'ua plekl kala -be 'ü 'buala Nyoo -nyl' nyüü 'ia 'samaa 'kamakulu.

†† *GADARANYÜÜ: Nyüülü 'nyl' juifë bä, 'ua bätä. Greekë kätupkoo -midooa 'ml 'i -jjra: Geraseenyüü. †† Jesu: -Taa waklöölä 'nyl greekë kätupkoo -midooa 'ml -a bä. ††† NYOO 'JU: -Kälu kuöa 'ml -taa waklöölä kua' -pl kolokä (Te Danieelë 7.13-14*

Jesu we Levii

Marëkë 2.13-17; Lukë 5.27-32

⁹ Jesu nya mi. 'Ç mia' ni, 'çnya 'jä nycc 'doo, 'ç ku -plu 'lu 'ü 'pærea' dapoo, 'ç 'ü 'daraa' Matiö. Jesu nya we 'çç: «Ji 'nyraa -mç 'mä 'nye!» 'Ç sça' 'wu, -gält 'ç -mæ 'çç.

¹⁰ 'Purçgält ni, Jesu jö ç dæ nyuku -wält, dapookälperenyüü 'kçkçmle nyra -balunyüü -mölöö nya ji; 'üü -be Jesu nyra 'ça 'wunyerenyüü nya tara 'wu. ¹¹ Farisinyüü 'jää' 'üün ni, 'ünya 'bete 'ça 'wunyerenyüü -maa: «Deplæ kä -gu 'ana 'kçkçpianycc nyra dapookälperenyüü nyra -balunyüü -mölöö tara 'wu le?»

¹² Jesu 'nua' 'iin 'wli ni, 'çnya -gbala 'üün: «Nyüülü kä fugbë 'naa' ni, -mää 'üün 'nyl mi -dçta 'lu; -maa -wusub-lanyüü, 'üü mö 'lu. ¹³ 'Ba mi 'ba 'bata -taa wiili kua' -pç -gbaa: «Nyateplæ 'n 'bata, -maa -mää -gbc 'sasaku 'nyl 'bata †.» 'Nyl nyüülü -gää' 'klç wekalç -a ji, -maa -balukänyüü 'n ji we 'ümä -balu 'pie.»

Jesu nyra sua papaku

Marëkë 2.18-22; Lukë 5.33-39

¹⁴ Jrüü 'doo 'lu ni, Jaan a 'wunyerenyüü ji Jesu 'bete: «Deplæ kä -gu amç -be Farisinyüü pa su 'pluçpluç -be -na nyüü 'nyl pa su le?» ¹⁵ Jesu nya -gbala 'üün: «Nycc ma 'ti -be üma 'brere 'çç 'klç ni, 'kä 'ça -mülü bää' 'çç -gba nya 'kççç? -Maa jrüülü kä 'mli 'ümää' 'çç 'üa -tçrçpç 'ba ni, 'bala 'ia jrüülüa 'mli ni, 'ünya su paa. ¹⁶ Nycc 'nyl nu dape dëdrä 'çnyl 'pa dafu 'paklç -a. Çma nu 'imi ni, dape dëdrä nya dafulu 'çlaraa, 'kä 'ua 'çlaraku nya 'wlisie. ¹⁷ 'Asi nycc 'nyl 'pa bç -duveen 'jç-jare 'klçbç mlaçfikpalë 'lu -a. Çma nu 'iin ni, -duveen 'jç-jare nya 'kpalëlë wa wa, 'kä -duveenle nya 'kägblç, 'kä 'kpalëlë nya bublç. Mlaçfikpalë dëdrëa 'mli 'ü 'paa -duveen 'jçare, 'ia 'taun 'lu 'ia 'çç 'nyl bublç bublç -a.»

'Nlulç Jesu 'pçça' nyra 'çlëkayrialç jää' -be Jesu tærea' 'kä

Marëkë 5.21-43; Lukë 8.40-56

¹⁸ Jesu 'pala ç nyüü wii -gba -be 'kamanycç 'doo ji 'ça 'klç kotifli 'pala, -be 'ç bibie 'çç: «'Na 'çlëkayria jä -plu 'køklesa. Ji -a -piie 'çç klugbë -gält 'çmä 'kätæ.» ¹⁹ Jesu nya sçwu 'çç -be 'ça 'wunyerenyüü nya -mæ nycc -gält.

²⁰ 'Nlulç 'doo bää ç -plu, -toru 'ciea' 'çç 'lu 'ia -sç -pç -sç 'çç. 'Çnya ja Jesua dçrç 'çnya -fç 'ça 'lçpadæa 'mäklç -gba. ²¹ 'Be 'ça plçklç 'ç nçnta: «Ama nya ç dç 'ça 'lçpadii -gbafe, 'nyaa 'pua!» ²² Jesu nya -sieälç, 'ç 'jää' 'çç 'ç -nëmä: «'Na 'çlëkayria, 'pa -na nyufa 'klü 'lu! -Na nycsuapletoroku 'a -mç 'pçç.» 'A -plu 'çlulç ku dotro 'çnya 'pu. ²³ Jesu 'tça' 'wlilçanycc -gböoli ni, 'ç jrä 'lu -gbaçrçkçbönyüü nyra 'wuwunyüü, ²⁴ 'çnya -gbala 'üün: «'Ba sç -plu! 'Nlëkayrialç 'nyl jä -a jä, 'mumç 'ç

† Osee 6.6

'mumç!» Nyüü -gölöa' srörö 'ü srörö 'çmç. ²⁵ 'Ç bea' nyüülüa 'fç -fält ni, 'çnya pa -plu 'çlëkayrialç 'pia', 'çnya 'kplç 'ça 'daru, 'çlëkayrialç nya sçwu. ²⁶ 'Ia wiili nya -gbaala -tutua 'fç -gält 'kä.

'Nççnyüü 'ççlç Jesu 'pçça'

Matiö 20.29-34

²⁷ Jesu sça' nycc -nyæ -be 'ç möa' ni, 'nççnyüü 'çç pre 'çç dçrç -be 'ü we -gböosa: «Daviidëa 'ju, 'jä ana ny-ater!» ²⁸ Jesu 'tça' -gböoli ni, 'ünya jçrç 'çç -gba. Jesu nya 'bete 'üün: «'A boboa' 'n 'mæ -a nu wiili 'a 'bataa?» 'Iibää' nyüülü: «-Yæ! 'Pläkänycc.» ²⁹ Jesu nya -fç 'üa 'nyü -gba, 'çnya -gbala 'üün: «'Wiili 'a 'bataa' i nrörö 'sçrç 'ana nycsuapletoroku bää!» ³⁰ 'Ünya 'jäkä. Jesu nya -fççç 'üün 'nyüa 'mli 'çnya -gbala 'üün -maa: «'Amç 'n -gbala, nycc 'doo 'nyl jre wiili nröröa' 'pluç!» ³¹ -Maa 'ü 'ciea' dotro, 'ü 'pala Jesua -gä 'ia -tutulua 'fç -gält.

Jesu præ domoolç kaa' nycc 'dooa' mä

Lukë 11.14-15; Matiö 12.22-24

³² 'A 'cie Jesu 'cie ç -be nyüü ja 'çç nycc 'doo kä 'mä do-moo kaa'. ³³ Jesu præ' domoolç dotro, nycc nya 'pawii. 'I kalaa' nyüüa 'fç plçklç ni, 'ü -nëma: «'Samaa wii -kaapç -tçklç Israeëlë jrä!» ³⁴ -Maa Farisinyüü -në-ma: «Domüüa 'çifi 'ç -srörö kält -be 'ç præ domüü!»

Jesu 'jää' -jria

Marëkë 6.6; Lukë 8.1

³⁵ 'I -sia' ni, Jesu mö bätë jie nyra bätë kçaküa 'mli -be 'ç 'kçia nyüü 'üa 'sraaplanyëkaa -wält, 'ç 'sara 'lu 'üün 'Kamaplää 'Mufagogo, -be 'ç -futo nyüüa -wusua 'fç nyra 'üa mumçakua 'fç.

Marëkë 6.34; Lukë 10.2

³⁶ 'Ç 'jää' nyüü 'kçkçmle -jria, 'üa nyaterç nya -sie 'çç 'wli, 'üa sçstaku nyra 'üa 'klüa 'lçjçäkua -gu. 'Ü -beere -bablëälë 'nylç -gbanyerenycc kä. ³⁷ 'Ii kënyrç 'çnya -gbala 'ça 'wunyerenyüü: «Putulu nëmää' 'bölö, 'u 'bua -maa 'ua 'böbönyüü 'nyl -sümlö -a -sümlö. ³⁸ 'Ii kënyrç, 'ba bibie Nycsua ç bää' putukänycc, 'çmä 'jrupafenyüü -mölöö ja, 'ümä ji 'ümä 'uun 'bö.»

Nyüüponyüüççlç Jesu 'baa' 'lu

Marëkë 3.16-19; Lukë 6.14-16; Akëtë 1.13

10 Jesu nya we 'ça 'wunyerenyüü nyüüponyüüçç, 'çnya -nyenye 'üün -gältçamladæ 'ümä -frepasisi præ, -be 'ümä -wusua 'kaun 'kaun nyra -nçarakua 'fç -futo.

² -Jää apotrë -pu -be 'ççlç 'nyrç: 'klçsaa ç 'ü 'dara Simçç, çç 'ü 'dara bç Piære, nyra 'ça -wlaju 'ü 'daraa' Andree, nyra nycc 'ü 'daraa' Sebedee, 'ça 'jü Jaakë nyra 'ça -wlaju Jaan, ³ Filipë, Batëlemii, Tomaa, Matiöb 'ü 'pærea' dapoo kält, Jaakë Alëfeea 'ju, nyra Lebeelç 'ü 'daraa' Tadee †, ⁴ nyra Kananycc ‡ 'ü 'daraa' Simçç, -a -paalç Judaa Isëkariolç 'mäa' Jesu 'sa.

Nyüüponyüüsöwölü Jesu blaa' nyosujrupa 'lu

Marëkë 6.7-11; Lukë 9.2-5; 10.3-12

⁵ «A nyüüponyüüsöwölü Jesu blaa'. -Jäst 'w -gbalaa' 'üün: «Anyi fa nyüülü 'nyla' juifë bā 'üa -nyee; 'anyi pa bla Samariinyüüa bätëa 'ml.

⁶ «-Maa Israaelëa nyüülü 'mōlba' -beere -bablëë, 'üa -nyee 'ba mi.

⁷ «-Plulu kä 'fw 'a nēmāa' -srörö nu, 'ba -gbala nyüü -maa: «Cēla 'kamaplā 'a 'amī -gbajjirō.»⁸ «Ba 'puo -wusublanyüü, 'ba tere jājānyüü 'kā, 'ba -futo nyüülü 'jru 'klaaa', 'ba pre bla domüü. 'Flēel 'a 'jā 'ia 'klülü, 'ii kānyr 'ba -fē bla 'ia 'jrupalā 'flēel.

⁹ «Anyi fa -sika, 'anyi fa 'pōlōsika nyra mölii 'ana kei-waa 'ml; ¹⁰ anyi fa sakōsu, 'anyi fa 'koti 'sōō, 'anyi fa 'sii nyra 'sūsā; 'be 'jrupafenyōō kā 'ōmā dēēji.

¹¹ «Bätā o bätā kā 'ml 'amāa' pa nu, 'ba 'bata 'cū-canyōō 'māa' 'amī 'lkuēē; 'ii 'ba ku ku 'kā 'a 'cie bätälāa 'ml.

¹² «Ama pa nyukua -wält nu, 'ba 'trēē; ¹³ -gböölāa nyüü ma bā 'cūcanyüü nu, üma 'kuēel 'amī nu, 'ba bibie 'üa 'wli 'lu plegälflereku 'mä 'üa -gbööli bā. -Maa 'üma 'nyl 'cūcanyüü -a bā, -be 'üma 'nyl 'lu 'amī -a 'kuēē nu, abla 'ana mlā wii 'blöō 'amī bei 'wu derl.

¹⁴ «-Maa nyüü ma 'nyl 'lu 'amī -a 'kuēē, -be üma 'nyl po 'amī 'nyakli -a nu, 'ba 'cie -gböölā 'aie bätälāa 'ml, 'kā 'a -gbōpl 'lu 'ana bōkli -wälā -tutu †. ¹⁵ 'Cūcasa 'n -gbala 'amī, jrүүлü kā 'ml Nyosua 'māa' -gā -tu nu, Sodōōmē nyra Gomōōrēbätāa -gā -nēmā dēē -a bā 'kā 'ia nē bätälāa -gu.

-Sulu 'māa' ji

Marëkë 13.9-13; Lukë 12.11-12; 21.12-19

¹⁶ «'Ba mi! Bl 'n bl 'amī -beere -bablëējü bā 'klueēa -fāa -tōrupō. 'Ia -gu 'ba -tre 'ana nyüfë -beere -trii -be 'ba 'wllkā -beere -sögü.

¹⁷ «-Maa 'ba -gāälā 'ana nyüfë 'nyiolü nyüüa -gu. 'Ünya 'amī juifëa tropina 'lā nyüü kält 'saraa, 'kā 'ünya 'amī -gbalefi -gälgbagba 'üa 'sraaplanyukua -wält. ¹⁸ 'Ünya 'amī -gumlanyüü nyra 'kuu 'kl faa 'na -gu. -Be 'üa 'klul, 'üü -be nyüülü 'nyla' juifënyüü bā, 'amā 'üün 'cūcasalā 'a 'jāraa' 'ml 'lu -gbala. ¹⁹ 'Tān 'lu 'ümāa' 'amī 'sakalū fa nu, 'ana plē 'nyl -taaral wiili 'a nēmāa' 'pa 'ia -gu. 'Papawii nya 'amī -nyēēēē 'ia -gliilēa 'ml. ²⁰ -Māa 'ana 'mugbē -nēmā 'iin 'pa, 'ana Tūa -Susu nēmā 'amī 'iin ml 'pa.

²¹ «-Wlaju nya -wlaju -moloo jājä ml 'saraa, tu nya 'ca 'ju 'saa; 'jü nyra 'üa tuu nya 'wlitotroa, 'kā 'ünya 'üün 'bla ††. ²² Nyüüa 'fw nēmā 'amī 'nyüamljrarāa 'na 'nyrlā

†† Lebeel 'ü 'daraa': -Taa waklülü 'nyl grēkē kätōōōō -mldōō 'ml -a bā. ‡ KANANYJ: 'Ia -gbaa bā: nyōōōō -waa' 'ca -glügbō juifë -gböōsa, c fumōa' Moissēa -dōa -gu bla. 'Cnyl 'nyie Rōmēnyüü -a. † 'Kā 'A -GBōPL 'LU 'ANA BōKLI -WÄLÄ -TUTU: 'Ia -gbaa bā 'anya 'a 'wlarā, 'a nyra 'ia bätälāa nyüü -kanyl nunudēē -plō 'doo 'wu -a kälā; ü blara 'papawiiil 'paaa' Jesua -gā 'kl. 'Ii kānyr -nēmā 'ia dēē jō 'doo -a fa, 'ia

-gu, -maa nyōōōō -nēmāa' 'iin 'klōōōō, cōmāa' 'ia blarafa 'wu 'tō nu, 'cnyā 'lmlwua.

²³ «Üma nu 'amī -gbigba bätälā kā 'ml 'a bāa' nu, 'ba sō 'lu, 'ba mi bätā -mölōōa 'ml; 'cūcasa 'n -gbala 'amī: 'a -nēmā Israaelëa bätëa 'fw 'a 'ml -srörōku -a bla 'kā Nyōōa 'ju nya ji.

²⁴ «-Sukuju 'nyl 'ca 'kplkplanyōō 'wu -a -si, 'asū 'jru-pafenyōō 'nyl bla 'ca 'kamanyōō 'wusi. ²⁵ 'I 'na 'kā -suku-jū 'mä 'ca 'kplkplanyōō ja, -be 'jrupafenyōō 'mä bla 'ca 'kamanyōō ja. -Be 'ü werea' nyukukānyōō Belësebuulē nu ‡, -asū 'ü -nēmā 'ca nyuku -wälā nyüü -jējre le?

Nyōōōō a kää' amāa' pl

Marëkë 8.36; Lukë 9.26; 12.2-9

²⁶ «'Ii kānyr 'anyl pl 'üün, 'be diili kā 'fw -sisiea' nya 'wucrēēa, -be wiili 'nyla' 'lsara nya jrēēa. ²⁷ Wiili 'n -gbalaa' 'amī 'jōjrüōkpü 'lu nu, 'ba 'pala 'iin -srū 'kl; -be wiili 'ü -njūōlōa' 'amī nu, 'ba 'pala 'iin -fält. ²⁸ Anyl pl nyüülü 'blaa' 'jajēa 'doo, -be 'ünyla' 'lūblā 'ümāa' -gälā -susu 'bla. Nyōōōōa pūpūku -siwu, cō 'mrēē cō be 'jajē nyra -gälā -susu kapulu 'nyl 'nyrōōā' 'plōua 'ml. ²⁹ Nyōō 'nyl 'pa 'fufē -jie 'sōō 'perua -flaaēji 'dēēa -gu -a? -Maa 'asē 'üa -tōrupōa 'doo 'nyl blöblö -a 'kā 'ana Tu 'nyl jre 'iin. ³⁰ 'Njēili bāa' 'numi 'ana 'wli, -srülü 'i bāa' 'ca jre 'ia 'fw. ³¹ 'Ia -gu, 'anyl kā njalē, 'be 'a -si 'fufē -jie 'kōōōōō 'wu.

³² «Nyōō o nyōō 'māa' 'ml jre nyüüa 'kl nu, 'na 'mug-bēl nu, 'nyaa 'cōō jreā 'na Tulō bāa' cel, 'ca 'kl. ³³ -Maa nyōō o nyōō 'māa' 'daa' 'cnyl 'ml -a jre nyüüa 'kl nu, 'na 'mugbē, 'nēmā bla 'cml -a jre 'na Tulō bāa' cel, 'ca 'kl.

Jesua -gu nyüü 'bölōta

Lukë 12.51-53

³⁴ «'Anyi bobo -maa 'wlinōnrōku 'n ja -tutu -gäl. 'Nyl 'wlinōnrōku -tutu -gäl -a ja, -maa -jere 'n ja. ³⁵ Ji 'n ji nyüü 'mä -tūbölō: Tu -be 'ca nyūbēju -nēmā 'wli -a 'nōnrō, 'njlēkayriaju nyra 'ca 'yio -nēmā 'wli -a 'nōnrō, 'kā 'jua 'njlū nyra njtayoio -nēmā 'wlinōnrō. ³⁶ Ana -gböōliā nyüü nēmā ana 'nyüamljraranyüü bā ††.

'Sulu Jesua 'wonyerēnyüü kää' ümāa' bā

Marëkë 8.34-35; Lukë 9.23-24; 14.26-27

³⁷ «Nyōōōō -waa' 'ca tu 'aie 'ca 'yio, cō -sia' 'ml 'wu nu, 'ia nyōōōō 'nyl 'ml 'kl -a 'wu. -Be nyōōōō -waa' 'ca nyūbēju 'aie 'ca 'njlēkayria cō -sia' 'ml 'wu nu, 'ia nyōōōō 'nyl bla 'ml 'kl -a 'wu. ³⁸ Nyōōōō 'nyl -gbötōa' 'ca krua † -be cō 'daaa' 'cōmā 'ml deruprē nu, 'cnyl 'ml 'kl -a 'wu. ³⁹ Nyōōōō 'bataa' 'ca 'klāa -wältutoku, 'cnyā 'ään 'mōlba. -Maa nyōōōō 'mōlba' 'ca 'klā 'na -gu nu, 'cnyā 'ään 'jāa.

'pisiatua 'mugbē -nēmā 'ca -gba -a tu. Akētē 13.51; 18.6 †† Miseen 7.6 ‡ BELĒSEBUULĒ: -Balusisia 'kamanyōōa 'nyrl -mldōō. Te Marëkë 3.22; Lukë 11.15-19 †† Miseen 7.6 †† Krūaa -gbötōkua -gbaa bā: nyōōōō 'nyierēa' -sul 'kl Jesua -gu, cō 'nyierēa' jājäku 'kl Jesua -gu.

Nycc ma 'kuɛɛl 'amɪ, 'mɔɔ 'kuɛɛl
Marëkë 9.37,41; Lukë 9.48; 10.16; Jaan 13.20

⁴⁰ «Nycc ma 'kuɛɛl 'amɪ nɪ, 'mɔɔ 'kuɛɛl; -bɛ nycc ma 'kuɛɛl 'mɪ nɪ, nyccɔɔ bɔɔa' 'mɪ, 'mɔɔ 'kuɛɛl. ⁴¹ Nyccɔɔ 'kuɛɛa' 'lɪ nyccsuaamlɪpalanyccɔɔ 'sa 'ia nyccɔɔ 'mɔɔ 'pɛrɛ. -Bɛ nyccɔɔ 'kuɛɛa' 'lɪ 'klɪgänyccɔɔ, 'sa 'klɪgäjrupaa -gu nɪ, 'klɪgänyccɔɔ 'sa 'ia nyccɔɔ 'mɔɔ 'pɛrɛ. ⁴² Nycc o nycc nɛmää' -taa 'jɪlɪ kua' -pɪa -tɔɔɔɔɔɔ 'ju 'doo 'mamlanɪ -glasɪ 'deedeɛ -nyɪ, 'kɔɔ 'na 'wunyerenyccɔɔ 'kɔɔ 'bää' 'ia -gu nɪ, 'ɔɔɔɔɔ 'n -gbala 'amɪ, 'ia nyccɔɔ nɪ 'pɛrɛɛa 'mufag-bilɪ 'kɔɔ 'nua' 'ia -gu.»

11 Jesu blaä' 'sa 'wunyerenyccɔɔ nyüüpunyccɔɔɔɔɔɔ -gbalaku nɪ, 'kɔɔ 'nyɪ 'lɪ 'kɔɔ 'nyɪ 'mɪ 'üa -tutu -gälɪa bätë -mölööa 'mɪ 'kɔɔɔɔɔɔ -bɛ 'kɔɔ 'sara 'lɪ nyccsuaawii.

Wiili Jaan Batiisë 'betea' Jesua -gu
Lukë 7.18-35

² -Bɛ Jaan Batiisë -ka bää 'jɛɛ 'lɪ nɪ, 'kɔɔ 'nu wiili 'Kriisë nööa' 'wɪ. 'Kɔɔ 'nyɪ 'bɔɔ 'sa 'wunyerenyccɔɔ 'sɔɔ, ³ 'ü 'bete 'kɔɔ: «-Mɔɔ bää nyccɔɔ nɛmää' 'jɪ, -alɛ 'ia nɔɔ -ka bää dɛɔɔ?» ⁴ Jesu nɪ 'sa 'üün -gälɪ, 'kɔɔ -nɛmɔɔ: «Ama mɪ nɪ, 'ba -gbala Jaan wiili 'a 'nua' 'wɪ -bɛ 'a 'jää: ⁵ 'Nɔɔɔɔnyccɔɔ 'jääkä, kɔɔɔɔnyccɔɔ 'nyɛɛ, 'jɔɔɔɔnyccɔɔ 'puɔɔ, 'susunyccɔɔ 'nöö, jäjänyccɔɔ tɛtɛkä, -bɛ 'ü 'sara 'lɪ 'puablanyccɔɔ 'Mufagogo †. ⁶ Abɪa dɔɔɔɔ 'bɪa nyccɔɔ 'nyɪ blöa' -balu 'lɪ 'na 'nyɪɔɔ -gu!»

⁷ 'A mö nyüülü mö ɪ, -bɛ Jesu 'paa Jaan a -gä -jɪɪa 'klɪ: «Dɛplɛɛ 'a mɪ -aaga 'lɪ 'jäɛɛ lɛ, 'kugbasugö -fufɪɪ 'dögöa' 'kää? ⁸ -Bɛ dɛplɛɛ 'a mɪ 'jä lɛ? Nycc bälɪ 'kɔɔ 'sɔɔ 'mufakoti, 'kɔɔ 'a mɪ 'jä? -Bɛ nyüülü 'sɔɔ 'mufakoti nɪ, 'kɔɔ 'nyüüköli 'ü 'kɔɔ. ⁹ Nycc 'plɛɛ -gɔɔ 'iɪn 'a mɪ 'jä lɛ? Nyccsuaamlɪpalanyccɔɔ? -Yɛɛ, 'amɔɔ 'n -gbala, 'kɔɔ -si 'nɪmɪ nyccsuaamlɪpalanyccɔɔ 'wɪ. ¹⁰ 'A 'kɔɔ 'kää -gä -jɪjɪraa' nyccsuapɔɔɔɔ 'lɪ:

-Jää, 'n -taara 'na bɔɔɔɔnyccɔɔ 'nyufɔɔ 'mɔɔ -mɪ 'nyufɔɔ 'klɔɔɔɔ -ta, 'mɔɔ -na 'nyufɔɔ 'känyɪglɔɔ ††.

¹¹ «Asɪ ɪ bää, 'ɔɔɔɔɔ 'n -gbala 'amɪ, nyüülü kää 'fɔɔ 'ɲlɛgë -gua' nɪ, nycc 'nyɪ Jaan Batiisë 'wɪ -a -si. -Maa Cɛɪɪa 'kamaplää 'mɪɪa blaadɔɔ 'bua 'kɔɔ 'si 'kɔɔ 'wɪ. ¹² Sɔɔɔɔ Jaan Batiisëa jɪüü -gälɪ -a -tɔɔ 'saɔɔ nɪ, nyüü fa Cɛɪɪa 'kamaplä † 'klü -gɔɔ -bɛ 'ü kää 'klü 'üü dɔɔɔɔ 'ään 'wɪ. ¹³ 'Be sɔɔ nyccsuaamlɪpalanyccɔɔ 'fɔɔ nyɪ Moissëa -Dɔ -gälɪ -a -tɔɔ Jaan a 'taun 'lɪ nɪ, 'üa 'fɔɔ 'a kälɪ wiili nɛmää 'lɛ 'lɔɔɔɔ 'sa. ¹⁴ 'Ama nɪ 'mɪ 'wɪɪn nɪ, 'kɔɔ bää Eliilɔɔ nɛmää' 'jɪ ††. ¹⁵ Nyccɔɔ kää 'nununyakli, 'kɔɔ 'nu!

¹⁶ «-Maa nycc 'plɛɛ 'nɛmää -taa nyüüglügöölä kua' -pɪ 'klɪpɪɪa lɛ? 'Ü -beere 'sɪɪ 'jü kua' -sapɪɛ 'klɪ -bɛ 'ü -gbala -mölöö ¹⁷ -maa:

'Ana -gu a bö -gbapɔɔɔɔ, 'anyɪ yɛ -a yɛ!

† Esaii 25.5-6; 61.1 †† Malasii 3.1; Marëkë 1.2; Lukë 7.27 † † 'mɪɛɛ ɪ bää bla: «Cɛɪɪa 'kamaplä ja 'klü 'ä jö». †† Malasii 4.5

Anyɪ brɪ 'dügbödu, 'anyɪ 'wɪ -a 'wɪ!»
¹⁸ 'Be Jaan jia', 'kɔɔ 'nyɪ 'jɪ kää dɛɛ -a, 'kɔɔ 'ma 'nyɪ 'mlamɪ -a, 'ü nɪɪɪa: «Domoo bää 'kɔɔ 'lɪ.» ¹⁹ Nyccɔɔ 'ju nɪ 'jɪ, 'kɔɔ 'jödɛɛ, 'kɔɔ 'mlaa, 'kää 'a nöö: «-Jää nyccɔɔ jöa' 'jɪjɪ, 'numlanyccɔɔ -susug-bee, dapookälɔɔɔɔnyccɔɔ nyɪ -balunyccɔɔ -bɛ!» 'Lɪ-gaglakua nunudii 'iɪ srara 'sɪɪ 'lɪgaglakua -gää 'klɪ.»

Bätëlë jraraa' Jesu 'nyüamɪ
Matiö 10.15; Lukë 10.12-15

²⁰ Jesu nɪ 'daa bätëlë kää 'mɪ 'kɔɔ 'nröröa' -saragbi 'kɔɔɔɔmɪɛ, 'bɛ 'ünyɪ 'üa -balu -wälɪ -a 'cɛɛɛ: ²¹ «A busuku jɪä 'amɪ -gälɪ Korasɛnyccɔɔ 'amɪ! Busuku jɪä 'amɪ -gälɪ Betësaiidaanyccɔɔ 'amɪ! -Saragbilɪ nröröa' 'ana bätä, 'ima 'daa Tiirë nyɪ Sidɔɔɔɔ † 'i nrörö kää nɪ, 'ia nyüü 'a 'kää -balu -wälɪ 'cɛɛɛ; 'ü 'a kää -bɛju 'sɔɔ 'ümä 'dugu 'lɪ pa, 'kää 'ünyɪ 'pupu 'lɪ 'kääwɪɪa ††. ²² 'A 'ia -gu 'n -gbala 'amɪ, -gätusɪɪ 'lɪ nɪ, Tiirë nyɪ Sidɔɔɔɔ a -gä -nɛmää dɛɛ -a bää 'kää 'ana nää -gu, ²³ nyɪ 'amɔɔ Kaperënaumëa nyüü 'amɪ, 'amɔɔ boboa' -maa 'anya 'a cɛɪɪ 'jɪɪa, 'anya 'wucicicɛ 'kää 'anya 'kuaabɛɛ 'tɔɔ! 'Be -saragbilɪ nröröa' 'ana -nyɛɛ, 'ima 'daa Sodɔɔɔmɛ 'i nrörö kää nɪ, 'ä -ka nɪ 'lɪɪbää 'saɔɔɔ. ²⁴ 'A 'ia -gu 'n -gbala 'amɪ, -gätusɪɪ 'lɪ nɪ, Sodɔɔɔmɛa -gä -nɛmää dɛɛ -a bää 'kää 'ana nää -gu.»

Jesu srara Tu
Lukë 10.21-22

²⁵ 'Ia 'taun 'lɪ Jesu -nɛmää: «Tu, cɛ nyɪ -tutua 'Pläkännyccɔɔ, 'n 'trɛɛ -mɪ 'sɪɪɪ nua' -bɛ -sisrɛa' wiili 'lɪglanyccɔɔ nyɪ -pɔɔɔɔjɪrenyccɔɔ -gɔɔ, -bɛ -sraraa' 'iɪn 'jütɛɛɛ. ²⁶ -Yɛɛ Tu, 'a wiili kää' -mɪ 'tu, 'iɪ nu!

²⁷ «'Na Tu -nyɪ 'mɪ diia 'fɔɔ kälɪ. Nycc 'nyɪ 'ju -a jɪɛ, ima 'nyɪ Tu -a bää. Nycc 'nyɪ Tu -a jɪɛ, ima 'nyɪ bla 'ju nyɪ nyccɔɔ 'ju 'bataa' 'ia sraraku -a bää.

²⁸ «'Ba jɪ -tɛ 'n bää' 'amɔɔ nyüülü -sɪaa' 'kɔɔ 'jäɛɛä' kälɪbä -gɔɔɛ -wälɪ, -bɛ 'mää 'amɪ -fufɪɪpapaku -nyɪ. ²⁹ 'Ba 'pie 'na -gɔɔɛ -pɪɪ -gälɪ ††† 'kää 'a 'cɛɛɛ 'na 'kɔɔɔɔɔɔɔɔ -wälɪ 'ümä 'amɪ 'tiere, 'bɛ 'n 'wɪɪɪkää 'na plɛ nɪ 'jɔɔɔ; -bɛ 'amä -fufɪɪ 'pa †. ³⁰ 'Be 'na -pootu -blɛkälɪ, 'na -gɔɔɛ nɪ 'fuma.»

Wiili Jesu 'paa' juifëa -fufɪɪpasɪɪ -gu
Marëkë 2.23-28; Lukë 6.1-5

12 Juifëa -fufɪɪpasɪɪ 'lɪ nɪ, Jesu -srörö ɪ -bleeeputu 'lɪ, -bɛ -gbëka 'blaä' 'sa 'wunyerenyccɔɔ nɪ, 'ünyɪ 'sa -blee † -bɛ 'ü ta. ² -Maa Farisinyccɔɔ 'jää' 'imɪ nɪ, 'ünyɪ -gbala Jesu: «-Jää -na 'wunyerenyccɔɔ nöö wiili 'nyɪɪ' nunusa bää -fufɪɪpasɪɪ 'lɪ!» ³ 'Iibää' Jesu nɪ: «-Gbëka 'bla

†† TIIRË NYRË SIDɔɔɔɔ: Nyüüa 'fɔɔ jɪɛ 'iɪn 'sɪɪɪ 'ɔɔɔɔɔ 'nyɪɪa' 'ia bätëlëa 'mɪɪ bää. ††† Juifëa 'brea -dɔɔ bäsaa. 'Asɪ 'ü pa 'dugu 'lɪ, 'asɪ 'ü 'cie 'üa nyüfë 'wɪ, 'asɪ 'ü toro 'lɪ -balu -gälɪ. ††† 'PIE 'NA -GBLE -PLI -GÄLL: Gɛɛkëa -nyɛɛ nɪ, waklütüü kua' -pɪ nɪ, 'sɪɪɪ üma -tuuää' tuu klöö bruu -gälɪ 'ümä -pɪɪ 'doo 'wɪ ku, -bɛ 'ümä tuu 'aie dete 'kuɛɛ -bɛ putu 'mä 'lɪgoglo. -Gögbiwii 'lɪ 'ü nɪɪɪa «juugë». -Teklɪ üma 'daa juugë nɪ, 'a Jesu 'kɔɔɔɔɔɔɔɔ 'nyɪɪ 'lɪkɪɪ. Tɛ Matiö 23.4 † Jeremii 6.16 †† -BLEE: Juifëa 'brea jɪjɪ; 'i -beere -kɔɔɔ. Dɛɛɛɛɛɛɛɛ 23.25

kää' Daviidē nyra 'a 'wonyerēnyūū nɪ, wiili 'ū nua' anyl 'iin -tāsā -a -tāsā ' ? 4 'Sɪrɪ 'k paa' Nyɔɔsuaanyuku -wält, -be 'k jia' 'fɪɔɔɔɔ 'ū 'saraa' Nyɔɔsuaa 'nyɪɪklɪ, -be ima 'nyl -gbɔsapernyūūā 'doo -a bā, nyɔɔ -moloo 'nyl ji 'ia dēē -a; 'pālɪ 'k Daviidē nyra 'a 'wonyerēnyūū. 5 -Ale 'anyl Moiséa -Dɔ -a jre? -Gbɔsapernyūūlū -fēēēēēā' Nyɔɔsuaanyuku 'kpaku -wält 'jɪrupa -fuflupasɪ 'lɪ nɪ, -Dɔ 'ū 'pɪē 'saa -gält? 6 -Maa, 'mɔɔ -gbala 'amɪ: dēē bā -pɪ 'ē 'buawliklɪ 'ēnya -si Nyɔɔsuaanyuku kpaku 'wɔ! 7 'Ama jre ɪ nyɔɔsuaawii bāā: ' Nyateplē 'n 'bata, -māā -gbɔ 'sasaku 'nyl 'bataa † - gba ɪ nɪ, 'a -nēmā ɪ nyūūlū kua' -pɪ wii -a 'kplara. 8 'Be Nyɔɔa 'Ju bā 'numɪ -fuflupasɪɪ kākānyɔɔ.»

Nyɔɔkɔ kā klugba jāā'

Marēkē 3.1-6; Lukē 6.6-11

9 Jesu sɔa' -plu nɪ, 'kɔnya pa 'ūa 'sraaplanyuku -wält. 10 -Jāā 'ua -wält nyɔɔ 'doo bā ɪ 'lɪ 'a klugba jā, 'ūnya 'bete Jesu 'ūmā 'kɔn wii 'kplara, -maa: «Ana -dɔ 'nyie 'ūmā nyɔɔ 'puɔ -fuflupasɪ 'lɪ?» 11 Jesu -nēma: «Nyɔɔ 'plēē bā 'ana -tɔrɔpɔɔ 'k -nēmā 'a -bablēēē blōā' 'būtüg-ba 'lɪ 'lɪba -fuflupasɪ 'lɪ le? 12 Nyɔɔ -si -bablēē 'wɔ, 'wɔ -glɪpɪpɪ 'wɔ! 'Ia -gu, nyɔɔ 'mɪrēē 'k nu nyɔɔ 'mufagbi -gba -fuflupasɪ 'lɪ ana -dɔa 'mlɪ.» 13 'Ōnya -gbala nyɔɔkɔ: «Tɔ -na klugba.» Nyɔɔkɔ toa' 'a klugba, 'ānya 'pu; 'ānya -beere klugba -mälä.

14 Farisinyūū nya 'cie 'ūnya pla 'sraa 'sɪrɪ 'ūmā 'kɔn 'bla.

Jesu bā Nyɔɔsuaa 'jɪrupafenyɔɔkɔ 'k 'baa' 'lɪ

15 -Maa Jesu 'nua' 'iin 'wli, 'kɔnya bereklɪ. Nyūū 'kɔkɔmlē pre 'kɔn dɛɪ; -be 'k 'puɔ 'ūa 'fɪ. 16 'Ōnya -sɔɔkɔ wii 'wɔ 'kɔnya -gbala 'ūūn 'ūnyl srara 'kɔn nyūū 'klɪ. 17 'Kā wiili nyɔɔsuaamɪpalanyɔɔ Esaii -gba kää' 'mā nrörö; 'k nɪnɪ kā:

18 -Jää 'na 'jɪrupafenyɔɔkɔ 'n 'baa' 'lɪ, 'na -wawanyɔɔ. 'Ō kää 'mɪ tu -gböosa.

'Ō -gält 'mä 'na -Susu 'cere, 'kā 'kɔnya 'plāa 'fɪ 'klɪgägäkua -gogo 'sa. 19 'Ō -nēmā -golu -a -fu, 'k -nēmā 'kpö -a 'kpö. Nyɔɔ -nēmā 'a mɪla wii -jɪɪa 'lɪ 'wli -a 'nrörö. 20 'Ō -nēmā 'kugbasulu 'kpɪɪa' 'lɪ -a 'kata, 'k -nēmā bua 'napele nyaa' 'nyɪɪɔɔkɔ bua -a 'nyɪɪɔɔkɔ. 'Asɪ 'kɔnya nu nu 'kā 'klɪgägäku nya 'wusi -gböosa. 21 'Kā 'plāa 'mlɪ -glügübü nya 'kɔn plēgälɪpɪ ‡.

Farisinyūū sröröa' Jesu

Marēkē 3.22-27; Lukē 11.14-23; Matiö 9.32-34

22 'Ōnya ja 'kɔn nyɔɔ 'doo domoo bāā' 'lɪ, 'i kää -gu 'k 'sua' -be 'kɔn. 'Ōnya 'puɔ 'susunykɔkɔ 'kɔn, 'kɔnya 'pawii, 'kɔnya 'jäkä. 23 'Ii pre 'ūa -gälɪ 'ku, 'ū -nēma: «-Mää Daviidēa 'Ju 'nyl -pɪ ku?» 24 -Maa Farisinyūūlū

'nua' 'iin 'wli, 'ū -nēma: «-Taa nyɔɔkɔ, domūūa 'cifi Belēsebuulē 'k -srörö kälɪ -be 'k pre domūū.»

25 -Maa Jesu jrea' wiili 'ū boboa' nɪ, 'kɔnya -gbala 'ūūn: «-Glügübö 'döōa 'mlɪ nyūū ma kää toufujrupa nɪ, 'ia -glügübölä bua. -Be bātā o bātā 'aie -gböōo o -gböōōa 'mlɪ nyūū ma 'bölötɪa nɪ, 'ūnyl -wɪlara -wɪlara -a. 26 Sa-taan ma pre Sataan nɪ, -asɪ 'a 'plä nya -wɪlara le? 27 -Be 'mɔɔkɔ nɪ, ama nu Belēsebuulēa 'klū -be ama pre domūū nɪ, -be 'ana 'jü le, nyɔɔ 'plēē -nyēē 'ūūn 'klū -be 'ū pre 'ūūn le? 'A 'ia -gu, 'ana 'jüa 'mugbē nēmā 'amɪ -gbala 'sɪrɪ 'a bāā' -gbagblē 'lɪ. 28 -Maa ima 'daa Nyɔɔsuaa -Susu 'n -srörö kälɪ -be 'n pre domūū nɪ, 'ba jresaa Nyɔɔsuaa 'kamaplä 'a 'ana -nyēē 'kɔ. 29 -Asɪ nyɔɔ 'mɪrēē 'kɔmä 'wusɔɔkɔkɔkɔ nyükölɪ pa 'kɔmä 'a kākādii 'jie 'kɔma 'nyl -kätɪ 'wusɔɔkɔkɔkɔ -a kɔpasa le? 'Ia 'taun 'lɪ 'k 'mɪrēē 'k 'jie nyükölɪa dii. 30 Nyɔɔkɔ nyra 'mɔɔ 'nyl' po nɪ, 'na 'nyüam-lɪjaranyɔɔ 'k bā. -Be nyɔɔkɔ 'nyl jia' 'mɪ -gba amāa' -gba-papla nɪ, 'pläkägbanykɔ 'k bā.

Nyɔɔkɔ 'papawii nēmā 'k -gä tu

Marēkē 3.28-29; Lukē 12.10

31 «'A 'ia -gu 'n -gbala 'amɪ, nyɔɔkɔ -balua 'fɪɔɔ nyra -jɪ-jreekulu kää 'fɪ 'k -jɪjreea' nya 'kɔn cerea; -maa nyɔɔ o nyɔɔ nēmāa' Nyɔɔsuaa -Susu kɔkɔ, 'ia -balulu -nēmā 'kɔmɪ -a cere. 32 Nyɔɔ o nyɔɔ 'māa' Nyɔɔa 'Ju -gu bubɔwii 'pa nɪ, 'a -balu bā cerea. -Maa nyɔɔ o nyɔɔ nēmāa' 'Nyūna -Susua bubɔwii 'pa nɪ, 'ia -balulu -nēmā 'kɔmɪ -a cere 'plɔpɔpɔ -taa 'plälāa 'mlɪ, nyra 'plälä jöā' 'āa 'mlɪ.

Tuua 'bö 'ū nō -be 'ū jre 'umɪ

Matiö 7.16-20; Lukē 6.43-45

33 «Tuu ma 'na 'ua 'bü 'naa; tuua 'bü ma bubɔ 'u bubɔ, 'be tuua 'bü 'ū nō -be 'ū jre 'umɪ. 34 'Mēmɪetapaa -glüg-bö 'a bā! -Asɪ 'ana polu bubɔ -be 'a 'paa 'mufa wii le? 'Be wii ma nyaa' pleklɪ 'si, 'a -plu 'mä 'paa wii -o. 35 'Cɪ-canyɔɔkɔ nɪ, 'a ple 'si 'cɪcadii 'klɪ; 'ii 'k 'baa 'cɪcadii. Plēbubɔkɔkɔkɔ nɪ, 'a plēlē 'sia' bubɔgbi 'klɪ nɪ, 'ii 'k 'baa plēbubɔdii. 36 'Amɔ 'n -gbala: -Gāa -srɪɪ nɪ, -moloo ma bälɪ 'kɔnya Nyɔɔsua -gbalaa wiili kää -gu 'k 'paa' wiili 'k -nēmā la' 'pa. 37 -Na 'papawii 'mä -srɪɪ -mɪ -gä -nyl, 'aie -na 'papawii 'mä -mɪ -gä kälɪ 'ba.»

Farisinyūū nɪnɪ abɪa Jesu nu -saragbi

Matiö 16.1-4; Marēkē 8.11-12; Lukē 11.16,29-32

38 -Dɔkɪpɪanyūū nyra Farisinyūū nya 'bete 'kɔn, -maa: «'Kɪkɪpɪanyɔɔ, nu -saragbia tie amā 'saa jre 'sɪrɪ Nyɔɔsua bɔa' -mɪ.» 39 Iibāa' Jesu nɪ: «Nyūūglügübölä kää ple bubɔa', ä sɔa' Nyɔɔsua dɛɪ, 'ää 'bata -saragbia tie. -Maa -saragbi -mɪdoo -nēmā nrörö -a nrörö ima 'nyl -sarag-bili jɪrää' nyɔɔsuaamɪpalanyɔɔ Jonaasē -gält -a bā. 40 'N -gbaa' 'iin nɪ, 'sɪrɪ Jonaasē -si kää' -sre kpakia 'mlɪ jɪrūū tää, -gbia tää nɪ, 'asɪ Nyɔɔa 'Ju 'mä -tutua mlɪ jɪrūū tää, -gbia tää -si. 41 -Sɪrɪ kää 'mlɪ Nyɔɔsua 'māa' nyūūa -gä -tu

† 1 Samiēēlē 21.6 †† Osee 6.6 ‡ Esaii 42.1-4

ni, Niniivëa bätää nyüü nya 'wusɔɔ, 'kä 'ünya 'üün 'klü 'nyüglö 'ümä 'üün -gbala 'sɔɔ 'ünya' -gä kä. 'Be Niniivëa nyüülü, 'ü poa' Jonaasëa 'papawii 'nyakli, 'ü toro 'l -balu -gälü † -be nyɔɔ bā -pɔ 'ɔ -si Jonaasë 'wu! 42 -Sɔɔl kä 'mlü Nyɔɔsua 'mäa' nyüüa -gä -tu ni, 'ŋlɔɔl 'kamaa' Saba †† nya 'wusɔɔ, 'kä 'ɔnya -taa nyüüglügbölä kua' -pɔ srara 'sɔɔ 'ünya' -gä kä. 'ɔɔɔ ni, 'ɔ sɔ 'blu blöröfa 'wu 'ɔnya ji kä 'Ku Salomɔɔa 'lɔgaglaku 'nyaklipo ‡, -be nyɔɔ bā -pɔ 'ɔ -si Salomɔɔ 'wu!

-Balususu ma 'blöö nyɔɔ 'kläa 'mlü derü

Lukë 11.24-26

43 «-Frepasusu ma sɔ nyɔɔ 'l ni, -aaga 'l 'u mö kufa 'batra. Uma 'nyl kufa -a 'jä ni, 44 'kä 'u nö: <'Mä 'na nyukulu kä -wäl 'n sɔɔ' derüblöö.> Uma 'blööderü ni, nyukulua -wäl wɔɔɔ, 'ua -wäl -nyɔɔgläkä 'mufasa, -be nyɔɔ 'nyl 'l -a ku. 45 'Kä 'u mö 'u we -sisi -uunsɔɔ -mɔ -doo, i bubɔɔ 'i -sia' 'uun 'wu, 'kä 'i pa, 'kä 'i kuä nyukulua -wäl. -Sɔɔl 'ia nyɔɔ 'mäa' 'jä nya -kätla ni -sɔ 'wusia. 'Ti nëmä 'saarla -taa plebubɔɔnyüü -gäljɔɔ.»

Jesua 'tasɔɔ -gböö

Marëkë 3.31-35; Lukë 8.19-21

46 Jesu 'pala l nyüü wii -gba, -be 'ɔa 'yio nyra 'ɔa -wɔɔ 'ɔ. 'Ü bā -fäl 'ü 'bata 'ümä 'ɔɔ wii -gba 'pala l. 47 Nyɔɔ 'doo nya -gbala 'ɔɔ: «-Na 'yio nyra -na -wɔɔ bā -fäl, 'ü 'bata 'ümä -mɔ wii -gba 'pala.» 48 -Maa 'ɔnya -gbala nyɔɔ 'pala' 'ɔɔ wii -gba, 'ɔ -nëma: «ɔ bā 'na 'yio le? ɔ bā 'na -wɔɔ le?» 49 'ɔnya to 'ɔa 'wunyerenyüü wlu, 'ɔ -nëma: «-Jää 'na 'yio nyra 'na -wɔɔ! 50 Nyɔɔ o nyɔɔ nöa' wiili 'na Tul bāa' cɔl 'bataa' ni, 'ɔ bā 'na -wɔɔ, 'ɔ bā 'na -wɔɔ nyra 'na 'yio.»

Paplanɔɔ tapönänä

Marëkë 4.1-9; Lukë 8.4-8

13 'Ia -sɔ 'l ni, Jesu 'ciea' nyüköli 'ɔnya mi 'nie -gba 'ɔnya 'kuwäl. 2 Nyüü 'kɔɔmlë nya trara 'ɔɔ 'klü. 'Üa -sümlökua -gu ni, 'ɔnya 'jra -gɔɔ 'l 'ɔnya kuwäl, 'a -plu 'kɔɔmlü nyüülü kä 'fɔɔ 'jia' 'nyüglö.

3 'ɔ 'kɔɔ 'üün wii 'kɔɔmlë. Tapönänä 'ɔ 'paa -be 'ɔ -gbala 'üün. 'ɔ nɔɔ: «-Jää paplanɔɔ 'doo mi kä 'ɔa putu 'l papladii -gbagba. 4 'Asɔ 'ɔ -gbaaa' 'iin -be 'ɔ möa' ni, 'jaju -moloo böblö 'nyufɔ 'mlü, 'kä nyisie jö 'ua 'fɔɔ. 5 -Moloo böblö 'täkä -tutu 'l, -tɛ 'l -tutu 'nyla' -sümlö. 'Ua nu -gaa sɔɔ, 'be -tutu 'nyl 'l -a -sümlö. 6 -Maa 'ua tigblii 'nyla' -gu 'lɔɔɔ ni, 'jru 'pua', 'unya jä. 7 -Moloo böblö nänë 'l. Nänë -gaa' 'änya kakla 'uun -fufɔ 'klü. 8 -Moloo nya böblö 'mufa -tutu 'l; 'unya -ga, 'unya tu 'mufasa. -Gö -mölöo tuä 'jajua -gluɔɔbö (100), -mölöo

† Jonaasë 3.5,8,10 †† 'ŋlɔɔl 'KAMAA' SABA: Greekëwii 'l 'iibä «'blü bāa' 'jrua 'wusɔɔfaa 'dupa 'l.» 'A Etiopiia 'brea a -kätü bätä. Juifënyüü ma 'dara 'ia nyüü, nyüülü 'nyl toroa' Nyɔɔsua ple -be ü 'böa' 'ɔɔ 'klü. -Be Jesu nö 'a 'ia nyüülü nëmä juifënyüüa -gä tu 'üa 'nyakli-wisusukua -gu. ‡ 1 'Ku 10.1-10

tuä 'jajua -gluɔɔ (60), -be -mölöo tuä 'jaju -glu 'jaju -pu (30). 9 Nyɔɔɔ kää' 'nununyakli, 'ɔ 'nu!»

Wiili kä -gu Jesu 'pala' nyüü tapönänë 'klü

Marëkë 4.10-12; Lukë 8.9-10

10 'ɔa 'wunyerenyüü nya jirö 'ɔɔ -gba, 'ünya 'bete 'ɔɔ: «Wii 'plɛ kä -gu -paalaa' nyüü tapönänë 'klü le?» 11 'ɔ -nëma: «Nyɔɔsua -nyl 'amɔ 'klü 'amä 'ɔa cɔɔ 'kamaplää 'mla -sisiewii jre; -maa 'ɔnyl 'iin nyüü -mülü -a -nyl. 12 Nyɔɔɔ 'klaaa' diijie, Nyɔɔsua nya 'iin 'wlibɔaa 'ɔmä 'kɔɔmlë kä. -Maa nyɔɔɔ 'nyla' dɛɛ 'klaa ni, 'ɔnya 'numɔ 'ɔɔ -mele 'ɔ 'klaaa' käl 'baa. 13 'A 'ia -gu 'n 'pala 'üün tapönänë 'klü -be 'n -gbala 'üün: 'Ü -pupɔ -maa 'ünyl 'jäkä -a, 'ü ponyakli -maa 'ünyl 'nunu -a, -be 'ünyl 'ia -gbaa jre. 14 'I jɔɔ 'l 'kä wiili nyɔɔsuaamlpalanyɔɔ Esaii 'daa kää' 'mä nrörö. 'ɔ nɔɔ kä: 'Anya 'nyaklipo po, -maa 'a -nëma -sɔ 'nu -a 'nu; 'anya -pupɔ -pupɔ, -maa 'a -nëmä -sɔ dɛɛ 'wu -a 'jä. 15 'Be -taa -glügbölää ple 'a 'bua, 'üa 'nunuku 'a 'lɔkla; 'ü 'mumɔ 'üa 'nyü 'ü -pɔ 'nyü nu 'ü -pɔ 'käjä; 'ü -pɔ 'nyakli nu 'ü -pɔ 'nyaklipo; 'üa ple -pɔ wii 'wlinu, 'ü -pɔ 'na 'pelü kälisie 'nyl -pɔ 'üün 'pɔ.»

16 -Maa 'amɔ ni, abɔ dɔɔ 'bla 'amɔ 'be 'ana 'nyü 'jäkä -be 'ana 'nyakli 'nö. 17 'Cɔɔasa 'n -gbala 'amɔ: nyɔɔsuaam-lpalanyüü 'kɔɔmlë nyra 'klügänyüü 'kɔɔmlë 'bata kä wiili 'a 'jää' 'ia 'jäjäku, -maa 'ünyl 'iin 'jä -a 'jä. 'Ü 'bata wiili 'a 'nöa' 'wli, 'ia 'wlinunuku -maa 'ünyl 'iin 'wli -a 'nu.

Paplanɔɔ tapönänä -gbaa

Marëkë 4.13-20; Lukë 8.11-15

18 «'Amɔ ni, 'ba 'nu wiili paplanɔɔ tapönänä -gbaa 'wli. 19 'Nyufɔ kä mlü papladii böblöa' ni, 'a nyɔɔɔ poa' 'Kamaplää wii 'nyakli -be Plebubɔɔsusu † jöa' -be 'u 'baaa' 'ɔa ple 'klü wiili plaraa' 'l. 20 'Täkëtutulu kä -gälü papladii böblöa' ni, 'a nyɔɔɔ ɔma 'nua' nyɔɔsuaawii 'wli dotro -be 'ɔ 'kplaaa' 'iin dɔɔsa, 21 -maa 'ɔa ple 'nyl 'iin 'kpla -a 'kpla 'cɔɔasa. 'ɔnyl -tu wii 'nyügba -a. 'Pɔɔgäl ni, ɔma bā -sɔ 'l, 'aie üma jrara 'ɔɔ 'nyüamlü nyɔɔsuaawii -gu ni, 'køklesaplü 'ü 'wuä nyɔɔsuaawii derü. 22 Papladii blöa' nänë mlü ni, 'a nyɔɔɔ 'nöa' nyɔɔsuaawii 'wli, -maa 'ɔa ple -ka bā -tutu -gälü dii derü, 'ɔa 'nyü -ka fɔɔa' 'bɔ derü 'fufɔsa. 'Ti kakla nyɔɔsuaawii 'klü, 'a 'ia -gu 'inyl 'l -a bɔ i tu. 23 -Maa papladii blöa' 'mufa -tutu -gälü, 'a nyɔɔɔ poa' nyɔɔsuaawii 'nyakli -be 'ɔ 'nöa'. 'ɔ -beere papladii kä -gö 'döo tuäa' -gluɔɔbö (100), -mölöo tuäa' -gluɔɔ (60), -be -mölöo tuäa' -glu -be -pu (30).»

†† Esaii 6.9-11 †† PLEBUBɔɔSUSU: Sataan a 'nyl -mɔdoo bāsa.

Bubɔsɩpia tapönänä

²⁴ Jesu nya ja tapönänä -mölöö, 'w nɩɩa: «Cɛɩa 'kamaplä -beere 'sɩɩ nyɔɔɔ plaa' 'cɩcadii 'ɔa putu 'lɩ. ²⁵ -Maa 'taɩ 'lɩ nyüü 'mumɔɔ' nɩ, 'ɔa 'nyüamɩjraranyɔɔ nya ji, 'ɔnya papla bleeejajulu 'ɔ pla la' a 'mɩ bubɔsɩpi 'ɔnya mi. ²⁶ -Bleele -gaa' 'ɛnya tu, bubɔsɩpi nya -ga bɩa. ²⁷ Putukännyɔɔ 'jrupafenyüü nya ji 'ɔɔɔ 'bete: 'Ka-manyɔɔ, -mää 'cɩca papladii -nyɩ l -na putu 'lɩ pla? -Be -a 'plɛɛ -taa bubɔ 'sɩpili? ²⁸ 'Tibää' 'ɔɔɔ nɩ: 'Na 'nyüam-ljraranyɔɔ nu 'imɩ.» 'Ünya 'bete 'ɔɔɔ: «-Baata a mi a 'dɛdɛ bubɔ 'sɩpili?» ²⁹ 'ɔnya -gbala 'üün: 'Woo! 'Ama 'dɛdɛ bubɔsɩpi nɩ, 'i 'mɩɛɛ 'dɛdɛ bɩa -bleele. ³⁰ 'Ba 'cɛɛ 'iin -wälɩ -bleeeä 'sasataɩ 'mä 'ljrä. 'Ea 'sasataɩ 'lɩ nɩ, 'nyaa 'jrupafenyüü -gbalaa: 'Ba 'böbö -käti bubɔsɩpi 'amä 'iin 'pütö. -Maa -bleele nɩ, 'ba -teere 'ɛɛn 'na nyikli 'lɩ.»

Mutarédëä 'jaju tapönänä

Marékë 4.30-32; Lukë 13.18-19

³¹ Jesu nya ja tapönänä -mölöö, 'w -nëma: «Cɛɩa 'kamaplä -beere 'sɩɩ nyɔɔɔ dɔɔɔ' mutarédëä 'jaju 'wu -be 'ɔ plaa' 'uun 'ɔa putu 'lɩ. ³² Mutarédëä 'jaju bā susu 'unya -si -tutu -gälɩ 'jaju 'fɩ, -maa uma 'bua 'u -sööö putulɩ 'susua tiia 'fɩ 'wu 'kä 'u nō tuu kpaku, 'kä nyisie 'pala 'ua katëä 'mɩ 'dëdrë.»

Farinë nyra levurëä tapönänä

Lukë 13.20-21

³³ 'ɔnya -gbala 'üün tapönänä -mölöö: «Cɛɩa 'kamaplä -beere 'sɩɩ 'ɩɩɩ 'paa' farinëä kiloo -glu -be -gbööä † dɛɩ levurë -be 'ia 'fɩ 'jraaa'.»

Tapönänë 'kɔkɔmɩ Jesu nō -be 'ɔ 'paa nyɔsuaawii

Marékë 4.33-34

³⁴ 'Ia 'fɩɩɩ nɩ, tapönänë Jesu nō -be 'ɔ 'kɩɩ nyüü. 'ɔnyɩa' tapönänë 'pa 'ɔ -kaɩɩɩ 'üün -a -gbala. ³⁵ 'Asɩ wi-ili nyɔsuaamɩpalanyɔɔ -gba kää 'mä nrörö; 'ɔ nɩɩa kä: Tapönänë 'nëmä 'pa -be 'mä 'üün 'kɩɩ. 'Bala 'pläa 'kākɔlofa 'wu -a jrä 'saarɩ -gälɩ, 'nyaa 'lɩ 'ia wiili -sisieä' 'saa ††.

Bubɔsɩpilia tapönänää -gbaa

³⁶ Jesu nya ɔɔ -jɩɩ 'lɩ 'ɔnya pa nyüköli. 'ɔa 'wunyerenyüü nya jɩjɩ 'ɔɔɔ -gba 'ü -nëma: «Tapönänälä -paaa' -plɩ, -be 'daaa' bubɔsɩpili -gaaalaa' putu 'lɩ nɩ, -nyɩ amɩ 'ia -gbaa.» ³⁷ 'ɔ -nëma: «Nyɔɔɔ -gbaaa' 'cɩca papladii nɩ, 'a Nyɔɔɔ 'ju. ³⁸ Putulu nɩ, 'u bā 'plä; 'cɩca papladii nɩ, 'iibä 'kamaplä 'jü; bubɔsɩpili nɩ, 'a Plɛbubɔsusua † 'jü. ³⁹ 'Nyüamɩjraranyɔɔɔ plaa' bubɔsɩpi

† KILOO -GLU -BE -GBÖÖ: GREEKËWII 'lɩ 'iibä «sata tää». Farinëä kiloo -glu -be -gbööä 'samaa dɛɛ. 'Ia jɩjɩ 'mɩɛɛ 'fini nyüüa -gluɩgböö 'kl. †† 'Librɛɛɛɛɛɛ 78.2 † PLɛBUBɔSUSU: Sataaɩ a 'nyɩɩ -mɩdoo bāsaa.

nɩ, Sataaɩ bāsaa; 'ia 'böbökuɩ nɩ, 'a 'pläa buarafa, nyüülü 'bööä' 'uun nɩ, 'abla 'aanjɛɩ. ⁴⁰ 'Sɩɩ 'ü 'bütoä' bubɔsɩpi -be 'ü bea' 'iin kapu 'lɩ nɩ, 'asu 'pläa buarafa 'mä -sɩɩ bā. ⁴¹ Nyɔɔɔ 'ju nya 'ɔa 'aanjɛ bɩa; 'kä 'ünya 'ɔa 'kamapläa 'mɩ nyüülü kä 'fɩ 'tutroa' nyüü -balu 'lɩ nyra nyüülü nōa' -balu 'lɩba. ⁴² 'Kä 'ünya 'üün kapu kpaku 'lɩ be. 'A -plɩ 'ümä 'wu -be 'ümä -gla ji. ⁴³ 'A -plɩ 'klɩgänyüü 'mä 'üa Taa 'kamapläa 'mɩ plörö -beere 'jɩɩ. Nyɔɔɔ kää' 'nununyakli, 'ɔ 'nu!

'Bɩɩ -sisieä' a tapönänä

⁴⁴ «'Asɩ cɛɩa 'kamaplä -beere 'sɩɩ 'bɩ -sisieä' putu 'lɩ. Nyɔɔ 'doo nya 'jä 'uun 'ɔnya -sisie 'ɔɔɔɔ 'uun -plɩ -mɩ-doo. 'ɔa dɔɔɩa 'mɩ nɩ, 'ɔnya 'pa diili kä 'fɩ 'ɔ 'kläa' 'peru 'ɔmä putulu -su.

'Wleä tapönänä

⁴⁵ «'Asɩ cɛɩa 'kamaplä -beere 'sɩɩ 'perupanyɔɔ 'bataa' 'nana 'wlele kä 'peru 'buaa'. ⁴⁶ 'ɔ 'jää' 'wlele kä 'peru 'buaa' nɩ, 'ɔnya 'pa diili kä 'fɩ 'ɔ 'kläa' 'peru 'ɔnya -su 'ɛmɩ.

-Tataa tapönänä

⁴⁷ «'Asɩ cɛɩa 'kamaplä -beere -tatalä 'ü bea' 'tanie 'lɩ -be ä 'kpläa' -srüa 'kaɩ 'kaɩ. ⁴⁸ 'Äma 'si 'kä 'ü 'kuɛɛɛ 'ään 'kɔɩmɩ, 'kä 'ü -gbasa 'mufa -srü 'lɩ: -mülü 'naa' 'ü 'papa 'üün dɔɩɩ 'lɩ, 'kä 'ü be be -mülü 'nyɩa' 'na 'klɩɛɛ. ⁴⁹ 'Asɩ 'imä -sɩɩ bā 'pläa buara 'taɩ 'lɩ: 'aanjɛɩ nya jia 'ümä 'klɩgänyüüa -ɩɩɩɩ plɛbubɔnyüü 'ba. ⁵⁰ 'Ünya 'üün kapu kpaku 'lɩ berea. 'A -plɩ 'ümä 'wloro -be 'ünya -gla ji.»

Dɛɛ su nyra dɛɛ dëdrä

⁵¹ Jesu nya 'bete 'ɔa 'wunyerenyüü: «'A 'nu 'ia 'fɩɩɩ 'wli?» 'Ü -nëma: «-Yɛɛ, 'Pläkännyɔɔ †.» ⁵² 'ɔnya -gbala 'üün: «'A 'ia -gu -dɔkɩɩnyüülü kä 'fɩ nröröa' cɛɩa 'kamapläa 'wunyerenyüü 'lɩ nɩ, 'ü -beere -gbööä tu: 'ɔ 'baa 'ɔa 'dokloea 'mɩ dii dëdrë nyra dii su.»

'Sɩɩ Nasarɛɛtënyüü 'nyɩa' Jesu -wa

Marékë 6.1-6; Lukë 4.16-24

⁵³ Jesu bɩaa' tapönänë 'papaku nɩ, 'ɔnya mi. ⁵⁴ 'ɔ 'tɔa' bätälä kä 'mɩ 'ɔ 'buaalaa', 'ɔnya -tu 'lɩ 'kɩkɩɩɩ 'üa 'sraaplanyüköli. 'I kala nyüü plɛkl -be 'ü 'bete: «-A 'plɛɛ -taa nɔ nyɔɔɔ 'ba 'sama 'lɩgagɩɩ nyra -saragbɩli 'ɔ nōa' le?» ⁵⁵ -Mää 'kamɛdɛä 'ju -a? -Mää 'ɔa 'yioa 'nyɩɩ 'nyɩ Marii bā? -Mää Jaakë, Joseesë †, Simɔɔ nyra Judɛɩa nē -wɩ-julɩ -a? ⁵⁶ -Mää -mɩɩ kä -wɩyörü a nyra 'üün kä 'fɩ kua' bätä -a? Nyɔɔ 'plɛɛ -nyɩ 'ɔɔɔ 'ia 'klɩlɩa 'fɩ le?» ⁵⁷ 'A 'ia 'fɩɩɩ -gu 'ünyɩ toro 'ɔɔɔ plɛ -a. -Be Jesu -gbala 'üün -maa: «-Plɩ o -plɩ nyɔsuaamɩpalanyɔɔ -sröröa' nɩ 'ü

†† 'Pläkännyɔɔ: -Taa waklölöä 'nyɩ greekë kätɩɩɩɩ -mɩdoo 'mɩ -a bā. †† Joseesë: GREEKË KÄTɩɩɩɩ -mɩdoo 'mɩ 'i -jɩjɩ: Joseefë.

'dara 'ככ nycw, -maa 'כא 'brea nyüü, 'כא nyükölia nyüü, 'üa 'doo 'üü 'nyl 'dara 'ככ nycw.»⁵⁸ 'Ünyta' -gu 'ככ ple-toro n, 'כnyl 'l -saragbi 'kəkəmlē -a nrörö.

Jaan Batiisäa jäjäku
Marëkë 6.14-16; Lukë 9.7-9

14 'Ia 'tañ 'l n, 'kull † 'ü 'daraa' Erçwä, 'ככ ma 'ka-ma Galillea -tutu. 'Çnya 'nu Jesua 'nyr 'wli.
² 'Çnya -gbala 'כא 'jrupafenyüü: «Jaan Batiisäe bäsa; 'kuaabre 'כ 'כא' 'ia 'klü 'כ 'klaa -be 'כ nō -saragbi!»
 Marëkë 6.17-29; Lukë 3.19-20
³ 'A Erçwäbē 'כ 'nyüglō kä Jaan, 'כא -wlaju Filipäa 'ñlul Erçwädiadē -gu. ⁴ 'Be Jaan -gbala kä 'ככ -maa: «-Nyl kä -a kä -mä Erçwädiadē -na 'ñlul 'l nrörö.»⁵ 'A 'ia -gu Erçwädiadē 'bata 'כ 'bla Jaan, -maa nyüüa ñale 'bla 'ככ, 'be 'üa 'fl 'dara Jaan nycsuuamllpalanyçw.
⁶ -Be -srll bää' Erçwädiadē -gloorosrla -glsglsl n, Erçwädiadē 'ñlëkayria nya yere nyüülü jia' 'kl. 'Inya kä Erçwädiadē 'tu, ⁷ 'çnya 'çrll 'çnya -gbala 'ñlëkayrial: «'Betre 'ml dē o dē -baataa' 'l, 'nyaa -m 'ēen -nyta.»
⁸ 'Nlëkayrialba 'yio nya -gbala 'כא 'ju 'כ 'daa: «-Nyl 'ml -pkl Jaan Batiisäa 'wli -pöööa 'ml!»⁹ 'I pa 'ku -gba, -maa 'be tuponyüüa 'fla 'kl 'çnya 'pa kä wiili, 'ia -gu 'כ -nēma 'ü ja 'iin 'ñlëkayrial. ¹⁰ 'Çnya bl nyüü ü 'bölo Jaan a 'wli -nyēē -jienyüköli. ¹¹ 'Ünya ja 'כא 'wlili -pööö 'l, 'ünya -nyl 'iin 'ñlëkayrial, 'ñlëkayria nya -nyl 'iin 'כא 'yio. ¹² Jaan a 'wunyerenyüü nya çwçw 'כä jäjaa nçw 'wu 'ünya fa 'çwçw 'ünya -tu 'כçw. 'Ünya mi wiili -sia' Jesu 'ltsarakal.

Jesu 'fini nyüüa -diipu -diisçw -gluçu (5 000) 'kl
Marëkë 6.30-44; Lukë 9.10-17; Jaan 6.1-14

¹³ Jesu 'nuä' 'iin 'wli n, 'çnya 'jra -gçw 'l 'çnya çw 'l, 'çnya berekl -aaga 'l. -Maa nyüü 'kəkəmlē 'nuä' 'iin 'wli n, 'ünya 'cie 'ia bätelē bā bää' 'l -gbaa 'ml, -be 'ü -gblaara 'nie 'ü -mēēē Jesu -gäl. ¹⁴ Jesu 'mä -gçw 'l 'ciekal mi n, nyüü 'kəkəmlē -jria 'כ 'jä, 'üa nyaterl nya -sie 'כçw 'wli. 'Çnya 'puçw 'üa -wusublanyüü.
¹⁵ -Gbiaa 'jru möa' 'כ n, 'כא 'wunyerenyüü nya jijrö 'כçw -gba, 'ünya -gbala 'çwçw: «-Plull a bää' n, -aaga 'l bäsa -be 'tañ 'a -si. -Gbola 'üün ü mi bätēa 'ml 'ümä 'üa jijri -su.»¹⁶ Jesu nya -gbala 'üün: «'Ünyl mi, 'amçw 'ba -nyl 'üün jijri.»¹⁷ 'Ü -nēma: «'Nyçw dēē -a 'klaa ima 'nyl 'flçwçw -gböo nyra -srü 'çwçw -a bā.»¹⁸ 'Iibää' Jesu n: «'Ba ja 'ml 'im.»¹⁹ 'Çnya -gbala nyüü ü 'wawla 'sipi -gäl 'kä. 'Ç çwçw 'flçwçw -gböölü nyra -srü 'çwçw 'wu n, 'çnya 'jrara çē 'nyü 'kä 'çnya 'trēē Nycsuä. 'Ç baa' Nycsuäa 'tetrēeku n, 'çnya 'böblö 'flçwçw nyra -srülü -tia, 'çnya -nyl 'iin 'כä 'wunyerenyüü 'ümä 'iin nyüülü 'l -päälä. ²⁰ 'Üa 'fl nya jidēē 'ünya dö. 'Ü -nyçglaa' jijrili çwçw 'l 'kä n, 'i 'sie çwçw -bl -pu -be 'çwçw! ²¹ Nyüülü jia' jijrili 'üa nyberüa 'kpc bā

† 'ku: Greekëwii 'l 'i bā «tētläkē». 'Asl 'ü 'dara nycçwçw 'kamaa' 'üa 'bla -tutu -pe 'dēē. -Maa 'asē Matjö nyra Marëkë 'dara 'çwçw 'kl. Erçwädiadē Antipaasē 'ü 'dara bla 'saa. Antipaasēb n, 'כ 'kamla kä Galillea -tutu -pe -gäl. Erçwädiadē kpaköa 'ju bäsa.

-diipu -diisçw -gluçu 'samaa dēē (5 000), 'ñlëgē nyra nyükue 'nyl 'l 'ml -a -täsrä.

Jesu 'nyere 'nie 'kl
Marëkë 6.45-52; Jaan 6.16-21

²² 'I -sia' dotro Jesu nya ku 'כä 'wunyerenyüü 'kl ü 'jra -gçw 'l, ü -ta 'nyufw ü 'pu 'nie -be 'çmä nyüülü -gbala 'ümä 'üa -nyēē mö mö. ²³ Nyüü -gbagbaa' 'kä n, 'כä 'doo 'çnya 'jra 'dugba 'wli 'çmä Nycsuä bibie. -Gbia kaklaa' 'kl n, 'כä 'doo bäl.
²⁴ -Maa 'ia 'tañ 'l -gçwçw bā 'l 'niea -çwçw. 'Niea dakē çara 'üün, 'be -fufu 'jrara 'üün 'kl. ²⁵ -Srlkägbal -awlaa 'jörüükpü -ka pa † Jesu nya 'nyere 'nie 'kl, 'çnya mi 'üa 'pel, ²⁶ -be 'wunyerenyüü 'jäa' 'çwçw -be 'ç 'nyereä' 'nie 'kl n, 'üa plēē -gbakä -be 'ü nō: «'Papadēē bäsa!»
²⁷ 'A -plu Jesu ku dotro 'çnya -gbala 'üün: «'Ba 'pa plē 'ml, ñale 'nyl 'bla 'amçw, 'mçw bäsa.»²⁸ Piērē nya -gbala 'çwçw: «'Pläkänycw! Ima 'daa -mçw n, -gbala 'ml -a 'nyere 'nie 'kl -a ji -na 'pel!»²⁹ Jesu nya -gbala 'çwçw: «'ji!» Piērē nya 'cie -gçw 'l, 'çnya 'nyere 'nie 'kl 'çnya mi Jesua 'pel. ³⁰ -Maa -fufu -çwçw 'wu n, ñale nya 'bla 'çwçw. 'Ç paa' 'n -fli -be 'ç möa' n, 'çnya 'kpö -gböösa 'ç -nēma: «'Pläkänycw! 'Bal 'ml ml!»³¹ 'Kökle -saplu Jesu nya to 'çwçw 'daru 'kl, 'çnya 'kpla 'çwçw, 'ç -nēma: «-Na nycsuaple 'nyl 'wu -a -çwçw! Deplēē kä -gu -na plē -pie 'lkl le?»³² 'Ü 'jraa' -gçw 'l, -fufu nya 'nyüglö. ³³ 'I kënyr nyüülü bā 'a' -gçw 'l nya ji 'כä 'kl 'kägbeg -bre, -be 'ü nō: «'Ççasa, -mçw bā Nycsuäa 'ju!»

Nyüülü Jesu 'puçw' Genesaretēa -tutu -gäl
Marëkë 6.53-56; Jaan 6.22-25

³⁴ 'Ü 'pu' 'nie n, Genesaretēa -tutu -gäl 'ü 'nyüglö. ³⁵ 'Ia nyüü -tua' Jesu 'nyü -gba, 'ünya bl nyüü ü -gbala wiili -tutu -gälä nyüüa 'fl. Nyüü nya ja 'çwçw 'üa -wusublanyüüa 'fl. ³⁶ 'Ü bibie 'çwçw 'çere 'üün -wälü ü -fe 'כä 'lpadēēä 'mäkl -gba. Nyüülü kä 'fl -fēēēä' 'çwçw -gba n, 'ü 'puçw.

Farisinyüüa -dö
Marëkë 7.1-13

15 'I -sia' -dçkplanyüü nyra Farisinyüü nya çw Jerusalemē, 'ünya ji Jesu 'jä. 'Ünya 'bete 'çwçw: ² «'Wii 'plēē kä -gu -na 'wunyerenyüü 'puçw ana tuua -dçw -gäl le? Deplēē kä -gu 'ünyl su wlu ana 'brea 'sa -be 'ü jödēē le?»³ Jesu nya -gbala 'üün -maa: «-Be 'amçw le, dē -plēē kä -gu 'a 'puçw Nycsuäa -dçw -gäl, 'ana 'brea -dçw -gu le?»⁴ 'Be Nycsuäa nunta: «-Trääräl -na tu nyra -na 'yio.»
 -Be 'çwçw n: «Nycçw nēmäa' 'כä tu 'aie 'כä 'yio bübçw 'mä dert fa n, 'ç bā jäjänyçwçw †.»⁵ -Maa 'amçw n, 'a nunta:

†† -Srlkägbalawlaa 'jörüükpü -ka pa: Greekëä -nyēē 'ü 'böblö 'tañ -tia. Çw -gbiaraa -gliibeil -uundoo -gäl, -a mi -gbiaraa -gliibeil -uunm -lçw -gäl, 'iibä -gbiaraa -gälglaaranyçwçw 'tañ 'doo. -Tekl n, -gbiaraa -gälglaaranyçwçw 'tañ mlçwçw -gä 'ü 'daa. † Egëçwçwä 20.12; De -teronçwçwä 5.16; Egëçwçwä 21.17; Levitiikë 20.9

«Nycw o nycw ma -gbala 'ca tu 'aie 'ca 'yio -maa: Dæle 'nëmä la' nu 'mä la' -ml -gbaji, 'æ 'n -nyl Nycsua.»⁶ 'A nöa' 'saa nu, Nycsuaa -dɔ 'a 'pɛ -gäl -be 'a -trääräl 'ana 'brea -dɔ.⁷ -Glagälsrörönyüü! Wiili Esaii tu kää' -srɪ dɛrɪ 'w 'paa 'ana -gu, 'w kää -gä. 'W nɪnta kää:

⁸ 'Lɪsawia 'ml -glügbölä -kua' -pɪ jɪjrö 'ml -gba †,

mla 'doo 'ü -trääräl 'mɪ;

-maa 'üa polu tuŋɔ 'ml 'lɪdɛrɪ.

⁹ 'Fuflesä 'ü -pɪpua 'ml,

'üa 'brea -dɔ 'üa 'mlɔ 'paa' 'lɪ, 'uu 'ü 'kɪla nyüü ††.»

Nunugbili plaa' nycw -fre 'lɪ

Marékë 7.14-23

¹⁰ 'I -sia' nu, Jesu nya we -jriaa 'fɔ, 'kɪnya -gbala 'üün: «'Ba po 'ml 'nyakli, 'amä 'nu 'cɪcasa.¹¹ Dæle möa' nycw mɪ nu, -mää 'æ 'nyl pla 'kɔ -fre 'lɪ. -Maa dæle plaa' 'kɔ -fre 'lɪ nu, 'a 'ɛ 'ciea' 'ca mɪ.»

¹² 'I kányrɪ 'ca 'wunyerenyüü nya jɪjrö 'kɔ -gba, 'ü -nëma: «-Tu -plu Farisinyüü 'nyü -gba? 'Ü 'nua' wiili -paa' 'wli nu, 'i pa 'üün -gba -gböosa?»¹³ Jesu -nëma:

«Papladeæ bää' papladeæ, 'ɛ 'na Tu 'nyla' pla nu, 'ɛnya -fli 'wua.¹⁴ 'Ba 'cɛrɛ 'üün -wäl; 'kɔkɔnyüü 'ü bää -be 'ü 'tiere 'kɔkɔnyüü! 'Nɔkɔkɔnyüü ma 'tiere 'kɔkɔkɔnyüü -moloo nu, 'üa 'kɔkɔ nya 'bütügba 'lɪ blöa.»

¹⁵ Pɛɛrɛ nya dɔkɔ wii 'wu 'w 'ü -nëmä: «-Gbalä amɪ tapönänälää -gbaa.»¹⁶ 'Iibää' Jesu nu: «'Ana 'mugbe -kaanɔ 'saa 'lɪgla? ¹⁷ 'Anyɪ 'saa -a jre 'srɪ diili kää 'fɔ -sröröa' nycw mɪ -be 'i möa' 'ca 'ml 'cie 'ca fugba 'lɪ? ¹⁸ -Maa wiili kɔa' pɛ -gäl 'ii jara mɪ, 'a 'ii pla nycw -fre 'lɪ.

¹⁹ Nycw plekl, 'ii -baluwia boboku w: nyüübablaku, bätësa, -sagbili Nycsua 'nyl 'bataa', 'jejieku, nycw -gbagblɛ -gälɪtutuku nyra nyüüa bubɔnyrɪa 'papaku.

²⁰ -Jää -gbili plaa' nycw -fre 'lɪ! -Maa -nyl su wlu -be -a jidɛɛ nu, -mää 'iin 'nyl pla nycw -fre 'lɪ.»

Nyutugbanɔlɔlɔ toroa' Jesu ple

Marékë 7.24-30

²¹ 'I -sia' nu, Jesu nya w 'lɪ 'kɪnya mi Tiirɛ nyra Sidɔkɔ a -tutu -gäl. ²² -Jää Kanaan † a 'brea 'ɲɪlu 'doo ma bää' 'lɪ, 'kɪnya jɪjrö 'kɔ -gba 'kɪnya 'pawii -gböosa 'w -nëmä:

«'Pläkányüü, Daviidä 'Ju, 'jä 'na nyatɛrɪ! Domoo sɪara 'na 'ɲlɛkayria -gböosa!»²³ -Maa 'kɪnyɪ 'kɔ -yru 'wu -a 'pa. 'Ca 'wunyerenyüü nya jɪjrö 'kɔ -gba 'ü -nëma: «Pre 'kɔkɔ! Dɛplɛ kää -gu 'w 'kpöö -be 'w pre amɪ dɛrɪ le?»²⁴ Jesu -nëma: «Nycsua blɔ 'ml Israeëlä nyüülü 'mɔkɔa' -beere -bablë 'üa 'dooa -gu.»²⁵ 'Nɪluɔ nya 'pala 'ca 'klɪ kotifli, 'w -nëma: «'Pläkányüü ji 'ml -gba!»²⁶ 'Iibää' Jesu nu: «Nycw 'mä 'jüjia jɪjrɛ 'wudɔkɔ 'mää 'ɛɛn -fäjie -nyl nu, 'inyɪ 'na -a 'na.»²⁷ 'Iibää' 'ɲɪluɔ nu: «'Cɪcasa bäsaa

† 'Lɪsawia 'ml -glügbölä kua' -pɪ jɪjrö 'ml -gba: -Taa waklülü 'nyl grɛkë kätɔkɔkɪ -mɪdooa 'ml -a bää. †† Esaii 29.13 † KANAAN: -Taa 'ɲɪluɔ 'ü 'daraa' Kanaan a 'ɲɪluɔ nu, 'w bää nyüülü 'nyla' juifɛ bää 'yria -be 'w kua 'ia -tutu -gäl. -Kätɪ kuöa mɪ nu, Kanaan a nyüüa -balu ma -sümlö. Nycsua nya 'daa 'ü pre kää 'üün 'üa -tutu -gäl. -Maa juifɛ 'nyl wiili nycsua 'daaa' -a nu.

'Pläkányüü, -maa 'a jɪjrɪli kɔkɔa' 'üa 'kamanyüüa 'töwlö -gälɪ i böblöa' nu, 'a 'ii -fäjielë jö.»²⁸ Jesu nya -gbala 'kɔkɔ: «'Nɪluɔ -o, -na nycsuapletoroku 'bua! Aba wiili -baataa', nrörö -o.» 'W 'paa 'imɪ dotro 'a -plu 'ca 'ɲlɛkayriaɔ ku dotro 'kɪnya 'pu.

-Wusublanyüülü Jesu 'pɔca'

Marékë 7.31-37

²⁹ Jesu nya w 'lɪ 'kɪnya mi Galileea 'niea -gba. 'Kɪnya 'jra 'dugba 'wli, 'kɪnya kowäl. ³⁰ Nyüü 'kɔkɔmɛ nya mi 'lɪ 'lee, 'ü jaja 'kɔkɔ kpakpanyüü, 'nɔkɔnyüü, 'susunyüü, nyüülü kää -gbaa dii jää', nyra -wusublanyüü -mölöö 'kɔkɔmɛ. 'Ünya 'pie 'üün Jesu bei 'wu 'kɪnya 'pɔca 'üün.

³¹ Nyüülü bää 'a' -plu -gälɪ 'ku fɔ; nyüülü 'sua' -be ünyɪ 'paa wii, 'paa wii, nyüülü kää -gbaa dii jää' 'pu, kpakpanyüü 'nyɛ -be 'nɔkɔnyüü 'jäkä. -Jriaa -tu 'lɪ Israeëlä Nycsuaa 'bualaku.

Jesu 'fini nyüüa -diipu (4 000) 'klɪ

Marékë 8.1-10; Matïö 14.13-21

³² Jesu nya we 'ca 'wunyerenyüü 'kɪnya -gbala 'üün: «Nyüülü kua' -pɪ kää 'ml nyatɛrɪ 'wu, 'nyraa 'üün kua' -wäl 'ia jrüü tää -be 'ünyɪ jɪjrɛ -a 'klaa 'ümä dɛɛji. -Gbëka -nëmä 'üün 'bla -a 'bla -be 'mä 'üün -gbala 'ü 'blöödɛrɪ; 'kɔpru -pɪ 'üün 'nyufɔ 'wu 'kɪlara.»³³ 'Ca 'wunyerenyüü nya 'bete 'kɔkɔ: «-Taa -aagalä kää 'ml a bää' -plu -a 'plɛ amä jɪjrɛ 'jäjä amä nyüü 'kɔkɔmɛlɪ kua' -pɪ 'klɪfini le?»³⁴ Jesu nya 'bete 'üün: «'Flɔkɔbü -srüplɛ 'a 'klaa le?» 'Iibää: «'Flɔkɔbü -uunsɔkɔ, nyra -srü susu jie.»³⁵ 'Kɪnya -gbala nyüülüa 'fɔ 'ü 'wawlakä. ³⁶ 'Kɪnya dɔkɔ 'flɔkɔbü -uunsɔkɔlɔ nyra -srülü 'wu, 'w 'bɪaa' Nycsua 'tɛrɛku, 'kɪnya 'böblö 'iin -tɪa 'kɪnya -nyl 'iin 'ca 'wunyerenyüü 'ü -päälä 'ümü 'iin 'lɪ. ³⁷ 'Üa 'fɔ jidɛɛ ji ji 'ünya dö. Jɪjrɪli tɔca' 'lɪ 'sie -kätɛ -uunsɔkɔ. ³⁸ Nyüülü jia' jɪjrɪli 'ü bää nyɪberüa -diipu (4 000), 'ɲlɛgɛ nyra 'jü 'nyl 'lɪml -a -täsrä.

³⁹ 'W bɪa nyüü -gbalaku 'ü 'blöö 'üa -nyɛɛ dɛrɪ nu, 'kɪnya 'jra -gɔɔ 'lɪ, 'kɪnya mi Magëdala † -tutu -gäl.

Farisinyüü nyra Sadusinyüü 'pa Jesu bɔdɛrɪ

Marékë 8.11-13; Lukë 11.16,29

16 Farisinyüü nyra Sadusinyüü nya ji Jesu bɔdɛrɪ 'pa. 'Ü -gbala 'kɔkɔ 'w srara 'üün -saragbia tieɛ kɔa' cɛɪ. ² -Jäst Jesu -gbalaa' 'üün nu: «-Gbajru ma mi -be cɛɪ ma -flɔkɔ 'a nö: «-Srɪakɔpɪa -srɪ nya 'naa.»³ -Suwla 'kää 'a nö: «'Nunɔɔ nya daa, 'be cɛɪ 'kpörö.» -Glagälsrörönyüü †† 'Ama tɛ cɛ 'klɪ 'a jre wiili nëmää' 'lɪjrä, -maa wiili -sööa' 'anyɪ 'lɪ -a bɪa 'amä 'iin 'klɪtɛ 'amä 'lɪ wiili nëmää' 'lɪjrä -taa 'taunla 'ml, 'amä 'iin 'lɪsa! ⁴ Nyüüglügbölä kää ple bubɔa, ä kɔa' Nycsua dɛrɪ, 'ää 'bata -saragbia tie. -Maa -saragbi -mɪdoo -nëmä nrörö -a nrörö ima

†† MAGËDALA: -Plɪ bää' 'saa anyɪ 'lɪ -a jre. Grɛkë kätɔkɔkɪ -mɪdooa 'ml 'i -jɪra: Magadanë. †† -Glagälsrörönyüü: -Taa waklölä 'nyl grɛkë kätɔkɔkɪ -mɪdooa 'ml -a bää.

'nyl -saragbili jrää' nycsuuamlpalanyoo Jonaasë -gält -a bä.» 'Onya tu -plu 'üün 'unya mi.

Farisinyüü nyra Sadusinyüüa levurë

Marëkë 8.14-21

⁵ 'Wunyerenyüü 'twa' 'niea 'pe -mudee -gält ni, 'unya 'pa ple 'surl 'ünya' 'floo fa. ⁶ Jesu nya -gbala 'üün: «'Amc 'n -gbala! 'Ba -tre 'ana nyüfë Farisinyüü nyra Sadusinyüüa levurëa -gu!» ⁷ 'Üa 'kpc -toplo 'li -be 'ü nö: «'Anyta' 'floo ja, 'a 'ia -gu 'k -gba 'iin.» ⁸ Jesu 'nu wiili 'ü 'paa' 'wli, 'unya 'bete 'üün: «'Deplæe kä -gu 'a 'paa 'samaa wii le 'amc kä nycsuaple 'nyta' 'bua; 'surl 'anyta' 'floo ja 'ii 'a -toplo 'li?» ⁹ 'A -kaanlu 'saa wiia -gbaa jre? 'Ba 'pa 'floo bü -gböölü ple 'ü 'n nua' -be 'n 'finia' nyüüa -diipu -diisoo -gluupu (5 000) 'kl; nyra -mlu tawa' 'li 'ia -gä ple; jijria -kätë -srüplæe 'a fa le? ¹⁰ -Be 'n 'böblöa' 'floo bü -uunsoo -ta nyüüa diipua -gu ni (4 000), -kätë -srüplæe 'a fa le? ¹¹ Wiili 'n 'daa, -mäa 'floo wii 'inyi bä. 'Anyt wiia -gbaa -a jre? 'Ba -tre 'ana nyufa Farisinyüü nyra Sadusinyüüa levurëa -gu!» ¹² 'A -plu 'ü 'nu 'surl 'onyl 'paa' 'floo levurëa -gä, -maa 'ü -tre 'üa nyüfë, 'ü tunjlu Farisinyüü nyra Sadusinyüüa 'kpicpiakulu 'ü 'kplaa' nyüüa derl.

Piëerë nunta Jesu bä Nycsuua 'Lbanyoo 'Kriisë

Marëkë 8.27-30; Lukë 9.18-21; Jaan 6.66-71

¹³ Jesu 'twa' Sesareea -tutu -gälta bätälä 'ü 'daraa' Fil-ipe ni, 'unya 'bete 'ka 'wunyerenyüü: «-'Asl nyüü -gbaaa 'na -gu le, 'moo Nycsa 'Ju?» ¹⁴ 'Iibää' 'ka 'wunyerenyüü ni: «'Ü nnta -moo bä Jaan Batiisë, -mölöö nö Elii, -mölöö nö Jeremii 'aie nycsuuamlpalanyüüa -turuu nyc 'doo -bä.» ¹⁵ 'Onya 'bete 'üün: «-'Be 'amc le? -Asl 'a -gbaaa 'na -gu le?» ¹⁶ Simoo Piëerë nya 'saa 'oon -gält 'k -nëma: «-'Moo bä 'Kriisë †, 'Lbä Nycsuua 'Ju.» ¹⁷ Jesu nya -gbala 'oon -maa: «'Simoo, Jonasëa 'Ju, abla duru 'bla -ml, 'be -mäa nyc †† 'nyl -ml 'iin ml 'pa, -maa 'na Tuloo bäa' cel, 'koo 'pa -ml 'iin ml. ¹⁸ 'Na 'mugbe -jäsi 'n -gbalaa' -ml ni: -Moo bä Piëerë ‡ -be 'a 'ia 'täkäläa -gält 'mä 'na 'ceci 'pala. 'Kuaabrea 'klü 'nyl 'li -a bla 'ü 'kpa 'uun 'kä. ¹⁹ 'Nyaa -ml ceua 'kamplaa 'sapu -nyta; diili kä 'fu -nëmaa' -pl -tutu -gält kpasra ni, 'inya cea 'ml kpasraa. Diili kä 'fu -nëmaa' -jeje -pl -tutu -gält ni, 'inya cea 'ml -jejroa.» ²⁰ 'Purügält ni, Jesu nya -gbala 'ka 'wunyerenyüü ünyl -gbala 'iin nyc 'surl 'koo Jesu bäa' 'Kriisë.

Jesu 'paa 'ka jäjaku nyra 'ka 'kuaabrea sooskua -gä

Marëkë 8.31-33; Lukë 9.22

²¹ 'Bala -pllu 'k ni, Jesu -gbala 'ka 'wunyerenyüü 'surl 'koo kaa' 'omäa' Jerusalemë mi, -be 'omäa' -su 'jä -gböosa;

† 'KRIISË: 'Ia -gbaa bä greekëwiili ni: «'Kulu 'baaa' 'li nyüü ml, 'koo -glügböa 'fu -glaaa.» Ebröowiili ni, 'ü nö Mesii

†† Nyc: Greekëwii 'li 'ü nö: «'jaje nyra -toru». ‡ PIËERË: Greekëwii 'li Piëerëa -gbaa bä «'täkä kpacö». 'Täkä kpacölä ni, 'a wiili Piëerë 'paa 'ii Jesu 'sa -gält wiia 'klupaplasa.

juifëa tagbü, -gbsaperunyüü kpacü nyra -dckpanyüüa -gu; 'surl 'ümäa' 'oon 'blaa -be 'omäa' kuaabre so 'ia jrüü tääa -surl 'li. ²² Piëerë nya fa 'oon 'unya berekl, -be 'koo 'daa 'oon: «'Pläkänyc, 'ba 'iin ml. 'I -nëma -surl -ml -gält -a jräl!» ²³ Jesu nya -siekält 'unya -gbala Piëerë: «'Tunjlu 'ml 'luderl, Sataan! 'Moo -ji kuderl 'pa! Wiili -klaaa' -plu, nyüüa ni -klaaa, -maa -mäa Nycsuua ni -nyl 'klaa!»

Jesua 'wunyerëku

Marëkë 8.34-9.1; Lukë 9.23-27

²⁴ 'I -sia' ni, Jesu nya -gbala 'ka 'wunyerenyüü: «'Nyc oo nyc 'bataa' nyra 'oon 'mä 'wunyerë ni, 'koo -trü 'ka nyufaa -gä, 'koo 'pie 'ka kruua -pl -gält †† 'kä 'koo jö -be 'nyraa 'oon 'mä 'wunyerë. ²⁵ -A -gbala 'aml, nyc oo nyc 'bataa' 'ka 'kläa -wältutuku ni, 'unya 'ään 'moo. -Maa nyc oo nyc 'moo 'ka 'klä 'na -gu ni, 'unya 'ään 'jää. ²⁶ -Be 'soosoo ni, nyc ma 'sa 'ka 'klä -be moo ji 'plä 'wua 'bua 'fu ni, -gbaa 'plæe 'u kä le? Deplæe 'koo -ka 'mä -plu 'sa, -be 'omä 'li 'ka 'klä ml 'ba le? ²⁷ 'Be Nycsa 'Ju nyra 'ka 'aanjë nëmä 'ka Tua 'wiklitbuabuaku ja -be 'omä ji -o. 'Ia 'taul 'li ni, -moloa nunugbi 'omä 'klte -be 'omä 'oon 'pæe. ²⁸ 'Cicasa 'n -gbala 'aml, -mölöö bä -pl 'ana -turuu, 'unya Nycsa 'Jua jijidæe 'jää 'ka 'Kamplaa 'ml 'fuwoo -a ji 'ümä jä.»

Jesu 'cicria' 'ka 'wunyerenyüü -tääa 'kl

Marëkë 9.2-10; Lukë 9.28-36

17 Jrüü -uundoo 'mä -si ni, Jesu nya dckoo Piëerë, Jaakë nyra 'ka -wajulu Jaan 'wu, 'koo nyra 'üün nya berekl 'dugba kpacö 'döö 'wli. ² Jesu nya 'cicri 'üa 'klu 'mugbe; 'ka 'kluu nya -beere 'jru, 'ka 'lupadii nya plö 'inya 'poo -beere -surl †. ³ Elii nyra Moisë nya 'koo 'üa 'kl, -be 'üü nyra 'oon dete. ⁴ Piëerë nya 'pawii 'unya -gbala Jesu: «'Pläkänyc, -te a jia' 'i 'na, -ama 'nyie 'mä -tetu tää 'pa; -na ne 'dee, Moisëa ne 'dee, nyra Eliia ne.» ⁵ 'koo -ka 'paa wii -be pöplö -gbru -gblü 'üün -gält 'kä, mlta wii nya ja -gbrulua 'ml 'i -nëma: «'Na ple -gälta 'Ju ku -pl, 'koo 'li 'n -tu 'na drua 'fu. 'Ba po 'oon 'nyakli!»

⁶ 'Ka 'wunyerenyüü 'nua' 'papawii 'wli njae nya 'bla 'üün -gböosa, 'unya 'pi -gu -gält 'unya -gbri 'üa 'klu 'kä. ⁷ Jesu nya jijrö 'üün -gba, 'unya -fe 'üün -gba, 'koo -nëma: «'Ba soosoo! Njae 'nyl 'bla 'aml!» ⁸ 'Ü dckaa' 'klu 'wu, 'ü -kanyl -pasanyoo -molo -a 'jä ima 'nyl Jesua 'doo -a bä. ⁹ 'Ü 'ciea' 'dugba ni, 'unya -gbala 'üün -maa: «'Wiili 'a 'jää' anyl -gbala 'iin nyc 'kä Nycsa 'Ju so 'kuaabre.»

'Wunyerenyüü 'bete Jesu Eliia -gu

Marëkë 9.11-13

¹⁰ 'Ka 'wunyerenyüü nya 'bete 'oon, 'ü -nëma: «-'Be deplæe kä -gu -dckpanyüü nö -maa Elii -käti nëmä ji ††† 'fuwoo le?» ¹¹ Jesu nya -gbala 'üün: «'Asl 'i bä, Elii -käti jö 'omä diia 'fu 'ia kufa 'wu -tätä. ¹² -Maa 'amc 'n -gbala: Elii 'a kä ji, -maa nyüü 'nyl 'oon 'nyugba -a -tu 'unya nu

†† Krua -pl -gälta 'piepiekua -gbaa bä: -nyie -mä -su 'jä, -mä 'nml jä Jesua -gu. †† Te 2 Piëerë 1.16-18 ††† Te Malasii 4.5

'kkn wiili 'ü -waa' -gba. 'A deε 'deele 'ümä bla Nycca 'Ju -gba nu; 'ünya 'kkn -sul -slea.»¹³ 'Flwuw 'a 'wunyerenyüü -ka jre la' 'saa 'srl 'kkn 'paaa' Jaan Batiisäa -gä.

'Jul Jesu 'baa' -balususu -gält
Marékë 9.14-29; Lukë 9.37-43

¹⁴ 'Ü 'tba' -jria -gba nu, nycw 'doo nya ji 'knya 'pa 'ka 'kl kotifli 'knya bibie 'omu: ¹⁵ «'Pläkänycw, 'jä 'na 'jua nyaterl. -Pateε 'blaa 'kkn -be 'k 'jä -sul -gböösa. -Srl -mıdoo 'böblö kapu 'l 'aie 'nie 'l. ¹⁶ 'N ja 'kkn -na 'wunyerenyüü -maa 'ünyl 'kkn 'puc -a 'puc.»¹⁷ 'Tibaa' Jesu nu: «'Amc nyüü -glügbölä kua' -pl, ünyl toroa' Nycsua ple, ü nöa' -balu! 'Tain 'pleε 'a -ka 'bata 'saa -a -gbötö 'amı le? 'Ba ja -pıklı 'mı 'jul!»¹⁸ Jesu nya -sccw wii 'wu domoo nya 'cie 'jul 'l. 'A -plı 'jul ku dotro 'knya 'pu.

¹⁹ 'I -sia' nu, 'wunyerenyüülü nya jıjro Jesu -gba 'ünya 'bete 'kkn 'üa 'kpa -trcrı: «'Depleε kä -gu a pre do-moolc -be 'knyl mi le?»²⁰ Jesu nya -gbala 'üün: «'Ana nycsuaple 'nyl 'bua -a 'bua, 'ia -gu. 'Cıcasa 'n -gbala 'amı, 'ama kä nycsuaple, εma bä dıj -beere mu-tarëdeεji nu, 'anya -taa 'dugbalä -gbalaa: «'C -pl, mi -nyεε!» 'Kä 'änya 'kousc. Deε 'nyl 'l -a bä 'emä 'amı 'nyüglö. ²¹ -Maa 'ia 'samaa domoolc nu, nycsuabıbieku nyra su 'ii 'mrεε i pre 'omu †.»

Jesu 'paa' 'sccw 'ka jäjäku nyra 'kuaabresccwkua -gä
Marékë 9.30-32; Lukë 9.43-45

²² 'Tain 'l 'ü traraa' Galilee nu, Jesu nya -gbala 'üün -maa: «'Ünya Nycca 'Ju nyüü käl 'saraa, 'kä ²³ 'ünya 'kkn 'blaa; -maa 'ia jrüü täaa -srl 'l nu, 'knya 'kuaabre ccw.» 'I pa 'wunyerenyüü -gba -gböösa.

Nycsuaanyuku dapooa 'pepeεku

²⁴ 'Ü 'tba' Kapereänaumëbatä nu, Nycsuaanyukua dapookälperenyüü nya jıjro Pıεεrë -gba 'ünya 'bete 'kkn: «'Ana 'kprıprıanyccw 'nyl 'pεε Nycsuaanyuku dapoo -a?»²⁵ 'Tibaa' Pıεεrë: «-Yεε.» Pıεεrë 'paa' nyüköli dotro Jesu -kätl 'bete 'kkn: «'Simccw, nyüü 'pleε kä 'ümä -pl -tutu -gälıa 'ku dapookälperε le, bätäläa 'mugbea nyüü -maa nycugbanyüü? -Ası bobo 'iin le?»²⁶ 'Tibaa' Pıεεrë: «'Nycugbanyüü bäsaa.» Jesu -nëma: «-Be, bätäläa 'mugbea nyüü 'nyl 'pεε deε -a. ²⁷ -Maa nyüüa 'flc -plı' amı 'nyügba -tu nu, mi 'nie -gba, be 'fıfle 'nie 'l. -Srele -kätl -nëmäa' flı nu, te 'εa mlı, -nya 'l mölii 'järaa. Dccw 'iin 'wu 'kä -pεε -na dapoo nyra 'na nä.»

Nycw 'sia' 'wu cεıa 'kamapläa 'mlı
Marékë 9.33-37; Lukë 9.46-48

18 'Ia 'tain 'l nu, 'wunyerenyüü nya jıjro Jesu -gba, 'ünya 'bete 'kkn: «'Nycw 'pleε -si 'ca -mölöö 'wu cεıa 'kamaplä 'l le?»² Jesu nya we 'jujı 'doo, 'knya -tu 'kkn 'üa -trcrı, ³ 'k -nëma: «'Cıcasa 'n -gbala 'amı,

† -Taa 'pelı 'nyl grεεkë kätıccwı -mıdooa 'mlı -a bä.

'ama 'nyl 'jüjıea 'saa -a bä nu, 'a -nëmä -srl cεıa 'kamapläa 'mlı -a pa. ⁴ 'Ii kányrl, nycw o nycw 'ciea' 'ca nyufa 'wu -beere 'jul kua' -plı nu, 'kkn bä 'wusia 'k cεıa 'kamaplä 'l. ⁵ -Be nycw o nycw 'kuεεa' 'l 'ju o 'ju -beerea' -taa 'jul 'na 'nyrlı nu, 'mccw 'k 'kuεεl.

-Balua 'klıflıku
Marékë 9.42-48; Lukë 17.1-2

⁶ «-Maa nycw ma 'tutro -taa 'jülü toroa' 'mı ple, 'üa -trcrıccw 'doo -balu 'l nu, 'i -siwu 'ü 'pa 'ia nycwccw dıisrotäkä †† -susugbee 'kä 'ü bere 'kkn 'tanıea -fli.

⁷ «'Abıa busuku jrä 'plä -gält nyüüa 'käkpakpakua -gu. 'Be dıılı 'kpakpaa' nyüü 'kä -nëmä 'üün -a wala, -maa busuku jrä nycwccw 'i jaraa' kälı -gält!

⁸ «-Na 'darı 'aie -na ccwı -gu -ama nu -balu nu, 'bölı 'üün 'kä be 'üün kpaun. Fa 'darı 'doo 'aie fa ccwı 'doo -a mi Nycsuaa 'klı -siwu 'kä -mä 'dari 'ccwı 'aie bei 'ccwı kä -be 'ümä -mı kapulu 'nyl 'nyrlıccwı' 'plıua 'mlı bere. ⁹ -Na 'nyııöa -gu -ama nu -balu nu, 'balı 'ään 'kä be 'ään kpaun. Fa 'nyııö 'döö -a mi Nycsuaa 'klı -siwu 'kä -mä 'nyü 'ccwı kä -be 'ümä -mı kapulu 'nyl 'nyrlıccwı' 'plıua 'mlı bere.

¹⁰ «'Ba -tre 'ana nyüfë -be 'anyl 'pa 'ia -trcrıccwı 'ju 'doo sawı, 'be 'n -gbala 'amı: 'üa 'aanjülü bää' cεıı, 'ü ku 'na Tulc bää' cεıı, 'ca 'klı 'plıccwıccwı. ¹¹ 'Be Nycca 'Ju ji 'cmä nyüülü 'mccwı' 'puc ‡.

-Bablëea tapönänä
Lukë 15.3-7

¹² «'Wii 'pleε 'a bobo -taa wiılı kua' -plı -gu le? Nycw ma kä -bablëea -glııgböö (100) -be 'dee ma 'mccwı nu, -mäa -plı 'dugba 'wlı 'k -nëmä -bablëea -glıımccwı -be -pu -be -uunmccwı (99) tl, 'kä 'k -nëmä ε 'mccwı' 'batakalı mı?

¹³ 'Cma 'jä 'emı nu, 'cıcasa 'n -gbala 'amı, dccwı nya 'kkn 'blaa. Dccwı nu, 'unya 'buaa -gböösa 'kä 'unya -bablëëlä -glıımccwı -be -pu -be -uunmccwı (99) 'nyla' 'mccwı dccwı 'wusi. ¹⁴ 'Ası 'ana Tulc bää' cεıı 'nyl 'bata 'nımlı 'bata -a 'ca 'ju 'doo 'mä 'mccwı.

-Wıajua 'nyufı 'wua jajaku

¹⁵ «-Na -wıaju ma nu -mı -balu -gba nu, mı -a -jäa 'kkn 'ana 'ccwı 'kä -srara 'kkn wiılı 'k nua'. 'Cma 'nu -mı 'wlı nu, -nya 'sccwı -na -wıaju 'lkuεε. ¹⁶ -Maa cma 'nyl -mı 'nyaklı -a po nu, dccwı nycw 'doo 'wu, 'aie nyüü 'ccwı 'wu, 'ba 'blöö 'ca -nyεε derı. 'Ası wııa 'flı ma nëmä 'bölı nu, 'i kä 'imä nyüü 'ccwı 'aie nyüü täaa mlı ja ††. ¹⁷ 'Cma 'nyl bla 'üün 'nyaklı -a po nu, -gbala 'iin 'ccεnyüü. 'Cma 'nyl bla 'ccεnyüü 'nyaklı -a po nu, 'ba 'kplı 'kkn 'srl nycwccwı 'nyla' Nycsua jrea 'sa; 'ba 'kplı 'kkn -beere dapookälperenyüü. ¹⁸ 'Cıcasa 'n -gbala 'amı, dıılı kä 'flı

†† DIISROROTÄKÄ: 'Täkä kpakö -susugbee bäsaa, 'äa -gälı 'ü sroro -bleεe. -Subre ma -sıesıe 'täkälä kälı 'äa kälıbäbäkua -gu. -Fläa ma bä 'täkäläa -trcrı, 'ii 'ü ma 'paa -bleεejaju -be u ma suö 'uun. ‡ 'Be Nycca 'Ju ji 'cmä nyüülü 'mccwı' 'puc: -Taa waklıülü 'nyl grεεkë kätıccwı -mıdooa 'mlı -a bä. †† Deteronccwı 19.15

'a nēmāa' kpaſa -pɪ -tutu -gäɫɪ nɪ, 'inya bɪa kpaſraa cɛɫɪ; -bɛ wiili kǎ 'fɪɫ 'a nēmāa' -jɛjɛ -pɪ -tutu -gäɫɪ nɪ, 'inya -jɛjɛ roa cɛɫɪ.

'Wlinönrökua dɛɛa Nyɔsuua -sɛsɛku

¹⁹ «'Amɔ 'n -gbala, 'pɪrɪgäɫɪ 'nɪ, 'ana -tɔrɔpɪɫa nyüü 'sɔɔ ma 'nönröwli -bɛ üma -sɛ dɛɛ o dɛɛ nɪ, 'na Tuɫ bāa' cɛɫɪ nya 'ümü 'ɛɛn -nyla. ²⁰ 'Be -pɪɫɪɫɪ nyüü 'sɔɔ nyüü tāā traraa' 'na -gu nɪ, 'n bǎ 'üa -tɔrɔpɪɫ.»

-Wɫajüa wii cecreku

²¹ Pɛɛrɛ nya jɪjrö Jesu -gba 'ɔnya 'bɛtɛ 'ɔɔɔ: «'Pläkányɔɔ, 'na -wɫaju ma nu 'mɪ -balu -gba nɪ, 'wu -srüplɛɛ 'wu 'mä 'ɔmɪ 'iin cɛrɛ lɛ? 'Wu -uunsɔɔ 'wu?» ²² Jesu -nɛma «'Woo, 'nɛmä 'daa 'wu -uunsɔɔ 'wu, -maa ka -glɪɫtǎä -bɛ -pu (70), 'wu -uunsɔɔ 'wu.

Plɛbubɔ 'jrupafenyɔɔ tapönänä

²³ «'A 'ia -gu cɛɫɪa 'kamaplǎ -beere 'sɪrɪ 'ku 'doo 'daa kǎa' 'ɔmäa' 'ɔa 'kpɛlɛ 'ɔa 'jrupafenyüü 'klaa' 'jä. ²⁴ 'ɔ cɛtɛa' dotro nɪ, 'ünya ja 'ɔɔɔ 'jrupafenyɔɔ 'doo 'ɔ 'klaaa' 'ɔa talaan a -diiglu -diigböö † (10 000). ²⁵ -Bɛ nyɔɔɔ 'nyla' 'ɫbɪa 'ɔmäa' möliili mlɪsa nɪ, 'kuɫɪ -nɛmä 'ü 'pa 'ɔɔɔ 'pɛru -geeia 'sa, 'palɪ 'ɔa 'ɫɪɫɪ, 'ɔa 'jü nyra diili kǎ 'fɪɫ 'ɔ kǎa', 'ɔmä 'ɔa 'kpa 'sa. ²⁶ 'Jrupafenyɔɔ nya blö 'ɔɔɔ bei 'wu 'ɔ -nɛma: «'Pläkányɔɔ ††, 'n bibie -mɪ blöplɛ 'nyaa 'ia 'fɪɫ 'pɛɛa!» ²⁷ 'Jrupafenyɔɔ nyatɛrɪ nya 'si 'kuɫɪ 'klɪ 'ɔnya cɛrɛ 'ɔmɪ 'kpalǎa 'fɪɫ 'ɔnya 'cɛrɛ 'ɔɔɔ -wǎɫɪ. ²⁸ 'Jrupafenyɔɔɔ mia' nɪ, 'ɔnya 'jä 'ɔa -moloo 'jrupafenyɔɔ 'klaaa' 'ɔa 'kpa; deniea -glɪɫgböö ‡ (100). 'ɔnya 'kplǎ 'ɔa -pɪɫɪ, 'ɔ kakla 'ɔɔɔ -fɪɫɪ 'klɪ -bɛ 'ɔ nö: «'Sa 'na 'kpalǎ -klaaa!» ²⁹ 'ɔa -mɫɔɔ nya blö 'ɔɔɔ bei 'wu -bɛ 'ɔ bibie 'ɔɔɔ -maa: «'N bibie -mɪ blöplɛ 'nyaa 'ia 'fɪɫ 'saa!» ³⁰ -Maa 'ɔ blara, 'ɔnya mi 'ɔnya 'pa nyɔɔɔ -jɛ 'ɫɪ cma 'sa 'ɔa 'kpa 'fɪɫɪ -bɛ 'ɔmä 'cie. ³¹ 'Jrupafenyüü -möölö 'jǎa' 'iin nɪ, 'i pa 'üün -gba -gböösa. 'Ünya mi 'ünya -gbala 'ia 'fɪɫ 'kuɫɪ. ³² 'Kuɫɪ nya wɛ 'ɔɔɔ 'ɔ -nɛmä: «Plɛbubɔ 'jrupafenyɔɔ! -Bibie 'mɪ, 'nyaa cɛrɛ -mɪ 'na 'kpa kpakölǎ 'klaa la'. ³³ -Mǎä -mǎä ɫ bɪa -na -molooa nyatɛrɪ 'jä ɫ -a, 'sɪrɪ 'n 'jǎa' -na nyatɛrɪ -a?» ³⁴ 'ɔa 'kamanyɔɔ -tua' 'cɛrɛ 'ɔnya 'sara 'ɔɔɔ nyüülü -fɛɛrɛa' -jienyuku -wǎɫɪ kǎɫɪ 'ümǎ 'ɔɔɔ -gbi -gba nu nu 'ɔmä 'ɔa 'kpalǎ 'ɔ 'klaaa' mlɪsa.»

³⁵ Jesu -nɛma: «'Ana -tɔrɔpɪɫa nyɔɔɔ ma 'nyɪ 'ɔa plɛa 'fɪɫ -a nu cma 'nyɪ cɛrɛ 'ɔa -wɫaju 'ɔa -balu -a nɪ, 'asɪ 'na Tuɫ bāa' cɛɫɪ 'mä 'amɪ nu.»

† TALAAN A -DIIGLU -DIIGBÖÖ: *Greekewii bāsaa; mölii 'kɔkɔmlɛ bāsaa. Talaan 'dee bǎ deniea -diipu -diigböö (6 000). Denie 'dee -bǎ -sɪrɪ 'dooa 'jrupaa 'pɛpɛɛmölili 'üa 'taun 'ɫɪ. †† 'Pläkányɔɔ: -Taa waklöölǎ 'nyɪ greekɛ kätɪpɔɔɫɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bǎ. ‡ DENIEA -GLUIGBÖÖ: 'ɔa ni möliili 'nyɪ -sümlö -a -sümlö 'kǎ 'kua nia -gu. Denie 'dee -bǎ -sɪrɪ 'dooa 'jrupaa 'pɛpɛɛmölili.*

SO PEREA -TUTU -GÄLL -A JI JERUSALEMĒ

19.1-20.34

'Nɪɫɪa pɛpɛrɛku

Marékɛ 10.1-12

¹⁹ Jesu 'wɫaraa' -taa 'kpɪkɪpɪakulu nɪ, 'ɔnya 'cie Galilee, 'ɔnya mi Judeea -tutu 'pɛ -mɛɛ bāa' 'nielɛ 'ü 'daraa' Jurɛdɛɛn a dɛrɪ. ² Nyüü 'kɔkɔmlɛ nya pɛrɛ 'ɔɔɔ dɛrɪ, 'ɔnya 'pɪɫɪɫɪ 'ɫɪ 'üa -wusublanyüü.

³ Farisinyüü nya jɪjrö 'ɔɔɔ -gba, 'ümǎ 'ɔɔɔ bɔɔɔdɛrɪ 'pa. 'Ünya 'bɛtɛ 'ɔɔɔ: «'Nyɔɔ 'mɛɛɛ 'ɔ pɛrɛ 'ɔa 'ɫɪɫɪ wii o wiia -gu?» ⁴ 'ɔnya -gbala 'üün: «'Anyɪ wiili -jɪjraa' nyɔɔsuapɔɔɔɫɪ 'ɫɪ -a -tǎsä, 'sɪrɪ 'Pläanunyɔɔɔ nua' -kǎɫɪ nyɫɛrɪ nyra 'ɫɪɫɪ 'plǎa 'kǎkolofa 'wu †? ⁵ Jesu -nɛma 'sɔɔɔ: 'Ia -gu nyɔɔɔ nya 'ɔa tu nyra 'ɔa 'yio -gbasɔɔa, 'kǎ 'ɔ nyra 'ɔa 'ɫɪɫɪ nya -gba kpaſraa, 'kǎ 'üa 'ɔɔɔ nya 'jǎjɛ 'dee bǎ †. ⁶ 'Ia 'taun 'ɫɪ nɪ, 'ü -kanyɪ 'sɔɔɔ -a bǎ, -maa nyɔɔɔ 'doo 'ü bǎ. 'Ia -gu, dɛɛɛ Nyɔsuua nröröa' 'dee 'ɫɪ nɪ, nyɔɔɔ 'nyɪ 'sasra 'ɛɛn -gba.» ⁷ 'Iibǎa' nyüülü nɪ: «-Bɛ dɛplɛɛ kǎ -gu Moisé 'daa 'kɔkɔ nyɔɔɔ ma nɛmä 'ɔa 'ɫɪɫɪ pɛrɛ 'ɔ -nyɪ 'ɔɔɔ -gbasɔɔɔɔɔɔɔɔ 'fɪɫɪ -bɛ 'ɔmä 'ɔɔɔ pɛrɛ lɛ ††?» ⁸ 'ɔnya -gbala 'üün -maa: «'Ana 'nyakliwɪɪsusukua -gu Moisé 'nyie 'amǎ 'ɫɪɫɪ pɛrɛ, -maa -kǎɫɪsa -mǎä 'sɪ 'nyɪ bǎ. ⁹ -Maa 'amɔ 'n -gbala, nyɔɔɔ ma pɛrɛ 'ɔa 'ɫɪɫɪ -bɛ ima 'nyɪ bǎtɛsaa -gu -a bǎ, -bɛ cma kǎ 'ɫɪɫɪ -moloo nɪ, bǎtɛsa 'ɔɔ 'paa. -Bɛ nyɔɔɔ o nyɔɔɔ kǎa' 'ɫɪɫɪɫɪ 'ɔa dɪɫ pɛrǎa' nɪ, bǎtɛsa 'ɔ 'paa bɪa ††.»

¹⁰ 'Iibǎa' 'ɔa 'wunyerenyüü nɪ: «-Bɛ ima 'daa 'asɪ 'imǎ bǎ nyɫɛrɪ nyra 'ɫɪɫɪ 'sɔa -tɔrɔpɪɫɪ nɪ, 'titio 'a 'na dotro 'la!» ¹¹ 'ɔnya -gbala 'üün: «-Mǎä nyüüa 'fɪɫ -nɛmä -taa wiili 'klɪnyiere, ima 'nyɪ nyüülü kǎ 'doo Nyɔsuua -nyla' 'ɔa 'klü -a bǎ. ¹² 'Be -möölö 'nyɪ nyɫɛrɪ -a bǎ 'ünya -glooro, -möölö bǎɫɪ 'ü -wa 'üün. -Möölöa 'mlɫɔɔ nya 'daa 'ü -nɛmä 'ti -a 'ti cɛɫɪa 'kamaplǎa -gu. Nyɔɔɔ 'mɛɛa' 'ɔmäa' 'iin 'ɫɪ 'nyiere 'ɔ nu dɛɛ!»

Jesu nyra 'jüjie

Marékɛ 10.13-16; Luké 18.15-17

¹³ 'Ii -sia' nɪ, nyüü ja 'ɔɔɔ 'jü 'ɔmä 'üün klugbɛ -gǎɫɪ 'pie 'ɔmä 'üa 'wɪɪɪa nyɔɔsuabibie, -maa 'ɔa 'wunyerenyüü nya 'daa 'üün. ¹⁴ Jesu nya -gbala 'üün: «'Ba 'cɛrɛ 'jü -wǎɫɪ ü jɪjɪrö 'mɪ -gba, 'anyɪ kaka 'üün 'klɪ; 'be nyüülü bāa' 'üa 'saa, 'a 'üü kǎ cɛɫɪa 'kamaplǎ.» ¹⁵ 'ɔnya 'pepe 'üün klugbɛ -gǎɫɪ, 'ɔnya sɔɔɔ 'ɔnya mi.

†† Jeneesé 1.27; 5.2 ††† Jeneesé 2.24 †††† Deteronɔɔɔmɛ 24.1-4 †††† -Bɛ nyɔɔɔ o nyɔɔɔ ... bǎtɛsa 'ɔ 'paa bɪa: -Taa waklöülü 'nyɪ greekɛ kätɪpɔɔɫɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bǎ.

Jesu nyra 'bucjinyoo 'doo

Marëkë 10.17-31; Lukë 18.18-30; 13.30

16 -Jää nyoo 'doo ji c 'bete Jesu: «'Cica 'kpicpianyoo, 'ci-cadii 'plee 'nyaa nu -be 'nyaa 'klälä 'nyla' blöröfa kä 'jä le?» 17 'Onya -gbala 'cok: «Deplee kä -gu -daara 'mi 'Ci-canyoo le? Nyosuaa 'doo 'cö bā 'cicanyoo. -Maa -ama 'bata -mä 'klälä 'nyla' blöröfa kä 'jä nu, -trääräl Nyosuaa -d!» 18 'Iibää' nyoo: «-Dc 'plee le?» Jesu -nëma: « -Nyl kä -a kä -mä nyoo 'bla. -Nyl kä -a kä -mä bätësa 'pa. -Nyl kä -a kä -mä nyoo -gbagble -gäl -tu. -Nyl kä -a kä -mä 'jie. 19 -Trääräl -na tu nyra -na 'yio. 'Surl -waa' -na nyufa, -wa 'saa -na -moloo †.» 20 'Iibää' -sëgbanyuklolo nu: «'Ti kä 'fu -daaa', 'nyaa kä 'iin 'luträära kolo 'na nyoo 'le 'kä †. Deplee tu 'l 'mä nu le?» 21 Jesu nya -gbala 'cok: «-Ama 'bata -mä 'wlijrä nu, mi, 'pa diili kä 'fu -klaaa' 'peru, -nyl 'iin 'puablanyüü, -be -mä 'bu celu kälä, 'kä -jö -be 'nyraa -m 'mä 'nye.» 22 -Maa -sëgbanyuklolo 'nuu' -taa wiili 'wli nu, 'ca 'klü jä 'l -be 'c mö, 'be 'c kä dii 'kocmle.

23 Jesu nya -gbala 'ca 'wonyerenyüü -maa: «'Cicasa 'n -gbala 'ami, 'inya 'luklaa 'kä 'bucjinyoo 'mä cëua 'kamapläa 'ml pa.» 24 'Amc 'n -gbala 'sowu: «'I klal 'kä Samoo 'mä 'kuea -flääa 'ml -srörö, -maa 'bucjinyoo ni nya 'wusia oma nëmä Nyosuaa 'kamapläa 'ml pa.» 25 'Ca 'wonyerenyüü 'nuu' 'iin 'wli nu, 'üa pleklkala -gböosa, 'ü -nëma: «-Be -m 'plee nya c 'lumlw le?» 26 Jesu nya te 'üün 'kl, 'c -nëma: «'Inyl nunusa -a bā nyoo -nyee, -maa Nyosuaa -nyee diia 'fu bā nunusa.»

27 'Iibää' Pieerë nu: «'Te 'l, -na -gu a -gba -nyee ana dii 'kä, a nyra -m 'mä 'nye. -Asi ana -gbaa -gä nya bā le?» 28 Jesu -nëma: «'Cicasa 'n -gbala 'ami, 'taun 'l Nyoo 'Ju 'mäa' 'ca 'kukpatalä 'buawlikl -gäl ku nu, 'amc 'prea' 'ml der nu, 'ana 'mugbe nya 'kukpatë -pu -be -uunsow -gäl k cka 'amä Israaelä -glügbü -pu -be 'sow 'cifu bā. 29 -Be nyoo o nyoo ma -gba -nyee 'ca nyeka 'kä, 'pal 'ca -wlawü, -wlawörü, tu, 'yio, 'ηluu ‡, 'jü, 'aie 'ca papladii, 'kä 'na 'nyrklä -gu, 'cnya 'iin 'wu -gluugbö 'wu 'järaa, 'kä 'cnya 'klälä 'nyla' blöröfa kä 'jä. 30 'Kocmle bā 'wlikl, 'ünya -sru derütäpaa, 'kä 'kocmlelü 'paa' derütä nya -sru 'wlikl bā.»

Putu 'la 'jrupafenyüü

20 «'Be cëua 'kamaplä -beere 'surl -gböökanyoo 'doo mia' -suwla -ηuusu 'jrupafenyüü 'bata 'ümä 'ca viinyëputu † 'l 'jrupa -fëere. 2 'Ünya 'nönrowli 'cma 'üün denie 'dee 'pëe -sru 'ml. 'Onya fa 'üün 'jrupa 'l 'ca viinyëputu 'l. 3 -Srwlaa -gliibe -uunmlow † 'l 'cnya so

† Egëswdë 20.12-16; Deteronowmë 5.16-20; Levitiikë 19.18
 †† kolo 'na nyoo 'le 'kä: -Taa waklülü 'nyl greekë kätowkkl -midooa 'ml -a bā. ‡ 'ηluu: -Taa waklölä 'nyl greekë kätowkkl -midooa 'ml -a bā. †† VIINYË: Tuuj bäsaa 'uu tuä reseer. 'A reseer 'ü nö -be 'ü pie -duveer. †† -SRIA 'LUMMRE 'TAIN 'L NI, NYRA -SRWLAA -GLIIBEI -PU -BE -GBÖÖ: Greekëwii nö: -gliibe -uundoo 'l, nyra -gliibe -uunmlow 'l.

putu 'l; 'cnya 'jära nyüü -mölöö bätäa -saple 'l -mäa dee 'ünyl nu. 4 'Onya -gbala 'üün: «'Amc nu, 'ba mi bua 'na viinyëputu 'l, -be 'mä 'am 'ia mölii 'pëe.» 5 'Jrupafenyüülü nya mi. -Sria 'lumumre 'taun 'l nu, nyra -srwlaa -gliibe -pu -be -gböo 'l nu, 'cnya ji 'sowow -mölööa 'klëe. 6 'Jru 'pia', 'cnya mi 'sowow bätäa -saple 'l 'cnya jrä 'l nyüü -mölöö 'nyl nua' dee. 'Onya 'bete 'üün: «Deplee kä -gu 'anyl nu dee -sru 'ml le?» 7 'Iibää' 'üün nu: «Nyoo 'nyl -nyl am 'jrupa -a 'ia -gu.» 'Onya -gbala 'üün: «'Ana 'mugbe 'ba mi 'na putu 'l, -be 'mä 'am 'ia mölii 'pëe †.» 8 -Gbiajru mia' nu, nyoo kää' putulu nya -gbala 'ca 'jrupafenyüüa 'wliklanyoo -maa: «'We 'jrupafenyüülü 'kä -pëe 'üün, 'bala -käti -mülü 'paa derütä -gäl 'kä 'wlara ü -käti jia' -gäl.» 9 'Jrupafenyüülü jia' 'jrupa 'l 'jrua 'pipitaln 'l nya ji, 'ünya -nyl 'üün denie 'deeredee. 10 -Mülü -käti mia' putulua 'ml jia', 'üa pleer nuna 'üa ni nya 'l 'wusia, -maa denie 'deeredee 'ü 'jä bu. 11 'Ü dowa' 'iin 'wu nu, -plel 'ü 'pala wii -be 'ü 'daa -gböökanyoo, 12 -jää wiili 'ü 'paa: «'Ü 'paa' derütä 'ü jia', -gliibe 'dooa 'jrupa 'ü -fe, -be a nyra 'üün 'mumre mölii 'l; amc nyüülü jia' -suwla c -ka -fëere' -mla 'jru 'kl 'jrupa!» 13 -Maa putukanyoo nya -gbala 'üün: «'Na -bei, 'nyl -ml bubcgbi -gba -a nu. Anyl 'wli -a nönro 'surl 'mäa' -ml denie 'dee 'pëe -sru 'l? 14 Dowa -na ni 'wu -mä mi. Deere 'n -nyla' -ml 'ee 'n 'bata 'mä 'cok -nyl. 15 Wiili 'n 'bataa' 'mäa' 'na mölii -gba nu 'nyl kä -a kä -a nu 'l 'iin? -Maa 'na -gbinanaku kä -ml wasä 'wu?»

16 «'Asi 'i bā: derütäpanyüülü nu, 'ünya -sru 'wlikl bāa, 'kä -mülü bāa' 'wlikl nya -sru derütäpa. 'Be tuponyüü -sümlö, -maa -mülü 'ü 'baa' 'l 'nyl -sümlö -a -sümlö †.»

Jesu 'paa' täafawu 'ca jājaku nyra 'kuaabrea sowkua -gä
 Marëkë 10.32-34; Lukë 18.31-34

17 Jesu mö 'l Jerusaleemë, 'cnya we 'ca 'wonyerenyüü -pu nyüusow -gasë -gba 'nyufw 'wu 'cnya -gbala 'üün -maa: 18 «-Jää, Jerusaleemë a 'jraa, Nyoo 'Ju nya -gbcow -apernyüü kpakü nyra -dowkpanyüü käl 'saraa; 'ünya 'cok jajā -jie 'l 'paa. 19 'Ünya 'cok nyüülü 'nyla' juifë bā käl 'saraa, 'kä 'ünya 'cok srörö. 'Ünya 'cok -gbalefi -gälgbaa, 'kä 'ünya 'cok krua -gäl kolo 'kä 'cnya jä. Jrüü täaa -sru 'l nu, 'kä 'cnya 'kuaabre so.»

Wiili Sebedee 'jua 'yio 'betrea' Jesu 'l

Marëkë 10.35-41

20 'I -sia' nu, Sebedee 'jua 'yio nyra 'ca nyubejü nya ji-jrö Jesu -gba, 'ηluu nya 'pa Jesua 'kl kotifli 'cma 'cok dee 'l 'betre. 21 Jesu nya 'bete 'cok: «Deplee -baata le?» 'Iibää' 'ηluu nu: «'Nyie abia 'na nyubejü 'sow ku -na -gba -na 'kamapläa 'ml; 'doo -na 'dupa 'l, 'kä 'doo kuä -na kumla 'l.» 22 Jesu nya -gbala 'üün: «'Wiili 'a 'daaa' -a nua' 'anyl 'iin jre -a jre -be 'a 'bete 'iin. -Sua -köwölä 'nëmää'

††† -be 'mä 'am 'ia mölii 'pëe: -Taa waklülü 'nyl greekë kätowkkl -midooa 'ml -a bā. ††† 'Be tuponyüü ... -sümlö -a -sümlö: -Taa waklülü 'nyl greekë kätowkkl -midooa 'ml -a bā.

'mla, 'a bual 'amä 'ään 'mla? 'Aie 'sru 'mäa' 'nwlipala, 'kä 'anya 'saa 'nwlipaa '†?» 'Ünya 'nyie: «A bual.»²³ 'Ünya -gbala 'üün: «'Kasa 'anya 'na -köwölä 'mlaa, 'sru 'nëmää' -sua 'nwlipala 'kä 'anya 'sa 'nwlipalaa ††; -maa wiili bää' 'na 'dupa 'l nyra 'na kumla 'la kukuku n, 'inyl 'ml -gba -a kälä, 'na Tu 'w -tu -plu kufelë nyüü -mölöä -gu.»

Marëkë 10.42-45; Lukë 22.24-27

²⁴ 'Da 'wunyerenyüü -pu -mülü kua' -plu 'nua' 'iin 'wli n, 'ünya -träärä -wläjü 'swälü 'cre -gba. ²⁵ Jesu nya we 'üün, 'unya -gbala 'üün: «'A jre 'iin nyüülü 'nyla' juifë bā, 'üa 'kamanyüü, 'üü -siie 'plä -sul, -be nyüü kpakü fala 'üa 'kamadë 'plä -gäl. ²⁶ 'Inyl bā 'ana -tcrup. -Maa nykka 'bataa' 'wämää' kpaköa n bā 'ana -tcrup n, w bā 'ana 'jrupafenykka; ²⁷ -be nykka o nykka bāa' 'ana -tcrup w 'bataa' 'wikla kukuku n, w bā 'ana -geei. ²⁸ 'Asl Nykka 'Ju 'nyl bla ji -a ji 'wämä 'jrupafenyüü kē, -maa 'w ji 'wämä 'jrupafenykka bā, -be 'wämä 'w 'klä 'sa 'kōkōmlē 'mä 'lum-lwu.»

'Nōnōnyüü 'swälü Jesu 'puca' Jerikoobätä

Marëkë 10.46-52; Lukë 18.35-43; Matiö 9.27-31

²⁹ Jesu nyra 'w 'wunyerenyüü 'cie Jerikoobätä, -be nyüü 'kōkōmlē bā 'w n derl. ³⁰ -Jää 'nōnōnyüü 'swälü ku -plu 'nyuf -gba. 'Ü 'nua' 'sru Jesu -sööö la' n, 'ünya -gboloml 'ünya we: «'Pläkänycck, Daviidëa 'Ju, 'jä ana nyaterl!»³¹ -Jria nya fa 'üün 'mä derl ü 'kpla 'mä; -maa 'ünya 'kpölkä -gböosa: «'Pläkänycck, Daviidëa 'Ju, 'jä ana nyaterl!»³² Jesu nya 'nyüglö, 'unya we 'üün: «'Deplë 'a 'bata -a nu 'amü -gba le?»³³ 'Ü -nëma: «'Pläkänycck, -jie ana 'nyü!»³⁴ 'Üa nyaterl nya -sie Jesu 'wli, 'unya -fë 'üa 'nyü -gba. 'A -plu 'üa 'nyü ku 'ünya -jierokl, 'ünya prë Je -su derl.

JESUA 'JRUPAA BIARAFÄ

21-28

Jesu 'jraa' Jerusalemë

Marëkë 11.1-10; Lukë 19.28-40; Jaan 12.12-16

21 'Ü möa' Jerusalemë 'tō n, -be 'ü jirräa' Betëfa-jëbätä -gba, -nyë Oliivëtiia 'Dugbaa 'pel n, Jesu nya bl 'w 'wunyerenyüüa -tcrup n nyüü 'swäl. ² 'Ünya -gbala 'üün: «'Ba mi bätälä 'a 'jääa' 'wu 'lee 'ää 'ml. 'Ama 'jra 'l dotro, -subre nyra 'ea 'ju kpasra -plu; 'ba -jiejie 'üün 'kä 'a ja 'ml 'üün. ³ Nykka ma 'bete 'amü, 'ba -gbala 'w n: «'Pläkänycck 'bata 'üün.» 'Ünya -plu 'amü -wälcëra.»

† 'Aie 'sru 'mäa' 'n 'wli 'pala, 'kä 'anya 'saa 'nwlipaa: -Taa waklülü 'nyl greekë kätipkka -midooa 'ml -a bā. -Sul 'ü 'papla -köwö 'kl. Te 'Lbrerëpckku 75.9; Esaii 51.17-22; Jeremii 25.15; Esekiele 23.31-34 †† 'sru 'nëmää' 'n 'wli 'pala 'anya 'sa 'n 'wli 'palaa: -Taa waklülü 'nyl greekë kätipkka -midooa 'ml -a bā.

⁴ 'Asl 'ia 'fō nu -sisidë, 'kä 'Pläkänycck wiili nycsuaamlu-palanykka 'sa kää' 'l 'mä nrörö. 'Ü n nla kē:

⁵ «'Ba -gbala Siccnbätää 'yria: †

-Jää -na 'ku; pleblösa 'w jö -na -nyë!

-Subrea 'ju -gäl 'w ku,

-subrea 'nluua nea 'ju ††!»

⁶ Nyüülü nya mi 'ünya nu 'sru Jesu -gbala la' 'üün.

⁷ 'Ünya fa 'w n -subre nyra 'ea 'ju, 'ünya 'pepe mlaalüa -gäl 'üa 'koti 'ünya 'sri 'l Jesu -gäl 'kä. ⁸ Nyüü 'kōkōmlē nya 'pepe 'üa 'sosroodi 'nyuf 'wu, -be -mölö 'böbö katë 'julare susu tii 'wli -be 'ü 'pepe 'üün 'nyuf ml.

⁹ Nyüülü 'nyerëa' 'w 'kl nyra -mülü bāa' 'w derl 'kpöö -be 'ü nö:

«Osana †, Daviidëa 'Ju!

-Jru pala nykka jröröa' 'Pläkänycck 'nyrkl!

Osana, a 'buala Nycsual bāa' cel ††!»

¹⁰ Jesu 'tca' Jerusalemë n, bätää 'fō -sesregba -be 'ü nö: «'Nycck 'plë ku -pl le?»¹¹ -Jria 'la nyüü -nëmā: «'Jesu, nycsuaamlu-palanykka 'wā' Nasarëetë, Galileea -tutu -gäl, 'w bäsaa.»

'Perupanyüülü Jesu prëra' Nycsuaanyuku kpaku -wäl

Marëkë 11.15-17; Lukë 19.45-46; Jaan 2.13-17

¹² Jesu nya pa Nycsuaanyuku kpaku -wäl. 'Ünya prë nyüülü kē 'fō 'palaa' 'l 'peru nyra ü jöa' 'l 'makatl 'pala. 'Ü 'kpakpa mölii 'cicinyüüa 'töwlü 'kä, nyra -mülü 'palaa' 'l -sögü 'peru 'üa 'kpatë ††. ¹³ 'Ünya -gbala 'üün: «'I-jjra nycsuapckku 'l 'kä:

'Na nyukua 'nyr bā nycsuabibienyuku §. -Maa 'amō n, 'a nrörö 'uun 'jejenyüüa trarafa 'l.»

¹⁴ 'Nōnōnyüü nyra kpakpanyüü nya jirrä 'w n -gba Nycsuaanyuku kpaku -wäl 'unya 'puca 'üün. ¹⁵ -Maa -gbcaspernyüü kpakü nyra -dckpnyüü 'jää' plek-lkalawiili 'w nua' nyra 'sru nycsusu 'kpööa' Nycsuaanyuku kpaku -wäl -be 'ü nöa' «Osana Daviidëa 'Ju,» 'i kē 'ümü 'cre 'wu. ¹⁶ 'Ünya 'bete Jesu: «-Nöö wiili 'ü 'paa' 'wli?» 'Iibäa' Jesu n: «-Yë. 'A -kaap -taa wak-lülü -jjraa' nycsuapckku 'l -täsa?

«'Nycsusu nyra 'jüplüjia ml -srörö -nya 'buala -na 'nyr †.»

¹⁷ 'Ünya t -plu 'üün 'unya 'cie bätä 'unya mi Betani-ibätä. 'A -nyë 'w 'prere.

'Figietuulu Jesu busua'

Marëkë 11.12-14,20-25

¹⁸ -Sru -gbaa' 'kä -be 'w 'blöäa' bätä derl n, -gbëka nya 'bla 'w n. ¹⁹ 'Ünya 'jä figietuu 'nyuf -gba, -maa 'wämä 'uun -gbajjirökalk mi n, 'napla 'kpc bā 'ua 'wli. 'Ünya -gbala

† SICCNBÄTÄÄ 'YRIA: Ebröwii 'l 'ia -gba bā: «'Siccnbätää nyüü». 'I-ibä Jerusalemë. †† Esaii 62.11; Sakarii 9.9 †† OSANA: Arameenyüüa wii bäsaa. 'A -gba bā: «'Bal 'ml ml, 'n bibie -ml». 'I bā bla Nycsuaa 'bualaku. ††† 'Lbrerëpckku 118.25-26 ††† Juifelë w nyctugbabre üma ji, 'a -nyë 'ü 'cicri 'üa mölii, 'kä 'ü -suu 'üa -gbcasmla, 'kä 'ü 'pë 'üa dapoo. § Esaii 56.7 †† 'Lbrerëpckku 8.3

'uun -maa: «Figiebö -kä -nämä -na 'wli -a trɔɔ 'plɔ!» 'A -plu figietuulu ku 'unya 'fu.

²⁰ 'Wonyerenyüü 'jää' 'iin ni, 'üa ple 'klɔ kala: «Wii 'plee bäl -be figietuulu 'daa 'fla -be 'u 'fu le?» ²¹ Jesu nya -gbala 'üün: «'Cɔcasa 'n -gbala 'amɔ, 'ama toro Nyɔsua ple -be 'ana ple ma 'nyl -pillklɔ -a ni, 'anya i 'n nua' -taa figietuulu -gba nua, -mä -plua 'doo 'a -nämä 'blörö, -maa 'anya bla 'dugbalä kua' -pl -gbalaa: «ɔɔ -plɔ, mi -a blö 'tanie 'lɔ, 'kä 'inya nrörö. ²² 'Ama toro Nyɔsua ple ni, dɛɛ o dɛɛ 'a nɛmäa' Nyɔsua 'lɔ 'betre ni, 'ɔnya 'amɔ 'ɛɛn -nyla.»

Jesua 'kamaku

Maréké 11.27-33; Luké 20.1-8

²³ Jesu paa' Nyɔsuaanyuku kpaku -wält ni, nyüü 'k 'kɔɔ. -Gbɔsaperɔnyüü kpakü nyra juifenyüüa tagbü nya jirö 'ɔɔ -gba, 'unya 'bete 'ɔɔ: «-Na 'ciö 'plee -be -nö 'saa le? Nyɔɔ 'plee -gbala 'saa -mɔ le?» ²⁴ 'Tibäa' Jesu ni: «'Na 'mugbe wii 'doo 'nämä 'amɔ 'lɔbetre, 'ba 'sa 'mɔ -gält -be 'mä 'amɔ nyɔɔ -gbalaa' 'saa 'mɔ 'ɔa 'nyl -nyl. ²⁵ -A 'plee Jaan a nyüüa 'nwlipajrupa ɔɔ le? Celɔ -maa nyüü kälɔ? 'Üa 'kɔɔ -trɔɔ 'ü 'pawii ɔ: Ama 'daa: «Nyɔsua blɔ kä 'ɔɔ», 'ɔnya 'daa: «-Be dɛplɛɛ kä -gu 'anyɔ wiili Jaan 'saalɔ wiidara le?» ²⁶ -Maa ama 'daa: «Nyüü blɔ kä 'ɔɔ» ni, anya 'a nyüüa -gbuɔ 'jä, 'be 'üa 'fɔ 'dara Jaan nyɔsuaamlpalanyɔɔ.» ²⁷ 'Tibäa' 'üün ni: «Anyɔ 'iin jre -a jre.» 'ɔnya -gbala 'üün: «'Na 'mugbe, nyɔɔ blɔa' 'mɔ 'nämä 'amɔ 'ɔa 'nyl -a -nyl.»

'jü 'ɔɔa tapönänä

²⁸ Jesu nya 'bete 'üün 'sɔɔ 'ü boboa' wiili 'k 'nämäa' 'lɔsa: «Nyɔɔ 'doo kä kä 'jü 'ɔɔ. 'ɔnya -gbala -kätta ɔ: «'Na 'ju, mi -a -fɛɛɛɛ 'saart 'na viinyeputu 'lɔ 'jrupa.» ²⁹ 'Tibäa' 'jɔɔ: «'N blara.» Flun 'ɔnya 'cici 'ɔa bobowli, 'ɔnya mi. ³⁰ Tu nya -gbala bla 'saa -mɔɔ 'troroa' 'ɔɔ 'klɔ, 'ia ɔɔ -nämä: «-Woo 'Pläkányɔɔ, 'nyaa 'lɔ mia.» -Maa 'nyl mia -a mi. ³¹ 'Üa 'sɔɔɔ -trɔɔ -mɔ 'plee -träärält tu le?» 'Üa 'fɔ -nämä: «-Kätta ɔ.» 'Tibäa' Jesu ni: «'Cɔcasa 'n -gbala 'amɔ, dapookälperenyüü nyra 'tutunlögé -kätta nɛmä Nyɔsuaa 'kamapläa 'mɔ pa. ³² 'Be Jaanɔ ni, 'klɔgä 'nyufɔ 'ɔ ji 'amɔ srara, -maa 'anyɔ 'ɔɔ ple -a toro. -Maa dapookälperenyüü nyra 'tutunlögé toro 'ɔɔ ple. 'Amɔɔ 'jää' 'ia 'fɔɔ ni, 'anyɔ 'cici -a 'cici 'amä 'ɔɔ ple -toro.»

Plɛbubɔ 'jrupafenyüüa tapönänä

Maréké 12.1-12; Luké 20.9-19

³³ «'Ba po tapönänä -mɔɔ 'nyakli. Putukányɔɔ 'doo bäl, 'k pla kä viinyeputu, 'ɔnya klu 'uun 'klɔ, 'ɔnya -goolo 'lɔ 'büügbälä kä 'mɔ 'ümäa' rɛɛɛɛ † pɔɔɔ, 'ɔnya 'pa -gbagbɔ 'mɔ putu -gält -glaara. 'ɔnya tɔ 'ua 'mɔ 'jrupafenyüü 'ɔnya mi nyɔtugbabre. ³⁴ Rɛɛɛɛ a 'sasataɔn

jraa' 'lɔ ni, 'ɔnya blɔ 'ɔa nyüü nyüülü -fɛɛɛɛɛɛ' putulua 'mɔ 'jrupa, 'üa -nyɛɛ, ü -nyl 'üün 'ɔa nɛ rɛɛɛɛɛɛ, ü ja 'mɔ 'ɛɛɛɛ. ³⁵ Nyüülü mia' ni, -jää 'üü nyüülü -fɛɛɛɛɛɛ' putulua 'mɔ 'jrupa 'kpla. 'Ü ɔɔɔ 'doo, 'unya 'bla 'ɔɔɔ ɔɔ, 'unya 'kakla täaa ɔɔ 'täkɛ. ³⁶ 'ɔnya 'patä 'ɔnya blɔ 'lɔ 'jrupafenyüü -mölöö, 'ü -sümlö 'unya -si kätta nü 'wu. 'Asɛ nyüülü -fɛɛɛɛɛɛ' putulua 'mɔ 'jrupa nya nu 'ümü dɛɛ 'dee -gba. ³⁷ 'I mia' blökäl ni, 'ɔnya blɔ 'lɔ 'ɔa 'ju, 'k -nämä: «-Be 'unya -plu ɔɔ nyɔɔɔɔɔɔɔ» ³⁸ -Maa 'jrupafenyüü 'jää' 'jɔɔ ni, 'üa ple 'klɔ 'ü -nämä: «-Jää 'jɔɔ nɛmäa' -jaaa ji; 'ba ji a 'bla ɔɔɔ, -be amä -jaalä ji!» ³⁹ 'Ünya 'kpla 'ɔɔɔ, 'unya 'cie ɔɔ viinyeputu 'lɔ, 'unya 'bla 'ɔɔɔ.» ⁴⁰ Jesu nya 'bete 'üün: «'Viinyeputukányɔɔ ma ji ni, dɛplɛɛ 'mɔ 'ia 'jrupafenyüülü -gba nu le?» ⁴¹ 'Tibäa' 'üün ni: «'Nyatɛɔ -nämä 'nɔɔ 'ɔɔ 'bla -a 'bla 'kä 'ɔnya 'jrupafenyüülü 'bla, 'kä 'ɔnya 'lɔ 'jrupafenyüü -mölöö -tu, 'ü nɛmä 'ɔɔ 'ɔa nɛ -nyl 'ɛa 'sasataɔn.»

⁴² 'ɔnya -gbala 'üün: «'Wiili -jɔɔraa' nyɔsuaɔɔɔɔ 'lɔ, 'a -kaapɔ 'iin -täsa?

'Täkälä nyekapanyüü be kää' 'klɔɛ ni,

'ää nu 'tasɔɔ nyukua -gɔɔɔ.

'A -pl 'Pläkányɔɔ -tu 'iin;

'ia 'mufadɛɛ 'nyl bä -a bä ana -gu †.»

⁴³ 'A 'ia -gu 'n -gbala 'amɔ 'ɔɔɔɔ: «'Ünya 'amɔ Nyɔsuaa 'kamaplä kälɔ 'baa, 'kä 'unya 'ään nyüülü kää' 'cɔcagbi kälɔ -nyl. ⁴⁴ Nyɔɔɔ nɛmäa' 'ia 'täkälä -gält blö ni, 'ɔa -gbaa dii nya 'katraa; -be äma blö nyɔɔ -gält ni, 'änya 'ɔɔɔ fɛɔɔɔ †.»

⁴⁵ -Gbɔsaperɔnyüü kpakü nyra Farisinyüü 'nua' -taa tapönänä 'wli ni, 'ü jre 'iin 'sɔɔ 'k 'daaa' 'üün. ⁴⁶ 'Ü 'bata 'ümä 'ɔɔ 'kpla, -maa nyüülü bää' -plu 'üa nɛɛ 'bla 'üün, 'be nyüülü nɔɔ nyɔsuaamlpalanyɔɔ 'k bää.

'Titiöa -glɔglɔglɔ kpakia tapönänä

Luké 14.15-24

22 Jesu nya 'pala 'üün 'ɔɔɔɔ tapönänä -mɔɔ 'klɔ 'ɔnya -gbala 'üün: ² «'Cɛɛɛ 'kamaplä -beere 'sɔɔ 'ku nua' -glɔglɔglɔ 'ɔa nyɔɔɔɔ 'tia' a -gu. ³ 'ɔnya blɔ 'ɔa 'jrupafenyüü ü we nyüülü 'k tupo ɛɛ 'titiölää -glɔglɔglɔ 'lɔ. -Maa jijito 'nyl tuponyüülü -a 'bla. ⁴ 'ɔnya blɔ 'ɔɔɔɔ 'ɔa 'jrupafenyüü -mölöö ü mi ü -gbala 'üün: «'Na -glɔglɔglɔ 'a -ɛɛɛɛ; 'n 'bla 'na ɔɔɔɔ bruu nyra 'na ɔɔɔ mlaa, 'ia 'fɔ 'a -ɛɛɛɛ. 'Ba ji 'titiöa -glɔglɔglɔ 'lɔ amä dɛɛji!» ⁵ -Maa tuponyüülü 'flara 'iin 'wli kälɔ. -Mölöö mi 'üa pütia 'lɔ, -mölöö mi 'üa 'perupajrupa 'lɔ. ⁶ -Mölöö 'kpla 'jrupafenyüü 'unya nu 'üün -gbigba, 'unya 'bla 'üün. ⁷ 'Klɔ 'nua' 'iin 'wli ni, 'ɔnya -tu 'cre 'ɔnya blɔ 'ɔa 'suglanyüü 'ümä 'ia nyüüblanyüülü 'bla, 'kä 'ü 'pütö 'üa bätä. ⁸ 'ɔnya -gbala 'ɔa 'jrupafenyüü -maa: «'Titiöa -glɔglɔglɔ 'a -ɛɛɛɛ, -maa tuponyüülü 'nyl 'iin 'klɔ -a 'wu. ⁹ 'Ba mi bätää 'nyifi kpaküa mɔ, 'ba tupo nyüülü kä 'fɔ 'amäa' 'jä ü ji 'titiöa -glɔglɔglɔ 'lɔ.» ¹⁰ 'Jrupafenyüü nya

† rɛɛɛɛɛɛ: Viinyë, 'uu tuä rɛɛɛɛɛɛ. 'A rɛɛɛɛɛɛ 'ü nö -be 'ü pie -duveɛn.

†† 'Librɛɛɛɛɛɛ 118.22-23 † -Taa waklülü 'nyl greekɛ kätɔɔɔɔ -mɔɔ 'mɔ -a bää.

mi 'ünya 'papla nyүүлү kä 'fu 'ü 'jää' -gba; 'cucanyüü nyra bubönyüü. 'Asi 'ü nu nu 'titiöa -glstglst nya 'si nyüü 'kl.

¹¹ «'Kul paa' 'ömää' tuponyüülü jä ni, 'unya 'jä nycc 'doo 'nyla' 'titiöa 'kotu 'lupa. ¹² 'Onya -gbala nycc: 'Na nycc, -nyl 'titiöa 'kotu 'l -a 'pa, -asi nu -be -paa -te le?» Nycc 'nyl me -a ce. ¹³ 'Ku nya -gbala 'ca 'jrupafenyüü: 'Ba kpasra 'ca bei nyra 'ca 'dari -gba, 'kä 'ba be 'cnc -fält 'jörüüpü 'l. 'A -plu 'ümä 'wu -be 'ümä -gla ji.» ¹⁴ 'Be Nyccsua tupo nyüü 'kocmle, -maa nyүүлү 'ca 'baa' 'l 'nyl -sümlö -a -sümlö.»

Dapooa 'pepeku

Marëkë 12.13-17; Lukë 20.20-26

¹⁵ Farisinyüü nya mi 'ünya pla 'ca 'kpe 'srl 'ümää' 'ca 'papawii kält -srörö -be 'ümä 'cnc 'kpla. ¹⁶ 'Ünya bl 'üa 'wonyerenyüü nyra Erccöä nyüü Jesu deri, ü 'bete 'cnc: «'Kpikpianycc, a jre 'iin 'srl -saaa' 'l 'cucasa, -be -kplaa' 'cucasa Nyccsuaa 'nyuf. Nycc 'nyl -ml 'nale 'wu -a kä, -nyl -gbasa nyüü 'l -a. ¹⁷ 'Ti känyrl, -gbala aml wiili boboa' -taa wiilia -gu: A kä amä Sesaa dapoo kält 'pepe? -Yee -ale 'woo?» ¹⁸ Jesu jrea' buböwiili 'ü boboa' ni, 'unya -gbala 'üün: «Deplee kä -gu 'a ji 'ml 'lute le, -glagäls-rörönyüü 'aml? ¹⁹ 'Ba -srara 'ml möliili 'ü nöa' -be 'ü 'peea' dapoo!» 'Ünya ja 'cml denie 'dee †. ²⁰ 'Onya 'bete 'üün: «Nycc 'plee kä 'pike nyra -jradii bä 'l -gält le?» ²¹ 'Ü -nema: «Sesaa.» 'Onya -gbala 'üün: «Deeä bäa' Sesaa dee, 'ba -nyl 'een Sesaa, -be dee bäa' Nyccsuaa dee 'ba -nyl 'een Nyccsua.» ²² 'Ü 'nua' 'iin 'wli ni, 'üa pleklkala. 'Ünya -c 'cnc -gba, 'ünya mi.

Jäjänyüü nya -sru 'kuaabre cca

Marëkë 12.18-27; Lukë 20.27-38

²³ 'Ia -srlta 'ml ni, Sadusinyüü 'daaa' -maa nycc ma jä 'c -kanyl c 'kuaabre -a ni, 'ünya jirö Jesu -gba 'ünya 'bete 'cnc: ²⁴ «'Kpikpianycc, Moisë -gbala aml: ' Nycc ma jä -be 'c ma 'nyl 'ju -a kä ni, 'ca -waju kä 'kus-ronjlul 'c nyra 'cnc 'mä nycc 'ju -gu †.» ²⁵ -Be ana -trrup ni, a kä kä -wajü -uunscc. Kpaköa c -käti 'ti, 'cnyl 'ju -a -gu 'cnyl jä. 'Ca -waju 'doo nya c 'cnyl 'ju 'w. ²⁶ 'A dee 'dee jrä 'cnc c -gält, täaa c, -a -cnc -uunscc c -gält. ²⁷ 'Üa 'fu baa' ni, 'jlul nya jä b. ²⁸ -Srl nyüü 'mäa' 'kuaabre c ni, 'üa -uunscc -trrup -c 'plee nya 'jlul kä le, 'be 'c kä 'üa 'fu -o?»

²⁹ 'Iibaa' Jesu ni: «'Be 'anyl 'nu nyccsapcc 'wli -a, -be 'anyl Nyccsuaa 'klü -a jre, 'a 'ia -gu 'a -trcc 'ana nyüfë.

³⁰ -Srl jäjänyüü 'mäa' -sru 'kuaabre c ni, 'titiku -ka -nema 'l -a bä, -maa 'ünya -beere Nyccsuaa 'aanjülü bäa' cel. ³¹ -Be deeä bäa' jäjänyüü 'kuaabrea ccc ni, 'a -kaapl wiili Nyccsua -gbalaa' 'aml -täsa? 'C nnta: ³² ' 'Mcc bä Abraamä Nyccsua, Isaakä Nyccsua, 'nyaa bä Jakcöä Nyccsua ‡. Nyccsua 'nyl jäjänyüü Nyccsua -a

† DENIE 'DEE: Mölii susu 'ü 'dara 'saa. Denie 'dee bä jrüü 'dooa 'jru-paa 'pepeku. †† Deteronccmä 25.5-6 ‡ Egëccöä 3.6

bä, -maa 'lübänyüü Nyccsua 'c bä.» ³³ Nyүүлү 'nua' 'iin 'wli ni, 'i kala 'üün plekl.

-Dolu -sia' 'wu

Marëkë 12.28-34; Lukë 10.25-37

³⁴ Farisinyüü 'nua' 'srl Jesu kalaa' Sadusinyüü 'mä ni, 'ünya trara. ³⁵ 'Üa -trrup -dckpianycc 'doo nya ji 'l Jesu te, 'unya 'bete 'cnc: ³⁶ «'Kpikpianycc, -dca 'fuca -trrup, -mu 'plee -siwu le?» ³⁷ 'Iibaa' Jesu ni: « -Kä -mä -na plee 'fu nu, -mä -na -susua 'fu nu, -na bobowlia 'fu nu -mä -na 'Pläkänycc Nyccsua -wa †. ³⁸ 'A -dolu bäa' -käti -d; u -sia' -dca 'fu 'wu. ³⁹ -Jää -moloo nyra 'uun bäa' dee 'dee: ' 'Srl -waa' -na nyufa, -wa 'saa -na -moloo †. ⁴⁰ -Dca 'fu nyra nyccsuaamlpalanyüü 'kpicpikua 'fu bä 'ia -d 'cnc mlt.»

Nycc 'plee kä 'ju bä Jesu le?

Marëkë 12.35-37; Lukë 20.41-44

⁴¹ Farisinyüü traraa', Jesu nya 'bete 'üün: ⁴² «Wii 'plee 'a jrere 'Kriisë -gält le? Nycc 'plee kä 'ju 'c bä le?» 'Iibaa' 'üün ni: «Daviidä 'ju 'c bä.» ⁴³ 'Onya 'bete 'üün: «-Be -ast 'i nu kä -be Nyccsuaa -Susu 'cere kä Daviidë -gält -be 'c 'dara 'cnc 'Pläkänycc le? 'Be 'c nnta:

⁴⁴ 'Pläkänycc -gbala 'na 'Pläkänycc: 'A -pl 'na 'dupa 'l -a ku ku,

'kä 'n 'pie -na 'nyüamljraranyüü -na bökli -wält -beere bökligältukpö ††.

⁴⁵ Daviidë ma 'daraa' 'cnc 'Pläkänycc ni, -ast 'c nu -be 'c bä 'cnc 'ca 'ju le?» ⁴⁶ Nycc 'doo 'nyl 'l -a bä 'cnc 'cnc -gälsa. Scrc 'ia jrüülüa -gält, nycc -kanyl 'cnc 'bete -a 'bete.

Jesu kolo -dckpianyüü nyra Farisinyüüa 'nyüa 'ml wli

Marëkë 12.37-40; Lukë 11.39-52; 20.45-47

23 'Ii -sia' ni, Jesu -gbala -jria nyra 'ca 'wonyerenyüü -maa: ² «-Dckpianyüü nyra Farisinyüü ku Moisëa -pi 'l ††. ³ 'Ti känyrl, 'ba -trääräl wiili kä 'fu 'ü 'kpla 'aml; -maa 'anyl c 'ca nunugbi 'wu, 'be wiili 'ü 'kplaa' nyüü -mä 'iin 'nyl nu. ⁴ Kälbä -gbläl kä -gbötöku 'klaa' 'l, 'üü 'ü kpasä 'ü tro nyüü 'wli; -maa 'ü nnta 'üa wli -nema dee -gbaa -a -fe 'ü -pl nycc -gbaji. ⁵ Diili kä 'fu 'ü nöa', nyüü 'mä -gu 'üün 'jäjrä. 'Ü kpasra 'üa 'kutapra -gält nyccsuaawii. 'Ü tunl 'üa -panä 'mri -gböosa §. ⁶ 'Ü -wa 'klccrua 'kpatë -gälta kukuku -glstglst 'l nyra juifëa 'sraaplanyuku -wält. ⁷ 'Ü -wa abia nyüü 'treë 'üün -saple 'kl, 'kä 'ü were 'üün Rabii, Rabii ††.

†† Deteronccmä 6.5 †† Levitiikë 19.18 ††† 'Lbrepeccku 110.1 ††† Moisëa -pi 'l: 'Ia -gba bä: 'Ü kä 'ümä Moisëa -Dc nyüü 'kpla nyra 'srl 'ümää' 'uun 'lträärä. § Nyccsuaa -pupuaku 'l ni, 'tasrla juifë ma -jjra Moisëa -d mlfia 'ml 'kä üma kpasra 'iin 'üa 'kutapra -gält, 'aie 'üa kumla 'daru -gält (Egëccöä 13.9,16; Deteronccmä 6.8; 11.8

Nccbrë 15.37-41; Deteronccmä 22.12

⁸ «-Maa 'amok nu, 'kptkplanyoo 'doo 'a ka, 'oo ba 'Kriisee †, 'ii kañyri 'anyl 'nyie 'ünyl 'dara 'aml Rabii. 'Ana 'fla ba -wlawju. ⁹ Tu 'doo 'a ka, 'oo ba cel; 'ii kañyri 'anyl were nyoo tu -pl -tutu -gäl. ¹⁰ 'Anyä ka 'Cifi 'doo, 'oo baä' 'Kriisä. 'Ii kañyri, 'anyl 'nyie 'ünyl were 'aml 'cifi. ¹¹ Nyoo baä' 'ana -trurpoo kpakoo na, 'oo ba 'ana 'jrufafenyoo. ¹² 'Be nyoo o nyoo 'mäa' 'ca nyufa 'jrara nu, 'onyä 'wucierea; -be nyoo o nyoo 'ciea' 'ca nyufa 'wu, 'onyä 'jraraa.»

¹³ «Busuku ba 'aml -gäl -dökpalyüü nyra Farisinyüü, -glagälörörönyüü! 'Amo 'paa celä 'kamapläa tatu: 'ana 'mugbe 'nyl pa pa -a, 'anyl 'cere bla -mülü 'bataa' papaku -wäl -a. ¹⁴ Busuku ba 'aml -gäl -dökpalyüü nyra Farisinyüü, -glagälörörönyüü! 'A bla 'kusronlögä diia 'fla käl, -be 'ama bibie Nyosua 'a -wlel -beere 'cucanyüü, nyüü 'mä -gu 'aml 'jäjä. 'Ia -gu 'ana -gäa -tutuku nya 'lkläa -gböosa ††.

¹⁵ «Busuku ba 'aml -gäl -dökpalyüü nyra Farisinyüü, -glagälörörönyüü! 'A -pie -tutu nyra 'nie -gäl 'amä nyoo 'doo wii -gbapala 'omä 'ana 'wunyerenyoo ba. 'Ama 'jä 'ia nyoo nu, 'a nrörö 'oon 'wusoo 'wu kapulu 'nyl 'nyroka' a 'ju 'l; 'sru 'anyla' ba.

¹⁶ «Busuku ba 'aml -gäl, 'amo 'nooka' -be 'tierea' nyüü. 'A nuna: Nyoo ma 'sru Nyosuaanyuku kpakua 'nyrkl nu, 'ia 'srukulu 'nyl -gbaa -a ka. -Maa oma 'sru -sikalä baa' Nyosuaanyuku kpaku -wäla 'nyrkl nu, 'ii ka -gbaa, 'oo ka 'omä wiili 'ciea' 'oo ml nu. ¹⁷ Mlööpanyüü 'am! 'Nöonyüü! -Me 'plee -siwu le, -sika -ale Nyosuaanyuku kpakulu 'paa' -sika 'ku -gäl? ¹⁸ 'A nuna bla: Nyoo ma 'sru -gböatöwloa 'nyrkl nu, 'ia 'srukulu 'nyl -gbaa -a ka; -maa oma 'sru -gböba baa' -gböatöwloa -gäl nu, 'ii ka -gbaa, 'oo ka 'omä wiili 'ciea' 'ca ml nu. ¹⁹ Mlööpanyüü 'am! †! 'Nöonyüü! -Me 'plee -siwu le, -gbö -maa -gböatöwloa 'paa' -gbö 'ku -gäl? ²⁰ Nyoo 'sru' -gböatöwloa 'nyrkl nu, -gböatöwlo nyra diili ka 'fla baa' 'aa -gälä 'nyrkl 'oo 'sru. ²¹ Nyoo 'sru' Nyosuaanyuku kpakua 'nyrkl nu, Nyosuaanyuku kpaku nyra nyoo kua' 'ua -wäla 'nyrkl 'oo 'sru. ²² Nyoo 'sru' celä 'nyrkl, Nyosuaa 'kukpataa 'nyrkl nyra Nyosual kua' 'aa -gälä 'nyrkl 'oo 'sru.

²³ «Busuku ba 'aml -gäl -dökpalyüü nyra Farisinyüü, -glagälörörönyüü! 'Ana papladiia 'sipijiea -trurpoo 'a 'baal -pua ne 'pe 'ka 'a 'treä Nyosua: 'maatä, aneetä, nyra kumee †. -Maa -dca 'ml wiili -sia' 'ia 'fla 'wu nu, 'ii 'anyl -trääräl: 'klögäku, nyateple, nyra nyosuple -toroku ka 'imä 'am 'l ba, nyra bla wii -ml baa' -dca 'ml. ²⁴ 'Nöonyüü! 'A doro diili 'a nömäa' 'mla -wäl -sugbaa -gu, -be 'a 'mlaa samoo †.

Ebröwii 'l 'iibä «'Kptkplanyoo». Juifä -dca 'ml -ama 'treä 'kptkplanyoo nu, -ka -mä 'daa «Rabbi» 'luträäräkua -gu. † 'Kriisä: -Taa waklöölä 'nyl greekä kätupooki -midoa 'ml -a ba. †† -Taa 'pel 'nyl greekä kätupooki -midoa 'ml -a ba. ‡ Mlööpanyüü: -Taa waklöölä 'nyl greekä kätupooki -midoa 'ml -a ba. †† 'maatä, aneetä ... kumee: 'Üa 'brea plapladijie 'ü 'darasaa. 'Ü 'paa 'iin jiri der, imä me ka. †† Moiséa -dca nuna ka mlaa -mölö pa -fre (Levitii 11.23,41

²⁵ «Busuku ba 'aml -gäl -dökpalyüü nyra Farisinyüü, -glagälörörönyüü! -Köwü nyra 'pläa -gäl nuü 'jäa' 'wu nu, 'ii 'a kpätä, -maa 'ana 'ml 'si 'jejieu nyra deenyükäku. ²⁶ 'Nöonyüü! Kpätä -kät -na -köwü nyra 'plaa 'ml, -be 'ia -gäl 'mä 'na.

²⁷ «Busuku ba 'aml -gäl -dökpalyüü nyra Farisinyüü, -glagälörörönyüü! 'A -beere 'dasili 'ü 'poka'. 'I 'nara -gäl, -maa 'ia 'ml 'si 'jäjänyüüa 'koi nyra diili plaa' nyoo -fre 'l. ²⁸ 'Asl 'a ba; 'a -beere 'klögänyüü, -maa 'ana 'ml 'si yru 'kl. Nyosuaa -dca 'a 'ple -gäl.

²⁹ «Busuku ba 'aml -gäl -dökpalyüü nyra Farisinyüü, -glagälörörönyüü! 'A 'paa 'nana 'dasi nyosuaaml -palanyüüa -gu; 'ka 'a 'nara 'klögänyüüa 'dasi, ³⁰ 'ka 'a 'jäa -maa: ama ba ka -plu ana tuua 'tan 'l, a -nämä ka 'üün -a 'nyiere 'ümä nyosuaamlpalanyüüa -toru 'ka -gbö. ³¹ 'Asl 'ana 'papawia 'mugbe srara 'sru 'a baa' nyüülü 'bla' nyosuaamlpalanyüüa 'ju! ³² -Be 'ba mi 'ba 'wlara wiili 'ana tuu koloa' 'ka! ³³ Trii 'am! 'Mömletapaa 'ju 'am! -Asl 'anya kapulu 'nyl 'nyroka' 'plu ml so le? ³⁴ 'A 'ia -gu 'nyaa 'am nyosuaamlpalanyüü, nyra 'lglanyüü, nyra -dökpalyüü jaa; 'ka 'anya -mölö 'bla, 'ka 'anya -mölö krua -gäl kolo; 'ka 'anya -mölö -gbalefi -gälgba 'ana 'sraaplanyuku -wäl, 'ka 'anya 'üün bätä o bätä 'ml prere. ³⁵ Kolo 'klögänyoo Abeele -gäl 'ka -a ji Barakia 'ju Sakariil 'a 'blaraa' Nyosuaanyuku kpaku nyra -gböatöwloa -trurpoo -gäl nu, 'üa -torulu ka 'fla -gbäträä' -pl -tutu -gäl 'ka nya 'am 'wli kua. ³⁶ 'Cicasa 'n -gbala 'am, -taa nyüüglög -böla kua' -pl -gäl 'ia 'fla nämä 'wli tu.

Jesua -sru Jerusaleemä -gu

Lukä 13.34-35

³⁷ «-Awä Jerusaleemä, Jerusaleemä, -mo 'blaaa' nyosuaamlpalanyüü 'ka -kaakla nyüülü 'ü jaa' -ml 'täkä. 'Wu -sruplee 'wu 'n 'bata -na 'jua -gbapaplaku -beere sapögoolu papla 'ua 'ju 'ua -pökateri le? -Maa 'anyl 'nyie -a 'nyie. ³⁸ 'I 'na oo! -Jää, 'ana nyukua fufu tu 'am käl! ³⁹ 'Amo 'n -gbala, 'a -ka -nämä 'ml -a 'jäjä, 'ka 'anya -sru 'daa: < -Jru pala nyoo jröröa' 'Pläkänöo 'nyrkl ††! »

Jerusaleemä -gbögblooku

Maräkä 13.1-4; Lukä 21.5-7

24 Jesu 'ciea' Nyosuaanyuku kpaku -wäl nu, mö 'oo mö -be 'ca 'wunyerenyüü jirö 'oon -gba 'ümä 'oon Nyosuaanyuku kpakua -gbööa 'mlä nyeka srara. ² 'Nya -gbala 'üün -maa: «'A 'jäa diili ka 'fla kua' -pl 'wu? 'Cicasa 'n -gbala 'am, 'ia nyukupatakä 'döö -nämä 'döö -gäl -a tu; 'üa 'fla nya -gblooa.»

³ Jesu nya mi Oliivä 'dugba 'wli ku, 'ca 'wunyerenyüü nya mi 'oon 'bete 'üa 'kpa -trurpoo: «-Gbala am, 'tan

†† 'Lbrerepooku 118.26.

'mugbe 'ba -ëlere, Nycca 'Ju nya jia 'taunl 'kä 'ml 'anya' 'ככ boblo.

'Jrupafenyüü bää' pletorosaa tapönänä

Lukë 12.42-46

⁴⁵ «'Jrupafenyüü 'plæ -gäkl -be כ -glal le, כ nyukukänyüü 'mä 'ca 'Jrupafenyüüa 'fl -gba t, 'chnya 'üün jiri -nyl 'taun ma jräwli le? ⁴⁶ Nyukukänyüü ma ji cma jrä 'Jrupafenyüü 'Jrupalä 'כ tla' 'ככ -gba -gäl n, abla drcu 'bla 'ia 'Jrupafenyüü. ⁴⁷ 'Cucasa 'n -gbala 'amu: nyukukänyüü nya 'ככ 'ca käkädiiia 'fl -gba t. ⁴⁸ -Maa cma bā plebubc 'Jrupafenyüü n, 'chnya 'daa 'ca 'ka-manycc 'a 'lwlæ, ⁴⁹ -be cma -tu 'l 'ca -mölöö 'Jrupafenyüü dīi -gälgbagbaku, -be 'כ nyra 'numlanyüü ma ji jirili nyra 'nulu bää' 'l n, ⁵⁰ -srul kä 'ml 'ia 'Jrupafenyüü 'nyla' boblo, 'a 'ia 'ml nyukukänyüü 'mä jrörö, -gliiile 'ca ple 'nyla' -gba bā, 'ea 'ml. ⁵¹ 'Kä 'chnya 'cml 'pnc -gböosa, -be wiili 'ü nöa' -glagälsrörönyüü -gba n, 'kä 'chnya 'cml 'iin -gba nu, 'a -plu 'ümä 'wu -be 'ümä -gla ji.

'Nlëkaplü -pua tapönänä

25 «Cεua 'kamaplä -beere 'srl 'nlëkaplü -pu drcu' 'üa 'napu 'wu -be 'ü mia' nycck 'tiea' -glaaa.

² -Gböö bäl, 'ü -glal -be -gböö -mülü pa mlü. ³ Mlüüa nülü n, 'ü fa 'üa 'napu -maa 'ünyl 'kpl -a fa 'ümä 'üa 'napu 'l 'pa. ⁴ -Maa 'lglaa nülü n, 'ü 'pa 'kpl 'kpalë 'l 'ünya fa 'iin. ⁵ -Be כ 'tiea' -wlea' deri n, 'mumu nya 'bla 'üün 'ünya 'mumc. ⁶ -Srlutnglwlaa nyüü 'kpöö c: «Jää 'titinyüü jö -o! 'Ba 'cie 'amä 'ככ 'kljrara -o!» ⁷ 'Üa 'fl nya scwu, 'ünya nu 'üa 'napu dæ. ⁸ -Maa mlüüa nülü nya -gbala 'lglaa nü: «Ba -nyl am 'kpl ana 'napu nēma 'nyrcu.» ⁹ 'Iibää' 'lglaa nülü n: «Büa! 'Inyl -pöpäsa -a bā. 'Ba mi dotro 'perupanyüüa -nyæ 'amä 'ana ni -su!» ¹⁰ 'Ii 'ü mi -su -be nycck 'tiea' 'c. -Mülü -ëlere la' nyra 'ככ nya pa 'titiö nyuku -wäl, tatu nya 'pala. ¹¹ 'Tain 'mä -sikal mi n, -mülü mi la' 'kpl -su nya ji; 'ü ckc tatu -be 'ü nö: «Pläkänyüü! 'Pläkänyüü! 'Sa am 'tatu 'kl!» ¹² -Maa 'iibää' 'ככ n: «Cucasa 'n -gbala 'amu: 'nyl 'am -a jre!» ¹³ 'Ii känyr 'anyl 'mumc, 'be 'anyl 'taunl nyra jrüülü kä 'ml Nycca 'Ju 'mäa' ji † -a jre.

'Jrupafenyüü täaa tapönänä

Lukë 19.12-27

¹⁴ «Cεua 'kamaplä nya -beere 'srl nycck möa' nyctug-babre, -be 'כ wea' 'ca 'Jrupafenyüü -be 'כ tiea' 'üün 'ca käkädii -gba. ¹⁵ 'Srl -mooloa 'sre bää' 'chnya -päälä 'üün mölii 'l 'ümä 'Jrupa -fæ. 'Cnya -nyl -mooloo talaan † -gböö, -mooloo 'ככ, -mooloo talaan 'döö. ¹⁶ -Mlc 'jää' talaan -gböö nya nu 'ca ni 'chnya -fæ 'Jrupa, 'chnya 'jära 'ia

† KÄ 'MLL NYCCA 'JU 'MÄA' JI: -Taa waklülü 'nyl greekë kätncckl -ml-dooa 'ml -a bā. †† TALAAN: Greekewii bäsaa. Talaan 'dee bā deniea -diipu -diigböö (6 000). Denie 'dee -bā -srl 'dooa 'Jrupaa 'pepeemölii 'üa 'taun 'l.

-gäl talaan -gböö -mölöö. ¹⁷ -Mlc 'jää' 'ככ nya nu dæ 'dee 'chnya 'jära 'ia -gäl talaan 'ככ -mölöö. ¹⁸ -Mlc 'jää' talaan 'döö n, 'bütügba 'כ -go 'aa 'ml 'כ -sisre 'ca 'ka-manycc mölii. ¹⁹ 'I -wlea' 'l n, 'Jrupafenyüüa 'ka-manycc nya ji, 'כ -nēma ü 'sa 'ככ -gogo. ²⁰ -Mlc 'jää' talaan -gböö nya jirö 'ככ -gba, 'chnya srara 'ככ talaan -gböölä blöa' 'lglä; 'כ -nēma: «Pläkänyüü, -tl 'ml talaan -gböö -gba. 'N 'järalgäl -gböö -mölöö.» ²¹ 'Ca 'ka-manycc nya -gbala 'ככ: «'I 'na 'mufasa, 'cua 'Jrupafenyüü nyra pletoronyüü -bā! -Sraraa' 'ml 'srl bää' pletoronyüü diijie 'l 'n -nyla' -ml 'ml n, 'nyaa -ml dīi 'kckmle käl -nyla. Ji 'nyraa -mc 'mä drcu nu.» ²² -Mlc 'jää' talaan 'ככ nya jirö 'ככ -gba, 'כ -nēma: «Pläkänyüü, -tl 'ml talaan 'ככ -gba; 'n 'järalgäl talaan 'ככ -mölöö.» ²³ 'Cnya -gbala 'ככ: «'I 'na 'mufasa, 'cua 'Jrupafenyüü nyra pletoronyüü bā! -Sraraa' 'ml 'srl bää' pletoronyüü diijie 'ml n, 'nyaa -ml dīi 'kckmle käl -nyla. Ji 'nyraa -mc 'mä drcu nu.» ²⁴ -Mlc 'jää' talaan 'döö nya jirö 'ככ -gba, 'כ -nēma: «Pläkänyüü, 'n jre 'iin 'srl -klaa' 'l: -plul -nyla' -goolo, 'ii -böölö, 'kä -saara -plul -nyla' plala. ²⁵ 'Ii kä 'ml njale 'wu. 'Ia -gu 'nyaa mi nyaa -sisre -na talaan -tutua 'ml. -Jää 'ään ku -pl ckc -na dæ 'wu.» ²⁶ 'Iibää' 'ca 'kamanycc: «Plebubc -fefeJrupafenyüü! -Jre 'im 'srl 'n 'bölä -plul 'nyla' -goolo, 'srl 'n 'saraa' -plul 'nyla' plala! ²⁷ -Be -tu 'na mölii möliianyüköli 'la! -Ama nu 'im n, 'inya 'l -gäl 'paplaa, ama ji 'kä 'nyaa 'iin 'lbaa! ²⁸ 'Ii känyr 'ba 'ba 'cml talaanlä käl 'kä 'a -nyæ 'äml -mlc 'klaaa' talaan -pu! ²⁹ 'Be nycck 'klaaa' diijie n, Nysua nya 'iin 'wlibaa 'cmä 'kckmle kä. -Maa nycck 'nyla' dæ 'klaa n, 'chnya 'nml 'ככ -mele 'כ 'klaaa' käl 'baa, ³⁰ 'kä 'a be -taa -fefeJrupafenyüü -fäla 'jörüükpü 'l. 'A -plu 'ümä 'wu -be 'ümä -gla ji.»

-Gätusr -susugbee

³¹ «-Be 'taun 'l Nycca 'Ju 'mäa' -srl 'ca 'wliklbuabuaku ja 'cmäa' ji, 'כ -be 'nyüna 'aanjēa 'fl n, 'ca 'wlik-lbuabuakua 'kukpata -gäl 'cmä ku. ³² -Tutu -gälta nyüüa 'fl nya 'ca 'klul traraa, 'kä 'chnya nyüü -gbasara -beere -bablëgbanyerencyüü 'sasra -bablëë -be wluu -gba. ³³ 'Cnya -bablëë 'ca 'dupa 'l -tua, 'kä 'chnya wluu 'ca kumla 'l -tu. ³⁴ 'Kä 'ku nya nyüülü bää' 'ca 'dupa 'pel -gbala: «Ba ji, 'amc 'na Tu 'paa' 'n; 'ba ji 'amä -jaalä 'na Tu -nyla' 'am fa, ä bää' 'kuplälä 'כ terea' 'am 'pläa 'kälolofa 'wu. ³⁵ 'Be -gbēka 'bla kä 'ml, 'anya -nyl 'ml jire. 'Mamlatu nya 'bla kä 'ml 'anya -nyl 'ml 'n. 'N bā kä nyctugbanyüü, 'anya 'kuæ 'l 'ml. ³⁶ 'N 'pa kä -gbagba 'anya 'sroo 'ml; -wusu 'bla kä 'ml, 'anya 'kuæ 'ml; 'n bā kä -jie 'l, 'anya ji 'ml 'jäkal.» ³⁷ 'Kä nyüülü -gäa' 'kl nya 'daa: «Pläkänyüü, 'taun 'plæ 'l a 'jä -na -gbëkablaa nc le? 'Aie -be 'mamlatu 'bla -ml -be a -nyl -ml 'n le? ³⁸ 'Tain 'plæ 'l bā nyctugbanyüü -be a 'kuæll -ml le? 'Aie 'taun 'plæ 'l -paa' -gbagba -be a 'sroo -ml le? ³⁹ 'Tain plæ 'l -wusu 'bla -ml, 'aie bā -jie 'l -be a ji -ml 'jä le?» ⁴⁰ 'Kä

‘kull nya ‘üün -gbalaa -maa: ‘C’C’c’asa ‘n -gbala ‘amı, ‘asu a nöa’ ‘ia samaa wii ‘jüplüjjielüa -tırupıca ‘doo bäa’ ‘na -wıajü -gba nı, ‘m’k’ka ‘a nu ‘iin -gba.»

⁴¹ «‘Ka ‘çnya nyüülü bäa’ ‘ca kumla ‘pelı -gbala -maa: ‘Ba tunıç ‘mı ‘lıderı, busunyüü! ‘Ba mı kapulu ‘nyı ‘nyrc’k’ç’ ‘plçua ‘mı, u Nyçsua -elere’a’ Sataan nyra ‘ca ‘aanjêa -gu! ⁴² ‘Be -gbêka ‘bla ‘mı, ‘anyı ‘mı jıjre -a -nyı. ‘Mamlatu ‘bla ‘mı, ‘anyı ‘mı ‘nı -a -nyı. ⁴³ ‘N bä kâ nıç-tugbanyıç, ‘anyı ‘mı ‘lı -a ‘kuæ, ‘n ‘pa -gbagba, ‘anyı ‘mı -a ‘sroo. -Wusu ‘bla ‘mı ‘nyaa bä -jıe ‘lı, ‘anyı ‘mı ‘jâkalt -a jı.» ⁴⁴ ‘Kâ ‘üa ‘mugbe nya ‘çk’ç’ ‘bete: ‘Pläkânyıç, ‘taun ‘plæe ‘lı a ‘jâ -na -gbêkablaa nıç, -be anyı -mı jıjre -nyı le? ‘Aıe -be ‘mamlatu ‘bla -mı -be anyı -mı ‘nı -nyı le? ‘Tain ‘plæe ‘lı -bâ nyçtugbanyıç -be anyı -mı ‘lık’uæ le? ‘Aıe -be -paa -gbagba -be anyı -mı ‘sroo le? ‘Tain ‘plæe ‘lı -wusu ‘bla -mı, ‘aıe -be -bâ -jıe ‘lı -be anyı -mı -gbajı le?» ⁴⁵ ‘Kâ ‘çnya ‘üün -gbalaa: ‘C’C’c’asa ‘n -gbala ‘amı, ‘asu ‘anyı jıa’ ‘jüplüjjielüa -tırupıca ‘doo -gba nı, ‘m’k’ka ‘a nö ‘iin -gba.» ⁴⁶ ‘Üülü nı, ‘ümä ‘p’k’ç’k’ıç ‘jâ ‘plç’k’ç’k’ıç -gu, ‘kâ ‘klıgânyüü nya ‘klälä ‘nyıa’ blöröfa kâ ‘jâ.»

JESUA JÄJÄKU NYRA ‘ÇA ‘K’U’A’A ‘B’R’E’A ‘S’Ç’S’Ç’K’U

26-28

Jesua ‘k’p’e’le ‘ü’ p’laa’

Marêkê 14.1-2; Lukê 22.1-2; Jaan 11.47-53

26 Jesu bıaa’ wiıpapaku nı, ‘çnya -gbala ‘ca ‘wonyerenyüü: ² ‘Be a jre ‘iin anyı ‘Paakê ‘jâa jrüü ‘ççk’ka ‘mı, ‘a -plı ‘ümä Nyçk’ka ‘ju ‘saa ‘kâ ‘ünya ‘çk’ç’ krua -gäl kolo.

³ ‘Ti kânyı -gbçsaperyüü k’p’k’ü, nyra -d’k’p’ç’anyüü †, nyra tagbü nya trara -gbçsaperyüü k’p’k’öb’ ‘üü ‘daraa’ Kaiifê, ‘ca -gböölı. ⁴ ‘Ünya ‘nönröwli ‘ümä Jesu ‘k’p’la yrusa -be ‘ümä ‘çk’ç’ ‘bla. ⁵ ‘Ü -nêma: «Anyı kâ -a kâ amä ‘iin nu -glıç’glıçta -sıç’ ‘lı, nyüü -pı -gbata.»

‘N’l’u’l’ç’ -g’b’ç’ç’k’k’a’ Jesua ‘w’l’ı -dan’l’u’l’ı ‘kâ

Marêkê 14.3-9; Lukê 7.36-50; Jaan 12.1-8

⁶ Jesu bä ç Betanii ‘j’ruk’lanyıçç Simçk’ka nyuku -wälı. ⁷ Jesu jö ç dæ, ‘njıç ‘doo nya pa, ‘ca kälta alebatrêa †† ‘k’p’ala, ‘äa ‘mıçta -dan’l’u’l’ı kâ ‘peru ‘bıaa’. ‘Çnya -gbätärä ‘iin Jesua ‘w’l’ı ‘kâ. ⁸ ‘Ça ‘wonyerenyüü ‘jâa’ ‘iin nı, ‘ı kâ ‘üün ‘çre ‘wu; ‘ü -nêma: «D’eplæe kâ -plı -dan’l’u’l’ıçta bub’k’k’u le? ⁹ -Taa dan’l’u’l’ıç kâ ‘peru ‘bıa, çma -nyı amı ‘iin anyı ‘iin ‘peru ‘paa ‘kâ anyı ‘puablanyüü -gba-jı!» ¹⁰ -Maa Jesu jre’a’ ‘iin, ‘çnya -gbala ‘üün: «D’eplæe kâ -gu ‘a -taara ‘njıçl’u’l’ıç plæ ‘lı le? ‘Mufagbı ‘ç nu ‘mı -gba.

¹¹ ‘Be ‘m’k’ç’k’k’ıç nı, ‘nyı ‘ana -tırupıç -a bä ‘plç’k’ç’k’ıç -gu;

† NYRA -D’K’P’Ç’ANYÜÜ: -Taa waklıülü ‘nyı greêkê kätıççk’ıç -mıçdooa ‘mı -a bä. †† ALEBATRÊ: Ejıjıpêtêa ‘bre’a ‘täkâ -glüçbô -mölöö bäsaa. ‘Ü ‘klaa ‘p’çbnyü nyra ‘katunyü. -Dan’l’u’l’ıçta ‘peru bä nyçk’ka -su ‘dooa ‘j’rupaa ‘pepeemölıı.

-maa ‘puablanyüü bä ‘ana -tırupıç ‘p’lç’k’ç’k’ıç.

¹² -Dan’l’u’l’ıç ‘ç -gbätäräa’ ‘mı ‘w’l’ı ‘wu kâ nı, ‘na -tututaun a -gu ‘ç nu ‘ıç. ¹³ ‘C’c’asa ‘n -gbala ‘amı, -pıç o -pıç -taa ‘mufagogölä ‘mäa’ ‘sara ‘pläa ‘f’ç’a ‘mı nı, wiılı ‘njıçl’u’l’ıç nua’, nyüü nya ‘ia -gâ ‘paa -be ‘ünya ‘ca -gâ plæ ‘pa.»

Judaa İsêkariolç -tr’ç’k’ç’k’a’ Jesu

Marêkê 14.10-11; Lukê 22.3-6

¹⁴ ‘Ti -sia’ nı, nyüüponyüüsççk’k’üa -tırupıçç k’çk’ ‘doo ‘ü ‘daraa’ Judaa İsêkarıo nya mı -gbçsaperyüü k’p’k’üa -nyæ. ¹⁵ ‘Çnya ‘bete ‘üün: «Ama ‘sara ‘amı Jesu kälı, d’eplæe ‘a nêmä ‘mı -nyı le?» ‘Ünya -nyı ‘çk’ç’ mölııa -glı -be -pu ‡. ¹⁶ ‘Bala ‘lı -gäl ‘sıç’ ‘çmää’ nu -be ‘çmää’ Jesu ‘sa, ‘ia ‘nyuf’ç ‘ç’bata.

Jesu nyra ‘ça’ w’onyerenyüü ‘järä’ Paakê -pıç ‘doo’ w’u

Marêkê 14.12-17; Lukê 22.7-14

¹⁷ ‘Fl’ç’k’ç’ kâ ‘mı ‘nyıa’ levurê bä ‘ua -glıç’glıçta ‘k’l’ıçta jrüü ‘lı nı, Jesua ‘wonyerenyüü nya jı ‘çk’ç’ ‘bete: «-P’eplæe -baata amä ‘Paakêa jıjrı ‘k’l’k’äsesre -be -mä dæjı le?»

¹⁸ ‘İibä ‘çk’ç’ nı: «‘Ba mı bätälä kua’ -pıç ‘mıç -taa nyçk’ç’k’ıç -nyæ, ‘ba -gbala ‘çk’ç’ -maa: ‘K’p’ıç’p’ıç’anyıç nıçta: ‘Na ‘taun ‘a ‘lujıçrö, -na -nyæe ‘nyraa ‘na ‘wonyerenyüü ‘mä ‘Paakê ‘järä.» ¹⁹ ‘Ünya nu wiılı Jesu -gbalaa’ ‘üün; ‘ünya ‘sesre ‘Paakêa jıjrı ‘kâ.

²⁰ -Gbıajıçıçıç mıa’ çk’ç’ -be nyüüponyüüsçç nya ‘kuwälı ‘ümä dæjı.

Marêkê 14.18-21; Lukê 22.21-23; Jaan 13.21-30

²¹ ‘A dæe ‘ü jö ç, Jesu -nêma: «‘C’c’asa ‘n -gbala ‘amı, ‘ana -tırupıçç k’çk’ ‘doo nya ‘mı ‘saa.» ²² ‘Üa ‘f’ç’ ‘k’çk’ç’ -gböösa; -mooloo ma bälı: «‘M’k’ç’ -ale, ‘Pläkânyıç?»

²³ ‘İibäa’ Jesu nı: «Nyçk’ç’ ‘nyraa ‘çk’ç’ pap’laa’ ‘darı ‘l’ıçta -pö ‘lı nı, ‘a nyçk’ç’ nêmäa’ ‘mı ‘saa’. ²⁴ Mö Nyçk’ç’ ‘ju mö, ‘sıç’ ‘ı -jıç’raa’ nyçsuapççk’ç’ ‘lı ‡. -Maa nyçk’ç’ ‘saa’ ‘çk’ç’, ‘ınya bubçk’ç’ ‘ca -gu. ‘ı -sı ‘wu ‘kâ ‘ünyı -gu ç ‘çmı!» ²⁵ Ju -daal nêmäa’ ‘çk’ç’ ‘sa -nêma: «Rabıı ‡, ‘m’k’ç’ -ale?» ‘İıbbäa’ Jesu: «-Na mıç ‘ı ja.»

Jesua ‘täpajıçre’ ç jıa’

Marêkê 14.22-25; Lukê 22.15-20; 1 Koræentényüü 11.23-26

²⁶ ‘Ü -ka jö ç dæ Jesu nya d’çk’ç’ ‘flç’ç’ ‘wu; ‘ç bıaa’ Nyçsua ‘tetreeku, ‘çnya ‘böb’l’ö ‘uun -tıç ‘çnya -nyı ‘ümı ‘uun; ‘ç -nêma: «‘Ba d’çk’ç’ ‘uun ‘wu, ‘ba jı ‘uun, ‘na fugba bäsaa.» ²⁷ ‘Çnya d’çk’ç’ -köw’ ‘wu, ‘ç bıaa’ Nyçsua ‘tetreeku, ‘çnya -nyı ‘ümı ‘uun; ‘ç -nêma: «‘Ana ‘f’ç’ ‘ba ‘mıç. ²⁸ ‘Be ‘na -toru bäsaa, küö dëdräa ‡† -toru, ‘uu -g’b’ç’k’ç’k’ıç nyüü ‘k’çk’ç’mıç -gu, ‘üa -balı ‘mä cere. ²⁹ ‘N -gbala ‘amı, ‘n -ka -nêmä viınyênu ‡‡ -a ‘mıç ‘p’lç’k’ç’k’ıç ima ‘nyı ‘Na Tua

‡ MÖLİA -GLU -BE -PU: -Geer ‘deea ‘perı bäsaa ‘üa -Kätı kuöa ‘mıç (Egêsççdê 21.32

Sakarıı 11.12 †† ‘Libreçreççk’ç’ 22.2-19; Esalı 53 ‡‡ RABİİ: Ebröwıı ‘lı ‘ııbbä ‘k’p’ıç’p’ıç’anyıçç. Juıfêa -d’ç’a ‘mıç -ama ‘treç ‘k’p’ıç’p’ıç’anyıçç nı, -kâ -mä ‘daa «Rabıı» ‘l’ıçrääçk’ç’k’ıç -gu. ‡†† küö dëdräa: Greêkê kätıççk’ıç -mıçdooa ‘mıç ‘ı -jıç’ra: kuöa Egêsççdê 24.8; Je-

'kamapläa 'mlu -a bä; 'a -nyee 'nyraa 'amc 'mä 'sccwu 'uun 'mlala.»

Piээрэ 'daaa' 'onyu Jesu -a jre

Marëkë 14.26-31; Lukë 22.31-34; Jaan 13.37-38

³⁰ 'Ü blaa' 'Lbrerepcckua 'du 'bubruku nu †, 'ünya mi Oliivëa 'dugba 'wli.

³¹ Jesu nya -gbala 'ca 'wunyerenyüü: «'Ana 'flu nya 'ml -gba 'kägbaa -taa -gbiaralä; 'i -jijra: 'Nyaa -bablëëgbanyerenyüü 'blaa, 'kä -bablëëa 'flu nya 'kägba -gba ††.

³² -Maa ama sc 'kuaabre nu, 'nyaa 'amc 'nyufc 'klcctru -taa Galileea -tutu -gäl.» ³³ Piээрэ dccc' wii 'wu, 'çnya -gbala 'cckn: «-Bakää 'üa 'flu 'nyl -gba -ml -gbakä, 'mccck nu, 'nëmä 'iin nu -a nu 'plcu!» ³⁴ Jesu nya -gbala 'cckn: «'Cccasa 'n -gbala -ml, -taa -gbiälä nu, -nya täa kaa 'kä -nya 'daa -nyl 'ml -a jre 'fcwu 'kä sapëa -gbegbetaun nya 'ljrä.» ³⁵ 'Iibää' Piээрэ nu: «-Bakää ana 'scck nya 'wujärä nu, 'nëmä -sru 'daa 'nyl -ml -a jre.» 'Üa 'flu nya 'pawii 'doo.

Jesu bibiea' Nycsua Jesëmanee

Marëkë 14.32-42; Lukë 22.40-46

³⁶ 'Ii -sia' nu, Jesu nyra 'ca 'wunyerenyüü nya 'cc -plc 'doo, 'ii 'ü 'dara Jesëmanee ‡, 'çnya -gbala 'ca 'wunyerenyüü: «'Ba ku -pl, -a mi -nyee 'mä Nycsua bi-bie.» ³⁷ 'Ü nëmää' mi 'c fa Piээрэ nyra Sebedëea nylbcjü 'scck. 'A -plu 'ca ple 'bala 'lu -taaraku -bc 'ca 'koia 'flu 'jccck. ³⁸ 'Çnya -gbala 'üün: «'Na -susua 'kpcckcccku nëmä 'ml 'bla; 'ba ku -pl 'a nyra 'mcc anyl 'mumc.» ³⁹ 'Ü mia' 'klcctru jie nu, 'çnya be 'ca nyufa -tutu 'wu -bc 'c bibie Nycsua: «'Na Tu, ima 'mrëe, tunç 'ml 'lu -taa -sua -köwölä derl! -Maa 'na ni 'nyl tu 'lu, abla -na ni tu 'lu!» ⁴⁰ 'Çnya 'blöc 'wunyerenyüüa -nyee derl, 'çnya jrä 'üün 'mumc 'lu. 'Çnya -gbala Piээрэ: «'A nyra 'mcc 'nyl 'kä -a te kplokplo -gliii buc 'doo!» ⁴¹ 'Anyl 'mumc 'ba bibie Nycsua 'a -pl -balu 'lu blöc. Nycc 'klaa 'mufa bobowli -maa 'ca fugba 'nyl 'klü -a kä.» ⁴² 'Ü tunçca' 'lu 'üün derl 'scckwu nu, 'çnya bibie Nycsua: «'Na Tu, -taa -sua -köwölä ma 'nyl 'mrëe -a 'mrëe 'ämä 'ml 'lderitunç, -bc ama nya 'ään 'mla nu, abla wiili -baataa nrörö.» ⁴³ 'Ü mia' ji 'c jrä 'scckwu 'üün 'mumc 'lu; 'üa 'nyü bäkäl. ⁴⁴ Jesu nya tu -plu 'üün 'çnya tunç 'lu 'üün derl 'scckwu. Tääfawu 'çnya bibie Nycsua; 'a waklüü 'doolü 'c 'pa 'scckwu. ⁴⁵ 'Ü 'blöc -bc 'c jia' 'wunyerenyüüa -gba nu, 'c -nëma: «'A -ka 'mumc -bc 'a -ka 'paa 'saa -fufu! -Jää 'taun 'a 'ljrä, Nycck 'Ju 'a -balunyüü käl 'sara. ⁴⁶ 'Ba sc 'wu amä mi! -Jää nycckwu 'saa' 'ml 'ca 'ccckcu bla.»

remii 31.31-34 ††† VIINYËNU: Resëen 'nu; 'üa -duveën bäsaa. Egëscckdë 25.6 † Üma bla 'Paakë 'jäjäku nu, Nycsua 'nyl 'buala 'du 'ü bre. 'Lbrerepcccku 115-118 †† Sakarii 13.7 ‡ Jesëmanee: 'a -gbaa bä: 'kpl 'sarafa.

'Ü 'kplaa' Jesu

Marëkë 14.43-50; Lukë 22.47-53; Jaan 18.2-11

⁴⁷ 'Ü -ka 'paa wii dotro -bc Judaa 'cc, nyüüpunyüüsccku -ccrcuca nycck 'doo, 'cc -bc nyüü 'kccckmle, 'üa kälä -järc nyra tii. -Gbcsaperyüü cpakü nyra juifënyüüa tagbü blc 'üün. ⁴⁸ Nycckwu 'saa' 'cck -gbala kä 'üün -maa: «Nycckwu 'nëmää' ka -gbere nu, 'a 'cc bäsaa. 'Ba 'kpla 'cck.» ⁴⁹ Ju-daalb 'ccca, 'c jijröa' Jesu -gba dotro 'c -nëmä: «Rabii †† -ayool!» 'Çnya -gbere 'cck. ⁵⁰ Jesu nya -gbala 'cckn: «'Na -bei, nu wiili kä -gu jia!» Nyüülü nya jijrö Jesu -gba, 'ünya 'kpla 'cckn.

⁵¹ Jesua 'wunyerenyüüa -ccrcuca nycck 'doo 'baa' 'lu 'ca -jere 'çnya 'kala -gbcsaperyüü cpaköa 'jrupafenycc dëe, 'çnya 'bölc 'ca 'nyaklu. ⁵² Jesu nya -gbala 'cckn: «'Pla -na -jere 'ea tugba 'lu; 'be nycck -flooroa' -jere nu, -jere nëmä 'cck 'bla!» ⁵³ -Nyl 'saa -a jre 'n 'mrëe -a we 'na Tu 'c ja 'aanjëa -glügbü -pu -bc 'ccck ††† ⁵⁴ -Maa ama nu 'saa nu, -asl nycsuaawiili -jijraa' 'mä nrörö le?»

⁵⁵ Jesu nya -gbala -jria: «'Dplëe kä -gu 'a ji 'ml 'kpla, -bc 'a ja -järc nyra tii -beere nyüü ji 'jejiencycc 'kpla le? 'Maa bä 'ana -ccrcuca -srl o -srl; 'n 'kplara Nycsuaanyuku cpaku -wäl, 'anyl 'ml -a 'kpla. ⁵⁶ -Maa nycsuaawiili nycsuaamlupalanyüü 'sa kää' 'lu 'mä nrörö, 'a 'ia -gu 'ia 'flu jräl.»

'Üa 'wunyerenyüüa 'flu nya -gba 'cckn -gbakä, 'ünya fccck.

'Ü faa' Jesu -gbcsaperyüü cpaköa -nyee

Marëkë 14.53-65; Lukë 22.54-55,63-71; Jaan 18.12-24

⁵⁷ Nyüülü 'kplaa' Jesu nya fa 'cckn -gbcsaperyüü cpakölc 'ü 'daraa' Kaiifëa -nyee; 'ii -ccckpianyüü nyra tagbü trara. ⁵⁸ Piээрэ -ncpc -bc 'c -mëeë Jesu -gäl, 'çnya pa -gbcsaperyüü cpaköa -gböölä -glc 'lu. 'Çnya 'prere nyüülü -fëeëea' 'lu 'jrupaa -ccrcuca 'çnya kuwäl, 'cmä -plulu 'imää' blara 'jä.

⁵⁹ -Gbcsaperyüü cpakü ††† nyra juifëa tropinanyüüa 'flu 'bata wiili 'ümää' Jesu -gäl -tu -bc 'ümää' 'cck 'bla †††. ⁶⁰ -Maa 'ünyl 'jä 'ia wii -a, -bc nyüü 'kccckmle -tätä 'cckn -gbagble -gäl 'e! -Maa nyüü 'scck nya ji. ⁶¹ 'Iibää' nyüülü nu: «-Taa nycckwu -gbala nyüü -maa: 'N 'mrëe 'mä Nycsuaanyuku cpaku -gblooc, -bc 'mä 'uun 'pa jrüü täaa 'ml.» ⁶² -Gbcsaperyüü cpakö nya 'nyüglc 'çnya 'bete Jesu: «-Nëmä mc -a cc? -Asl -gba wiili 'ü 'saa' 'lu -gu le?» ⁶³ -Maa Jesu 'nyl mc -a cc. -Gbcsaperyüü

†† RABII: Ebröwii 'lu 'iibä «'Kpckpianyüü». Juifëa -dca 'ml -ama 'tree 'kpcckpianyüü nu, -kä -mä 'daa «'Rabii» 'liträäräkua -gu. †† 'AANJËA -GLÜGBÜ -PU -BE 'ccck: 'Üa 'taun 'lu nu, 'sugaa -glügbö 'döc ma bä nyüüa -diipu -diigböc (6 000); 'üa -glügbü -pu -bc 'cccklü bä 'aanjëua 'suglanyüüa -diia -glu -uunmlcc (72 000). ††† Grëekë kätucccku -ml -dooa 'ml 'i -jijra: «-Gbcsaperyüü cpakü, nyra Tagbü,

††† Juifëa -nyee nu, 'ünyl -tu -gää -gbiara. -Be üma 'kplara nycck wii, ima nëmä 'cck 'bla nu, 'ia -gä kä 'ämä jrüü 'scck -si. 'Ü kä 'ümä nyüülü bää' wiilia -jria 'lu wii 'lu 'betre. Jesua -gää' 'taun 'lu nu, 'ünyl 'iin 'lu -a -träärä 'plcu.

kpakö nya 'patä 'čnyä 'bete 'čkn: «'Lbä Nyčsuäa 'nyruč-
la -gu, -gbala 'ml! -Mč bā 'Kriisē, Nyčsuäa 'Ju?»⁶⁴ 'Iibāa'
Jesu: «-Na ml 'i ja. -Maa 'čcasa 'n -gbala 'am, 'bala
'saaru -gäl 'anya Nyčka 'Ju 'Klūkä Nyčsuä 'dupa 'l 'jārāa
†, 'čnyä čela -gbru -gäl jaraa -be 'čnyä ji ††.»⁶⁵ 'Ia -gu
-gbcšapernyččä kpakö 'ŋlara 'čä 'mugbeä 'koti, 'č -nēma:
«'Č 'a Nyčsuä -jreee! Wii 'plēä -ka 'bata le? Bubčwiili 'č
'paa' Nyčsuäa -gu, 'a 'nu 'iin 'wli.⁶⁶ -As 'a 'jää 'iin 'wu
le?» 'Üa 'fč nčnč: «'Č kā 'čmä jā!»

⁶⁷ -Mölöö -gbagba 'čä 'klu -tatarii, -be 'ü kakla 'čkn
-kčtrē. -Mölöö 'papa 'čä -glagbi -gba 'kpē⁶⁸ -be 'ü nö:
«'Kriisē -o, nyččk 'kalaä' -mč dēē, -ga 'čkn 'nyru!»

Piēēē bāla 'klaa 'ččkw

Marēkē 14.66-72; Lukē 22.56-62; Jaan 18.17,25-27

⁶⁹ Piēēē ku č -wālč -fālč -gbööli, 'jrupafēŋlu 'doo nya
jijrö 'čkn -gba 'č -nēma: «-Na 'mugbe nyra Galileenčč
Jesu ma 'nyēä 'la?»⁷⁰ -Maa 'čnyä bāla nyüüä 'fčä 'klu 'č
-nēma: «'Wiili -daaa' 'ny 'iin jre -a jre.»⁷¹ 'Čnyä 'cie 'čnyä
mi -gbööä 'čerefa 'wu. 'Jrupafēŋlu -moloö nya 'jā 'čkn,
'čnyä -gbala nyüülü bāa' -plu -maa: «'Nyččk kua' -pč
nyra Nasarēētēnyččä Jesu ma 'nyēä.»⁷² 'Čnyä 'sčrč 'čnyä
bāla 'ččkw; 'č -nēma: «'Nyl -taa nyččk -a jre!»⁷³ Fluč,
nyüülü bā 'čä' -plu nya jijrö Piēēē -gba 'ünya -gbala
'čkn: «-Nya 'kasa 'čä nyččk bāa; -na 'papawii -beere
Galileenčč.»⁷⁴ Piēēē -ny 'iin Nyčsuä 'čnyä 'sčrč -be 'č
-tapla 'čä nyufa: «'Nyččk kā -gā 'a 'paaa' 'ny 'čkn jre -a
jre.» 'Č -ka bāla dotro -be sape -gbe.

⁷⁵ Piēēē nya 'pa wiili Jesu -gbala kää' 'čkn plē: «'Ččasa
'n -gbala -mč, -taa -gbiaralä nč, -nya tää kaa 'kā -nya
'daa -ny 'ml -a jre 'fčw 'kā sapeä -gbegetačn nya
'lčrā.» 'Čnyä 'cie 'čnyä 'wu -gböösa.

'Ü faa' Jesu Pilatēä -nyēē

Marēkē 15.1-2; Lukē 22.66; 23.1; Jaan 18.28

27 -Suwla -ŋčsč -gbcšapernyččä kpakü nyra
juifēnyüüä tagbüä 'fčä nya 'plasraa 'sčrč 'ümä Jesu
'bla. ² 'Ü kpasaa' 'čkn nč, 'ünya fa 'čkn 'ünya -ny 'čkn
-gumla kpakö Pččsē † Pilatē käl.

Judaä 'blaa' 'čä nyufa

³ Judaalč 'saa' Jesu, 'nuä' 'sčrč 'ü 'paa 'čkn 'babljie 'l nč,
'ii 'pa 'čkn -gba. 'Čnyä 'blöö -gbcšapernyččä kpakü nyra
juifēä tagbü möliili bei 'wu dēč. ⁴ 'Čnyä -gbala 'üün
-maa: «-Balu 'n nu, 'nyaa 'sara nyččk 'nyčä' dēē nu jājä
käl!» 'Iibāa' nyüülü nč: «-Mää ana -gbuu -a. -Na wii
bāsa!»⁵ Judaä nya be möliili Nyčsuäanyuku kpač
-wālč 'čnyä 'cie; 'čnyä mi 'čä nyufa 'bublu 'pa.

⁶ -Gbcšapernyččä kpakü nya dādrč mölii 'wu 'ü -nē-
ma: «'Any 'mreä -a 'mreä amä 'iin Nyčsuäanyuku
kpačua mölii 'čakla, 'be -torua mölii bāsa.»⁷ 'Ü 'nön-

† 'Lbrēēēčč 110.1 †† Daniēēē 7.13 ‡ Pččsē: -Taa waklöölä
'nyč grēēē kätupččkl -mčdooä 'ml -a bā.

röä' 'wli nč, 'ünya nu möliili 'ünya -su putulu 'ü 'daraa'
Bētēmanyččä Putu 'ümä 'l nčytugbanyüü -träärä. ⁸ 'A
'ia -gu 'ü -ka 'dara 'saaru putulu: «-Torua putu.»⁹ 'As
nyčsuäamčpalanyččä Jeremiia mčä wii nu 'inya nrörö
'kasa; -jäsč 'č -gba kää': «'Ü 'ba 'üä möliia 'ml mölii -glu
-be -pu, 'iibā 'čä 'perulu Israēēlēnyüü -nyčä'.¹⁰ 'Ünya nu
'iin 'ünya -su Bētēmanyččä Putu. 'A wiili 'Plākānyčč
'daaa' -a 'saaru ††.»

-Gofčanēmalč 'ü 'daraa' Pilatē 'bete Jesu

Marēkē 15.2-5; Lukē 23.2-5,9-10; Jaan 18.29-38

¹¹ 'Ünya ja Jesu -gofčanēma kpakö Pilatēä 'klu, 'čnyä
'bete 'čkn: «'Juifēä 'ku bā?» Jesu -nēma: «-Na ml 'i ja.»
¹² 'Ii -sia' -gbcšapernyččä kpakü nyra juifēä tagbü -tua'
'čkn -gbagble -gäl; 'čnyč mē -a čē. ¹³ Pilatē nya 'bete
'čkn: «'Wii 'kčkčmlēē 'ü -tua' -mč -gäl nč, -nēmä mē -a
čē?»¹⁴ -Maa Jesu 'nyč 'nčmč waklöö 'döö -a 'pa, 'inya kala
-gumla kpakö plēkl -gböösa.

-Gāä 'böböku

Marēkē 15.6-14; Lukē 23.13-23; Jaan 18.39-40

¹⁵ 'As 'Paakēä -glčsglčsč jräa' 'l nč, 'asč -gofčanēma
kpakö 'čere -jienččä 'doo -wālč, -maa č nyüüä 'fč -gaaa'
'nyru. ¹⁶ -Be 'ia 'tač 'l nč, nyčč 'doo bā č -jie 'l, 'č 'ü
'dara Barabasē †; nyüüä 'fč jre 'čkn 'čä bubčgbiä -gu.
¹⁷ Pilatē nya 'bete -jria: «'Nyččk 'plēä 'a 'bata -a 'čere -wālč
le? Barabasē †† -ale Jesulč 'ü 'daraa' 'Kriisē?»¹⁸ 'Be 'č jre
'iin 'sčrč 'ü 'saa' 'čkn wasäsa.

¹⁹ 'Č -ka -tšuä č -gā -be 'čä 'ŋluu blč nyčč 'doo, č ji č
-gbala 'čkn: «'Nyččk kua' -pčä -gu sanyülü 'n saa' sčra
'mč 'saaru; 'ii kányru -nyč blö 'čä wii 'l, 'čnyč dēē -a nu.»

²⁰ -Maa -gbcšapernyččä kpakü nyra juifēä tagbü nya
'tuto -jriaä nyüü, ü 'daa č 'čere Barabasē -wālč -be Jesu
'mä 'blara. ²¹ -Gofčanēma kpačöč nya 'bete 'üün 'ččkw:
«-Mč 'plēä -a 'čere -wālč -taa nyüü 'čččlūä -čtrčpč le?» 'Ü
-nēma: «'Barabasē!»²² Pilatē nya -gbala 'üün: «-Be -asč
'a 'bata -a nu Jesulč 'ü 'daraa' 'Kriisē le?» 'Üa 'fč -nēma:
«'Kolo 'čkn krua -gäl!»²³ -Gofčanēma kpakö nya 'bete
'üün: «'Bubčgbi 'plēä 'č nu le?» 'Ünya 'klere 'ččkw 'wu,
'ünya -gbolmč: «'Kolo 'čkn krua -gäl!»

Marēkē 15.15; Lukē 23.24-25; Jaan 19.16

²⁴ Pilatē jreä' 'saa 'čnyč 'l -a blä č nu dēē, -be -jria
nēmäa' 'lčakla nč, 'čnyä dčrč 'nč 'wu 'üä 'klu 'čnyä su 'čä
wlu. 'Čnyä -gbala 'üün -maa: «'Klčgānyččk kua' -pčä
-toru 'nyč 'na käl -a bā. 'Ana wii 'i bā!»²⁵ -Jriaä 'fč -nē-
ma: «'Abä 'čä -toru bā ana wlu nyra ana 'jüä wlu -gba!»
²⁶ Pilatē nya 'čere Barabasē -wālč. 'Čnyä -gbala 'čä nyüü
ü dčč Jesu; 'ü baa' 'čkn -gbalēfi -gälčgbagbaku nč,
'čnyä 'sa 'čkn 'ümä 'čkn krua -gäl kolo.

†† Sakarii 11.12-13; Jeremii 18.2-3; 19.1-2; 32.6-15 †† Barabasē:
Grēēē kätupččkl -mčdooä 'ml 'i -jčra: «'Jesu
††† Barabasē: Grēēē kätupččkl -mčdooä 'ml 'i -jčra: «'Jesu

'Sugla srörö Jesu

Marëkë 15.16-20; Lukë 23.11; Jaan 19.2-3

²⁷ -Goftanëma kpaköa 'sugla nya fa Jesu 'ünya pa -goftanëmaa -gbööli †, 'üü -be 'üa -mölööa 'fu nya trara Jesu 'kl. ²⁸ 'Ünya 'bal 'ka 'koti, 'ünya 'pla 'kch -fchl -pana †† 'l. ²⁹ 'Ünya da 'ku -tapa wlugböa nänëa nä 'ünya -tu 'cm 'ään 'wli. 'Ünya -nyl 'kch slæ 'ca 'dupa 'l -beere 'ku. 'Ünya 'paa 'ca 'klktru kotifli -be 'ü nö: «Juifënyüüa 'ku -ayoo!» ³⁰ 'Ü 'papa 'kch -tatu 'wu 'kä 'ü 'sæpæ 'ca 'wli slæ. ³¹ 'Ü blaa' 'kch sröröku n, 'ünya 'ba 'kch -panalä 'l 'ünya 'sroo 'kch 'ca 'mugbea 'sosroodii, 'ünya fa 'kch 'ümä 'kch krua -gäl kolo.

Jesua krua -gälta koloku

Marëkë 15.21-32; Lukë 23.26-43; Jaan 19.16-24

³² 'Ü 'ciea' bätä n, 'ünya 'jä Sirëenëbätäa nykch 'doo 'ü 'daraa' Simkch. 'Ünya ku 'kch 'kl 'cmä Jesua krua -gbötö. ³³ 'Ünya 'k -p -k 'doo 'ü 'daraa' Gölëgotaa; 'ia -gbaa bä «'wukapea -gba.» ³⁴ 'Ünya -nyl 'kch viinegrë 'ü 'caklaa' 'cæcä kä dii 'cmä 'mla. -Maa 'ca 'jää' 'iin ml n, 'knyl 'mla -'mla.

³⁵ 'Ü blaa' 'kch krua -gäl koloku, 'ünya 'pa -kch 'ümä 'ca 'koti -pä. 'Asi wiili nysuaamlpalanykch 'pa kää' 'mä nrörö. 'C nuna kä: «'Ü -päälä 'na 'koti 'l, 'ünya 'pala 'na 'koti -kch -gäl ‡.» ³⁶ 'Ünya kuwält -be 'ü -gäälä 'kch 'ny-iöli.

³⁷ 'Ünya kolo 'ca 'wleli tuu 'pæcä kä -gäl 'ü -jyraa' wiili kä -gu 'ü 'kch 'n. 'Ü -jyra 'l: «Nykch kua' -pü bä Jesu, Juifënyüüa 'Ku.»

³⁸ 'Ünya kolo bla Jesua -gba 'jejienyüü 'kch; 'doo bä 'ca 'dupa 'l, 'doo nya bä 'ca kumla 'l.

³⁹ -Sisinyüü -gbata 'wli -be 'ü -jeje 'kch ⁴⁰ -be 'ü nö: «-M -gblooa' Nysuaanyuku kpaku -be 'ca 'paa' 'uun jrüü täaa 'ml n †, -ama bä Nysuaa 'Ju n, 'bal -na ny-ufa ml, 'kä -ciie krua -gäl!»

⁴¹ 'Asi -gbasapernyüü kpakü, -dkpianyüü nyra juifënyüüa tagbü nö bla -be 'ü srörö 'kch, -be 'ü nö: ⁴² «'C 'p nyüü -mölöö, -maa 'ca nyufa 'knyl 'l bla 'cmä 'puc! Israelëa 'ku 'ca bä, 'ca 'cie krua -gäl -be amä 'kch pletoro! ⁴³ 'C -nyl 'ca nyufa Nysuaa käl, abla Nysuaa 'bal 'kch ml kma -wa 'kch! 'Be 'ca ma nö: «Mch bä Nysuaa 'Ju.»»

⁴⁴ 'Jejienyüü 'ü koloa' 'ca -gbaa 'mugbe nya nu 'saa 'ünya -jeje 'kch bla.

† -GOFLANÉMAA -GBÖÖLI: Rcmënyüüa 'kamanykch 'üü 'daraa' Pilatë, 'ca -gbööli. †† -Fchl -pana: 'Kua -pana bäsa. Nyüü kpakü 'sroo 'ään bla. ‡ 'Llbrerëpckku 22.19 †† 26.61; Jaan 2.19

Jesua jājāku

Marëkë 15.33-39; Lukë 23.44-48; Jaan 19.28-30

⁴⁵ -Sopuwlaa n, 'jörüükpü nya pala 'ia 'blula 'fu -gäl palapalaa -gbiajrua -gliiibe tää †. ⁴⁶ -Gbiajrua -gliiibe tää' dii 'l n, Jesu nya 'kpö -gböösa 'ca -nëma:

«Eli, Eli lama sabakëtan?»
 'Ia -gbaa bä: «'Na Nysua, 'na Nysua, deplæcä -gu -so 'm dert le?» ⁴⁷ Nyüü 'bä 'la' -plua -trurpca 'doorodoo 'nua' wiili 'ca 'paa' 'wli -nëma: «Eli †† 'ca we!» ⁴⁸ 'Köklesa 'üa -trurpca 'doo nya f 'cnya 'ñua dape †† viinegrë dert, 'cnya kpasra 'æen tuu 'kl, 'cnya -nyl 'æen Jesu 'cmä 'mla. ⁴⁹ -Maa -mölöö -nëma: «'Nyüglö amä 'iin 'jä, Eli ma nya 'kch 'lmlbakal jil!» ⁵⁰ Jesu nya 'kpö 'sckwu -gböösa 'cnya 'bal -fufu.

⁵¹ 'A -plu dulu pösö 'a' § Nysuaanyuku kpaku -wält -gaalal -plou, kolo 'ua 'wlugba 'kä -a -kch 'l -wält. -Tutu ttræ, 'täkë -gagläl. ⁵² 'Dasi -jejriokl nysuaanyünanyüü 'kckmläl 'jää' nya sc 'kuaabre. ⁵³ 'Ü scä' 'kuaabre, 'ünya pa 'nyünabätä Jerusalemëa 'ml, 'taul 'l Jesu scä' 'kuaabre 'ünya srara 'üa nyüfë nyüü 'kckmlæ.

⁵⁴ 'Suglakamanykch nyra -mülü -glaara 'a' Jesu -gäl 'jää' -tutua ttrædæ nyra wiilia 'fu -sia' n, ñalæ nya 'blaa 'üün -gböösa. 'Ü -nëma: «Nykch kua' -pü bä 'l 'kasa Nysuaa 'Ju!»

Jesua -tutoku

Marëkë 15.40-47; Lukë 23.49-56; Jaan 19.25,38-42

⁵⁵ 'Nlëgë 'kckmlæ 'bä 'l 'ü tunjldert -be 'ü -pup. 'A 'ñlëgëlü ma jaraa' Jesu, 'ü ma kälää' 'ca wii -gba 'bala Galilee. ⁵⁶ 'Üa -trurpca bä Magëdalayria Marii, Mariil -gua' Jaakë -be Joseesë, nyra Sebedëa 'jua 'yio.

⁵⁷ -Gbiajru mia' n, Arimatëbätäa 'bucjinykch 'doo 'ü 'daraa' Joseefë nya ji. 'Ca 'mugbel 'ca bä Jesua 'wunyerenykch. ⁵⁸ 'Cnya mi Pilatë 'jä, 'cmä 'kch Jesua jājāku n -nyl. Pilatë nya 'nyie 'ü -nyl 'cm 'kch. ⁵⁹ Joseefë nya dck Jesua jājāku n 'wu, 'cnya -fifra 'kch 'cæcæ dëdrä.

⁶⁰ 'Cnya 'pie 'kch 'kuyu dëdrä 'l, u 'ca 'kckä' 'täkä kpaköa 'ml. 'Cnya nu 'täkä kpakö 'cnya kpa 'uun 'kl, 'cnya mi. ⁶¹ Magëdalayria Marii nyra Marii -mck 'bä 'l -plu, 'ü ku 'kuyulua 'mäkl.

‡‡ Grækëwii nö: «'Jörüükpü nya pa -tutua 'fu -gäl, -so -gliiibe -uundoo 'l -a mi -a -kch -gliiibe -uunml 'l.

††† Ell: Aramee wii 'l Jesu 'kpöö. 'Ia -gbaa bä: «'Na Nysua.» Nyüü 'nyl 'nua' Aramee wii 'wli 'nua' 'iin 'wli n, 'üa pl nysuaamlpalanykch Eli Jesu we. Juifë -mölööa pl nuna Eli -kaanjü jä (2 'Ku 2.1-12

‡‡‡ Dape: -Mää dape -mede a jrea' -a, -maa 'tanie 'la dæ -medee bäsa, 'æ 'nykny 'n 'kckmlæ. § Dulu pösö 'a: Dulu kä 'kpökpü -gböösa. Dck 'ü nua' -be 'ü 'böa' Nysuaanyuku -tla -gbasapernykch nyra Nysuaa trafa -be nyüüa 'fca kufa. Egëscäcä 26.31-33

'Kuyua -gält -glaaraku

⁶² 'Ia -sru paa' ni, -sruü baa' 'ünya -pt -fuflypasru -'elerea' ni, -gbwaperunyüü kpakü nyra Farisinyüü nya trara Pilatëa -nyee. ⁶³ 'Ünya -gbala 'kwn: «'Kamanykw, -taa -gbagblenykw ni, 'taun 'l 'k -ka bā la' 'l ni, 'k nūna k: «Tāaa nē jrūua -sruü 'nyaa 'kuaabre sw.» ⁶⁴ 'Ii kanyru, -gbala -na 'suglanyüü 'ümä 'kuyu -gbaglara -gböosa jrūü täälāa -sru 'l 'ca 'wonyerenyüü -pt -gbiara † ji 'ü -pt 'kwn 'jie -be 'ü -pt nyüü -gbala -maa: «'C 'a 'kuaabre sw.» 'Ia ne -gbagblele nya -kätia ne 'wusia.» ⁶⁵ Pilatë nya -gbala 'üün: «-Jää 'suglanyüü, 'ba mi! 'Ba -glara 'kuyu -gba 'sru 'a 'bata.» ⁶⁶ 'Ünya mi 'kuyulu -gältglara. 'Ünya 'ma 'ua -gält 'ua tie 'kā, 'ünya tu 'l 'ua -gältglaaranyüü.

Jesu swa' 'kuaabre

Marëkë 16.1-8; Lukë 24.1-11; Jaan 20.1,11-18

28 -Fuflypasru -sia' ni, 'swæa -srukägbalawlaa Magëdalayria Marii nyra 'swa nē Mariib nya mi 'kuyulu 'jäkal. ² 'Ia 'taun 'dooa 'ml, -tutu nya tutre -gböosa; Nywsuaa 'aanjē nya 'sw celi, 'änya -gbugble 'täkälä ku la' 'kuyua 'mä 'kl; 'änya 'ku 'täkä -gält. ³ 'Aanjël -beere cea 'bibi, -be 'ca 'koti 'kw -gböosa -beere swa -gburu. ⁴ Njale nya 'bla 'suglanyüü 'ünya tutre, 'ünya ma -beere jäjänyüü. ⁵ -Maa 'aanjē nya -gbala 'ñlëgëlü -maa: «Njale 'nyl 'bla 'am. 'N jre 'iin 'sru 'a 'bata Jesul c 'ü koloa' krua -gält. ⁶ 'Cnyl -te -a bā; 'c 'a 'kuaabre sw 'sru 'c -gbala kää' 'am. 'Ba ji 'amä -plulu 'Pläkänkw †† ma 'pi kää' 'jä. ⁷ 'Ba 'sosowu 'ba mi, 'ba -gbala 'ca 'wonyerenyüü 'sru 'wnya 'a 'kuaabre sw. 'C -taa 'am 'nyufc 'klwtru Galilee. 'A -nyee 'amä 'kwn 'jä. Wiili 'n kää' 'mäa' 'am -gbala, -jä 'iin ku -pt.»

† -gbiara: -Taa waklöölä 'nyl greekë kätupkw -midoa 'ml -a bā.
†† 'Pläkänkw: -Taa waklöölä 'nyl greekë kätupkw -midoa 'ml -a bā.

⁸ 'Ünya 'sosowu 'ünya 'cie 'kuyu 'l. Njale nyra drcu kpaku 'si 'üün 'kl -be 'ü fc 'ümä 'ca 'wonyerenyüü -gbala. ⁹ -Maa, -jä Jesu 'kwa' 'üün 'kl, 'c -nēma: «'N 'tre 'am!» 'Ünya jirö 'kwn -gba, 'ünya 'kpla 'ca bei -be 'ü -pupua 'kwn. ¹⁰ 'Iibāa' Jesu ni: «Njale 'nyl 'bla 'am. 'Ba mi 'ba -gbala 'na -wlajüa ü ji Galilee 'bre. 'A -nyee 'ü nēma 'ml 'jä.»

Wiili 'sugla 'saal

¹¹ 'Ü -ka bā l 'nyufc 'wu -be 'suglanyüü 'ca -tcrupca nyüü 'doorodoo nya ji bätä, 'ünya -gbala wiili kē 'fc jrāa' 'l 'lee -gbwaperunyüü kpakü. ¹² -Gbwaperunyüü kpakü nyra juifēa tagbü nya trara. 'Ü 'nönröa' 'wli ni, 'ünya -nyl 'suglanyüü 'mölü 'kwkwle, ¹³ 'ünya -gbala 'üün -maa: «'Ba 'daa: 'A 'mumc l, 'ca 'wonyerenyüü nya ji -gbiara 'ünya 'jie 'kwn.» ¹⁴ -Gofanēma kpakö ma 'nu 'iin 'wli ni, a jre 'sru amāa' 'kwn -gbala 'a -pt wii 'jä. ¹⁵ 'Suglanyüü nya drcu mölü 'wu 'ünya mi wiili 'ü 'daaa' nu. 'Asi wiili nu 'inya -gbaala juifēnyüü -tcrupca nyra 'saarta 'mugbe 'kā.

Jesu bl 'ca 'wonyerenyüü 'ümä nywsuaawii -pca 'fc 'pala

¹⁶ 'Wonyerenyüü -pu -be 'doolü nya mi Galilee 'dugbalä kē -kwa Jesu 'pa kää' 'wli. ¹⁷ 'Ü 'jäa' 'kwn ni, 'ü -pupua 'kwn -be -mölöa ple 'nyl -sisia. ¹⁸ Jesu nya jirö 'üün -gba 'c -nēma: «Nywsua -nyl 'ml -tutu nyra ceta 'kama 'klüa 'fc. ¹⁹ 'Ii kanyru, 'ba mi -tutu -gält -glügbüa 'fca -nyee, 'ba nrörö 'üün 'na 'wonyerenyüü 'l, 'ba 'pa 'üün 'ni 'wli Tua 'nyrkl, 'Jua 'nyrkl nyra 'Nyüna -Susua 'nyrkl, ²⁰ 'kā 'a 'kpla 'üün wiili kē 'fc 'n -gbala kē 'am, 'ia 'lträäräku. 'Mkw ni, 'ba jresaa 'n bā 'ana -tcrupca sw 'saaru -gält -a 'c 'pläa biarafa 'wu. 'Asi i bā †!»

† 'Asi i bā: -Taa waklöölä 'nyl greekë kätupkw -midoa 'ml -a bā.

'mlu 'nu 'wli. ¹⁰ 'Omä 'nie 'lu 'cie dotro -be ce -jierokl, 'unya 'jä -Susu 'unya 'cere 'kck -gäl -beere -sögö. ¹¹ Mlu wii nya ja cea ml: «-Mö bä 'na ple -gäl 'Ju, -mö bä 'na drcu -gböösa †.»

Sataan 'trau Jesu -aaga 'lu

Matiö 4.1-11; Lukë 4.1-13

¹² 'I 'wlaraa' dotro Nyysuaa -Susu fa Jesu -aaga 'lu. ¹³ 'Ü -si -aaga 'lu jrüüa -gluul; 'ii Sataan 'trau 'kck. 'Kluëea mlaa -trcupl 'k ku. 'Aanjëu ma kälä 'ca wii -gba.

'JRUPALÄ JESU -FEEËËA' GALILEEA -TUTU -GÄLL

1.14-9.50

'Mufagogolä Jesu 'saraa' Galilee

Matiö 4.12; Lukë 4.14-15

¹⁴ 'Ü 'kplaa' Jaanl † -be 'ü 'paa 'kck -jie 'lu n, Jesu nya mi Galilee, 'ii 'k 'sara Nyysuaa 'kamapläa ‡ 'mufagogo. ¹⁵ 'Ü nnta: «'Tatn 'lu Nyysuaa 'daaa' 'i 'a 'wlijrä, 'ca 'kamaplä 'a 'am -gbajjro. 'Ba toro 'lu -balu -gäl, 'kä 'a toro Nyysuaa 'Mufagogo ple.»

Nyüü mlöölü -kätl Jesu wea'

Matiö 4.18-22; Lukë 5.1-11

¹⁶ Jrüü 'doo 'lu, Jesu -gblaara l Galilee 'nie 'unya 'jä fuafanyüü 'kck, Simck nyra 'ca -wlaju Andree. -Tata 'ü be l 'nie 'lu. ¹⁷ Jesu nya we 'üün: «'Ba ji 'nyraa 'am 'mä 'nye, -be 'mä 'am nyüüfanyüü 'lunrö.» ¹⁸ 'Köklesa 'a -plu 'ü -gba 'üa -tatë 'kä, 'ünya -me 'kck -gäl. ¹⁹ 'Ü mia' 'klcktru jie n, 'unya 'jä Jaakë nyra 'ca -wlaju Jaan, nyckk 'ü 'daraa' Sebedee 'ca 'jü; 'üa -galk 'lu 'ü bä -be 'ü -nyglä 'üa -tatë 'kä. ²⁰ 'A -plu 'k ku 'unya we 'üün. 'Ünya t -plu 'üa tu Sebedee nyra 'jrupafenyüü -galk 'lu, 'ünya mi 'ca -nyee 'ü nyra 'kck 'mä 'nye.

Jesua 'kpkpaku kalaa' nyüü plekl

Lukë 4.31-37

²¹ 'Ünya 'jra Kaperënaumëbätä. -Srlu bäa' -fuflupasrl n, Jesu paa' juifëa 'sraaplanyukua -wäl n, 'kpla 'k 'kpla 'üün. ²² 'Ca 'kpkpaku pa 'üün -gba. 'Srl 'k 'kplaa' -mäa 'srl -dckpianyüü 'nyl 'kpla. 'kck n, 'kamasa 'k 'kpla †. ²³ -Jää nyck 'kck juifëa 'sraaplanyukulua -wäl, -frepasusu bä 'cm 'lu. 'Ünya 'kpölkä: ²⁴ «-Yii! Wii 'plee bä a nyra -mö kck -trcupl le, Nasareetënyck Jesu? Amö -ji bubl? 'N jre nyckk bäa': Nyysuaa 'Nyünanyck, 'kck -bäl!» ²⁵ Jesu nya nyrara 'uun 'wli: «'Kpla -na 'mä, 'kä -ciie nyckk 'lu!» ²⁶ -Frepasusulu nëmää' 'cie n, 'u trara nyckk,

'unya 'pa 'popowle. ²⁷ 'I pre 'üa 'fca -gäl -susu, -be 'ü 'betre 'lu 'üa 'kpa -trcupl: «-Ml 'plee ku 'sckw -pl le? 'Kpkpaku -mido! 'Kamasa 'k 'paa wii, -bakäa -frepasisi, wiili 'k 'saaa' 'lu, 'a 'ii 'ü 'nööwli!» ²⁸ 'A -plu Jesua 'nyrl ku 'inya -gbaala Galilee 'pläa 'fca -gäl 'kä.

Jesu 'pu Simck nütayio

Matiö 8.14-15; Lukë 4.38-39

²⁹ Jesu, Jaakë, Jaan, Simck -be Andree 'ciea' dotro juifëa 'sraaplanyüköli n, Simck nyra Andreea -gbööli 'ü mi. ³⁰ 'Ü mia' n, Simck nütayioa fugba fumö; 'k 'pi -pck -gäl. 'A -plu 'ü ku, 'ünya -gbala 'iin Jesu. ³¹ Jesu nya jijrö 'kck -gba, 'unya 'kpla 'ca 'darua 'mä 'kl, 'unya -gä 'kck 'kl. 'A -plu -wusulu nya 'kck 'lu. 'Ü 'ca' 'wu 'üa -gä 'k 'pa.

-Wusublanyüülü Jesu 'puca'

Matiö 4.24; 8.16-17; Lukë 4.40-41

³² -Gbia kaklaa' 'kl n †, 'ünya ja Jesu -wusublanyüü nyra nyüülü 'ca 'fca domüü bäa' 'lu. ³³ Bätäa 'fca trara nyukulua 'mëmla 'kl. ³⁴ 'Ü 'pu -wusublanyüü 'kckmle ü -wusua 'kaln 'kaln 'blaa'. 'Ü pre domüü 'kckmle. Domüü jrea' -gu nyckk 'k bäa' n, 'nyl -nyl 'üün 'casl -a 'ümä wii 'pa ††.

Jesu 'cie Kaperënaumëbätä

Matiö 4.23; Lukë 4.42-44

³⁵ -Srkägbalawlaa, 'jöjrüükpü -ka pa, Jesu nya 'ca 'wu 'unya 'cie bätä, 'unya berekl -aaga 'lu -be 'k bibie Nyysua. ³⁶ 'I -wlea' 'lu, Simck nyra 'ca -mölöo nya mi 'kck 'bata. ³⁷ 'Ü 'jäa' 'kck n, 'ünya -gbala 'kck: «-Mö nyüüa 'fca 'bata.» ³⁸ 'Iibäa' Jesu n: «'A mi bätë -mölöo 'ml, 'mä bla 'lu nycksaawii 'pala; 'ia -gu 'n ji.» ³⁹ 'Ünya mi Galilee 'pläa 'fca -gäl, 'k 'pala 'üa 'sraaplanyëka -wäl nycksaawii -be 'k pre domüü.

'Jruklanyck Jesu 'puca'

Matiö 8.1-4; Lukë 5.12-16

⁴⁰ 'I bä jrüü 'doo, 'jruklanyck 'doo nya jijrö Jesu -gba, 'unya 'pa 'ca 'kl kotifli -be 'k bibie 'cm: «-Ama 'bata 'na 'pckpcku, -mree -a -futo 'ml.» ⁴¹ Nyckk nyaterl nya 'bla Jesu, 'unya to 'daru, 'unya -fe 'kck -gba, 'unya -gbala 'kck: «'N 'bata -na 'pckpcku; 'pu!» ⁴² 'A -plu 'jru ku dotro 'unya bla 'ca fugba 'lu. ⁴³ Jesu nya -fckk nyckk 'nyüa 'ml 'unya pre 'kck. ⁴⁴ -Maa -jäst Jesu -gbalaa' 'cm n: «-Nyl -gbala 'iin nyckk, -maa mi -a -srara -na nyufa -gbck -aperl nyckk 'kl, 'kä -saaa -gbck Moisë 'daaa' 'ba 'saa; 'uu nëmä 'nyrkä, 'kä nyüüa 'fca nya 'iin jre 'srl 'jru -kanya' -ml kla ††.» ⁴⁵ -Maa nyckk mia' dotro nyüüa 'fca 'k 'sara 'iin 'lu -be 'k -piie. 'A 'ia -gu Jesu -kanyl 'wllkä 'nyl 'jra

† 'Librerepcku 2.7; Esaii 42.1 †† JAANL: Jaan Batiisë bäsa. Te bla 6.17. ‡ 'kamapläa: -Taa waklöölä 'nyl greekë kätupcku -midoa 'ml -a bä. †† Matiö 7.28-29

‡‡ -GBIA KAKLAA' 'KL N: 'Iibä -fuflupasrl 'a -si (te 1.21); -säre ma 'ce-cie dotro -fuflupasrl 'a -si. ††† Akëtë 16.17-18 ††† Levitiikë 14.2-32

bätä -a. -Maa bätē -gba, -plulu nyüü 'nyla' -sümlö nu, 'ii 'kuä, 'asie nyüü 'jajra -gäl, 'ü mö -te 'lu 'kuä'.

Nyccwä kä -gbaa dii jaa' -be Jesu 'puca'

Matiö 9.1-8; Lukë 5.17-26

2 'I -sia' jrüü nu, 'unya 'blöö Kaperënaumë deru. Nyüü 'nua' 'kuä 'a ji, 'ba -gböölü † nu, 2'ünya ji -gböölü dotro ††. Nyüülü jia' 'üa -sru 'nyl -pe -a -pe. 'Mëmlaa 'fu kala; -sröröfa 'nyl 'lu -a bä nyüüa -sümlökua -gu. -Be Jesu 'pala 'üün nysuaawii -gba. 3 Nyccwä 'doo bäl 'kuä -gbaa dii jaa'. Nyüü nya 'pie 'kcn -gbitee -gäl, nyüü mlccwä nya -gbötö 'kcn, 'ünya ja 'kcn. 4 -Maa nyüüa -sümlökua -gu nu, 'ünyl 'lu -a bia 'ü 'tu Jesu -gba. 'Ü -gölöa' nu, nyukulu kä -wäl Jesu baa' 'ua -gäl 'ü 'bö 'mä. Nyccwä 'pi -gbitee -gäl, 'ünya 'cere 'lu 'kcn. 5 Jesu 'jaa' 'üa nysuaple nu, 'unya -gbala nyccwä: «'Na 'ju, -na -balu 'a -ml cere.» 6 -Dokpianyüülü bä kaa' -plu nu, ple 'kl 'ü 'pala wii: 7 «Deplee kä -gu nyccwä nö 'saa -be 'kuä 'pawii le? Nysua 'kuä kcn. Ima 'nyl Nysua 'doo -a bä nyccwä 'plee 'mree 'kuä cere -balu le?» 8 Jesu jrea' 'üa bobowli nu, 'unya 'bete 'üün: «Deplee kä -gu 'a 'pala 'samaa wii 'ana ple 'kl le? 9 -A -gbala nyccwä kä -gbaa dii jaa': «-Na -balu 'a -ml cere», -be -a -gbala 'kcn: «'kuä 'wu, dcn -na -gbitee 'wu, -be -a -nyee -mä mi» nu, -ml 'plee klalu le? 10 -Maa 'amä 'saa jre 'sru Nyccwä 'ju ‡ kälää' -tutu -gäl 'kamaku. 'kuä 'mree 'kuä cere -balu.» 'Ia -gu 'unya -gbala nyccwä: 11 «-Mn 'n daa, scwu, dcn -na -gbitee 'wu, 'kä mö -gböölü!» 12 'Kökle-saplü, nyüüa 'fuä 'kl, nyccwä nya scwu, 'unya dcn 'kuä -gbitee 'wu, 'unya 'cie. 'I kala 'üa 'fuä ple 'kl: «A -kaaplü 'ia 'samaa wii 'jäl!» 'Asl 'ü -gbaaa' -be 'ü 'buala Nysua 'nyl.

Jesu we Levii

Matiö 9.9-13; Lukë 5.27-32

13 'I -sia' jrüü, Jesu nya 'blöö Galileea 'nie -gba deru. Nyüü 'kccwä ma -mee 'kcn -gäl -be 'kuä ma 'kpla 'üün. 14 'kuä mia' nu, 'unya 'jä dapookälperenyüü 'doo, 'kuä ku -plu 'lu 'ü 'perea' dapoo. 'kuä 'ü 'daraa' Levii, Alëfeea 'ju. Jesu nya we 'kcn, 'iibä: «'ji 'nyraa -m 'mä 'nye!» 'kuä scwä 'wu, -gäl 'kuä -me 'kcn. 15 -Jää Jesu mi Leviia nyuku -wäl deejrörö. 'kuä -be dapookälperenyüü 'kccwä nyra -balunyüü -mölö; 'üü ji, 'üü -be Jesu nyra 'kuä 'wonyerenyüü nya tara 'wu. Nyüülü ma -mee 'kcn -gäl, 'ü ma -sümlö. 16 Farisinyüü nyra -dokpianyüü 'jaa' Jesu -be dapookälperenyüü nyra -balunyüülü taraa' 'wu nu, 'ünya 'bete Jesua 'wonyerenyüü: «Deplee kä -gu 'kuä nyra dapookälperenyüü nyra -balunyüü -mölö tara 'wu -be 'ü 'mlara 'wu †† le?» 17 Jesu 'nu wiili 'ü 'betea' 'wli, 'unya

† -GBÖÖLÜ: Anya 'daa Andree -be Simccwä -gböölä basaa. Te 1.29.
†† DOTRO: -Taa waklöölä 'nyl greekë kätccwä -midooa 'ml -a bä.
‡ NYCCWA 'JU: -Kätü kuä 'ml -taa waklöölä kua' -pl kolokä (Danieelë 7.13-14

-gbala 'üün: «Nyüülü kä fugbë 'naa' nu, -mä 'üün 'nyl mi -dca 'lu; -maa -wusublanyüü, 'üü mö -dca 'lu. 'Nyl nyüülü -gaa' 'kl wekal -a ji, -maa -balukänyüü 'n ji we 'ümä -balu 'pie.»

Wiili kä -gu Jesua 'wonyerenyüü 'nyla' su pa

Matiö 9.14-17; Lukë 5.33-39

18 Jrüü 'doo 'lu nu, Jaan a 'wonyerenyüü nyra Farisinyüüa nü pa su. Nyüü nya ji Jesu 'bete: «Wii 'plee kä -gu Jaan a 'wonyerenyüü nyra Farisinyüüa nü pa su, -be -na nü 'nyl pa su le?» 19 Jesu nya -gbala 'üün: «Nyccwä ma 'ti -be üma 'brere 'kcn 'kl nu, 'kä 'kuä -mülü baa' 'kcn -gba nya -gbëka 'lu 'prere? 'Ü nyra 'kcn -ka baa' -plu nu, 'ünyl 'lu -a bia 'ümä su 'lu pa. 20 -Maa jrüülü kä 'ml 'ümäa' 'kcn 'üa -trup 'ba nu, 'bala 'ia jrüülüa 'ml nu 'ünya su paa. 21 Nyccwä 'nyl nu dape dëdrä 'nyl 'pa dafu 'paki -a. 'Cma nu 'imi nu, dape dëdrä nya sua nu 'njlaraa, 'kä 'ua 'njlaraa nya 'wlsie. 22 -Be 'scwä nu, nyccwä 'nyl pccwä -duveen 'jijare 'klüa mlafikpalë 'lu -a. 'Cma nu 'iin nu, -duveen 'jijare nya 'kpalëlä wa wa, 'kä -duveenle nya 'kägbcwä †, 'kä 'kpalëlä nya bublu. Mlafikpalë dëdräa 'ml 'ü kä 'ümä †† -duveen 'jijare 'pa.»

Jesu -be -fufupasru

Matiö 12.1-8; Lukë 6.1-5

23 -Srlü baa' 'üa -fufupasru nu, Jesu nyra 'kuä 'wonyerenyüü -srörö -bleeputu 'lu. 'Asl 'ü 'nyee, -be 'kuä 'wonyerenyüü 'saa -blee ††. 24 'Iibaa' Farisinyüü nu: «-Jää 'iin 'wu, -be deplee kä -gu -na 'wonyerenyüü nö wiili 'nyla' nunusa bä -fufupasru 'lu le?» 25 'Iibaa' Jesu nu: «-Gbëka 'bla kaa' Daviidë, wiili 'kcn -be 'kuä 'wonyerenyüü nua', 'a -kaaplü 'iin -täsa -a -täsa? 26 'Srlü -gbcwä nyccwä kpakölä 'ü 'daraa' Abiataa § 'kuä 'taun 'lu, Daviidë paa' Nysuaanyuku -wäl, 'kuä 'baal 'fclcu 'ü 'saraa' Nysuaa 'nylklü -gu, u nyccwä -molo 'nyl jia' ima 'nyl -gbcwä -aperyüüa 'doo -a bä, 'kuä 'ji 'uun. 'Cnya -nyl 'numi 'kuä 'wonyerenyüü, 'ünya ji bia 'uun ††.» 27 Jesu nya -gbala 'üün: «Nyccwä -gu Nysua -tu 'lu -fufupasru, -maa 'nyl nyccwä -a nu -fufupasru -gu. 28 'Asl Nyccwä 'ju -si 'numi -fufupasru 'wu.»

Nyccwä kä 'damäklü jaa' -be Jesu 'puca'

Matiö 12.9-14; Lukë 6.6-11

3 'I -sia' nu, Jesu nya pa 'scwä juifëa 'sraaplanyuku -wäl. 'Ua -wäl nyccwä 'doo bä 'lu 'kuä klugba jä. 2 'Ü 'jära Jesu 'nyü -gle 'lu cma nya nyccwä 'puca -fufupasru 'lu, 'ümä 'kcn wii 'kplara. 3 Jesu nya -gbala nyccwä kä klugba jaa': «'scwä -a 'nyüglö, nyüüa 'fuä 'mä -ml 'wujä.» 4 'kuä scwä

†† -be 'ü 'mlara 'wu: -Taa waklöölä 'nyl greekë kätccwä -midooa 'ml -a bä. ††† 'kägbcwä: -Taa waklöölä 'nyl greekë kätccwä -midooa 'ml -a bä. †††† 'ü kä 'ümä: -Taa waklöölä 'nyl greekë kätccwä -midooa 'ml -a bä. †††† -BLEE: Juifëa 'brea jijri; 'i -beere -kcpu. Deteronccwä 23.25. § ABIATAA: 2 Samieelë 15.35 §† 1 Samieelë 21.2-7 -Gbcwäaperyüüa 'doo kä 'ii 'klü. Levitiikë 24.9

'wu nɪ, Jesu nya 'bete 'üün: «'Cɪcagbi nyra bubɔgbi 'wɔ, -mɪ 'plɛɛ nyɔɔ 'mä -plɪ nu -fufɪɪpasrɪ 'lɪ le? Nyɔɔ 'mrɛɛ ɔ 'pɔɔ nyɔɔ, -maa ɔ 'cere 'kɔɔ -wɔɔɔ ɔ jä?» 'Ünyɪ mɛ -a ce. ⁵'Üa plɛbubɔkɔ pa 'kɔɔ -gba 'cɛsa 'nyɔɔ -piie 'üün 'nyü -gɔɔɔ, 'nyɔɔ -gbala nyɔɔɔ: «To -na klugba.» Nyɔɔɔ toa' 'ca klugba, 'änya 'pu -beere klugba -mälä †. ⁶ Farisinyüü 'ciea' juifëa 'sraaplanyuku -wɔɔɔ nɪ, 'a -plɪ 'üü -be Erɔɔdëa nyüü kɔɔɔ 'pla 'sraa 'sɪrɪ 'ümä 'kɔɔ 'bla.

Nyüü 'kɔɔmɛ prɛ Jesu dɛrɪ

Matiö 12.15-16; Lukë 6.17-19

⁷Jesu -be 'ca 'wunyerenyüü nya bereklɪ 'ünya mi 'nie -gba. Nyüüɔɔ prɛa' 'kɔɔ dɛrɪ -mää 'üa -sɪrɪ 'nyɪ -pɛ. 'Ü ɔɔ Galileea -tutu -gɔɔɔ, 'ü ɔɔ Judee, ⁸'kɔɔmɛ nya ɔɔ bla Jerusalemë, -më ɔɔ Idumee ††, -mööo nya ɔɔ Jurëdëɛn a 'pɛ -medee -gɔɔɔ, -më ɔɔ bla Tiirë nyra Sidɔɔn. 'Ia nyüüa 'fɔɔ ji 'Jɪrupalä 'ɔ -fɛɛɛa' 'ü 'nua' äa -gä 'wli, 'iɛ 'ü ji 'kɔɔ 'jä. ⁹Jesu nya -gbala 'ca 'wunyerenyüü, ü tɛɛɛ 'kɔɔ -gɔɔɔ 'doo, 'sɪrɪ nyüü -pɪa' 'kɔɔ 'lɪkɛɛkrɛɛ 'üa -süm-lökua -gu. ¹⁰'Cɔɔ 'pɔɔɔa' -wusublanyüü 'kɔɔmɛ nɪ, nyüüɔɔɔ kã 'fɔɔ -wusu 'blaaa' nɪnɪ 'ümä 'kɔɔ -gbafɛ. ¹¹-Frepasisi -mɔɔmɔ, 'asɪ 'i 'jääa' 'kɔɔ 'asɪ 'i 'paa 'ca 'klɪ kotifli 'kã 'i ma 'kpökpölkä: «-Mɔ bã Nyɔɔsuaa 'Jɪ!» ¹²Jesu ma -kɔɔɔ wii 'wu 'kã 'ɔ ma -gbala 'iin, 'inyɪ -srara 'kɔɔ nyüü 'klɪ.

Jesu 'balɪ Nyüüponyüüsɔɔ

Matiö 10.1-4; Lukë 6.12-16

¹³Jesu nya 'jra 'dugba 'wli, 'nyɔɔ were 'lɪ 'ca 'wunyerenyüü † 'bataa', 'ünya mi 'ca 'pɛ 'lɪ. ¹⁴'Nyɔɔ tɛ 'üa -tɔɔɔɔɔ 'nyɔɔ 'balɪ nyüüponyüüsɔɔ, 'ü nyra 'kɔɔ 'mä 'nyɛ, -be 'kɔɔ 'üün blɔ 'ümä nyɔɔsuaawii 'pa. ¹⁵'Nyɔɔ -nyɪ 'üün 'klü 'ümä -wusublanyüü 'pɔɔ † -be 'ümä domüü prɛ. ¹⁶Nyüüponyüüsɔɔɔɔ Jesu -tua' 'ca nyufa -gba, -jää 'üa 'nyɪ †: Simɔɔɔ 'ɔ 'daraa' bla Pɛɛɛrë ††, ¹⁷Sebedeea 'ju Jaakë nyra 'ca -wɪaju Jaan, 'üü Jesu 'dara Boanɛɛsɛ, 'ia -gba bã -mamɛɛa 'ju; ¹⁸'wɛ bla Andree, Filipë, Batëlemii, Matiö, Tomaa, Alëfëea 'ju Jaakë, Tadee, Kananyɔɔ †† 'ü 'daraa' Simɔɔ, ¹⁹nyra Judaa Isékario, ɔmää' Jesu 'sa.

Jesua -gböölɪa nyüü ji 'ca 'klɛɛ

²⁰Jesu nyra 'ca 'wunyerenyüü nya mi -gbööli. Nyüü 'kɔɔmɛ nya 'si 'kɔɔɔw nyuku 'klɪ; 'ü -kanyɪ 'taɪn -a 'jä 'ümä dɛɛji nyüüa -sümlökua -gu. ²¹Jesua nyüü 'nua' 'iin

† -beere klugba -mälä: -Taa waklülü 'nyɪ grɛɛkë kätɪpɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bã. †† IDUMEE: 'Ia nɛ -tutu 'pɛɛ bã Judeea bei -wɔɔɔ, 'a -tutu 'pɛ 'dɛɛɛa -gɔɔɔ gɔɔɔɔ 'ü 'daraa' Ebrɔɔn bã. † 'WUNYERENYÜÜ: Tɛ Lukë 6.13 nyra Matiö 10.2. †† 'ümä -wusublanyüü 'pu: -Taa waklülü 'nyɪ grɛɛkë kätɪpɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bã. †† Nyüüponyüüsɔɔɔɔ Jesu -tua' 'ca nyufa -gba, -jää 'üa 'nyɪ: -Taa waklülü 'nyɪ grɛɛkë kätɪpɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bã. ††† PɛɛɛRË: Pɛɛɛrëa -gbaa bã 'täkä. Tɛ Matiö 16.16-18 nyra Jaan 1.42. ††† KANANYO: 'Ia -gbaa bã: nyɔɔɔɔ -waa' 'ca -glügbö juifë -gböösa, ɔ fumöa' Moiséa -dɔɔ -gu bla. 'Nyɪ 'nyie Rɔmënyüü -a.

'wli nɪ, 'iibä: «'Ca 'wli 'mlɪ 'a 'kousɔ» 'a 'ia -gu 'ü jö 'kɔɔ nyüüa -tɔɔɔɔɔ 'bakalɪ.

-Dɔɔkɪpɔɔnyüü srörö Jesu

Matiö 12.24-32; Lukë 11.15-23; 12.10

²²-Dɔɔkɪpɔɔnyüüɔɔɔɔ ɔɔɔ Jerusalemë 'ü jia', 'ü -nëma nɪ: «Belësebuulë ⁵bã 'kɔɔ 'lɪ», -be 'kɔɔɔw nɪ: «Domüüa 'cifi 'ɔ -srörö kɔɔɔ -be 'ɔ prɛ domüü!» ²³Jesu 'nua' 'iin 'wli, 'nyɔɔ we 'üün, 'nyɔɔ 'pala 'üün tapönänä 'klɪ: «Sataan 'mrɛɛ ɔ prɛ 'ca nyufa? ²⁴-Glügbö 'dööa 'mlɪa nyüü ma kã toufujrupa nɪ, 'ia -glügbölä 'nyɪ -wɪara -wɪara -a; ²⁵-be -gbööo 'döo 'lɪa nyüü ma 'nyɪ 'jäjrä bla 'nyüa 'mlɪ -a nɪ, 'ia -gbööo 'nyɪ -wɪara -wɪara -a. ²⁶-Be Sataan ma be 'ca 'mugbea -glügbölä 'ɔ 'kamaa' äa -tɔɔɔɔɔ tou nɪ, -tɪa -glügbölä 'mä 'bölo, 'ä -nëmä -wɪara -a -wɪara, 'a 'ca nia 'fɔɔ! ²⁷Nyɔɔ 'nyɪ 'mrɛɛ -a 'mrɛɛ 'kɔɔ 'wusɔɔɔɔɔɔɔ nyüköli pa 'kɔɔ 'ca kãkãdii 'jie ɔɔa 'nyɪ 'wusɔɔɔɔɔɔɔ -a kɔɔa. 'Ia 'taɪn 'lɪ 'ɔ 'mrɛɛ ɔ 'jie nyüköliä dii.»

²⁸«'Cɪcasa 'n -gbala 'amɪ: Nyɔɔsua 'mrɛɛ ɔ cere nyüü 'üa -balua 'fɔɔ nyra srörö -mülü kã 'fɔɔ 'ümäa' 'kɔɔ dɛrɪ fa, ²⁹-maa nyɔɔ o nyɔɔ nëmää' 'Nyüna -Susu kɔɔ nɪ, 'ɔ -nëmä 'mɪ 'ia nu -balulu -a cere. 'Ca 'kɔɔnɪkɪ ³⁰nyra tɔɔɔ 'kɔɔ -gɔɔɔ 'plɔɔɔɔ.» ³⁰Wiili kã -gu 'ü 'daaa' -maa: «-Frepasusu bã 'kɔɔ 'lɪ» nɪ, 'a 'ia -gu Jesu nu 'saa -be 'ɔ 'pawii.

Jesua -gbööo 'döo 'lɪa nyüü

Matiö 12.46-50; Lukë 8.19-21

³¹Jesua 'yio nyra 'ca -wɪajü jia' nɪ, -fäɪɪ 'ü 'nyüglö -be 'ɔ bã nyüköli. 'Ünya blɔ 'kɔɔ nyɔɔ dɛrɪ 'kɔɔ 'kɔɔ we. ³²Nyüü trara ɪ Jesu 'klɪ, 'nyɔɔ -gbala 'kɔɔ: «Tɛɪkã -o, -na 'yio nyra -na -wɪajü ^{31†}bã -fäɪɪ; -na -gu 'ü 'bete.» ³³'Iibää' Jesu nɪ: «'Cɔɔ bã 'na 'yio le? 'Cɔɔ bã 'na -wɪajü le?» ³⁴'Nyɔɔ -piie nyüüɔɔ kã 'fɔɔ traraa' 'kɔɔ 'klɪ 'nyü -gɔɔɔ, 'ɔ -nëma: «-Jää 'na 'yio nyra 'na -wɪajü! ³⁵Nyɔɔ o nyɔɔ nöa' wiili Nyɔɔsua 'daaa', 'kɔɔ bã 'na -wɪaju, 'kɔɔ bã 'na -wɪadia nyra 'na 'yio.»

Paplanyɔɔa tapönänä

Matiö 13.1-9; Lukë 8.4-8

4 'I -sia' nɪ, Jesu 'prɛɛɛa' 'nie -gba, 'kɪa 'ɔ 'kɪa. Nyüü 'kɔɔmɛ nya trara 'kɔɔ 'klɪ. 'Üa -sümlökua -gu nɪ, 'nyɔɔ 'wɪa -gɔɔɔ 'lɪ 'kã -be 'ɔ ku 'nie 'klɪ. Nyüüɔɔ kã 'fɔɔ jia', 'a -plɪ 'kɔɔ 'wli 'ü kɔ kɔ. ²'Cɔɔ 'kɪa 'üün wii 'kɔɔmɛ. Tapönänä 'ɔ 'paa -be 'ɔ -gbala 'üün. 'Cɔɔ nɪnɪ: ³«Ba ponyakli 'cɪcasa. -Jää paplanyɔɔ 'doo mi 'ca putu 'lɪ papladii -gbagba. ⁴'Asɪ 'ɔ -gbaaa' 'iin -be 'ɔ möa' nɪ, 'jaju -moloo bööböl 'nyufɔ 'mlɪ, 'kã nyisie jö 'ua 'fɔɔ. ⁵-Moloo bööböl 'täkë -tutu 'lɪ, -tɛ 'lɪ -tutu 'nyɪa' -sümlö. 'Ua nu -gaaa kɔɔɔ, 'be -tutu 'nyɪ 'lɪ -a -sümlö. ⁶-Maa 'ua tigblii

⁵ BELËSEBUULË: Domüüa 'kamanyɔɔa 'nyɪ -mɪdoo. Tɛ Marëkë 1.13 nyra Matiö 12.24. ^{3†} 'Ca 'kɔɔnɪkɪ: Grɛɛkë kätɪpɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪjra: «-Balulu 'ɔ nua' ^{3††} -na -wɪajü: Grɛɛkë kätɪpɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪjra: «-na -wɪajü nyra -na -wɪajörü

'nyla' -gu 'ltuŋɔɔ nɪ, 'jru 'pua', 'unya jä. ⁷'Jaju -moloo böblö nänē 'lɪ. 'U mia' -ga, 'uu -be nänē -gaala -pɔ 'doo 'wu, 'unyl -fɔfrɔ -a -fɔfrɔ, 'unyl dɛɛ -a tu. ⁸-Moloo nya böblö 'mufa -tutu 'lɪ; 'unya -ga, 'unya tu 'mufasa. -Gö -mölöö tuä 'jaju -glu 'jaju -pu (30), -mölöö tuä 'jajua -glutää (60) -be -mölöö tuä -gluɔgböö (100).» ⁹Jesu nya -gbala 'üün: «-Moloo ma kä 'nununyakli, ɔ 'nu!»

Jesua 'wunyerenyüü 'bete 'ɔɔn wiili 'ɔ 'paplaa' 'klɪ, 'ia -gbaalɪ

Matiö 13.10-15; Lukë 8.9-10

¹⁰Jesu tuŋɔɔ 'lɪ nyüü dɛɪ nɪ, 'ɔa 'wunyerenyüü nyra nyüüponyüüɔɔɔɔɔɔ nyra nyüülü prea' 'ɔmɪ dɛɪ nya 'bɛtre 'ɔɔn tapönänälä -gbaa. ¹¹'ɔnya -gbala 'üün:

«Amɔɔ nɪ, 'ana 'nyü -jieroklɪ, 'a jre Nyɔɔsuaa 'kamapläa wiili -sisiea'. -Maa nyüü -mülü 'nyl 'nyɛɛa' 'mɪ -gba nɪ, wiili kä 'fɔ 'n 'paaa', tapönänē 'n 'pala 'üün 'klɪ, ¹²'sɪrɪ 'i -jɪjraa':

'Ü -pupɔ, -maa 'unyl 'jäkä -a;
'ü ponyakli, -maa 'unyl 'nunu -a;
'ü -pɪ Nyɔɔsuaa -nyɛɛ kälɪsɪɛ,
'ɔ -pɪ 'üa -balu cere †.»

¹³'ɔnya -gbala 'üün: «Ama 'nyl 'i kua' -pɪ 'wli -a 'nu, -ast 'anya tapönänē -mülüa 'fɔ 'wlinu le? ¹⁴Jɪrɪli paplanɔɔɔ -gbaaa' nɪ, nyɔɔsuaawii bäsaa. ¹⁵I böblöa' 'nyufɔ -gba nɪ, 'a nyüülü üma 'nua' nyɔɔsuaawii dotro -be Sataan jöa' 'iin 'üa ple -gälɪ 'bakalɪ. ¹⁶Asɪ i böblöa' bɪa 'täkɛtutu 'lɪ nɪ, 'a nyüülü üma 'nua' nyɔɔsuaawii 'wli dotro -be ü 'kplaaa' 'iin dɔɪusa, ¹⁷-maa 'üa ple 'nyl 'iin 'kpla -a 'kpla 'ɔɔasa, 'unyl -tu wii 'nyügba; 'pɪɪgälɪ nɪ, üma bä -su 'lɪ, 'aie üma jrara 'üün 'nyüaml nyɔɔsuaawii -gu nɪ, 'kökle-saplɪ 'ü 'wuä nyɔɔsuaawii dɛɪ. ¹⁸I böblöa' nänä 'lɪ nɪ, 'a nyüülü 'nööa' nyɔɔsuaawii, ¹⁹-maa 'ü kä ple -ka bää' -tutu -gälɪ dii dɛɪ, ü -ka fɔɔa' 'bɔ dɛɪ 'fuflesɪ, nyra dɛɛnyükäkäku. 'Ii kakla nyɔɔsuaawii 'klɪ, 'a 'ia -gu 'inyl 'lɪ -a bɪa i tu. ²⁰-Maa i böblöa' 'mufa -tutu -gälɪ nɪ, 'a nyüülü 'nööa' nyɔɔsuaawii 'wli -be 'ü toroa' 'iin ple. -Gö 'döö tuä -glu -be -pu (30), -mölöö tuä -glutää (60) -be -mölöö tuä -gluɔgböö (100).»

'Napea tapönänä

Lukë 8.16-18

²¹Jesu nya 'bete 'üün 'ɔɔɔɔɔ: «'Ü ja 'nape 'kä 'ü -gbree 'ɛa -gälɪ -soru 'kä? 'Aie 'kä 'ü pla 'ɛɛn -pɔɔɔ -wält? -Maa -mää 'napua tii 'wli 'unyl 'sree 'ɛɛn 'kä? ²²Diili kä 'fɔ -sisiea' nya 'wucɛɛɛa, -be -mele bää' 'jöjrüükpü 'lɪ 'mä -fälɪ blö. ²³-Moloo ma bä 'nununɔɔɔ ɔ ponyakli!»

²⁴Jesu nya -gbala 'üün 'ɔɔɔɔɔ: «Wiili 'a poa' 'nyakli, 'ba 'nu 'iin 'wli 'ɔɔasa. Dɛɛɛ 'a nöa' -be 'a nyakaa' 'ana -mölöö, 'ɛɛ Nyɔɔsuaa 'mä nu 'ɔmä 'amɪ nyaka; 'asɪ 'ɔmä 'ana ni 'wliba. ²⁵'Be nyɔɔɔ 'klaaa' diijie, Nyɔɔsuaa nya 'iin

'wlibaa; -maa nyɔɔɔ 'nyla' dɛɛ 'klaa nɪ, 'ɔnya 'nɪmɪ 'ɔɔn -mele 'ɔ 'klaaa' kälɪ 'baa.»

'Jajulu kä 'kpɔ -gaaa', 'ua tapönänä

²⁶'ɔnya -gbala 'üün 'ɔɔɔɔɔ: «Nyɔɔsuaa 'kamaplä -beere 'sɪrɪ nyɔɔ -gbaa' 'ɔa putu 'lɪ -bleeaa 'jaju. ²⁷-Gbia ma ka, 'ɔ 'mumɔ o, 'aie 'ɔ tɛkä -sɪwlaa o, 'sɪrɪ 'u -gaaa' -be 'u 'buaa' 'ɔnyl 'iin jre -a jre. ²⁸-Tutua 'mɔɔɔ 'uu -gaala papladeɛ, 'napɪ -käɪ 'cie, 'kä kpatu 'ɔɔ, 'kä 'jaju 'ɔɔɔ 'ua 'wli. ²⁹Uma -fɔɔɔ dotro 'lɪkpɪpaka 'ü nö -be 'ü 'böö 'uun, 'ua 'böbötaɪn 'a 'lɪjɪä.»

Mutarädä 'jajua tapönänä

Matiö 13.31-32; Lukë 13.18-19

³⁰Jesu -nëma 'ɔɔɔɔɔ nɪ: «Dɛɪɛɛ a 'mɪɛɛ amä Nyɔɔsuaa 'kamaplä 'klɪ 'papla le? 'Aie wii 'plɛɛ anya -plɪ 'ään 'klɪ -papla le? ³¹'Ä -beere mutarädä 'jaju. Mutarädä 'jaju bä susu; 'unya -si -tutu -gälɪ 'ajua 'fɔɔɔ. ³²-Maa 'üma pla 'uun nɪ, 'ua -gö 'bua 'kä 'ä -sööö putula 'susua tiia 'fɔɔɔ; 'ä -gaaa katë kpakü, 'sɪrɪ nyisɪɛ 'mäa' 'äa katëa pɪɪɛ 'lɪ 'dɛdrɛɛ 'palakalɪ jɪ.»

³³'A 'samaa tapönänē 'kɔkɔmɛ Jesu nö -be 'ɔ 'paa nyɔɔsuaawii. 'Sɪrɪ 'ɔmäa' nu -be 'ümäa' 'nu, 'a 'ia 'saa 'ɔ nö; ³⁴'ɔ 'nyla' wii 'klɪpapla 'ɔ -kaɔɔɔ 'üün -a -gbala. -Maa 'üa 'kpɔa -ɔɔɔɔ 'kä 'ɔ -gbala 'ia -gba 'ɔa 'wunyerenyüü.

-Püpölä Jesu kaa' 'klɪ

Matiö 8.23-27; Lukë 8.22-25

³⁵'Ia -sɪrɪ 'doolua -gbiajru 'lɪ nɪ, Jesu nya -gbala 'ɔa 'wunyerenyüü: «A 'pɪ amä 'niea 'pɛ -mɪdɛɛ -gälɪ mɪ.» ³⁶'Ünya ɔɔ nyüüa -ɔɔɔɔɔ, -gɔɔɔɔɔ kä 'mɪ Jesu bää' nɪ, 'ua 'mɪ 'ɔa 'wunyerenyüü 'jra -be 'ü nyra 'ɔɔn 'pɪɛ 'nie. -Pasa -goli -mɪdoo nyra 'ɔɔn mɪöröl. ³⁷-Jää 'üü -püpö kpakö jrä 'nie 'klɪ, 'niea dakë 'kakla -gɔɔ 'klɪ. 'Nɪ 'kɔkɔm-ɛ papa 'ua 'mɪ, -be 'u 'sie 'nɪ 'klɪ. ³⁸'Ia 'taɪn 'lɪ nɪ, Jesua 'mugbe 'pɪ -gɔɔɔ -togoklɪ. 'ɔ 'pie 'ɔa 'wli 'pina -gälɪ -be 'ɔ 'mumɔ. 'Ünya tɛɛ 'ɔɔ: «'Kɪɪkɪpɪanyɔɔ! A nëmäa' 'nie 'lɪ järä nɪ, -nyl 'jä 'iin 'wu -a?» ³⁹Jesu tɛa' 'kä, 'ɔnya 'nyüglö -püpö, 'ɔnya -ɔɔɔɔ wii 'wu 'ɔnya -gbala 'niele: «-Tuuan! 'Nyüglö!» -Püpö nya 'nyüglö, 'ia 'fɔɔ nya bä -pio. ⁴⁰'ɔnya 'bete 'üün: «-Asɪ 'a nu -be 'a kä 'saa ɲalɛ le? 'A -kaɔɔɔ 'saa Nyɔɔsuaa pɛtoro?» ⁴¹'Nalɛ 'si 'ɔa 'wunyerenyüü 'klɪ, 'ünya 'betre 'lɪ: «Nyɔɔ -glügbö 'plɛɛ ku -pɪ -gbaa 'iin, -be -fufɪɪ nyra 'nie 'baa 'ɔa wii wii 'wu le?»

Jesu 'ba nyɔɔ 'doo -balususu -gälɪ

Matiö 8.28-34; Lukë 8.26-39

5 'Ünya 'prɛɛ 'niea 'pɛ -mɪdɛɛ -gälɪ, Gadaranyüü †† -tutu -gälɪ. ²Jesu 'ciea' -gɔɔ 'lɪ nɪ, -jää nyɔɔ 'doo

† Esaii 6.9-10

†† Gadaranyüü: Greekë -käɪpɔɔɔ -mɪdoo 'mɪ 'ü -jɪjra: Geraseenyüü.

-frepasusu bäa' 'lu ni, -jää 'k 'dasi 'lt -be 'k 'jrara 'kcn 'kl. ³ Dasi 'lt nykcn ku. Nykcn 'nyl 'lt -a bla 'k kpasu 'kcn -a ji 'cmä kpasradii 'luwle, -bakää 'ü nö 'cä 'mugbe; ⁴ be -sru -mıdoo 'lt ni, 'ü 'paa 'ca 'dari 'lt 'ci, 'kä 'ü 'paa 'kcn de-tukpöli, -maa 'k ma köklö 'kılı 'kä 'k ma 'böblö de-tukpülü -tıa. Nykcn -ma 'nyl 'kcn mli -a bla. ⁵ Kuyi nyra 'dugbäa -trəpə 'k -piie 'pləpəpə, -sru -be -gbia, 'k 'kpöo, -be 'k 'babla 'ca nyufa 'täkə.

⁶ Jesu 'ciea' -gə 'lt ni, 'k -ka tənɔlɔdɛrɛ nykcn nya 'jä 'kcn, 'knya f 'knya ji 'ca 'kɔkɔtru kotifli 'pa, ⁷ 'knya 'kpölkä: «Wii 'plɛɛ bä 'nyraa -m 'cä -trəpəpə le, 'Wusi Nyɔɔsuaa 'ju Jesu? 'N bibie -m Nyɔɔsuaa 'nyrıkta -gu, -nyl nu 'mı -gbi -gba!» ⁸ -Be Jesu -ka 'pa t wii: «Cie nykcn 'lt, -m -taa -frepasulu!» ⁹ Jesu nya 'bete nykcn: «-Ası -na 'nyrɛ bä le?» 'Iibää' nykcn ni: «Ana -sümlökua -gu, 'na 'nyrɛ bä 'Kəkəmle.» ¹⁰ 'k ku Jesu 'klı -be 'k bibie 'kcn, 'knyl prɛ -sisili 'inyl tənɔl 'lt 'üa 'bre dɛrɛ.

¹¹ 'Ta 'tan 'lt 'bösarı † 'kəkəmle bä t -plu 'dugba 'wli, u jö t dɛɛ. ¹² Domüü bibie Jesu 'k: «Prɛɛ amı 'bösarulu kəkəa' -nyɛɛ 'lee 'ua -trəpəpə, amä 'uun 'ltcecre.» ¹³ Jesu nya 'nyie. -Frepasisi nya 'cie nykcn 'lt, 'inya pa 'bösarulu 'lt; 'ua 'bösarua -diigbööa 'samaa dɛɛa 'fɔ (2 000) nya -gbugblo 'dugba, 'unya böblö 'nie 'lt; 'nie nya 'bla 'uun.

¹⁴ 'Bösarulua -gbaglaanyüü nya f 'ünya mi 'iin bätäa nyüü nyra 'kpafe 'wua nyüü -gbalakalı, 'ünya ji wiili nrööröa 'lt 'jäkalı. ¹⁵ 'Ü 'täa' Jesu -gba, 'ünya 'jä nykcn domüü ma bäa' 'lt, 'k 'sroo 'lupadɛɛ -be 'k kuwält, domüü -kanyl 'kcn 'lt -a bä; 'ia nɔle nya 'bla 'üün. ¹⁶ Nyüülü bäa' -plu -be 'i nönröa' ni, 'üü 'saralı -mälää wiili jräa' nykcn domüü ma bäa' 'lt nyra 'bösarulua -gä. ¹⁷ 'A -plu 'ü ku, 'ünya bibie Jesu 'k 'üa 'bre.

¹⁸ 'k 'jraaa' -gə 'lt ni, nykcn bubɔsisi ma bäa' 'lt ni, bi-bie 'kcn bibie, 'k nyra 'kcn 'mä 'wonyɛɛ. ¹⁹ Jesu 'nyl 'nyie -a 'nyie, -maa 'k -gbala 'kcn: «Mi -na -nyɛɛ, 'saralı -na nyüü 'cıcagbili kä 'fɔ 'Pläkánykcu nua' -mı -gba, nyra 'sru 'k 'jäa' -na nyaterı.» ²⁰ Nykcn nya mi, 'jrupalä kä 'fɔ Jesu -fɛɛɛɛa' 'ca 'kläa 'mli ni, 'knya 'saralı 'ia 'fɔ bätə -pua -tutu -gälı, 'i 'ü 'daraa' Dekapölə ††. 'Inya kala 'ia nyüüa 'fɔ plɛ 'klı.

Jesu -si -wusu nyra jäjä 'wu

Matiö 9.18-26; Lukë 8.40-56

²¹ Jesu nyra 'ca 'wonyɛɛnyüü nya nu -gəp, 'ünya 'pt 'nie. 'I 'k bä t; nyüü 'kəkəmle nya trara 'kcn 'klı. ²² -Jää juifëa 'sraaplanyukua 'wliklanykcu 'doo 'jäa' 'kcn ni, 'knya blö 'kcn bei 'wu; 'k 'ü 'dara Jairusë, ²³ 'knya bibie 'kcn: «'Na 'nłəkayria němä jä, ji -a -piie 'kcn klugbë -gälı 'cmä 'pu 'k -pt jä!» ²⁴ Jesu nyra 'kcn nya mi, -be nyüü

† 'BÖSARU: Juifë nına -balu bä 'ään 'lt. 'Üa -kpa bäsaa. Ama mi 'ia 'mli 'jäkalı ni, nyüülü 'nyla' juifë bä 'üa -tutu -gälı i nröörö. Levitiikë 11.7; Deteronkcmë 14.8 †† DEKAPÖLƏ: Dekapölə -gbaa bä «bätə -pu». Bätə -pua -tutua 'pe -mıdee bä Galilëea 'niea bei -wält, -te 'jru jaa'.

'kəkəmle prɛ 'kcn dɛrɛ, 'üa -sümlökua -gu, 'ü 'kakla 'kcn 'klı.

²⁵ 'Nluu 'doo bä t 'üa -trəpəpə -toru 'cie 'kcn 'lt, 'ia -stı -pu -stı 'kcn. ²⁶ 'k kätə 'knya 'jä -sul, -dɔtɛ stara 'kcn, 'k 'sa 'ca kəkädiia 'fɔ, -maa 'knyl 'lt 'cıcasa -a 'ba; 'lɔklüa 'doo 'ca fugba 'paa. ²⁷ -Be 'k 'nua' Jesua 'nyrɛ 'wli ni, 'knya ja 'ca dɛrɛ nyüüa -trəpəpə 'knya -fɛ 'ca 'lupadɛɛ -gba. ²⁸ -Jää 'stı 'k -gbaa' 'ca plɛklı ni: «Ama nya t dıɛ 'ca 'lupadii -gbafɛ, 'nyaa 'pua.» 'A 'ia -gu 'k -fɛ Jesua 'kotu -gba. ²⁹ 'A -plu -torulu ku dotro 'unya 'nyüglö; 'ca 'mugbɛ 'jäa' 'ca 'jaja 'mli ni, 'k jresaa 'k 'a 'pu. ³⁰ Jesu nya jre 'iin dotro 'sru 'klü 'ciea' 'kcn 'lt. 'k -sıɛa' kälı, -jria 'k 'bete: «Nykcn 'plɛɛ -fɛ 'na 'lupadɛɛ -gba le?» ³¹ 'Iibää' 'ca 'wonyɛɛnyüü ni: «-Jää nyüü 'ü 'kakla -mı 'klı, -be -beete: 'k -fɛ 'mı -gba le?» ³² Jesu -gölöa' 'ca -gba 'k titrɛkä 'cmä 'k nua' 'iin 'jä. ³³ -Be 'nıɔl jrea' wiili -sia' ni, nɔle 'blaa 'kcn -be 'k titrɛ, 'knya ji 'kcn bei 'wu blö; 'knya -gbala 'kcn 'cıcasa 'fɔ. ³⁴ Jesu nya -gbala 'kcn: «'Na 'ju, -na nyɔɔsuapletoroku 'a -mı 'pu †, mi, abıa -na fugbaa 'mli flɛɛ! -Wusulu 'blaaa' -mı ni, 'u -kanyl 'bla -mı.»

³⁵ Jesu -ka 'paa t wii -be nyüü 'k 'sraaplanyukua 'wliklanykcu -gböölı 'ünya ji nykcn -gbala: «-Na 'nłəkayria 'a 'k jä; deplɛɛ kä -gu -ka 'yagba 'kcn 'kplıkplanykcu le?»

³⁶ -Maa Jesu 'nyl 'iin 'nyaklı dɛrɛ -a fa; 'knya -gbala 'wliklanykcu: «Nıle 'nyl 'bla -mı, toro Nyɔɔsuaa 'doo plɛ!»

³⁷ Jesu 'nyl 'nyie -a 'nyie nykcn 'mä 'kcn -gälı -mɛ, -maa Pıɛɛrɛ, Jaakə nyra 'ca -wıaju Jaan, 'k nyra 'üün mi.

³⁸ 'Ünya 't 'sraaplanyukua 'wliklanykcu -gböölı. Jesu nya 'jä nyüülü jia' 'dügböli, 'ü 'wuö -be 'ü 'paa 'popowle -gböösa. ³⁹ 'knya pa 'knya -gbala 'üün: «Deplɛɛ kä 'dugua -yrɛ 'a nö 'saa 'a trara le? 'Nłəkayrialı 'nyl jä -a jä, 'mumu 'k 'mumu!» ⁴⁰ 'Ü -gölöa' srörö 'ü srörö 'kmu. 'k bea' nyüülüa 'fɔ -fält ni, 'k, 'nłəkayrialı tu, 'ca 'yio, nyra nyüülü jaraa' 'kcn, 'ünya pa -te 'lt 'julı bäa'. ⁴¹ 'k 'daraa' 'julıa 'daru 'wu, 'knya -gbala 'kcn: «Talita kumi †!» 'A -gba bä: «'Nłəkayria, 'kcn -gbala -mı, kcwı!» ⁴² 'Köklesaplı 'wu 'nłəkayrialı 'k, -be 'k 'nyenyɛ kä. 'Ca -stı -pu -stı 'kcn. 'I prɛ 'üa -gälıa 'ku. ⁴³ 'knya blöplɛ 'knya -gbala 'üün, 'sru 'ü -pıa' 'iin nykcn 'doo -gbala. 'knya -gbala 'üün ü -nyl 'nłəkayrialı jıjre 'cmä dɛɛji.

Nasareetenyüü 'nyl Jesu -a -wa

Matiö 13.53-58; Lukë 4.16-30

⁶ 'knya 'k 'lt, 'kcn -be 'ca 'wonyɛɛnyüü nya mi bätälä kä 'mli 'k 'bualaa'. ² -Fufłupası 'lt ni, 'k -tu 'lt 'kplıkplaku 'sraaplanyüköli. Nyüülü poa' 'kcn 'nyaklı ni, 'kəkəmle plɛ 'klı kala, -jää 'stı 'ü -gbaaa' ni: «-A 'plɛɛ -taa ně nykcn 'ba 'ia ni le? -A 'plɛɛ 'k 'ba 'sama 'lɔgıgıgı nyra -saragbili 'k nöa' le! ³ -Mää Mariia nıɔɔbejulı bäa' 'kamədə, -mı -a? -Mää Jaakə, Josɛɛsɛ, Judɛ nyra Simcwıa 'k -wıajulu -a? -Mää -kcn kä -wıayörü a nyra 'üün kua' bätä -a †!» 'A 'ia 'fɔɔɔ -gu 'ünyl 'ba 'ca mli

† 'A -Mı 'PU: 'Aie 'a -mı 'lumluba». †† TALITA KUMI: Wıklöölä kua' -pı, Arameenyüüa wii bäsaa. †† Tejaan 6.42

wii nycw 'wu -a. ⁴ Jesu nya -gbala 'üün -maa: «-Plc o -pc nycsuaamlpalanyccw -sröröa' 'ü 'dara 'cnk nycw; -maa 'ca 'brea nyüü, 'ca -gböölia nyüü nyra 'ca nyükölia nyüü, 'üa 'doo 'üü 'nyl 'dara 'cnk nycw †.» ⁵ 'Ta -gu 'cnk 'l -saragbi -a nrörö -be 'asie 'c 'pie -wusublanýüü -möloö 'dari -gäli 'cnk 'puc 'üün. ⁶ 'Ünyl 'cnk ple -a toro; 'i 'kala 'cnk plekl. 'Onya -gbalaara bätälé káka' 'l -gba, -be 'c 'kpa.

Nyüüponyüüscwccw Jesu bla' 'jrupa 'l

Matiö 10.5-15; Luké 9.1-6

⁷ Jesu nya we nyüüponyüüscwccw, 'cnk bla 'üün 'scwccw, 'cnk nya -nyenyé 'üün -gälikamladé 'ümä -frepasisi 'klü -gäli kälä. ⁸ 'Onya -gbala 'üün ünyl fa dæ, ima 'nyl sise -a bä. 'Ünyl fa jire, 'ünyl fa sakcsu, 'ünyl 'pa 'üa keiwaa 'ml mōlii, ⁹ 'Ünyl fa 'koti 'cwa, -maa 'ü pa 'siil. ¹⁰ Jesu nya -gbala 'üün: «Nyuku o, nyuku kä -wäl nyüü nēmāa' 'amī pla n, 'ii 'ba ku ku, 'kä 'ana mimitan jrāwli. ¹¹ -Plc o -pc 'a nēmāa' 't 'ia nyüü ma 'nyl 'amī nyuku -a -nyl, -be üma 'nyl po 'amī 'nyakli -a n, 'ba sc 'l, 'kä 'a -gbkplc 'l 'ana böklölia -tutu ††, 'ii 'mä 'üün -gbala 'srl 'üa nunugbi 'nyl' 'na. 'Cicasa 'n -gbala 'amī, jrüülü kä 'ml Nycsua 'mäa' -gä -tu n, Sodccmē nyra Gomccrēbātāa -gä -nēmā dæ -a bä 'kä 'ia nē bätälāa -gu ‡.» ¹² Nyüüponyüüscwccw -gbala nyüü, 'ü 'cici 'üa bobowli 'ümä nycsuaawii 'kl 'nyiere. 'Asi ü -gbala nyüü -be 'ü -piie. ¹³ -Be 'ü pre domüü 'kákmlé, 'ü 'paa -wusublanýüü 'kákmlé 'kpl 'wu, -be 'ü 'puc 'üün.

Erccdē 'dara Jesu Jaan Batiisē

Matiö 14.1-2; Luké 9.7-9

¹⁴ 'Kulc 'ü 'daraa' Erccdē ††, 'c 'nua' Jesua 'nyrl mimiku 'wli n, 'iibā: «Jaan Batiisē bāsaa, 'kuaabre 'c scw' 'ia 'klü 'c 'klaa -be 'c nō -saragbi!» ¹⁵ -Mōloö nō: «Elii bāsaa.» -Be -mōloö nō: «Nycsuaamlpalanyccw bāsaa; 'c -beere Nycsuaamlpalanyüülü -käti ji kaa' 'üa -tccw nycw 'doo.» ¹⁶ Erccdē 'nua' 'ia 'lc 'wli n, 'iibā: «Jaanlc kä 'wli 'n 'böa' 'l, 'c 'c 'kuaabre!»

¹⁷ Jaan -ka bä kaa' 'l n, Erccdē 'c 'pa kä 'cnk 'c 'cnk 'pa 'c 'cnk -jie 'l, Erccdēa -wlaju Filipēa †† 'ηluc Erccdiadēa -gu. 'Nluc n, 'c Erccdē ma kä: ¹⁸ «-Nyl kä -a kä -mä -na -wlajua 'ηluc -na 'ηluc 'lunrörö ††.» 'A wiili Jaan ma -gbala Erccdē. ¹⁹ 'Ta -gu Erccdiadē 'pa Jaan a 'cre 'ml, -be 'c 'bata 'c 'bla 'cnk, -maa 'cnk 'l -a bla. ²⁰ Erccdē jre 'iin 'srl Jaan baa' 'klgānyccw, 'srl 'c baa' 'numl 'nyūnanyccw,

† Luké 4.24; Jaan 4.44 †† -GBWPLC 'L ANA BÖKLÖLIA -TUTU: -Kätunyüü jre 'ia -gbaa. 'Srl nycw 'daa -maa bätälä kua' -pl -nēmā nycsuaawii 'kl -a 'nyiere, 'ii kányrl 'nēmā 'ia dæ j 'doo -a fa, 'ia 'pisiatua 'mugbe -nēmā 'cnk -gba -a tl. Akētē 13.51; 18.6 † 'Cicasa 'n -gbala 'amī, jrüülü kä 'ml Nycsua 'mäa' -gä -tu n, Sodccmē nyra Gomccrēbātāa -gä -nēmā dæ -a bä 'kä 'ia nē bätälāa -gu: -Taa waklülü 'nyl greekē kätppccw -midooa 'ml -a bä. †† Erccdē: Erccdē Antipaasē bāsaa; 'c 'kama bla Galilee. †† FILIPĒ: Erccdēa 'c -wlaju Filipē. -Maa -mäā Filipēlc 'kamaa' bätälä 'ü 'daraa' Sesaree -a. Tē 8.27. ††† Levitiikē 18.16; 20.21

'ia -gu 'c ma -trääräl Jaan -be 'cnk 'bata 'bata -a wii 'mä Jaan -gäljra. Erccdē ma po 'cnk 'nyakli n, 'ca ple 'cakla 'l, -maa 'asie 'c ma -wa 'ca 'nyaklipopoku.

²¹ 'Inya kä 'taun 'doo, 'i bä kä Erccdēa 'klubreresrl, 'taunlc kä 'ml 'ü -gu kaa' 'cnk. 'Onya tupo kä 'ca tagbü, 'suglaa 'kamanyüü nyra Galilee 'liträärānyüüa 'lc. ²² Erccdiadēa 'ηlēcayria nya pa 'cnk ya. 'Ca yeyēbei kä Erccdē nyra 'ca tuponyüü 'tu. 'Ku nya -gbala kckluayri-alc: «Dæle -baataa', -ga 'eml 'nyru 'mä -ml 'æen -nyl.» ²³ 'C 'scw 'cnk -gbala 'ηlēcayrialc: «Dæle -nēmāa' 'nyru -ga 'nyaa 'æen -ml -nyl, -bakāā 'i bä 'plälä 'n -gbaaa' 'mäkl, 'äa 'pe -mīdee.» ²⁴ Kckluayrialc 'ciea' 'cnk 'bete 'ca 'yio: «Dæle 'nēmā 'nyru ga le?» 'Iibāa' 'ca 'yio n: «'Daa, Jaan Batiisēa 'wli -baata.» ²⁵ 'Köklesapluc 'kua -nyæ 'c 'blöoderl 'cnk -gbala 'cnk: «'N 'bata 'köklesapluc Jaan Batiisēa 'wli -pöööa 'ml.» ²⁶ 'I pa 'ku -gba, -maa 'be tuponyüüa 'lc 'kl 'cnk 'pa kä wiili, 'üa -gu, 'cnk 'l -a bla 'c blara 'ηlēcayrialc 'kl. ²⁷ 'A -pluc 'c ku dotro 'cnk bla 'suglanycw 'doo, 'c mi 'c ja 'cnk Jaan Batiisēa 'wli. 'A -nyæ -jienyüköli nycw 'bölo 'iin. ²⁸ 'Onya 'pa Jaan a 'wli -pööö 'l 'cnk ja 'iin, 'cnk -nyl 'iin 'ηlēcayrialc, 'ηlēcayria nya -nyl 'iin 'ca 'yio. ²⁹ Jaan a 'wunyerenyüü 'nua' 'iin 'wli n, 'ünya fa 'ca jājāa 'c 'ünya 'pie 'cnk 'kuyu 'l.

Jesu 'fini nyüüa -diipu -diiscw -glucpu (5 000) 'kl

Matiö 14.13-21; Luké 9.10-17; Jaan 6.1-15

³⁰ Apotrēlü Jesu bla kaa' nya trara 'cnk 'kl -be 'ü 'saa 'cnk -gogo, wiili kä 'lc 'ü nua' nyra 'ii kä 'lc 'ü 'kplaa' nyüü. ³¹ 'Ü 'n jā 'taun -a 'ümä dæji, nyüülü jōa' 'ü möa' 'üa -gu; Jesu nya -gbala 'üün: «'Ba ji amā 'klbere -aaga 'l, 'amā -fuflu 'pa jie.» ³² 'Ünya 'jra -gluc 'l 'ünya mi -aaga 'l 'ünya berekl. ³³ Nyüü 'jā 'üa mimidæ; 'kákmlé -tu 'üün 'nyü -gba. Nyüü scw bätēa 'ml 'ünya fa bei 'ünya 'bösrö 'üün -aaga 'l.

³⁴ Jesu 'mä -gluc 'l 'ciekali mi n, nyüü 'kákmlēa -jria 'c 'jā, 'üa nyaterl nya -sie 'cnk 'wli. 'Ü -beere -bablēälē 'nyla' -gbanyerenyccw ††† kä. 'A -pluc 'c 'bala 'üa wii 'kákmlēa 'kplkplaku. ³⁵ -Be 'taun -söööa' n, Jesua 'wunyerenyüü nya jirö 'cnk -gba 'ünya -gbala 'cnk: «-Plulc a baa' n, -aaga 'l bāsaa; -be 'taun 'a -si! ³⁶ 'Cere 'üün -wäl, 'ümä bätē nyra 'kpfälē baa' -pklc 'ml mi 'ümä 'üa jiri -su, 'be 'ünyl jiri -a kä 'ümä dæji §.» ³⁷ 'Onya -gbala 'üün: «'Amo, 'ba -nyl 'üün jiri.» 'Iibāa' 'üün n: «-Yaa! -Bakāā anyl -su deniea -glucscw †† 'lc, 'kä 'ünya 'üün ml bla?» ³⁸ Jesu nya 'bete 'üün: «'Flccbü -srüplæ 'a 'klaa le?» 'Ü tēa' 'l, 'iibā: «'Flccbü -gböo nyra -srü 'cwa.» ³⁹ Jesu nya -gbala 'üün 'ü 'sesre nyüü 'klk, 'kä 'ü -gbala 'üün 'ü kōkō 'sipi -gäl. ⁴⁰ 'Ünya 'sesre nyüülü 'klk, 'ünya kōkōwäl. 'Üa -glügbö -mōloö bä -glucgböo (100), -mōloö bä -glucscw -be -pu (50). ⁴¹ Jesu nya cwc

††† -BABLĒĒA -GBANYERENYCCW: Nccwbrē 27.17; 1 'Kl 22.17 § 'BE 'ÜNYL JIRI -A KÄ 'ÜMÄ DÆJI: -Taa waklülü 'nyl greekē kätppccw -midooa 'ml -a bä. †† DENIEA -GLUCSCW: Denie 'dee bä jrüü 'dooa 'jrupaa 'pēpēeku. Matiö 20.2

'flwkbü -gböö nyra -srü 'swklü 'wu, 'wnya 'jrara ce 'nyü 'kä, 'wnya 'tree Nywsua. 'w blaa' Nywsua 'tetræku n, 'wnya 'böblö 'flwkbü nyra -srülü -tla, 'wnya -nyl 'iin 'ca 'wonyerenyüü 'ümä 'iin nyüülü 'l -päälä. ⁴²'Üa 'fw nya jidæ 'ünya dö. ⁴³'Ü -nyuglaa' -srü nyra 'fw klüülü taa' 'l 'kä n, 'ü 'sie dwgb -pu -be 'swk †. ⁴⁴Nyüülü jia' jijrili 'üa nyuberüa -diipu -diisw -gluupu (5 000) ††.

Jesu 'nyere 'nie 'kl

Matiö 14.22-33; Jaan 6.16-21

⁴⁵'Ia 'fw -sia dotro Jesu nya -gbala 'ca 'wonyerenyüü, 'ü 'jra -glw 'l, 'ü -ta 'nyufw 'ü mi 'nie derl, bätälä 'ü 'daraa' Betësaidaa 'ml, -be 'cmä nyüülü -gbala 'ümä 'üa -nyee mömö. ⁴⁶'Ü 'derla' 'wkl 'l, 'wnya 'jra 'dugba 'wli 'wnya mi Nywsua bibie. ⁴⁷-Gbia kakla 'kl ä jö, -glw 'a 'niea -trwup 'w, -be Jesua 'doo bä 'nie 'mäkl 'dugbalä 'wli. ⁴⁸-Srkägbalawlaa, 'jörüükpü -ka pa †; Jesu 'jää' 'ca 'wonyerenyüü 'wu 'lee n, 'üa 'dudukua -gu sw; -fufwu 'jrara 'üün 'kl. Jesu nya 'nyere 'nie 'kl, 'wnya mi 'üa 'pe 'l, 'cmä 'üün -gbasi -o n, ⁴⁹'ü 'jää' 'wkl -be 'wnyereä' 'nie 'kl n, 'ünya 'kpö, 'üa plæ papadæ. ⁵⁰'Üa 'fw 'jää' 'wkl, 'üa 'fw titre ñalea -gu. 'A -plu Jesu ku dotro, 'wnya -gbala 'üün: «'Ba 'pa plæ 'ml, ñale 'nyl 'bla 'am, 'wkl bäsaa.» ⁵¹'Wnya 'jra 'üa -glw 'l, -fufwu nya 'nyüglö. 'I kala 'üün plækl -gbösa, ⁵²-be 'ünyla' boboku kä n, 'fw -sarag-bili Jesu nua', 'ünyl 'ia -gbaa 'wli -a 'nu.

Nyüülü Jesu 'puca' Genesaretëa -tutu -gäl

Matiö 14.34-36

⁵³Jesu nyra 'ca 'wonyerenyüü 'pla' 'nie n, Genesaretëa -tutu -gäl 'ü 'nyüglö. ⁵⁴'Ü 'ciea' -glw 'l n, 'ia nyüü -tu Jesu 'nyugba, ⁵⁵'ü -gbaala 'ia -tutua 'fw -gäl 'kä, 'ü 'pepe -wusubwanyüü -gbituu -gäl, -be 'ü fafa 'cmü 'üün -plw o -plw 'wkl 'bää'. ⁵⁶-Plw o -plw 'wkl 'wkl, -kä bätëa 'ml, bätë kpakua 'ml, -kä 'kpfäa 'ml, 'ü 'pepe -wusubwanyüü -saple 'l, -be 'ü bibie 'wkl: «'Cere 'üün -wält 'ü -fe -na 'lpadæa 'mäkl -gba.» Nyüülü kä 'fw -fææa' 'wkl -gba n, 'ü 'puca.

Farisinyüüa -db

Matiö 15.1-9

7 Farisinyüü nyra -dwkpanyüü 'doorodoo nya sw Jerusaleemë 'ünya ji Jesu 'jä. ²'Ü -tu Jesua 'wonyerenyüü -mülü 'nyugba 'nyla' -gbafuto -be 'ü jöa' dæ. 'Ia -gbaa bä 'ünyl 'üa 'bisa wlu -a su. -Be 'ü nuna -balu 'ü nö †. ³'Pal Farisinyüü -a -paalt Juifë -mülüa 'fw, 'ü -trääräl 'üa tuua 'taun 'lta wii: üma 'nyl 'üa 'bisa wlu -gba -a -futo, 'ünyl jidæ -a. ⁴Üma sw 'makatü 'kl

† 2 'Kl 4.42-44 †† Matiö 14.21 † -SRKÄGBALAWLAA, 'JÖRÜÜKPÜ -KA PA: Greekëa -nyee 'ü 'böblö 'taun -tla. Sw -gbiaraa -gliiibe -uundoo -gäl, -a mi -gbiaraa -gliiibe -uunmlw -gäl, 'iibä -gbiaraa -gälglaraanwka 'taun 'doo. -Tekl n, -gbiaraa -gälglaraanwka 'taun mlw -gä 'ü 'daa. †† -Be 'ü NUNLA -BALU 'ü NÖ: -Taa waklülü 'nyl greekë kätupwkl -midoa 'ml -a bä.

üma ji n, 'ü -futogba 'fwwu 'kä 'ü jödæ. 'Üa 'brea -db 'kwkmlæ -moloo -ka bäl; 'plëe kä 'üa nê 'lupëtäku, 'lmlaradii kä 'ia nê 'lupëtäku, 'plëtë kä 'üa nü 'lupëtäku †. ⁵'Ia -gu Farisinyüü nyra -dwkpanyüü 'bete 'wkl: «Wii 'plæ kä -gu -na 'wonyerenyüü 'nyl -trääräl ana tuua -db le? Wii 'plæ kä -gu 'üa wlu pa -fre -be 'ü jödæ le?» ⁶'Iibää' Jesu n: «-Glagälsrörönyüü! Wiili Esaii tu käa' -srü derl 'w 'paa 'ana -gu, 'w kä kä -gä. 'Asü 'i -jijra: Mla 'doo -glügbölä kua' -pl -trääräl 'ml; -maa 'üa polu tuwkl 'ml 'l derl. ⁷'Fuflesa 'ü -pupua 'ml, 'üa 'brea -db 'üa 'mlw 'paa' 'l 'uu 'ü 'kpla nyüü ††. ⁸'A -plu 'a tæ Nywsuaa -db -be 'a -trääräl nyüüa nê 'brea -db. 'Plëe nyra 'lmlaradii kä 'üa nê 'lupëtäku, -be 'a 'samaa bubwgbi 'kwkmlæ 'a nö ††. ⁹'Wnya -gbala 'üün 'wkwu: «'A -wkwu, Nywsuaa -db 'a 'baa -plu 'amä -gu 'l 'ana 'brea -db -träärä! ¹⁰-Be -jää 'su Moisë -gbaa' n: «-Trääräl -na tu nyra -na 'yio,» -be 'wkwu n: «Nwklw nëmää' 'ca tu, 'aie 'ca 'yio bubw 'mä derl fa n, 'w bä jäjänywkl. ¹¹-Maa 'a nuna: «Nwklw ma -gbala 'ca tu 'aie 'ca 'yio -maa: Dæe 'nëmä la' -ml -nyl, kwrëban †† bäsaa, 'i 'na. 'Ia -gbaa bä 'nyaa 'iin Nywsua -nyl. ¹²'Sru 'a nöa' nyüüa 'klü 'a 'jrara, 'ü -ka -pl 'üa 'yio, 'aie 'ca tu -gbaji. ¹³Nywsuawii 'a -pi 'l; 'a -tuuä 'ana 'brea -db. 'A 'samaa bubwgbi 'kwkmlæ 'a nö.»

Nunugbili plaa' nyw -fre 'l

Matiö 15.10-20

¹⁴'I -sia' n, Jesu nya we -jriaa 'fw ††, 'wnya -gbala 'üün: «'Ana 'fw 'ba po 'ml 'nyakli, 'ba 'nu 'ml 'wli! ¹⁵Dæe möa' nywka ml, -mää 'æ 'nyl pla 'wkl -fre 'l. -Maa e jaa' 'ca ml, 'æ pla 'wkl -fre 'l. ¹⁶-Moloo ma bä 'nununyw, 'wnya 'nua.» ¹⁷Jesu swa' -jria 'l -be 'wkl mia' -gböölü n, 'ca 'wonyerenyüü nya 'bete 'wkl: «Wiili -paaplaa' 'kl, 'ia -gba le?» ¹⁸'Wnya -gbala 'üün: «'Ana 'mugbe -kaanlu 'saa 'lglä? 'Anyl 'saa -a jre 'sru dæe swa' -fält e möa' nywka 'ml, -mää 'æ 'nyl pla 'wkl -fre? ¹⁹Dæe nywka jöa', -mää 'ca plæ 'ml 'nyl mi, 'ca 'ml 'e 'cere, 'kä 'w mö 'æ 'klwæ t.» -Gbalw 'w -gbala 'üün 'sru jijria 'fw bää' jijisa. ²⁰'W -nëma n: «-Ml plaa' nyw -fre 'l n, 'a -ml 'ciea' 'ca ml. ²¹Nywka plækl 'ii -baluwii boboku sw: bätësa, -sag-bili Nywsua 'nyl 'bataa', nyüübablaku ††, ²²'jejeku ††, tekäkäku, plëbubwku, yrukäkäku, mlüüjraraku, dëenyükäkäku, 'nyrbubwku, -tcklubwku, nywkwgbia

†† Greekë kätupwkl -midoa 'ml 'i -jijra: nyra -pwka ni nya bäl ††† Esaii 29.13 ††† 'be 'plëe nyra 'lmlaradii kä 'üa nê 'lupëtäku, -be 'a 'samaa bubwgbi 'kwkmlæ 'a nö: -Taa waklülü 'nyl greekë kätupwkl -midoa 'ml -a bä. § Egëswkdë 20.12; 21.17; Deteronwkmë 5.16 †† kwrëban: Arameenyüüa mla wii. 'Ia -gbaa bä dæe 'ü -nyla' Nywsua; 'aie dæe 'ü -tua' Nywsuaa 'nyrkü. ††† we -jriaa 'fw: Greekë kätupwkl -midoa 'ml 'i -jijra: we 'wkwu -jria †† Greekë kätupwkl -midoa 'ml 'i -jijra: Nywka plækl 'ii -baluwii boboku sw, -sagbili Nywsua 'nyl 'bataa', 'jejeku, nyüübablaku. ††† 'jejeku: -Taa waklölä 'nyl greekë kätupwkl -midoa 'ml -a bä.

nunuku. ²³ 'Ta bubogbiliala 'flu ple 'kl' 'i so; 'a 'ii pla nyoo -fre 'lu.»

Nyotugbanlusu toroa' Jesu ple

Matiö 15.21-28

²⁴ 'I -sia' nu, Tiirë nyra Sidoon a † -tutu -gält Jesu mi. 'O mia', nyüköli 'k' ku, 'onyl' 'bata' 'bata -a nyoo 'mä' 'k' 'jä. -Maa 'ü' 'jä' 'k' 'k'. ²⁵ 'Be' 'η' 'lusu' 'dooa' 'η' 'lëkayria -frepasusu baa' 'lu' nu, 'k' 'nuu' 'ba' 'nyrl' 'wli' nu, 'k' 'nyu' 'ji' 'k' 'k' 'bei' 'wu' blö. ²⁶ 'N' 'luulu' 'bä' 'greekë' 'nylu', 'Sirofenisia' 'bre' 'k' 's'. -Be' 'k' 'bi-bie' Jesu, 'k' 'pre' 'domool' 'baa' 'ba' 'jul' -gält. ²⁷ -Jää' 's' 'k' -gbalaa' 'k' 'k' nu: «S' -kät' 'j' 'j' 'ie' -gba' 'ü' 'dö; nyoo 'mä' 'j' 'j' 'ie' 'j' 'j' 're' 'wud' 'k' 'k', 'mä' 'ε' 'n' -fä' 'j' 'ie' -nyl' nu, 'inyl' 'na' -a 'na.» ²⁸ 'Tibaa' 'η' 'luulu' nu: «'C' 'c' 'asa' 'bä' 'saa' 'Pläk' 'nyoo, -maa' -fä' 'j' 'ie' 'l' 'bäa' 't' 'öw' 'l' -wä' 'lu' nu, 'taun' 'lu' 'j' 'j' 'ie' 'j' 'öa' 'd' 'ε', 'a' -fä' 'j' 'ie' 'l' 'ü' 'j' 'ö' -mul' 'b' 'öbl' 'öa'.» ²⁹ -Jää' 's' 'k' Jesu -gbala' 'k' 'k' nu: «Mi! -Na' 'p' 'apaw' 'iia' -gu' 'domoo' 'a' -na' 'j' 'u' 'lu' -gält' 's' .» ³⁰ 'N' 'luulu' 'mia', -be' 'k' 'paa' 'ba' 'nyüköli' nu, 'k' 'j' 'r' 'a' 'ba' 'j' 'u' -p' 'k' 'k' -gält. Domoo' 'nyu' 'k' 'k' 'lu' -gält' 's' .»

'Susunyyoo' 'nyl' 'paa' 'wii' -be' Jesu 'puca'

³¹ Jesu 's' 'a' Tiirë nyra Sidoon a -tutu -gält, -be' 'k' 'möa' 'niele' 'ü' 'daraa' Galilee 'äa' 'p' 'ell' nu, Dekaplë' 'k' -gölt. ³² Nyüü' 'nyu' 'ja' 'k' 'k' 'susunyyoo' 'doo' 'k' 'k' 'wiipapaku' 'klaa' 'lu', -be' 'ü' 'bibie' Jesu 'k' 'pie' 'nyoo' 'klugba' -gält. ³³ 'O' 'k' 'plaa' 'nyoo' 'k' 'k', 'ünya' 'tun' 'l' 'bl' 'j' 'ria' 'derl'. 'O' 'plaa' 'ba' 'nyakli' 'lu' 'wlu' nu, 'k' 'nyu' 'ku' 'nyoo' 'ba' 'm' 'ε' -tatu. ³⁴ 'O' 'nyu' 'j' 'rara' 'c' 'ε' 'nyükä', 'k' -gbal' 'k' 'k' -fuflu' 'k' 'k', 'iibä': «Efata!» 'Ia' -gba' 'bä': «Ba' -j' 'ierokli!» ³⁵ 'A' -plu' 'nyoo' 'ku' 'dotro' 'k' 'nyu' 'nu', 'k' 'nyu' 'pawii' 'c' 'casa'. ³⁶ Jesu' 'nyu' -gbala' 'üün': «'Any' -gbala' 'iin' 'nyoo.» -Plu' 'lu' -m' 'k' 'k' 'k' 'k' -gbala' 'üün' 'ünyl' -gbala' 'iin' 'nyoo' nu, 'a' -plu' 'ü' 'saral' 'iin' 'nyüü' -gb' 'ösa'. ³⁷ D' 'ε' 'l' 'i' 'kala' 'üün' 'ple' 'kl' nu, 'a' -plu' 'ü' 'ku' -be' 'ü' 'nö': «Diili' 'k' 'f' 'k' 'n' 'öa', 'i' 'na'. 'O' 'pu' 'susunyyoo' nyra' 'nyüülü' 'k' 'wiipapaku' 'klaa' 'lu' .»

Jesu 'fini' nyüüa -diipu (4 000) 'kl'

Matiö 15.32-39

8 'A' 'ia' 'taun' 'lu' nu, nyüüa' -j' 'ria' 'k' 'pako' 'nyu' 'trara' 's' 'k' 'w'. -Be' 'j' 'j' 're' 'nyu' 'l' 'bä' nu, Jesu' 'nyu' 'we' 'ba' 'wunyerenyüü' 'k' 'nyu' -gbala' 'üün': ² «Nyüülü' 'kuu' -p' 'k' 'k' 'nyateri' 'wu', 'nyraa' 'üün' 'kuu' -wä' 'lu' 'ia' 'j' 'r' 'ü' 'täa' -be' 'ünyl' 'j' 'j' 're' -a' 'klaa' 'üma' 'd' 'ε' 'j' 'i'. ³ Ama' 'nyl' 'üün' 'j' 'j' 're' -a' -nyl' -be' 'ama' 'daa' 'ü' 'bl' 'ö' 'üa' -ny' 'ε' 'derl' nu, 'ü' -n' 'emä' 'nyuf' 'ml' -a' 'bla', 'be' 'k' 'k' 'k' 'm' 'l' 'ε' 's' 'tun' 'l' 'p' 'k' .» ⁴ 'Tibaa' 'ba' 'wunyerenyüü' nu: «-Taa' -aagalä' 'k' 'ml' 'a' 'baa' -plu', -a' 'pl' 'ε' 'amä' 'j' 'j' 're' 'j' 'ä' 'r' 'ä' 'amä' 'üa' 'f' 'l' 'kl' 'fini' 'le?» ⁵ Jesu' 'bete' 'üün': «'Fl' 'k' 'b' 'ü' -sr' 'üpl' 'ε' 'a' 'klaa' 'le?» 'Iibä': «'A' 'klaa' 'fl' 'k' 'b' 'ü' -uun' .» ⁶ 'O' 'nyu' -gbala' 'nyüülüa' 'f' 'l' 'ü' 'wawlakä'. 'O' 'nyu' 'd' 'k' 'k' 'fl' 'k' 'b' 'ü' -uun' 's' 'k' 'k' 's' 'l' 'u' 'wu', 'k' 'bla' 'ny' 's' 'ua' 't' 'ε' 'r' 'ε' 'ku' 'k' 'nyu' 'b' 'öbl' 'ö' 'uun' -t' 'a' 'k' 'nyu' -nyl' 'uun' 'ba' 'wunyerenyüü' .»

† nyra Sidoon: -Taa waklülü' 'nyl' 'greekë' 'kät' 'p' 'k' 'k' -m' 'dooa' 'ml' -a' 'bä' .»

'üma' 'uun' -j' 'ria' 'lu' -pää' 'l' . 'Ünya' -pää' 'l' 'uun' -j' 'ria' 'lu'. ⁷ 'Ü' 'klaa' 'l' 'bla' -sr' 'ü' 'j' 'ie' 'käl', 'k' 'tr' 'ε' 'a' 'ny' 's' 'ua', 'k' 'nyu' -gbala' 'ba' 'wunyerenyüü': «'Ba' -p' 'ä' 'üün' 'bla' .» ⁸ 'Ü' 'j' 'id' 'ε' 'j' 'j' 'i' 'ünya' 'dö; 'j' 'j' 'rili' 't' 'a' 'l' 's' 'ie' -kät' 'ε' -uun' .» ⁹ 'Ü' 'j' 'a' 'j' 'j' 'rili' 'ü' 'm' 'r' 'ε' 'ü' 'j' 'r' 'ä' 'nyüüa' -diipu (4 000). 'I' 'w' 'laraa' Jesu' 'nyu' -gbala' 'üün' 'ü' 'm' 'ö' 'üa' -ny' 'ε' . ¹⁰ Dotro, -g' 'l' 'k' 'l' 'ü' 'j' 'r' 'a' 'k' 'k' -be' 'ba' 'wunyerenyüü' 'nyu' 'mi' 'Dal' 'ēmanutaa' -tutu -gält.

Farisinyüü' nuna' abua Jesu nu -saragbia tie

Matiö 16.5-12

¹¹ Farisinyüü' 'j' 'ia' nu, 'üü' -be' Jesu -tu' 'lu' 'wiia' 'l' 'k' 'u' 'ε' 'k' 'r' 'ε' 'ε' 'ku'. 'Ümä' -gu' 'k' 'k' 'k' 'k' 'derl' 'pa', 'iibä': «Nu' -saragbia' 'tie' 'amä' 'iin' 'jä' .» ¹² Jesu' 'nyu' -gbal' 'k' -fuflu' 'k' 'k', 'iibä': «'D' 'ε' 'pl' 'ε' 'k' 'k' -gu' -taa' 'nyüü' 'gl' 'ü' 'gl' 'b' 'ö' 'l' 'a' 'kuu' -p' 'l' 'bata' -saragbia' 'tie' 'le?' 'C' 'c' 'asa' 'n' -gbala' 'am' 'l' -saragbi' -n' 'emä' -taa' 'nyüü' 'gl' 'ü' 'gl' 'b' 'ö' 'l' 'a' 'kl' 'l' -a' 'nr' 'r' 'ö' .» ¹³ 'A' -plu' 'k' -gba' 'üün' 'k' 'k', 'k' -be' 'ba' 'wunyerenyüü' 'nyu' 'bl' 'ö' -g' 'l' 'l' 'derl' 'ünya' 'mi' 'niea' 'p' 'ε' -m' 'd' 'ε' -gält.

¹⁴ 'Ümäa' 'nie' 'p' 'l' nu, Jesua' 'wunyerenyüü' -tr' 'k', 'ünyl' 'j' 'j' 'ri' -a' 'fa' 'ima' 'nyl' 'f' 'l' 'k' 'k' 'b' 'ö' 'd' 'ö' -a' 'bä'. ¹⁵ Jesu' 'nyu' 'pa' 'üün' -k' 'k' 'l' 'l': «'Ba' -tr' 'ε' 'ana' 'nyüf' 'ε' Farisinyüü' nyra' 'Er' 'c' 'd' 'ä' 'levur' 'εa' -gu' .» ¹⁶ 'O' 'wunyerenyüüa' 'k' 'p' 'k' -toplo' 'lu' -be' 'ü' 'nö': «'Any' 'f' 'l' 'k' -a' 'klaa', 'a' 'ia' -gu' 'k' -gba' 'iin' .» ¹⁷ Jesu' 'nyu' -tu' 'üün' 'nyü' -gba, 'iibä': «'S' 'r' 'l' 'any' 'l' 'a' 'f' 'l' 'k' 'klaa' 'ii' 'a' -toplo' 'le?' 'A' -kaan' 'lu' 'saa' 'wiia' -gbaa' 'j' 're?' 'A' -kaan' 'lu' 'saa' 'nu', 'a' 'ie' 'a' -kaan' 'lu' 'bobop' 'l' 'ε' -a' 'k' 'ä?' ¹⁸ 'A' 'k' 'nyü', -maa' 'anyl' 'j' 'ä' 'k' 'ä' -a?' 'A' 'k' 'nyakli', -maa' 'anyl' 'nu' 'nu' -a' †? 'Ba' 'pa' 'ple' 'la!' ¹⁹ 'T' 'aun' 'lu' 'n' 'b' 'öbl' 'öa' 'f' 'l' 'k' 'k' 'b' 'ü' -gb' 'öölü' -t' 'a' -be' 'n' 'finia' 'nyüüa' -diipu -diis' 'k' -gl' 'l' 'u' 'p' 'u' (5 000) 'kl' nu, -kak' 'ε' -sr' 'ü' -pl' 'ε' 's' 'i' 'j' 'j' 'ri' 'kl' 'a' 'fa' 'le?» 'Iibä': «'A' 'fa' -kak' 'ε' -pu' -be' 's' 'k' .» ²⁰ 'O' 'nyu' 'bete' 'üü' 's' 'k' 'w' 'w': «-Be' 'n' 'b' 'öbl' 'öa' 'f' 'l' 'k' 'k' 'b' 'ü' -uun' -t' 'a' -be' 'n' 'finia' 'nyüüa' -diipu (4 000) 'kl', -kak' 'ε' -sr' 'ü' -pl' 'ε' 's' 'i' 'j' 'j' 'ri' 'kl' 'a' 'fa' 'le?» 'Iibä': «'A' 'fa' -kak' 'ε' -uun' .» ²¹ 'Tibaa' Jesu' nu: «'A' -kaan' 'lu' 'sa' -a' 'nu?»

'N' 'k' 'k' 'nyoo' Jesu 'puca' bätälä 'ü' 'daraa' Betēsaidaa, 'äa' 'ml'

²² 'I' -sia' nu, Jesu' 'nyu' 'ba' 'wunyerenyüü' 'nyu' 'mi' 'bätälä' 'ü' 'daraa' Betēsaidaa. Nyüü' 'nyu' 'ja' 'n' 'k' 'k' 'nyoo' 'doo', -be' 'ü' 'bibie' Jesu' 'k' 'mä' 'k' 'k' 'klugb' 'ε' -gält' 'pie'. ²³ 'O' 'nyu' 'k' 'pl' 'a' 'nyoo' 'k' 'k' 'k' 'k' 'daru' 'k' 'nyu' 'k' 'k' 'nyu' 'c' 'ie' 'bätä', 'k' 'nyu' 'pa' 'ba' 'nyü' 'kl' -tatu, 'k' 'piea' 'nyoo' 'klugb' 'ε' -gält, 'k' 'nyu' 'bete' 'k' 'k': «-Jää' 'd' 'ε' 'wu' .» ²⁴ Nyoo' 'k' -p' 'u' 'p' 'a' 'iibä': «'N' 'j' 'ää' 'nyüüa' 'nyenyed' 'ε' 'wu', -maa' 'ü' -beere' 'tii' .» ²⁵ Jesu' 'nyu' -tu' 's' 'k' 'w' 'nyoo' 'k' 'k' 'k' 'nyü' 'kl' 'wlu', 'k' -p' 'u' 'p' 'a' 'tee; 'k' 'j' 'ää' 'c' 'l' -casa'. ²⁶ Jesu' 'nyu' -gbala' 'k' 'k' 'k' 'k' 'bl' 'ö' 'ba' 'nyüköli' 'derl', -maa' 'k' 'nyl' -g' 'ö' 'bätä' 'lu', 'k' 'nyl' -gbala' 'iin' 'nyoo' †!

†† Jeremii 5.21; Esekielelë 12.2 † -nyl' -gbala' 'iin' 'nyoo': -Taa waklülü' 'nyl' 'greekë' 'kät' 'p' 'k' 'k' -m' 'dooa' 'ml' -a' 'bä' .»

Jesu 'bete 'ca 'wonyerenyüü

Matiö 16.13-20; Lukë 9.18-21

²⁷ 'I -sia' nı, Jesu nyra 'ca 'wonyerenyüü mö ı Filipëa -gbaa bätälä 'ü 'daraa' Sesaree, 'äa 'mlı. 'Ü 'nyëëa' -be 'ü möä' 'lı nı, Jesu nya 'bete 'ca 'wonyerenyüü: «-Ası nyüü -gbaaa 'na -gu le?» ²⁸ 'Iibäa' 'ca 'wonyerenyüü nı: «'Ü nına -m̄ bā Jaan Batiisē, -mölöö nö Elii, -be -mē nö nycsuuamlıpalanyüüa -t̄rupıca nyc̄ -bā.» ²⁹ Jesu nya 'bete 'üün bıa: «-Be 'am̄ le? -Ası 'a -gbaaa 'na -gu le?» -Jäst Piëerē -gbaa' -be 'ca 'saa' 'k̄n̄ -gälı nı: «-M̄ bā Nycsuua 'Kriisē †.» ³⁰ Jesu nya -gbala 'üün 'ünyı -gbala 'iin nyc̄.

Jesu -gbala 'ca 'wonyerenyüü 'sıı 'cm̄äa' jä

Matiö 16.21-28; Lukë 9.22-27

³¹ Jesu 'bala 'ca 'wonyerenyüüa 'k̄pı̄k̄pı̄aku 'sıı 'k̄ Nyc̄ca 'ju k̄äa' 'cm̄äa' -sıı 'jä -gböösa, 'sıı juifëa tagbü, -gbc̄saperyüü kpakü, nyra -d̄k̄k̄pı̄anyüü nya 'k̄n̄ 'nyüamlıjraraa; 'ünya 'k̄n̄ 'blaa, 'k̄ä 'k̄nya 'kuaabre s̄ jrüü täaa -sıı 'lı. ³² 'C̄ nöa' -plı 'saa -be 'ca 'saaa' 'lı nı, -m̄äa wii 'ca 'kanyı 'paplakı. Piëerē nya fa 'k̄n̄ 'ünya bereklı -be 'ca 'daa 'k̄n̄. ³³ Jesu nya -siekalı 'k̄nya te 'ca 'wonyerenyüü 'klı, 'k̄nya -gbala Piëerē: «Tun̄k̄ 'mı 'lıderı, Sataan! Wiili -klaaa' -plı, nyüüa ni -klaaa, -maa -m̄äa Nycsuua ni -nyı 'klaa!»

³⁴ 'C̄nya we 'ca 'wonyerenyüü nyra -jria 'k̄nya -gbala 'üün: «Nyc̄ca o nyc̄ca 'bataa' nyra 'k̄n̄ 'mä 'wonyere nı, c̄ -tr̄ 'ca nyufaa -gä, c̄ 'pie 'ca kruua -plı -gälı †† 'k̄ 'ca jö -be 'nyraa 'k̄n̄ 'mä 'nye. ³⁵ -A -gbala 'amı, nyc̄ca o nyc̄ca 'bataa' 'ca 'kläa -wältutuku nı, 'k̄nya 'ään 'm̄k̄ca. -Maa nyc̄ca o nyc̄ca 'm̄k̄ca 'ca 'klä 'na -gu nyra 'mufagogoa -gu nı, 'k̄nya 'ca 'klä -wälttua. ³⁶ -Be 'w̄w̄w̄ nı, nyc̄ca ma ji 'plä 'wua 'k̄n̄ 'fı, -be 'ca 'klä ma 'nyı 'lumlı -a 'wu, 'jrupa 'plëe 'ca 'k̄n̄ -ka k̄ le? ³⁷ Nunudee 'plëe -ka bā -plı 'lı e 'cm̄ä nı, -be 'cm̄ä 'lı 'ca 'klä mlı 'ba le? ³⁸ 'Ia -gu nyc̄ca o nyc̄ca 'm̄k̄ca -be 'na mlı wii 'm̄äa' 'nyüsü 'wu k̄ä, nyüüglügbölä kua' -pı, ä k̄ä 'mlı nyüü 'sia' -balu 'klı, ä s̄ca' Nycsuua derı nı, 'taın 'lı Nyc̄ca 'ju 'm̄äa' 'ca tua 'wlikı 'buabuaku ja 'k̄n̄ -be 'nyüna 'aanjellı 'm̄äa' ji nı, 'k̄nya -sıı 'ca 'nyüsü k̄ä bıa.»

Jesu 'cicria' 'ca 'wonyerenyüü -täaa 'klı

Matiö 17.1-8; Lukë 9.28-36

9 Jesu nya -gbala 'üün 'w̄w̄w̄: «'Cıca 'na -gbala 'amı, -mölöö bā -pı 'ana -t̄rupıca, 'ünya Nycsuua 'kamapläa 'klü 'jäa 'fıw̄w̄ 'k̄ä 'ünya jä.»

² Jrüü -uundoo 'mä -si nı, Jesu nya d̄w̄ Piëerē, Jaakē nyra Jaan 'wu, 'ca nyra 'üün nya bereklı 'dugba k̄pakö

'döo 'wli. Jesu nya 'cicri 'üa 'klıa 'mugbe. ³ 'Ca 'lıpadıı plö † 'ınya 'k̄n̄ 'pııı -beere s̄ca -gbru †. 'P̄k̄n̄nyüü 'ı 'klaaa' nı, 'ıa nyc̄ca 'nyı -tutu -gälı -a bā 'cm̄ä d̄e s̄ca -be 'em̄ä 'saa 'k̄n̄. ⁴ 'Ümä 'saa nukalı mi nı, Elii nyra Moısē 'ü 'jäa, 'üü nyra Jesu d̄te. ⁵ 'Iibäa' Piëerē nı: «Rabıı †, -te a jia' 'ı 'na; am̄ä -tetu täa 'pa, -na ne 'dee, Moısēa ne 'dee, nyra Eliia ne.» ⁶ -Be ñale 'blaaa' 'üa täälä nı, wiili 'cm̄äa' 'pa 'k̄nyı jre -a jre. ⁷ -Gbru nya -gbl̄ 'üün -gälı 'k̄ä; mlıa wii nya ja celı: «'Na plë -gälı 'ju ku -pı: 'ba po 'k̄n̄ 'nyaklı ††!» ⁸ Jesua 'wonyerenyüü 'mä 'üa -gba 'kätıtrekalı mi nı, 'ü -kanyı 'jä nyc̄ca -a, Jesua 'doo 'ü nyra 'k̄n̄ ku -plı.

Eliia jijiwii

Matiö 17.9-13

⁹ 'Ü 'ciea' 'dugba nı, Jesu nya -gbala 'üün -maa: «wiili 'a 'jäa' anyı -gbala 'iin nyc̄ca, 'k̄ä Nyc̄ca 'ju s̄ca 'kuaabre.»

¹⁰ 'Ü -träärälı wiili 'ca 'saalı, -maa 'üa 'k̄p̄ -toplo 'lı: «Nyc̄ca 'mä jä, -be 'cm̄ä 'täpa 'cm̄ä 'kuaabre s̄; 'ıa -gbaa le?»

¹¹ 'Ünya 'bete Jesu, 'ü -nëma: «-Be d̄plëe k̄ä -gu -d̄k̄k̄pı̄anyüü nö -maa Elii -kätı n̄mä ji ††† 'fıw̄w̄ le?»

¹² 'Iibäa' Jesu nı: «'Ası 'ı bā, Elii -kätı jö 'cm̄ä diia 'fı 'ıa kufa 'wu -täta. -Be d̄plëe k̄ä -gu -jıradıı 'daa bıa Nyc̄ca 'ju nya -sıı 'jäa -gböösa, k̄ä 'ünya 'k̄n̄ 'nyüamlıjraraa le †? ¹³ 'Am̄ 'n -gbala, Elii 'a k̄ä ji, 'sıı nyüüa plë -waa' 'ü 'a k̄ä 'lı 'k̄n̄ nı. 'Sıı 'ı -jıraa' nyc̄suap̄k̄ku 'lı, 'ası 'ü nı 'k̄n̄.»

'Jul Jesu 'baa' bub̄wsusu -gälı

Matiö 17.14-21; Lukë 9.37-43

¹⁴ Jesu nyra -mülü jöa' 'ca 'wonyerenyüü -mülüa -nyee nı, nyüü 'k̄k̄m̄le trara 'üün 'klı, -be 'üü -be -d̄k̄k̄pı̄anyüü -topo. ¹⁵ Nyüü 'jäa' Jesu nı, 'üa 'fıca plë 'klı kala. 'Ünya fı 'ünya mi 'k̄n̄ 'treë. ¹⁶ Jesu nya 'bete: «Wii 'plëe 'a nyra 'üün -toplo 'lı le?» ¹⁷ 'Iibäa' nyc̄ca 'doo nı: «'K̄pı̄k̄pı̄anyüü, 'na 'ju -balususu bälı, 'u ka 'ca 'mä, 'k̄n̄ 'n ja -mı. ¹⁸ -Plı -mı uma jr̄ä 'k̄n̄, 'u 'kpaaa' 'k̄n̄ 'k̄ä, 'k̄ä -tatrii 'cie 'ca mlı, -be 'ca jö -gla 'k̄ä 'ca 'fı tiolı. 'Nyaa bi-bie -na 'wonyerenyüü 'ü 'ba 'cm̄ı 'uun -gälı, -maa 'ünyı 'lı -a bıa.» ¹⁹ 'Iibäa' Jesu nı: «'Am̄ nyüü -glügbölä kua' -pı, ünyı toroa' Nycsuua plë. 'Tain 'plëe 'a -ka 'bata 'saa -a -gbötö 'amı le? 'Ba ja 'mı 'jul.» ²⁰ 'Ünya ja 'cm̄ı 'k̄n̄. -Susulu 'jäa' Jesu dotro, 'u trara 'julı, 'ünya 'kpa 'k̄n̄ 'k̄ä, -be 'ca 'kpakpakä, 'ca mlı 'cie -tatrii. ²¹ Jesu nya 'bete 'julıa tu: «'I nöa' 'k̄n̄ 'ıa jrüü -si?» 'Iibäa' 'jua tu nı: «'C̄ -ka bā nyukı 'ünya 'bla 'k̄n̄, ²² -sıı -mıdoo 'lı, uma blö 'k̄n̄ -gälı: 'u be be 'k̄n̄ kapu 'lı, 'u be be 'k̄n̄ 'nie 'lı 'umä 'k̄n̄ 'bla. -Ama 'm̄reë -mä d̄e nı nı, 'jä ana nyaterı -a ji amı

† 'KRISË: Grëekëwii bäsaa; 'ıa -gbaa bā 'Lımlıba 'Kulı nyüüa 'fı ma -glaaa. Ebröowii 'lı 'ıibä «Mesii». Nyc̄ca k̄ä -gä nyc̄suuamlı-palanyüü nyra Jaan Batiisē ma 'paaa', c̄ k̄ä 'nyufı 'ü ji k̄äa' 'k̄anyıgla. †† Krua -plı -gälı 'piepiekua -gbaa bā: -nyıie -mä -sıı 'jä, -mä 'numı jä Jesua -gu.

‡ PLÖ: 2 Piëerē 1.16-18 †† -beere s̄ca -gbru: -Taa waklıüü 'nyı grëekë kätı̄k̄k̄ı -mıdooa 'mlı -a bā. †† RABıı: Ebröowii 'lı 'ıibä «'K̄pı̄k̄pı̄anyüü». Juifëa -daa 'mlı -ama 'treë 'k̄pı̄k̄pı̄anyüü nı, -k̄ä -mä 'daa «Rabıı» 'lıträäräkua -gu. ††† 'ıı 'BA NU: Te 1.11; 'Librerep̄k̄ku 2.7; Deteronk̄m̄e 18.15 ††† ELIı -KÄTı NĒMÄ Jı: Malasii 4.5 § Te Esaiı 53.3; 'Librerep̄k̄ku 22.1-18

-gba.»²³ 'Iibää' Jesu nu: «-Ama 'mrɛɛ -mä Nyɔsua plɛ-toro! Nyɔkɔ toroa' Nyɔsua plɛ, 'ɔ 'mrɛɛ ɔ nu diia 'fɔ.»²⁴ 'A -plu 'julɔ tu ku dotro 'ɔ -nɛma: «'N toro Nyɔsua plɛ, -maa ji 'mɪ -gba, 'na nɪ pletoroku 'nyɪ 'klɔɛɛ 'lɪ -a tuŋɔ!»

²⁵ Jesu 'jääa' nyüü, 'ü 'jajraa' -gälɪ 'ü jöa' nɪ, 'ɔnya nyrara -frepasusulu 'wli 'ɔ -nɛma: «-Susu, -mɔ 'nyɪ 'paa' wii -bɛ -nyɪ 'nua', -mɔ 'n -gbala, 'wu 'julɔ 'lɪ, -ka 'nɪ blö 'ɔɔ -gälɪ dɛrɪ!»²⁶ 'U nɛmäa' 'cie, 'u 'pa 'popowle, 'unya trara 'julɔ -gböosa. 'U 'ciea' 'ɔɔ 'lɪ, 'ɔ -beere jäjänyɔɔ, 'kɔɔmɛ nɪnta 'nɪnta: «'ɔ 'a jä.»²⁷ -Maa Jesu nya 'kpla 'ɔa 'daru 'ɔnya dɔɔɔ 'ɔɔ 'wu; 'ɔnya ɔɔ 'wu 'ɔnya 'nyüglö.

²⁸ Jesu paa' nyukua -wälɪ nɪ, 'ɔa 'wunyerenyüü nya 'bete 'ɔɔ 'üa 'kpaɔ -tɔɔɔɔɔ: «Dɛplɛɛ kã -gu a prɛ -susulu -bɛ 'unɪ mi le?»²⁹ 'ɔ -nɛma nu: «Nyɔsuabibiekua 'doo 'mrɛɛ 'samaa -susulu pɛpreku 'mlɪ.»

Jesu 'paa' sɔɔɔɔ 'ɔa jäjäku nyra 'ɔa 'kuaabresɔɔɔɔ -gä
Matiö 17.22-23; Lukë 9.43-45

³⁰ Jesu nyra 'ɔa 'wunyerenyüü sɔa' -plu nɪ, Galilee 'ü -gblaara -bɛ 'ü mö. 'ɔ 'nɪ 'bata 'bata -a nyüü 'mä 'iin jre.³¹ 'ɔa 'wunyerenyüü 'ɔ 'kpaɔ -bɛ 'ɔ -gbala 'üün -maa: «'Ünya Nyɔɔɔ 'ju nyüü kälɪ 'saraa, 'ünya 'ɔɔ 'blaa, 'kã 'ɔnya -fälɪ dɛrɪ 'blöö jrüü täaa -srɪ 'lɪ.»³² -Maa wiili 'ɔ 'paaa' nɪ, 'ɔa 'wunyerenyüü 'nyɪ 'ɔɔ 'wli -a 'nu, -bɛ ŋalɛ 'blaa 'üün 'ümä 'ɔɔ 'bete.

Nyɔɔɔɔ bää' kpaɔɔ nɔ

Matiö 18.1-5; Lukë 9.46-48

³³ 'Ünya 'ɔ Kaperënaumë. 'Ü paa' nyüköli nɪ, Jesu nya 'bete 'üün: «Wii 'plɛɛ 'a -toplo 'lɪ 'nyufɔ mlɪ le?»³⁴ 'Ünyɪ 'ɔɔ mɛ dɛrɪ -a cɛɛ. Wiili 'üa 'kpaɔ -toplo 'lɪ 'nyufɔ mlɪ nɪ, 'iibä: «-Mɔ 'plɛɛ -si -mɔ 'wu ana 'fɔɔ -tɔɔɔɔɔ le?»³⁵ 'ɔnya kuwälɪ 'ɔnya we nyüüpunyüüsɔɔɔ, 'ɔnya -gbala 'üün: «Nyɔɔ ma 'bata 'ɔɔ 'mä -kätua nɔ bã nɪ, ɔ bã nyüüa 'fɔɔ 'täpaa nɔ; ɔ bã nyüüa 'fɔɔ 'jrupafenyɔɔ.»³⁶ Jesu nya -tu 'jujɔ 'doo 'üa -tɔɔɔɔɔ, 'ɔnya dɔɔɔ 'ɔɔ 'wu, 'iibä:³⁷ «'Sɪrɪ 'julɔ kua' -pɪ bää, nyɔɔ o nyɔɔ 'kuɛɛa' 'lɪ 'julɔ 'na 'nyɪklɪ -gu nɪ, 'mɔ 'ɔ 'kuɛɛɪ bɪa. Nyɔɔ o nyɔɔ 'kuɛɛa' 'lɪ 'mɪ nɪ, -mää 'na 'doo 'ɔnyɪ 'lɪkuɛɛ, -maa nyɔɔɔ bɔa' 'mɪ 'ɔɔ 'kuɛɛɪ.»

Nyɔɔɔɔ 'nyɪ jraraa' amɪ 'nyüa' mlɪ bã ana nyɔɔ

Lukë 9.49-50

³⁸ Jaan -gbala Jesu: «'Kpɪkɪanyɔɔ, a 'jä nyɔɔ 'doo, -na 'nyɪklɪ 'ɔ prɛɛ domüü; -bɛ 'ɔnyɪa' ana -tɔɔɔɔɔ nyɔɔ bã nɪ, anya -gbala 'ɔɔ ɔ fio 'ia -gu.»³⁹ 'Iibää' Jesu nu: «'A 'nɪ 'nyüglö 'ɔɔ. Nyɔɔ nöa' -saragbi 'na 'nyɪklɪ nɪ, 'ɔnyɪ 'lɪ -a bɪa ɔ -siekäɪ 'sɔɔɔ ɔ 'pa 'na -gu bubɔwii.⁴⁰ Nyɔɔɔ 'nyɪ jraraa' amɪ 'nyüa' mlɪ nɪ, 'ɔɔ bã ana nyɔɔ.⁴¹ Nyɔɔ o nyɔɔ nɛmäa' amɪ 'mamlanta -glasi 'dee -nyɪ 'kã 'Kriisäa nyüü 'a bää' 'ia -gu nɪ; 'ɔɔɔa 'n -gbala 'amɪ, 'ia nyɔɔɔ nya 'pɛɛɛa 'mufagbili 'ɔ nua' 'ia -gu.»

-Plu -balu blöröa' nyüü

Matiö 18.6-9; Lukë 17.1-2

⁴² «-Maa nyɔɔ ma 'tutro -taa 'jülü toroa' 'mɪ plɛ, 'üa -tɔɔɔɔɔ 'doo -balu 'lɪ nɪ, 'i -siwu 'ü 'pa 'ɔɔ diisorotäkã † -susugbee -plɪ 'lɪ 'kã 'ü bere 'ɔɔ 'taniea 'mlɪ.⁴³ -Na 'darua -gu -ama nu -balu nɪ, 'böɪ 'uun; fa 'daru 'doo -a mi Nyɔsua 'klɪ -siwu 'kã -mä 'dari 'ɔɔ kã -bɛ -mä kapulu 'nyɪ 'nyɪklɔa' 'plɔa 'mlɪ mi,

⁴⁴ u kã 'mlɪa tua 'nyɪ jäa', ünyɪ sɔaa' nyüüa jijikua -gu, i kã kapu 'nyɪ 'nyɪklɔa' 'plɔa †.

⁴⁵ -Na bɔua -gu -ama nu -balu nɪ, 'böɪ 'uun; fa bɔu 'doo -a mi Nyɔsua 'klɪ -siwu 'kã -mä bei 'ɔɔ kã -bɛ 'ümä -mɪ kapulu 'nyɪ 'nyɪklɔa' 'plɔa 'mlɪ be,

⁴⁶ u kã 'mlɪa tua 'nyɪ jäa', ünyɪ sɔaa' nyüüa jijikua -gu, i kã kapu 'nyɪ 'nyɪklɔa' 'plɔa †.

⁴⁷ -Na 'nyioa -gu -ama nu -balu nɪ, 'balu 'ään; fa 'nyio 'döo -a mi Nyɔsuaa 'kamaplã 'lɪ -siwu 'kã -mä 'nyü 'ɔɔ kã -bɛ -mä kapulu 'nyɪ 'nyɪklɔa' 'plɔa 'mlɪ bere,

⁴⁸ u kã 'mlɪa tua 'nyɪ jäa', ünyɪ sɔaa' nyüüa jijikua -gu, i kã kapu 'nyɪ 'nyɪklɔa' 'plɔa †.

⁴⁹ Kapu nya nyüüa 'fɔ jrää, 'sɪrɪ 'ü -gbagbaa' 'mrɛɛ tanɪlu -gälɪ 'ɛ -pɪa' -fɛ †.⁵⁰ Tanɪlu bã 'mufadɛɛ; -maa uma -kanyɪ 'na -a 'na, dɛplɛɛ a -ka 'mrɛɛ amä -plu nu -bɛ 'umä 'mɛnɛ le? Abɪa tanɪlu bã 'amɪ 'lɪ; -bɛ 'ba 'nönröwli.»

JESU ɔɔ GALILEE 'ɔ MÖ JERUSALEEMĒ

10.1-52

'Nɪlɔa pɛpreku

Matiö 19.1-12; Lukë 16.18

10 Jesu nya sɔɔɔ, 'ɔnya 'prɛɛ 'niele 'ü 'daraa' ju-rɛdɛɛn, 'ɛa 'pɛ -mudɛɛ -gälɪ, 'i 'ɔ -srörö 'ɔnya 'ɔɔɔ Judea -tutu -gälɪ. Nyüü nya 'patã 'ünya trara 'ɔɔ 'klɪ; 'kpɪkɪakɔ bää' 'ɔ -dɔ nɪ, 'ɔ -tu 'sɔɔɔ 'lɪ 'üa 'kpɪkɪakɔ.² Farisinyüü nya jijrö 'ɔɔ -gba, 'ümä 'ɔɔ bɔɔdɛrɪ 'pa. 'Ünya 'bete 'ɔɔ: «Nyɔɔ 'mrɛɛ ɔ prɛ 'ɔa 'ŋɪɪ?»³ 'Iibää' 'ɔɔ nu: «-Asɪ Moisé -gbala 'amɪ le?»⁴ 'Iibää' 'üün nu: «Moisé nɪnta, abɪa nyɔɔ -jujra -gbasɔɔɔɔɔɔ 'fɔɔɔ, 'kã 'ɔ prɛ 'ɔa 'ŋɪɪ †.»⁵ 'Iibää' Jesu nu: «'Ana 'nyakliwlis-usukua -gu Moisé -jujra 'umu.⁶ 'Plää 'kãkolofa 'wu nɪ, Nyɔsua nu nyɪberu nyra 'ŋɪɪ †;⁷ 'ia -gu nyɔɔ nya 'ɔa tu nyra 'ɔa 'yio -gbasɔɔ, 'kã 'ɔ nyra 'ɔa 'ŋɪɪ nya -gba kpas-raa †,⁸ 'kã 'üa 'sɔɔ nya 'jaje 'dee bã †. 'Ia 'taɪn 'lɪ nɪ, 'ü -kanyɪ 'ɔɔ -a bã -maa 'jaje 'dee 'ü bã.⁹ 'Ia -gu, dɛɛɛ Nyɔsua nröröa' 'dee 'lɪ nɪ, nyɔɔ 'nyɪ 'sasra 'ɛɛn -gba.»

† DIISOROTÄKÄ: 'Täkã kpaɔö -susugbee bäsaa, 'äa -gälɪ 'ü sroro -bleee. -Subre ma -siesie 'täkälã kälɪ 'äa kälɪbäbäkua -gu. -Flää ma bã 'täkälää -tɔɔɔɔɔ, 'i 'ü ma 'paa -bleeejaju -bɛ u ma suö 'uun. †† Esaii 66.24 † Esaii 66.24 †† Esaii 66.24 †† Levitiikë 2.13 ††† De-teronɔɔmë 24.1-4 ††† Jenɛɛsë 1.27 § Jenɛɛsë 2.24 †† Jenɛɛsë 2.24

¹⁰Ü 'ta' nyüköli ni, 'ca 'wonyerenyüüa 'mugbe nya 'betre 'knc 'ia -gba 'lu. ¹¹'Cnya -gbala 'üün: «Nycw o nycw, prea' 'ca 'ηλυσ, -be c 'paaa' 'tä c kaa' 'ηλυσ -moloo ni, bätësa 'c 'paa. ¹²'Nlusa 'mugbe ma c 'ca duc -gba, -be cma kä nycw -moloo ni, bätësa 'c 'paa.»

Jesu 'paa' 'jüjie 'ni

Matiö 19.13-15; Lukë 8.15-17

¹³Nyüü ja 'üa 'jü 'ca -nyee 'cmä 'üün klugba -gält 'pie. -Maa 'ca 'wonyerenyüü nya 'daa 'üün. ¹⁴Jesu 'jää' 'iin ni, 'cnya -tu 'cre 'c -nëma: «'Ba 'cere 'jü -wält ü jirö 'mi -gba; 'a 'ni kaka 'üün 'kl, 'be nyüülü bää' 'üa 'saa, 'a 'üü kä Nycwsuaa 'kamaplä. ¹⁵'Cucasa 'n -gbala 'am, nycw o nycw -nëmää' 'jüjiea 'saa Nycwsuaa 'kamaplä -a 'kuεε ni, 'c -nëmä -sru 'äa 'ml -a 'jra.» ¹⁶'I -sia' 'cnya -gbere 'jülü, 'cnya 'pepe 'üün klugbe -gält 'cnya 'pa 'üün 'ni.

'Bwjsëgbanyukl 'doo

Matiö 19.16-30; Lukë 18.18-30

¹⁷Jesu scws 'cmä mi, -be nycw 'doo ja fufulu 'c 'jrara 'cnc 'kl, 'cnya 'pa 'ca 'klcncu kotifli; 'iibä: «'Cca 'kplkpanyc, -as 'nyaa nu -be 'nyaa 'klälä 'nyla' blöröfa kä 'jä le?» ¹⁸'Iibää' Jesu ni: «Dεεε kä -gu -daara 'mi 'C -canyc le? Nycwsuaa 'doo, 'c bää 'cucanyc. ¹⁹-Jre -dalu 'daaa': -Nyl 'pa bätësa; -nyl 'bla nycw; -nyl 'jie; -nyl -tu nycw -gbagble -gält; -nyl 'sa nycw yru; -trääräl -na tu nyra -na 'yio †.» ²⁰'Iibää' 'cnc ni: «'Kplkpanyc, i kä 'fu -daaa', 'n -trääräl 'iin kolo 'na nycwδεε 'lu 'kä.» ²¹Jesu te 'cnc 'kl tee, 'cnya -wa 'cnc; 'iibä: «Dεε 'dee -ka tu 'lu -m; mi, 'pa diili kä 'fu -klaa' 'peru, -nyl 'iin 'puablanyüü, -be -mä 'bu cel kälä, 'pie -na ple 'kla ni, 'pie -na krua -pl -gält ††, 'kä -jö -be 'nyraa -m 'mä 'nye.» ²²-Maa nycw 'nuu' wiili Jesu 'paa' 'wli ni, 'inyl 'ca ple -a 'bla; 'ca 'koi 'jkl -be 'c mö; 'be 'c kä dii 'kckmle.

²³Jesu ttreä' 'ca -gba 'kä, 'cnya -gbala 'ca 'wonyerenyüü: «'Inya 'lklaa 'kä 'bwjinyüü 'mä Nycwsuaa 'kamapläa 'ml pa.» ²⁴Jesua wiipadεε kala 'ca 'wonyerenyüü ple 'kl. 'Cnya 'patä 'cnya -gbala 'üün: «'Na 'jü 'am, Nycwsuaa 'kamapläa 'mla papaku nya 'lkl -laa, 'kä nyüülü kä ple bää' diikäkäku derla -gu ‡. ²⁵'I klal 'kä Samoo 'mä 'kuεεa -fläaa 'ml -srörö, -maa 'bwjinycwa ni nya 'wusia cma nëmä Nycwsuaa 'kamapläa 'ml pa.» ²⁶'Ca 'wonyerenyüüa plekl nya 'patä 'inya kala, 'üa 'kpc 'betre 'lu: «-M 'plεε nya c 'lumluw le?» ²⁷Jesu nya te 'üün 'kl, 'c -nëma: «'Inyl nunusa -a bää nycw -nyεε, -maa Nycwsuaa -nyεε diia 'fu bää nunusa.»

²⁸'Iibää' Pieεrë ni: «Te 'lu, -na -gu a -gba -nyεε ana dii 'kä, a nyra -m 'mä 'nye.» ²⁹Jesu nya -gbala 'cnc: «'C -casa 'n -gbala 'am: nycw ma -gbaa -nyεε 'ca nyuku 'kä,

'aiε, 'ca -wläjü, -wlayörü, tu, 'yio, 'ηλυσ †, 'ca 'jü, 'aiε 'ca papladii, 'kä 'na -gu nyra 'mufagogoa -gu ni, ³⁰'cnya 'iin 'wu -glugböö 'wu 'järaa 'taul a kua' -plu -gält: 'ca nyë -ka, -wläjü, -wlayörü, 'yiou, tuu, 'jü nyra papladiia -glugböö kaa, 'taul 'lu a kua' -plu -gält 'ia 'ml; 'cnya bla -sul 'jäa, 'kä 'cnya 'klälä 'nyla' blöröfa kä 'jä -sru -ml bää' derl 'ia 'ml. ³¹'Kckmle bää 'wlikl, 'ünya dertäpaa, 'kä 'kckmlelü 'paa' dertä nya -sru 'wlikl bää.»

Jesu 'saal 'sru 'cmäa' 'kuaabre c

Matiö 20.17-19; Lukë 18.31-34

³²Ü mö † Jerusaleemë; Jesu -ta 'nyuf. 'I kala 'ca 'wonyerenyüü plekl; ηale 'bla 'üün -be 'ü mö. Jesu nya 'patä 'cnya were 'ca 'wonyerenyüü nyüüponyüücw -gasë -gba, -be 'c -gbala 'üün wiili nëmää' 'cnc -gäljra: ³³«-Jää Jerusaleemë a 'jraa, Nycw 'Ju nya -gbcs -apernyüü kpakü nyra -dckpanyüü käl 'saraa; 'ünya 'cnc jäjä -jie 'lu 'paa, 'kä 'ünya 'cnc nyüülü 'nyla' juifë bää käl 'sara, ³⁴'kä 'ünya 'cnc srörö, 'ünya 'cnc -tatrii 'wu 'pa 'paa, 'ünya 'cnc -gbalefi -gälgbaa, 'ünya 'cnc 'blaa, -maa 'dugua jrüü täaa -sru 'lu 'cnya 'kuaabre c.»

Wiili Sebedee 'jü 'betrea' Jesu 'lu

Matiö 20.20-28; Lukë 22.24-27; Jaan 13.3-17

³⁵Sebedee 'jü 'scw 'ü 'daraa' Jaakë -be Jaan, nya jirö Jesu -gba, 'iibä ni: «'Kplkpanyc, a 'bata -a -nu wiili 'amää' -ml 'lu 'betre ana -gu.» ³⁶'Iibää' 'cnc ni: «Wii 'plεε 'a 'bata -a nu 'ana -gu le?» ³⁷'Iibää' 'üün ni: «'Taul 'lu -mäa' -na 'bualaku 'lu ku ni, 'nyie abla 'doo ku -na 'dupa 'lu, 'kä 'doo kuä -na kumla 'lu.» ³⁸Jesu nya -gbala 'üün: «'Wiili 'a 'daaa' -a nua' 'anyl 'iin jre -a jre -be 'a 'bete 'iin. -Sula -köwölä †† nëmää' 'mla 'a bual 'amä 'ään 'mla, 'aiε 'sru 'mäa' 'nwlipala, 'kä 'anya 'saa 'nwlipaa?» ³⁹'Iibää' 'üün ni: «A bual.» 'Iibää' Jesu ni: «'Kasa, -köwölä 'nëmää' 'mla 'anya 'ään 'mlaa, 'sru 'nëmää' -sula 'nwlipala 'anya 'sa 'nwlipalaa †††; ⁴⁰-maa wiili bää' 'na 'dupa 'lu nyra 'na kumla 'la kukuku ni, 'inyl 'ml -gba -a kälä. -Maa nyüülü kä -gu kufelë kua' -plu 'üü kä 'üün.»

⁴¹'Ca 'wonyerenyüü -pu -mülü kua' -plu 'nuu' 'iin 'wli ni, 'ünya -träärä Jaakë nyra Jaan 'cre -gba. ⁴²Jesu nya we 'üa 'fu 'cnya -gbala 'üün: «'A jre 'iin, nyüülü 'nyla' juifë bää, nyüülü 'ü 'daraa' 'üa 'kamanyüü, 'üü -siie 'plä -sul. -Be nyüü kpakü fala 'üa 'kamadεε 'plä -gält. ⁴³'Inyl bää 'ana -tcrup. -Maa nycw 'bata 'cmäa' kpaköa nc bää 'ana -tcrup ni, c bää 'ana 'jrupafenycc; ⁴⁴-be nycw o nycw bää' 'ana -tcrup c 'bataa' 'wlikla kukuku ni, c bää 'ana 'fua -geei. ⁴⁵Nycw 'Ju 'nyl ji -a ji 'cmä 'jrupafenyüü kä, -maa 'c ji 'cmä 'jrupafenycc bää, -be 'cmä 'ca 'klä 'sa 'kckmle 'mä 'lumluw.»

† Egëcwä 20.12-16; Deteroncwä 5.16-20 †† 'pie -na krua -pl -gält: -Taa waklülü 'nyl greekë -kätpcwä -midoa 'ml -a bää. Krua -pl -gälta 'piepiekua -gbaa bää: -nyie -mä -sul 'jä, -mä 'num jä Jesua -gu. ‡ 'kä nyüülü kä ple bää' diikäkäku derla -gu: -Taa waklülü 'nyl greekë kätpcwä -midoa 'ml -a bää.

†† 'ηλυσ: -Taa waklölä 'nyl greekë kätpcwä -midoa 'ml -a bää. ††† -Sul -köwö: -Kätü kuöa -kckku 'lu ni, -sul 'ü 'papla -köwö 'kl. Te 'Librerepcwä 75.9; Esaii 51.17-22; Jeremii 25.15; Esekielel 23.31-34 ††† Akëtë 12.2

'Nənkənkəw Jesu 'puca'

Matiö 20.29-34; Lukë 18.35-43

⁴⁶ 'Ünya 'tə Jerikoo. Jesu nyra 'ca 'wunyerenyüü 'cie l bätä, -be nyüü 'kəkwəmlə bə 'üün deri. 'Nənkənkəw 'doo bäl 'kə 'ü 'dara Batimee, Timieea 'ju. 'C ku -plu 'nyufə -gba -be 'k -səe mölii. ⁴⁷ 'C 'nu 'suri 'i bää' Nasareetenyüü Jesu; 'knya we: «Daviidëa 'ju, Jesu, 'jä 'na nyateri!» ⁴⁸ Nyüü 'kəkwəmlə fa 'kə 'mä deri 'k kpla 'mä; -maa mli 'c -gbolo 'knya we: «Daviidëa 'ju, 'jä 'na nyateri!» ⁴⁹ Jesu 'nyüglö; 'knya -gbala 'üün ü we 'kə. 'Ünya we 'nənkənkəw: «'Pa -na nyufa 'klü 'l, sə 'wu, -mə 'c we.» ⁵⁰ 'Nənkənkəw nya be -nyee 'kotulu 'c 'pa la' -gält, -fua; 'knya sə 'wu, 'knya ji -te Jesu bää'. ⁵¹ 'Iibää' Jesu nu: «-Asi -baata -a nu -mli le?» 'Iibää' 'nənkənkəw nu: «Rabii, -a 'jäkä.» ⁵² Jesu nya -gbala 'kə: «Mi; -na nysuapletoroku 'a -mli 'puca †.» 'A -plu 'c ku 'knya 'jäkä, -be 'c pre Jesu deri.

JESUA -GÄLIBLÖRÖ 'SÖRE -TUTU -GÄLL 'CA -GÄA -SRII NYRA 'CA JÄJÄKU

11.1-15.47

'Suri Jesu 'jraa' Jerusaleemë

Matiö 21.1-11; Lukë 19.28-40; Jaan 12.12-19

11 'Ü möa' Jerusaleemë 'tə nu, -be 'ü jiröa' Betëfa-jëbätä nyra Betaniibätä †-gba nu, -nyee Oliivëtiia 'dugbaa 'peli nu, Jesu nya blə 'ca 'wunyerenyüüa -təruca nyüü 'sə, ² 'c -gbala 'üün: «Ba mi bätälä 'a 'jäää' 'wu 'lee 'äa 'mli. 'Ama 'jra 'l dotro, -subreju kä -gält nyca -kaapca 'jra kpasra -plu, 'ba -jejie 'kə 'a ja 'kə. ³ Nyca ma 'bete 'amli: «Depləe kä -gu 'a nö 'saa le?» 'Ba -gbala 'kə: «Pläkənyca 'bata 'een.» 'Cnya -plu 'amli -wälcəeə, 'kä 'anya 'een ja.» ⁴ 'Ü mia', 'ü jrä -plu -subreju -fäl, 'c kpasra tatu 'mä 'kl 'nyufə -gba; 'ünya -jejie 'kə. ⁵ Nyüülü bə la' -plu nya 'bete: «Depləe 'a nö le? Depləe kä -gu 'a -jejie -subreju le?» ⁶ 'Suri Jesu -gbala la' 'üün nu, 'ünya nu 'saa 'ünya -gbala nyüülü. 'Ünya 'cere 'üün -wält 'ünya mi. ⁷ 'Ünya fa Jesu -subreju. 'Ünya 'pepe 'ca -gält 'üa 'koti, Jesu nya 'jra 'l -gält. ⁸ Nyüü 'kəkwəmlə 'pepe 'üa 'sosroodii 'nyufə 'wu, -be -mölö 'pepe 'l 'wawë 'jjarələ 'ü 'böläa' 'klue ‡. ⁹ Nyüülü bää' Jesua 'klətru nyra -mülü bää' 'ca deri 'buala 'kə: «Osana!

-jru pala nyca jröa' Pläkənyca 'nyrkl -gält ††

† -na nysuapletoroku 'a -mli 'puca: 'Aie «-na nysuapletoroku 'a -mli -futo †† BETĒFAJĒBÄTÄ NYRA BETANIIBÄTÄ: Bätälä 'ü 'daraa' Betëfajë 'a ä 'maa Jerusaleemë -gba 'kä, ä 'troroa' Oliivëtiia 'dugbaa 'dupa 'pe 'l. Betanii 'nyl 'l Betëfajë deri -a tuql. Oliivëtiia 'dugbaa 'troro Jerusaleemëa 'dupa 'pe 'l. 'A bätälä -təruca Sodkəmä 'nibutugba ma bə. ‡ 'klue: Grëkë kätupcəkl -midooa 'ml 'i -jira: tii 'wli. †† 'Librerepcku 118.25-26

¹⁰ Abi Nycsua 'pa 'kua 'kamaplälä jöa' 'nu ††, ana tu Daviidëa 'kamaplä!

Osana! A 'buala Nycsualə bää' cel †††!»

¹¹ Jesu 'tə Jerusaleemë nu, 'knya pa Nycsuaanyuku -wält. 'Cmä 'ua 'fca -wält 'jäjräku bla nu, -gbajru 'a mi, 'c -be 'ca nyüüpunyüüca nya mi Betanii.

'Figietuulu Jesu busua'

Matiö 21.18-19; Lukë 19.45-48; Jaan 2.13-22

¹² -Sri -gbaa' 'kä, -be 'ü 'ciea' Betanii nu, -gbəka nya 'bla Jesu. ¹³ 'C tuqləderi 'knya 'jära figietuua ††† 'wli 'napl. 'Ca ple 'knya 'l 'bü -jie 'järaa, -maa 'cmä 'uun -gbaji-jrökali mi nu, 'napla 'kə bə 'ua 'wli. -Mää 'ua tutu 'taun -a. ¹⁴ 'Iibää' Jesu: «Nycə -ka -nëmä -na 'wlia 'bö -a jil!» 'Ca 'wunyerenyüü nya 'nu 'iin 'wli. ¹⁵ 'Ü 'tə Jerusaleemë, Jesu nya pa Nycsuaanyuku kpaku -wält. 'Cnya pre nyüülü 'palaa' 'l 'üa dii 'peru, nyra 'ü jöa' 'l 'makati 'pala. 'C 'kpakpa mölii 'cicinyüüa 'töwlü 'kä, nyra -mülü 'palaa' 'l -sögü 'peru 'üa 'kpatë §. ¹⁶ 'C 'nu 'nyie 'nyie -a nyca 'mä dee 'klaa 'cmä Nycsuaanyuku 'lgö. ¹⁷ 'Purğali nu, 'kpla 'c 'kpla 'üün; 'c -nëma: «'I 'nu nysuapcku 'l -a -jira 'kä: < 'Na nyukua 'nyr bə -glügbüa 'fca nysuabibienyuku §†. » -Maa 'amli nu, 'a nröa 'uun 'jejenyüüa trarafa 'l!» ¹⁸ -Gbcəpernyüü kpakü nyra -dckpənyüü 'nua' 'iin 'wli nu, 'ümä 'kə 'bla 'ia bei 'ü 'srikä, -maa 'ca 'kpkpaku pa nyüüa ple -gba, 'ia -gu 'ca ələ 'bla 'üün.

¹⁹ -Gbiajru mia' nu, Jesu nya 'cie bätä.**Nysuapletorokua 'klü**

Matiö 21.20-22

²⁰ -Sri -gbaa' 'kä -be 'ü -söoa' 'ü möa' nu, 'ca 'wunyerenyüü nya 'jä figietuulu; 'u 'fu, 'ua tigbliia 'fca 'fu. ²¹ Piëerë 'paa' ple nu, 'c -nëma: «Rabii §††, te -nyee figietuulu -busua', 'u 'a 'fu!» ²² Jesu nya -gbala 'üün: «'Ba toro Nycsua ple! ²³ 'Cica 'n -gbala 'amli, nyca ma -gbala 'dugbalä kua' -p: «Sə -plul kua', mi -a blö 'tanie 'l, 'ca ple ma -si, cma jresaa wiili 'c 'saal nya nröa nu, 'ca 'kl 'kä 'inya nröa. ²⁴ 'A 'ia -gu 'n -gbala 'amli: Dee 'a nëmää' Nycsua 'l 'betre, abi 'ana ple jresaa 'anya 'een 'jä, 'ia 'taun 'l 'knya 'amli -nyca. ²⁵ 'Asi 'a nëmää' 'nyüglö 'amä Nycsua bibie nu, nyca wii ma bə 'ana 'mli nu, 'ba cere 'cmi 'iin, -be 'ana Tulə bää' cəa 'mli 'mä bla 'ana -balu cere. ²⁶ -Maa 'ama 'nyl cere 'ana -mëa -balu -a, 'ana Tulə bää' cel -nëmä bla 'amli 'ana -balu -a cere.»

†† 'pa 'kua 'kamaplälä jöa' 'nu: Grëkë -kätupcəkl -midooa 'ml 'i -jira: «'pa 'kua 'kamaplälä jöa' Nycsuaa 'nyrkl

††† 'Librerepcku 118.25-26 ††† FIGIETUU: 'Üa 'brea tuu 'doo bäsaa, tuulu tuäa' figiebö. § Juifëlə sə nyctugbabre üma ji, 'a -nyee 'ü 'cicri 'üa mölii, 'kä 'ü -suu 'üa -gbcəmlaa, 'kä 'ü 'pəe 'üa dapoo. §† Esaii 56.7; Jeremii 7.11 §†† RABII: Ebröwii 'l 'iibä «'Kpkpənyca». Juifëa -daa 'ml -ama 'tre 'kpkpənyca nu, -kä -mä 'daa «Rabbi» 'liträärakua -gu.

Jesua 'kamaku

Matiö 21.23-27; Lukë 20.1-8

²⁷Ünya 'blöo 'sawu Jerusalemë deri, Jesu -piie i Nywsuaanyukua -glu 'lu, -be -gbasaperunyüü kpakü, -dckpianyüü, nyra tagbü 'tu 'kch -gba, ²⁸ünya 'bete 'kch: «-Na 'ciö 'plæ -be -nö 'saa le? Nyw 'plæ -gbala 'saa -ml le?» ²⁹Tibää' Jesu nu: «'Na 'mugbe wii 'doo 'nämä 'amü 'libetre, 'ba 'sa 'ml -gälü -be nyw -gbalaa' 'saa 'ml 'mä 'amü 'ca 'nyri -nyl. ³⁰-A 'plæ Jaan a nyüüa 'nwlipa-jrupa koch le? Celü -maa nyüü kälü? 'Ba 'sa 'ml -gälü.» ³¹'Üa 'kpa -trupü 'ü 'pawii k: «Ama 'daa: «Nywsua blü kä 'kch, 'unya 'daa: «-Be deplæ kä -gu 'anyl wiili Jaan 'saal wiidara le?» ³²-Maa ama 'daa: «Nyüü blü kä 'kch.» Nyüülüü kä 'fu kua' -plü 'üa ñale 'blaa 'üün; nyüülüüa 'fu jre 'iin 'sru Jaan bäa' 'tasru nywsuaamlpalanyw. ³³Tibää' 'üün nu: «Anyl 'iin jre -a jre.» 'Ünya -gbala 'üün: «'Na 'mugbe, nyw 'kch 'ml 'nämä 'amü 'ca 'nyri -a -nyl.»

Matiö 21.33-46; Lukë 20.9-19

Plëbubü 'jrupafenyüü

Matiö 21.33-46; Lukë 20.9-19

12 'I -sia' nu, Jesu 'pala 'üün tapönänë 'klü k: «Nyw 'doo pla kä viinyëputu †, 'klu 'uun 'klü, 'unya ma 'wlitunü 'kpa kpakë 'mä putu -gälü -glaara, 'unya -goolo 'lu 'büügbalä kä 'mlü 'ümää' reseë †† pötr, 'unya tu 'ua 'mlü 'jrupafenyüü 'unya mi nyctugbabre ‡. ²Reseë a 'sasataln jrää' 'lu nu, 'unya blü 'ca 'jrupafenyw 'doo nyüülüü -fæææa' putulua 'mlü 'jrupa, ü -nyl 'kch 'ca ne reseë, k ja 'mü 'æen. ³'Ü 'kplaa' nyw 'kch, 'kch 'ü 'kch 'kch, 'ünyl 'kch deë -a -nyl 'ünya pre 'kch. ⁴'Ünya 'patä 'unya blü 'lu 'jrupafenyw -moloo; 'ünya be be 'kch 'täkë ††, 'ünya bckr 'kch 'wli bckr, 'ünya -jeje 'kch. ⁵'Ünya blü 'sawu -moloo, 'ünya 'bla 'kch; -möölöo nya 'trorolü; 'kch 'üün 'kch, -a 'blaa -möölöo. ⁶'Ü -wawajua 'doo tu 'lu. 'Üa ple 'klü 'k -nëma: «Ama blü 'na 'ju, 'ünya 'kch nyw 'kch.» 'Ünya 'pala 'julu -gälü 'tä, 'unya blü 'kch nyüülüüa -nyæ. ⁷-Maa 'jrupafenyüülüüa ple 'klü 'ü -nëma nu: «-Jää 'julu nëmäa' -jaaa ji; 'ba ji a 'bla 'kch, -be amä -jaalä ji!» ⁸'Ünya 'kplä 'kch, 'ünya 'cie 'kch viinyëputu 'lu, 'ünya 'bla 'kch.

⁹«-Asü putukänyw nya -plü nu k le? 'Ünya jia, 'kä 'unya 'jrupafenyüülüü 'bla; 'kä 'unya 'lu 'jrupafenyüü -möölöo -tu. ¹⁰'Amä 'daa 'a -kaapü -taa waklüülüü -juraa' nywsuapcku 'lu -täsä?

'Täkalä nyëkapanyüü be käa' 'klüë nu, 'ää nu 'tasru nyukua -gcmu ††.

¹¹'A -pü 'Pläkänyw -tu 'iin;

† VIINYË: Tuujü bäsaa 'uu tuä reseë. †† RESEËN: 'A RESEËN 'ü nö -be 'ü pie -duveë. ‡ Esaii 5.1-2

†† 'ÜNYA 'BE 'KCH

*TÄKË: -Taa waklüülüü 'nyl græëkë kätüpkw -midooa 'mlü -a bä.

‡† 'Librerepkku 118.22-23

'ia 'mufadæ 'nyl bä -a bä ana -gu!»

¹²'Ü jre 'iin 'sru tapönänälä Jesu 'paa' kälää' 'üün -gba. 'Ia -gu 'ü 'bata 'ümä 'kch 'kplä, -maa nyüülüü -gbkca' -plü 'kä 'üa ñale 'blaa 'üün. 'Ünya 'cere 'kch -wälü 'ünya mi.

Dapooa 'pepeëku

Matiö 22.15-22; Lukë 20.20-26

¹³'Ünya blü 'kch Farisinyüü 'doorodoo nyra Erckdëa nyüü 'doorodoo deri 'ümä 'ca 'papawii kälü -srörö 'ümä 'kch 'kplä. ¹⁴'Ünya ji Jesu 'bete: «'Kpikpianyw, a jre 'sru -saaa' 'lu 'cucasa, -be -kplaa' 'cucasa Nywsuaa 'nyufu. Nyw 'nyl -mlü ñale 'wu -a kä, -nyl -gbasa nyüü 'lu -a. A kä amä Sesaa dapoo kälü 'peëë? -Yæ -ale 'Woo?» ¹⁵Jesu jrea' -gu 'iin 'sru 'ü bäa' -glagälüsrörönyüü nu, 'unya -gbala 'üün: «Deplæ kä -gu 'a ji 'mlü 'lute le? 'Ba ja 'mlü denie 'dee †† 'mä 'æen 'jä.» ¹⁶'Ünya ja 'kch 'iin; Jesu nya 'bete 'üün: «Nyw 'plæ kä 'pike nyra -jjudiüü 'lu -gälü le?» 'Ü -nëma: «Sesaa.» ¹⁷'Ia -gu 'unya -gbala 'üün: «Deëë bäa' Sesaa deë, 'ba -nyl 'æen Sesaa, -be deë bäa' Nywsuaa deë 'ba -nyl 'æen Nywsua.» 'Ünya kala 'üün ple 'klü.

Jäjänyüü nya -sru 'kuaabre sça?

Matiö 22.23-33; Lukë 20.27-40

¹⁸Sadusinyüülüü 'daaa' -maa nyw ma jä 'k -kanyl s 'kuaabre -a nu ††, 'ünya jirö Jesu -gba, 'ünya 'bete 'kch: ¹⁹«'Kpikpianyw, -jäa 'sü Moisëa -d -gbalaa' amü nu: «Nyw -wlaju nyra 'ca 'ñalu ma 'nyl 'ju -a -gu -be kma jä nu, 'ca -wlaju kä 'kusronlulü 'ca nyra 'kch 'mä 'ca -wlajua 'ju -gu §, ²⁰-jäa -wlajü -uunsck. Kpaköa k -kätü 'ti, 'knyl 'ju -a -gu 'unya jä. ²¹'Ü -wlaju nya dck 'kusronlulü 'wu 'unya kä 'kch. 'Ünyl 'ju -a -gu 'unya jä blü. Täaa kca 'mugbe, 'a deë 'dee. ²²'Üa -uunscklü 'nyl 'ju -a -gu 'ünya jä. 'Üa 'fu nya blü, 'ñalu nya jä blü. ²³'Üa 'fu ma s -sru 'kuaabre, -m 'plæ nya 'ñalu kä k le? 'Be 'k kä 'üa -uunsck 'fu -o?» ²⁴Tibää' Jesu nu: «-Mää deëë kä -gu 'anyl 'nua' nywsuapcku 'wli, -be 'anya' Nywsuaa 'klü jre nu, -mäa 'ia -gu 'anyl -trckr -plü 'ana nyüfë? ²⁵'Talu 'lu jäjänyüü 'mäa' -sru 'kuaabre s nu, 'titiku -ka -nëmä 'lu -a bä; -maa 'ünya -beere 'aanjëlü bäa' celü. ²⁶Wiili bäa' jäjänyüüa 'kuaabrea scku nu, 'amä 'daa 'a -kaapü 'iin Moisëa -pcku 'lu -täsrä? 'Pele 'paa' tiijiea fifikua -gä, 'ea 'mlü Nywsua -gbala Moisë: «'Mck bä Abraamëa Nywsua, Isaakëa Nywsua 'nyaa bä Jakckbëa Nywsua §†? ²⁷Nywsua 'nyl jäjänyüüa Nywsua -a bä, -maa 'libänyüüa Nywsua 'kch. 'A -trckr 'ana nyüfë -gböosa.»

-Dck -sia' 'wu

Matiö 22.34-40; Lukë 10.25-28

²⁸'Ü -topoa', -dckpianyw 'doo po 'üün 'nyakli. Jesu 'saa' Sadusinyüü -gälü 'cucasa nu, -dckpianyw nya jirö Jesu -gba 'unya 'bete 'kch: «-Dca 'fu -trckr, -mu 'plæ -siwu le?» ²⁹Tibää' Jesu nu: «-Jää -dck -sia' 'wu: «Is-

†† DENIE 'DEE: -Sru 'dooa 'jrupaa 'pepeëmölii. ††† Akëtë 23.8 § Deterckckmë 25.5-6; Jenëëë 38 §† Egëckckë 3.2-6; 15-16

raeēlĕ, 'ba ponyakli. Ana 'Pläkānykk Nyksua, 'ca 'doo bā 'Pläkānykk³⁰ 'kā -nya -na pleā 'fɔ nu, -na -susu, -na bobowli nyra -na 'klüa 'fɔ, 'kā -nya -na 'Pläkānykk Nyksua -wa †. > ³¹ -Jää 'ua 'waa nu: < 'Suru -waa' -na nyufa, -wa 'saa -na -moloo ††. > -Dɔ -moloo -kanyl 'lɔ -a bā 'unyl 'ia 'sɔɔɔ 'wu -a -si. > ³² 'Tibāa' -dɔkɔpɔnykk nu: «'Kɔkɔpɔnykk, 'cɔcasa -saalɔ Nyksua bā 'doo; -moloo -kanyl 'lɔ -a bā †, ³³ nu -na pleā 'fɔ, -na bobowli 'fɔ, -na -susu nyra -na 'klüa 'fɔ -a -wa 'waa; 'suru -waa' -na nyufa, -wa 'saa -na -moloo. 'I -si Nyksuaa 'nyrɔkɔla mlāa 'pütöku 'wu, 'inya -si -gbāa 'fɔwu ††. > ³⁴ Jesu 'jāa' nykkā 'lɔgɔlaku 'ca 'lɔsasawii 'mlɔ nu, 'čnyā -gbala 'waa: «-Nyl 'lɔ Nyksuaa 'kamaplā dɛɔ -a tɔɔɔ. > 'Bala 'lɔ -gālɔ, nykk -kanyl 'waa 'bete -a 'bete.

Nykk 'plēā kā 'ju bā Jesu le?

Matiö 22.41-46; Lukē 20.41-44

³⁵ Jesu 'kɔlɔraa' Nyksuaanyuku -wālɔ nu 'čnyā 'bete: «'A jre -gbaalā kā -gu -dɔkɔpɔnykk 'daaa' -maa 'Kriisē bā Daviidēa 'ju? ³⁶ 'Nyūna -Susu 'cerea' Daviidē -gālɔ 'ca 'mugbe nuna:

'Pläkānykk -gbala 'na 'Pläkānykk: 'A -pɔ 'na 'dupa 'lɔ -a ku ku,

'kā 'n 'pie -na 'nyūamlɔjraranyūū -na bökli -wālɔ -beere bökligälɔtukpö ††.

³⁷ Daviidēa 'mugbe 'dara 'waa 'Pläkānykk; -be -astɔ 'ca nu -be 'ca bā bā 'ca 'ju le? > -Jria kɔkɔ po 'waa 'nyakli dɔɔɔ.

-Dɔkɔpɔnykk bɔbɔgbi

Matiö 23.1-36; Lukē 20.45-47

³⁸ 'Cɔ 'kɔlɔa' 'üün nu, 'ca -gbala 'üün: «'Ba -tre 'ana nyüfē -dɔkɔpɔnykk -gu. -Panē 'ü 'palɔ -be 'ü -piie, -be ü -waa' -sapɔ 'klɔ 'trɔɔ, ³⁹ nyra 'sraaplanyuku -wālɔ 'klɔɔɔ 'kpatēa -gālɔ kukuku. -Gɔɔɔɔ ma jɔɔ nu, tuponyūū 'kpatē -gālɔ 'ü kɔ kɔ. ⁴⁰ 'Ü bā 'kusɔɔɔgē di -ia 'fɔ kälɔ, -be üma bibie Nyksua 'ü -wɔlɔ -beere 'cɔ -canyūū, nyūū 'mä -gu 'üün 'jāɔ. 'Üa -gāa -tutuku nya 'lɔklāa -gböösa.»

'Puablakusɔɔɔ

Lukē 21.1-4

⁴¹ Jesu 'prɔɔɔ -plɔ nyūū 'pɔɔɔ 'nyksuaamöliia -gba nu, 'ii 'ca ku -be 'ca tɔ 'üün 'klɔ 'ü 'pa 'pa 'lɔ mölii. 'Bɔɔɔnyūū 'kɔkɔɔ 'saa mölii 'kɔkɔɔ. ⁴² 'Puablakusɔɔɔ 'doo nya ji 'čnyā 'palɔ möliieju 'waa 'nyā -waa kā. ⁴³ Jesu nya we 'ca 'wonyeranyūū, 'iibā: «'Cɔcasa 'n -gbala 'amɔ, 'puablakusɔɔɔ kua' -pɔ, 'ca 'sa mölii 'čnyā -si nyūūlɔ kā 'fɔ 'paa' -tɔ mölii 'wu, ⁴⁴ ü kā 'fɔ 'paa' -tɔ mölii nu, 'in -yl 'üa 'nyü -gālɔ dɔɔ -a bā, -maa 'waa nu, dɔɔɔ tɔɔ 'lɔ 'waa 'māa' dɔɔɔ, 'ɔɔ 'ca 'sa.»

† Deteronkɔmē 6.4-5 †† Levitiikē 19.18 † Deteronkɔmē 4.35 †† Osee 6.6 †† 'Librɔɔɔkɔ 110.1

Jerusalɔmēa -gbogblooku nyra Nykkā 'Jua dɔɔɔɔ

Matiö 24.1-14; Lukē 21.5-19

13 Jesu 'ciea' Nyksuaanyuku kɔkɔ -wālɔ nu, 'ca 'wonyeranyūū 'doo nya -gbala 'waa: «'Kɔkɔpɔnykk, tɔ 'lɔ! Abɔ nyukupatākē 'na; 'tasɔɔ 'mufa nyuku!» ² Jesu nya 'sa 'waa -gālɔ: «-Jää nyēka kɔkɔlɔ kɔkɔa' -pɔ 'wu? Nyukupatākē 'döö -nēmā 'döö -gālɔ -a tɔ; 'üa 'fɔ nya -gblooa.»

³ 'Nyā 'prɔɔ Oliivēa 'dugba 'wli 'ii 'ca ku -be 'ca 'jā Nyksuaanyuku 'wu. Pɔɔɔ, Jaakē, Jaan -be Andree tɔɔ 'waa -gba nu, 'ünya 'bete 'waa: ⁴ «-Gbala amɔ, 'taun 'plēā 'lɔ 'imā 'lɔjɔ le? -Astɔ anyā 'iin jre 'suru 'ia 'fɔ 'māa' nröörö le?» ⁵ Jesu nya -gbala 'üün: «'Ba -tre 'ana nyüfē! Nykk 'nyl 'pa 'amɔ mlüül. ⁶ 'Be 'kɔkɔɔ nya 'na 'nyrɔ jaa 'kā 'ünya ji, 'ünya 'daa: 'Māa bā 'waa, 'kā 'ünya nyūū 'kɔkɔɔ mlüülpa. ⁷ -Suru 'lɔ 'amāa' toua 'nyrɔ 'wli 'nu, nyra 'suru 'u -flooroa' 'plā -gālɔ nu, 'ana plē 'nyl -gbakā; 'i kā 'imā 'lɔjɔ. -Māa -māa 'plāa bɔɔɔɔ -kaanɔ 'saabā. ⁸ -Glügbö -be -glügbö nya 'wɔtɔɔ, 'kuu -be 'kuu nya 'wɔtɔɔ; -tutu nya -pɔ 'kɔkɔɔ tɔɔ, -gbēka nyra -sɔɔ nya paa. 'A 'lɔɔ -gālɔɔɔ 'klɔɔ mɔɔɔ.

⁹ «'Amɔ nu, 'ba kā 'ia plē. 'Ünya 'amɔ tropina 'lɔ faa, 'ünya 'amɔ -gbalefi -gālɔ -gbagbaa juifēa 'sraaplanyuku -wālɔ. 'Na -gu, 'ünya 'amɔ 'cifu nyra 'kuu 'klɔ faa, wiili 'a jre' 'amā 'iin 'lɔɔ. ¹⁰ -Māa abɔ 'mufagogo 'sara -kātɔ -tutu -gālɔ -glügbüa 'fɔ 'mlɔ. ¹¹ 'Taun 'lɔ 'ümāa' 'amɔ 'sakalɔ fa nu, 'ana plē 'nyl -taaralɔ wiili 'a nēmāa' 'pa, 'ia -gu; -maa 'ia -suru 'lɔ nu, 'ba 'salɔ wiili nēmāa' 'ana 'wli 'mlɔ ji. -Māa 'ana 'mugbe -nēmā 'iin 'pa, -maa 'Nyūna -Susu nēmā 'iin 'pa. ¹² -Wɔɔ nya -wɔɔ -moloo jāɔ mlɔ 'saraa, tu nya 'ca 'ju 'saa; jü nyra 'üa tɔɔ nya 'wɔtɔɔ, 'kā 'ünya 'üün 'bā ††. ¹³ Nyūūa 'fɔ nēmā 'amɔ 'nyūam -lɔɔ 'na 'nyrɔ -gu; -maa nykkā -nēmā 'iin 'klɔɔ, wāa' 'ia bɔɔɔ 'wu 'tɔ nu, 'čnyā 'lɔlɔɔ.»

Nyksuaa jɔɔɔ

Matiö 24.15-51; Lukē 21.20-36

¹⁴ «-Suru 'lɔ 'a 'jāa' Nyksua jɔɔɔ, dɔɔɔ kā -gā Nyksuaa 'wudɔɔɔ Danieelē 'pa kaa' ††, ema pa -plɔ 'ɔ -nēmāa' ku nu, abɔ nykkā -tāsāa' 'nu! -Mülü 'māa' Judee bā 'ia -suru 'lɔ nu, ü fɔɔ 'dugbē 'lɔ. ¹⁵ -Māa nēmāa' nyuku -gālɔ bā, 'čnyl 'cie, 'čnyl mi dɔɔ 'klē nyüköli. ¹⁶ -Māa nēmāa' 'klɔɔ bā, 'čnyl 'blöö 'čnyl ji 'kotua 'klē. ¹⁷ 'Ia -suru 'lɔ -nēmāa nɔɔɔɔ nyra ü 'nyāa' 'jü kälɔ -a 'nara. ¹⁸ 'Ba bibie Nyksua 'i -pɔ 'lɔjɔ sɔɔɔɔ 'lɔ. ¹⁹ 'Ia jɔɔlɔ 'mlɔ, -sɔɔ nēmāa' 'lɔjɔ, 'bala 'plāa 'kākɔlɔfa 'wu, 'taun 'lɔ kā 'mlɔ Nyksua nua' 'plā, 'ia 'samaa -sɔɔ -kaapɔ 'lɔjɔ †, 'ɔ -ka -nēmā bā 'lɔ -a jɔɔ 'plɔɔ.

²⁰ 'Pläkānykk ma 'nyl 'ia jɔɔlɔ 'klɔ -a 'bö, nykk 'doo

†† Mısee 7.6 †† dɔɔɔ kā -gā Nyksuaa 'wudɔɔɔ Danieelē 'pa kaa': -Taa waklülü 'nyl greekē kɔpɔkɔ -mıdooa 'mlɔ -a bā. Tɔ Danieelē 9.27; 11.31; 12.11 † Danieelē 12.1

-nēmā 'luml -a 'wu; -maa 'ca nyүүлү 'c 'baa' 'l, 'üa -gu 'c 'bö jrüü 'kl. ²¹ Nycw ma -gbala 'amu: <-Te 'Kriisē bā> 'aie: <-Pl 'c bā> 'anyl 'dara 'iin wii. ²² 'N 'paa' 'iin nl, -gbagble 'kriisē nyra -gbagble nycsuuamlypalanyüü nya -sru 'lbbā; 'ünya -saragbi nyra pleklkalawii nua, 'ünya 'numi † nyүүлү Nycsua 'baa' 'l mlüü 'lupaa ima bā 'ia 'sa. ²³ 'Amw nl, 'ba -tre 'ana nyüfē: 'n tl -sru deri 'nyaa -gbala 'amu 'ia 'fw.

²⁴ -Maa -sulit ma bla -taa jrүүлüa 'ml nl, 'jörüükpü nya 'jrua 'kl 'prēra, -seple -ka -nēmā 'ea plöplönyü -a 'klaa, ²⁵ -särē nya cel swca 'kā 'ünya böblö; 'klülü kā 'fw baa' cea 'ml nya ttreā ††. ²⁶ 'Ia 'taun 'l, 'ünya Nycw 'Ju -gbru -gäl 'jārāa -be 'cnya ji, 'c -be 'ca 'klü nyra 'wikla 'buabuaku ‡. ²⁷ 'Kā 'cnya 'ca 'aanjēu jaa 'ümā 'ca nyүүлү 'c 'baa' 'l, ü baa' -tutua kotü mlw 'l -gbapapla, sw -tutua 'kākolofo 'wu -a mi -a -cw cea blöröfa 'wu.»

-Ēlereku

Matiö 24.32-36,43-51; 25.13; Lukē 21.29-36

²⁸ «'Ba 'nu -cwkw figietuu 'paaa' 'wli. 'Ua dawii ma bā 'jjarē, -be 'napt 'jjarē ma -ga nl, 'a jre 'iin 'sru 'ua tutu 'taun nyaa' 'ljrā. ²⁹ 'Asi 'ama 'jä 'ia wiili, ima jräl nl, 'ba jresaa wiili nēmāa' 'c -kanyl 'luder -a tunj, 'i bā nyukumla 'kl. ³⁰ 'Cicasa 'n -gbala 'amu, -taa nyüüglög-bölā kua' -pla 'fw -nēmā bla -a bla 'kā 'ia 'fw nya 'ljrā. ³¹ 'Ce nyra -tutu nya -sia, -maa 'na mlua wii -nēmā -si -a -si 'plu.

³² «Dēle baa' 'ia jrüü 'aie 'ia 'taun nl, nycw 'nyl 'iin jre -a jre; 'aanjēlü baa' cel 'nyl 'iin jre -a jre, 'inya 'nyl bla 'Ju bā. Tua 'doo 'cw jre 'iin. ³³ 'Anyl 'mumw, 'ba bibie Nycsua †, 'be 'taun 'l kā 'ml 'imāa' 'ljrā 'anyl 'iin jre -a jre. ³⁴ 'In-ya -beere 'sru nycw möa' nycugbabre, -be 'c tēa' 'ca nyuku nyүүлү -fēēra' 'ua -wäl 'jrupa -gba; -be 'c sraraa' -m 'ca 'jrupa, -be 'c -gbalaa' nycw glaaraa' -gböööa tatu -gba; 'c 'nu 'mumw. ³⁵ 'A 'ia -gu 'anyl 'mumw, 'be 'taunl kā 'ml -gböööa tu 'māa' ji 'anyl 'iin jre -a jre; -be -gbiajru 'l 'cmā ji, -maa -srltunjlwlaa, -ale 'taun 'l sapē 'māa' -gbe, -maa -suwla, 'anyl 'iin jre -a jre; ³⁶ 'Abu ḡale 'bla 'amu 'c -pl 'amu -wälfu -be 'c -pl 'amu 'mumw 'ljrā. ³⁷ 'Wiili 'n -gbalaa' 'amu, 'ana 'fw kā 'iin. 'A 'nu 'mumw.»

Jesua 'kpeē 'ü pla

Matiö 26.1-5; Lukē 22.1-2; Jaan 11.45-53

14 Jrüü 'swca 'ml 'ünya 'Paakē nyra 'fwkw kā 'ml 'ünyl 'paa' levurēa -glstglst 'jāa †. -Gbcw-apernyüü kpakü nyra -dckpanyüü 'bata 'sru 'ümā Jesu 'kpla yrusa 'ümā 'cnc 'bla. ² 'Üa 'kpcw -tcrup 'ü 'paa wii c: «'I 'nu bā -glstglst -sru 'l, nyüü -pl 'cre -tu.»

† 'numi: -Taa waklöölä 'nyl grēkē kätupcwki -midooa 'ml -a bā. †† Esaii 13.10; 34.4 ‡ Danieelē 7.13 †† 'BA BIBIE Nycsua: -Taa waklöölä 'nyl grēkē kätupcwki -midooa 'ml -a bā. ††

'Nloul -gblca' Jesua 'wli -danjlunl 'kā

Matiö 26.6-16; Lukē 22.3-6; Jaan 12.1-8

³ Jesu bā l Betanii 'jruklanycw Simcw nyuku -wäl. Jesu jö l dē, 'ḡlul 'doo nya pa, 'ca kälta alebtrēa †† 'kpala j, 'āa 'mla 'tasrla 'naarēa †† -danjlunl kā 'peru 'buua'. 'C waa' 'kpalalāa 'mä 'kl nl, 'cnya -gbätrā 'iin Jesu 'wli 'kā. ⁴ 'I kāa' -gu -mülü bā la' -plu 'cre 'wu nl; -wäl 'ü -ḡunjo: «Dēlē kā -plu -danjlunlta bubku le? ⁵ 'A 'mrē amā 'iin 'peru 'pa deniea -glutāā §, 'kā anya 'iin 'puablanyüü -nyl.» 'Ünya 'daa 'ḡlul. ⁶ 'Ibbāa' Jesu nl: «'Ba sw 'cnc -gba. Dēlē kā -gu 'a -taara 'cnc plē 'l le? 'Mufagbi 'c nu 'ml -gba. ⁷ 'Puablanyüü bā 'ana -tcrupl 'plcupl ††, 'taunl kā 'ml 'a -waa' 'anya 'üün -gbajia. -Maa 'mccw nl, 'nyl 'ana -tcrupl -a bā 'plcupl -gu. ⁸ 'Dēle 'c 'mrēa' ml 'ēē 'c nu; -sru 'c tl deri 'cnya 'pa 'ml -danjlunl 'na tututaunlta -gu ††. ⁹ 'Cicasa 'n -gbala 'amu, -plw o -plw -taa 'mufagogolā 'māa' 'sara 'plāa 'fw 'ml nl, wiili 'ḡlul nua', nyüü nya 'ia -gā 'paa -be 'ünya 'ca -gā plē 'pa.»

¹⁰ 'Judaa Isēkario, Jesu nyüüponyüüswca -tcruplwa nycw 'doo, nya -sw 'wu, 'cnya mi -gbcwapernyüü kpakü 'jä 'cmā Jesu 'sa. ¹¹ 'Wiili 'c jaa', 'i kā 'ümü cwkw 'wu, 'ü -nēma 'ünya 'cnc mölii -nyl. 'Bala 'l -gäl 'sru 'Judaa 'māa' nu -be 'cmāa' Jesu 'sa, 'ia 'nyufw 'c 'bata.

Jesua -gälblörö 'Paakē

Matiö 26.17-25; Lukē 22.7-18,21-30; Jaan 13.21-30

¹² 'Fbcw kā 'ml 'nyl 'levurē bā, 'ua -glstglstla 'klta jrüü 'l nl, ibāa' 'Paakēa -bablējüa 'bablasrl nl, Jesu 'wunyerenyüü nya 'bete 'cnc: «-Pēlē -baata amā 'Paakēa jijri 'klkäsesre -be -mä dēji le?» ¹³ 'Cnya bl 'ca 'wunyerenyüüa -tcruplwa nyüü 'sw, 'cnya -gbala 'üün: «'Ba mi bātā, nycw 'doo nya 'nu 'wlitroa; 'a nyra 'cnc nya 'kltraraa. 'Ba -mē 'cnc -gäl. ¹⁴ -Plul 'c nēmāa' pa, 'ba -gbala nyukukānycw -maa: «'Kpklpanycw 'bete: -Pēlē 'mccw -be 'na 'wunyerenyüü 'māa' 'Paakē 'wu jrörö le?» ¹⁵ 'Cnya 'amu nyēka klöo kpakö sraraa -nyē nyuku -gäl, 'āa -wäl diia 'fw 'sesre 'kl 'kā. 'A -nyē 'amā 'kānyglā.» ¹⁶ 'Ca 'wunyerenyüü nya mi bātālāa 'ml, 'sru 'c -gbalaa' 'üün -tē, 'asl 'i nrörö. 'Ünya 'sesre 'Paakēa jijri 'kā.

¹⁷ -Gbiajru mia' 'c -be nyüüponyüüswca nya ji. ¹⁸ 'Ü jö l dē, Jesu -nēma: «'Cicasa 'n -gbala 'amu, 'ana -tcruplwa nycw 'doo, 'nyraa 'cnc tara 'wu, 'cnya 'ml 'saa †.» ¹⁹ 'Üa 'fw 'kpcw, -moloo ma bäl: «'Mccw -ale?» ²⁰ 'Cnya -gbala 'üün: «'Ana nyüüponyüüswca -tcruplwa nycw 'doo bāsaa, nycw 'nyraa 'cnc paplaa' 'daru 'litarapö 'l. ²¹ 'Mö Nycw 'Ju mö, 'sru 'i -jyraa' nycsuapcwku 'l ††. -Maa nycw 'saa'

†† ALEBATRE: Ejiipētē bātāa 'täkä -glügbö -mölöo bāsaa. 'Ü 'klaa 'pklnyü nyra 'katunyü. 'Üa 'peru 'bua. ††† NAARÉ: Tuu 'doo bāsaa 'ua 'nu 'ü nö -be 'ü nö -danjlunl. 'Üa -danjlunlta 'peru 'bua. § DENIEA -GLUTÄÄ: -Su 'dooa 'pepeemölii. †† Deteronccwē 15.11 ††† Juifēa -nyē nycw ma jā 'ü 'paa 'cnc 'nchnupawöseri nyra -danjlunl; 'a 'ii Jesu 'daa. †† 'Lbrerepcwku 41.10 ††† 'Lbrerepcwku 22.2-19; Esaii 53

'ככ, 'inya bubבא 'כא -gu; 'i -si 'nanaku 'kā 'ünyl -gu ל 'כמ!»

²² 'Ü -ka jö ל דεε Jesu nya dככ 'ככ 'wu; 'כ בלאא' Nycsua 'tetreeku, 'כnyā 'böblö 'uun -tia 'כnyā -nyl 'ümü 'uun; 'כ -nēma: «'Ba dככ 'uun 'wu, 'ba ji 'uun †, 'na fugba bāsaa.» ²³ 'Čnyā dככ -köwö 'wu, 'כ בלאא' Nycsua 'tetreeku, 'כnyā -nyl 'ümü 'uun, 'üā 'fכ nyā 'mla 'uun. ²⁴ 'Čnyā -gbala 'üün: «'Na -toru bāsaa, kuö dēdrā †† -toru, 'uu -gblככ nyüü 'kככmlēa -gu. ²⁵ 'Člcasa 'n -gbala 'amł, 'n -ka -nēmā viinyēnu ‡ -a 'mla 'plכ; ima 'nyl Nycsuāā 'kamaplāā 'mlł -a bā; 'a -nyεε 'nyā 'sככwu 'uun 'mlala.» ²⁶ 'Ü bלאa' 'Lbrεεpככkua †† 'du 'bubriku nł, 'ünyā mi Oliivēa 'dugba 'wli.

²⁷ Jesu nya -gbala 'üün: «'Ana 'fכ nyā 'mł -gba 'käg-baa, 'i -jįra: < 'Nyāā -bablēēgbanyerenyčč 'blaa, 'kā -bablēē nyā 'kägba -gba ††. > ²⁸ -Maa ama sč 'kuaabre nł, 'nyāā 'amł 'nyufč 'klככtru -taa Galileā -tutu -gälł.»

²⁹ 'Tibāā' Piεērē nł: «-Bakāā 'üā 'fכ 'nyl -gba -mł -gbakā, -māā 'כככ -a.» ³⁰ Jesu nya -gbala 'כככ: «'Člcasa 'n -gbala -mł, -mככ nł, 'saarłā -gblālā kua' -pl, sapε -nēmā -gbegbekua -gu 'כככ -a ka, 'kā -nyā 'mł 'klłfככkua -gu tää ka.» ³¹ Piεērē nyā 'patā 'כ -nēmā: «-Bakāā 'ünyā 'daa 'nyraā -mכ 'sč 'ümā 'bla, 'nēmā -sru 'daa 'nyl -mł -a jre.» 'Üā 'fכ nyā 'pa watu 'doo.

Jesu bibrieā' Nycsua Jesēmanee

Matiö 26.36-46; Lukē 22.40-46

³² 'Ünyā mi -pכ 'doo, 'ii 'ü 'dara Jesēmanee ††. 'Čnyā -gbala 'כā 'wunyerenyüü: «'Ba ku -pl, 'mä mi, 'mä Nycsua bibie.» ³³ 'Č nēmāā' mi 'כ fa Piεērē, Jaakē nyra Jaan. 'Čā plε -taaralč dotro -be 'כā 'koia 'fכ 'jככ. ³⁴ 'Čnyā -gbala 'üün: «'Na -susua 'kpככככku nēmā 'mł 'bla; 'ba ku -pl, 'anył 'mumכ.» ³⁵ 'Č mia' 'klככtru jie nł, 'כnyā be 'כā nyufa -tutu 'wu, -be 'כ bibie Nycsua ima 'wu 'iin 'klł, abla -taa 'taunł tunłklč 'ככč derł. ³⁶ 'Č nıta: «'Aba ††, 'na Tu, -bla wiia 'fכ mł, tunłklč 'mł 'lł -taa -sua -köwölā derł! 'Ia 'fככ nł, 'na ni 'nyl tč 'lł, abla -na ni tč 'lł.»

³⁷ 'Čnyā 'blöö 'wunyerenyüüā -nyεε derł, 'כnyā jrā 'üün 'mumu 'lł, 'כnyā -gbala Piεērē: «'Simככ, 'mumכ 'mumכ? -Nyl -kätł 'kā -a tε jie! ³⁸ 'Anył 'mumכ, 'ba bibie Nycsua 'a -pl -balu 'lł blö. Nyčč 'klaa 'mufa bobowli, -maa 'כā fugba 'nyl 'klü -a kā.»

³⁹ 'Čnyā 'patā 'כnyā tunłklč 'lł 'üün derł, 'כnyā 'pa 'sככwu watu 'doo, 'כnyā bibie Nycsua. ⁴⁰ 'Č mia' 'ji, 'č jrā 'sככwu 'üün 'mumכ 'lł; 'üā 'nyü bākälł. Wiili 'ü -ka 'māā' 'ככč -gbala 'ünyl 'iin jre -a jre.

⁴¹ Tāāā -pכ 'čā 'nyā -gbala 'üün: «'A -ka 'mumכ, -be 'a -ka 'paa 'saa -fufł! 'Taln 'a 'lįrā, -jää, Nyččā 'Ju, 'č 'a

† 'ba ji 'uun: Greekē -kätččkč -midooā 'mlł 'i -jįra: 'Ba blökälł, 'na fugba bāsaa. †† dēdrā: -Taa wakłöölā 'nyl greekē kätččkč -midooā 'mlł -a bā. ‡ VIINYĚNU: Reseen 'nu. Egččččdē 25.6 †† 'LBRĚRPככKUA: Ūma bla 'Paakē 'jįjāku nł, Nycsua 'nyrl 'buala 'du 115-118 'ü brε.

†† Sakarii 13.7 ††† JESĚMANEE: 'Ia -gbaā bā 'kpl 'sarafa. ††† ABA: 'Ia -gbaā bā «'Na tu» Arameenyüüā wii 'lł.

-balunyüü kälł 'sara. ⁴² 'Ba sč 'wu, amā mi! -Jää, nyččככ 'saa' 'mł 'כā 'tčččku bla.»

'Ü 'kplaa' Jesu

Matiö 26.47-56; Lukē 22.47-53; Jaan 18.2-12

⁴³ 'Č -ka 'paa wii dotro -be Judāā 'č, nyüüpunyüüsכככ -tčrupčā nyčč 'doo, 'כč -be nyüü 'kככčmlē, 'üā kälłā -jārē nyra tii. -Gbcšapernyüü kpakü nyra -dčkpłanyüü -be juifēnyüüā tagbü blč 'üün. ⁴⁴ Nyččככ 'saa' 'ככč, -jästč 'č -gbala kää' 'üün nł: «'Nyččככ 'nēmāā' ka -gbere nł, 'a 'כč bāsaa. 'Ba 'kplā 'ככč, 'ba fa 'ככč, -maa 'ba -gāälā 'ככč 'ny- iöli.» ⁴⁵ Judāā 'čā' dotro nł -gba 'č jįrč 'ככč, 'č -nēma: «'Rabii †!» 'Čnyā -gbere 'ככč. ⁴⁶ Nyüülü nyā jįrč Jesu -gba, 'ünyā 'kplā 'ככč. ⁴⁷ 'Ü ku la' -plł, 'doo 'baa' 'lł 'כā -jεε, 'כnyā 'kala -gbcšapernyčč kpaköā bubłčnyčč dεε, 'כnyā 'böłč 'כā 'nyaklu. ⁴⁸ Jesu dככčā wii 'wu, 'כnyā -gbala 'üün: «'Dplēē kā -gu 'a 'ji 'mł 'kplā, -be 'a ja -jārē nyra tii, -beere nyüü 'ji 'jejienyčč 'kplā le? ⁴⁹ 'Maa bā 'ana -tčrupč -sru o -sru; 'n 'kplāā Nycsuaanyuku kpaku -wäll, 'anył 'mł -a 'kplā. -Maa nycsuaawiili -jįraā' 'mä nrörö, 'ia -gu 'i bāsaa.» ⁵⁰ 'Čā 'wunyerenyüüā 'fכ nyā -gba 'ככč -gbakā, 'ünyā fčfč ††. ⁵¹ -Sęgbanyukł 'doo pre ł 'ככč derł, 'כā -gälłā 'papadč. 'Ünyā 'kplā 'ככč, ⁵² -maa 'כnyā -gba 'üün 'papadč kälł 'kā 'כā 'kč nyā fč.

'Ü faa' Jesu tropina 'lł

Matiö 26.57-68; Lukē 22.54,63-65; Jaan 18.13-15,19-24

⁵³ 'Ünyā fa Jesu -gbcšapernyčč kpaköā -nyεε; 'ii -gbcš- apernyüüā 'fכ, tagbü, nyra -dčkpłanyüüā 'fכ trara. ⁵⁴ Piεērē tunłklčderł -be 'č -mε 'ככč -gälł, 'כnyā pa -gbcš- apernyčč kpaköā -gböölā -glč 'lł. 'Čnyā 'prεε nyüülü -fεεεā' 'lł 'jrupāā -tčrupč 'כnyā kuwäll, -be 'č 'młכč ka-pu.

⁵⁵ -Gbcšapernyüü kpakü nyra juifēā tropinanyüüā 'fč 'bata nyüülü nēmāā' Jesu wii -gälł -tu -be 'ümāā' 'ככč 'bla, -maa 'ünyl 'jä 'ia wii -a. ⁵⁶ 'Kčččmlē -tätā 'ככč -gbag- blē -gälł, -maa 'üā 'papawii 'nyl bā dεε 'dee -a ††.

⁵⁷ 'Doorodoo nyā -tu 'ככč -gbagblē -gälł; 'ü -nēma: ⁵⁸ «'A 'nu, i ja 'כā mł -maa: <'Nyāā Nycsuaanyukulu kua' -pl u nyčč 'paa' -gblooa, 'kā 'nyāā -moloo 'pa jrüü tääā 'mlł, u nyčč -nēmāā' 'pa ††. > ⁵⁹ 'Ünyl 'sככwu 'ia nā wakłöölāā -gälł 'wli -a 'nönrö.

⁶⁰ 'Ia -gu -gbcšapernyčč kpakö nyā 'nyüglö -jria 'lł 'כnyā 'bete Jesu: «-Nēmā mε -a cε? -Asł -gba wiili 'ü 'saa' 'lta -gu le?» ⁶¹ Jesu 'nyl mε -a cε. -Gbcšapernyčč kpakö nyā 'patā 'כnyā 'bete 'ככč: «-Mč bā 'Kriisē, Nycsualč 'palāā' 'nł, 'čā 'ju?» ⁶² 'Tibāā' Jesu nł: «-Yεε, 'כč 'n bā. 'Anyā Nyččā 'Ju 'Klükā Nycsua 'dupa 'lł 'jārāā, 'כnyā celā -gbrü -gälł jaraā -be 'כnyā 'ji ††.»

§ RABII: Ebröwii 'lł 'iibā 'Kplčplanyčč

†† MarĚkē

14.27 ††† 'LbrεεpככKUA 27.12; 35.11 ††† Jaan 2.19 ††† 'LbrεεpככKUA 110.1; Daniēlē 7.13

⁶³ 'Ia -gu -gbɔsaperɛnyū kpakö 'ɲlara 'ka 'mugbea 'koti, 'k -nëma: «Wii 'plɛɛ a -ka 'bata le? ⁶⁴ Bubɔwiili 'k 'paa' Nyɔsuua -gu, 'a 'nu 'iin 'wli? -Asɛ 'a 'jää 'iin 'wu le?» 'Üa 'fɔ nɔnɔ 'k bā jājänyɔ; 'k 'kā 'mā jā †. ⁶⁵ -Mölöö -gbagba 'ka 'klɛ -tatrii, -mölöö -gbree 'ka 'wli dɔ 'kā, 'ü 'kakla 'kɔ -kɔtrɛ, 'kā 'ü 'bete 'kɔ: «Nyɔ 'kɔ 'kɔ 'ka 'mā' -mɔ dɛɛ, -ga 'kɔ 'nyru!» 'Jrupafenyū nya dɔru 'kɔ 'wu 'ünya 'papa 'ka 'nyakli 'l 'kpɛ ††.

Piɛɛrɛ nɔnɔ 'kɔnyɛ Jesu -a jre

Matiö 26.69-75; Lukè 22.55-62; Jaan 18.15-18,25-27

⁶⁶ Piɛɛrɛ bā ɛ -gböööa bei -wālɔ, -bɛ -gbɔsaperɛnyū kpaköa 'Jrupafɛɲɔ 'doo ji. ⁶⁷ 'k 'jää' Piɛɛrɛ -bɛ 'k 'mɔ 'mɔ 'nɔ, 'kɔnyɛ be 'kɔ -fālɔ: «-Na 'mugbe nɔnɔ Nasarɛɛtɛnyū Jesu ma 'nyɛɛ.» ⁶⁸ 'kɔnyɛ babla, 'k -nëma: «'Nyl 'nu wiili -saaalɔ 'wli -a, 'nyl 'iin jre -a jre.» 'kɔnyɛ 'cie 'kɔnyɛ mi -gɔba 'palafa 'wu. Sape nɔ -gbe. ⁶⁹ 'Nɔlɔ 'jää' 'kɔnyɛ 'patä 'kɔnyɛ -gbala nyūülü bāa' -plɔ: «Nyɔ 'kɔnyɛ 'plu bā 'l 'mɔ.» ⁷⁰ 'kɔnyɛ babla 'sɔkɔ. Flɔn, nyūülü bā 'l -plɔ nɔ -gbala 'sɔkɔ Piɛɛrɛ -maa: «-Nya 'kasa 'l 'mɔ bāa, Galileenɔ bā. -Na 'papawii -beere Galileenɔ ‡.» ⁷¹ 'k -nyl 'iin Nyɔsuua, 'kɔnyɛ 'sɔru: «Nyɔ 'kɔnyɛ 'gā 'a 'paa' 'nyl 'kɔnyɛ jre -a jre.» ⁷² -Bɛ dotro sape ka -gbɛgbekua -gu 'kɔnyɛ. Piɛɛrɛ nɔ 'pa wiili Jesu -gbala kää' 'kɔnyɛ plɛ: «Sape 'mä 'daa 'emä 'kɔnyɛ 'emä -gbe nɔ, -kɔnyɛ -nya tää kaa 'kā 'kɔnyɛ nyūülü -gbala 'sɔru -nyl 'mɔ jre ††.» 'k 'boba' 'iin, 'ka 'dugu.

'ü fa Jesu Rɔmɛnyūa 'kamanyɔ Pilatäa -nyɛ

Matiö 27.1-2,11-14; Lukè 22.66-71; 23.1-4; Jaan 18.28-38

15 -Sɔkɔgbalawlaa, -gbɔsaperɛnyū kpakü, tagbü -dɔkɔnyū nɔnyū juiŋɛ tropina 'lɔ nyūa 'fɔ nɔ 'plasraa. 'Ü kpasaa' Jesu nɔ, 'ünya fa 'kɔnyɛ 'nyl 'kɔnyɛ Pilatäa käl. ² Pilatè nɔ 'bete 'kɔnyɛ: «Juifɛa 'ku bā?» Jesu -nëma: «-Na mɔ 'i ja.» ³ -Gbɔsaperɛnyū kpakü -tu 'kɔnyɛ wii 'kɔkɔmɛ -gäl. ⁴ Pilatè nɔ 'patä 'kɔnyɛ 'bete 'kɔnyɛ: «'ɛɛ -nyl ɛ mɛ le? Wii 'kɔkɔmɛ 'ü -tua' -mɔ -gäl, -nyl 'nu 'iin 'wli -a?» ⁵ -Maa Jesu -kanyɛ mɛ -a ɛɛ, 'i kala Pilatè plekl.

-Gäa 'böböku

Matiö 27.15-31; Lukè 23.13-25; Jaan 18.39-40; 19.1-16

⁶ 'Asɛ -glɔsglɔsɔ 'ü 'daraa' 'Paakè jrää' 'l nɔ, 'asɛ 'k 'ɛɛɛ -jienɔ 'doo -wālɔ, 'k nyūa 'fɔ -gaaa' 'nyru. ⁷ Nyɔ 'doo bā ɛ -jie 'l 'k 'ü 'dara Barabasè, 'k -bɛ 'ka -mölöö. 'Ü 'bla nyɔ 'taɔn 'l 'ü jaa' -gumɔnyū tou. ⁸ Nyū nɔ -gbolomɔ, 'ünya -gbala Pilatè † kɔnyɛ 'sɔru 'k nōa' -glɔsglɔsɔ 'lɔ 'doo. ⁹ 'Tibäa' Pilatè nɔ: «'A 'bata -a 'ɛɛɛ juiŋɛ 'ku -wālɔ?» ¹⁰ Pilatè jre 'iin 'sɔru -gbɔsaperɛnyū

† 'k 'kā 'mā jā: Levitiikè 24.16 †† ‡ -na 'papawii -beere Galileenɔ: -Taa waklūülü 'nyl greekè -kätɔkɔ -mɔdooa 'mɔ -a bā. †† Marèkè 14.30 †† Nyū nɔ -gbolomɔ, 'ünya -gbala Pilatè: Greekè kätɔkɔ -mɔdooa 'mɔ 'i -jjra: Nyū nɔ 'jra, 'ünya mi Pilatè -gbala.

kpakü 'saa' 'kɔnyɛ wasäsa. ¹¹ -Maa -gbɔsaperɛnyū kpakü nɔ 'tutro nyū 'wli 'mā Barabasè -wālɔ 'ɛɛɛ. ¹² Pilatè nɔ 'patä 'kɔnyɛ -gbala 'üün: «-Asɛ 'a 'bata -a nɔ -mɔ 'ka 'a 'daraa' juiŋɛ 'ku le?» ¹³ 'Ünya 'klerewu 'sɔkɔ: «Kolo 'kɔnyɛ kɔnyɛ -gäl!» ¹⁴ Pilatè nɔ 'bete 'üün: «Bubɔgbi 'plɛɛ 'kɔnyɛ 'kɔnyɛ 'sɔkɔ 'wu, 'ünya -gbolomɔ -gböösa: «Kolo 'kɔnyɛ kɔnyɛ -gäl!» ¹⁵ Pilatè nɔ, nyūülü 'mä -gu 'kɔnyɛ -wa nɔ, 'kɔnyɛ 'ɛɛɛ Barabasè -wālɔ. Pilatäa nyū bɔaa' Jesu -gbalefi -gälɔgbagbaku nɔ, 'kɔnyɛ 'sa 'kɔnyɛ 'ümä 'kɔnyɛ kɔnyɛ -gäl kolo.

¹⁶ 'Sugla nɔ fa Jesu 'ünya pa -goftanëmaa -gbööli ††, 'ünya we 'üa -mölööa 'fɔ. ¹⁷ 'Ünya 'pa 'kɔnyɛ -fɔfɔ 'kɔnyɛ kpakü †† -gäl, 'ünya 'sɔro 'kɔnyɛ. 'Ünya -tu 'ka 'wli nänä 'wɔlɔgbälä 'ü daa', ¹⁸ -bɛ 'ü 'treɛ 'kɔnyɛ: «Juifɛnyūa 'ku, -ay-oo!» ¹⁹ 'Kä 'ü -gbaaa' 'ka 'wli sɔɛ -gäl, 'ü -gbaaa 'kɔnyɛ -tatu 'wu, 'kā 'ü 'paa 'ka 'kɔkɔtrɔ kotifli, 'kā 'ü 'cie 'üa nyūfɛ 'wu 'ka 'klɔ -beere 'üa 'ku. ²⁰ 'Ü bɔaa' 'kɔnyɛ sröröku nɔ, 'ünya 'ba 'kɔnyɛ -fɔfɔ 'kɔnyɛ -gäl, 'ünya 'sɔro 'kɔnyɛ 'ka 'mugbea 'sosroodii, 'ü nɔnyɛ 'kɔnyɛ 'cere -fäl 'ümä 'kɔnyɛ kɔnyɛ -gäl kolo.

Jesua kɔnyɛ -gälɔ koloku

Matiö 27.32-38; Lukè 23.26-34,38; Jaan 19.17-24

²¹ Nyɔ 'doo sɔ ɛ 'klɔɛɛ, 'k 'ü 'dara Simɔnyɛ Sirɛnɛbätäa nyɔ †, 'k -gu Alesandrè nɔnyɛ Rufusè †. 'k 'jia' -sikɔ nɔ, 'sugla nɔ 'kɔnyɛ 'ka 'klüa 'kɔnyɛ, 'k -gbötö Jesua kɔnyɛ.

²² 'Ünya fa Jesu -pɔ 'doo 'i 'ü 'daraa' Gölögota; 'ia -gbaa bā «'wukapea -gba». ²³ 'Ünya -nyl 'kɔnyɛ -duvɛnɛ 'ü 'cak-laa' -wöserili 'ü 'daraa' 'miirè 'mā 'mɔ, -maa 'kɔnyɛ 'iin 'mɔ -a 'mɔ. ²⁴ 'Ü bɔaa' 'kɔnyɛ kɔnyɛ -gäl koloku, -bɛ 'ümäa' 'ka 'koti 'lɔpäälä nɔ, -kɔnyɛ 'ü 'pala 'iin -gäl ††. ²⁵ 'Ü 'kɔnyɛ -suwlaa 'Jrupowlaa †. ²⁶ -Gbaalä kɔnyɛ 'ü 'bɔaa' Jesu nɔ, 'ü -jjra 'iin tuu 'pɛ -gäl; 'iibä: «Juifɛnyūa 'Ku». ²⁷ 'k -bɛ 'jejenyū 'kɔnyɛ 'ü kolo -pɔ 'doo 'wu kɔnyɛ -gäl; 'doo bā 'ka 'dupa 'l, 'doo nɔnyɛ bā 'ka kumla 'l. ²⁸ 'Asɛ wiili -jjra kää' nyɔsuapɔkɔnyɛ 'l -gba: «-Balunyūa -kɔnyɛ nyɔnyɛ 'ü 'dara 'kɔnyɛ ††.»

²⁹ -Sisinyū -gbata 'wli -bɛ 'ü -jeje 'kɔnyɛ -bɛ 'ü nō: «-A si -a 'jä! -Mɔ -gblooa' Nyɔsuanyuku kpakü -bɛ 'ka 'paa' 'uun jrū tää 'mɔ nɔ †, ³⁰ 'balɔ -na nyufa mɔ 'kā -ciie kɔnyɛ -gäl 'la!» ³¹ 'Asɛ -gbɔsaperɛnyū kpakü nɔnyɛ -dɔkɔnyū nō bɔaa -bɛ 'ü srörö 'kɔnyɛ: «'k 'pɔnyū -mölöö, -maa 'ka nyufa 'kɔnyɛ 'lɔ 'kɔnyɛ! ³² 'A 'Kriisèl bāa' Israeëlä 'ku sɔ kɔnyɛ -gäl, 'kā 'a 'jää 'kɔnyɛ, 'k -bɛ ana plɛ 'mä -si!» Nyūülü 'ü nɔnyɛ 'kɔnyɛ 'kɔnyɛ koloa' -pɔ 'doo 'wu -jeje 'kɔnyɛ bɔaa.

††† -GOFLANĒMAA -GBÖÖLI: Rɔmɛnyūa 'kamanyɛ 'ü 'daraa' Pilatè, 'ka -gbööli. ††† -FɔFLɔ 'KOTU KPAKU: 'Üa 'brea dɔnyɛ. 'Ii 'ü nō -bɛ 'ü 'kɔnyɛ 'ku -pana. Nyū kpakü 'sɔro 'iin bɔaa. † SIRENĒBÄTĀA NYɔ: Juifɛa -glügbö -mölöö bāsa. 'Üa bätälä 'ü 'daraa' Sirɛnɛ bā kɔnyɛ 'nylmi bätä. 'Ää 'ü 'dara 'saarl Libii (Libye). † RUFUSÈ: Rɔmɛnyū 16.13 ††† 'Lbrerepɔkɔnyɛ 22.19 †† Greekèwii nō: «Tää nā -glliiɔ 'l.» Juifɛa -nyɛ nɔ, 'taɔn 'l 'jru 'kɔnyɛ, 'a -plɔ 'ü 'bala 'taɔn a -täsäku. 'Jrolu ma 'mumrɛl nɔ, 'i bā -glliiɔ -uundoo 'üa -nyɛ. ††† Lukè 22.37; Esaii 53.12 †† 'Lbrerepɔkɔnyɛ 22.8; Marèkè 14.58; Jaan 2.19

³³ -Sopuwlaa nu, 'jōjrūūkpū nya pala 'ia 'blūla 'fu -gält pala pala -gbiajrua -gliiibeī tāā †. ³⁴ -Gbiajrua -gliiibeī tāā jrāa' 'l, Jesu nya 'kpō, 'u -nēma: « Eloii, Eloii, lama sabakētani?» 'Ia -gbaa bā: « 'Na Nyxsua, 'na Nyxsua, dē-plēē kā -gu -sō 'mū dēri le ††?» ³⁵ -Mūlū bā ia' -plū 'nua' wiili 'u 'paa' 'wli -nēma: «'Ba ponyakli, Elii 'u we!» ³⁶ Nyxō 'doo nya fu, 'unya 'jua dape † viinegrē dēri, 'unya kpasra 'ēen tuu 'kl. 'Omā 'ēen Jesua 'mā 'kl -tu 'mā 'nyxny, -be 'u nō: «'Ba 'nyüglō amā 'iin 'jā, Elii ma nya 'u celū 'bakalū ji.» ³⁷ -Maa Jesu 'māa' 'l -fufu 'ba 'unya 'kpō -gbōōsa.

³⁸ Dōulu pōsō ia' † Nyxsuaanyuku kpaku -wält, 'unya -gaalal -plou! Kolo 'ua 'wlugba 'kā -a -tō 'l -wält.

³⁹ 'Suglakamanyxō bā ia' -plū 'jāa' 'sūri Jesu 'kpōa' † -be 'sūri 'u nua' -fufu 'lūbadēē nu, 'u -nēma: «Nyxō kua' -pū bā 'l 'kasa Nyxsuaa 'ju!»

⁴⁰ 'Nlēgē tunjūldēri -be 'u -pupū bla. 'Ūa -tōrupū bā 'l Magēdalayria Marii, Salomee nyra Mariilū -gua' Jaakē jō -be Josēēsē. ⁴¹ 'Ūū nyra Jesu ma 'nyere 'wu, 'ūū ma kälā 'u wii -gba 'tan 'l 'u ma bā kaa' Galilee. 'Nlēgē 'kōmle -mōlōō nyra 'u nya 'jra Jerusalēmē.

Jesua -tutuku

Matiō 27.57-61; Lukē 23.50-56; Jaan 19.38-42

⁴² -Gbiajru mōa', -be 'i bāa' -ēlereku, -fufupasra -gu nu, ⁴³ Arimatēbātāa nyxō 'doo 'ū 'daraa' Josēēfē; 'u bā juiifēa tropina 'lūa nyxō kpakō; 'u 'mugbel, Nyxsuaa 'kamaplā 'u -glāa; 'u 'jā 'klū 'unya mi Pilatē 'kl 'nyüglō, 'u 'mā 'u nyxō Jesua jājāa nō -ny. ⁴⁴ Pilatēa pleklūkala 'kā Jesu 'mā jā 'kōklesa; -jāa 'ii we 'suglakamanyxō, 'unya 'bete 'u ima 'daa Jesu jāa' 'i 'a 'lūwle. ⁴⁵ 'Suglakamanyxō, 'saa' 'u nyxō -gālū nu, 'unya -ny Jesu jājāa nō Josēēfē. ⁴⁶ 'U -sua' 'lūcēē, 'u 'ciea' 'u nyxō -fifra 'u 'mū 'ēen, 'unya fa 'u nyxō 'tākā kpakōlā 'ū 'kōk' 'l 'piekal; 'unya nu 'tākā kpakō 'unya kpa 'uun 'kl. ⁴⁷ Magēdalayria Marii -be Josēēsēa 'yio Marii 'jā -te 'l 'u 'u -tua' Jesu.

† -SOPUWLA ... -GBIAJRU -GLIIBEI TĀĀ: Greekēwii nō: «'Jōjrūūkpū nya pa -tutua 'fu -gält, -sō -gliiibeī -uundoō 'l -a mi -a -tō -gliiibeī -uunmlū 'l.

†† Arameenyūūa wii 'l 'ū 'pala 'iin. 'Lubrēpōxō 22.2 † DAPE: -Mā dape -mede a jrea' -a, -maa 'tanīe 'lūa dēē -medeē bāsaa, 'ē 'nyxny 'nū 'kōmle.

‡ Dōulu pōsō ia': Dōulu kā 'kpōkpū -gbōōsa. Dōulu kā 'kpōkpū -gbōōsa. 'U ku Nyxsuaa Paparūa palafa 'wu. Nyxsua 'u 'jlara 'uun. 'Ii -gbala amū 'sūri Jesua jājāku 'saa 'u -glūgbō 'nyufū 'ūmā Nyxsuaa 'klū 'nyüglō -mlati. Egēsōdē 26.31-33 ‡ 'kpōa': -Taa waklōōlā 'ny greekē kätupōxō -mldōōa 'ml -a bā.

JESU SŌ 'KUAABRE

16.1-8

Jesua 'kuaabresōxō nyra 'u cēla 'jajraku

Matiō 28.1-8; Lukē 24.1-8; Jaan 20.1-2

16 -Fufupasra -sia' nu, Magēdalayria Marii nyra Jaakēa 'yio Marii -be Salomee, nya -su 'nōnū-pakpū, 'ūmā Jesu -gba 'papa. ² 'Sōrēa -sūwla -nyxsua 'jrufla -gōlōfa 'wu dotro, -jāa 'ūū mi 'kuyu 'l. ³ 'Ū mō -be 'ū 'betre 'ūa nyüfē: «Nyxō 'plēē nya -plū 'l 'tākälā -gbugble 'unya amū -nyl le?» ⁴ 'Ūmā 'klū 'wudōxōkalū mi, 'tākā kpakōlā 'a 'l 'mā 'kl 'wu, -be 'ā 'bua -gbōōsa. ⁵ 'Ūmā 'kuyu 'l pakalū mi nu, 'ū 'jārā 'l nōtugbō, 'u ku 'dupa 'pē 'l; 'u pa 'kōk -pana 'l. 'I pē 'ūa -gālū 'ku. ⁶ 'Ū nya -gbala 'ūūn: «'Ana -gālū 'ku 'nyl fu, Nasarētēnyxō Jesulū 'ū koloa' krua -gālū 'u 'bataa', 'u 'a 'kuaabre sō, 'unya -te -a bā, -jāa -pū 'ū 'pie 'l 'u nō. ⁷ 'Ba mi 'ba -gbala 'u 'wunyerenyūū nyra Pēērē 'u 'sūri 'u -taa 'amū 'nyufū 'klōxō Galilee. 'A -nyēē 'amā 'u nyxō 'jārā, 'sūri 'u -gbala kaa' 'amū ††.» ⁸ 'Ū 'ciea' 'kuyu 'l, fufu 'ū fa 'ūnya mi. 'Ūa -gālū 'ku fu -be 'ū titre. Nālea -gu 'ū -kanyū nyxō 'doo -a -gbala.

JESU 'KŌK 'U 'WUNYERENYŪŪ 'KL

16.9-20

⁹ Jesu sōa' 'kuaabre 'Sōrēa 'klūa jrūū 'l nu, Magēdalayria Mariilū 'u 'ba kaa' domūū -uunsō -gālū, 'u -kātū 'u 'kōkkl. ¹⁰ 'U fa nyūūlū nyra 'u ma 'nyēēa' 'ū bāa' 'dugu 'l -gogo. ¹¹ 'Ū 'nua' 'sūri 'u bāa' 'l, -be 'u 'jāa' 'u nyxō nu, 'ūnyl 'iin wiia 'dara.

¹² 'I -sia' nu, 'ūa -tōrupūa nyūū 'u mō 'l 'klūēē, 'unya 'kōk 'ūa -tōrupū -beere -pasanyxō. ¹³ 'Ūnya 'blōō 'ūnya mi 'iin -mūlū -gbala, -maa 'ūnyl bla 'ūa mlūa wii wii -a 'dara.

¹⁴ 'I mia' blōkalū nu, 'ūa nyūūpunyxōdōō jō 'l dēē, 'unya 'kōk 'ūa -tōrupū; 'ū 'jāa' 'u 'kuaabresōdēē -be 'ūnyl 'iin wii 'dara, 'ia -gu 'u 'daa 'ūūn 'sūri 'ū 'sua' 'nyakliwli -be 'ūnyl toroa' 'u nyxō plē. ¹⁵ 'Ū nya -gbala 'ūūn: «'Ba mi 'plāa 'fu -gālū, 'ba 'saralū nyūūa 'fu 'mufagogo. ¹⁶ 'U nēmāa' 'ān wii 'dara, -be 'ūmāa' 'nū 'wli 'pa, 'unya 'lūmlūwā. -Maa -mōk -nēmāa' 'ān wii 'dara, Nyxsua nya 'u nyxō 'pōkta. ¹⁷ -Jāa -saragbia tielē nyūūlū nēmāa' 'ān wii 'dara 'māa' nu: 'Na 'nyrklū 'ūnya domūū pēa; 'ūnya nyūū -mōlōōa mlūa wii 'paa; ¹⁸ 'ūnya trii 'kplakplāa; ūma 'pa 'ūa dii dēri 'bablawōseri, 'i -nēmā 'ūūn dēē -gba -a

††† Marēkē 14.28

nu; 'ünya -wusublanyüü klugbë -gäli 'piea, 'kä 'ünya 'pu.»

¹⁹'Pläkänycw btaa' 'üün wii -gba 'palaku, 'çnya sakla cel, 'çnya ku Nyçsuaa 'dupa 'pe 'li †. ²⁰'Ünya mi -pwa 'fu

† Akëtë 1.9-11

nyçsuaawii 'pala. 'Pläkänycw nyra 'üü -fεεεε 'jrupa 'wu, -saragbia tielë 'ü nöa', 'ii 'paa 'üa wii 'ku -gäli. 'Asi i bä †† ‡

†† 'Asi i bä: -Taa waklüülü 'nyi greekë kätupcwki -mıdooa 'mli -a bä. ‡ -Taa 'pel (9-20) 'nyi greekë kätupcwki -mıdooa 'mli -a bä.

LUKĒ

-PĶĶUA 'MLĀ WII

Lukē 'nyl Jesua 'wonyerēnyĳa bā, -maa 'ĳ nyra nyūlū ma 'nyerēa' Jesu -gba kuwālt. 'Ŋnya 'bete 'ūn 'srl Jesua 'klā nyra 'ĳa 'jrūpa bāa', 'ĳnya 'nu 'iin 'wli 'mufasa. 'Ŋnya -jjra -taa -pĳĳkulu, 'ĳnya fa 'uun nyĳĳ 'ū 'daraa' Teofiilē. Lukē bā -dĳtanyĳĳ, 'ĳnya fala apotrē 'Pĳĳĳ -pĳ 'kĳĳmĳ. Nyūlū kā 'fĳ -jjraa' nycsuaawii, 'ūa -tĳrĳpĳ Lukēa 'doo 'nyl juifēnyĳ bā. -Maa 'ĳ 'sasralu juifēa -dĳ 'ĳa -gbötü 'mä nyĳĳ bāa' Jesu jre 'mufasa.

Lukē nĳna -maa juifēnyū ma -gla 'kĳl 'mä kaa' 'l 'ūn mlĳbakal ji. 'Aba 'lumlĳbanyĳĳ kā -gā nycsuaamlĳ -palanyū 'paa' nycsuapĳĳĳ 'mlĳ, -be 'ū 'daa Nycsua nya 'ĳĳ ĳĳa. Nycsua jre kā 'sa -maa 'lumlĳbanyĳĳ ma 'nyl 'l -a bā nĳ, 'iibā amĳ bāa' -tutugāla nyū, anya ĳ tĳa. 'Ŋ ĳĳ 'ĳa 'ju 'doo 'doo 'ĳmä nyūlū kā 'fĳ 'pia' 'ĳĳ plē -gālt 'lumlĳba, -tutu -gāla -glügbüa 'fĳa 'mlĳ nyū. 'juĳ nĳ, 'ĳ bā Jesu.

Lukē -jjra 'srl Jesu -gloroa', nyra diili 'fĳ 'ĳ nua' -tutu -gālt, nyra wiili 'ĳ 'kplā nyū, 'ĳa jājāku nyra 'ĳa 'kuaabresĳĳĳ -gā. Jesu 'pala nyū nycsuaawii -gba, 'ĳnyl 'ūn -gba -a brere, 'ĳ 'pĳ -wusublanyū, 'ĳ pĳ -balu-sisi, -be 'ĳ nu dii 'kĳĳmĳ, 'ii -söoa' nyūa bobowli 'wu.

Lukē -jjra bĳa 'ĳĳa nĳ -pĳĳĳ: 'ua 'nyl bā «Akētē». 'Ŋ -jjra 'ua 'mlĳ wiili kā 'fĳ 'jraa' apotrē -gālt, 'bala 'taun 'l kā 'mlĳ Jesu jraraa' celĳ, -a 'tĳ 'taun 'l nycsuaawii -gbala -pĳa 'fĳ kā.

-jāsĳ -pĳĳkulu 'totroa' 'klĳ:

Wiili kā -gu Lukē -jjra Teofiilē

'Srl Jaan Batiisē nyra Jesu 'sĳ -gloroa'

Nycsuawiili Jaan Batiisē 'paa'

Jesua 'nĳwlipapaku nyra 'srl Sataan 'traun a' Jesu

Jesu nya mi Galilee ku

Jesu sĳ Galilee, 'ĳnya mi Jerusalemē

Jesua 'täpa 'sĳre -tutu -gālt: 'ĳa -gātutaun, nyra 'ĳa jājāku

Jesu sĳa' 'kuaabre

Jesu srara 'ĳa nyufa 'ĳa 'wonyerēnyū 'klĳ, 'ĳnya 'jra celĳ

WIILI KĀ -GU LUKĒ -JJRAA' TEOFIIĒ

1.1-4

-PĶĶKULU LUKĒ FAA' TEOFIIĒ

1 Nyū 'kĳĳmĳ -floro 'ūnya -jjra wiili -sröröa' ana -nyē. ²Wiili 'ū 'saalt nĳ, 'a wiili nyūlūa 'mugbe 'jāa', 'ū bāa' 'saarl nycsuaawii 'jrūpa 'l, 'saraa' 'l amĳ nĳ, 'ii bāsaa. ³'Ii kānyrĳ, 'ĳĳanyĳ Teofiilē, †'na 'mugbe nya 'betre dĳrl plēblösa 'nyaa mi 'ia 'fĳa 'kākolofa 'wu 'nyaa 'jā 'ia 'ĳcasa; 'ia -gu 'n -jjra -mlĳ 'wu 'srl 'i nua' -be

† 'ĳĳANYĳ TEOFIIĒ: 'Srl Lukē were Teofiilē -teklĳ nĳ, 'asĳ 'ū ma were nyū kĳkū 'ūa 'taun 'l.

'i 'totroa' 'klĳ, ⁴-mä 'iin jre 'srl wiili 'ū 'kplaa' -mlĳ bāa' 'ĳcasa.

'SRL JAAN BATIISĒ NYRA JESU 'Sĳ -GLOROA'

1.5-2.52

'Srl Jaan Batiisē -glooroa'

⁵'Taun 'l nyĳĳ 'ū 'daraa' Erĳĳdē bā kaa' Judeea 'ku nĳ, -gĳĳsaperĳnyĳĳ 'doo bā kā, nyĳĳ 'ū 'daraa' Abia, 'ĳa -gĳĳsaperĳnyūa -tĳrĳpĳ, 'ĳ 'ū 'daraa' Sakarii. 'Ŋa 'ĳlĳua 'nyl bā kā Elisabeetē. -Gĳĳsaperĳnyĳĳ kĳköl 'ū 'daraa' Arĳĳ †† 'ĳa -glügböyria. ⁶Sakarii -be 'ĳa 'ĳlĳ -gāklĳ Nycsua 'klĳ -gālt; 'ū -träärält 'ĳa -dĳa 'fĳ, wiili 'Pläkānyĳĳ

†† 1 Kroniikē 24.7-18

'daaa' 'ii 'ü nö, 'ünyl wala dēē -a. ⁷ -Maa 'ünyl 'ju -a kä. Elisabēētēlb -gbw, 'üa 'sww nya bialkl.

⁸ 'Tain 'doo 'l n, -gbwsaperinyüülü kä -trwupw Sakarii baa' n, 'iibä 'üa nē 'tain 'ümä 'perjrupa Nywsuaanyuku kpaku -wält -fēēēē. ⁹ 'Ü mia' -gält -sie, 'surl 'peridēēa -dw -gbaa' n, Sakarii 'i blö 'wli. 'Ww nēmä Nywsuaanyuku -wält 'kuna 'pütö. ¹⁰ 'Ww 'pütö 'kuna -be nyüü 'kwwmle bā -fält 'ü bibie Nywsua.

¹¹ 'A 'ia 'tain 'l 'Pläkänycwaa 'aanjē 'twk 'kww 'kl. 'Ww 'nyüglö 'töwölölä kä -gält 'ü 'pütöä' 'kuna, 'äa 'dupa 'pelt †. ¹² Sakarii 'jää' 'wmi n, 'wa ple -gbakä, 'hale nya 'bla 'wmi. ¹³ -Maa 'aanjēlw nya -gbala 'wmi: «Nale 'nyl 'bla -m, Sakarii! Wiili -beetrea' Nywsua 'l, 'w 'a 'nyie. -Na 'hluu Elisabēētē nya -m, nylbeju -nyla. 'Dara 'wkw Jaan. ¹⁴ 'Ww nēmä -na dwru bā, 'wa -guguuö nya nyüü 'kwwmle dwru 'wu kaa, ¹⁵ 'be 'wnya nycw kpakö baa 'Pläkänycwaa 'kl -gält. 'Ww -nēmä -duwēn -a 'mla, 'w -nēmä kaklanu -a 'mla †. Kolo 'wa 'yioa 'ml 'kä, -a ji 'wa -glooro 'tain 'l n, 'Nyüna -Susu nya 'wkw 'l 'sia. ¹⁶ 'Ww Israēlēä 'jü 'kwwmle 'üa 'Pläkänycwaa baa' Nywsua, 'wa 'pelt derüblöa. ¹⁷ 'Ww nēmä 'nyufw -ta, -susu nyra 'klülü bā kaa' Elii 'l nya 'wkw 'lwbāa, 'wma tuua polu 'jüa 'pelt kält -sie, † -be nyüülü 'nyl -trääräa' 'l Nywsua n, 'wma 'üün bobowlili -gaa' 'kl -nyl. 'Ww 'Pläkänycwaa -glügbö 'käsri.»

¹⁸ Sakarii nya 'bete 'aanjē: «-Asl 'mä 'saa jre 'surl 'i baa' 'cucasa le? 'Be 'nyaa 'klwbā, -be 'na 'hluu 'mugbe 'a 'klwbā -o!» ¹⁹ 'Iibāa' 'aanjē n: «'Mww bā Gabriēlē, † 'wkw 'ma Nywsuaa -gba 'kä. 'Ww blw 'ml -a ji -a -gbala -m -taa 'mufawiili. ²⁰ Wiili 'n -gbalaa' -m n, 'inya 'l jrää' 'ia 'tain 'l. -Be -nyla' 'iin wii 'dara n, 'ia -gu -ka -nēmä wii -a 'pa. -Nēmä wii -a 'pa 'pa 'kä wiili nya nrörö.»

²¹ -Be 'ia 'tain 'l n, nyüü -glaara Sakarii 'kl. 'Surl 'i nua' -be 'w -wlea' Nywsuaanyuku kpaku -wält, 'i kala 'üün plekl. ²² -Maa 'w 'ciea', 'wnyl 'l -a bā 'pawii. 'Ünya jre-saa Nywsuaa -plull paa' 'i 'w mia' n, Nywsua ja 'wkw sanyü -gält. 'Ww 'paa' wii n, 'ia -gu 'w nö 'dari -be 'w detē. ²³ 'Ww 'perjrupaa jrüü blöa' n, 'wnya mi 'wa -nyēē.

²⁴ 'A 'fw -sia' n, 'wa 'hluu Elisabēētē nya bā nugbla 'l. 'Ww -fält -a 'cere -söplü -gbö. 'Ww plekl 'w 'pala wii:

²⁵ «-Jäst Nywsua nua' 'm: wiili ma baa' 'na 'nyüsü nyüüa 'kl, 'w 'a 'ml 'iin -gält 'ba.»

'Surl Jesu nēmāa' -gloorodēē nu

²⁶ Elisabēētēa -gua -söplü -uundoo, Nywsua nya blw 'aanjē Gabriēlē Galileea bätälä 'ü 'daraa' Nasarētē 'äa 'ml. ²⁷ 'Ww mi 'hlekäplö 'dooa -nyēē, 'wa 'nyl bā Marii. 'Ww dwlkw 'wmaa' kä 'wa 'nyl bā Joseēfē, Dawidēa -glügböncw. ²⁸ 'Aanjē nya jirö 'wkw -gba, 'wnya -gbala 'wkw: «-Ayoo, -m Nywsuaa -gbinanaku jrää', 'Pläkänycwaa bā -m derl. -Mw 'papanl jrä 'hlegēa -trwupw †.» ²⁹ 'Ww 'nua' wiili 'w 'paa' 'wli n, 'wa ple 'caklalt -gböosa, -be 'w 'bete 'wa

† Egēswdē 30.1-6; 1 'Ku 7.48 †† Nwwbrē 6.1-21 † Malasii 4.5 †† Daniēlē 8.16; 9.21; Lukē 1.26 †† -Mw 'PAPANL JRÄ 'HLEGĒA -TRWUPW: -Taa waklülü 'nyl greekē kätupwkw -midooa 'ml -a bā.

nyufa 'trwulua -gbaa 'l ††. ³⁰ 'Aanjē nya -gbala 'wkw: «Marii o, 'hale 'nyl 'bla -m, 'be Nywsuaa -gbinanaku jrä -m. ³¹ -Nya nugbla 'l bāa, 'kä -nya nylbeju -gu, 'kä -nya 'wkw Jesu 'nyl -nyl. ³² 'Ww nycw bāa, 'kä 'ünya 'wkw Nywsualw -sia' 'wua 'ju 'dara, 'kä 'Wusi Nywsualw nya 'wkw 'ku 'lunrörö, -beere 'wa tu Dawidē; ³³ 'kä 'wnya Jakwbēa 'jüa †† 'ku bā 'pluplw. 'Ww 'kamaplā -nēmä bā -a bā 'plw §.» ³⁴ Marii nya -gbala 'aanjēl: «-Asl 'imä nrörö le? 'Be 'nyraa nylberu -kaaplw 'pi -o!» ³⁵ 'Aanjē nya -gbala 'wkw: «'Nyüna -Susu nya -m -gält 'cerea, 'kä 'Wusi Nywsuaa 'klü nya -m 'kltrara -beere -gbru. 'A 'ia -gu 'julw -nēmāa' -gu n, -balu nēmä 'wkw 'l -a bā, 'kä 'ünya 'wkw Nywsuaa 'ju 'dara. ³⁶ -Jää -na -wladia Elisabēētē, 'w bialkl -maa 'w bā nugbla 'l. 'Ww 'ü 'daraa' -gbwkwhluu, 'wnya nylbeju -gua. 'Ww -uundooa nē -seple 'l 'w bā. ³⁷ Nywsua 'mreē wiia 'fw. ††» ³⁸ Marii -nēma: «'Pläkänycwaa 'jrupafēhluu 'n bā. Wiili -saa' 'l i jrä 'ml -gält!» 'Aanjē nya mi.

Marii mia' Elisabēētēa -nyēē

³⁹ 'A 'tain 'doolua 'ml, 'a -plu Marii ku dotro, 'wnya fa -jiji 'wnya mi Judeea 'dugbēa bätä 'döa 'ml. ⁴⁰ 'Ww paa' Sakariia nyuku -wält n, 'wnya 'treē Elisabēētē. ⁴¹ Elisabēētē 'nua' Mariia wii 'wli dotro 'wa 'ju nya swkou 'wa 'ml. 'Nyüna -Susu nya 'si Elisabēētē 'kl, ⁴² -be 'w 'paa wii -gböosa: «'Nlegēa 'fw -trwupw -m Nywsua 'pa 'n -gböosa, 'wnya 'pa bā 'julw -nēmāa' -gu 'n.» ⁴³ Nycw 'plēē 'n bā -be -taa wiili jrä 'ml -gält le: 'kä 'na 'Pläkänycwaa 'yio 'mä 'ml 'jäkalw ji le? ⁴⁴ 'Be 'n 'nua' -na 'teetrewii 'wli dotro, 'julw bāa' 'na 'ml swskou dwrua. ⁴⁵ 'Nlul, abla dwru 'blaa -m: 'be wiili 'Pläkänycwaa -gbalaa' -m n, -daara 'iin wii 'surl 'imāa' nrörö.

⁴⁶ Marii -nēma:

«'Na -susu 'buala 'Pläkänycwaa ††,

⁴⁷ 'na ple nö 'na 'Pläkänycwaa Nywsuaa dwru,

⁴⁸ 'be 'w 'a 'na -gä plepa, 'mww bāa' 'wa 'jrupafēhluu wnyla' -gbaa kä. 'A 'ia -gu, 'bala 'saaru -gält -a mi 'tain a 'fw 'l, 'jüa 'jü nya 'ml dwruhluu 'daraa,

⁴⁹ 'be 'klükä Nywsua nu 'ml 'mufagbi -gba; 'wa 'nylra 'nyüna.

⁵⁰ 'Ww -gbinanaku bā nyüülü -trääräa' 'l 'wmi 'jüa 'jü -gält 'tain a 'fw 'l ††.

⁵¹ 'Ww srara 'wa 'klü: 'wa 'daru 'w nu 'wnya -gbagba -twk-lubwkwnyüü 'kä.

⁵² 'Ww 'baba 'kuu 'üa kpü -gält, 'wnya 'jrara ü 'ciea' 'üa nyüfē 'wu.

††† Greekē kätupwkw -midooa 'ml 'i -jira: «-Maa 'w 'jää' 'wmi n, 'wa ple 'caklalt wiili 'w 'paa' 'ia -gu; -be 'w 'bete 'wa nyufa 'trwulua -gbaa 'l.» ††† JAKWBĒA 'JÜ: Greekewii nö: «Jakwbēa nyuku». 'Iia -gbaa bā: Israēlēä 'jü. § 'Papa 'iin 'kl: 2 Samiēlē 7.12,13,16; Esaii 9.6; Daniēlē 7.14 ††† Jeneesē 18.14 ††† 1 Samiēlē 2.1-10 ††† 'Lubrerepwwkw 103.17

⁵³ Nyүүлү -gbëka 'blaaa', 'k -nyl 'üün diili kã 'fũ 'ü 'bataa'. Nyүүлү jia' 'bũ, 'knya 'ba 'ümü 'uun kãl, 'knya pre 'üün.

⁵⁴ 'Da nyateplea -gu 'knya ji 'ca 'jrupafenykwa Israaelë † -gba.

⁵⁵ 'Asi 'k -gbala kã ana tuu Abraamë -be 'ca 'jüa -gu 'kã 'pũpũbua -gu.»

⁵⁶ Marii -si Elisabëetëa -nyee -söplü tää, 'knya 'mä 'ca -nyee deri 'blöö.

Jaan a -gugutaun

Jenëesë 21.1-8; Rutë 4.13-17

⁵⁷ Elisabëetëa -gugutaun jrää' 'lũ nũ, nyũbeju 'k -gu.

⁵⁸ 'Taan 'lũ bätää nyüü nyra 'ca 'wuwonyüü 'nuu' -maa 'Pläkänycwã -nyl 'kũ -jũru kpakulu nũ, 'ü nyra 'kũ nya nu 'ia dũru. ⁵⁹ 'I kää' jrüü -uuntää nũ, 'ünya ji 'jũlũ 'bökalũ ††. 'Ü 'bata 'ü 'mä 'kũ 'ca tua 'nyrũlũ bää' Sakarii -nyl.

⁶⁰ -Maa 'ca 'yio nya dũru wii 'wu 'k -nëma: «'Woo, 'ca 'nyrũ bã Jaan.» ⁶¹ 'Ünya -gbala 'kũ: «'Nycwã 'nyl -na -gbööli 'samaa 'nyrũ -a 'klaa 'la!» ⁶² 'Ünya nu 'dari 'ünya 'bete tu 'nyrũlũ 'mäa' 'ca 'ju -nyl. ⁶³ Sakarii nya -se tuu 'pe 'mä 'lũ -jũra; 'knya -jũra: «'Da 'nyrũ bã Jaan.» 'I kala nyüüa 'fũ pleklũ. ⁶⁴ 'A -plũ 'k ku dotro 'knya 'pawii, -be 'k 'buala Nyçwã 'nyrũ. ⁶⁵ Nyүүлү kã 'fũ kua' 'üa -gba, nyra Judeea bätelë kã 'fũ bää' 'dugbë 'lũ nũ, ñalë 'bla 'üün. 'Ia 'dooa -gã nyüü 'paa. ⁶⁶ Nyүүлү kã 'fũ 'nuu' 'iin 'wli nũ, 'ü 'bete 'üa nyüfë: «-Asi -taa kũ 'jũlũ nya -srũ bã le?» 'Be Nyçwã 'darũ bã 'kũ -gãlũ.

'Dulu Sakarii brũa'

Lukë 1.13-17; 3.2-18

⁶⁷ 'Nyüna -Susu nya 'cere 'jũlũ tu Sakarii -gãlũ, 'knya 'pala Nyçwã 'nyrũklũ wii:

⁶⁸ «'A 'buala 'Pläkänycwã 'nyrũ, Israaelëa Nyçwã, 'srũ 'k nuu' -be 'k jia' 'ca -glügbö 'jä, -be 'k 'paatã 'k 'baa' 'lũ 'üün mlũ.

⁶⁹ 'Cũ ja amũ 'lũmlũbanykũ -kũkũ 'wu. 'Da 'jrupafenykũ 'kũ Daviidëa -glügbö kãlũ 'k srörö 'kũ;

⁷⁰ -kãtũsa 'ca 'nyüna mlũpalanyüü 'k ma -srörö kãlũ 'kã 'k ma -gbala amũ:

⁷¹ 'Lũmlũbanykũ nya amũ ana 'nyüamljraranyüü kãlũ 'baa, 'knya amũ nyүүлү kã 'fũ 'nyl 'bataa' amũ kãlũ 'baa.

⁷² 'Asi 'k nu kã 'knya srara 'ca nyateple ana tuu, 'knya 'pa 'ca 'nyüna kuölã 'k nyra 'üün 'pa kãa' 'äa -gã ple.

⁷³ 'A kuölãa 'mlũ 'k 'kũrũ kã 'knya -gbala ana tu Abraamë

⁷⁴ 'srũ 'mäa' amũ ana nyüamljraranyüü -gãlũ 'ba, amã ana plea 'fũ nu amã 'kũ bibie,

⁷⁵ -be amã 'ca nyүүлү -balu 'nylũ 'lũbã bã, amã 'klugänyüü bã bã ana -srũ 'fũa 'mlũ.

† 'JRUPAFENYKWA ISRAELË: 'A Jakũbëa 'jũ -pu 'jũ 'kũ 'ü 'daraa' Israaelë. 'Üü Nyçwã 'balũ 'ü 'mä 'ca -gã 'pa -be 'ü 'mä 'kũ 'plã 'klũsrara. †† Leviti-ikë 12.3

⁷⁶ 'Na 'ju, -mũkũ nũ, -na 'nyrũ bã 'Wusi Nyçwã mlũ-palanykũ; -mũ nëmã 'nyufũ -ta -mä 'Pläkänycwã 'nyifi 'kãnyũgla †,

⁷⁷ -mä 'ca -glügbö -gbala: Nyçwã ma cere 'üa -balu nũ, 'a -plũ 'k 'baalũ 'üün mlũ.

⁷⁸ Ana Nyçwã nyateplea -gu, 'napele sãa' celũ ñuala amũ -gãlũ -beere 'jrua 'wũsũdëe,

⁷⁹ 'emã ü kã 'fũ kua' 'jörüükpü nyra jãjãa pũpe 'lũ -gãlũ ñuala, 'emã ana 'nyenyebi 'wlinönrö 'nyufũ 'wu fala ††.»

⁸⁰ 'jũlũ nũ, 'buuã 'doo 'k 'bua, -be 'ca bobowli -jre. -Aaga 'lũ 'k ku. 'Taan jrää' 'lũ 'knya srara 'ca nyufa Israaelë 'klũ.

'Sru Jesu -glooroa'

Matiö 1.18-25; Misee 5.1-2; Esaii 7.14; 9.5

2 'A 'ia 'taun 'lũ mlũ 'ku kpakölũ 'ü 'daraa' Sesaa Ogusë †† -jũra -pũkũ ü -jũra nyүүлү kã 'fũ bää' Römëa -tutu -gãlũ 'nyrũ. ² 'Ibã nyüüa -täsäkua 'klũsadëe. -Be 'ia 'taun 'lũ nũ, nyçwã 'ü 'daraa' Kiriniisë 'kũ bã Siriiã 'plãa 'wliklũnykũ. ³ 'Üa 'fũ, -mooloo ma bãlũ 'ca bätã 'k mö 'ca 'nyrũ -jũrakalũ. ⁴ Josefëa 'mugbe nya sũ Nasaretë, Galileea -tutu -gãlũ. 'Cunya mi Judeea -tutu -gãlũ Daviidëa †† bätälã 'ü 'daraa' Betelëemë, 'äa 'mlũ, 'be Daviidëa -glügbö 'klũ nyçwã 'kũ bã. ⁵ 'I 'k mi 'ca 'nyrũ -jũra, 'kũ -be Mariilũ 'k nëmãa' kã. 'Cũ bã nugbla 'lũ.

⁶ 'A 'i 'ü -ka bã Mariia -gugutaun nya jrãlũ, ⁷ 'knya -gu nyũbeju, 'ca -kãtũju. 'Cunya -fifra 'kũ dũ, 'knya 'pie 'kũ mlãa 'lũtaradëe 'mlũ ††, 'be 'ünyl nyuku -wãlũ 'crugba -a 'jära.

Betelëemëa -bablëëgbanyerenyüü nyra 'aanjë

Matiö 2.1-15; Danieelë 9.21-26; Esaii 41.27

⁸ -Bablëëgbanyerenyüü bã 'lũ bätälãa -gba; 'üa mlãa 'ü -glaara -gba -gbiara. ⁹ 'Pläkänycwã 'aanjë nya 'kũ 'üün 'klũ; 'Pläkänycwã 'nape nya ñuala 'üün -gãlũ. 'Ñalë nya 'bla 'üün -gböösa. ¹⁰ 'Cunya -gbala 'üün: «'Ñalë 'nyl 'bla 'amũ, 'mufagogolã 'n jaa' nũ, 'änya nyüüa 'fũa dũru kpaku nuu. ¹¹ -Plũlũ a 'palaa' wii nũ, Daviidëa bätã 'lee, 'Lũmlũbanykũ 'doo 'a -glooro 'ana -gu. 'Cũ bã 'Kriisë, 'Pläkänycwã. ¹² -Jãst 'amãa' 'kũ jre: 'ama mi nũ, 'anya 'ju mlãa 'lũtaradëe 'mlũ jrää; 'ü -fifra 'kũ dũ.» ¹³ -Be flũn, celã 'sugla 'kũkũmlë nya ji; 'ünya blö 'aanjë -mũkũ -gãlũ, -be 'üa 'fũ 'buala Nyçwã 'nyrũ 'dua 'mlũ; -be 'ü nö:

¹⁴ «'Abia Nyçwã 'buawliklũ celã 'mlũ, abia 'ca plegãlflereku nyra 'ca -gbinanaku -nyrere nyүүлү bää' -tutu -gãlũ †.»

¹⁵ 'Taan 'lũ 'aanjë sãa' 'üün -gba -be 'ü 'blööa' celũ deri nũ, -bablëëgbanyerenyüü 'pala 'üa -tũrupũ wii kũ: «'A

† Malasii 3.1; Esaii 40.3-5; Lukë 3.1-6 †† Esaii 9.1-2; 42.7; 49.9-10 †† SESAA OGUSË: 'A bätelë kã 'fũ bã kãa' Römëa -tutu -gãlũ, 'üa 'ku kpakö. 'Ia -si -glũ -si -uunmlũ 'fũwũ Jesu nya 'mä -glooro. Jesu -glooroa' 'knya -si -sl -pu -sl mlũ. ††† 1 Samieelë 16.1; 17.12,58; 20.16; Matiö 2.5; Jaan 7.42 ††† 'Üa 'bre nũ, 'ü 'papla mlãa -mälã 'üa nyukua 'pe -mideeã 'mlũ. § Greekë kãtũkũ -mũdooa 'mlũ 'i -jũra: «'Abia Nyçwã 'buawliklũ celã 'mlũ, 'ca plegãlflereku bã -tutu -gãlũ: nyүүлү 'k 'baa' 'lũ -tũrupũ!» Esaii 52.7

mi amä Betäleemē 'כ. Wiili jrää' 'l amä 'iin 'jä, i 'Pläkänycw sraraa' am.»¹⁶ 'Ünya fa -jiji 'ünya mi Marii nyra Josefēa -nyee, -be 'jujck 'pi mlaa 'litaradēa 'ml. †¹⁷ 'Ü 'jää' 'kck n, 'ünya 'salt wiili 'ü -gbalaa' 'üün 'jujckba -gu. ¹⁸ Nyüülü kä 'fcl 'nua' wiili -bablëëgbanyerenyüü 'saal 'wli n, 'üa pleklkala. ¹⁹ Mariil n, 'c -tu 'ia 'fcl plekl, -be 'c bobo 'iml. ²⁰ -Bablëëgbanyerenyüülü nya 'blööder; 'ü 'buala Nyycswaa 'nyrl -be 'ü brere 'kck 'l, wiili kä 'fcl 'ü 'nua' 'wli nyra wiili 'ü 'jää' 'ia 'fclba -gu. 'I -be wiili kä 'fcl 'ü -gbalaa' 'üün bā dēe 'dee.

Jesua nyüüa 'klusraku Nyycswaanyuku kpaku -wält
Levitiikē 12; Egēsccōdē 13.2

²¹ -Srlt bāa' 'julba jrüü -uuntāāa -srl, i kä 'ml 'ümāa' 'kck 'bö n, 'a -plu 'ü -nyl 'kck Jesu 'nyrl. 'A 'nyrl 'aanjē -nyl kaa' 'kck 'fclwu -be 'ca 'yio 'mäa' 'ca nugbla 'l bā.

²² -Be 'taun 'l Moiseä -dc -tua' 'l -gbafutokua -gu †† jrää' 'l n, Josefē nyra Marii nya fa 'kck Jerusaleemē 'ümā 'kck Nyycswa 'klusrara. ²³ 'Be 'i -jijra nyycswapckck 'l 'kä: « Nyccā -kätju ma bā nyibeju n, 'c kä 'cmā 'kck Nyycswa -nyl †» ²⁴ 'kä 'ünya « 'kluea -sögü 'kck 'aie bātāa nū 'kck» †† nu 'ümā -gbō 'sa. 'Asl 'i -jijra Nyycswaa -dca 'ml.

²⁵ Nycc 'doo bā kä Jerusaleemē 'c 'ü 'dara Simeccn. Nyccā -gäkl, 'c -träärält Nyycswa. Israeelēa 'klülpapaku 'c ma -glaaa'. 'Nyüna -Susu bā kä 'kck 'l, ²⁶ 'ünya -gbala kä 'cm, 'srl 'cmāa' 'Pläkänycw 'Kriisē 'jä 'fclwu -be 'cmāa' jä. ²⁷ 'Ünya 'tuto 'kck, -be 'c jö ' Nyycswaanyuku kpaku -wält. -Be Jesua tuu jia' 'l wiili -dc 'daaa' 'ü nua' 'ca -gu nukal n, ²⁸ 'knyā dck 'kck 'wu, -be 'c 'buala Nyycswaa 'nyrl. 'C nuna:

²⁹ «'Kamanycc, -mree c -a 'cere -na 'jrupafenycc -wält, 'cmā c mi -pio 'srl -gbaa'.

³⁰ 'Na 'nyü 'a 'lmlbanyccā -jaa' 'jä †,

³¹ c -elerea' -glügbüa 'fclba 'kl ††,

³² 'Nape 'c bā 'cmā -na -glügbüa 'fcl -gäl nuala ††, -na -glügbö Israeelēa 'wliklbuabuaku 'c bā.»

³³ Wiili kä 'fcl nyccā 'paaa' Jesua -gu n, 'i kala 'ca tu † nyra 'ca 'yio plekl. ³⁴ Simeccn nya 'pa 'üün 'n, 'knyā -gbala Marii -maa: «-Na 'ju nya Israeelēa -tutu -gäl nyüü 'kckcmle bea, 'knyā 'kckcmle 'jraraa; 'kä 'knyā Nyycswaa totolä nyüü -nēmāa' 'klunyere bā, ³⁵ 'kä wiili polu 'kckcmle boboa' nya -fäl blö. Marii, -na 'mugbe, -jere nya -na -susu 'lögā.»

Nyycswaamlpalañluu Aanē

³⁶ Nyycswaamlpalañluulü 'ü 'daraa' Aanē bā kä -plu bla. 'Ca tu 'ü 'dara Fanueelē, Aseerēa -glügbö 'klā nycc.

† Te wiili -jijraa' 2.7 a -gba. †† Juifēñluu ma -gu kä nyibeju n, 'c -glaaa jrüüa -gluiscw, 'kä 'c mö Nyycswaanyuku -wält -gbcsara, 'srl 'i -jijraa' Moiseä -dca 'ml. Te Levitiikē 12.1-8 † Egēsccōdē 13.2,12,15; Nccbrē 18.15 †† Levitiikē 12.8 Moiseä -dca 'ml n, -bablëëju 'ü 'saa. -Maa -ama 'nyl dēe -a kä n, -mree -a -saa 'kluea -sögü 'kck 'aie bātāa nū 'kck. †† Esaii 52.10 ††† 'Lbrerepckku 98.1-3 ††† Esaii 42.6; 49.6; 52.10 † 'ca tu: Greekē kätupckkl -mldooa 'ml 'i -jijra: Josefē.

Aanēa 'mugbe biakl. 'C -be 'ca dck kuwält -srl -uunscw, dck nya jä. ³⁷ 'Cnyā tck 'kusro 'l. 'Ca -sra -gluimck -srl mck (84). 'Cnyl sc Nyycswaanyuku kpaku -wält -a.

Nyycswa 'jrupa 'c ma -fēēē -srl -be -gbia; 'c ma pa su -be 'c ma bibie Nyycswa. ³⁸ 'A 'ia 'taun 'doolua 'ml 'ca 'mugbe ji. 'Cnyā 'buala Nyycswaa 'nyrl †, -be 'c 'paa Jesua -gä, 'c -gbala nyüülü kä 'fcl -glaaa' Jerusaleemēa 'lmlbanycc.

³⁹ 'Ü 'wlarāa' wiili kä 'fcl 'Pläkänycw -dc 'daaa' 'ü nua' n, Josefē nyra Marii nya 'blöö 'üa bātā Nasareetē der, Galileea -tutu -gäl.

Jesu kää' -srl -pu -srl 'kck

Deteronccmē 16.1-8,16; Esaii 11.1,2; Tapönänē 20.11

⁴⁰ 'Jul n, 'asl -srl -sööö -be 'c 'bua, -be 'ca bobowli -jre ††; wiijejreku 'sie 'kck 'l, -be Nyycswaa -gbinanaku bā 'kck 'l. ⁴¹ 'Asl -su jrää' 'l n, 'ca tuu mö Jerusaleemē 'Paakēa -glisglts 'l. ⁴² 'C kää' -srl -pu -srl 'kck n, †, 'ünya mi Jerusaleemē †† -glisglts 'järl 'srl 'üa -glisgltsla -dc -gbaa'. ⁴³ -Glisgltsla jrüü blöa', -be 'ü 'blööa' der n, Jesu tck Jerusaleemē. 'Ca tu nyra 'ca 'yio 'nyl 'iin 'nyügba -a tu. ⁴⁴ 'Üa pleē 'c bā 'wumlörönyüüa -tckrupl. 'Ünya nu 'nyufc 'wu jrüü 'doo 'fcl 'ünya 'mä 'kck 'üa nyüü nyra 'üa -mölöa -tckrupl 'batra. ⁴⁵ -Maa 'ü 'n 'jää' 'cm n, 'ünya 'blöö Jerusaleemē der, 'ünya mi 'kck 'bata. ⁴⁶ Jrüü täāa -srl 'l n, Nyycswaanyuku -wält 'ü jrä 'kck -dckrianyüüa -tckrupl. 'C po 'üün 'nyakli -be 'c 'bete. ⁴⁷ 'Ca wiijejreku nyra 'ca wiigältsasaku pa nyüülü kä 'fcl poa' 'nyakli -gba. ⁴⁸ 'Ca tuu 'jää' 'cm n, 'üa pleklkala. 'Ca 'yio nya 'bete 'kck: «'Na 'ju, depleē kä -gu -nu 'saa aml le? 'Mck -be -na tu kck -mc a -piie a 'bata.» ⁴⁹ 'Cnyā -gbala 'üün:

«-Be depleē kä -gu 'a 'bata 'l 'ml le? 'Anyl 'i 'iin jre -a jre 'srl 'n kää' 'mäa' 'na Tua 'jrupa 'klte?» ⁵⁰ -Maa wiili 'c 'paa' 'ünyl 'ia 'ml 'wli -a 'nu. ⁵¹ 'C nyra 'üün kck nya mi Nasareetē. 'C -träärält 'ümü. 'Ca 'yio -tuuä 'ia 'fcl plekl.

⁵² Jesu 'bua, 'ca wiijejreku 'paplagäl, -be Nyycswa nyra nyüü -waa 'kck a 'doo †.

NYCCSUAWIILI JAAN BATIISĒ 'PAA'

3.1-20

Jaan Batiisēa Nyycswaajrupa

Matiö 3.1-12; Marēkē 1.1-8; Jaan 1.19-28

3 Nyccā 'ü 'daraa' Tiberē Sesaa 'ca 'kama -srl -pu -srl -gböōa -sua 'ml n, Pccsē Pilatē bā kä Judeea -gumla, Erccōdē 'kama Galilee, 'ca -wlaju Filipē 'kama Ituree nyra Trakoni, Lisania 'kama Abileenē. ² Aanē

† Nyycswaa NYRL: Greekē -kätupckkl -mldooa 'ml 'i -jijra: «'Pläkänycw †† -be 'ca bobowli -jre: -Taa waklülü 'nyl greekē kätupckkl -mldooa 'ml -a bā. † -srl -pu -srl 'kck: Juifēa -nyee 'ju ma nyaa' -srl -pu -srl 'kck kä n, 'c -kanyl 'ju -a bā. Te Egēsccōdē 12.1-27; Deteronccmē 16.1-8 ††† Jerusaleemē: -Taa waklölöä 'nyl greekē kätupckkl -mldooa 'ml -a bā. †† 1 Samieelē 2.26; Tapönänē 3.4

nyra Kaiifē bā kā -gbɔsaperɲyūū kpakū. 'A 'ia 'taɲɲla 'ml, Nyɔsua -tu Sakariia 'ju Jaan wii ml, -aaga 'l. ³ -Bɛ 'w ma -piie Jurɛdɛɛn a -tutua 'fɔ -gǎl. -Bɛ 'w -gbala nyūū ü toro 'l -balu -gǎl 'ümä 'nɯwlipa Nyɔsua 'mä 'üa -balu cere, ⁴ 'sɯr 'i -jɯra kää' nyɔsuaamlɔpalanyɔɔ Esaiia -pɔɔku 'l:

Nyɔɔa wewewii ja -aaga 'l:
 'Ba -nyɔɔla 'Pläkányɔɔa 'trii 'kä;
 'ba -gägä 'wa 'nyifi 'kl!
⁵ 'Bütügbä 'fɔ nya kalaa,
 'dugbä 'fɔ nya 'wuciea,
 dɛɛlɛ 'kɔlɔa' 'ɛnya 'klɔgǎäläa,
 bubɔnyifi nya 'känyɔɔla.
⁶ 'Kä nyūūa 'fɔ nya Nyɔsuaa 'lɲmlɔbanyɔɔkɔ Nyɔsua jaa' jǎ †.

Nyɔsuawii Jaan Batiisē 'paa'

⁷ 'Ia -gu nyūū 'kɔkɔmlɛ ma jö Jaan a -nyɛɛ 'wämä 'üün 'nɯwlipa. 'ɔnya -gbala 'üün: «'Mēmletapaa 'jü 'amɲ, nyɔɔ 'plɛɛ srara 'amɲ Nyɔsuaa 'ɔrɛlɛ jöa', 'ɛa 'klɔfɔlɔku le? ⁸ 'Ba srara nunugbili -gbalaa' nyūū 'sɯr 'anya 'a -balu 'pie. 'Anyɲ 'daa 'ana plɛklɲ -maa: «'Abraamē bā ana tu ††, 'Amɔ 'n -gbala, Nyɔsua 'mrɛɛ ɔ nrörö -taa 'tākɛlɛ kua' -pɲ 'Abraamēa 'jü 'l. ⁹ -Bɛ -tɛ 'a 'nɲmlɲ tiia tigblii 'l 'pala: tuu-lu 'nyɲ tua' 'ɔlɔa 'bü nɲ, 'unya 'kalaa 'kä 'unya kapu 'l bere.»

¹⁰ 'Ünya 'bete 'wɔɔ: «-Bɛ -asɲ amä nu le?» ¹¹ 'ɔnya -gbala 'üün: «-Moloo ma 'klaa 'koti 'wɔɔ, 'w -nyɲ -wɔɔ 'nyɲa' dɛɛ 'klaa, kä -wɔɔ 'klaaa' jijri nö bɲ dɛɛ 'dee.»

¹² Dapookälɔpɛrɛnyūū nya ji bɲ, Jaan 'mä 'üün 'nɯwlipa. 'Ünya 'bete 'wɔɔ: «'Kɔɲkɔɲanyɔɔ, -asɲ anyɲ nu le?»

¹³ 'ɔnya -gbala 'üün: «'Anyɲ 'papla dɛɛlɛ 'ü 'daaa' 'ba 'kplaa' -gǎl.» ¹⁴ 'Suglɔa 'mugbɛ nya 'bete 'wɔɔ: «-Bɛ amɲ le, -asɲ amä nu le?» 'ɔnya -gbala 'üün: «'Anyɲ 'ba nyɔɔ mölii käl, 'klüsa 'aie yrusa. Möliili 'ü 'pɛɛa' 'amɲ 'ia 'doo 'ba fa.» ¹⁵ 'Be 'Kriisē Israɛɛlɛ -glɔaa ɲ, 'a 'ia -gu 'ü 'bete 'üa nyüfē Jaan ma 'nyɲ 'wɔɔ bā -a bā. ¹⁶ 'ɔnya -gbala 'üa 'fɔ: «'Mɔɔkɔ nɲ, 'nɲ 'n 'paa' 'amɲ 'wli; -maa nyɔɔkɔ -wɔɔkɔ 'wu ɔ -sia' 'mɲ 'wu nya jia, 'nyɲ 'l -a bɲ 'mä 'wa 'siia pɲa -jie. 'ɔnya 'amɲ 'Nyüna -Susu nyra kapu 'wlipaa. ¹⁷ 'ɔ 'klaa 'wa papɛɛ käl; 'wämä -bleeejaju nyra 'ɛa frɲ -gbasas-ra, 'wämä 'ɛɛn nyiklili 'jɲara, -maa 'ɔnya 'ɛa frɲ kapulu 'nyɲ biaraa' a mlɲ 'pütröa.»

¹⁸ Jaan ma 'paa' nyūū -wɔɔ 'kɔkɔmlɛ -moloo 'l, 'asɲ 'w ma 'saaralɲ 'üün 'Mufagogo. ¹⁹ 'ɔnya 'daa kä Erɔɔdɛ, 'wa -wɲaju † 'ɲlɔlɔ Erɔɔdiadɛlɔ 'w jɛ kää', nyra bubɔgbili kä 'fɔ 'w nua' bɲ 'ia -gu. ²⁰ 'ɔ 'paa' 'wɔɔwɲ Jaan -jie 'l nɲ, 'a bubɔgbili 'w 'papla -gǎl.

JESUA 'NɯWLIPAPAKU NYRA 'SɲRɲ SATAAN 'TRAIN A' 'ɔɔɲ -AAGA 'Lɲ

3.21-4.13

Jesua 'nɯwlipa 'taɲ

Matiö 3.13-17; Maréké 1.9-11; Jaan 1.32-34

²¹ Jaan bɲaa' nyūūa 'fɔ 'nɯwlipapaku nɲ, 'ɔnya 'pa bɲa Jesu 'nɯwli. Jesu bibie Nyɔsua, ɔɛ nya -jieroklɲ, ²² 'Nyüna -Susu nya 'cere 'wɔɔ -gǎl -beere -sögö. Mɲa wii nya ja ɔɛa ml: «-Mɔ bā 'na plɛ -gǎla 'ju, -wɔ bā 'na dɔru -gböösa ††.»

²³ Jesu kä -sɲ -glɔ -sɲ -pu 'fɔwɔ 'ɔnya 'mä 'wa 'jɲupa 'kä ko. Wiili nyūū jɛra' nɲ, Josefɛa 'ju 'w bā, Eliia Josefɛ, ²⁴ Matatɛa Elii, Leviia Matatɛ, Melɛkia Levii, Janaa Melɛki, Josefɛa Jana, ²⁵ Matatiasɛa Josefɛ, Amɔɔsɛa Matatiasɛ, Nauumɛa Amɔɔsɛ, Eselia Nauumɛ, Nagaia Eseli, ²⁶ Maatɛa Nagai, Matatiasɛa Maatɛ, Semeia Matatiasɛ, Josefɛa Semei, Judaa Josefɛ ††, ²⁷ Joanaa Judaa, Lesaa Joana, Sorobabelɛa Lesa, Salatlɛlɛa Sorobabelɛ, Nelia Salatlɛlɛ, ²⁸ Melɛkia Neli, Adia Melɛki, Kosamɛa Adi, Elɛmodamɛa Kosamɛ, Elɛa Elɛmodamɛ †††, ²⁹ Josea Elɛ, Eliesɛa Jose, Jorimɛa Eliesɛ, Matatɛa Jorimɛ, Leviia Matatɛ †††, ³⁰ Simeɔɔa Levii, Judaa Simeɔɔn, Josefɛa Judaa, Jonaa Josefɛ, Eliakimɛa Jona †, ³¹ Melea Eliakimɛ, Menamɛa Mele, Matataa Menamɛ, Nataan a Matata, Daviidɛa Nataan ††, ³² Jesea Daviidɛ, Obɛɛdɛa Jese, Boasɛa Obɛɛdɛ, Samɔɔa Boasɛ, Nasɔɔn a Samɔɔ †††, ³³ Aminadabɛa Nasɔɔn, Aramɛa Aminadabɛ, Esorɔɔmɛa Aramɛ, Faresɛa Esɛɔɔmɛ, Judaa Pɛrɛsɛ ††, ³⁴ Jakɔɔbɛa Judaa, Isaakɛa Jakɔɔbɛ, Abraamɛa Isaakɛ, Taraa Abraamɛ, Nakɔɔrɛa Tara, ³⁵ Salukɛa Nakɔɔrɛ, Lagoa Salukɛ, Falɛkɛa Lago, Ebɛrɛa Falɛkɛ, Salaa Ebɛrɛ, ³⁶ Kainaan a Sala, Afakadɛa Kainaan, Semɛa Afakadɛ, Noea Semɛ, Lamɛkɛa Noe, ³⁷ Matusalaa Lamɛkɛ, Enɔkɛa Matusala, Jarɛdɛa Enɔkɛ, Malalɛlɛa Jarɛdɛ, Kaɛɛn a Malalɛlɛ, ³⁸ Enosɛa Kaɛɛn, Sɛtɛa Enosɛ, Adaan a Sɛtɛ, Nyɔsuaa Adaan.

'Sɲrɲ Sataan 'train a' Jesu -aaga 'lɲ

Matiö 4.1-11; Maréké 1.12-13

4 Jesu wɔɔ' Jurɛdɛɛn 'l nɲ, 'Nyüna -Susu 'si 'wɔɔ 'klɲ, 'unya 'tiere 'wɔɔ -aaga 'l. ² 'Ii Sataan 'train 'wɔɔ

†† 'Librɛpɛɔɔkɔ 2.7; Esaii 42.1 †† Greekɛ -kätɔpɔɔkɲ -mɲdooa 'ml 'i -jɲra: Semeinɛa Matatiasɛ, Josekɛa Semeinɛ, Joda Josekɛ ††† Greekɛ -kätɔpɔɔkɲ -mɲdooa 'ml 'i -jɲra: Elɛmodamɛa Kosamɛ, Elɛa Elɛmodamɛ ††† Greekɛ -kätɔpɔɔkɲ -mɲdooa 'ml 'i -jɲra: Jesua Elɛ, Eliesɛa Jose † Greekɛ -kätɔpɔɔkɲ -mɲdooa 'ml 'i -jɲra: Jonamɛa Josefɛ, Eliakimɛa Jonamɛ †† Greekɛ -kätɔpɔɔkɲ -mɲdooa 'ml 'i -jɲra: Mena Mele, Matataa Mena ††† Greekɛ -kätɔpɔɔkɲ -mɲdooa 'ml 'i -jɲra: Salaa Boasɛ, Nasɔɔn a Sala †† Greekɛ -kätɔpɔɔkɲ -mɲdooa 'ml 'i -jɲra: Adɛmii Aminadabɛ, Ania Adɛmii, Esorɔɔmɛa Ani

† Esaii 40.3-5 †† Jaan 8.33,37,39 † 'wa -wɲaju: Greekɛ -kätɔpɔɔkɲ -mɲdooa 'ml 'i -jɲra: «'wa -wɲaju Filipɛa

jrüüa -gluɔɔ. 'Ōnyl dɛɛ -a ji 'ia jrüülüa 'fu. Jrüülü blöa' 'fuɔɔ, -gbëka nya 'bla 'kɔɔ -gböösa.

³ Sataan nya -gbala 'kɔɔ: «-Ama bā Nyɔɔsuaa 'Ju nɪ, 'pala 'tākälä kua' -pɪ wii -gba 'ämä 'fɔɔ 'lɪ 'cicri.» ⁴ Jesu nya -gbala 'kɔɔ -maa: «Nyɔɔsuapɔɔkɔɔ nɪnɪ: «-Mää jijrea 'doo 'nyl -nyl nyɔɔkɔɔ 'klä †, -maa 'papawiili kä 'fu jaa' Nyɔɔsuaa mli ††.» ⁵ Sataan nya fa 'kɔɔ 'dugba kpakö 'wli, 'a -plu 'kɔɔ ku dotro 'kɔɔ srara 'kɔɔ -tutu -gälä -glügbüa 'fu ‡. ⁶ 'Ōnya -gbala 'kɔɔ: «-Mɔ 'nëmä 'üa 'kamaku nyra 'üa 'kɔɔ 'fu kälɪ -nyl, 'be 'mɔɔ kä 'ümü. Nyɔɔkɔɔ 'n -waa' 'kɔɔ 'n -nyɛɛ 'üün. ⁷ 'I känyrɪ -ama -pupua 'mɪ nɪ, -nya 'ia 'fu faa.» ⁸ Jesu nya -gbala 'kɔɔ: «Mumlö 'mɪ 'lɪ dɛrɪ, Sataan ††! 'I -jijra nyɔɔsuapɔɔkɔɔ 'mli -maa: «Pläkänycɔɔ, -na Nyɔɔsua, 'a 'dooa 'klɪ -nëmä kotifli 'pala, 'a 'doo -nëmä -pupua ‡.»

⁹ 'I -sia' nɪ, Sataan nya 'tiere 'kɔɔ Jerusalemë. 'Ōnya 'jrara 'kɔɔ Nyɔɔsuanyuku kpakua 'ukpɛ 'wu. 'Ōnya -gbala 'kɔɔ -maa: «-Ama bā Nyɔɔsuaa 'Ju nɪ, 'kɔɔ -tɛ cɛɪ -a be -na nyufa -tutu 'wu; ¹⁰ 'be 'i -jijra nyɔɔsuapɔɔkɔɔ 'lɪ -maa:

< Nyɔɔsua nya 'a 'aanjä -gbalaa, 'ümä -mɪ 'nylöligäälä.>

¹¹ 'I -jijra 'kɔɔkɔɔ:

< 'Ünya -mɪ -gbötöa, -na bɔɔ -pɪ 'tākä 'klɪ 'kala ††.»

¹² Jesu nya 'sa 'kɔɔ -gälɪ, 'kɔɔ -nëmä: «Nyɔɔsuapɔɔkɔɔ nɪnɪ: «-Nyl 'traun -na 'Pläkänycɔɔ Nyɔɔsua ††.» ¹³ Sataan bɪaa' 'lɪ wiili kä 'fu 'kɔɔmäa' nɪ -be 'kɔɔmäa' 'kɔɔ bɔɔdɛrɪ 'pa nɪ, 'kɔɔ tunɪblɪ 'kɔɔ dɛrɪ, -be 'kɔɔ -glaa 'taun -mɪdoo.

JESU NYA MI GALILEE KU

4.14-9.50

'Mufagogolä Jesu 'saraa' Galilee

Matiö 4.12-17; Marëkë 1.14-15

¹⁴ Nyɔɔsua -Susua 'klü 'si Jesu 'lɪ, 'kɔɔ 'blöö Galilee dɛrɪ. 'Ōa 'nyrɪ -gbaala Galilee -tutua 'fu -gälɪ 'kä. ¹⁵ 'Ō 'kɔɔlara juifëa 'sraaplanyuku -wälɪ, -be 'üa 'fu 'paa 'a 'cɪ-canyrɪ.

'Suru Nasarëetënyüü 'nyla' Jesu -wa

Matiö 13.53-58; Marëkë 6.1-6

¹⁶ Jesu nya mi Nasarëetë, i 'kɔɔ 'bualaa'. -Be, 'i bää' -fufɪɪ-pasrɪ nɪ, 'kɔɔ mi juifëa 'sraaplanyuku -wälɪ 'surɪ 'kɔɔ nöa' a 'doo. 'Ōnya sɔɔwɔ 'kɔɔmä nyɔɔsuapɔɔkɔɔ 'lɪ -täsa. ¹⁷ 'Ünya -nyl 'kɔɔ -kɔɔkɔɔ nyɔɔsuamɪɪpalanyɔɔ Esaii -jijraa'. 'Ōnya -jie 'uun 'klɪ, 'kɔɔ -täsa -plulɪ 'daaa' -maa:

† Deteronkɔɔmë 8.3 †† -maa 'papawiili kä 'fu jaa' Nyɔɔsuaa mli: -Taa waklööülü 'nyl greekë -kätɪpɔɔkɔɔ -mɪdooa 'mli -a -jijra. ‡ Matiö 4.8 †† Mumlö 'mɪ 'lɪ dɛrɪ, Sataan: -Taa waklööülü 'nyl greekë -kätɪpɔɔkɔɔ -mɪdooa 'mli -a -jijra. †† Deteronkɔɔmë 6.13; 10.20 ††† 'Librëɛpɔɔkɔɔ 91.11-12 ††† Deteronkɔɔmë 6.16

¹⁸ 'Pläkänycɔɔ -Susu bā 'mɪ -gälɪ, 'kɔɔ 'balɪ 'mɪ 'mä 'puablanyüü 'Mufagogo 'sa.

'Ō blɪ 'mɪ 'mä nyüülü -kanyla' pletorofa kä pleɪɪpa ‡; 'mä -jienyüü -gbala 'surɪ 'ü -kanyla' -jienyüü bā, -be 'mä 'kɔɔkɔɔnyüü -gbala, 'ü 'mɛɛ 'ü 'jäkä, 'mä nyüülü 'jäaa' -sul, -sul 'lɪ 'ba ‡†.

¹⁹ 'Ō blɪ 'mɪ -a -gbala nyüü: 'a -sulɪ kä 'mli 'Pläkänycɔɔ 'mäa' 'a -gbinanaku sraraa ‡†. ²⁰ 'Ō kɔɔkɔɔ 'klɪ nɪ, 'kɔɔ -nyl 'uun nyɔɔkɔɔ kua' 'a -gba, 'kɔɔ kuwälɪ. 'Ō nyüülü kä 'fu bā 'a 'sraaplanyukulua -wälɪ tekɪ.

²¹ 'Ōnya -gbala 'üün: «Nyɔɔsuawiili -jijraa' 'ii 'a poa' 'saaru -plu 'nyakli nɪ, 'i 'a nrörö 'saaru.» ²² 'Üa 'fu 'paa 'a 'cɪ-canyrɪ, 'mufagogolä jaa' 'a mli kala 'üa 'fu pleklɪ. 'Ü -nëmä: «-Mää Joseefëa 'ju 'nyl -pɪ ku?»

²³ Jesu nya -gbala 'üün: «-Beeredɛ 'anya 'mɪ -taa tapönänälä kua' -pɪ 'klɪ 'palaa: «-Wusufutonyɔɔ, -futo -na nyufa!» 'Kä 'anya bɪa 'daa: «A 'nu wiili -nröröa' Kaperënaumë 'wli; 'ii känyrɪ, nrörö bɪa 'iin -na 'bre!»

²⁴ 'Ō -nëmä 'sɔɔwɔ: «'Cɪcasa 'n -gbala 'amɪ, nyɔɔsuamɪɪ-palanyɔɔ 'nyl kälä 'a 'bre 'cɪcanyrɪ -a. ²⁵ 'Tasurɪa 'cɪcasa 'n -gbala 'amɪ, nyɔɔsuamɪɪpalanyɔɔ Eliia 'taun 'lɪ nɪ, 'nɔɔɪɪ 'nyl da -a da -sɪ tää -söplü -uundoo; -gbëka pala kä -tutua 'fu -gälɪ. -Be 'ia 'taun 'lɪa 'mli nɪ, 'kusronɪgë 'kɔɔkɔɔ bā kä Israeelë, ²⁶ -maa -mä 'üa -nyɛɛ Nyɔɔsua 'nyl Elii blɪ. -Maa 'kusronɪɪ 'doo bā kä Sidkɔɔ a -tutu -gälä bätälä 'ü 'daraa' Saretë, 'ii 'kɔɔ blɪ 'kɔɔ. ²⁷ 'Asɪ 'jruk-lanyüü -sümlö kä bɪa Israeelë, nyɔɔsuamɪɪpalanyɔɔ Elisea 'taun 'lɪ. -Maa 'jruk-lanyüü 'doo 'nyl kä 'pu -a 'pu 'ima 'nyl Siria 'blɪ -gälä nyɔɔkɔɔ 'ü 'daraa' Naama -a bā ‡.» ²⁸ Nyüülü kä 'fu bā 'a 'sraaplanyukulua -wälɪ 'nua' 'iin 'wli nɪ, 'cre nya 'si 'üün 'klɪ. ²⁹ 'Ünya sɔɔwɔ, 'ünya fa 'kɔɔ bätäa 'mäklɪ. -Be 'üa bätä kua' 'dugba 'klɪ nɪ, 'ünya fa 'kɔɔ 'dugbaa 'wli 'klɪ 'ümä 'kɔɔ 'lɪ -wälɪ 'tutro. ³⁰ -Maa 'kɔɔ -srörö 'üa -tɔɔɔ 'kɔɔ mi.

Jesu mia' Kaperënaumë

Matiö 4.13-16; Marëkë 1.21-28

³¹ 'Ōnya mi Kaperënaumë, Galilee -tutu -gälä bätä; -be 'kɔɔ 'kɔɔ juifëa -fufɪɪpasrɪ 'lɪ. ³² 'Ōa 'kɔɔkɔɔ pa 'üün -gba, 'be 'kamasa 'kɔɔ 'kɔɔ.

³³ Jrüü 'doo 'lɪ nɪ, nyɔɔ 'doo bā 'lɪ 'sraaplanyukulua -wälɪ, -frepadomoo bā 'kɔɔ 'lɪ; 'kɔɔ 'kpölkä: ³⁴ «-Yii! Wii 'plɛɛ bā a nyra -mɔ kɔɔ -tɔɔɔ le, Nasarëetënyüü Jesu? Amɔ -ji bubɔɔ? 'N jre nyɔɔkɔɔ bāa': Nyɔɔsuaa 'Nyü-nanyɔɔ, 'kɔɔ -bäl!» ³⁵ Jesu nya nyrara 'kɔɔ 'wli: «'Kɔɔ -na 'mä, 'kä -ciie nyɔɔkɔɔ 'lɪ!» Domoolɔ nya 'kɔɔ nyɔɔkɔɔ 'kä nyüüa -tɔɔɔ, 'kɔɔ 'cie 'kɔɔ 'lɪ; 'kɔɔ 'mɪ -a 'mɪ. ³⁶ 'I pɛɛ 'üa 'fu -gälä -susu, -be 'ü 'betre 'lɪ 'üa 'kɔɔ -tɔɔɔ: «'Papawii -mɪ 'plɛɛ ku 'sɔɔwɔ -pɪ le? 'Wusɔɔkɔɔ nyra 'kamaku 'kɔɔ nö -be 'kɔɔ -gbala -frepasisi i 'cie, 'kä 'i 'cie.» ³⁷ Jesua 'nyrɪ nya -gbaala 'pläa 'fu -gälɪ

‡ 'mä nyüülü -kanyla' pletorofa kä pleɪɪpa: -Taa waklöölä kua' -pɪ 'nyl greekë -kätɪpɔɔkɔɔ -mɪdooa 'mli -a -jijra. ‡† Esaii 61.1-2 ‡†† Lev-itiikë 25.10; 2 Korëentënyüü 6.2 ‡† 2 'Kɪ 5.1-14

'kā. ³⁸ Jesu sčā 'sraaplanyukulua -wält nı, Simččā nyuku -wält 'k mi. -Be Simččā ŋutayio 'nyl -ya -a -ya, 'ca fugba 'plöö. 'Ünya -gbala 'iin Jesu. ³⁹ Jesu nya 'nyüglö 'ŋlululba 'wli 'l 'knya pre -wusulu, 'unya sč 'kčn 'l. 'Č sčā 'wu dotro 'üa -gä 'k 'pa. ⁴⁰ -Gbiajru möa' nı, nyüüa 'fč nya ja 'üa -wusublanyüülü -wusua 'kaun 'kaun 'blaaa' Jesu. 'Čnya 'pepe 'üün klugbē -gält 'doorodoo, 'ünya 'pu. ⁴¹ Domüü 'cecie bla nyüü 'kākāmlē 'l; 'üü 'kpöö -gböösa -be 'ü nö: «-Mč bā 'Kriisē †, Nyčsuaa 'Ju.» -Maa Jesu 'daa 'üün, -be 'k kakla 'üün -fufu 'kl 'ü -pı wii 'pa, 'be 'ü jre 'kčn 'sırl 'kč bāa' 'Kriisē ††. ⁴² -Sırl paa' nı, Jesu nya 'cie bätä, 'knya bereklı -aaga 'l. Nyüü 'kākāmlē 'bata 'kčn, 'ünya mi -te 'l 'k bāa'. 'Ü 'bata 'ümä 'kčn 'klı ka 'k -pı mi. ⁴³ -Maa 'knya -gbala 'üün: «'N kā 'mä Nyčsuaa 'kamaplāa 'mufagogo bätä -mölööa 'mlı 'sara bla; 'ia -gu Nyčsua bl 'ml.» ⁴⁴ -Be 'k 'pala nyčsuaawii Galilee ‡ 'sraaplanyēka -wält.

'Wunyerenyüülü -kätı Jesu wea'

Matiö 4.18-22; Maréké 1.16-20; Jaan 1.35-51; 21.1-11

5 'Tain 'doo 'l nı, Jesu 'nyüglö Genesaretēa 'niea 'mäklı; nyüü 'kākāmlē 'kakla 'kčn 'klı, 'ümä nyčsuaawii 'nyaklıpo. ² 'Čnya 'jära -plı -goli 'kč; fuaftanyüülü kaa' 'iin nı, 'ü 'cie 'ümä 'üa -tatē kpētä. ³ Simččā kälä -goli 'kčlulua -tčrupčā 'doo. Jesu nya 'jra -gplulua 'mlı, 'knya -gbala Simččā 'tutro 'uun 'niea 'mlı jie. Jesu nya kuwält, 'a -gplua mlı 'k ku -be 'k 'kplı nyüülü. ⁴ 'Č blaā' 'kplıplaku nı, 'knya -gbala Simččā: «Fa -gplulul 'niea -plıul tıŋlčā' 'l, 'kā 'a be 'ana -tatē 'nie 'kl.» ⁵ 'Iibāa' Simččā nı: «'Kamanyč, anyl 'mumč -a 'mumč -gbiara, a fuafta anya sıa, anyl dēē -a 'jä. -Maa -gbaa' 'iin nı, 'nyaa -tata bea.» ⁶ 'Ü nua' 'ıml nı, 'ü 'kplı -srü 'kākāmlē, -be 'üa -tata köklö. ⁷ 'Ünya we 'üa -mülü bā la' -gplı -mulua 'mlı, 'ümä 'üün -gbaji. 'Ünya ji, 'ünya 'sie -goli 'kčlul, diijie tı 'l 'imä -fli pa. ⁸ Simččā Pıēerē 'jäa' 'ıml nı, Jesua bei 'wu 'k blö, 'k -nēma: «'Pläkānyč, 'n bi-bie -mlı, tıŋlčā 'mlı 'luderı! -Balunyč 'n bäl!» ⁹ -Srü 'kākāmlē -be 'k -be -mülü fuaa' nı, 'i kala 'üün plēklı, 'ia -gu 'k -gba 'iin. ¹⁰ 'Ası 'i kala bla Sebedēea 'jü Jaakē nyra Jaan plēklı. 'Üü -be Simččā 'nyerē 'wu. Jesu nya -gbala Simččā: «'Njale 'nyl 'bla -mlı. 'Bala 'saarl -gält nı, nyüü -nēmä fta.» ¹¹ 'Ü jaa' -goli 'nie 'mäklı nı, 'a -plı 'ü tı 'üa diia 'fč 'ünya -mē 'kčn -gält.

'Jruklanyččı Jesu 'pučā'

Matiö 8.1-4; Maréké 1.40-45

¹² 'Tain 'doo 'l nı, Jesu bā l bätälēa -tčrupčā bätä 'dööa 'mlı, -be nyč 'doo ji, 'ca fugba 'si 'jrua 'kpafe' 'klı. Nyččā 'jäa' Jesu nı, 'knya 'pa 'ca 'klı kotifli, -be 'k bibie 'čmı: «'Pläkānyč, -ama 'bata 'na 'pupučku, -mrēē -a -fu-to 'ml.» ¹³ Jesu nya to 'darı, 'knya -fe 'kčn -gba, 'knya

† 'Kriisē: -Taa waklıülü 'nyl Lukēa -pčklı -mıdoo -a -jıra. †† Jesu 'nyl 'bata 'bata -a domüü 'mä 'kčn 'buala. ‡ Galilee: Greēkē kätıpččı -mıdoo 'mlı 'ı -jıra: Judee

-gbala 'kčn: «'N 'bata -na 'pupučku; 'pu!» 'A -plı 'jru ku dotro, 'unya 'wu 'kčn 'l. ¹⁴ Jesu nya -gbala 'kčn: «-Nyl -gbala nyč, -maa -ama mi nı, mi -a -srara -na nyufa -gbčsaperınyč 'klı, 'kā -saaa -gbčlul Moısē 'daaa' 'ba 'saa'; 'uu nēmä 'nyrlkä, 'kā nyüüa 'fč nya 'iin jre 'sırl 'jru -kanyla' -mlı kla †.» ¹⁵ -Maa Jesua 'nyrl mö -a 'doo. Nyüü 'kākāmlē jö 'kčn 'nyaklıpo; -mölöö jö 'čmä 'üün 'pu. ¹⁶ -Maa Jesul nı, -aaga 'lta 'doo 'k bereklı, 'ii 'k bibrie Nyčsua.

Nyččā kā -gbaa dii jaa' -be Jesu 'pučā'

¹⁷ 'Tain 'doo 'l, -be Jesu 'kplı' nı, Farisinyüü nyra -dčkplınyüü bā -plı. 'Ü sč Galilee nyra Judeea bätēa 'fč -gält. -Mölöö sč bla Jerusalemē. -Be 'Pläkānyč Nyčsuaa 'klıülü bāa' 'kčn -gält -futo -wusublanyüü. ¹⁸ Nyüü 'doo nya ji, 'ü -gbötö nyč 'doo -gbıteē -gält; 'ca -gbaa dii jä. 'Ü 'bata 'ümä 'kčn pla 'ümä 'kčn Jesu 'klı 'pie. ¹⁹ -Maa 'ünyl 'jäa' -sröröfa nyüüa -sümlökua -gu nı, nyuku -gält †† 'ü nyra 'kčn 'jra, 'ünya 'balı tuilē 'ünya -srörö 'l nyč; 'ünya 'pie 'kčn Jesua 'klı. ²⁰ Jesu 'jäa' 'üa nyčsuaaplē nı, 'knya -gbala nyččā: «'Na -beı, -na -balı 'a -mlı cere.» ²¹ 'İa -gu -dčkplınyüü nyra Farisinyüü 'pala -plēlı wii -be 'ü nö: «'Nyčglügbö 'plēē ku -pı le? Nyčsua 'k kčkč! İma 'nyl Nyčsua 'doo -a bā, nyč 'plēē 'mrēē 'k cere nyččā -balı le?» ²² -Maa Jesu jrea' 'üa bobowlı nı, 'knya 'bete 'üün: «'Dēplēē kā -gu 'a 'pala 'samaa wii 'ana plē 'klı le?» ²³ -Gbaa nyč -maa: «-Na -balı 'a -mlı cere», -be -a -gbala 'kčn: «'Sčwu -a -nyēē!» -Mı 'plēē klalı le? ²⁴ -Maa 'amä 'saa jre 'sırl Nyččā 'Ju †† kälāa' -tutu -gält 'kamaku. 'Č 'mrēē 'k cere -balı. 'İa -gu 'k -gbala nyččā: «'Sčwu! 'kčkč -na 'wupıdeē 'wu, 'kā mö -gböölı!» ²⁵ 'A -plı nyččā ku dotro nyüüa 'fčā 'klı, 'knya sčwu; 'knya dčkč 'ca 'wupıdeē 'wu 'knya mi. 'Č 'buala Nyčsuaa 'nyrl -be 'k mö -gböölı. ²⁶ 'İ kala nyüüa 'fčā plē 'klı -be 'ü 'buala Nyčsua; 'njale nya 'bla 'üün, -be 'ü nö: «'Nn! 'A 'jä 'saarl -saragbı!»

Levii nua' Jesua 'wunyerenyč

²⁷ 'İ -sia' nı, Jesu nya 'cie 'knya 'jä dapookalıperenyč 'doo, 'k ku -plı 'l 'ü 'pēerēa' dapoo. 'Č 'ü 'daraa' Levii. Jesu nya we 'kčn: «'Jı 'nyraa -mč 'mä 'nyē!» ²⁸ 'Čnya 'cere 'ia 'fč -wält, 'knya -mē Jesu -gält.

†† 'İa 'tain 'l nı, juifēa -nyēē 'jru ma kla nyč, 'k nyra nyüülü 'jru 'nyla' kla 'nyl ku -pı 'doo 'wu -a. Bätē 'mäklı 'ü -tuua 'čmı. -Gbčs-aperınyč 'doo 'kč kē 'čmä 'kčn 'jäjä; 'k 'mrēē 'čmä 'daa 'k 'a 'pu. -Maa 'İa nyččā ma nēmä bätä kukalı ji nı, -gbčlul -jıraa' Moısēa -dčā -pčkku 'l, 'uu 'k 'saa 'fčwı. Levitiikē 14.1-32 †† NYUKU -GÄLı: Jesua 'tain 'l nı, 'üa nyēka -gält ma bla 'papaa; 'sırl 'ü 'paaa' 'saarla -gältıperenyēka. -Sırl -mıdoo 'l nyüü 'jraa 'l -gält 'kā 'ü 'pie, 'üa nyēka -wält ma fumö. 'Üa nyēka -gält nı, diılı 'ü 'daraa' 'tuilē

††† Nyččā 'Ju: -Kätı kuöa 'mlı -taa waklıölölä kua' -pı kolokä. TēDaniēlē 7.13-14

²⁹ Levii nya nrörö 'ca -gböoli -glıstıglıstı kpaki Jesua 'nyrıkl. Dapookälperenyüü 'kəkımle -mölöö nyra nyüü -mölöö bā ı -plı. 'C nyra 'üün nya tara 'wu. ³⁰ Farisinyüü nyra -dckıanyüü 'pala -plıı wii. 'Ünya 'bete 'ca 'wonyerenyüü: «Dεplεε kā -gu 'a nyra dapookälperenyüü nyra -balunyüü -mölöö tara 'wu -be 'a 'mlara 'wu le?» ³¹ Jesu nya -gbala 'üün, -maa: «Nyüülü -wusu 'blaaa', 'üü mö -dcta 'lı, -maa -mää -mülü ka fug-bē 'naa' -a. ³² 'Nyl nyüülü -gaa' 'klı wekalı -a ji, -maa -balukänyüü 'n ji we 'ümä -balu 'pie.»

³³ 'Ünya 'bete 'cck: «Dεplεε kā -gu Jaan a 'wonyerenyüü nyra Farisinyüü pa su -be 'ü trarawlia 'doo, -be -na nyüü jödεε -a 'doo -be 'ü 'mlaa le?» ³⁴ Jesu nya -gbala 'üün: «'Tain 'lı nycck 'tiea' -be 'ca -mülü jia' 'ca 'titiö 'lı -be 'ü nyra 'cck -ka kua' -wält nı, 'kā 'anya 'üün -gbala 'kpck 'ü pa su?» ³⁵ -Maa jrüülü kā 'mlı 'ümää' 'cck 'üa -trckı 'ba nı, 'bala 'ia 'tain 'lı nı, 'ünya su paa.» ³⁶ 'Cnya 'pala 'üün tapönänä -mölö 'klı: «Nycck 'nyı nu dape dēdrä 'cnyı 'pa dafu 'pakı -a. Cma nu 'imı nı, dēdräa nu nya sua nu 'ılaraa; 'kotu dēdräa 'pe nyra 'klıba nu 'nyı dεε 'dee -a bā. ³⁷ 'Ası nycck 'nyı pckı -duveen 'jıjare 'klıba mlfıkalē 'lı -a. Cma nu 'iin nı, -duveen 'jıjare nya 'kpalēlē wa wa, 'kā -duveenle nya 'käg-blck, 'kā 'kpalēlē nya bublc. ³⁸ Mlfıkalē dēdräa 'mlı 'ü 'paa -duveen 'jıjare, 'ia 'tain 'lı 'ia 'cck 'nyı bublc bublc -a †. ³⁹ -Maa nycck ma 'mla -duveenle -wlea' 'lı nı, 'c -nēmä 'nyie -a 'nyie 'cmä -duveen dēdrä 'mla. 'Cnya 'daa: «-Duveenle -wlea' 'lı 'εε 'na.» »

Wiili Jesu 'paa' juifēa -fufłupasrıa -gu

Matiö 12.1-8; Marēkē 2.23-28

6 Jrüü 'doo 'lı nı, 'i bā kā 'klısa -seplea 'mlıa juifēa -fufłupasrıa 'cck jrüü ††. 'A 'ia 'tain 'lı Jesu -srörö -bleeeputu 'lı †. -Be 'ca 'wonyerenyüü 'saa -bleee, 'ü cck-ı 'εen kälı -be 'ü ta. ² Farisinyüü 'doorodoo nya 'bete 'üün: «Dεplεε kā -gu 'a nö wiili 'nyı nröröa' -fufłupasrı 'lı le ††?» ³ 'Iibāa' Jesu nu: «-Gbēka 'bla kaa' Daviide nyra 'ca 'wonyerenyüü nı, wiili 'ü nua' 'anyı 'iin -täsä -a -täsä ††? ⁴ 'C paa' Nycsuaanyuku -wält, -be 'c 'baalı 'flckı 'ü 'saraa' Nycsuaa 'nyrıklı, u nycck -molo 'nyı jia' ima 'nyı -gbcıaperınyüüa 'doo -a bā, 'c ji 'uun. 'Cnya -nyı 'numı 'ca 'wonyerenyüü ††.» ⁵ Jesu nya -gbala 'üün: «Nycck 'ju -si 'numı -fufłupasrı 'wu.»

Nycck kā klugba jāa'

⁶ -Fufłupasrı -mıdoo jrāa' 'lı nı, Jesu nya pa juifēa 'sraaplanyuku -wält 'cnya 'kplı 'üün. Nycck 'doo bā ı nyukulua -wält 'ca 'dupa klugba jā. ⁷ -Dckıanyüü nyra

† 'ia 'tain 'lı 'ia 'cck 'nyı bublc bublc -a: -Taa waklıülü 'nyı greekē -kätıckı -mıdooa 'mlı -a bā. †† 'klısa -seplea 'mlıa juifēa -fufłupasrıa 'cck jrüü: -Taa waklıülü 'nyı greekē -kätıckı -mıdooa 'mlı -a bā. Levitiikē 23.5-14; Deteronckmē 23.25 † -BLEEPUUTU: Juifēa 'brea jıjri; 'i -beere -kcpı. †† Egēsckdē 34.21 †† 1 Samiēlē 21.6 ††† Levitiikē 24.9

Farisinyüü prere Jesu 'nyü derı, cma nya nycck 'pck -fufłupasrı 'lı. 'Srı 'ümää' nu -be 'ümää' 'cck wii 'kplara, 'ii 'ü 'bata. ⁸ -Maa Jesu jrea' -gu 'üa bobowlı nı, 'cnya -gbala nycck kā klugba jāa': «Cckı 'kā -prere nyüüa -trckı!» Nycck nya cckı 'cnya 'nyüglö. ⁹ Jesu nya -gbala 'üün: «Wii 'doo 'mä 'amı 'lı 'betre: 'Cıcgı nyra bubgı 'c, -mıpleε nycck 'mreε c nu -fufłupasrı 'lı le? Nycck 'mreε c 'pck nycck, -maa c 'cere 'cck -wält c jā?» ¹⁰ 'C tea' nyüülü kā 'fc traraa' 'cck 'klı 'klı nı, 'cnya -gbala nycck: «To -na klugba!» 'Cnya to 'ään, 'ca klugba nya 'pu ††. ¹¹ -Maa 'cre 'blaa 'üün; 'ünya detre 'üa 'kpcı -trckı 'srı 'ümää' Jesu nu.

Nyüüponyüüscckı Jesu 'baa' 'lı

Matiö 10.1-4; Marēkē 3.13-19

¹² 'A 'ia 'tain 'lı Jesu 'jra 'dugba 'wli 'cmä Nycsua bibie. -Gbıalä kā 'fc kaa' Nycsua 'c bibie. ¹³ -Srı paa' nı, 'cnya we 'ca 'wonyerenyüü, 'cnya te 'üa -trckı 'cnya 'balı nyüüponyüüscckı. 'Cnya 'dara 'üün Apotrē: ¹⁴ Simckı 'c 'daraa' bıa Pıerē ⁵ nyra 'ca -wıaju Andree, Jaakē nyra Jaan, Filipē, Batēlemii, ¹⁵ Matiö, Tomaa, Alēfeeä 'ju Jaakē, Simckı 'c 'ü 'daraa' Selctē ††, ¹⁶ Jaakēä 'ju Judaa, nyra Judaa Isēkario, 'c -tutroa' Jesua -gbaa -gälı 'cmää' 'cck 'sa.

¹⁷ Jesu nyra 'üün 'cck nya 'cie 'dugba 'wli, 'ünya ji -plı blaä' 'kā i 'ca 'wonyerenyüü 'kəkımle -mölöö bāa'. Nyüülü jia' -mää 'üa -srı 'nyı -pe. 'Ü cck Jerusaleemē nyra Judeea -tutu -gälı. -Mölöö nya cck bıa Tiirē nyra Sidckı, 'tanıea -gba. 'Ü jö 'cck 'nyaklıpo, -be -mölöö ji bıa 'üa -wusua -futokua -gu. ¹⁸ -Mülü -frepası -sıea' -sul, 'ü 'pu bıa. ¹⁹ Nyüüa 'fc 'bata 'ümä 'cck -gbafe, 'be 'klü 'cie 'cck 'lı 'kā 'c 'pck 'üa 'fc.

'Pupüä nyra busuku

²⁰ Jesu tea' 'ca 'wonyerenyüü 'klı 'c -nēma:

«Abıa dckı 'bla 'amı, 'amc 'pua 'blaaa', 'amc kā Nycsuaa 'kamaplä!

²¹ Abıa dckı 'bla 'amı, 'amc -gbēka 'blaaa' 'köklesaplı, 'anya -srı döa!

Abıa dckı 'bla 'amı, 'amc 'wuöa' 'köklesaplı, 'anya -srı -sia!

²² «Abıa dckı 'bla 'amı nyüü ma jrara 'amı 'nyüa 'mlı, üma 'pala 'amı -wält, üma -jeıre 'amı, üma bublc 'ana 'nyı Nycck 'juä -gu. ²³ 'Ia -srıla 'mlı nı, abıa dckı 'bla 'amı, 'kā 'a ye, 'be 'ana 'pεε nya 'buaa cεı! 'Ası 'üa tuı ma nö nycsuaamlıpalanyüü †††.

²⁴ -Maa busuku jrā 'amı -gälı, 'amc 'ıcjınyüü 'amı, 'anya 'a kā 'ana nu -jıru 'jä!

²⁵ Busuku jrā 'amı -gälı, 'amc döa' 'köklesa -plı,

††† Greekē -kätıckı -mıdooa 'mlı 'i -jıra: 'ca klugba nya 'pu 'anya -beere klugba -mälä § Pıerē: Pıerēä -gbaa bā «'täkä». Matiö 16.16-18; Jaan 1.42 †† SELCTÉ: 'Ia -gbaa bā: nycckı -waa' 'ca -glügbö juifē -gböösa, c fumöa' Moısēä -dca -gu bıa. 'Cnyı 'nyıe Rcmēnyüü -a. ††† 2 Kroniikē 36.16; Akētē 7.52

-gbēka nya -sru 'amɪ 'blaa!
 Busuku jrä 'amɪ -gälɪ, 'amɔ 'sɪea' 'kɔklesaplɪ,
 'anya -sru 'kpɔa, 'kã 'anya 'wu!
 26 «Busuku jrä 'amɪ -gälɪ, nyüüa 'fɔ ma 'pa 'ana 'ɔɪa
 'nyrɪ. 'Asɪ 'üa tuu ma nö -gbagblɛ nyɔsuaamlɪ-
 palanyüü!»

'Nyüamɪlɪraranyüüa -wawaku

Matiö 5.38-48; 7.12a

27 «-Maa 'amɔ poa' 'mɪ 'nyakli, 'ba -wa nyüülü bää' 'ana
 'kpeɛ 'lɪ, -bɛ 'ba nu 'ana 'nyüamɪlɪraranyüü 'ɔɪcagbi -gba.
 28 'Ba 'pa nyüülü busua' 'amɪ 'nɪ, 'kã 'a bibie nyüülü nöa'
 'amɪ -gbi -gba, 'üa 'wli 'lɪ. 29 Nyɔɔ ma 'pa -na -glagbu
 -gba 'kpa nɪ, to 'kɔɔ 'wɔɔ nu 'klɪ blɪ. Nyɔɔ ma 'ba -mɪ
 -na -gälɪpakotu kälɪ nɪ, -nyɪ 'blara 'kɔɔ -na 'lɪpakotu 'klɪ
 blɪ. 30 Nyɔɔ o nyɔɔ -sɛɛa' -mɪ, -nyɪ 'kɔɔ; -bɛ nyɔɔ 'baa'
 -mɪ -na dɛɛ kälɪ nɪ, -nyɪ 'daa 'kpɔɔ ɔ -nyɪ -mɪ 'ɛɛn 'klɪsɪ.
 31 Wiili 'a 'bataa' nyüü 'mäa' 'amɪ -gba nu nɪ, 'ba nu blɪ
 'saa 'üün.»

32 «'Ama -wa nyüülü -waa' 'amɪ nɪ, 'kã Nyɔsua nya 'amɪ
 'kɔɔ? -Balunyüüa 'mugbɛ -waa nyüülü -waa' 'üün!

33 'Ama nu 'ɔɪcagbi nyüülü nöa' 'amɪ 'ɔɪcagbi -gba nɪ, 'kã
 Nyɔsua nya 'amɪ 'kɔɔ? -Balunyüü nö 'iin blɪ o! 34 'Ama
 -nyɪ 'kpa nyüülü 'mrɛɛa' 'ümäa' 'amɪ dɛɛ -nyɪ nɪ, 'kã
 Nyɔsua nya 'amɪ 'kɔɔ? -Balunyüüa 'mugbɛ -nyɛɛɛ
 -balunyüü 'kpa; 'ü jresaa 'ünya dɛɛ 'jää! 35 -Maa 'amɔɔ
 nɪ, 'ba -wa nyüülü bää' 'ana 'kpeɛ 'lɪ, 'kã 'a nö 'üün
 'ɔɪcagbi -gba. 'Ba -nyɪ 'üün, 'kã 'anyɪ bobo 'ümä 'amɪ dɛɛ
 -nyɪ. 'Ama nu 'saa nɪ, 'anya 'pɛɛ kpaki 'jää, 'kã 'anya
 'Wusi Nyɔsuaa 'jü bää. 'Be 'kɔɔ nɪ, nyüülü 'nyɪ jrea'
 nyüüa 'ɔɪcagbi, nyra plɛbubɔnyüü, 'ɔ nö 'ɔɪcagbi -gba.
 36 Abɪa -gbinanaku 'sɪ 'amɪ 'lɪ, 'sɪrɪ 'ana Tua -gbinanaku
 bää' 'wu.»

37 «'Anyɪ 'böölö 'ana -mölöö -gä -gälɪ, -gä -pɪ 'amɪ -gälɪ
 'böölö. 'Anyɪ kala 'ana -mölöö dɛrɪ 'plɔɔ, 'a -pɪ 'plɔɔ
 dɛrɪkala; 'ba cere -mäa -balu Nyɔsua 'mä 'ana -balu
 cere. 38 'Ba -nyɪ -mölöö, -bɛ Nyɔsua 'mä 'amɪ -nyɪ; 'kɔɔ
 'ana dɔɔa 'mlɪ dii 'sɪea. 'ɔɔnya 'iin koa, 'kã 'inya 'kã
 -gbäträ. Dɛɛlɛ 'a nöa' -bɛ 'a nyakaa' 'ana -mölöö, 'ɛɛ
 Nyɔsua 'mä nu 'kɔɔ blɪ 'amɪ nyaka.»

39 Jesu nya 'paplawiikɪ 'ɔ -gbala 'üün -maa:
 «'Nɔɔkɔɔnyɔɔ 'mrɛɛ 'ɔ 'tiere 'nɔɔkɔɔnyɔɔ? 'Üa 'wɔɔ nya 'büütüg-
 ba 'lɪ blöa. 40 -Sukuju 'nyɪ 'kpɪkɪplanyɔɔ 'wu -a -sɪ; -maa
 -sukujulɔ 'kpɪaa' 'ɔɔcasa nɪ, 'kɔɔnya -beere 'ɔa
 'kpɪkɪplanyɔɔ. 41 Dɛplɛɛ kã -gu -jäää -napusragbulu bää'
 -na -wɪajua 'nyüa 'mlɪ, -bɛ -nyɪ -tu tuu klöö kpakölä bää'
 -na 'mugbɛa 'nyüa 'mlɪ 'nyügba le? 42 'Aie, dɛplɛɛ kã -gu
 -nö -maa: 'Na -wɪaju, jɪ -a 'balɪ -napusragbulu bää' -na
 'nyüa 'mlɪ le? -Mɔ 'nɪ 'jää' -na näa 'mlɪ tuu klöö kpakö
 'wu! -Glagälɪsrörönyɔɔ! 'Balɪ tuu klöö kpakölä bää' -kätɪ
 -na 'nyüa 'mlɪ 'fɔɔwɔ, -bɛ -mä 'käjä -mä 'lɪ -napusrag-
 bulu bää' -na -wɪajua 'nyüa 'mlɪ 'ba.»

43 «'Cɪca tuu 'nyɪ tu bubɔ 'bü -a, 'aie 'wɔɔwɔ, -mäa tuulu
 bubɔa', -mäa 'uu 'nyɪ tu 'cɪca 'bü. 44 'Be tuua 'bü 'ü nö

-bɛ 'ü jre 'umɪ. -Mää tiili kää' 'büütü, -mäa 'ia 'wli 'ü 'nɪ
 'sara figiebö †. -Bɛ nyɔɔ 'nɪ 'sara 'wɔɔwɔ rɛsɛɛn 'bü ††
 büütüti susu 'wli -a. 45 'Cɪcanyɔɔ nɪ, 'ɔa plɛ 'sɪ 'cɪcadii
 'klɪ; 'ii 'ɔ tɛ -bɛ 'ɔ 'paa 'ɔɔcawii. Plɛbubɔnyɔɔ nɪ, 'ɔa plɛɛ
 'sɪa' bubɔgbi 'klɪ nɪ, 'ii 'ɔ tɛ -bɛ 'ɔ 'paa plɛbubɔwii. 'Be wiili
 'sɪa' plɛklɪ nɪ, 'ii ja mlɪ.»

46 «Dɛplɛɛ kã -gu 'a nö -maa: 'Pläkányɔɔ, 'Pläkányɔɔ,
 -bɛ 'anyɪ nu wiili 'n -gbalaa' 'amɪ le? 47 Nyɔɔ o nyɔɔ prea'
 'mɪ dɛrɪ, ɔma po 'na 'papawii 'nyakli -bɛ ɔ -träärälɪ 'imɪ
 nɪ, 'sɪrɪ 'ɔ bää' 'ii nɛmä 'amɪ srara. 48 'ɔ -beere 'sɪrɪ nyɔɔ
 'paaa' nyuku -bɛ 'ɔ -goooa' -gböösa, -bɛ 'ɔ 'sreea' 'ua
 -toko 'täkä -gälɪ 'kã. 'Nunɪlu kpaku da da, 'nunɪlupati
 kpakü jrä 'uun, -maa 'inyɪ 'uun 'kã -a 'kpa, 'be 'täkä -gälɪ
 'u 'pala ‡. 49 -Maa -mɔɔ 'nööa' 'na 'papawii 'wli, -bɛ 'knyɪ
 -träärä 'lɪ 'imɪ nɪ, 'ɔ -beere 'sɪrɪ nyɔɔ 'paa' nyuku, u kã
 -toko 'nyɪa' 'käsri. 'Nie -sɪa', 'ɛ jrää' 'uun -gälɪ nɪ, blö 'u
 blö dotro. -Sɪrɪ 'nyɪ pa -a pa 'ua 'fɔɔ nya -gblooo 'unya
 bubɔ -gböösa.»

Rɔmënyüüa 'sugɪanyɔɔ -geeilɛ Jesu 'puɔa'

Matiö 8.5-13

7 Jesu blaa' nyüülü poa' 'kɔɔ 'nyakli wii -gbapalaku
 nɪ, 'kɔɔnya 'blöö Kapɛrɛnaumëbätä dɛrɪ. 2 Rɔmënyüüa
 'sugɪanyɔɔ kpakö kã kã 'ɔa -geeɪ 'doo 'ɔ -waa' -gböösa.
 'ɔɔ -wusu 'bla, diijie tɔɔ 'lɪ 'kɔɔmä jä. 3 'Sugɪanyɔɔ 'nuu' Je-
 sua 'nyrɪ 'wli nɪ, 'kɔɔnya blɔ juifënyüüa -tɔɔrupɔɔ tagbü
 -mölöö Jesu dɛrɪ, 'ümä 'kɔɔ bibie, 'kɔɔmä 'ɔa -geeɪ 'puɔkalɪ
 jɪ. 4 'Ü 'tɔɔa' Jesua -gba nɪ, 'ünya bibie 'kɔɔ bibie, 'ü -nɛ-
 ma: «Nyɔɔ kɔɔ bää -gbajisa -bakää -a 'nyie. 5 'ɔ -wa ana
 'bre, 'kɔɔ 'pa ana 'sraaplanyuku.»

6 Jesu nyra 'üün mö 'ɔ 'a nyuku -gba 'tɔɔ, -bɛ
 'sugɪanyɔɔ kɔɔ blɔ 'ɔa -mölöö, ü jɪ ü -gbala Jesu:
 «'Pläkányɔɔ, -nyɪ sɪa, 'nyɪ 'na -a 'na -mä 'na nyukua -wält
 pa †. 7 'A 'ia -gu, 'na 'mugbɛ 'nyɪ blɪ -mɪ 'jäkalɪ jɪ. -Maa
 'pa waklüü 'döö, -bɛ 'na 'jrupafenyɔɔ 'mä 'pu. 8 'Be 'na
 'mugbɛ, 'n kã 'kamanyüü -bɛ 'n kã 'sugɪa, ü 'n 'kamaa'.
 Ama -gbala 'doo: «Mi -tɛ», 'ii 'ɔ mö; ama -gbala -mooloo:
 «jɪ», jö 'ɔ jö. -Bɛ ama -gbala 'na 'jrupafenyɔɔ: «Nu 'saa', 'ii
 'ɔ nö.» 9 Jesu 'nuu' wiili nyɔɔ 'paa 'wli nɪ, 'i kala 'kɔɔ
 plɛklɪ. 'ɔɔnya -sɪe nyüülü prea' 'kɔɔ dɛrɪ, 'üa 'pelɪ kälɪ,
 'kɔɔnya -gbala 'üün: «'Amɔ 'n -gbala, 'nyɪ 'samaa plɛ-
 toronyɔɔ Israɛlënyüüa 'mugbɛa -tɔɔrupɔɔ -a 'jäjä.»
 10 'Tain 'lɪ nyüülü 'sugɪanyɔɔ blɔa' 'blööa' -gbööli dɛrɪ
 nɪ, 'ü jrä -plɪ -geeilɛ -wusu 'blaa lɛa' ††, 'ɔ 'a 'pupua kɔɔ.

'Kusronɪlɔɔ kã 'ju jää' -bɛ Jesu tɛrɛa' 'kã

11 -Sɪrɪ -gbaa' 'kã nɪ, Jesu nya mi bätälä 'ü 'daraa' Naɛɛ.
 'ɔa 'wunyerenyüü ††† nyra nyüü 'kɔɔkmlɛ nyra 'kɔɔn mi.

† FIGIEBÖ: 'Üa 'brea tuulu 'ü 'daraa' figietuu, 'ua 'bü bäsaa.

†† RESEEN 'BÜ: Tuujɔ bäsaa, 'uu tuä reseɛn. 'A reseɛn 'ü nö -bɛ 'ü pie
 -duveɛn. ‡ 'be 'täkä -gälɪ 'u 'pala: Greekë -kätɪpɔɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i
 -jɪjra: «'be 'u 'pala 'mufasa †† 'Sugɪanyɔɔ jre 'iin 'sɪrɪ juifë 'nyɪ paa'
 nyüülü 'nyɪa' juifë bää, 'ɔa nyuku -wält. †† -wusu 'blaa lɛa': -Taa wak-
 lüülü 'nyɪ greekë -kätɪpɔɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bää. ††† 'wunyerenyüü:
 Greekë -kätɪpɔɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪjra: «'wunyerenyüü 'kɔɔkmlɛ

-gbala -ml -maa 'ca -balu 'kɔkɔmlɛ 'a 'ɔmɪ cere. 'A 'ia -gu 'ɔ -wa 'mɪ -gböösa. -Maa nyɔkɔ 'ü cerea' -balu jie nɪ, 'ɔɔ -waaa jie.»⁴⁸ 'Onya -gbala 'ŋluulɔ -maa: «-Na -balu 'a -ml cere.»⁴⁹ Nyüülü nyra 'ɔɔn ɔɔɔ ta ɪa' -nëma 'üa 'ml 'lee: «Nyɔkɔ 'plɛ ku -pɪ, ɔ cere bɪaa' -balu le?»⁵⁰ 'Onya -gbala 'ŋluulɔ: «-Na nyɔsuapɛ 'a -ml 'lumlɔba; mi, abɪa -na fugbaa 'ml flɛɛ.»

Nyüülü pra'a Jesu dɛɪ

8 'I -sia' nɪ, Jesu mö bätɛ jie nyra bätɛ kpaküa 'ml, -bɛ 'ɔ 'saa 'Mufagogolä 'paaa' Nyɔsuua 'kamaplää -gä. 'Da 'wunyerɛnyüü -pu -bɛ 'ɔɔɔ bälɪ, ² nyra 'ŋlɛgɛ 'doorodoolü -balusisi 'ɔɔa' -gälɪ nyra -mülü -wusu -kanyɪ 'blaa': Mariilü 'ü 'daraa' Magɛdalayria ɔ domüü -uunsɔɔ 'ciea' 'lɪ bälɪ bɪa. ³ Susaalɔ -gäälää' Erɔɔdɛä diia 'fɔ 'ny-iöli, 'ca 'ŋluu Jaanɛ bälɪ, nyra nyüü 'kɔkɔmlɛ -mölöö nöa' 'üa kākādii -bɛ 'ü jöa' 'ɔɔn -gba.

Paplanyɔɔa tapönänä

⁴ Nyüü 'kɔkɔmlɛ nya ɔɔ bätɛä 'fɔ -gälɪ, 'ünya ji Jesu 'klɪtrara. 'Onya 'pala 'üün tapönänä 'klɪ, 'ɔ -nëma: ⁵ «Paplanyɔɔ 'doo mi kää 'ca putu 'lɪ papladii -gbagba. 'Asɪ 'ɔ -gbaaa' 'ɔ mö nɪ, -bɛ -moloo böblö 'nyufɔ 'ml. Nyüü wawla 'iin 'kää -bɛ nyisie jö 'ia 'fɔ. ⁶ 'Jaju -moloo nya böblö 'täkɛ -tutu 'lɪ; 'u mia' -ga, 'u 'fu, 'bɛ 'ia -tutu 'nyɪ 'nɪ -a kää. ⁷ 'Jaju -moloo böblö nänɛ 'lɪ; 'u -bɛ nänɛ -gaala -pɔ 'doo 'wu, nänɛ nya kakla 'uun -fufɪ 'klɪ. ⁸ 'Jaju -moloo nya blö 'mufa -tutu 'lɪ; 'u 'buua' nɪ, 'unya tu, 'u tu 'jajua -gluɔgböö (100).» 'ɔ bɪaa' wii 'papaku nɪ, 'ɔnya -gbolomɪ 'ɔ -nëma: «Nyɔkɔ kää' 'nununyakli, ɔ 'nu!»

⁹ 'Da 'wunyerɛnyüü nya 'bete 'ɔɔn: «Tapönänälä -paa', 'ia -gbaa le?»¹⁰ 'ɔ -nëma: «Nyɔsuua -nyɪ 'amɪ 'klü 'amä Nyɔsuua 'kamaplää 'mla wii jre; -maa -mülü nɪ, tapönänɛ 'n 'pala 'üün 'klɪ, 'kää:

Üma -pupɔ, 'ü -pɪ dɛɛ 'wujä 'plɔ, 'aie üma ponyakli 'ü -pɪ 'nu 'plɔ †.

¹¹ «-Jää tapönänälää -gbaa: -Gbagbajajulu nɪ, 'a Nyɔsuua mlɪ wii. ¹² 'Nyufɔɔ kää mlɪ 'u böblöä' nɪ, 'a nyüülü poa' 'nyakli -bɛ Sataan jöa' 'ɔ 'baaa' 'üa plɛ 'klɪ nyɔsuuaawii 'ü -pɪ 'nu, -bɛ 'ü -pɪ 'lumlɔwɔ. ¹³ 'Täkɛtutulu kää -gälɪ 'u böblöä' nɪ, 'a nyüülü üma 'nuä' Nyɔsuawii 'wli 'ü 'kplaaa' 'iin dɔɔɔsa, -maa 'ünyɪ tigblii -a kää. 'Üa nyɔsuapɛ 'nyɪ tunɪlɪ -a, üma tɛɪ 'üün dotro, 'ü 'cɛɛ 'ia 'fɔ -wälɪ. ¹⁴ Nänɛä mlɪ nulu nɪ, 'a -mülü üma 'nuä' nyɔsuuaawii 'wli, -bɛ 'ü kää nyɔsuuaawii 'nyɪ mia' 'klɔɔɔɔ. Boboku, 'bɔ nyra diili kää 'fɔ bää' -pɪ -tutu -gälɪ fa 'üa plɛ. 'Ia -gu 'üa tutudii 'nyɪ -jɛɛɛ -a. ¹⁵ 'Mufatutulu kää -gälɪ 'jaju böblöä' nɪ, 'a -mülü nuä' 'üa plɛ 'ü 'kplaa' nyɔsuuaawii 'ɔɔasa, 'ünyɪ -trɔa' 'iin, -bɛ 'ü tuää' -bakää -suɪ bälɪ.

'Napea tapönänä

¹⁶ «Nyɔkɔ 'nɪ -gölö 'nape -a -bɛ 'ɔmä 'ɛɛn -soru -gälɪ 'kägbrɪ, 'aie 'ɔmä 'ɛɛn -pɔkɪ -wälɪ pla. -Maa 'napua tii 'wli 'ü 'sree 'ɛɛn 'kää nyɔkɔ o nyɔkɔ paa' nyukua -wälɪ 'mä 'kää 'ɔɔasa. ¹⁷ Diili kää 'fɔ -sisiea' nya 'wucɛɛɛ. Nyüü -nëma 'klɪberewii -a detɛ 'kää 'i -nëmä jɛɛɛ, 'kää 'imä -fälɪ 'ɔɔɔ. ¹⁸ 'Ii känyrɪ 'ba -tre 'sɪɪ 'a poa' nyɔsuuaawii 'nyakli; 'bɛ nyɔkɔ 'klaaa' diijie, Nyɔsuua nya 'iin 'wlibaa. -Maa nyɔkɔ 'nyla' dɛɛ 'klaa nɪ, 'ɔnya 'ɔɔn 'nɪmlɪ wiili 'ɔ boboa' 'ɔ 'klaaa' kälɪ 'baa.»

¹⁹ Jesua 'yio nyra 'ca -wlajü nya ji, -maa nyüüa -süm-lökua -gu, 'ünyɪ 'lɪ -a bɪa 'ü jijrö 'ɔɔn -gba. ²⁰ Nyüü nya -gbala 'ɔɔn: «-Na 'yio nyra -na -wlajü bää -fälɪ; 'ü 'bata 'ümä -ml 'jä.»²¹ -Maa 'ɔnya -gbala 'üün: «Nyüülü poa' nyɔsuuaawii 'nyakli -bɛ 'ü -trääɛä' 'lɪ 'iin nɪ, 'üü bää 'na 'yio nyra 'na -wlajü.»

-Püpölä Jesu kaa' 'klɪ

Matiö 8.18,23-27; Maréké 4.35-41

²² 'Taan 'doo 'lɪ, Jesu nyra 'ca 'wunyerɛnyüü 'jraa' -gɔɔ 'lɪ, 'ɔnya -gbala 'üün: «A -srörö 'niea 'pɛ -mɪdɛɛ -gälɪ.» 'Ünya mi. ²³ 'A 'nie 'ü 'pɪɛ ɪ, Jesu nya 'mumɔ. -Püpö kpakö nya jrä 'lɪ 'üün; -bɛ -gɔɔ 'sie 'nɪ 'klɪ, 'i 'pa 'üün järeä 'wu. ²⁴ 'Ünya jijrö 'ɔɔn -gba 'ünya tɛɛ 'ɔɔn 'kää: «'Kpɪkɪanyɔɔ, 'Kpɪkɪanyɔɔ, jä a nëmä jä 'la!» 'ɔ tɛa' 'kää, 'ɔnya -ɔɔɔ wii 'wu 'ɔnya 'pala -püpö nyra 'nɪa dakɛ kpakü wii -gba, 'ia 'fɔ nya bää -pio. ²⁵ 'Onya -gbala 'üün: «-A 'jää 'ana nyɔsuapɛ le?» Nalɛ 'blaaa' 'üün, -bɛ 'üa plɛklɪ kalaa' nɪ, 'üa -trɔɔɔ 'ü 'pala wii: «Nyɔkɔ -glügbö 'plɛɛ ku -pɪ, ɔ 'pala -püpö nyra 'nie wii -gba, -bɛ 'ü 'baa 'ca wii wii 'wu le?»

Nyɔkɔ Jesu 'baa' bubɔsisi -gälɪ

Matiö 8.28-34; Maréké 5.1-20

²⁶ 'Unya 'tɔ kää Gadaranyüüa †† -tutu -gälɪ, 'ää -bɛ Galilee 'jäɛɛwɔ. ²⁷ Jesu 'ciea' -gɔɔ 'lɪ nɪ, bätälää 'mlɪ nyɔkɔ 'doo nya 'jrara 'ɔɔn 'klɪ, domüü bää 'ɔɔn 'lɪ. 'ɔ -ka 'nɪ paa' 'kotu 'lɪ 'i 'a -sɪ -sɪ †. 'ɔ 'nɪ 'prere nyukua -wälɪ -a, 'dasi 'lɪ 'ɔ 'prere. ²⁸ 'ɔ 'jää' Jesu nɪ, 'ɔnya blö 'ɔɔn bei 'wu; 'ɔnya 'kpölkää: «Wii 'plɛɛ bää 'nyraa -mɔ 'ɔɔa -trɔɔɔ le, 'Wusi Nyɔsuua 'ju Jesu? 'N bibie -ml, -nyɪ nu 'mɪ -gbi -gba!»²⁹ 'Be Jesu -gbala -fɛpasusulu nyaa' nyɔkɔ 'lɪ -wɛ u 'cie 'ɔɔn 'lɪ. 'Unya 'ɔɔn 'lɪwɛ. 'Cɪ 'ü ma 'paa 'ca 'dari 'lɪ, 'kää 'ü 'paa 'ca bei 'lɪ detu. -Maa 'ɔ ma 'köklö 'ia 'fɔ 'kää domoo 'tutro 'ɔɔn -aaga 'lɪ. ³⁰ Jesu nya 'bete 'ɔɔn: «-Na 'nyɪ le?» Domoo -nëma: «'Na 'nyɪ bää 'Kɔkɔmlɛ ††.» 'Be domüülü bää' 'ɔɔn 'lɪ 'ü -sümlö. ³¹ -Be 'ü ku Jesu 'klɪ 'ü bi-bie 'ɔɔn 'ɔ 'nɪ be 'üün 'büügbälä tunɪɔa' 'lɪ mlɪ ††.

³² 'Bösaru 'kɔkɔmlɛ bää ɪ -plɪɪa dii 'lɪ, 'u jö ɪ dɛɛ 'dugba

†† Gadaranyüü: Nyüülü 'nyla' juifɛ bää, 'üa bätä. Grɛɛkɛ -kätɔpɔkɪ -mɪdooa 'ml 'i -jjra: Geraseenyüü. † 'ia -sɪ -sɪ: -Pɔkɪ -mɪdooa mlɪ 'i -jjra: «-balusisi bää 'ɔɔn 'lɪ 'ia -sɪ -sɪ †† 'kɔkɔmlɛ: Grɛɛkɛwii 'lɪ 'ü nö: «Lejɔɔn

† Esaii 6.9

-gält. -Balusisi nya bibie Jesu 'c -nyl 'üün 'nyufc 'ümä 'bösarul 'l 'cere. 'Cnya 'nyie. ³³ Domüülü nya 'cie nycwlc 'l, 'ünya pa pa 'bösarulu 'l. 'Bösarulu nya fa fufcwl 'un-ya -sc 'dugba 'wli 'unya -fu 'nie -wält 'unya böblö 'l, 'un-ya jä jä.

³⁴ 'Bösarulua -gbaglaaranyüülü 'jää' wiili kä 'fcl -sia' nl, 'ünya fa fufcwl 'ünya mi 'iin nyüü -gbala. 'Inya -gbaala bätē nyra 'kpafe 'wu 'kä. ³⁵ Nyüü nya mi wiili bää' 'l 'jä. 'Ü tea' Jesua -gba nl, 'ü järä 'l nycwlc domüü scw' 'l. 'C pa dæ 'l, 'ca diia 'ml 'a 'na. Nalē nya 'bla 'üün. ³⁶ Nyüülü 'jää' 'srl Jesu nua' nycwlc domüü ma bää' 'l, 'ca -futodæ nl, 'üü -gbala -mülü. ³⁷ Nalēle 'blaa' Gadaranyüü 'ε 'bua. 'Ünya bibie 'cwc c sc 'l. Jesu nya 'jra -gclwl 'l 'cnya 'blöoderl. ³⁸ Nycwlc domüü scw' -gält 'bete Jesu ma 'mræ 'c nyra 'cwc 'mä 'nye. -Maa Jesu nya -gbala 'cwc: ³⁹ «'Blöo -na -nyæ derl, 'kä -saalt wiili kä 'fcl Nycsua nua' -ml -gba.» 'Cnya mi 'cnya 'salu wiili Jesu nua' 'cwc -gba bätää 'fcl 'ml.

**'Nlëkayrial Jesu 'puca', nyra 'hluul
-wusu 'blaa' -sl -pu -sl 'cwc
Matiö 9.18-26; Marëkë 5.21-43**

⁴⁰ Jesu 'blöoa' derl nl, nyüüa 'fcl 'jrara 'cwc 'kl, 'be 'cwc 'ü -glaaa l. ⁴¹ Nycwlc 'doo nya ji, 'cwc 'ü 'dara Jairusë. 'C bā juifëa 'sraaplanyukua 'wliklanycwc. 'Cnya blö Jesu bei 'wu, -be 'cwc bibie 'cwc pa 'ca nyuku -wält. ⁴² 'Ca 'hlekayria 'doo 'doo 'cwc kää', 'cwc nēmä jä, 'cwc 'mræ 'cwc kä -sl -pu.

Jesu mö 'l 'l -be nyüü 'kakla 'cwc 'kl 'üa -sümlökua -gu. ⁴³ -Be 'hluul 'doo bā 'l -jria 'l, -toru 'cie 'cwc 'l 'ia -sl -pu -sl 'cwc. 'Cnya 'sa 'ca diia 'fcl, 'cwc -wusu -futo -dctē -gba. -Maa nycwlc 'nyl 'l -a blā 'cwc -futo 'cwc. ⁴⁴ 'Cnya ja Jesua derl 'cnya -fē 'ca 'lpadæa 'mäkl -gba. 'A -plu -toru lu ku dotro, 'unya 'nyüglö. ⁴⁵ Jesu -nēma: «Nycwlc 'plæ -fē 'ml -gba le?» -Moloo ma bäl: «-Mää 'cwc -a.» Piære nyra nyüü -mölöo -nēma nl: «'Kamanycwc, -jäa nyüü 'ü trara -ml 'kl, 'ü 'kakla -ml 'kl -be -beete -nō: Nycwlc 'plæ -fē 'ml -gba le?» ⁴⁶ -Maa Jesu -nēma: «Nycwlc -fē 'ml -gba, 'be 'klü 'cie 'ml 'l.» ⁴⁷ 'Nluul jrea' 'saa 'ünya 'a 'cwc derl 'järä nl, 'ca 'fcl ttrē 'cnya ji Jesua bei 'wu blö. Nyüüa 'fcl 'kl 'cnya 'salu wiili kä -gu 'cwc nua' 'iml, -be 'srl 'cwc 'pua'. ⁴⁸ Jesu nya -gbala 'cwc: «'Na 'hlekayria, 'pal 'klü o ††, -na nycsuaple 'a -ml 'pu. Mi -pio, abla -na fugbaa 'ml flere!»

⁴⁹ 'C -ka 'paa 'l wii -be nycwlc 'doo sc 'sraaplanyukua 'wliklanycwc -nyæ 'cnya ji. 'Cnya -gbala 'cwc: «-Na 'hlekayria 'a jä; -kanyl 'yagba 'Kpiklanycwc.» ⁵⁰ -Maa Jesu 'nua' 'iin 'wli nl, 'cnya -gbala 'sraaplanyukua 'wliklanycwc: «-Na plæ 'nyl -taaral, abla -na nycsuaple -scwlcw; -na 'ju nya 'lumlwua.» ⁵¹ 'C 'ca' -gböölü nl,

‡‡ 'LITUNLWBÜTÜGBA: -Plu 'l Nycsua 'pala -balusisi -jie 'l. 'A -nyæ 'ü ku -be 'ü -glaaa -gätutan. † Gadaranyüü: Nyüülü 'nyla' juifë bā, 'üa bätä. Greëkë -kätupcwk -mldoa 'ml 'i -jira: Geraseenyüü. †† 'pal 'klü o: -Taa waklülü 'nyl greëkë -kätupcwk -mldoa 'ml -a bā.

'cnyl 'nyie -a 'nyie nycwlc 'mä 'cwc derl pala, 'ima 'nyl Piære, Jaan nyra Jaakëa 'doo -a bā, nyra 'julba tu nyra 'ca 'yio. ⁵² Nyüü 'wuö, 'ü -srlra 'ca -gu. Jesu nya -gbala 'üün: «'Dugu 'a 'na! 'Cnyl jä -a jä, -maa 'mumc 'cwc 'mumc.» ⁵³ -Be 'ü jrea' 'saa 'cwc 'a jä nl, srörö 'ü srörö 'cwc. ⁵⁴ -Maa 'cnya 'kpla 'ca 'daru 'cnya -gboloml 'cwc -nēma: «'ju, 'cwcw!» ⁵⁵ 'Ca -susu nya sc 'kuaabre, 'cnya scwsc dotro. Jesu nya -gbala 'üün 'ü -nyl 'julc jire. ⁵⁶ 'I kala 'hlekayrialba tuu plekl. 'Cnya -gbala 'üün 'nyl -gbala 'iin nycwlc.

**Nyüüponyüüscwlc Jesu blā 'jrupa 'l
Matiö 10.1-9,11-14; Marëkë 6.7-13**

9 Jesu nya we 'ca nyüüponyüüscwlc, 'cnya -nyenyē 'üün 'klü nyra -gältkamlæ 'ümä domüüa 'fcl præ, -be 'ümä -wusu -futo. ² 'Cnya bl 'üün, 'ü mi 'ü 'pa Nycsuua 'kamaplä -gä, 'kä 'ü -futo -wusublanyüü. ³ 'Cnya -gbala 'üün: «'Ama mi nl, 'anyl fa srlæ, 'anyl fa sakcsc, 'anyl fa jire nyra mölii; 'anyl fa blā 'koti 'cwc. ⁴ -Plul 'a nēmää' ku nl, 'a 'nl -jra 'l; 'ii 'ba ku ku 'kä 'a 'cie bätälāa 'ml. ⁵ -Be nyüü ma 'nyl 'am 'l -a 'kuæ nl, 'ba sc 'ia bätälāa 'ml, 'kä 'a -gbcpl 'l 'ana bökli -wältā -tutu ‡: 'ii 'mä 'üün -gbala 'srl 'üa nunugbi 'nyla' 'na.» ⁶ Nyüüponyüüscwlc nya mi. 'Ü sc bätä -mölöoa 'ml, 'ü mö -mölöoa 'ml. 'Ü -gbala nyüü Nycsuua 'Mufagogo, -be 'ü -futo -wusublanyüü -plā 'fcl.

**Ercwdeä ple taraa' 'l
Matiö 14.1-12; Marëkë 6.14-29**

⁷ 'Kul 'ü 'daraa' Ercwdeä ‡, 'cwc 'nua' wiili kä 'fcl Jesu nöa' 'wli nl, 'i 'cakla 'cwc 'l, 'be -mölöo nuna: «'Jaan Batiisē bäsaa, 'kuaabre 'cwc.» ⁸ -Mölöo nō: «'Elii bäsaa, 'cwc 'blöo 'cwc ji»; -be -mölöo nō: «'Nycsuuaamlpalanyüülü -kätü jä kää', 'a 'üa -truplā 'doo 'sc 'kuaabre 'cwc ji.» ⁹ Ercwdeä plekl 'cwc -nēmä: «'N 'bölc Jaan a 'wli; nycwlc -mc 'plæ kä -gä 'n 'nöö 'scwlcw 'wli le?» 'Ia -gu 'cwc 'bata Jesua 'jäjäku.

**Jesu 'fini nyüüa -diipu -diiscwlc -gluulpu (5 000) 'kl
Matiö 14.13-21; Marëkë 6.30-44; Jaan 6.1-15**

¹⁰ Apotrëlü jia' nl, 'ünya 'saral Jesu wiili kä 'fcl 'ü nua'. 'Cnya drcu 'üün 'wu 'cwc nyra 'üün nya berekl, 'ünya mi bätälä 'ü 'daraa' Betësaidaa 'äa 'pel. ¹¹ -Maa nyüü 'kwcmlē 'nua' 'iin 'wli nl, 'ünya -mē 'cwc -gält. Jesu nya 'kuæ 'l 'üün, -be 'cwc 'saral 'üün Nycsuua 'kamaplāa 'kpiklaku, 'cnya 'pu nyüülü -wusu 'blaaa'. ¹² -Be -gbia- jru mia' nl, 'ca nyüüponyüüscwlc nya jirö 'cwc -gba, 'ünya -gbala 'cwc: «-Plul a bää', -aaga 'l a bā. 'Cere nyüülü -wält 'ümä 'kpafe nyra bätälä bää' -pklā 'ml mi, 'ümä 'pifa 'bata -be 'ümä dæji.» ¹³ 'Cnya -gbala 'üün:

‡ -GBPL 'L 'ANA BÖKLÖLI -WÄLÄ -TUTU: 'Ia -gba bā 'anya 'wla, 'a nyra 'ia bätälāa nyüü -kanyl nunudæ -plā 'doo 'wu -a kälä; 'ü blara 'papawili 'paaa' Jesua -gä 'kl. 'Ii kënyl -nēmä 'ia dæ 'cwc 'doo -a fa, 'ia 'pisiatua 'mugbe -nēmä 'ca -gba -a tu. Akëtë 13.51; 18.6 †† Ercwdeä: Ercwdeä Antipaasē bäsaa; 'cwc 'kama blā Galile.

«Amo, 'ba -nyl 'üün jjiiri!» 'Ü -nëma: «'Flwkbü -gböo 'lee nyra -srü 'waa a 'klaa. -Ale jjiiri a nëmä -sukalt mi amä nyüülü kä 'flw kua' -nyl?»¹⁴ Nyberri bä kää' -plu 'ü 'mræ ü jrä nyüüa -diipu -diisw -gluipu (5 000) †. Jesu nya -gbala 'wa 'wonyerenyüü: «'Ba -gbala nyüülü ü kkwälwäly nyüüa -gluipw -be -pu 'üa -glügbü -glügbü.»¹⁵ 'Ünya nu wiili 'w 'daaa', 'ünya -gbala nyüüa 'flw ü kkwälwäly.¹⁶ Jesu nya dkw 'flwkbü -gböo nyra -srü 'waa 'wu, 'knya 'jrara ce 'nyü 'kä, 'knya 'træ Nywsua. 'W blaa' Nywsuaa 'tetræku nu, 'knya 'böblö 'flw nyra -srülü -tia, 'knya -nyl 'iin 'wa 'wonyerenyüü 'ümä 'iin nyüülü 'l -päälä.¹⁷ 'Üa 'flw nya jidæ 'ünya dö. 'Ü -nyglaa' jjiiri taa' 'l 'kä nu, 'i 'sie dgbt -pu -be 'waa.

'Suru Jesua 'wonyerenyüü kää' 'ümää' bä
Matiö 16.13-28; Marëkë 8.27-38; Jaan 6.67-71

¹⁸ Jrüü 'doo 'l nu, Jesu bere 'l 'kl -be 'w bibie Nywsua; 'wa 'wonyerenyüü bä -plu. 'Wnya 'bete 'üün: «-Asi nyüü -gbaaa 'na -gu le?»¹⁹ 'Iibaa' 'wa 'wonyerenyüü nu: «'Ü nunu -mw bä Jaan Batiisë; -mölöö nunu Elii -bä, -be -më nö nywsuaamlpalanyüülü -käti jia' -be ü jaa' nu, 'üa nykw 'doo -bä.»²⁰ 'Wnya 'bete 'üün: «-Be 'amw le? -Asi 'a -gbaaa 'na -gu le?» Piæerë -nëma nu: «-Mw bä Nywsuaa 'Kriisë †.»²¹ Jesu nya -flwkbü 'nyüa 'ml 'knya -gbala 'üün 'ünyl -gbala 'iin nykw. ²² 'Wnya -gbala 'üün -maa: «'Nykw 'ju kä 'mä -su 'jä -gböösa; juifëa tagbü, -gbw -aperunyüü kpakü, nyra -dkwpianyüü nya 'kny 'nyüam -ljraraa. 'Ünya 'kny 'blaa, jrüü täaa -sru 'l nu, 'kä 'knya 'kuaabre w.»

²³ 'Wnya -gbala nyüüa 'flw: «'Nykw o nykw 'bataa' 'nyraa 'kny 'mä 'wonyere nu, w -trw 'wa nyufaa -gä, w 'pie 'wa krua -pl -gäl † -sru -o -sru 'kä 'w jö -be 'nyraa 'kny 'mä 'nye. ²⁴ -A -gbala 'am, nykw o nykw 'bataa' 'wa 'kläa -wälttutuku nu, 'knya 'ään 'mklw. -Maa nykw o nykw 'mklw 'wa 'klä 'na -gu nu, 'ia nykw 'klä 'na -wältträäraa. ²⁵ Nykw ma ji 'plä 'wua 'bw 'flw, -be 'wa 'klä ma 'wu 'kny käl nu, -gbaa 'plæ 'u -ka kä le? ²⁶ 'Ia -gu nykw o nykw 'mklw -be 'na mlw wii 'mäa' 'nyüsü 'wu kä nu, 'tan 'l Nykw 'ju 'mäa' -sru 'wa tua 'wlikl 'buabuaku nyra 'nyüna 'aanjëa 'wlikl 'buabuaku ja -be 'mä ji, 'knya 'wa 'nyüsü kää bl. ²⁷ 'Clcasa 'n -gbala 'am, -mölöö bä -pl 'ana -trw, 'ünya Nywsuaa 'kamaplä 'jäa 'flw 'kä 'ünya jä.»

Jesu 'cicria' 'wa 'wonyerenyüü -täaa 'kl
Matiö 17.1-8; Marëkë 9.2-8

²⁸ Jesu nua' 'saa 'w blaa' wii 'papaku nu, jrüü -uundoo 'mä -si nu, 'knya dkw Piæerë, Jaan nyra Jaakë 'wu, 'w nyra 'üün nya mi 'dugba 'döö 'wli 'ümä Nywsua bibie. ²⁹ 'A

† *Matiö 14.21 †† 'Kriisë: Greekewii bäsaa; 'ia -gbaa bä: 'Kulw nyüüa 'flw -glaaa'. Ebröowiili nu, 'ü nö Mesii*

‡ *Krua -pl -gälw 'piepiekua -gbaa bä: -nylie -mä -su 'jä, -mä 'numi jä Jesua -gu.*

Nywsua 'w bibie, 'wa 'klw nya 'cici, 'wa 'koti nya 'kwk; 'ia 'pwkwkua -gu -nya 'daa -mamea 'bbl †. ³⁰ -Be nyüü 'waa nyra 'kny dete: Moisë nyra Elii. ³¹ Nywsuaa 'wlik -lbuabuaku nya trara 'üün 'kl, -be 'ü nyra 'kny 'paa 'sru 'wmaa' Jerusalemë järä 'ia -gä. ³² 'Mumu -sie Piæerë nyra 'wa -më 'waa 'wli. -Maa 'mumu blaa' 'üa 'nyü -gäl nu, 'ü 'jä Jesua 'wliklbuabuaku nyra nyüü 'waa nyra 'kny 'w 'nyüglöa'. ³³ 'Tan 'l nyüü 'waa 'nëmaa' mi nu, Piæerë nya -gbala Jesu: «'Kamanykw, -te a jia' 'i 'na; amä -tetu täa 'pa, -na ne 'dee, Moisëa ne 'dee, nyra Eliia ne.» Wiili 'w 'paaa' 'kny jre -a jre. ³⁴ 'W -ka 'paa wii -be -gbru ji 'u -gbw 'üün -gäl 'kä. 'Ü 'jaa' -gbru -be 'u -gbw 'üün -gäl 'kä nu, ñale 'bla 'üün. ³⁵ Mlu wii nya ja cel, 'i -nëma: «'Na ple -gälw 'ju † ku -pl: 'ba po 'kny 'nyakli!»³⁶ Wiili 'bölöa' nu, 'wa 'wonyerenyüü tu 'iin 'nyü -gba 'sru Jesu bäa' 'doo. 'Ia 'tan 'l nu, wiili 'ü 'jaa' 'ünyl 'iin nykw 'doo -a -gbala.

'Julw Jesu 'baa' -balususu -gäl
Matiö 17.14-21; Marëkë 9.14-27

³⁷ 'Ia -sru -gbaa' 'kä, -be 'ü 'ciea' 'dugba 'wli nu, nyüü 'kwkwle ji Jesu 'kl 'jrara. ³⁸ Nykw 'doo bä 'nyüülüa -trw 'knya 'kpölkä: «'Kwkwpianykw, ji -a -jää 'na 'ju. 'Wa 'doo bä 'na 'ju 'doo 'doo! ³⁹ -Susu 'doo nya 'cere 'kny -gäl, 'a -plu 'w ku dotro 'unya 'kpölo 'kny, -be 'w titre -gböösa, -be -tatrii 'cie 'wa ml. 'U nö 'kny -gbi -gba. 'U ma nëmaa' 'kny -gäl w 'i klal. ⁴⁰ 'Nyaa bibie -na 'wonyerenyüü ü 'ba 'm 'uun -gäl, -maa 'ünyl 'l -a bl.»⁴¹ 'Iibaa' Jesu nu: «'Amw nyüü -glügbölä kua' -pl, ünyl toroa' Nywsua ple, ü nöa' -balu! 'Tan 'plæ 'a -ka 'batra 'saa 'm 'ana -trw le? 'Tan 'plæ 'a -ka 'bata 'saa -a -gbötö 'am le? Ja 'm -na 'ju.»⁴² 'Julw -ka jjiro 'l dotro domoo nya 'kpa 'kny 'kä 'unya trara 'kny. -Maa Jesu nyraa -frepasusulu 'wli 'knya 'pw 'julw, 'knya -nyl 'kny 'wa tu. ⁴³ 'I kala 'üa 'flw plekl, 'ünya 'jä 'sru Nywsua 'klü -kwkw 'wu.

Wiili kä 'flw 'w nöa' kala nyüüa 'flw plekl, -be 'w -gbala 'wa 'wonyerenyüü: ⁴⁴ «'Ba po wiili 'nëmaa' 'am -gbala 'nyakli 'clcasa: 'Ünya Nykw 'ju nyüü käl 'saraa.»⁴⁵ -Maa wiili 'w 'paaa' nu, 'ünyl 'kny 'wli -a 'nu. 'Be Nywsua -sisriö 'üml 'ia -gba 'ü -pl 'iin jre -be ñale 'blaa 'üün 'ümä 'kny 'bete.

Nykw bäa' kwkwa kw

⁴⁶ -Topoku nya blö 'üa -trw: -mklw bäa' 'üa -trw 'wlikla kw. ⁴⁷ Jesu, 'jaa' wiili bäa' 'üa plekl nu, 'knya dkw 'jujw 'wu, 'knya -tu 'kny 'wa -gba. ⁴⁸ 'Wnya -gbala 'üün: «'Nykw -o nykw 'kwæa' 'l 'samaa 'jujkw kua' -pl, 'na 'nyrklw -gu nu, 'mklw 'w 'kwæll bl. Nykw o nykw 'kwæa' 'l 'm nu, nykw 'klw 'm 'w 'kwæ 'l. -Mklw bäa' 'ana 'flw derl 'täpaa kw, 'w nëmä †† 'wlikla kw bä.»

†† *2 Piæerë 1.16-18 †† ple -gälw 'ju: Greekë -kwkwpianykw -mldooa 'ml 'i -jiira: «'Na 'julw 'n 'baa' 'l ††† nëmä: Greekë -kwkwpianykw -mldooa 'ml 'i -jiira: bä 'lklw nu*

⁴⁹ Jaan nya -gbala Jesu, -maa: «'Kpɩkpɩanyɔɔ, a 'jä nyɔɔ 'doo, -na 'nyrɩklɩ 'ɔ prɛɛ domüü; -be 'čnyla' ana -tɔɔɔɔɔɔ nyɔɔ bā nɩ, anya -gbala 'kɔɔɔɔɔɔ 'fio 'ia -gu.» ⁵⁰ Jesu nya -gbala 'kɔɔɔ: «'A 'nɩ 'nyüglö 'kɔɔɔ. Nyɔɔɔɔ 'nyɩ jraraa' amɩ † 'nyüa 'mɩ nɩ, 'kɔɔ bā ana †† 'kɔɔɔ.»

JESU ƆO GALILEE 'ČNYA MI JERUSALEMĚ

9.51-19.27

Jesu 'mä Jerusalemě mi

⁵¹ 'Tain 'lɩ Jesua -tutugäɩɩbataun 'cicrea' -wäɩ nɩ, 'čnyɩ -kɔɔɔɔɔɔ ple 'wu 'čmä Jerusalemě mi. ⁵² Čnyɩ bɩ nyüü ũ -ta 'nyɔɔ ũ mi bätälä 'ü 'daraa' Samarii, 'üma 'ɔa kufa 'känyɩɩglä. ⁵³ -Maa bätää nyüü 'nyɩ 'kɔɔ 'lɩ -a 'kueɛ, 'be Jerusalemě 'ɔ mö †. ⁵⁴ 'Ča 'wonyerɛnyüü Jaakě nyra Jaan 'jäa' 'iin nɩ, 'ü -nëma: «'Pläkänycɔɔ, -ama -wa amä kapu we, 'umä cɛɩ ɔɔ -be 'umä 'üün 'pütö ††.» ⁵⁵ Jesu nya -sie 'üa 'pɛɩ kälɩ 'čnyɩ -fɩɩɩɩɩɩnyüamɩ 'čnyɩ -gbala 'üün: «-Susulu 'tutoa' amɩ 'anyɩ 'uun jre -a jre ††. ⁵⁶ Nyɔɔɔ 'Ju 'nyɩ nyüü bublɩkalɩ -a ji, -maa 'čmä 'üün 'lɩmlɩba †††.» 'Ünyɩ mi bätě -mölööa 'mɩ.

⁵⁷ 'Nyufɔ 'ü 'nyɛɛ ɩ, nyɔɔ 'doo nya -gbala Jesu: «'Pläkänycɔɔ ††, -plu 'lɩ kã 'fɩɩ -nëmää' mi 'nyraa -ɔ 'kɔɔ mö.» ⁵⁸ Čnyɩ -gbala 'kɔɔ: «'Kɩɩɩɩɩɩ -fä † kã 'pifa, 'nyisie kã 'dëdrëë, -maa Nyɔɔɔɔ 'Ju 'nyɩ 'wɩpiefä -a kã.» ⁵⁹ Čnyɩ -gbala nyɔɔ -moloo: «-Mɛ 'mɩ -gäɩ!» -Maa nyɔɔɔ -nëma: «'Pläkänycɔɔ, 'mɩ jö, -a mi -a -tu -kätɩ 'na tu.» ⁶⁰ Jesu nya -gbala 'kɔɔ: «'Cɛɛ jäjänyüü -wäɩ 'üma 'üa jäjänyüü -tu. -Mɩɩ nɩ, mi -a -paa' Nyɔɔɔɔ 'kamaplä -gã.» ⁶¹ Nyɔɔ -moloo nya -gbala 'kɔɔ: «'Pläkänycɔɔ, 'nyaa -mɩ dɛɩɩɩɩɩɩɩ, -maa 'mɩ jö, -a mi -a cɛɛ -kätɩ 'na -gböölɩa nyüü.» ⁶² 'Tibäa' Jesu nɩ: «Nyɔɔ ma 'tiere masiile -gogloa' -tutu 'lɩ 'kã, -be 'čma tɛ dɛɩ nɩ, 'čnyɩ nunudɛɛ Nyɔɔɔɔ 'kamaplä 'lɩ -a kälä.»

Nyüüa -glutää nyüü -pulü Jesu blaä

Matiö 9.37-38; 10.7-16; Marëkë 6.8-11; Lukë 9.3-5

10 'Ia 'fɩɩ -sia' nɩ, 'Pläkänycɔɔ nya bɩɩ bia nyüüa -glutää nyüü -pu †† -mölöö, 'čnyɩ bɩ 'üün 'kɔɔɔɔ 'kɔɔ, ũ -ta 'kɔɔ 'nyufɔ 'kɩɩɩɩɩɩ, ũ mi bätä nyra -pluɩ kã

† amɩ: Greekë -kätɩpɩɩɩɩ -mɩdooa 'mɩ 'i -jjra: 'amɩ †† ana: Greekë -kätɩpɩɩɩɩ -mɩdooa 'mɩ 'i -jjra: 'ana † Juifë nyra Samariia nyüü 'nyɩ 'nönörö 'wli -a; 'bala 'üa tuua 'taun 'lɩ. 'A 'ia -gu Samariinyüü 'nyɩ 'nyienyie -a juifëlë ɔɔa' Galilee 'mä 'üa bätä -srörö 'üma Jerusalemě mi. †† Greekë -kätɩpɩɩɩɩ -mɩdooa 'mɩ 'i -jjra: «-be 'umä 'üün 'pütö 'sɩɩ Elii ma nua' 2 'Ku 1.10-12 †† 'čnyɩ -gbala 'üün: -Susulu 'tutoa' amɩ, 'anyɩ 'uun jre -a jre: -Taa waklülü 'nyɩ greekë -kätɩpɩɩɩɩ -mɩdooa 'mɩ -a bã. ††† Nyɔɔɔ 'Ju 'nyɩ nyüü bublɩkalɩ -a ji, -maa 'čmä 'üün 'lɩmlɩ 'ba: -Taa waklülü 'nyɩ greekë -kätɩpɩɩɩɩ -mɩdooa 'mɩ -a bã. ††† 'Pläkänycɔɔ: -Taa waklülü 'nyɩ greekë -kätɩpɩɩɩɩ -mɩdooa 'mɩ -a bã. † 'Kɩɩɩɩɩɩ -fä: Mɛɛɛ kã -gã greekënyüü 'paaa' -te nɩ, 'ɛ -beere -fɛ. 'Eɛ -gögbii 'dara «renard» †† nyüüa -glutää -be -pu: Greekë -kätɩpɩɩɩɩ -mɩdooa 'mɩ 'i -jjra: nyüüa -glutää nyüü -pu -be 'kɔɔ.

'fɩɩ 'čmäa' -srörö. ² Čnyɩ -gbala 'üün: «Putulu nëmää' 'böölö 'bua, -maa 'ua 'böbönyüü 'nyɩ -sümlö -a -sümlö. 'Ti kënyɩ, 'ba bibie Nyɔɔɔɔ ɔɔ bää' putukänycɔɔ, 'čmä 'jru-pafenyüü -mölöö ja, 'ümä ji 'ümä 'uun 'bö. ³ 'Ba mi! Bɩɩ 'n bɩɩ 'amɩ -beere nyɔɔ bɩɩ -bablëëjü 'kɩɩɩɩɩɩ -fää -tɔɔɔɔɔɔ. ⁴ 'Anyɩ fa pɔtëmɔɔɛɛ, 'anyɩ fa sakɔɔɔ, 'anyɩ fa 'sii -mɩdoo, 'anyɩ 'nyüglö 'anyɩ 'trɛɛ nyüü 'nyufɔ mɩ. ⁵ Nyuku o nyuku kã -wäɩ 'a nëmää' pa nɩ, 'ba 'daa -kätɩ: «Abɩa plegäɩɩflɛɛɛku bã nyukulu kua' -pɩɩ -wäɩ!» ⁶ Nyɔɔ ma bälɩ ɔɔma 'bata plegäɩɩflɛɛɛku nɩ, 'ana plegäɩɩflɛɛɛku nya 'kɔɔ 'lɩbää. -Maa ima 'nyɩ 'iin bã -a bã nɩ, 'ana mɩɩ wii nya 'amɩ bei 'wu dɛɩɩbɩöa. ⁷ -Pluɩ 'ü tuäa' 'amɩ nɩ, 'ii 'ba kɩ, 'ba ji dɛɛɛ 'ü -nyɛɛɛɛ 'amɩ, 'ba 'mɩ dɛɛɛ 'ü -nyɛɛɛɛ 'amɩ, 'be nyɔɔɔɔ -fɛɛɛɛɛ 'jrupa 'ɔ kã 'čmä 'pɛɛ †††. 'A 'nɩ -pi nyëka -wäɩ. ⁸ Bätä o bätä 'a nëmää' pala -be 'ümää' amɩ 'lɩkueɛ nɩ, 'ba ji diili kã 'fɩɩ 'ümää' amɩ -nyɩ. ⁹ 'Ba -futo -wusublanyüü bää' 'lɩ, 'kã 'a -gbala 'üün: «Nyɔɔɔɔ 'kamaplä 'a 'amɩ -gbajjɩrö.» ¹⁰ -Maa 'ama mi bätää 'mɩ, -be üma 'nyɩ 'lɩ 'amɩ -a 'kueɛ nɩ, 'ba mi 'äa 'nyifi mɩ 'kã 'a nö: ¹¹ «'Ana bätää -tutulu bää' 'numɩ ana bei -gba a -gbɩɩɩ 'uun ††. -Maa 'ba jresaa: Nyɔɔɔɔ 'kamaplä 'a 'amɩ -gbajjɩrö.» ¹² -Be 'n -gbala 'amɩ, -srɩɩ kã 'mɩ Nyɔɔɔɔ 'mäa' -gã -tu nɩ, Sɔɔɔɔɔmëa ††† ni -nëmä dɛɛ -a bã 'kã 'ia në bätälää -gu.

¹³ «Busuku jrä 'amɩ -gäɩ Koraseenyüü 'amɩ! Busuku jrä 'amɩ -gäɩ Betesaidaanyüü 'amɩ! -Saragbili nröröa' 'ana bätä, 'ima 'daa Tiirë nyra Sidɔɔɔɔ †† 'i nrörö kã nɩ, 'ia nyüü 'a 'kã -balu -wäɩ 'cɛɛ; 'ü 'a 'kã -beju 'sroo 'ümä 'dugu 'lɩ pa, 'kã 'ünya 'pupu 'lɩ 'kãwawla ††. ¹⁴ 'A 'ia -gu, jrüülü kã 'mɩ Nyɔɔɔɔ 'mäa' -gã -tu nɩ, Tiirë nyra Sidɔɔɔɔ a -gã -nëmä dɛɛ -a bã 'kã 'ana näa -gu, ¹⁵ nyra 'amɩ, Kaperënaumëa nyüü 'amɩ, ɔ 'jraraa' cɛɩ, -nya 'wucicie 'kã -nya 'kuaabre 'ɩ!

¹⁶ «Nyɔɔ ma po 'amɩ 'nyakli nɩ, 'mɩɩ 'ɔ ponyakli. Nyɔɔ ma jrara 'amɩ 'nyüamɩ nɩ, 'mɩɩ 'ɔ jraranycɔɔamɩ. -Be nyɔɔɔɔ jraraa' 'mɩ 'nyüamɩ nɩ, nyɔɔɔɔ bɩɩa' 'mɩ 'ɔ jraranycɔɔamɩ.»

¹⁷ 'Tain 'lɩ 'üa nyüüa -glutää -be -pulu ††† 'blöoa' -be 'ü jia' nɩ, dɔɔɔ 'blaä 'ümü. 'Ü -nëma: «'Pläkänycɔɔ, ama 'pala -na 'nyrɩklɩ wii nɩ, -kã domüü -trääräɩɩ wiili a 'daaa!» ¹⁸ Čnyɩ -gbala 'üün: «'N 'jä Sataan -be 'ɔ ɔɔ cɛɩ 'ɔ blö -beere -mamɛɛ. ¹⁹ 'Ba ponyakli 'ɩɩɩasa: 'N -nyɩ 'amɩ 'klü 'amä 'trii nyra -gbätě -gäɩ 'nyɛ; 'nyaa -nyɩ 'amɩ 'klü 'amä -Gbäkäɩɩnyɔɔ ††† du, 'kã dɛɛ 'dee -nëmä 'amɩ bublɩ. ²⁰ -Maa, dɔɔɔ 'nyɩ 'bla 'amɩ dɛɛɛ kã -gu -sisi nöa' wiili 'a 'daaa'; -maa 'ana 'nyrɩlɩ -jjraa' cɛɩ nɩ, abɩa 'ia dɔɔɔ 'blaä' 'amɩ.»

††† Matiö 10.10; 1 Korëentënyüü 9.14; 1 Timotee 5.18 †† Lukë 9.5 ††† Sɔɔɔɔɔmë: Sɔɔɔɔmëbätä -deɩ -pluɩ -balu -sierea' wɩ. 'Üa -balu -gu Nyɔɔɔɔ 'ba kapu cɛɩ 'čnyɩ 'pütö bätälä. Jenëesë 19.1-29 †† TIIRË NYRA SIDɔɔɔɔ: Nyüüa 'fɩɩ jre 'iin 'sɩɩ 'ɩɩɩasa 'nyɩa' 'ia bätälä 'mɩ bã. †† Juifëa 'brea -dɩ bäsaa. 'Asɩ 'ü pa 'dugu 'lɩ, 'asɩ 'ü 'cie 'üa nyüfë 'wu, 'asɩ 'ü toro 'lɩ -balu -gäɩ. ††† -glutää -be -pu: Greekë -kätɩpɩɩɩɩ -mɩdooa 'mɩ 'i -jjra: -glutää -be -pu -be 'kɔɔ ††† -GBÄKÄɩɩNYɔɔ: Sataan bäsaa.

Jesu 'buala Nycsuaa 'nyri

Matiö 11.25-27; 13.16-17

²¹ A 'ia 'taun 'l dotro dɔru 'si Jesu 'kl 'Nyüna -Susu 'l † 'c -nëma: «Tu, cɛ nyra -tutua 'Pläkänyc, 'n 'trɛɛ -mɪ 'sɪrɪ nua' -bɛ -sisrea' wiili 'lɟlanyüü nyra -pɔɔkjrenyüü -gba, -bɛ -sraraa' iin 'jütetɛɛ. -Yɛɛ, Tu, 'a wiili kää' -mɪ 'tu, 'ii nu! ²² Na Tu -nyl 'mɪ diia 'fɪɔ kälɪ. Nyc 'nyl 'ju -a jre, ima 'nyl Tu -a bää. Nyc 'nyl Tu -a jre, ima 'nyl 'ju nyra nyc 'ju 'bataa' 'ia sraraku -a bää.» ²³ Onya -sie 'ca 'wonyerɛnyüüa 'dooa 'pɛɪ kälɪ, 'cnya -gbala 'üün: «Abɪa dɔru 'bla nyüülü 'jäää' diili 'a 'jäää' 'wu! ²⁴ Amɔ 'n -gbala, nycsuaamlɔpalanyüü 'kɔɔmɛ nyra 'kuu 'bata kää i 'a 'jäää' a 'jäjäku, -maa 'ünyl 'iin 'jä -a 'jä; 'ü 'bata wiili 'a 'nööa' 'wlia 'wlinunuku, -maa 'ünyl 'iin 'wli -a 'nu.»

-Dɔɪ -sia' 'wu

Matiö 22.34-40; Marëkë 12.28-34

²⁵ -Dɔɪnyc 'doo 'bataa' Jesua bɔudɛɪpapaku nɪ, 'cnya sɔwu 'c -nëma: «'Kɪɪɪnyc, -asɪ 'nyaa nu -bɛ 'nyaa 'klälä 'nyla' blöröfa kää 'jä le?» ²⁶ 'Iibää' Jesu nɪ: «Wii 'plɛɛ -jɟra -Dɔɪ -pɔɔkua 'mɪ le? -Ama -täsä 'uun wii 'plɛɛ -nööwli le?» ²⁷ 'Iibää' nyc 'ca: « -Kä -mä -na plɛa 'fɪɔ nu, -mä -na -susua 'fɪɔ nu, -mä -na 'klüa 'fɪɔ nyra -na bobowlia 'fɪɔ nu -mä -na 'Pläkänyc Nycsua -wa ††, -bɛ 'sɪrɪ -waa' -na nyufa, -wa 'saa -na -moloo †.» ²⁸ 'Iibää' Jesu nɪ: «'Asɪ 'i bää. -Ama nu 'imɪ -nya 'klälä 'nyla' blöröfa kää 'jäa.»

²⁹ -Bɛ 'c 'bataa' 'cmää' -gä kää nɪ, 'cnya 'bete Jesu: «-Bɛ nyc 'plɛɛ bää 'na -moloo le?» ³⁰ Jesu nya 'paplawiikɪ 'cnya -gbala 'cnc -maa: «Nyc 'doo sɔ kää Jerusaleemɛ, -bɛ 'c mö kää Jerikoo. 'Jejienyüü nya 'kpla 'cnc, 'ünya 'ba 'cmɪ 'ca diia 'fɪɔ kälɪ, 'ünya bɔɔɔ 'cmɪ. 'Onya blö 'kumulɪ, 'ünya tɪ -plɪ 'cnc, 'ünya fɔ. ³¹ A 'nyufɔ 'doolu nɪ, 'uu -gbɔsaperɪnyc ja. 'Omä 'saa nukalɪ mi nɪ, 'c 'a nyc 'jä. 'C -gölöa' 'lɟäl 'c -gaala, 'cnya -si. ³² Asɪ Leviitënyüü †† 'doo nu bɪa. 'C 'bɔɔ' nyc 'gba nɪ, 'lɟäl 'c -gaala. ³³ -Maa Samariinyüü 'doo mö ɪa' nycɪugabre nɪ, 'c 'bɔɔ' nyc 'gba nɪ, 'ca nyaterɪ 'bla 'cnc -gböösa. ³⁴ Onya jɪ-jrö 'cnc -gba, 'cnya 'papa 'ca -fëa 'klɪ -duvëen nyra 'kɪ †† 'cnya -fifra 'üün dapɪa, 'cnya 'jrara 'cnc 'ca 'mugbɛa -subre -gälɪ. 'Onya fa 'cnc -sisinyüüa nyukua -wälɪ, 'cmä 'cnc 'kuɛɛ. ³⁵ 'Ia -sɪ paa' -bɛ 'cmää' -si nɪ, 'cnya 'balɪ dɛnie 'cnc †† 'cnya -gbala nyc 'kälää' nyukulua wii -gba -maa: «-Futo 'cmɪ; möliili -nëmää' 'lɟäl 'saara nɪ, ama 'blöö 'na 'mugbɛ nya 'iin mlɪsaa.»

³⁶ «'Nɪnɪa nɪ, -na plɛklɪ nɪ, 'üa nyüü täälää -tɔɪpɪɔ; -mɔ 'plɛɛ 'kpla nyc 'jejienyüü bɔɔɔ' -beere 'ca -moloo

† dɔru 'si Jesu 'kl 'Nyüna -Susu 'l: Greekë -kätɪpɔɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɟra: «dɔru 'si 'cnc -Susu 'l †† Deteronycmë 6.5 † Levitiikë 19.18 †† LEVITËNYC: -Glügbölä 'ü 'daraa' Levii nɪ, 'üü bää -gbɔs-aperɪnyüüa 'klɪtronyüü. †† -DUVËEN NYRA 'KPL: 'Üa 'taln 'lɪ nɪ, 'ii 'ü ma nö -bɛ 'ü 'kuɛɛ -fë. Tɛ Esaii 1.6 ††† DENIE: Denie 'dee bää 'üa 'brea jrüü 'dooa 'pɛpɛmölü.

le?» ³⁷ 'Iibää' -dɔɪnyc nɪ: «Nyc 'jäa' 'ca nyaterɪ.» Jesu nya -gbala 'cnc: «Mi! -Ama mi nɪ, nu bɪa 'ca 'sa.»

Marëtë nyra Marii

³⁸ A 'nyufɔ 'ü fa -bɛ 'ü mö ɪ, Jesu nya pala bätä 'dööa 'mɪ. 'Nɪluu 'doo 'ü 'daraa' Marëtë nya fa 'cnc 'ca -nyɛɛ. ³⁹ Marëtë kää -wladia 'doo 'cnc 'ü 'dara Marii. Marii 'prɛɛa' Jesua -gba -wälɪ 'cnc; wiili 'c 'saalɪ, 'ii 'c ponyakli. ⁴⁰ -Maa Marëtëɔ 'nyl trarakä -a, nycɪugbanyüüa -gä kla 'cnc 'wu -gböösa. 'Onya 'jrara Jesu 'kl 'cnya 'bete 'cnc: «'Pläkänyc, 'inyl nu -mɪ dɛɛ -gba -a 'kä 'na -wladia 'mä 'na 'doo 'klɪtɛ 'mä 'jrɪpaa 'fɪɔ -fɛ; -gbala 'cnc 'c 'mɪ -gba.» ⁴¹ Jesu †† nya -gbala 'cnc: «Marëtë, Marëtë, -na plɛ -taaralɪ, -bɛ -fɛɛɛ 'jrɪpa 'kɔɔmɛ dii 'kɔɔmlɛa -gu. ⁴² -Maa dɛɛ 'dee 'leee, 'ɛɛ bää 'mufadɛɛ, 'a 'mufadɛɛɛ 'ɛɛ Marii 'balɪ; nyc 'nyl 'lɪ -a bɪa 'c 'ba 'cmɪ 'ɛɛn kälɪ.»

Jesu 'kplaa' 'ca 'wonyerɛnyüü nycsuaabibieku

Matiö 6.9-13

11 'Tain 'doo 'lɪ nɪ, Jesu bereklɪ 'cnya mi Nycsua bɪ-biekalɪ. 'C 'wlaraa' nɪ, 'ca 'wonyerɛnyüü -mölöö nya -gbala 'cnc: «'Pläkänyc, 'kplɪ amɪ nycsuaabibieku, 'sɪrɪ Jaan 'kplaa' 'ca 'wonyerɛnyüü.» ² Onya -gbala 'üün: «'Ama bibie Nycsua nɪ, 'ba 'daa: Ana Tu, 'c bää' cɛa 'mɪ †, abɪa -na 'nyünanyɪ 'buala; abɪa -na 'kamadɛɛ 'tɔ -tutu -gälɪ. Wiili -baataa', i nrörö -tutu -gälɪ 'sɪrɪ 'i nröröa' cɛa 'mɪ ††. ³ -Nyl amɪ ana -sɪɪa jɪjɛ. ⁴ Cere amɪ ana -balu, 'be ana 'mugbɛ, a cere nyüülü nöa' amɪ -balu -gba, 'üa -balu. 'Nyl tɛ bɪa amɪ 'klɪ anyɪ mi -balu 'lɪ, -maa 'ba amɪ Plɛbubɔɔsusu kälɪ †††.» ⁵ Onya -gbala 'üün 'cncwu: «'Ana -tɔɪpɪɔ nyc 'plɛɛ 'mä 'ca -beia -nyɛɛ mi -sɪɪtɔɪɪluwlaa -bɛ 'cmä 'cnc -gbala: «'Na -bei -nyl 'mɪ 'flɔɔbü tää. ⁶ 'Na -moloo jɪ 'mɪ 'jä, -bɛ 'nyl jɪjɛ -a 'klaa 'mä 'cnc -nyl.» ⁷ Kä -na -mɔɔ nya nyuku -wälɪ 'lee ku 'cnya 'daa -maa: «-Nɪ 'yagba 'mɪ! Tatu 'a blörö, 'nyraa 'na 'jü 'a 'pi; 'nyl 'lɪ -a bɪa 'mä 'wusɔ 'mä -mɪ dɛɛɛ -baata -nyl.» ⁸ -Maa 'amɔ 'n -gbala, -bakää 'c -nëmä 'wusɔ 'ana -gbötüdɛɛa -gu nɪ, 'cnya 'wusɔa, 'be -nɪ 'nyüglö 'ca -sɛsɛkua -gu -a, 'kä 'cnya -mɪ diili kää 'fɪɔ -baataa' -nyl. ⁹ A 'ia -gu 'n -gbala 'amɪ: 'Ba -sɛ, -bɛ Nycsua 'mä 'amɪ -nyl; 'ba 'bata 'anya 'ɛɛn 'jäa; 'ba bɔɔɔ tatu, 'cnya 'amɪ tatu 'klɪ 'saa. ¹⁰ 'Be nyc o nyc -sɛa', Nycsua -nyɛɛ 'cnc; nyc 'bataa', 'c 'jäa dɛɛɛ 'c 'bataa'; 'kä nyc 'bɔɔɔ tatu, 'c 'saa 'cnc tatu 'klɪ. ¹¹ Tu 'plɛɛ bää

††† Jesu: Greekë -kätɪpɔɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɟra: «'Pläkänyc ††† Ana Tu, 'c bää' cɛa 'mɪ: Greekë -kätɪpɔɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɟra: «Tu †† Wiili -baataa', i nrörö -tutu -gälɪ 'sɪrɪ 'i nröröa' cɛa 'mɪ: -Taa waklülü 'nyl greekë -kätɪpɔɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bää. ††† -maa 'ba amɪ Plɛbubɔɔsusu kälɪ: -Taa waklülü 'nyl greekë -kätɪpɔɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bää.

'ana -tɔrɔtɔ, כ'כא 'ju ma -se 'fɔkɔ, 'ɔmā 'nɔk 'tākā -nyl le
 'ʔ 'Aie 'ɔmā -se 'ɔml -sre, -be 'ɔmā 'nɔk trɔk -nyl le? ¹² 'Aie,
 ɔma -se 'nɔk sapɛgɪ nɪ, 'kā 'ɔnya 'nɔk -gbātā -nyl?
¹³ 'Amɔ kā ple bubɔa', 'a jre 'ana 'jūa 'mufadiia -nylnyuku.
 -Maa 'ana Tulɔ bāa' celɪ ɔk 'nēmā 'Nyūna -Susu nyūülü
 -sɛɛɛa' 'ɔml 'uun -nyl!»

-Dɔkɔɔlanyūü srörö Jesu
 Matiö 12.22-30; Marëkë 3.22-27

¹⁴ Jrüü 'doo 'lɪ nɪ, Jesu pre ɪ domoo 'doo kaa' nycɔ
 'dooa 'mä. 'U ɔɔa' nycɔkɔ -gälɪ nɪ, 'a -plɪ 'ɔ ku 'ɔnya
 'pawii. 'Ti kala nyūüa 'fɔkɔ pleklɪ. ¹⁵ -Maa 'üa -tɔrɔtɔ
 -mölö -nēma: «'A domüülüa 'cifi Belësebuulë † 'ɔ
 -srörö kälɪ -be 'ɔ pre domüü.» ¹⁶ Nyūü -mülü 'mäa' -gu
 'ɔkɔ 'traɪn nɪ, 'ünya -gbala 'ɔkɔ ɔ nu -saragbia tiele ɔɔa'
 celɪ ‡. ¹⁷ -Maa Jesu jre wiili 'ü boboa', 'ɔnya -gbala 'üün:
 «-Glügbö 'döoa 'mla nyūü ma kā toufujrupa nɪ, 'ia
 -glügbölä nya blöa. -Be -gböö 'döoa 'mla nyūü ma
 'bölötta nɪ, 'ia -gböölä nya blöa. ¹⁸ Sataan nyra Sataan
 ma 'bölötta nɪ, -asɪ 'ɔa 'plä nya -wɪara le? 'Be 'a nɪna
 -maa Belësebuulë 'ɔ -nyee 'ml 'klü -be 'n pre domüü o!
¹⁹ -Be 'mɔkɔ nɪ, ama nu Belësebuulëa 'klü -be ama pre
 domüü nɪ, -be 'ana 'jü le, nycɔ 'plee -nyee 'üün 'klü -be 'ü
 pre 'üün le? 'A 'ia -gu, 'ana 'jüa 'mugbe nēmā 'amɪ -gbala
 'sɪrɪ 'a bāa' -gbagble 'lɪ. ²⁰ -Maa ima 'daa Nyɔsuaa 'klü †
 'n nö -be 'n pre domüü nɪ, 'ba jresaa Nyɔsuaa 'kamaplä
 'a 'ana -nyee 'ɔɔ.
²¹ «'A 'taɪn 'lɪ 'wɔsɔkɔnycɔ 'klaa tafudii kpakü -be 'ɔ
 -glaaraa' 'ɔa kākādii -gba nɪ, 'a -plɪ nycɔ -nēmā 'iin 'jie.
²² -Maa nycɔ -moloo ma -mɔkɔwɔ, ɔma -si 'ɔkɔ 'wɔ ma ji
 nɪ, 'ɔ ɔkɔ 'nɔk, 'kā 'ɔ 'ba 'ɔml tafudiili kā 'fɔ 'ɔ toro ɪa'
 ple kälɪ, 'kā 'ɔ -pää 'iin. ²³ Nyɔkɔ nyra 'mɔ 'nyla' po nɪ,
 'na 'nyüamljraranyɔ 'ɔ bā. -Be nycɔkɔ 'nyl jia' 'ml -gba
 amāa' -gbapapla nɪ, 'pläkägbanyɔ 'ɔ bā.

-Balususu ma 'blöo nycɔ 'kläa 'mlɪ derɪ

²⁴ «-Frepasusu ma ɔk nycɔ 'lɪ nɪ, -aaga 'lɪ 'u mö kufa
 'batra. Uma 'nyl kufa -a 'jä, 'kā 'u nö: «'Mā 'na nyukulu
 kā -wälɪ 'n ɔɔa' derɪblöo.» ²⁵ Uma 'blööderɪ nɪ, nyukulua
 -wälɪ wɔkɔ, 'ua -wälɪ -nyuglakä 'mufasa. ²⁶ 'Kā 'u mö 'u
 we -sisi -uunɔkɔ -mɔdoo, i bubɔa' i -sia' 'uun 'wɔ, 'kā 'i
 pa, 'kā 'i kuä nyukulua -wälɪ. -Suul 'ia nycɔkɔ 'mäa' 'jä
 nya -kätta ni -suɪ 'wɔsia.» ²⁷ Jesu -ka 'paa ɪ wii -be 'ɪlɔ
 'doo ɔkɔ wii 'wɔ nyūüa -tɔrɔtɔ. 'ɔ -nēma: «-Jɔru pala
 -gulu -gbötöa' -mɪ, nyra nyëtälë 'nyaaa' -mɪ!» ²⁸ -Maa
 Jesu nya -gbala 'ɔkɔ: «Nyüülü poa' nyɔsuaawii 'nyakli,
 -be ü -trääräa' 'lɪ 'imɪ nɪ, 'üü -jɔru pala!»

† 'ɔ 'ka 'ju ma -se 'fɔkɔ, 'ɔmā 'nɔk 'tākā -nyl le: -Taa waklülü 'nyl
 greekë -kätɔkɔkɔ -mɔdooa 'mlɪ -a bā. †† BELËSEBUULË: -Balusisia 'ka-
 manyɔkɔ 'nyl -mɔdoo. Te Marëkë 3.22; Matiö 12.25 ‡ -Saragbili kā
 -gä 'ü 'paaa' nɪ, 'abia deele -gbaalaa' 'üün 'sɪrɪ Jesu bāa' 'kasa Mesii,
 'sɪrɪ Nyɔsuaa ɔk -nyl 'nɔk 'kamaku. †† 'klü: GREEKËWII NÖ «'Nyɔsuaa
 wli» Egëɔɔɔdë 9.19

Farisinyüü nɪna abia Jesu nu -saragbia tie

Matiö 16.5-12; Marëkë 8.11-12

²⁹ Nyūü 'kɔkɔmle trara Jesu -gba, 'ɔnya 'daa:
 «Nyüüglügbölä kua' -pɪa ple bubɔ. -Saragbia tie 'ü 'ba-
 ta. -Maa -saragbi -mɔdoo -nēmā nrörö -a nrörö, ima
 'nyl -saragbili jrää' Jonaasë -gälɪ -a bā. ³⁰ 'N -gbaa' 'iin
 nɪ, 'sɪrɪ Niniivëa nyūü 'jä kaa' -saragbia tie jrä kaa' Jon-
 aasë -gälɪ nɪ †, 'asɪ -taa nyüüglügbölä kua' -pɪ 'mä bla
 -saragbi Nyɔkɔ 'ju 'lɪ 'jä. ³¹ -Sɪrɪ kā 'mlɪ Nyɔsuaa 'mäa'
 nyūüa -gä -tu nɪ, 'ɪlɔlɔk 'kamaa' Saba †† nya 'wɔɔa, 'kā
 'ɔnya -taa nyüüglügbölä kua' -pɪ srara 'sɪrɪ 'ünya' -gä
 kā. 'ɔkɔ nɪ, 'ɔ ɔ 'bla blöröfa 'wɔ 'ɔnya ji kā 'Ku Sa-
 lomɔkɔ 'lɪgaglakɔ 'nyaklipo ††; -be nycɔ bā -pɪ 'ɔ -si Sa-
 lomɔkɔ 'wɔ! ³² -Sɪrɪ kā 'mlɪ Nyɔsuaa 'mäa' nyūüa -gä -tu
 nɪ, Niniivëa bätäa nyūü nya 'wɔɔa, 'kā 'ünya 'üün 'klɪ
 'nyüglö 'ümä 'üün -gbala 'sɪrɪ 'ünya' -gä kā. 'Be Niniivëa
 nyüülü, 'ü poa' Jonaasëa 'papawii 'nyakli, 'ü toro 'lɪ -balu
 -gälɪ ‡; -be nycɔ bā -pɪ 'ɔ -si Jonaasë 'wɔ!
³³ «'Nyɔkɔ 'nɪ -gölö 'nape -a 'ɔmā 'ɛɛn -sisie, 'aie 'ɔmā
 'ɛɛn -soru -gälɪ 'kägbri. 'Napua tii -gälɪ 'ü 'sree 'ɛɛn 'kä
 nycɔ o nycɔ paa' nyukua -wälɪ 'mä 'käjä 'ɔɔasa. ³⁴ 'Nyio
 bā nycɔ fugbaa 'nape. -Na 'nyü ma 'na nɪ, -na fugbaa
 'fɔ bā -sɪrɪ 'klɪ. -Maa -na 'nyü ma 'nyl 'na -a 'na nɪ, -na
 fugbaa 'fɔ nya 'jörüükpü 'lɪbāa. ³⁵ 'Ti kënyɪ -tre -na ny-
 ufa 'napele bāa' -mɪ 'lɪ -pɪ 'jörüükpü nu. ³⁶ 'Ima 'daa -na
 fugbaa 'fɔ bā -sɪrɪ 'klɪ, 'äa 'pe 'dee ma 'nyl 'jörüükpü 'lɪ
 -a bā nɪ, -na fugbaa 'fɔ nya -sɪrɪ 'klɪ 'sia, -beere 'sɪrɪ
 'nape ɪualaa' 'amɪ -gälɪ.»

Farisinyüüa -dɔ

Matiö 15.1-9; Marëkë 7.1-9

³⁷ Jesu -ka 'paa ɪ wii, Farisinyɔkɔ 'doo nya tupo 'ɔkɔ 'ka
 -nyee 'ɔmā deɛji. Jesu nya pa 'ɔmā deɛji. ³⁸ Farisinyɔkɔ
 'jäa' 'nɔk 'nɔk 'wɔ su 'fɔwɔ -be jijri 'mäa' ji nɪ, 'i kala
 'nɔk pleklɪ. ³⁹ 'Iibāa' 'Pläkanyɔ nɪ: «'Amɔ Farisinyüülü nɪ,
 -köwü nyra 'plëä -gälɪ nyūü 'jäaa' 'wɔ nɪ, 'ii 'a kpëtä,
 -maa 'ana 'mlɪ 'si 'jejeku nyra bubɔwii. ⁴⁰ 'A pa mlüü!
 -Mää Nyɔsualɔ nua' -fälɪ, -mäa 'nɔk 'nyl 'mlɪ nu? ⁴¹ 'Ba
 -nyl 'ana ple 'puablanyüü, -be 'ia 'fɔ 'mä -fre 'lɪ 'wɔ 'ana
 -gu.
⁴² «Busuku bā 'amɪ -gälɪ Farisinyüü 'amɪ! 'Ana papladi-
 ia 'sipijiea -tɔrɔtɔ 'a 'baalɪ -pua nē 'pe 'kā 'treɛ Nyɔsua:
 'maatë, peganɔ ††, nyra 'napjielɪa 'fɔ 'paaa' 'nɔk, 'asɪ
 'a nö. -Maa 'a -fere nyūüa nycɔwɔbabaku nyra Nyɔsuaa
 -wawaku, 'a 'ii 'a kā 'amä nu, -maa 'anyl -trɔ bla -mlɪ.

†† Nyɔsuaa 'puɔ Jonaasë, 'ɔnya 'ba 'nɔk -sre kpakile ma kaa' 'nɔk a
 'mlɪ. 'ɔ -si 'lɪ jrüü täa. Jonaasë 3.3-5 ††† 'ɪlɔlɔk 'KAMAA' SABA:
 GREEKËWII 'lɪ 'iibä «'blɪlɪ bāa' 'jrua 'wɔɔɔɔfaa 'dupa 'lɪ.»

††† 1 'Ku 10.1-10 § Jonaasë 3.5,8,10
 ††† MAATË, PEGANɔ: 'Üa 'brea papladijije 'ü 'darasaa. 'Ü 'paa 'iin jijri
 derɪ, 'imä me kā.

⁴³ «Busuku bā 'amī -gält Farisinyüü 'amī. 'Sraa-planyuku -wält 'a -wa 'klɔɔtrua 'wukudii, -be 'a 'bata abia nyüü 'tree 'amī -saple 'kl.

⁴⁴ «Busuku bā 'amī -gält -dɔɔkɔɔpanyüü nyra Farisinyüü, -glagältsrörönyüü †! 'A -beere 'dasili 'nyta' tie kã -be nyüü 'nyta' jre 'ü 'nyeeä' -gält ††.»

⁴⁵ -Dɔɔkɔɔpanyüü 'doo nya -gbala Jesu: «Kɔɔkɔɔpanyüü, -ama nu 'saa -ama 'pawii ni, amɔ -jree bia!» ⁴⁶ Jesu nya -gbala 'kɔɔn: «Busuku bā bia 'amī -gält, -dɔɔkɔɔpanyüü 'amī, 'be -gblälë kã -gbötöku 'klaa' 'li, 'üü 'a tro nyüü 'wli, 'ana wli 'dee 'nyl -fe 'numi 'imi -gba -a! ⁴⁷ Busuku bā 'amī -gält, 'be 'a ma nyɔɔsuaamlɔpalanyüüa 'dasi, -be 'ana tuu 'üü 'bla 'üün! ⁴⁸ 'A nöä 'saa ni, 'jɔɔpalä 'ana tuu -fea', 'ä kã 'amī 'tu. 'Ü 'bla nyɔɔsuaamlɔpalanyüü, -be 'amɔ ma 'üa 'dasi! ⁴⁹ 'A 'ia -gu Nyɔɔsuaa 'lɔɔglaku 'li ni, -be 'a 'daa: «Nyaa 'üün 'na nyɔɔsuaamlɔpalanyüü nyra apotrëu jaa. 'Ünya 'üa -tɔɔrupɔɔ -mölö 'blaraa, 'kã 'ünya -mölö pre» ⁵⁰ 'kã nyɔɔsuaamlɔpalanyüüü kã 'fɔɔa -toru -gbɔɔkɔɔkã' 'kã 'plää 'kãkolofa 'wu -a jɔɔ 'saari -gält ni, Nyɔɔsuaa nãmä 'üa -toru 'libetre. ⁵¹ 'Bala Abeelëa 'babla 'tan 'li -a jɔɔ Sakarii -gält, 'ü 'blaraa' -gbɔɔatöwölö nyra Nyɔɔsuaanyuku kɔɔkɔɔni, 'amɔ 'n -gbala 'ci-casa: 'a -taa nyüüglügbölä kua' -pɔ Nyɔɔsuaa 'mä 'üa -gält 'betre ‡. ⁵² Busuku bā 'amī -gält -dɔɔkɔɔpanyüü 'amī! 'Amɔ fa 'sapelë 'saaa' Nyɔɔsuaa jejkrekuu tatu. 'Ana 'mugbe 'nyl pa -a pa, -be -mülü 'bata ia' papaku, 'anya ka 'üün 'nyufɔ.» ⁵³ Wiili 'a 'paaa', 'ia -gu ni ††, -dɔɔkɔɔpanyüü nyra Farisinyüü 'betre 'kɔɔn kɔɔsɔɔ 'li wii 'kɔɔkɔɔmlë -gält. ⁵⁴ 'Ümä 'kɔɔn kɔɔuderi 'pa 'ia -gu 'ü nö 'saa. -Gbagble ma bā 'a 'papawiiia 'mli ni, 'ümä 'kɔɔn 'kpla.

12 -Be 'ia 'tan 'li, nyüülü trara -mää 'üa -sɔɔ 'nyl -pe, 'ü wawla -mölö 'kã. Jesu nya -gbala 'a

'wonyerenyüü -kät: «Ba -tre 'ana nyüfë Farisinyüüa le-vurëa -gu. -Gbagblegi bäsaal! ² Diili kã 'fɔɔ -sisiea' nya 'wucɔɔɔɔɔɔ, -be wiili 'nyta' 'lɔɔsara nya jrërea. ³ 'A 'ia -gu wiili kã 'fɔɔ 'amää' 'jörüükpü 'li 'pala, nya -sɔɔ 'klɔɔ 'kɔɔɔ; wiili 'amää' nɔɔ -nɔɔnɔɔ 'cɔɔgbalä blöröa', 'äa 'mli ni, 'inya -fält -gbaalaa.»

⁴ 'Na -gbötü 'amī, 'amɔ 'n -gbala: «Anyi pɔ nyüülü 'blaaa' 'jaje -be üma 'wlaraa' 'ü -kanyta' 'lɔɔbia 'ümää' dëe -mıdee nu. ⁵ -A -gbala 'amī nɔɔkɔɔ 'a nãmäa' pɔ. 'Ba pɔ nɔɔkɔɔ kɔɔma 'blaa' -be 'a 'mɔɔɔa' 'kɔɔmäa' 'amī kapulu 'nyl 'nyɔɔkɔɔ' 'pɔɔɔ, 'ua 'mli be. 'Amɔ 'n -gbala: -Jää nɔɔkɔɔ 'a nãmäa' pɔ! ⁶ Nyɔɔ 'nyl 'pa 'fɔɔfɔɔ -jie -gbö 'perua -flaeeji 'sɔɔɔ -gu -a? -Maa 'asɔɔ Nyɔɔsuaa 'nyl 'ia -tɔɔrupɔɔ 'doo -a -tɔɔ. ⁷ 'Njueili bää' 'numi 'ana 'wli, -srülü 'i bää' 'a jre 'ia 'fɔɔ. 'Anyi pɔ nɔɔɔɔ, 'a -si 'fɔɔfɔɔ -jie 'kɔɔkɔɔmlë 'wu. ⁸ 'Amɔ 'n -gbala, nɔɔkɔɔ 'mäa' 'mī -gbötö nyüüa 'klɔɔ ni, Nyɔɔɔ 'ju nya bia 'kɔɔn -gbötöa Nyɔɔsuaa 'aanjëa 'kl. ⁹ -Maa nɔɔkɔɔ

† -DɔɔKɔɔPANYÜÜ NYRA FARISINYÜÜ, -GLAGÄLTSRÖRÖNYÜÜ: -Taa waklülü 'nyl greekë -kätɔɔkɔɔkl -mıdooa 'mli -a bã. †† 'Üa 'bre ni, nɔɔkɔɔ ma wala 'dasu 'kã 'a kã 'kã -gbafuto. ‡ Jeneesë 4.8; 2 Kroniikë 24.20-22 †† Wiili 'a 'paaa', 'ia -gu ni: GREEKË -KÄTɔɔKɔɔKL -MıDooa 'mli 'i -jɔɔɔ: 'a 'ciea' nyukulua -wält ni.

'mäa' 'daa 'kɔɔnyl 'mī -a jre nyüüa 'klɔɔ ni, Nyɔɔɔ 'ju -nãmä bia 'kɔɔmī -a jre Nyɔɔsuaa 'aanjëa 'kl. ¹⁰ Nyɔɔkɔɔ o nɔɔkɔɔ 'mäa' Nyɔɔɔ 'ju -gu bubɔɔwii 'pa ni, 'a -balu bã cerasa. -Maa nɔɔkɔɔ o nɔɔkɔɔ nãmäa' 'Nyüna -Susu kɔɔkɔɔ ni, 'ia nu -balulu -nãmä 'kɔɔmī -a cere. ¹¹ 'Üma fa 'amī juifëa 'sraa-planyuku -wält, 'aie 'üma 'sara 'amī 'cifu nyra -gum-lanyüü kält ni, 'ana ple 'nyl -taaral wiili 'a nãmäa' 'pa, 'ia -gu. ¹² 'Ia -srülä 'mli ni, 'Nyüna -Susu nya 'amī wiili 'amää' 'lɔɔsa -gbalaa.»

Nyɔɔkɔɔ käläa' -tutu -gält dii -be ɔɔnyta' Nyɔɔsuaa -nyee dëe kälä

¹³ Nyɔɔ 'doo bã l -jɔɔria 'li, 'kɔɔnya 'bete Jesu: «Kɔɔkɔɔpanyüü, -gbala 'na -wɔɔlaju, 'nyraa 'kɔɔn 'mä -jaa -pã.» ¹⁴ Jesu nya -gbala 'kɔɔn: «'Na nɔɔkɔɔ, nɔɔkɔɔ 'plëe -tu 'mli 'ana -tɔɔrupɔɔ 'mä 'ana -jaa -gã -tu le?» ¹⁵ 'Nyɔɔ -gbala 'üün: «'Ba -tre 'ana nyüfë! 'A 'ni kã dëenyü! -Bakää nɔɔkɔɔ 'nyl ji 'lɔɔ, -mäa 'a kãkãdii 'nyl 'a 'klä -gba kälä.»

¹⁶ 'Nyɔɔ 'pala 'üün tapönänä 'kl: «'lɔɔjinyüü 'doo kã kã putu 'doo, 'unya tu 'mufasa. ¹⁷ -Be 'a plekl 'a 'paa wii 'a: «-Asɔɔ 'nyaa nu le? -Plul 'nãmäa' 'na putu 'lɔɔ papladiili 'nãmäa' 'sa -wältträärä, 'inyl 'li -a bã.» ¹⁸ 'Nyɔɔ -nãmä: «-Jäsu 'nãmäa' nu: 'na -tagbü 'mä -gbloo, -be 'mä kɔɔkɔɔ 'pa, -be 'mä 'li 'na papladiia nyra 'na kãkãdiia 'fɔɔ pla.» ¹⁹ 'Kã 'nyaa 'na nyufa -gbala 'a: «'Na nɔɔkɔɔ, -na kãkãdii -sümlö, 'i 'mɔɔe i -si -sɔɔ 'kɔɔkɔɔmlë. 'Pa -fufɔɔ, jidee, 'mli, 'blajaape!» ²⁰ -Maa 'kã Nyɔɔsuaa -gbala 'kɔɔn: «Mlüünyüü! -Nya 'saarɔ -gbiara jã, -be diili kã 'fɔɔ -paaplaa' -gba -kãa' ni, nɔɔkɔɔ 'plëe 'mä 'iin fa le?» ²¹ Jesu nya -gbala 'üün: «Nyɔɔkɔɔ kã 'mugbe 'paplaa' kãkãdii -gba -be ɔɔnyta' Nyɔɔsuaa -nyee dëe kälä ni, -jää wiili jɔɔäa' 'kɔɔn -gält.»

²² 'Nyɔɔ -gbala 'a 'wonyerenyüü: «'A 'ia -gu 'n -gbala 'amī, 'ana ple 'nyl -taaral 'ana 'kläa -gu: 'kã dëele 'amää' ji, 'ana fugba, nyra diili 'amää' 'sroo -gu. ²³ 'Klä -si jɔɔjɔɔ 'wu; fugba nya -si 'sosroodii 'wu. ²⁴ 'Ba 'jã -kɔɔkëpanë: -mäa pla 'ünyl pla, -mäa 'üa papladii 'ünyl 'sa; -mäa nyikli 'li 'aie -pɔɔ -mıdoo 'ünyl -tu 'iin, -maa Nyɔɔsuaa 'fini 'üün 'klɔɔ! -Be 'a -si nyisie 'wu -gböosa 'e! ²⁵ Nyɔɔkɔɔ 'plëe bã -pɔ 'ana -tɔɔrupɔɔ 'a 'mɔɔ 'kã pleltaarakua -gu 'a 'pa 'a jɔɔrüüa -gält -gliiibɔɔ le ††? ²⁶ 'Ama 'nyl 'li -a bia 'amä 'ia dɔɔ 'doo nu ni, dëplëe kã -gu 'ana ple -ka -taaral -mli kã 'fɔɔ 'lɔɔa' 'lɔɔ -gu le?»

²⁷ «'Ba -pupɔ 'sɔɔ pöplösipi -gaaa': 'inyl -fe 'jɔɔrupa -a, -mäa 'koti 'inyl 'kpla. -Maa 'amɔ 'n -gbala, 'ku Salomɔ kã 'mugbe jia' 'bɔɔ -gböosa, 'a -kaapɔ 'mufadii 'sroo -beere pöplödiili kua' -pɔ. ²⁸ -Be Nyɔɔsuaa ma nu 'saa kɔɔma 'sroo 'kluea 'sipili nãmäa' -pɔ doro 'ümää' 'pütö ni, -asɔɔ 'Nyɔɔ -nãmä 'amī 'sroo le, 'amɔ kã nyɔɔsaple 'nyta' 'bu?»

²⁹ 'Ii kãnyɔɔ 'anyl mala 'saa dëele 'amää' ji, 'ea 'bataku 'wu, nyra dëele 'amää' bia 'mli 'wu; 'ana plee 'ni -taaral. ³⁰ 'Ia -taa diilia 'fɔɔlɔɔ ni, nyüülü 'nyta' Nyɔɔsuaa jre -be 'ü

†† -GLIIBɔɔ: GREEKË nö: «kudee 'dee».

bää' 'plälä kua' -pia 'ml, 'ü 'bata 'iin -gböösa. -Maa 'amk n, 'ana Tu jre diili 'makla' am. 31 'Ba 'bata Nycsuua 'kamaplä, -be -taa diilia 'f, 'a 'bataa', 'mä 'am 'iin 'wliba.

32 «Nale 'nyl 'bla 'am, 'am -beerea' -bablëekpa j, 'be 'tu 'i kä Tu, 'unya -nyl 'am 'kamaplälä. 33 'Ba 'pa 'ana kädädi 'peru, 'kä 'a -nyεε 'puablanyüü. 'Ba nu potëmönεεε 'nyl bubla', ε kä mla 'b, 'n 'bölöa' 'kl. 'Ba -tu 'uun cel 'jejienyüü -nëmä 'εen -gäl -a jrä, -be 'nya 'nyl 'l -a bä 'imä 'uun bubl. 34 'Be -plul 'ana 'b, 'baa', 'ii 'ana ple 'pi.

35 «'Ba -elere, 'kä 'ana 'napu -gölö b! 36 'Kä 'a -beere 'sru nyüü -glaa 'üa 'kamanyk, 'mia' 'titiöa -glstglst 'l, 'kä 'ümää' dotro 'kntatu 'klsa 'kma 'kntu 'umu. 37 'Kamanyk ma ji -be üma 'nyl 'mum -a 'mum, -be 'ma jrä -plu 'üün drculu nëmäa' 'üün 'bla -mäa 'ua -sru -nëmä -pe. 'Tasru 'cäsa 'n -gbala 'am: 'jrufafekoti 'c nëmä 'lpa, 'kä 'unya 'üün -wätkufa -nyl, 'kä 'unya 'l 'üün jiri -päälä. 38 -Be 'ma ji -gbiara, 'aie -srultunluwlaa †, -be 'ma jrä -plu 'üün üma -kaanlu 'mum n, drcu nya 'üün 'bla! 39 -Maa 'ba jresaa: nyukukänyk ma jre 'tan 'l kä 'ml -jejienyk 'mäa' 'knt -gbapa n, 'c -nëmä 'mum -a 'mum 'jejienyk -pl 'ca nyuku -wälu pa. 40 'Ana 'mugbe 'ba -elere! Nyka 'ju nya jia 'tanl 'kä 'ml 'anya' 'knt boblo.»

41 Piεεrë nya 'bete 'knt: «'Pläkänyk, tapönänälä n, ana 'kp -gbala 'ään, -maa nyüüa 'f?» 42 'Pläkänyk -nëma: «'jrufafenyk 'pleε -gäkl -be 'c -glal, 'c nyukukänyk 'mä 'ca 'jrufafenyüüa 'f -gba t, 'unya 'üün jiri -nyl 'tan ma jräwli le? 43 Nyukukänyk ma ji 'ma jrä 'jrufafenyk 'jrupalä 'c tla' 'knt -gba -gäl n, abla drcu 'bla 'ia 'jrufafenyk. 44 'Cäsa 'n -gbala 'am: nyukukänyk nya 'knt 'ca kädädiia 'f -gba t. 45 -Maa 'jrufafenyk ma 'daa 'ca 'kamanyk 'a 'lwle, 'ia -gu 'kma 'knt 'jrufafenyüü nyra 'jrufafenlégëlë bää' 'l, -be 'kma ji jirili nyra 'nulu bää' 'l -be uma 'bla 'knt n, 46 -sru kä 'ml 'ia 'jrufafenyk 'nya' boblo, 'a 'ia 'ml nyukukänyk 'mä jrörö, -gliile 'ca ple 'nya' -gba bä, 'εa 'ml. 'Kä 'unya 'knt 'knt -gböösa, -be wiili 'ü nöa' nyüülü 'nya' nycsuaple kä -gba n, 'kä 'unya 'knt 'iin -gba nu. 47 'Ia 'jrufafenyk jrea' wiili nyukukänyk 'bataa' n, -be 'knt -elere, 'knt wiili nyukukänyk 'bataa' nu n, 'unya 'knt dii 'kaklaa -gböösa. 48 -Maa 'jrufafenyk 'nya' wiili nyukukänyk 'bataa' jre n, -be 'c nua' wiili bää' 'knt n, 'c -nëmä 'saa 'knt dii -a 'kakla. 'Be nyk n 'c 'c -nya' 'knt n, 'unya 'knt 'knt 'lbtrea b; -m, 'c 'ca 'knt -gba n, 'unya 'knt 'knt 'lbtrea -gböösa.

† -GBIARA, 'AIE -SRULLTUNLUWLAA: Greekewii nö: «-Be ama ji -gälglaaranyk 'tan 'knt, 'aie -gälglaaranyk 'tan tää

Wiili kä -gu Jesu jia'

49 «-Tutu -gäl 'n ji kapu 'pa, -be 'n 'bata u -gölö dotro! 50 'Nl 'nëmäa' 'wlipa, 'na ple nya 'ltaarataraa 'kä 'nya 'iin 'wlipa †† 51 'Ana ple nnta 'wlinönroku 'n ja -tutu -gäl? -Mää 'im -a! -Ttaböblöku 'n ja. 52 'Bala 'saart -gäl -gböö 'döo 'la nyüü -gböo nya -ttabölöa: nyüü tää nya nyüü 'c 'nyüamlijraraa, 'kä 'c nya tää 'nyüamlijrara. 53 -Gböö -möölöa 'ml, tu nyra 'ca nyibeju -nëmä 'wli -a 'nönro, 'kä 'ju -be tu -nëmä 'wlinönro, 'yio nyra 'ca 'nlékayria -nëmä 'wli -a 'nönro, kä 'nlékayria nyra 'yio -nëmä 'wlinönro; Njutayio nyra 'ca 'jua 'nlou -nëmä 'wli -a 'nönro, 'kä 'jua 'nlou nyra njutayio -nëmä 'wlinönro †.»

54 'Onya -gbala 'c 'w -jria: «'Ama 'jä -gbu uma 'kpörö -be uma ja 'pele kä -gäl 'jru 'piea' n, 'a -plu 'a kuä dotro 'kä 'a nö 'nlu nëmä da, 'kä 'ii nrörö 'kasa. 55 'Ama 'jä -fufu uma ji -be uma fumö n, 'kä 'a nö: 'jru nya 'pua, -be 'ii nrörö 'kasa. 56 -Glagälsrörönyüü! 'A tε cε nyra -tutu 'kl 'kä 'a jre wiili nëmäa' nrörö. -Be -asl 'i nu -be 'anyl 'mreε 'amä 'tanl kä 'ml 'a bää' jre le? 57 Dεpleε kä -gu 'ana 'mugbe 'anyl 'mreε 'amä dεεε 'naa' jre le?

58 Nyk ma fa -m tropina 'l n, 'palklü 'sru 'a -ka bää' 'nyuf 'wu n, nyra 'knt 'mä 'wlinönro, 'a -pl -gätunyka 'kl 't. -Gätunyka -pl -m 'sugla käl -nyl, -be 'sugla -pl -m -jie 'lpa. 59 'Am 'n -gbala: -ama 'nyl 'kpa 'f -a 'sa, -nëmä -sru 'l -a 'cie.»

Jesu -gbalaa' nyüü ü toro 'l -balu -gäl

13 'A 'ia 'tanla 'ml, nyüü ji Jesu wiili Pilatëa nua' Galileenyüü -gba -galakal, 'sru 'c 'caklaa' 'üa -gbcsamlaa -toru nyüutoru †. 2 Jesu nya -gbala 'üün: «'Ana ple nnta Galileenyüülü jaa' n, 'ü kä -balu -gböösa 'ünya -si Galileenyüü -mülü 'wu; 'a 'ie 'ü 'jä -su? 3 -Gbagble bäsa! 'N -gbala 'am: 'ama 'nyl 'l 'ana -balu -gäl -a toro n, 'asl 'ana 'f 'mä b; jä jä. 4 'A 'ie 'ana pleε nnta, nyüü -pu nyüü -uuntäälä kä -gäl 'wlitunlu nyuku kpaku blöa' Siloeε -be ü jaa' n, 'ana pleε 'üü kä -balu ü -si Jerusaleεmä nyüü -möölöa 'f? 5 -Gbagble bäsa! 'N -gbala 'am: 'ama 'nyl 'l 'ana -balu -gäl -a toro n, 'asl 'ana 'f 'mä b; jä jä.»

Figietuua tapönänä

6 'Onya 'pala 'üün tapönänälä kua' -pl 'kl 'unya -gbala 'üün: «'Nyk 'dooa putu 'l bä kä figietuu. 'Onya mi 'ua 'wlia 'jaju 'sakal, -maa 'knt 'l dεε -a jrä. 7 'Ia -gu, 'unya -gbala nyk -fεεεεa' putulua 'ml 'jrupa: 'Tel, 'ia -sü tää 'saar; 'asl 'n jöa' tuulu kua' -pia 'wli, -mä dεε 'nyl jräl -sru 'l! 'Bö 'umu! 'Fuflesa 'u drcu kufa 'wu! 8 -Maa nyk -nëma: «'Kamanyk, 'cεεε 'uun -wälu -taa -su 'l,

†† 'Nwlipapakulu 'c 'daa n, 'ca jäjäkua -gä 'c 'paa. † Mısee 7.6; Ajeε 2.22; Sakarii 13.3 †† -Gb 'ü 'saa 'ünya jräl 'üün, 'ünya 'blabla 'üml.

-be 'mä 'ua -gba -go 'mä 'l mlaanyri 'papa. ⁹ Uma tu, 'i 'na, -maa uma 'nyl tu -a tu ni, -be -mä 'uun 'ka.»

Nyosuaa 'kamaplälä bää' -plu

¹⁰ -Srlu bää' -fufupasru ni, Jesu nya mi juifëa 'sraa-planyüköli 'kplara. ¹¹ -Wusublanlusu 'doo bä 'l. -Wusu 'blaa' 'kka 'ia -s -pu -s -uunsu. -Balususu 'kata 'kka 'knyl 'numi 'l -a bia 'gäkl. ¹² Jesu 'jää' 'kka ni, 'knya we 'kka, 'knya -gbala 'kka: «'Nlusu, -wusulu 'blaaa' -m 'u 'a -m -gäl 'k!» ¹³ 'knya 'pie 'kka klugbë -gäl, 'a -plu 'k ku 'knya -gäkl, 'knya 'buala Nyosuaa 'nyru.

¹⁴ -Maa nyosuaa bää' 'sraaplanyukua 'wlikl nya -träärä Jesu 'cre -gba deëe kä -gu 'k 'puca' 'nluul -fufupasru 'l. 'A 'ia -gu 'knya -gbala nyüü -maa: «A kä jrüü -uundoo, 'üa 'ml a kä amä 'jrupa -fëëëë †. 'A 'ia jrüülüa 'ml 'ba ji -wusu -futo, -maa 'a 'ni ji -fufupasru 'l!» ¹⁵ 'Iibää' 'Pläkänycu ni: «-Glagälsrörönycu! -Mää -fufupasru 'l 'ana 'mugbe 'a 'ni -jeje 'ana 'bre, 'aie 'ana -subre, -be 'ünyl mi deëji, 'kä 'anyl fa 'üün 'mlakal? ¹⁶ -Maa 'nluul kua' -pl, Abraamëa -glügböyrial, 'c Sataan kpasaa' -kpraalta -s -pu -s -uuntää ni, 'kka -nëmä -jejro -fufupasru 'l?» ¹⁷ Wiili 'k nua' -plu 'saa 'k 'paa' ni, 'i 'blara 'ca 'nyüamljraranyüü 'nyüsü. -Maa nyüü -mülü kä 'fuc kua' -pl ni, 'mufagbili 'k nöa', 'ia -gu d'ru 'blaa 'ümü.

Mutarëdëa 'jaju tapönänä

Matiö 13.31-32; Marëkë 4.30-32

¹⁸ Jesu -nëma 'sccwu: «Deplëe nyra Nyosuaa 'kamaplä jajra le? Deplëe a 'mree amä 'ään 'kl 'papla le? ¹⁹ 'Ä -beere 'sru nycc d'ca' mutarëdëa 'jaju 'wu -be 'k plaa' 'ca putu 'l. 'Enya nu tuu kpaku ††, nyisie nya 'pala 'ua katëa 'ml 'dëdrëe.»

Farinë nyra levurëa tapönänä

Matiö 13.33

²⁰ 'C -nëma 'sccwu: «Deplëe -a 'papla -plu Nyosuaa 'kamaplä 'kl le? ²¹ 'Ä -beere 'sru 'nluul 'paa' farinëa kiloo -glu -be -gböoa ‡ derl levurë -be 'ia 'fuc 'jraaa'.»

Nycc 'plëe 'mä Nyosuaa 'kamapläa 'ml pa le?

Matiö 13.33

²² Jesu -srörö bätë kpakü nyra bätë jiea 'ml, 'k 'kpla nyüü -be 'k mö Jerusaleëmë. ²³ Nycc 'doo nya 'bete 'kka: «'Pläkänycu, nyüülü nëmää' 'lmlw ni, nyüü jie 'lee nëmää 'lmlw?» 'knya -gbala nyüülü: ²⁴ «'Ba 'pal 'klü 'amä 'mëmla jca ml -srörö. 'Cucasa 'n -gbala 'am: nyüü 'kckmle nya 'daa 'ümä 'l -srörö, -maa 'ü -nëmä 'l -a bia. ²⁵ 'Talu nya jia 'kä nyukukänycu nya 'wusc kä 'knya tatu 'pa. 'Amclü ni, -fäli 'a nëmää bä. 'Anyä tatu c'ca -be 'anya 'daa: «'Pläkänycu, 'Pläkänycu, 'sa aml tatu 'kl!»

† Egëccwë 20.9-10; Deteronccmë 5.13-14 †† KPAKU: -Taa wak-lüülü 'nyl greekë -kät'ccu -midooa 'ml -a bä. ‡ KILOO -GLU -BE -GBÖÖ: Greekëwii 'l 'iibä 'sata tää». Farinëa kiloo -glu -be -gbööa 'samaa deë. 'Ia jire 'mree é 'fini nyüüa -glugböö 'kl.

-Maa 'kä 'knya 'am -gbala: «'Nyl 'ana scfa -a jre!» ²⁶ 'A -plu 'anya 'bala -be 'anya 'daa: «-Mää amc nyra -mcc ma 'nyl tara 'wu -be ama 'nyl 'mlara -pl 'doo 'wu; -nya 'nyl ana -saple 'l 'kplara?» ²⁷ 'Kä 'knya 'am -gbala -maa: «'Nyl 'ana scfa -a jre. 'Amclü kä 'fuc bää' -balukänycu, 'ba tu'cl 'm 'lcler!» ²⁸ 'Talu 'amäa' Abraamë 'jä, 'amäa' Isaakë 'jä, 'amäa' Jakcwbë nyra nyosuaamlpalanyüüa 'fuc Nyosuaa 'kamaplä 'l 'jä, -be 'amäa' -fäli tu ni, 'a -plu 'amä 'wloro, 'a -plu 'amä -gla jrörö. ²⁹ Nyüü nya -plca 'fuc sc: 'bala 'jrua 'wuscwfa 'wu, -a mi 'ua 'prerefa 'wu, -a sc 'jrua 'wuscwfaa kumla 'pe nyra 'ua 'dupa 'pel, nyüü nya 'l sc 'kä 'ünya 'wutara Nyosuaa 'kamapläa 'ml. ³⁰ 'Asl -mölöö bä 'ü 'palaa' derüta -t'rupc, 'ünya -sru 'wlikl bää, -be -mülü bää' 'wlikl, 'kä 'ünya -sru derüta †.»

'Sru Jesu -waa' Jerusaleëmë

Matiö 23.37-39

³¹ 'Ia -sru 'l ni †, Farisinyüü -mölöö nya jirö Jesu -gba; 'ünya -gbala 'kka -maa: «Mi, sc -te, Erccwë 'bata 'cmä -ml 'bla.» ³² 'C -nëma ni: «'Ama mi ni, 'ba -gbala -taa yrukänycu ††: «'Bala 'saaru -gäl -a mi -sraakäpl, 'a -plu 'mä domüüa pepreku bia, -be 'mä nyüüa 'k'pucuku derüta; jrüü tääa -sru 'l 'kä 'nyaa 'na 'jrupa 'wlara.»

³³ -Maa 'n kä -a 'nye 'nyufc 'saaru, -sraakäpl nyra 'ia -srumclerl, 'mä Jerusaleëmë 'c; 'be 'inyl 'na -a 'na 'kä nyosuaamlpalanycc 'mä -pasa -plc järä 'ima 'nyl Jerusaleëmë -a bä.

³⁴ «-Awë Jerusaleëmë, Jerusaleëmë, -mcc 'blaaa' nyosuaamlpalanyüü 'kä -kaakla nyüülü 'ü jaa' -ml 'täkë. 'Wu -srüplëe 'wu 'n 'bata -na 'jüa -gbapaplaku -beere sapëgoolu papla 'ua 'jü 'ua -pëkateri le? -Maa 'anyl 'nyie -a 'nyie. ³⁵ -Jää, 'ana nyuku nya -plu tuca. 'Cl-casa 'n -gbala 'am, 'a -ka -nëmä 'ml -a 'jä 'jä 'kä 'anya -sru 'daa: «-J'ru pala nycc jröröa' 'Pläkänycu 'nyrlcl †††.»

Nycc 'jajraa' -fufulu 'c Jesu 'puca'

14 -Srlu bää' -fufupasru ni, Jesu nya mi Farisinycc 'cifi 'doo nyuku -wäli deëjrörö. -Be nyüü prere 'kka 'nyü derl. ² Nycc 'doo nya 'nyüglö 'kka 'kl, 'k 'jajra -fufulu. ³ Jesu nya d'ca wii 'wu, 'knya -gbala -d'ckplanyüü nyra Farisinyüü -maa: «-Asl -d'ca -gba le? -D'ca 'nyie nycc 'mä nycc 'puc -fufupasru 'l?» ⁴ 'Ünyl më -a cë. 'knya d'ca nycc 'wu, 'knya 'puc 'kka, 'knya -gbala 'kka 'k mi. ⁵ 'knya -gbala 'üün: «Nycc 'plëe bä 'ana -t'rupc 'c -nëmä 'ca 'ju ⁵ 'aie 'ca breele blöa' 'bütgba 'l 'bakal mi -fufupasru 'l le?» ⁶ 'Ünyl 'kka -gäl -a 'sa.

†† Juifë nyra nyüülü 'nyla' juifë bä 'üü 'ü 'daa. Juifënyüülü ni, 'ü ma 'jä 'üa nyüfë, 'ü nuna 'ü 'ma Nyosua -gbakä 'ünya -si -mülü 'wu.

†† -sru: Greekë -kät'ccu -midooa 'ml 'i -j'jra: «'Ia 'talu

††† YRUKÄNYCU: Greekëwii 'l nö: «mi -a -gbala -taa bubölu

††† 'Librerepccu 118.26

§ 'ca 'ju: Greekë -kät'ccu -midooa 'ml 'i -j'jra: «'ca -subre

'Wuciekieua 'kpukpiaku

7 Jesu 'jää' 'siri nyүүлү 'ü tupoa' dëejjikua -gu 'sosa' 'wu nyüü kpaküa 'töwlo -gälta tarakua -gu ni, 'unya 'pala 'üün tapönänälä kua' -pi 'klu: 8 «Nycw ma tuplo -mi 'titiöa -glisglisi 'li ni, -nyl ku kpaküa nüa 'töwlo -gba. -Beere dëe 'k tupo nycw -moloo 'k 'bua 'unya -si -mi 'wu. 9 -Ama nu 'saa nycw tupoa' 'ana 'scc nya jia 'kä 'unya 'daa: «Sccw nycw kua' -pi 'mä -wältku!» 'Inya -mi 'nyüsü 'wu kaa -mä deri kukal mi. 10 -Maa nycw ma tupo -mi dëejjikua -gu ni, 'prere deri -a kuwält. 'Ia 'taun 'li ni, nycw tupoa' -mi nya jia 'kä 'unya 'daa: «'Na -bei, ji -te 'mufa -pcc -mä -wältku.» 'Ia 'taun 'li ni, 'i 'buala -mi 'töwlo -gälta nyüüa 'fca 'klu. 11 'A 'ia -gu nycw o nycw 'jraraa' 'ca nyufa ni, 'unya 'wuciere; -be nycw o nycw 'ciea' 'ca nyufa 'wu ni, 'unya 'jraraa.»

12 Jesu nya -gbala nycw tupoa' 'ccw dëeji -gu: «-Ama pi nyüüa jijri -sopuwlaa, 'aie -gbiajru 'li ni, -nyl we -na -gbötü, -na -wlajü, -na 'wuwonyüü. -Nyl we diikanyüü. 'Ü -pi bia -mi we 'üa nia 'taun 'li. -Ama nu 'saa ni, 'ünya -mi wea 'abia -na 'kpa 'ü 'saa. 13 -Maa -ama pi -glisglista jijri ni, tupo nyүүлү 'nyla' dëe kä, nyүүлү 'nyl 'nyea', ü kpa', nyra 'nccnyüü. 14 -Ama nu 'saa, abia dccu 'blaa -mi, 'be 'ünyl dëe -a kä 'ümä -na 'kpa 'sa. Nycsua nya -mi 'iin 'pëea 'taun 'li 'klgänyüüa 'fc 'mäa' 'kuaabre cc.»

-Glisglisi kpakia tapönänä

Matiö 22.1-10

15 Nyүүлү nyra Jesu tara la' 'wu 'nua' 'iin 'wli ni, 'üa -tccpccca 'doo nya -gbala Jesu: «Dccu 'blaa -mi -ccw nycw nëmää' Nycsuaa 'kamaplä 'li tara!» 16 Jesu nya -gbala 'ccw: «Nycw 'doo pi kä jijri 'kccmle, 'unya we nyüü 'kccmle. 17 Dëejitaun jrää' 'wli ni, 'unya blc 'ca 'jrupafenyccw nyүүлү 'k tupo la' deri, c -gbala 'üün: «'Ba ji! 'Ia 'fc 'a 'wlara.» 18 -Maa 'üa 'fc nuna 'ü -jeml 'ü -nëmä ji -a ji. -Kätta ccw -gbala 'jrupafenyccw -maa: «'N -su putu; 'uu 'n mö 'jäkal. 'N bibie -mi, cere 'ml 'iin.» 19 -Moloo -nëma: «'N -su bruu -pu 'umä 'na putu 'lgoglo; 'uu 'n mö 'jä uma 'mrëe. 'N bibie 'ccw, cere 'ml 'iin.» 20 -Moloo -nëmä: «'Abia 'ccw -ka 'ti la', 'ii kënyr 'nyl 'mrëe -a 'mrëe 'mä ji.» 21 'Jrupafenyccw nya 'blöo 'unya 'sa 'ca 'kamanyccw -gogo. 'Kamanyccw nya -tu 'cre 'unya -gbala 'ca 'jrupafenyccw: «Mi bätëa 'nyifikpakü mli nyra bätëa 'nyifijie mli; -gbala 'puablanyüü, 'tokonyüü, 'nccnyüü nyra kpakpanyüü ü ji.» 22 'Jrupafenyccw nya -gbala 'sccw 'ca 'kamanyccw 'c -nëma: «'Kamanyccw, wiili 'daaa' 'i 'a nrörö, -maa kufa -ka bäl.» 23 'Kamanyccw nya -gbala 'ccw: «Mi 'klüëa 'nyifia mli nyra 'pütia 'mäkla 'mugbe, ku nyüü 'kl 'ümä ji 'na nyuku 'mä 'si. 24 'Amc 'n -gbala: Nyүүлү 'n tupo la' -be ünyla' ji ni, 'üa nycw 'doo -nëmä -sru 'na jijre -a ji!» »

'Siri nycw baa' Jesua 'wunyerenyccw

Matiö 10.37-38

25 Jesu mö l -be nyüü 'kccmle fala 'ccw. 'Cnya -sie 'üa 'peli kält 'unya -gbala 'üün: 26 «Nycw ma 'daa nyra 'ccw 'mä 'nye, -be cma 'nyl 'ml -a -wa cma 'nyl 'ca tu nyra 'ca 'yio 'wu -a -si, cma 'nyl 'ca 'njl nyra 'ca 'jü 'wu -a -si, cma 'nyl 'ca -wlajü nyra 'ca -wlayörü 'wu -a -si, -be cma 'nyl 'ml -a -wa, cma 'nyl 'ca 'mugbea 'klä 'wu -a -si ni, 'cnyl 'li -a bia 'cmä 'na 'wunyerenyccw bä. 27 Nycw 'nyl -gbötöa' 'ca krua 'cmä 'ml deripre ni, 'cnyl 'li -a bia c bä 'na 'wunyerenyccw. 28 Nycw 'plëe bä -pi 'ana -tccpcc, cma nëmä nyuku kpaku 'pa, cnyl kuwält cnyl blë 'uun 'cmä 'iin 'jä cma 'mrëe 'cmä 'uun 'wlara le? 29 Cma 'nyl 'saa -a nu, -be cma 'sri 'ua -toko 'kä, -be cma -kanyl 'li -a bia 'cmä 'uun 'wlara ni, nyүүлү kä 'fc nëmää' 'ccw 'jä ni, srörö 'ü nëmä 'ccw srörö. 30 'Ünya 'daa: «'Nyuku nycw kua' -pi 'paa l, -maa 'c -kanyl 'ua 'wlaraku mli -a bia!» 31 'Aie, 'ku 'plëe nyra 'ku -moloo ma nëmä tou -fu, cnyl kuwält cnyl bobo -kät; nyüüa -diiglu -diigböo (10 000) ma 'mrëe ü du -mcc nyra nyüüa -diia -glisccw -diipu (20 000) 'ccw jöa' le? 32 'Cma jresaa 'cnyl 'li -a bia ni, 'unya 'diprö blca' 'ccw -be 'ku -mcc 'mä 'wli 'nönrö, -be 'wlinön-röku 'mä 'üa -tccpcc bä. 33 'Asl nycw o nycw baa' 'ana -tccpcc ma 'nyl diili kä 'fc 'k'laaa' deri -a cc ni, 'cnyl 'li -a bia c bä 'na 'wunyerenyccw.»

Matiö 5.13; Marëkë 9.50

34 «Tanjl bä 'mufadëe; -maa tanjl ma -kanyl 'ua me -a kä, deplëe a -ka 'mrëe amä -plu nu -be 'umä 'mëne le? 35 'Unyl 'na -a 'na -tutua -gu, 'u -nëmä 'numl angree -a bä; -fält 'ü be 'uun. Nycw kaa' 'nununyakli c 'nu.»

Dëe 'mccw' -be 'ë 'järaa'

Matiö 18.12-14

15 Dapookälperenyüüa 'fc nyra -balunyüü -mülü jijrö l Jesu -gba 'ümä 'ccw 'nyaklipo. 2 -Be Farisinyüü nyra -dckpccnyüü -njlwält 'ü nö: «-Taa nycw kua' -pi 'kuëel -balunyüü -be 'c nyra 'üün tara 'wu †!» 3 'Ia -gu, 'cnya 'pala 'üün tapönänä kua' -pi 'klu: 4 «'Ana -tccpccca nycw ma kä -bablëëa -glugböo (100), -be 'üa -tccpccca 'dee ma 'mcc ni, -asl 'cmä nu le? -Mää -plu tarafa 'wu 'c -nëmä -glu mll -be -pu -be -uunm-lccle (99) tl, -be 'c -nëmä e 'mccw' 'batakal mi 'cmä 'ëen 'jä? -Mää 'sl 'c -nëmä nu? 5 'Cma 'jä 'eml ni, dccu nya 'ccw 'blaa 'kä 'cnya 'ëen -pl -gält 'pie. 6 'Cma 't -gböoli, 'kä 'cnya 'ca -mölöo nyra nyүүлү 'c nyra 'üün kccw' -gba we; 'kä 'cnya 'üün -gbala -maa: «'Ba ji 'nyraa 'amu 'mä dccu nu! 'Nyaa 'na -bablëëe 'mccw la' 'jä!» 7 'Amc 'n -gbala, 'asl dccu nëmä bia cea 'ml 'si 'taun 'li -balunyccw 'doo 'doo 'mäa' 'ca -balu 'kl 'nyiere -be 'cmäa' 'ua -gu fio. Dcculu nya 'buaa -gböosa 'kä 'unya 'klgänyüüa

† Kruaa -gbötökua -gbaa bä: nycw 'nyiere' -sul 'kl Jesua -gu, c 'nyiere' 'jäjäku 'kl Jesua -gu. †† 'Üa 'kpkpiakua 'ml ni, nyra nyüü 'dara -balunyüü ma tara 'wu ni, -na 'mugbe -paa -fre 'li.

'lu -a kla 'i -nämä -דככככא 'mla 'jrii jka sakaku 'wu -a -si. ¹⁸ Nyck o nyck prea' 'ca 'ηλου -be 'c 'paaa' 'tä 'c kää' 'ηλου -moloo nu, bätësa 'c 'paa. -Mכככ kää' bua 'ηλουλ 'ca duç prea' nu, bätësa 'c 'paa bua.»

'Bujjinyock nyra Lasaaa 'kluplawii

¹⁹ «Nyck 'doo bä kä 'lu, 'c ji 'כב. 'Kotili kä 'peru 'buaa' 'ii 'c 'sroo, -be 'c ku 'כב 'lu -sru o -sru. ²⁰ 'Ca -gböööa palafawua 'puablanyock 'doo ma 'pie, 'c 'ü 'dara Lasaa †. 'Ca fugba 'fu 'si -fë 'kl. ²¹ 'Bujjinyock ma jidëë, jijri jie 'doorodoolü böblöa' nu, 'ii 'c 'bata 'cmä dëëji, -be -fä be 'ca -gbaa -fë. ²² 'Tain 'doo 'lu nu, 'puablanyock nya jä, 'aanjë nya fa 'ca -susu Abraamëa -gba. 'Bujjinyock nya jä bua, 'ünya -tu 'c 'ככ. ²³ 'Kuaabre †† 'lee nu, 'c 'jäa -su -gbööösa. 'Cmä 'wli 'wudככככ mi nu, 'c 'jäa Abraamë 'wu 'lee, -be Lasaa bä 'ca -gba. ²⁴ 'Cnya we 'c 'ככ: 'Na tu Abraamë, 'jä 'na nyateru. Blç Lasaa 'c 'ku 'ca wli 'nu deru 'c ji 'c 'cëë 'na mëa ככככ 'wu. -Maa -su 'n 'jäa -taa kapulua 'ml! ²⁵ Abraamë -nëma: 'Na 'ju, -ny -trç 'sru ma kää' 'mufadii, 'tain 'lu -ma bää' 'plä 'wu, -be Lasaa 'jäa' bubכככ. -Maa 'saarta -srul nu, 'c 'ככ 'blaa, -be -mככ nu, -bä -su 'lu. ²⁶ -Be 'c 'ככ 'nu, 'bütügba kpkö bä ana -trç, 'kä nyüülü 'bataa' 'ümäa' -te 'c 'ümäa' 'ana -nyëë 'prere nu, 'ü -pl 'pl; 'aie 'ü bää' 'ana -nyëë -pl -teklü ji. ²⁷ 'Iibää' 'bujjinyock nu: 'Ima bäsa nu, 'na tu 'n bibie -m, blç Lasaa 'na tua -gbööli, ²⁸ 'be 'na -wlaçü -gböö bäl. 'C mi 'c -gbala 'üün dotro, 'üa 'mugbe -pl -te -sua 'mlü ji. ²⁹ Abraamë nya -gbala 'c 'ככ: 'Moisë nyra nycsuuamüpalanyüüa -כככ bäl 'lee 'imä 'üün -gbala; 'ü po 'üün 'nyakli! ³⁰ -Maa 'c -nëma: 'Woo, 'na Tu Abraamë, nyck ma 'c 'jäjänyüüa -trç -be 'c ma mi 'üün -gbala nu, 'ünya 'üa -balua -gu fioa! ³¹ Abraamë nya -gbala 'c 'ככ: 'Üma 'nyl po Moisë nyra nycsuuamüpalanyüü 'nyakli -a nu, -bakää nyck 'nyl 'c 'jäjänyüüa -trç, 'ü -nëmä 'cici -a 'cici.» »

'Cica 'jrufafenyock

17 Jesu nya -gbala 'ca 'wunyerenyüü: «Wii nya 'nyrükää 'kä nyüü nya böblö 'plçuplç. -Maa busuku jrä nyck 'i jaraa' käl -gäl! ² 'I -siwu 'c kpasra 'ca -pl 'lu diisorotäkä † -susugbee, 'kä 'ü be 'c 'taniea 'ml, 'kä 'cmä 'ia 'jülüa -trç 'doo -balu 'lu 'tutro. ³ 'Ii kënyr 'ba -tre 'ana nyüfë! -Be -na -wlaçü ma nu -m -balu -gba nu, -gbala 'cmü 'iin. 'Cma 'pie 'ca -balu nu, cere 'cmü 'uun. ⁴ -Be 'c ma nu -m -balu -gba 'wu -uunç 'wu -srua 'ml, -be -sru 'doolua 'mlü 'cma ji -na -nyëë 'wu

† LASAA: Lasaanyra -gbaa bä «Nycsua jö -gba». †† 'KUAABRE: Jäjänyüüa -gaglaa -plç bäsa. 'Ti 'klügänyüü nyra nyüülü 'nyla' 'klügä küä -be 'ü -glaaa' -gää 'tain. 'Ta kufë 'ככ: 'Kapulu 'ni biaraa' a -plç bäl, -be Nycsuua -nyëë bäl (Paradii). † DIISROROTÄKÄ: 'Täkä -susugbee bäsa, 'äa -gäl 'ü sroro -bleee. -Subre ma -siesie 'täkälä käl 'äa kälübäbäku -gu. -Fläa ma bä 'täkäläa -trç, 'ii 'ü ma 'paa -bleeeja -be u ma suö 'uun.

-uunç 'wu -be 'c ma 'daa: 'Na nyck wiili 'n nua' 'inyl 'na -a 'na» -kä -mä 'cmü 'iin cere.»

⁵ Apotrë nya -gbala 'Pläkänç: «'Papla ana nycsuapletoroku -gäl! ⁶ 'C -nëma: 'Ama kä nycsuaple, ema bä dijç -beere mutarëdëëji nu, 'anya 'mrëëa 'kä 'anya -taa tuu kpkulu † kua' -pl -gbala u 'c -fli, u mi u blö 'tanie 'lu! 'Kä 'unya 'lu 'amü -träärä.

⁷ «'Ü 'daa -plü, 'ana -trç 'nyck kä -geei, 'c do putu 'aie 'c -glara -bablëë -gba. 'Cma 'c 'klüëë 'cma ji 'kä 'ca 'kamanyock nya 'c 'ככ -gbala: 'Ji dotro -mä dëëji? ⁸ -Mää -gbala 'c -nëmä -geie -gba -maa: 'Cici -na 'sosroodii, 'kä pie 'na jijre, 'kä -nyëë 'mü 'na ni. Ama buara 'lu -be ama bua 'mamlaku nu, -be -mä dëëji -mä 'mla? ⁹ Wiili 'ü 'daaa' 'c nua', 'ibää' 'ca 'jrupa nu, 'ia -gu 'cmä -geie 'trëë? -Mää 'sü 'inyl bä? ¹⁰ 'Asü 'a bä bua. 'Ama nu wiili kä 'fu Nycsua 'daaa' 'ba nu nu, 'ba 'daa: «-Goou a bä; wiili a kää' amää' nu nu, 'ii a nu.» »

'Jruklanyüü -pulu Jesu 'puca'

¹¹ Jesu möa' Jerusaleemëa 'pel nu, Samarii nyra Galileea -trç 'c -srörö. ¹² Bätä 'dööa 'mlü 'c 'jraa 'c, 'jruklanyüü -pu nya 'jrara 'c 'kl. 'Ünya 'nyüglö tunç -plç †. ¹³ 'Ünya 'dç wii 'wu -gböösa, -be 'ü 'paa wii: «Jesu, 'Kamanyock, 'jä ana nyateru!» ¹⁴ 'C 'jäa' 'üün nu, 'c -nëma: «'Ba mi 'amä 'ana nyüfë -gbçsapernyüü 'klürara ††.» Mö 'ü mö 'c, 'ünya 'plç 'nyufç ml. ¹⁵ 'Üa -trç 'doo jrea' 'saa 'c 'a 'pu nu, deru 'c 'blö -be 'c -gboloml 'c 'buala Nycsuua 'nyr. ¹⁶ 'Cnya blö Jesua bei 'wu, 'ca 'klü te -tutu 'wu, -be 'c 'trëë 'c 'ככ. -Be 'c 'ככ nu, Samariinyck 'c bä. ¹⁷ Jesu -nëma: «'Üa nyüü -pulü 'nyl 'pu -a 'pu? -Be -a 'plëë -uunmç -mülü bä le? ¹⁸ -Be deplëë kä -gu 'c 'ככ bää' 'üa -trç nycstugbanyock nu, 'c 'blö 'c ji Nycsua 'trëë le?» ¹⁹ 'Cnya -gbala nyck: «'C 'ככ -mä mi; -na nycsuapletoroku 'a -mü 'pu.»

'Sru Nycsuua 'kamaplä 'mäa' -sru ji

²⁰ Jrüü 'doo 'lu nu, Farisinyüü 'betre Jesu Nycsuua 'kamapläa jijitaun a wii 'lu. 'Cnya -gbala 'üün: «-Mää 'sru 'a 'jäaa' dii 'wu nu, -mäa 'sü Nycsuua 'kamaplä -nëmä ji. ²¹ 'Ü -nëmä 'daa: «-Jää -te 'ä bä» 'aie: «-Jää -nyëë 'ä bä!» 'Ba jresaa Nycsuua 'kamaplä bä 'ana -trç.»

²² 'Cnya -gbala 'ca 'wunyerenyüü: «'Tain nya -sru 'ljräa 'kä 'anya Nyck 'Jua 'jäjäku 'bata jrüü 'doo 'doo, -maa 'a -nëmä 'c 'jä -a 'jä. ²³ 'Ünya 'daa: «-Jää -te 'c bä» 'aie: «-Jää -nyëë 'c bä!» -Maa 'anyl mi 'lu, 'anyl pre 'üün deru! ²⁴ 'Be 'sru -mameëa 'blü 'c 'ca 'pe -müdeë -gäl -be 'ë 'cerea' 'pe -müdeë -gäl nu, 'asü Nyck 'Jua 'tain 'mä bua bä. ²⁵ -Maa 'c nya -kätü -sue kpkü 'jäa, 'kä -taa nyüüglügbölä kua' nya 'c 'ככ jrara.

†† TUU KPAKU: Tuu kpaçu 'doo bäsa 'u kä tigblii 'kçmle. 'U -beere 'üa 'brea figie sikomçrë. Ana 'bre a 'mrëë a 'papla 'uun -fätä -susugbee 'kl. 'Ua 'wlia 'napl -sümlö -gböösa. †† Moisëa -Dç 'lu nu, 'jruklanyock 'nyl jijrö nyck -gba -a. 'C 'kä 'cmä 'lu 'c 'ככ derutunç. Te Levitiikë 13.45-46 ††† Levitiikë 14.2-3; 2 'Ku 5.1-19

²⁶ «Surl wii -si kää' Noea 'taun †'lu ni, 'ast Nycca 'Jua jiji-jrūü 'mä bla bä. ²⁷ Nyūü ma jödeε -be 'ü ma 'mlaa 'nu, 'ü ma 'tie -be 'ü ma 'tie 'üa 'ñlökayörü. 'Ast 'ü kä kä, Noe nya 'Jra kä 'mulea 'ml. 'Nu nya ji 'ia 'fu -gblooo. ²⁸ 'A deε 'dee Laktēa 'taun 'lu: nyūü ma jödeε -be 'ü ma 'mlaa 'nu, 'ü ma -suuö dii, 'kä 'ü ma 'paa dii 'peru, 'ü ma pla -be 'ü ma 'paa nyēka. ²⁹ -Maa -srulü kä 'ml Laktē 'ciea' Sodokömēbatā ni, kapu nyra 'tākakapu sōō celü -beere 'nūñlu 'unya -gblooo 'ia 'fu †. ³⁰ 'Ast 'imä bla bä -srulü kä 'ml Nycca 'Ju 'mäa' 'ca nyufa srara.

³¹ «'Ia jrūülüa 'ml ni, nycc ma bä 'ca nyuku -gälü ni, 'onyl 'cie 'onyl ji nyüköli 'ca -pöötia 'kleε. -Mōō nēmāa' 'klueε bä, 'onyl 'blöō 'onyl ji deεa 'kleε. ³² 'Ba 'pa Laktēa 'ñlusa -gä plε †. ³³ Nycc o nycc 'bataa' 'ca 'klāa -wältutuku ni, 'nya 'ään 'mōō. -Maa nycc o nycc 'mōō 'ca 'klā, 'nya 'ca 'klā -wältua.

³⁴ «'Amc 'n -gbala: 'ia -gbialāa 'ml ni, nyūü 'ōō nya -beε 'dee 'wu 'pia', 'doo nya falaa, 'kā 'doo nya tu.

³⁵ 'Ñlégē 'ōō nya dii 'wubrerea; 'doo nya falaa, 'kā 'doo nya tu. ³⁶ Nyūü 'ōō nya putu 'doo 'lūbāa; 'doo nya falaa, 'kā 'doo nya tu.» ³⁷ 'Ünya 'bete 'om: «'Pläkānycc, -a 'plēε 'imä nrörö le?» 'Onya -gbala 'üün -maa: «-Plul jājädeε bāa' ni, 'ii -kōkēpanē †† 'mä trara †.»

Plebubgätunycc nyra 'kusrōñlusa tapōnānā

18 Jesu nya 'pala 'üün tapōnānā 'kl -be 'ca srara 'üün 'surl 'ü kää' 'ümāa' nyccsuabie 'pluplu, 'üa 'klü 'nyl jā 'lu. ² 'C -gbala 'üün -maa: «-Gätunycc 'doo bä kä bātā 'dōōa 'ml. 'Ca -gbuu 'nyl Nyccsua -gba -a bä; -be 'ca ma 'nyl -träärälü nycc -a. ³ 'Kusrōñlusa 'doo bä kä bātälāa 'ml; 'ca mö 'pluplu nyccōō -nyεε 'kā 'ca -gbala 'ōō -maa: 'ji 'ml -gba -a kā 'na -gä 'na 'nyioamljranoycc -gä -gälü! ⁴ Blaraa 'doo nyccōō blara 'i mi mi 'ca 'mugbe -nēma: «-Bakāā 'na -gbuu 'nyl Nyccsua -gba -a bä, -be 'nyl -träärälü nyūü ni, ⁵ 'kusrōñlusa kua' -pl stara 'ml 'dō! 'Ia -gu 'nyaa 'ōō -gbajia 'ōō 'ca -gä kā. -Maa ama 'nyl 'saa -a nu, 'nya 'ml staraa -gbōōsa!» ⁶ 'Pläkānycc -nēma 'ōō: «'Ba 'nu wiili bubō -gätunycc -gbaa' 'wli 'cūcasa! ⁷ -Be Nyccsua le?' 'Ca 'jülü 'ca 'baa' 'lu ü wea' -srl -be -gbiā 'ōō ni, 'ca -nēmā 'üün 'üa -gä -a -nyl? 'Onya derü -wleε 'ōō 'üün -gbaji? ⁸ 'Amc 'n -gbala: 'nya 'üa 'wli 'lūa -gbi 'baa sōō. -Maa 'taun 'lu Nycca 'Ju 'mäa' -te -tutu -gälü derüblöō ni, 'kä 'nya 'lu nyccsuplekānyūü jrā?»

Farisinycc nyra dapookälperenycc tapōnānā

⁹ 'Onya 'pa tapōnānā -mōlōō 'nya -gbala nyūülü jrea' 'saa 'ü -gälü 'ünya -si 'üa -mōlōō 'wu, 'i kā -gu 'ünyl 'daraa' 'üün nyūü: ¹⁰ «Nyūü 'ōō 'Jra †† 'ünya mi Nyccsuaanyuku kpaku -wält Nyccsua bibrie. 'Doo bä

† Jeneεē 6.5-12; 7.6-23; 1 Pieērē 3.20 †† Jeneεē 18.20-19.25 ‡ Jeneεē 19.26 †† -KĀKĀPĀNĒ: Nyisiolü kä -gä 'paaa' -te ni, 'ca 'ü 'dara «vautour» -gögbiwiili. †† Kōōbē 39.30 ††† 'Jra: 'Dugba 'wli Nyccsuaanyuku kpakulu bä kä Jerusaleēmē, 'ii nyūü ma 'Jraa -be 'ü bi-bie Nyccsua.

Farisinycc, 'ōō nu bä dapookälperenycc. ¹¹ Farisinyccōō nya 'nyüglō -be 'ca bibrie Nyccsua 'ca pleklü †† 'ca -nēma: «Nyccsua, 'n 'trεε -mü 'surl 'nyla' nyūü -mōlōō, 'ü 'jiaa', 'ünya' 'klügä, 'ü 'paaa' bātēsa -a 'sa bä. 'N 'trεε -mü -gbōōsa 'surl 'nyla' -taa dapookälperenyccōō 'sa bä. ¹² 'Sōrea 'ml, 'n pa su 'wu 'ōō, 'kā 'n 'pēε diili kä 'fu 'n 'jāāa', 'ia -pua ni.» ¹³ Dapookälperenyccōō ni, 'nya bereklü. 'Onyl cēa 'klü teteku -a 'bata 'nml, 'ca -tōō 'ca 'ōō -be 'ca nö: «Nyccsua, 'jä 'na nyaterü! -Balunycc 'n bäl!» ¹⁴ 'Amc 'n -gbala: «-Taa nyccōō ni, 'ca -gälü Nyccsuaa 'klü -gälü 'nya mi -gbōōli, -māā -mōō -a; 'be nycc o nycc 'Jraraa' 'ca nyufa 'nya 'wuciereε, -maa nyccōō 'ciea' 'ca nyufa 'wu 'nya 'Jraraa.»

Jesu 'paa' 'jüjie 'n

Matiō 19.13-15; Marēkē 10.13-16

¹⁵ Nyūü nya ja 'üa 'jüjie 'ca -nyεε 'ōō 'üün klugbē -gälü 'pie. -Maa 'ca 'wunyerenyūü 'jāā' 'iin ni, 'ünya 'daa 'üün. ¹⁶ -Maa Jesu nya we 'jüjielü, 'nya -gbala 'wunyerenyūülü: «'Ba 'cēε 'jü -wält ü jijrō 'ml -gba, 'anyl kaka 'üün 'klü; 'be nyūülü bāa' 'üa 'saa, 'a 'üü kä Nyccsuaa 'kamaplā. ¹⁷ 'Cūcasa 'n -gbala 'amü, nycc o nycc -nēmāa' 'jüjiaε 'saa Nyccsuaa 'kamaplā -a 'kuεε ni, 'ca -nēmā -srlü 'āa 'ml -a 'Jra.»

'Būjinycc

Matiō 19.16-30; Marēkē 10.17-31

¹⁸ Juifēa 'kamanycc 'doo nya 'bete Jesu: «'Cūca 'kplkplanycc, -ast 'nyaa nu -be 'nyaa 'klälä 'nyla' blöröfa kä 'jä le?» ¹⁹ 'Iibāa' 'ōō ni: «'Cūcanoyccōō -daaraa' 'ml ni, -jre 'ia -gba? Nyccsuaa 'doo 'ōō bä 'cūcanoycc! ²⁰ -Jre -dōlū 'daaa': «-Nyl 'pa bātēsa; -nyl 'bla nycc; -nyl 'jie; -nyl -tu nycc -gbagblē -gälü; -träärälü -na tu nyra -na 'yiost.» ²¹ 'Iibāa' nyccōō ni: «'I kä 'fu -daaa', 'n -träärälü 'iin kolo 'na nyccōō 'lu 'kā.» ²² 'C 'wlarāa' Jesu nya -gbala 'ōō: «Deε 'dee -ka tu 'lu -mü: mi, 'pa diili kä 'fu -klāaa' 'peru, -nyl 'iin 'puablanyūü, -be -mā 'bōō celü kälä, 'kā -jō -be 'nyraa -mō 'mä 'nyε.» ²³ -Maa 'ca 'nua' wiili Jesu 'paa' 'wli ni, 'i pala 'ōō sō, 'be 'ca 'ji 'bōō -gbōōsa.

²⁴ Jesu jrea' 'saa nyccōō 'kōō -gbōōsa ni, 'ca -nēma: «'Inya 'lūklāa 'kā 'būjinyūü 'mä Nyccsuaa 'kamaplāa 'mlü pa! ²⁵ 'I klälü 'kā Samoo 'mä 'kuεε -flāāa 'mlü -srörö, -maa 'būjinyccōō ni nya 'wusia o mā nēmā Nyccsuaa 'kamaplāa 'mlü pa.» ²⁶ Nyūülü po la' 'ōō 'nyakli nya 'bete 'ōō: «-Mō 'plēε nya 'ca 'lūmlw le?» ²⁷ 'C -nēma: «'Inyl nunusa -a bä nyccōō -nyεε, -maa Nyccsuaa -nyεε di-ia 'fu bä nunusa.»

²⁸ 'Iibāa' Pieērē ni: «Te 'lu, -na -gu a -gba -nyεε ana dii 'kā, -be a nyra -mō 'mä 'nyε.» ²⁹ 'Onya -gbala 'üün: «'Cū- casa 'n -gbala 'amü: nycc ma -gbaa -nyεε 'ca nyuku 'kā,

††† BIBRIE NYCCSUA 'CA PLEKLI: 'I 'mreε i bā bla: «'nya bereklü -be 'ca bibrie Nyccsua» § -TĀKLU 'ca 'ōō: Juifēa -nyεε, wii ma pa nycc -gba -gbōōsa 'ast 'ca nö. §† Egeōōdē 10.12-16; Deterōōmē 5.16-20

'aie 'ka 'ηλυ, 'ka -włajü, 'ka tuu, 'ka 'jü, 'kä Nycsuua 'kamaplää -gu, ³⁰ i 'k nēmää 'jä nya 'wusia -taa 'taın 'l a kua' -plu -gält 'ia 'ml, 'kä 'unya 'klälä 'nyla' blöröfa kä 'jä -sru -mlu bää' derı 'ia 'ml.»

Tääfawu Jesu 'paa 'ka jäjäku nyra 'sıru 'ömää' 'kuaabressowakua -gä

Matiö 20.17-19; Marëkë 10.32-34

³¹ Jesu nya were 'ka 'wonyerenyüü -pu nyüü 'kwa -gasë -gba, 'unya -gbala 'üün -maa: «-Jää Jerusaleemë a 'jraa, -be wiili kä 'fu nycsuuaamlıpalanyüü -jıjraa' Nycwa 'Jua -gu nı, 'inya nröröa. ³² 'Ünya 'kwa nyüülü 'nyla' juifë bä kält 'saraa, 'kä 'ünya 'kwa srörö, 'kä 'ünya 'kwa -gbigba nu, 'kä 'ünya 'kwa -tatrii 'wu -gbagba. ³³ 'Ünya 'kwa -gbalefi -gältgbaa, 'kä 'ünya 'kwa 'bla, -maa 'dugua jrüü täää -sru 'l 'unya 'kuaabre swa.» ³⁴ -Maa 'ka 'wonyerenyüü 'nyı 'ia 'mlı 'wli -a 'nu; 'ünyı wiili 'k 'paa' a -gbaa 'wli -a 'nu, 'i -sisre 'üün -gba.

'kwaabressowakua Jesu 'paa'

Matiö 20.29-34; Marëkë 10.46-52

³⁵ Jesu 'kwa Jerikoo nı, 'kwaabressowakua 'doo ku -plu 'nyufu -gba -be 'k -sëë mölii. ³⁶ 'Ünya 'kwa nyüü 'kwaabressowakua wii 'wli -be 'ü -sööa' nı, 'kwa 'bete nyüü wiili bää' 'l. ³⁷ 'Ünya -gbala 'kwa: «Nasareetënyüü † Jesu bäsaa 'kwa -söö.» ³⁸ 'Ünya we: «Daviidëa 'Ju ††, Jesu, 'jä 'na nyaterı!» ³⁹ Nyüülü bää' 'ka 'klı fa 'kwa 'mä derı 'k 'kpla 'mä; mlı 'k -gbolo -be 'k 'kpöo -gböosa: «Daviidëa 'Ju, 'jä 'na nyaterı!» ⁴⁰ Jesu nya 'nyüglö, 'kwa -gbala 'üün ü ja nycwı. 'Ünya 'kwa 'ka -gba nı, 'kwa 'bete 'kwa -maa: ⁴¹ «-Ası -baata -a nu -mlı le?» 'İibää' 'kwaabressowakua nı: «'Pläkänycwa, -a 'jäkä!» ⁴² Jesu nya -gbala 'kwa: «'Jäkä! -Na nycsuaple-toroku 'a -mlı 'paa.» ⁴³ 'A -plu 'kwa ku 'kwa 'jäkä; -be 'kwa pre Jesu derı 'kwa 'buala Nycsuua 'nyru. Nyüüa 'fu 'jäa' 'iin nı, 'ünya 'buala Nycsuua.

Jesu -be -Sakee

19 Jesu nya 'jra Jerikoobätä -be 'kwa -gööü 'ään 'l. ² Nycwa 'doo bält 'kwa 'ü 'dara -Sakee †. 'Ünya bä dapookälperenyüüa 'cifi. 'Ünya ji 'bı. ³ 'Ünya 'bata 'kwa nyüü bää' Jesu jre, -maa nyüüa -sümlökua -gu 'kwa 'mreë -a 'mreë, 'be 'kwa -köwö. ⁴ 'Ünya 'bösrö 'kwa, 'kwa 'jra tuu 'wli, 'uu 'ü 'dara sikomrë ††, 'kwa Jesu 'jä, 'be 'ii 'kwa nëmä -srörö. ⁵ Jesu 'kwa' -plu nı, 'kwa 'dwa 'nyü 'wu 'kwa 'jä nycwı, 'kwa -gbala 'kwa: «-Sakee, 'kökle -a 'cie! 'Saarta -sru 'l 'n kä -na -nyëëa 'prereku.» ⁶ -Sakee nya 'kökle 'kwa 'cie, 'dwa 'kwa 'kwa 'l 'kwa. ⁷ Nyüü 'jäa' 'iin nı, -sreëë 'üa 'fu -sreëë 'kwa -be 'ü nö: «-Taa -balunycwı -nyëë 'kwa mö kü!» ⁸ -Sakee nya swı 'kwa -gbala

† NASAREETË: Galilea -tutu -gälä bätä. 'İ Jesu 'buala. †† DAVIIDËA 'Ju: 'Ası juifë were 'Lımlıbanycwa (Mesii), nycwı nëmää 'ku Daviidëa -glügbö 'klı -glooro. † -SAKEE: -Beeredë greekëwii ku -plı, -maa Ebröo nö: Sakaii †† SIKOMRË: Tuulu 'ü 'dara bıa figie sikomrë.

'Pläkänycwa: «'Pläkänycwa, -jää 'na 'bıa klöo, 'puablanyüü 'n -nyëë 'uun. -Be nycwı 'n 'saraa' -gbagble -be 'n 'baa' mölii kält nı, 'n -nyëë 'kwa 'iin 'wu mlıba 'wu!» ⁹ Jesu -në-ma: «Nycsuua 'a 'l nyukulu kua' -plı mlıba 'saaru. Nycwı kua' -plı bä bıa Abraamëa 'ju. ¹⁰ Nycwa 'Ju ji 'kwa nyüülü 'mıba' 'bata, 'kwa 'üün 'paa.»

'Jrupafenyüü täää tapönänä

Matiö 25.14-30

¹¹ Nyüü -ka poa' Jesu 'nyakli nı, 'kwa ja tapönänä -mölöo, 'be 'kwa -kanyı 'l Jerusaleemë derı -a tuıı -be nyüüa ple nıba 'a -plı Nycsuua 'kamaplä 'mä ku 'ämä 'äa nyufa srara. ¹² -Jää wiili 'kwa 'saal: «Nycwa 'doo bä kä nyüü kpaküa -gböölıa nycwı, 'kwa 'kwa tuıı 'blı -gält mlı 'ümä 'kwa 'ia 'kamadëë -nyı -be 'kwa ji. ¹³ 'Ünya we 'ka 'Jrupafenyüüa -tawıba nyüü -pu. 'Ünya -nyı -moloo minë † -pu, 'kwa -gbala 'üün -maa: 'Ba 'pa 'peru pa pa 'kä 'n jö.» ¹⁴ -Maa 'ka 'blı -gälı nyüü 'nyı 'bata 'kwa -a. 'Ünya bı 'kwa nyüü -te 'l 'kwa 'ü -gbala 'üün -maa: «Nyı 'bata 'bata -a -taa nycwı 'mä ana 'bıa bä.» ¹⁵ 'Ü nröröa' 'kwa 'bı 'l, -be 'kwa 'jia' nı, 'kwa we 'Jrupafenyüülü 'kwa -nyı kää' mölii, 'ü ji ü -gbala 'kwa mölii -srülü -moloo 'jäa'. ¹⁶ -Mıba -kätı 'jia', -nëma: «'Pläkänycwa, -na minëlë nı, 'i 'jä -pu -mölöo.» ¹⁷ Nycwı -nëma: «'I 'na 'mufasa, 'cıca 'Jrupafenyüü -bälı -Sraraa' 'mı 'sıru bää' pletoronyüü diijie 'l 'n -nyla' -mlı 'mlı nı, 'n -nyëë -mı bätë -pua 'kamaku.» ¹⁸ 'Swı nu 'jia' 'kwa -nëma: «'Pläkänycwa, -na minëlë nı, 'i 'jä -gböo -mölöo.» ¹⁹ 'Ünya -gbala bı 'kwa: «'N -nyëë -mı bätë -gböo.» ²⁰ -Moloo nya ji, 'kwa -nëma: «'Pläkänycwa, -jää -na minë. 'N 'pa 'iin dafua 'mlı 'nyaa -tu 'ëen -wält, ²¹ 'be -na nälë 'bla 'mlı. -Klälı, dëëë -nyla' 'käsri, 'ëë -fa, 'kä -plı -nyla' -goolo, 'ii -böölö.» ²² 'Ünya -gbala 'kwa: «Plebubırupafenyüü! -Na 'papawii -gält 'mä te 'mä -na -gä tu. -Jre 'ımlı 'sıru 'n klaa' 'l, 'sıru 'n faa' dëëë 'nyla' 'käsri -be 'n 'böölöa' -plı 'nyla' -goolo, ²³ -be depleë 'kä -gu -nyı 'na mölii möliianyuku -wält fa le? -Ama nu 'ı 'ımlı nı, 'inya -gält 'paplaa, ama ji 'kä 'nyaa 'iin 'lbaa!» ²⁴ 'Ünya -gbala nyüülü kä 'fu bää' -plı: «'Ba 'ba 'kwa minëlë kält 'kä 'a -nyëë 'uun -kwa 'klaaa' minë -pu!» ²⁵ 'Ünya -gbala 'kwa: «'Pläkänycwa, 'kwa 'klaa -pu -mölöo!» ²⁶ 'Ünya -nëma: «'Amı 'n -gbala, nycwı 'klaaa' diijie nı, Nycsuua nya 'iin 'wlibıaa. -Maa nycwı 'nyla' dëë 'klaa nı, 'kwa 'nımlı 'kwa -mëë 'kwa 'klaaa' kält 'baa. ²⁷ 'Na 'nyüam-lıjaranyüülü nı, 'ünyı 'bata la' 'mäa' 'kama nı, 'ba ja -plı 'üün 'na 'klı 'kä 'a 'bla 'üün.» »

†† MINË: Greekëwii bäsaa; 'i bä -söplü mlıba 'Jrupaa 'samadëë.

JESUA 'TĀPA 'SORE -TUTU -GÄLL 'JA -GÄTU-TALN
NYRA 'JA JÄJÄKU

19.28-23.56

Jesu 'jraa' Jerusaleemē

Matiö 21.1-9; Marékē 11.1-10; Jaan 12.12-16

²⁸ Jesu baa' wiiklaplaku nɪ, 'čnyɑ -ta 'nyufɔ -be 'ü mö Jerusaleemē. ²⁹ 'Ü jiröa' Betēfajēbātā nyra Betani-ibātā -gba nɪ, -nyɛɛ 'dugbalä 'ü 'daraa' Oliivētiia 'Dugbaa 'pɛlɪ nɪ, 'čnyɑ blɔ 'čɑ 'wunyerɛnyüü -tɔrupɔɑ nyüü 'ɔɔ. ³⁰ 'Č -gbala 'üün -maa: «'Ba mi bätälä 'a 'jääa' 'wu 'lee 'ää 'mlɪ. 'Ama 'jra 'lɪ, -subreju kǎ -gǎlɪ nɔɔ -kaapɔɑ 'jra kpasra -plɪ, 'ba -jejie 'ɔɔn 'kǎ 'a ja 'ɔɔn. ³¹ Nyɔɔ ma 'bete 'amɪ: «Dɛplɛɛ kǎ -gu 'a -jejie 'ɔɔn le?» 'Ba -gbala 'ɔɔn: «'Pläkǎnyɔɔ 'bata 'ɛɛn.»

³² Nyüülü Jesu blɔɑ' nya mi. 'Ü 'tɔɑ' nɪ, wiili 'č -gbala lɑ 'ümlɪ nɪ, 'ii 'ü jrǎ 'lɪ. ³³ 'A -subrele 'ü -jejie ɪ, 'ɛɑ kǎkǎnyɔɔ nya 'bete 'üün: «Dɛplɛɛ kǎ -gu 'a -jejie -subrejulɔ le?» ³⁴ 'Ü -nɛma: «'Pläkǎnyɔɔ 'bata 'ɛɛn.» ³⁵ 'Ünya fa Jesu -subrejulɔ. 'Ünya 'pepe 'čɑ -gǎlɪ 'üɑ 'koti, 'ünya 'jra Jesu 'čɑ -gǎlɪ †. ³⁶ 'Asɪ 'ɛɛ 'nyɛɛ -be nyüü 'pepe 'üɑ 'sosroodii 'nyufɔ 'wu ††. ³⁷ 'Ü 'tɔɑ' 'nyufɔɑ 'cerɛfa 'wu Oliivēɑ 'Dugba 'wli nɪ, dɔru 'bla nyüülü kǎ 'fɔ 'nyɛɛɑ' 'ɔɔn -gba, -be 'ü -gbolomlɪ 'ü 'buala Nyɔɔsuaa 'nyɪɪ -saragbili kǎ 'fɔ 'ü 'jǎɑ 'ia -gu. ³⁸ -Be 'ü nö:

«-Jru pala 'kulɔ jröröɑ' 'Pläkǎnyɔɔɑ 'nyɪɪklɪ -gǎlɪ!

Ablɑ 'wlinönröku bǎ ɛɛlɪ,

'kǎ 'Pläkǎnyɔɔɑ 'nyɪɪ 'buala ɛɛlɑ 'mlɪ -gböösɑ ††

³⁹ Farisinyüü 'doorodoolü bǎ lɑ -jria 'lɪ nya -gbala 'ɔɔn: «'Kpɪkɪpanyɔɔ, -gbala -na 'wunyerɛnyüü ü 'kplɑ 'üɑ 'mä!» ⁴⁰ 'Čnyɑ -gbala 'üün: «'Amɔ 'n -gbala: 'üülü, 'üma 'kplɑ 'mä nɪ, 'tǎkē nya 'mɪ 'bualaa 'kpökpöku 'lɪ!»

Jesu 'wuö Jerusaleemēɑ -gu

⁴¹ Jesu jiröa' Jerusaleemēɑ -gba -be 'č 'jääa' 'ään 'wu 'lee nɪ, 'čnyɑ 'wu 'ää -gu, ⁴² -be 'č nö: «-Na 'mugbe -oo ††, 'saarɪɑ -srɪlɪ bǎɑ' -na -srɪ, -ama jre ɪ dɛɛle 'mäɑ' -mɪ 'wlinönröku -nyɪ! -Maa -nyɪ 'lɪ -a blɑ -mä 'iin 'jǎ; 'i 'a -sisie. ⁴³ Jrüü nya -mɪ -gǎljrǎɑ -na 'nyüamɪljraranyüü nya -mɪ 'klɪklua 'ümä tou ja. 'Ünya -mɪ 'klɪtraraa 'kǎ 'ünya -na 'fɔ -memrefɑ 'wu 'pa. ⁴⁴ 'Ünya -mɪ bubba, -mɔ -be -na 'jü, 'ü -nɛmä 'tǎkǎ 'dööɑ -gǎlɪ 'tǎkǎ -a tɪ; 'be 'taun 'lɪ kǎ mlɪ Nyɔɔsuaa 'jia' -mɪ 'lɪmlɪbakalɪ nɪ, -nyɪ 'iin wiiwu -a 'ba.»

'Perupanyüülü Jesu prɛɛɑ' Nyɔɔsuaanyuku kpaku -wǎlɪ

⁴⁵ 'I -sia' nɪ, 'čnyɑ pa Nyɔɔsuaanyuku kpaku -wǎlɪ, 'čnyɑ prɛ nyüülü 'palaa' 'lɪ 'üɑ dii 'peru ††, ⁴⁶ 'čnyɑ -gbala 'üün -maa: «'I -jjra nyɔɔsuaapɔɔku 'lɪ kǎ:

«'Na nyuku bǎ nyɔɔsuabibienyuku †††.

-Maa 'amɔɔ nɪ, 'ɑ nrörö 'uun 'jejienyüüɑ trarafa 'lɪ †††.»

»

⁴⁷ -Srɪ o -srɪ, Nyɔɔsuaanyuku kpaku -wǎlɪ 'č 'kɪlɑɑ nyüü. -Gbɔsaperɪnyüü kpakü nyra -dɔkɪpanyüü, nyra juifēɑ 'wliklɑ nyüü 'bata 'srɪ 'ümää' 'ɔɔn 'bla. ⁴⁸ -Maa 'srɪ 'ümää' nu 'ünyɪ 'iin jre -a jre, 'be 'ɔɔ nyüüɑ 'fɔɔ ponyakli 'ɔɔcɑsɑ.

Jesua 'kamaku

Matiö 21.23-27; Marékē 11.27-33

20 'Iɑ jrüü 'doo 'lɪ nɪ, Jesu 'kɪlɑ ɪ nyüü Nyɔɔsuaanyuku kpaku -wǎlɪ, -be 'č 'sara 'lɪ nyüü

Nyɔɔsuaa 'Mufagogo, -be -gbɔsaperɪnyüü kpakü, -dɔkɪpanyüü, nyra tagbü 'tɔ 'ɔɔn -gba. ² 'Ünya 'bete 'ɔɔn: «-Gbalɑ amɪ, -na 'ciö 'plɛɛ -be -nö 'saa le? Nyɔɔ 'plɛɛ -gbala 'saa -mɪ le?» ³ 'Iibǎɑ' 'ɔɔn nɪ: «'Na 'mugbe wii 'doo 'nɛmä 'amɪ 'lɪbetre, 'ba 'sa 'mɪ -gǎlɪ. ⁴ -A 'plɛɛ Jaan a nyüüɑ 'nɪwɪlɪpajrupɑ ɔɔn le? ɛɛlɪ -maa nyüü kǎlɪ?» ⁵ 'Üɑ 'kɔɑ -tɔrupɔɑ 'ü 'pawii ɔ: «'Ama 'daa: «Nyɔɔsua blɔ kǎ 'ɔɔn», 'čnyɑ 'daa: «-Be dɛplɛɛ kǎ -gu 'anyɪ wiili Jaan 'saalɪ wiidara le?» ⁶ -Maa ama 'daa: «Nyüü blɔ kǎ 'ɔɔn» nɪ, nyüüɑ 'fɔɔ nya amɪ 'tǎkē 'kakklaa 'kǎ 'ünya amɪ 'bla, 'be 'ü nɪnɪɑ Jaan bǎ nyɔɔsuaamlɪpalanyɔɔ.» ⁷ 'Ünya -gbala 'ɔɔn 'ünyɪ nyɔɔn blɔɑ' 'ɔɔn -a jre. ⁸ 'Čnyɑ -gbala 'üün: «'Na 'mugbe nyɔɔn blɔɑ' 'mɪ 'nɛmä 'amɪ 'čɑ 'nyɪɪ -a -srarɑ.»

Plɛbubɔ 'jrupafenyüüɑ tapönänä

Matiö 21.33-46; Marékē 12.1-12

⁹ 'Čnyɑ 'pala 'üün tapönänä 'klɪ 'čnyɑ -gbala nyüü -maa: «Nyɔɔ 'doo pla kǎ viinyɛputu ⁵, 'čnyɑ tɪ 'ua 'mlɪ nyüü 'čnyɑ mi nyɔɔtugbabre 'čnyɑ fa nyɔɔtugbabre jrüü jie ^{5†}. ¹⁰ Resɛɛn a 'sasatɪn jrǎɑ' 'lɪ nɪ, 'čnyɑ blɔ 'čɑ 'jrupafenyɔɔ 'doo nyüülü -fɛɛɛɛɑ' putulua 'mlɪ 'jrupɑ, ü -nyɪ 'ɔɔn 'čɑ nɛ resɛɛn, ɔ ja 'mɪ 'ɛɛn. -Maa ɔɔn 'ü ɔɔn 'ɔɔn, 'ünyɪ 'ɔɔn dɛɛ -a -nyɪ, 'ünya prɛ 'ɔɔn. ¹¹ 'Čnyɑ 'patǎ 'čnyɑ blɔ 'lɪ 'jrupafenyɔɔ -mooloo. ɔɔn 'ü ɔɔn 'ɔɔn blɑ, 'ünya -jejie 'ɔɔn, 'ünyɪ 'ɔɔn dɛɛ -a -nyɪ, 'ünya prɛ 'ɔɔn. ¹² 'Čnyɑ blɔ -tǎɑɑ ɔ. 'Iɑ ɔɔn nɪ, -gou 'ü wɑ 'ɔɔn blɑ, 'ünya prɛ 'ɔɔn. ¹³ 'Ii kǎnyɪ putukǎnyɔɔ -nɛma: «-Asɪ -a nu le? 'Mǎ 'na -wawaju blɔ; -beɛɛdɛ 'üma 'jǎ 'ɔɔn 'ünya 'ɔɔn nyɔɔwubaa.» ¹⁴ -Maa 'jrupafenyüü 'jǎɑ' 'jɪlɪ nɪ, 'üɑ plɛ 'klɪ 'ü -nɛma: «-Jǎɑ 'jɪlɪ nɛmäɑ' -jaaa jɪ; 'ba jɪ a 'bla

†† Greekē -kǎtɪpɔɔklɪ -mɪdooɑ 'mlɪ 'i -jjra: «nyüülü 'palaa' 'lɪ 'üɑ dii 'peru, nyra 'ü jöɑ' 'lɪ 'makatɪ 'pala» ††† Esaii 56.7 ††† Jeremii 7.11
§ VIINYĒ: Tuujɔ bǎsaa 'uu tuǎ resɛɛn. 'A resɛɛn 'ü nö -be 'ü pie -du-veɛn. † Esaii 5.1-2

† Sakarii 9.9 †† 'Klɪ ma 'jra kǎ juifēɑ bātā nɪ, 'asɪ 'ü nö. 2 'Klɪ 9.13 † 'Lɪbrɛɛpɔɔklɪ 118.26 †† 'mugbe -oo: -Taa waklülü 'nyɪ greekē -kǎtɪpɔɔklɪ -mɪdooɑ 'mlɪ -a bǎ.

'ככ, -be amä -jaalä jil' 15 'Ünya 'cie 'ככ putu 'l, 'ünya 'bla 'ככ. -Ası putukänyüü nya -plu nu כ le? 16 'Ünya jia; 'כnya 'jrupafenyüülü kua' -pl 'blaa, 'kä 'כnya 'l 'jru-pafenyüü -mölöö -tu.»

Nyüülü 'nua' 'iin 'wli nu, 'ü -nëma: «'Inyü bäsaa!»
17 -Maa Jesu nya tē 'üün 'kl 'ü -nëma: «Wiili kua' -pl i -jijraa' nycsuapokku 'l, 'ia -gbaa le:

'Täkälä nyëkapanyüü be kää' 'klueε nu, 'ää nu 'tasıru nyukua -gokmu †.
18 Nyok o nyok nëmäa' 'ia 'täkälä -gäl blö nu, 'ka -gbaa dii nya 'katraa †; -be äma blö nyok -gäl nu, 'änya 'ככ fetra ‡.» 19 -Gbsaperınyüü kpakü nyra -dökpıanyüü 'bata 'ümä -plu 'ככ 'kplara dotro, 'be 'ü jre 'iin 'sıru tapönänälä 'כ 'paa' käläa' 'üün -gba. -Maa nyüülü baa' -plu, 'üa ñale 'blaa 'üün. 'İa -gu 'ünya 'cεε 'ככ -wält 'ünya mi.

Dapooa 'pεεεku

Matiö 22.15-22; Marëkë 12.13-17

20 'Bala 'ia -sru 'l, 'ü 'prere 'ככ 'nyü derı 'doo. 'Ünya pla 'ככ nyüü -wält, -be 'ü 'betre 'ככ wii 'l -beere 'sıru nyüü -gää' 'kl; 'ia 'taın 'l 'ka 'papawii ma sç 'nyufı 'wu nu, 'ümä 'ımcı 'iin 'kplara. 'Ümä 'ככ -goflanëma käl -nyl 'ia -gu 'ü nö 'saa. 21 'Ünya 'bete 'ככ: «'Kpıkpıanyok, a jre 'iin 'sıru -saaa' 'l 'cıcasa -be wiili -kpıaa' baa' 'cıcasa. -Be -nyl -gbasa nyüü 'l -a, -be -kpıa 'üün 'cıcasa Nycsuaa 'nyufı. 22 A kä amä Sesaa dapoo käl 'pεεε? -Yεε -ale 'woo?» 23 Jesu jrea' -gu 'iin 'sıru 'ü baa' -glagälısrörönyüü nu, 'כnya -gbala 'üün: «Dεpεε kä -gu 'a ji 'mı 'lte le †?» 24 'Ba ja 'mı denie 'dee † 'mä 'εen 'jä. Nyok 'plεε kä 'pike nyra -jıjradii bā 'l -gäl le?» 'Ü -nëma: «Sesaal.» 25 'İa -gu 'כnya -gbala 'üün: «'İ 'na! Dεεε baa' Sesaa dεε, 'ba -nyl 'εen Sesaa, -be dεε baa' Nycsuaa dεε 'ba -nyl 'εen Nycsua.» 26 'Ünyl 'l -a bla 'ü 'kplara 'ככ 'ka 'papawii ml nyüüa 'klul. 'Ça wii -gäl 'sasaku nya kala 'üün plε 'kl -gböösa, 'ü -kanyl mε -a cε.

Jäjänyüü nya -sru 'kuaabre sç

Matiö 22.23-33; Marëkë 12.18-27

27 Sadiusinyüülü 'daaa' -maa nyok ma jä 'כ -kanyl sç 'kuaabre nu, 'üa nyüü -mölöö nya jıjrö Jesu -gba, 'ünya 'bete 'ככ: 28 «'Kpıkpıanyok, Moısëa -dç -gbalaa' amı nu: «Nycçaa -wlaju nyra 'ka 'ñlul ma 'nyl 'ju -a -gu -be çma jä nu, 'ka -wlaju kä 'kusronñlul 'כ nyra 'ככ 'mä 'ka -wlajua 'ju -gu ††.» 29 -Be 'ü bā kä -wlajü -uunsok. Kpaköa ç -kätl 'ti, 'כnyl 'ju -a -gu 'כnya jä. 30 -Wlaju 'sçaa ç nya dçk 'kusronñlul 'wu 'כnya kä 'ככ. 'Çnyl 'ju -a -gu 'כnya jä. 31 Täaa ç nya kä 'ככ 'a dεε 'dee. 'Üa -uunsoklü 'nyl 'ju -a -gu 'ünya jä. 32 'Üa 'fı bla' nu, 'ñlul nya jä bla. 33 'İ 'na ç, nyüü ma sç -sru 'kuaabre, -mç 'plεε nya

† 'Lbrεεpçokku 118.22 †† Esaii 8.14,15 ‡ Daniεεlä 2.34-35,44-45 †† Dεpεε kä -gu 'a ji 'mı 'lte le: -Taa wäklüülü 'nyl grεεkë kätıçokku -mıdooa 'ml -a bā. †† DENIE 'DEE: -Sı 'dooa 'jrupaa 'pεεεmölü. ††† Deteronokmë 25.5-6; Jenεεsë 38.8

'ñlul kä ç le? 'Be 'כ kä 'üa -uunsok 'fı -o?» 34 'Çnya -gbala 'üün -maa: «-Pl -tutu -gälıa nyüü 'tie, 35 -maa -mülü Nycsua 'mäa' 'klınyiere, 'ümäa' 'plälä jöa' a 'ml pa nu, 'taın 'l jäjänyüü 'mäa' -sru 'kuaabre sç nu, 'ü -ka -nëmä 'ti -a 'ti. 36 'Ü -ka -nëmä jä -a jä, 'be 'ünya -beere 'aanjë. Nycsuaa 'ju 'ü bā, 'be 'ü 'a 'kuaabre sç. 37 Wiili baa' jäjänyüüa 'kuaabrea sçokku nu, Moısëa 'mugbe -srara 'iin 'taın 'l 'ç 'paa tuu jıba fıfıkua -gä. 'Ç were «'Pläkänyok Abraamëa Nycsua, İsaakëa Nycsua, nyra Jakçbëa Nycsua †††.» 38 'Be Nycsua 'kl 'üa 'fı bā 'l bānyüü. Nycsua 'nyl jäjänyüüa Nycsua -a bā, -maa 'l bānyüüa Nycsua 'ç bā.» 39 -Dçkpıanyüü 'doorodoo nya -gbala 'ככ: «'Kpıkpıanyok, 'cıcasa -saal.» 40 Nyüü -kanyl 'ככ 'bete -a 'bete.

Nyok 'plεε kä 'ju bā Jesu le?

Matiö 22.41-46; Marëkë 12.35-37

41 Jesu nya -gbala 'üün: «-Gbaa 'plεε kä -gu 'ü 'daraa' 'Kriısë Daviıdëa 'ju le? 42 'Lbrεεpçokkua -pçokkua 'ml Daviıdëa 'mugbe nııa:

'Pläkänyok -gbala 'na 'Pläkänyok: 'A -pl 'na 'dupa 'l -a ku ku,

43 'kä 'n nrörö -na 'nyüamlıjraranyüü -na bök -ligälıtkpö 'l §.

44 Daviıdëa 'mugbe 'dara 'ככ 'Pläkänyok; -be -ası 'ç nu -be 'ç bā bla 'ç 'ju le?»

-Dçkpıanyüüa bubçgbı

Matiö 23.1-36; Marëkë 12.35-37

45 Nyüüa 'fı -ka ponyaklı, Jesu nya -gbala 'ca 'wunyerenyüü: 46 «'Ba -tre 'ana nyüfë -dçkpıanyüüa -gu! -Panë 'ü 'palı -be 'ü -piie, -be ü -waa' -saple 'klu 'trçru nyra 'sraaplanyuku -wälıa 'klçktrua 'kpatëa -gälıa kukuku. -Glısglısı ma jräl nu, tuponyüüa 'kpatë -gälı 'ü kçkç. 47 'Ü bla 'kusronñlögë diia 'fı käl, -be üma bıbie Nycsua 'ü -wlel -beere 'cıcanyüü nyüü 'mä -gu 'üün 'jäjrä. 'Üa -gäa -tutuku nya 'lklaa -gböösa.»

'Puablakusronñlul

Marëkë 12.41-44

21 Jesu nya dçk 'wli 'wu, -be 'ç te 'bıçjinyüü 'kl, -be 'ü 'pa 'pa mölii -plul 'ü 'pεεεa' nycsuamölü.

2 'Çnya 'jä bla 'puablakusronñlul 'doo, 'כnya 'pal mölii -ieju 'çç ††. 3 'Ç -nëma nu: «'Cıcasa 'n -gbala 'amı, 'puablakusronñlul kua' -pl, 'ç 'sa mölii 'כnya -sı 'üa 'fıçwu; 4 'be -mülü kä 'fı 'paa' -tε nycsuamölü nu, 'a -mul tçkça' 'l -gäl nu, 'ii 'ü ja. -Maa 'çkç nu, dεεε tçça' 'l 'ככ 'çmäa' dεεji, 'εε 'ç 'sa.»

††† Egëççdë 3.2,6 § 'Lbrεεpçokku 110.1 §† MÖLİTEJU 'çç: Möli -ıa -trçpıç möliiejile 'nyla' -gbaa kä 'εε 'ü 'daa.

Jerusaleemä -gbogblooku nyra Nyc̄ca 'Jua d̄eruböblöoku

Matiö 24.1-8; Marëkë 13.1-8

⁵ 'Ia 'taun 'l̄ n̄, nyüü -mölöö b̄ä 'üa -t̄rup̄, 'k̄ä 'ünya -mölöö toua 'jienyüü 'l̄nrörö 'bla 'f̄u -gäl̄, 'k̄ä nyüülü 'nyla' juifë b̄ä nya Jerusaleemë 'k̄awawla wawla, 'k̄ä jrüülü Nyc̄sua -nyla' 'üün nya 'wlijrä.

Matiö 24.29-31; Marëkë 13.24-27

²⁵ «-Saragbia tie nya 'jr̄ua 'kl̄ nröröa, 'inya -seple nyra -särëa 'ml̄ nröröa 'k̄ä 'inya 'am̄ pl̄kl̄ kalaa ††. -Be ñale nya -gl̄ügb̄ua 'f̄u 'bla -gböösa, 's̄r̄ 'üm̄äa' nu 'ü -nëm̄ä 'iin -a jre, 'tanie nyra 'ëa dakëa -yrea -gu. ²⁶ Nyüü ma bobo wiili nëm̄äa' 'l̄jraa -gä, 'ünya böblöa ñalea -gu, 'be c̄ea 'ml̄a 'kl̄ü nya 'kädögöa. ²⁷ 'Ia 'taun 'l̄, 'ünya Nyc̄ca 'Ju -gbru -gäl̄ 'jaraa -be 'k̄nya ji ‡, 'ü -be 'ca 'kl̄ü nyra 'wlikla 'buabuaku. ²⁸ 'Ia wiili ma c̄ete jijiku n̄, 'ba -s̄w̄w̄, 'k̄ä 'a d̄w̄ 'wli 'wu, 'be 'ana 'l̄ml̄babaku jö.»

-Ëlereku

Matiö 24.32-36,43-51; 25.13; Marëkë 13.28-37

²⁹ 'I -sia' n̄, 'k̄nya 'pala 'üün tapönänä 'kl̄ 'ü -nëm̄ä: «'Ba 'jä figietuu, nyra tii -midooa 'f̄u: ³⁰ 'ama 'jä 'ia 'napt̄ ima -ga, 'a jre 'iin 's̄r̄ 'ia tutu 'taun 'a 'l̄jra. ³¹ 'As̄ 'ama 'jä 'ia wiili, ima jräl̄ n̄, 'ba jresa Nyc̄suaa 'kamapl̄ -kanyl̄ 'l̄der̄ -a tun̄. ³² 'C̄casa 'n̄ -gbala 'am̄: -taa nyüügl̄ḡ-bölä kua' -p̄a 'f̄u -nëm̄ä b̄a -a b̄a 'k̄ä 'ia 'f̄u nya 'l̄jra. ³³ C̄e nyra -tutu nya -sia, -maa 'na ml̄a wii -nëm̄ä -si -a -si 'pl̄u. ³⁴ 'Ba -tre 'ana nyüfë jijria 'wlisieruku 'l̄, 'nua 'mamlaku 'l̄, -tutu -gäl̄a wiia boboku 'nyl̄ 'si 'ana 'wlia 'ml̄, 'a -p̄ 'ia 'ml̄ ku -be 'ia -s̄r̄l̄ -p̄ 'am̄ -wältfu, ³⁵ 'be 'inya -beere -tata, 'änya nyüülü k̄ä 'f̄u b̄aa' -tutu -gäl̄ blöa. ³⁶ 'Ia -gu, 'ba -tre 'ana nyüfë, 'ba bibie Nyc̄sua 'am̄ä 'c̄canyüü b̄ä, 'am̄ä 'ia wiili k̄ä 'f̄u 'mäa' 'l̄jra ml̄ 'wu, -be 'am̄ä Nyc̄ca 'Ju 'kl̄ 'nyüglö.»

Jaun 8.1-2

³⁷ -S̄rwla n̄, Nyc̄suaanyuku kpaku -wäl̄ Jesu 'kptara; -maa -gbiara n̄, Oliivëa 'Dugba 'wli 'ü mö. ³⁸ -Suwla -ñ̄s̄s̄ nyüüa 'f̄u s̄w̄ 'k̄ä 'ü jö 'k̄n̄ 'nyaklipo Nyc̄suaanyuku kpaku -wäl̄.

Jesua 'kp̄eële 'ü plaa'

Matiö 26.1-5; Marëkë 14.1-2; 14.10-11

22 'F̄w̄l̄ k̄ä 'ml̄ 'ünyl̄ 'paa' levurëa -gl̄s̄gl̄s̄ 'ci-crewäl̄; 'ëe 'ü 'dara b̄a 'Paakë ††. ² -Gb̄s̄-aper̄nyüü kpakü nyra -d̄k̄p̄anyüü 'bata 's̄r̄ 'üm̄ä 'a nu -be 'üm̄äa' Jesu 'kpla 'üm̄äa' 'k̄n̄ 'bla, -maa -jria k̄ä 'üün ñale 'wu. ³ Sataan nya 'cere Judaal̄ 'ü 'daraa' Isëkario -gäl̄, nyüüponyüüs̄w̄ -t̄rup̄ nyca 'k̄ b̄ä. ⁴ 'Nya mi -gb̄s̄aper̄nyüü kpakü nyra nyüülü -glaaraa' Nyc̄suaanyuku kpaku -gäl̄a 'kamanyüü 'jä, 'üm̄ä 'wli 'nönrö 's̄r̄ 'k̄mäa' 'üm̄ Jesu käl̄ 'sara. ⁵ 'I k̄ä 'üm̄ d̄w̄ 'wu, 'ünya -gbala 'k̄n̄ 's̄r̄ 'üm̄äa' 'k̄n̄ möl̄i -nyl̄. ⁶ 'Nya 'nyie. 'Bala 'l̄ -gäl̄ 's̄r̄ 'k̄mäa' nu -be 'k̄mäa' -jria -mina 'nyügl̄ 'pa, -be 'k̄mäa' Jesu 'sa, 'ia 'nyuf̄ 'ü 'bata.

Nyc̄sua nya 'ca -gl̄ügbö -gbajia

Matiö 24.9-14; Marëkë 13.9-13

¹² «-Maa 'ia 'f̄u ma nëm̄ä 'l̄jra n̄, 'ünya 'am̄ 'kplaa, 'ünya 'am̄ juifëa 'sraaplanyukua 'wlikla nyüü 'kl̄ faa, 'k̄ä 'ünya 'am̄ -jie 'l̄ 'pa. 'Na 'nyria -gu, 'ünya 'am̄ 'kll̄ nyra 'c̄ifu 'kl̄ faa. ¹³ 'Ti nëm̄ä 'am̄ 'tuto 'am̄ä 'üün 'c̄-casalä 'a 'jaraa' 'm̄ 'l̄ -gbalaa. ¹⁴ 'Ia 'taun 'l̄ n̄, 'ba -tu 'ana pl̄kl̄ wiili kua' -p̄: 'anyl̄ k̄ä -a k̄ä 'am̄ä 'ana pl̄kl̄ wiili 'am̄äa' 'l̄sa -ëlere. ¹⁵ 'Be 'm̄w̄ nëm̄ä 'ana ml̄ wii 'pa; 'm̄w̄ nëm̄ä 'am̄ 'l̄gaglaku -nyl̄. 'Ana 'nyüam-l̄jraranyüüa 'f̄u -nëm̄ä 'am̄ -a du 'papawii 'l̄, 'ü -nëm̄ä 'am̄ 'kl̄ -a 'nyüglö. ¹⁶ 'Ana tuu nyra 'ana 'yiuu, 'ana -wla-jü, 'ana nyüüa 'f̄u nyra 'ana -gbötümü nya am̄ 'saa. 'Ünya 'k̄k̄m̄le 'bla 'ana -t̄rup̄. ¹⁷ Nyüüa 'f̄u nëm̄ä 'am̄ 'nyüaml̄jraa 'na 'nyria -gu. ¹⁸ -Maa 'ana 'wlia 'ñ̄ueieji 'dee -nëm̄ä 'm̄w̄ -a 'm̄w̄. ¹⁹ 'Ti k̄anyr̄ 'a 'n̄ f̄w̄ 'iin 'kl̄: 'as̄ 'anya 'l̄ml̄wu.

Jerusaleemä -gbogblooku

Matiö 14.15-22; Marëkë 13.14-20

²⁰ «-S̄r̄ 'l̄ 'am̄äa' Jerusaleemë 'jä -be 'sugla 'mäa' 'ään 'kl̄trara n̄, 'ba jresaa 'äa -gbogblootaun 'a 'l̄jra. ²¹ -Mül̄ 'mäa' Judee b̄ä, 'ü f̄w̄ 'dugbë 'l̄; -mül̄ 'mäa' Jerusaleemä -t̄rup̄ b̄ä, 'k̄ä 'ü s̄ 'l̄; -mül̄ 'mäa' pütia 'l̄ b̄ä, 'ünyl̄ ji b̄ätä. ²² 'Be 'ia jrüülü b̄ä Nyc̄suaa 'crea 'kpasajr̄, 'k̄ä wiili -j̄jraa' 'mä nrörö †. ²³ 'Ia -s̄r̄ 'l̄ -nëm̄ä nugbl̄n̄l̄gë nyra 'ü 'nyaaa' 'jü käl̄ -a 'nara. -S̄u kpakü nya -tutulua -gäl̄ b̄ä. Nyc̄suaa nya 'ca 'cre -gl̄ügbölä -gäl̄ 's̄w̄ca. ²⁴ Nyüülü 'nyla' juifë b̄ä nya -jere nua 'k̄ä

† Osee 9.7

†† Esaii 13.10; Esekieelë 32.7; Joeele 3.3-4 ‡ Daniieelë 7.13 †† Egësc̄odë 12.1-27

'Paakëa -ëlerëku

Matiö 26.17-20; Marëkë 14.12-21; Jaan 13.21-30

⁷Flwklu kä 'mlu 'nyla' levurë bä, 'ua -glisglisla -sru nya jräl. -Sru 'lu kä 'mlu 'ümää' 'Paakëa -bablëëjü 'bla nu †, ⁸Jesu nya bl Piëerë nyra Jaan, 'unya -gbala 'üün -maa: «'Ba mi 'amä 'Paakëa jijri 'klükäsesre amä 'wutara.» ⁹'Ünya 'bete 'kwn: «-Pëplëe -baata amä 'iin 'kl' 'käs-esre?» ¹⁰'Iibä: «'Ama mi bätä nu, 'a nyra nykw 'doo nya 'klutrraa, 'w -gbötö 'nu bëtä 'lu. 'Ba -më 'kwn -gält, 'kä 'a pa nyukulu kä -wält 'kwmää' pa. ¹¹'Kä 'a -gbala nyukukännyk: 'Kpükpianykw 'bete: -Pëplëe 'mwn -be 'na 'wunyerenyüü 'mäa' 'Paakë 'wu jrörö le?» ¹²'Onya 'amü nyëka klöö kpakö sraraa -nyëe nyuku -gält, diia 'fu bält 'lee. 'A -nyëe 'amä 'kännygla.» ¹³'Ü 'twa' nu, 'sru 'w -gbalaa' 'üün -tëe, 'asu 'i nrörö. 'Ünya 'sesre 'Paakëa jijri 'kä.

Jesua -gälblörö 'Paakë

Matiö 26.26-29; Marëkë 14.22-31

¹⁴'Tain jrää' 'lu k nu, 'unya kuwält 'kmä dëeji, 'kw -be 'ka apotrë -pu -be 'swwklü †. ¹⁵'Onya -gbala 'üün: «'N -ka -glaaa -pü 'nyraa 'amü 'mä -taa 'Paakëa jijri ji 'fwkw -be 'mä -su 'jä, ¹⁶'be 'n -gbala 'amü: 'n -ka -nëmä 'ëen ji -a ji 'plu ima 'nyl Nyksuaa 'kamapläa 'mlu -a bä; -nyëe 'lee nu, 'ënya 'ëa -gbaa kää.» ¹⁷'Onya dkw -köwö 'wu, 'w blaa' Nyksua 'tëtrëeku nu, 'w -nëma: «'Ba blökält, 'ba -sie 'uun 'ana -törup. ¹⁸'N -gbala 'amü: 'n -ka -nëmä viinyënu -a 'mamla 'kä Nyksuaa 'kamaplä nya ji.» ¹⁹'Onya dkw 'fwk 'wu; 'w blaa' Nyksua 'tëtrëeku, 'unya 'böblö 'uun -tia 'unya -nyl 'ümü 'uun; 'w -nëma: «'Na fugba bäsa, ä 'saraa' 'ana -gu. 'Ba nu 'imu 'amä 'na -gä plë 'pa.» ²⁰'Ü blaa' dëejijiku nu, 'asu 'w nu bla 'unya dkw -köwö 'wu 'w -nëma: «-Taa -köwölä nu, 'ää bä kuö dëdrä 'palaa' 'na -toru 'lu; 'uu -gblwkwä 'ana -gu.

²¹«-Bë, nykwkw 'saa' 'mü 'nyraa 'kwn bä -pü 'töwlö -gält. ²²Mö Nykwa 'ju mö. 'A -plu Nyksua -tu 'iin †. -Maa nykwkw 'saa' 'kwn, 'inya bubwa 'wa -gu!» ²³-Bë 'ü -toplo 'lu, nykw 'plëe bä 'üa -törup k nëmä 'iin nu le.

²⁴'Ünya -toplo bla 'lu nykwkw -sia' 'wu 'üa -törup. ²⁵Jesu nya -gbala 'üün: «-Tutu -gälta 'klu nyra nyüülü baa' nyüüa 'wli 'klü nö -gbi -beere nyüüa 'pläkännyüü -be 'ü 'bata abla nyüü 'dara 'üün -gbajinyüü. ²⁶-Maa 'inyl bä 'ana -törup! Nykwkw 'bata 'kwmää' 'ana -törupwa nykwkw -pakü bä nu, 'w bä 'ana blaaa n; nykwkw 'bataa' 'kamaku 'ana -törup nu, 'w bä 'ana 'fwk 'jrupafenykw. ²⁷Nykw 'plëe bä kpakö le? -Mkwkw baa' 'töwlö -gält, -maa -mkwkw -fëëëä' 'jrupa? -Mää -mkwkw baa' 'töwlö -gält -a? -Maa 'mkwkw nu, 'n bä 'ana -törup -beere 'ana 'fwk 'jrupafenykw.

† 'Paakë bä juifëa -glisglisla kpakü täaa -törupwa 'dëe. 'Asü 'ü 'paa plë 'sru Nyksua 'baa' 'üün -geeidë 'lu. -Glisglisla ma jräl nu, -gbööö 'döö jrörö -bablugw 'doo 'wu. -Maa Nyksuaanyuku kpaku -wält 'ü 'blara mreele. 'Paakë ma -si, 'Flwklu kä 'mlu 'nyla' levurë bä, 'ua -glisglisla 'troroll. 'E -sööö jrüü -uuntää. 'Eë -be 'Paakë cëtre 'wu. †† -pu -be 'swwklü: -Taa waklülü 'nyl greekë -kätupkw -mldooa 'mlu -a bä. † 'Lbrërepkwkw 22.2-19; Esaii 53

²⁸'Amkw nu, 'anyl 'mü derü -a sw 'na -sua 'tain 'lu. ²⁹'Ta -gu, 'n -nyëe 'amü 'kamaplä, 'sru 'na Tu nua' bla 'mü, ³⁰'kä 'amä 'na 'kamapläa 'mlu 'töwlö -gält tara -be 'amä 'lu 'mlara. 'Amä 'kukpatë -gält kw kw, 'amä Israëlä -glügü -pu -be 'sww 'cifu bä.»

'Tain 'lu Jesu 'daaa' Piëerë nya 'kwn derü swa

Matiö 26.31-35; Marëkë 14.27-31; Jaan 13.36-38

³¹'Pläkännykw -nëma †: «Simkw, Simkw, -tre -na nyufa: Sataan 'a 'nyufw 'bete 'kmä 'amü 'kädögökalt ji -beere -bleee 'ü 'sasragba †. ³²-Maa 'n bibie -na 'wli 'lu, 'kä -na nysuapletoroku -pü 'nyüglö. -Bë -ama blö nu, 'pa -na -wlawü 'klü 'lu.» ³³'Iibäa' Piëerë nu: «'Pläkännykw, -bakää 'ünyl 'pa 'mwn -be -m -jie 'lu, 'aie -bakää 'ünyl 'bla ana 'swk, 'n 'nyie!» ³⁴'Iibäa' Jesu nu: «Piëerë, 'n -gbala -mü: 'saart, -kätü sapë -nëmä -gbe -a -gbe 'kä -nya 'daa -nyl 'mü -a jre 'wu täa 'wu.»

³⁵Jesu nya -gbala 'üün: «'Tain 'lu 'n blaa' 'amü -be 'n 'daaa' 'anyl fa mölii, 'anyl fa 'kotu, 'anyl fa 'sii nu, dëe 'makü 'amü?» 'Ü -nëma: «'Woo, dëe 'nyl amü -a 'makü.»

³⁶'Onya -gbala 'üün: «-Maa 'köklesaplü kw nu, -moloo ma 'klaa mölii nu, 'w kwkw 'iin 'wu; nykwkw 'klaaa' bla sakwsu nu, 'w kwkw 'uun 'wu; -moloo ma 'nyl -jere -a 'klaa nu, 'w 'pa 'ka 'kotu 'peru, 'kmä 'ëen -su. ³⁷'Amw 'n -gbala, wiili -jüjraa', i 'paaa' 'na -gä nu, 'i kä 'imä 'lürä: «'Ü 'kpla 'kwn -beere -balunyüüa -törupwa nykwkw †. Wiili kälää' 'mü -gba kä 'imä nrörö.» ³⁸'Ü -nëma: «'Pläkännykw, -jäa -järe 'swk.» 'Onya -gbala 'üün: «'I 'a 'na!»

Jesu bibiea' Nyksua Jesëmanëe

Matiö 26.36-46; Marëkë 14.32-42

³⁹Jesu 'ciea' nu, 'unya mi Oliivëa 'Dugba 'wli 'sru 'w nöa' a 'doo, 'kw -be 'ka 'wunyerenyüü kwkw. ⁴⁰'Ü 'twa' -plulu nu, 'unya -gbala 'üün: «'Ba bibie Nyksua 'a -pü -balu 'lu blö.»

⁴¹'Onya tuqlul 'üün derü 'metrë -glu -be -pua 'samaa dëe, 'unya 'pakotifli -be 'w bibie Nyksua, ⁴²-maa: «'Na Tu, -ama -wa, tuqlul 'mü 'lu -taa -sua -köwölä derü! -Maa 'ia 'fwkl nu, 'na ni 'nyl tu 'lu, abla -na ni tu 'lu.» ⁴³'Aanjë 'doo nya sw cëlu 'unya ji 'kwn 'klülpa. ⁴⁴'Da plë 'jäa -su -gböösa, -be 'w bibie Nyksua -gböösa. 'Da nyasu nya -beere -toru tagbë, -be 'u böblö -tutu -gält. ⁴⁵'Ü blaa' nysuabibieku nu, 'unya swkw. 'Ü 'twa' 'ka 'wunyerenyüü -gba, 'w jrä 'üün 'mumkw 'lu 'kpakwkua -gu. ⁴⁶'Onya -gbala 'üün: «'Dëplëe kä -gu 'a 'mumkw le? 'Ba swkw 'kä 'a bibie Nyksua, 'a -pü -balu 'lu blö.»

'Ü 'kplaa' Jesu

Matiö 26.47-56; Marëkë 14.43-52; Jaan 18.2-12

⁴⁷'Ü -ka 'paa wii -be nyüü 'w. Nyüüpunyüüswklüa -törupwa nykwkw 'doo 'ü 'daraa' Judaa 'w bä 'üa 'wlikl. 'Onya jijrö Jesu -gba 'kmä 'kwn -gbere. ⁴⁸Jesu nya -gbala

†† 'Pläkännykw -nëma: -Taa waklülü 'nyl greekë -kätupkw -mldooa 'mlu -a bä. †† 'Sru 'ü nöa' -kpw, 'kmä 'uun 'lgbasa, 'ümä 'cica -kpw nyra -gbü -gbasara. ††† Esaii 53.12

‘כח: «Judaa, ‘a -gbereku ‘l -nēmā -srörö -be -mä Nyכח
 ‘Ju ‘saa!»⁴⁹ Nyüülü nyra Jesu bā ta’ -plu ‘jāa’ wiili nēmāa’
 ‘ljrä n, ‘ünya -gbala ‘כח: «Pläkānyכח, a nu -järe amā
 ‘üün ‘blaa?»⁵⁰ ‘Üa -tכח doo nya ‘kala -gbכח-
 aפּרנכח כּפּאכּוּא ‘jrupafenyכח dεε, ‘כּנּיּא ‘bōl ‘כּא ‘dupa
 ‘nyaklu.⁵¹ -Maa Jesu nya -gbala ‘כּח: «Fio! ‘I ‘a ‘na!»
 ‘כּנּיּא -fε nyכּכּא ‘nyaklu -gba, ‘כּנּיּא ‘כּפּא ‘כּח.⁵² Jesu
 nya -gbala nyüülü jia’ כּח ‘kpla, ‘pal -gbכּפּרנכּיּוּ
 כּפּאכּוּ, Nyכּסּאּאּנּיּכּוּא ‘suglanyüü nyra tagbü, ‘כּנּיּא
 -gbala ‘üün: «Dεpεε kă -gu ‘a ji -be ‘a ja -järe nyra tii,
 -beere nyüü ji ‘jejienyכּ ‘kpla le?»⁵³ -Sru o -sru amכּ ma
 bāa’ Nyכּסּאּאּנּיּכּוּא kپاکو -wält, ‘anyl ‘mı -a ‘kpla; -maa
 ‘ana ‘taın ku -pl, -be ‘jōjrüükpü ‘mä ‘üa ‘jrupa -fε.»

**‘Ü faa’ Jesu -gbכּפּרנכּיּוּ כּפּאכּוּא -nyεε; Piεεrēa
 bablaku**

⁵⁴ ‘Ünya ‘kpla Jesu, ‘ünya fa ‘כּח -gbכּפּרנכּיּוּ
 כּפּאכּוּא nyükōli. Piεεrē tınykldıderı -be ‘כּ -mε ‘üün -gält.
⁵⁵ ‘Ü -gölöa’ -gbööda -saple -tכּפּרנכּ kapu n, ‘ünya
 kuwält. Piεεrē nya ku ‘üa -tכּפּרנכּ. ⁵⁶ ‘Jrupafenyכּ doo
 nya ‘järe ‘כּח kapu -gba. ‘כּנּיּא -tu ‘כּח ‘nyügba, ‘כּ -nē-
 ma: «Nyכּכּ kua’ -pı, nyra ‘כּח ma ‘nyere ‘wu.»⁵⁷ -Maa
 ‘כּנּיּא babla, ‘כּ -nēma: «‘Nlıt, ‘nyl ‘כּח jre -a jre.»⁵⁸ ‘Ia ni
 -sia’ nı, -moloo nya ‘jā ‘כּח, ‘כּ -nēma: «-Mכּ kua’ -pı nı,
 -bā bla ‘üa -tכּפּרנכּ nyכּ.» Piεεrē -nēma: «‘Na nyכּ,
 -mäa ‘כּכּ -a!»⁵⁹ -Gliibכּ doo ‘mä ‘sכּכּ -sikalı mi nı,
 nyכּ ‘doo nya ‘jā ‘כּח, ‘כּ -nēma: «‘Cıcasa bāsaa, nyכּכּ
 kua’ -pı bā kă ‘üa -tכּפּרנכּ, ‘be Galileenכּ ‘כּ bā bla.»
⁶⁰ -Maa Piεεrē nya -gbala ‘כּח: «‘Na nyכּ, wiili -paaa’ ‘nyl
 ‘nu ‘iin ‘wli -a!» ‘כּ -ka ‘paa l wii -be sapε -gbe.
⁶¹ ‘Pläkānyכּ nya -siekalı ‘כּnı tε Piεεrē ‘kıl. Piεεrē nya
 ‘pa wiili ‘Pläkānyכּ -gbala kää’ ‘כּח ple: «Sapε ‘mä ‘daa
 ‘emā -gbekalı mi ‘saarta -sru ‘lı nı, -nya tää kaa ‘kă -nya
 ‘daa -nyl ‘mı -a jre.»⁶² Piεεrē nya ‘cie ‘כּnı ‘wu -gböösa.
⁶³ Nyüülü blöa’ Jesu kälı srörö ‘ü srörö ‘כּח, -be ‘ü ‘kak-
 la ‘כּח dii. ⁶⁴ ‘Ünya kپasa ‘כּa ‘nyü, -be ‘ü ‘kakla ‘כּa ‘klıı
 dii, -be † ‘ü nö: «Nyכּכּ ‘kalaa’ -mı dεε, -ga ‘כּח ‘nyru!»
⁶⁵ -Be ‘ü fafa ‘כּח -jejee ‘mē ‘kכּכּ -mölöo derı.

‘Ü faa’ Jesu juifēa tropina ‘lı
 Matiö 27.1-2; Marēkē 15.1

⁶⁶ -Sru paa’ nı, juifēa tagbü, -gbכּפּרנכּיּוּ כּפּאכּוּ
 nyra -dכּכּפּאּnıyüü nya ‘plasraa; ‘ünya fa ‘כּח ‘üa tropina
 ‘lı. ⁶⁷ ‘Ünya -gbala ‘כּח: «-Ama bā ‘Kriisē nı, -gbala amı!»
 ‘Iibāa’ כּ nı: «Ama -gbala ‘amı nı, ‘a -nēmā ‘iin wii ‘wu
 -a ‘ba. ⁶⁸ -Be ama ‘bete bla ‘amı nı, ‘a -nēmā ‘mı -gält -a
 ‘sa †.»⁶⁹ -Maa ‘bala ‘saartı -gält Nyכּכּ ‘Ju nya -wältkua
 ‘Klükä Nyכּסּאּ ‘dupa ‘lı †. ⁷⁰ Nyüüa ‘fı -nēma: «-Mכּ bā
 Nyכּסּאּ ‘Ju?» ‘כּ -nēma: «‘Ana ‘mugbe ‘a nınta, ‘כּ ‘n bā.»

† ‘ü ‘kakla ‘כּa ‘klıı dii, -be: -Taa waklıüülü ‘nyl greekē -kätıpכּכּı
 -mıdooa ‘mı -a bā. †† Greekē -kätıpכּכּı -mıdooa ‘mı ‘ı -jıjra: «‘a
 -nēmā ‘mı -gält -a ‘sa, -be ‘a -nēmā ‘mı -wält -a ‘cεε ‘mä ‘mı.
 ‡ ‘Lıbrεpεpכּכּı 110.1

⁷¹ ‘Ia -gu ‘ü -nēma: «Wii ‘pıεε a -ka ‘bata le? ‘I ja ‘כּa ‘mug-
 bea ‘mı, anya ‘nu -o!»

‘Ü faa’ Jesu Pilatēa -nyεε

Matiö 27.1-2,11-14; Marēkē 15.1-5; Jaan 18.35-38

23 Nyüüa ‘fı nya sכּכּכּ, ‘ünya fa ‘כּח Pilatēa
 -nyεε. ² ‘Ü ‘כּa’ nı, -gbagble ‘ü -tu ‘כּח -gält, ‘ü -nē-
 ma: «Nyכּכּ kua’ -pı nı, ana ‘brea nyüü ‘כּ ‘tuto, ‘üa ‘wli
 ‘lı ‘כּ ‘paa cacıwii ‘ümā -yre be, anya ‘kplara ‘כּח -gält. ‘כּ
 -gbala ‘üün ‘ünyl ‘pεε Sesaa dapoo, -be ‘כּ -gbala ‘üün
 -maa ‘כּ bā ‘kıl ‘ü ‘daraa’ ‘Kriisē.»³ Pilatē nya ‘bete
 ‘כּח: «Juifēa ‘ku bā?» Jesu -nēma: «-Na mı ‘ı ja.»⁴ ‘Ia -gu
 Pilatē nya -gbala -gbכּפּרנכּıyüü kپاکو nyra -jria
 -maa: «‘Nyl ‘jā wiili kă -gu ‘mäa’ nyכּכּ kua’ -pı ‘bla -a.»
⁵ -Maa ‘ü blara, ‘ü -nēma: «‘Bala Galilee, -a -srörö
 Judeea -tutua ‘fı -gält, -a ji -tε, ‘כּa ‘kplıpıaku ‘jıra
 nyüüa polu.»

Ercכּdēa -nyεε

⁶ Pilatē ‘nröröa’ ‘üa mı Galilee ‘wli nı, ‘כּnı ‘bete
 nyכּכּ kua bā Galileenכּ. ⁷ ‘כּ ‘nua’ -maa Ercכּdēa -tutu
 -gältı nyכּ ‘כּ bā nı, ‘כּnı fa ‘כּmı ‘כּח -tε ‘lı Ercכּdē bāa’,
 ‘be ‘ıa ‘taın ‘lı ‘כּa ‘mugbe bā Jerusalemē. ⁸ Dıru ‘bla
 Ercכּdē ‘כּ ‘jāa’ Jesu; -mäa -mıatıkä ‘כּnı ‘כּח ‘bata ‘mă
 ‘כּח ‘jā, ‘be ‘כּ ‘nöö ‘כּa ‘nyrı ‘wli -gböösa. ‘כּ ‘bata ‘mă
 -saragbi nu ‘mă ‘כּח ‘jā. ⁹ ‘כּ ‘betre ‘כּח wii ‘kכּכּmıε ‘lı,
 -maa ‘כּnı ‘כּח mε derı -a cεε. ¹⁰ -Be -gbכּפּרנכּıyüü
 kپاکو nyra -dכּכּפּאּnıyüü ‘nyüglö, -be ‘ü -tuüa ‘כּח
 -gbagble -gält -gböösa. ¹¹ Ercכּdē, nyra ‘כּa ‘sugla, ‘böö
 ‘כּח ‘klı -be ‘ü srörö ‘כּח. ‘Ünya ‘pa ‘כּח ‘kotulu plöa’
 -gält, ‘ünya ‘blöo ‘כּח Pilatēa -nyεε derı. ¹² ‘Ia -srıla ‘mı
 nı, Pilatē nyra Ercכּdē nu -gbötüdeε, ‘be ‘ü ma ‘nyl ‘jäjra
 ‘nyüa ‘mı -a.

-Gāa ‘böböku

Matiö 27.15-31; Marēkē 15.6-20; Jaan 18.39-40; 19.1-16

¹³ Pilatē nya we -gbכּפּרנכּıyüü kپاکو, nyüüa ‘wlikıta
 nyüü nyra nyüüa ‘fı, ¹⁴ ‘כּnı -gbala ‘üün: «‘A ja ‘mı
 nyכּכּ kua’ -pı, ‘כּ ‘a ‘daaa’ -maa nyüü ‘כּ ‘tuto, ‘ana ‘klıı
 ‘nyaa ‘bete ‘כּח. Wiili ‘a ‘daa -maa ‘kכּכּ ‘כּ nua’ ‘nyl ‘jā ‘ıa
 dıjı ‘doo ‘wu -a; ¹⁵ Ercכּdēa ‘mugbe ‘nyl ‘jā ‘ıa dıjı ‘doo
 ‘wu -a. ‘Be ‘ıa -gu ‘כּ ‘blöo amı ‘כּח bei ‘wu derı †, wiili ‘כּ
 nua’ i kă -gu ‘măa’ jā ‘ınyl ‘lı -a bā. ¹⁶ ‘Ia -gu ‘sεε ‘nēmā
 ‘כּח ‘sεε, -be ‘mä ‘כּח -wält ‘cεε.»¹⁷ -Be -glısglıı ‘mäa’
 ‘ljrä nı, ‘כּ kă ‘mă -jıenyכּ doo -wält ‘cεε †. ¹⁸ -Maa ‘üa
 ‘fı -gölöa’ ‘ü nınta: «‘Bla nyכּכּ kua’ -pı! -Cεεε
 Barabasē -wält!»¹⁹ Barabasēlı nı, ‘כּ bā kă toubenyüüa
 -tכּכּפּאּ, ‘כּnı ‘blara bätälāa ‘mı nyכּ doo. ‘Ia -gu ‘ü ‘pa
 kă ‘כּח -jie ‘lı. ²⁰ Pilatē nya -gbala ‘üün ‘sכּכּ, ‘be ‘כּ ‘ba-
 ta Jesua -wältcεεku, ²¹ -maa ‘ünya ‘kpöo: «Kolo ‘כּח
 krua -gält! Kolo ‘כּח krua -gält!»²² ‘כּnı ‘bete ‘üün tää-

† ‘כּ ‘blöo amı ‘כּח bei ‘wu derı: Greekē -kätıpכּכּı -mıdooa ‘mı ‘ı
 -jıjra: ‘nyaa blı ‘amı ‘כּa -nyεε. †† -Taa ‘pele (17) ‘nyl greekē -kätıpכּכּı
 -mıdooa ‘mı -a bā.

fawu: «Bubɔɔɔgi 'plɛɛ 'k nu le? 'Nyl 'jä dɛɛɛ 'k nua' i kä -gu 'kmää' 'blara 'wu -a. 'Ti kënyɔ nɪ, 'sɛpɛ 'mä 'kɔk 'sɛpɛ -bɛ 'mä 'kɔk -wält 'cɛɛ.»²³ -Maa 'ü blara, 'ü nɪnɪa 'kpɔk k kolo krua -gält. 'Üa mlɪa wii nyra -gbɔsɛpɛrnyüüa mlɪa wii -sööö 'wu †. ²⁴ Pilatɛ nya 'nyie 'kmä wiili 'ü 'daaa' nu. ²⁵ Nyɔkɔk bea' tou, k 'blaa' nyɔk -bɛ 'ü 'paa -jie 'lɪ nɪ, k 'ü 'daaa' k 'cɛɛɛ' -wält nɪ, 'kɔnya 'balɪ 'kɔk; 'kɔnya 'sara 'üün Jesu kält, 'ü nu wiili 'ü 'bataa'.

Gölɛgotaa 'nyufɔ mlɪ

Matiö 27.31-32; Maréké 15.20-21; Jaan 19.17

²⁶ 'A mö 'ü mö ɪ, 'ü nyra Sirɛɛnɛbätää nyɔk 'doo 'ü 'dara Simɔk nya trarɔklɪ, 'k sɔ ɪ 'klɛɛ. 'Ünya 'kplɪ 'kɔk, 'ünya tro 'kɔk krua 'wli 'kä 'k -mɛɛɛ Jesu -gält. ²⁷ Nyüü 'kɔkɔmlɛ prɛ 'kɔk dɛrɪ. 'Nlɛgɛ 'kɔkɔmlɛ bɔkɔ 'üa -tɔklɪ † -bɛ 'ü 'wuö. ²⁸ Jesu nya -sie 'üa 'pɛɪ kält, 'k -nɛma: «Jerusalɛmɛä 'ɲlɛkayörü 'amɪ, 'anyɪ 'wu 'na -gu. -Maa, 'ba 'wu 'ana nɛ -gu nyra 'ana 'jüa -gu! ²⁹ 'Be 'ia 'taun nya jia, -plɪ nyüü 'mäa' 'daa: «Dɔru 'blaa 'amɪ, 'amɔ -gbɔa' nyra -mülü -kaapɪ 'ju -gu, nyra ü -kaaa' -ɔk 'ju 'nyaa.» ³⁰ 'A -plɪ nyüü 'mä 'dugbɛ kpakü -gbala: «'Ba blö amɪ -gält», 'kä 'ünya 'dugbɛjie -gbala: «'Ba -sisie amɪ †!» ³¹ Nyüü ma nu 'saa tuu 'jjarɛ nɪ, -asɪ mamatuua ni nya bā le?»

Jesua krua -gält koloku

Matiö 27.33-37; Maréké 15.22-26; Jaan 19.17-27

³² 'Ü fa bla -srɪ 'doolää 'mlɪ 'jejienyüü 'kɔk 'ümä 'üün 'bla 'üü -bɛ Jesu. ³³ 'Ü 'kɔa' -plɪlɪ 'ü 'daraa' Gölɛgotaa † nɪ, 'a -plɪ 'lɪ 'ü kolo 'kɔk, 'kɔ -bɛ 'jejienyüülü kruɛ -gält, 'doo bā 'dupa 'lɪ, 'doo nya bā 'ka kumla 'lɪ. ³⁴ Jesu -nɛma: «'Na tu, cere 'ümü 'iin; wiili 'ü nöa', 'ünyɪ 'iin jre -a jre.» 'Ünya 'pa -kɔk 'ümä 'ka 'koti -pä. ³⁵ -Bɛ nyüü 'nyüglö 'ü tɛ tɛ 'üün 'klɪ. 'Kamanyüü nyra nyüü -mölöö srörö 'kɔk -bɛ 'ü nö: «'K 'ɔkɔ nyüü -mölöö; kɔma bā 'Kriisɛɔ Nyɔsua 'baa' 'lɪ nɪ, 'kä 'k 'baalɪ 'ka nyufa mlɪ 'la!» ³⁶ 'Suglanyüüa 'mugbɛ srörö 'kɔk; 'ünya jijrö 'kɔk -gba 'ünya -nyɪ 'kɔk vɪ -inɛgrɛ, ³⁷ -bɛ 'ü nö: «-Ama bā juifɛnyüüa 'ku, 'balɪ -na nyufa mlɪ!» ³⁸ 'Ja 'wlili nɪ, 'ü -jɪjra tuu 'pɛ -gält -maa: «Nyɔkɔk kua' -pɪ bā juifɛnyüüa 'ku.» 'Ü -jɪjra 'iin grɛɛkɛwii 'lɪ, Latunwii 'lɪ nyra Ebröowii †. ³⁹ 'Jejienyüülüa -tɔrupɔkɔ 'doo -jejre -bɛ 'k nö: «-Nyl 'daa -mɔ bā 'Kriisɛ, 'balɪ -na nyufa mlɪ, 'kä -baalɪ amɪ mlɪ 'la!» ⁴⁰ -Maa 'sɔkɔ nɪlɪ nya -gbala 'ka -kɔk: «-Nyl 'nɪmlɪ Nyɔsuaa ɲalɛ -a kä, -mɔ nyra 'kɔmɪ kɔk 'ü -tua' -suɛ 'dee 'lɪ? ⁴¹ Ana nɪlɪ nɪ, 'ü kä -gä 'ümä amɪ 'kɔk, 'be wiili a nua' 'ia 'pɛɛ bäsaa. -Maa -taa nyɔkɔk nɪ, 'kɔnyɪ -balɪ -a nu.» ⁴² 'Ünya -gbala Jesu: «'Pläkännyɔ †, 'taun 'lɪ -mäa'

† nyra -gbɔsɛpɛrnyüüa mlɪa wii: -Taa -waklülü 'nyɪ grɛɛkɛ kätɔkɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bā. †† 'A 'üa 'sa. 'Sɪrɪ ama 'wua -bɛ a -tuuää 'pleklɪ 'dari, 'aie a troa' 'dari 'wli. † Osee 10.8 †† GÖLĒGOTAA: 'Ta -gbaa bā: «'wukapea -gba». †† 'Ü -jɪjra 'iin grɛɛkɛwii 'lɪ, Latunwii 'lɪ nyra Ebröowii: -Taa waklülü 'nyɪ grɛɛkɛ -kätɔkɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bā. ††† 'Pläkännyɔ: -Taa -waklölöä 'nyɪ grɛɛkɛ kätɔkɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bā.

-na 'kamaplää 'mlɪ pa nɪ, 'pa 'na -gä plɛ.»⁴³ Jesu nya -gbala 'kɔk: «'Cɪcasa 'n -gbala -mɪ, 'nyraa -mɔ nya Paradii †† mia 'saarɪ.»

Jesua jäjäku

Matiö 27.45-54; Maréké 15.33-39; Jaan 19.28-30

⁴⁴ 'Jru 'a -sopuplö. 'Jöjruükpü nya pala 'ia 'blɪlɪ 'fɔ -gält palapalaa -gbiajrua -glliiɛɛi tää §. ⁴⁵ 'Jöjruükpü nya 'prɛɛ 'jrua 'klɪ, dɔsɪlɪ bāa' Nyɔsuaanyuku kpakua -wältɪ -tɔrupɔkɔ nya -gaala 'lɪ †. ⁴⁶ Jesu nya 'kpö -gböösa 'k -nɛma: «'Na tu, 'n -nyɪ -mɪ 'na -susu kält ††.»

'Ü blaa' 'saa wiipapaku 'kɔnya jä. ⁴⁷ 'Suglakamanyɔk 'jäa' wiili nröröa' nɪ, Nyɔsua 'k 'buala; 'k -nɛma: «'Cɪcasa, nyɔkɔk kua' -pɪ 'k -gä ɪ 'klɪ.»

⁴⁸ Nyüülü jɪ la' -taalä 'jäkalɪ nɪ, 'ü jäa' wiili nröröa' nɪ, 'ü bɔkɔ 'üa -tɔklɪ † -bɛ 'ü 'blööderɪ nyatesa. ⁴⁹ 'Ja jejienyüüa 'fɔ nyra 'ɲlɛgɛlü jaraa' 'üün kɔk Galilee. 'Ü tunɲlɔlɔdɛrɪ -bɛ 'ü -pupɔk wiili nröröa'.

Jesua -tutuku

Matiö 27.57-61; Maréké 15.42-47; Jaan 19.38-42

⁵⁰ Juifɛä tropina 'lɪa nyɔk 'doo bält, 'k 'ü 'daraa' Josɛɛfɛ. 'Ü bā kä 'mufanyɔk 'kɔnya -gäklɪ. ⁵¹ 'Kɔk nɪ, 'kɔnyɪ kä 'üün -a 'nyiere. Juifɛä bätä 'dööa 'mlɪ 'kɔk, 'ää 'ü 'daraa' Arimatɛ. 'Ja 'mugbɛɔ ††, Nyɔsuaa 'kamaplä 'k -glaaa. ⁵² Nyɔkɔk nya mi Pilatɛ 'klɪ 'nyüglö, 'kmä 'kɔk Jesu jäjäa kɔ -nyɪ. ⁵³ 'Ü 'ciea' 'kɔk krua -gält, 'kɔnya -fifra 'kɔk 'cɪɛɛɛ, 'kɔnya fa 'kɔk 'täkɔ kpakölä 'ü 'kɔkɔ 'lɪ, 'ää 'mlɪ 'piekalɪ. 'Ü -kaapɪ 'ää 'mlɪ nyɔk -träärä. ⁵⁴ 'I bā kä -Èleresɪ 'fɔwɔ -bɛ -fɪflupasɪ 'mä 'lɪjrä. ⁵⁵ 'Nlɛgɛ 'nyɛɛɛ' Jesu -gba 'bala Galileebätä nɪ, 'ü -mɛ Josɛɛfɛ -gält. 'Ü 'jä 'kuyulu, 'ünya 'jä 'sɪrɪ 'ü -tua' 'kɔk. ⁵⁶ 'Ünya 'blööderɪ, 'ünya pi 'nɔkɔnɔpakɪ nyra -danɲlɔnɪ †. 'Ünya 'pa -fɪflu -fɪflupasɪ 'lɪ, 'be 'asɪ 'üa -dɔ -gba †.

††† PARADII: -Plɪ nyüü Nyɔsua 'baa' 'lɪmlɪ kuää' -bɛ 'ü -glaaa' -gäa 'taun. § -GBIAJRUU -GLIIBEI TÄÄ: -sɔ -glliiɛɛi -uundoo 'lɪ -a mi -a -kɔk -glliiɛɛi -uunmlɔ 'lɪ.

§† Dɔsɪlɪ kä 'kpökpü -gböösa. Dɔsɪlɪ kä 'kpökpü -gböösa. 'U ku Nyɔsuaa Papapɔa palafa 'wu. Nyɔsua 'kɔ 'ɲlara 'uun. 'Ti -gbala amɪ 'sɪrɪ Jesua jäjäku 'saa 'ka -glügbö 'nyufɔ 'ümä Nyɔsuaa 'klɪ 'nyüglö -mlɪ. §†† 'Lɪbrɛɛpɔkɔ 31.6 §† Tɛ wiili -jɪjraa' waklülü 27 -wält. §†† 'Ja 'mugbɛɔ: -Taa waklölöä 'nyɪ grɛɛkɛ -kätɔkɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bā. §† 'NɔKɔNUPAKɪ NYRA -DANɲLUNɪ: Juifɛä -nyɛɛ nyɔk ma jä 'ü 'paa 'kɔk 'nɔkɔnɔpakɪ nyra -danɲlɔnɪ. §† Egɛsɔkɔdɛ 20.10; Deteronkɔmɛ 5.14

JESU SĀA' 'KUAABRE

24.1-12

Jesu sĀa' 'kuaabre

Matiö 28.1-8; Marĕkē 16.1-8; Jaan 20.1-13

24 'Sĵrea -suwla -ņusua 'jrufļa -gölöfa 'wu 'ņļēgēlū nyra 'ņļēgē -mölöö † nya dĵĵ 'hĵnĵupakpūl 'ū pia' 'wu, 'ūnya mi 'kuyu 'l. 2 'Ūmä 'tĵkĵl mi nĵ, 'tĵkĵlĵ bĵ la' 'kuyulua 'mĵklĵ 'a 'kousĵ. 3 'Ū paa' 'l nĵ, 'ūnyl 'l 'Plĵkĵnyĵ Jesua 'ku -a jrĵ. 4 'Ūnylĵ wiili -srĵa' 'lĵ 'mlĵ 'wli 'nu nĵ, -jĵĵ 'ūūn nyūū 'sĵĵ 'tĵĵklĵ. 'Kotili 'ū paa' 'l plö. 5 Nĵle nya 'bla 'ņļēgēlū, 'ūnya -ņĵwlikĵ. Nyūūlū nya -gbala 'ūūn: «Deplēē kĵ -gu 'a 'batra 'lĵbĵnyĵūū jājĵnyūūa -tĵĵĵ le? 6 'Ūnyl -tē -a bĵ, 'ĵ 'a 'kuaabre sĵ! 'Ba 'pa wiili 'ĵ -gbala kĵĵ 'amĵ ple 'taĵ 'l 'ĵ bĵ kĵĵ' Galilee. 7 'Ū nĵnĵa kĵ: 'Ūnya Nyĵĵĵ 'ĵĵ -balonyūū kĵl 'saraa, 'ūmä 'ĵĵ kĵruaa -gĵl kolo, -be jrĵū tāĵĵ -srĵ 'l 'ĵmä 'kuaabre sĵ †.» 8 'Ūnya 'pa ple 'srĵ Jesu -gĵa kĵĵ 'imĵ. 9 'Ū sĵa' 'dasi 'l nĵ, 'ūnya mi 'ūnya 'sarĵl 'ia 'fĵ nyūū -pu -be 'doo nyra 'ĵa 'wunyerenyūū -mölööa 'fĵ. 10 'ņļēgēlū 'jĵĵ wiili -be 'ū 'saraa' 'l 'iĵn apotrē nĵ, -jĵĵ: Magēdalayria Marii, Jaanē nyra Marii Jaakēa 'yio, nyra 'ņļēgē -mūlū 'ū nyra 'ūūn mia'. 11 -Maa apotrē 'nyl wiili 'ņļēgēlū 'saalĵ wii 'wu -a 'ba, 'ūa ple nĵnĵa sa kla 'ūūn. 12 -Maa Piēēē nya sĵwĵ, 'ĵnya fĵ 'ĵnya mi 'kuyu 'l. 'Ū -ņĵĵĵ 'kĵ, deia 'kĵĵ 'ĵjĵrĵ -tutu 'wu. 'ĵa pleklĵa 'fĵ kala, wiili jrĵĵĵ 'l 'ia -gu 'ĵnya 'blöö 'ĵa -nyēē derĵ.

JESU SRARA 'ĵA NYUFA 'ĵA 'WUNYERENYŪŪ 'KĻĻ 'ĵNYA 'JRA ĆELL

24.13-53

Emausēa 'nyufĵ mlĵ

Marĕkē 16.12-13

13 'A 'ia -srĵ 'dooa 'mlĵ, 'wunyerenyūūa -tĵĵĵ nyūū 'sĵĵ mö ĵ bĵtĵlĵ 'ū 'daraa' Emausē, 'ĵĵ 'mlĵ; kilometrē -pu -be 'deea 'samaa deē † bĵ 'ĵĵĵ -be Jerusaleēmēa -tĵĵĵ. 14 Wiili kĵ 'fĵ -sia' 'iĵ 'ū 'paa ĵ -be 'ū 'nyēē. 15 'Iĵ 'ū -ka 'paa ĵ Jesua 'mugbe nya jĵjrö 'ūūn -gĵa, -be 'ū 'nyēē 'wu 'ū mö. 16 -Maa 'ūa 'nyū kala 'klĵ 'ū -pĵ 'ĵĵĵ jre. 17 'Ūnya -gbala 'ūūn -maa: «Wii 'plēē pala 'amĵ sĵĵ, i 'a detē -be 'a 'nyēē le †?» 18 -Mĵĵ 'ū 'daraa' Kleopasē nya

† nyra 'ņļēgē -mölöö: -Taa wakļūūlū 'nyl greekē kĵtĵĵĵĵ -mĵdooa 'mlĵ -a bĵ. †† Lukē 9.22; 17.25; 18.31-33 † KILOMETRĒ -PU -BE 'DEE: Greekēwii nō: sētadēa -glutĵĵ

†† Greekē -kĵtĵĵĵĵ -mĵdooa 'mlĵ 'i -jĵra: «Wii 'plēē 'a detē -be 'a 'nyēē le?» 'Ūnya 'nyūglö nyatesa.

'bete 'ĵmĵ: «-Na 'doo -mĵ bĵ -sisinyĵĵ Jerusaleēmē ĵnyl wiili -srĵrĵa' 'lĵ -taa jrĵūūlĵa 'mlĵ jre?» 19 'Ūnya 'bete 'ūūn: «Wii 'plēē le?» 'Ū -nēma: «Nasarēētēnyĵĵ Jesua wii ĵ bĵ kĵĵ' nĵysuaamlĵpalanyĵĵ, Nyĵsuaa 'klū bĵ kĵĵ' 'ĵa 'pa-pawii nyra 'ĵa 'jrĵpaa 'mlĵ nyūūa 'klū. 20 -Gbĵs-aperĵnyūū kĵakū nyra ana 'wlikĵnyūū 'sa 'ĵmĵ 'ūmä 'ĵĵĵ 'bla 'ūmä 'ĵĵĵ kĵrua -gĵl kolo. 21 Amĵĵ nĵ, a toro ĵ 'ĵĵĵ ple 'ĵmä ĵ 'lĵ Israēlē mlĵba. -Be 'sĵĵwĵ nĵ, 'ia 'fĵ nrĵrĵa' 'ia jrĵū tāĵĵ 'saarĵ. 22 'ņļēgēlū bĵĵĵ ana -tĵĵĵ, -mölöö nya kala amĵ pleklĵ. -Suwla -ņusua 'ū mia' 'kuyua 'mlĵ nĵ, 23 'ūnyl 'l 'ĵa 'ku -a jrĵ. 'Ūnya jĵ 'ū -nēma 'aanjē ja 'ūūn wii 'nyū -gĵl; 'ūnya -gbala 'ūūn 'srĵ 'ĵ bĵĵ' 'l. 24 Ana -tĵĵĵ nyūū -mölöö nya mi 'kuyu 'l. 'Ū mia' nĵ, 'srĵ 'ņļēgēlū 'saalĵ nĵ, 'asĵ 'i bĵ. 'Ūnyl 'ĵĵĵ 'jĵ -a 'jĵ.»

25 'Ūnya -gbala 'ūūn: «Abĵa 'amĵ 'nyl 'lĵglĵ! Wiili kĵ 'fĵ nĵysuaamlĵpalanyūū 'paa' anyl 'iĵn ple -a toro. Abĵa 'ana 'nunuku klĵl! 26 'Kriisēlĵ nĵ, 'ĵ -nēmĵ ĵ 'ia -sueē -a jĵ, -be 'ĵmä 'ĵa 'wlikĵbuabuakua 'fĵ srara †?» 27 'Bala Moissēa -kĵĵĵ -gĵl -a mi nĵysuaamlĵpalanyūūa -kĵĵĵ 'fĵ -gĵl nĵ, wiili 'paa' 'ĵa -gĵ nĵysuapĵkĵua 'fĵa 'mlĵ nĵ, 'iĵ 'ĵ srara 'ūūn.

28 'Ū 'tĵĵ' bĵtĵlĵ kĵ 'mlĵ 'ū mö la' a -gĵa nĵ, Jesu nya nu 'srĵ 'ĵ -söōa'. 29 -Maa 'ūnya ku 'ĵĵĵ 'klĵ 'ūnya bibie 'ĵĵĵ: «Pala ana -nyēē, 'be -gbĵajrĵ 'a mi -be -gbĵa 'a ka -o.» 'Ūnya pala 'ūa -nyēē. 30 'Ū bĵ ĵ 'töwlö -gĵl 'ūmä deējĵ ĵ, 'ĵnya dĵĵĵ 'fĵĵĵö 'wu, 'ĵnya 'trēē Nyĵsua; 'ĵnya 'böblö 'uun -tĵa, 'ĵnya -nyl 'ūmĵ 'uun. 31 'Ūa 'nyū nya -jierklĵ, 'ūnya -tu 'ĵĵĵ 'nyūgĵa; -maa 'ĵnya sakla 'ūūn 'nyū -gĵl. 32 'Ū -nēma 'ūa 'kĵĵa -tĵĵĵ: «'Ū -fēēē ana polu -gĵa 'taĵ 'lĵ 'ĵ detē la' amĵ -gĵa 'nyufĵ 'wu, -be 'ĵ -jĵēĵ' ana bobowli 'klĵ nĵysuaawiia 'pelĵ!» 33 'Wu 'ū sĵ dotro 'ūnya mi Jerusaleēmē. 'Ū jrĵ -plū 'wunyerenyūū -pu -be 'doo nyra 'wunyerenyūū nyra -mölöö prē la' bĵa Jesu derĵ. 'Ūa 'fĵ trara, 34 -be 'ū nō: «'Kasa, 'Plĵkĵnyĵ 'a 'kuaabre sĵ. 'Ū srara 'ĵa nyufa Simĵĵ 'klĵ!» 35 Nyūū 'sĵĵĵa 'mugbe nya -gbala 'ūūn wiili jrĵĵĵ 'ūūn -gĵlĵ 'nyufĵ mlĵ, -be 'srĵ 'ū -tua' 'ĵĵĵ 'nyūgĵa 'taĵ 'lĵ 'ĵ -pĵĵ' 'fĵĵ.

Jesu sraraa' 'ĵa nyufa 'ĵa 'wunyerenyūū 'klĵ

Marĕkē 16.14-18; Jaan 20.19-23

36 'A wiili 'ū 'paa ĵ Jesua 'mugbe nya 'ĵĵĵ 'ūa -tĵĵĵ, 'ĵnya -gbala 'ūūn: «Abĵa 'ana plegĵl flere!» 37 'Ūa -gĵlĵa 'ku fĵ, 'be 'ūa pleē jājĵnyĵĵĵ -susu bĵsaa. 38 'Ūnya 'bete 'ūūn: «Deplēē kĵ -gu 'ana polu 'ĵaklĵ le? Deplēē kĵ -gu 'a bobo 'sama wii le? 39 'Ba 'jĵ 'na klugbē nyra 'na bei 'wu 'la; 'mĵĵ bĵsaa! 'Ba -fē 'mĵ -gĵa 'amĵ 'iĵn 'jĵ. Jājĵnyĵĵĵ -susu 'nyl 'jĵjē nyra 'koi -a kĵ, 'srĵ 'a 'jĵĵĵ' 'mlĵ 'wu.» 40 'Ū nua' 'saa 'ĵ 'paa' wii nĵ, 'ĵnya srara 'ūūn 'ĵa klugbē nyra 'ĵa bei. 41 -Be dĵru nyra pleklĵkalakua -gu 'ūnyl 'daraa' 'iĵn wiia 'doo nĵ, 'ĵnya 'bete 'ūūn: «'A 'klaa jĵ-jre?» 42 'Ūnya -nyl 'ĵĵĵ drara -srea klöö nyra dugĵakpĵa detē. ††43 'Ūnya dĵĵĵ 'iĵn 'wu, 'ĵnya jĵdeē 'ūa 'klū.

†† 9.22,26; 17.25 ††† nyra dugĵakpĵa detē: -Taa wakļūūlū 'nyl greekē -kĵtĵĵĵĵ -mĵdooa 'mlĵ -a bĵ.

⁴⁴ 'Ŋnya -gbala 'üün: «'A 'ii 'n -gbala kää' 'amɪ 'taɪn 'lɪ 'n bää kää' 'ana -tɔrupɔ: wiili 'paaa' 'na -gä Moiséa -pɔɔku 'lɪ, i 'paaa' 'na -gä nɔɔsuaamlɔpalanyüüa -pɔɔku 'lɪ nyra Nyɔsuaa 'lɔbrɛrɛpɔɔkua 'mlɪ nɪ, 'ia 'fɔɔ kää 'imä nrörö.»
⁴⁵ 'Ŋnya jie 'üa 'lɔgaglaku 'klɪ 'ümä nɔɔsuapɔɔku 'wli 'nu,
⁴⁶ 'Ŋnya -gbala 'üün: «'Asɪ 'i -jɔjra: 'Kriisä kää 'mä -suɪ 'jä, -bɛ jrüü täää -srɪ 'lɪ nɪ, 'mä 'kuaabre sɔ. ^{†47} -Bɛ kolo Jerusalɛmɛ 'kä, 'ümä -tutu -gälɪ nyüüa 'fɔɔ -gbala ü torolɪ -balu -gälɪ, -bɛ Nyɔsua 'mä 'ümü 'uun cere. ⁴⁸ Wiili 'a 'jää' 'amä 'lɪ 'iin 'sa -pɔɔ 'fɔɔ. ⁴⁹ -Bɛ 'mɔɔ nɪ, 'mä 'amɪ dɛɛɛ 'na Tu 'daaa' 'mä 'amɪ -nyɪ. 'Ii känyɪ 'ba ku Jerusalɛmɛ ku ku 'kä cɛɪa 'klü 'cere 'amɪ -gälɪ ^{††}.»

† Esaii 53; Osee 6.2 †† Akëtë 1.4-5

Jesua cɛɪa 'jajraku

Marëkë 16.19

⁵⁰ 'Ŋnya 'cie 'üün bätä, 'Ŋnya fa 'üün Betaniibätäa 'pɛ 'lɪ. 'Ŋnya jrara 'ɔa 'dari cɛɪ 'Ŋnya 'pa 'üün 'nɪ. ⁵¹ 'Ŋ 'paa' 'üün 'nɪ, 'Ŋnya sɔ 'üa -tɔrupɔ, 'Ŋnya 'jra cɛɪ †. ⁵² -Bɛ 'üülü nɪ, 'ü 'pala 'ɔa 'klɪ kotifli, 'ünya 'blöö Jerusalɛmɛ dɛɪ; dɔɔ 'si 'üün 'klɪ. ⁵³ Nyɔsuaanyuku kpaku -wälɪ 'ü ku, -bɛ 'ü 'buala Nyɔsua -srɪ -o -srɪ. 'Asɪ i bää. ††

† Akëtë 1.9 †† 'Asɪ i bää: -Taa waklöölä 'nyɪ grɛɛkë -kätɪpɔɔku -mɪ-dooa 'mlɪ -a bää.

JAAN

-כככוא 'מלא wii

Jesua 'wunyerenyכככ Jaan, 'כ -jijra -taa -ככככulu. Juifenyכככ 'כ bā, 'כnyā bā Sebedeea 'ju, 'כnyā bā -srüblanyכככ. -ככככulu 'מלא נל, 'תאנ 'ל 'כ 'paaa' 'כā nyufaa -gā, 'כ nō «'wunyerenyכככ Jesu -waa'». Wiili Jaan 'saaa' 'ל nyra Matiöa ni, Marëkëa ni, nyra Lukëa ni, 'nyl dëe 'dee -a bā. Nunugbi -mudoo nyra 'papawii -mudoo 'nyl -ככככ -mudooa 'מלא -a bā. Jaan, 'ככ 'patā 'mufagogoā -jijrakua 'מלא.

Jaan -wa mla wiili -sisiea' a 'wlinunuku. 'כ כככ diili kua' ana 'klu 'plubulu, i a 'jāāa' 'wu -beere 'klugägakua tiele -sisiea'. -Sru nyra 'jörüükpü, 'נל, -duveen, 'כככ, -bablëëgbanyerenyכככ, 'klä: 'abla diili 'כ dōdōw -be 'כ srara 'klugägakulu -sisiea'. 'A Jaan a -ככככוא 'dooa 'מלא 'כ -gbala amı 'sru Jesu nöa': «'Mככ bā.» 'Ia -gba bā «'Mככ bā Nyčsua.» Jaan a -ככככוא 'מלא, ima bā -sarasaragbia 'pe, -saragbia tie 'כ -gaaa 'nyru. 'Tibā 'כā -nyee wii נל, -mäā ככככ 'pua' a 'doo 'nyl wii bā, -maa 'tasrua wiili tiele sraraa': Mesiil, 'ככ -fëe 'jrupa.

Jaan a 'doo, 'ככ 'paa' wiia 'kākolofa -gā 'כā -ככככוא 'מלא. 'כnyā srara amı 'sru Jesu bāa' Nyčsuaa 'Papawii. 'Ti Nyčsua 'כnyā nu diia 'כ. Jaan -gbala amı wiili kā -gu 'כ -jijraa' 'כā -ככככ. -Jäst 'כ -gbaa': «-Mlu kua' -pt נל, 'i -jijra 'kā 'amā 'saa jre Jesu bā 'Kriisë. 'ככ bā Nyčsuaa 'ju, 'ama toro 'ככ ple, 'amā 'klä 'jä 'כā 'nyrkl (Jaan 20.31).»

-Jäst -ככככulu 'totroa' 'kl:

'Papawii 'ככככ

Nyčsuawii Jaan Batiisë 'paa'

Jesu 'bal 'כā 'wunyerenyüü

Jesu ka -uunכככ 'כnyā nu diili -sia' nyüüa bobowli 'wu

Jesua 'täpa 'כre -tutu -gäl: 'כā -gätutaun, nyra 'כā jājaku

Jesu nya ככ 'kuaabre

Jesu srara 'כā nyufa 'כā 'wunyerenyüü 'kl

'PAPAWIIA 'KČLČKU

1.1-18

Nyčsuaa 'Papawii -sröröa' nyככ 'ל

Jaan 1.1-3; 5.20; 8.12; 14.9

1 Nyčsuaa 'Papawii bā kā -plı 'כככ 'plā nya 'mä 'kā kolo. Nyčsuaa 'Papawii nyra Nyčsua ku kā -wält; Nyčsuaa 'Papawii bā kā Nyčsual.

² 'A 'ii -be Nyčsua ku kā -wält 'plāa 'kākolofa 'wu †.

³ 'Ii diia 'כ -srörö kält 'inya nrörö, ima 'nyl 'ל -a bā, dljč 'doo -nëmā nrörö -a nrörö.

⁴ 'Ii 'ל 'klä bā kā, 'klä nya bā nyüüa -sru.

⁵ -Sruı pala 'jörüükpü 'ל, 'jörüükpü 'nyl 'ל -sru -a 'kuë.

⁶ Nyčsua nya bl kā nyככ 'doo, 'ככ 'ü 'dara Jaan ††.

⁷ 'כככ נל, wii 'כ ji 'lusa; 'כ ji -sru -gā 'pa, nyüüa 'כ 'mä 'כā 'papawii kält -srörö 'ümā -sru pletoro.

⁸ -Mää 'ככ 'nyl kā -sru bā, -maa -sru -gā 'כ ji kā 'pa.

⁹ 'Iili ni, 'iibā kā 'tasrua -sru. -Sruı jöa' 'plāa 'מלא נל, 'ii pala nyüüa 'כ -gäl.

¹⁰ 'I bā kā 'plāa 'מלא, 'ii 'plā -srörö kält 'ānyā nrörö, -maa 'plā 'nyl 'imı -a jre.

¹¹ 'Inya ji 'ia 'mugbea -glügbö 'kl, -maa 'ia -glüg-bönyüü 'nyl 'iin 'ל -a 'kuë.

¹² -Mülü kā 'כ 'nyierea' 'iin 'kl, ü toroa' 'iin ple נל, 'i nrörö 'üün Nyčsuaa 'tasrua 'ju 'ל. ¹³ -Mää 'sru nyככ -gu-uöa' 'ju, -mäā 'sı 'ünyl Nyčsua 'ju bā, -mäā nyככ ple 'kła wii -a, -mäā nyככ 'jrupa -a, -maa Nyčsua 'כ nrörö 'üün 'כā 'ju 'ל.

¹⁴ Nyčsuaa 'Papawii nya srörö nyככ 'ל, 'כnyā ku ana -črup. Anyā 'jä 'כā 'wlikl 'buabuaku; 'wlikl 'buabuakulu Tu -nyıa' 'כā 'ju 'doo 'doo. -Gbinanaku -be 'čcasa 'si 'ככ 'ל.

¹⁵ 'A 'ככ kā -gā Jaan 'paa' -be 'כ -gbolo kää' מלא: «-Jää nyככ kā -gā 'n -gbala kää' 'amı -be 'n 'daaa' -maa: <כ

† 'Papa 1-2 'kl, nyra Tapönänë 8.22-26 †† Jaan Batiisë 'ü 'daa.

nëmää' 'ml 'kltroro -si 'ml 'wu, 'be 'wä kä -plu 'fucwu 'nyaa nëmä ji.»

¹⁶ 'Srl 'i 'sia' 'knc 'l n, 'as 'w' -nyl aml 'iin. Nycsuua -gbinanaku 'wuä 'l, -be -mldoo blö 'l.

¹⁷ 'Tibä, -Dc jara Moisé käl; Nycsuua -gbinanaku nyra 'cucasa nya jara Jesu 'Kriisä käl.

¹⁸ Nycsuua -kaaplc Nycsuua 'jä. 'Ju 'doo 'doolc † cca' Tua -nyee, 'wä 'l a 'jä'ä 'knc †.

NYCSUAWILI JAAN BATIISÄ 'PAA'

1.19-34

Jaan Batiisä 'paa Jesua -gä

Matiö 3.1-12; Maréké 1.1-8; Luké 3.1-18

¹⁹ Jerusaleemäa juifenyüü blc -gbsaperynyüü nyra Leviitenyüü † ü ji ü 'bete Jaan nycsuua 'plæ 'wä le? -jää 'srl 'wä -gbala 'üün n, ²⁰ 'nyl 'iin -sisie -a -sisie, 'wnya -gbala 'üün: «-Mää 'mnc 'nyl 'Kriisä † bä.» ²¹ 'Ünya 'bete 'knc: «-Be nycsuua 'plæ -bä le? -Ale Elii -bä?» 'wä -nëma: «'Nyl Elii -a bä. -Mä bä -plu nycsuuaamlpalanync †?» 'wä -nëma: «'Woo.» ²² 'Ünya -gbala 'knc: «-Be nycsuua 'plæ -bä le? Amä nyüülü blca' aml -gälsakal mi. -Asl -gbaaa -na 'mugbea -gu le?» ²³ 'Tibäa' Jaan n:

«'Mnc bä wiili nycsuuaamlpalanync Esaii 'paa': Nycsuua wewewii ja -aaga 'l:

'Ba -gägä 'Pläkänycsuua 'nyufc 'kl †.»

²⁴ Nyüülü 'ü blca' n, Farisinyüü bäsa. ²⁵ 'Ünya 'patä 'ünya 'bete Jaan: «-Be -nyla' 'Kriisä bä, -nyla' Elii bä, -nyla' 'sncwu nycsuuaamlpalanync bä n, -be 'ie -paaa nyüü 'n 'wli le?» ²⁶ 'Ünya 'sa 'üün -gäl: «'Mnc n, 'n 'n 'paa nyüü 'wli; nycsuua 'doo bä 'ana -trurpc, 'anyl 'knc jre -a jre. ²⁷ Ama 'wu 'l 'wä 'jö; 'nyl 'nml 'l -a bla -a -jie 'ca 'siia pla †.» ²⁸ -jää -nyee Jurëdeen a 'wlugbaa bätälä 'ü 'daraa' Betanii §, 'a -nyee wiilia 'fuc -srörö. 'A 'ii Jaan 'palaa' nyüü 'n 'wli.

Matiö 3.13-17; Jaan 3.28-36

²⁹ -Srl -gbaa' kä n, Jaan 'jäaa' Jesu -be 'wä jaraa' 'ca 'pelc n, 'wä -nëma: «-jää Nycsuua -Bablëejulc † 'baa' 'l 'pläa -balu. ³⁰ 'A 'wä -gä 'n -gbala käa' aml -be 'n 'daaa' -maa:

† 'Ju 'doo 'doolc: *Greekë kätupcckl -mldooa 'ml 'i -jyra: «Nycsuualc bäa' †† Egëscöddë 33-34 † LEVIITËNYÜÜ: -Glügbölä 'ü 'daraa' Levii n, 'üü bä -gbsaperynyüüa 'kltroronyüü. †† 'KRIISÄ: Greekëwii 'l n, 'ia -gbaa bä: 'Kulc 'pca' nyüü c -glügböa 'fuc. Ebröowii 'l, 'ü nö «Mesii*

‡ Nycsuuaamlpalanync juifë -glaaa 'a' n, 'üa plæ 'srl Moisé bäa' 'ia 'samaa nycsuua nëmä 'ji, 'mä Mesii bä. *Te Egëscöddë 18.15-18; Akëtë 3.22 ††† Esaii 40.3 ††† Juifëa -nyee, nycsuuaamlpalanync ma blö -ml bei 'wu n, 'wä 'a 'sia pla -jie, 'kä suö 'ca bei -gba; -be -goou 'ü nö 'samaa 'jrpa. § BETANII: Greekë kätupcckl -mldooa 'ml 'i -jyra: Betaraba Betabara -Gätunyüü 7.24 †† -BABLËËJU: Juifëa -nyee n, -bablëëju bä -gbsamræ. 'A 'ia -gu 'ü nö Jesu drc ana -balua 'fucwu, 'wnya 'sa 'ca nyufa -beere -gbsabablëëju. *Te Jenëesë 28.8; Egëscöddë 12.21-27; Levitiikë 14.12; 16.21; Nycsuua 28.3-4; Esaii 53.6-7**

«Nycsuua nëmää' 'ml 'kltroro -si 'ml 'wu, 'be 'wä kä -plu 'fucwu 'nyaa nëmä ji.» ³¹ 'Na 'mugbelc n, 'nyl 'saa 'mnc -a jre, -maa Israeelë 'mä 'knc jre, 'ia -gu 'n 'paa nyüü 'n 'wli.» ³² -jäst Jaan -gbaa' 'sncwu n: «'N 'jä -Susu, 'unya ja cäl; 'unya 'cere 'knc -gäl -beere -sögö. ³³ 'Nyl 'saa 'mnc -a jre; -maa 'wä 'mnc -a 'pa nyüü 'n 'wli n, 'wä -gbala 'mnc -maa: «Nycsuua -nëmää' 'jä, 'wä -Susu 'mäa' -gäl 'cere -be 'umää' 'l ku n, 'a nycsuua 'cerea' nyüü 'Nyüna -Susu 'wli.» ³⁴ 'Mnc ni 'n 'jä 'iin, 'nyaa 'sa 'iin 'l, 'srl 'wä bäa' Nycsuua 'ju.»

JESU 'BALL 'CA 'WUNYERENYÜÜ

1.35-51

'Wunyerenyüülü -kätl Jesu wea'

Jaan 6.37; Matiö 4.18-22; 9.9; 'Lubrercckku 112.4

³⁵ -Srl -gbaa' 'kä n, Jaan nyra 'ca 'wunyerenyüüa -trurpc nyüü 'knc ku 'l -plu, ³⁶ 'Ünya 'jä Jesua -sisidë, 'wä -nëma: «-jää Nycsuua -Bablëëju.» ³⁷ 'Ca 'wunyerenyüü 'knc 'nua' wiili 'ca 'paa' 'wli n, 'ünya -mæ Jesu -gäl. ³⁸ Jesu -siae' käl -be 'wä 'jäa' 'üün n, 'wnya 'bete 'üün: «Dëplæ 'a 'bata le?» 'Ünya 'bete 'knc: «Rabii, -a 'plæ ku le?» Rabiia -gbaa bä «'Krlkrlanync.» ³⁹ 'Ünya -gbala 'üün: «'Ba ji amä mi, 'amä 'l 'jä.» 'Ünya mi 'kä 'ünya 'jä -plulc 'wä kua'. 'I bä kä -gbiajrwa -gliiibe mlcwa dii 'l ††; 'ünya ku kä 'knc -gba 'ia -srl nya -si.

⁴⁰ Nyüü 'sncwu 'nua' wiili Jaan 'paa' 'wli -be 'ü -mæ' Jesu -gäl n, 'doo bäll, 'wä 'ü 'dara Andree, Simcwi Piereäa -wläju. ⁴¹ 'Ünya mi dotro, 'wnya -gbala 'ca -wläju Simcwi: «'Anyaa' Mesii 'jä.» Mesii -gbaa bä «'Kriisë». ⁴² 'Ünya fa 'knc -tæ Jesu bäa'. Jesu nya tæ 'knc 'kl, 'wä -nëma: «-Na 'nyrl bä Jonaasëa 'ju Simcwi †; -na 'nyrl bä -mlatc Sefasë.» 'Ia -gbaa bä «'Täkä».

⁴³ 'Ia -srl -gbaa' 'kä n, Jesu nëmä 'l Galilee mi, 'wnya 'jä Filipë, 'wnya -gbala 'knc: «'Præ 'mnc dërl.» ⁴⁴ Filipël n Betësaidaa nycsuua 'wä, 'wä -be Andree nyra Piereäa bä bätä 'döö 'wua nyüü. ⁴⁵ Filipë nya mi bla Natanaeelë -gbala: «Nycsuua kä -gä Moisé 'palaa' -Dca -knc 'mlc ††, i nycsuuaamlpalanync -gbalaa' aml ††, anyä 'knc 'jä. Josefëa 'ju Jesu bäsa, Nasarëetenync.» ⁴⁶ 'Iibäa' Natanaeelë n: «'Cücadë 'plæ 'mä -plu Nasarëetë †† c wä le?» Filipë -nëma: «'ji, -mä 'iin 'jä.» ⁴⁷ Jesu 'jäa' Natanaeelë -be 'wä jaraa' 'ca 'pelc n, 'wä -nëma: «-jää

†† -GBIAJRWA -GLIIBEI MLCWA DII 'L: *Greekëwii 'l n, 'iibä: «-pua në -glii.» Juifëa -nyee 'iibä: «-gbiajrwa -gliiibe mlcwa dii 'l.» *Te Matiö 20.1-16 †† JONAASËA 'ju SIMCWI: 'Aie «Jaan a nylbeju» 'asl -pcckl -mldoo 'dara 'knc. Matiö 16.17**

‡† -DCA -KCKWA 'ML: 'A 'nyrl juifë -nyla -Kätc kuöa 'klca -pcckl -gbö nycsuuaapcckua 'ml. Deteronccmëa -kcck 'paa nycsuuaamlpalanync nëmää' 'ji, 'ca -gä. *Te Deteronccmë 18.15-18 †† Deteronccmë 18.18; Esaii 9.5-6; Esekielelë 34.23 †† NASARËETË: Matiö 2.23*

'tasurta Israaēlēnyo 'nyla' yru kā.»⁴⁸ 'Iibāa' Natanaeēlē nu: «-A 'plēe jrere 'ml le?» Jesu -nēma: «'N 'jārā -mī figi- etuu -wāl† 'fowu Filipē nya nēmā -mī we.»⁴⁹ 'Iibāa' Natanaeēlē nu: «Rabbi ††, Nyosuaa 'Ju bā! Israaēlā 'ku bā!»⁵⁰ 'Iibāa' Jesu nu: «Dēēle kā -gu 'n 'daaa' -maa 'n 'jārā -mī deri figietuu -wāl ni, 'a 'ia -gu toro 'mī plē, -bē i -nēmāa' 'jā 'inya -taa ni 'wusia.»⁵¹ 'Onya -gbala 'kōn 'sōowu: «'Tasurta 'cūcasa 'n -gbala -mī, 'bala 'saaru -gālṭ anya 'iin 'jāa 'surī cē -gaaamlī, -bē Nyosuaa 'aanjē nya 'jra -bē 'ūnya Nyōōa 'Ju -gālṭ 'cere. †‡»

JESU KA -UUNSOO 'ONYA NU DIILI -SIA' NYŪŪA BOBOWLI 'WU

2.1-12.50

'Nul Jesu nrōōa' -duveen 'l

Matiō 22.2; 'Nyūgālṭjawiī 19.9; Jaan 5.36; Akētē 10.38; Matiō 9.15

2 Jrūū tāāa -srī 'l ni, -jiwālṭ bā Galileea -tutu -gālṭa bātālā 'ū 'daraa' Kanaa; Jesua 'yio bā 'l. 2 'Ū tupo bia Jesu -bē 'ca 'wunyerenyūū. 3 'Ū -ka bā 'ia -jria 'l, -duveen nya bia. Jesua 'yio nya -gbala 'kōn -maa: «'Ūa 'nu 'a bia.»⁴ 'Iibāa' Jesu nu: «'Nlūo o ††, -mō -nēmā 'mī -gbalaa? 'Na 'taun -kaanjū 'lṭjra.»⁵ 'Ca 'yio nya -gbala 'jrupafenyūū: «Wiili kā 'fō 'c nēmāa' 'amī -gbala, 'ba nu 'iin.»

6 'Tākē bētē -uundoo bā 'l -plū juifēa -gbafutrokua -gu. 'Ia bētā 'dōō 'mrēē ā pla 'nī 'kpalēa -glūgbōōa 'samaa dēē. 7 Jesu nya -gbala 'jrupafenyūūlū: «'Ba 'sie bētēlē 'nī 'kl.» 'Ūnya 'sie 'ūūn -pṭru. 8 'Onya -gbala 'ūūn: «'Ba 'pri, 'ba fa nyōōk kālāa' -jiwālṭa wii -gba.» 'Ūnya fa 'cmī 'iin. 9 Nyōōk 'jāa' 'nūl nua' -duveen mlī ni, 'knyl 'ēa sōfa -a jre, -maa 'jrupafenyūūlū 'pria' 'nūl ni, 'ū jre 'ēa sōfa. 'Onya we nyōōk 'tiea'. 10 'Iibā nu: «'Cūca -duveen -kātī 'ū -pāāā 'plō, emā 'bla nyūū 'fowu 'kā 'ū -pāāā -mele 'nyla' 'saa 'na. -mōk ni, -duveenle 'naa' 'ēē -paala 'tā.»¹¹ 'A Jesua 'klūsa -saragbia tiele †† -kātī 'c nrōōa' Kanaa, Galileea -tutu -gālṭ. 'Asl 'c srara 'ca 'wli 'kl 'buabuaku, 'ca 'wunyerenyūū nya toro 'kōn plē.

'Perupanyūūlū Jesu prēēa' Nyosuaanyuku kpaku -wālṭ Jerusaleemē

Matiō 21.12-13; Marēkē 11.15-17; Lukē 19.45-46

12 'I 'wlarāa', 'kō -bē 'ca 'yio, 'ca -wļajū nyra 'ca 'wunyerenyūū nya mi bātālā 'ū 'daraa' Kaperēnaumē,

† FIGIETUU -WĀLṬ: 'Ua katē pepre -tutu; 'ii nyūū mō -wleēē, nyosuaapōōku 'l tēē, 'ii 'ū bibrie Nyosua. †† RABII: Ebrōōwii 'l 'iibā «'Kpikpianyōōk». Juifēa -dāa 'mlī -ama 'trēē 'kpikpianyōōk ni, -kā -mā 'daa «'Rabbi» 'lṭrāārākua -gu. † Jesua -gu 'ca 'wunyerenyūū nya Nyosua 'wlikl 'buabuaku 'jāa', 'surī Jakōōbē 'jārāa' 'iin sanyū 'l. Jeneēsē 28.12-13 †† 'NA 'YTO o: Greēkēwii 'l 'iibā: «'Nlūo o». †† -SARAGBIA TIE: Ima 'daa greēkēwii 'l ni, anya 'daa «tie». Jaan ma nēmā Jesua -saragbia -gā 'pa 'asī 'c -gbaa 'surī nyosuaamlpālanyūū 'paa' Mesīlba -gā.

'ūnya -si 'lṭ jrūū jie. 13 Juifēa -glūsglūslē 'ū 'daraa' 'Paakē, 'ēa 'taun 'cicrewālṭ c, Jesu nya 'jra Jerusaleemē. 14 'C jra Nyosuaanyuku kpaku -wālṭ, bruu 'perupanyūū, -bāblēē 'perupanyūū, -sōgū 'perupanyūū nyra mōlīi 'cicinyūū ††; -moloo ma bālṭ 'ca 'perupadii -gba 'c ku. 15 Jesu nya nu 'būblia -gbalefu, 'kōnya prē 'ūa 'fō Nyosuaanyūōlī, 'palṭ -bāblēē nyra bruu, -gbagba mōlīi 'cicinyūūa mōlīi 'kā, -a -kpaakpa 'tōwlū 'kā. 16 'Onya -gbala nyūūlū 'paaa' -sōgū 'peru: «'Ba 'ba -tē 'ūmī, 'anyl nrōō 'na Tua nyuku 'makatl 'lṭ!»¹⁷ 'C nua' -plī 'saa ni, 'ca 'wunyerenyūū nya 'pa wiili -jṭraa' nyosuaapōōku 'l plē: « -Na nyukua -wawakua -gu 'na plēē fie ††.»

18 Juifē nya 'bete 'kōn: «Nu -saragbia tie -bē amā 'saa jre i nōa' ni, -mō kā -mā 'iin nu.»¹⁹ 'Iibāa' Jesu nu: «'Ba -gblooo Nyosuaanyuku kpakulu kua' -pī, -bē 'mā 'uun 'jraa jrūū tāāa 'ml.»²⁰ 'Iibāa' juifē nu: «Nyosuaanyuku kpakulu kua' -pī, u a 'paa' -sīa -glūsoō -sī -uundoo ni, 'uū -jāāā -mā 'jraa jrūū tāāa ml!»²¹ -Maa nyukulu Jesu 'daaa' ni, 'ca fugba 'c 'daa. 22 'A 'ia -gu 'c sōa' 'kuaabre ni, 'ca 'wunyerenyūū nya 'pa plē 'surī 'c 'pa kāā' 'iin; 'ūnya 'dara nyosuaapōōku nyra wiili Jesu 'paa' wii.

Jesu jre nyūūa plē 'kla wii

Jeremii 17.9-10; Ebrōōnyūū 4.12-13; 'Nyūgālṭjawiī 2.23

23 Jesu -ka bā kā Jerusaleemē 'Paakē 'l, -bē nyūū 'kōkōmlē toro 'kōn plē -saragbia tielē c nōa' 'ia -gu. 24 -Maa, Jesu jrea' -gu 'ūa 'fō ni, 'knyl 'ūūn 'wu -a mala; 25 'knyl nyōōk -molooa -gāa -gbalaku -a kā, 'c jre wiili bāa' nyōōk plēkl.

'Sraalā Jesu -bē Nikodēemē plaa'

3 Nyōōk 'doo bā kā Farisinyūūa -tōrup, 'kō 'ū 'dara Nikodēemē; 'c bā juifēnyūūa 'wliklṭnyōōk. 2 'Cō jī -gbiara Jesu 'jākālṭ, 'iibā: «'Rabii †, a jre 'iin, Nyosua blō -mī -mā amī 'kplā. -Saragbia tielē kā 'fō -nōa' ni, Nyosua ma 'nyl nyōōk derī -a bā 'knyl 'l -a bia c nu 'iin.»³ Jesu nya -gbala 'kōn: «'Tasurta 'cūcasa 'n -gbala -mī, nyōōk ma 'nyl -glooro -a -glooro 'sōowu, 'knyl 'l -a bia c 'jā Nyosuaa 'kamaplā ††.»⁴ Nikodēemē nya 'bete 'kōn: «Nyōōk nyaa' 'klūbia ni, -asī 'ūnya 'ca -gugudēē nu le? 'C -ka 'mrēē c 'blōō 'sōowu 'ca 'yioa 'mlī derī -bē 'cmā 'sōowu 'kōn -gu?»⁵ 'Iibāa' Jesu nu: «'Tasurta 'cūcasa 'n -gbala -mī, nyōōk 'nyla' 'nī nyra -susu †† 'l -glooro, 'knyl 'l -a bia c pa Nyosuaa 'kamaplā 'l. 6 Dēēle nyōōk

†† MŌLII 'CICINYŪŪ: Juifēnyūū sō nyotugbabre ūma jī, 'a -nyēē 'ū 'cī -cī 'ūa mōlīi, 'kā 'ū -suuō 'ūa -gbōōsamlāa, 'kā 'ū 'pēē 'ūa dāpoo. ††† 'Lṭbrēēpōōku 69.10 † RABII: Ebrōōwii 'l 'iibā «'Kpikpianyōōk». Juifēa -dāa 'mlī -ama 'trēē 'kpikpianyōōk ni, -kā -mā 'daa «'Rabbi» 'lṭrāārākua -gu. †† Juifēa plē ni Nyosuaa -dō 'ū -trāārāa' 'l ni 'ii nēmā 'ūūn Nyosuaa -gbōōlī pla. 'A wiili 'ū boboa' ni, 'ii Jesu 'ba 'ūa 'wli -a 'mlī. Nyōōk 'fō kā cmā 'cīcī. ††† 'Nī NYRA -susu: Nikodēemē jre wiili -jṭraa' -kātī kuō 'l 'mufasa. 'C jre 'iin 'surī 'Nī a -gbaa bāa' Nyosuaa -nyēēa plēla derībōōlōku nyra -fre 'lṭ sōowu. Jesu ma 'pa -susua -gā ni, nyōōk 'cīcīku 'c 'daa. Esekīēlē 36.25-27

-gua' bä nycca dεε, -maa -mele -Susu -gua' bä -susua dεε. ⁷ Ama 'daa: <'Ba -glooro 'wu 'saww'u nı, 'inyı kala -mı ple 'klı. ⁸-Plulu -fufu -waa' 'ii 'u fa, -nöö 'ua wii 'wli, -maa -plulu 'u sca', -plulu 'u möa' -nyı 'lı -a jre. 'Ası nyccw -glooroa' -Susu 'lı bä.»

⁹ Nikodeemē nya 'bete Jesu: «-Ası 'ia 'fılu 'mä nrörö le?»

¹⁰ 'Iibaa' Jesu nı: «-Mı baa' 'saww'u Israeeläa 'kplıkplınyccw kpaö nı, -mı 'nyı 'iin jre! ¹¹ 'Tasırta 'cıcasa 'n -gbala -mı, wiılı a jrea' 'ii a 'saalı, wiılı ana 'nyü 'jäa', 'ia -gä a 'paa; 'asıe 'anyı 'dara 'iin wii -a. ¹² 'jä -pı, -tutu -gäla wiılı 'n -gbalaa' 'amı, 'anyı 'dara 'iin wii -a. -Ası 'anya celta ni wii 'dara le? ¹³ Nyccw -kaapı cεa 'mı 'jra; Nyccw 'julu baa' celtı 'ca 'doo 'k 'ı. ¹⁴ 'Sırtı Moısē 'jraraa' trccw † -aaga 'lı, 'ası Nyccw 'ju kã 'mã bua 'saa 'jrara, ¹⁵ -be ü kã 'fıtu toroa' 'kccw ple -pı jä, -maa †† 'ümã 'klälã 'nyıa' blöröfa kã 'jä. ¹⁶ 'Be Nyccw -wa 'plã -gböösa, 'nya 'sa 'ca 'ju 'doo 'doo, 'ia -gu nyccw o nyccw toroa' 'kccw ple -pı jä, -maa 'mã 'klälã 'nyıa' blöröfa kã 'jä. ¹⁷ -Mää 'plãa -gätutukua -gu Nyccw 'nyı 'ju 'plãa 'mı ja. 'C ja 'kccw 'plã 'mä 'kccw kãlı -srörö 'ämä 'lımlıwu. ¹⁸ -Mıccw toroa' 'kccw ple, 'ca -gä 'nyı -träärãku -a kã 'pı; -maa -mıccw 'nyı toroa' 'kccw ple, 'ca -gä 'a kã 'bölö, 'be 'nyı Nyccw 'ju 'doo 'doo ple -a toro. ¹⁹ -Sı jia' 'plãa mı nı, 'jörüüpü nyüü -wa 'ünyı tı -plı -sı, 'üa bubıgı -a -gu. 'A 'ia -gu 'üa -gä 'mä -träärã. ²⁰ Nyccw o nyccw nöa' -balı, 'nyı -sı -a -wa. 'C 'nı jı bua -sı 'klı -a, 'ca bubıgbılı 'k nöa', 'ia ñale 'bla 'kccw, 'ı -pı -fãlı blö. ²¹ -Maa -mıccw kãa' 'cıcagı, 'ccw jö -sı 'klı, nyüüa 'fı 'mä 'iin 'jä 'sırtı Nyccw 'klü baa' 'kccw 'lı, -be 'k nöa' 'cıcagı.»

Jaan 'paa 'saww'u Jesua -gä

Jaan 1.6-12; Marëkë 16.15-16

²² 'I -sia' nı, Jesu nyra 'ca 'wunyerenyüü nya mi Judeea -tutu -gãl; 'ii 'k nyra 'üün ku -be 'cma 'paa nyüü 'nı 'wli. ²³ -Be Jaan 'paa bua nyüü 'nı 'wli -plulu 'ü 'daraa' Ainccw, Saliimäa -gba, 'be 'ii 'nie -sümlö. 'Iı nyüü mö 'nı 'wli 'pala. ²⁴ 'Ia 'taın 'lı 'ü -kaanjı Jaan -jie 'lı 'pa. ²⁵ -jäã 'üa 'bisaa -fre 'lı 'wuwukua -topoku blö Jaan a 'wunyerenyüü nyra juifenyüü 'dooa ‡ -tccw. ²⁶ 'Ünyı jı -te Jaan baa', 'iibã: «Rabıı, -jäã nyccw nyra 'ccw baa' -mı Jurëdεen a 'wıugba, 'kã -gä -paa', -jäã 'ccw 'paa nyüü 'nı 'wli. 'A 'ca -nyεε nyüüa 'fı mö.» ²⁷ 'Iibaa' Jaan nı: «Dεε ce †† -nyεεa' nyccw nı, 'εε 'k 'jäã. ²⁸ 'Ana 'mıgbea 'klı 'nyaa 'daa kã: «-Mää 'mıccw 'nyı 'Kriisē bã. Bıccw 'nı bã, 'mıccw -ta 'kccw 'nyıfı 'klı.» ²⁹ Nyccw jaa' 'ñı 'sıruwu 'ccw bã 'ca dıccw. Dıccw -beıccw kua' -plı ma pı 'kccw 'nyaklı, dıccw 'bla 'mı. 'Ası dıccw 'sı bua 'mı 'klı. ³⁰ 'Mıccw nı, 'kã 'k 'bua, -be 'mıccw -a 'cıewu.

† TRCC: TRCC kã -gä Jaan 'paa' te nı, 'a detea trccw Moısē -tu kãa' tuu mlı: -wusıblanyüü ma tea' uun 'klı nı, 'ü 'pıccw. Nıccwbrë 21.4-9 †† -pı jä, -maa: -Taa -waklıüü 'nyı greekë kätıccwı -mıdooa 'mı -a bã.

‡ juifenyüü 'doo: GREEKë -kätıccwı -mıdooa 'mı 'ü -jıra: Juifenyüü.

†† ce: 'Ası juifë -siere Nyccw ñalea -gu 'ü -pı 'jä.

³¹ «-Mıccw 'ca celtı, 'k -sı ana 'fıccw; -tutu -gãla 'kccw bã -tutu -gãla 'k. 'Sırtı 'k baa' -tutu -gãla 'k, 'ia 'sa 'k 'paa wii. -Mıccw 'ca celtı, 'k -sı ana 'fıccw. ³² Wiılı 'k 'jäa' -be 'k 'nua' 'ii 'k 'saalı, -maa nyccw 'nyı 'dara 'iin wii -a. ³³ Nyccw 'baaa' 'ca mıla wii nyccw 'wu nı, 'ia nyccw srara amı 'sırtı Nyccw baa' 'cıcasa. ³⁴ 'Be nyccw Nyccw baa' nı, Nyccw mıla wii 'k 'paa, Nyccw 'nyı nyaka 'ca -Susua 'kã 'k 'cere 'mı 'uun -gãl. ³⁵ Tu -wa 'ju, 'knyı -nyı 'kccw dı -ia 'fı kãlı. ³⁶ Nyccw toroa' 'ju ple nı, 'k kã -wıara 'klã; nyccw 'nyı toroa' 'ju ple nı, 'k -nemã 'klã -a 'jä, -maa Nyccw 'cre bã 'kccw -gãlı 'pıccw.»

Jesu -be Samariınlı 'doo

Esaiı 55.1-3; Jaan 7.37-39

⁴ 'Pläkãnyccw Jesu jre 'iin 'sırtı Farısınyüü 'nua' -maa 'kã 'wunyerenyüü 'kãccw, 'sırtı 'k 'paa' nyüü 'kãccw 'nı 'wli -be 'k -sia' Jaan 'wu. ² -Be -mää Jesu 'nyı 'paa nyüü 'nı 'wli -maa 'ca 'wunyerenyüü 'üü 'paa nyüü 'nı 'wli. ³ 'Ia -gu 'knyı ccw Judeea -tutu -gãlı, 'knyı 'blöö Galilee derı.

⁴ 'C kã 'mã Samarııa -tutu -gãlı -srörö. ⁵ 'Nyı 'ta Samarııa bätälã 'ü 'daraa' Sisaa, Jakccwëa putulu 'k -nyı kãa' 'ca 'ju Joseefë, 'ua -gba †. ⁶ 'A -plulu Jakccwëa 'nıbu -tugba bã kã. Jesu 'nyεa' 'nyε -be 'k sıaa' nı, 'a -plı 'nıbütlöa -gba 'k 'pala -fufı. 'Jru 'a -sopıplö ††.

⁷ Samariınlı 'doo nya jı 'nı 'pı. 'Iibaa' Jesu nı: «-Nyı 'mı 'nı -a 'mı.» ⁸ 'Ia 'taın 'lı 'ca 'wunyerenyüü mi bätã jı -jı -su. ⁹ 'Iibaa' Samariınlı nı: «-Ası 'ı nı -be -mıccw baa' juifenyüü nı, -be -sεε 'mı 'nı le? 'Be Samariınlı 'nı bã!» Juifë nyra Samarıınyüü 'nyı 'nönröwı -a ††. ¹⁰ 'Iibaa' Jesu nı: «-Ama jre tı dεεε Nyccw -nyıa' -mı nı, -be -ama jre tı nyccw 'daaa': «-Nyı 'mı 'nı -a 'mı» nı, -na 'mıgbe -teε, -mä nemã 'kccw -se -mä 'mı 'kã 'knyı -mı 'nı -nyεa' 'klã † -nyı.» ¹¹ 'Iibaa' 'ñı nı: «'Pläkãnyccw, 'nıbütlöa tıccw, -be -nyıa' dεε 'klaa -mä 'ään 'pı nı, -a 'pleε -nemã 'nı -nyεa' 'klã 'ba le? ¹² -Mä 'daa -bua -nyı -sı ana tu Jakccwë -nyıa' amı 'nıbütlöa kua' -pı 'wu? 'Ca 'mıgbe 'mı 'ään, 'ca 'jü nyra 'ca mıla nya 'mı 'ään.» ¹³ Jesu nya -gbala 'kccw: «Nyccw o nyccw 'mlaa' 'ää 'nı nı, 'mılatu nya 'kccw 'bla 'saww'u; ¹⁴ -maa nyccw o nyccw nemãa' 'nı 'nemãa' 'kccw -nyı 'mı nı, 'mılatu -ka -nemã 'kccw 'bla -a 'bla 'pıccw, -be 'nı 'nemãa' 'kccw -nyı nı, 'ınyı 'ca 'klãa 'mı -gbaalaa -beere 'niea ccwfa, 'kã 'ınyı 'kccw 'klälã 'nyıa' blöröfa kã -nyı ††.» ¹⁵ 'Iibaa' 'ñı nı:

†† Jeneesë 48.21-22; Josuee 24.32 ††† 'Jru 'A -SOPULÖ: GREEKëwıı 'lı nı, 'iibã: «-uundooa nē -gliiı 'lı». Jaan ma dıccw juifëa 'taın 'wu nı, anyı 'daa 'jru ma plösoı. Juifëa -nyεε nı, 'taın 'lı 'jru 'tccw, 'a -plı 'ü 'bala 'taın a -täsäku. -Maa amã 'daa ccwınyüü 'taın 'lı nı, -gıajıra -gliııbeı -uundooa bäsaa. 'A 'ıa 'taın 'lı 'ü mö 'nie 'wu. ††† Juifenyüü ma 'jä Samarıınyüü nı, 'üü 'ü 'dara -balınyüü, 'ñıgëa ni klalı -gböösa. 'Ia -gu 'ınyı 'bata -a Samarııııa 'mä 'üün -gbafe, 'ü nyra Samarıınyüü 'nyı 'mlara -köwö 'döo 'lı -a. § 'NıLı -NYεA' KLã: 'NıLı kã -gä Jesu 'paa' nı, tapönãnä bäsaa. 'Nyüna -Susu 'k 'daa, 'uu 'k 'papa' nı 'klı, 'uu 'mä nyccw 'klälã 'nyıa' blöröfa kã -nyı. 'Ä kã -gä Jesu 'paa. -Te 14; Jaan 7.38-39; Jeremıı 2.14; Sakarıı 13.1; 14.8 †† Sakarıı 13.1

«Pläkänyc, -nyl 'ml 'ia 'nult, 'mamlatu -ka -pl 'ml 'bla, 'n -ka -pl -te 'nu 'prerekalu ji.»

¹⁶ 'Iibää' Jesu nu: «Mi -a -we -na duc, 'kä 'a jö.»
¹⁷ 'Nlulul -nema: «'Nyl duc -a kä.» 'Iibää' Jesu nu: «-Ama 'daa: -Nyl duc -a kä, -kä -gä, ¹⁸ 'be -jäa ducul -gböo, -be c nyra -m 'c kua' -plu -wält nu, 'cnyl -na duc -a bä. 'Tili nu, -saal 'cucasa.» ¹⁹ 'Iibää' 'nlulul nu: «'N jresaa, nycsuuamlupalanycc -bä. ²⁰ 'Dugbalä kua' -pl 'äa 'kl ana tuu ma bibie Nycsua, -maa 'amok nu, 'a nuna Jerusaleemä 'iibä Nycsuua bibiefa †.» ²¹ 'Iibää' Jesu nu: «'Nluu o, 'tasrua 'cucasa 'n -gbala -ml, 'taun jö 'a -ka -nemä Tu 'dugba 'wli -a bibrie, 'i -ka -nemä bla Jerusaleemä -a bä ††. ²² Dele 'anya' jre, 'e 'a bibie, amok nu, e 'a jrea' 'e 'a bibie, 'be juifä käl 'lmluwuwuku jara. ²³ -Maa 'taun jö, -be 'i 'a 'lujrä, ü bibiea' Tu 'cucasa, ma -ka nemä Tu bibie nu, -susu 'l nyra 'cucasa 'l † 'ümä 'cnc bibrie. 'A 'samaa bibienyüü Tu 'bata ††. ²⁴ Nycsua bä -susu, ü kä 'lc wea' 'cnc kä 'ümä 'cnc -susu nyra 'cucasa 'l were.» ²⁵ 'Iibää' 'nlulul nu: «'N jre 'iin Mesii nya jia, c 'ü 'daraa' 'Kriisä, 'taun 'l 'cmäa' ji nu, 'cnya aml wiia 'lc -gbalaa.» ²⁶ Jesu nya -gbala 'cnc: «'Mok 'palaa' -plu -ml wii -gba nu, cnc 'n bä ††.»

²⁷ 'Ü -ka bä 'iin -gäl -be Jesua 'wunyerenyüü 'c. 'Ü 'jäa' 'cnc -be 'c nyra 'nlulul detea' nu, 'i kala 'üün ple 'kl ††. -Maa 'ünyl Jesu -a 'bete wiili 'c 'betre 'cnc le, 'aiä, wii 'plee 'c nyra 'cnc dete le? ²⁸ 'A -plu 'nlulul -gba 'ca betä 'kä, 'cnya fa fufulu, 'cnya mi bätäa nyüü -gbala: ²⁹ «'Ba ji 'amä nycnc -gbalaa' 'ml wiili kä 'lc 'n nua' 'jä! -Mää 'Kriisä -a -plu?» ³⁰ 'Üa 'lc nya 'cie bätä -be 'ü jö -te Jesu bää'. ³¹ 'Ca 'wunyerenyüü 'soso 'cnc 'wu bla: «'Rabii, jidee.» ³² -Maa 'cnya -gbala 'üün: «'Jijrele 'nemäa' ji 'e bäl, 'anyl 'een jre -a jre.» ³³ 'Ca 'wunyerenyüüa 'kpa -cnc 'ü 'paa wii c: «-Ii! Nyc -mooloo -beere dee ja 'cnc jijre?» ³⁴ Jesu nya -gbala 'üün: «'Na jijre bä -a nu wiili nycnc blca' 'ml 'daaa', -be -a 'wlara 'ca 'jrupa.» ³⁵ 'C -nema 'cnc nu: «'Anyl 'daa: -Söplü mcl tu 'l pütia 'mä -fcl.» 'Ba -jäa, 'am 'n -gbala; 'ba d 'nyü †† 'wu 'ba -puc pütia: 'ü 'a -fcl, 'ü 'a 'böbösa bä! ³⁶ Nycnc möa' -gbaakal, 'ü 'baal 'kä 'ü -nyee 'cnc, 'e 'c -tuuä -wält

† Samariinyüüa ple nuna 'dugbalä 'ü 'daraa' Garisiimä nu, 'a -nyee bä Nycsuua bibiefa. Juifäa ple Jerusaleemä basaa. 'I ja 'üa -cnc -yrc. -Be 'dugbalä nu, Israeleäa 'witrarafa basaa (Jeneesä 12.7; 33.20; Deteronyc 11.29; 27.12)

2 Kroni-

ikä 7.11-12

†† Wiili Jesu 'bataa' 'cmäa' 'nlulul -gbala nu, 'iibä: nycnc ple ma 'kpla Nycsuua wii 'cucasa -be cma -trääräl 'iin nu, 'iibä wii. † -SUSU 'L NYRA 'CUCASA 'L: 'Iibä nycsuuabieku 'nyl -pl 'doo 'wu -a bä. -Maa abla nycnc ple tere Nycsuua 'pel, a Nycsua -Susu 'tiere 'cnc. Nycsuuabieku kä 'imä 'cucasa 'lba; 'ia -gbaa bä: «'Sul Nycsua 'daaa', 'sul 'cnc bää' 'ca 'ju Jesu 'Kriisä 'l.» †† Malasii 1.11 †† 'cnc 'n bä: Nycsua 'mä kää' 'ca nyufa Moisé srara nu, 'asu 'c -ga 'ca nyufa 'nyru; 'ii Jesu 'dara 'ca nyufa. Egäcödä 3.13-14 ††† 'Ca 'wunyerenyüüa pleklkala; 'be juifäa 'bre nycnc bää' Rabii nu, cnc -be 'nlulul 'nyl detre 'wu -a. -Be 'cnc nu, Samariinyüü nyra juifenyüü 'ü 'nönrowli -a. ††† 'nyü: Greekä kätupcnc -midooa 'ml 'i -jira: «'ba d 'wli

'klälä 'nyla' blöröfa kaa -gu. 'Ia 'taun 'l, nycnc -goooo' -be -mcl 'bööa' nö drcu §. ³⁷ Tapönänälä 'daaa' -maa: «-Gogoa cnc bäl, -be 'böböa cnc bäl nu, 'cucasa basaa. ³⁸ -Te 'l 'anya' -goolo nu, 'ii 'n bl 'am -gbaalakal; -mölöö -fe 'jrupalä 'anya mi 'ään -gäl blö.»

³⁹ Wiili 'nlulul 'pa la' -be 'c 'daaa' -maa Jesu -gbala 'cnc wiili kä 'lc 'c nua' nu, 'ia -gu, Samariinyüü 'kcmle toro Jesu ple. ⁴⁰ Samariinyüüa 'mugbe jia', -be 'ü 'cnc 'cnc -gba nu, bibie 'ü bibie 'cnc 'cmä 'üün jrüü jie -gbasi. 'Cnya -si 'l jrüü 'cnc. ⁴¹ 'Ca 'papawia -gu nyüü 'kcmle nya toro 'cnc ple; ⁴² -be 'ü -gbala 'nlulul -maa: «-Mää wiili -gbaa', -mä 'ia -gu a -kanyl toro 'cnc ple, -maa ana 'mugbe nya 'cnc 'nyaklipo, a jre 'iin c 'sul 'cnc bää' 'kasa 'plaa 'lc 'lmlbanycnc 'Kriisä ††.»

'Ku -gälglaaranycc kpaöa 'jul Jesu 'pua'

Lukä 7.1-10; 17.5

⁴³ Jesu -sia' jrüü 'cnc nu, 'cnya mi Galilee; ⁴⁴ 'be 'ca 'mugbe 'pa kä 'iin. 'C nuna: Nycsuuamlupalanycc 'brea nyüü 'nyl 'dara 'cnc nycnc -a. ⁴⁵ 'C 'ca' Galilee nu, 'ia nyüü 'kpla 'cnc 'cucasa; 'ü 'jä wiili kä 'lc 'cnc nrörö kää' Jerusaleemä, -glulglu 'taun 'l. ⁴⁶ Jesu nya 'blöö Galileea Kanaa derl, 'i 'c 'cicri kää' 'nu -duven 'l. 'Kua -gälglaaranycc 'doo bä kä Kapereänumebätä, 'ca 'ju 'nyl kä -ya -a -ya. ⁴⁷ 'C 'nua' -maa Jesu 'a Judee 'cnc, 'a Galileea -tutu -gäl ji nu, 'cnya mi 'cnc bibie, c 'cie cnc 'cnc 'puc 'ca 'jul bää' jäjä 'nyuf ml. ⁴⁸ Jesu nya -gbala 'cnc: «'A -kaanlua' -saragbia tie nyra pleklkalawii 'jä nu, 'a -nemä 'ml ple -a toro.» ⁴⁹ 'Iibää' 'kua -gälglaaranycc kpaöo nu: «'Pläkänyc, 'cie c, -a ji 'na 'ju -pl. ja.» ⁵⁰ 'Iibää' Jesu nu: «Mi, -na 'ju bä 'plä 'wu.» 'Cnya toro Jesu mla wii ple, -be 'cnc mö -gböoli. ⁵¹ 'A mö nycnc mö l, -be 'cnc nyra 'ca 'jrufenyüü trarakl, 'ü jö 'cnc -gbala: «-Na 'ju 'a 'pu.» ⁵² 'Cnya 'bete 'üün: «-Gliii 'plee 'l 'ca fugba 'na le?» 'Iibää' nyüülü nu: «'Braasrua -gbiajrua -gliiicnc 'doo 'l ††, 'fugbalu cnc 'ca fugba 'l.» ⁵³ 'Ü -gbaa' 'iin nu, 'julba tu nya 'pa ple 'sul 'ia -gliii 'deelea 'ml Jesu -gbala 'cnc -na 'ju bä 'plä 'wu. 'Cnc -be 'ca -gböoö nya toro 'cnc ple. ⁵⁴ Jesu cnc Judee -be 'cnc jia' Galilee nu, 'a 'cnc ni -saragbia tiele 'cnc nua'.

-Wusublanycnc Jesu 'pua' Betesädaa 'nie 'dee -gba

Jaun 7.19-24; 9.1-17

5 'I -sia' nu, juifäa -glulglu bä l Jerusaleemä, Jesu nya mi 'l. ² -Be -nyee Jerusaleemä 'lee nu, 'nie 'dee bä -plu, -babläa palafawua -gba, 'e 'ü 'dara Betesädaa § Ebröowii 'l. 'Ea -gba bä papu -gböo. ³ -Wusublanyüü 'kcmle 'pepe 'l -wält: 'cncnyüü, kpapanyüü, nyüülü kä -gbaa dii jäa'. 'Nia 'kädögöde 'ü -glaaa ††, ⁴ 'be

§ Nycsuuamlupalanycc 'ü 'daraa' Amcscä, cnc 'paa -sul jöa' i kä 'ml -mcl -gbaalaa' 'mäa' -mcl -gooooa' 'wusi. Amcscä 9.13 †† 'Kriisä: -Taa -wäklöölä 'nyl greekä kätupcnc -midooa 'ml -a bä. ††† -GBI-AJRUa -GLIICNC 'DOO 'L: Greekewii 'l nu, 'iibä: «-uuncnc nä -gliii.» ††† Betesädaa: Greekä kätupcnc -midooa 'ml 'i -jira: Betesäta

'aanjä 'cecrie 'nielea 'mlü 'kä 'k 'dögö 'εen 'kä, -mλkλ -käti 'cerea' 'l, 'k 'kπ, 'süml 'ka -wusu ma bä †. 5 Nycc 'doo bä l 'l, -wusu 'blaa' 'cnk 'ia -st -glu -st -pu -st -uuntää. 6 Jesu 'jää' 'cnk 'k 'pia' -plu n, -be 'k 'jrea' 'saa -wusu nyaa' 'cnk -gba -wle n, 'cnk 'bete 'cnk: «-Baata -mä 'pu?» 7 'Iibää' -wusublanynck n: «'Pläkänycck o, 'nyl nycck -a kä 'cmä 'ml 'nie 'l bere εma 'dögökä, -be 'asl 'n mö 'nie 'l blö, 'kä nycck -moloo 'bösrö 'ml.» 8 'Iibää' Jesu n: «Sckwu, dckk -na -gbiteε 'wu, 'kä -nyεεε!» 9 'Köklesa nycck nya 'pu; 'cnk 'dckk 'ka -gbiteε 'wu, 'cnk 'nyε. 'Ia -srlll bä kä -fuflypasrly ††. 10 'A 'ia -gu juifē nya -gbala nycck Jesu 'pucka: «'Saarl bä -fuflypasrly, -nyl kä -a kä -mä -na -gbiteε -gbötö!» 11 Nycc nycck nya -gbala 'üün: «Nycc nycck 'pucka' 'ml, 'k -gbala 'ml: «Dckk -na -gbiteε 'wu, 'kä -nyεε.» 12 'Ünya 'bete 'cnk: «Nycc 'plεε bäsa, 'k -gbala -ml -maa: «Dckk -na -gbiteε 'wu, 'kä -nyεε le?» 13 -Maa 'k -kanyl nycck 'pucka' 'cm -a jre, 'be Jesu sakla -jria 'l. 14 'I -sia' n, Jesu nya jrä 'cnk Nyccsuaanyuku kpaku -wäly; 'cnk -gbala 'cnk: «-Jää -m, -nya 'pu; -kanyl nu -balu, -ml 'mäa' -ml -gäljrä -pl 'wusi.» 15 Nycc nycck nya mi, 'cnk -gbala juifēnyüü -ma Jesu 'pucka 'cnk. 16 'A 'ia -gu juifēnyüü prε Jesu 'ümä 'cnk 'bla ‡, 'be i 'k nua' n, -fuflypasrly 'l bäsa.

'Srl Jesu 'saa juifēnyüü -gäl

17 Jesu nya -gbala 'üün: «'Na Tu -ka -fεεε -pck 'jrupa, 'na 'mugbe 'ää 'n -fεεε ††.» 18 'Ia -gu juifēnyüü 'bata 'sckwu 'ka 'bablaku, -mäa -fuflypasrly 'cnk -trääräa' 'l, -mäa 'ia 'dooa -gu -a, -maa Nyccsual 'k 'daraa' 'ka 'mugbea Tu, -be 'k 'paplaa' 'ka nyufa Nyccsua 'kl. 19 Jesu nya 'patä 'cnk -gbala 'üün: «'Tasrla 'ccasa 'n -gbala 'am, 'Jua 'doo 'nyl 'l -a bla 'k nu dεε, wiili Tu nua' 'k 'jää' 'ii 'k nö: wiili kä 'fck Tu nöa', 'asl 'Ju nö bla 'iin. 20 'Be Tu -wa 'ka 'Ju, 'k srara 'cnk i kä 'fck 'k nöa', 'kä 'cnk 'cnk -ml 'sia' -taa ni 'wu srara, 'ana plckl 'mä kala. 21 'Srl Tu tεrεa' jäjänyüü 'kä -be 'k -nyεεε 'üün 'klä, 'asl 'Ju -nyεε bla 'klä -mλkλ 'k -waa'. 22 Tu 'nyl -tu nycck -gä -a, -maa 'Ju 'k -nyl -gää 'fck käl, 23 nyüüa 'fck 'mä 'Ju 'buala, 'srl 'ü 'bualaa' Tu. Nycc nycck 'nyl 'bualaa' 'Juls 'nyl Tuls bla' 'cnk -a 'buala.

24 «'Tasrla 'ccasa 'n -gbala 'am, nycck poa' 'na 'papawii 'nyakli -be 'k toro nycck bla' 'ml plε n, 'k kä 'klälä 'nyla' blöröfa kä. 'Da -gä -nēmä -träärä -a -träärä. 'Ia nycck, 'k 'a jäjä 'l ck, 'k 'a 'klä 'l ji. 25 'Tasrla 'ccasa 'n -gbala 'am, 'taun jö, -be 'ia 'tckck bla, jäjänyüü nya Nyccsuaa 'Jua wii 'wli 'nua; ü nēmää 'iin 'wli 'nu, 'ünya 'lbbä. 26 'Srl 'klä bäa' Tu 'l n, 'asl 'k -nyl 'Ju 'klä 'ämä

‡† 'niea 'kädögödee 'ü -glaa: -Taa waklüülü 'nyl greekē kätupckk -midooa 'ml -a bä. † -Taa 'pele (4) 'nyl greekē -kätupckk -midooa 'ml -a bä. †† -FUFLYPASRL: 'Sckrεεε bäsa, 'iibä juifēa -fuflypasrly. ‡ 'ümä 'cnk 'bla: Greekē kätupckk -midooa 'ml 'i -jyra: 'ümä 'cnk -gbi -gba nu †† Jenεεsē 2.2-3

'cnk 'lbbä. 27 'Cnya -nyl 'cnk 'klü 'cmä -gä -tu, 'kä Nycc 'Ju † 'k bäa' 'ia -gu. 28 'I 'n kcal 'am plε 'kl, 'ia 'taun jö nyüülü kä 'fck bäa' 'kuyi 'l nya 'ka wii 'wli 'nua, 29 'kä 'ünya 'l 'cie. -Mülü nua' 'ccasa, 'ünya 'kuaabre sck 'kä 'ünya 'klä 'jä, -maa -mölö nua' -balu, 'ünya 'kuaabre sck -gää -gu ††. 30 'Na 'doo 'nyl 'l -a bla -a nu 'na plckla wii. 'Srl 'n 'nööa', 'asl 'n -tuuä -gä; -be 'na -gä 'n -tuuäa' 'ä bä 'ccasa, 'be -mäa 'na plckla wii 'nyl nu, -maa wiili Tuls bla' 'ml 'bataa', 'ii 'n nö.

31 «'Na 'doo ma 'pa 'na -gä n, wiili 'mäa' 'lisa -nēmä wii 'wu -a 'bala. 32 Nycc -moloo bäl 'k 'paa 'na -gä, 'n jre 'iin wiili 'k 'saal 'na -gu, 'ccasa bäsa. 33 'A blck nyüü Jaan derl ††, 'cnk 'sal 'ccasa. 34 'Mck n, -mäa 'kä nycck 'mä 'na -gä 'pa, -maa 'amä 'lmlw, 'ia -gu 'n 'pa 'im. 35 Jaan -beere kä 'napεε 'ü -gölöa', ε nyaa'. 'Any nu 'εa dcku 'taun jie -a 'ml. 36 'Mck n, 'na -gä -si Jaan a nä 'wu. 'Jrupalä Tu -nyla' 'ml -a 'wlaraa', ä 'n -fεεεa', 'ää 'saal 'srl Tu bla' 'ml. 37 Tuls bla' 'ml, 'ka 'mugbe 'pa bla 'na -gä. 'A -kaapck 'ka mla wii 'wli 'nu, 'a -kaapck 'ka 'klul 'jä. 38 'Da 'papawii 'nyl 'am 'l -a bä, 'be nycck 'k bla' 'anyl toro 'cnk plε -a. 39 'A -täsa 'ccasa nyccsuapckku 'mufasa 'ana plε nua, 'ii 'mä 'am 'klälä 'nyla' blöröfa kä -nyl, -be -jyradiili, 'ii 'paa 'na -gä. 40 -Be 'anyl 'bata 'bata -a 'amä 'ml -gbajjrö 'amä 'klälä 'nyla' blöröfa 'kä 'jä. 41 -Mää nyüü 'nyl 'buala 'ml. 42 -Maa 'n jre 'am, 'anyl Nyccsua -a -wa. 43 'Na Tua 'nyrckl 'n jrörö, -be 'anyl 'kuεε 'ml 'l. Nycc -moloo ma jrörö 'ka 'mugbea 'nyrckl, 'anya 'cnk 'l 'kuεεa. 44 'Amck nyüüa 'bualaku käa' 'tu, -be ünyl 'bataa' Nyccsual bäa' 'doo, 'ka nē 'bualaku, -asl 'anya 'ml plckro le? 45 'Any bobo -maa 'mck nēmä -srl 'l 'ana -gbaa' -gä 'sa Tua 'kl. Nycc nycck 'mäa' 'l 'iin 'sa, 'k bä Moisé, 'k 'a 'piea' plε -gäl. 46 'Ama toro l Moisé plε n, 'anya l 'ml plckroa bla, 'be wiili 'k -jyraa' 'na -gä 'k 'pa §. 47 -Be 'ama 'nyl 'dara wiili 'k -jyraa' wii -a n, -asl 'anya 'na 'papawii wii 'dara le?»

Jesu 'fini nyüüa -diipo -diiscck -glulp (5 000) 'kl
Matiö 14.13-21; Maréké 6.30-44; Luké 9.10-17

6 'Ia 'fck -sia' n, Jesu nya 'prεε Galileea 'nie kpakile 'ü 'daraa' Tiberiadē, 'ää 'pe -mudee -gäl. 2 -Saragbia tielē 'k nöa' -be 'k 'pucka' -wusublanynck, 'ia -gu nyüü 'kckmle prε 'cnk derl. 3 Jesu nya 'jra 'dugba 'wli, 'a -nyεε 'k -be 'ka 'wonyerēnyüü ku. 4 -Be juifēa -glstglstle 'ü 'daraa' 'Paakē, 'εa 'taun 'cicrewäl. 5 Jesu dckka' 'klul 'wu -be 'k 'jää' nyüü 'kckmlea -jria 'ü jaraa' 'ka 'pell n, 'cnk 'bete Filipē: «-A 'plεε anya -pl 'fck -srooro, -be anya nyüülü kua' -pl -nyl le?» 6 Jesu jre 'srl 'cmäa' nu -maa -jckck 'k 'bete 'cnk. 7 Filipē nya -gbala 'cnk: «-Bakää anyl -su deniea -glstckck 'fck ††, -be anyl -pä 'ua klüü jie, 'u -nēmä 'üün ml -a bla.» 8 'Iibää' 'ka 'wonyerēnyüüa -tckpck 'doo, Simck Pieεrēa -wlaJu Andree n:

†† Daniēl 7.13-14 ††† Daniēl 12.2 ††† Jaan 1.19 § De-teronckmē 18.15 † DENIA -GLULCK: Denie 'dee bä 'üa 'brea jrüü 'dooa 'pepeemölii.

⁹ «Nylbenyukl 'doo bā -pɪ 'k'laa ɔlɛgɛa †'flɔkbū -gböo nyra -srü jie 'kɔɔ. -Maa dɛɛ 'plɛɛ 'imä -taa nyüü 'kɔkɔm-lɛlü -gba nu le?» ¹⁰ Jesu -nɛma nu: «'Ba -gbala 'üa 'fɔ ü kɔkɔwält.» 'Sipi 'kɔkɔmlɛ bā ɪ -plu. 'Ünya kɔ kɔ 'iin 'wu. 'Ü bā nylberüa -diipu -diisɔɔ -gluɔpuu 'samaa dɛɛ (5 000). ¹¹ Jesu nya dɔɔ 'flɔklɔ 'wu, 'ɔnya 'trɛɛ Nyɔsua, 'ɔnya -päälä 'uun 'ɔa 'wunyerenyüü -bɛ 'ɔa 'wunyerenyüü -päälä 'uun nyüülü kɔ kɔa' -wält 'lɪ. 'Asɪ 'ɔ -päälä bɪa 'üün -srü 'lɪ 'sɪmɪ -moloo ma -wa. ¹² Nyüülü döa', 'ɔnya -gbala 'ɔa 'wunyerenyüü: «'Ba 'büto klüü -mlɪ tɔɔa' 'lɪ, dɛɛ -pɪ 'mɔkɔ.» ¹³ 'Ü jia' ɔlɛgɛa 'flɔkbū -gböölü 'ɔ 'paplaa' -gält nɪ, 'ua -mulu tɔɔa' 'lɪ 'ü 'bütoa' nɪ, 'u 'sɪɛ dɔɔgɪ -pu -bɛ 'kɔɔ. ¹⁴ Nyüülü 'jää' -saragbia tiele Jesu nua', 'ü -nɛma: «Nɔkɔɔ kua' -pɪ 'kɔ bā 'kasa nyɔsuaamlɪpalanyɔɔ kɔkɔ nɛmäa' 'plää 'mlɪ jɪ †.» ¹⁵ -Bɛ Jesu jrea' 'saa 'ünya 'ɔa 'klɛɛ jia 'ümä 'kɔ 'ku 'lunröro nɪ, 'ɔa 'doo nya 'patä 'ɔnya 'blöo 'dugba 'wli dɛɪ.

Jesu 'nyere 'nie 'klɪ

Matiö 14.22-34; Maréké 6.45-53

¹⁶ -Gbiajru mia' nɪ, Jesua 'wunyerenyüü nya 'cere 'nie -gba. ¹⁷ 'Ünya 'jra -gɔɔ 'dooa mlɪ, -bɛ 'ü 'plɛɛ 'nie 'ü mö Kaperɛnaumɛ. 'Ia 'taun 'lɪ -gbia 'a ka, -bɛ Jesu -kaanjɪ 'üün -gäljɪrä. ¹⁸ -Püpö kpakö nya jɪ, 'niea 'fɔ 'dögökä. ¹⁹ 'Ümä -gɔɔ 'duduu 'ümä kilometrɛ -gböo 'aie -uun-dooa †'samaa dɛɛ nukalɪ mi nɪ, 'ü 'jää Jesu 'wu -bɛ 'ɔ 'nyere 'nie 'klɪ, 'ɔ jɪjɪrö 'üa -gɔɔ -gba. Nyalɛ nya 'bla 'üün. ²⁰ 'Tibäa' Jesu nu: «'Mɔɔ bäsaa, ɲalɛ 'nyɪ 'bla 'amɪ!» ²¹ 'Ü 'jrara 'kɔɔ -gɔɔ 'lɪ dotro, -bɛ 'ü 'tɔ -tɛ 'lɪ 'ü mö la' †.

Jijirele -nyɛɛa' 'klälä 'nyla' blöröfa kä

²² 'Ia -srɪ -gbaa' 'kä nɪ, nyüü -mülü tɔɔ la' 'niea 'pɛ -mele -gält nya -tu 'iin 'nyügba 'srɪ -gɔɔ 'doo tɔɔ la' -plɪ †, -bɛ Jesu nyra 'ɔa 'wunyerenyüü 'nyla' 'lumlörö -bɛ 'üa 'kɔɔ faa' -gɔɔ 'ü mia'. ²³ -Goli -mɪdoo nya sɔ bätälä 'ü 'daraa' Tiberiadɛ, 'ünya jɪ -plɪlɪ Jesu 'trɛɛɛ kää' Nyɔsua -bɛ 'ü jia' 'flɔɔ, 'ia -gba. ²⁴ Nyüü jrea' 'saa 'ɔ nyra 'ɔa 'wunyerenyüü 'nyɪ 'lɪ -tɔɔɔ -a bā nɪ, 'üa 'mugbɛ nya 'jra -gɔɔlɪlɪ 'lɪ 'ünya mi Kaperɛnaumɛ Jesu 'batra. ²⁵ 'Ü jraa' 'kɔɔ 'niea 'wlugba nɪ, 'ü -nɛma: «'Rabii, 'taun 'plɛɛ 'lɪ -jɪ -tɛ le?» ²⁶ Jesu nya -gbala 'üün: «'Tasɪɪa 'ɔɔɔasa 'n -gbala 'amɪ, -mä -saragbia tielɛ 'n nua' -bɛ 'a 'jää' -mä 'ia -gu 'anyɪ 'bata 'mlɪ, -maa 'flɔɔ 'a jia' -bɛ 'a döa', 'ia -gu 'a 'bata 'mlɪ.»

²⁷ «'A 'nɪ -fɛ 'jrɔpa jɪjɪrɪlɪ -fɛɛɛa' 'ia -gu, -maa 'ba -fɛ 'jrɔpa -mlɪ bāa' -wɪlara 'klä 'ia -gu, i Nyɔɔa 'Ju 'mäa' 'amɪ

-nyɪ. 'ɔɔ Tu Nyɔsua -nyɪ 'ɔa 'klü.» ²⁸ 'Tibäa' 'üün nɪ: «-Asɪ anya nu -bɛ anya Nyɔsua 'jrɔpa -fɛ le?» ²⁹ Jesu nya -gbala 'üün: «'Nyɔsuaa 'jrɔpalä amäa' -fɛ 'ää bā 'ba toro nyɔɔɔ 'ɔ bɔa' plɛ †.» ³⁰ 'Tibäa' 'üün nɪ: «-Saragbia tie 'plɛɛ -nya -plɪ nu i anya 'jä, -bɛ anya -mlɪ pletoro le? 'Jrupa 'plɛɛ -nɛmä -plɪ nu le?» ³¹ Ana tuu bā kää' -aaga 'lɪ nɪ, 'maanɛ † 'ü jɪ 'srɪ nyɔsuaɔɔɔɔ -gbaa': Cɛɪa 'flɔɔ 'ɔ -nyɪ 'üün, 'uu 'ü jɪ †.» ³² Jesu nya -gbala 'üün: «'Tasɪɪa 'ɔɔɔasa 'n -gbala 'amɪ, -mäa Moisé 'nyɪ 'amɪ cɛɪa 'flɔɔ -nyɪ, -maa 'na Tu 'kɔ -nyɛɛ 'amɪ cɛɪa 'tasɪɪa 'flɔɔ. ³³ Nyɔsuaa 'flɔklɔ nɪ, 'au sɔa' cɛɪ -bɛ u -nyɛɛa' 'plä 'klä.» ³⁴ 'Ü -nɛma nɪ: «'Pläkänɔɔ, -nyɪ amɪ 'ia nu 'flɔklɔ 'pɔɔɔɔ.» ³⁵ Jesu nya -gbala 'üün: «'Mɔɔ nɪ, 'mɔɔ bā 'flɔklɔ † bāa' 'klä. Nyɔɔɔ jöa' 'na -nyɛɛ, -gbɛka -nɛmä -srɪ 'mɔɔ -a 'bla, -bɛ -mɔɔ toroa' 'mlɪ plɛ nɪ, 'mamlatu -nɛmä -srɪ 'mɔɔ -a 'bla.

³⁶ «'Nyaa kä 'amɪ 'iin -gbala 'la, 'anya 'jä 'mlɪ, -maa 'anyɪ toro 'mlɪ plɛ -a. ³⁷ 'Ü kä 'fɔ Tu -nyɪa' 'mlɪ 'ünya 'na 'pɛɪ jia, -bɛ 'nɛmä bɪa nyɔɔɔ jöa' 'na 'pɛɪ -fält -a bɛ 'pɔɔɔ. ³⁸ 'Nyɪ cɛɪ -a sɔ 'mä 'na plɛ 'klɪa wii nu, -maa 'n jɪ 'mä nyɔɔɔ bɔa' 'mlɪ, 'mä 'ɔa ni nu. ³⁹ -Bɛ wiili Tulɔ † bɔa' 'mlɪ 'bataa' nɪ, 'iibä, 'nyɪ 'mɔɔ ü kä 'fɔ 'ɔ -nyɪa' 'mlɪ 'üa -tɔɔɔɔ 'doo; -maa -a 'ba 'üün 'kuaabre 'plää bɪarafa 'wu. ⁴⁰ Wiili 'na Tu † bɔa' 'mlɪ 'bataa' nɪ, 'iibä: nyɔɔ o nyɔɔ 'jää' 'Ju, -bɛ ɔ toroa' 'kɔɔ plɛ nɪ, ɔ 'jää 'klälä 'nyla' blöröfa kä, -bɛ 'plää bɪarafa 'wu 'mä 'üün 'kuaabre 'ba.»

⁴¹ Jesu 'daaa' -gu «'Mɔɔ bā 'flɔklɔ sɔa' cɛɪ» nɪ, 'ia -gu juifɛ -ɲɔɲlowält: ⁴² «-Mää Josefɛa 'ju Jesulɔ kä tu nyra 'ɔa 'yio a jrea', -mäa 'kɔ -a? 'Ia -gbaa -bɛ 'ɔ nö -maa: «Cɛɪ 'n sɔ le?» ⁴³ 'Tibäa' Jesu nu: «'A 'nɪ 'pala -plɛɪ wii 'ana -tɔɔɔɔ! ⁴⁴ Tulɔ bɔa' 'mlɪ ma 'nyɪ 'mlɪ nyɔɔ -gba -a 'kuɛɛɛ, nyɔɔa 'mlɔɔ 'nyɪ 'lɪ -a bɪa ɔ bā 'mlɪ dɛɪ. -Bɛ nyɔɔɔ bāa' 'mlɪ dɛɪ nɪ, 'nya 'kɔɔ 'kuaabre 'baa 'plää bɪarafa 'wu. ⁴⁵ Nyɔsuaamlɪpalanyüüa -kɔɔɔ 'nyɪ 'daa -maa: «'Nyɔsua nya 'üa 'fɔ 'kɔɔa †?» 'Ia 'taun 'lɪ nyɔɔ o nyɔɔ poa' Tu 'nyakli, -bɛ 'ɔ -trääräa' 'lɪ 'ɔa 'kɔɔɔɔɔ nɪ, 'ɔnya 'na 'pɛɪ jia. ⁴⁶ Nyɔɔ -kaapɔ Tu 'jä, ima 'nyɪ ɔ sɔa' Nyɔsuaa -nyɛɛ -a bā; 'kɔ 'jä Tu. ⁴⁷ 'Tasɪɪa 'ɔɔɔasa 'n -gbala 'amɪ, nyɔɔɔ toroa' 'mlɪ plɛ kä 'klälä 'nyla' blöröfa kä. ⁴⁸ 'Mɔɔ bā 'flɔklɔ -nyɛɛa' 'klä.

⁴⁹ «'Ana tuu jɪ 'maanɛ -aaga 'lɪ, 'asɛ 'ü jä. ⁵⁰ -Jää 'flɔklɔ sɔa' cɛɪ, nyɔɔ ma jɪ 'uun 'ɔ -pɪ jä. ⁵¹ 'Mɔɔ bā 'flɔklɔ sɔa' cɛɪ, u -nyɛɛa' 'klä. Nyɔɔ ma jɪ 'uun, 'ɔnya 'klälä 'nyla' blöröfa kä 'jää. -Bɛ 'flɔklɔ 'nɛmäa' 'kɔɔ -nyɪ nɪ, 'na 'jajɛ bäsaa, 'ɛɛ 'nɛmä -nyɪ 'plää 'klää -gu.»

⁵² 'I -gält juifɛa 'kɔɔ -toplo 'lɪ: «'Ia -gbaa -bɛ 'ɔmä amɪ 'ɔa 'jajɛ -nyɪ amä 'ɛɛn jɪ le?» ⁵³ Jesu nya -gbala 'üün: «'Tasɪɪa 'ɔɔɔasa 'n -gbala 'amɪ, 'ama 'nyɪ Nyɔɔɔ 'Ju 'jajɛ -a jɪ, -bɛ 'ama 'nyɪ 'ɔa -toru -a 'mla, 'klä 'nyɪ 'amɪ 'lɪ -a bā.

⁵⁴ Nyɔɔɔ jöa' 'na 'jajɛ, -bɛ ɔ 'mlaaa' 'na -toru nɪ, 'kɔ kä

† ɔlɛgɛ: 'I -beere -nyɔɔ. 'Puablanyüüa jɪjɪɛ ma bäsaa.
 †† Nyɔsuaamlɪpalanyɔɔ Nyɔsua 'daaa' 'ɔmäa' ja nɪ, 'kɔ bā Mesii. Nyɔsuaamlɪpalanyɔɔ Nyɔsua 'daaa' 'ɔmäa' ja nɪ, 'kɔ bā Mesii. -Möläö 'kɔɔ -maa: Mesiiɔ nɪ, 'kɔ nɛmä 'iin nu 'kä 'flɔklɔ nya cɛɪ 'ɔ 'kä 'ünya -tutu 'wu böblö, 'srɪ Moisé nua'. † Greekewii nö: sɛtadɛ -glua 'samaa dɛɛ
 †† Jɔɔbɛ 38.9-11; 'Lɪbrɛɛɛɔɔ 29.3-4, 10-11; 65.5-7; 89.9; 'Lɪbrɛɛɛɔɔ 107.23-32 †† Greekɛ kätɔɔɔɔ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪra teklɪ: «'uulu nɪ, 'ua 'mlɪ 'ɔa 'wunyerenyüü 'jra

††† Rɔmɛnyüü 3.28 ††† 'MAANɛ: 'A jɪjɪrɪlɪ Nyɔsua -nyɪa' 'Is-raeɛɛɛnyüü 'ü bā -aaga 'lɪ. § Egɛsɔɔdɛ 16.4,15; 'Lɪbrɛɛɛɔɔ 78.24 †† 'FLɔɔ: 'A juifɛnyüüa jɪjɪɪ, 'srɪ bakuɛnyɔɔ jɪjɪɛ bāa' -kɔɔɔ. ††† Tulɔ: Greekɛ -kätɔɔɔɔ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪra: «-Bɛ wiili nyɔɔɔ †† 'na Tu: Greekɛ -kätɔɔɔɔ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪra: «'Wiili nyɔɔɔ ††† Esaii 54.13

'klälä 'nyla' blöröfa kä, 'kä 'nyaa 'ככ 'kuaabre 'ba 'plää buarafa 'wu. ⁵⁵ 'Na 'jaje bä 'tasurta jijre, 'na -toru nya bä 'tasurta 'mamladii. ⁵⁶ Nyכככ jöa' 'na 'jaje -be כ 'mlaaa' 'na -toru, 'כ bä 'mı 'l -be 'n bä 'ככ 'l. ⁵⁷ 'Suru 'l bā Tulb blca' 'mı kaa' 'nyri -be 'n baa' 'l nı, nyכככ nēmāa' 'mı ji, 'asu 'nēmā bıa 'nyrikä -be 'cmä 'l bā. ⁵⁸ -Jää 'fכככ sčā' cel. 'Uu -be 'maanēlē 'ana tuu jia' -be 'ü jaa' 'nyl dēē 'dee -a bä †. Nyכככ 'mäa' -taa nu ji, 'čnya 'klälä 'nyla' blöröfa kä 'jaa.» ⁵⁹ I kä 'fכ Jesu 'paa' -plu nı, Kapereñaumē 'č 'pala 'iin, juifēa 'sraaplanyuku -wält 'č 'kplara 'ümü 'iin.

-Plälä Piēerē 'saa'

⁶⁰ Jesua 'wunyerenyüüa -tčrupıčba 'kčkčmlē bıaa' 'ככ 'nyaklipopoku nı, 'ü -nēma: «Wiili 'č 'saalt, 'i klal; nyככ 'plēē 'mä 'iin 'klı 'nyiere le?» ⁶¹ Jesu jrea' 'iin 'surı 'ča 'wunyerenyüü -ŋıŋloa' -wält -be 'ü 'paaa' 'iin nı, 'iibā: «Wiili 'n 'paa', 'i pa 'amı -gba 'la? ⁶² -Be 'taun 'l 'amāa' Nyכככ 'ju 'jä 'cmāa' -plulu 'č ma baa' 'jra le? ⁶³ -Susu 'uu -nyēēē nyככ 'klä, 'jaje 'nyl dēē -a bä. Wiili 'n -gbalaa' 'amı 'i bä -susu nyra 'klä ††. ⁶⁴ -Maa, 'doorodoo bä 'ana -tčrupıč, 'ünyl 'dara 'iin wii -a.» 'Be 'bala 'kčkolofa 'wu Jesu jre nyüülü 'nyl toroa' 'ככ plē, nyra nyכככ nēmāa' 'ככ 'sa. ⁶⁵ 'Čnya -nēma 'sčככwu: «'A 'ia -gu 'n -gbala 'ı 'amı -maa, nyככ Tu 'nyla' 'mı -gba 'kuēēē, 'ča 'mugbe 'nyl 'l -a bıa כ -mē 'mı -gält.» ⁶⁶ 'Bala wiili 'č 'paa' 'ia -srı 'l, 'ča 'wunyerenyüü 'kčkčmlē sč 'ככ derı, 'ü nyra 'ככ 'sč -kanyl 'nyerē 'wu -a. ⁶⁷ Jesu nya 'bete nyüüponyüüčsčklü: «-Be 'amč le? 'Anyı mi -a mi?» ⁶⁸ 'Iibāa' Simככ Piēerē nı: «'Pläkányככ, nyככ 'plēē kä -nyēē anya -plu mi le? -Na mlıa wii -nyēē 'klälä 'nyla' blöröfa kä. ⁶⁹ A toro -na mlıa wii plē, anya jre 'sa -mč bä 'Kriisē, 'Lbā Nyčsuaa 'ju †.» ⁷⁰ Jesu nya -gbala 'üün: «-Mää 'mč 'nyl 'l 'ana nyüüponyüüčsč 'baa? -Be 'ana -tčrupıčba 'doo bä Sataan 'el!» ⁷¹ 'A Simכככ 'ju 'ü 'daraa' Judaa Isēkario ††, 'ככ Jesu 'daa, 'be 'ככ nēmā 'ככ 'sa, 'č bä nyüüponyüüčsč -tčrupıč.

Jesua -włajülü 'nyl toroa' 'ככ plē

Jaan 5.44; Jaan 15.18-19; Matiö 10.16

7 'Ia 'fכ -sia' nı, Galileea -tutu -gält Jesu -piie. -Be juifēnyüü 'bataa' 'ča 'bablaku nı, 'ia -gu 'čnyl 'bata Judeea mimiku -a. ² Juifēa -tetua -glısgłtsıa 'taun 'ci-crea' -wält nı ††, ³ 'ča -włajü nya -gbala 'ככ: «-Sč -tē, mi Judee, -na 'wunyerenyüü 'mä bıa -na 'jrupa 'jä. ⁴ Nyככ 'daaa' 'ümā 'ča -gä 'pa nı, -mää 'ככ 'nyl -sisie. I -nōa' nı, -na 'mugbe, -mč -a -srara -na nyufa nyüü 'kl.» ⁵ 'Be 'ča

† 'Librērečכככ 78.24 †† Jaan 5.24 † 'Lbā Nyčsuaa 'ju: Greekē -kätıčכככ -mıdooa 'mlı 'i -jıjra: «-mč bä Nyčsuaa 'Nyünanyčč 'Kriisē, Nyčsuaa 'Nyünanyčככ.» †† Greekē -kätıčכככ -mıdooa 'mlı 'i -jıjra: «'A Judaa, Simככ Isēkarioa 'ju, †† 'Ia -glısgłtsıe ma jräl nı, Jerusaleemē 'ü mö Nyčsuaa 'tree, papladiili 'wua' 'lmlı 'ia -gu, -be 'surı Nyčsuaa nua' 'č 'jaa' Israeelēa nyaterı 'ü bä kaa' -aaga 'l (Levitikiē 23.33-43; Deteronכככ 16.13-15; Sakarii 14.16-19

-włajüa 'mugbe 'nyl toro bıa 'ככ plē -a. ⁶ Jesu nya -gbala 'üün: «'Mčככ nı, 'na ni 'taun -kaanglı 'l jra, -maa 'ana 'taun 'l a bä 'plčuplč. ⁷ 'Plä 'nyl 'l -a bıa ä jrara 'amı 'nyüa 'mlı; 'mčככ nı, 'ä jrara 'mı 'nyüa 'mlı, dēēē kä -gu 'n 'daaa' 'äa nunugbi bubč ††. ⁸ 'Amčככ nı, 'ba mi -glısgłtsı 'l, -maa 'mčככ nı, 'na 'taun -kaanglı 'l jra; 'n -kanyl ji 'l -a ††.» ⁹ 'č nua' -plu 'saa 'č -gbalaa' 'üün nı, 'čnya tč Galilee.

Wiili Jesu 'kplaa' -tetua -glısgłtsı 'l

Lukē 2.34; Jaan 3.34; 5.5-18; Römēnyüü 2.17-23; Jaan 8.19-24

¹⁰ Jesua -włajü mia' -glısgłtsı 'l nı, 'čnya mi 'l bıa, -maa 'č -sisie. ¹¹ 'Ü 'jää -glısgłtsı, -be juifē 'bata 'ככ: «-A 'plēē 'č bä le?» ¹² 'Ča -gä 'ü -toplo 'l -jria 'l. -Möläö nö: «'Čıčanyככ 'č bä» -be -möläö nö: «-Gbagble; nyüü 'č 'baa 'nyufč 'wu.» ¹³ Juifēa -gu ŋale 'blaa 'üün; nyככ 'nyl 'włalkä 'čnyl 'pa 'ča -gä -a. ¹⁴ -Glısgłtsı 'mä 'l mım-lökäl mi nı, Jesu nya pa Nyčsuaanyuku kpaku -wält -be 'č 'kplā. ¹⁵ 'I kala juifēnyüü plēklı, 'ü -nēma: «-Ası 'č nu -be 'č jre nyčsuapככkua 'mlıa wii le? 'ככ 'nyla' 'ia -suku pa †.» ¹⁶ Jesu nya -gbala 'üün: «'Na 'kplıkpıaku 'nyl 'na bobowlia 'jrupa -a bä, -maa nyכככ blca' 'mı 'ča bobowli bāsa. ¹⁷ Nyכככ 'bataa' Nyčsuaa mlıa wiia 'luträäräku nya 'iin jrea 'na 'kplıkpıaku ma sč Nyčsuaa -nyēē, 'aie ima 'daa 'na 'mugbea bobowli. ¹⁸ Nyכככ kä 'mč 'palaa' 'ča 'mugbea 'nyrikłı wii nı, 'ča 'mugbea 'bualaku 'č 'bata. -Maa -mč 'bataa' nyכככ blca' 'ככ 'ča 'bualaku nı, 'č 'saalt 'čcasa, -gbagble 'nyl 'ča 'ltsawıia 'mlı -a bä. ¹⁹ Moısē 'nyl 'amı -dča -kככ -a -nyl? -Be 'asıē 'ana nyככ 'doo 'nyl -trääräl 'uun -a. Dēplēē kä -gu 'a 'bata 'na 'bablaku le?» ²⁰ 'Iibāa' -jria nı: «'Domoo bä -mı 'l -ale? Nyככ 'plēē 'daa 'cmā -mı 'bla le?» ²¹ 'Iibāa' Jesu nı: «'Dii jielı 'n nua' -plu 'i kala 'amı plēklı ††† ²² Moısēl 'kplaa' 'amı 'böböku nı, -mää 'ככ -tēē 'nyl 'iin ja, tuu ja 'iin, -be 'a 'böö nyüü -fıflupasrı 'l 'e! ²³ 'Ama 'bö nyככ -fıflupasrı 'l, 'kä 'a -plı -dčl Moısē jaa' wala nı, dēplēē kä -gu 'a 'paa 'na 'cre 'mlı, nyכככ kä 'fכ 'n 'pučā -fıflupasrı 'l, 'ča -gu le? ²⁴ 'Anył tē nyüü 'klı 'anył 'bö 'üün -gä -gält, 'surı 'čcasa baa' 'ası 'ba 'bö -gä.»

Jesu bä 'kasa 'Kriisē?

²⁵ Jerusaleemēa nyüü 'doorodoo nö -maa: «-Mää -mč 'ü 'bataa' 'ümāa' 'bla, -mää 'ככ -a? ²⁶ 'č bä -tē -jria 'klı 'č 'paa wii, -be 'ünyl čē mē! -Ale ana 'wlikłıa nyüü 'a 'nyie 'kasa 'ככ bä 'Kriisē? ²⁷ -Be -mč 'kua' -plı a jre 'ča 'kčkolofa -o; -maa 'Kriisē ma ji -srı, nyככ -nēmā 'ča sčfa -a jre.» ²⁸ Jesu 'kplaraa' Nyčsuaanyuku kpaku -wält nı, 'čnya nyra: «'A jre 'mı, 'anya jre 'na sččfā nı? 'Na 'mugbe 'nyl 'wu -a sč 'nyl ji -a ji. Nyכככ blca' 'mı, 'č bä plē-toronıčככ, -maa 'anył 'ככ jre -a jre. ²⁹ 'Mčככ nı, 'n jre

††† Jaan 15.19 ††† 'n -kanyl ji 'l -a: Greekē -kätıčכככ -mıdooa 'mlı 'ii -jıjra: 'n -kaanglı mi † Juifēa -nyēē nı, nyככ ma nēmā 'kplā nı, Rabiia -gba 'č 'kplā, 'fכwu 'kä 'č 'kplā. -Be nyככ 'nyla' 'ia -suku pa nı, 'nyl kä -kä 'cmā nyככ 'kplā. †† Jaan 5.1-8

‘ככ, ‘כא -nyee ‘n ככ, -be ‘ככ bl ‘ml.»³⁰ ‘Ia -gu ‘ü ‘bata l ‘ümä ‘ככ ‘kpla, -maa nyככ ‘nyl ‘ככ -gba -a -fe; ‘כא ‘taun -kaanlu ‘lujrä. ³¹ -Jrialtanyüü ‘ככmlē toro ‘ככ plē. ‘Ü ‘bete ‘üa nyüfē: «‘Tain ‘l ‘Kriisēl ‘mäa’ -sru ji, ‘kä ‘כא nē -saragbia tielē nya -sru nyככ kua’ -pla ni ‘wusi -ale?»³² Farisinyüü ‘nua’ ‘iin ‘wli -jria -tcrupl n, ‘ia -gu ‘ünya nyra -gbsaperunyüü kpakü bl ‘ככ nycsuaanyükölia ‘sugla derl ‘ümä ‘ככ ‘kpla. ³³ Jesu -nēma: «‘N -ka -sööö ‘amü jrüü jie -gba, -be ‘mä nyככ bba’ ‘ml ‘כא -nyee mi. ³⁴ ‘Anyä ‘ml ‘bataa, -maa ‘a -nēmä ‘ml -a ‘jä, -be -plulu ‘nēmää’ bā n, ‘anyl ‘l -a bla ‘amä ‘l ji.»³⁵ ‘Ü -gbaa’ ‘saa n, juifēa ‘kpc ‘paa wii כ: «-A ‘plēē ‘כmä mi -be a -nēmä ‘ככ ‘jä le? -Ale juifē -mülü mia’ greekenyüüa -tcrupl ‘כmä mi ‘כmä ‘üün † ‘kplaa? ³⁶ Wii ‘plēē bā: ‘Anyä ‘ml ‘bataa, -maa ‘a -nēmä ‘ml -a ‘jä le, -be -plulu ‘nēmää’ bā n, ‘anyl ‘l -a bla ‘amä ‘l ji le?» »

‘Nlu -nyeeä’ ‘klä

Jaan 4.10-14; ‘Nyügljawii 22.17

³⁷ -Glisgltsa -gälü büara jrüülü bää’ ‘ea -sru n, Jesu nya swu -be ‘כ -gboloml ‘כ ‘paa wii: «‘Mamlatu ma ‘bla nyככ, כ ji -te ‘n bää’, ‘כmä ‘mla ††. ³⁸ Nyככ toroa’ ‘ml plē n, ‘nlu -nyeeä’ ‘klä nya ‘כä ‘kläa ml -gbaala, ‘sru ‘i -jyraa’ nycsuaapככ ‘l.»³⁹ ‘A -Susulu ‘mäa’ nyüülü toroa’ ‘ככ plē -gälü ‘cere n, ‘ua -gä ‘כ ‘paa. ‘Ia ‘taunl -Susulu -kaanlu ‘üün -gälü ‘cere, ‘be Jesu -kaanlu cea ‘ml ‘buala.

Nyüülü ‘bölöa’ -tia Jesua -gu

Aketē 28.23-27; Lukē 12.51; Jeremii 8.8-9

⁴⁰ -Jria ‘la nyüü ‘ככmlē ‘nua’ wiili ‘כ ‘paaa’ ‘wli n, ‘ü -nēma: «‘Nycsuaamlpalanyככ ku -pl ‘kasa.»⁴¹ -Mölöo nö: «‘Kriisē bäsaa.» -Be -mölöo nö: «‘Galileea -tutu -gälü ‘Kriisē ‘mä l ככ? ⁴² Nycsuaapככ ‘nyl ‘daa Daviidēa -glüg-bö ‘l ‘כä bätälä ‘ü ‘daraa’ Betēleemē, ‘ii ‘Kriisēl ‘mä ככ †?»⁴³ ‘Asl ‘ü nu ‘ünya ‘bölötia, Jesua -gu. ⁴⁴ -Mölöo ‘bata l ‘כä ‘kpakplaku, -ma ‘ia nyככ ‘doo ‘nyl ‘ככ -gba -a -fe. ⁴⁵ ‘Suglalē -gbsaperunyüü kpakü nyra Farisinyüü bl ‘a’ nya ‘blööder. ‘Ünya ‘bete ‘üün: «‘Deplēē kä -gu ‘anyl ‘ככ ja le?»⁴⁶ ‘Iibäa’ ‘suglalē n: «‘Sru ‘כ ‘paaa’ wii nyככ -kaap ‘saa wiipa.»⁴⁷ ‘Iibäa’ Farisinyüü n: «‘‘Da ‘papawii ‘a ‘amü ‘tukä ‘anya ‘ככ derlblöo? ⁴⁸ ‘A ‘jä -gbsaperunyככ ‘doo ‘aie Farisinyככ ‘üa -tcrupl ‘doo ‘dara ‘כä mlüa wii wii? ⁴⁹ -Ale nyüülü bää’ -nyee -jria ‘l ‘ünya’ -d jre, ü busua’ ††!»⁵⁰ Nikodēemēl ji kää’ -gbiara Jesu ‘jäkal n, ‘כ bā ‘üa -tcrupl, ‘כ ‘daa: ⁵¹ «-Dכl a ‘klaaa’, ‘uu ‘daa a

† ‘Üün: ‘A juifenyüülü mia’ ‘plä -mölöo -gälü ku, ‘aie ‘ünya’ juifē bā. †† ‘Üa -tetua -glisgltsa ‘taun ‘l n, ‘n -feee ‘jrupa ‘ככmlē. ‘Ia -gbaaa’ ‘drü tää: ‘doo, ‘n ‘paa ‘üün ‘nlu Nycsua -nyl kää’ ‘üün -aaga ‘l, ‘ia -gä plē (Egēsככdē 17.1-7; Nככbrē 20.8-13

Sakarii 14.16-17

Sakarii 13.1; Esaii 44.3

‡ Miseen 5.2

†† Farisinyüü ‘nyl ‘bata nyüülü bää’ -jrialtawii -a; ‘ü nunta nyüülü ‘nyl -dכ -a jre. Nyככ ‘nyla’ -dכ jre n, ‘nyl ‘l -a bla ‘כ nu deē, -be Nycsua ‘nyl ‘pa ‘ia nyככ ‘n -a. ‘כ ‘ü ‘dara «-balunyüü».

‘kכn nyככ ‘ככsw, ‘kä a ‘bete ‘ככ deēle ‘כ nua?»⁵² ‘Iibäa’ ‘üün n: «‘Galileenככ bā bla? Te Nycsuaapככkua ‘ml, -nya ‘saa jrea -mäa Galilee nycsuaamlpalanyככ -nēmä ככ ‘plכ ††!»⁵³ -Moloo ma swu ‘כä -gböölü ‘כ mö.

‘Nluul ‘paa’ bätēsa

Deteronככmē 22.22; ‘Lbrerepככku 50.16-21; Rכmēnyüü 2.1-3,17-23

8 Jesu nya mi Oliivēa ‘Dugba ‘wli. ² -Suwla -nyruu ‘nya mi ‘swכw Nycsuaanyuku kpaku -wäl. Nyüüa

‘ככ nya trara ‘כä -gba; ‘ככny kuwäl -be ‘כ ‘kpla ‘üün. ³ -Dכkplanyüü nyra Farisinyüü nya ja ‘nyl ‘doo ‘ü ‘kplaraa’ bätēsa -gälü. ⁴ ‘Iibä: «‘Kplkplanyככ, ‘nyl kua’ -pl n, bätēsa -gälü a ‘kplara ‘ככ. ⁵ -Be -dכä -pככkua ‘ml n, Moisë -gbala amü a ‘kakla ‘ia ‘samaa ‘nyl ‘täkē ††. -Be -ככ, -asl -gbaa le?»⁶ ‘Ü nöa’ -plü ‘saa n, ‘ümä ‘ככ bčuderl ‘pa, -be ‘ümä ‘ככ wii ‘kplara. -Maa Jesu toroa’ ‘wufli n, ‘כä wli ‘כ nö -be ‘כ -jyra -tutu ‘wu. ⁷ ‘Ü -ka -mēea’ ‘ככ -gälü, ü ‘betea’ n, ‘nya -gäklü ‘כ -nēmä: «‘Ana -tcruplככ nyככ bää’ ‘l -balü ‘nyla’ ‘l bā n, ‘כ -kätü ‘כ be ‘ככ ‘täkä.»⁸ ‘Ünya -ny ‘swכw ‘kä -be ‘כ -jyra. ⁹ ‘Ü ‘nua’ wiili ‘כ ‘paa’ ‘wli, -be -ככ jrea’ ‘kasa ‘כä ‘mugbea -gbi n, ככ tagbü -gälü -a -ככ blaadie -gälü, ‘doorodoo ‘ü nu ‘ünya mö mö. Jesu nyra ‘nyl nya tu -plü. ¹⁰ ‘Ü ‘swכw ‘wli ‘wu -be ‘כ -kanyl ‘jäa’ nyככ n, ima ‘nyl ‘nyl kua ‘doo -a bā n, Jesu nya ‘bete ‘ככ: «‘Nlu, -a ‘jäa nyüülü ‘mä la’ -ml ‘kכn le? -Ale nyככ ‘nyl -ml -a ‘kpla?»¹¹ ‘Iibäa’ ‘nyl n: «‘Woo ‘la, ‘Pläkānyככ!» Jesu nya -gbala ‘ככ: «‘Na ‘mugbe ‘nēmä -ml -a ‘kכn; mi, -maa -kaanyl n -balü.»

Jesu bā ‘plāa -sru

Jaan 1.4-5,9-12; 5.36-37; 12.46-50

¹² Jesu nya ‘patä ‘ככny -gbala ‘üün: «‘Mככ n, ‘ככ bā ‘plāa -sru ††; nyככ prea’ ‘ml derl, -nēmä ‘jčrčrčkplü ‘l -a ‘nyere, -maa ‘ככny -sru ‘klāa -sru kää.»¹³ ‘Iibäa’ Farisinyüü n: «‘Wiili ‘saal -mäa ‘ččasa -a, -na ‘doo -ככ ‘paa -na -gä.»¹⁴ Jesu -nēma n: «‘Bakää ‘na ‘doo ‘paa ‘na -gä n, wiili ‘n ‘saal ‘ččasa bäsaa. ‘N jre -plü ‘l ‘n swכä, -be -plü ‘l ‘n möa’ ‘n jre ‘l, -maa ‘amככ n, ‘anyl ‘l -a jre. ¹⁵ ‘Sru ‘ana plē -waa’ ‘asl ‘a -tuuä -gä. ‘Mככ n, -mäa ‘sü ‘nyl -tu -gä. ¹⁶ -Be ama -tu l -gä n, ‘na -gä nya ‘ččasa bää, ‘be ‘nyl ‘doo -a bā; Tul blča’ ‘ml bā ‘ml derl. ¹⁷ ‘Ana -dכä -pככkua ‘ml, ‘i -jyra ‘kä nyüü ‘swכä ‘mlüa wii bā ‘ččasa †. ¹⁸ ‘na ‘mugbe ‘paa ‘na -gä, -be Tul blča’ ‘ml ‘paa ‘na -gä.»¹⁹ ‘Ünya ‘bete ‘ככ: «‘-A ‘jäa -na tul le?» ‘Iibäa’

†† Nycsuaamlpalanyüülü ‘ü ‘daraa’ Jonaasē nyra Nauumē n, Galileenyüü ‘ü bā. ‘Perunyüü ‘nyla’ -gu Galileenyüü -wa n, ‘aie ‘ü -gba ‘saa. ††† Levitiikē 20.10; Deteronככmē 22.22-24

††† -Tetua -glisgltsi ‘l n, kapua ‘jrupa -sümlö. ‘Ü -gölö kapu -kplokplo Nycsuaanyuku kpakua -saple ‘l. -Gbia o -gbia, -moloo ma bälü ‘כ -gölö ‘כä -teri ‘i ‘ččä -be ‘כ ye. ‘U ‘paa Is-raeēlēnyüü plē, ‘taun ‘l ‘ü ma ‘nyereä’ -aaga ‘l, ‘ia kapulu ma sraraa’ ‘üün ‘nyuf -be ‘ü ma ‘nyeeä’ (Egēsככdē 13.21; 14.19-25; ‘Lbrerepככku 27.1 Esaii 42.6;

49.6 § Deteronככmē 19.15; 17.6; Nככbrē 35.30

Jesu nu: «'Anyt 'ml -a jre, 'anyt 'na Tu -a jre. 'Ama jre l 'ml nu, 'anya l 'na Tu jrea bla.»

²⁰ Jesu nöa' -plu 'saa 'k 'paaa' wii nu, Nyksuaanyuku kpaku -wält 'k 'kptara. -Plu 'l 'ü 'pææa' nyksuamölii, 'ii 'k ku; -maa nykk 'nyl 'k 'kpla -a 'kpla, 'ca 'taun -kaanlu 'ljrä.

Celta nykk Jesu

²¹ Jesu nya -gbala 'üün 'sawu: «Mö 'n mö, 'anya 'ml 'bataa, 'kä 'anya 'ana -balu 'l 'jä. -Plulu 'n möa' 'anyt 'l -a bla 'amä 'l 'ji.» ²² 'Iibäa' juifë nu: «'Da nyufa 'cmä 'bla -ale? 'Be 'k nnta: «-Plulu 'n möa' 'anyt 'l -a bla 'amä 'l 'ji.»» ²³ 'Onya -gbala 'üün: «-Tutu -gälta nyüü 'a bä; 'makk nu, celta nc 'n bä. 'Plälä kua' -pu 'äa nyüü 'a bä; 'makk nu, 'nyl 'äa nykk -a bä. ²⁴ 'Aie 'n -gbala 'aml, 'anya 'ana -balu 'l 'jä. 'Ama 'nyl 'k 'n baa' † wii -a 'dara 'anya 'ana -balu 'l 'jä. ²⁵ 'Iibäa' juifë nu: «Nykk 'plæ -bä le?» 'Onya -gbala 'üün: «Wiili 'n -gbala la' 'aml 'kälolofa 'wu, 'k 'n bä.» ²⁶ 'N kä 'kakkmlæ 'mä 'ii 'pa 'ana -gu, -gä 'kakkmlæ bä 'aml -gäl 'mä 'ään -tu. Nykk 'blca' 'ml 'ca nä bä 'ccasa, -be i 'n 'nröröa' 'ca mlu 'wli, 'ii 'n -gbala 'plä. ²⁷ -Maa 'srl 'cmä Tua -gä 'pa 'ünyl 'iin jre -a jre. ²⁸ 'Ia -gu Jesu nya -gbala 'üün: «'Tain 'l 'amäa' Nykk 'ju 'jrara nu, 'a -plu 'amä nykk 'n baa' jre †, -be 'srl 'nyl nua' 'na 'dooa ple 'kltu wii, -maa 'n nöa' wiili Tu 'kplaa' 'ml. ²⁹ Nykk 'blca' 'ml bä 'ml der; 'knyl 'ml der -a s, 'be wiili 'k 'bataa' 'a 'ii 'n nöa 'doo.»

Jesu -be Abraamë

³⁰ Jesu nöa' 'saa 'k 'paaa' wii nu, 'kakkmlæ toro 'kcn ple. ³¹ Jesu nya -gbala juifënyüü 'daa' -maa 'ü toro 'kcn ple: «'Ama ku 'na mltu wii 'l nu, 'na 'wunyerenyüü 'a bä 'kasa, ³² 'kä 'anya 'ccasa jre, 'kä 'ccasa nya 'aml -geei -dæ -gäl 'ba. ‡» ³³ 'Ünya -gbala 'k -maa nu: «'Abraamëa -glügböklä 'jü a bä, a -ka -pu nykk -geei bä †; deplæ kä -gu -gbala aml -maa a -ka -nëmä -goou -a bä le?» ³⁴ Jesu nya -gbala 'üün: «'Tasrlta 'ccasa 'n -gbala 'aml, nykk nöa' -balu, -balua -geei 'k bä. ³⁵ 'Be -geei 'nyl tccw -gböööa mltu -a, -maa 'ju tccw -gböööa mltu. ³⁶ 'Ii känyrl 'ju † ma 'ba 'aml -geei -gäl nu, 'a -ka -nëmä 'kasa -goou -a bä. ³⁷ 'N jre 'iin 'srl 'a baa' 'Abraamëa -glügböklä 'jü, -be 'asæ 'a 'bata 'na 'bablaku; dæle kä -gu, 'na 'papawiaa kufa 'nyl 'ana pleklä bä. ³⁸ 'Makk nu, wiili 'n 'jä. 'na Tu -gba 'ii 'n 'saalt, -be 'amkk nu, wiili 'a 'nröröa' 'ana tua mltu 'wli nu, 'ii 'a nö.» ³⁹ 'Iibäa' 'üün nu: «'Ana tu bä 'Abraamë.» Jesu nya -gbala 'üün: «'Ama bä l 'Abraamëa 'jü nu, 'Abraamëa -gbi 'a nëmä l nu. ⁴⁰ -Maa 'a

† 'k 'N BÄ: Nyksua 'mä kaa' 'ca nyufa Moisé srara nu, 'asl 'k -ga 'ca nyufa 'nyru; 'ii Jesu 'dara 'ca nyufa. Egësködë 3.13-14 †† 'N BÄÄ: Te pleltsasrawiili -'jraa' Jaan 8.24 ‡ Juifënyüüa ple nykk ma jre -d 'iibä 'ca 'lmlwu. †† Israæelënyüü nu, Ejiipëtënyüüa -goou 'ü bä Ba-bilkknä -tutu -gäl, bätälä 'ü 'daraa' 'Perësë nyra bla Sirii. -Kätisa nu, Römë ma 'kama 'üün. -Maa 'ü ma 'jä 'üa -glügbö nu, 'ü nunla 'üü Nyksua 'bal mltu. Deteronkkmë 7.6 †† 'Ju: Nyksual 'k baa' Tu, 'ca 'ju basaa.

'bata 'amä 'ml 'bla 'mkk -gbalaa' 'aml 'ccasalä 'n 'nröröa' Nyksuaa mltu 'wli; 'Abraamë 'nyl 'iin 'saa -a nu. ⁴¹ 'Ana tua -gbi 'a 'klaa.» 'Iibäa' 'üün nu: «'Anyt -sarluuju -a bä; Tu 'doo a kä, 'k bä Nyksua.» ⁴² Jesu -nëma: «'Nyksua ma bä l 'ana tu nu, 'anya l 'ml -waa. Nyksual, 'k 'l 'n s -be 'n jö; -mää 'na 'mugbe 'l 'nyl jrörö, -maa 'k 'k bl 'ml. ⁴³ De-plæ kä -gu 'anyt 'na 'papawii jre le? 'Be 'anyt 'l -a bla 'amä 'na 'papawii 'nyaklipo. ⁴⁴ 'Amkk nu, 'ana tu bä Sa-taan. Wiili 'ana tu 'bataa' 'ii 'a 'bata 'amä nu. 'Bala 'pläa 'kälolofa 'wu 'k bä nyüublanykk, 'knyl 'salt 'ccasa -a, 'ccasa 'nyl 'k 'l -a bä. 'Oma 'salt 'ca ple 'kltu wii, 'ia 'fca bä -gbagble. -Gbagblekänykk 'k bä, -be 'k bä -gbagblea tu. ⁴⁵ -Maa 'makk nu, dæle kä -gu 'n 'saalt 'ccasa nu, 'anyt 'ba 'na mltu wii nykk 'wu -a. ⁴⁶ 'Ana -tccw, nykk 'plæ 'mä 'ml -balulu 'n nua' srara le? -Be deplæ kä -gu ama 'salt 'ccasa, 'anyt 'dara 'iin wii le? ⁴⁷ Nykk baa' Nyksua 'ju nu, Nyksuaa mltu wii 'k ponyakli. 'Anyt Nyksuaa 'jü -a bä, 'ii känyrl 'a 'nu po 'ca mltu wii 'nyakli -a.»

Jesu -si Abraamë 'wu

⁴⁸ 'Iibäa' juifë nu: «'A 'daa Samariinykk -bä ††, domoo bä -ml 'l, anyt -gbagble -a kä.» ⁴⁹ Jesu -nëma nu: «'Domoo 'nyl 'ml 'l -a bä. 'Na Tu 'n 'buala, -be 'anyt 'buala 'ml. ⁵⁰ -Mää 'na 'bualaku 'nyl 'bata; 'k 'bataa' 'na 'bualaku, 'k bäl, 'k -tuuä -gä. ⁵¹ 'Tasrlta 'ccasa 'n -gbala 'aml, nykk ma -trääräl 'na mltu wii, 'k -nëmä jäjäku -a 'jä 'plu.» ⁵² 'Iibäa' juifë nu: «'A jre 'kasa 'saa domoo bä -ml 'l. 'Abraamë jä, nyksuaamlpalanyüü jä bla, 'kä -jäa -maa: «'Nykk ma -trääräl -na mltu wii, 'k -nëmä jäjäku -a 'jä 'plupluka -gu.» ⁵³ -M -si ana tu 'Abraamëlä 'jää' 'wu? Nyksuaamlpalanyüü nya jä. -Asl -daara -na nyufa le?» ⁵⁴ 'Iibäa' Jesu nu: «'Ama 'buala 'na nyufa nu, i -nëmä -k -a kä. 'Na Tu 'k 'buala 'ml, 'k 'a 'daraa' 'ana Nyksua, ⁵⁵ -be 'anyl jre. 'Makk nu, 'n jre 'kcn, -be ama 'daa l 'nyl 'kcn jre -a jre nu, 'nyaa 'ana 'sa bä, 'nyaa -gbagblekänykk bä. -Maa 'n jre 'kcn, -be 'n -trääräl 'ca mltu wii. ⁵⁶ 'Ana tu 'Abraamë jre 'iin 'ca pleklä, 'srl 'cmäa' 'na jijisrl 'jä. 'k 'jäa' 'iin, drcu nya 'si 'kcn 'kl.» ⁵⁷ 'Iibäa' juifë nu: «-Kaanlu -sta -glu -s -pu 'jä, -be -jäa 'Abraamë!» ⁵⁸ Jesu nya -gbala 'üün: «'Tasrlta 'ccasa 'n -gbala 'aml, 'mkk bä -plu 'fwu 'Abraamë nya 'mä ji.» ⁵⁹ 'Ia -gu 'ü drcu 'täkä 'wu 'ümä 'kml 'üün 'kakla ††. Jesu nya -sisie 'knya 'cie Nyksuaanyüköli. 'Onya -srörö 'üa -tccw, 'knya mi ‡.

Nykk 'kcca' -be 'ü -gua' 'k Jesu 'puca'

Jaan 8.12; Marëkë 8.22-25

9 Jesu -sööö l 'knya 'jä nykk 'doo 'ü -gua' 'kcn 'kcn. ² 'Da 'wunyerenyüü nya 'bete 'kcn: «'Rabii ††, deplæ

†† SAMARIINYKK -BÄ: 'Ii juifënyüü nö -be 'ü srörö Jesu. 'Ü jrara Samariinyüü 'nyüa 'ml 'ünya -si -mül 'nyl 'Nyksua jre 'wu. ††† Juifëa -d 'l nu, nykk ma -jree Nyksua nu, 'ü kä 'ümä 'kcn 'täkä 'kakla 'cmä jä. § 'Onya -srörö 'üa -tccw, 'knya mi: -Taa waklüülü 'nyl greëkë kätppckl -midooa 'ml -a bä. ††† RABII: Ebröwii 'l 'iibä: «'Kpikpianykk.» Juifëa -d 'ml -ama 'træ 'kplkpanykk nu, -kä -mä 'daa 'Rabbi' 'lträäräku -gu.

kä -gu 'ü -gu nyckkua' -pı -be 'kch' le? -Moxpıe nu -balu le? 'kch' -ale nyüülü -gua' 'kch' ?»³ 'Tibää' Jesu nu: «-Mää kä 'kch' 'aie nyüülü -gua' 'kch' 'ü nu -balu -a, -maa Nycksua 'mä 'ca 'klää 'mlı 'jrupa -fexere, 'ümä 'ään 'jä. 4 'Sıru -sıru -ka bää' 'lı, 'n kä 'mä nyckkua bla' 'mı 'ca 'jrupa -fe. -Gbia jö, äma nyaa' ka, nyckk -kanyı -fe 'jrupa -a. 5 'N -ka bää' 'plää 'mlı nu, 'mckkä bää 'plää -sıru.»⁶ 'C bla wii 'papaku nu, 'kny' 'pa -tutu 'wu -tatu. 'Cny' 'tara 'ia paplu 'knyckkua 'nyü -gälı, 7 'kny' -gbala 'kch: «Mi -a -fıturo 'ıtırolä 'ü 'daraa' Siloe ††, 'äa 'mlı». Siloea -gbaa bää: «Bckknyckk. Nyckk nıa mi 'kny' -fıturo 'lı; 'c mia' derı 'blöö 'c 'jääkä.

8 'Ca -möölö nyra nyüülü jre kää' 'kch, 'sıru 'c ma -sıeıa' mölıı nu, 'iibä: «-Mää -mckk ma kua' -pı 'c ma -sıeıa' mölıı -mää 'kch -a?»⁹ -Möölö nö: «'C bäsaa» -be -mülü nö: «'Büa! Jajra 'ü jajra!» 'Ca 'mugbe nö: «'Mckkä bäsaa.»¹⁰ 'Ünya 'bete 'kch: «-Ası nu -be -jääkä le?»¹¹ 'C -nema: «Nyckk 'ü 'daraa' Jesu, 'c 'tara 'na 'nyü 'klı paplu, 'c -nema: «Mi -a -fıturo 'ıtırolä 'ü 'daraa' Siloe, 'äa 'mlı.» 'Nyaa mi 'nyaa -fıturo 'lı, 'na 'nyü nıa -jierokı.»¹² 'Ünya 'bete 'kch: «-A 'plee nyckk bää le?» 'C -nema: «-Plı 'lı 'c bää' 'nyı 'lı -a jre.»

'Nckknyckk Farısyüü 'betea'
Jaan 10.37-38; Esaiı 6.9-10; Lukë 6.22-23

13 'Ünya fa nyckk ma 'kck' Farısyüüa -nyee. 14 -Sıru kä 'mlı Jesu nıa' paplu -be 'c -jıea' nyckkua 'nyü nu, -fıflıpasrı † bäsaa. 15 'C 'kca' Farısyüü nıa 'bete 'kch 'sıru 'c nıa' 'käjädeı. 'Cny' -gbala 'üün: «'Na 'nyü 'klı 'c 'tara paplu, 'n -fıtua' 'nyaa 'jäkä.»¹⁶ Nyckk nıa' 'saa 'c -gbalaa' 'üün nu, 'iibäa' Farısyüü 'doorodoo nu: «-Mää Nycksua 'nyı nyckkua' -pı bı; 'knyı -träärälı -fıflıpasrı -a.» -Möölö nö: «-Balınyckk 'plee 'mä 'samaa -saragbia fıeıe nu le?» 'Ünya 'bölıta. 17 'Ünya 'bete 'kcknyckk: «-Mckkä 'nyü 'c -jıea' nu, -ası -gbaaa' 'ca -gu le?» 'Tıbää' 'kch: «Nycksua mlıpalanyckk 'c bää.»¹⁸ 'Sıru nyckk 'mä kä 'kch -be 'cmä 'swckw 'käjä nu, juıfë 'nyı 'iın wıı -a 'dara. 'Ünya mi 'ünya ja nyüülü -gua' 'kch. 19 'Ünya 'bete 'üün: «'Ana 'julı 'a 'daaa' 'c 'kck' nyckkua 'wu, 'c 'ku -pı? -Be -ası 'ı nu -be 'c 'jääkä le?»²⁰ 'Tıbää' 'ca tuu nu: «'Wiılı a jrea': ana 'ju bäsaa, a -gua' 'kch 'c 'kch, 21 -maa 'sıru 'cmä -plı 'käjä, 'aie nyckk -jıea' 'ca 'nyü nu, anyı 'iın jre -a jre. 'Ba 'bete 'ca 'mugbe, -mäa nyckk 'knyı bää; 'kny' 'ıııaa.»²² Juıfëa ñalea -gu nyckkua tuu nu 'saa 'ü 'pawıı. 'Be 'ü plaa' 'sraa nu, 'ü nııta nyckk 'mäa' 'daa Jesu bää 'Krııse nu, 'ünya 'kch 'üa 'sraaplanyuku 'wu prea ††. 23 'A 'ia -gu 'ca tuu 'daa: «'Ba 'bete 'ca 'mugbe, 'c -kanyı nyckk -a bää.»

† Egëscckdë 20.5 †† SıLOEE: 'A 'nıı bää' Jerısalëemë 'ı'pıca' nyüü. -Tetua -gıısgııı ma jrälı nu, 'ıı 'ü 'pree -be 'ü nö dıı 'kckmıe. 'I paa 'üün Nycksuaa 'papaıta -gä ple. † Juıfë -dc nııta nyckk 'nyı -fe 'jrupa -fıflıpasrı 'lı. 'Ia -gu nyckk 'pıpıckı nyra -tıtua susoku bää bla 'jrupa; 'ı -sııe. †† 'Üma pree nyckk 'üa 'wıııııınyckkölı nu, nyüü ma 'jä 'kch jäjänyckk 'ü 'dara 'kch. 'Ü -kanyı 'dara 'kch nyckk -a.

24 Farısyüü nıa 'patä 'ünya we nyckk, 'iıbä: «'Nycksuaa 'nyııklı -gu 'salı 'cıcaıa. A jre 'iın 'sıru nyckk bää' -balınyckk.»²⁵ Nyckk -nema: «'Cma bää -balınyckk 'nyı 'iın jre -a jre; waklöö 'döö 'n jre: 'maa 'nyı 'jäkä -a, -maa 'kcklesapıı 'n 'jääkä.»²⁶ 'Tıbää' 'üün nu: «'Deplee 'c nu -mı -gba le? -Ası 'c nu -na 'nyü -jıe deıe le?»²⁷ 'Tıbää' nyckk nu: «'Nyaa 'ı 'amı 'iın -gbala, 'anyı 'mı 'nyaklı -a po; 'ıe 'a -ka 'betre 'mı 'iın 'lı le? -Ale 'a 'bata 'amä bla 'ca 'wınyerenyüü bää?»²⁸ 'Ünya -jıe 'kch -be 'ü nö: «-Mckkä 'ca 'wınyerenyckk, -maa amckk nu, Moısëa 'wınyerenyüü a bää. 29 'Wiılı a jrea' Moısë Nycksua 'pala wıı -gba, -maa -mckk kua' -pı, anyı 'ca sofa -a jre.»³⁰ 'Tıbää' nyckk nu: «'A wıılı kalaa' 'mı pleklı, 'anyı 'ca sofa -a jre, -be 'c 'jıe 'na 'nyü. 31 'Ana 'fıru jre 'iın 'sıru Nycksua 'nyı 'saa -balınyckk -gälı; -maa nyckk ma 'buala 'kch, -be cma nu wıılı 'c Nycksua 'bataa' nu, 'a 'ia nyckk 'c 'saa -gälı. 32 A -kaapıı 'nu -maa nyckk -jıe nyckk 'kck' 'ca nyckkua 'wu, 'ca 'nyü 'klı. 33 Nyckk kua' -pı ma 'nyı Nycksuaa -nyee -a 'c 'ı nu, 'c -nemä deıe -a nu.»³⁴ 'Tıbää' 'üün nu: «-Na 'fıru -glooro -balu 'lı, -be -nö -mä amı 'kpa?» 'Ünya pre 'kch.

35 Jesu 'nua' 'sıru Farısyüü prea' nyckk nu, 'ü traa' 'kny' 'bete 'kch: «'Toro Nycksuaa 'ju †† ple?»³⁶ Nyckk -nema: «'Pläkänyckk o, nyckk 'plee 'c bää, -be 'mä 'kch pıetoro le?»³⁷ 'Tıbää' Jesu nu: «-Nya 'kch 'jä, nyckk detrea' -mı -gba 'c bäsaa.»³⁸ Nyckk -nema: «'Pläkänyckk, 'n toro -mı ple.» 'Cny' 'pa Jesua 'klcktru kotıfıı. 39 Jesu -nema: «-Gäa -gu 'n jı -taa 'plälä kua' -pı 'äa 'mlı, 'kä -mülü 'nyı 'jäa' 'kä 'mä 'käjä, -be -mülü 'jäaa' 'kä 'mä 'kck.»⁴⁰ Farısyüü 'doorodoolü nyra 'kch bää 'ıa' -plıı 'nua' 'iın 'wıı 'ünya 'bete 'kch: «'A 'kck bııaa?»⁴¹ 'Tıbää' Jesu nu: «'Ama 'kck 'ı nu, -balu -nemä 'ı 'amı 'lı -a bää, -maa 'a nııta: 'A 'jääkä, 'a 'ia -gu 'ana -balu ku 'amı -gälı.»

'Cıca -babıeëgbanyerenyckk Jesu
Jaan 9.24-38; Esekıeıle 34.1-19

10 Jesu -nema: «'Tasıııa 'cıcaıa 'n -gbala 'amı, nyckk 'nyı -sröröa' -babıeëa -gıba 'palafa 'wu, -be 'c -plööa' 'uun nu, 'jeııenyckk 'c bää, 'kny' bää -gbug -blııcknyckk. 2 -Maa -mckk sröröa' 'palafa 'wu, 'c bää -babıeëgbanyerenyckk. 3 'Cma jı nu, nyckk -glaaraa' -glı -gälı 'saa 'kch tatu 'klı, 'kä -babıeë 'nöö 'ca mlıa wıı 'wıı. 'C we 'ca nu -babıeëa 'nyıı, 'kä 'c fa 'üün -fälı. 4 'Cma 'cıe 'ca -babıeëa 'fıru nu, 'c -taa 'üün 'nyufı 'klı, -be 'ca -babıeë pre 'kch derı, 'be 'ü jre 'ca mlıa wıı. 5 'Ü -nemä 'pıı nyctıgbanyckk derı -a pre; 'ııderı 'ü nemä 'kch tuııı, 'be 'ünyı nyctıgbanyüüa mlıa wıı mlıkä -a jre.»⁶ 'Wiılı Jesu nıa' -plıı 'saa 'c 'papııa' 'klı nu, 'ünyı 'ıa -gbaa 'wıı -a nu.

7 Jesu nıa -gbala 'swckw 'üün nu: «'Tasıııa 'cıcaıa 'n -gbala 'amı, 'mckkä bää -babıeëa -gıba 'mëmıa. 8 Nyüülü kä 'fıru -taa' 'mı 'nyufı 'klcktru nu, 'jeııenyüü nyra -gbug -blıınyüü ††† 'ü bää; -maa -babıeë 'nyı 'üün 'nyaklı -a po.

††† Nycksuaa 'ju: Greekë kätıpckk -mııııı 'mlı 'ı -jııııı: Nyckk 'ju.

⁹ 'Maa' ba 'mēmla: nycc ma -gō 'mī 'lī cma pa nī, 'cnyā 'lūmltwsa. 'Cnyā paa, 'kā 'cnyā 'cie, 'cnyā jijre 'jāa. ¹⁰ 'Jē-jienycc jō 'cmā 'jīe, 'cmā -plēlūbō, 'cmā dii bublō. 'Mccā nī, 'n jī -bablēē 'mā 'klā 'jā, 'klālā kā -srī 'nyā' -pē. ¹¹ 'Cī-ca -bablēēgbanyerēnycc 'n bā. 'Cīca -bablēēg-banyerēnycc 'saa 'ca 'klā 'ca -bablēēa -gu. ¹² -Maa 'jru-pafenycc 'nyā' -bablēēgbanyerēnycc bā, -bē cnyā' -bablēēlē kā nī, cma 'jā kaklamrē † emā jī nī, 'a -plū 'c tē -bablēē 'kā 'c fī, 'kā kaklamrē 'babla 'ūūn, 'kā 'ū -gbagba 'kā. ¹³ 'Fī 'c fī, 'bē 'jrupafenycc 'c bā. 'C -nēmā 'ca nyufa -a sīara 'cmā 'lī -bablēē mlūba. ¹⁴ 'Mccā bā 'cīca -bablēēgbanyerēnycc. 'N jre 'na -bablēē, 'na -bablēē nya jre 'mī. ¹⁵ 'Srī Tu jreā' 'mī, 'asī 'n jre Tu, -bē 'n 'saa 'na 'klā 'na -bablēēa -gu. ¹⁶ 'N kā -bablēē -mōlōō, 'ūnyī -tē -glō 'lī -a bā ††. 'Ūūlū nī, 'n kā -a ja 'ūūn, 'ūnyā 'na mlūa wīī 'wli 'nua, 'ūnyā -bablēēa -glūgbō 'dōō bāa, 'kā 'ūnyā -gbanyerēnycc 'doo kā. ¹⁷ 'N 'saa 'na 'klā, 'īa -gu Tu -wa 'mī, -bē 'mā -plī 'āān 'jā 'sccw. ¹⁸ Nycc 'nyī 'ba 'āān 'mī kālī -a. 'Na 'mlcc -nyēē 'āān ‡. 'N 'mrēē -a -nyī 'āān, -bē 'n 'mrēē -a cccō 'āān 'wu; 'n 'klāa 'īa 'klū. 'A wīīī 'na Tu -gbalaa' 'mī -a nua'. ¹⁹ Wīīī 'c 'paa', 'īīa -gu juifē nya 'bōlō 'sccw -tūa. ²⁰ 'Ūa -tccrūcc 'kccōmlē nntūa: «Nyccō domoo bāa' 'lī, 'c saklāa' nī, dēplēē kā -gu 'a po 'cch 'nyaklī lē?» ²¹ -Mōlōō nō -maa: «-Māā nycc domoo bāa' 'lī -māā 'cch 'nyī 'pa 'samaa wīī; domoo 'mrēē 'c -jīe 'nccōnyūūa 'nyū 'klī?»

Jesu -bē Nyccsua bā 'doo

²² 'I -sia' nī, Nyccsuaanyuku kpakua -glīstglīstī nya jrālī Jerusaleēmē; 'ī bā sccā 'taīn ††. ²³ Jesu -pīe 'c Nyccsuaanyuku kpakua -saplē 'lūa -plūlū 'ū 'daraa' Sa-lomccā -fūflupalafa. ²⁴ Juifē nya trara 'cch 'klī, 'īībā nī: «-Māā -mlatī anyī -mī 'nyaklīpō! -Ama bā 'kasa 'Kriisē nī, -gbala amī 'īīn 'cīcasa.» ²⁵ Jesu nya -gbala 'ūūn: «'Nyāa 'c amī 'īīn -gbala, -maa 'anyī 'īīn wīī -a 'dara. 'Jru-palā 'n -fēēēēā' 'na Tūa 'nyrīklī nī, 'āā 'paa 'na -gā. ²⁶ -Maa 'amccō nī, 'anyī toro 'mī plē -a, 'bē 'anyī 'na -bablēē -a bā. ²⁷ 'Na -bablēē 'nōō 'na mlūa wīī 'wli; 'n jre 'ūūn, -bē 'ū prē 'mī dērī. ²⁸ 'N -nyēē 'ūūn 'klālā 'nyā' blōrōfa kā; 'ū -nēmā jā -a jā 'plcc. Nycc -nēmā blā 'mī 'ūūn kālī -a 'ba. ²⁹ 'Na Tūlō -nyā' 'mī 'ūūn nī, 'c -sī diīa 'fūccw. Nycc 'nyī 'lī -a blā 'c 'ba 'ūūn 'na Tu kālī. ³⁰ 'Mccā -bē 'na Tu bā 'doo.» ³¹ 'I -gālī juifē cccō 'sccw 'tākē 'wu 'ūmā 'cmī 'ūūn 'kaklā. ³² Jesu nya -gbala 'ūūn: «'Mufajrupa 'kccōmlē 'n -fēēēēā' 'na Tūa 'nyrīklī, ā 'a 'jāa' nī, -mā-

††† Jeremii 23.1-8; Esekīēlē 34

† KAK-LAMRē: Grēēkwīī 'lī 'ēē 'ū 'dara 'klūēēa mēē -beere -fē. †† Nyūūlū 'nyā' juifē bā, -bē 'ūmāa' 'cch pletoro, 'ūa -gā Jesu 'paa. ‡ Akētē 4.27-28 †† Nyccsuaanyuku kpakua -glīstglīstī: -sīa -glūūūntāā -bē -uūnsccō (167) -bē Jesu 'māa' -glooro nī, juifēnyūūa 'nyūamlijraranyūū 'ba 'ūmī 'uūn kālī. 'Ūa -wālī 'ū trara 'ūa -wāēēā 'wli, 'nyā scc 'lī. 'I -sia' -sī tāā nī, juifē nya prē nyūūlū, 'ūnyā kpētā Nyccsuaanyuku kpakulua -wālī, 'ūnyā -nyī 'uūn Nyccsua kālī. 'Bala 'īa -srīlūa 'mlī nī, 'a -plū 'ū nō nyukulua -glīstglīstī.

plēē kā -gu 'amā 'mī 'tākē 'kaklā lē?» ³³ 'Iībāa' juifē nī: «-Māā 'mufajrupaa -gu -a anyī 'daa amā -mī 'tākē 'kaklā, -maa Nyccsualcō 'cchāa' 'īa -gu. -Mccā bāa' bātēnycc, -mā -na nyufa Nyccsua 'darakalī mī.» ³⁴ Jesu nya -gbala 'ūūn: «-Bē 'ana -dō †† 'nyī 'daa -maa: 'c 'Mccā 'daa: nyccsuāū 'a bā ††?» ³⁵ -Dccā 'mugbē ma 'dara nyūūlū kā -gu 'ū -jūjraa' nyccsuāū, -bē nyccsuapccōccō ma 'nyī 'lūbasa -a bā nī, ³⁶ -mccō Nyccsua 'baalī, -bē 'c blcā' 'plāa 'mlī nī, 'cch 'a -gbala -maa: «Nyccsua -nccō!» Dēēē kā -gu 'n 'daaa' -maa: «Nyccsuāa 'Jū 'n bā?» ³⁷ Ama 'nyī -fē 'na Tūa 'jrupa -a nī, 'anyī toro 'mī plē. ³⁸ -Maa ama -fē 'āān nī, -bakāā 'ama -nēmā 'mī pletoro nī, 'jrupalā 'n -fēēēēā nī, 'ba toro 'āān plē 'amā 'saa jre Tu bā 'mī 'lī -bē 'n bā 'cch 'lī.» ³⁹ 'Ia -gu 'ū 'bata 'c 'sccw 'ūmā 'cch 'kplā, 'cnyā 'wu 'ūūn kālī. ⁴⁰ Jesu nya mī 'sccw Jurēdēēn a 'wlugba, -tē 'lī -kātī Jaan ma 'pala nyūū 'nī 'wli, 'īī 'c ku. ⁴¹ Nyūū 'kccōmlē mō -tē 'lī 'c bāa' -bē 'ū 'paa wīī: «Jaan 'nyī kā -saragbia tīē -a nū, -maa wīīī kā 'fū 'c 'paa -taa nyccōccō -gu nī, 'cīcasa bāsa.» ⁴² 'Ia -plūlū nī, 'kccōmlē toro 'cch plē.

Jesua -bei Lasaalō jāa' -bē 'c tēēā' 'kā

Lukē 10.38-42; Jaan 5.21,26-29; 6.40

11 -Wusublanycc 'doo bā kā bātālā 'ū 'daraa' Bē-tanīī, 'cch 'ū 'dara Lasaa ††. 'A bātālāa 'mlūa 'yōrū Mariī nyra 'ca -wladīa Marētē bā §. ² 'A Mariīlō, 'cch -gbccōccā 'Plākānyccā bei -gālī -danjlūnī kā, 'cnyā nū 'ca 'ŋueī 'cnyā cccō 'īīn; 'ca -wlcjū bā Lasaa 'cch -wusu 'blāa. ³ 'Ca -wlayōrū nya blō nyūū Jesu dērī, 'ūnyā -gbala 'cch: «'Plākānycc, nyccōccō -waa' 'saa 'cnyī -ya -a -ya.» ⁴ Jesu 'nua' 'īīn 'wli, 'c -nēmā: «-Wusulū 'blāaa' 'cch nī, 'c -nēmā jā -a jā. -Maa Nyccsuāa 'nyrī 'mā 'bua 'īa -wusu bāsa, 'ūmā Nyccsuāa 'Jū 'bualā.» ⁵ -Bē Jesu -wa Marētē, 'ca -wladīa Mariī nyra Lasaa. ⁶ 'Tān 'lī 'ū -gbalaa' Jesu Lasaa -wusua -gā nī, 'c -sī -tē 'lī 'c bā 'c' jrūū 'cch. ⁷ 'I -sia' nī, 'cnyā -gbala 'ca 'wunyerenyūū: «'A 'blōō Jūdēē dērī!» ⁸ 'Iībāa' 'ūūn nī: «'Rabīī, juifēlē 'daaa' -plū 'ūmā -mī 'bla -taa jrūūlūa 'mlī nī, -nyā -trc; 'īī -daa -mā 'sccō dērī 'blōō?» ⁹ 'Iībāa' Jesu nī: «-Srī 'nyī -gliībēī -pu -bē 'sccō kā? Nyccō ma 'nyē -srīwla nī, 'cnyī -gbccōccō dēē 'klī -a, 'bē 'c 'jāā 'plāa 'mlūa -srī 'wu. ¹⁰ -Maa nyccō ma 'nyē -gbīara nī, 'c -gbccōccō diī 'klī, 'bē 'cnyī -srī 'klī -a bā.»

¹¹ 'C bīāa' 'lūsasaku nī, 'cnyā -gbala 'ūūn: «'Mumcō ana -bei Lasaa 'mumcō, -maa 'nyāa 'cch 'kātēēā.» ¹² 'Iībāa' 'ca 'wunyerenyūū nī: «'Plākānycc, īmā 'daa 'mumcō 'c 'mumcō 'cnyā 'pua.» ¹³ 'Mumulū kā -gā Jesu 'paa' nī, jājāku 'c 'daa, -maa 'ūa plēē 'tasrīa 'mumcō. ¹⁴ Jesu nya -gbala 'ūūn: «'Lasaa 'a jā! ¹⁵ 'Nyā' -plū bā -bē 'c jāa' nī, 'ī kā 'mī

†† -dō: -Srī -mīdoo 'lī nī, -Kātī Kuōa -pccōccō 'lī nī, 'īī 'ū 'dara -dō. ††† Nyccsuāū 'A Bā: 'Lbrēēpccōccō 82.6

††† LASAA: Grēēkwīī 'lī nī, 'īībā «'Elēēsaarē» 'īa -gbāa bā «'Nyccsua jō amī -gba.» § Jaan 12.1-8; Lukē 10.38-42

'tu 'ana -gu 'amä 'mı pletoro. 'Ba ji amä 'lı mi.»¹⁶ 'C nua' -plu 'saa 'c 'paa' wii nı, Tomaal 'ü 'daraa' Didimë † nı, 'cnya -gbala Jesua 'wonyerenyüü -mülü: «A mi, a nyra 'cnc 'mä 'wujärä!»

Jesu bä 'kubresawaku nyra 'klä

¹⁷ Lasaa -träärää' 'ia jrüü mlc -be Jesu 'c Betanii ††. ¹⁸ Sc Betanii -a mi Jerusaleemë 'inyı 'lıderı -a tunı, 'i 'mræ 'i jrä kilometrë tää ‡. ¹⁹ Juifë 'kawkmlë ji Marëtë nyra Marii 'trëe 'üa -wıajulc jaa' 'ca -gu. ²⁰ Marëtë 'nua' Jesua jijiwii 'wli nı, 'cnya 'jrara' cnc 'klı. 'İa 'taın 'lı Marii bä nyüköli. ²¹ 'İibää' Marëtë nı: «'Pläkänyc, -ama bä ı -te 'na -wıaju -nëmä ı jä -a jä. ²² -Maa 'n jre 'iin dëe -nëmää' Nyysua 'lı 'betre, 'köklesa 'cnya -mı 'ëen -nyı.» ²³ Jesu nya -gbala 'cnc: «-Na -wıaju nya 'kubre saw.» ²⁴ 'İibää' Marëtë nı: «'N jre 'iin 'sırl 'cmää' -srı 'kubre sc 'pläa bıarafa 'wu.»

²⁵ Jesu nya -gbala 'cnc: «'M cnc bä 'kubreasawaku, 'nyaa bä 'klä. Ny cnc toroa' 'mı plë nı, 'cnya 'İlbää -bakää 'c jä. ²⁶ -Be nyc ka baa' 'lı, -be 'c toroa' 'mı plë nı, jājā -nëmä 'cnc derı -a kala 'plc. -Daara -plı 'iin wii?» ²⁷ 'İibää' Marëtë nı: «-Yëe! 'Pläkänyc, 'n jre 'iin -cnc bä 'Kriisë, Nyysuaa 'ıulc nëmää' 'pläa 'mı ji.»

²⁸ Marëtë nua' -plı 'saa 'c 'saal nı, 'cnya mi, 'cnya we 'ca -wıadia Marii. 'Ünya bereklı, 'cnya -gbala 'cnc: «'Kptkpanyüü 'a ji, 'c 'bete -na -gu.» ²⁹ Marii 'nua' 'iin 'wli, 'cnya sawı 'köklesa 'cnya mi 'lı. ³⁰ 'İa 'taın 'lı Jesu -kaanı bätä -a 'jra, -te 'lı 'cnc -be Marëtë traraa', 'ii 'c -ka bä. ³¹ Juifëlë jia' 'dügböli, ü -be Marii bä ıa' nyüköli nı, 'ü 'jää' 'cnc -be 'c sawı 'wu -be 'c 'ciea' nı, 'ünya -më 'cnc -gälı. 'Üa plëklı 'ü nı: «'Kuyı 'lı 'c mö 'wlorokalı.» ³² Marii 'cnc -plııı Jesu baa', 'c 'jää' 'cnc dotro, 'c blö 'cnc bei 'wu 'c -nëma: «'Pläkänyc, -ama bä ı -plı 'na -wıaju -nëmä ı jä -a jä.» ³³ Jesu 'jää' 'cnc -be 'c 'wuöa', 'c -be juifëlë 'c nyra 'üün jröröa' 'lı nı, 'i 'jrara' cnc nyaterı 'wli, 'ınya pa 'cnc -gba -gböösa. ³⁴ 'Cnya 'bete: «-A 'plëe 'a 'pie 'cnc le?» 'Ü -nëma: «'Pläkänyc, ji -mä 'lı 'jä.» ³⁵ Jesu nya 'wu. ³⁶ 'C 'wua' nı, 'iibää' juifë: «'C ma -wa -cnc!»

³⁷ 'Üa -cnc nyüü 'doorodoo -nëma: «'Cnc -jiae' 'cncncncnc 'nyü nı ††, 'cnyı 'lı -a bıa c ka ı jājā 'klı nycnc -pı jā?» ³⁸ Nyaterı 'jraraa' 'cncnc Jesu 'wli nı, 'cnya mi 'kuyı 'lı. 'Täkää 'mı 'ü 'cnc 'ii 'ü 'pie Lasaa, 'ünya nu 'täkä kpacö, 'ünya kpa 'ään 'klı. ³⁹ Jesu -nëma: «'Ba 'balı 'täkalä 'klı!» 'İibää' 'c jaa' 'ca -wıadia Marëtë nı: «'Pläkänyc, 'c 'a klöö, 'c -träärää' 'ca jrüü mlc 'saarı.»

⁴⁰ Jesu -nëma nı: «'Nyı -mı -a -gbala -maa -ama toro 'mı plë -nya Nyysua 'wlııbuabuaku 'jää?»

⁴¹ 'Ünya 'balı 'täkalä 'klı. Jesu 'jraraa' ce 'nyükä 'c -nëma: «Tu 'n 'trëe -mı 'sırl nua' -be -saa' 'mı -gälı.

† DIDIMË: Greekëwii 'lı nı, 'ia -gba bä «'pou». †† Juifëa 'kptkpanyüü nı, nyc ma jā nı, 'ca -susu küä 'cnc -gba jrüü tää. 'İa jrüü tää ma jrälı -be 'cma 'nyı 'wu -a sc nı, 'c -ka -nëmä 'wu -a sc.

‡ KILOMETRË TÄÄ: Greekëwii nö: «sëtaäeä -pu -be -gböö». Sëtaäeä 'dee bä 'metrëa -glıı -uunmlc -be -gböö (185) †† Jaan 9.1-12

⁴² 'M cnc nı, 'n jre 'iin 'sırl -saa' 'mı -gälı 'plcplcplc, -maa nyüülı traraa' 'mı 'klı 'üa -gu 'n 'paa wii 'ümä 'saa jre -cnc blc 'mı.» ⁴³ 'C nua' -plı 'saa 'c 'paa' wii nı, 'cnya 'kpölkä: «Lasaa 'cie!» ⁴⁴ Jäjänycnc nya 'cie. 'Ca 'dari, 'ca bei nyra 'ca 'klı -fıfra dıu 'cnya 'cie. Jesu nya -gbala 'üün: «'Ba -jeje 'cnc, 'kä 'a 'cere 'cnc -wälı 'cmä mi.»

Juifë 'nönrowli 'ümä Jesu 'bla

Lukë 16.31; Jaan 15.24-25; 'Lıbrerëpncnc 71.10

⁴⁵ Juifëlë jia' Marii 'trëe, -be ü 'jää' wiili Jesu nua' nı, 'üa -cncncnc 'kawkmlë toro 'cnc plë. ⁴⁶ -Maa 'üa -cncncnc -mölöö mi bıa Farisinyüü -gbala wiili Jesu nua'. ⁴⁷ 'İa -gu, -gbcsaperınyüü kpacü nyra Farisinyüü nya 'papla juifëa tropinanyüü -gba, 'iibä: «-Ası anyı -plı nu le? 'A -saragbia tie 'kawkmlë nycnc nö. ⁴⁸ Ama sc 'cnc -gba -a 'doo nı, 'üa 'fınc nya 'cnc pletoroa, 'kä Rcmënyüü nya ana bätä † nyra ana -glügbö bubıkalı ji.» ⁴⁹ 'Üa -cncncnc nycnc 'doo bä kä 'lı 'cnc 'ü 'dara Kaiifë. 'İa -sulua 'mı nı, 'c bä kä -gbcsaperınyüü kpacö. 'Cnya -gbala 'üün: «'Anyı dëe -a jre! ⁵⁰ 'Anyı bobo bobo -a 'sırl 'ı 'na 'ana †† -gu nycnc 'doo 'mä jä nyüü 'mä 'ıımlıwu, 'kä ana 'pläa 'fınc 'mä jä?» ⁵¹ Wiili 'c 'paa' nı, -mä 'ca 'mugbea plëklı wii -a, -maa 'c baa' -gbcsaperınyüü kpacö 'ia -sulua 'mı nı ††, 'c Nyysua -srörö kälı 'cnya -gbala 'üün 'sırl Jesu 'mäa' jä -be 'pläa 'fınc 'mäa' 'ıımlıwu. ⁵² 'Inı juifëa 'pläa 'dooa -gu -a bä, -maa Nyysuaa 'jülü -gbag-baa' 'kä nı, 'cmä 'üa 'fınc -gbapapla 'ümä 'doo bä.

⁵³ 'A -plı 'ü 'bala 'ünya 'daa 'ümä Jesu 'bla. ⁵⁴ 'İa -gu 'c -kanyı 'wıalıkä 'cnyı ku juifëa -cncnc -a. -Aaga 'ııa bätä -mälä baa' 'lı -gba 'ü 'daraa' Efraimë, 'ii 'cnc -be 'ca 'wonyerenyüü ku.

⁵⁵ Juifëa 'Paakëa 'taın 'cicrea' -wälı nı, 'ia -gu nyüü 'kawkmlë tıe -srı derı 'ü mö Jerusaleemë 'ümä 'üa nyüfë -gbafuto 'fınc -be 'Paakë 'mä 'ııjrä, ⁵⁶ -be 'ü 'bata Jesu. 'Üa 'kpac -cncnc 'ü 'betre 'lı Nyysuaanyüköli: «-Ası 'a 'jää 'iin 'wu le? 'C -nëmä -glııglıı 'lı -a ji, -ale?» ⁵⁷ -Be -gbcsaperınyüü kpacü nyra Farisinyüü nya 'a ı nyüü -gbala, nycnc ma 'jä 'cnc 'c -gbala 'üün, 'ümä 'cnc 'kpla.

Mariıı -gblcnc Jesua bei -gälı -danıııı 'kä Betanii

Matiö 26.6-13; Marëkë 14.3-9

12 Jrüü -uundoo tıı 'lı 'ümä 'Paakë 'jä, Jesu nya 'c bätälä 'ü 'daraa' Betanii, 'ii Lasaal 'c 'baa' 'kubre bä. ² 'Ünya prere 'cnc; Marëtë 'cnc -päää jıjri. Lasaalc bä bıa nyüülı nyra Jesu jöa' dëe 'üa -cncnc. ³ Marii nya dıu 'tasırlı 'naarëa § -danııııı kä 'peru 'buaa' 'wu 'ia 'kpaı jı; 'cnya -gbäträ 'iin Jesua bei 'wu 'kä. 'Cnya nu 'ca 'ııueı 'cnya kpcnc 'ca bei -gba. 'İa 'ncnc 'si nyüköli. ⁴ Je-

†† ANA BÄTÄ: Greekë nö «'Ana -pıı». ††† 'ana: Greekë -kätıpcnc -ııdooa 'mı 'ıı -jıjra: «'sırl 'ı 'na ana ††† -Kätı küöa 'mı nı, -gbcsaperınyüü ma 'klaa dıı kälı 'ı -beere -ngıı, 'ii 'c 'betre wiili Nyysua 'bataa' 'c nua' 'lı (Egëscncdë 28.30; 1 Samieelë 14.36-44

§ 'NAARË: Tuu 'doo bäsaa 'ua 'nı 'ü nö -be 'ü nö -danııııı. 'Üa -danıııııı 'peru 'bua.

sua 'wunyerenyoo 'ü 'daraa' Judaa Isëkario, Simooa 'ju[†] , omaa' Jesu 'sa -nëma nu: ⁵ «Dëplëe kä -gu anyl -danjluunlu 'peru 'pa denie -gluttää^{††} amä 'iin 'puablanyüü 'lu -päälä le?»⁶ Wiili 'w 'paaa' nu, -mää 'puablanyüüa -gu 'onyl 'jä 'kasa -su. 'Jejienyoo 'w bää: -be 'w -tuuä mölii -wält, 'asu mölii paa' 'asu 'w 'balu. ⁷ 'Tibäa' Jesu nu: «'Ba so 'njluul -gba. Wiili 'mäa' nrörö 'na jäjäsu 'lu nu, 'ii 'w ti -sru deru 'w nu. ⁸ 'Puablanyüü bää 'ana -trupu 'plupu, -maa 'moo nu, 'nyl 'ana -trupu -a bää 'plupu -gu.»

⁹ Juifë 'koo möle nya 'nu 'sru Jesu bää' Betanii; 'ünya ji 'lu. -Mää Jesua 'dooa -gu 'ünyl ji, -maa 'ü ji bua Lasaal 'w 'baa' 'kubre 'jä. ¹⁰ Gbõsaperenyüü kpakü nya 'daa 'üma bua Lasaal 'bla. ¹¹ 'A 'w -gu juifë 'koo möle -kanyl 'üün deru -a bää; Jesu 'ü torople.

Jesua Jerusaleemä 'jajraku

Matiö 21.1-11; Marekë 11.1-10; Lukë 19.29-44

¹² 'Ia -sru -gbaa' 'kä nu, nyüü 'koo möle mi Jerusaleemë -glusglus 'jä. 'Ünya 'nu 'sru Jesu jöa' 'lu, ¹³ 'ünya 'dodrö -napusragbu 'wu, -be 'ü 'jrara 'koo 'kl -be 'ü nö:

«Osana[‡] -jru pala -ml, -oo jröröa' 'Pläkanyoo 'nyrlu!

Abia Nyosua 'pa Israeelä 'ku 'nu^{‡‡}»

¹⁴ Jesu jöa' 'w 'jä -plu -subreju, 'unya 'jra 'w -gäl 'sru 'i -jüjaa' nyosuapoo 'lu:

¹⁵ 'Nale 'nyl 'bla -ml Sioobätää 'yria[‡], -jä -na 'ku ku -subreju -gäl, 'w jö^{‡‡}.

¹⁶ 'Ja 'wunyerenyüü -kaanlu wiili kä 'fu nröröa' 'wli -a 'nu. -Maa 'ü 'jäa' Jesua 'wliklbuabuaku 'fuoo, 'a -plu 'ü 'pa ple 'sru wiili -jüjaa' nyosuapoo 'lu 'w -gu, 'ii 'ü nö.

¹⁷ Nyüülü kä 'fu bää' -plu 'taun 'lu Jesu were kää' Lasaa -fäl -be 'w 'baa' 'koo 'kubre, -be 'w 'ciea' 'kuyua 'ml nu, 'a 'ia nyüülü, 'ü 'paa 'ia -gä. ¹⁸ -Saragbia tiele 'w nua', 'ia -gu nyüü 'koo möle 'jrara 'koo 'kl. ¹⁹ 'Ia -gu Farisinyüüa 'koo 'paa wii: «'Ii 'ana 'mugbe 'jäa 'wu -o, 'anyl 'lu -a bua 'amä dee nu. 'w nyüüa 'fu bää deru.»

Jesu 'paa 'w jäjäkua -gä

Esaii 49.6; 58.10-12; Matiö 16.24-27

²⁰ Nyüülü mia' Jerusaleemë Nyosua bibie -glusglus -sru 'lu nu, greekenyüü 'doorodoo bää 'üa -trupu, ²¹ 'ünya jüjro Galileea Betësaidaa nyoo Filipë -gba. 'Ünya -gbala 'koo: «'Pläkanyoo, a bibie -ml a 'bata amä Jesu 'jä.» ²² Filipë nya -gbala 'iin Andree, 'üa 'soo nya mi 'iin Jesu -gbala. ²³ 'Tibäa' Jesu nu: «'Taan 'a 'ljrä, Nyooa 'ju 'mä 'wliklbuala. ²⁴ 'Tasru 'cucasa 'n -gbala 'am, dee bää' 'jaji^{‡‡}, ema blö -tutua 'ml nu, 'e -kaanlu' -fe nu, 'dee 'e bää,

[†] Simooa 'ju: -Taa -wklüülü 'nyl greekë kätupoo -midooa 'ml -a bää. ^{††} DENIE -GLUTTÄÄ: Mölii 'koo möle bäsaa; 'üa 'brea -su 'dooa 'pepeemölii. [‡] OSANA: Arameenyüüa wii bäsaa, 'ia -gba bää «'balu 'ml ml, 'n bibie -ml»; 'i bää bua Nyosuaa 'bualaku. ^{‡‡} 'Librerepoo 118.25,26 ^{‡‡‡} SIOOBÄTÄÄ 'YRIA: Jerusaleemë 'ü 'dara Sioobä 'ää 'ü 'paplaa' 'njëkayria 'kl. A 'mree a 'daa Sioobätää nyüü ^{‡‡‡} Sakarii 9.9 ^{‡‡‡} DEE BÄÄ 'JAJI: Greakëwili: «-bleea 'jaji

-maa ema -fe, 'kä 'e -gaaa, 'kä 'e tuä 'koo möle. ²⁵ Nyooa -waa' 'w 'klä, 'unya 'ään 'moo. -Maa nyooa 'nyla' 'w 'klä -wa -pl -tutu -gäl nu, 'w -nëmä 'ään 'moo -a 'moo; 'unya 'klälä 'nyla' blöröfa kä 'jä. ²⁶ Nyooa ma -fe 'na 'jrupa, 'w -me 'ml -gäl; -be -plu 'n kua' 'na 'jrufenyoo 'mä bua 'lu ku. Nyooa ma -fe 'na 'jrupa, 'na Tu nya 'koo 'bualaa.»

²⁷ «'Na ple -taaru 'w, -asu 'nyaa -plu -gba le? Tu! 'Ba 'ml -taa 'taunlu 'lu? -Be 'a -taa 'taunlu -gu 'n ji. ²⁸ 'Na Tu, 'buala -na 'nyru!» Wii nya ja cel, 'iibä: «'Nyaa 'iin 'buala, 'kä 'nyaa 'iin 'buala 'sooo.»

²⁹ Nyüülü bää 'a' -plu 'nua', -nëma: «-Mamee bäsaa!» -Mölöö nuna: «'Aanjë 'pala 'koo wii -gba!» ³⁰ 'Ü nua' 'saa -be 'ü 'paa' wii nu, Jesu -nëma: «-Mää 'na -gu wiili 'nyl 'pala, -maa 'ana -gu 'i 'pala. ³¹ 'A 'pläa -gäbötan -ka jraa' -lu; nyooa bää' 'pläa 'wlikl, 'a 'w -fälbetan. ³² 'Moo nu, 'taunlu 'mäa' cel 'jrara -tutu -gäl nu, 'nyaa 'na -gba nyüüa 'fu 'kuere.» ³³ 'w nöa' -plu 'saa 'w 'paaa' wii nu, 'a jäjäkulo 'wmaa' 'jä 'ua -gä 'w 'paa.

³⁴ 'Tibäa' -jria nu: «-Dooa -koo[§] nuna 'Kriisë nya 'plä 'wu[§] tuoo; 'a 'ii a jre. Dëplëe kä -gu -nö, -maa: «'Nyooa 'ju kä 'waa' cel 'jrara' le? 'w bää Nyooa 'ju le?» ³⁵ Jesu nya -gbala 'üün: «-Sru -ka bää 'ana -trupu jüü jia 'ml^{§†}. 'Ba 'nye 'sru 'i -ka bää' 'ana -trupu 'jörüükpü -pl 'am -wälfu. Nyooa 'nyere' 'jörüükpü 'lu 'nyl jre -plu 'w möa' -a. ³⁶ 'Ba toro -sru ple 'sru 'i -ka paa', -be 'amä -srua 'ju bää.» Jesu nua' 'saa, 'w 'saal, 'unya tunlu 'üün deru, 'unya -sisie.

Juifë 'nyl toro Jesu ple -a

Esaii 6.1-12; Deteronoo 18.18-19; Lukë 9.26

³⁷ -Saragbia tiele kä 'fu Jesu nua', 'ü 'jä 'iin, -maa 'asle 'ünyl toro 'koo ple -a. ³⁸ 'Asl wiili nyosuaamlpalanyoo Esaii 'pa kää' nrörö. 'w nuna kä:

'Pläkanyoo, nyoo 'plee 'dara kä ana 'papawii wii le? 'w 'jä -na 'wu -sooo le^{§†}?

³⁹ Esaii 'dool nya 'sal dee kä -gu 'ü -nëmäa' Jesu ple-toro:

⁴⁰ 'w 'koo 'ümü; 'unya 'buala 'üa ple,

'ü -pl 'nyü nu 'ü -pl 'käjä,

'üa ple -pl wii 'wli 'nu,

'ü -pl 'na 'pelt te 'nyl -pl 'üün 'puo^{§†}.

⁴¹ Esaii nö kää' 'saa 'w 'paaa' wii nu, Jesua 'wlikl 'buabuaku 'w 'jä, 'aie 'w 'pa 'w -gä. ⁴² 'Asle juifëa 'ka-manyüü kpaküa -trupu 'koo möle toro Jesu ple. -Maa Farisinyüüa nala -gu nu, 'ünyl 'lu -a bua 'ü 'pa 'saa 'iin 'ü -pl 'üün 'üa trarafë 'wu pre. ⁴³ Nyüü ma 'buala 'üün nu, 'i kä 'üün tu, 'kä Nyosua 'mä 'üün 'buala.

⁴⁴ Jesu nya doo wii 'wu 'koo -gbala 'üün: «'Nyooa toroa' 'ml ple nu, -mäa 'koo 'koo torople, -maa nyooa blaa' 'ml, 'koo 'w torople. ⁴⁵ Nyooa ma 'jä 'ml 'w 'a nyooa blaa' 'ml 'jä. ⁴⁶ 'Sru 'ü 'daaa' -sru, 'asu 'n bää 'nyaa ji 'pläa 'ml 'kä

[§] -Dooa -koo: Moiseä -doo 'ü 'dara 'saa, 'aie -Kätlu Kuöa -koo. ^{§†} 'Librerepoo 89.36-37; Esaii 9.6; Danieelë 7.14 ^{§††} Jesu 'papla 'w nyufa -sru 'kl. ^{§‡} Esaii 53.1 ^{§††} Esaii 6.9-10

nycc o nycc 'mäa' 'mı pletoro nı, 'c -pl 'jöjruükpü 'lı ku. 47 Nycc ma 'nu 'na 'papawii 'wli -be cma 'nyl toro † 'iin ple -a nı, -mäa 'mcc 'nyl -tu 'ca -gä. 'Nyl ji -a ji 'mä 'pläa -gä -tu, -maa 'n ji 'mä 'lı 'plä mlı 'ba. 48 Nycc 'mäa' 'mı 'nyüamlıjrara -be 'c -nëmää' 'na 'papawii wii 'dara nı, 'ca -gätunycc bält; 'na wiili 'n 'paa' 'ii nëmä -sru 'cckn -gä -gält 'bölö 'pläa bıarafa 'wu. 49 Wiili kä 'fı 'n 'paa', -mäa 'na 'dooa pleklla wii -a, -maa Tulc blca' 'mı, 'c -gbala 'mı wiili 'mäa' 'pa. 50 'Mcc nı, 'n jre 'iin 'sru 'ca 'papawıa 'luträäräku -nyεεa' 'klälä 'nyıa' blöröfa kä. 'A 'ia -gu, 'sru Tu -gbalaa' 'mı, 'ası 'n -gbala 'amı 'iin.»

JESUA 'TÄPA 'SÖRE -TUTU -GÄLL, 'CA -GÄTUTALN NYRA 'CA JÄJÄKU

13.1-19.42

Jesu sua' 'ca 'wunyerenyüüa bei -gba Matiö 26.19-20; Marëkë 14.17; Lukë 22.14-18,24-27

13 'Paakëa -sru -ka bä dertı, -be Jesu jre bıa 'saa' 'ca 'taın 'a 'lıjrä 'cmä 'plälä kua' -pıa 'mı c 'cmä Tua -nyεε mı. 'C -wa 'ca nyüülü bää' 'pläa 'mı, 'c -wa 'üün 'cnya -siewli. 2 'C nyra 'ca 'wunyerenyüü jö ı dεε -gbıajru 'lı. 'İa 'taın 'lı nı, Sataan 'a ı Judaa Isëkarıo †† Simcc 'ıua 'wli 'lı bublc, 'cmä 'cck 'sa. 3 Jesu jre 'iin 'sru Tu -nyıa' 'cckn dııa 'fı kält. 'C jre 'iin 'sru 'c cca' Nyccsuaa -nyεε. 'C jre bıa 'iin 'sru 'c möa' Nyccsuaa -nyεε, 4 'cnya ckwu, 'cnya 'balı 'koti. 'Cnya dırc daktöö 'wu, 'cnya kpasra 'ään -fua 'lı. 5 'Cnya 'pa 'nı -pööö 'lı, -be 'c suö 'ca 'wunyerenyüüa bei -gba, 'kä 'c nö dıulu bää' 'ca -fua 'lı 'kä 'c ckwu 'üa bei -gba †. 6 'Ası 'c nu nu, 'cnya jrä Simcc Pıεεrë -gält. 'İibää' Pıεεrë nı: «-Mı 'Pläkänycckn nı, -mı nëmä 'na bei -gba su?» 7 'İibää' Jesu nı: «Wiili 'n nöa' -plı nı, -mäa 'köklesa -nëmä 'iin 'wli 'nu, -maa -jö 'lee -mä 'iin 'wli 'nu.» 8 'İibää' Pıεεrë nı: «-Mää 'sı 'ınyı bä; -nëmä 'plıc 'na bei -gba -a su.» Jesu nya -gbala 'cckn: «Ama 'nyl -mı -a -futo, -ka -nëmä 'na kältı dεε -a 'jä.» 9 Simcc Pıεεrë -nëmä: «Pläkänycckn, -mäa 'na bei -gba -a 'doo -nëmä su; su bıa 'na 'dari nyra 'na 'wli.» 10 'İibää' Jesu nı: «Nycc klcnyaa' -futo nı, 'ca beıa 'doo 'c kä 'cmä -su -be 'ca 'fı 'mä -fre 'lı 'wu. 'Anya 'a -fre 'lı 'wu, -maa -mäa 'ana 'fı -a.» 11 'Be 'c jre nycc nëmää' 'cck 'sa, 'ia -gu 'c 'daa -maa: «-Mää 'ana 'fı 'nyl -fre 'lı 'wu.» 12 'C buaa' 'üa bei -gbasusuku, -be 'c 'srooa' 'c 'lıpadii nı, 'cnya 'blöö 'cckwu dεεjikaltı, 'cnya -gbala 'üün: «Wiili 'n nua' -plı 'amı -gba, 'a jre 'ia -gbaa? 13 'A were 'mı 'Kpıkcıanycc nyra 'Pläkänycckn, 'a jre 'iin 'anya we 'iin, 'cck 'n bä. 14 -Be 'mcc bää' 'Kpıkcıanycc nyra 'Pläkänycckn,

† toro 'iin ple: Greekë -kätıccıı -mıdooa 'mı 'ii -ıjra: «-be 'c ma 'nyl -träärält 'iin †† Judaa Isëkarıo: Greekë kätıccıı -mıdooa 'mı 'ı -ıjra: Simcc Isëkarıoa nyıbeıu Judaa † 'Sru Jesu 'srooa' nı, -geei, 'c 'sroo 'saa. -Be nyüüa bei -gbaa susukulu nı, -geeia 'ırpa 'ı bä.

ama su 'ana bei -gba nı, 'ana 'mıgbe, -mı ma bält c su 'ca -molooa bei -gba. 15 'ı 'n nua' nı, 'ana -gu 'n nu 'ii 'amä 'iin 'jä, -be 'amä 'na 'saa nu. 16 'Tasrıa 'cıcasa 'n -gbala 'amı, 'ırpafenycc 'nyl 'ca 'kamanycc 'wu -a -sı, 'ası ccklcnycc 'nyl bıa nycc klcıa' 'cck 'wusi. 17 'Anya 'a 'ia -gbaa jre c, 'ama -träärält 'iin nı, dıru nya 'amı 'blaa.

Judaa 'mäa' Jesu 'sa

Matiö 26.21-25; Marëkë 14.18-21; Lukë 22.21-23

18 «-Mää 'ana 'fı 'nyl 'daa; 'n jre -mülü 'n 'baa' 'lı. -Maa wiili -ıjıraa' nyccsuapccıı 'lı, ı 'daa': «Nycc klcnyra 'cckn taraa' -pööö 'döö 'lı, 'cck bä 'na 'kpeε 'lı ††, 'ası 'ı nrörö. 19 'Amı 'n -gbala dotro 'sru 'ı -kaanjıua' 'lıjrä, 'ia 'taın 'lı ima jrält nı, 'amä 'iin jre nycc 'n bää' ††. 20 'Tasrıa 'cıcasa 'n -gbala 'amı, nycc 'mää' 'lı 'na ccklcnycc 'kuεε nı, 'mcc 'c 'kuεεıı, -be nycc 'kuεεa' 'mı 'lı nı, nycc klcıa' 'mı, 'cck 'c 'kuεεıı.»

21 Jesu nua' -plı 'saa 'c 'paa wii nı, 'ı pa 'cckn -gba -gböösa, 'c -nëmä: «'Tasrıa 'cıcasa 'n -gbala 'amı, 'ana -tırcııca nycc nya 'mı 'saa.» 22 'Ca 'wunyerenyüü 'nyıa' nycc 'c 'daaa' jre nı, 'a -plı 'ü ku -be 'ü tetreklı.

23 Nycc Jesu -waa' -gböösa nı, 'c ku -plı Jesua -gba. 24 Simcc Pıεεrë nya 'kapla nycc 'nyü 'wu, 'c 'bete Jesu nycc bää' 'saa. 25 'Wunyerenycc falı Jesu 'wli -gba 'cnya 'bete: «'Pläkänycckn, nycc 'pleε bäsaa le?» 26 'İibää' Jesu nı: «Nycc 'nëmää' 'fıcc klöölä 'nëmää' 'ırıa -nyl -nı, 'cck bäsaa.» 'C 'ırıaa' 'fıcc klöölä nı, 'cnya -nyı 'ään Simcc Isëkarıoa 'ıu Judaa. 27 'Fıcc klöölä blöa' 'cck kält dotro, Sataan nya 'cere 'cckn -gält. Jesu nya -gbala 'cckn: «Dεεıε -nëmää' nu, 'sosowu -a -nu 'εmı.» 28 -Maa ü kä 'fıcc ku ıa' -plı dεεjröröfa 'wu 'ünyı wiili c nua' 'saa 'c 'paa', 'ia -gbaa 'wli -a nu. 29 'Doorodooa ple nııa ı nı, Judaa -tıuüaa' mölıı -wält nı, 'cck Jesu -gbala c -su ıjırlı 'ümää' nu 'ümää' -glısgııı 'jä. 'Aıe -gbala 'c -gbala 'cckn, c -nyı 'puablanyüü mölıı †††. 30 Judaa dırcııa' 'fıcc klöölä 'wu dotro, 'cıe 'c 'cıe. 'İa 'taın 'lı -gbıa 'a ka.

Jesua -gältıblörö detulu 'cck -be 'ca 'wunyerenyüü detεa'

31 Judaabı 'cıea' nı, Jesu -nëmä: «'A Nyccıı 'ıua 'wııklı 'buabuaku 'ü -ka 'mä ıa' 'jä, -be 'sru Nyccsuaa 'wııclıbuabuaku bää' bıa 'cckn 'lı. 32 'Cma 'buala Nyccsuıa nı, Nyccsuıa 'mıgbe nya 'cckn 'bualaa, 'ınyı nröröa' ırüü jıea 'mı. 33 'Na 'ıü 'amı †††, ırüü -kanyı 'mı 'lı -a tıc 'mä 'ana -tırcııcıı cı. 'Anyı 'mı 'bataa, -be 'sru 'n -gbalaa' ıııfë, 'ana 'mıgbe 'ii 'n -gbala 'amı dotro: «-Plııı 'n möa' 'anyı 'lı -a bıa 'amä 'lı ıı.» 34 -Dı dëdrä 'n -nyεε 'amı: 'Ba -wawla; 'sru 'n -waa' 'amı, 'ba nu 'saa 'ba -wawla. 35 'Ana -wawıaku nyüü 'mä 'jä 'kä 'ünyı 'saa jre 'na 'wunyerenyüü 'a bä.»

†† 'Libreepccıı 41.10 †† NYCCıı 'N BÄA': Jan 8.24 ††† 'Paakëa -gııara nı, Nyccsuıaanyuku kpakua tatıa -gaaımlı, 'puablanyüüa -gu, 'ıa 'taın 'lı nı, nyüü 'mree 'ü ja 'üün ıjııı. ††† 'ıü 'Amı: Greekëwıııı 'ııbä: «'Na 'ıjıııı

³⁶ 'Iibäa' Simoon Piierë nu: «'Pläkännyokk -a 'plee -mö le?» Jesu nya -gbala 'kank: «-Kanyt 'lu -a bla -a mi 'köklesaplul -plulul 'n möa', -maa -nya -sru 'mi -gäl -mea.» ³⁷ 'Iibäa' 'sokkwo Piierë nu: «'Pläkännyokk, deplee kä -gu -daaa -maa 'nyl 'lu -a bla -a mi -te -möa' 'köklesaplul le? Ama nya jä -na -gu 'nyaa jäa.» ³⁸ Jesu nya 'bete 'kank: «-Mä jä 'na -gu? 'Tasru 'ccasa 'n -gbala -mi, -käti sape -nëmä -gbe -a -gbe 'kä -nya 'daa -nyl 'mi -a jre 'wu tää 'wu.»

Jesu bä 'nyufulu möa' Tua -nyee

14 «Ana ple 'nyl -taaral; 'ba toro Nyosua ple, -be 'ba toro bla 'mi ple. ² Kufë -sümlö 'na Tua nyüköli. Ima 'nyl 'ia 'saa -a bä nu, 'nyaa kä 'amü -gbala. 'Ana kufa 'n mö 'kännyugla. ³ Ama mi, -be ama -nyugla 'ana kufa 'kä nu, 'nyaa 'ana 'klee jia, -be -plulul 'n kua' nu, 'amä bla 'lu ku. ⁴ -Plulul 'n möa' 'a jre 'lu, 'anya jre 'ia 'nyufu.»

⁵ 'Iibäa' Tomaa nu: «'Pläkännyokk, -plulul -möa', anyl 'lu -a jre. -Asl' anya 'ia 'nyufu jre le?» ⁶ Jesu nya -gbala 'kank: «'Mokk bä 'nyufu †, 'nyaa bä 'ccasa nyra 'klä ††. Nyokk -o nyokk jöa' Tua -nyee 'kank 'w -srörö käl. ⁷ 'Ama jre 'mi nu, 'anya 'bla 'na Tu jrea. 'Bala 'saarl -gäl 'anya 'kank jre, 'anya 'jä 'kank.» ⁸ 'Iibäa' Filipë nu: «'Pläkännyokk, srara amü Tul, -be ana ple 'mä blö.» ⁹ Jesu nya -gbala 'kank: «-Mää -mlatikä 'nyraa 'amü 'nyl 'nye, -be -kaapokk 'mi jre, Filipë? Nyokk ma 'jä 'mi, 'w 'a Tul 'jä. 'E -daaa -maa: «'Srara amü Tu le?» ¹⁰ 'Sru 'n bäa' Tu 'lu -be Tu bäa' 'mi 'lu nu, -nyl 'dara 'iin wii -a 'la? Wiili 'n -gbalaa' 'amü nu, -mää 'na 'doo ple 'kl' 'nyl 'ba 'imü. Tul baä' 'mi 'lu nu, 'kank -fëe 'jrupa. ¹¹ 'Ba toro 'mi ple: 'N bä Tu 'lu, Tu nya bä 'mi 'lu. -Bakää 'ama 'nyl 'dara 'iin wii -a nu, 'jrupalä -fëeëëä' ää 'ba 'jä -be 'amä 'mi pletoro. ¹² 'Tasru 'ccasa 'n -gbala 'amü: nyokk toroa' 'mi ple nu, 'jrupalä 'n -fëeëëä', 'knya bla 'ään -fëä, 'kä 'knya 'mi 'wusi, 'be Tua -nyee 'n 'mö †; ¹³ -be diili kä 'fu 'amäa' 'na 'nyrukl 'betre, 'nyaa 'iin nua, -be nyüü 'mä 'iin 'jä 'sru Tu 'buaa' 'wlikl. ¹⁴ 'Ama 'bete dëe 'na 'nyrukl, 'nyaa 'amü 'ëen -nyla.

¹⁵ «'Ama -wa 'mi nu, 'ba -trääräl 'na 'papawii, ¹⁶ -be 'mä Tu -gbala 'mä 'amü -gbajinyokk -moloo †† -nyl; 'w nyra 'amü 'mä -wältku 'plokok. ¹⁷ 'Wokkä -Susulu sraraa' 'ccasa. 'Plä 'nyl 'lu -a bla 'ü 'nyiere 'uun 'kl, 'be 'ünyl 'uun jre -a jre -be 'änyl 'jä 'uun 'wu -a. -Maa 'amokk nu, 'a jre 'uun: 'u nyra 'amü kuwäl, 'unya 'amü 'lbbäa. ¹⁸ 'Nëmä 'amü -gbokuidëe 'lu -a tu, 'nyaa derl 'blöä. ¹⁹ 'Jrüü jiea 'ml, 'plä -ka -nëmä 'mi -a 'jä, -maa 'amokk nu, 'anya 'mi 'jäa. -Be 'n bäa' 'lu nu, 'ana 'mugbe 'anya 'lbbäa. ²⁰ 'A 'ia 'taun 'lu 'amä 'saa jre 'sru 'n bäa' 'na Tu 'lu, -be 'a bäa' 'mi

† 'NYUFU: Jesu bä 'nyufulu möa' Tua -nyee, 'kank bä 'ccasa nyra 'klä. Jaan 10.9 †† 'KLÄ: 'Cica 'klä, 'klä dëdrä. † 'Sru Nyosua 'mä 'lu nyüüa 'fu ml 'ba nu, nyüüa 'fu 'nyl 'iin jre -a jre, 'fuokk Jesu nya 'mä 'kuua -torokk 'w. 'Da 'wonyerenyüüa 'mugbe 'nyl 'iin jre -a jre 'sru Jesu 'nyla' 'lukäwlanokk bä, 'sru 'w -sia' 'numi nyokk 'wu. 'Wokkä 'kuuabre nu, 'kasa Nyosua 'ju 'w bä. 'Wokkä ma bäa' 'lu nu, -plulul 'w kua' 'ia 'doo 'ü 'jära' 'kank; -maa 'wokkä 'kuuabre nu, 'w -gbaala 'w 'Nyüna -Susu 'pläa' 'fu -gäl 'kä. 'Unya bä nyüülü kä 'fu toroa' 'kank ple 'lu. †† -GBAJINYOKK -MOLOO: 'Greekwii: «-Tockkpanyokk, plemlpanyokk, 'klüjraranyokk.»

'lu, -be 'na 'mugbe bäa' 'amü 'lu. ²¹ Nyokk poa' 'na 'papawii 'nyakli -be 'w -trääräa' 'lu 'iin nu, 'kank -wa 'mi; -be nyokk -waaa' 'mi nu, 'na Tu nya 'kank -waa, 'na 'mugbe 'nyaa 'kank -waa, 'kä 'nyaa 'kank 'na nyufa srara.» ²² Judaa, -mää Isëkarioa 'kank -a, nya -gbala 'kank: «'Pläkännyokk -asl' 'i nu -be -daa amü -nëmä -na nyufa 'kl'srara, -be -nyl srara -na nyufa nyüüa 'fu 'kl le †?» ²³ Jesu nya -gbala 'kank: «'Nyokk ma -wa 'mi nu, 'knya 'lu 'na mlta wii -trääräa, 'kä 'na Tu nya 'kank -wa; anya 'w -nyee jia, 'kä anya 'lu ana kufa nrörö. ²⁴ Nyokk 'nyl -trääräa' 'lu 'na mlta wii, 'knyl 'mi -a -wa. -Be wiili 'a nröröa' 'na ml 'wli nu, -mää 'na 'mugbea plekla wii -a, -maa 'na Tul baä' 'mi 'wä mlta wii bäsa. ²⁵ 'Nyaa 'amü 'iin -gbala dotro 'sru 'n -ka bäa' 'ana -torokk. ²⁶ -Maa -Gbajisusulu, u bäa' 'Nyüna -Susu, u Tu 'mää' 'na 'nyrukl jara nu, 'unya 'amü diia 'fu 'kplaa, 'kä 'unya 'amü wiili 'kä 'fu 'n -gbalaa' 'amü plepa. ²⁷ 'N tle 'amü plegälflereku -gba, 'n -nyee 'amü 'na plegälflereku; -mää 'sru 'plä -nyeeä' 'imü nu, -mää 'sru 'nyl -nyl 'amü 'iin. 'Ana ple 'nyl -taaral 'plok, 'ënyl -gbagbakä bla. ²⁸ 'A 'nu 'mi 'wli, 'nyaa 'daa: «'Mö 'n mö -be 'mä -sru 'ana -nyee derl 'blö.» 'Ama -wa 'mi nu, deru nya 'amü 'blaa 'n möa' Tua -nyee, 'be 'w 'buu 'knya -si 'mi 'wu. ²⁹ 'Nyaa 'amü 'iin -gbala 'sru 'i -kaanluu' 'lürä, 'ia 'taun 'lu ima jräl nu, 'amä 'iin wii 'dara. ³⁰ 'Nyraa 'amü -ka -nëmä -sru 'wu -a detre, 'be nyokk 'kamaa' 'plälä kua' -pl †† 'w jö; 'knyl 'na -gbanudëe -a kä. ³¹ -Maa 'plä 'mä 'saa jre 'n -wa Tu -be wiili kä 'fu Tu 'daaa' -a nua, 'iin 'n nu. 'Ba sokkwo amä mi!»

Jesu bä 'ccu viinyëtuu

Kolossënyüü 2.6-7; Galaatënyüü 2.20; Jaan 14.21-23; Lukë 3.6-9

15 «'Mokk bä 'ccu viinyëtuu ††, 'na Tu bä viinyë-planokk. ² Kata o kata 'maaa' 'mi -gba 'kä, -be änyl tua' nu, 'w 'baa 'ään 'lu; -mälä tuäa' nu, 'w -paaa 'ään 'ämä tu -gböösa. ³ 'Amokk nu, wiili 'n 'kplaa' 'amü, 'ii 'a kä 'amü kpëtä. ⁴ 'Ba ku 'mi 'lu, 'sru 'n kua' 'amü 'lu. 'Sru kata ma 'nyla' viinyëtuu -gbakäma, -be 'äa 'kpc 'nyla' 'lbbäa 'ämäa' tu nu, 'asl 'ana 'mugbe bä. 'Ama 'nyl 'mi 'lu -a ku 'anyl 'lu -a bla 'amä tu. ⁵ 'Mokk nu, 'mökkä bä viinyëtuu, 'amü bä katë. Nyokk 'maaa' 'mi -gbakä, -be 'n 'maaa' -gbakä nu, 'w tuä -gböösa. -A -gbala 'amü, ama 'nyl 'amü 'lu -a bä, 'anyl 'lu -a bla 'amä dëe nu. ⁶ Nyokk ma 'nyl 'mi -gbakä -a 'ma, -fäl 'ü be 'kank -beere katëlë 'ü 'böa' 'lu -be ä maa'. Üma 'büto 'üün, kapu 'lu 'ü be 'üün 'kä 'ü fie. ⁷ 'Ama 'ma 'mi -gbakä -be 'na 'papawii ma bä 'amü 'lu nu, dëe 'a 'bataa' 'ba 'bete 'ëen, 'anya 'ëen 'jäa. ⁸ 'Ama tu -gböösa nu, 'anya 'na 'wonyerenyüü bäa †. 'Iibä 'na Tua 'wlikl 'bualaku. ⁹ 'Sru 'na Tu -waa' 'mi, 'asl 'n -wa 'amü.

†† Juifëa ple nuna Mesii ma ji l nu, 'w 'klüa 'fu 'mä jä, nyüüa 'fu 'mä 'kank 'jä; 'mä nyüülü 'nyla' juifëa 'üa -gä -tu, -be 'mä 'sokkwo Is-raeëlä 'pa. ††† NYOKK 'KAMAA' 'PLÄLÄ KUA' -PL: Sataan bäsa. ††† VIINYËTUU: 'Üma 'pa viinyëa -gä nu, Israeëlä 'ü 'daa. 'Uu tuä diili (reseen 'bü) 'ü nöa' -be 'ü nöa' -duveen. Jeremii 2.21 § 'anya 'na 'wonyerenyüü bäa: 'Greekwii 'klüjraranyokk -ml 'i -jüra: «'a bä

'Ba ku 'na -wawaku 'lt. ¹⁰'Ama -trääräl't 'na -dowii nu, 'anya 'na -wawaku 'lt kua, 'surt 'n -trääräa' 'lt 'na Tua -dowii -be 'n kua' 'ca -wawaku 'lt. ¹¹-Gbala 'n -gbala 'am't 'iin, 'kä d'wulu baa' 'm't 'lt, 'umä 'am't 'ltbä, -be 'ana d'ru 'mä 'wlijrä. ¹²-Jää 'na -dowiili 'nämäa' 'am't -gbala: 'Ba -wawla, 'surt 'n -waa' 'am't. ¹³Abia nycc 'sa 'ca nyufa 'ca -gbötümua -gu nu, 'ia -wawaku 'nyl 'sccca nu -a kä. ¹⁴'Ama -trääräl't -dowiili 'n -gbalaa' 'am't nu, 'na -gbötü 'a bä. ¹⁵'N -ka -nämä 'am't 'jrupafenyüü -a 'dara. 'Jru-pafenycc 'nyl jre wiili kä 'f'w 'ca 'kamanycc nöa' -a. Ama 'dara 'am't -gbötü nu, wiili kä 'f'w Tu 'kplaa' 'm't 'n 'kpl'a 'am't 'ia 'f'w. ¹⁶-Mää 'am't 'nyl 'm't 'ltba, -maa 'm'ccca nu, 'm'ccca 'bal' 'am't 'nya -tu 'lt 'am't 'amä tu, 'ana tutudii 'mä -w'ara. 'Ia 'taun 'lt nu, d'ee 'amäa' Tu -se 'na 'nyr'kl't nu, 'cmä 'am't 'een -nyl. ¹⁷Wiili 'n 'daa' 'ba nua' nu, 'iibä, 'ba -wawla.»

'Pläa 'nyüamljraraku

Matiö 10.22-23; Jaan 16.1-3,33; Jaan 3.18-19

¹⁸«'Plä ma jrara 'am't 'nyüa 'm't, 'ba jresaa 'm'ccca -kä'tü 'ä jrara 'nyüa 'm't. ¹⁹'Ama bä 't 'pläa 'm'tla nyüü nu, 'plä nya 't 'am't -waa, 'be 'äa nü 'a bä. -Maa 'n 'baa' 'am't 'pläa -t'rupu -be 'a -kanya' 'pläa nü bä nu, 'a 'ia -gu 'plä jrara 'am't 'nyüa 'm't. ²⁰'Ba 'pa waklöölä 'n -gbala kää' 'am't ple: 'Jrupafenycc 'nyl 'ca 'kamanycc 'wu -a -si.» Üma nu 'm't -gbi -gba, 'ünya 'am't -gbi -gba nua bia; üma -trääräl't 'na m'tla wii, 'ünya 'lt 'ana ni -trääräa bia. ²¹'Na 'nyr'ta -gu 'ünya 'am't 'ia 'f'wlu -gba nua, 'be nyccca bla' 'm't, 'ünyl 'ccca jre -a jre. ²²Ama 'nyl 't 'ji -a 'ji, -be ama 'nyl 't 'üün -a -gbala nu, -balu -nämä 't 'üün 'lt -a bä. -Maa 'ü -kanyl -gää 'balafa -a kä. ²³Nyccca jraraa' 'm't 'nyüa 'm't nu, 'na Tu 'c jrara bia 'nyüa 'm't. ²⁴Ama 'nyl 't 'üa -t'rupu 'jrupa -a -f'ee'e, ä nyccca -kaap'ca' -f'e nu, -balu -nämä 't 'üün 'lt -a bä. -Maa 'köklesapl'u 'c nu, 'ü 'jä 'ään, -be 'ü jrara 'm'ccca -be 'na Tu 'nyüaml't. ²⁵-Maa wiili -j'jraa' 'üa -d' 'lt, 'i bää' -maa: 'Ü jrara 'm't 'nyüaml't 'fufles'a 't 'i nrörö.

²⁶«-Maa 'taun 'lt 'mäa' 'am't -Gbajisusulu sraraa' 'cccasa ja, u s'ca' 'na Tua -nyee nu, 'unya 'na -gä 'paa 't. ²⁷-Be 'ana 'mugbe nya 'na -gä 'pa, 'be 'nyraa 'am't kolo 'wu 'kä.»

16 «'A -p't Nyccsuaa 'nyuf'wu 'wu 'a 'ia -gu 'n -gbala 'am't 'iin. ²'Ünya 'am't juif'ä 'sraaplany'ä -wält prea. -Be 'sccca, 'taun jö, 'üü 'mä 'am't 'babla. 'Ümäa' 'iin nu nu, 'üa ple n'nta Nyccsuaa 'jrupa 'ü -f'ee'e. ³'Be 'ünyl 'm'ccca -be Tu -a jre, 'ia -gu 'ümä 'iin nu. ⁴'N -gbala 'am't 'iin dotro 'ia 'taun ma j'ä -sru 'wli, 'amä plepa 'surt 'n -gbala kää' 'am't 'iin. 'N -ka bä kä 'ana -t'rupu 'a 'ia -gu 'n -kaap'ca 'am't 'iin -gbala 'bala 'k'äkolofa 'wu.

⁵«'Köklesapl'u 'c nu, nyccca bla' 'm't, 'ca -nyee 'n mö. 'Ana -t'rupu nyccca 'doo 'nyl 'm't -a 'bete -pl'ul't 'n möa'. ⁶'A wiili 'n -gbalaa' 'am't, 'ia -gu 'a 'k'ccca! ⁷-Be 'cccasa 'n -gbala 'am't, ama mi nu, 'i 'na 'ana -gu. Ama 'nyl mi -a mi

† 'L'brerep'ccca 35.19; 69.5 †† T'e plel'sasrawiili -j'jraa' Jaan 14.16

-Gbajisusulu -ka -nämä 'ji -a 'ji, -maa ama mi nu, 'nyaa 'am't 'uun jaa. ⁸Uma 'ji nu, 'uu nämä 'pläa 'm'tla nyüü -fält be, d'eele bää' -balu, 'e bää' 'kl'gägäku -be d'eele bää' -gätutuku. ⁹D'eele bää' -balu nu: 'pläa 'm'tla nyüü 'nyl toro 'm't ple -a, ¹⁰d'eele bää' 'kl'gägäku 't nu: Tua -nyee 'n mö -be 'a -ka -nämä 'm't -a 'jä 't. ¹¹D'eele bää' -gätutuku nu: nyccca kää' 'plälä kua' -p't, 'ca -gä 'a -träärä.

¹²«'Köklesapl'u -ka bält 'mä 'am't -gbala, -maa 'anyl 'iin m't -a bia 'köklesapl'u. ¹³'Taun 'lt -Susulu sraraa' 'cccasa 'mäa' 'ji nu, 'unya 'am't 'cccasaa 'f'w sraraa. -Mää 'ua 'mug-bea 'nyr'kl't 'u -nämä wii 'pala, -maa wiili kä 'f'w 'u 'nua' 'wli nu, 'ii 'umä 'am't -gbala, 'kä 'unya bia 'am't wiili bää' d'ert 'i jöa' -gbala. ¹⁴'Uu nämä 'm't 'buala, 'be 'i kä 'f'w 'umäa' 'am't srara, 'm'ccca kält 'i s'c. ¹⁵Diili kä 'f'w Tu kää', 'm'ccca kä 'iin. 'A 'ia -gu 'n 'daa -maa 'i kä 'f'w 'umäa' 'am't srara nu, 'm'ccca kält 'i s'c.»

Jesua mimitaun

¹⁶«'A -ka -nämä 'm't -a 'jä 'taun jiea 'm't, -be 'taun jie -a 'm't 'anya 'm't 'jää, 'be Tua -nyee 'n mö 't.» ¹⁷'Ca 'wunyerenyüüa -t'rupu nyüü 'doorodoo 'betre 'lt: «'Wii 'plee 'c -gbala am't i bäsaa le: 'A -ka -nämä 'm't -a 'jä 'taun jiea 'm't.» -Be 'Taun jie -a 'm't 'anya 'm't 'jää, 'be Tua -nyee 'n mö?» ¹⁸'Ü -n'ema 'sccca: «'C n'nta d'eele bält 'taun jiea 'm't le? Anyl 'nu 'ccca 'wli -a!» ¹⁹-Maa Jesu jre 'iin 'surt 'ü 'bataa' 'ca 'beteku, 'cnya -gbala 'üün: «'A wiili 'n 'paa' -be 'n 'daaa': 'A -ka -nämä 'm't -a 'jä 'taun jiea 'm't, -be 'taun jie -a 'm't 'anya 'm't 'jää, 'i 'a 'betre 'ana nyüf'e 'lt? ²⁰'Tasur'ta 'cccasa 'n -gbala 'am't, 'anya 'wua, 'anya -s'raa, -be d'ru nya 'plä 'bla. 'Anyä 'k'ccca, -maa 'ana 'k'ccca nyccca nya d'ru 'lt -sröröa. ²¹'N'luu 'a 'jäa' 'wu nu, cma nämä -gu, 'ca plef'ie, 'a 'ca 'taun j'äl't. -Maa cma nyaa' 'jul't -gu nu, 'c -t'ccca -sua 'f'w. D'ru 'bla 'ccca, 'be 'c 'a 'ju -fält ja. ²²'Ii känyr't 'ana 'mugbe, 'kökles'a 'ana plef'ie, -maa 'nyaa 'sccca 'am't 'jää, 'kä d'ru nya 'am't 'bla. 'Ia d'wulu nu, nyccca -nämä 'am't 'uun plekl't -a 'ba.

²³«'Ia -s'ru'ta 'm't nu, 'a -ka -nämä 'm't -a 'bete. 'Tasur'ta 'cccasa 'n -gbala 'am't, d'ee 'amäa' Tu -se, 'na 'nyr'kl't 'cnya 'am't 'een -nyl. ²⁴'A -kaap'ca 'na 'nyr'kl't d'ee -a -s'ee'e. 'Ba -se 'een, 'anya 'een 'jää, -be ana d'ru 'mä 'wlsie.

²⁵«Wiili kä 'f'w 'n -gbalaa' 'am't nu, 'kl'laplawii bäsaa. -Maa 'inya 'taun kää, 'n -ka -nämä 'saa wii -a 'pa; 'surt 'amäa' 'nu dotro, 'ast 'mä 'am't Tua -gä 'l'sara. ²⁶'Ia 'taun-lu 'm't nu, 'na 'nyr'kl't 'amä dii 'betre, 'nyl bla 'daa 'nyaa Tu bibiea 'ana -gu. ²⁷Tua 'mugbe -wa 'am't, 'be 'a -wa 'm't, -be 'surt 'n s'ca' Nyccsuaa -nyee 'anya 'dara 'iin wii.

‡ 'KL'GÄGÄKU: Nyccsua n'nta nyccca 'kl'gägäku -beere -frepakotu; t'e Esaii 64.5 †† Juif'ä ple n'nta üma -trääräl't 'ua -d' nu, 'a -p'tu Nyccsua 'mä 'üa -balu cere, 'be 'ü -trääräl't 'üa -d'. -Maa Nyccsua -Susu nya srara 'üün 'surt 'üa -d' 'nyl' -t'ccca, 'cccasa 'nyl' 'ltbä. Nyüülü toroa' Jesu ple -be 'ü 'daraa' 'ccca 'üa 'l'uml'ban'nyccca, 'üü Nyccsua 'nyierekl't (R'cm'nyüü 1.17; 3.21-22

‡‡ 'be Tua -nyee 'n mö: -Taa wak-lüülü 'nyl greek'e -kä't'ccca -m'idoa 'm't -a bä.

²⁸ Tua -nyee 'n sɔ, 'nyaa ji 'plaa 'ml; 'køklesaplu ɔ nɪ, 'plaa 'ml 'n sɔ -be 'n mö Tua -nyee.»

²⁹ 'Iibaa' 'ɔa 'wonyerenyüü nɪ: «-Jää -mɔ -ka 'pa la' wii 'cɩcasa la, -kanyɪ wii 'klɩ -a 'papla. ³⁰ 'Abɩa amɔ -ka jre la' 'saa jre wiia 'fɩɔ, -nyɪ -glaaa -gla -a nyɔɔ 'mä -mɪ 'bete. 'A 'ia -gu a jresaa Nyɔsuua -nyee -sɔ.» ³¹ 'Iibaa' Jesu nɪ: «'Amɔ 'a -ka toro la' ple? ³² -A -gbala 'amɪ, 'taɪn jö, -be 'i 'a 'ljrä, 'anya -plu 'na 'doo 'kägbaa, -mɔ ma bälɩ 'ɔa -pɩɔ 'ɔmä fa. -Maa 'nämä 'doo -a bä, 'be Tu bä 'na -gba. ³³ Wiili kä 'fɩɔ 'n -gbalaa' 'amɪ nɪ, 'amä 'mɪ 'lɩ ku, -be 'ana ple -gälɩ 'mä flerɛ. 'Plä nya 'amɪ bubɔgbi -gba nua, -maa 'ba -sɔɔɔwɔ, 'nyaa 'plä du.»

Jesu bibie 'ɔa 'mugbea 'wli 'lɩ

Rɔmänyüü 8.34; Ebröonyüü 7.24-28

17 Jesu nua' -plu 'saa 'ɔ baa' wii 'papaku ɔ nɪ, 'ɔnya 'jrara cɛ 'nyükä 'ɔ -nëma: «Tu, 'taɪn 'a 'wlijrä, 'buala -na 'ju, -na 'ju 'mä -mɪ 'buala. ² -Mɔ -nyɪ 'ɔɔn nyüüa 'fɩɔa 'klügälɩkäläku, 'kä nyüülü kä 'fɩɔ -nyɪa' 'ɔɔn nɪ, 'ɔmä 'üün 'klälä 'nyɪa' blöröfa kä -nyɪ. ³ -Be deele baa' 'klälä 'nyɪa' blöröfa kä nɪ, 'iibä: -mɔ kä 'doo baa' 'cɩca Nyɔsuua, ü jre -mɪ, 'kä 'ü jre Jesu 'Kriisëlɔ -bba'. ⁴ 'N 'buala -mɪ -tutu -gälɩ, 'nyaa 'wlara 'jrupalä -nyɪa' 'mɪ. ⁵ 'Na Tu, 'buala 'mɪ -na -gba 'sɩɩ 'n 'bua kää' 'wlikɩ 'fɩɔwɔ -be 'plä 'mäa' nrörö.

Jesu bibie 'ɔa 'wonyerenyüüa 'wli 'lɩ

⁶ «Nyüülü -baaa' 'plaa -tɔɔɔpɩɔ -nyɪa' 'mɪ nɪ, 'n srara 'üün -na 'nyɪ. -Mɔ ma kä 'üün, -nya -nyɪ 'mɪ 'üün. 'Ünya -träärälɩ -na mlɩa wii. ⁷ 'Ü jre 'iin -mlatɩ 'sɩɩ diili kä 'fɩɔ -nyɪa' 'mɪ sɔa' -mɪ kälɩ. ⁸ 'Be -na mlɩa wiili -nyɪa' 'mɪ nɪ, 'ii 'n -nyɪ 'üün. 'Ünya 'nyiere 'iin 'klɩ, 'ünya jresaa 'kasa -na -nyee 'n sɔ, -mɔ blɩ 'mɪ. ⁹ 'A 'üa 'wlili 'n bibie. -Mää nyüüa 'fɩɔa 'wlili 'nyɪ bibie, -maa ü -nyɪa' 'mɪ 'üa 'wlili 'n bibie, 'be -mɔ kä 'üün. ¹⁰ -Be diili kä 'fɩɔ 'n kää' -mɔ kä 'iin, diili kä 'fɩɔ -kää' 'mɔ kä bua 'iin; 'ü 'buala 'mɪ. ¹¹ 'N -kanyɪ 'plaa -tɔɔɔpɩɔ -a bä, -maa 'üülü nɪ, 'ü -ka bälɩ. -Be 'mɔɔɔ nɪ, -na -nyee 'n jö. 'Na 'Nyüna Tu, -tu nyüülü -nyɪa' 'mɪ 'nyügba, 'kä -na 'nyɩklɩ, -be 'sɩɩ 'nyraa -mɔ baa' 'doo 'ümä blɩ 'doo bä. ¹² 'Nyraa 'üün 'sɔ ma bä kää' 'plaa 'mlɩ nɪ, 'mɔ ma -tɔɔä 'üün 'nyügba -na 'nyɩklɩ. 'N -tu nyüülü -nyɪa' 'mɪ 'nyügba. 'Üa -tɔɔɔpɩɔ nyɔɔ 'doo 'nyɪ 'mɔɔɔ -a 'mɔɔɔ, ima 'nyɪ ɔ nëmä la' 'mɔɔɔ 'ɔa 'doo -a bä, wiili -jɩjraa' nyɔsuapɔɔku 'lɩ, 'i jrälɩ †. ¹³ 'Køklesaplu nɪ, -na -nyee 'n jö. 'N -ka baa' 'plaa 'mlɩ nɪ, 'ia -gu 'n 'paa 'ia 'fɩɔ, -be dɔɔɩ 'blaa' 'mɪ nɪ, 'umä 'üün 'wlisie. ¹⁴ 'N 'kplɩ 'üün -na mlɩa wii. 'Plä nya jrara 'üün 'nyüamlɩ. Deele kä -gu, 'ünyɪa' 'plaa 'mlɩa nyüü bä -beere 'mɔɔ. ¹⁵ 'Na Tu, 'nyɪ bibie -mɪ -a 'kä -mä 'üün 'plä 'wu 'ba, -maa -mä 'lɩ 'üün Plebubɔsusu †† derɩtɩɩɩ. ¹⁶ 'Sɩɩ 'nyɪa' 'plaa 'mlɩa nyɔɔ bä, 'asɩ 'ünyɪ 'plaa 'mlɩa nyüü bä. ¹⁷ Nu -na 'cɩcasa

† 'Lɩbrerɛpɔɔku 41.10; Jaan 13.18 †† Plebubɔsusu: Sataan a 'nyɩ bäsaa. Te 1 Jaan 2.13; 3.12; 5.18,19

-a bere 'üün 'klɩ -na -gu: -na mlɩa wii bä 'cɩcasa. ¹⁸ 'Sɩɩ -blɩa' 'mɪ 'plaa 'mlɩ, 'asɩ 'n blɩ blɩ 'üün 'plaa 'mlɩ. ¹⁹ 'Üa -gu 'n bere 'na nyufa 'klɩ, -be 'üa 'mugbelü nɪ, 'ümä 'üa nyufa 'klɩbere -na 'cɩcasa 'lɩ.

Jesu bibie nyüülü nëmäa' 'ɔɔn pletoro 'üa 'wli 'lɩ

²⁰ «-Mää 'üa 'kɔɔa' 'wli 'lɩ 'nyɪ bibie, -maa 'n bibie blɩ -mülü nëmäa' 'üa 'papawii kälɩ -srörö -be 'ümäa' 'mɪ ple-toro, 'üa 'wli 'lɩ, ²¹ 'üa 'fɩɔ 'mä 'doo bä. 'Na Tu, 'sɩɩ -bää' 'mɪ 'lɩ -be 'n bää' -mɪ 'lɩ, 'üa 'mugbe 'mä amɩ 'lɩ 'doo bä, -be 'plaa 'mlɩa nyüü 'mä 'saa jre -mɔ blɩ 'mɪ. ²² 'Mɔɔɔ nɪ, 'n -nyɪ 'üün 'wlikɩbuabuakulɩ -nyɪa' 'mɪ, 'ümä 'doo bä, -beere amɔ. ²³ 'N bä 'üün 'lɩ, -nya bä 'mɪ 'lɩ, 'ümä 'tasɩɩ 'doo bä, -be 'plä 'mä 'saa jre -mɔ -blɩ 'mɪ, 'ümä blɩ 'saa jre 'sɩɩ -waa' 'mɪ, 'asɩ -wa 'üün. ²⁴ 'Na Tu, -plulɩ 'nëmäa' ku, 'ii 'n 'bata 'nyraa nyüülü -nyɪa' 'mɪ 'mä blɩ ku, 'ümä 'na 'wlikɩbuabuakulɩ -nyɪa' 'mɪ 'jä, 'be -wa 'mɪ 'fɩɔwɔ -nyɪa 'mä 'plä nu. ²⁵ 'Na Tu, -mɔ -gää' 'klɩ nɪ, 'plä 'nyɪ -mɪ -a jre, -maa 'mɔɔ 'n jre -mɪ, nyüülü kua' -pɩ nya jre 'iin 'sɩɩ -mɔ blɩa' 'mɪ. ²⁶ 'Nyaa srara 'üün -na 'nyɩ, 'nyaa 'sɔɔwɔ 'ümü 'iin sraraa, -be 'sɩɩ -waa' 'mɪ, 'ia -wawaku 'mä 'üün 'lɩbä, -be 'mä blɩ 'üün 'lɩbä.»

Jesulɩ 'ü 'kplaa'

18 Jesu baa' 'wiipapaku nɪ, 'ɔɔ -be 'ɔa 'wonyerenyüü nya mi 'niele 'ü 'daraa' Sedɔɔɔ 'ea derɩ. Putu 'doo bälɩ, 'ua 'mlɩ 'ɔɔ -be 'ɔa 'wonyerenyüü pala. ² Judaalɩ nëmäa' 'ɔɔn 'sa, jre -plulɩ. -Sɩɩ -mɩdoo 'lɩ, 'ii Jesu nyra 'ɔa 'wonyerenyüü trara. ³ Judaa nya mi 'lɩ. 'ɔɔ -be 'sugɩa 'kɔɔmlɛ, nyra Nyɔsuuaanyükölia 'sugɩalɛ -gbɔɔs-aperɩnyüü kpakü nyra Farisinyüü -tua' 'ɔɔn -gba. 'Üa kälɩa 'napu, -teri nyra tafudii. ⁴ -Be Jesu jrea' wiili kä 'fɩɔ nëmäa' 'ɔɔn -gälɩjä nɪ, 'ɔnya jirö 'üün -gba, 'ɔnya 'bete 'üün: «Nyɔɔ 'plɛɛ 'a 'bata le?» ⁵ 'Ü -nëma: «Nasarɛtɛnyɔɔ Jesu a 'bata.» 'Iibaa' Jesu nɪ: «'Mɔɔ bäsaa †.» Judaalɩ 'saa' Jesu nɪ 'ɔ ku -plu. ⁶ 'Taɪn 'lɩ Jesu -gbalaa' 'üün -maa: «'Mɔɔ bäsaa» nɪ, 'ü 'nyenyregälɩ 'nyenyre 'ünya böblö -tutu 'wu. ⁷ Jesu nya 'patä 'ɔnya 'bete 'üün: «Nyɔɔ 'plɛɛ 'a 'bata le?» 'Ü -nëma: «Nasarɛtɛnyɔɔ Jesu a 'bata.» ⁸ 'Iibaa' Jesu nɪ: «'N -gbala -plu 'amɩ; 'mɔɔ bäsaa. Ima 'daa 'mɔɔ 'a 'bata nɪ, 'ba sɔ -mülü kua' -pɩ -gba ü mi.» ⁹ Wiili 'ɔ 'pa kää' -be 'ɔ 'daaa' -maa: «Nyüülü -nyɪa' 'mɪ, 'üa -tɔɔɔpɩɔ 'doo 'nyɪ 'mɪ kälɩ -a 'mɔɔ» 'i nrörö ††. ¹⁰ Simɔɔ Piɛɛrɛ nya 'balɩ 'ɔa -jɛɛ 'ɔnya 'böblö -gbɔɔs-aperɩnyɔɔ kpaköa 'jrufafenyɔɔɔ ü 'daraa' Malɛsu 'ɔa 'dupa 'nyaklu. ¹¹ Jesu nya -gbala Piɛɛrɛ: «Plä -na -jɛɛ 'ea tugba 'lɩ. -Köwölä Tu tɛɛɛa' 'mɪ 'ää 'nëmä 'mla?»

† 'Mɔɔ BÄSAA: Nyɔsuua 'mä kää' 'ɔa nyufa Moisé srara nɪ, 'asɩ 'ɔ -ga 'ɔa nyufa 'nyɩ; 'ii Jesu 'dara 'ɔa nyufa. Te Egɛsɔɔdɛ 3.13-14 †† Jaan 17.12

Jesul 'ü faa' Aanë nyra Kaiifëa -nyee
Matiö 26.57-75; Marëkë 14.53-72; Lukë 22.54-65

¹² 'Sugialë nyra 'üa 'kamanyokk, -be juifëa 'sugla nya 'kpla Jesu 'ünya kpara 'kkn. ¹³ 'Ünya fa -kätl 'kkn nykkn 'ü 'daraa' Aanë, 'ca -nyee. 'Ia -sulua 'mlu nu, nykkn 'ü 'daraa' Kaiifë 'ü bä -gbosaperunyokk kpaö. 'Da nta bä Aanë. ¹⁴ 'A Kaiifë nu, 'ü nu kä 'saa 'ü 'pa juifënyüü -talokk 'lu: «'I 'na nykkn 'doo 'mä jä nyüüa 'fca -gu.»

Piëerëa bablaku

¹⁵ Simkk Piëerë nyra Jesua 'wunyerenyokk -mooloo, pre l Jesu derl. Nykkn -malk nu, -gbosaperunyokk kpaö jre 'kkn, 'ia -gu 'kkn -be Jesu 'pa 'ca -gböoli. ¹⁶ -Maa Piëerë tu -fält tatu 'mäkl. 'Wunyerenyokk -malk -gbosaperunyokk kpaö jrea' nu, 'unya 'cie, 'unya -gbala 'hluul kuää' -gbööa 'palafa 'wu, 'unya pla Piëerë. ¹⁷ 'Nluul nya 'bete Piëerë: «-Mää nykkn 'wunyerenyüüa -torkulokk nykkn -nyl -plu bä?» 'Iibä: «-Mää 'mkk -a.»

¹⁸ 'I -sia' nu, nyüülü -fexera' -gbosaperunyokk kpaöa -nyee 'jrupa, nyra juifënyüüa 'sugla, nya -gölö kapu sba -gu, -be 'ü 'mlk. Piëerë nya pa 'üa -torkulokk -be 'üa 'fu 'mlk.

-Gbosaperunyokk kpaö 'bete Jesu
Matiö 26.59-66; Marëkë 14.55-64; Lukë 22.66-71

¹⁹ -Gbosaperunyokk kpaö nya 'bete Jesu 'ca 'wunyerenyüü nyra 'ca 'kplakua -gält. ²⁰ Jesu -nëma nu: «'Plukul 'maa 'kplaa' nu, nyüüa 'fca 'kl 'maa 'kplara, -be ama nëmä 'kpla nu, juifëa 'sraaplanyuku 'wu nyra Nyksuaanyuku kpaö -wält -plu 'lu juifënyüü traraa' 'plukul †, 'ii 'n 'kplara. 'Nyl wii -mldoo -sisiedii 'lu -a 'pala. ²¹ Deplee kä -gu -beete 'ml le? 'Bete nyüülü ma poa' 'ml 'nyakli wiili 'n -gbalaa' 'üün. 'Ü jre wiili 'n -gbalaa' 'üün.»

²² Jesu nua' 'saa -be 'ü 'paa' wii nu, 'suglanyokk 'doo ku l -plu, 'unya 'pa Jesua -glagbu -gba 'kpa. 'Iibä: «'Ast -deete -Gbosaperunyokk kpaö -gbaa?» ²³ 'Iibä' Jesu nu: «'Ama 'pa bubwii nu, srara 'ml wiili 'n 'paa' i bubka'. -Be ama 'nyl bubwii -a 'pa nu, dee 'plee kä -gu -kkn 'ml le?» ²⁴ Aanë nya fa 'ca kpara n -gbosaperunyokk kpaö, Kaiifë.

Piëerëa bablaku -mooloo
Matiö 26.71-75; Marëkë 14.69-72; Lukë 22.58-62

²⁵ -Be Simkk Piëerë nu ku -plu 'ü 'mlk. 'Ünya 'bete 'kkn: «-Na 'mugbe -mäa 'ca 'wunyerenyokk -nyl bä?» 'Ünya babla, 'ü -nëma: «-Mää 'mkk -a.» ²⁶ 'Iibä' -gbosaperunyokk kpaöa 'jrupafenyokk kä 'wuwunyokk 'nyaklu Piëerë 'böa' 'lu nu: «'Nyl -ml 'kkn -gba -a 'jära putulua 'ml?» ²⁷ Piëerë nya babla 'kkn, -be sape -gbe.

† 'plukul: -Taa -wäkölä 'nyl greekë kätukkk -mldoo 'ml -a bä.

Jesu 'ü faa' Pilatëa -nyee
Matiö 27.1-2,11-14; Marëkë 15.1-5; Lukë 23.1-5

²⁸ -Suwla -hulu, 'ünya 'ba Jesu Kaiifëa -nyee, 'ünya fa 'kkn -gofanëmaa -gböoli †. -Maa juifënyüü 'nyl -gböolia 'ml -a pa, 'ü -pl -fre 'lba, 'üma -gu -gluglule 'ü 'daraa' 'Paakë 'jä ‡. ²⁹ Pilatë nya 'jrara 'üün 'kl, 'unya 'bete 'üün: «'A nnta deplee nykkn kua' -pl nu le?» ³⁰ 'Iibä' 'üün nu: «'Ma 'nyl l -balunyokk -a bä nu, a -nëma l -ml 'kkn -a ja.» ³¹ Pilatë 'jäa' 'iin nu, 'ü -nëma: «'N! 'Ana 'mugbe 'ba fa 'kkn, -be 'srl 'ana -d -gbaa' nu, 'ba nu 'lu 'kkn.» 'Iibä' juifë nu: «'Anyl kä -a kä amä nykkn 'bla.» ³² 'Ia 'fca nu, 'a -talokk Jesu 'pa kaa', 'srl 'mäa' jä nu, 'ii nröro †. ³³ Pilatë nya pa -gböoli, 'unya we Jesu 'unya 'bete 'kkn: «'Juifëa 'ku bä?» ³⁴ 'Iibä' Jesu nu: «-Na plekla wii -beete 'ml 'lu, -maa nyüü -gbala 'saa -ml?» ³⁵ Pilatë nya 'bete 'kkn: «'Juifënyokk 'n bä? -Na -glügbö nyra -gbosaperunyüü kpaö, 'üü ja 'ml -ml. Deplee -nu le?» ³⁶ 'Iibä' Jesu nu: «-Mää -pl -tutu -gält 'na 'kamaplä 'nyl bä. 'Na 'kamaplä ma bä l -pl -tutu -gält nu, 'na 'jrufenyüü nya l 'na 'wli 'lu tou -fua, 'nyl -pl juifë kält blö. -Maa -mä 'iin -a, 'na 'kamaplä 'nyl -pl -tutu -gält -a bä.» ³⁷ Pilatë nya 'bete 'kkn: «-Yaa! 'Ku -bä 'kasa?» 'Iibä' Jesu nu: «'Ii -saal, 'ku 'n bä. 'N -glooro 'nyaa ji 'plaa 'ml 'mä 'cacasaa -gä 'pa. Nykkn o nykkn -waa' 'caca nu, 'ü po 'na 'papawii 'nyakli.» ³⁸ 'Iibä' Pilatë nu: «'Deplee bä 'caca le?»

Matiö 27.15-31; Marëkë 15.6-20; Lukë 23.13-25

'Ü nua' -plu 'saa 'ü 'betea' nu, 'unya 'cie 'kkn, 'unya mi -te juifë bäa' 'unya -gbala 'üün: «'Nyl 'jä -balulu 'ü nua' 'wu -a. ³⁹ -Maa 'be 'asl 'Paakë 'jäa' 'lu nu, 'n 'cere -jienyokk 'doo -wält, 'a 'bata -a 'cere juifëa 'ku -wält?» ⁴⁰ 'Üa 'fu -gölöa: «'Woo! -Mää 'kkn anyl 'bata, -maa Barabasë -a -cere -wält.» -Be, Barabasë nu, nyüüblanyokk basaa.

19 'Ü -gbaa' 'saa nu, Pilatë nya -gbala 'sugla ü ja Jesu ü -gba 'kkn dii -gält. ² 'Sugialë nya da nënë 'ku -tapa 'wugböa 'sa 'ünya -tu 'ään 'ml 'wli. 'Ünya 'pa 'kkn -fkkk 'kotu kpaö -gält -beere 'ku. ³ 'Üma jirö 'kkn -gba 'kä 'ü nö: «'Juifënyüüa 'ku -ayoo!» 'Kä 'ü 'papa 'ca -glagbi -gba 'kpe.

⁴ Pilatë nya 'cie 'kkn 'unya -gbala 'üün: «'Ba -jäa 'kkn! 'Ü 'n ja 'am -fält 'amä 'saa jre -balulu 'ü nua', 'nyl 'jä 'uun 'wu -a.» ⁵ 'Ünya 'cie Jesul, 'ca 'wlia nënäa 'wugbö, 'ca -gält -fkkk 'kotu kpaö. Pilatë nya -gbala 'üün: «'Ba -jäa nykkn!»

⁶ -Gbosaperunyüü kpaö nyra 'üa 'sugla 'jäa' 'kkn dotro nu, nyüüa 'fu nya 'klerewu: «'Kolo 'kkn kua -gält! Kolo 'kkn kua -gält!» Pilatë nya -gbala 'üün: «'Ana 'mugbe 'ba fa 'kkn 'amä 'kkn ko †, -balulu 'ü nua', 'mkk nu, 'nyl 'jä 'uun 'wu -a.» ⁷ 'Iibä' juifë nu: «'A kä -d. Ana

†† -GUMLA -GBÖOLI: Römënyüüa 'kamanyokk 'üü 'ü 'daraa' Pilatë, 'ca -gböoli. ‡ Juifëa -dca 'ml nu, nykkn ma 'nyl juifënyokk bä, juifënyokk -mooloo ma pa 'ca nyköli nu, juifë -kanyl 'dara 'ia nykkn nykkn -a. 'Paakë ma jräl nu, 'ü -kanyl kä -a kä 'mä 'lu mi: -fre 'lu 'ü bä. †† Jaan 12.32-33 †† 'ANA 'MUGBE 'BA FA 'KKN 'AMÄ 'KKN KO: Sröro Pilatë sröro 'üün; 'ü jre 'iin 'srl Römënyüü 'nyl 'paa' nykkn 'blablajie 'lu.

-dɔ nɪnɪa 'k kä 'kmä jä, dɛɛɛ kä -gu 'k 'daraa' 'ka nyufa Nyɔsuaa 'ju †.»

⁸ Pilatē 'nuā' 'iin 'wli nɪ, ŋalɛ nya 'bla 'kɔk -gböösa.
⁹ 'Cnya pa 'sɔkwu -gbööli, 'knya 'bete Jesu: «-A 'plɛɛa nyɔk bā le?» Jesu 'nyl 'kɔk -gälɪ -a 'sa. ¹⁰ 'Iibāa' Pilatē nɪ: «'Mɔk -kaa? -Nyl 'saa -a jre 'sɪrɪ 'mɔk kää' 'klü 'mäa' -mɪ tuu -gälɪ kolo, -be 'sɪrɪ 'n kää' blɪ 'klü 'mäa' -mɪ -wälɪ 'cɛɛɛ?» ¹¹ Jesu -nɛma nɪ: «-Na 'klü ma 'nyl ɪ cɛɪ -a sɔ nɪ, -nɛmä ɪ 'mɪ 'klü -gälɪ -a kälä. 'A 'ia -gu nyɔk 'saraa' 'mɪ -mɪ kälɪ nɪ, 'ka -balu -si -na nu 'wu.»

¹² 'Bala -plu nɪ, 'sɪrɪ Pilatē 'mäa' nu -be 'kmä 'kɔk -wälɪ 'cɛɛɛ, 'ii 'k 'bata. -Maa juifē 'paa wii: «-Ama 'cɛɛɛ 'kɔk -wälɪ, -nyl 'ku kpakö Sesaa -bei -a bā ††. Nyɔk o nyɔk 'daraa' 'ka nyufa 'ku nɪ, Sesaa -gbakäkɛnyɔk 'k bā.»
¹³ Pilatē 'nuā' wiili 'ü 'paaa' 'wli nɪ, 'knya 'cere Jesu -fälɪ 'knya ku -gätukpata 'wu. 'Ii 'ü 'dara 'Täkä -Gälɪ †. Ebröowii 'lɪ 'ü nö Gabataa. ¹⁴ 'Ia -sɪrɪɪ bā kä 'Paakēa -ɛɛɛɛ -sɪrɪ, 'a 'ia -sopuwɫaa †† Pilatē -gbala juifē: «'Ba -jäā 'ana 'ku.» ¹⁵ -Maa 'ünyl 'nyie -a 'nyie. 'Ünya 'klerewu: «'Bla 'kɔk! 'Bla 'kɔk! Kolo 'kɔk kɪrua -gälɪ!» Pilatē nya -gbala 'üün: «-A kolo 'ana 'ku kɪrua -gälɪ?» 'Iibāa' -gbɔs-aperɪnyüü kpakü nɪ: «'Kulɪ kä 'doo a kää' 'kɔ bā Sesaa! ††» ¹⁶ 'Ü nuā' 'saa 'ü 'paa wii, Pilatē nya 'sa Jesu 'ümä 'kɔk kɪrua -gälɪ kolo. 'Ünya fa 'kɔk.

Jesul 'ü koloa' kɪrua -gälɪ

Matiö 27.32-50; Marékë 15.21-37; Lukë 23.26-46; Jaan 1.29

¹⁷ Jesu -gbötö kɪruälä ††† kä -gälɪ 'ümäa' 'kɔk kolo, 'ünya 'cie bätä, 'ünya mi -pluɪ 'ü 'daraa' 'Wukapɛa -gba; 'ii 'ü 'dara Gɔlɛgotaa Ebröowii 'lɪ. ¹⁸ 'A -nyɛɛ 'ü kolo 'kɔk, 'kɔ -be nyüü 'kɔk -mölöö. Jesu ku 'üa -tɔrɪpɪ. ¹⁹ Wiili Pilatē -jɪjraa', 'ünya kolo 'iin 'ka kɪrua 'wli. -Jäā 'sɪ wiili 'k -jɪjraa' -gbaa': «Nasarɛtɛnyɔk Jesu, juifɛnyüüa 'Ku.»
²⁰ Juifɛnyüü 'kɔkɔmlɛ -täsä 'imɪ. 'Be -pluɪ 'ü koloa' Jesu, 'inyl 'lɪ bätä dɛɪ -a tɪŋɪ, -be 'sɔkwu nɪ, 'i -jɪjra Ebröowii 'lɪ, grɛɛkɛwii 'lɪ nyra lateɛnwii 'lɪ. ²¹ 'A 'ia -gu juifɛa -gbɔs-aperɪnyüü kpakü mi Pilatē 'jä, 'iibä nɪ: «-Nyl -jɪjra: 'juifɛnyüüa 'Ku, -maa -jɪjra 'kɔ nɪnɪa: 'Mɔk bā juifɛnyüüa 'Ku.» ²² 'Iibāa' Pilatē nɪ: «Wiili 'nyaaa' -jɪjra nɪ, 'nyaa 'iin -jɪjra.»

²³ 'Sugɫälɛ blaa' Jesu kɪrua -gälɪ koloku nɪ, 'ünya -päälä 'ka 'koti mɔk 'wu -moloo -be 'ka nu ††, 'ünya dɔkɔ blɪ 'ka -gälɪpakotu 'wu. 'Kotulu 'nyl 'kplara -a 'kplara; sɔ 'ua bei -wälɪ -a -kɔk 'ua 'wɫugba nɪ, dapɛ 'dee 'ü nu 'ünya da

† Levitiikë 24.16 †† -NYL 'KUL KPAKÖ SESAA -BEI -A BÄ: Nyɔkɔk kä wii Sesaa -waa' 'kɔ 'ü 'dara 'saa. 'Iibä 'lɪträäräku. Pilatē ma 'cere Jesul 'daraa' 'ka nyufa 'ku nɪ, juifɛ nya Sesaa -gbalaa, -beereɛɛ Sesaa nya Pilatē -jie 'lɪ 'paa. 'C -ka -nɛmä 'ka -bei -a bā. † 'TÄKÄ -GÄLɪ: 'A -nyɛɛɛ Pilatē 'saara -gogü kpakü. †† -SOPUWLAA: Grɛɛkɛwii 'lɪ nɪ, 'iibä: «-uun-dooa nɛ -glii». †† Juifɛ 'nyl 'bata 'bata -a nyɔkɔk 'nyla' Nyɔsua jre 'mä 'üa 'ku bā. 'Üma 'pawii nɪ, 'ünyl 'saalɪ 'cɪcasa. ††† Rɔmɛnyüü -dɔ 'lɪ nɪ, nyɔkɔk 'nyla' -gä kä nɪ, -gbalefulu kä 'mäklɪ bāa' dɛtu susu, 'uu 'ü bɔtrɔ 'kɔk. 'Üma blɪ 'kɔk bɔkɔk nɪ, tiili kä -gälɪ 'ümäa' kolo nɪ, 'kä 'ü 'pie 'kmä 'iin -plɪ -gälɪ, 'kä 'ü nyra 'kɔk mö -tɛ 'lɪ 'ümäa' 'kɔk kolo. ††† Rɔmɛnyüü 'sugɫa ma nɛmä nyɔkɔk 'nyla' -gä kä 'bla nɪ, 'ü 'baa 'kɔk 'koti -gba.

'uun. ²⁴ 'Iibāa' 'sugɫälɛ nɪ: «Anyɪ 'ŋlara 'uun, -maa a 'pala 'uun -kɔk -gälɪ -mɔk 'mäa' 'uun fa amä 'kɔk 'jä.» 'A wiili -jɪjraa' nyɔsuaɔkɔku 'lɪ, 'ii nrörö:

'Ü -päälä 'na 'koti 'lɪ,
'Ünya 'pala 'na -gälɪpakotu -kɔk -gälɪ.
-Jäā wii 'sugɫa nuā'.

²⁵ 'Ia 'taun 'lɪ nɪ, Jesua 'yio, 'ka 'yioa -wɫadia, nyra Kɫopasɛa 'ŋɫuɫ 'ü 'daraa' Marii, -be Magɛdalayria Marii, 'ü 'nyüglö Jesua kɪrua -gba. ²⁶ Jesu 'järaa' 'ka 'yioa -gba 'ka 'wunyerɛnyɔk 'k -waa' nɪ, 'knya -gbala 'ka 'yio: «'Ŋɫuɫ o, -jäā -na 'ju.» ²⁷ 'Cnya -gbala blɪ 'ka 'wunyerɛnyɔk: «-Jäā -na 'yio.» 'Bala -plu 'ka -nyɛɛ 'k fa 'kɔk.

Jesua jäjäku

²⁸ 'Ia 'fɫɔ -sia', Jesu jreä' 'saa 'ka 'jɪrupa 'a 'wɫara, -be wiili -jɪjraa' nyɔsuaɔkɔku 'lɪ 'mäa' nrörö nɪ, 'k -nɛma: «'Mam-latu 'blaa 'mɪ †††» ²⁹ -Be 'ia -pluɪ nɪ, -pöö 'döo bā 'lɪ 'ä 'si -wöserili 'ü 'daraa' viinegrɛ 'klɪ. 'Sugɫa nya dɔkɔ dapɛ ††† 'wu, 'ünya kpasra 'ɛɛn isɔkɔpɛ †† 'mäklɪ. 'Ünya pla dapeɪ viinegrɛ dɛɪ, 'ünya fa 'ɛɛn 'ka 'mäklɪ. ³⁰ Jesu 'mlaa' viinegrɛɪ nɪ, 'k -nɛma: «'Ia 'fɫɔ 'a 'wɫara.» 'C -jäā' 'wli 'kä, 'knya 'balɪ -fɫɫɪ.

³¹ 'Ia -sɪrɪ ma pa kä nɪ, 'i bā -fɫɫɫɫɫɫɫ -be juifɛnyüü 'nyl 'bata 'bata -a 'ia -sɪrɪ 'lɪ 'mä nyüülü tii -gälɪjɪrɪ †††. 'Ia -sɪrɪ 'lɪ nɪ, -fɫɫɫɫɫɫɫ kpakia -sɪrɪ, juifɛ nya mi Pilatē 'jä 'ümä 'üa bei 'kata ††, -be 'ümä 'üün tii -gälɪ 'ba. ³² 'Sugɫa jia' nɪ, nyüülü -be Jesu 'ü kolo kää' -pɫɔ 'doo 'wu nɪ, 'üa 'dooa bei -käɪ 'ü 'kata, 'ü 'wɫaraa' 'ünya 'kata 'sɔkɔ kɔa bei. ³³ 'Ümä Jesu -gba 'tɔkɫɫɫ mi nɪ, 'k 'a ɪ jä. 'Ü -kanyɪ 'ka bei -a 'kata. ³⁴ -Maa 'sugɫanyɔk 'doo nu 'ka 'die 'knya 'floo Jesua -gbatu 'pɛ 'dee, 'a -pluɪ -toru nyra 'nɪ ku 'inya 'cie ††. ³⁵ Nyɔkɔk 'saalɪ wiili nɪ, 'k 'jä 'imɪ; wiili 'k 'saalɪ nɪ, 'cɪcasa bäsaa, 'ana 'mugbe 'amä 'iin wii 'dara. ³⁶ Wiili jɪraa' 'lɪ nɪ, 'a wiili -jɪjraa' nyɔsuaɔkɔku 'lɪ, 'ii nrörö: «'Cɔ 'kɔ 'doo 'nyl 'katra -a 'katra †††.» ³⁷ Nyɔsuaɔkɔku -nɛma 'sɔkwu: «'Nyɔkɔk 'ü 'floo', 'ünya 'ka 'pelɪ kälɪ -siea' †††.»

§ 'Lɫbrɛɛɛɛɛɛɛ 22.19 †† 'Lɫbrɛɛɛɛɛɛɛ 69.22b ††† DAPɛ: -Mää dapɛ -mede a jreä' -a, -maa 'tanie 'la dɛɛ -medee bäsaa, 'ɛ 'nyɔkɔk 'nɪ 'kɔkɔmlɛ. †† ISɔKɔPɛ: Tuu -gö jɔ bäsaa 'täkɛ 'lɪ 'i -gaala. -Sɪrɪ -mɪdoo 'lɪ 'i -gaala nyɛka -gba (2 'Ku 4.33

Levitiikë 14.4; Nɔkbrɛ 19.18 ††† Tɛ plɛɫsasrawiili -jɪjraa' Matiö 27.58 †† Nyüülü 'ü koloa' tuu -gälɪ nɪ, -fɫɫɫɫɫɫɫ kakɫa 'üün 'klɪ 'kä 'ü jä. -Fɫɫɫɫɫɫɫ -gu 'üün 'klɫɫɫɫɫ nɪ, 'ü -tuä 'üa bei -wälɫtuuklöö, 'üa bei 'mä 'lɫkɫkɫɫɫ jie. 'Ia 'taun 'lɪ nɪ, nyüülü fio, 'ünyl jäjä -a sɔkɔ. -Maa 'ü ma 'kata 'üa bei nɪ, 'ü -kanyɪ 'lɪ -a blɪ, 'ü 'kuɛɛ 'üa -gbaa dɛɛ, 'kä 'ü jä sɔkɔ. †† 'Nɫɫ nyra -torulu 'cereä' Jesua -gbatu -gälɪ nɪ, 'iibä ana -fre 'lɫwɫwɫɫɫ nyra ana -balua 'fɫɫɫ kpɛtrɫkua -tagɫɫɫ. 'C jäa' -torulu -gbɫɫɫä' 'kä, 'sɪrɪ nyɔkɔk 'saa' -gbɫ nɪ, 'uu bā nyɔsuaanyɔkɔ 'klälä 'nyla' blöröfa kä, 'äa -toko (Jaan 6.53-54

1 Jaan 1.7 Jaan 3.5 Jaan 4.14
Jaan 7.38-39 ††† Egɛsɔkɔdɛ 12.46; Nɔkbrɛ

9.12

§§† Sakarii 12.10

Jesua -totuku

Matiö 27.57-61; Marëkë 15.42-47; Lukë 23.50-56

³⁸ 'Ia 'fu -sia' nı, Arimatëbätää nykka 'ü 'daraa' Josëfë, 'ca 'mugbe bä Jesua 'wunyerenykka. -Maa juifëa -gu, 'knyl 'ca nyufa -a srara. 'Ck mi Pilatë 'jäkalı 'mä 'kkn Jesua jäjäa k -nyl †. Pilatë nya 'nyie. 'Onya ji, 'knya fa Jesua jäjäa k. ³⁹ Nikodëemëlo mi kaa' -gbia 'dööa 'mlı Jesu 'jäkalı nı, 'ca 'mugbe nya ji. 'Ck ja 'nknpafufuu 'ü 'daraa' 'miirë nyra -mlı 'ü 'daraa' aloesë ††, 'i 'wue kiloo -glu -be -pu ‡. ⁴⁰ 'Ünya doku Jesua jäjäa k 'wu, 'ünya -fifra 'kkn dku, 'ünya 'pa 'kkn 'nknpakplı, 'srı 'ü -tuuäa' nyüü juifënyüa 'bre. ⁴¹ -Plı 'ü koloa' Jesu nı, putuj 'doo bä -plı. 'Kuyu 'doo bä 'ı 'ua 'mlı, 'ü -kaapı 'kuyulua 'mlı nykka -träärä. ⁴² 'Kuyulu 'nyla' 'ıderıtuıı, -be juifëa -fufıpasrı jöa' nı, 'ia -gu 'ü 'pie 'lı 'kkn 'mlı.

JESU NYA SÖ 'KUAABRE

20.1-10

Jesu sça 'kuaabre

Matiö 28.1-10; Marëkë 16.1-8; Lukë 24.1-12

20 'Sçrea -srıkägbalawlaa ††, -srı -kaanı 'wu 'pala Magëdalayria Marii nya -tuara 'kuyu 'lı. 'Onya 'jä 'srı 'täkalä ku ıa' 'kuyu 'mä 'klı -kanyı 'lı -a bä. ² 'Ck 'jäa' 'iin nı, 'knya fı, 'knya mi Simkka Pıerë nyra 'wunyerenykka Jesu -waa' -gbala, 'k -nëma: «'Ü 'a 'Pläkänycck 'kuyu 'lı 'ba, -plı 'ü -tua' 'kkn anyı 'lı -a jre.» ³ Pıerë nyra 'wunyerenykka nya 'cie 'ünya mi 'kuyu 'lı. ⁴ 'Üa 'sca kkk 'wu. 'Be 'wunyerenykka fı 'knya -si Pıerë 'wu, k -käti nya 't 'kuyu 'mä 'klı. ⁵ 'Ck -njaa' 'kä, deia 'doo 'k 'jära -tutu 'wu, -maa 'knyl pa -a pa. ⁶ Simkka Pıerëlo 'paa' derı 'tä, k pa 'kuyu 'lı, 'knya 'jä deili 'pia' -tutu 'wu. ⁷ 'Onya 'jä bıa dıulu 'ü 'pie ıa' Jesua 'wli, 'u -gägle 'unya 'pi 'ua -pı 'd; 'uu -be -mlı 'nyı 'cakla -a 'cakla. ⁸ 'Wunyerenykka -kka -käti 'kca' nya pa 'kuyulua 'mlı bıa. 'Onya 'jä 'imı, 'knya 'dara 'iin wii. ⁹ 'Ia 'taun 'lı nı, wiili -jıraa' nyksuapkkku 'lı 'srı Jesu 'mäa' 'kuaabre sç ††, 'ü -kaanı 'ia -gbaa 'wli -a 'nu. ¹⁰ 'Wunyerenyüü 'scklı nya 'blöo 'üa -nyëe derı.

JESU SRARA 'CA NYUFA 'CA 'WUNYERENYÜÜ 'KLL

20.11-21.25

Mariilo 'jää' Jesu

Matiö 28.9-10; Marëkë 16.9-11

¹¹ 'Ia 'taun 'lı nı, Marii bä -fält 'kuyu -gba, -be 'k 'wuö. 'Ck 'wuö 'ı 'knya -njäkä -be 'k -pupı 'kuyulua 'mlı, ¹² 'knya 'jä 'aanjë 'kck. 'Ü 'sroo 'pckı dıı, -be 'ü ku -plıı Jesu 'pi ıa', 'doo bä 'wıugba -be -mooloo bä bei -wält. ¹³ 'Ünya 'bete 'kkn: «'Nııı, deplee -be -wuü le?» 'Ck -nëma: «'Na 'Pläkänycck 'ü 'balı, -be -plıı 'ü faa' 'kkn 'nyı 'lı -a jre.» ¹⁴ 'Ck nöa' 'saa 'k 'paa' wii, -be 'k -sıea' kälı nı, Jesu 'nyüglö -plıı, -maa 'knyı 'saa -a jre 'srı 'ı bäa' 'kkn. ¹⁵ Jesu nya 'bete 'kkn: «'Nııı, deplee k -gu -wuü le? Nyck 'plee -baata le?» 'Ca pleë nykka -fëeëa' putulua 'mlı 'jrupa 'k 'bete 'kkn, 'iibä: «'Na nyck, -ama fa 'kkn nı, srara 'mı -plııı -tua' 'kkn, 'mä 'ca 'kleë mi.» ¹⁶ Jesu nya we 'kkn: «Marii!» 'Ck -sıea' kälı, 'knya 'pa Ebröowii 'k -nëma: «Rabunı!» 'Ia -gbaa bä «'Kpıkplanykka.» ¹⁷ 'Iibaa' Jesu nı: «-Nyı -fë 'mı -gba, 'n -kaanı 'na Tua -nyëe 'jra. -Maa mi -a -gbala 'na -wıajü, 'na Tua -nyëe 'n 'jraa, c bäa' 'ana Tu; 'na Nyksuaa -nyëe 'n 'jraa, c bäa' 'ana Nyksua.» ¹⁸ Magëdalayria Marii nya mi 'knya -gbala 'wunyerenyüü 'srı 'k 'jäa' 'Pläkänycck. 'Onya -gbala 'üün wiili 'k -gbala 'kkn.

Jesu srara 'ca nyufa 'ca 'wunyerenyüü

Marëkë 16.14-18; Lukë 24.33-45

¹⁹ 'Ia 'Sçre †† 'deelea -gbıajru 'lı nı, nyukulu k -wält 'wunyerenyüü bä ıa' 'ua tatıaa 'fu blörö. Juifënyüa njae 'blaä 'üün. Jesu nya 'kck 'üa -trıpuı 'knya -gbala 'üün: «Abıa 'ana plegälı flere!» ²⁰ 'Ck nua' 'saa 'k 'paa' wii nı, 'knya srara 'üün 'ca klugbë nyra 'ca -gbatu 'pe. 'Wunyerenyüü 'jäa' 'Pläkänycck, dıru nya 'bla 'üün. ²¹ Jesu nya 'patä 'knya -gbala 'üün: «Abıa 'ana plegälı flere! 'Srı Tu bıca' 'mı, 'ası 'na 'mugbe 'n bı 'amı.» ²² 'Ck bıaa' wii 'papaku nı, 'knya -gba 'üün -fufıı 'wu; 'k -nëma: «Abıa 'Nyüna -Susu 'cere 'amı -gälı. ²³ Nyüülü k -balu 'a cerea' nı, Nyksua cere bıa 'üa -balu. -Be -mülü k -balu 'anyıa' cere nı, Nyksua 'nyı cere bıa 'üa -balu.»

Jesu srara 'ca nyufa Tomaa

²⁴ 'Taun 'lı Jesu jıa' nı, nyüüpunyüüsckı nykka 'ü 'daraa' Tomaa, k 'ü 'dara bıa Didimë †† nı, 'knyı 'üa -trıpuı -a bä. ²⁵ -Mülü nya -gbala 'kkn: «A 'jä 'Pläkänycck.» 'Onya -gbala 'üün -maa: «'Nyıa' 'ca kälı det-

† Te plelsasrawiili -jıraa' Matiö 27.58 †† 'MIIRË NYRA -MLL 'Ü 'DARAA' ALOESË: 'Üa 'brea -danıııı 'ü nua' 'klua 'napı 'ü nua'. 'Ti 'ü ma 'paa dıulu -fıfıraa' jäjänykka 'mlı, 'k -pı -fë sçsç. Jaan 19.40 ‡ İma 'daa greekëwii 'lı nı, 'iibä 'üa nyakadeëa -gluıgböo; 'ı -si kiloo -glu -be -pu -gba jie. †† 'SÇREA -SRİKÄGBALAWLAA: Greekënyüü nö: «'Sçrea 'klısa jrüüa -srıkägbalawlaa». †† 'Lıbrerëpckku 16.10; Esaiı 53.10-12; Osee 6.2; Jonaasë 1.16; 2.1; 'Lıbrerëpckku 110.1,4; 'Lıbrerëpckku 118.22-24; 'Lıbrerëpckku 2.7

††† Te plelsasrawiili -jıraa' Jaan 20.1 ††† DIDİMË: Te plelsasrawiili -jıraa' Jaan 11.16

ua -pi 'jäjä, 'na wlu 'nyla' 'ua -pi -gbafe, 'nyla' 'ca 'pele 'ü 'flood' -gbafe ni, 'nämä 'iin wii -a 'dara 'pluu.»

²⁶ 'Sore 'dee 'mä -sikal ni, Jesua 'wunyerenyüü bä i 'sawu nyüköli. Tomaa 'mugbe bäl. Tati 'a blörö Jesu nya 'kwa 'üa -tawu, 'nya -gbala 'üün: «Abia 'ana plegäl flere!» ²⁷ 'Onya -gbala Tomaal: «Ji, -a -fe -pi -gba. 'jä 'na käl. Ja -na klugba, -fe 'na -gbatu -gba. -Ama nu 'iin ni, -nyl 'buala ple, -maa 'dara 'iin 'cucasa.» ²⁸ Tomaa -nema: «'Na 'Pläkanyoo -be 'na Nyysua!» ²⁹ Jesu nya -gbala 'kwa: «Dæe kä -gu -jäää' 'mi ni, 'a 'ia -gu -daara 'iin 'cucasa. Nyüülü 'nyla' 'mi 'jä -be ü toroa' 'mi ple ni, 'papani jrä 'üün.»

³⁰ Jesu nrörö 'ca 'wunyerenyüüa 'kl -saragbia tie 'kawkml -midee, 'inyl -te -kaku 'l -a -jijra. ³¹ -Mtl kua' -pi ni, 'i -jijra 'kä 'amä 'saa jre Jesu bä 'Kriisä. 'C bä Nyysuaa 'ju, 'ama toro 'kwa ple, 'amä 'klä 'jä 'ca 'nyrkl.

Jesu 'kwa 'ca 'wunyerenyüü 'kl Tiberiadäa 'nie -gba
Matiö 28.16; Lukë 5.1-11; Esai 26.12

21 'Ia 'falu -sia ni, Jesu nya 'kwa 'sawu 'ca 'wunyerenyüü 'kl Tiberiadäa 'nie -gba. -Jää 'st 'ca sraraa' 'ca nyufa: ² 'Tain 'doo 'l ni, Simoo Piëerë, Tomaal 'ü 'daraa' Didimë, -be Natanaelë, Galileea bätälä 'ü 'daraa' Kanaa, äa nyoo, Sebedeaa 'jü, nyra Jesua 'wunyerenyüü 'kwa -mölöö, 'üa 'fu bä i -pu 'doo 'wu. ³ Simoo Piëerë -nema: «Flakal 'n mö.» 'Tibää' 'üa 'fu ni: «A nyra -kwa mö.» 'Ünya 'jra -golu 'doo 'l, -maa 'ia -gbialäa 'ml ni, 'ünyl dæ -a fla. ⁴ -Srl jö 'lee, -be Jesu bä 'kotuml, -maa 'wunyerenyüü 'nyl 'sa -a jre 'srl 'i bäa' 'kwa. ⁵ Jesu nya -gbala 'üün: «'Na 'jü 'ami, 'a fla -srü?» 'Ü -nema: «'Woo!» ⁶ 'Onya -gbala 'üün: «'Ba be 'ana -tata -golu 'dupa 'pel, 'anya -srü 'jää.» 'Ünya be 'l 'ään, -srüa -sümlökua -gu ni, 'ünyl 'l -a bia ü 'ba 'ään 'nie 'l. ⁷ 'Wunyerenyüü Jesu -waa' nya -gbala Piëerë: «'Pläkanyoo bäsa!» Simoo Piëerë 'nuu' 'srl 'i bäa' 'Pläkanyoo ni, -be 'kwa 'le' 'kotu 'lpa ni, 'kwa pa 'uun 'l, 'kwa bere 'ca nyufa 'nie 'l. ⁸ 'Wunyerenyüü -mülü nya ja -golul -be 'ü 'kuë -tatalä 'sia -srü 'kl. 'Ünyl 'luder -a tunlu: sa 'kotu -gba -a mi 'niea -plul 'ü bäa' 'i 'mrë i bä metrëa -glugböö †.

⁹ 'Ü 'kwa' 'kotu -gba ni, 'ü jrä -plu kapajruu, 'ua -gälä -srü nyra 'falu. ¹⁰ Jesu nya -gbala 'üün: «-Srülü 'a flaa' ni, 'ba ja -mölöö.» ¹¹ Simoo Piëerë nya 'jra -golu 'ml 'kwa 'kuëre -tatalä -tutu 'wu. 'Äa 'mla -srü kpakua -glul -uunoo -srü -pu -be täa (153). 'Asl -tatalä 'nyl köklö -a

† GREEKÜÜ 'l 'iibä: «kudeea

köklö. ¹² Jesu nya -gbala 'üün: «'Ba ji, 'amä dæji.» 'Üa -tawu nyoo 'doo 'nyl 'kwa 'bete -a 'bete «Nyoo 'plee bä le?» 'Be 'ü jre 'iin 'srl 'i bäa' 'Pläkanyoo. ¹³ Jesu jirrä 'üün -gba ni, 'ca 'kwa 'flu 'wu 'kwa -nyl 'ümü 'üün, 'kwa -nyl bia 'üün -sre. ¹⁴ Jesu sa 'kuaabre ni, 'a täa 'wu 'ca srara 'ca nyufa 'ca 'wunyerenyüü 'kl.

Jesu 'betea' Piëerë

¹⁵ 'Ü biaraa' 'l ni, Jesu nya 'bete Simoo Piëerë: «Jon- aasëa 'ju † Simoo, -wa 'ml -nya -si ü kua' -pi 'wu?» 'C -nema: «-Yee! 'Pläkanyoo, 'srl 'n -waa' -ml -jre 'iin.» 'Tibää' Jesu ni: «'Fini 'na -bablëjü 'kl.» ¹⁶ 'Onya 'bete 'kwa 'sawu: «'Jonaasëa 'ju Simoo, -wa 'ml?» Piëerë -nema: «-Yee! 'Pläkanyoo, 'srl 'n -waa' -ml -jre 'iin.» Jesu nya -gbala 'kwa: «-Tu 'na -bablë 'nyügba.» ¹⁷ 'Onya ka 'sawu täa, 'kwa 'bete 'kwa: «'Jonaasëa 'ju Simoo, -wa 'ml?» 'I pa Piëerë -gba 'kä Jesu 'mä 'kwa 'bete 'wu täa 'wu: «-Wa 'ml?» 'C -nema: «'Pläkanyoo, -jre wiia 'fu; -jre 'iin 'srl 'n -waa' -ml.» Jesu nya -gbala 'kwa: «'Fini 'na -bablë 'kl. ¹⁸ 'Tasrla 'cucasa 'n -gbala -ml, -bä kaa' -sëgbaju ni, -na 'mugbe ma wlo -na -pætu; 'kä -ma mö -te 'l -waa'. -Maa 'tain 'l -nëmää' 'klbia ni, -na 'dari -nëmä to ‡, 'kä nyoo -moloo nya -ml 'uun wlo, -plul -nyl 'bataa' 'kä 'kwa 'l -ml fa.» ¹⁹ Wiili Jesu 'paa' ni, jækulu Piëerë 'mäa' jä -be 'kwa' Nyysua 'buala ni, 'ua -gä 'ca 'pa. 'Onya -gbala Piëerë: «-Me 'ml -gäl.»

²⁰ Piëerë -slea' käl ni, 'ca 'jä 'wunyerenyüü Jesu -waa'. 'A 'wunyerenyüü fala kaa' Jesu 'wli -gba 'tain 'doo 'l 'ü jö kaa' dæ, -be 'ca 'bete kaa' 'kwa: «'Pläkanyoo, nyoo 'plee 'mä -ml 'sa le?» ²¹ Piëerë 'jää' nyoo 'kwa 'bete Jesu: «'Pläkanyoo, -be -kwa kua' -pi le? Wii 'plee 'mä 'kwa -gäljra le?» ²² 'Tibää' Jesu ni: «'Ama 'bata 'ku -tutu -gäl ku ku 'kä 'n jö ni, 'inyl -na wii -a bä. -Mkw ni, -me 'ml -gäl!» ²³ Wiili Jesu 'paa' ni, 'i blöa' -wlajülüa 'nyakli 'l ni, 'üa plee -kwa -nëmä jä -a jä. -Be Jesu 'nyl 'daa 'ca -nëmä jä -a jä, -maa 'ca nuna: «'Ama 'bata 'ku -tutu -gäl ku ku 'kä 'n jö ni, 'inyl -na wii -a bä.»

²⁴ 'A 'wunyerenyüü 'dool ni, 'ca 'jä wiili kä 'fu kua' -pi, 'ca -jijra bia 'iin, -be 'ca jre 'iin 'srl wiili 'ca 'saalü bäa' 'cucasa.

²⁵ Jesu nu wii 'kawkml -mido. Ama 'daa amä pleblö amä 'ia 'falu -jijra ni, 'ia -kwa -tufa -nëmä -tutu -gäl -a bä. 'Asl i bä ††.

†† Jonaasëa 'ju: GREEKÜÜ kätupkwi -midoa 'ml 'i -jijra: Jaan a 'ju

‡ -NA 'DARI -NEMÄ TO: Wiili nëmää' 'l jrä kua -gäl 'i 'ca 'paplakli.

†† 'Asl i bä: -Taa -wklülü 'nyl greekü kätupkwi -midoa 'ml -a bä.

AKËTË

-Pɔɔkua 'mla wii

Lukëa 'sɔɔa nu -pɔɔku 'ɔ -jɔɔraa' 'uu ku -pɔ. -Kätta nu 'ü 'dara «'Mufagogolä Lukë -jɔɔraa'». -Taa nulu ni, 'jɔɔpalä apotrëu -fëa', 'äa -gä 'u 'paa. -Kätta nua 'ml ni, 'sɔɔrɔ Jesu -glooroa' 'ia -gä 'u 'pa nyra wiili kä 'fɔ 'ɔ nua' nyra wiili kä 'fɔ jɔɔa' 'ɔɔn -gälɔ -pɔ -tutu -gälɔ, nyra 'ɔa jäjäku, 'sɔɔrɔ 'ɔ nua' 'kuaabresɔdɛɛ -bɛ 'ɔ 'jɔɔraa' ɛɛɛɛ 'ml. -Taa -pɔɔkulu kua' -pɔa 'ml ni, 'sɔɔrɔ 'Nyüna -Susu nua' apotrëua -gälɔ 'cereku, 'sɔɔrɔ 'ü ma -piiea' bätëa 'ml -bɛ 'ü ma 'saaa' 'Mufagogo 'Nyüna -Susua 'klü 'l, -suɔɔɔ 'ü 'jäɔäa' 'jɔɔpaläa 'ml, 'ɔ 'sara 'l 'ia 'fɔ -taa -pɔɔkulu 'ml.

-Jää wii kpakülü bää' -taa -pɔɔkulu 'ml i 'ü 'sasraa' -gälɔ: 'I kperɛ nyɔɔ 'mä 'l juifëa -dɔ -träärä 'fɔwɔ -bɛ 'ɔmä nyɔɔsuaanyɔɔ bää? 'Asɔ apotrë bobo kä, 'Nyüna -Susu 'uu srara 'üün 'sɔɔrɔ 'Mufagogolä bää' nyüüa 'fɔa wii nyra 'kläa 'fɔa wii. 'Ü -gbaa' 'iin 'l -bɛ 'ü 'jäa' 'iin ni, apotrë nya 'nyie, 'sɔɔrɔ nyüülü 'nyla' juifë bää -bɛ ü toroa' Jesu plɛ, 'üa 'böböku -kanyɔ kperɛ -a kperɛ. Apotrë 'Pɔɔlëa 'jɔɔpa bää nyüülü 'nyla' juifënyüü bää 'Mufagogo 'lɔsaraku. 'ɔa tää-fawu 'ɔ mia' nyɔɔtugbabre, 'ia -gä -taa -pɔɔkulu 'paa. 'A 'ia 'taun 'l 'ɔ 'sesre Asii nyra Greesëa -tutu -gälɔ 'ɛɛɔ 'kä. -Taa -pɔɔkulu srara amɔ 'sɔɔrɔ a kää' amää' -pɔ -tutu -gälɔ 'fɔ 'Mufagogolä 'paaa' Jesua -gä 'sara.

-Jäsi 'u 'totroa' 'kl:

'Sɔɔrɔ 'Kriisë 'mäa' diia 'fɔa -pɔa dɛɔɔbɔɔlɔku nu

Jesua pletoroku mö -pɔa 'fɔ

Nyɔɔsuawii 'nyɔ juifëa 'kpɔa wii -a bää

'Mufagogo 'sasaku

'ɛɛɔnyüüa nyɔɔsupletoroku nyra nyüülü 'nyla' nyɔɔsuaanyüü bää

Nyɔɔsuaa 'Mufagogo -gbaala -pɔa 'fɔ 'kä

'SɔɔRɔ 'KRIISË 'MÄA' DIIA 'FɔA -PɔA DɛɔɔBɔɔLɔKU NU

1.1-6.7

-Kätɔwii

1 'Na nyɔɔ Teofiilë, 'na -kätɔ -pɔɔkulu 'ml ni, 'n 'sara 'l wiili kä 'fɔ Jesu ɛɛɛa' -bɛ 'ɔ 'kpɔaa' nyüü, ²'ii 'ɔ nu nu 'ɔa ɛɛa 'mla 'jɔɔraajrüü nya jɔɔl. 'ɔ -kaaɔɔɔ ɛɛa 'ml 'jɔa ni, 'Nyüna -Susu nya -srörö 'ɔɔn kälɔ 'ɔnya -gbala nyüülü 'ɔ nröröa' apotrë 'l. ³'ɔ sɔa' -suɔ 'l ni, 'a 'üü 'ɔ srara 'ɔa 'lɔbää nɔ. 'ɔnya srara 'üün dii 'kɔkɔmlɛ 'ümä 'saa jɔɔ 'sɔɔrɔ 'ɔnya 'a 'kuaabre sɔ. 'Ünya 'jä 'ɔml jɔɔüa -glɔɔɔɔɔ, 'ɔnya 'saral 'üün Nyɔɔsuaa 'kamaplää -gä.

† Tɛ Lukë 1.1-4 'l. Wiili 'palaa' Akëtëa -pɔɔku 'l ni, 'a 'ia kãkolofa bää Lukëa -pɔɔku 'l.

Jesu -gbalaa' 'ɔa 'wonyɛɛnyüü 'Nyüna -Susua -gä

⁴-Jäsi 'ɔ -gbala 'üün 'taun 'l 'ɔ nyra 'üün bää 'la' -pɔ 'doo 'wu †† ni: «'Anyɔ sɔ Jerusalemë, 'ba -glaaa dɛɛɛ Tu 'daaa' 'ɔmäa' 'amɔ -nyɔ, dɛɛɛ kä -gä 'n -gbala kää' 'amɔ.

⁵'Nɔ Jaan ma nö -bɛ 'ɔ ma 'paa nyüü 'nɔwli, -maa jɔɔü jia 'ml ni, Nyɔɔsua nya 'amɔ 'Nyüna -Susu 'wlipaa ‡.»

⁶-Bɛ apotrëa 'fɔ bää 'la' -plɔ ni, 'ünya 'bete 'ɔml: «'Pläkännyɔɔ, 'a 'ia 'taun 'l -mä Israelëa 'kamaku -nyɔ †?»

⁷'ɔnya -gbala 'üün -maa: «'Ia 'taun a jejɔɔɔ 'nyɔ 'amɔ -gba -a kälä; Tua 'doo -tu 'l 'taunl. ⁸-Maa 'Nyüna -Susu nya 'amɔ -gälɔ 'cerea, 'kä 'unya 'amɔ 'klü -nyɔ, -bɛ wiili kälää' 'ml -gba, i 'a 'jäa' ni, 'amä 'iin 'lɔa Jerusalemë; sɔ bɔa Judee nyra Samariiä -tutua 'fɔ -gälɔ, -a -ɔɔ -tutua blöröfa 'wu ‡.»

†† 'ɔ nyra 'üün bää 'la' -pɔ 'doo 'wu: Greekë kätɔpɔɔku -mɔdoo 'ml 'i -jɔɔra: 'ɔ nyra 'üün jö l dɛɛ. ‡ Matiö 3.11; Marëkë 1.8; Lukë 3.16; Jaan 1.33 †† 'Ia 'taun 'l ni, Rɔmënyüü 'ü 'kama Israelë. Israelëa plɛ ni, 'Lmlɔbanyɔɔ nɛmä 'üün Rɔmënyüüa 'kamadɛɛ kälɔ 'ba, -bɛ 'ɔmä 'Kamaplä dëdrä Israelë 'käsri. †† 'Sɔɔrɔ Lukëa -pɔɔku 'totroa' 'kl ni, 'ii 'ɔ srara: wiili 'ü jää' ni, 'ünya 'iin 'lɔsaa Jerusalemë 'l (1-7), Judee nyra Samarie 'l (8-9) nyra -tutua blöröfa (10-28).

Jesu 'jraaa' ce 'lu

9 'C' blaa' wii 'papaku ni, 'ü te 'kcn 'kl, 'knya 'jrara cea 'mli. Ce 'lta -gburu nya -sisie 'kmi, 'ü -kanyl 'jä 'kcn 'wu -a †. 10 'C' mö -be 'ü te ce 'lu tee. 'Ümä 'saa nukali mi ni, nyüü 'kcn 'kcn 'üa -gba. 'Ü pa 'tasurla 'pkcn †† dii 'lu. 11 'Ünya -gbala nyüülü te la' ce 'lu: «Galileenyyü, deplæe kä -gu 'a ku -plu -be 'a -pupc ce 'lu le? Jesulu Nyysua 'baa' 'ana -tcrupc k mia' ce 'lu ni, 'surl 'a 'jaa' 'kcn -be 'c' 'jraa' ce 'lu ni, 'ast 'cmä derublöö.»

'Wonyerennyüülü 'blööa' Jerusaleemä deri

12 'Ünya 'cie 'dugbalä 'ü 'daraa' Oliivä -gäl, 'ünya 'blöö Jerusaleemä deri. 'Dugbalä 'nyl 'luderl -a turl; 'i 'mre i jrä kilometrë 'dee ‡. 13 'Ü jia' ni 'ünya 'jra -gälkck-lbnyekaa 'klöölä kä -wält 'ü ku la'. -Jää nyüülü bä kää 'lu: Pieerë, Jaan, Jaakë ††, nyra Andree, Filipë, Tomaa, Batëlemii, Matiö, Alëfeea 'ju Jaakë, nyra Simcc 'ü 'daraa' bla Selctë ††, nyra Jaakëa 'ju Judaa ††. 14 'Üa 'fca ma bibie Nyysua -pc 'doo 'wu, 'üü -be 'ñlögë, nyra Jesua 'yio Marii, nyra Jesua -wlajü ††.

'Ü 'baa' 'lu Matiasë 'cmä -pu -be 'kcn n apotrë bä

15 'Ia jrüülüa 'mli ni, nyüülü traraa' jrä nyüüa -glu -uundoo (120). Pieerë nya scwu 'wonyerennyüüa § -glu -uundoolüa -tcrupc, 'knya -gbala 'üün: 16 «'Na -wlajü 'am, wiili -jyraa' nyysuapckku 'lu kä l 'imä nrörö: 'Nyüna -Susu 'tuto Daviidë 'knya tl -srl derl, 'knya 'pa Judaa §† -gä, 'surl c sraraa' nyüü Jesua -pc -be 'ü 'nyüglöa' 'kcn. 17 Judaal ma bä ana -tcrupc nycn, anya -fæere bla 'jrupa 'wu. 18 Nycc n, möliili 'ü 'pæa' 'kcn 'ca bubcgbia -gu ni, 'ii 'c' nu 'knya -su putu. 'C' toro 'wli -fli 'knya blö, 'ca -gu nya -gaalal 'ca 'mia 'fca nya 'cie. 19 Jerusaleemä nyüüa 'fca 'nu 'iin 'wli, 'a 'ia -gu 'ü 'dara putulu «Akelë-dama», 'ia -gbaaa' bä: «-Toru Putu §††. 20 'I -jyra 'Lbrerepckkua -pckku 'lu:

Dæ 'nyl bä 'ca nyukua -wält,
nycn -kanyl ku 'lu §†
-Be 'kcn n:

Abia nycn -moloo drc 'ca 'jrupa 'wu §††
21 'Ii kënyrl, nyüülü falaa' am 'taun 'lu kä 'fca a nyra 'Pläkänycn Jesu -sia' ni, 22 'bala 'taun 'lu kä 'mli Jaan 'paa' 'kcn 'nwl -a ji jrüülü kä 'mli 'ü 'baa' 'kcn ana -tcrupc, amä 'ia nyüülüa -tcrupc 'doo 'ba 'cmä am -gäl blö

† Marëkë 16.19; Lukë 24.50-51 †† Lukë 24.4 ‡ KILOMETRË 'DEE: -Fufplasarl ma jräli juifëa -nyee ni, 'perlunyü nyaka nyüüa 'nyenyebel. Nycn 'doo kä kilometrë 'dee 'cma nya 'kousc. 'Üa pleë üma nu 'saa ni, 'iibä 'ünyl -fufplasarla -d -gba -a -si. †† Greekë -kätpckk -mldooa 'mli 'i -jyra: Pieerë, Jaakë, Jaan. †† SELCTË: 'Ia -gbaa bä: nycn 'waa' 'ca -glügbö juifë -gböosa, c fumöa' Moisëa -dca -gu bla. 'Cnyl 'nyie Rcmënyüü -a. ††† Matiö 10.2-4; Marëkë 3.16-19; Lukë 6.14-16 ††† JAAKË, JOSEEFË, SIMCC NYRA JUDË: Te Matiö 13.55; Marëkë 6.3 § 'wonyerennyüü: Greekë -kätpckk -mldooa 'mli 'i -jyra -wlajüa. §† 'Lbrerepckku 41.10 §†† Matiö 27.3-8 §† 'Lbrerepckku 69.26 §†† 'Lbrerepckku 109.8

amä 'ltsa 'surl Jesu scw 'kuaabre.» 23 'Ünya srara nyüü 'scw: Matiasë nyra Joseefë, c 'ü 'daraa' Basabasë; 'ü 'dara bla 'kcn Jusëtusë. 24 'Ünya bibie Nyysua, 'ü -nëma: «'Pläkänycn, -m 'jraa' nyüüa 'fca polu, srara am -mck -baaa' 'lu 'üa 'kcn -tcrupc, 25 cmäa' apotrë 'jrupa 'wudrc, 'jrupalä Judaa tia' -plu -be 'c' mia' -plul kaa' 'kcn tu.» 26 'Ünya 'pa -tck, 'inya blö Matiasë -gäl. 'Ünya bla apotrë -pu -be 'doolü 'wli.

'Nyüna -Susua jijjiko

2 Patekctëa -srl jrää 'lu ni, 'wonyerennyüüa 'fca trara -pc 'doo 'wu. 2 'Üa ple mia' 'kägbakal, -yre ja cel -beere 'surl -fufu kpaku jöa'. 'Ünya 'si nyukulu kä -wält 'ü bä la' 'kl. 3 Mæa nya 'c' 'c', 'i -beere kapua mæa. 'Ünya scwrcgba 'ünya 'pepe nyüülü -gäl 'doorodoo. 4 'Nyüna -Susua nya 'sesie 'üa 'fca 'kl, -be 'ü 'paa nyüü -mölöa mli wii; wiili -Susua 'paaa' -molooa mli, 'ii 'c' 'paa.

5 -Be 'ia -surla 'mli ni, juifënyüülü pæa' 'tasurl Nyysua, ü scwca' 'bla 'fca -gäl ni, 'ü bä kä Jerusaleemä. 6 'Ü 'nuu' 'ia -yrele 'wli ni, nyüü 'kckmle nya ji 'lu. 'I kala 'üün plek -l -gböosa, 'be -moloo ma bäl 'c' 'nöö, 'be 'ca 'mugbea 'brea wii 'ü 'paa. 7 'Üa -gäl 'ku fca, 'ü -pupc -be 'ü 'betre 'lu: «'Nlta ni, nyüülü kua' -pc 'ü 'paaa' wii ni, -mäa 'üa 'fca 'nyl Galileenyyü bä 'la! 8 -Be -ast 'i nu -be 'ü 'paa ana 'fca 'brea wiili kä 'mli 'ü -glooroa' am le? 9 'Pal Paatënyüü, Mæedënyüü, Elamitënyüü, Mesopotami -nyüü, Judeenyüü, Kapadosiinyüü, Pckntënyüü nyra Asiia 'pe 'deea -gäl nyüü. 10 -Mölö sc Filigi, Pamëfilii, Ejiipëtë nyra Libia -tutu -gäl -nyee Sireenëa 'pel, nyra ü scw' Rcmë. -Mül -glooroa' juifënyüü 'ü bäl nyra -mül nua' juifënyüü juifëccca -gu nya bäl §†, 11 Kretënyüü nyra Araabënyüü bäl. 'Ü 'paa 'mufagbi kpakülü Nyysua nua' a -gä ana 'brea wii 'lu!» 12 'I pre 'üa -gäl 'ku, wiili 'ümäa' 'pa 'ünyl 'iin jre -a jre -be 'ü 'pala 'üa -tcrupc wii: «-Taa wiili kua' -pc 'ia -gbaa le?» 13 -Maa -mölö srörö 'üün -be 'ü nö: «'Ü 'a -duveen dëdrä 'wu dö §†!»

Wiili Pieerë 'saal

14 Pieerë nya scwu apotrë -pu -be 'doo -mülüa -tcrupc 'knya drc wii 'wu 'c' -nëma: «Juifënyüü 'am, 'amc kä 'fca bäa' bla Jerusaleemä, 'ba po 'mli 'nyakli. 'Amc 'n -gbala, 'amä 'iin jre: 15 'A nlna 'nu 'bla nyüülü kua' -pc; -maa -mäa 'iin -a! 'Be -suwlaa -gliibe -uunmlcc §†† 'lu a bä. 16 -Maa wiili nröröa' ni, nyysuamlpalanycc Joelë 'a kä 'iin 'pa:

17 Nyysua nlna: -jää wiili nëmäa' 'ljrä 'täpajrüüa 'mli,

§† Greekë -kätpckk -mldooa 'mli -taa waklüülü -jyra 11 a 'mli. §† -DUVEEN DËDRÄ 'WU DÖ: 'MENE -duveen bäsaa, unyla' 'saa pctr. §†† -SUWLAA -GLIIBEI -UUNMLCC: Greekëwii nö: -suwlaa -gliibe tää.

'nyaa 'na -Susu nyüüa 'fɔ -gält 'cerea;
 'ana nylbejü nyra 'ana 'ŋlĕkayörü nya 'na mlɔpalanyüü
 bäa;
 'ana -sĕgbĕ nya dii dĕrjārāa;
 'kā 'nyaa 'ana tagbū sanyü -gält ja.
 18 -Bĕ -taa jrüülüa 'mlɔ nɪ,
 'nyaa 'na 'jrupafenyüüa -gält 'na -Susu 'cerea,
 'palɔ nylberü -a -paalɔ 'ŋlĕgĕ,
 'ümä 'na mlɔpalanyüü bä.
 19 'Nyaa plĕklɔkalawii -nyĕĕ cĕa 'mlɔ nröröa,
 'kā 'nyaa -tĕ -tutu -gält -saragbia tie nrörö:
 'anya -toru, kapu nyra nyrugbɔlu 'jäa;
 20 'jru nya 'jörüükpü nua,
 'kā -seple nya -fɔkɔ -beere -toru.
 Ima -si, 'kā 'Pläkányɔkɔ Nyɔsuaa -Sɪɪ nya ji,
 -sɪɪ kpakö, 'mufa -sɪɪ.
 21 'Ia 'taɪn 'lɪ, nɔkɔ o nɔkɔ 'mäa' 'Pläkányɔkɔ 'nyɪɪ we nɪ,
 'ɔnya 'lɪmlɔwua †.
 22 «'Ba pɔ 'mɪ 'nyakli 'ɔɔcasa Israĕĕlĕnyüü 'amɪ Nyɔsua
 srara 'amɪ 'sɪɪ Nasarĕĕtĕnyɔkɔ Jesu bäa': Nyɔsua -srörö
 'ɔkɔ kält 'ɔnya nrörö 'ana -tɔrɔpɔ Nyɔsuaa 'klü, plĕk-
 lɔkalawii nyra -saragbia tie; 'ana 'mugbĕ jre 'imɪ. 23 'Ia
 nɔkɔkɔ nɪ, 'ɔ 'sara 'amɪ kält 'sɪɪ Nyɔsua tu kää' 'lɪ 'imɪ -bĕ
 'sɪɪ 'ɔ jre tĕ' 'iin. 'Anyä dɔkɔ 'ɔkɔ 'wɔ 'anya 'bla 'ɔkɔ:
 nyüülü 'nyla' Nyɔsua jre, 'üü 'a -srörö kält †† 'anya kolo
 'ɔkɔ kɪua -gält. 24 Nyɔsua nya 'ba 'ɔkɔ jäjä nyra jäjäa
 mɪmlaku 'lɪ; jäjä nya 'nyɪ 'mɪrĕĕ 'ämä 'ɔkɔ dĕɪkɔla ‡.
 25 Daviidĕ nya 'pa 'ɔa -gä, 'ɔ nɪɪɪɪ:
 'N 'jäɪä 'Pläkányɔkɔ 'na 'klɪ 'plɔpɔkɔ,
 'ɔ bä 'na 'dupa 'lɪ †† dĕĕ -pɪ 'mɪ 'kä 'dögö.
 26 'Ia -gu dɔru 'sɪ 'mɪ 'klɪ -bĕ 'n brĕ dɔrusa;
 'na Nyɔsuaa plĕgälɔpĕpĕkua -gu nɪ,
 'na 'jajĕ nya 'ɔa -gba -fufɪ 'palaa;
 27 'bĕ -nĕmä 'na -susu 'kuaabre -a tɪ,
 -nĕmä blɔ -na 'Nyünanyɔkɔ -wält -a 'cĕrĕ 'ɔmä -fĕ.
 28 -Srara 'mɪ 'kläa 'nyifi,
 -nya 'mɪ dɔru 'klɪ 'sĕa, 'bĕ -bä 'na -gba ††.
 29 «'Na -wɔlɔjü 'amɪ, 'n 'mɪrĕĕ -a -gbala 'amɪ: ana tu
 Daviidĕ jä, 'ünya -tu 'ɔkɔ; 'ɔa 'kuyu -ka bä -plɪ 'saarta
 -sɪɪ 'lɪ. 30 -Maa 'ɔa 'bäa' nyɔsuaamlɔpalanyɔkɔ -bĕ 'ɔ jre 'iin
 'sɪɪ Nyɔsua 'sɔɪɪɪ, -bĕ 'ɔ -gbalaa' 'ɔkɔ -maa 'ɔa 'jüa
 -tɔrɔpɔ 'ɔmä -sɪɪ nɔkɔ 'ba 'ɔmä 'ɔa 'kɔkɔpata -gält ku ††.
 31 Daviidĕ 'jäɪä 'iin dĕɪɪ 'sɪɪ 'Kriisĕ 'mäa' 'kuaabre sɔ. 'A
 'ia -gu 'ɔa 'daa kä -maa:
 'ɔ -nĕmä 'kuaabre -a tɔ,
 -bĕ 'ɔ -nĕmä -fĕ -a -fĕ †††.
 32 'A Jesulɔ nɪ, 'ɔkɔ Nyɔsua 'ba jäjäa -tɔrɔpɔ, ana 'fɔ nya
 'jä 'ɔkɔ. 33 Nyɔsua nya 'buala 'ɔkɔ 'ɔnya -tu 'ɔkɔ 'ɔa 'dupa

† Joĕĕĕ 3.1-5 †† NYÜÜLÜ 'NYLA' NYɔSUA JRE, 'ÜÜ 'A -SRÖRÖ KÄL: 'I
 'mɪrĕĕ i bä bla: «nyüülü 'nyla' -trääräa' 'lɪ -dɔ -balɔnyüüa klɔg-
 bĕ † Matiö 28.5-6; Marĕĕĕ 16.6; Lukĕ 24.5 †† 'NA 'DUPA 'Lɪ: 'I 'mɪrĕĕ
 i bä bla: «'na -gba †† 'Lbrĕrĕpɔkɔ 16.8-11 ††† Grĕĕkĕ -kätɔkɔkɔ
 -mɪdooa 'mlɔ 'i -jɪɪɪ: «'ii 'Kriisĕ 'mä -glooro, 'jajĕa 'sa, 'ɔmä 'ɔkɔ
 'Lbrĕrĕpɔkɔ 132.11; 2 Samiĕĕĕ 7.12
 ††† 'Lbrĕrĕpɔkɔ 19.10

'lɪ §, Tu nya -nyɪ Jesu 'Nyüna -Susu 'sɪɪ 'ɔ -gba kää'.
 'ɔnya -gbɔkɔ amɪ 'uun -gält 'kä, 'a 'ii 'a 'jäa -plɪ 'wɔ -bĕ 'a
 'nööwli. 34 Daviidĕ 'nyɪ cĕ 'lɪ -a 'jra, 'bĕ 'ɔa 'mugbĕ nɪɪɪ:
 'Pläkányɔkɔ -gbala 'na 'Pläkányɔkɔ: 'A -pɪ 'na 'dupa 'lɪ -a
 ku ku,
 35 'kä 'n nrörö -na 'nyüamlɔjraranyüü -na bök-
 ligältɔkɔpö 'lɪ ††.
 36 'Ii kányɪɪ, Israĕĕlĕa 'fɔ kä 'ümä 'saa jre 'tasɪɪ 'sɪɪ Je-
 sulɔ 'a koloa' kɪua -gält nɪ, 'ɔkɔ 'bäa' Nyɔsua, 'ɔkɔ nrörö
 'ɔkɔ 'Pläkányɔkɔ nyra 'Kriisĕ 'lɪ.»
 37 'Ü 'nuä' wiili 'ɔa 'paa' 'wli nɪ, 'i pa 'üün -gba. 'Ünya
 'bĕtĕ Pĕĕrĕ nyra apotrĕ -mülü: «-Wɔlɔjü 'amɪ, -asɪ anyä
 nu lĕ?» 38 'Iibäa' Pĕĕrĕ nɪ: «'Ba tɔrɔ 'lɪ -balɔ -gält,
 -mooloo ma bält 'kä 'ü 'paa 'ɔkɔ 'nɔwli Jesu 'Kriisĕa 'nyɪɪk-
 lɪ, 'ɔa -balɔ 'mä 'ɔmɪ cĕrĕ, -bĕ Nyɔsua 'mä 'amɪ 'Nyüna
 -Susu -nyɪ. 39 'ɔ nɪɪɪɪ 'ɔnya 'amɪ 'uun -nyɪɪ, 'ana 'jü,
 nyra nyüülü tɔɪɔɔa' 'lɪdĕɪ nyra nyüülü kä 'fɔ ana
 'Pläkányɔkɔ Nyɔsua 'mäa' 'ɔa nyufa -gba wĕrĕ.» 40 'ɔ
 'pawii 'kɔkɔmĕ 'ɔmä 'üa 'klü 'jɪɪɪɪ -bĕ 'ümä wiili 'ɔa 'paaa'
 wii 'dara. 'ɔ -nĕmä: «'Ba sɔ -sɪɪɪɪ kä 'mlɔ a 'bäa', 'ia
 plĕbɔbɔkɔnyüü dĕɪɪ!» 41 Nyüülü 'kplaa' 'ɔa 'papawii 'mu-
 fasa nɪ, 'ünya 'pala 'nɔwli. 'Ia -sɪɪɪɪ 'mlɔ nyüülü blöa'
 'üün -gält nɪ, 'ü bä nyüüa -dii -uunsɔkɔ -glɔɪɪɪ (3 000).

'Sɪɪ 'klɪsacĕɔnyüü ma nöa'

42 'Ü -tuüä apotrĕa 'kpɔkɔɪɔkɔ 'nyügba, 'ü bä nyüü
 'doo, 'ü -päplä jɪɪɪ 'lɪ ††† -bĕ 'ü bibrie Nyɔsua -pɔ 'doo
 'wɔ. 43 Nyɔsuaa ŋalĕ ma 'blaä nyüüa 'fɔ, -bĕ apotrĕ nö
 -saragbia tie nyra plĕklɔkalawii 'kɔkɔmĕ. 44 Nyɔsuaplĕ-
 toronyüüa 'fɔ bä ɪ -pɔ 'doo 'wɔ, -bĕ 'ü -päplä 'üa
 kākādii 'lɪ. 45 'Ü 'paa 'üa pütia nyra 'üa dii 'peru, -bĕ 'ü
 -päplä 'iin 'lɪ 'sɪɪɪ 'üa -sɪɪ bāblāa' 'lɪ. 46 -Sɪɪ o -sɪɪ 'ü ma
 trara Nyɔsuaanyuku kpaku -wält. 'Ü ma mi -mooloo
 -nyĕĕ, 'kä 'ü mö -mɔa -nyĕĕ 'asɪ 'ü ma nö -bĕ 'ü ma
 -päälä 'fɔkɔ 'wɔ dɔrusa; 'üa polua 'fɔ 'wɔlɔkɔ -bĕ 'ü ma
 tara 'wɔ. 47 'Ü 'buala Nyɔsua, nyüüa 'fɔ ma -wa 'üün,
 -bĕ nyüülü 'Pläkányɔkɔ 'baaa' 'lɪmlɔ -sɪɪ o -sɪɪ ma blɔ
 'cĕɔnyüü 'wli.

Kpakpanyɔkɔ 'pua'

3 'Tain 'doo 'lɪ, 'i bä kä Nyɔsua bibietaɪn, -gbiajɪua
 -gliiibeɪ tää 'lɪ ††, Pĕĕrĕ nyra Jaan mlöröt 'lɪ
 Nyɔsuaanyuku kpaku -wält. 2 -Bĕ kpakpanyɔkɔ 'doo bä ɪ
 -plɪ, 'ɔa 'yio -gua' 'ɔkɔ 'asɪ 'ɔa. -Sɪɪ o -sɪɪ,
 Nyɔsuaanyukua 'mĕmla 'klɪ 'ü ja 'ɔkɔ 'käsɪɪkɔlɔ, 'ii 'ü
 'dara «'Nana Tatu». 'A -plɪ 'ü -tuüä 'ɔkɔ 'ɔmä nyüülü
 möa' Nyɔsuaanyuku -wält -sĕ. 3 'ɔ 'jäa' Pĕĕrĕ nyra Jaan,
 'ü möa' Nyɔsuaanyuku -wält nɪ, 'ɔnya -sĕ 'üün mölii.

§ 'A 'mɪrĕĕ a 'daa bla: «'Nyɔsuaa 'dupa nya 'buala 'ɔkɔ
 †† 'Lbrĕrĕpɔkɔ 110.1 ††† 'I 'mɪrĕĕ i bä Nyɔsuaa jɪɪɪɪɪ 'ü 'daraa'
 «Sentĕ sĕĕnĕ», 'aĕ «Yukarisĕ», 'aĕ 'ia -sɪɪɪɪ jɪɪɪɪɪ falaa' «Sentĕ
 sĕĕnĕ». Tĕ Lukĕ 22.19 †† -GBIAJɪUA -GLIIBEI TÄÄ 'Lɪ: Grĕĕkĕwii 'lɪ nɪ,
 'iibä: «-uunmlɔkɔ nĕ -glii». Juifĕa -nyĕĕ nɪ, 'taɪn 'lɪ 'jru 'ɔkɔ, 'a -plɪ 'ü
 'bala 'taɪn a -täsäku.

⁴ Piēerē nyra Jaan nya te 'כח 'klī tee, 'ū -nēma: «Τε αμυ 'klī!» ⁵ Nycwō nya te 'ūūn 'klī tee; 'ca plēē dēē 'ū nēmā 'כח -nyl.

⁶ «'Nyl -sika -a kā, 'nyl mōlii -a kā, -maa dēēē 'n 'klaaa' 'ēē 'nēmā -mī -nyl: Nasarētēnyccw Jesu 'Kriisēa 'nyrīklā -gu, scwō 'kā -nyēē!» ⁷ 'Cnya 'kplā 'ca 'dupa 'daru 'cnya 'kuēē 'כח. 'A -plū 'ca bei nyra 'ca bōtūtū ku 'ūnya 'pu. ⁸ 'Cnya -plū -be 'c 'nyēē. 'C nyra 'ūūn nya pa Nycsuaanyuku -wālī. 'C 'nyēē, 'c pōplōō -be 'c 'buala Nycsua. ⁹ Nyūūa 'fūc tē 'כח 'klī, 'c 'nyēē -be 'c 'bualaa' Nycsua. ¹⁰ 'Ū -tua' 'iin 'nyū -gba 'srl 'i bāa' nyccw ma kuāā' 'Nana Tatulu bāa' Nycsuaanyuku 'māklī nī, 'c ma -sēēa' nī, 'i kala 'ūūn plē 'klī, 'inya prē 'ūa -gālā 'ku.

Wiili Piēerē 'saalī Nycsuaanyuku kpaku -wālī

¹¹ Kpakpanyccw 'ū 'puca' † 'nyl scā' Piēerē nyra Jaan dērl nī, nyūūa 'fūc nya fū 'ūnya mī 'ūa 'pēlī -saplē 'līa -plūlī 'ū 'daraa' «Salomccw papa», 'ūa plēklīkala ††. ¹² Piēerē 'jāa' 'iin nī, 'cnya -gbala -jria: «Israēlēnyūū 'amī, dēplēē kā -gu 'i kala 'amī plēklī le? Dēplēē kā -gu 'a nō 'saa 'a -pupc amī -beere ana 'mugbēa 'klū a nu -be nyccw kua' -plī 'nyēē le? -Māā blā 'kā a plē Nycsuaa -gbōōsa anyā -sī 'amī 'wū -a! ¹³ Abraamē, Isaakē, Jakcwbē nyra ana tuūa Nycsua 'doolc, 'c 'buala 'ca 'jru-pafenyccw Jesu. 'Amc 'sa 'כח 'anya sc 'כח dērl Pilatēa 'klī, -be 'c 'bata 'c 'ca -wālccēreku. ¹⁴ 'A sc nyccw bāa' 'Nyū-nanyccw dērl, 'c bāa' 'klīgānyccw. 'Anyā 'daa abīa Pilatē 'cēē nyūūblānyccw -wālī ‡. ¹⁵ 'A 'bla 'Klāa Kākānyccw. -Maa Nycsua 'ba 'כח jājāa -tccw, ana 'mugbē nyra nu 'nyū anyā 'jā 'imī. ¹⁶ 'A Jesua 'nyrīa 'klū nyra ana nycsuplē-toroku -nyl nyccw kua' -plī, 'c 'a 'jāāa' 'wū -be 'a jrea' 'klū. 'A Jesua plētoroku 'puccw 'amī 'ana 'fūca 'klī.

¹⁷ «'Na -wlajū 'amī, 'abīa 'כח -ka jre la' 'saa 'srl 'a nyra 'ana 'cīfū 'sc 'nyl' 'iin jre -be 'a nua' 'imī. ¹⁸ -Maa Nycsua nua' 'saa nī, 'a wiilī 'c -srōrō kāa' 'ca mlī-palanyūūa 'fūca mlī -be 'c 'sa kāa' 'lī nī, 'ii 'c nu: 'c nūnīa kā 'Kriisē nyra -sul 'jāa. ¹⁹ 'Ii kānyrl 'ba toro 'lī -balu -gālī 'kā 'a -siie Nycsuaa 'pēlī kālī 'ana -balu 'mā kpētrā. ²⁰ 'Ia 'taun 'lī nī, 'Plākānyccw 'mā 'amī -fūflupataun -nyl -be 'c mā 'amī 'Kriisē Jesulc 'c 'daa kāa' ja. ²¹ 'Cā 'doo cē nēmā 'lī 'kuēē 'fūcwō -a jī jrūūlū kā 'mlī diia 'fū 'māa' dē-drē bā 'mā 'lūjra; Nycsua nyaa' kā 'iin 'ca 'nyūna nycsuaamlpalanyūūa 'fūc †† mlī -srōrō. ²² 'Be Moīsē -gbala ana tuū ††: «'Ana 'Plākānyccw Nycsua nya 'ana -wlajūa -tccw nycsuaamlpalanyccw 'doo 'baa -beere 'כח. Wiilī kā 'fūc 'māa' 'līsa 'a kā 'amā 'כח 'nyaklipo. ²³ -Be nyccw -nēmāa' 'ia nycsuaamlpalanyccw 'nyaklipo nī, anyā 'כח 'blāa 'kā 'cnya 'ca nyūūa -tccw sc ††.»

† Kpakpanyccw 'ū 'puca': Greekē -kātīpccwklī -mīdooa 'mlī 'i -jūra: Nycwō. †† Nycsuaanyuku kpaku -gbōō 'māklī papēlē 'pala, 'a -nyēē nyūūlū 'nyl' jūifē bā kc kc. Lukē 5.12; Jaan 10.23 ‡ Matiō 27.15-23; Marēkē 15.6-14; Lukē 23.13-23; Jaan 18.38-40; 19.12-15 †† a 'fūc: -Taa waklūūlū 'nyl greekē -kātīpccwklī -mīdooa 'mlī -a bā. †† 'Be Moīsē -gbala ana tuū: Greekē -kātīpccwklī -mīdooa 'mlī 'i -jūra: Moīsē nūnīa. ††† Deteronccw 18.18-19

²⁴ «Nycsuaamlpalanyūūlū kā 'fūc 'paa' wii, kolo Samiēlē -gālī 'kā nyra nycsuaamlpalanyūūlū 'troroa' 'כח 'klī, 'ū tī -srl dērl 'ūnya 'salī -taa jrūūlūa -gā. ²⁵ 'Amc nī, nycsuaamlpalanyūū nyra Nycsuaa kuōa 'jū 'a bā. 'A kuōlā Nycsua nyra ana †† tuū 'paa' 'taun 'lī 'c -gbalaa' kāa' Abraamē: -Na -gugujū kālī 'nēmā -srōrō -be 'mā -tutu -gālīa -glūgbūa 'fūc 'nūpa ‡. ²⁶ 'Amc -kātī Nycsua srara 'ca 'jrupafenyccw 'cnya ja 'amī 'כח. 'C ja 'כח 'c mā nyūū 'nūpa, 'c mā 'iin nu -moloo ma bālī 'c mā 'lī 'ca bubccwbi -gālītoro.»

'Perinyūū 'nyūglō Piēerē nyra Jaan

⁴ Piēerē nyra Jaan -ka 'pala 'c nyūū wii -gba, -be -gbcsaperinyūū nyra Nycsuaanyuku kpaku 'suglāa 'cīfī nyra Sadusinyūū 'c. ² Wiilī 'ū 'kplāa' nyūūlū ibāa' -maa jājānyūū 'mrēē 'ū sc 'kuaabre 'srl Jesu nua' nī, 'i kā 'ūūn 'cēwō -gbōōsa. ³ 'Ūnya 'kplā 'ūūn, 'ūnya 'pa 'ūūn -jie 'lī, 'ūnya 'prere 'lī; 'be -gbiajru 'lī 'ū 'kplā 'ūūn. ⁴ -Maa nyūūlū poa' nycsuaawiilī 'nyaklī nī, 'ūa -tccwccw 'kccwmlē nya toro 'iin plē. 'Cēcnyūū nyra 'papla -gālī 'papla 'ūnya bā nyūūa -diipu -diisccw -glūpua 'samadēē (5 000).

Piēerē nyra Jaan bā tropina 'lī

⁵ -Srl paa' nī, jūifēa 'cīfū, jūifēa tagbū nyra -dcccpanyūū nyra trara Jerusaleēmē. ⁶ -Gbcsaperinyccw kpakōlō 'ū 'daraa' Anēsē, 'c bā kā 'lī. Kaiifē, Jaan, Alesandrē nyra -gbcsaperinyūū kpakūa -gbūūū 'līa nyūūa 'fūc bā kā 'lī. ⁷ 'Ūnya ja Piēerē nyra Jaan 'ūa -tccwccw, -be 'ū 'bete 'ūūn: «'Klū 'plēē 'a nu -be 'a 'puccw nyccw le, 'aie nyccw 'plēē kā 'nyrīklī 'a nrōrō 'imī le?» ⁸ -Be 'Nyūna -Susu 'sia' Piēerē 'klī 'cnya -gbala 'ūūn: «'Jūifēa 'cīfū 'amī, Israēlēa †† tagbū 'amī, ⁹ 'be 'mufagbīlī a nua' kpakpanyccw -gba, 'ia -gu 'a 'bete 'saarl amī, -be 'a 'bata 'srl nyccw nua' 'pupudēēa jejreku. ¹⁰ 'I 'na, 'a nyra Israēlēnyūūa 'fūc kā 'amā 'saa jre 'srl nyccw kua' -plī 'puccw' Nasarētēnyccw Jesu 'Kriisēlc 'a koloa' kua -gālī, 'c jāa' -be Nycsua tēēa' 'kā nī, 'a 'ca 'nyrīklī 'c 'nyūglō 'ana 'klī. ¹¹ 'A 'c bā 'tākālā 'a bea' 'klūēē, 'amcū 'paaa' nyēka; 'āā nu 'tasrl nyukua -gcccw ††. ¹² 'Lūmlūwūwūku -kanyl nyccw -moloo kālī -a bā. -A -gbala 'amī, Nycsua 'nyl 'nyrl -mīdoo -plī -tutu -gālī -a -nyl i nyccw 'māa' kālī -srōrō -be 'c māa' 'lūmlūwū.» ¹³ 'Ū 'jāa' Piēerē nyra Jaan 'surua' 'ūa 'papawīia 'mlī nī, 'i kala 'ūūn plēklī: 'ū jrea' 'saa 'ū 'wlalkā, 'ūnya 'nyl 'saa -pccw jre nī, 'ūnya -tu 'ūūn 'nyū -gba 'srl 'ūū -be Jesu 'nyēēa' 'wū. ¹⁴ -Maa 'be nyccw 'ū 'puca' 'nyūglō -plū 'ūa -gba, 'a 'ia -gu wiilī nyūūlū -ka 'māa' 'ūa -gu -gba nī, 'ūnyl 'iin jre -a jre. ¹⁵ 'Ūnya -gbala 'ūūn 'ū 'cie tropina nyuku -wālī, -gātunyūūa 'kpc 'mā 'sraapla. ¹⁶ 'Ū -nēma: «-Asl amā

††† ANA: Greekē -kātīpccwklī -mīdooa 'mlī 'i -jūra: 'ana. ‡ Jēnēsē 22.18; 26.4 †† Israēlē: -Taa waklūūlū 'nyl greekē -kātīpccwklī -mīdooa 'mlī -a bā. ††† 'Lūbrēpccwklī 118.22

-plu -taa nyүүлү nu le? Jerusaleemäa nyüüa 'fu 'jä 'iin 'suru 'ü nua' -saragbia tie kpakö. Anyl 'lu -a bla amä 'daa -gbagble bäsa. 17 -Maa, 'i -pla' nyüüa -turu 'kä -gbaala nu, a -fukw 'üün 'nyüa 'ml, 'kä a -gbala 'üün: 'bala 'saaru -gäl, 'ü -kanyl 'pala nyw wii -gba Jesua 'nyrkl.» 18 'Ü wea' 'üün nu, 'ünya -gbala 'üün 'ü -kanyl -gbala nyw Jesua -gä. 19 'Tibäa' Piëerë nyra Jaan nu: «Ana 'mugbe 'ba 'jä 'im: amä 'lu 'am: -träärä -be amä -plu Nywsua tu, 'inya Nywsua 'tukäa? 20 -Maa amw nu, anyl 'lu -a bla wiili a 'jäa' -be a 'nua' 'wli nu, amä 'ia -gäa 'papakua -gu -a fio!» 21 'Ünya -fukw 'üün 'nyüa 'ml 'swkw, 'ünya 'cere 'üün -wält. Wiili kä -gu 'ümäa' 'üün -jie 'lu 'pa 'ünyl 'jä 'im: 'wu -a, -be nyüüa näl 'blaa 'üün: 'be nyüüa 'fu 'buala Nywsuaa 'nyr wiili -sia' 'ia -gu. 22 Nywkw -gäl -saragbia tiele nröröa' w 'pua' nu, w 'a -su -si -sia -gluww -gba.

'Cecnyüü bibie Nywsua

23 'Ü 'cerea' Piëerë nyra Jaan -wält nu, 'ünya 'blöö 'üa -mölööa -turu derl, -be 'ü 'sara 'lu 'üün wiili kä 'fu -gbasapernyüü kpakü nyra juifëa tagbü nua' 'üün -gba. 24 'Cecnyüü 'nua' 'iin 'wli nu, 'üa 'fu nya -tu wii -pu 'doo 'wu, -be 'ü bibie Nywsua: «Pläkänycw, -mw bä Nywsualw nua' ce, w nua' -tutu nyra 'nie -be diili kä 'fu bäa' 'ia ml. 25 -mw -srörö 'Nyüna -Susu käl -be -paa -na 'jrupafenyw, ana tu Daviidëa ml wii, -be w -nëma: Deplee kä 'cre 'blaa 'saa 'plä le? Deplee kä -gu nyüü pla wiili 'nyla' -kww kä, 'ia 'sraa le? 26 'Pläa 'kuu nya 'mä 'döö 'paa, 'kä 'pläa 'cifu nya trara, 'ü nyra 'Pläkänycw nyra 'ca 'Kriisë 'mä 'wilitro †. 27 'Kasa, 'a -taa bätälä kua' -pla 'ml † Erwodë nyra Pkwse Pilatë 'nönrowli, 'ü nyra nyүүлү 'nyla' juifë bä nyra Israeëlä nyüü kw. 'Ünya jrara -na 'nyünajrupafenyw, Jesul -baaa' 'lu nyüüa -turu †. 28 -Na 'klü nyra 'suru -baataa', 'ia -gu nu, 'ü nu wiili -tu kää' -su derl -gbaa'. 29 'Pläkänycw, deele a bäa' -plu -gäl w nu, 'jä 'suru 'ü -fukw 'am: 'nyüa 'ml, 'kä -nyee amkw bäa' -na 'jrupafenyüü -na pletoroku kpacku amä -na mlta wii nyüü -gba 'pala. 30 -Tu 'lu -na 'daru -wusublanyüü 'mä 'pu, nu -saragbia tie nyra pleklkalawii, -na 'nyünajrupafenyw Jesul -baaa' 'lu 'ca 'nyrkl.» 31 'Ü baa' nywsuabibieku nu, -plu 'ü traraa' nya ttre. 'Nyüna -Susu nya 'si 'üa 'fu 'kl, -be 'ü 'paa nywsuaawii 'surusa.

'Cecnyüü -päplä 'üa käkädii 'lu

32 Nyүүлү toroa' 'Kriisë ple nu, 'üa polu nyra 'üa bobowli bä dee 'dee. Nyw 'nyl 'üa -turu -a bä 'cmä 'daa 'ca 'doo kä 'ca dii. Nyüüa 'fu kä kä deele -moloo kää'. 33 'Klü kpackü bä apotrë -gäl -be 'ü -gbala nyüü 'suru 'Pläkänycw Jesu swa' 'kuaabre -be Nywsuaa -gbi-

† 'Libreppkw 2.1-2 †† -taa bätälä kua' -pla 'ml: -Taa waklүүлү 'nyl greëkë -kätppkw -mudooa 'ml -a bä. ‡ Matiö 27.1-2; Lukë 23.7-11; Esaii 61.1

nanaku bä 'üa 'fu -gäl. 34 De 'nyl 'makl 'üa -turu nyw -a: nyүүлү kä 'fu kää' nyëka nyra -tutu 'paa 'iin 'peru, 35 'kä 'ü ja 'ia mölii apotrë. 'Pirgäl nu, 'ü 'baal 'kä 'ü -nyee -moloo deele 'makla' 'kw. 36 'Asi Joseëf nu. Apotrë ma 'dara 'kw Banabasë; 'ia -gbaa bä «'Klühraranyw». Leviitënyw w bä, Siiprëa -tutu -gäl nyw. 37 'w 'pa 'ca putu 'doo 'peru, 'knya ja 'ia mölii apotrë.

Aniasë nyra Safiraa -balu

5 -Maa nyw 'doo 'ü 'daraa' Aniasë nyra 'ca 'jluu Safira nya 'pa 'üa putu 'doo 'peru. 2 'w -be 'ca 'jluu 'nönröa' 'wli nu, 'knya 'bö möliili -tia, 'knya fa -mudoo apotrë. 3 Piëerë nya -gbala 'kw: «Aniasë, deplee kä -gu -ceere Sataan -wält -be w fa -na ple le? 'Nyüna -Susu -saara -gbagble -nya -tu putulu -paaa' 'perua möliia 'pe 'dee -wält. 4 -Na putu bä 'saa -nya 'mä 'uun 'peru 'pa. -Paaa 'uun 'peru nu, -mw kä -na möliili 'la; -ale -mäa 'su 'inyl bä? -Be deplee kä -gu nu 'ia 'sama wiili le? -Mää nyüü -nyl -gbagble 'sara, -maa Nywsua -sara -gbagble.» 5 Aniasë 'nua' 'iin 'wli dotro, 'knya blö 'knya jä. Nyүүлү kä 'fu 'nua' 'iin 'wli nu, näl 'blaa' 'üün -mäa 'ea -su 'nyl -pe. 6 -Sëgbë nya ji 'ünya -fifra 'kw dw 'ünya mi 'kw -tu. 7 -Gliibe tää 'mä -sikal mi nu, 'ca 'jluu 'a ji; -maa wiili bäa' 'lu 'knyl 'iin jre -a jre. 8 Piëerë nya 'bete 'kw: «'Nlu nu, putulu 'a 'paa' 'peru nu, möliili 'a 'jäa' 'ii ku -pl?» 'Knya 'nyie: «-Yee, 'ii bäsa.» 9 Piëerë -nëma: «Deplee kä -gu 'ana 'kw 'nönrowli -be 'a ji 'Pläkänycw -Susu 'ltekäl le? -A -gbala -m: nyүүлү -tua' -na dw, 'ü 'a nyuku mla 'kl 'wkw bia; 'ünya bia -m: faa!» 10 'A -plu w ku dotro 'knya blö Piëerëa bei 'wu, 'knya jä. -Sëgbëlü 'mä jikal mi nu, 'ca jäjäa nu 'ü jra -plu. 'Ünya fa 'kw, 'ünya -träärä 'kw 'ca dwa -gba. 11 'Cecnyüüa 'fu nyra nyүүлү kä 'fu 'nua' 'iin 'wli nu, näl 'bla 'üün -gböosa.

-Saragbia tie 'kawkle

12 Apotrë nrörö nyüüa -turu -saragbia tie nyra pleklkalawii 'kawkle. 'Üa 'fu 'nönröa' 'wli nu, papalä 'ü 'daraa' Salomw papa †, 'äa -wält nyüü trara. 13 Nyw 'nyl nyüü -mülüa -turu -a bä 'cmä 'üa -turu mi; -maa 'ü 'paa 'üa -gä 'casa. 14 Nyberü nyra 'jlegë 'kawkle toro 'Pläkänycw ple -be 'cecnyüü 'paplagl -a 'doo. 15 'Ünya jaja 'üa -wusublanyüü 'wupidii -gäl, 'ünya 'pepe 'üün 'nyufw 'ml. Piëerë ma -si nu, 'ü 'bata abla 'ca -susu -srörö 'üa -turu -mölöö -gäl. 16 Nyüü 'kawkle swkw bätë -mülü bäa' 'lu -gbaa 'ml -be 'ü jö Jerusaleemë. 'Ü ja ja -wusublanyüü nyra -mülü -frepasisi bäa' -gäl -be 'üa 'fu 'pu.

†† SALOMW PAPA: Te wiili -jraa' Aketë 3.11 -wält.

'Ü fa apotrē 'klaa 'sawu juifēa tropina 'l

17 -Gbsaperunyūw kpakō nyra nyūülü kã 'fɔ baa' 'ɔɔn derɪ, ü 'ü 'daraa' Sadusinyūa -glügbünyūü nɪ, wasä 'si 'üün 'klɪ, 'ünya sawu. 18 'Ünya 'kplã apotrē, 'ünya 'pa 'üün -jie 'lɪ. 19 -Maa -gbiara nɪ, 'Pläkänýwã 'aanjē nya 'sa -jienyukua tatiã. 'ɔ 'cieã' 'üün nɪ, 'ɔɔnya -gbala 'üün -maa: 20 «'Ba mi Nyɔsuaanyuku kpakɔ -wãlɪ, 'ba -gbala nyūü 'klã dēdrãã -gã.» 21 Apotrēlū 'nuã' 'iin 'wli nɪ, 'jruflã -gölöã' dotro Nyɔsuaanyuku kpakɔ -wãlɪ 'ü mi, -be 'ü 'kplã nyūü.

-Gbsaperunyūw kpakō nyra 'ɔã nyūü 'tɔã' nɪ, 'ünya we juifēã tropinanyūü nyra Israeelēã -gätunyūüã 'fɔ.

'Pɪrɔgãlɪ nɪ, 'ünya blɔ nyūü -jienyuku -wãlɪ ü ja apotrēlū.

22 -Maa 'suglanyūü miã' nɪ, 'ünyɪ 'üün -jienyuku -wãlɪ -ã 'jɾã. 'Ünya 'blöödɛɪ, 'ünya ji 'üün -gogo 'sa: 23 «'A miã', -jienyukua tatu blörö 'mufasa. -Gãlɔglaranyūü 'nyüglö -plɪ -fãlɪ tatiã 'mäklɪ. -Maa a 'saa' 'uun nɪ, anyɪ 'lɪ 'mlɪ nywã -ã jɾã.» 24 Nyɔsuaanyuku kpakua 'suglãã 'cifi nyra -gbsaperunyūü kpakō 'nuã' 'iin 'wli nɪ, wiili 'imãã' bã 'ünyɪ 'iin jɾe -ã jɾe; 'sɪɪ 'i nuã' -sisidɛɛ 'ii 'ü 'betre 'lɪ.

25 Nywã 'doo nya ji 'üün -gbala: «Nyūülü 'ã 'paa' -jie 'lɪ -jãã 'üün bã Nyɔsuaanyuku kapku -wãlɪ ü 'kplã nyūü.»

26 'Suglanyūüã 'cifi nyra 'ɔã nyūü nya mi 'üã 'klɛɛ, -maa 'ünyɪ 'iin 'klüsa -ã nu, 'be ŋãlɛ 'blaa 'ümü nyūü -pɪ 'üün 'tãkē 'kaklã.

27 'Ünya ja 'üün, 'ünya 'sɪ 'üün juifēã tropina 'klɪ 'kã. -Gbsaperunyūw kpakō nya -gbala 'üün, 28 -maa: «'A -gbala ɪ 'amɪ 'mufasa, 'ã -kanyɪ 'kplã nyūü nywãlɔã 'nyɪɪklɪ! -Maa 'asɛ 'anya 'ã Jerusaleemē 'ana 'kɪɪkɪɪdiili 'sie, -be 'ã 'bata 'amã amɪ nywãlɔã -toru 'tatal!»

29 Pɪɛɛrē nyra apotrē -mülü nya 'sa 'üün -gãlɪ, 'ü -nē-mã: «Nyɔsua nywã kã 'ɔmã 'lɪtrããrã, -maa -mãã nywã -ã. 30 Ana tuua Nyɔsua, 'wã 'ba 'kubre Jesulɔ 'ã 'blaa' 'taun 'lɪ 'ã kolöã' 'ɔɔn kɾua -gãlɪ. 31 'ɔɔ Nyɔsua 'jɾãã, 'ɔɔnya nrörö 'ɔɔn 'Cifi nyra 'Lumlɔbanywã 'lɪ, 'ɔmã 'iin nu Israeelē 'mã 'lɪ -balu -gãlɪtoro, -be 'üã -balu 'mã cere. 32 Amɔlɔ nɪ, a 'jä 'imɪ, amɔ -be 'Nyüna -Susulu Nyɔsua -nyɪã' nyūülü -trããrãã' 'lɪ 'ɔmɪ.»

33 'Ü 'nuã' wiili 'ü 'paa' 'wli nɪ, 'cre 'blã 'üün. 'Ünya 'nön-röwli 'ümã 'üün 'blã. 34 -Maa Farisinywã 'doo bã ɪ juifēã tropinaã -tɔɪɪɪɪ, 'wã 'ü 'daraã Gamalielē. -Dɔkɪɪɪnywã 'ɔ bã, -be nyūüã 'fɔ -trããrãlɪ 'ɔmɪ. 'ɔɔnya sawu tropina 'lɪ, 'ɔɔnya 'daã ü 'cere apotrēlū -fãlɪ -kãtɪ. 35 'ɔɔnya -gbala nyūülü: «Israeelēnyūü 'amɪ, 'ba -tre wiili 'amãã' nyūülü kua' -pɪ -gba nu. 36 'I -kaanjɔ jɾüü -ã -si, nywãlɔ 'ü 'daraã' Todasē nya ji, 'wã -nēma 'mufanywã 'wã bã. Nyūülü prɛã' 'ɔɔn derɪ bã kã nyūüã -duua 'samadɛɛ (400). 'Ünya 'blã 'ɔɔn, nyūülü kã 'fɔ ma prɛã' 'ɔɔn derɪ nya -gɔgɔgɔ, 'inyɪ 'lɪ -ã tɪɪɪɪ. 37 'I -sia' nɪ, 'taun 'lɪ 'ü -jɪjɾãã' nyūüã 'nyɪ nɪ, Galileenýwã 'doo 'ü 'daraã' Judasē, 'ɔɔnya 'sara nyūü 'kɔkɔmɛ -gɔgɔgɛ ü prɛ 'ɔɔn derɪ. 'Ünya 'blã 'ɔɔn blã, nyūülü kã 'fɔ poã' 'ɔɔn 'nyakli nya -gɔgɔgɔ. 38 -Jãɪ 'n

-gɔgɔgɔã' 'amɪ 'saarɪ nu: 'anyɪ mala nyūülü kua' -pɪ 'wu; 'ba 'cere 'üün -wãlɪ. -Be 'üã dii, 'üã 'jɾupa, 'ima 'daã nyūüã bobowliã wii nɪ, 'i -nēmã 'klɔɔtrɔ -ã mi. 39 -Maa ima bã Nyɔsuaã wii nɪ, 'ã -nēmã 'iin 'nyüglö -ã 'nyüglö. 'Ama nu 'iin nɪ, Nyɔsua 'ã fa tou.» 40 'Ünya we apotrēlū, 'ünya -gɔgɔgɔã 'üün -gɔgɔgɔ -gãlɪ, 'ünya -gbala 'üün, 'ü -kanyɪ 'pa Jesua -gã, 'ünya 'cere 'üün -wãlɪ. 41 Apotrēlū nya 'cie juifēã tropina 'lɪ, dɔɪɪ 'blã 'üün 'sɪɪ Nyɔsua 'nyieã' -be 'ü -jɛjɾeãã' 'üün 'ɔã 'nyɪɪklã -gu. 42 -Sɪɪ o -sɪɪ, -bakãã Nyɔsuaanyuku kpakɔ -wãlɪ, -gɔgɔgɔ 'lɪ, 'ünyɪ nyūüã 'kɪɪkɪɪkua -gu -ã fio. 'Ü 'saa 'Mufagogo 'sɪɪ Jesu bãã' 'Kriisɛlɔ.

Apotrē 'balɪ nyūü -uunsɔ 'ümã 'üün -gɔgɔ

6 'Ta 'taun 'lɪ nɪ, Jesua 'wunyerenyūü 'papla -gãlɪ. Juifēnyūülü 'paaã' gɾeekewii 'pala -plɛlɪ wii Ebröonyūüã † -gu, -be 'ü ma -pããã jɪjɪ -sɪɪ o -sɪɪ 'ünyɪ 'dara 'üã 'kusɪɪɪgɛ nyūü -ã. 2 Apotrē -pu -be 'sɔɔlū nya we 'wunyerenyūü 'kɔkɔmɛ -mülü, 'ünya -gbala 'üün -maa: «'Inyɪ 'na -ã 'na 'kã amã -plɪ Nyɔsuaã mlã wii tɪ -be amã nyūüã jɪjɪã 'lɪpããlãkua 'jɾupa kã. 3 'I kãnyɪ, 'na -wɔlãjü 'amɪ, 'ba 'balɪ nyūü -uunsɔã 'ana -tɔɪɪɪɪ, ü nyūü poã' 'nyakli, ü 'Nyüna -Susu 'sia' 'klɪ -be ü -glãã' 'lɪ, amã 'üün 'ia 'jɾupalã -nyɪ. 4 -Be amɔlɔ nɪ, amã Nyɔsuaã bibiejɾupa nyra Nyɔsuaã 'wiipajɾupa kã.»

5 -Jɾiãã 'fɔ 'nyiere wiili 'ü 'paa' 'klɪ. 'Ünya 'balɪ Etieenē. 'ɔã nyɔsuãplɛ -sɔɔsɔwɔ -gɔgɔgɔã, 'Nyüna -Susu nya 'si 'ɔɔn 'klɪ. 'Ünya 'ba blã 'lɪ Filipē, Prokɔrē, Nikanɔrē, Timɔwã, Pameniasē, nyra Antioɔsēbãtãã nywãlɔã paa' juifēɛɛɪɪ 'ü 'daraã' Nikolasē. 6 'Ünya ja 'üün Apotrēã 'klɪ. 'Ünya 'pie 'üün klɔgɔbē -gãlɪ, 'ünya bibie 'üã 'wli 'lɪ. 7 Nyɔsuawii möã 'doo, -be Jesua 'wunyerenyūü 'papla blã -gãlã 'doo Jerusaleemē, -gbsaperunyūü 'kɔkɔmɛ toro blã Jesu plɛ.

JESUA PLETOROKU MÖ -PLDã 'FLD

6.8-9.31

Juifēã 'cifu 'kplã Etieenē

8 Etieenēlɔ nɪ, 'ɔã nyɔsuãpletoroku †† 'buã -be Nyɔsuaã 'klü bã 'ɔɔn 'lɪ. 'ɔɔ nröro nyūüã -tɔɪɪɪɪ plɛklɪkalawii nyra -saragɔiã tie 'kɔkɔmɛ. 9 Nyūü 'doo nya sɔ juifēã 'sraã-planyuku 'doo -wãlɪ, i 'ü 'daraã' «Nyūülü -kanyɪã' -goou bãã trarafa». 'Ünya ji 'ü nyra 'ɔɔn 'mã wii sɔsɔ. 'Üã -tɔɪɪɪɪ bã juifē: 'ü sɔ bätelē 'ü 'daraã' Sireenē nyra Alesandrii, 'ünya sɔ blã Silisii nyra Asiia 'bre. 10 -Maa 'ünyɪ 'ɔɔn du -ã du detua 'mlɪ, 'be 'Nyüna -Susu -nyɛɛ 'ɔɔn

† EBRÖÖNYÜÜ: 'A juifēlū -glooro 'ã Israeelē. Juifēlū ma 'paaã' gɾeekewii nɪ, -pãã -plɔ 'ü -glooro. -Sɪɪ -mɔdoo 'lɪ nɪ, Jerusaleemē Nyɔsuaanyuku bãã' 'ii 'üã 'kusɪɪɪgɛ 'wlara 'üã jɾüü. †† nyɔsuãplɛ-toroku: Gɾeekē -kãtɪɪɪɪ -mɔdoo 'mlɪ 'i -jɪjɾãã -gɔgɔnãnu.

detua jejreku †. 11 'Ünya 'pɛɛ nyüü, ü 'ma 'kɔk -gbagble -gärl 'kä, 'ü 'daa -maa: «A 'nu 'kɔk 'wli, 'ɔnya -jree Moisé nyra Nyɔsua 'ka 'papawii 'ml.» 12 'Inya pla nyüü 'cre 'l. Tagbü, -dɔkɔpɔnyüü, 'ünya blö Etieɛnē -gärl 'ünya 'kpla 'kɔk, 'ünya ja 'kɔk tropina 'l. 13 'Ü ja nyüü 'ümä 'kɔk -gbagble -gärl -tu. Nyüülü -nēma: «Nyɔkɔk kua' -pɛ nɛ, 'ka 'papawii 'ml nɛ, Moiséa -ɔ nyra Nyɔsuua 'nyü-nanyuku 'k -jejeea 'doo; 14 a bä -plu -be 'k 'daa -maa Nasarɛɛtɛnyɔk Jesu nya -plulu kua' -pɛ -gbloooa, 'kä 'ɔnya -ɔɔɔ Moisé -nyta' amɛ 'cici.» 15 Nyüülü kä 'fɔ baa' juifäa tropina 'l nɛ, Etieɛnē 'ü teteklu tee; 'ka 'klul nya -beere 'aanjēa 'klul ††.

Wiili Etieɛnē 'palaa' juifäa Tropina 'l

7 -Gɔsɔpɛrɛnyɔk kɔkɔ nya 'bete 'kɔk: «Wiili 'ü 'saalɛ, 'cɛɛɛɛ bäsaa?» 2 'Iibäa' Etieɛnē: «'Na tuu 'amɛ -be 'na -wɔlɔjü 'amɛ, 'ba ponyakli -o! Ana Nyɔsua 'k 'buua' 'wliɔkɔ, 'k srara kä 'ka nyufa ana tu Abraamē 'taun 'l 'k ma ku kää' Mesopotamiinyüüa 'bre, 'fɔwɔ 'kɔnya 'mä Araabäta 'prɛɛ. 3 'ɔnya -gbala Abraamē: ɔ -na 'bre nyra -na nyüü -gba, mi 'blul 'nēmää' -mɛ srara 'ia 'ml. 4 Abraamē nya ɔ Kalēdeenyüüa 'bre 'kɔnya mi Araa kukalɛ. 'ɔa tu jää' nɛ, Nyɔsua nya 'ba -nyɛɛ 'kɔk, 'kɔnya ja -tɛ 'kɔk -taa 'blul kä 'ml 'a kua' -plu †. 5 'ɔnyɛ 'nɔmɛ 'kɔk -tutu 'pɛ 'dee -a -nyɛ, 'pɛjɔ jrää' 'ka boklu 'kɔnyɛ 'kɔmɛ 'kɔk -a -nyɛ. -Maa 'k -gbala kä 'kɔk 'kɔnya 'kɔmɛ 'uun -nyɛɛɛ 'k -be 'ka 'jüa 'jü. 'Be 'kɔnyɛ kä 'ju -a kä †. 6 Nyɔsua nya -gbala 'kɔk: 'Blul kä 'ml -na 'jü 'mää' ku nɛ, -mää 'üa 'bre -a; -gooudeɛ 'ü nēmä 'lɔnrörö, 'ünya 'üün -gbigba nu nu -sɛ -duu (400). 7 -Maa 'blul nēmää' 'üün -geeidɛɛ 'lɔnrörö nɛ, 'na 'mugbe nya 'blul -gä 'böa. 'Ia 'fɔɔɔ ma -si nɛ, 'kä 'ünya 'blul 'ml ɔ 'ümä -tɛ 'mɛ bibrie ††. 8 Nyɔsua nyra Abraamē nya 'pa kuö; nyɔberüa 'böböku bä kä kuöa tie. 'Ii känyɛ 'taun 'l Abraamē -gua' Isaakē nɛ, 'k 'bö 'kɔk jrüü -uuntää -sɛ 'l. Isaakē -gua' Jakɔkɔbē nɛ, 'kɔnya 'bö 'kɔk; Jakɔkɔbēa 'mugbe nya nu -glügbü -pu -be 'sɔɔɔläa ni. 9 «Ana tuu tuulü nɛ, 'taun 'l 'ü -tua' Joseefäa wasä nɛ, 'ünya 'pala 'kɔk Ejiipētēnyüü -gba 'peru. -Maa Nyɔsua bä kä 'kɔk dɛɛɛ ††. 10 'ɔnya 'ba 'kɔk 'ka -sua 'fɔ 'l. 'ɔ -nyɛ 'kɔk wiijejreku, 'kɔnya nu 'iin Ejiipētēa 'ku Farakɔk nya -wa 'kɔk. 'Kulɔ nya -tu 'kɔk Ejiipētē nyra 'ka -gbööa 'wliɔkɔ †. 11 -Gbēkananie nya pala Ejiipētēa -tutu nyra Kanaan a 'fɔ -gärl. -Suɛɛɛɛ bä kää' 'l -mää 'ɛa -sɛ 'nyɛ 'pɛɛ, ana tuu tuu 'nyɛ 'jä kä jijre -a 'ümä deɛji †. 12 'Taun 'l Jakɔkɔbē 'nuu' -maa jijri bä Ejiipētē nɛ, 'kɔnya 'saku 'kɔnya bl 'l ana tuu. 13 'Ü -ka mia' 'sɔɔɔfa 'wu nɛ, Joseefē nya -gbala 'ka -wɔlɔjü nyɔkɔk 'k bää'. Farakɔk nya jre 'ka nyüü. 14 Joseefē nya bl nyüü ü mi 'ka tu Jakɔkɔbē nyra 'ka nyüüa 'fɔa 'klɛɛ; 'üa nyüüa -glutää -be -pu -be -gböö

† Lukē 12.12; 21.15 †† Egēsɔɔdē 34.29-30 † Jenɛsē 12.1 †† Jenɛsē 11.31; 12.4-5 †† Jenɛsē 12.7; 13.15; 15.18; 17.8; 48.4 ††† Jenɛsē 15.13-14; Egēsɔɔdē 3.12 ††† Jenɛsē 37.11,28; 39.2-4 § Jenɛsē 41.39-41 †† Jenɛsē 41.57; 42.1-2

(75) ††. 15 'Ii känyɛ Jakɔkɔbē nya mi Ejiipētē. 'A -nyɛɛ 'k jārä; 'k -be ana tuu 'fɔ. 16 'Ünya fa 'üa jājāa nü Sikɛɛmēbätä, 'ünya -träärä 'üün Abraamēa 'kuyulu 'k -su kää' 'ua 'ml. Mölii 'k nu 'kɔnya -srooro 'uun Sikɛɛmēbätäa tu Emɔkɔrɛa 'jü käl ††.

17 «-Be 'taunɛ wiili Nyɔsua -gbala kää' Abraamē 'cicrea' -wärl 'imää' nrörö nɛ, ana -glügbö nya 'paplagärl, 'ünya -sümlö Ejiipētē. 18 'Ku -moloo nya 'mä Ejiipētēa 'bre ji, 'ɔnyta' Joseefē jre ††. 19 Yru 'k ma 'sara ana 'fua nyüü -be 'k ma nö ana tuu -gbigba. 'ɔ ma kɔpɛɛ 'üün 'üa 'jülü -glooroa' -plu ü tu 'üün -färl 'ümä jä jä. 20 'A 'ia 'taunɛ 'ml Moisé -glooro 'k 'na kä 'kɔnya kä kä Nyɔsuua 'tu. 'Ü 'fini 'kɔk 'kl 'ka tua nyuku -wärl -söplü tää †. 21 'Taun 'l 'ü bea' 'kɔk -färl nɛ, Farakɔk a 'ɔlɛkayria nya dɔkɔ 'kɔk 'wu, 'kɔnya 'bua 'kɔk -beere 'ka 'mugbea nyɔbeju †. 22 'Asɛ Moisé nu Ejiipētēnyüüa wiia 'fɔa jejreku, -be ɔma 'pawii nyüüa 'fɔ -träärärl 'mɛ 'ka nunudiia 'fɔa 'ml. 23 'k 'jää' -sɛ -glɔɔɔɔ nɛ, 'kɔnya mi 'ka -wɔlɔjü 'jäkalɛ, Is-ɛɛɛɛlä 'jü. 24 'ɔnya 'jä Ejiipētēnyɔk -be 'k nö Israɛɛlɛnyɔk 'doo -gbigba; 'kɔnya 'ba nyɔkɔk 'wli 'l -a -gbi, 'kɔnya kɔkɔ Ejiipētēnyɔk. 25 'ɔa plɛ nɔnɛ 'ka -wɔlɔjü jre 'iin 'sɛɛ Nyɔsua 'bataa' 'mää' 'kɔk kälɔsrörö -be 'mää' 'üün 'lɔm-lɔba. -Maa 'ünyɛ 'iin 'wli -a 'nu. 26 'Ia -sɛ -gɔbaa' 'kä nɛ, 'kɔnya 'jä -wɔlɔjü 'kɔk -be 'ü -fuuö. 'ɔnya 'pa 'üün -kɔk 'l ü 'nönröwli, 'kɔnya -gbala 'üün: «'Na -wɔlɔjü 'amɛ, -mää -wɔlɔjü 'anyɛ bä? Deplɛɛ kä -gu 'a -fuuö le?» 27 -Maa -kɔkɔ kɔkɔ la' -mɔkɔ, 'kɔnya 'tuto Moisé, 'k -nēma: «Nyɔkɔ 'plɛɛ 'daa -a -bä ana 'cifi nyra ana -gätunyɔk le?» 28 -Ale 'sɛɛ -blaa' braasru Ejiipētēnyɔk, 'asɛ -baata -mä 'mɛ 'blaa ††?» 29 Moisé 'nuu' 'iin 'wli nɛ 'kɔnya fɔ 'kɔnya mi Madiiaana -tutu -gärl nyɔtugbabre. 'ɔnya -glooro 'l nyɔbeju 'kɔk.

30 «'Ü -sɛ -sɛ -glɔɔɔɔ, 'dugbalä 'ü 'daraa' Sinaii, ä bää' -aaga 'l nɛ, Nyɔsuua 'aanjē nya 'kɔk Moisé 'klɛ tuu kɔk fie kää' 'ua -kɔkɔ ††. 31 Moisé 'jää' 'iin nɛ, 'ka plɛk-lkala; 'k -ka jijrö 'l 'l 'mää 'l 'iin 'nyügbatu 'cɛɛɛɛ -be 'k 'nu 'Pläkännyɔk 'papawii 'wli -be 'k 'pala 'kɔk wii -gba: 32 «'Maa bä -na tuu Nyɔsua; Abraamēa Nyɔsua, Isaakēa Nyɔsua, 'nyaa bä Jakɔkɔbēa Nyɔsua.» Moisé tɛɛɛ 'kɔnyɛ 'l -a bɔa 'kɛ 'kɔk 'kl. 33 Nyɔsua nya -gbala 'kɔk: «'Balɛ -na 'sii, 'be -plulu -nyüüglöa' 'i pa, 'mɔkɔ kä. 34 'N 'jä 'kasa 'sɛɛ 'na -glügbö 'jääa' -sɛ Ejiipētēa 'bre; 'n 'nu 'üa -sɛɛraku 'wli, 'nyaa 'cie 'mä 'üün 'lɔm-lɔba. 'Ii känyɛ ji 'mä -mɛ Ejiipētē bl ††.»

35 «'A Moiséɔ 'ünyɛ 'bataa', 'k 'ü 'bete la' -maa: «Nyɔkɔ 'plɛɛ 'daa -a -kaama amɛ -be -a -bä ana -gätunyɔk le?» 'ɔ Nyɔsua bl 'mää 'üa 'cifi nyra 'üa 'lɔm-lɔbannyɔk bä; 'a 'aanjēɔ ku la' tuu kɔk fie la' a -kɔkɔ nɛ, 'k Nyɔsua -srörö kälɛ 'kɔnya -gbala Moisé. 36 'A Moiséɔ 'cie 'üün, 'k nu plɛklɔkalawii nyra -saragbia tie Ejiipētēa 'bre, -fɔɔɔɔ 'Tanie 'l nyra -aaga 'l; 'k nu 'iin -sɛ -glɔɔɔɔ 18.

††† Jenɛsē 45.9-10,17-18 †† Sikɛɛmēbätäa tu: Gɛɛkē -kätɔpɔkɔ -mɔdooa 'ml 'i -jijra: «Sikɛɛmēbätä 'l ††† Egēsɔɔdē 1.8-10 †† Egēsɔɔdē 2.2 †† Egēsɔɔdē 2.3-10 ††† Egēsɔɔdē 2.14 ††† Egēsɔɔdē 3.2 ††† Egēsɔɔdē 3.7-10 18 Egēsɔɔdē 7.5

³⁷ «A Moiséls כַּכְּ -gbala Israēlēa 'jū -maa: < 'Pläkänyc̣k, 'ana † Nyčsua nya 'amɪ nyc̣suaamlpalanyčk -moloo jaa -beere 'mככ; 'ana -wɫajūa -tɔɔɔɔɔɔ 'čmā te ††. >
³⁸ כַּכְּ nɪ, 'taun 'lɪ -glüg̃böa 'fɔɔ bā kää' -aaga 'lɪ nɪ, כַּכְּ bā kää 'lɪ, 'č bā kää 'aanjēlō 'pala kää' Sinaii 'dugba 'wli wii. Nyčsua -nyɪ 'čk 'papawiili -nyεεa' 'klä 'čmä amɪ 'iin -nyɪ †. ³⁹ Ana tuu 'nyɪ 'nyie -a 'nyie 'ümä 'lɪ 'čk -träärä; 'ü jrara 'čk, 'ünya 'blöö 'üa bobowli Ejiipētē derɪ ††.
⁴⁰ 'Ünya -gbala Arčk †: < Nu ana nyc̣suaɪ, 'ümäa' amɪ 'nyufɔ 'klɪ -ta; 'be Moiséls 'ciea' amɪ Ejiipētēa bātä, wiili jrää' -nyεε 'čk -gälɪ anyɪ 'iin jre -a jre ††. > ⁴¹ 'A 'ia 'taun 'lɪa 'mlɪ, 'ünya nu bruuju, 'üa -pupuaεε, 'ünya 'sa 'čk -gbɔ. 'Üa -pupua bruujuɔɔ 'ü nua' nɪ, 'ünya nu 'ča -glɪsɪglɪsɪ ††. ⁴² -Maa Nyčsua nya be 'üün -gälɪ 'klɪ, 'čnya 'cere 'üün -wälɪ ü trara 'jrɔ 'wli, ü trara -seple nyra -säre 'wli, 'sɪrɪ 'i -jɪjraa' nyc̣suaamlpalanyüüa -pčkku 'lɪ: Israēlēa -glüg̃bö, 'mככ 'a 'sa -gbɔ nyra 'sraka, 'taun 'lɪ 'a -sia' -aaga 'lɪ -sɪa -glɪɪmlɔɔ? ⁴³ 'A -gbötö Molčkenyc̣suaa -tete, nyra 'ana nyc̣sua Refanēa -säreeju, -taa -wäsalē 'a nua' 'üü 'a trarawli! 'A 'ia -gu 'nyaa 'amɪ kpaun faa, 'anya 'lɪderɪtɔɔɔɔ 'kää 'anya Babilčnēa 'bre 'wusi ⁵.

⁴⁴ «Ana tuu ma 'klaa Nyčsuaa Kuöa -Tete 'sɪrɪ Nyčsua -gbala kää' Moisé -aaga 'lɪ nɪ, 'asɪ 'ε pala. Nyčsua -gbala kää Moisé -maa: <'Sɪrɪ -jää' 'uun 'asɪ -a -paa 'uun ††. > ⁴⁵ 'Asɪ 'i nu, 'ε čka' ana tuu tuu kälɪ nɪ, ana tuu nya čɔɔ 'εen 'wu. 'Üü -be Josuee nya -gbötö 'εen; 'ünya čɔɔ 'blɪɪ Nyčsua 'ba kää ana 'nyüamlɪraranyüü kälɪ 'čnya -nyɪ 'iin ana tuu. 'Enya ku -plɪ ku ku 'Ku Daviidē nya jrä -plɪ 'εen ††. ⁴⁶ Daviidēɔ nɪ, 'č kää Nyčsua 'tu, 'čnya -gbala Nyčsua 'čmä nyuku 'pa 'čmä Jakčbēa Nyčsua -nyɪ. ⁴⁷ -Maa Salomčk 'č 'pa nyukulu ††; ⁴⁸ -be 'Wusi Nyčsua 'nyɪ ku nyüüa 'papanyēka -wälɪ -a, 'sɪrɪ nyc̣suaamlpalanyčk -gba kää':

⁴⁹ 'Pläkänyc̣k nɪnɪ: Čε bā 'na 'ku 'kpaɪa, -tutu bā 'na böklia kpō. Nyuku 'plεε 'amä 'pa 'amä 'mɪ -nyɪ le? 'Aie -a 'plεε nēmä 'na -fɪflɪpalafa bā le? ⁵⁰ -Mää 'mככ 'nyɪ 'ia 'fɔɔɔɔ nu ††?

⁵¹ «A 'sɪnyakliwli, 'ana polu nyra ana 'nyakli kala! 'A nɪnɪa 'a -nēmä 'lɪ 'Nyüna -Susu -a -träärä. 'Sɪrɪ 'ana tuu ma bää' 'asɪ 'ana 'mugbe bā! ⁵² Nyčsuaamlpalanyčk 'plεε 'ünyɪ -gbigba nu le? 'Ü 'bla nyüülü 'paa' 'Klɪgänyc̣k»

† 'Pläkänyc̣k, 'ana: -Taa wakliüülü 'nyɪ greekē -kätɪpčkɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bā. †† Greekē kätɪpčkɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪjra bɪa: 'ba po 'čk 'nyakli Deterončkmē 18.15 † Egēsččdē 19.1-20.17; Deterončkmē 5.1-33 †† Nččbrē 14.3 †† ARčkN: Moiséa -wɫaju kpakō. Te Egēsččdē 6.20; 7.7

††† Egēsččdē 32.1 ††† Egēsččdē 32.2-6 § Te Amččsē 5.25-27 MOLČKĒNYČSUA: Nyüülü ma kua' Kanaan a 'blɪ, 'üa nyc̣suaɪa -tɔɔɔɔɔɔ nyc̣sua 'doo. Nyüü 'ü ma nö -be 'ü 'saa -gbɔ. REFANĒA -SÄRĒEJU:

§† Egēsččdē 25.40 §†† Josuee 3.14-17 §† 1 'Ku 6.1-38; 2 Kroniikē 3.1-17 §†† Esaii 66.1-2

jijigä. 'Saari 'sɔɔɔɔ nɪ, 'anya 'Klɪgänyc̣k 'sa 'anya 'čk 'bla †† ⁵³ 'Amčk Nyčsuaa -sröröa' 'aanjē kälɪ -be 'č jaa' 'ča -Dɔ, 'anyɪ 'lɪ 'umɪ -a -träärä! >

Etieenēa jäjäku

⁵⁴ 'Ü 'nua' wiili Etieenē 'paa' 'wli nɪ, 'cre nya 'bla 'üün -gböösa, -be 'ü mlō 'mä 'ča -gu. ⁵⁵ -Maa 'Nyüna -Susu 'si Etieenēɔ 'klɪ. 'Č 'jraraa' čε 'nyükä nɪ, 'čnya 'jä Jesu -be 'č 'nyüglō Nyčsuaa 'dupa 'pelɪ. ⁵⁶ 'Č -nēma: «Ba te 'lɪ! 'N 'jä čε 'wu -be 'ε -gaaamlɪ, -be Nyčk 'ju 'nyüglō Nyčsuaa 'dupa 'lɪ.» ⁵⁷ -Maa nyüülü nɪ, 'ünya 'kpölkä, 'ünya kala 'üa 'nyakli; 'üa 'fɔɔ nya -gbɔčk 'čk -gälɪ 'kää. ⁵⁸ 'Ünya 'cie 'ča 'klüa nɔ bātä, -be 'ü 'kakla 'čk 'täkē. Nyüülü bā kää 'ia -jria 'lɪ nya -nyenyε 'üa 'koti -sēg-banyčk 'doo 'ü 'daraa' Sččlē ††. ⁵⁹ 'Ü 'kakla 'čk 'täkē -be 'č bibie Nyčsua: «Pläkänyc̣k Jesu, fa 'na -susɪ!» ⁶⁰ 'Čnya blō 'koti -gälɪ, 'čnya 'pawii -gböösa 'č -nēma: «Pläkänyc̣k, cere 'üün -taa -balɪɪ!» 'Č blaa' -plɪ 'saa wiipapaku 'čnya jä ††.

8 Sččlē po nyüülü 'blaa' Etieenē -gälɪ.

Sččlē nö 'čecnyüü -gbigba

'A 'ia -sɪrɪɪa 'mlɪ nyüü 'bala Jerusalemēa 'čecnyüüa -gbigbanunuku -gböösa. Nyüüa 'fɔɔ nya -gbaala Judee nyra Samariia -tutu -gälɪ 'kää. Apotrēa 'doo 'üü 'nyɪ 'kousɔ. ² 'Čεčɪa 'čecnyüülü pɪεa' Nyčsua nya -tu Etieenē, 'ünya 'wuō 'čmɪ -gböösa ††. ³ -Maa Sččlēɔ nɪ, 'č 'bata 'č bla 'čecnyüüa 'fɔɔ; 'č papa nyēka -wälɪ, 'č 'babalɪ nyɪberü nyra 'ɲlögē 'klüsa 'kää 'č ma 'papa 'üün -jie 'lɪ.

Filipē 'sara 'mufagogo Samarii

⁴ 'I känyɪ 'čecnyüülü -gbagba ɪa' 'kää nya mi -pɔɔ 'fɔɔ nyc̣suaawii 'pala. ⁵ Filipē nya mi Samariia bātä 'dööa 'mlɪ -be 'č 'sara 'lɪ 'ia nyüü 'Kriisēa -gä. ⁶ Nyüü 'kčkčmlε ma po wiili 'čma 'saaa' 'lɪ 'nyakli, -be 'ü ma 'jää' -sarag-bia tielē 'č ma nöa' nɪ, 'ü po 'čk 'nyakli 'mufasa. ⁷ -Frepasisi ma 'kpöō -gböösa -be 'i ma 'cecie nyüü 'kčkčmlε 'lɪ. Nyüülü kää -gbaa dii jää' nyra bɔɔɔɔnyerenyüü 'kčkčmlε 'pɔɔ. ⁸ Dɔɔ 'kčkčmlε nya 'si bätäläa 'mlɪ. ⁹ -Minanunyc̣k 'doo bā kää bätäläa 'mlɪ, 'č 'ü 'dara kää Simčk. 'I 'č ma nö -be 'č ma kala Samariia nyüü plε 'klɪ 'pɔɔɔɔɔ. 'Č 'dara 'ča nyufa nyc̣k kpakō. ¹⁰ Sč 'jüplō -gälɪ -a -tɔɔ tagbö -gälɪ, nyüüa 'fɔɔ ma po 'čk 'nyakli, -be 'ü ma nö: «Nyčk kua' -pɪ, Nyčsuaa 'klü 'č bā, 'klülü 'ü 'daraa' 'Klɪ Kpakü ††.» ¹¹ Simčk kätē 'čnya nu -mina 'čnya kala nyüü pleklɪ, 'ia -gu 'ü po 'čk 'nyakli -gböösa.

§† Esaii 63.10; 2 Kroniikē 36.16; Matiö 23.31 §† Nyüülü bā kää' 'ia -jria 'lɪ nɪ, a jresaa 'a nyüülü känyɪ bää' (Akētē 6.13 Levitiikē 24.14; Deterončkmē 17.7 §†† Lukē 23.34 §†† 'wuō 'čmɪ -gböösa: 'Üa -dɔɔ 'mlɪ nɪ, 'ünyɪ 'wuō nyc̣k kää 'čkčnɪku bää' 'täkēa 'kակակու -a. Lukē ma 'salɪ wiili kua' -pɪ nɪ, 'i bā Etieenēa jäjäku 'nyɪ 'čɪčasa -a bā. §§§ Greekē -kätɪpčkɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪjra: Nyčk kua' -pɪ, Nyčsuaa 'klü kpakü 'č bā.

¹² -Maa Filipē jia' 'üün 'mufagogolä 'paaa' Nyɔsuua 'kamaplä nyra Jesu 'Kriisēa 'nyra -gä -gbala nɪ, 'ü 'dara 'iin wii; 'ünya 'pala 'nɪ 'wli, 'palt nytberü -a -paalt 'ɲlɛgɛ.
¹³ Simɔɔɔ 'mugbe nya 'dara 'iin wii. 'ɔ 'palaa' 'nɪ 'wli nɪ, Filipē 'ɔ prederɪ. 'ɔ 'jäa -saragbia tie nyra pleklɪkalawiili nröröa' 'i kala 'ɔɔɔɔ plɛ 'klɪ.

¹⁴ Apotrēlü baa' Jerusaleemē 'nua' -maa Samariia nyüü 'a nyɔsuuawii 'klɪnyiere nɪ, 'ünya blɪ 'lɪ Piɛɛrē nyra Jaan. ¹⁵ 'Ü 'ɔɔɔ' nɪ, 'ünya bibie nyüülüa 'wli 'lɪ Nyɔsuua, 'ɔmä 'üün 'Nyüna -Susu -nyɪ, ¹⁶ 'be 'u -kaanɲɪ ɪ 'üa -ɔɔɔɔɔɔɔɔ nɔɔɔ -gälɪ 'cere; 'nɪ 'wlia 'doo 'ü 'pala 'Pläkänɔɔɔ Jesua 'nyɪklɪ. ¹⁷ 'I känyɪ Piɛɛrē nyra Jaan nya 'pepe 'üün klugbē -gälɪ, 'Nyüna -Susu nya 'cere 'üün -gälɪ. ¹⁸ Simɔɔɔ jrea' 'saa 'Nyüna -Susu 'cere 'üün 'lɪ 'taɪn 'lɪ apotrēlü 'pepea' 'üün klugbē -gälɪ nɪ, 'ɔnya ja mölii 'ɔmä 'üün -nyɪ, ¹⁹ 'ɔ -nɛma: «'Ba -nyɪ bua 'mɪ 'klülü, -be nɔɔɔ -o nɔɔɔ 'mäa' klugba -gälɪ 'pie nɪ, 'Nyüna -Susu 'mä 'ɔɔɔ 'lɪ 'cere.» ²⁰ 'Iibäa' Piɛɛrē nɪ: «'jä, -nyra -na mölii 'ɔɔɔ -Na plɛ nɪna dɛɛɛ Nyɔsuua -nyɛɛa' nɔɔɔ 'flɛɛɪ nɪ, -mɛɛɛ -a nu mölii -a -su 'ɛ -mɪ! ²¹ -Nyɪ -taa wiilia 'mlɪ dɛɛ -a kälä; -nyɪ kälä -a kälä -mä 'nɪmɪ 'lɪ dɛɛ kälä, 'be -na plɛ 'nyɪ 'klɪ -a -gä Nyɔsuua 'klɔɔɔɔɔ. ²² 'I känyɪ 'pie 'ia plebubɔɔkulu, 'kä bibie Nyɔsuua † 'ɔmä -mɪ wiili -na plɛ boboa' cere, ima 'wu 'iin 'klɪ. ²³ 'N jre 'iin 'sɪɪ dɛɛnyü 'sia -mɪ 'klɪ, -be -kpasraa' -balu -gba.» ²⁴ 'Iibäa' Simɔɔɔ nɪ: «'Ana 'mugbe 'ba bibie 'Pläkänɔɔɔ 'na -gu, dɛɛ -pɪ 'mɪ nu, wiili 'a 'paa' -plɪ 'ia -gu.»

²⁵ Piɛɛrē nyra Jaan buaa' wiili baa' Nyɔsuua nyra 'Pläkänɔɔɔ wiia 'papaku nɪ, 'ünya 'blöo Jerusaleemē derɪ -be 'ü 'sa 'Mufagogo Samariinyüa bätē 'kɔɔɔmlɛa 'mlɪ.

Etiopiia 'jrupafenyɔɔɔ kpaköb 'nyiereä' Nyɔsuawii 'klɪ

²⁶ 'Pläkänɔɔɔ 'aanjē nya -gbala Filipē: «'Sɔwu -a mi 'jrua 'wɔɔɔɔɔɔɔ 'dupa 'pɛɪɪ ††, fa 'nyufɔɪɔ möa' Jerusaleemē nyra Gasabätäa mlɪ.» 'Nyufɔɪɔ 'nyɪ -sisia. ²⁷ Filipē nya sɔɔɔ 'ɔnya mi. 'A 'nyufɔɪɔ mlɪ 'ɔ jrä Etiopiinyɔɔɔ 'doo, 'ü wa 'ɔɔɔ. Nɔɔɔɔ bā nɔɔɔ kpakö Etiopiia 'bre. 'Kɪɪɪɪɪɪ 'ü 'daraa' Kadaasē ‡, 'ɔ -nyɪ 'ɔɔɔ 'ɔ 'bɔɔ 'fɔɔ 'nyüligääläku kälɪ. Jerusaleemē nɔɔɔɔɔ jɪ ɪ 'ɔmä Nyɔsuua bibie. ²⁸ 'A 'ɔ -nyɛɛ 'ɔ 'blöo ɪ derɪ 'ɔ jakasɪa 'mlɪ -be 'ɔ -täsa ɪ -kɔɔɔkulu nɔɔɔsuuamɪpalanyɔɔɔ Esaii -jɪjraa'. ²⁹ -Susu nya -gbala Filipē: «'Mumlö jakasɪe kua' -plɪa -gba.» ³⁰ 'ɔnya ɔɔ 'ɔnya mi 'lɪ, 'ɔ 'ɔɔɔ' 'lɪ -gba nɪ, 'ɔ po nɔɔɔɔ 'nyakli -be 'ɔ -täsa nɔɔɔsuuamɪpalanyɔɔɔ Esaiia -kɔɔɔkulu, 'ɔnya 'bete 'ɔɔɔ: «-Nöo wiili -täsaä' 'wli?» ³¹ 'Iibäa' nɔɔɔ nɪ: «'Nɔɔɔ ma 'nyɪ 'mɪ plɛ 'lɪ -a 'sasra, -asɪ 'nyaa 'iin 'wli 'nu le?» 'ɔnya -gbala Filipē 'ɔ 'jra 'ɔmä 'ɔa -gba ku. ³² -Jäa wiili 'ɔ -täsa ɪa' nɔɔsuuapɔɔɔkua 'mlɪ: 'Ü fa 'ɔɔɔ -beere -bablɛɛ 'ü fa -plɛɪɔbökali;

† NYɔSUUA: Greekē -kätɪpɔɔɔɔ -midooa 'mlɪ 'i -jɪjra: 'Pläkänɔɔɔ
 †† 'JRUa 'Wɔɔɔɔɔɔɔ 'DUPa 'PELL: 'Ii -gögbii 'dara «'sud ‡ KADAASĒ:
 'Mää 'ɔa 'ɔɔɔ 'nyɪ -a, -maa 'asɪ 'ü 'dara 'kɪɪɪɪɪɪ 'fɔɔ Etiopi, 'sɪɪ Eji-
 ipētē nöa -plɪ Farɔɔɔɔ, 'üa 'kuu 'nyɪ.

-beere nɔɔɔ 'böbö -bablɛɛjua -gbaa 'ɲuei -be 'ɔnyɪ ɔɔ mɛ.

'ɔnyɪ mɛ -a ɔɔ.

³³ 'Ü 'bö 'ɔɔɔ 'klɪ, 'ünyɪ 'ɔɔɔ 'casɪ -a -nyɪ 'ɔmä wiili 'ɔ 'bataa' nu.

Nɔɔɔ 'plɛɛ 'mä 'ɔa 'jüa -gä 'pa le?

'Ü 'ba 'ɔɔɔ 'ɔa 'klä kälɪ -pɪ -tutu -gälɪ ††.

³⁴ Nyɔɔɔ 'ü waa' nya 'bete Filipē: «'N bibie -mɪ, nɔɔɔ 'plɛɛ kälä -gä nɔɔsuuamɪpalanyɔɔɔ 'paa le? 'ɔa 'mugbe? -Maa nɔɔɔ -moloo?» ³⁵ Filipē nya dɔɔɔ wii 'wu, 'a -plɪɪɪ 'ɔ -täsaä' nɪ, 'a -plɪɪ 'ɔ 'bala 'ɔnya 'pala 'ɔɔɔ 'Mufagogolä 'paaa' Jesu -a -gä -gba. ³⁶ 'Ü möa' a 'doo nɪ, 'ünya 'ɔ 'nie 'dee -gba. Nɔɔɔɔ -nɛma: «-Jäa 'nie, 'nyɪ 'lɪ -a bua -a 'pala 'nɪwli?» ³⁷ 'Iibäa' Filipē nɪ: «-Ama nu -na plɛa 'fɪɔ, -ama toro 'iin plɛ nɪ, 'i 'mɛɛ ɪ nrörö.» 'Iibäa' nɔɔɔ nɪ: «'N jre 'iin 'sɪɪ Jesu 'Kriisē baa' Nyɔsuua 'ju ‡.» ³⁸ Nyɔɔɔ nya -gbala jakasɪterenyɔɔɔ 'ɔ 'nyüglö; 'ɔ nyra Filipē nya 'cie, 'üa 'ɔɔɔ nya mi 'nielea 'mlɪ, Filipē nya 'pa 'ɔɔɔ 'nɪwli. ³⁹ 'Ü 'ciea' 'nie 'lɪ dotro 'Pläkänɔɔɔ -Susu nya fupɔɪɔ Filipē 'un-ya fa 'ɔɔɔ. Nɔɔɔɔ -kanyɪ 'jä 'ɔɔɔ -a, -maa 'asɪɛ 'ɔnya fa 'ɔa 'nyufɔɪɔ 'ɔnya mi; dɔɔɔ 'sɪ 'ɔɔɔ 'klɪ. ⁴⁰ Filipēɔ nɪ, 'ɔnya 'ɔɔɔ bätälä 'ü 'daraa' Asotē. 'A -nyɛɛ 'ɔ fa 'ɔ mö -be 'ɔ 'saa 'Mufagogo bätäa 'mlɪ. 'Asɪ 'ɔ nu nu 'ɔnya 'ɔ bätälä 'ü 'daraa' Sesaree.

Sɔɔɔ 'nyiere nyɔsuuawii 'klɪ

9 -Be 'ia 'taɪn 'lɪ nɪ, Sɔɔɔ 'nyɪ sɪa 'Pläkänɔɔɔ 'wunyerenyüü -gbigba nunukua -gu -a, -be 'ɔ nö 'ɔmä 'üün 'bla. 'ɔnya mi -gbɔsaperɪnyɔɔɔ kpakö 'jäkalɪ, ² 'ɔmä -kɔɔɔ -jɪjra 'ɔmä 'ɔɔɔ -nyɪ, juifɛa 'sraaplanyɛka baa' Damasëbätä 'lee nɪ, 'ɔmä 'lɪ mi. 'ɔma 'jära 'lɪ nyɪberü 'aie 'ɲlɛgɛ üma prɛ Jesua 'Nyufɔɪɔ Nyüü †† derɪ nɪ, 'ɔmä 'üün kpasä -be 'ɔmä 'üün Jerusaleemē ja. ³ 'A 'nyufɔɪɔ mlɪ 'ɔ bā, 'ɔ 'a Damasëbätä 'ɔɔɔɔɔ bua, 'ɔmä 'wunɲɛɲɛkalɪ mi nɪ, ɔɔɔ 'nape ɲuala -plɪɪɪ 'ɔ baa'. ⁴ 'ɔnya blö -be 'ɔ 'nöo mlɪa wii 'wli -be 'i nö: «'Sɔɔɔ, Sɔɔɔ, deplɛɛ kälä -gu -nö 'mɪ -gbigba le?» ⁵ 'Iibäa' 'ɔɔɔ nɪ: «'ɔ bälɪ le, 'Pläkänɔɔɔ?» 'Pläkänɔɔɔ nya -gbala 'ɔɔɔ: «'Mɔɔ Jesu bäsaa, 'mɔɔ -nö -gbigba. 'Inya 'lɪkläa -mä -papatuu ††† 'klɪ 'nyüglö ‡.» ⁶ 'Njale 'blaa 'ɔɔɔ -be 'ɔ tɪtrɛ, 'ɔ -nɛma: «'Pläkänɔɔɔ, deplɛɛ -baata -a nu le?» 'Pläkänɔɔɔ -nɛma ††: «'Sɔɔɔ, 'jra bätä. Dɛɛɛ -nɛmäa' nu nɔɔɔ nya -mɪ

†† Esaii 53.7-8 †† -Taa waklülü 37 'nyɪ greekē -kätɪpɔɔɔɔ -mi-
 dooa 'mlɪ -a bā. ††† 'NYUFɔɪɔ NYÜÜ: 'A 'nyɪɪɪ 'ü -nyɪa' Jesua
 'wunyerenyüü. Nyüülü ü bobo -maa Jesu bā 'nyufɔɪɔ 'baaa' 'lɪ nyüü
 mlɪ nɪ, 'üü 'ü 'dara 'saa. Jaan a -kɔɔɔ 'lɪ, Jesu nɪna 'ɔɔ bā 'nyufɔɪɔ
 möa' Tua -nyɛɛ (Jaan 14.6)

††† -PAPATUU: Nyüülü ma 'nyereä' bruu -gba 'üü ma 'klaa
 'samaa tuu kälɪ. 'A 'u 'ɔ 'papɪklɪ. Bree ma -srörö -plɪ 'lɪ 'ɛ -nɛmäa'
 -srörö nɪ, 'uu 'ü 'floo 'emɪ 'ea -gbanyerenyɔɔɔ 'floo 'emɪ 'emä 'nyufɔɪɔ 'wu
 jɪ. 'Üa 'taɪn 'lɪ nɪ, ama 'daa Nyɔsuua -kɔɔɔ 'wli 'klɪ nɪ, 'fuflesa bäsaa, 'asɪ
 'ü 'dara 'sama nunugbi. ‡ 'Inya 'lɪkläa -mäa -papatuu 'klɪ 'nyüglö:
 -Taa waklülü 'nyɪ greekē -kätɪpɔɔɔɔ -midooa 'mlɪ -a bā. †† 'Njale
 'blaa 'ɔɔɔ -be 'ɔ tɪtrɛ, 'ɔ -nɛma: «'Pläkänɔɔɔ, deplɛɛ -baata -a nu le?»
 'Pläkänɔɔɔ -nɛma: -Taa waklülü 'nyɪ greekē -kätɪpɔɔɔɔ -midooa 'mlɪ
 -a bā.

-gbalaa.»⁷ Nyүүлү fala la' Soolë nya 'nyüglö 'üa 'mä -be 'üa -fufu. 'Ü 'nöö 'papawii 'wli -maa -mäa nyç 'ünyl 'jä.⁸ Soolë nya sçwu, -maa 'ç -jiaa' 'nyü nç, 'çnyl 'jä dæ 'wu -a. 'Ünya 'kpla 'ç 'daru 'ünya fa 'çcn Damasëbätä.⁹ 'Ç -si jrüü täa 'çnyl 'jäkä -a, 'çnyl jidæ -a, 'çnyl 'mlamla -a.

¹⁰ Jesua 'wunyerenyüü 'doo bä kä Damasëbätä, 'ç 'nyrl bä Ananiasë. 'Pläkännyç nya 'çcn 'nyü -gälç 'çnya we 'çcn: «Ananiasë!» Ananiasë nya 'nyie: «'N bä -plu 'Pläkännyç.»¹¹ 'Iibäa' 'Pläkännyç nç: «Mi 'nyufçlç 'ü 'daraa' 'çklugä 'nyufç' 'ua ml nç, 'betre Judasëa nyuku -wälç nyçcn 'ü 'daraa' Soolë 'ç -gu; Tarësë 'ç ç. Nyçsua 'ç bibie 'lee,¹² 'çnyl 'jäkä 'ç 'nyü -gälç nyçcn 'doo 'ü 'daraa' Ananiasë. 'Çnya pa 'çcn derç 'çmä 'çcn klugba -gälç 'pie, -be 'çmä 'sçwç 'käjä.»¹³ 'Iibäa' Ananiasë nç: «'Pläkännyç, 'n 'nrörö nyçcn kua' -pç 'nyrl nyüü 'kçkçm-lea ml 'surl 'ç nua' bubgçbi 'kçkçmle -na nyүүлü berea' 'klç -gba Jerusaleemë;¹⁴ 'surl -gççsaperçnyüü kpakü -nyçl' 'çcn -kçkç 'çmä nyүүлü kä 'fç bää' -teklç, ü bib-riea' -na 'nyrlklç, 'kpla.»¹⁵ -Maa 'Pläkännyç nya -gbala 'çcn: «Mi! 'A nyçcn 'n 'bää' 'lç 'çmä 'na 'nyrl 'plä 'klçsrara: nyүүлü 'nyçl' juifë bää 'klç, 'üa 'kçlç 'klç, nyra Israeelëa 'klç.¹⁶ -Suele kä 'fç 'çmäa' 'jä 'na 'nyrlklç -gu nç, 'nyaa 'çmç 'æç srara.»¹⁷ Ananiasë nya mi. 'Çnya pa nyüköli, 'çnya 'pie 'ç 'dari Soolë -gälç, 'çnya -gbala 'çcn: «-Wlaju Soolë, 'Pläkännyç Jesulç 'çcn -mç 'klç 'nyufç ml nç, 'çcn blç 'mç -mä 'käjä, -be 'Nyüna -Susu 'mä -mç 'lç 'si.»¹⁸ 'A -plu 'ü ku dotro, dii 'doo -beerea' -srüa frç nya -gö 'ç 'nyüa 'mlç 'ünya böblö, 'çnya 'jäkä. 'Çnya sçwu, 'çnya 'pala 'nwlç. ¹⁹ 'Ç jia' dæ nç, 'klü nya 'jra 'çcn -gba.

'Ç -si jrüü jie 'wunyerenyүүлü bää' Damasë 'üa -nyæç.

Soolë 'pala nyçsuaawii Damasëbätä

²⁰ 'A -plu 'ç ku dotro 'çnya 'pala juifëa 'sraaplanyëka -wälç Jesua † -gä, 'surl 'ç bä kaa' Nyçsuaa 'ju. ²¹ Nyүүлü kä 'fç poa' 'çcn 'nyakli, 'üa plëklçkala, -be 'ü nö: «-Mää nyçcn ma nöa' nyүүлü ma bibiea' Nyçsua Jerusaleemë -gçgçba, 'nyrl 'lç kua' -pç -gu -a? 'Çnya ji -te 'ia nyüü -mölöo kpaç 'çmä 'üün -gççsaperçnyüü kpakü fa.»²² -Maa 'wu a 'doo Soolë -çcn -be 'ç srara juifënyүүлü kua' Damasë 'surl Jesu bää' 'Kriisë ††, 'surl 'ü -ka 'mä nu 'ümä 'çcn -gälçsa 'ünyl 'iin jre -a jre. ²³ 'Imä jrüü -sikalç mi nç, juifënyüü nya 'nönrowli 'ümä 'çcn 'bla, ²⁴ -maa nyçcn nya -gbala 'iin Soolë. Nyüü -gäälä bätäa 'cerëfë 'ny-iöli -srl -be -gçbia 'ümä 'çcn 'bla.

Soolë bä Jerusaleemë

²⁵ -Gbiara nç, 'wunyerenyüü nya 'pa 'çcn -kaka 'lç, 'ünya kpaçra 'ään 'bübli -gba 'ünya 'cere 'çcn bätäa -glç derç ‡. ²⁶ Soolë 'çcn Jerusaleemë nç, 'ç 'bata 'çmä

† Jesu: Greekë -kätçpçkç -midoa 'mlç 'i -jçra: «'Kriisë». †† 'KRIISË: 'Aie Mesii

‡ 2 Korëntënyüü 11.32-33

'wunyerenyүүлü bää' 'lç 'üa -tçrupç pala, -maa 'üa 'fç kä 'ç çale. 'Ünyl 'dara 'iin wii -a 'kä 'çmä 'kasa 'wunyerenyüü bää. ²⁷ Banabasë nya ji 'çcn -gba, 'çnya fa 'çcn apotrëa -nyæç. 'Çnya -gbala 'üün 'surl Soolë jaa' 'Pläkännyç 'nyufç mlç -be 'surl 'Pläkännyç 'palaa' 'çcn wii -gba. 'Çnya -gbala 'üün bua 'surl Soolë 'palaa' nyçsuaawii Jesua 'nyrlklç Damasëbätä -be çale 'nyçl' 'çcn 'bla. ²⁸ 'Bala -plu Soolë nya pa 'üa -tçrupç, 'ç nyra 'üün mö Jerusaleemë 'kä 'ü jö, -be 'ç 'paa nyçsuaawii 'Pläkännyç †† 'nyrlklç; çale 'nylç 'bla 'çcn 'bla -a. ²⁹ 'Ç -be juifënyүүлü 'paaa' greekëwii ma -topo Nyçsuaawii -gu; -maa 'үүлü nç, 'ü 'bata 'ümä 'çcn 'bla. ³⁰ -Wlajülü 'nua' 'iin 'wli nç, 'ünya fa 'çcn bätälä 'ü 'daraa' Sesaree, 'ii 'ü -srörö 'ünya fa 'çcn Tarësëbätä.

³¹ 'Ceculu bää' Judeeabre, Galileeabre, nyra Samari-abre nç, 'ua plë -gälç flerç. 'U ma 'papla 'klülü -be 'u ma -träärälç 'Pläkännyç. 'Nyüna -Susua -gu 'u 'paplagälç 'doo.

NYÇSUAWII 'NYL JUIFËA 'KPCA WII -A BÄ

9.32-12.24

Piëerë 'puç Enee Jesua 'nyrlklç

³² Piëerë traraa' 'ia 'blüç 'klç -be 'ç möa' nç, 'çnya 'cere bua 'ceçnyүүлü kua' bätälä 'ü 'daraa' Lidaa 'üa -nyæç. ³³ 'Ç jrä 'lç nyçcn 'doo, 'ç 'nyrl bä Enee, 'ç -gçbitëç 'wua -sç -uuntää, 'be 'ç -gçbaa dii jä. ³⁴ Piëerë nya -gbala 'çcn: «Enee, Jesu 'Kriisë 'puç -mç; sçwu, 'kä -nyçgla -na -gçbitëç 'kä!» 'Köklesaplüç 'wu 'ç ç. ³⁵ Nyүүлü kä 'fç kua' Lidaa nyra Sarçcnbätä 'jä 'mç, 'ünya toro 'Pläkännyç plë.

Piëerë terë Dörëkaasëa jäjäa ç 'kä

³⁶ 'Nluu 'doo bä kä 'wunyerenyüüa -tçrupç bätälä 'ü 'daraa' Jopee 'äa 'mlç, 'ç 'nyrl bä Tabita. 'Iibä Dörëkaasë †† greekëwii 'lç. 'Ç ma nö nyüü 'mufagçbi -gba, -be 'ç ma jö 'puablanyüü -gba. ³⁷ 'Ç -wusu 'bla jrüü jiaa 'mlç, 'çnya jä. 'Ü bää' 'çcn -futoku nç, 'ünya 'jrara 'çcn nyëklöo bää' celç 'mlç. ³⁸ -Be Jopee 'nyçl' 'lç Lidaa derçtçlç nç, 'wunyerenyüü 'nua' -maa Piëerë bälç 'lee nç, 'ünya blç nyüü 'çcn ü bibie 'çcn 'çcn 'üa -nyæç çcn. ³⁹ Piëerë nya sçwu, 'ç nyra 'üün nya mi. 'Ç 'çcn nç, 'ünya fa 'çcn nyëklöölä bää' celç 'mlç. 'Kusronçlëgëlüa 'fç nya jçjrö 'çcn -gba -be 'ü 'wuö. 'Ünya srara 'çcn 'koti nyra -gälçpakotili Dörëkaasë ma 'kplaaa' 'taun 'lç 'ç -ka bä kaa' 'lç. ⁴⁰ Piëerë nya 'cie nyüüa 'fç, 'çnya 'pakotifli, 'çnya bi-bie Nyçsua. 'Çnya -sie jäjäjluua 'pelç 'klç 'ç -nëma: «Tabi-ta, sçwu!» 'Nluulç nya -jie 'nyü, 'ç 'jää' Piëerë nç, 'çnya sçwu 'çnya kuwälç. ⁴¹ Piëerë nya 'kpla 'ç 'daru 'çnya -gä 'çcn 'klç. 'Çnya we 'çlëgëlü nyra 'ceçnyüü -mülü, 'çnya

†† 'Pläkännyç 'nyrlklç: -Greekë kätçpçkç -midoa 'mlç 'i -jçra: «'Pläkännyç Jesua †† DÖRËKAASË: 'A -gçbaa bä «-klugbe».

srara 'üün 'ka 'lɩbää 'k 'kl. ⁴²Jopeea 'fu 'nu 'iin 'wli. 'Kɔkɔmlɛ nya toro 'Pläkänny plɛ. ⁴³Piɛrɛ nya -si Jopee jrüü 'kɔkɔmlɛ. Nyɔ 'doo ü 'daraa' Simɔ 'ka -nyɛɛ 'k ku, mɩafia 'jrupa nyɔ 'ka ma -fɛ.

Piɛrɛ nya Kɔrɛnyɛyɛ

10 Nyɔ 'doo ma bā kǎ Sesareebātā 'k 'ü 'dara Kɔrɛnyɛyɛ. 'C ma 'kama 'sugɩanyüü -glügbölä 'ü 'daraa' «Italiia 'sugɩa». ²'C ma -gǎkl, 'k nyra 'ka -gbööä 'fu pɩɛ Nyɔsua. 'C ma jö juifɛä 'puablanyüü -gba -gböösä -bɛ 'k ma bibie Nyɔsua 'plɩɩplɩ. ³Jrüü 'doo 'l -bɛ 'jrɩ möä' -gbiajrɩ -wǎlt † nɩ, Nyɔsua nya jaa 'kɔkɔ sanyü 'nyü -gǎlt. 'C nya 'jä Nyɔsuaa 'aanjɛ; 'aanjɛlɔ nya pa 'ka -nyɛɛ, 'k nya we 'kɔkɔ: «Kɔrɛnyɛyɛ!» ⁴'C nya -pɩɩ 'kɔkɔ tee ɳalɛ nya 'bla 'kɔkɔ, 'k -nɛmä: «Dɛplɛɛ lɛ, 'Pläkänny?» 'Iibää' 'aanjɛ nɩ: «-Na nyɔsuabibiɛku nyra 'sɩɩ nōä' 'puablanyüü nɩ, 'i 'tɩ Nyɔsuaa -gba, 'k nɩ -na -gǎ -a -trɔ. ⁵'I kǎnyɩ blɩ -plɩ nyüü Jopeebātā, 'ümä Simɔ 'klɛ mi, 'k 'ü 'daraa' bla Piɛrɛ. ⁶Simɔ -moloo bǎlt 'lee, mɩafia 'jrupa 'k kǎ, 'ka -nyɛɛ 'k ku. 'Ca -gböösä bā 'tanie -gba †.» ⁷'Aanjɛlɔ 'palaa' Kɔrɛnyɛyɛ wii -gba mia' nɩ, Kɔrɛnyɛyɛ nya we 'ka 'jrɩpafenyüü 'kɔkɔ nyra 'ka 'sugɩanyüüä -trɩɩplɩ 'doolɔ -trǎärǎä' 'l Nyɔsua. ⁸'C nya -gbala 'üün wiili kǎ 'fu -sia, 'k nya blɩ 'üün Jopeebātā.

Nyɔsua ja Piɛrɛ sanyü 'nyü -gǎlt

⁹'Ia -sɩɩ paa' nɩ, 'ünya mi. -Sɩɩ -nɛmä 'lumɩmɩɛ †, Piɛrɛ nya 'jra nyuku -gǎlt 'kǎ Nyɔsua bibie †, nyüülü nya 'tɩ bātälä -gba. ¹⁰-Gbɛka nya 'bla 'kɔkɔ, 'kǎ dɛɛji. 'Ü -ka pie 'l 'ka jijɩɛ, -bɛ Nyɔsua ja 'kɔkɔ sanyü 'nyü -gǎlt. ¹¹'C nya 'jä cɛ 'ɛnya -jiero 'klɩ, dɛɛ 'dee nya 'cere 'ka 'pɛlt -beere dɔɩ kpaku. 'Ua kotü mɩɩ kpasra -bɛ 'u 'cere -tutu -gǎlt. ¹²'Ua 'mlɩ bā -tutu -gǎlt mɩlälɛ kǎ 'fu 'nyɛɛä' bei mɩɩ †, nyra -pɛrɛdii -bɛ nyisie. ¹³'C nya 'nu 'papawii 'wli, -bɛ 'i -nō: «Piɛrɛ sɔwu! 'Bla -a jidɛ!» ¹⁴-Maa Piɛrɛ -nɛmä: «'Büa! 'Pläkänny, 'n -kaapɩ dɛɛɛ -siieä' nyra dɛɛɛ paa' -fre †† jɩ.» ¹⁵'Papawii nya -gbala 'kɔkɔ 'sɔwu: «Dɛɛɛ Nyɔsua nyaä' kpɛtä -nyɩ 'daa 'ɛ pa -fre!» ¹⁶I nrörö 'wu tǎä 'wu, 'i 'wlarāä' dotro dɛɛɛ nya 'jra cɛä 'mlɩ.

Piɛrɛ mi Kɔrɛnyɛyɛ -nyɛɛ

¹⁷Piɛrɛä plɛ 'cǎklɩ -bɛ 'k bobo 'k 'bata wiili 'k 'jäa' 'ia -gbaa, -bɛ nyüülü Kɔrɛnyɛyɛ blɩä' 'tɩ dotro nyukua 'mäklɩ 'ünya 'bete ima bā Simɔ -gböösä. ¹⁸'Ü 'bete: «'A

† 'JRɩ MÖÄ' -GBIAJRɩ -WǎLT: Greekewii nō: «-suwlaa -gliiibeɩ -uum -klɩ». Ana -nyɛɛ, -gbiajrɩ -gliiibeɩ -pu -bɛ mɩɩ nyra -pu -bɛ -gböösä -trɩɩplɩ. †† Greeké -kǎtɩpɩɩ -mɩdooä 'mlɩ 'i -jɩjra bla: wiili -nɛmä 'k nya -mlɩ 'iin -gbalaa † Greekewii nō: «-Gliiibeɩ -uundoö». 'A 'taɩ 'l kǎ 'mlɩ juifɛä kaa' 'sɔk 'ü bibieä' Nyɔsua. †† 'Ia 'taɩ 'l Israeɛlɛä 'papa -nyɛka ma -beere 'saarɩ -gǎltɩkɩnyɛka. 'Üä nyɛka -gǎltɩ plākä. Nyüü 'jraa 'l 'kǎ 'ü mö -fufɩpɩkǎlt 'aie 'ü 'prere 'l. †† Greeké -kǎtɩpɩɩ -mɩdooä 'mlɩ 'i -jɩjra bla: 'klɩɛä mlaa ††† Juifɛnyɔ ma -fɛ mlaalü 'jäää' -beere -fɩpɩmlaa, 'ia -trɩɩplɩ mɩɩ -gba nɩ, 'ia nyɔkɩä 'a -fre 'lɩbä (Levitiiké 11

-pɩ Simɔ 'k 'ü 'daraa' Piɛrɛ ku?» ¹⁹Piɛrɛ -ka bobo wiili 'k 'jäa', 'ia -gbaa 'l dotro, Nyɔsua -Susu nya -gbala 'kɔkɔ: «Nyüü tǎä bā -fǎlt, -mɩ 'ü 'bata. ²⁰'I kǎnyɩ sɔwu, 'cie nyra 'üün 'mä mi. -Na plɛ 'nyɩ -taaralɩ, 'be 'mɩ blɩ 'üün.»

²¹Piɛrɛ nya 'cie 'k nya mi nyüülü ††† 'pɛlt, 'k nya -gbala 'üün: «'Mɩ 'a 'bataa' 'ba -jää 'mɩ. Dɛplɛä kǎ -gu 'a 'bata 'mɩ lɛ?» ²²'Ünya -gbala 'kɔkɔ -maa: «'Sugɩanyüüä 'ka -manyɔ Kɔrɛnyɛyɛ blɩ amɩ. 'C -gǎkl -bɛ 'k pɩɛ Nyɔsua. 'Ca 'cɩcanyɩ bā juifɛnyüüä 'fuä mɩ. Nyɔsuaa 'nyüna 'aanjɛ -gbala 'kɔkɔ k were -mɩ 'ka -nyɛɛ, wiili -nɛmää' 'lɩä 'kǎ 'iin 'nyaklipo.» ²³Piɛrɛ nya 'kuɛɛlt 'üün, 'k nya -nyɩ 'üün 'pifa.

'Ia -sɩɩ paa' nɩ, 'k nyra 'üün nya mi. Jopeebātāä 'cɛɩnyüü -mölöo nya fala 'üün. ²⁴'Ia -sɩɩmɩdɛɩ 'ü † 'tɩ Sesareebātā. Kɔrɛnyɛyɛ nya 'ka tɩɩ, nyra 'ka -mülü 'maa 'kɔkɔ -gbakä -gböösä, 'ü 'k weä' -glaaa 'üün. ²⁵Piɛrɛ nɛmää' bātā 'jra nɩ, Kɔrɛnyɛyɛ nya 'jrara 'kɔkɔ 'klɩ 'k nya 'pala 'ka 'klɩ kotifli 'lɩtrǎärǎä. ²⁶-Maa Piɛrɛ nya -gǎ 'kɔkɔ 'klɩ, 'k -nɛmä: «Sɔwu! 'Na 'mugbɛ kɔkɔ 'n bā!» ²⁷-Bɛ 'k -bɛ Kɔrɛnyɛyɛ dɛtrɛ 'l 'wu 'k nya pa nyukua -wǎlt. 'C paa' nɩ, 'k jrǎ 'l nyüü 'kɔkɔmlɛ. ²⁸Piɛrɛ nya -gbala 'üün: «'A jre 'imɩ 'sɩɩ 'i -siieä' kǎ juifɛnyɔ nyra nyɔkɩ 'nyɩä' juifɛ bā 'mä 'wonyɛɛ, 'aie 'kǎ 'ka -nyɛɛ pa. -Maa Nyɔsua nya srara 'mɩ 'sɩɩ 'nyɩä' kǎ 'mää' nyɔ -gbala -maa -fre 'l 'k bā anyɩ jijrö 'kɔkɔ -gba. ²⁹'A 'ia -gu, -weä' -bɛ 'nyɩ mɩ cɛ -bɛ 'n jɩ. -Gbala 'mɩ wiili kǎ -gu -weä' 'mɩ.» ³⁰'Iibää' Kɔrɛnyɛyɛ nɩ: «'Ia jrüü mɩɩ 'saarɩ, 'a 'sama 'taɩ 'lɩ, su 'n pa 'l -bɛ †† 'n bibie 'l Nyɔsua nyüköli. 'I bā -gbiajrɩ -gliiibeɩ tǎä 'l †††. 'Mä 'saa nukalɩ mi nɩ, nyɔ 'doo 'nyüglö 'mɩ 'klɩ; 'ka 'koti plö. ³¹'C nya -gbala 'mɩ: «Kɔrɛnyɛyɛ, Nyɔsua 'nu -na bibieku 'wli, 'k nɩ -trɩ -a -trɩ 'sɩɩ -jöä' 'puablanyüü -gba. ³²'I kǎnyɩ blɩ nyüü Jopee ü mi ü we Simɔ, 'k 'ü 'daraa' Piɛrɛ. Nyɔ 'doo bǎlt 'lee 'k 'ü 'dara Simɔ, mɩafia 'jrupa 'k kǎ, 'ka -nyɛɛ 'k ku. 'Ca nyuku ku 'tanie -gba; 'k ma jɩ nɩ, 'k nya -mɩ -gbalaa ††. ³³'A -plɩ 'n ku dotro 'nyaa blɩ nyüü -na -nyɛɛ. -Bɛ -jia' nɩ, 'i 'na. 'I kǎnyɩ, ana 'fu bā -pɩ Nyɔsuaa 'klɩ amä -mɩ 'nyaklipo; wiili kǎ 'fu 'Pläkänny ††† -gbalaa' -mɩ -mä amɩ 'iin -gbala.»

Piɛrɛ 'sara Kɔrɛnyɛyɛ -nyɛɛ 'Mufagogo

³⁴'Iibää' Piɛrɛ nɩ: «'Cɩcasa 'amɩ -ka jre 'l 'iin dɛɛɛ kǎ -gu Nyɔsua 'nyɩ -gbasaa' nyüü 'l †. ³⁵Nyüüä 'fuä -nyɛɛ nɩ, kɔkɔ o nyɔ pɩɛä' Nyɔsua -bɛ 'k kuää' 'cɩcasa 'l nɩ, 'k 'na Nyɔsuaa 'klɩtrɩ. ³⁶'C ja Israeɛlɛä 'jü 'ka 'papawii; 'k nya 'saralɩ 'üün 'Mufagogolä bāä' plegǎltɩfɩɩɩɩɩ sɔä' Jesu 'Kriisɛ kǎlt; 'kɔkɔ bāä' 'Pläkänny kǎ 'kamaa' nyüüä

††† Greeké -kǎtɩpɩɩ -mɩdooä 'mlɩ 'i -jɩjra: «nyüülü Kɔrɛnyɛyɛ blɩä». † 'ü: Greeké -kǎtɩpɩɩ -mɩdooä 'mlɩ 'i -jɩjra: 'k †† su 'n pa 'l -bɛ: -Taa -waklülü 'nyɩ greeké kǎtɩpɩɩ -mɩdooä 'mlɩ -a bā. ††† -GBIAJRɩ -GLIIBEɩ TǎÄ 'L: Greekewii 'l nɩ, 'iibä: «-uunmɩɩä nɛ -glii». ††† k ma jɩ nɩ, 'k nya -mɩ -gbalaa: -Taa waklülü 'nyɩ greeké kǎtɩpɩɩ -mɩdooä 'mlɩ -a bā. ††† 'Pläkänny: Greeké -kǎtɩpɩɩ -mɩdooä 'mlɩ 'i -jɩjra: Nyɔsua. ††† Deteronkɩmɛ 10.17

'fɔ. 37 Jaan bɪaa' nyüüa 'kɪkɪkɪaku nyra 'üa 'nɪwɪlɪpa-paku nɪ, 'a jre wiili -sröröa' -kätɪ Galilee, 'fɔwɔ Judeea -tutua 'fɔ -gälɪ. 38 'A jre 'iin 'sɪrɪ Nɪysua -tua' 'Nyüna -Susu nyra 'klü Nasarɛɛtɛnyüü Jesu -gälɪ, -bɛ 'k 'nyla' 'kɔn 'klü, 'sɪrɪ 'k -sröröa' -tutua 'fɔ -gälɪ, 'k nōa' 'mufagbi -bɛ 'k -futoa' nyüülü kã 'fɔ ma bää' Sataan a -goou; 'bɛ Nɪysua bã kã 'kɔn dɛrɪ. 39 Anya 'jä wiili kã 'fɔ 'k nua' juifɛa -tutu -gälɪ, 'palɪ Jerusalemɛmɛ nyra bätɛ -mölööa 'mlɪ. 'Ünya 'blara 'kɔn kɪrua -gälɪ. 40 Nɪysua nya 'ba 'kɔn 'kuaabre jrüü täaa -sɪrɪ 'lɪ, 'kɔn sɪrara 'ba nyufa nyüü 'klɪ; 41 -mää nyüüa 'fɔ 'kɔnɪ 'klɪkɔnɪ -maa nyüülü Nɪysua 'baa' 'lɪ -kätɪ 'ümää' 'lɪ wiili 'ü 'jäa' 'sa nɪ, 'üü 'k 'kɔnɪklɪ. 'Abɪa amɔ, amɔ nyra 'kɔn taraa' 'wɔ -bɛ a 'mlaraa' 'wɔ, amɔ 'k 'kɔnɪklɪ 'k 'kɔnɪ 'kuaabre. 42 'ɔnya -gbala amɪ a 'pala 'ka mlɪa wii nyüü -gba, 'kã a -gbala 'üün 'k Nɪysua 'balɪ 'kɔmä 'lɪbänyüü nyra jäjänyüüa -gã -tu. 43 'A 'ba -gã nɪysuaamlɪpalanyüüa 'fɔ 'pa; 'ü nɪnɪa nykɔ o nykɔ toroa' 'kɔn plɛ nɪ, 'ka 'nyrɪklɪa -gu, nykɔkɔ -balu nya 'kɔn cerea †.»

'Nyüna -Susu 'cere nyüülü 'nyla' juifɛ bã -gälɪ

44 Piɛɛrɛ -ka 'paa ɪ wii -bɛ 'Nyüna -Susu 'cere nyüülü kã 'fɔ poa' 'kɔn 'nyakli -gälɪ. 45 Juifɛnyüülü toroa' Jesu plɛ †† -bɛ ü falaa' Piɛɛrɛ nɪ, 'üa plɛklɪkala -gböosa dɛɛɛ kã -gu Nɪysua 'cerea' 'Nyüna -Susu nyüülü 'nyla' juifɛ bã -gälɪ. 46 'Ü po 'üün 'nyakli -bɛ 'ü 'paa nyüü -mölööa mlɪa wii -bɛ 'ü 'buala bla Nɪysua. Piɛɛrɛ -nɛma: 47 «'Nyüna -Susu 'a nyüülü kua' -pɪ -gälɪ 'cere bla -beere amɔ, nykɔ 'plɛɛ 'mä 'daa 'ünyɪ 'pala 'nɪwɪlɪ lɛ?» 48 'ɔnya -gbala 'üün ü 'pa 'üün 'nɪwɪlɪ 'Pläkányɔɔ † 'nyrɪklɪ. 'Ünya ka 'kɔn 'klɪ 'k -sɪ 'üün jrüü jɛ -gba.

Piɛɛrɛ 'saa Jerusalemɛmɛa 'cɛɔnyüü -gogo

11 Apotrɛ nyra -wlajülü bää' Judeea -tutu -gälɪ nya 'nu 'sɪrɪ nyüülü 'nyla' juifɛ bã 'nyiere' bla Nɪysuaa wii 'klɪ. 2 Piɛɛrɛ mia' Jerusalemɛmɛ nɪ, nyüülü 'böläa' nyra 'kɔn kɔɔ nya -topo: 3 «Nyüülü 'nyla' 'bölä 'üa -nyɛɛ -pa -nyra 'üün nya tara 'wu!» 4 Piɛɛrɛ nya blöplɛ 'kɔnɪ 'sasra 'üün plɛ 'lɪ 'k -nɛma: 5 «'N bã kãa' Jopeeäätã nɪ, Nɪysua 'n bibie ɪ Nɪysua nya ja 'mɪ wii 'nyü -gälɪ. 'Nyaa 'jära dɛɛ 'dɛɛ cɛa 'mlɪ 'ɛ -beere dɔu kpaku 'u ku cɛ nyra -tutua -tɔrupɔ. 'Ua kotü mlɔɔ kpasra, 'unya 'cere 'na -gba. 6 'N -pupɔ 'uun tee, 'nyaa 'jära 'ua 'mlɪ 'klɔɛɛa mlaa: mlaalü 'nyɛɛa' bei mlɔɔ, 'palɪ -pɛɛdii nyra nyisie. 7 'Nyaa 'nu 'papawii 'wli -bɛ 'i -gbala 'mɪ: «Piɛɛrɛ, sɔwɔ; 'bla -a jidɛɛ!» 8 'Nɛma: «'Büa! 'Pläkányɔɔ 'n -kaapɔ dɛɛɛ -sɛa' nyra dɛɛɛ plaa' nykɔ -fre 'na mlɪ pla.» 9 -Maa wiili jaa' cɛ 'lɪ -nɛma

† Esaii 53.5-6; Jeremii 31.34 †† JUIFËNYÜÜLÜ TOROA' JESU PLɛ: Greekewii 'lɪ, 'ü nō: «Nɪysuapletoronyüülü 'böläa' juifɛnyüülü toroa' Jesu plɛ Akëtɛ

11.3 Akëtɛ 7.8

‡ 'Pläkányɔɔ: Greekɛ -kätɪpɔkɔ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪra: Jesu 'Kriisɛ

'sɔwɔ: «Dɛɛɛ kpɛträa' Nɪysuaa 'nyü -gälɪ nɪ, -nyɪ 'daa 'ɛ pa -fre!»

10 «'I ka täa 'inya jrälɪ 'ia 'fɔ nya 'blöö cɛa 'mlɪ dɛrɪ. 11 Nyüü täa nya 'tɔɔ dotro -gböölä kã 'mlɪ 'n bã lɛ' a 'mlɪ. 'Ü sɔ Sesareebätã; 'na -nyɛɛ 'ü blɔ 'üün. 12 Nɪysuaa -Susu nya -gbala 'mɪ 'na plɛ 'nyɪ -taaralɪ -a fala 'üün. -Wlajülü -uundoolü kua' -pɪ nya fala 'mɪ kɔkɔ blɔa' 'üün 'ka -nyɛɛ, anya pa 'ka nyüköli. 13 Nykɔkɔ nya -gbala amɪ 'sɪrɪ 'k 'jäaa' 'aanjɛ 'ka nyüköli, 'aanjɛɔ nya -gbalaa' 'kɔn: «Blɔ nyüü Jopeeäätã ü mi Simɔɔa 'klɛɛ 'ü 'daraa' Piɛɛrɛ. 14 'ɔnya -mɪ 'papawii 'mäa' 'amɪ 'pɔɔ -gbalaa, -mɔ -bɛ -na -gböölä 'fɔ.» 15 'N -ka 'paa ɪ wii 'Nyüna -Susu nya 'cere 'üün -gälɪ 'sɪrɪ 'u 'cerea' bla amɪ -gälɪ 'kãkolofa 'wɔ. 16 'Nyaa 'pa wiili 'Pläkányɔɔ -gba kãa' plɛ. 'ɔ nɪnɪa kã: «'Nɪ Jaan nu 'kɔnɪ 'pa nyüü 'nɪwɪlɪ -maa 'amɔkɔ nɪ, 'Nyüna -Susu nɛmä 'amɪ 'wli 'pala.» 17 'Nyaa 'jä 'iin 'sɪrɪ dɛɛɛ Nɪysua -nyla' amɪ 'taɪn 'lɪ a toroa' 'Pläkányɔɔ Jesu 'Kriisɛ plɛ nɪ, 'a 'ia dɛɛ 'dɛɛɛ 'k -nyɪ bla 'üün. -Bɛ nykɔ 'plɛɛ 'n bã -bɛ 'n 'baa -plɪ Nɪysuaa ni lɛ?» 18 'Ü 'nua' wiili Piɛɛrɛ 'paa' 'wli nɪ, 'ünya trarakã. 'Ünya 'buala Nɪysua; 'ü -nɛma: «-Ii! Nɪysua -nyɪ bla nyüülü 'nyla' juifɛ bã 'nyufɔ 'ümä 'lɪ 'üa -balu -gälɪtoro -bɛ 'ümä 'cɛa 'klä 'jä!»

Anticɔsɛbätãa 'cɛɔ

19 'Ü 'blaa' Etieenɛ nɪ, nyüü nu 'üün -gbigba nu nu 'ünya -gbaala -pɔɔa 'fɔ 'kã. 'Ü -srörö Fonisii nyra Siiprɛa -tutu -gälɪ nyra Anticɔsɛbätã. 'Ü -sröröa' 'lɪ nɪ, 'ü 'pala 'lɪ nɪysuaawii, -maa juifɛa 'doo 'ü 'pala 'iin -gba. 20 -Mölöö bã 'üa -tɔrupɔ 'ü bã Siiprɛnyüü nyra Sɪɛɛnɛnyüü; 'ü jia' Anticɔsɛbätã nɪ, 'ü 'pala juifɛnyüülü 'paaa' greekewii 'Mufagogolã 'paaa' 'Pläkányɔɔ Jesua -gã -gba. 21 -Bɛ 'Pläkányɔɔ 'klü bã 'üün -gälɪ, nyüü 'kɔkɔmlɛ nya 'dara 'iin wii 'ünya toro 'Pläkányɔɔ plɛ. 22 'Ia nyüülüa wii nya blö Jerusalemɛmɛa 'cɛɔnyüüa 'nyakli 'lɪ. 'Ünya blɔ Banabasɛ Anticɔsɛ. 23 'ɔ 'kɔa' -bɛ 'k 'järaa' Nɪysuaa -gbi-nanaku 'üa -tɔrupɔ nɪ, dɔru 'bla 'kɔn, 'kɔnɪ 'jrara 'üa 'fɔa 'klü 'kɔnɪ -gbala 'üün ü nu 'üa plɛa 'fɔ ü toro 'Pläkányɔɔ plɛ. 24 Banabasɛ bã 'cɔɔanyɔɔ, 'Nyüna -Susu nyra nɪysuapletoroku 'si 'kɔn 'lɪ -bɛ nyüü 'kɔkɔmlɛ 'nyiere 'Pläkányɔɔ 'klɪ.

25 Banabasɛ nya -sɪ 'kɔnɪ mi Tarɛsɛbätã Sɔɔlɛ 'ba-trakalɪ. 26 'ɔ 'jäa' 'kɔn nɪ, 'kɔnɪ fa 'kɔn Anticɔsɛ. -Su 'mug-be 'ü trara 'cɛɔnyüköli -bɛ 'ü 'kpɪa nyüü 'kɔkɔmlɛ. 'Abɪa Anticɔsɛ -kätɪ 'ü -nyɛɛɛ 'wunyerenyüü 'Kriisɛnyüüa 'nyrɪ.

Anticɔsɛa 'cɛɔ 'crɛɛ Jerusalemɛmɛa 'cɛɔ

27 'A 'ia jrüülüa mlɪ nɪysuaamlɪpalanyüü sɔ Jerusalemɛmɛ 'ünya mi Anticɔsɛ. 28 'Üa -tɔrupɔa 'doolb bää' 'lɪ 'ü 'daraa' Agabusɛ, 'kɔnɪ sɔwɔ, 'Nyüna -Susu nya -srörö 'kɔn kälɪ 'unya -gbala nyüü -maa -gbɛkananie nya -tutua 'fɔ -gälɪ palaa. 'I nrörö kã Sesaa Klöödã ††

'taun 'lu. ²⁹Wonyerenyüülü nya 'nönrowli 'ümä 'üa -wla-jülü kua' Judeea -tutu -gält -gbaji; dææ -mooloo 'bataa'.
³⁰'Ünya nu 'iml. 'Ünya -nyl 'iin Banabasë nyra Söclë ü fa 'iin 'cectagbü.

'Ku Eröodë nöa' 'cectnyüü -gbigba

12 'A 'ia 'taun 'doolua 'mli 'ku Eröodë † 'bala 'cectnyüü 'doorodooa -gbigbanunuku. ²'C nu -jere 'knya 'bla Jaan a -waju Jaakë. ³-Be 'c 'jää' 'iin 'i kää' juifë 'tu nu, 'knya 'kpla Piëerë 'fncw kää 'mli 'nyla' levurë bää 'ua -glisglisla 'taun 'lu. ⁴'C 'kplaa' 'knc nu, -jie 'lu 'c 'pa 'knc, 'knya -tu 'knc 'sugla mlcwa -glügbü mlcwa -gba 'ümä 'knc 'nyiöli -gäälä. 'Paakëa -glglisla ma -si nu, -be 'cmä 'knc -jria 'kl ja.

Piëerë 'wua' 'luml

⁵Piëerë bää -jie 'lu 'ü -glaara 'knc -gält -be 'cectnyüü bi-bie 'ca 'wli 'la Nycsua -gböösa. ⁶'Ia -srl ma pa nu, 'a -plu Eröodë 'mä 'ca -gä tu. 'A 'ia -gbia 'döölää 'mli Piëerë 'muml 'c 'suglanyüü 'knc -trwpc. 'Ü kpasra 'knc 'c 'knc -be 'sugla -mölöö -glaara -jienyukulua tatu 'mäk-l. ⁷'Pläkänycw 'aanjë nya 'cnc 'knc 'kl, 'nape nya nuala -jienyököli. 'Aanjë nya tere Piëerë 'kä: «Socw 'sowocw!» 'Ca 'daria 'la 'c nyra blö -tutu -gält. ⁸'Aanjë nya -gbala 'knc: «Wlo -na -pætu, 'kä -kpa -na 'siibökli!» Piëerë nya nu 'iin. 'Aanjë nya -gbala 'knc: «Pa -na 'kotu 'lu, 'kä -mææ 'ml -gält!» ⁹Piëerë nya 'cie -be 'c pre 'knc der; 'srl wiili 'aanjël nöa' 'mä 'cäsa bää 'knyl 'iin jre -a jre: 'ca ple nnta 'srl nycw saa'. ¹⁰'Ü -sia' 'suglalë -kätl 'ü 'cncw 'kl -gba, -be 'ü -sia' 'knc nü -gba nu, 'ünya 'c detetatu bää' palafa 'wu -gba. 'Ua 'mlcwa nya 'sara 'üa 'klu! 'Ünya 'cie -be 'ü fa 'nyufc 'ü mö, 'aanjë nya -fu 'knc -wält 'knya sc 'knc der.

¹¹'Tain 'lu Piëerëa 'nyü -gält -treä' 'kä nu, 'a -plu 'c 'nu 'c -nëmä: «'Nyaa 'nu 'c 'srl 'i bää' 'cäsa. 'Pläkänycw blc 'ca 'aanjë 'c 'ba 'ml Eröodë ml nyra diili kää 'fc juifë 'mä la' 'ml -gba nu.» ¹²'C blaa' 'iin boboku nu, 'knya mi Mariilc -gua' Jaanlc 'ü 'daraa' Marëkë, 'ca -gbööli. Nyüü 'kncw-le trara 'lu -be 'ü bibie 'c Nycsua. ¹³Piëerë bncw tatu kpakulu bää' -gböööa palafa 'wu, 'nlëkayria 'doo 'ü 'daraa' Roodë, 'c -fæææa' -gböööläa 'ml 'jrupa, nya 'nyie. ¹⁴'C jre Piëerëa ml wii, -maa drcwa -gu nu, 'c -kanyl tatu -a 'sa, der 'c 'blöö 'knya mi 'üün -gbala 'srl Piëerë bää' tatu 'mäkl. ¹⁵'Ünya -gbala 'knc: «Sa kla -ml!» -Maa 'c nnta 'knc 'cäsa bäsaa. 'Ünya -gbala 'knc: «'Ca 'aanjë bäsaa!» ¹⁶-Be Piëerë bncw tatua 'doo. 'Ü 'saa' 'uun, 'ünya 'jä 'knc, 'üa -gälta 'ku fc. ¹⁷Piëerë nya nu 'daru 'knya -gbala 'üün 'ü 'cie -yre 'wu. 'Cnya 'sara 'lu 'üün 'srl 'Pläkänycw nua' 'ca -jie 'la 'ceciææ. 'C -nëmä: «'Ba

-gbala 'iin Jaakë † nyra -wajü -mülüü.» 'I -sia' nu, 'knya 'cie 'knya mi -pc -müdo.

¹⁸-Srl paa' nu, -yre kpaki blö 'suglaa -trwpc; 'ü 'betre 'lu: «-Be Piëerë le?»

¹⁹Eröodë nya blc nycw 'c ji 'ca 'klæ -maa 'ünyl 'knc 'lu -a jrä. 'Cnya 'bete 'suglalë, 'knya 'daa 'ü 'bla 'üün. Eröodë nya sc Judee 'knya mi Sesaree ku.

'Srl Eröodë nua' jädææ

²⁰Eröodëa 'bl -gält Tiirëa nyüü nyra Sidcncw a nyüüa ji-jri ma sc. -Maa 'be 'a 'ia 'taun 'la 'ml Eröodëa 'cre 'cncw 'üün -gält. 'Üü -be Blasëtusë nya 'nönrowli 'ümä 'ku 'jäkalu mi, 'be 'cnc bää 'kua -kncwpanycw. 'Ünya mi Eröodë 'jäkalu 'ümä 'wlinönrö. ²¹-Srl paa' nu, Eröodë nya 'sroo 'ca 'kukoti. 'Cnya ku 'ca 'kukpata -gält -be 'c detre 'üün, ²²-be nyüü 'paa wii: «Nycsuaa ml wii ku -pc, -mäa nycw ml wii -a!» ²³'A -plu Nycsuaa 'aanjë ku dotro 'knya 'kala 'knc dæ; 'be 'knyl Nycsua -a 'buala. Tua nya pa 'knc 'knya jä. ²⁴-Maa nycsuaawii -gbaala -pcw 'fc 'kä 'pbcwpcw -be 'i mö 'kbcwpcw.

'MUFAGOGOA 'SASAKU

12.25-16.5

Nycsuaa -Susu 'baa' 'lu Banabasë nyra Söclë

²⁵Banabasë nyra Söclë 'wlaraa' 'üa 'jrupa nu, 'ünya sc Jerusaleemë 'ünya ji, 'ünya fa Jaanlc 'ü 'daraa' Marëkë.

13 Anticwscbätäa 'cectnyüüa -trwpcw ma bää nycsuaamlpalanyüü nyra 'kpcwpcw, 'üü bää: Banabasë, Simecncw 'ü 'daraa' bla 'Kpörönycw, Sireenënycw Lusiusë, Manaænlc nyra -goftanëma Eröodë kncw 'buala -pcw 'doo 'wu †, nyra Söclë. ²'Tain 'lu 'ü paa' su -be 'ü bibiea' 'Pläkänycw nu, 'Nyüna -Susu -nëmä: «'Ba bere Banabasë nyra Söclë 'kl 'ümä 'jrupalä kää -gu 'n wea' 'üün -fæ.» ³'I kënyr 'ü 'wlaraa' su nyra nycsuabi-bieku nu, 'ünya 'pie 'üün klugbë -gält 'ünya 'cere 'üün -wält 'ünya mi.

Banabasë nyra Söclë mia' Siiprë

⁴'Asl 'Nyüna -Susu nu 'üa bublcw. 'Ünya mi Selusi-ibätä, 'a -plu 'ü sc 'ünya drcw 'ml 'wu 'ünya mi dugbalä 'ü 'daraa' Siiprëa 'ml. ⁵'Ü 'cncw' Salaminëbätä nu, 'ünya 'pala nycsuaawii juifëa 'sraaplanyuku -wält. Jaan bää bla 'lu 'c jö 'üün -gba.

⁶'Ü 'pca' dugbaläa 'fc -be 'ü 'cncw' Pafscbätä nu, 'ü jrä 'lu juifënycw 'doo. 'C nö -mina -be 'c bää -gbagble nycsuaamlpalanycw; 'cnc 'ü 'dara Barë Jesu. ⁷'C -be dugbalä 'la -goftanëma bää 'c -pcw 'doo 'wu, 'c 'ü 'daraa'

†† SESAA KLÖÖDË: Sesaa 'c 'kama Römënyüüa 'cifua 'fc. † 'Ia knc nu, Eröodë Agliipë 'Doo

†† JAAKË: Jesua -waju. 'C bää Jerusaleemëa 'wlikla nyüüa -trwpcw nycw. † Eröodë Antipaasëa 'ü 'daa. Tæ Lukë 3.1

Serējisē 'Pɔɔklusē. 'ɔ bā 'lɔglanyɔ. 'ɔnya we Banabasē nyra ɔɔlĕ 'ümä 'ɔɔn Nyɔsuawii -gɔapala. ⁸ -Maa -mi-nanunɔɔɔɔ Elimasē, 'asɔ 'ɔa 'nyɔɔ bā greekēwii 'lɔ, 'ɔnyɔ 'üün 'ɔasɔ -a -nyɔ. 'ɔ 'bata 'ɔmä -gofɔtanēmalaɔ nyɔsuaple 'nyufɔ 'wu 'ba. ⁹ -Be ɔɔlĕ, 'ɔ 'ü 'daraa' blɔ 'ɔɔlĕ † nɔ, 'ɔ 'si 'Nyüna -Susu 'klɔ -be 'ɔ -pupɔ -minanunɔɔɔɔ tee, 'ɔ -nĕma: ¹⁰ «-Sii yru nyra bubɔɔɔɔɔ 'fɔ 'klɔ, Sataan a 'ju, diili kã 'fɔ 'naa' 'ia 'nyüamɔɔɔɔɔɔɔ -bã! 'Tain 'plɛɛ 'lɔ -mä 'Pläkänɔɔɔɔ diili kã 'fɔ -gãa' 'klɔ, 'ia 'kɔɔɔɔɔɔɔ -gu fio le? ¹¹ 'Ii kãnyɔɔ, -jäã 'Pläkänɔɔɔɔ nya -mɔ 'punta, -nya 'kɔɔɔ; -ka -nĕmä 'jru -a 'jä 'kã 'inya jrüü kã.» 'A -plɔ -gbru nyra 'jörjüükpü ku 'ünya blö 'ɔɔn -gãlɔ. 'Dari 'ɔ nō -be 'ɔ 'bata nyɔɔ 'ɔmä 'ɔɔn 'nyufɔ srara. ¹² -Gofɔtanēmalaɔ 'jäã' 'iin nɔ, 'ɔnya toro Nyɔsua plɛ. 'Kɔɔɔɔɔɔɔ 'paaa' 'Pläkänɔɔɔɔ -gã, nya pa 'ɔmɔ -gɔa.

'Pɔɔlĕ nyra Banabasē 'pala nyɔsuawii Pisiidiia Antioɔsē

¹³ 'Pɔɔlĕ nyra 'ɔa 'wunyerenyüü nya ɔɔɔɔ 'mɔ 'wu 'ünya ɔɔ Pafɔsē 'ünya mi Pege, Pamēfiliia -tutu -gãlɔ bätã 'döö bäsaa. Jaan †† nya ɔɔ 'üün derɔ 'ɔnya 'blöö Jerusalemē derɔ. ¹⁴ 'Ü ɔɔa' Pege 'ünya mi Antioɔsē, Pisiidiia -tutu -gãlɔ. Juifĕa -fufɔpasɔ 'lɔ nɔ, 'ünya pa juifĕa 'sraaplanyuku 'wu 'ünya kowãlɔ. ¹⁵ 'Ü blaa' -ɔɔa -pɔɔɔɔ nyra nyɔsuuamɔɔɔɔɔ -pɔɔɔ -täsäku nɔ, juifĕa 'sraaplanyukua 'cifu nya blɔ 'üa 'pɛlɔ nyüü, 'ü -nĕma: «-Wlajü 'amɔ, 'klɔɔɔɔɔɔɔ ma bã 'ana -nyɛɛ 'amã nyüü -gbala nɔ, 'ba 'pawii.»

¹⁶ 'Pɔɔlĕ ɔɔa' 'wu nɔ, 'ɔnya ɔɔɔɔ 'daru 'wu, 'ɔ -nĕma: «Is-raeɛlĕnyüü 'amɔ, 'nyraa 'amɔɔ -träärãa' 'lɔ Nyɔsua 'ba ponyakli! ¹⁷ Israeɛlĕa Nyɔsua 'balɔ ana tuu. 'ɔnya 'papla -glügbölã -gãlɔ 'taɔnɔ kã 'fɔ 'ü -sia' Ejiipĕtĕa 'bre. 'ɔnya nu 'ɔa 'klüdaru 'ɔnya 'cie 'üün 'blɔɔ -gãlɔ. ¹⁸ 'ɔ -gbötö † 'üün -sɔ -glɔɔɔɔ -aaga 'lɔ. ¹⁹ 'Pɔɔgãlɔ nɔ, 'ɔ blaa' Kanaan a -glügbü -uunɔɔɔ -gbogblooku nɔ, 'ɔnya -pãälã 'ään 'ɔa Israeɛlĕnyüü 'lɔ 'ümã 'lɔ kã †. ²⁰ 'I -sia' nɔ, 'ɔnya -tu 'üa 'wlikɔ -gätunyüü, -sɔ -duu -glɔɔɔɔ -be -puã 'samadĕɛ (450), -a ji -a -tɔɔ nyɔsuuamɔɔɔɔɔ Samieɛlĕa 'taɔn 'lɔ. ²¹ 'Ünya 'daa 'ɔ -nyɔ 'üün nyɔɔ 'ɔmä 'üa 'ku bã. Nyɔsua nya -nyɔ 'üün Kiisĕa 'ju ɔɔlĕ. 'ɔ bã Benjamĕa -glügbö 'klɔa nyɔɔ. 'ɔ -si 'üa 'wli 'klɔ -sɔ -glɔɔɔɔ †. ²² Nyɔsua 'baa' -plɔ 'ɔɔn nɔ, 'ɔnya nu 'iin Daviidĕ nya bã 'üa 'ku. 'ɔnya 'pa 'ɔa -gã, 'ɔ -nĕma: «'N 'jä Jesea 'ju Daviidĕ: 'ɔ kã 'na plɛ 'tu, wiili kã 'fɔ 'mäa' 'ɔɔn -gbala, 'ɔnya 'iin nua ††.» ²³ 'A 'ɔa -glügböa 'mɔ Nyɔsua 'ba 'Lumlɔbanyɔɔ 'doo Israeɛlĕa -gu. 'ɔ -gbala kãa' 'iin Israeɛlĕ 'i 'a 'lɔwɛ. 'ɔ bã Jesu. ²⁴ 'ɔ -kaanɔɔa' ji nɔ, Jaan -gbala Israeɛlĕnyüüa 'fɔ ü toro 'lɔ -balu -gãlɔ -be 'ümã 'nuwɔlipala. ²⁵ Jaan 'wɔlaraa' 'ɔa 'jrupa nɔ, 'ɔ -nĕma: «Nyɔɔ 'plɛɛ 'a 'dara 'mɔ le? -Mää 'mɔɔ

† ɔɔlĕ: 'Asɔ juifĕ 'dara kã apotrĕb -be 'Pɔɔlĕ Akĕtĕ 22.27-29 †† JAAN: Jaan Marĕkĕa -gã 'ü 'paa -tĕ (Akĕtĕ 12.12,25; 13.5

Akĕtĕ 15.36-39 † -gbötö: Greekĕ -kãtɔɔɔɔ -mɔdooa 'mɔ 'i -jɔra: 'ɔ -tu 'ään 'nyügbã. †† Deteronɔɔɔmĕ 7.1; Josuee 14.1 †† 1 Samieɛlĕ 8.5,19; 10.21 ††† 1 Samieɛlĕ 13.14; 16.12; 'Librĕɛpɔɔɔku 89.21

'nyɔ nyɔɔɔ 'a -glaaa' bã. -Maa 'ɔɔ nĕmä 'mɔ 'klɔtroro; 'nyɔ 'nɔmɔ 'lɔ -a blɔ 'mä 'ɔa 'siia pɔa -jie.»

²⁶ «'Na -wlajü 'amɔ, 'amɔ bãa' Abraamĕa 'jü nyra 'amɔ -träärãa' 'lɔ Nyɔsua: 'amɔ ††† Nyɔsua ja 'papawiili 'baaa' 'lɔ nyüü mɔ. ²⁷ Jerusalemĕa nyüü nyra 'üa 'cifu 'nyɔ 'ɔɔn 'lɔ -a 'kuɛɛ. Nyɔsuuamɔɔɔɔɔ -pɔɔɔ 'lɔ 'ü -täsäa' -fufɔpasɔɔɔ 'doo 'ünyɔ 'iin 'wli -a 'nu. Wiili 'i 'paa' 'ii 'ü nu: 'ü 'pɔɔɔ Jesu 'ɔmä jä. ²⁸ -Be wiili kã -gu 'ümãa' 'ɔɔn 'pɔɔɔ 'inyɔ 'lɔ -a bã, -maa 'asɛ 'ünya -gbala Pilatĕ 'ɔ 'sa 'ɔɔn 'ümã 'ɔɔn 'bla. ²⁹ 'Ü blaa' wiili kã 'fɔ kãläa' 'ɔɔn -gɔa i -jɔraa' nyɔsuuapɔɔɔ 'lɔ nunuku nɔ, 'ünya 'cie 'ɔɔn tuu 'wli, 'ünya -tu 'ɔɔn 'kuyy 'lɔ. ³⁰ -Maa Nyɔsua nya 'ba 'ɔɔn jäjänyüüa -tɔɔɔɔ. ³¹ Nyüülü 'ɔ nyra 'üün ma 'nyɛɛ 'wu -ɔɔ Galilee -tutu -gãlɔ -a 'tɔ Jerusalemĕa nɔ, 'ɔnya srara 'üün 'ɔa nyufa jrüü 'kɔɔɔmɛa 'mɔ. 'A 'üülü 'üü -gbala nyüü 'ɔa -gã, 'be 'ü 'jä 'imɔ.

³² «'Ana 'mugbe a 'sara 'lɔ 'amɔ 'ia 'Mufagogolã Nyɔsua -gbalaa' ana tuu 'sɔɔ 'i nröröa'. ³³ Nyɔsua nya nu wiili 'ɔ -gbaa', amɔ bãa' 'üa 'jü, ana -gu. 'ɔnya nu 'imɔ 'taɔn 'lɔ 'ɔ 'baa' Jesu jäjänyüüa -tɔɔɔɔ, 'sɔɔ 'i -jɔraa' Nyɔsuua 'lɔbrĕɛpɔɔɔɔ 'ɔɔɔ nu 'dua 'mɔ:

-Mɔ bã 'na 'ju,
'bala 'saari -gãlɔ, 'mɔɔ bã -na tu †.»

³⁴ Nyɔsua nya 'ba 'ɔɔn jäjänyüüa -tɔɔɔɔ, 'ɔ -pɔ -fĕ. 'A wiili 'ɔ 'pa kãa' -be 'ɔ 'daaa' -maa:

'Nyaa 'amɔ 'papanɔ 'n 'daa kãa' 'mäa' Daviidĕ -nyɔ -nyɔa,
'ɔɔa 'papanɔ †.

³⁵ 'I -jɔra blɔ 'Lɔbrĕɛpɔɔɔɔ -mɔdooa 'mɔ:
-Nyɔ 'nyie -na 'Kɔlgänɔɔɔ 'nyɔ -fĕ ††.

³⁶ -Be Daviidĕlɔ nɔ, 'ɔa 'taɔn 'lɔ, 'ɔ blaa' 'jrupa Nyɔsua -nyɔa' -fĕfĕku nɔ, 'ɔ jä. 'Ünya -träärã 'ɔɔn 'ɔa tuu -gɔa, 'ɔnya -fĕ †. ³⁷ -Maa -mɔɔ Nyɔsua 'baa' jäjänyüüa -tɔɔɔɔ nɔ, 'ɔnyɔ -fĕ -a -fĕ.

³⁸ «'Ii kãnyɔɔ, 'na -wlajü 'amɔ, 'ba jre 'imɔ: 'a 'ɔa -gu a -gbala 'amɔ -maa Nyɔsua cere nyüü 'üa -balu. ³⁹ 'ɔɔ nyɔɔ -o nyɔɔ toroa' 'ɔɔn plɛ ma -srörö kãlɔ nɔ, 'kã Nyɔsua nya 'daa' 'ia nyɔɔɔ -gãklɔ. -Maa Moisĕa -ɔɔ 'nyɔ 'lɔ -a blɔ u -gã nyɔɔ 'klɔ Nyɔsuua 'klɔ -gãlɔ. ⁴⁰ 'Ii kãnyɔɔ, 'ba -tre 'ana nyüfĕ wiili -jɔra nyɔsuuamɔɔɔɔɔ -pɔɔɔ 'lɔ 'i -pɔ 'amɔ -gãlɔjra:

⁴¹ 'Ba -pupɔ, nyüüsrörönyüü 'amɔ, abɔa 'ana plɛklɔkala 'kã 'a saka!

'Nyaa 'ana -sɔa 'mɔ 'jrupa -fĕɛɛɛa, -be 'jrupalã 'nĕmäa' -fĕ nɔ,

nyɔɔ ma -gbala 'amɔ nɔ, 'a -nĕmä 'nɔmɔ 'iin wii 'wu -a 'ba †††»

⁴² 'Ü 'ciea' juifĕa 'sraaplanyuku -wãlɔ nɔ, nyüülü 'nyɔa' juifĕ bã nya bibie 'üün ü 'saralɔ 'lɔ 'üün 'ia 'sama wii -fufɔpasɔɔ -mɔɔ 'mäa' 'ji 'ia 'mɔ. ⁴³ 'Ü -gɔgɔbaa' 'kã nɔ, juifĕ 'kɔɔmɛ nyra 'ü nua' juifĕ nɔ, 'ünya fala 'Pɔɔlĕ nyra

††† 'amɔ: Greekĕ -kãtɔɔɔɔ -mɔdooa 'mɔ 'i -jɔra: amɔ

§ 'Lɔbrĕɛpɔɔɔku 2.7 †† Esaii 55.3 ††† 'Lɔbrĕɛpɔɔɔku 16.10 †† 1 'Ku 2.10 ††† Abakuukĕ 1.5

Banabasē. 'Pɔklē nyra Banabasē nya 'pa 'ūün -tɔɔ 'lɪ, -be 'ü 'jrara 'üa 'klü, ü toro Nyɔsuua -gbinanaku plɛ.

⁴⁴ -Fuflypasrɪlɪ jrää' 'lɪ nɪ, bätää 'fɪɔ nya trara 'ümä Nyɔsuua wii 'nyaklipo. ⁴⁵ Juifēnyūü 'jää' nyūü 'kɔkɔmlɛ jia' nɪ, wasä nya 'si 'ūün 'klɪ! 'Pɔklē ma pa wii nɪ, 'ü 'baa -plɪ 'iin, -be 'ü -jejrɛ 'kɔɔ. ⁴⁶ 'Pɔklē nyra Banabasē nya 'pa plɛ 'klü 'lɪ, 'ünya -gbala 'ūün -maa: «Nyɔsuua wii kä 'imä 'amɪ -gba 'pala -kätɪ. -Maa 'be 'anyɪ 'bata 'iin -a, -be 'ama 'jä 'ana nyüfɛ nɪ, 'anyɪ 'klälä 'nyɪa' blöröfa kä 'klɪ -a 'wu. 'I känyrɪ nɪ, nyüülü 'nyɪa' juifɛ bā 'üa 'pɛlɪ a mö.

⁴⁷ 'Asɪ 'Pläkänycɔɔ -gbala amɪ:

'N -tu 'lɪ -mɪ -beere 'napɛ nyüülü 'nyɪa' juifɛ bā 'üa -gu, -be 'sɪrɪ Nyɔsuua 'baalɪ nyüü mlɪ nɪ, -mä 'iin -tutua 'fɪɔ -gälɪ fa †.

⁴⁸ «Nyüülü 'nyɪa' juifɛ bā 'nuu' 'iin 'wli nɪ, dɔrɔ 'bla 'ūün, 'ünya 'buala 'Pläkänycɔɔ 'papawii. Nyüülü kä 'fɪɔ Nyɔsuua 'baa' 'lɪ 'ümää' 'klälä 'nyɪa' blöröfa kä 'jä nɪ, 'ü toro 'iin plɛ.»

⁴⁹ 'Pläkänycɔɔ 'papawii nya -gbaala 'ia -tutulua 'fɪɔ -gälɪ. ⁵⁰ -Maa juifɛ nya 'tuto 'üa 'cɛɔɔ 'mlɪa 'ɲlɛgɛ kpakülü bää' 'lɪ nyra bätää 'wliklɪa nyüü 'ümä 'Pɔklē nyra Banabasē 'crɛ -gba -träärä, 'ünya prɛ 'ūün 'üa -tutu -gälɪ. ⁵¹ 'Üülü nɪ, 'ünya -gbɔɔplɪ 'lɪ 'üa bei -gbaa -tutu ††, 'ünya mi Ikonicɔɔbätä. ⁵² -Maa 'wunyerenyüülü nɪ, 'Nyü-na -Susu nyra dɔrɔ nya 'si 'ūün 'klɪ.

'Pɔklē nyra Banabasē mia' Ikonicɔɔbätä

14 'Ü 'tɔa' Ikonicɔɔbätä nɪ, 'Pɔklē nyra Banabasē nya pa juifɛa 'sraaplanyüköli. -Maa 'üa nyɔsuuaawii 'papakua -gu nɪ, juifēnyūü nyra grɛkɛnyūü 'kɔkɔmlɛ nya toro Jesu plɛ. ² -Maa juifɛ -mülü 'nyɪ toroa' Jesu plɛ nya 'tuto nyüülü 'nyɪa' juifɛ bā 'tuto 'tuto, 'ünya bobo bubɔɔgbɪ 'cɛɔɔnyüüa 'pɛlɪ. ³ 'I känyrɪ 'ünya -wle Ikonicɔɔbätä. Nyɔsuua wii 'papaku 'nyɪ 'ūün ɲalɛ 'wu -a kä, 'be 'Pläkänycɔɔ 'klü bā 'ūün 'lɪ. 'Pläkänycɔɔ srara 'sɪrɪ wiili 'ü 'saalɪ, 'ɔa -gbinanaku -a -gu bää' 'cɔɔɔa: 'ɔ -nyɪ 'ūün 'klü 'ümä -saragbia tie nyra pleklɪkalawii nu. ⁴ Bätää nyüüa 'fɪɔ 'bölöɪta: -mölöö bā juifɛ dɛrɪ -be -mölöö bā apotrɛ dɛrɪ. ⁵ Juifɛ nyra nyüülü 'nyɪa' juifɛ bā nyra 'üa 'cifu 'bata ü nu 'ūün -gbigba, ü 'kakla 'ūün 'täkɛ. ⁶ 'Ü 'nuu' 'iin 'wli nɪ, 'ünya fɔ 'ünya mi bätɛlɛ bää' Lakoniia -tutu -gälɪa 'mlɪ: 'üü bā Lisɛtrɛ nyra Dɛbe nyra bätɛ -mülü bā bää' 'lɪ -gba. ⁷ 'Ü 'tɔa' blɪ 'lɪ nɪ, 'ü 'sara 'lɪ 'Mufagogo.

'Pɔklē nyra Banabasē mia' Lisɛtrɛbätä

⁸ Nyɔɔ 'doo bā kä Lisɛtrɛbätä 'ɔa bei jä; 'ɔ kpa 'ünya -gu 'kɔɔ, 'ɔ -kaapɪ 'nyɛ. ⁹ 'Taln 'doo 'lɪ nɪ, 'ɔ po 'Pɔklē 'nyakli. 'Pɔklē nya tɛ 'kɔɔ 'klɪ tee, 'kɔɔ 'jä nyɔɔɔɔ nyɔsuaple 'sɪrɪ 'ɔ bää' 'pɔɔɔɔ. ¹⁰ 'Pɔklē nya 'kpöɪtkä

† Esaii 49.6 †† -GBɔɔPLɔ 'Lɪ 'ÜA BEI -GBAA -TUTU: Juifēnyūü jre 'ia -gbaa. 'Sɪrɪ kɔɔɔ 'daa bätälä kua' -plɪ -nɛmä nyɔsuuaawii 'klɪ -a 'nyiere, 'ii känyrɪ 'nɛmä 'ia dɛɛ jɔ 'doo -a fa, 'ia 'pisiatua 'mugbe -nɛmä 'kɔɔ -gba -a tɔ. Tɛ Marɛkɛ 6.11

'kɔɔ -gbala 'kɔɔ: «Sɔwu, 'nyüglö 'cɔɔɔa!» Nyɔɔɔɔ nya -plöörö 'ɔa bei -gälɪ -be 'ɔ 'nyɛɛ. ¹¹ Nyüü 'jää' wiili 'Pɔklē nuu' nɪ, 'ünya 'kpöɪlö Likaoni wii 'lɪ, 'ü -nɛma: «Nyɔsuua 'cicri nyüü 'lɪ 'ünya 'cere ana -nyɛɛ!» ¹² 'Ünya 'dara Banabasē «Susö», 'ünya 'dara 'Pɔklē «Emesɛ», 'be 'Pɔklē 'kɔɔ 'pala 'üa 'fɪɔa 'wli 'lɪ wii †. ¹³ Susöa 'pɛrɪnyɔɔɔɔ bää' 'üa bätää palafa 'wu nya ja bruu, 'ua -gbaa pöplödi 'kɔkɔmlɛ. 'ɔ nyra 'uun nyra nyüü -mölöö nya ji tatu 'mäklɪ; 'ü 'bata 'ümä 'Pɔklɛu -gbɔ 'sa. ¹⁴ Apotrɛlü 'Pɔklē nyra Banabasē 'nuu' wiili 'ü 'bataa' 'ümää' nu 'wli nɪ, 'ünya 'ɲaɲla 'üa -gbaa 'koti, 'ünya fɔ 'ünya pa nyüü 'kɔkɔmlɛa -tɔrɔpɪ, 'ünya 'kpöɪtkä: ¹⁵ «-Wɪajü 'amɪ, dɛ-plɛɛ kä -gu 'a nö 'saa le? Nyüü a bā -beere 'amɔ 'la! 'Mufagogo a 'saa 'amɪ, 'amä diili 'nyɪa' -gbaa kä -wälɪ 'cɛɛ, 'amä 'Lubä Nyɔsuua 'pɛlɪ kälɪsɛ, 'ɔ nuu' cɛ, -tutu, 'tanɛ nyra diili kä 'fɪɔ bää' 'ia 'mlɪ †. ¹⁶ -Kätɪsa nɪ, 'ɔ 'cɛɛ kä -glügbüa 'fɪɔ -wälɪ 'üa 'mugbe 'mä kä wiili 'ü -waa' nu. ¹⁷ -Maa 'kɔɔ 'ɔa -gbinanaku srarakua -gu -a fio: 'ɔ nu 'mufagbi, 'ɔ -nyɛɛ 'amɪ †† 'nɔɲɪ, 'ana papladii 'wuälɪmlɪ, 'i tuä 'mufasa 'ia 'taun 'lɪ, 'kä 'ɔ 'sie jɪjri nyra dɔrɔ 'ana †† polu -gälɪ.» ¹⁸ -Maa 'ia wiilia 'fɪɔɔ 'nyɪ nyüülü -a 'cici. 'Ü 'jä -suɪ 'fɪɔwu 'ünya 'mä nyüülü 'nyüglö, 'ü -pɪ 'ūün -gbɔ 'sa.

¹⁹ Juifɛ nya sɔɔɔ Anticɔɔsɛbätä nyra Ikonicɔɔbätä, 'ünya ji nyüüa polu 'lɪcakla. 'Ünya be be 'Pɔklē 'täkɛ. 'Ünya 'kuɛɛɛ 'kɔɔ 'kä 'ünya bere 'kɔɔ bätä dɛrɪ, 'be 'üa plɛɛ 'ɔ 'a jä. ²⁰ -Maa 'taun 'lɪ 'wunyerenyüü jia' 'kɔɔ 'klɪtra nɪ, 'kɔɔ sɔwu 'kɔɔ 'jra bätä. 'Ia -sɪrɪ paa', 'kɔɔ -be Banabasē nya mi Dɛbeebätä.

'Pɔklē nyra Banabasē 'blööa' Siriia Anticɔɔsɛ dɛrɪ

²¹ 'Pɔklē nyra Banabasē nya 'sara 'Mufagogo Dɛbeebätä, nyüü 'kɔkɔmlɛ nya toro Jesu plɛ. 'Ünya 'blöödɛrɪ, 'ünya mi Lisɛtrɛ, Ikonicɔɔ nyra Anticɔɔsɛ. ²² Nyüülü toroa' Jesu plɛ nɪ, 'ü 'paa 'üa nyɔsuaple 'klü 'lɪ abɪa 'üa nyɔsuaple -kɔɔɔɔ. -Be 'ü -gbala 'üün: «A kä amä -suɪ 'kɔkɔmlɛ 'lɪ -srörö -be amä Nyɔsuua 'kamapläa 'mlɪ pa.» ²³ 'Ünya -tätä 'cɛɔɔa 'fɪɔa 'mlɪ 'cɛɔɔtagbü. 'Ü blaa' su nyra nyɔsuabibieku nɪ, 'ünya -nyɪ tagbüü toroa' 'kɔɔ plɛ 'Pläkänycɔɔ kälɪ.

²⁴ 'I -sia', 'ünya -srörö Pisidiia -tutu -gälɪ, 'ünya 'tɔɔ Pamɛfiliia -tutu -gälɪ. ²⁵ 'Ü 'palaa' nyɔsuuaawii Pɛgɛbätä, 'ünya mi Ataliabätä. ²⁶ 'A -nyɛɛ 'ü 'jrara 'mu 'lɪ 'ünya mi Anticɔɔsɛ, bätälä kä 'mlɪ 'ü -nyɛɛɛ kää' 'üün Nyɔsuua -gbinanaku kälɪ 'ümää' 'jrupalä 'ü 'wlaraa' -plɪ nu. ²⁷ 'Ü 'tɔa' nɪ, 'ünya 'papla 'cɛɔɔnyüü -gba, 'ünya -gbala 'üün wiili kä 'fɪɔ Nyɔsuua sröröa' 'üün kälɪ 'ɔ nuu', nyra 'sɪrɪ 'ɔ -fɛa' nyüülü 'nyɪa' juifɛ bää plɛ -gba -be 'ü toroa' 'kɔɔ plɛ. ²⁸ 'Üü -be 'wunyerenyüü nya -si jrüü.

‡ Grɛkɛa 'brea nyɔsuuaa 'cifi 'ü ma 'dara Susɛ. Emesɛ ma bā 'üa bɔɔɔɔ nu. †† Egɛsɔɔdɛ 20.11; 'Lɪbrɛɛpɔɔɔ 146.6 †† 'amɪ: Grɛkɛ -kätɪpɔɔɔ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪjra: amɪ ††† 'ana: Grɛkɛ -kätɪpɔɔɔ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪjra: ana

'Bölökua 'blaru

15 Nyüü -mölöö sɔ Judeea 'bre 'ünya ji Antioçsëbätä -be 'ü 'kɾia -wɫajü. 'Ü nɪnɪa: «'Ama 'nyl 'bölo -a 'bölo 'sɪrɪ Moisëa -Dɔ -gbalaa' 'amɪ nɪ 'a -nëmä 'lɪmlɪ -a 'wu.»² -Topoku kpaku nya blö 'üa -tɾɪpɪɔ. 'Pɔɔlə nyra Banabasë 'nyl 'üün 'nyiere -a 'nyiere. 'Ünya 'balɪ 'Pɔɔlə nyra Banabasë nyra 'üa -tɾɪpɪɔɔ nyüü -mölöö 'ümä Jerusaleëmë mi, 'ümä apotrë nyra tagbü 'jä, 'ia wiilia -gu. ³'Cecɪle bää' Antioçsë nya -nyl 'üün diili kã 'fɪɔ 'ümäa' fa -be 'ümäa' mi. 'Ünya -srörö Fonisii nyra Samariia -tutu -gãl. 'Ü -gbala nyüü 'sɪrɪ nyüülü 'nyla' juifë bã -nyla' 'üa polu Nyçsua kãlɪ. 'Inya bã 'cɛɫnyüüa 'fɪɔa dɔru. ⁴'Ü 'tɔa' Jerusaleëmë nɪ, 'cɛɫnyüü nyra apotrë nyra 'cɛɫtagbü nya 'kuɛɛlɪ 'üün. 'Pɔɔlə nyra Banabasë nya 'saralɪ 'üün 'sɪrɪ Nyçsua -sröröa' 'üün kãlɪ -be 'ɔ nua' dii 'kɔkɔmlɛ. ⁵-Maa Farisinyüü -mölöö ü toroa' Jesu plɛ nya sɔwu, 'ü -nëma nyüülü 'nyla' juifë bã kã 'ümä 'bölo -be 'ümä blɪ 'lɪ Moisëa -dɔ -träärä.

Jerusaleëmëa dɛtu kpaku

⁶ Apotrë nyra 'cɛɫtagbü nya trara wiilia -gu. ⁷'Ü -topoa' -topo, Pɪɛɛrë nya sɔwu 'ɔ -nëma: «'Na -wɫajü 'amɪ, 'a jre 'iin, 'i 'saa' 'klɪ dotro 'mɔɔ Nyçsua 'balɪ ana † -tɾɪpɪɔ 'mä wii 'pa, nyüülü 'nyla' juifë bã 'mä 'Mufagogo 'wlinu, -be 'ümä nyçsuaplɛ nu 'ümä 'lɪ 'iin 'kuɛɛ. ⁸-Be Nyçsua jrea' nyçɔa plɛ nɪ, 'çnya 'kuɛɛlɪ 'üün; 'ɔ srara 'iin 'taɪn 'lɪ 'ɔ -nyla' 'üün 'Nyüna -Susu, 'sɪrɪ 'ɔ -nyla' blɪ amɪ 'uun ††. ⁹'Çnyl amɪ -tɪa -a 'bö, 'be 'üa nyçsuaplɛ 'ɔ tɛklɪ 'çnya kpëtä 'üa polu. ¹⁰-Be dɛplɛ kã -gu 'a 'traɪn Nyçsua le? 'A 'bata 'amä -gbɛ † 'wunyerenyüüa -plɪ -gãlɪ 'piɛ, wiili ana tuu nyra amɔ 'nyla' 'lɪblɪ amäa' -gbötö! ¹¹-Maa a jresaa 'Pläkänycɔ Jesu †† 'puɔ amɪ 'ɔa -gbi-nanaku 'lɪ 'sɪrɪ 'ɔ 'puɔa' blɪ 'üün.» ¹²Nyüülü kã 'fɪɔ trara la' nya 'kɾia 'më 'ümä Banabasë nyra 'Pɔɔlə 'nyaklipo. 'Ünya -gbala 'üün 'sɪrɪ Nyçsua -srörö 'üün kãlɪ -be -saragbia tie nyra plɛklɪkalawii nröröa' nyüülü 'nyla' juifë bää -tɾɪpɪɔ. ¹³'Ü blaa' wii 'papaku nɪ, Jaakë -nëma: «'Na -wɫajü 'amɪ, 'ba po 'mɪ 'nyakli o! ¹⁴Simɔɔ †† 'sa -plɪ 'lɪ 'sɪrɪ 'ia 'kãkolofa 'wu Nyçsua jia' nyüülü 'nyla' juifë bää -nyɛɛ, 'çmä 'lɪ 'üa -tɾɪpɪɔ -glügbö 'döo 'ba 'ämä 'ɔa nã bã. ¹⁵'I -be nyçsuaamlɪpalanyüüa wii bã dɛɛ 'dee, 'be 'i -jɪjra -maa: ¹⁶'Ia wiili ma -si nɪ, 'nyaa jia, 'kã 'nyaa Daviidëa nyukulu -gblooa' 'pa;

† ana: Greekë -kätɪpɔɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪjra: 'ana †† Akëtë 2.4; 10.44 † -GBɪɛ: Greekëa -nyɛɛ nɪ, waklöölä kua' -pɪ nɪ, 'sɪrɪ ü ma -tuuäa' tuu klöö bruu -gãlɪ 'ümä -pɪɔ 'doo 'wu ku, -be 'ümä tuu 'aie dete 'kuɛɛ -be putu 'mä 'lɪgɔglo. -Gögbiwii 'lɪ 'ü nɪnɪa «juugë». -Tɛklɪ üma 'daa juugë nɪ, 'a -dɔ 'kɔkɔmlɛlɛ 'cɛɫnyüü -mölö 'daaa' abɪa nyüülü -ka jre la' Nyçsua, nyüülü 'nyla' juifë bã, 'daaa' ü nua'. 'I -beere juugë; 'a -dɔ bää: sriia 'böböku nyra Moisëa -dɔ -mɪdoo (Matiö 23.4; Matiö 11.29-30 †† 'Pläkänycɔ Jesu: Greekë -kätɪpɔɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪjra: «'Pläkänycɔ Jesu 'Kriisë †† SIMɔɔ: Pɪɛɛrë 'ü 'dara blɪ 'saa. Te Matiö 4.18

'nyaa -plɪ 'ua böblödi 'baa, 'kã 'nyaa 'uun 'klɪgã. ¹⁷'Kã nyüü -mülü tɔɔa' 'lɪ 'mä 'Pläkänycɔ 'bata, 'üü -be nyüülü kã 'fɪɔ 'nyla' juifë bã ü 'klaaa' 'na 'nyrɪ ††. -Jãstɪ 'Pläkänycɔɔ nóa' diili -gbaaa', ¹⁸-be diili kã 'fɪɔ 'ɔ nua' ††, 'i jɪrɛɛa' 'i 'a 'lɪ -wɛɛ §. ¹⁹'I kãnyrɪ -jãstɪ 'n -gbaa' nɪ: anyɪ -sie nyüülü 'nyla' juifë bã -be ü toroa' Nyçsua plɛ -sulɪ. ²⁰-Maa -kaa' -jɪjra 'üün 'wu amä 'üün -gbala ünyɪ ji mlaalü 'ü 'blaraa' -wãstɪ, 'ünyɪ nu -sagbili Nyçsua 'nyl 'bataa', 'ünyɪ ji mlaalü jãa' 'ünyla' -plɛlɪbölo, 'kã 'ü 'cɛɛɛ -toru -wãlɪ §†. ²¹'Be sɔ ana tuu 'taɪn 'lɪ nɪ, nyüü bã kã bätëa 'fɪɔa 'mlɪ 'ü ma 'kɾia Moisëa -Dɔ, 'ü ma -täsa' 'uun a 'doo juifëa 'sraaplanyüköli -fufɪupasɪ 'lɪ.»

-Pɔɔkulu 'ü faa' nyüülü 'nyla' juifë bã -be ü toroa' Nyçsua plɛ

²²'Ia -gu apotrë, 'cɛɫtagbü nyra 'cɛɫnyüüa 'fɪɔ nya 'nönrö 'wli, 'ünya 'ba 'üa -tɾɪpɪɔ nyüü -mölöö, 'üü -be 'Pɔɔlə nyra Banabasë, 'ünya blɪ 'üün Antioçsëbätä. 'Ünya 'balɪ Judasë 'ɔ 'ü 'daraa' blɪ Basabasë nyra Silasë. 'Üa 'sɔɔlə bã 'cɛɫnyüü kpakü. ²³-Jãstɪ 'ü -jɪjraa' -pɔɔkulu: «Amɔ Apotrë, 'cɛɫtagbü nyra -wɫajü -mölöö 'trɛɛ 'amɪ, 'amɔɔ 'nyla' juifë bã -be 'a kua' Antioçsëbätä, Sirii nyra Silisiia -tutu -gãlɪ. ²⁴A 'nu 'sɪrɪ ana nyüü -mölöö sɔa' -tɛ ana -nyɛɛ -be 'ü 'caklaa' 'ana bobowli 'lɪ: wiili bää' -maa nyçɔ kã 'çmä 'bölo -be 'çmä 'lɪ -Dɔ -träärä §††. -Mää amɔ 'nyl 'üün blɪ. ²⁵'Ia -gu anya 'nönröwli, anya 'balɪ nyüü, 'üü -be ana -wawanyüü Banabasë nyra 'Pɔɔlə, anya blɪ 'üün 'ana -nyɛɛ, ²⁶'ü -nyl 'üa 'klä ana 'Pläkänycɔ Jesu 'Kriisëa 'nyrɪa -gu. ²⁷'Ia -gu anya blɪ Judasë nyra Silasë 'ümä 'amɪ -gbala 'imä 'üa mlɪ ja 'ümä 'amɪ watu 'doolo -gbala. ²⁸'I kã 'Nyüna -Susu 'tu, 'inya kã blɪ amɪ 'tu a -pɪ 'amɪ kãlɪbädii -gãlɪ 'pa, 'ima 'nyl i kua' -pɪ -a 'doo -a bã 'i 'naa': ²⁹-Nyl ji mlaalü 'ü 'blaraa' -wãstaa, -nyl ji -toru, nyra mlaalü jãa' 'ünyla' -plɛlɪbölo, -nyl nu -sagbili Nyçsua 'nyl 'bataa'. 'Ama -träärãlɪ 'iin nɪ, 'i 'na.

'A -plɪ a 'blörö.» ³⁰'Ü nyra -mülü sɔsɔa' -gba nɪ, 'ünya mi Antioçsëbätä. 'Ünya 'paplaa' 'cɛɫnyüüa 'fɪɔ -gba nɪ, 'ünya -nyl 'üün -pɔɔkulu. ³¹'Ü blaa' 'uun -täsaɔ nɪ, dɔru nya 'blaa 'üün 'be wiili 'palaa' 'lɪ -nyl 'üün 'klü. ³²Judasë nyra Silasë 'mugbe bã nyçsuaamlɪpalanyüü, 'ünya 'jɪrara blɪ -wɫajülü 'klü 'lɪ -gböösa. ³³'Ü -sia' 'üün jɪrüü -gba nɪ, 'cɛɫnyüü nya -nyl 'üün 'nyufɔ 'ümä apotrëlü blɔa' 'üün a -nyɛɛ §† dɛrɪ 'blöö. ³⁴-Maa Silasë -nëma 'çnya 'lɪ tɔɔa §††. ³⁵'Pɔɔlə nyra Banabasë nya tɔɔ blɪ Antioçsëbätä. 'Üü

††† Amɔɔsë 9.11-12 ††† -be diili kã 'fɪɔ 'ɔ nua': -Taa -waklöölü 'nyl greekë kätɪpɔɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bã. § Amɔɔsë 9.11-12 §† Egësɔɔdë 34.15-17; Levitiikë 7.10-16; 18.6-23 §†† Wiili bää' -maa nyçɔ kã 'çmä 'bölo -be 'çmä 'lɪ -Dɔ -träärä: -Taa waklöölü 'nyl greekë -kätɪpɔɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bã. §† APOTRËLÜ BLɔA' 'ÜÜN A -NYɛɛ: Greekë -kätɪpɔɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪjra: «nyüülü blɪ 'lɪ 'üün a -nyɛɛ» §†† -Taa 'pɛɛ (34) 'nyl greekë -kätɪpɔɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bã.

-be nyüü 'kɔkɔmlɛ -mölöö 'kɔɩa -be 'ü 'saa 'Mufagogolä 'paa' 'Pläkänycɔɔa -gä.

'Pɔɔlɛ nyra Banabasɛ sɔsɔɔa' -gba

³⁶Jrүү jie -sia' nɩ, 'Pɔɔlɛ nya -gbala Banabasɛ: «A 'blöö, a mi bätälɛ kã 'fɩɔa 'mɩ, i a 'palaa' 'Pläkänycɔɔa wii, amä ana -wɩajülü bää' 'lɩ 'jä, 'sɩɩ 'üa nycɔsuapɩɩ bää.»
³⁷Banabasɛ 'bata 'ɔmä ɩ Jaanɩ 'ü 'daraa' Marɛkɛ fa bɩa,
³⁸-maa 'Pɔɔlɛ 'nyɩ 'nyie -a 'nyie 'kã Marɛkɛ 'mä 'üün fala, 'be 'ɔ 'sɔ 'üün dɛɩ Pamɛfɩɩia -tutu -gãɩ; 'jɩɩpalã 'ü -fɛa' 'ɔnyɩ 'üün -gba -a jɩ. ³⁹'Ü -kanyɩ 'wɩi -a nönrö 'ünya sɔsɔɔa. Banabasɛ nya fa Marɛkɛ, 'ünya 'jra 'mu 'lɩ 'ünya mi Siiprɛ. ⁴⁰'Pɔɔlɛ nya dɔɩ Silasɛ 'wu. 'Cɛɩnyüü bɩaa' 'üün 'Pläkänycɔɔa † -gbinanaku kãɩ -nyɩnyɩku nɩ, 'ünya mi. ⁴¹'Ünya -srörö Sirii nyra Silisiia 'bre -be 'ü 'jɩɩra 'cɛɩnyüüa 'klü.

Timotee falaa' 'Pɔɔlɛ nyra Silasɛ

16 'Ünya 'tɔ bätälã 'ü 'daraa' Dɛbeɛ, 'ünya mi bɩa Lisɛtrɛ. Nycɔsuapɩɩtoronyɔɔ 'doo bã 'lɩ, 'ɔ 'ü 'dara Timotee. 'ɔa 'yio bã juifɛyɩɩa 'ɔnya nu nycɔsuapɩɩtoronyɔɔ, -maa 'ɔa tu bã grɛɛkɛnyɔɔ. ²-Wɩajülü bää' Lisɛtrɛ nyra 'üü bää' Ikonɩɔɔ 'paa 'ɔa 'cɩɩɩ 'nyɩ. ³'Pɔɔlɛ nya 'daa 'ɔ nyra 'ɔɔn 'mä mi. 'Ii kãnyɩ 'ɔnya 'bö 'ɔɔn juifɛlɩ ku kãa' 'ia -tutulua -gãɩa -gu, 'be nyüüa 'fɩɩ jɩɩ 'iin 'sɩɩ 'ɔa tu bää' grɛɛkɛnyɔɔ. ⁴'Asɩ 'ü -sröröa' bätãa 'mɩ nɩ, 'ü -gbala 'cɛɩnyüü ü -träärãɩ 'kɩkɩɩakulu apotrɛ nyra Jerusaleɛmɛa 'cɛɩtagbũ -tua' 'lɩ. ⁵-Be 'cɛɩnyüüa nycɔsuapɩɩ -sɔɔɔɔwua 'doo, jrүү o jrүү nyüü 'paplagãɩa 'doo.

'CɛɩNYÜÜA NYCSUAPɩɩTOROKU NYRA NYÜÜLÜ 'NYɩA' NYCSUAANYÜÜ BÄ

16.6-19.20

Nycɔsua ja wii 'Pɔɔlɛ 'nyü -gãɩ Troasɛbätã

⁶'Nyüna -Susu 'nyɩa' 'üün 'nyie 'ümãa' nycɔsuaawii Asia 'bre 'pala nɩ, 'ünya -srörö Filigi nyra Galaatɛnyüüa -tutu -gãɩ 'ünya mi. ⁷'Ü jɩɩröa' Misiia -tutu -gãɩ nɩ, 'ünya 'bata 'ümã Biteniia 'bre pala, -maa Jesua -susu †† 'nyɩ 'üün 'nyufɩ -a -nyɩ. ⁸'Ünya -srörö Misiia 'bre 'ünya 'tɔɔ Troasɛbätã. ⁹-Gbiara nɩ, Nycɔsua nya ja wii 'Pɔɔlɛa 'nyü -gãɩ: 'ɔnya 'jä Masedoanɛ ‡ 'breɛ nyɔɔ 'doo, 'ɔ 'nyüglö -be 'ɔ bibie 'ɔɔn -maa: «Jɩ Masedoanɛ 'bre -mä amɩ -gbajɩ!» ¹⁰'I -sia' dotro nɩ, anya †† 'bata amã Mase-

† 'Pläkänycɔɔa: Grɛɛkɛ -kãɩɩɩɩɩɩ -mɩdooa 'mɩ 'i -jɩɩra: Nycɔsuaa †† JESUA -SUSU: Grɛɛkɛ -kãɩɩɩɩɩɩ -mɩdooa 'mɩ 'i -jɩɩra: «-susu ‡ MASEDOANɛ: Grɛɛsɛa 'bɩa 'pɛ -mɩdeɛa -kãɩ 'nyɩɩ bäsaa. †† ANYA: 'Bala -ɩɩ, Lukɛ ma 'pala -ɩɩ -mooloo wii «a» 'ɔ nö. 'Bala -ɩɩ nɩ, 'ɔ fala 'Pɔɔlɛ ɔma sɔkou.

doanɛa 'bre mi. A jɩɩ 'iin 'Pläkänycɔɔ were 'lɩ amɩ amã 'üün Nycɔsuaa 'Mufagogo 'sa.

Lidii 'palaa' 'nywli Filipɛbätã

¹¹Troasɛbätã a 'jra 'mu 'lɩ anya mi Samotrasɛa dugba 'lɩ. -Sɩɩ paa' anya 'tɔ Neapolisɛbätã. ¹²A sɔa' 'lɩ anya mi Filipɛbätã; 'ä -kãɩ -tɔɔɔkɩ 'kã 'jra Masedoanɛa -tutu -gãɩ. Rɔmɛnyüü dɔɩ kã 'ään 'wu bɩa. A -si 'lɩ jrүү 'kɔkɔmlɛ. ¹³-Fufɩɩpasɩɩ jɩãa' 'lɩ nɩ, anya 'cie bätã anya mi 'nie -gba -ɩɩɩɩ nyüü bibriea' Nycɔsuaa 'doo. A jɩã 'lɩ 'ñlɛgɛ -mölöö, 'ü trara. A nyra 'üün nya kuwãɩ, anya detre 'üün. ¹⁴'Dooa 'nyɩɩ bã Lidii, Tiratiirɛbätã 'ɔ sɔ. 'ɔ 'paa -fɩɩɩɩ deili kã 'peru 'buua 'peru. 'ɔ -träärãɩ Nycɔsua. 'Nyakli 'ɔ po ɩ, 'Pläkänycɔɔ nya jie 'ɔa bobowli 'klɩ 'ɔmä wiili 'Pɔɔlɛ 'saalɩ 'nyakɩpo 'cɩɩasa. ¹⁵'ɔɔ -be 'ɔa -gböö 'palaa' 'nywli nɩ, 'ɔnya bibie amɩ: «Be 'a jɩɩ 'iin 'sɩɩ 'n -träärãa' 'lɩ 'Pläkänycɔɔ wii, 'ba jɩ 'na -nyɛɛ 'amã 'lɩ 'prere.» 'ɔ ku amɩ 'klɩ anya 'nyie.

'Ü 'paa' 'Pɔɔlɛ nyra Silasɛ -jie 'lɩ Filipɛbätã

¹⁶Jrүү 'doo 'lɩ nɩ, a mö ɩ nycɔsuabibiefa 'wu, 'ñlɛkayɩɩa 'doo -fɛɛɛɛɛa' nyɔɔa -nyɛɛ 'jɩɩpa nya 'jɩɩra amɩ 'klɩ. -Gbrea -susua 'sɩɩ bã 'ɔɔn 'lɩ. 'A 'ɔa 'jɩɩpalã 'ɔ kãa' -be 'ɔ 'jãa' mölii 'kɔkɔmlɛ 'ɔa 'kamanyüüa -gu. ¹⁷'ɔ pre amɩ dɛɩ, amɔ -be 'Pɔɔlɛ, -be 'ɔ 'kɩpö: «-Taa nyüülü kua' -ɩɩ, 'Wusi Nycɔsuaa 'jɩɩpafenyüü 'ü bã! 'Ünya jɩ 'ümã amɩ †† 'nyufɩɩ 'amãa' fa -be 'amãa' 'lɩɩɩɩwɩ srara!» ¹⁸'Asɩ 'ɔ nöa' 'doo. 'Pɔɔlɛ sɩaa' 'ia -gu nɩ, 'ɔnya -sie 'ɔa 'pɛɩ kãɩ 'ɔnya -gbala -balususu: «Jesu 'Kriisɛa 'nyɩɩklɩ, 'cie 'ñɩɩɩɩ 'lɩ!» 'Köklesapɩɩ 'ünya 'cie. ¹⁹'ñlɛkayɩɩa 'ka-manyüü jɩea' 'saa 'üa möliiɩɩɩɩɩ nɛmä mi nɩ, 'ünya 'kɩɩa 'Pɔɔlɛ nyra Silasɛ 'ünya 'kuɛɛɛ 'üün 'kã 'ünya fa 'üün -jɩɩa 'lɩ -gãɩnyüü -nyɛɛ. ²⁰'Ünya -nyɩ 'üün -gumla kãɩ, 'ü -nɛma: «Ana bätãa nyüüa polu -taa juifɛnyüülü kua' -ɩɩ 'jɩɩra. ²¹Wiili 'nyɩa' amɔ Rɔmɛnyüüa -dɔ bã, i anyɩ nua' nɩ, 'ii 'ü 'kɩɩa nyüü!»

²²'Ia -gu -jɩɩa nya -träärã 'Pɔɔlɛ nyra Silasɛ 'cɩɩ -gba. -Gumɩɩ nya -gbala nyüü 'ü 'balɩ 'üa 'koti 'kã 'ü 'sɛɩɩ 'üün. ²³'Ü bɩaa' 'üün bɔɔɔku nɩ, 'ünya 'be 'üün -jɩɩnyuku -wãɩ. 'Ünya -gbala -jie -gbööa -gãɩɩɩaɩanyɔɔ 'ɔ -tu 'üün 'nyügba 'cɩɩasa. ²⁴'Ü -gbalaa' 'saa 'ɔmɩ nɩ, 'ɔnya pla 'üün klöö -mälã bää' 'lɩ 'mɩ 'leea 'mɩ, 'ɔnya 'pa 'üa bei 'lɩ kpö.

Nycɔɔ -glaraa' -jie -gböö -gba nyra 'ɔa -gböö toro Nycɔsua pɩɩ

²⁵-Gbia 'mä 'lɩmumrekãɩ mi nɩ, 'Pɔɔlɛ nyra Silasɛ bibie Nycɔsua -be 'ü brɛ. -Jɩɩnyüü -mülü 'nöö. ²⁶Fɩɩɩ, -tutu nya tɩtrɛ -gböösa, 'ünya -fɛ -jɩɩnyukua -fɩi -gba. 'A -ɩɩɩ tatiã 'fɩɩ ku 'nyɩa 'sara, -jɩɩnyüüa 'fɩɩa 'cɩ nya -jɩɩɩ. ²⁷-Jɩɩnyuku -gbagɩanyɔɔɔɔ nya tɛkã; 'ɔ jɩea' 'saa -jɩɩnyukua tatiãa 'fɩɩ 'a 'sara nɩ, 'ɔnya 'balɩ 'ɔa -jɩɩɩ 'ɔmä

†† amɩ: Grɛɛkɛ -kãɩɩɩɩɩɩ -mɩdooa 'mɩ 'i -jɩɩra: 'amɩ

'ka nyufa 'bla, 'ka plæ -jienyüü 'a f. 28 -Maa 'Pɔɔlə nya 'kpö -gböosa: «-Nyl nu -na nyufa dæ -gba! Ana 'fɔɔ bā -plu!» 29 -Jienyuku -gbaglaranyɔɔ nya -sɛ 'napɛ, 'knya fa -jiji 'knya pa, 'ka 'fɔɔ tɛɛ, 'knya blö 'Pɔɔlə nya Silasëa bei 'wu. 30 'Nya 'cie 'üün, 'knya 'bete 'üün: «'Na nyüü 'amɩ, dɛplɛɛ 'nëmä nu -bɛ 'mä 'lumlwɔ le?» 31 'Ü -nëma: «Toro 'Pläkänycɔɔ Jesu 'Kriisɛ † plɛ, -mɔ -bɛ -na -gböö 'mä 'lumlwɔ.» 32 'Ünya 'pala 'kɔɔ 'Pläkänycɔɔ wii -gba, 'kɔɔ -bɛ nyüülü kã 'fɔɔ bää' 'ka nyuku -wält. 33 'Ia -gbia 'döölää 'taun 'doolba 'mlɩ nu, -jienyuku -gbaglaranyɔɔ nya fa 'üün, 'knya 'kuɛɛ 'üa -fɛ. 'A -plu 'ü ku dotro 'ünya 'pa 'kɔɔ 'nɔwli, 'kɔɔ -bɛ 'ka nyüüa 'fɔɔ. 34 'Nya fa 'üün nyüköli, 'knya -nyɩ 'üün jijɛ. Dɔɔɔ nya 'bla 'kɔɔ, 'kɔɔ -bɛ 'ka -gbööa 'fɔɔ, 'bɛ 'kɔɔ toro Nyɔɔsua plɛ.

-Gumlanyüü 'baa' 'Pɔɔlə nya Silasë -jie 'lɩ

35 -Sɩɩ paa' nu, -gumlɛ nya blɔ 'sugɩ 'ü -gbala 'kɔɔ: «'Cɛɛ nyüülü -wält!» 36 -Jienyuku -gbaglaranyɔɔ nya ji 'knya -gbala 'Pɔɔlə -maa: «-Gumlɛlɛ nɩnɩ -a 'cɛɛ 'amɩ -wält 'amä mi. 'A 'mrɛɛ 'amä 'cie, amä mi -pio.» 37 -Maa 'Pɔɔlə nya -gbala 'sugɩnyüülü: «'Ünyɩ ana -gä -a -tu 'ünya bɔɔɔɔ amɩ -jɩɩ 'lɩ, -bɛ Rɔmɛnyüü a bā ††. 'Ünya 'pa amɩ -jie 'lɩ, 'a 'ii 'lɩ nu, 'ümä amɩ -sɩsɩ 'ümä amɩ -wältcɛɛ nu, 'i -nëmä 'saa -a bā! Abɩ 'üa 'mugbɛ ji 'ümä amɩ 'cie!» 38 'Sugɩ nya mi 'iin -gumlɛ -gbala. 'Ü 'nu' 'sɩɩ 'ü bää' Rɔmɛnyüü nu, ɲalɛ 'bla 'üün. 39 'Ünya ji, 'ünya 'cie 'üün -jie 'lɩ, 'ünya bibie 'üün 'ü 'cie bätä. 40 'Ü 'cie' -jie 'lɩ nu, 'ünya mi Lidiia -nyɛɛ. 'Ünya 'jä 'cɛɔnyüü, 'ünya 'jɩɩ 'üa 'klü 'ünya mi.

'Pɔɔlə -bɛ Silasë mia' Tesalonikëbätä

17 'Ü möa' nu, 'ünya -srörö Amëfipoli nya Apoloni-ibätä, 'ünya 'tɔ Tesalonikëbätä. Juifɛ kälä 'lɩ 'üa 'sraaplanyuku. 2 'Pɔɔlə nya pa 'üa -tɔɔɔɔ, 'sɩɩ 'kɔɔ nōa' a 'doo. 'Ümä -fɩflupasɩ 'wu tää 'wu nrörökali mi nu, 'kɔɔ nyra 'üün -toplo nyɔɔsuaɔɔkɔɔ 'mlɩ wii -gälɩ. 3 'Ü -gbala 'üün -bɛ 'kɔɔ srara 'üün 'sɩɩ 'Kriisɛl kã 'kɔɔ ta' -su 'jä -bɛ 'kɔɔmää' jäjänyüü -tɔɔɔɔ sɔ. 'Ü nɩnɩ: «Jesul kã -gä 'n -gbalaa' 'amɩ nu, 'kɔɔ bā 'Kriisɛ.» 4 'Üa -tɔɔɔɔ -möölö 'dara 'iin wii, 'ünya po 'Pɔɔlə nya Silasë -gälɩ. Grɛkɛnyüü 'kɔɔkɔmlɛ nya 'ɲlɛgɛ kpakü 'kɔɔkɔmlɛ bā ɩ bɩ 'üa -tɔɔɔɔ ü -träärää' 'lɩ Nyɔɔsua. 5 -Maa juifɛ 'nyɩ 'iin wii -a 'dara 'ünya -tu 'ia wasä. 'Ünya 'papla nyüülü -piea' 'nyifi mlɩ, 'ünya 'cɩcagbi kã -gba, 'ünya 'cakla bätä 'lɩ. 'Ünya pa Jasɔɔnɛä -gbööli, -bɛ 'ü 'bata 'Pɔɔlə nya Silasë 'ümä 'üün -gää -jɩɩ 'lɩ ja. 6 'Ünya 'lɩ 'üün jɩɩ nu, 'ünya 'kplä Jasɔɔnɛä 'klüa nɔ nyra -wɩjü -möölö, 'ünya fa 'üün bätäa 'wɩklɩnyüü. 'Ünya 'kpölkä: «Nyüülü kua' -pɩ, 'üü 'caklaa' nyüüa 'fɔɔ 'lɩ, 'a 'üü ji -tɛ, 7 'a Jasɔɔnɛl kɔɔ 'kuɛɛl 'üün! -Dɔɔɔ Sesaa 'paa' 'lɩ, 'a -taa

† 'Kriisɛ: -Taa -wäklöölä 'nyɩ grɛkɛ kätɩɔɔkɩ -mɩdooa 'mlɩ -a bā.
†† 'Üa -dɔ nɩnɩ, 'ünyɩ kã -a kã 'ümä 'üa 'brea nyɔɔ tuu bɔɔɔɔ. -Bɛ 'Pɔɔlə bā Rɔmɛnyɔɔ (Tɛ Akɛtɛ 22.25-29)

nyüülü kua' -pɩ 'fɔɔ blara 'uun 'klɩ, 'kã 'ü nō -maa 'ku -moloo bält kɔɔ 'ü 'dara Jesu.» 8 Wiili pa -jɩɩ nyra bätäa -gumlɛ -gba. 9 'Ünya -gbala Jasɔɔnɛä nyra 'cɛɔnyüü -mülü nu, 'ü 'pɛɛ lamanɩ -bɛ 'ümä 'üün -wält 'cɛɛ.

'Pɔɔlə nya Silasë mia' Bereebätä

10 -Gbia 'kaa' dotro nu, 'cɛɔnyüü nya fa 'Pɔɔlə nya Silasë Beree. 'Ü 'tɔa', 'ünya mi juifɛ 'sraaplanyüköli. 11 'Ia nyüüa plɛ 'na 'ünya -sɩ juifɛlü bää' Tesalonikëbätä 'wu, 'üa nyɔɔsuaawii nya fumö -gböosa. -Sɩɩ o -sɩɩ 'ü tɩtɩ nyɔɔsuaapɔɔkɔɔ 'mlɩ 'kã 'ümä 'iin 'jä ima 'daa wiili 'ü -gbalaa' 'üün ma bā 'cɩcasa. 12 'Ii kányɩ, 'üa -tɔɔɔɔ nyüü 'kɔɔkɔmlɛ nya toro Nyɔɔsua plɛ; 'palɩ grɛkɛɲlɛgɛ kpakü nya nyuberü 'kɔɔkɔmlɛ. 13 -Maa Tesalonikëa juifɛnyüü 'nu' -maa 'Pɔɔlə 'pala bɩ nyɔɔsuaawii Beree 'bre nu, 'ünya ji bɩ 'lɩ 'ümä nyüüa polu 'jɩɩ. 14 'A -plu 'cɛɔnyüü ku dotro 'ünya fa 'Pɔɔlə 'tanɩa 'pɛlɩ. -Maa Silasë nya Timotee tɔ 'lɩ. 15 Nyüülü fala ɩ 'Pɔɔlə nu, 'ünya fala 'kɔɔ falaa Ateɛnëbätä. 'Ü bɩaa' 'üün wii mlɩ -tutuku, 'ü -gbala Silasë nya Timotee ü ji sɔɔɔ nu, 'ünya 'blööɛɩ.

Wiili -sröröa' Ateɛnëbätä

16 -Bɛ 'Pɔɔlə -glaaraa' Silasë nya Timotee Ateɛnëbätäa 'mlɩ nu, 'knya -tu 'iin 'nyügba 'sɩɩ bätälää 'mlɩ 'sia' -wäsɩ. 'Ia -gu 'knya -tu 'cɛɛ. 17 'Ü mö juifɛ 'sraaplanyuku 'wu 'pɩɩɩɩ, 'kã 'kɔɔ -bɛ juifɛnyüü nya grɛkɛnyüülü -pupuaa' Nyɔɔsua -topo; -kã 'makatɩ 'klɩ 'kɔɔ -bɛ nyüülü 'kɔɔ jɩɩ' 'lɩ -sɩɩ -o -sɩɩ -topo. 18 'Kɩkɩɩnyüülü 'ü 'daraa' Epikuriinyüü nya Sëtoisényüü † nya 'kɔɔ -topo. -Möölö nō: «-Taa -yɛkänycɔɔ † nɩnɩ dɛɛ 'plɛɛ le?» -Möölö 'jä 'kɔɔ 'knya 'pa Jesua -gä nya 'sɩɩ 'kɔɔ 'kuaabɛ, 'ia -gu 'ü nō -maa: «'I -beere -pasa nyɔɔsuaa wiipanyɔɔ 'kɔɔ bā.» 19 'Ünya 'kplä 'kɔɔ 'ünya fa 'kɔɔ -gäträäräfalä 'ü 'daraa' Aleopajɛ ††. 'Ünya 'bete 'kɔɔ: «'Kɩkɩɩku dɛdrälä -jaa' nu, -mrɛɛ -a -gbala -plu amɩ wiili 'iibää? 20 'Be wiili a -kaapɩa' 'wli 'nu 'ii ja -na mlɩ. 'A 'bata amä 'ia -gbaa jɩɩ.» 21 Ateɛnëbätäa nyüüa 'fɔɔ nya nyɔɔgɩnyüülü bää' 'lɩ 'lee nu, 'ü ma dɔɔ 'üa 'taun a 'fɩɩɩ, 'ü ma 'saalɩ wadɛdrɛ -bɛ 'ü ma po bɩ 'iin 'nyakli.

22 'Pɔɔlə nya 'nyüglö Ateɛnëä -gätunyüü ††† -tɔɔɔɔ 'knya -gbala 'üün -maa: «Ateɛnënyüü 'amɩ, 'n jɩɩ 'iin 'sɩɩ 'a -pupuaa' 'ana nyɔɔsuaɩ -gböosa. 23 'N -sröröa' 'ana bätä nu, 'n 'jä -plɩlɩ 'a -pupuaa' 'ana nyɔɔsuaɩ, 'nya 'jäɩ -gbɔsätöwlö 'döä -gälɩ -jɩɩradii 'doo: «NYɔɔSUALɔ

† Epikuriinyüü nya Sëtoisényüü bā kã 'cɛɔ kpakü 'kɔɔ 'Pɔɔlə 'taun 'lɩ. 'Ü nɩnɩ Nyɔɔsuaa -gbuu 'nyɩ ana 'blɩ -gba -a bā. †† Grɛkɛwii 'lɩ 'iibä «'kɔɔnyɔɔ», 'sɩɩ nyɩsɩ kää' -yɛ -bɛ 'kɔɔ 'kɔɔa' diili kã 'fɩɩ 'jääa'. 'Üa -nyɛɛ nu, wii bäsaa 'ii 'Pɔɔlə jɩɩ -maa 'nyɩ dɛtɛ 'imɩ 'lɩgɩasa -a. ††† ALEOPAJÉ: Ateɛnë 'dugba 'döä 'nyɩ bäsaa. 'A -nyɛɛ 'üa -gätunyüü ma trara. 'A -gätunyüüa -jɩɩlälä nu, 'ää 'ü 'dara 'saa. †††† ATEENËÄ -GÄTUNYÜÜ: Grɛkɛwii 'lɩ 'iibä: «Aleopajɛa nyüü». Ateɛnëä bätäa 'dugba 'döä 'nyɩ bäsaa. 'A -nyɛɛ 'üa -gätunyüü ma trara. 'Iibä bɩ -gätunyüüa -jɩɩa 'nyɩ.

ANYLA' JRE †. Nyksual 'a nöa' 'saa' 'a -pupuaa' nı, 'a 'ka -gä 'n 'paa. ²⁴ Nyksual nua' -tutu nyra diili kä 'fu' baa' -tutu -gäl, 'a 'ka 'ba -tutu nyra cea 'Pläkänyc. 'Cnyl ku 'cecnycälä nyc 'paa' 'a -wäl -a. ²⁵ 'Cnyl 'bata 'bata -a nyc 'mä 'ca wiigba kälä -beere 'surl dæ 'maki la' 'cnc, 'be 'ca 'mugbe 'cnc -nyæ 'lbbänyüüa 'fu' 'klä, fiofio -fufly nyra diia 'fu' ††. ²⁶ Ny 'doo' 'c -srörö käl 'cnya nu nyüüa -glügbüa 'fu, 'ümä -tutua 'fuca -gäl ku. 'C ble 'üa jrüü, 'cnya nyaka -plul 'ü nēmää' ku -tutu -gäl. ²⁷ 'C nu 'iml 'kä nyüü 'mä 'Pläkänyc †'bata, 'ümä 'cnc jä 'ü ma bubre 'kä; -be 'cnyl 'l ana -trurucba nyc 'doo derl -a turcl, ²⁸ 'be

'cnc kányrl -be a fio, -be a scwckou -be a bä 'plä 'wu.

'Asl 'ana 'bubrunyüü -möölö -gba:

A bä bla 'ca 'jü ††.

²⁹ Ama bä Nyksuaa 'jü nı, a -nēmä Nyksua -sika -wäse 'klı -a 'papla, a -nēmä 'cnc 'kpcskkaa -wäse 'aie 'täkä 'klı -a 'papla. Dæe nycba bobowli nyra 'ca 'srekäkaku nua', a -nēmä 'æen Nyksua 'klı -a 'papla. ³⁰ 'I 'saa' 'klı nı, Nyksua 'cere 'ia 'fu, 'be nyüü 'nyl kä wiili 'ü nöa' -a jre. -Mlatı nı, 'c -gbala -pca 'fuca nyüüa 'fu' 'ü kä 'ümä -balu 'pie, ³¹ 'be 'c -tu 'l jrüülü kä 'mlı 'cmäa' nyüüa 'fuca -gä tu 'cıcasa 'l. Ny 'doo' 'c 'baal 'cnc 'c -nyl 'iin käl. 'Taur 'l 'c 'baa' 'cnc jäjänyüüa 'bre nı, 'c srara 'cnc nyüüa 'fu, 'ümä 'iin jä 'surl 'cnc Nyksua 'baal.»

³² Nyüü 'nua' 'kä «jäjänyüü 'mä 'kuaabre sc» nı, -möölö srörö 'Pcclë, -be -möölö nö -maa: «-Taa wiili kua' -pı -saal nı, anya 'scwck -mı 'nyaklipoa.» ³³ 'Ia -gu 'Pcclë nyc sc 'üa -truruc. ³⁴ 'Aslæ, -möölö nyc blö 'cnc -gäl 'ünya toro Nyksua ple. 'Üa -trurucba bä Ateenä -gätunyc 'doo †† 'ü 'daraa' Deniisë, nyra 'hlu 'doo 'ü 'daraa' Damalisë; nyüü -möölö nyc bäl bla.

'Pcclë 'palaa' nyksuaawii Koræentëbätä

18 'I -sia' nı, 'Pcclë nyc sc Ateenäbätä, 'cnya mi Koræentëbätä ††. ² 'Cnya 'jä juifënyüü 'doo 'cnc 'ü 'daraa' Akilasë, Pccontëa -tutu -gäl 'ü -glooro 'cnc. 'Cnc -ka sc la' Italiia 'bre, 'c -be 'ca 'hlu Prisiilë 'cnc. 'Ku kpacölö 'ü 'daraa' Kloodë nı, 'cnya -gbala juifëa 'fu' 'ü sc Rcmë, 'ia -gu 'ü 'cnc 'l. 'Pcclë nyc kla 'üün -gbötü 'l. ³ -Be 'ü nyra 'cnc -fææa' 'jrupa 'döo nı, 'c nyra 'üün nyc kuwäl, 'cnya -fejrupa. 'Üa 'jrupalä 'ü kää' nı, mlfia -tetu 'ü ma 'paa. ⁴ 'Asl -fuflypasrl jrää' 'l nı, 'Pcclë -be juifënyüü nyra græekënyüü -toplo 'üa 'sraaplanyukua -wäl, 'surl cmäa' nu -be 'ümäa' 'ca 'papawii 'klınyiere 'ii 'c 'bata.

† Ateenänyüü nu -gbsatöwölölä 'be 'ü boboa' 'ü nı, nyksua 'doo -beeredë bäl; 'nyl 'cnc jre -a jre. -Be üma 'nyl 'iin nu -a nu nı, nyksual 'ümäa' -trı nı, 'cnya 'üün 'cre -gba -trääräa; 'i -nēmä 'üün käl -a 'nara. †† Akëtë 7.48; 1 'Ku 8.27; Esaii 42.5 † 'Pläkänyc: Græekë -kätıpcckı -mıdooa 'mlı 'i -jıra: Nyksua †† Græekëa 'bubrunyüü 'cnc 'ü 'pa 'iml, 'ii 'Pcclë -gbala 'üün: Epimëniidë nyra Aratsë. †† ATEENÄA -GÄTUNYC 'DOO: Græekëwii 'l 'iibä: «Aleopajëa nyc 'doo.» ††† KORÆENTËBÄTÄ: Akaiiabrea bätä kpacü bäsaa, ä 'troro Græesë 'pel. 'Ia bätäläa 'mlı nyüü ma -sümlö, äa 'mlı -balua -gu, äa 'nyrl mi.

⁵ Silasë nyra Timotee 'ciea' Masedoanë -be 'ü jia' 'l nı, -Susu nyc 'tuto 'Pcclë ††, 'cnya 'saral juifë 'surl Jesu baa' 'Kriisë. ⁶ Juifënyüü 'nyl 'cnc 'cast -a -nyl, 'ünya -jeyre 'cnc. 'Ia -gu 'Pcclë nyc -gbcplc 'l 'ca 'koti ⁸ 'cnya -gbala 'üün: «Abia 'ana -toru -gbc 'ana 'wli 'kä! 'Mcm 'nyl 'l 'mlı -a bä! 'Bala 'saar -gäl nı, nyüülü 'nyl juifë bä, 'üa -nyæ 'n mö.» ⁷ 'C scä' -plı nı, 'cnya mi nyc 'dooa nyuku -wäl, 'ca 'nyrl bä Jusëtusë ††, 'c -trääräl Nyksua. 'Ca nyuku bä juifëa 'sraaplanyuku -gba. ⁸ -Be 'sraaplanyukua 'wliklanyüü 'doo 'ü 'daraa' Krisëpusë nı, 'c toro 'Pläkänyc ple, 'cnc -be 'c -gböööa 'fu. Koræentënyüü 'kckmlelü 'nua' 'iin 'wli nı, 'ünya toro Nyksua ple, 'ünya 'pala 'nıwli.

⁹ -Gbiara nı, 'Pläkänyc nyc ja 'Pcclë sanyü 'nyü -gäl, 'cnya -gbala 'cnc -maa: «Nale 'nyl 'bla -mı, 'pawii 'doo, -nyl 'kpla 'mä! ¹⁰ 'N bä -mı derl. Ny 'cnc -nēmä -mı -a 'kpla 'cmä -mı -gbi -gba nu, 'be 'na nyüü -sümlö -taa bätäläa 'mlı.» ¹¹ 'Cnya ku 'üa -nyæ -su 'doo -söplü -uundoo, -be 'c 'kpla nyüü nyksuaawii.

'Taur 'l juifë werea' 'Pcclë tropina 'l

¹² 'Taur 'l Galicnc bä kää' Akaiia -goftanëma nı, juifënyüüa 'fu nyc trara 'Pcclëa -gu, 'ünya fa 'cnc -gäträäräfa 'wu. ¹³ 'Ü nı: «Ny 'cnc kua' -pı, 'cnc 'tuto nyüü 'ü -pupua Nyksua -pasasa, 'surl -dc 'nyl' -gba.» ¹⁴ 'Pcclë nyc l wii 'paa -maa Galicnc nyc -gbala juifë: «-Wooi juifë 'amı, 'ima 'da l bubcgbı kpacü nı, 'nyaa l 'amı 'nyaklıpo la' 'mufasa. ¹⁵ -Maa 'i bää' wapa, nyra 'nyrl -gälta -toploku nyra 'ana -dc nı, 'ana wii bäsaa. 'Nyl 'bata 'ia ni wiili kua' -pı -gätunycba bábäku -a!» ¹⁶ 'Cnya pre 'üün -gäträäräfa 'wu. ¹⁷ 'Ia -gu græekënyüüa †† 'fu nyc 'kpla juifëa 'sraaplanyukua 'wliklanyüü, Sotæenë; 'ünya bcrc 'cnc -gäträäräfa 'wua 'mugbe. 'Inyl Galicnc dæ -gbaa -a nu.

'Pcclë 'blöoa' Anticwsc derl

¹⁸ 'Pcclë nyc -si -plı jrüü 'kckmle. 'Cnya sc 'cecnycüüa -truruc, 'cnya 'jra 'mu 'l 'cnya mi Sirii 'bre. Prisiilë nyra Akilasë bä 'cnc -gba. 'C nēmää' mi nı, 'c kpla 'ca 'wli Senereebätä, 'be 'c 'surl 'kä ††. ¹⁹ 'C 'cnc 'Efesëbätä nı, 'cnya l Prisiilë nyra Akilasë, 'cnya pa juifëa 'sraaplanyuku -wäl -be 'c nyra juifë -topo. ²⁰ 'Ünya bibie 'cnc -si 'üa -nyæ jrüü -jie, -maa 'cnyl 'nyie -a 'nyie. ²¹ 'C nēmää' mi nı, 'cnya -gbala 'üün: «'N kä 'mä -glıglıslë jöa' Jerusaleemë 'jära ††. -Maa Nyksua ma 'nyie 'nyaa

††† -Susu NYA 'TUTO 'Pcclë: Græekë -kätıpcckı -mıdooa 'mlı 'i -jıra: «'Pcclë nyksuaawii 'dooa 'jrupa 'cnc 'kä § -GBcPLC 'L 'CA 'KOTI: 'Jä wiili -jıraa' -pckı -wäl Akëtë 13.51 †† Jusëtusë: Græekë -kätıpcckı -mıdooa 'mlı 'i -jıra: «Titiusë ††† græekënyüü: -Taa waklöölä 'nyl græekë -pckı -mıdooa 'mlı -a bä. †† 'SRı 'SRı 'MÄA' NYKSUA 'CıCAGı -GBA NU: Juifëa -nyæ nı, nyc ma 'surl Nyksua 'surl -Dc -gbaa' nı, 'cnyl 'böbö 'ca 'hıeı -a, 'aie 'cnyl 'mlı kaklanu -a. 'Iı 'l 'c nēmä ku ku 'kä wiili kä -gu 'c 'surl' nyc nrörö, 'fwck -a jı 'cmä 'hıeı 'böbö -be 'cmä -gbc 'sa Nyksuaanyuku kpacı -wäl (Ncncbrë 6.5-18

††† 'N kä

ana -nyεε dεrɪ 'blööa.» ʼɔ 'wlaraa' nɪ, 'ɔnya 'jra 'mu 'lɪ 'ɔnya 'cie Efesē. 22 ʼɔ 'cerea' Sesareebätä 'ɔnya 'jra Jerusalemē 'ɔmä 'ceɔnyüü 'trεε. ʼɔnya ɔ 'lɪ 'ɔnya mi Antioɔsē. 23 ʼɔ -sia' 'lɪ jrüü jie nɪ, 'ɔnya srörö 'sɔɔwu bätälēa mlɪ: 'ɔnya -srörö Galasii nyra Filigia 'bre, -be 'ɔ 'jrara 'wunyerenyüüa 'fɔɔa 'klü.

Apolosē bā kaa' Efesēbätä nyra Korēentēbätä

24 Juifēnyüü 'doo 'ü 'daraa' Apolosē nya ji Efesēbätä, 'ɔ bā Alesandriinyüü. ʼɔ jre deteku -be 'ɔ jre nyɔsuaawii 'mufasa. 25 'Ü srara 'ɔɔɔ 'Pläkānyɔɔɔ 'nyufɔ nɪ, 'bala 'lɪ -gälɪ 'ɔ fumlö nyɔsuaawii -gböösa, -be 'ɔ 'kplɔ nyüü 'Pläkānyɔɔɔ † wii 'mufasa. -Maa Jaan a 'dooa 'nɔwlipa-paku 'ɔ jre. 26 ʼɔma 'pala juifēa 'sraaplanyüköli 'wu wii, ɳale 'nyl 'bla 'ɔɔɔ 'bla -a. ʼTɔn 'lɪ Akilasē nyra Prisillē poa' 'ɔɔɔ 'nyakli nɪ, 'ünya fa 'ɔɔɔ 'üa -nyεε 'ünya 'kplɔ 'ɔɔɔ Nyɔsuaa 'nyufɔ 'ɔɔɔɔ.

27 ʼI -sia' nɪ, Apolosē 'bata 'ɔmä Akaiia 'bre mi. 'Ceɔnyüü nya 'jrara 'ɔɔ 'klü, 'ünya fa 'wunyerenyüülü bāa' 'lɪ -ɔɔɔ 'ümä 'ɔɔɔ 'lɪkɔεε. ʼɔ 'ɔɔa' 'lɪ nɪ, 'ɔnya ji nyüü 'kɔɔɔmlɪlɪ toroa' Nyɔsua ple -gba 'ɔɔ -gbinanakua -gu. 28 Nyɔsuaa 'klüa 'nyrɪklɪ, 'ɔ 'ɔɔɔ juifēnyüüa 'klɪ. ʼɔnya nu nyɔsuaawii 'ɔnya srara 'üün 'sɪrɪ Jesu bāa' 'Krisisē.

'Pɔɔlē mia' Efesēbätä

19 ʼTɔn 'lɪ Apolosē -ka bāa' Korēentēbätä nɪ †, 'Pɔɔlē nya -srörö Asiia 'blɪlɪ 'dugbē bāa' 'ɔnya 'ɔɔ Efesēbätä, 'ɔ jrä 'lɪ 'wunyerenyüü -mölöö, 2 'ɔnya 'bete 'üün: «ʼTɔn 'lɪ 'a toroa' Nyɔsua ple nɪ, 'Nyüna -Susu 'cere 'amɪ -gälɪ?» ʼÜ -nēma: «ʼSɪrɪ 'Nyüna -Susu 'mä 'lɪbāa 'mugbe anyl 'iin 'wli -a 'nu!» 3 ʼɔnya 'bete 'üün: «-Asɪ 'a 'pala 'nɔwli le?» ʼIibāa' 'üün nɪ: «ʼSɪrɪ Jaan 'paaa' nyüü 'nɔwli.» 4 ʼIibāa' 'Pɔɔlē nɪ: «ʼɔɔɔɔɔ, Jaan 'paa ká nyüülü 'piea' -balɪ 'nɔwli, 'ɔnya -gbala 'üün ü ká 'ümä nyɔɔɔɔ nēmāa' 'ɔɔɔ 'klɪtroro plɔtoro, 'ɔ bā 'Krisisē † Jesu †.» 5 ʼÜ bāa' 'ɔɔɔ 'nyaklipopoku nɪ, 'ɔnya 'pa 'üün 'nɔwli 'Pläkānyɔɔɔ Jesua 'nyrɪklɪ. 6 'Pɔɔlē nya 'pie 'üün klugbē -gälɪ, 'Nyüna -Susu nya 'cere 'üün -gälɪ; 'ü 'paaa' nyüüa wiiia 'kaun 'kaun -be 'ü 'saalt wiili Nyɔsua 'paa 'üün mlɪ. 7 ʼÜ bā nyüü -pu -be 'sɔɔɔ 'samadεε.

8 'Pɔɔlē nya mi juifēa 'sraaplanyuku 'wu, 'ɔ 'pawii nyɪbesa -söplü tää. Nyɔsuaa 'kamaplāa -gä 'ɔ 'pala nyüü -gba 'ümä Nyɔsua 'klɪ 'nyiere. 9 -Maa 'üa -tɔrupɔɔɔ nyüü -mölöö 'snyakliwli, 'ünyɪ wiili 'ü 'saalt wii -a 'dara; 'ü 'paa 'Pläkānyɔɔɔ 'Nyufɔa bubɔnyrɪ. ʼIi kányrɪ 'Pɔɔlē nya ɔ 'üün dεrɪ 'ɔ nyra 'wunyerenyüü nya bereklɪ. Jrüü o jrüü 'ɔ 'kplara 'üün nyɔɔ 'dool 'ü 'daraa' Tiranusē 'ɔɔ -suku -gbööli. 10 ʼI nrörö nrörö -sɪ 'sɔɔ, 'ká nyüülü kua'

'mä -glɪsglɪslɪ jöa' Jerusalemē 'jära: -Taa waklüülü 'nyl greekē -kätɔɔɔɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bā. † 'Pläkānyɔɔɔ: Greekē -kätɔɔɔɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jjra: Jesu †† Tε wiili -jjraa' Akētē 18.1 † 'Krisisē: -Taa waklöölä 'nyl greekē -kätɔɔɔɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bā. †† Matiö 3.11; Marékē 1.4,7-8; Jaan 1.26-27

Asiia -tutu -gälɪ, -ká juifēnyüügreekēnyüü, 'üa 'fɔɔ 'nu 'Pläkānyɔɔɔ Jesua wii 'wli †.

Sekefaa 'jüa wii

11 'Pɔɔlēa klugbē Nyɔsua -srörö kälɪ -be 'ɔ nō plek-lɪkalawii kpakü. 12 ʼIi kányrɪ, 'ü dɔɔɔ dapɪalē nyra 'pakatɪdapelē -fεa' 'ɔɔɔ -gba 'wu, 'ká 'ü 'pie 'üün -wusub-lanyüü -gälɪ, 'ká 'ü 'puɔ -be -balusisi 'cecie 'üün 'lɪ ††.

13 ʼIi kányrɪ juifēlɪ -piiea', 'ü prea' -balusisi nɪ, 'Pläkānyɔɔɔ Jesua 'nyrɪ 'ü nō -be 'ü pre -balusisili bāa' nyüü -gälɪ. ʼÜ ma nō: «Jesulɔ ká -gä 'Pɔɔlē 'paaa', 'ɔ 'nyrɪklɪ -gu a †† -gbala 'amɪ: 'Ba 'cie!» 14 Nyüülü ma nōa' 'iin nɪ, juifēa -gbɔsaperunyɔɔɔ kpaköb 'ɔ 'ü 'daraa' Sekefa, 'ɔ 'jü -uunsɔɔɔ bāsaa. 15 -Balususulu nya -gbala 'üün: «ʼN jre Jesu, 'n jre nyɔɔɔɔ bāa' 'Pɔɔlē; -maa 'amɔɔ nɪ, nyüü 'plεε 'a bā le?» 16 Nyɔɔɔɔ -balususu bā 'a' 'lɪ nya -plöörö 'üün -gälɪ, 'ɔnya 'kplɔ 'üün 'ɔnya nu 'üün -gbig-ba. ʼɔnya ɔɔɔ 'üün ɔɔɔ -a 'ba 'üün -toru 'lɪ; 'üa -gbag-bapolu nya -gö nyuku -wälɪ 'ünya fɔ. 17 Juifēnyüü nyra greekēnyüülü ká 'fɔɔ bāa' Efesē 'nu wiili nröröa' 'wli. ʼɳale nya 'bla nyüüa 'fɔɔ, -be 'ü 'buala 'Pläkānyɔɔɔ Jesua 'nyrɪ.

18 'Kɔɔɔmlɪ bā nyüülü toroa' Nyɔsua plea -tɔrupɔɔ 'ü 'saa -pɪa; 'ü 'saalt -balulɪ 'ü nua'. 19 ʼÜa -tɔrupɔɔɔ -mülü 'klaaa' -gēglä nɪ, 'ünya 'büto 'üa -ɔɔɔɔɔ, 'ünya 'pütö 'iin nyüüa 'fɔɔa 'klɪ. ʼÜ -täsaä' 'ia 'fɔɔa 'peru nɪ, 'ia 'pɔɔɔsika a möliiejua -diia -glɪugböö -diiglu -diigböö (50 000) §. 20 ʼAsɪ 'Pläkānyɔɔɔ wii -gbaala -pɔɔa 'fɔɔ 'ká, -be 'i ká 'klüa 'doo.

NYɔSUA A 'MUFAGOGO -GBAALA -PLɔA 'FLɔ 'KÄ

19.21-28.31

-Gbutugbutu blö Efesēbätä

21 ʼIa 'fɔɔ -sia nɪ, -Susu 'tuto 'Pɔɔlē 'ɔ 'pɪ Masedoanē nyra Akaiia -tutu -gälɪ 'ɔmä Jerusalemē 'lɪ mi. ʼɔ -nēma: «ʼIma 'wlara nɪ, 'n ká 'mä Rɔɔmē mi.» 22 'Pɔɔlē nya blɔ 'ɔɔ -gbajinyüü 'sɔɔ Timotee nyra Erasētē Masedoanē; 'ɔɔɔ nɪ, 'ɔnya tɔɔ -kätɪ Asiia 'blɪ -gälɪ.

23 ʼA 'ia 'taun 'doolua 'mlɪ -yrε kpaki blö 'Pläkānyɔɔɔ 'Nyufɔa wii -gälɪ. 24 Nyɔɔ 'doo bā ká 'lɪ 'ɔɔ 'nyrɪ bā Demetriusē, 'pɔɔɔsika 'ɔ ma bla. ʼɔ ma bla dii susu 'i ja-jra Atemesēa §† 'wlitraranyuku kpaku. ʼɔɔ -be 'ɔɔ nyüü ma 'jäa mölii 'kɔɔɔmlɪ. 25 ʼɔnya 'papla nyüülü ma nōa'

†† 'Pläkānyɔɔɔ Jesua wii 'wli: Greekē -kätɔɔɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jjra: 'Pläkānyɔɔɔ wii 'wli ††† Akētē 5.15-16 Piceerä 'mugbe ma nō 'samaa -saragbili. ††† a: Greekē -kätɔɔɔklɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jjra: 'n § ʼIa möliili -beere 'sɪrɪ nyɔɔ -fεa' 'jrupa -sia -glɪɪ -uunsɔɔɔ -sɪ -pu (150). §† ATEMESÉ: 'Njékawāse bāsaa, 'εε bā Atiimē; ü nɪnɪ ε bā 'plāa 'yio. 'εε 'ü ma trarawli 'üa papladii 'mä 'lɪmlɪwɪ, 'üa mlaa fugbē 'mä 'na. -Wāsele 'ü 'dara Dianē lateenwii 'lɪ.

'ml 'ia -gu, 'n -srörö 'ia 'ml. ²⁰ 'A jre 'iin, wiili 'naa', i nēmää' 'am' 'känytgla, 'nyl 'am' 'iin -gba -a -sisre: 'n -gbala 'am' 'iin, 'nyaa 'kpuara 'am' -jria 'l' nyra 'ana nyēka -wäl. ²¹ 'N -gbala juifē nyra greekē ü 'pie 'üa -balu 'ümä Nyosua 'liträärä, 'ümä ana 'Pläkänycw Jesu 'Kriisē † pletoro. ²² 'Amc 'n -gbala, 'Nyüna -Susu nnta 'kpcw -a mi Jerusaleemē. Wiili nēmää' -nyee 'ml -gäljra 'nyl 'iin jre -a jre. ²³ Wiili kää 'doo 'n jrea' n, bätä o bätä 'nēmää' -srörö n, 'Nyüna -Susu -gbala 'ml 'surl -jie nyra -sul -glaraa' 'l' 'ml †. ²⁴ 'Na 'klä 'nyl 'na 'nyü -gäl -gbaa -a kälä. I kää' -gbaa n, 'iibä -a 'wlara dcrw 'l' † 'jrupalä bää' 'na 'klul ä 'Pläkänycw Jesu -nyla' 'ml käl: -a 'sal' 'Mufagogolä 'paa' Nyosuaa -gbinanakua -gä.

²⁵ «-Be 'n jre 'iin c, 'amcwc kää 'fw 'n -pia' -gäl -be 'n 'saa Nyosuaa 'kamaplää -gää -gogo n, 'a -ka -nēmä 'na 'klul -a 'jä. ²⁶ 'Ti känyrl, 'saarla -sru 'l' 'n -gbala 'am: 'ana -toru 'nyl 'na käl -a bää. ²⁷ 'Be 'nyl 'am' wii -gba -a -sisre; 'n srara 'am' wiili kää 'fw Nyosuaa 'bataa'. ²⁸ 'Ti känyrl 'ba -tre 'ana nyüfē, 'ba -gäälä nyüülü kää 'fw 'Nyüna -Susu -nyla' 'am' käl 'nyü -gba, 'surl nycc -glaara -bablējü -gäl. 'Ba bää Nyosuaa 'ceca †† 'nyöligälänyüü; 'ca 'Jua 'mugbea -toru 'c nu 'cnya -su 'üün. ²⁹ 'N jre 'iin 'surl ama toroa' 'l' -gäl klaklamlaa 'mäa' 'ana -tcrw pala, 'ü -nēmä -bablējüa nyateru -a 'jä. ³⁰ 'Ana 'mugbea -tcrw nyüü nya 'wusca 'kää 'ünya 'l' -gbagble -gä 'sa, 'ümä 'cecyüü 'nyufw 'wu 'ba. ³¹ 'Ti känyrl 'ba tekä 'cucasa, 'ba jre 'sa 'n -si -sü tää -sru -be -gbia 'nyl 'nyüglö -a 'nyüglö, 'n 'wuö -be 'n -gbala 'am' wiili Nyosua 'bataa'.

³² «'Na -wlajü 'am' †, 'köklesaplu c n, 'n tle 'am' Nyosua nyra wiili 'paa' 'ca -gbinanakua -gä käl. 'A wiili nēmä 'am' 'klü -nyl, 'ii 'mä bla 'am' -jaaa -nyl nyüülü kää 'fw 'c -gää' 'kla 'ml. ³³ Nyccw mölii, nyccw -sika, nyccw 'kotu, 'inyl 'na ple -a fa. ³⁴ 'Ana 'fw jre 'iin, 'na wlu 'uu -fēēē 'jrupa -be 'n 'paa 'cwc -be nyüülü 'nyraa 'üün 'nyēēā' a -gä. ³⁵ 'Ja 'fw n, srara 'n sara 'am' 'surl a kää' amää' 'sa 'jrupa -fe -gböosa, amä -mülü 'nyla' dēē kää -gbaji, -be 'n 'paa 'am' ple wiili 'Pläkänycw Jesu 'pa kää': «-Ama -nyl, 'ia -jcrw -sümlö 'unya -si 'kää 'ümä -ml -nyl 'wu.» »

³⁶ 'Pcwlē baa' wii 'papaku n, 'cnya 'pakotifli 'c nyra 'üün nya bibie Nyosua. ³⁷ 'Üa 'fw 'dugu 'ünya jijrö 'cwc -gba -be 'ü -gbere 'cwc. ³⁸ Wiili paa' 'üün -gba -gböosa n, 'iibä: «'A -ka -nēmä 'ml -a 'jä.» 'Ünya fala 'cwc falaa, 'ünya 't' 'mu -gba.

'Pcwlē 'jraa' Jerusaleemē

21 A nyra 'üün 'cwc scrcwa' -gba n, anya 'jra 'mu 'l' anya -götrökl' anya mi Kccsē. 'Ja -srlgbaa' 'kää anya 't' Roodē, 'i -sia' anya 't' Patara. ² A jrä -plu 'mu, 'ē

† 'Kriisē: -Taa waklöölä 'nyl greekē -kätpcwkl -midooa 'ml -a bää. †† Akētē 21.4,11 † dcrw 'l': -Taa waklüülü 'nyl greekē -kätpcwkl -midooa 'ml -a bää. †† Nyosuaa 'ceci: Greekē -kätpcwkl -midooa 'ml 'i -jira: «'Pläkänycw nyra Nyosuaa 'ceci». †† 'Na -wlajü 'am: -Taa waklüülü 'nyl greekē -kätpcwkl -midooa 'ml -a bää.

mö Fonisiia 'pel, anya 'jra anya mi. ³ A möa' n, a jä dugbalä 'ü 'daraa' Siiprē ana kumla 'pel, anya -si anya mi Siriia 'bl' -gäl. Anya 'cere Tiirēbätä, 'be 'ii 'mu 'mä l 'ea -pöoti 'cere. ⁴ A 'jää' 'cecyüü n, anya -si 'l' jrüü -uuncw. -Susu nya -srörö 'üün käl 'ünya -gbala 'Pcwlē cnyl 'jra Jerusaleemē. ⁵ 'Ja jrüülü -sia' n, anya mi. 'Üa 'fw nyra 'üa 'hlögē nyra 'üa 'jü, 'ünya fala am' falaa 'ünya 'tcrw am' bätä 'mäkl. 'A -plu, 'tanie 'mäkl, a 'pala kotifli, anya bibie Nyosua. ⁶ Anya scrcwgba, anya 'jra 'mu 'l; 'ünya 'blöo 'üa -nyee derl.

⁷ Anya sc Tiirē anya 't' Tolemee, 'a -nyee ana 'nie 'kla 'kouscwku blara. Anya 'treē -wlajülü bää' 'l. Anya -si 'üün jrüü 'doo -gba. ⁸ 'Ja -srlgbaa' 'kää n, anya †† mi anya 't' Sesareebätä. A 'tca' n, anya pa Filipēa nyüköli 'ii a ku. 'Cw bää Nyosuaa 'mufagogosanycc, 'c bää Jerusaleemēa nyüü -uuncw 'ü 'baa' 'l' 'üa -tcrw ††. ⁹ 'Cw ma kää 'hlökayörü mlcw, 'ünyl nyberu -a jre. Wiili Nyosua -gbalaa' 'üün 'ii 'ü 'saal.

¹⁰ Anya -si 'l' jrüü 'kwcwmlē. Nyosuaamlpalanycc 'doo, 'ü 'daraa' Agabusē 'c sc Judee 'cnya ji §. ¹¹ 'Cw jrää' -plu am' n, 'cnya dcrw 'Pcwlēa -pētu 'wu 'cnya kpaśa 'ca 'mugbea 'dari nyra 'ca bei, 'c -nēma: «-Jäst 'Nyüna -Susu -gbaa': «Nycw kää' -pētulü kua' -p' n, 'asu juifē 'mä 'cwc kpaśa Jerusaleemē, 'kää 'ünya 'cwc nyüülü 'nyla' juifē bää käl -nyl.» » ¹² A 'nua' 'iin 'wli n, amc -be bätälää 'cecyüü nya bibie 'cwc cnyl mi Jerusaleemē. ¹³ 'Cw -nēma n: «Deplēē kää -gu 'a 'wuö -be 'a 'bata' 'na 'klüa 'ljäräku le? 'N -ēlere, -mäa 'na kpaśakua 'dooa -gu -a, -maa 'mä 'num' Jerusaleemē järä 'Pläkänycw Jesua 'nyrlkla -gu.» » ¹⁴ A jrea' 'saa anyl 'l' -a bla amä 'ca 'jru 'bla n, anya 'cere 'cwc -wäl. Anya -nēma: «Abta wiili Nyosua 'bataa' nrörö!»

¹⁵ 'Ja jrüülü -sia' n, anya -te ana -pöoti, anya 'jra Jerusaleemē. ¹⁶ Sesareea 'cecyüü nya fala am' bla. 'Ünya fa am' nycc 'dooa -nyee, 'cwc 'ü 'daraa' Mēnasccw, Siiprēa 'bl' -gälä nycc. 'Ti a ku; 'c bää' 'cecyüü 'i 'a 'lwlē.

'Pcwlē nyra Jerusaleemēa 'cecyüüa 'wli 'kla nyüü traraa'

¹⁷ A 'tca' Jerusaleemē n, 'cecyüü nya 'kuēel am' dcrusa. ¹⁸ -Srl paa' n, 'Pcwlē nyra amc nya mi Jaakēa -nyee. 'Ceci tagbüa 'fw trara 'l. ¹⁹ 'Cw 'treēā' 'üün n, 'cnya blöplē 'cnya -gbala 'üün 'jrupalä Nyosua -fēēēā' nyüülü 'nyla' juifē bää -tcrw.

²⁰ 'Ü 'nua' 'iin 'wli n, 'ünya 'buala 'Pläkänycw †. 'Ünya -gbala 'Pcwlē: «'Ana -wlaju, -nyl 'jää 'surl juifē 'kwcwmlē toroa' Nyosua ple -a; 'ü -trääräl -Dc -gböosa. ²¹ 'Ünya 'nu 'surl -kpuaraa' juifēnyüülü kua' nyüülü 'nyla' juifē bää 'bl' -gäl, -be -gbaalaa' 'üün ü 'pie Moiséa -Dc: ü 'n' 'bö 'üa 'jü, ü 'n' -trääräl juifēa -dc. ²² Deplēē amä nu le?

††† anya: Greekē -kätpcwkl -midooa 'ml 'i -jira: 'Pcwlē nyra amc bää' 'ca -gba ††† Akētē 6.5; 8.5 § Akētē 10.8 †† 'Pläkänycw: Greekē -kätpcwkl -midooa 'ml 'i -jira: Nyosua

'Kasa 'ūnya traraa 'be † 'ūnya 'nua 'sɪrɪ baa' -plu. ²³ 'Ii kānyɪ wiili a nēmāa' -mɪ -gbala, 'ii -a -nu. Nyūū mɔw bā ana -tɔrɔpɔ, 'ū 'sɔrɪ waklūū 'dooa 'nyɪklɪ. ²⁴ Fa 'ūmɪ nyra 'ūūn 'mä -gbafuto, 'kä -pɛɛɛ 'ümä 'wli kpla ††. 'Ia 'taɪn 'lɪ nyūūa 'fɔɔ nya 'saa jrea wiili 'ū 'nua' 'wli -na -gu 'nyɪ 'ɔɔɔ -a bā. 'Ümä 'saa jre 'sɪrɪ -na 'mugbɛ -träärāa' 'lɪ -Dɔ. ²⁵ -Maa dɛɛɛ bāa' nyūūlū 'nyɪa' juifē bā ü toroa' Nyɔsua plɛ nɪ, a -jɪjra 'ūūn 'wu anya -gbala 'ūūn wiili a -tua' 'lɪ: 'ü kā 'ümä -gbɔsajjiri -wäsɪa -gba ɛɛɛ, 'ü 'nɪ ji -toru, 'ü 'nɪ ji mɛɛɛ 'nyɪa' -plɛlɪ 'bölö, 'ü 'nɪ nu -sagbili Nyɔsua 'nyɪ 'bataa' ‡.»

²⁶ -Sɪrɪ -gbaa' 'kä nɪ, 'Pɔɔlɛ nyra nyūūlū nya mi 'ūnya -futogba. 'Ōnya pa Nyɔsuaanyuku kpaku -wält, 'ɔnya -gbala 'ūūn 'doorodoo 'taɪn 'lɪ 'üa -gbafuto jrūū 'mäa' blö nyra 'taɪn 'lɪ kā 'mlɪ 'ümāa' Nyɔsua -gbɔ 'sa.

'Ü 'nyüglöa' 'Pɔɔlɛ Nyɔsuaanyuku kpaku -wält

²⁷ 'Ia jrūū -uunsɔɔlūa bɪarafa 'wu nɪ, Asiia juifē nya 'jära' 'Pɔɔlɛ Nyɔsuaanyuku kpaku -wält. 'Ünya 'tuto nyūū 'kɔkɔmɛ, 'ü 'kpla 'kɔkɔ. ²⁸ 'Üa 'kpökpöwiiia 'mlɪ 'ü nɪnɪ nɪ: «Israɛɛlɛnyūū 'amɪ, 'ba ji! 'Ba -jäa nyɔɔkɔɔ 'kɪɪaraa' -pɔɔa 'fɔɔ, 'ɔ -gbalaa' nyūū 'ūnyɪ -träärälɪ ana -Dɔ nyra -plɪlɪ kua' -pɪ! 'Ōnya pla 'nɪmɪ grɛɛkɛnyūū ana papapɔ, 'ümä 'lɪ -fre pla!» ²⁹ 'Be 'ü 'jära' 'kɔkɔ bätä 'kɔ -be ɛfɛsɛnyɔɔkɔɔ 'ü 'daraa' Trofimē ††; 'üa plɛɛ 'ɔ pla 'Pɔɔlɛ Nyɔsuaanyuku kpaku -wält. ³⁰ Jerusalemä bätäa 'fɔɔ nya sɔwɔ 'änya 'nyüglö, 'ūnya ji püpö 'lɪ 'ūnya 'kpla 'Pɔɔlɛ 'ūnya 'kuɛɛɛ 'kɔkɔ -fälɪ, 'ūnya 'pa dotro Nyɔsuaanyukua tatia.

³¹ 'A 'taɪn 'lɪ 'ü 'bataa' 'ɔa 'bablaku nɪ, 'a -plu 'sugɪaaka-manyɔɔ 'nu 'sɪrɪ Jerusalemä 'fɔɔ 'caklaa' 'lɪ. ³² 'Kökle-saplɪ 'kɔnya 'papla 'ɔa 'sugɪa nyra 'üa 'cifu -gba 'ūnya fɔ 'ūnya ji 'lɪ. Nyūūlū 'jäa' 'kamanyɔɔkɔɔ nyra 'sugɪa nɪ, 'ūnya 'nyüglö 'Pɔɔlɛa kɔkɔkɔ. ³³ 'Kamanyɔɔkɔɔ nya 'tɔ 'ɔa -gba 'kɔnya 'kpla 'kɔkɔ, 'kɔnya -gbala 'ɔa nyūū 'ü nu 'ɔɔ 'kɔkɔ 'ü kɔɔa 'kɔkɔ. 'Ōnya 'bete nyūūlū nyɔɔkɔɔ 'ɔ bāa' nyra dɛɛɛ 'ɔ nöa'. ³⁴ -Maa -mölö ma bälɪ 'üa ni 'ü 'paa; -yrɛa -gu 'kɔnyɪ 'lɪ -a bɪa 'ɔmā 'ɔɔɔa 'wli 'nu, 'ia -gu 'kɔnya -gbala 'sugɪanyūū 'ü fa 'kɔkɔ 'sugɪanyuku kpaku -wält. ³⁵ 'Ü nyra 'kɔkɔ 'kɔa' nyukumɛmla 'klɪ nɪ, 'sugɪanyūū nya dɔɔkɔ 'kɔkɔ 'wu nyūūa 'ɔɔɛa -gu. ³⁶ Nyūūa 'fɔɔ prɛ 'kɔkɔ dɛɪɪ -bɛ 'ü nö: «Ba 'bla 'kɔkɔ!»

'Pɔɔlɛ -gbalaa' Rɔmēa 'sugɪa 'kamanyɔɔ

³⁷ 'Taɪn 'lɪ 'sugɪanyūū 'bataa' 'sugɪanyuku kpaku -wält 'papɪaku nɪ, 'Pɔɔlɛ nya -gbala 'kamanyɔɔkɔ: «'N 'mɛɛɛ -a -gbala -mɪ wiijie?» 'Iibāa' nyɔɔkɔ nɪ: «-Yii -paa grɛɛkɛwii? ³⁸ -Mää -mɔ 'nyɪ Ejiipɛtɛnyɔɔkɔ bea' nyūūa -tɔrɔpɔ -yrɛ -taa jrūūlūa 'mlɪ -a? -Mää -mɔ faa' toufun-yūūa -diipu (4 000) -aaga 'lɪ -a?» ³⁹ 'Iibāa' 'Pɔɔlɛ nɪ:

† 'Kasa 'ūnya traraa 'be: -Taa waklūūlū 'nyɪ grɛɛkɛ -kätɪpɔɔkɔ -mɪ dooa 'mlɪ -a bā. †† Tɛ Akɛtɛ 18.18

«Juifɛnyɔɔ 'n bā. Tarɛsɛnyɔɔ 'n bā, Silisiia -tutu -gälɪ, bätälä kānyɪ möa' 'mufasa 'äa -glügɔnyɔɔ 'n bā. 'N bi-bie -mɪ, sɔ 'mɪ -gba -a 'pala nyūū wii -gba.»

'Pɔɔlɛ 'saa' 'lɪ 'sɪrɪ 'ü -tua' 'kɔkɔ -gbagblɛ -gälɪ

⁴⁰ 'Sugɪa 'kamanyɔɔ nya 'nyie. 'Pɔɔlɛ nya 'nyüglö nyukumɛmla 'klɪ, 'ɔnya to nyūū 'daru 'klɪ. 'Üa 'fɔɔ nya 'kpla 'mä. 'Ōnya 'pa Ebröowii 'kɔnya -gbala nyūūlū -maa:

22 «'Na -wɪajü 'amɪ, 'na tuu 'amɪ, 'ba po 'mɪ 'nyakli 'mä 'amɪ -gbala.» ² 'Ü jrea' 'saa Ebröowii 'lɪ 'ɔ pala 'ūūn wii -gba nɪ, 'ūnya bā 'wu -tuuan. 'Pɔɔlɛ -nɛma: ³ «Juifɛnyɔɔ 'n bā, Tarɛsɛbätä 'ü -glooro 'mɪ, Silisiia -tutu -gälɪ. -Maa -pɪ Jerusalemä 'n 'buala. Gamaliɛɛlɛ 'kɔ bā kā 'na -sukumase. 'Ō 'kpla 'mɪ 'sɪrɪ ana tuu -dɔ bāa'. 'Maa fumö Nyɔsuaa -gu, 'sɪrɪ 'ana 'fɔɔ bāa' -plɪ 'saarɪ. ⁴ 'N nu nyūūlū kā 'fɔɔ ma prɛa' 'Pläkányɔɔa 'Nyufɔ -gbi -gba, 'nyaa 'bla -mölö. 'Maa kɔɔa 'ɲlɛgɛ nyra nyɪberü 'kä 'maa 'paa 'ūūn -jie 'lɪ. ⁵ -Gbɔsaperɪnyɔɔ kpakö nyra tagbū jre 'iin 'sɪrɪ 'i bāa' 'ɔɔɔa. 'A 'üü -nyɪ 'mɪ -kɔkɔ 'mä 'iin juifɛa -wɪajülü bāa' Damasɛbätä fa 'mä 'ɛɛɛnyūū 'kplakpla 'mä 'ūūn Jerusalemä ja 'ümä 'ūūn 'kɔkɔ.

'Pɔɔlɛ -gbala nyūū 'sɪrɪ 'ɔ toroa' Jesu plɛ

⁶ «-Sɪrɪ 'mä 'lɪ 'mumrekalɪ mi nɪ, 'n -kanyɪ 'lɪ Damasɛbätä dɛɪɪ -a tuɲɔ, fuun, 'nape kā -taru -sɔɔkɔa' 'wu nya sɔ ɛɛɛ 'ɛnya ɲuala 'mɪ -gälɪ. ⁷ 'Nyaa blö, -bɛ 'n nö 'papawii 'doo 'wli, -bɛ 'i nö: «Sɔɔlɛ, Sɔɔlɛ, dɛplɛɛ kā -gu -nö 'mɪ -gbigba le?» ⁸ 'Nɛma: «Ō bälɪ le, -mɔ 'Pläkányɔɔ?» 'Iibāa' 'kɔkɔ: «Nasareɛtɛnyɔɔ Jesu 'n bā, nyɔɔkɔ -nöa' -gbigba.» ⁹ Nyūūlū falaa' 'mɪ 'jä 'napeɛ, ɲale nya 'bla 'ūūn ††, -maa 'ūnyɪ 'nu 'papawii 'wli -a. ¹⁰ 'Nɛma nɪ: «'Pläkányɔɔ, -asɪ 'nyaa nu le?» 'Pläkányɔɔ nya -gbala 'mɪ: «Sɔwɔ -a mi Damasɛ! -Nya 'lɪ nyɔɔ jrāa 'kɔnya -mɪ wi-ili kā 'fɔɔ -kää' -mäa' nu -gbalaa.» ¹¹ -Be 'nyɪ 'jäa' 'kä 'napeɛa ɲuanɲakua -gu nɪ, 'na -mölö nya 'kpla 'na 'daru, 'nyaa 'mä Damasɛ 'ɔ.

¹² «Nyɔɔ 'doo bā kā 'lɪ, 'kɔ 'ü 'daraa' Ananiasɛ. 'Ō -träärälɪ Moisea -Dɔ, juifɛlū kā 'fɔɔ bāa' 'lɪ 'lee 'paa 'ɔa 'ɔɔɔ 'nyɪ. ¹³ 'Ōnya ji 'na -gba, 'kɔnya -gbala 'mɪ: «'Na -wɪa-ju Sɔɔlɛ, abɪa -na 'nyü 'jäkä!» 'A -plu 'n ku dotro 'nyaa 'jäkä, 'nyaa 'jä 'kɔmɪ. ¹⁴ 'Ō -nɛma nɪ: «Ana tuu Nyɔsua 'a kā 'lɪ -mɪ 'ba, -mä wiili 'ɔ 'bataa' jre, -mä 'Kɪgányɔɔ 'jä, -bɛ -mä 'ɔa mɪa wii 'wlinu, ¹⁵ 'be wiili kā 'fɔɔ -nɛmäa' 'jä -bɛ wiili kā 'fɔɔ -nɛmäa' 'wlinu nɪ, -kä -mä 'iin nyūūa 'fɔɔ -gbala. ¹⁶ Dɛplɛɛ -ka -glaaa le? Sɔwɔ, we 'Pläkányɔɔa 'nyɪ 'kä -paa 'nɪwli, 'kä nö 'imɪ -na -balu 'mä kpɛträ.»

¹⁷ «'Nyaa 'blö Jerusalemä dɛɪɪ, 'taɪn 'lɪ 'n bibiea' Nyɔsua Nyɔsuaanyuku kpaku -wält nɪ, wii nya ji 'mɪ 'nyü -gälɪ. ¹⁸ 'Nyaa 'jä 'Pläkányɔɔ, 'kɔnya -gbala 'mɪ: «'Sosowu -a 'cie Jerusalemä, 'be wiili -nɛmäa' nyūū -gbala 'na -gu nɪ, 'ü -nɛmä 'iin wii -a 'dara.» ¹⁹ 'Nɛma:

†† ɲale nya 'bla 'ūūn: -Taa waklūūlū 'nyɪ grɛɛkɛ kätɪpɔɔkɔ -mɪ dooa 'mlɪ -a bā.

‘Pläkányö, ‘üa ‘mugbe jre ‘iin ‘sru ‘maa -piiea’ ‘üa ‘sraa-planyëka -wält -be ‘maa ‘kplaaa’ nyüülü toroa’ -mü ple, ‘maa ‘paaa’ ‘üün -jie ‘l, -be ‘maa -gbaaa’ ‘üün -gbalefu -gält. ²⁰ -Be ‘taun ‘l ‘ü -gblcaa’ -na ‘lsanyöc Etieënëa -toru ‘kä n, ‘na ‘mugbe ‘nyüglö kä -plu. ‘Ü ‘blaaa’ ‘kcn n, ‘i kä kä ‘mü ‘tu, ‘mcc blö kä ‘nümü nyüülü ‘blaaa’ ‘kcn, ‘üa ‘koti kält. ²¹ ‘Ü -nëma n: ‘Mi! ‘Kpaun ‘n blö -mü nyüülü ‘nyla’ juifë bä, ‘üa -nyee.»

‘Pcälë ‘daaa’ Römënyöc ‘üa

²² Nyüü po wiili ‘Pcälë ‘paa’ ‘nyaklipo po, -maa ‘ü ‘täa’ -taa ni wiili -gält n, ‘ünya -gboloml, ‘ü -nëma: ‘A ‘ba ‘samaa nyöc -tutu -gält! ‘Ünyl -fälkusa -a bä!» ²³ ‘Ünya ‘kpö, ‘ü be be ‘üa ‘koti cäl ‘ü ‘jrra ‘mlu cäl.

²⁴ ‘Suglanyüüa ‘kamanyöc nya ‘daa ‘ü pla ‘kcn ‘suglaa nyuku kpakua -wält, ‘ü -gbagba ‘kcn -gbalefu -gält ‘cmä ‘lisa dëe kä -gu nyüü nöa’ ‘saa -be ‘ü -gboloa’ ‘kcn -gält. ²⁵ ‘Ü kpasaa’ ‘kcn n, ‘Pcälë nya ‘bete ‘suglanyöc kua’ ‘ca -gba: ‘Nyöc bäa’ Römënyöc ‘ü ma -kaanlu ‘ca -gä -a -tu n, -d nnta ‘ü ‘mre ‘ü bctrc ‘kcn -gbalefu?»

²⁶ ‘Suglanyöc ‘nua’ ‘iin ‘wli n, ‘knya mi ‘knya -gbala ‘ca ‘kamanyöc -maa: ‘Nn! -Tre -na nyufa, -maa nyöc kua’ -p, Römënyöc ‘üa!» ²⁷ ‘Suglaa ‘kamanyöc nya jirrö ‘Pcälë -gba ‘knya ‘bete ‘kcn: ‘-Gbala ‘mü -a ‘jä, Römënyöc bä?» ‘Ü -nëma: ‘-Yee!» ²⁸ ‘Kamanyöc nya -gbala ‘kcn -maa: ‘Möc n, mölil ‘kckmle ‘n ‘sa ‘fucwu ‘nyaa ‘mä Römënyöc bä.» ‘Iibäa’ ‘Pcälë: ‘-Be ‘mcc n, ‘n -glooroa’ dotro ‘ia nyöc ‘n bä!» ²⁹ ‘Köklesapl, nyüülü kä ‘fuc bä la’ ‘ca -gba ‘ümä la’ ‘kcn -gbalefu bctrc nya ‘nyenyregält. ‘Suglaa ‘kamanyöc jrea’ ‘saa Römënyöc ‘Pcälë bä -be ‘ü kpa a ‘kcn n, njae nya ‘blaa ‘mü.

‘Pcälë mia’ -gätunyüü kpaküa -nyee

³⁰ ‘Suglaa ‘kamanyöc ‘bataa’ ‘cmä wiili kä -gu juifë ‘nyl ‘nyiea’ ‘Pcälë, ‘ia ‘cäcäsa’ ‘jä n, ‘ia -gu -sru -gbaa’ ‘kä n, ‘knya ‘daa ‘ü -jejie ‘Pcälë. ‘Ünya we -gböcäpernyüü kpakü nyra ‘üa tropina ‘la nyüüa ‘fuc. ‘Ünya ‘daa ‘ü ja ‘Pcälë, ‘knya -tu ‘kcn -saple ‘l.

23 ‘Pcälë nya tē juifëa tropina ‘la nyüü ‘kl ‘ü -nëma: ‘Na -wläjü ‘am, Nyöcäsa ‘nyrlä -gu ‘nyl ‘na -susu -fre -a pla -a ji ‘saarl -gält; ‘na plē ‘nyl -taaral -a ‘ia -gu.» ² -Gböcäpernyöc kpaköb ‘ü ‘daraa’ Aniasä nya -gbala nyüülü bäa’ ‘Pcälëa -gba ‘ü ‘pa ‘ca ‘mäkl ‘kpa. ³ ‘Iibäa’ ‘Pcälë n: ‘-Möc Nyöcäsa nëmä bctrc, ‘kcn -gälubl nyuku ! -Möc n, -Dca ‘nyrla -gu ku -p -mä ‘na -gä -tu, -be -nyl -trääräl ‘um -a, ‘kä -gbala nyüü ‘ü bctrc ‘m!» ⁴ ‘Iibäa’ nyüülü bä la’ ‘Pcälëa -gba n: ‘Nyöcäsa -gböcäpernyöc kpakö -nö ‘saa -jree!» ⁵ ‘Pcälë -nëma n: ‘Na -wläjü ‘am, ‘nyl ‘ü ‘iin -a jre ‘sru ‘kcn bäa’ -gböcäpernyöc kpakö, ‘be nyöcäpckku nnta: Nyöc ‘nyl kä -a kä ‘cmä ‘ca -glügböa ‘cifa -gu bubwii ‘pa ††.»

† ‘Ia ‘taun ‘l n, Israelëa bätäa nyëkalë kä -gält bubla’ n, ‘kck dii ‘ü nö ‘kä ‘ü ‘blaa -plul -gält. ‘Papla Matjö 23.27-28

⁶ ‘Pcälë jrea’ ‘saa juifëa tropina ‘l bä bta Sadusinyüü nyra Farisinyüü n, ‘ia -gu ‘knya -gboloml ‘ü -nëma: ‘Na -wläjü ‘am, Farisinyöc ‘n bä, Farisinyöc -gu ‘mü †. Dëe kä -gu ‘n jrea’ ‘saa jännyüü nya -sru ‘kuaabre cca n, ‘ia -gu ‘ü -träärä ‘mü -gä -gält!» ⁷ ‘Ü -gbaa’ ‘saa n, -yre kpaki nya blö Sadusinyüü nyra Farisinyüüa -tctrc, -jria nya ‘bölöta. ⁸ Sadusinyüü nnta jännyüü ‘nyl cca ‘kuaabre -a, -be ‘aanjë nyra -susu ‘nyl ‘plä ‘wu -a bä. -Maa -mä ‘sü ‘inyl bä Farisinyüüa -nyee †. ⁹ Nyüü nya ‘kpölkä -gböosa. -Döcplanyüü ‘doorodoolü bä la’ Farisinyüüa -tctrc nya cawu ‘ü -nëma: ‘Wiili nyöc nua’ i bubwii anyl ‘jä ‘imü ‘wu -a; -be ima bä -susu ‘aie ‘aanjë ma ‘pala ‘kcn wii -gba n, a nyra Nyöcäsa ‘nyl totrowl ‘plö †.» ¹⁰ -Be ‘blaru fumöa’ n, njae nya ‘bla ‘suglaa ‘kamanyöc ‘ü -p ‘Pcälë ‘lkcäe ‘kucere ‘ü -p jä. ‘Ünya -gbala ‘ca ‘suglanyüü ‘ü mi ‘ü ‘ba ‘Pcälë -jria -tctrc ‘kä ‘ü fa ‘kcn ‘suglaa nyuku kpaku -wält. ¹¹ ‘Ia -gbiara n, ‘Pläkányöc nya ji ‘Pcälëa -gba, ‘knya -gbala ‘kcn: ‘Pcälë, ‘palüklü -o; ‘sru -paaa’ ‘na -gä Jerusalemë, ‘asü -mä bta ‘na -gä ‘pa Römë.»

Juifënyüü toa’ ‘Pcälë -gbasi

¹² -Sru paa’ n, juifënyüü ‘doorodoo nya ‘nönröwli. ‘Ünya ‘sru -maa ‘ü ma -kaanlu ‘Pcälë ‘bla ‘ü -nëmä dëe -a ji, ‘ü -nëmä bta ‘n -a ‘mlaa. ¹³ Nyüülü nua’ ‘ia ni wiili n, ‘ü -si nyüüa -glucöc -gba. ¹⁴ ‘Ünya mi -gböcäpernyüü kpakü nyra tagbüa -nyee, ‘ünya -gbala ‘üün -maa: ‘A ‘sru, ama -kaanlu ‘Pcälë ‘bla, a -nëmä dëe ‘mü -a ‘pa. ¹⁵ ‘Ia -gu, ‘ba ‘nönröwli ‘am -be tropinanyüü ‘cöc, ‘kä ‘a -gbala ‘suglaa ‘kamanyöc, c ja ‘amü ‘kcn -jria ‘l -sraakäp ††; ‘ba n ‘sru ‘a ‘bataa’ ‘amäa’ ‘ca wiili dëe ‘mufasa. Amöc n, anyl ‘kcn ‘blaa ‘fucwu ‘kä ‘knya ‘cä.»

¹⁶ ‘Pcälëa -wladiaa ‘ju ‘nua’ wiili ‘ü ‘pala ‘üa ‘kpeel ‘wli n, ‘knya mi ‘suglaa nyuku kpaku -wält, ‘knya -gbala ‘iin ‘Pcälë. ¹⁷ ‘Pcälë nya we ‘suglanyüüa ‘cifa ‘doo, ‘knya -gbala ‘kcn: ‘Fala ‘julc kua’ -p ‘kamanyöc -nyee, bäl ‘cmä ‘kcn -gbala.» ¹⁸ ‘Ünya fala ‘kcn ‘ca ‘kamanyöcöc -nyee, ‘ü -nëma: ‘-Jienyöc ‘Pcälë we ‘mü, ‘ü -nëma -a jara ‘julc kua’ -p -na -nyee, wii bäl ‘cmä -mü ‘iin -gbala.» ¹⁹ ‘Kamanyöc nya ‘kpla ‘julca ‘daru ‘ü nyra ‘kcn nya berekl ‘knya ‘bete ‘cmü: ‘Wii ‘plæ bäl le?» ²⁰ ‘Iibä: ‘Juifë ‘nönröwli ‘ümä -mü -gbala -mä -p ‘üün ‘Pcälë ja tropina ‘l -beere ‘sru ‘ümäa’ ‘ca -gbaa -gä ‘lgbasa ‘ümäa’ ‘ään dëe ‘mufasa. ²¹ -Maa -nyl ‘dara ‘iin wii! Nyüüa -glucöc bä ‘üa -tctrc, ‘cöc ‘ü -glaaa’. ‘Ü ‘sru, ‘ü -nëmä dëe -a ji, ‘ü -nëmä ‘n -a ‘mla üma ‘nyl ‘kcn ‘bla -a ‘bla. -Glaaa ‘ü -glaaa, -mä ‘nyie ‘ia ‘doo tuc ‘l.» ²² ‘Kamanyöc nya -gbala ‘julc -maa: ‘-Nyl -gbala nyöc ‘sru -gbaalaa’ ‘mü ‘samaa wii -o!» ‘Ünya ‘cäe ‘kcn -wält ‘knya mi.

†† Egëcöc 22.27 † Akëtë 26.5; Fillpënyüü 3.5 †† Matjö 22.23; Marëkë 12.18; Lukë 20.27 †† a nyra Nyöcäsa ‘nyl totrowl ‘plö: Grëkë kätupckü -müdooa ‘mlü ‘i -jira: ‘-be ima bä -susu ‘aie ‘aanjë ma ‘pala ‘kcn wii -gba le?» ††† -sraakäp: -Taa -wäklöölä ‘nyl grëkë kätupckü -müdooa ‘mlü -a bä.

²³ Kamanyō nya we 'ba 'suglaa 'kamanyūua -trɔpɔɔa 'cifu 'kɔɔ, 'ɔ -nēma: «'Ba 'papla 'suglaa -gluɔpu (200) -gba nyra 'suglalē kuāa' -sɪ -gālɪ, 'ūa -gluɔtāa -bɛ -pu, nyra -mūlū 'paaa' 'die, 'ūa -gluɔpu, 'ūmā Sesareebātā mi -gbiaraa -gliiibeɪ -uumlɔɔ 'lɪ †. ²⁴ 'Ba -nyɔgla bɪa 'Pɔɔlēa ni -sɪ kǎ 'imā 'kɔɔ -gbōtō 'sɪrɪ dɛɛ -plɔ' 'kɔɔ nu, 'amā 'kɔɔ -gumla Feliisēa -nyɛɛ fa.»

'Pɔɔlē 'ɔɔa' -gumla Feliisēa -nyɛɛ

²⁵ -Jāa wiili 'kamanyōɔɔ -jɔɔraa' -pɔɔkɔɔlɔa 'mlɪ:

²⁶ 'Mɔɔ Klodē Lisasē 'mɔɔ -jɔɔra -gumla kpakō Feliisē 'wu. 'N 'trɛɛ -mɪ! ²⁷ Nyɔɔkɔɔ kua' -pɪ nɪ, juifēnyūū 'kplɔ 'kɔɔ 'ūmā ɪ 'kɔɔ 'bla. 'N 'nuā' 'sɪrɪ 'ɔɔ bāa' Rɔmēnyɔɔ nɪ, 'nyaa fa 'sugla, 'nyā 'balɪ 'kɔɔ mlɪ. ²⁸ Wiili -tɛɛ 'ū 'daaa' 'ɔɔ nuā, 'ii 'n 'bata ɪ 'mā jre, 'nyaa fa 'kɔɔ juifēa tropinanyūū 'lɪ. ²⁹ 'Nyaa jresaa 'ūa -dɔɔa wii 'ū 'ma 'kɔɔ -gālɪ 'kǎ. -Maa -pasawii 'nyɪ 'lɪ -a bǎ i kǎ -gu 'ūmāa' 'kɔɔ 'bla, 'aiɛ 'ūmāa' 'kɔɔ -jie 'lɪ 'pa. ³⁰ 'N 'nuā' 'sɪrɪ juifē toa' -gbasi nɪ, 'a -plɪ 'n ku 'nyaa ja 'kɔɔ -na -nyɛɛ. 'N -gbala nyūūlū 'nyɪ 'nyiea' 'ɔɔ -gu, 'ū jɪ -na -nyɛɛ 'ūmā -gālɪ 'sasra. 'A 'na -jraarafa ††.

³¹ 'Sugla nya nu wiili 'ɔɔ daaa'. 'Ūnya dɔɔɔ 'Pɔɔlē 'wu, 'ūnya fa 'kɔɔ Antipatrisēbātā -gbiara. ³² 'Ia -sɪrɪ paa' nɪ, -mūlū 'nyɛɛa' bei nya 'blōō 'suglanyuku kpaku -wālɪ dɛɪ, 'ūnya 'cɛɛɛ -mūlū bāa' -sɪ -gālɪ -wālɪ, 'ū nyra 'Pɔɔlē nya mi. ³³ 'Sugla -mūlū bāa' -sɪ -gālɪ 'ɔɔa' Sesareebātā nɪ, 'ūnya -nyɪ -pɔɔkɔɔlɔ -gumla kpakōlɔ, 'ūnya srara 'kɔɔ 'Pɔɔlē bɪa. ³⁴ -Gumla nya -tāsā -pɔɔkɔɔlɔ, 'kɔɔnyā 'bete 'Pɔɔlē -tutu 'pɛɛ kǎ -gālɪa nyɔɔ 'ɔɔ bāa'. 'ɔɔ 'nuā' -maa Silisii 'pɛ -gālɪ nɪ, ³⁵ 'ɔɔ -nēmā: «Nyūūlū 'nyɪ 'nyiea' -mɪ ma jɪ nɪ, 'nyaa -mɪ 'betea -mā 'lɪsa.» 'ɔɔnyā -gbala 'sugla 'ū -gāälä 'kɔɔ 'nyioḷi Ercōdēa -gbōōli ‡.

-Gālā -träärāa' Feliisēa 'klɪ

24 Jrūū -gbōō -sia' nɪ, -gbɔɔsɛpɛrɪnyɔɔ kpakō Aniasē nya jɪ, 'kɔɔ -bɛ tagbū nyra -gbigbanyɔɔ 'ū 'daraa' Tɛrētulē. 'Ū jɪ 'Pɔɔlēa nunugbi Feliisē 'kɪsrara. ² 'Ūnya we 'Pɔɔlē, Tɛrētulē nya 'bōsrō 'kɔɔ -bɛ 'ɔɔ saalɪ ɔ: «'Na nyɔɔ kpakō, -na 'nyɪrɪklɔ -gu nyra wiili -ciicia' ana 'plälä kua' -pɪa 'mlɪ nɪ, 'ia -gu ana 'plä bǎ 'wu -pio. ³ Nyɔɔ kpakō Feliisē, -pɪa o -pɪa, 'taun a 'fɪ 'lɪ, a jre -na 'mufagbi, 'ii kǎnyɪrɪ a 'trɛɛ -mɪ. ⁴ -Maa a -pɪa' -mɪ 'taun -gbasie 'sɔɔwɪ nɪ, -na -gbinanakua -gu nɪ, wiili a nēmāa' klūū 'sɔɔ klūū tāā 'klɪba amāa' -mɪ -gbala nɪ, po 'iin 'nyakli 'cɪ-casa. ⁵ -Taa nyɔɔkɔɔ kua' -pɪ nɪ, 'ɔɔa plɛ 'kpōrō. 'ɔɔ ja juifēnyūūa 'fɪɔa -trɔpɔɔ nyra 'plāa 'mli -yrɛ kpaki; 'kɔɔnyā bǎ Nasareetēnyūūa 'cɛɛɔ 'wɪklɪa nyɔɔ. ⁶ 'ɔɔ 'bata 'ɔmā 'nɪmɪ 'lɪ Nyɔɔsuaanyuku kpaku 'sa, anyā 'kplɔ 'kɔɔ. Amā ɪ ana -dɔɔa 'sa 'ɔɔa -gǎ tu ††. ⁷ -Maa 'kamanyōɔɔ 'ū 'daraa'

† -GBIARAA -GLIIBEI -UUMLOO 'Lɪ: Greekēwii nō: «-gbiaraa -gliiibeɪ tāā 'lɪ.» †† 'A 'na -jraarafa: -Taa waklūūlū 'nyɪ greekē -kātɔɔkɔɔ -mɪdooa 'mlɪ -a bǎ. ‡ ERCCDĒA -GBÖÖLI: Greekēwii nō: «Ercōdēa pretɔarē». -Gumlagbō bāsaa. Ercōdē Kpakō, 'kɔɔ 'pa āän. †† 'A 'mā ɪ ana -dɔɔa 'sa 'ɔɔa -gǎ tu: -Taa waklūūlū 'nyɪ greekē -kātɔɔkɔɔ -mɪdooa 'mlɪ -a bǎ.

Lisasē jɪ 'kɔɔnyā 'ba amɪ 'kɔɔ kǎɪ 'klɪsa ††. ⁸ 'ɔɔnyā 'daa 'Pɔɔlēa wii ma bǎ -mooloa pleklɪ nɪ, 'ɔɔ jɪ -tɛ -na -nyɛɛ †††. -Na 'mugbɛ -ama 'bete 'kɔɔ nɪ, -nyā 'saa jreā 'sɪrɪ wiili kǎ 'fɪ a 'saalɪ bāa' 'cɪcasa.»

⁹ Juifēnyūū nya 'nyiere 'kɔɔ -gālɪ; 'ū -nēmā: «'Asɪ 'i bǎ.»

'Pɔɔlē 'sasraa' -gālɪ

¹⁰ -Gumla nya -nyɪ 'Pɔɔlē wii, 'Pɔɔlē nya dɔɔɔ 'daru 'wu, 'ɔɔ -nēmā nɪ: «'N jreā' 'iin 'ia -sɪ kǎ, 'sɪrɪ -mɔ -tuuāa' 'plälä kua' -pɪ -gǎ; 'ii -nyɪ 'mɪ 'klū 'mā 'na nɛ 'pɛ -gālɪ 'sasra. ¹¹ -Mrɛɛ -a -baata 'ia 'cɪcasa -bɛ -mā 'iin 'jǎ. 'I -kaanjɪ jrūū -pu jrūū 'kɔɔ -gbasi, 'nyaa mi Jerusalemē Nyɔɔsua bibrie. ¹² Nyɔɔ 'nyɪ 'mɪ 'blaru mlɪ -a jrǎ Nyɔɔsuaanyuku kpaku -wālɪ. Nyɔɔ 'nyɪ 'mɪ 'klɪkɪkladetu mlɪ -a jrǎ. Nyɔɔsuaanyuku kpaku -wālɪ o, 'sraaplanyēka o, bātāa 'mlɪ o, 'mā kǎa' -pɪ jɪ 'n -kaapɔɔ 'samaa wii nu. ¹³ 'Ūnyɪ 'lɪ -a bɪa 'ū srara -mɪ -plɪ wiili 'ū -tua' -plɪ 'mɪ -gālɪ 'ia 'cɪ-casa. ¹⁴ 'Cɪcasa 'n -gbala -mɪ, nyūūlū 'ū werea' 'Pläkānyɔɔ 'Nyufɔ, 'ū 'ū 'daraa' nyūūgbɛ nɪ, 'a 'ii 'n bibrie 'na tuua Nyɔɔsua. Diili kǎ 'fɪ -jɔɔraa' -dɔɔa 'mlɪ nyra i nyɔɔsuaamlɔpalanyūū -jɔɔraa' nɪ, 'n toro 'iin plɛ. ¹⁵ Nyɔɔsualɔ 'ū bibiea' nɪ, 'kɔɔ 'na 'mugbɛ toroplɛ 'sɪrɪ jājänyūū 'māa' 'kuaabre sɔ: 'palɪ 'klɪgānyūū nyra -balonyūū. ¹⁶ 'A 'ia -gu 'n 'paalɪklū -sɪrɪ o -sɪrɪ, 'na plɛ -pɪ 'mɪ 'daa Nyɔɔsua nyra nyūūa 'klɪ.

¹⁷ «'I -sia' -sɪ 'kɔɔkɔmɛ -bɛ 'n -kaanjɪ -tɛ jɪ nɪ, 'nēmāa' jɪ 'n ja dii 'mā 'na 'brea 'puablanyūū -nyɪ -bɛ 'mā -gbɔɔsa. ¹⁸ 'A 'i 'n nō ɪ -bɛ juifēlū bāa' Asii jɪ 'ūnya jrǎ 'mɪ Nyɔɔsuaanyuku kpaku -wālɪ; 'nyaa ɪ -gbafuto. -Māā nyūū 'kɔɔkɔmɛ 'nyɪ 'mɪ fala, -yrɛ 'nyɪ 'lɪ -a bǎ. ¹⁹ 'Na wii ma bǎ ɪ juifēnyūūlū bāa' Asii 'mlɪ nɪ, 'ūū nēmā 'mɪ 'kplɔ 'ūmā ɪ 'mɪ -mɪ ja. ²⁰ 'Iɛ, nyūūlū kua' -pɪ 'ū -gbala 'mɪ bubɔgbili 'n nuā' 'taun 'lɪ 'n mia' juifēa tropina 'lɪ. ²¹ -Pasawii 'nyɪ 'lɪ -a bǎ, 'ima 'nyɪ -taa waklōölä kua' -pɪ, ä 'n -gboloa' mlɪ 'n 'palaa' 'ūa 'klɪ -a bǎ: «Jājānyūū nya 'kuaabre sɔa.» 'A wiili kǎ -gu 'ū jaa' 'saarɪ 'mɪ -jria 'lɪ †††!»

²² Feliisē jre 'mufasa nyūūlū 'ū 'daraa' 'Pläkānyɔɔ 'Nyufɔ †. 'ɔɔ 'nuā' 'iin 'wli nɪ, 'kɔɔnyā blō detulu kǎɪ, 'ɔɔ -nēmā: «'Taan 'lɪ 'suglaa 'kamanyōɔɔ 'ū 'daraa' Lisasē 'māa' jɪ nɪ, 'nyaa 'ana wii detɛa.» ²³ 'ɔɔnyā -gbala 'suglanyɔɔ 'doo ɔ -gāälä 'Pɔɔlē 'nyioḷi -jie 'lɪ, -maa ɔ -nyɪ bɪa 'kɔɔ 'taun 'ɔmā 'kǎnyenyɛ 'kǎ 'ɔɔ 'cɛɛ 'ɔa nyūū -wālɪ 'ūmā 'ɔa -gǎ pakalɪ jɪ.

'Pɔɔlē -gbalaa' Feliisē nyra 'ɔa 'ɲɪlu Nyɔɔsuaa 'Mufagogo

²⁴ Jrūū jie -sia' nɪ, Feliisē nyra 'ɔa 'ɲɪlu Drusiilē nya jɪ; 'kɔɔ bǎ juifēyria. 'ɔɔnyā blɔ nyɔɔ ɔ we 'Pɔɔlē, 'Pɔɔlē 'mā 'kɔɔ 'Kriisēa †† pletorokua wii -gbala. ²⁵ -Maa 'ɔ -ka 'paa ɪ 'klɪgāgākua -gǎ, 'sɪrɪ nyɔɔ kǎa' 'ɔmāa' plɛbōblōku kǎ,

†† -Taa 'pɛɛ (7) 'nyɪ greekē -kātɔɔkɔɔ -mɪdooa 'mlɪ -a bǎ.

††† 'ɔɔnyā 'daa 'Pɔɔlēa wii ma bǎ -mooloa pleklɪ nɪ, 'ɔɔ jɪ -tɛ -na -nyɛɛ: -Taa waklūūlū 'nyɪ greekē -kātɔɔkɔɔ -mɪdooa 'mlɪ -a bǎ. ††† Akētē 23.6 § 'Nyufɔ: Tɛ wiili -jɔɔraa' Akētē 9.2 †† 'Kriisēa pletoroku: Greekē -kātɔɔkɔɔ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɔɔra: «Jesɪ

-be 'srl -gätuta n jöa' n, 'inya kä Feliisē njale 'wu, 'k -nē-ma: «Mi -kät, ama kä 'ta n n, 'nyaa -m wea.»²⁶ 'Da ple boboa' n, 'Pöklē nya 'k n mölii -nyla -be 'mä 'k n -wält 'cεε. 'A 'ia -gu 'k we 'k n a 'doo 'ümä -wle.

²⁷ 'Imä -s 'k n kākalt mi n, Pöksē Fesētusē nya 'prere Feliisēa -pi 'l. -Be Feliisē 'bataa' juifē 'mä 'k n -wa n, 'k nya t 'Pöklē -jie 'l.

'Kpεεε juifē plaa' 'Pöklēa -gu

25 Fesētusē jia' Sesareebätä, 'ka jrüü täaa -srl 'l 'n, 'k nya 'jra Jerusalēemē. ² -Gbsapernyüü kpakü † nyra juifēa 'wliklanyüü nya ji 'Pöklēa toto 'pa. 'Ü 'bata 'k ji 'üün -gba ³ 'mä 'üün dεεε 'ü 'bataa' -nyl, 'iibä, 'k 'daa 'ü fa 'Pöklē Jerusalēemē, 'be -gbasi 'ü to 'k n 'ümä 'k n 'nyuf 'wu 'blara.

'Pöklē 'bata abla 'ka -gä -träärä Sesaa -nyεε

⁴ Fesētusē -nēma Sesareebätä 'Pöklē bā -jie 'l, 'ka 'mugbe jö 'lee 'mä 'l mi. ⁵ 'Ü -nēma: «Abia 'ana 'wlikla nyüü fala 'l 'm, -be nyokk ma nu wii ima bub n, -möLöö ma nya 'ia toto 'pa 'ü ji 'ümä mi.» ⁶ 'Nyl 'üün jrüü -uuntää 'aie jrüü -pu -gba -a -si †† 'k nya 'blöo Sesaree der. 'Ia -srl paa' n, 'k nya mi 'ka -gäträärä nyuku -wält, 'k nya 'daa 'ü ja 'Pöklē. ⁷ 'Ü jia' n, juifenyüü l s'ca' Jerusalēemē nya trara 'k n 'klul, 'ü nya -gbala 'k n 'srl 'Pöklē nua' bubgbi 'k k m le -be 'srl 'i 'buaa'. -Maa 'ünyl 'l -a bā 'ü srara 'ia 'c'caca. ⁸ 'Pöklē nya d'k wii 'wu 'k -nēma: «'Nyl -balu -a nu: 'nyl juifēa -d -gäl 'pl, 'nyl bā Nyksuaanyuku kpaku wii -gba -a nu, 'nyl Sesaaa -gu wii -a 'pa.» ⁹ -Maa Fesētusē 'bataa' -gu juifē 'mäa' 'k n -wa n, 'k nya -gbala 'Pöklē -maa: «-Nyie -mä Jerusalēemē ji, -na -gä 'mä 'na 'klul -träärä?» ¹⁰ 'Iibäa' 'Pöklē n: «Sesaa tropina 'l 'n 'bata. 'Ii 'na -gä k ä 'ämä -träärä. 'Nyl juifē bubgbi -gba -a nu; -na 'mugbe -jre 'iin 'mufasa! ¹¹ 'Ii kanyrl ama nu bubgbi -be 'ia -gu ama nya jä n, 'n 'nyie 'mä jä. -Maa wiili nyüü l kua' -pl 'saa' 'l, 'c'caca ma 'nyl 'luml -a bā -be üma -tu 'm -gbagbe -gäl n, nyokk 'nyl k ä -a k ä 'mä 'm 'üün käl -nyl. Abia Sesaa -tu 'na -gä †!» ¹² 'Ii kanyrl Fesētusē nyra 'ka -t'k n panyüü bāa' 'sraa 'paplaku n, 'k -nēma: «'Be -baata abia Sesaa -tu -na -gä, 'i kanyrl Sesaaa -nyεε -nēmä mi!»

'Pöklē 'sasraa' -gäl Agliipē nyra Beniisēa 'klul

¹³ 'I kaa' jrüü jie n, 'kul 'ü 'daraa' Agliipē nyra Beniisē mi Sesaree 'ümä Fesētusē 'trεε. ¹⁴ 'Ü -sia' 'l jrüü jie n, Fesētusē nya -gbala 'Pöklēa wii 'klul: «Feliisē t -tε nyokk 'doo -jie 'l. ¹⁵ 'N mia' Jerusalēemē n, -gbksapernyüü kpakü nyra juifēa tagbü 'pa 'm 'ka toto, 'ü n nla -a 'k n

† -Gbsapernyüü kpakü: *Greekē -kät'pöklē -midoa 'ml 'i -jira: -gbksapernyüü kpakö. †† 'Ünyl 'üün jrüü -uuntää 'aie jrüü -pu -gba -a -si: Greekē -kät'pöklē -midoa 'ml 'i -jira: 'k -si 'l jrüü -pua 'samadeε † 'Ia 'ta n 'l, üma -tu Römēnyüü -gä, -be nyokk ma 'daa -gälä 'ü 'böa' 'nyl 'k n 'tu -a k ä n, 'k 'mreε 'k 'daa 'ü fa wiili Römēa 'kua -nyεε.*

'k n. ¹⁶ 'Nyaa -gbala 'üün -maa Römēnyüü -nyεε n, nyokk 'ü -tua' wii -gäl nyra nyüü l -tua' 'k m 'iin -gäl -ka n l u a 'nyüglö 'ümäa' -gäl'sasra n, 'ünyl 'sa 'k m -a. ¹⁷ 'Ii kanyrl 'ü jia' dotro -tε n, 'ia -srl paa' dotro tropina 'l 'n were 'üün; 'nyaa ja 'l nyokk. ¹⁸ 'Ü totopanyüü s'ca' 'wu n, wiili 'n bobo la' 'k nua' n, -mäa 'ia d'j k 'doo 'ünyl 'l'sa. ¹⁹ Wiili k ä -gu 'ü totoa' 'k n wii n, 'üa 'mugbea 'cεc'wiiia -d nyra nyokk 'doo 'ü 'daraa' Jesu 'k jaa' 'ka wii; 'be 'Pöklē n nla 'k bäl. ²⁰ -Be 'nyla' 'ia detulba deteku jre n, 'nyaa 'bete 'k n k ma nya 'nyie 'k ä 'ka -gä 'mä Jerusalēemē -träärä. ²¹ -Maa 'Pöklē n nla a -nyl 'ka wii Sesaa käl. 'Ia -gu 'n -tu -kät 'k n -jie 'l -be 'mä 'k n Sesaa fa.» ²² Agliipē nya -gbala Fesētusē: «'Na 'mugbe 'n 'bata 'mä 'k n 'nyaklipo.» Fesētusē -nēma: «-Woo, -sraakäpl -nya 'k m 'nyaklipoa.»

'Pöklē 'ka' Agliipē nyra Beniisēa 'klul

²³ -Srl -gbaa' 'k ä n, Agliipē nyra Beniisē nya pa tropina nyuku kpaku -wält, 'üü -be nyüü 'k k m le: 'suglaa 'kamanyüü, nyra bätää 'wlikla nyüü. Fesētusē nya bl nyüü, 'ü nya ja 'Pöklē. ²⁴ Fesētusē 'pawii 'k: «'Ku Agliipē, 'ana 'f'c baa' -pl, 'a 'jää -taa nyokk kua' -pl 'wu. -S'ca Jerusalēemē -a 't -tεkl, juifenyüü a 'f'c ji 'm 'ka toto 'pa: -be 'ü 'kpölkä, 'k k ä 'mä jä. ²⁵ 'Mö k n, dεεε 'k nua' -be 'mäa' jä n, 'nyl 'jä 'εm 'wu -a, -maa 'be 'k n nla n, 'k 'bata -a -nyl 'ka -gä Sesaa käl, 'ii kanyrl 'k n 'nēmä fa. ²⁶ Dεεε baa' wiili 'k nua' n, 'nyl 'jä r ä 'ia 'ml 'k ä -a, -be 'mä 'ku kpakö -k k m fa. 'A 'i -gu 'n ja 'k n 'ana 'klul, 'Ku Agliipē, -m 'i kälä -gba -gböösa, 'ia 'ta n 'l ama bā 'k n 'beteku n, wiili 'mäa' -j'jra 'mä 'iin jre. ²⁷ 'Be nyokk 'nyl fa 'jejiennyokk nyokk -a 'k ä 'k nyl 'sal wiili 'k nua' -a, 'inyl nrörö nrörö -a.»

26 Agliipē nya -gbala 'Pöklē: «-Mreε -a -saasra -gäl.» 'Pöklē nya d'k 'daru 'wu, -be 'k 'sasra -gäl

'k: ² «'Ku Agliipē -o, 'i k ä 'm 'tu 'mä 'saarl -na 'klul 'nyüglö 'mä -m plε'sasra, wiili k ä 'f'c k ä -gu juifē -tua' 'm wii -gäl. ³ Wiili k ä a' 'm d'k 'wu -gböösa n, 'iibä -jre juifē -d -gböösa, nyra dεεε baa' 'üa -topoku. 'Ii kanyrl 'n bibie -m blöple -a -po 'm 'nyakli 'mufasa.

⁴ «Juifēa 'f'c jre 'm 'ü 'jä 'na nyokk dεεε Jerusalēemē, 'srl 'maa baa' 'na nyüü a -t'rup'c. ⁵ 'Ü jrea' 'm -mäa 'saarl -a, üma -wa 'ü nya -m -gbalaa 'srl 'n baa' 'l'k-laceclε 'üü 'daraa' Farisinyüü, 'üa -t'rup'c a nyokk 'n bā. ⁶ 'Köklesapl 'k n, wiili Nyksua -gbalaa' ana tuu n, 'ii 'n 'pie ple -gäl, 'a 'ia -gu 'ü ja 'm -gä 'l. ⁷ -Glügbü -pu -be 's'ca jresaa 'srl Nyksua 'mä wiili 'k 'daaa' nu, Nyksua 'ü bibie -gböösa -srl -be -gbia. 'Ku Agliipē -o, -jää wiili 'n 'piea' ple -gäl i k ä -gu juifē -tua' 'm wii -gäl! ⁸ Dεpleε k ä -gu 'i klal 'ana -t'rup'c 'k ä 'ämä 'saa jre 'srl Nyksua tereä' jäjänyüü 'k ä le? ⁹ 'Na 'mugbe boboa' -kät, 'n nla 'n 'mreε -a nu Nasareetennyokk Jesua 'nyrl bubgbi 'k k m le -gba. ¹⁰ 'A 'i 'n nu Jerusalēemē. -Gbsapernyüü kpakü nya -nyl 'm 'nyuf, 'nyaa 'pa 'cεc'nyüü 'k k m le

-jie 'lu. Ūma 'daa kā 'ümä 'üün 'bla nu, 'maa 'nyie. ¹¹ 'Maa -srörö juifëa 'sraaplanyëkaa 'fu 'lu. 'N 'pɔɔɔ nyüü 'nyaa kperë 'üün 'ü -kanyɔ toro 'ɔɔɔ plë. 'Na 'crea 'mlɔ nu, 'maa jrä 'üün nyɔtugbabre 'kä 'maa nö 'üün -gbigba †.

¹² «A 'i 'maa nö, nya dɔɔɔ Damasëa 'nyufɔ 'wu. -Gbɔs-aperunyüü kpakü -nyɔ 'ml -pɔɔɔku 'ünya blɔ 'ml. ¹³ 'Ku -o, 'jruplɔsɔpu, 'a 'nyufɔ 'wu 'n bā -be 'n 'jä pɔplɔ 'napë jaa' cɛɔ, 'ε -si 'jru 'wu. 'Enya plörö 'mɔɔ -be nyüülü falaa' 'ml -gäɔ. ¹⁴ Ana 'fuɔ nya böblö, 'nyaa 'nu nyɔɔɔ 'papawii 'wli Ebröowii 'lu, 'ɔ -nëma: «Sɔɔɔ, Sɔɔɔ, dɛplɛɛ kā -gu -nö 'ml -gbigba le? 'Inya 'lɔklaa -mäa -papatuu †† 'klɔ 'nyüglö.» ¹⁵ 'Nëma: «Nyɔɔ 'plɛɛ bā le? 'Pläkännyɔɔ?» 'Iibāa' 'ɔɔɔ nu: «Jesu 'n bā, 'ɔ -nöa' -gbi -gba. ¹⁶ -Maa sɔɔɔ, 'nyüglö -na bei -gäɔ! 'N 'ɔɔɔ' -ml 'klɔ nu, 'lu 'n 'ba -ml -mä 'na 'jru-pafenyɔɔ bā, -mä wiili -jäaa' nyra wiili 'nëmää' -sru -ml sarakalɔ ji, -mä 'ia -gä 'pa. ¹⁷ 'Nyaa -ml juifënyüü nyra nyüülü 'nyla' juifë bā 'ml 'baa, nyüülü 'nyla' juifë bā, 'üa -nyɛɛ 'n blɔ -ml. ¹⁸ 'N blɔ -ml -mä 'üa 'nyü -jie, -be -mä 'üün 'jörjüükpü 'lu 'ba -mä 'üün -sru 'klɔ ja; -mä 'üün Sa-taan a 'klü ml 'ba -mä 'üün Nyɔsua ja. Ūma toro 'ml plɛ nu, 'üa -balu 'mä 'üün cere -be 'ümä -jaa nyüülü Nyɔsua berea' 'klɔ -ɔɔɔɔ kälä.»

¹⁹ «Ti kënyɔ, 'Ku Agliipë, wiili sɔa' cɛ 'lu 'n 'jäa' nu, 'nyɔ blara -a blara 'mä 'iin nu. ²⁰ Damasëbätäa nyüü -käɔ nyra Jerusaleemëa nyüü 'n 'pala nyɔsuaawii -gba, -a mi Judea -tutu -gäɔ 'fuɔ nyra nyüülü 'nyla' juifë bā, 'n -gbala 'üün 'ü toro 'lu -balu -gäɔ, 'ü -sie Nyɔsuaa 'pelɔ kälɔ, 'ü nu 'ɔɔɔɔɔ sraraa' nyüü 'sru 'ünya 'a -balu 'pie. ²¹ 'A 'ia -gu juifë 'kplara 'ml Nyɔsuaanyuku kpaɔ -wäɔ -be 'ü 'bata 'na 'bablaku. ²² -Maa Nyɔsua -gääläa' 'ml 'ny-iöli nu, 'ia -gu wiili 'n jäa', 'jüplü nyra tagbüa 'klɔ 'n -ka 'paa 'saarɔ 'ia -gä. 'Nyl 'pa -pasawii -a ima 'nyɔ wiili nyɔsuaamlpalanyüü nyra Moisë 'daaa' imäa' nrörö -a bā: ²³ 'ü nunɔ 'Kriisë nya -sru 'jäa, 'ɔɔ -käɔ nëmä 'kuaabre sɔ, 'kä 'ɔnya ana nyüü nyra nyüülü 'nyla' juifë bā -gbala 'sru 'napë nya 'a ji †.»

'Pɔɔɔ -gbala Agliipë ɔ toro Nyɔsua plɛ

²⁴ 'ɔ -ka 'sasra 'ɔ -gäɔ -be Fesëtusë 'kpölkä, 'ɔ -nëma: «'Pɔɔɔ, sa kla -ml! -Na -pɔɔɔkujereku 'pa -ml sa!» ²⁵ 'Iibāa' 'Pɔɔɔ nu: «'Na nyɔɔ kpakö Fesëtusë, sa 'nyɔ 'ml -a kla. Wiili 'n 'saalɔ nu, 'i bā 'ɔɔɔasa 'inya kälä 'lu. ²⁶ 'Ku jre 'ia 'fuɔ 'mufasa, nyale 'nyɔ 'bla 'ml -a -be 'n 'pala 'ɔɔɔ wii -gba, 'be 'n jre 'iin 'ia wape 'dee 'nyɔ -sisie a -sisie 'ɔa -nyɛɛ. -Mää 'sraa 'lu 'inyɔ nrörö, -maa nyüüa 'fuɔa 'klɔ. ²⁷ 'Ku Agliipë, toro -plu wiili nyɔsuaamlpalanyüü 'saalɔ plɛ? 'N jre 'iin 'sru toroa' 'iin plɛ.» ²⁸ Agliipë nya -gbala 'Pɔɔɔ: «'Mɔɔ -sosowu 'mä 'Kriisënyɔɔ bā!» ²⁹ 'Iibāa' 'Pɔɔɔ

† Akētē 8.3; 9.1-2; 22.4-5 †† -PAPATUU: Nyüülü ma 'nyereä' bruu -gba 'üü ma 'klaa 'samaa tuu kälɔ. 'A 'uu 'ɔ 'paplaklɔ. Bree ma -srörö -plu 'lu 'ε -nëmää' -srörö nu, 'uu 'ü 'floo 'emɔ 'εa -gbanyerenyɔɔ 'floo 'emɔ 'emä 'nyufɔ 'wu ji. 'Üa 'taun 'lu nu, ama 'daa Nyɔsua -sɔɔɔ 'wli 'klɔ nu, 'fuflesa bäsaa, 'asɔ 'ü 'dara 'sama nunugbi. † Esaii 9.2; Esaii 42.6; 49.6; 1 Korëntënyüü 15.20

nu: «-Bakää 'i bā 'køklesa 'aie -sru nu, 'n bibie Nyɔsua -mäa -na 'dooa -gu -a -maa nyüülü kā 'fuɔ poa' 'ml 'nyakli 'saarɔ, 'üa -gu bia 'amä 'na 'sa bā; -mäa 'sru 'n kpasraa' -a!»

³⁰ 'Pɔɔɔ nua' -plu 'sa, 'ɔ blaä' 'lɔsasaku nu, 'palɔ 'kuɔɔ, -gumla, Beniisë nyra nyüülü bā la' 'ɔa -gba nu, 'ünya sɔɔɔ. ³¹ 'Ü 'ciea' nu, 'üa 'kɔɔɔ -ɔɔɔɔɔ 'ü -nëma: «Nyɔɔɔ kua' -pl 'nyɔ dɛɛ -a nu i kā -gu amäa' 'ɔɔɔ 'bla 'aie 'ɔmää' -jie pa.» ³² Agliipë nya -gbala Fesëtusë: «'ɔma 'nyɔ 'daa -a -nyɔ 'ɔa -gä Sesaa kälɔ nu, anya 'ɔɔɔ -wäɔ 'cɛɛa.»

'Ü faa' 'Pɔɔɔ Rɔmë

27 'Tain 'lu 'ü 'daaa' -maa 'mu amä fa amä Italii mi nu, 'ünya -nyɔ 'Pɔɔɔ nyra -jienyüü -mölö 'suglaa 'kamanyɔɔ 'doo kälɔ, 'ɔɔ 'ü 'daraa' Juliusë. 'ɔ 'kama 'ku kpakö Sesaa 'suglanyüü -mölö. ² Anya 'jra Adrami-itëbätäa 'mu 'deea 'ml. 'ε kā 'emä Asii bätë -mölöa 'ml 'nyüglö; anya mi 'ɔ. Alisëtaakë †† bälɔ, Masedoanëa 'blɔ bätälä 'ü 'daraa' Tesalonikë, 'ia nyɔɔ 'ɔ bā. ³ 'Ia -sru -gbaa' 'kä nu, anya 'cere Sidɔɔɔ. Juliusëa -gbi 'nara 'Pɔɔɔ 'wu, 'ɔ 'cɛɛ 'ɔɔɔ -wäɔ 'ɔ mi 'ɔa -gbötüa -nyɛɛ 'ümä 'ɔa wi-igba kälä. ⁴ A faa' 'mu -be a sɔa' 'lu nu, anya -gblaara Si-iprë, 'be -fufɔ 'jrara amɔ 'klɔ. ⁵ Anya -gblaara Silisii nyra Pamëfilii, anya 'ɔ Mirabätä; Lisiia -tutu -gäɔ. ⁶ 'A 'ii 'suglaa 'kamanyɔɔ jrä Alesandriia 'mu, 'ε mö Italiia 'blɔ -gäɔ. 'ɔnya 'jrara 'lu amɔ.

⁷ 'Mule 'nyɔ mi mi -a sɔɔɔ, 'ε -si jrüü 'kɔkɔmlɛ 'nie 'klɔ. A 'jä -sru anya 'mä Sinidëbätä 'ɔ. -Fufɔ 'jraraa' amɔ 'klɔ, 'unyl -nyla' amɔ 'casɔ -a amäa' 'klɔgötrö nu, anya -srörö Salëmonëbätäa 'pelɛ kā 'ml -fufɔ 'nyɛa' 'ɔ; anya fa Kreetëa dugba -gba. ⁸ 'A 'ia -sueɛa 'ml anya mi anya 'ɔ -pɔɔ 'doo 'ü 'daraa' «'Mufamua 'Nyüglöfa», bätälä 'ü 'daraa' Lasee, 'äa -gba. ⁹ -Be 'taun 'kɔkɔmlɛ nyaa' -si, 'nie kää' nälɛ 'wu 'mua -gu nu, -be juifëa Sua -sru †† nyaa' blɔ -si nu, 'ia -gu 'Pɔɔɔ -gbala nyüü. ¹⁰ 'ɔ nunɔ: «'Na nyüü 'amɔ, 'n jresaa -sru nëmää' amɔ -gäljra 'tanie -gäɔ -mäa 'εa -sru 'nyɔ -pe; dii 'kɔkɔmlɛ nya bubba: -mäa 'kä -pöoti nyra 'mua 'doo 'mä 'mɔɔ -a, -maa ana 'mugbe 'mrɛɛ a jä.» ¹¹ -Maa 'suglaa 'kamanyɔɔ 'nyɔ 'Pɔɔɔ wii wii 'wu -a 'ba, 'mutierenyɔɔ nyra nyɔɔɔ kää' 'mule nu, 'üa ni 'ɔ 'dara wii. ¹² -Be -plulɔ 'ü 'nyüglö la' 'nyɔ blɔ 'na -a 'na sɔa -gu, 'ia -gu nyüü 'kɔkɔmlɛ nya 'daa blɔ 'ü sɔ 'lu. 'Ü 'bata 'ümä Kreetëa 'mua 'nyüglöfalä 'ü 'daraa' Feniisë 'ɔ sɔa -gu. 'Ii 'lu nu, 'i te 'jrara 'cɛɛfa 'wu.

-Püpölä jia' 'tanie -gäɔ

¹³ 'Tain 'lu -fufɔ jie jaa' -te 'jrara 'wusɔɔɔa 'wua 'dupa 'pelɔ nu, 'üa plɛ nunɔ wiili 'ü blɔ la' nya 'nyɛa. 'Ü 'saa' 'mu

†† ALISËTAAKË: Te Kolosënyüü 4.10 Filemɔɔ 24 †† SUA -Sru: 'Asɔ 'ü ma 'dara blɔ juifëa -glɔsglɔsɔ kpaɔ. 'εa -sru ma jrälɔ nu, -gbɔs-aperunyɔɔ kpakö 'saa -gbɔ Israeelëa -balulɔ 'ü nua' 'ua -gu (Levitiikë 16.29-34; Nɔɔɔbrë 29.7-11

du, 'ünya -gblaara Kreetëa 'kɔtumli. ¹⁴ -Maa fuun, -fufllu kpaku nya ja -tutua 'pelɪ, 'uu 'ü 'daraa' Örakilɔɔn †. ¹⁵ -Fufllu nya fa 'mule, -be anyɪa' 'lɪba amaa' -fufllu 'klɪ 'jrara nɪ, anya 'cerɛ -fufllu -wɔlɪ -be 'u fa 'mule. ¹⁶ Anya -srörö dugbalä 'ü 'daraa' Klodaa 'pele -fufllu 'nyla' 'tɔ. Anya tritri 'asɪɛ anya 'balɪ 'mu kpakia mlɪa -gbajigɔlu anya kpasä 'uun. ¹⁷ 'Mulea nyүүлү blaa' 'uun 'jraraku nɪ, 'ünya kpasra 'bübli 'mua -wɔlɪ. 'Ünya 'cie 'taapöö, 'be ɲale 'blaa 'üün 'ɛ -pɪ Siitëa †† 'pisiatu -gɔlɪ 'nyüglökali mi. -Be -fufllu 'tuto 'üün a 'doo. ¹⁸ -Sɪ -gbaa' 'kä, 'ia -fufllulu jöa' 'u -sɔɔɔwɔ -gböösa anyä be be 'dokluu 'tanie 'lɪ 'mu 'mä 'fuma. ¹⁹ Täaa -sɪ 'lɪ nɪ, ana 'mugbe anyä ‡ be be 'mua 'mlɪa dii -midoo 'tanie 'lɪ. ²⁰ A -si jrüü 'kɔɔɔmlɛ anyɪ 'jä 'jrɔ nyra -särɛ 'wu -a. -Püpö stara amɪ -gböösa anyä -nëma 'numɪ ana 'fɔ nya blaa.

²¹ 'Ünyɪa' dɛɛji 'ia jrüü kä. 'Pɔɔlɛ nya sɔwɔ 'üa -tɔrupɔ 'ɔ -nëma: «'Na nyüü 'amɪ, 'ama pɔ ɪ 'mɪ 'nyakli a -nëmä ɪ Kreetë -a sɔ, diili kä 'fɔ bublaa' nyra -sɔlɪ a 'jäa', -nëmä ɪ 'lɪ -a jrä. ²² -Maa 'amɔ 'n -gbala, 'ba 'pa 'ana nyüfɛ 'klü 'lɪ, nɔɔɔ -nëmä 'ana -tɔrupɔ -a sɔ. 'Mua 'doo nëmä bubla; ²³ 'be Nyɔsuaɔ kää' 'mɪ ɔ kä 'jrɔpa 'n -fɛɛɛɛ' nɪ, 'ɔa 'aanjɛ jijrö 'mɪ -gba -taa -gbiaralä. ²⁴ 'Ünya -gbala 'mɪ: «'Pɔɔlɛ, ɲale 'nyɪ 'bla -mɪ, -kä -mä Sesaa 'klɪ mi. Nyɔsua -nyɪ -mɪ nyүүлү kä 'fɔ nyra 'üün möa' kälɪ!» ²⁵ 'I känyɪɪ, 'na nyüü 'amɪ, 'ba -sɔɔɔɔ plɛ 'wu. 'N toro Nyɔsua plɛ: 'sɪɪ 'ɔ -gbalaa' 'mɪ, 'asɪ 'imä nrörö. ²⁶ Dugba 'döoa -gɔlɪ 'nie kä 'emä amɔ -be 'mule bere.»

²⁷ Jrüü -pu jrüü -mlɔɔa -gbiara nɪ, -maa -fufllu fa 'mua 'doo 'u mö 'taniele 'ü 'daraa' Adriatikëa 'mlɪ. -Gbia 'mä 'lɪ tɔɲɔɔkɔlɪ mi nɪ, 'mulea nyüü nya jresaa -tutu -kanyɪ 'lɪdɛɪ -a tɔɲɔ. ²⁸ 'Ünya kpasra 'täkä 'bublu mlɪ, 'ünya be 'ään 'nie 'lɪ -plɪ 'lɪ -tutu blöröa' 'ümä 'iin 'jä. 'I jrä 'metru -glɪ -be -pu -be -uunsɔɔ. A mia' 'klɔɔtrɔ 'sɔɔwɔ nɪ, 'ünya be 'sɔɔwɔ 'bubllulu, 'ua 'lɪtɔɲɔɔdɛɛ bā 'metru -glɪ -be -uuntää. ²⁹ 'Nale 'blaa 'üün, 'üa plɛɛ 'mu nya 'täkɛ 'klɪ 'kalaa, 'ia -gu 'ünya be be 'mua duu mlɔɔ 'mulea dɛɪ, -be 'ü 'kuɛɛ -sɪ. ³⁰ Nyүүлү kälää' 'mua wii -gba 'bata 'ümä ɪ fɔ. 'Ünya be -gbajigɔlu 'nie 'lɪ 'sɪɪ nyüü 'bata ɪa' 'ümäa' 'mua duu 'nie 'lɪ 'cere. ³¹ 'Pɔɔlɛ nya -gbala 'sugɪaa 'kamanyɔɔɔ nyra 'sugɪanyүүлү: «Nyүүлү kua' -pɪ ma 'nyɪ 'mulea 'mlɪ -a tɔ, 'a -nëmä 'lɪmlɪ -a 'wu.» ³² 'Sugɪanyүүлү nya 'bö -gbajigɔlulua 'bübli, 'ünya mi. ³³ 'Ü -glaaa' -sɪ nɪ, 'Pɔɔlɛ 'paa nyüüa 'fɔ 'klü 'lɪ ü jidɛɛ. 'ɔ -nëma: «'Ana 'sɔɔɔ 'sɔɔ 'saari -mä dɛɛ 'anyɪ ji 'ana plɛa 'lɪtaarakua -gu. ³⁴ 'I känyɪɪ 'n -gbala 'amɪ, 'ba jidɛɛ. 'I 'na 'kä 'ana 'lɪmlɔwɔwɔkua -gu; 'ɲueieji 'dee -nëmä 'numɪ 'ana -tɔrupɔɔ nɔɔɔ 'dooa 'wli -a sɔ 'emä blö!» ³⁵ 'ɔ blaa' 'lɪsasaku nɪ, 'ɔnya dɔɔɔ 'fɔɔ 'wu, nyüüa 'fɔɔ 'klɪ 'ɔnya 'trɛɛ Nyɔsua, 'ɔnya 'böblö 'uun -tɪa 'ɔnya jidɛɛ. ³⁶ 'Üa 'fɔɔ nya 'jä 'klü 'üa 'mugbe nya jidɛɛ. ³⁷ Ana 'fɔɔlü bā ɪa' 'mulea 'mlɪ nɪ, ana nyüüa -glɔɔpu nyüüa

† ÖRAKILɔɔN: 'Ia -fufllulu nɪ, -tɛ 'jrɔa 'wɔsɔɔɔfɔ 'wɔa kumla 'pelɪ 'u jara. †† SIITĒ: 'Ii bā 'saaria Libii. ‡ anyä: Greekë -kätɪpɔɔɔkɪ -midooa 'mlɪ 'i -jjjra: 'ünya.

-gluttää nyüü -pu -be -uundoo (276). ³⁸ 'Ü jia' dɛɛji ji -be 'ü döa' nɪ, 'ünya be be -blee †† 'tanie 'lɪ 'mu 'mä 'fuma.

'Mu bublaa' 'nie 'lɪ

³⁹ -Sɪɪ paa' nɪ, 'ü -kanyɪ -plɪlɪ 'ü bää' -a jre; -maa 'ü 'jäa' -pɔ 'dooa 'pisiatu 'wu -be 'inyɪa' 'lɪtɔɲɔɔ nɪ, 'ünya 'daa 'ümä 'iin 'jä 'üma nya 'lɪ 'mule 'nyüglö. ⁴⁰ 'Ünya -jejie duu 'ünya be 'uun 'tanie 'lɪ. 'Ünya -jejie bɪa 'bübllili kpasraa' 'mua -blɪ -gba. 'A -plɪ 'ü ku dotro 'ünya 'jrara 'mua 'klɪa 'taapöö, -be -fufllu fala 'üün 'taniea 'kɔtumli. ⁴¹ -Maa 'ü 'tɔa' 'niea trarafa 'wu nɪ, 'mule nya -fɛ -tutu -gba. 'Ea 'wli -kanyɪ 'lɪ -a bɪa ɪ sɔkɔu. 'Taniea dakɛ 'kakla 'mua dɛɪ 'klɪ, -be 'ɛ wala 'ɛ mö. ⁴² 'Sugɪanyүүлү -nëma 'ümä 'jejienyүүлү 'bla, 'üa -tɔrupɔɔ nɔɔɔ -pɪ 'nie -futo 'ɔ -pɪ fɔ. ⁴³ -Maa 'sugɪaa 'kamanyɔɔ 'nyie 'Pɔɔlɛ 'mä 'lɪmlɪ -lɔwɔ, 'ia -gu 'ɔnyɪ 'nyie -a 'nyie: 'ɔnya -gbala nyүүлү jrea' 'nie, 'ü 'pa 'nɪdari 'ümä 'kɔtumli mi. ⁴⁴ -Mülü 'nyla' 'nie jre nɪ, 'ü 'pepe tuu 'pɪa -gɔlɪ, 'aie 'mule walaa' 'ea dii -mlɪ bā bää' 'nie 'klɪ ü 'kplakpla 'iin. 'Asɪ nyüüa 'fɔɔ nu 'ünya 'tɔ 'kɔtumli, dɛɛ 'nyɪ nɔɔɔ -a nu.

-Saragbili nröröa' Maalëtëa dugba 'lɪ

28 A sɔa' 'lɪ 'mlɪ nɪ, 'a -plɪ a 'nu 'sɪɪ 'ü 'daraa' -plɪlɪ Maalëtëa dugba. ² Nyүүлү ku ɪa' 'ia -plɪlɪ nɪ †† 'ü 'kuɛɛɪ amɪ 'mufasa. 'Ünya -srara kapu sɔɔa -gu, 'be 'nɔɲɔɔ da ɪ. ³ 'Pɔɔlɛ nya 'büto -gbalɛ jie 'ɔnya 'pie kapu 'klɪ. Kapua -gu 'mëmle nya 'cie, 'ɛnya -fifra 'ɔa 'daru 'ɛnya mlɪ 'ɔɔɔ. ⁴ Nyүүлү 'järaa' 'ɔa 'daru -gba trɔɔ nɪ, 'ü -nëma: «Nyɔɔɔ kua' -pɪ nya nyüüblaanyɔɔ bää; 'ɔ 'a 'tanie mlɪ sɔ -maa -Gätunyɔsua ††† -nëmä 'ɔɔɔ -wɔlɪ -a 'cerɛ.» ⁵ 'Pɔɔlɛ nya 'fɪ 'ɔa 'daru kapu 'klɪ, 'unya blö 'lɪ, dɛɛ 'nyɪ 'ɔɔɔ nɪ -a nu. ⁶ Nyüüa plɛɛ 'ɔnya ɪ -fufllu 'lɪ 'jraa, 'aie 'ɔnya ɪ blöa 'kä 'ɔnya jä. -Maa 'ü tɛa' 'ɔɔɔ 'klɪ tɛ tɛ, -be dɛɛ 'nyɪ nua' 'ɔɔɔ nɪ, 'ünya 'cici 'üa bobowli 'ü -nëma: «'Nyɔsua ku -pɪ!»

⁷ -Tutupe 'dee bā ɪ -plɪlɪa 'mlɪ, dugba 'lɪa 'cifilɪ 'ü 'daraa' Publiüsɛ 'ɔɔ kä 'lɪ. 'ɔ 'kuɛɛɪ amɪ 'mufasa. 'ɔ 'kpla amɪ -wɪajüsa jrüü täaa 'mlɪ. ⁸ Publiüsɛa tu 'pi -tutu 'wu, -tumli nyra 'fugbalɪ 'kpla 'ɔɔɔ. 'Pɔɔlɛ nya pa 'ɔɔɔ dɛɪ 'ɔnya 'pie 'ɔɔɔ 'dari -gɔlɪ, 'ɔnya bibie Nyɔsua, nɔɔɔɔ nya 'pu. ⁹ 'I -sia' nɪ, nyüü -mülü bā ɪa' dugbaläa 'mlɪ -be -wusu 'blaa ɪa' nɪ, 'ünya jö jö 'ünya 'pu. ¹⁰ 'Ünya nu kākādii 'kɔɔɔmlɛ 'ünya 'buala amɪ. A möa' 'mu 'lɪ 'jra nɪ, 'ünya -nyɪ amɪ diili anyɪa' 'klaa.

'Pɔɔlɛ sɔ Maalëtë 'ɔnya mi Rɔmë

¹¹ -Söplü täa -sia' nɪ, anyä 'jra 'mu 'lɪ anyä mi Alesandriia 'blɪ -gɔlɪ. 'E -si dugba 'lɪ sɔɔa 'taun a 'fɔɔ. 'Ü -jjjra 'ea -gba: «'Pou nyɔsua †††.» ¹² Anyä 'tɔ bätälä 'ü 'daraa'

†† -BLEEE: Juifëa jijri; 'i -beere -kɔpu. ††† NYүүлү KU ɪA' ɪA -PLɪLɪLɪ Nɪ: Greekëwii 'lɪ 'üü 'ü 'dara «klɛɛɛ nyüü (barbares)» -gögbiwii 'lɪ, 'asɪ 'ü ma were nyүүлү 'nyla' greekënyүүлү nyra rɔmënyүүлү bā.

††† -GÄTUNYɔSUA: 'Üa -wäsele bää' 'üa nyɔsua 'ü 'daraa' 'Cɪcasa, 'ɛɛ 'ü 'daa. 'Be 'ü nɪna 'ɛnyɪ 'lɪ -a bɪa ɛ 'cerɛ -balunyɔɔ -wɔlɪ. ††† 'Mulea

ROMÄNYÜÜ

-Pɔkɔua 'mla wii

Juifēnyüü 'Pɔklē bā, Tarēsēa bātälä 'ü 'daraa' Sirii, 'ii 'ü -gloro 'kɔn. -Maa Jerusaleemē 'k 'buala, 'ii 'k 'kɔpara nyɔsuaawii. 'ɔa juifēa 'brea -dɔa wii -kɔkɔ kǎ 'wu. 'Pɔklē ma nō 'cɛcnyüülü ma bāa' 'l -gbi -gba. -Maa 'Pläkānyüü Jesu nya srara 'kɔn 'kǎ nyufa, 'kɔnya we 'kɔn 'kǎ 'kǎ wiipanyüü bā nyüülü 'nyla' juifē bāa -tɔrupɔ. 'Pɔklē nya mi 'Mufagogo Römēa 'brea -ɔk 'kɔkɔmlē 'sara.

Korentēbātä 'Pɔklē bā kǎ 'kɔnya -jɔjraa' -taa -pɔkɔkulu. 'ɔ 'bata 'k mi Jerusaleemē nyra Römē. 'Ti kǎnyrɔ 'kɔnya -jɔjra Römēa 'cɛcnyüü 'wu 'sɔrɔ 'kǎmäa' 'üa -nyɛɛ mi, 'kǎmä 'üün 'kɔpara -be 'kǎmä 'üün 'klülɔpa.

'Pɔklē 'sara -pɔkɔkulu 'wu tǎä 'wu. 'Ua -kǎtta nua 'mlɔ nɔ, 'Mufagogo 'k 'sasralɔ. 'Sɔrɔ ana 'fɔ bāa' -balu 'lɔ Nyɔsuaa 'klɔ -gǎlɔ. Juifē o, -nyɔ juifē bā o, Nyɔsuaa 'cɛɛ bā ana 'fɔ -gǎlɔ (1.18–3.20). -Maa 'Kriisēlɔ 'nyla' -balua dɔjɔ 'doo nu nɔ, 'kǎ jǎjǎku 'balɔ ana -balu, 'kɔnya 'balɔ amɔ mlɔ. 'Ti kǎnyrɔ nyüülü kǎ 'fɔ toroa' 'kɔn plɛ nɔ, Nyɔsuaa 'jǎä 'ümlɔ 'klɔgānyüüa 'sa (3.21–5.21). 'Pɔklē srara 'sɔrɔ Nyɔsuaa -dɔ 'naa', -maa anyɔ 'klü -a kǎ amä 'uun 'lɔtrǎärä. 'A 'ia -gu Nyɔsuaa 'jǎ ana nyaterɔ 'kɔnya ja amɔ 'kǎ 'Nyüna -Susu 'umä amɔ -gbaji -be amä Nyɔsuaa 'jü bā (6–8).

-Pɔkɔkulua 'papawii -uunmlɔ, wǎklüü -pu -be 'doo -gǎlɔ nɔ (9.11), juifēnyüülü 'nyla' 'üa nyüfē Jesu kǎlɔ -nyɔ, 'üa -gǎ 'Pɔklē 'paa -gböösa. 'Üma 'nyɔ 'lɔ Jesu -a 'kɔɛɛ nɔ, 'kɔ Nyɔsualɔ nɔ, 'kɔnyɔ 'kǎ nyüü -gǎlɔ 'klɔ -a be.

ɔ -pɔkɔkulua 'papawii -pu -be 'sɔkɔ, wǎklöö 'döö -gǎlɔ (12.1) -a ji 'papawii -pu -be -gbööö, wǎklüü -pu -be tǎä -gǎlɔ (15.13), 'ia 'mlɔ nɔ, 'sɔrɔ nyüülü 'nyiereä' Jesu 'klɔ 'mäa' 'nyenyɛdɛɛ nu -be nyüülü 'nyla' 'cɛcnyüü bā 'mäa' 'saa jre 'sɔrɔ 'ü -nyla' 'kasa 'üa nyüfē Jesu kǎlɔ. Wiili bāa' 'ia 'mla wii nɔ, 'iibä -na -mooloa -wawaku. 'ɔ mia' -jra nɔ, 'kǎ 'trɛɛ 'kǎ -gbötü 'kɔkɔmlɛlü bāa' 'lɔ (15.14–16.27).

-jǎsɔ -pɔkɔkulu 'totroa' 'klɔ:

-Kǎtlwii

Nyüüa 'fɔ nu -balu

Nyɔsuapletorokulu -gǎäa' nɔkɔ 'klɔ

'Mufagogo 'sree ana polu 'kǎ

Dɛɛɛ bāa' Israɛɛlɛ wii

'Mufagogoa 'klülü 'cicia' nɔkɔ

-Pɔkɔkua -jraarafa

-KÄTLWII

1.1-17

'Trɔru

1 'kɔkɔ 'Pɔklē -jɔjra 'amɔ 'wu, 'mɔkɔ Jesu 'Kriisēa -geei. Nyɔsuaa 'balɔ 'mlɔ 'mä apotrē bā, 'kɔnya bere 'mlɔ 'klɔ 'mä Nyɔsuaa 'Mufagogo 'sa. 2 'Mufagogolä nɔ, Nyɔsuaa 'a kǎ 'äa -gǎ 'pa; 'kǎ 'mlɔpalanyüü 'kǎ -srörö kǎ kǎlɔ 'kɔnya 'pala 'äa -gǎ 'Nyüna -Pɔkɔkɔ 'mlɔ. 3 'ɔa 'jua -gǎ 'ä 'paa. Dɛɛɛ bāa' 'kǎ nɔkɔ 'pɛ nɔ, Daviidä napio 'klɔ nɔkɔ 'kǎ bā. 4 -Maa Nyɔsuaa 'bāa' 'kɔn 'kuaabre nɔ, 'Nyüna -Susu

nya srara 'kɔn 'sɔrɔ 'kǎ bāa' Nyɔsuaa 'jɔlɔ kǎa' 'klü, 'sɔrɔ 'kǎ bāa' Jesu 'Kriisē ana 'Pläkānyüü. 5 'ɔkɔ Nyɔsuaa -srörö kǎlɔ 'kɔnya -nyɔ amɔ 'kǎ -gbinanaku, 'kǎ -gu 'kǎ nrörö amɔ apotrē 'lɔ, amä 'iin nu 'kǎ 'kǎ 'nyrɔklɔ nyüülü 'nyla' juifē bā 'mä 'kɔn pletoro -be 'ümä 'kɔn 'lɔtrǎärä. 6 'Ana 'mugbe bā 'üa -tɔrupɔ, 'amɔ Jesu 'Kriisē wea'. 7 'N -jɔjra 'ana 'fɔlɔ bāa' Römē 'wu, Nyɔsuaa -wawanyüü 'amɔ, 'amɔ bāa' 'kǎ 'nyünanyüü. 'N 'trɛɛ 'amɔ; abɔa Nyɔsualɔ bāa' ana Tu nyra 'Pläkānyüü Jesu 'Kriisēa -gbinanaku nyra plegǎlflɛreku bā 'amɔ -gǎlɔ!

'Trɔru nyra wiili 'Pɔklē 'bataa'

8 'N 'trɛɛ -kǎtlɔ 'na Nyɔsuaa 'ana 'fɔa -gu 'kǎ Jesu 'Kriisēa 'nyrɔklɔ; 'be nyüü 'paa 'ana nyɔsuapletorokua -gǎ 'pläa 'fɔa 'mlɔ. 9 Nyɔsuaa 'jǎä 'mlɔ 'wu, 'kɔkɔ kǎ -gu 'n nōa' 'na

plea 'fu -be 'n 'salt 'ca 'Jua 'Mufagogo. 'C jre 'iin 'surt 'n 'paaa' 'plububu 'ana -gä ple, ¹⁰-be 'ast 'n bibiea' Nyysua n, 'n -gbala 'kkn cma 'nyie, 'c -nyl 'ml 'nyufc 'mä 'ana -nyee ji. ¹¹'N 'bata 'tasur -a 'jä 'amü 'mä 'amü deele 'Nyü-na -Susu -nyla' 'ml -nyl, -be 'ana nyysuaple 'mä 'wuswkw. ¹²'Aie, ana nyysuaple torokulu baa' 'doo 'mä 'na 'klü nyra 'ana 'klü 'jrara. ¹³'Na -wajü 'amü, 'ba jresaa -srl -midoo 'l 'n -tuuä 'l jrüü 'mä 'ana -nyee ji †, -maa 'n -kaanlu 'saal 'casü -a 'jä 'mä 'ana -trurur nyra 'blü -midoo 'ml 'nyüüdedrë 'jä. ¹⁴'Na 'jrupa bä -a mi nyüülü 'paa' greekewii nyra nyüülü 'nyl 'paa' greekewiia -nyee; 'mä bla nyüülü -glaa' 'l nyra ünyla' 'l glaa -nyee mi ††. ¹⁵-Jää wiili kä -gu 'n 'sosa' 'wu 'mä 'amü 'Mufagogo 'sa 'palü 'amk baa' bla Römë.

Nyysuaa 'Mufagogo 'klü

¹⁶'Be 'nyl 'Mufagogolä 'paaa' 'Kriisä -gää 'sasakua 'nyüsü -a kä. 'Ää bä Nyysuaa 'klülü 'c -sröröa' kält -be 'c 'puka' nykw o nykw toroa' 'kkn ple: kolo juifë -gält 'kä, -a jrä ünyla' juifë bä -gält. ¹⁷'Ää srara 'klgägäkulü sca' Nyysua -nyee: nyysuaple torokua 'doo 'l 'ü 'jä. ¹⁸'klgägäku sc 'ia 'kälölofa 'wu -a -kkn 'ia biarafa 'wu, 'srl 'i -jüjaa': « Nykw -gää' 'klü n, 'ca 'klä bä nyysuaple toroku 'l †.»

NYÜÜA 'FLU NU -BALU

1.18-4.25

-Balu ku nyüülü 'nyla' juifë bä -gält

¹⁸-A -gbala 'amü, 'bala cel Nyysua srara amü 'srl 'cre 'blaaa' 'kkn: nyüü 'nyl 'ba 'kkn nykw 'wu -a 'plbu, 'ü nö -balugbia 'fu. 'A 'üa -balugbili 'ü nö -be 'ü kakla 'cäsa -fufu 'kl. ¹⁹Wiili nykw kää' 'cmäa' jre Nyysua -gält n, 'iny -sisie -a -sisie; Nyysuaa 'mugbe srara 'ümü 'iin. ²⁰'Be 'bala 'pläa nunutaun 'l, wiili a -kaapca' Nyysua -gba 'jä. ²¹'Nä 'ca 'klülü 'nyl biaraa' nyra 'srl 'ca 'doo baa' Nyysua, a 'jä. ²²'A 'fucl diili 'c nua, 'ia 'ml. 'Ti känyrl nyüü -nemä -gbagbawii -a kä. ²³'Asl 'ü jre 'iin 'srl Nyysua baa' 'plä 'wu -maa 'ünyl 'kkn 'buala -a 'buala, 'ünyl 'kkn 'trë -a 'trë. 'Ü -gölöa' 'üa kwe bobowli 'ü 'nyee -gält, 'äa polulu 'nyla' boboku kä nya blö 'jörüükpü 'l. ²⁴'Üa ple 'ü -glal, -maa mlünyüü 'ü bä. ²⁵'Ünya -tu Nyysuaa 'wliklbuabuakulu 'nyl 'cicia' 'ia -pi 'l -papawästa: nykw c 'mrëa' 'cmäa' jä n, 'c 'ü -paaa -kä nyisie, -kä mlaalü 'nyereä' bei mlk nyra -peredii 'ii 'ü nrörö 'üa -wäse 'l †.

† Akëtë 19.21 †† 'Pklä 'tan 'l n, greekënyüü 'ü nyüüa 'fu jre 'srl 'üa 'wia -jieroa' 'kl, 'üü jre -kkn. Nyüülü kä 'fu 'nyl kää' greekënyüü 'sa bä n, 'üü 'üma 'dara 'wia 'kägbrinyüü 'aie 'klüëa nyüü; üma 'nyl pa -suku -a, 'ii känyrl greekënyüü nnta 'ünyl deë -a jre. † 'I 'mrë i bä bla: «Nykw -gää' 'klü n, Nyysua 'c torople -be 'c

²⁴'A -gu Nyysuaa 'mugbe nya 'cere 'üün 'üa plea bubobowli -gba, 'ia 'tan 'l 'üa 'mugbe pla 'üa nyüfë -fre 'l -be 'ü bä 'nyüsü 'wu. ²⁵'Ü -tu Nyysuaa 'cäsa -pi 'l -gbagble: diili 'c nua' 'ii 'ü -pupua, 'ii 'ü -tuuä 'nyügba -be 'ü tle -plu Diiafcanununykw. 'C a kä amä 'buala 'plububu. 'Asl i bä!

²⁶'A 'ia -gu Nyysua 'sara 'üün wiili baa' 'nyüsü 'wu kält: 'üa 'nlögë 'nyl 'pa -salä käläa' 'l -a, -maa -salä 'nyla' bätänykw -gbi bä, 'ää 'ü 'paa. ²⁷'Asl nyberua 'mugbe nyra 'nlü -kanyl 'pa -salä käläa' 'l -a, -maa 'üa 'kpa 'tu 'sesie 'üün 'l: nyberu -be nyberu 'pie, 'nyüsügbi 'ü nö. 'Ü nöa' 'imü n, 'üa 'pëe bä 'kkn 'üa 'nyufwuskwä -gu. ²⁸-Be Nyysua jejreku 'nyla' 'üa -nyee -gbaa kä n, Nyysua nya 'cere 'üün -wält 'üü -be 'üa bubobowli 'sc 'ümä wiili 'nyla' nunusa bä nu. ²⁹'Ü 'si -balugbia 'kkn 'kkn 'kl: -saa -balu, plebuboku, deenyükäkäku, bubugbi, 'bablaku, 'blaraku, yrukäkäku, -gbugbluukänyüü. -Tutronyüü 'ü bä, ³⁰'ü bubu nyüü 'nyl, 'ü jrara Nyysua, 'üa 'papawii 'fu bä 'klülü, 'üa 'kula -sckw, 'ü 'buala 'üa nyüfë, -balu -midoo 'srekänyüü, 'ünyl -trääräl 'üa tuu -a. ³¹'Ünyl boboku -a kä, 'ünyl -trääräl 'üa 'papawii -a, 'üa polu 'bua, 'ünyl 'cere wii -wält -a †, 'ünyl nyüüa nyatert -a kä; ³²'ü jre 'iin 'srl Nyysua 'daaa' -maa: ü kä 'ümä nyüülü nöa' 'ia 'samaa wii 'bla. 'Asl 'ü nö 'imü, -be 'ü 'nyiere nyüülü nöa' bla 'iin.

Juifëa 'mugbe bä -balu 'l

2 'Ti känyrl, nykw o, -m 'daaa' -mölö, -nyl -gbagbawii -a kä; 'be -ama 'daa -na -mölö n, -na 'mugbe -kala der. -M 'daaa' -na -moolo n, -na 'mugbe 'a dii 'doolü -nö ††! ²'A jre 'iin 'srl Nyysuaa -tuuäa' 'klgäsa nyüülü nöa' 'samaa wiia -gä. ³Boboa' n, -m 'nykw, -tuuäa' nyüülü nöa' 'samaa diia -gä -be -na 'mugbe -nöa' n, -nya Nyysuaa -gätutan 'ml 'wua? ⁴-Ale 'ca 'kkn nyra 'ca plebölöku -wleëa' 'l, 'ia -gu -paaa 'ca -gbinanaku sawu; -nyl 'saa -a jre Nyysuaa -gbinanaku 'uu 'tiere -ml -balua 'piepieku 'l? ⁵-Na 'nyakliwllisusuku nyra -na plele 'nyl 'cicia' n, 'ia -gu 'ca 'cre bä -ml -gält -be -gläa Nyysuaa 'cre srara -srl 'tan 'l 'cmäa' nyüüa -gä -tu 'klgäsa ††. ⁶'A 'srl -moolo -fëa' 'jrupa 'asl 'cmä 'kkn 'pëe †. ⁷Nyüülü nöa' 'cäcagbi 'plububu, -be 'ü 'bataa' 'bualaku, 'lträäräku nyra deele 'nyla' biarafa kä n, 'nya 'üün 'klälä 'nyla' blöröfa kä -nyla. ⁸-Maa -mülü nöa' 'üa plekla wii, 'ünyl -trääräa' 'l 'cäsa -be 'ü -trääräa' 'l wiili 'nyla' 'klgä n, 'üülü n, Nyysua nya 'üün 'ca 'cre kpaki -gält 'kkn. ⁹Nykw o nykw nöa' bubugbi n, 'nya -su nyra sislaku 'jä, kolo juifë -gält 'kä 'fuwu, -a -kkn nyüülü 'nyla' juifë bä -gält. ¹⁰-Maa nykw o nykw nöa' 'cäcagbi n, Nyysua nya 'kkn 'bualaa, 'nya 'kkn 'nyl nyra fugbaflereku -nyla, kolo juifë -gält 'kä 'fuwu,

'kuwäle». Abakuukë 2.4; Galaatënyüü 3.11 †† Deteronkwmë 4.16-18; 'Lbrerepckku 106.20 †† 'ünyl 'cere wii -wält -a: -Taa -waklüülü 'nyl greekë kätupcku -midoo 'ml -a bä. ††† Matiö 7.1-5; Lukë 6.37 ††† Sofonii 1.14-18; 2.2-3 § 'Lbrerepckku 62.12

-a -tɔɔ nyүүлү 'nyla' juifë bä -gäl. 11 Nyɔsua 'nyl -glegle -a.

12 Nyүүлү kä 'fɔ 'nyl 'nyerëa' Moisëa -Dɔ -gäl -be 'ü nöa' -balu nɪ, -bakää 'ünyl -dɔlu jre 'ünya jäa. Nyүүлү kä 'fɔ jrea' -dɔ -be 'ü nöa' -balu nɪ, -dɔlu 'sa 'üa -gä 'mä -träärä. 13 -Mää nyүүлү poa' -dɔ 'nyakli, -mää 'üün 'nyl 'klgänyüü bä Nyɔsua 'klɔɔtru. Nyүүлү -trääräa' 'lɪ -dɔ nɪ, 'üü Nyɔsua 'dara 'klgänyüü. 14 Nyүүлү 'nyla' juifë bä nɪ, 'ünyl Moisëa -Dɔ -a 'klaa, -maa 'taɪn 'lɪ 'ü nöa' 'üa nunugbia 'mlɪ wiili -dɔ 'daaa' nɪ, 'iibä -dɔ bä 'üün 'lɪ -bakää 'ünyl Moisëa -Dɔ 'klaa. 15 'Iibä wiili -dɔ 'daaa' nɪ, 'i -jɪjra 'üa plɛklɪ. 'Üa bobowli srara 'imɪ, 'be -srɪ -mɪdoo 'lɪ 'üa bobowli 'daa 'üün -be -srɪ -mɪdoo 'lɪ 'i 'kɔɔ 'üün. 16 Wiili 'n 'daaa' -plu nɪ, 'taɪn 'lɪ Nyɔsua 'mäa' Jesu 'Kriisë kälɪ -srörö -be 'cmäa' nyüüa -sisiewii -fäl be 'cmäa' 'üa -gä -tu nɪ, 'a -plu 'imä 'jära.

Juifë nyra -dɔ

17 -Mɔ 'daraa' -na nyufa juifënyɔɔ, -dɔ -piie plɛ -gälɪ -be -gbaaa' 'lɪ Nyɔsuaa -gu; 18 -mɔ jrea' wiili 'ɔ 'bataa' 'srɪ -dɔ 'kplaa' -mɪ, 'ɔ jrea' diili 'naa'; 19 -mɔ jrea' 'saa -maa -mɔ 'tiere 'nɔɔnyüü, 'ɔ bää' 'jörüükpülta nyüüa 'nape; 20 -mɔ 'kama nyүүлү 'nyla' 'lɪgla, -mɔ 'kplɪ 'jüplü, 'be -jre 'iin -dɔa 'mlɪ bä wiijejreku nyra 'cɪcasa. 21 -Be -mɔ 'kplaa' -mülü nɪ, deplɛä kä -gu -nyl 'kplɪ -na nyufa le? -Mɔ nöa' nyɔɔ 'nyl 'jie, -nyl 'jie 'jie -a? 22 -Mɔ nöa' nyɔɔ 'nyl 'pa bätësa nɪ, -nyl 'pa bätësa? -Be -mɔ 'nyl 'bataa' -wäsa nɪ, -nyl 'jiere -wäsa nyükölia -a? 23 -Mɔ -gbaaa' 'lɪ -dɔa -gu nɪ, -kä Nyɔsua 'nyüsü 'wu 'be -puɛ -dɔ -gälɪ! 24 'Be 'i -jɪjraa' -maa: «'Ana -gu nyүүлү 'nyla' juifë bä 'nyl -träärälɪ Nyɔsuaa 'nyl -a.» †

25 -Ama nu wiili -dɔ 'daaa' nɪ, 'böböku 'na. -Maa -ama 'pɪ -dɔ -gälɪ nɪ, -na 'böböku -beere 'srɪ -nyl 'bölö ††. 26 -Be nyɔɔ 'nyl 'bölö ma nu wiili -dɔ 'daaa' nɪ, a -nëmä 'daa 'ia nyɔɔ 'bölö? 27 Nyɔɔ kä 'jaje 'nyl 'bölö -be 'ɔ nöa' wiili -dɔ 'daaa nɪ, -mää 'ɔ -nëmä -na -gä -tu? -Be -mɔ nɪ, -klaaa -dɔ 'u -jɪjra, -böölö -maa -nyl -träärälɪ -dɔ -a. 28 -A -gbala 'amɪ, juifënyɔɔ nɪ, -mää -mɔlu üma 'jäa' -be 'ü jrea' -a, -be 'böböku nɪ, -mää -a -böö -käti -na 'jaje -a. 29 'Tasɪɪa juifël nɪ, 'a nyɔɔ bää' juifë plɛklɪ; -be 'böböku nɪ, plɛa 'böböku bäsa. 'Ia 'böböku nɪ, 'Nyüna -Susu 'uu nö 'iin, -maa -mää -dɔlu -jɪjraa' -a ‡. 'Ia juifënyɔɔ nɪ, -mää nyüü 'nyl 'buala 'ɔɔn -maa Nyɔsua 'ɔɔ 'buala 'ɔɔn.

Nyɔsuaa -gäa 'taɪn

3 Deplɛä nyɔɔ 'jära juifëa bäbäku 'lɪ le? 'Aie -gbaa 'plɛä 'bölöku kä le †? 2 'Kasa 'lɪgäljädii bälɪ 'plɔ! 'Üü -käti Nyɔsua -nyl 'ɔa 'papawii. 3 -Be 'üa -tɔɔɪɔa

† Esaii 52.5 †† Nyɔsua -gbala Abraamë nyra 'ɔa 'jü kɔɔɔ, 'ü 'bö 'üa nyɪbejüa 'fɔ. 'Jɔɔ ma -gloro dotro 'ɔa jrüü -uunsɔɔ -srɪɪ 'ü 'bö 'ɔmɪ. 'A 'bölöku nɪ 'uu -gbala nyüü 'srɪ -bää' juifë. 'A 'ia -gu 'ü dara juifënyüü «nyүүлү 'bölöa». -Maa juifë 'kplɪ 'iin -pasasa. 'Üa plɛ nɪɪa kä nyɔɔ ma 'bölö nɪ, 'ɔ 'na Nyɔsuaa 'klɔɔtru -bakää 'ia nyɔɔ nö -balu.

-möölö ma 'nyl Nyɔsua plɛ -a toro nɪ, 'ia -gu Nyɔsua 'mä 'ɔa 'jü dɛɪ ɔɔ? 4 'Büa! A kä amä 'saa jre Nyɔsua bä 'cɪcasa, -be nyüüa 'fɔ kä -gbagblɛ 'srɪ 'i -jɪjraa' Nyɔsuaa -pɔɔku 'lɪ:

Nyüü 'mä 'iin jre 'srɪ -bää' 'cɪcasa -na 'papawii 'mlɪ, -be -mä 'wusi 'taɪn 'lɪ 'ümäa' -na -gä -tu ††.

5 -Maa ima 'daa ana bubɔgbili 'ii srara 'srɪ Nyɔsua -gäa' 'klɪ nɪ, -asɪ anya -gba le? 'Kä anya 'daa Nyɔsua 'nyl 'klɪ -na -gä deɛɛä kä -gu 'ɔa 'crɛ 'cerea' amɪ -gälɪ? 'Srɪ nyɔɔ 'mä 'ta' wii 'pa 'asɪ 'n 'pawii. 6 'Büa! Ima bäsa -asɪ Nyɔsua 'mä 'pläa -gätudɛä nu le? 7 -Be ima 'daa 'na -gbagblɛ 'ɛä srara Nyɔsuaa 'cɪcasa -be 'ɛ 'papla 'ɔa 'wlik -lɪbuabuaku -gälɪ nɪ, deplɛä kä -gu 'na -gä 'mä 'sɔɔwu -träärä -beere -balunɔɔ le? 8 -Be deplɛä kä -gu nyɔɔ 'nyl 'daa: «A nu -balu -be wiili 'naa' 'mä 'ua 'pɛä bä» le? -Gbakäklɛnyüü -möölö nɪɪa amɔ nö 'saa 'ɔ 'paa wii. 'Ia nyүүлү bä 'pɔɔɪsa.

'Pläa 'fɔ bä -balu 'lɪ

9 -Be -a 'jä 'iin 'ɔ le? Amɔ bää' juifë, 'kä anya 'daa a -si 'üün 'wu? 'Klaaklä! 'Be anya 'iin srara 'srɪ juifëa 'fɔ nyra nyүүлү 'nyla' juifë bä bää' -balu 'lɪ, 10 'srɪ 'i -jɪjraa': 'Klɪgänyɔɔ 'doo 'doo 'nyl 'lɪ -a bä;

11 'Lɪglanyɔɔ 'nyl 'lɪ -a bä, nyɔɔ 'mäa' Nyɔsua 'bata, 'ia nyɔɔ 'nyl 'lɪ -a bä; 12 'Üa 'fɔ 'a 'mufanyufɔ 'wusɔ, 'üa 'fɔ 'a bublɔ; nyɔɔ 'mäa' 'cɪcagbi nɪ, 'ia nyɔɔ 'doo 'doo 'nyl 'lɪ -a bä ††.

13 'Üa -plɛkali -beere mɪgadasu;

'üa mɛ 'sara nyüü -gbagblɛ, 'üa 'mäklɪ 'mɛmlɛa -gla ††.

14 Busuku nyra 'cɪcɛkäwii 'si 'üa mɪ.

15 'Ü 'sosowu 'ümä -toru 'kägbäträ;

16 -pɪɔ o -pɪɔ 'ü -sröröa', 'ü bublɔ dii, 'ü tɛ 'lɪ busuku,

17 'ünyl 'nyufɔlu bää' -pio -a jre †.

18 Nyɔsuaa pɪpɪku 'nyl 'üa 'nyüa 'mlɪ -a bä ††.

19 -Be a jre 'iin 'srɪ wiili kä 'fɔ -dɔ 'paaa' nɪ, nyүүлү kä 'fɔ bää' -dɔ -wälɪ 'üü 'u 'daa, nyüüa 'më 'mä blörö -be 'pläa 'fɔ -pɪ -gä kä Nyɔsuaa 'klɔɔtru. 20 Nyɔɔ 'doo nyɔɔ 'doo -nëmä 'klɪ -a -gä 'ɔa 'klɔɔtru †† -dɔa 'lɪträäräku -a -gu; 'be -dɔ srara nyɔɔ deɛɛä bää' -balu.

‡ Deteronɔɔmë 30.6 †† Waklüü 1 -a 'tɔ waklüü 9 -gälɪ 'Pɔɔlë 'bete 'ɔa 'wɪtɔtrɔnyüü juifë waklüü -gböö 'lɪ, 'ü 'ü nëmä 'ta' 'ɔɔn 'lɪbe -tre. †† 'Lɪbrɛɛpɔɔku 51.6 ††† 'Lɪbrɛɛpɔɔku 14.1-3; 53.2-5; 'Lɪglanyɔɔ 7.20 ††† 'Lɪbrɛɛpɔɔku 5.10; 140.4 † Esaii 59.7-8 †† 'Lɪbrɛɛpɔɔku 36.2 ††† 'Lɪbrɛɛpɔɔku 143.2

NYCSUAPLETOROKULU -GÄÄA' NYCC 'KLI

3.21-4.25

Nycca nycsuapletoroku Nycsua 'jäa 'kä 'c -gääa 'cnc 'kl

²¹ -Maa 'køklesaplu nı, Nycsua srara amı 'klgägäkulu sça' 'cnc kälı, 'i -be -dɔ 'nyı pɛpɛ -a pɛpɛ. -Dɔa -pɔɔku nyra nycsuaamlıpalanyüü 'pa 'ıml. ²² 'Klgägäkulu sça' 'cnc kälı nı, Jesu 'Kriisä pletoroku 'lı 'u -srörö 'kä 'u jrä nyüülü kä 'fɔ toroa' Nycsua ple -gälı; 'be nyüüa 'fɔ bā dɛɛ 'dee. ²³ Nyüüa 'fɔ nu -balu, 'ia -gu Nycsua 'ba 'üün 'ca 'wiklbuabuaku kälı. ²⁴ -Maa Nycsuaa -gbinanaku 'lı 'c -gä 'üün 'klı 'flɛɛl. Jesu 'Kriisä 'c -srörö kälı 'cnya 'balı 'üün mlı. ²⁵ 'A 'Kriisäl Nycsua ja 'c nrörö -gbɔ 'lı, 'ca -toru 'mä 'kägbɔɔ -be 'ca 'cre 'mä 'wucie, nyüülü toroa' 'cnc ple, 'üa -gu. Nycsua nu 'ıml 'cmä nyüü -gbala 'sɪɪ 'c -gääa 'klı, 'be -kätsa nı, -balulu nyüü ma nöa' nı, 'c ma nö 'sɪɪ 'cnyı 'jäa' 'üün 'wu, 'be -glaaa 'c ma -glaaa. ²⁶ 'C nu 'ıml 'cmä 'saarı nyüü 'ca 'klgägäku srara. 'Ia 'taın 'lı nı, 'c -gäklı -be 'c -gääa bla nycc toroa' Jesu ple 'klı.

Nycc 'nyı kä -a kä 'cmä 'ılgba

²⁷ 'A 'mrɛɛ amä 'ılgba? 'Inyı 'iin 'klı -a 'wu! -Dɔ 'plɛɛa 'nyɪklı le? -Dɔa 'ıträäkua 'nyɪklı? -Mää 'sı 'inyı bā! Nycsuapletorokua -dɔa 'nyɪ! ²⁸ -Jäsi a -gbaa' nı: nycsuapletorokua -gu nyüü -gäklı, -maa -mäa -dɔa 'ıträäräkua -gu -a. ²⁹ 'Aie Nycsual nı, 'c bā juifä 'kpɔa Nycsua? -Mää nyüülü 'nyıa' juifä bā a Nycsua 'cnyı bla bā? 'Kasa, 'c bā bla nyüülü 'nyıa' juifä bāa Nycsua; ³⁰ 'be Nycsua bā 'doo. 'Cnya nyüülü 'bölöa' 'klgää üma toro Jesu ple; 'cnya bla nyüülü 'nyıa' 'bölö 'klgää üma toro bla Jesu ple. ³¹ -Be ima bäsa nı, 'a -dɔ a -gblooo? -Mää 'sı 'inyı bā! -Dɔ a 'sreekä.

'Sɪɪ Abraamä toroa' Nycsua ple

4 Abraamäl bāa' ana tu 'jajea 'pelı nı, -ası anyı 'ca -gu -gba le? Dɛplɛɛ 'c 'jära 'lı 'mlı le? ² Abraamäa 'cıcagbia -gu cma -gäklı nı, 'ca 'ılgbagbaku kälä 'lı, -maa -mäa 'sı 'inyı bā Nycsuaa 'klɔɔtrı. ³ -Ası nycsuapcɔɔku -gbala amı le? 'U nıɪa: «Abraamä toro Nycsua ple, 'a 'ia -gu Nycsua 'dara 'cnc 'klgänycc †.» ⁴ Nycc ma -fejrupa nı, 'ca 'pɛpɛɛmölıı 'nyı 'flɛɛl -a bā, -maa 'ca 'pɛpɛɛɛɛ bäsa. ⁵ -Maa nycc 'nyı -faa' 'jrupa 'pɛpɛɛkua -gu -be c toroa' Nycsual nröröa' -balunyüü 'klgänyüü 'lı ple nı, 'ca nycsuapletoroku nrörö 'cnc 'klgänycc 'lı Nycsuaa 'klɔɔtrı. ⁶ 'Ası Daviidä -gba bla. 'C nıɪa, dɔru 'sı nycc Nycsua 'daraa' 'klgänycc 'klı. -Maa -mäa 'klgägäkulu jaraa' -dɔa 'ıträäräku kälı -a.

⁷ Dɔru 'blaa nyüülü kä bubɔgbı Nycsua cerea';

† Jeneesä 15.6

nyüülü kä -balu 'c 'baaa' 'lı.

⁸ Dɔru 'blaa nycc kä -balu 'Pläkänycc 'nyı 'daraa' wıı ††

⁹ 'Ia dɔruplele nı, nyüülü 'bölöa' 'üü kä 'ɛml? -Ale nyüülü 'nyıa' bla 'bölö? 'Be a nıɪa -plı nı, Nycsua 'jä Abraamä nycsuapletoroku 'cnya 'dara 'cnc 'klgänycc. ¹⁰ -Ası 'c bā kä -be Nycsua 'pa 'ıml le? 'C 'bölö kä 'fɔwu -ale, -maa 'c -kaanjlu kä 'bölö? 'Ia 'taın 'lı 'c -kaanjlu kä 'bölö. ¹¹ Nycsua nya -tu kä 'cnc 'bölökua tie -gälı ‡: 'a tiele 'ɛɛ srara 'sɪɪ Nycsua 'daraa' 'cnc 'klgänycc 'ca nycsuapletorokua -gu, -be 'ia 'taın 'lı 'c -kaanjlu kä 'bölö. 'Ası Abraamä nu, nyüülü 'nyıa' 'bölö -be 'ü toroa' Nycsua ple, 'üa tua bābäku; -be Nycsua 'mä bla 'üün 'klgänyüü 'dara. ¹² 'C nu bla 'bölönyüüa tu, nyüülü 'nyı toroa' 'bölökua 'doo ple, -maa ü 'nyɛɛa' ana tu Abraamä nycsuapletorokua 'sa 'taın 'lı 'c -kaanjlu kää' 'bölö.

Wiili Nycsua 'daaa' 'cmäa' nu Abraamä nyra 'ca 'jüa -gu

¹³ Nycsua -gbala Abraamä nyra 'ca 'jü -maa 'cnya 'üün 'bla 'fɔ -nyıa, 'a 'üa -jaa ‡. -Mää dɛɛɛ kä -gu Abraamä -trääräa' 'lı -dɔ nı, -mäa 'ia -gu 'cnyı 'iin pa, -maa 'ca nycsuapletorokua -gu Nycsua 'dara 'cnc 'klgänycc. ¹⁴ Ima 'daa nyüülü -trääräa' 'lı -dɔ 'üü bā -jaajinyüü nı, nycsuapletoroku -kanyı -gbaa -a kä, -be diili Nycsua 'daaa' 'cmäa' -nyı nı, 'i -nämä bla -gbaa -a kä. ¹⁵ -Dɔ ja 'cre; 'be -pɔɔ -dɔ 'nyıa' bā nı, -dɔ -gälıɪɪɪɪ 'nyı 'lı -a bā. ¹⁶ 'A 'ia -gu nycca nycsuapletoroku kälı 'c -srörö 'kä 'c jö -jaa, 'ia -toko 'mä Nycsuaa -gbinanaku bā. -Be wiili Nycsua 'daaa' 'cmäa' nu -be 'imäa' Abraamä 'jüa 'fɔa dɛɛ bā nı, -mäa -mülü kä 'doo -trääräa' 'lı -dɔ -a, -maa nyüülü toroa' bla Nycsua ple 'sɪɪ Abraamä toroa' 'cnc ple. 'C bā ana 'fɔa tu, ¹⁷ 'sɪɪ 'i -jıjraa' nycsuapcɔɔku 'lı -maa: «'N nrörö -mı 'plä 'kɔkɔmlɛa tu 'lı ‡.» Abraamä bā ana tu Nycsual 'c toroa' plea 'klɔɔtrı. 'A Nycsual tɛɛa' jājānyüü 'kä -be c wea' diili -kaapɔa' 'plä 'wu bā -be ibāa' 'plä 'wu. ¹⁸ -Plıɪɪ ple -kanyıa' 'piesa bā nı, 'ca ple -ka 'pi 'lı 'c toro Nycsua ple. 'Ası 'c nu 'plä 'kɔkɔmlɛa tua †† bābäku 'sɪɪ Nycsua -gbala kää' 'cnc -maa: «'Ası -na 'jü 'mä bā ††.» ¹⁹ 'Ca nycsuapletoroku 'nyı 'wu -a 'cie; 'cnyı 'daa 'ca jājāku bla, 'be 'ca -sıa -glııgbööa (100) 'samadɛɛ, 'cnyı bla Saraa § -gbɔgbɔkua -gä -a bobo. ²⁰ Wiili Nycsua 'saal nı, 'cnyı 'iin dɛɪ -a cɔ, 'c toro 'cnc plea 'doo. 'Ca nycsuaple nya nyccnycc -gböösa 'sɔɔwu -be 'c 'buala Nycsua. ²¹ Wiili kä 'doo 'c 'piea' ple -gälı 'iibā: Nycsua 'mrɛɛ c nu wiili 'c 'daaa'. ²² 'A 'ia -gu Nycsua 'dara 'cnc bla 'klgänycc ††.

²³ -Maa -taa waklöölä bāa': «Nycsua 'dara 'cnc 'klgänycc» nı, -mäa 'ca 'dooa -gälı 'änyı 'pala; ²⁴ ana -gu

†† 'Librɛɛpɔɔku 32.1-2 ‡ Jeneesä 17.9-14 †† Jeneesä 12.2-3; 17.4-6; 22.15-18 †† Jeneesä 17.5 ††† Jeneesä 17.5 ††† Jeneesä 15.5 § Nycsua nyra Abraamä 'palı kuö 'döö. 'C -gbala 'cnc 'sɪɪ 'cmäa' 'cnc 'jü 'kɔkɔmlɛ -nyı. Abraamä nya jresaa Nycsua nya wiili 'c 'daaa' nua, -bakää 'inyı bā 'ca tagbüdɛɛ 'lı -be 'c -kaanjlu' 'ju kä. Tɛ Jeneesä 17.1,15-22 †† Jeneesä 15.6

'ä 'pala bua, amɔk Nyɔsua 'mäa' -gbala a bä bua 'klügänyüü, amɔ toroa' nyɔkɔ 'baa' ana 'Pläkänycɔ Jesu jäjäa 'mlɔ plɛ. ²⁵ 'ɔ 'sara ana -balua -gu †; Nyɔsua 'ba 'kɔkɔ 'kuaabre 'ɔmä amɔ 'klügä 'ɔa 'klɔkɔtru.

'MUFAGOGO 'SREE ANA POLU 'KÄ

5.1-8.39

Nyɔsua 'puɔ amɔ, a nyra 'kɔkɔ 'kɔ 'nönröwli

5 'I 'na, -bɛ Nyɔsua 'daaa' -maa a bä 'klügänyüü ana nyɔsuapletorokua -gu nɔ, 'i känyrɔ 'wlinönroku bä a nyra Nyɔsua kɔkɔ -trɔrupɔ ana 'Pläkänycɔ Jesu 'Kriisäa 'nyrɔklɔ -gu. ² 'A 'ɔa pletorokua -gu 'ɔ 'sa amɔ 'ɔa -gbinanaku 'nyufɔa tatu 'klɔ, -bɛ a ku 'lɔ 'mufasa -mlatɔ. Dɔru 'blaa amɔ 'bɛ anyä -pɔ Nyɔsuua 'bualaku 'jäa. ³ 'Pɔrɔgälɔ nɔ, -suɔ ma blö amɔ -gba nɔ, dɔru 'blaa amɔ, 'bɛ a jre 'iin 'sɔrɔ -suɔ jaa' plɛböblöku; ⁴ 'kä plɛböblöku -nyɛɛ amɔ 'klü amä -suɔ 'wusi; 'kä -suɔa 'wusisiku ja plɛgälɔpiepieku. ⁵ -Bɛ plɛgälɔpiepieku 'nyɔ -trɔkɔ nyɔ -a, 'bɛ Nyɔsua -srörö 'Nyüna -Susulu 'ɔ -nyɔa' amɔ kälɔ 'ɔnya 'fɛɛ ana polu -gälɔ 'ɔa -wawaku 'kä.

⁶ 'Tibä, 'taɔn 'lɔ anyɔ kää' 'klü kä, -bɛ 'ɔa 'taɔnɔ jrää' 'wli nɔ, 'Kriisä nya jä -balunyüüa -gu. ⁷ 'I klalɔ nyɔ 'mä 'klügänyüü -pi 'lɔ järe; -beeredɛ nyɔ 'mrɛɛ 'ɔ järe 'ɔɔca nyɔ -pi 'lɔ. ⁸ -Maa -jäsu Nyɔsua srara amɔ 'sɔrɔ 'ɔ -waa' amɔ: 'taɔn 'lɔ a -ka bää' -balunyüü nɔ, 'a 'ia 'taɔn 'lɔ 'Kriisä jä ana -gu. ⁹ -Plɔ 'i -sia' -bɛ Nyɔsua 'daaa' a bä 'klügänyüü 'ɔa -torua -gu nɔ, -asɔ 'Kriisä -nämä bua amɔ Nyɔsuua 'ɔɛ mlɔ 'ba le? ¹⁰ 'A -ka jrara Nyɔsua 'nyüamɔ, 'ɔnya -srörö 'ɔa 'Jua jäjä 'lɔ 'ɔnya 'nönrö amɔ 'wli. -Bɛ 'köklesaplɔ 'ɔ -ka bää' 'lɔ -bɛ a 'nönröa' 'wli nɔ, -asɔ 'ɔ -nämä amɔ 'lumɔba le? ¹¹ -Bɛ -mä 'ia 'doo -a: dɔru 'blaa amɔ Nyɔsua 'lɔ, 'ɔ -sröröa' ana 'Pläkänycɔ Jesu 'Kriisä kälɔ -bɛ 'ɔ nröröa' amɔ 'wli a nyra 'kɔkɔ kɔkɔ.

Adaan -bɛ 'Kriisä

¹² 'I känyrɔ, nyɔ 'doo -balu -srörö kälɔ 'unya pa 'pläa 'mlɔ, -balu nya ja jäjä. Jäjä nya jrä nyüüa 'fɔ -gälɔ, 'bɛ 'nyüüa 'fɔ nu -balu ... ^{††} 'Be -balu bä kä 'pläa 'mlɔ 'fɔwɔ -ɔɔ nya ji, -maa -ɔɔ ma 'nyɔ 'lɔ -a bä nɔ, Nyɔsuua -gbuɔ -nämä -balu -gba -a bä. ¹⁴ -Maa kɔkɔ Adaan a 'taɔn 'lɔ -a ji Moiséa 'taɔn 'lɔ nɔ, jäjä kälä kä nyüü 'klü -gälɔ, 'palɔ nyüülü 'nyɔa' Adaan a 'sa -balu ‡ nu. ¹⁵ -Maa wiili Adaan nua' nyra Nyɔsuua 'flɛɛɔa wiiwältɔɛɛku 'nyɔ dɛɛ 'dee -a bä. Nyɔ 'dooa -balua -gu nyüü 'kɔkɔmlɛ ma jä nɔ, Nyɔsuua -gbinanaku -siwu -gböösa: nyɔ 'doo Nyɔsua -srörö kälɔ, Jesu 'Kriisäa -gbinanaku kälɔ 'ɔ

† Esaii 53.4-6 †† 'Pɔkläa 'papawii pösö -teklɔ, 'inyɔ blö -a blö. 'ɔ 'pa 'iin 'sɔkɔwɔ waklütü 18 -taa ni -sia' waklütü 13-17. ‡ Adaan 'nyɔ 'lɔ wiili Nyɔsuua 'mugbɛ -gbalaa' -a nu (Jenɛsɛ 2.16-17

-srörö 'ɔnya -gbäträ 'ɔa -gbinanaku nyüü 'kɔkɔmlɛ 'wu kä.

¹⁶ Dɛɛɛ Nyɔsua -nyɔa' nyra wiili jrää' 'lɔ nyɔ 'dooa -balua -gu 'nyɔ dɛɛ 'dee -a bä. Nyɔ 'dooa -balua -gu Nyɔsua nɔnɔ anyɔ -gä -a kä; 'ia -gu a bä 'pɔkɔnyüü. -Maa -balu 'kɔkɔmlɛ 'mä nrörökälɔ mi nɔ, Nyɔsua -nyɔ nyüü 'klügägäku 'flɛɛɔ. ¹⁷ Jäjä ma kälä nyüü 'klü -gälɔ nyɔ 'dooa -balua -gu nɔ, nyɔ 'doo Nyɔsua -srörö kälɔ 'ɔnya -nyɔ nyüü i -sia' 'wu: nyüülü 'ɔ -nyɛɛa' 'ɔa -gbinanaku 'nyɔ 'mɔsɔa' nyra 'klügägäku, 'ünya 'klä 'jäa Jesu 'Kriisäa 'dooa 'nyrɔklɔ 'kä 'ü nyra 'kɔkɔ nya 'kama.

¹⁸ 'I känyrɔ, 'sɔrɔ -balu 'doo faa' nyüüa 'fɔ 'pɔkɔnɔ 'lɔ nɔ, 'asɔ nyɔ 'dooa 'klügägäku fa nyüüa 'fɔ 'klügägäkulɔ -nyɛɛa' 'kläa 'mlɔ. ¹⁹ Nyɔ 'doo 'nyɔa' Nyɔsuua mlɔ wii nyɔkɔwuba nɔ, 'a 'ia -gu nyüü 'kɔkɔmlɛ nu -balunyüü. 'Asɔ nyɔ 'doo 'ba Nyɔsuua mlɔ wii nyɔkɔwɔ nyüü 'kɔkɔmlɛ nya nu 'klügänyüü. ²⁰ -Dɔkɔ nɔ, 'u ji bubɔgbi 'mä -sümlö -gböösa. -Maa -plɔlɔ -balu -sümlöa' nɔ, Nyɔsuua -gbinanaku 'papla 'sɔkɔwɔ -gälɔ. ²¹ -Kätɔsa -balu ma kälä nyüü 'klü -gälɔ 'u ja jäjä, 'asɔ Nyɔsuua -gbinanaku nämä nyüü 'klügälɔ kälä 'umä 'üün 'klügä, 'umä ana 'Pläkänycɔ Jesu 'Kriisä kälɔ -srörö 'umä 'klälä 'nyɔa' blöröfa kä 'jä.

Amɔ -bɛ 'Kriisä järe -balua 'klɔl

6 -Bɛ -a 'jä 'iin le? 'Kä anyä 'daa amä -balu nua 'doo -bɛ Nyɔsua 'mä 'ɔa -gbinanaku -gälɔ 'paplaa? ² 'Klaaklä! Anyä 'a jä. 'I känyrɔ anyä 'a -balua mlɔ 'wu. -Asɔ a -ka 'mä -balu mlɔ ku le? ³ -Ale 'anyɔ 'iin jre -a jre 'sɔrɔ 'nɔlɔ 'ü 'paa' ana 'fɔ 'wli Jesu 'Kriisä 'lɔ bää' 'ɔa jäjäku 'nɔwɔlipapaku? ⁴ -Bɛ 'a 'nɔwɔlipapaku 'lɔ a nyra 'Kriisä järe 'wu, 'ünya -träärä amɔ -pɔ 'doo 'wu. 'Ü 'pa amɔ 'nɔwɔli amä 'klä dädä -gälɔ 'nyɛɛ 'sɔrɔ Tua 'wɔlik-lɔbuabuaku 'lɔ 'ɔa 'baa' 'Kriisä jäjänyüüa -trɔrupɔ. ⁵ 'I känyrɔ, a nyra 'kɔkɔ 'sɔ ma bä 'doo 'kä ana jäjäku nyra 'ɔa jäjä 'klɔplakulɔ nɔ, anyä 'kɔkɔ nya bua -maalaa 'kä anyä 'kuaabre sɔ -beere 'ɔa 'kuaabresɔkɔ. ⁶ 'A jre 'iin 'sɔrɔ 'kɔ -bɛ ana -kätɔnyɔ koloa' -pɔ 'doo 'wu. 'I känyrɔ -taa -balufugalä kä 'ämä bubɔ a -kapɔ -balua -goou bä. ⁷ 'Be nyɔkɔ nyaa' jä, 'ɔ 'a -balua mlɔ sɔ. ⁸ -Bɛ, a nyra 'Kriisä ma järe 'wu nɔ, a jresaa a nyra 'kɔkɔ nya -pɔ 'doo 'wu kua. ⁹ 'A jresaa 'Kriisä sɔa' 'kuaabre 'ɔ -ka -nämä jä -a jä; jäjä -kanyɔ 'kɔkɔ 'klü -gälɔ -a kälä. ¹⁰ 'ɔ jä 'ɔmä -balua 'klü bubɔ, 'ɔ nu 'iin 'wu 'doo 'wu 'pɔpɔpɔbua -gu. 'Köklesaplɔ 'ɔ nɔ, 'klälä 'ɔ 'klaaa' -plɔ nɔ, Nyɔsuua -gu 'ɔ bälɔ. ¹¹ 'I känyrɔ nɔ, 'ama 'jä -balu nɔ, 'ba 'jä 'ana nyüfɛ -beere jäjänyüü, -bɛ 'anya Jesu 'Kriisä ana 'Pläkänycɔ † -maa' nɔ, 'ba bä 'lɔbänyüü Nyɔsuua -gu. ¹² 'Anyɔ 'ɔɛɛ -balu -wält 'unɔ kälä 'ana fugalä 'mäa' -sɔrɔ jä 'klü -gälɔ, -bɛ 'anyɔ 'dara 'äa dɛɛnyükäkäku wii. ¹³ 'Anyɔ 'sara 'ana fugalä -balu kälɔ -beere 'jrupafediili 'nyɔ nua' 'klügägbi. -Maa 'ba 'sara 'ana fugalä Nyɔsua kälɔ -beere

†† ana 'Pläkänycɔ: -Taa -waklütülü 'nyɔ grɛɛkɛ kätɔpɔkɔ -mɔdooa 'mlɔ -a bä.

'lɔbänyüü sɔa' 'kuaabre, 'amä 'jrɔpafediili nöa' wiili -gää' 'klɔ bää, ¹⁴'be -balu -ka -nämä 'amɔ 'klü -gält -a kälä. -Dɔ -kanyɔ 'kama 'amɔ -a, -maa Nyɔsuua -gbinanaku 'uu 'ka-ma 'amɔ.

-Balu mlɔ 'wuwuku 'ɔɔasaa -gu

¹⁵-Asɔ le? -Dɔ -kanyɔ 'kamaa' amɔ -bɛ Nyɔsuua -gbinanaku 'kamaa' amɔ ɔ nɔ, 'a 'ia -gu amä -balu nu? 'Klaaklä! ¹⁶'Anyɔ 'saa -a jre 'ama -nyɔ 'ana nyüfɛ nyɔɔ kält 'amä 'ɔa -goou bää nɔ, 'a kää 'amä 'lɔ ɔɔn -träärä? 'Ama -wa 'ba -träärälɔ -balulu faa' 'amɔ jäjä mlɔ, 'aie 'ba -träärälɔ Nyɔsuualɔ faa' 'amɔ 'klɔgägäku 'lɔ. ¹⁷-Maa a 'trɛɛ Nyɔsuua, 'amɔ ma bää' -balua -goou, 'a nu 'ana plɛ 'anya -träärälɔ 'kɔɔkɔɔakulu Nyɔsuua -nyɔa' 'amɔ. ¹⁸-Bɛ 'a sɔa' -balua 'mlɔ nɔ, 'anya 'a 'klɔgägäku -goou nu. ¹⁹'Ana 'nunuku klalɔ, 'a 'ia -gu 'n 'paa 'saa wii. 'A 'saa' 'klɔ nɔ, 'a nrörö 'ana fugba -frepadiia -geei 'lɔ -bɛ -balu 'tiere 'amɔ -balu 'lɔ. 'Ba nrörö -mlatɔ 'ana fugba 'klɔgägäku -geei 'lɔ -bɛ i 'tiere 'amɔ 'klälä 'nyɔa' -fre paa 'mlɔ. ²⁰'Be 'a -ka bää kää' -balua -goou nɔ, 'klɔgägäku 'nyɔ kää 'amɔ 'klü -gält -a kälä. ²¹'Ta 'taun 'lɔ -a 'jää 'büülü 'a tua' le? 'Ta 'nyüsü 'blaa' -mlatɔ 'amɔ 'be 'i faa' 'amɔ jäjä mlɔ. ²²-Maa dɛɛɛ a kua' -plɔ -gält nɔ, 'anya 'a -balu mlɔ ɔɔ, 'anya 'a Nyɔsuua -goou bää. 'A tuä 'bölö 'nyɔa' -fre pa, 'ii 'tiere 'amɔ 'nyüna 'kläa 'mlɔ -bɛ 'amä 'klälä 'nyɔa' blöröfa kää 'jä. ²³-Balua 'pɛpɛɛɛɛ bää jäjäku; -maa dɛɛɛ Nyɔsuua -nyɛɛɛɛ' amɔ 'flɛɛɛɛ ana 'Pläkänɔɔ Jesu 'Kriisɛ 'lɔ nɔ, 'ɛɛ bää 'klälä 'nyɔa' blöröfa kää.

Nyɔsuua -gbinanaku 'ba amɔ -dɔa -geeiɛ 'lɔ

7 'Na -wɔlɔjü 'amɔ, 'anyɔ 'saa -a jre -maa nyɔɔ -kaanjɔa' 'jä nɔ, -dɔ -ka 'kama 'ɔɔn? 'Be -dɔjrenyüü 'n 'pala wii -gba. ²-Dɔ nɔnɔ 'ɔlɔɔ 'tia' 'ɔa dɔɔ -kaanjɔa' 'jä nɔ, 'ɔ -ka bää 'ɔa 'ɔlɔɔ. -Maa 'ɔa dɔɔ ma jä nɔ, -dɔɔ kpasra 'a' 'ɔlɔɔɔ 'ɔa dɔɔ -gba -kanyɔ 'lɔ -a kälä. ³'Ii kanyɔ 'ɔa dɔɔ ma -ka bält -bɛ ɔɔma kää nyɔɔ -moloo nɔ, bätɛsapanɔɔ 'ümä 'ɔɔn 'dara. -Maa 'ɔa dɔɔɔ ma jä nɔ, -dɔ -kanyɔ 'ɔɔn 'klü -gält -a kälä. ɔɔma kää nyɔɔ -moloo nɔ, -mää bätɛsa 'nyɔ 'saabä. ⁴'Na -wɔlɔjü 'amɔ, 'ast 'a bää bɔa. -Dɔa 'mlɔ nɔ, jäjänyüü 'a bää 'be 'Kriisɛ jää' nɔ, 'a nyra 'ɔɔn järe -pɔ 'doo 'wu. 'Ii kanyɔ 'ɔɔ kää 'amɔ, 'ɔɔ Nyɔsuua 'ba 'kuaabre. 'Ii kanyɔ 'ɔɔ kää amɔ amä 'ɔɔa 'bü tu Nyɔsuua -gu. ⁵'Taan 'lɔ a nua' bubɔgbili kää' 'ana plɛ 'tu nɔ, -dɔ tɛɛ -balua 'tu 'kää ana 'kläa 'fɔa 'mlɔ amä jäjäbü tu. ⁶-Maa dɛɛɛ a kua' -plɔ -gält nɔ, -dɔ -kanyɔ amɔ -gält -a bää, 'be anya 'a jä. 'Ii kanyɔ -Susua 'kamaku dɛdrä 'lɔ a -fɛɛɛɛ Nyɔsuua 'jrɔpa. 'I -kanyɔ -kätɔdɔa 'kamaku 'lɔ -a bää.

Moisäa -dɔa 'taun 'lɔ

⁷-Bɛ -asɔ anya -gba le? 'Kää anya 'daa -dɔ bää -balu? 'Klaaklä! 'Ima 'nyɔ ɔ -dɔa -gu -a bää ɔ nɔ, 'nämä ɔ -balu -a jre. 'Be -dɔ ma 'nyɔ ɔ 'daa: «'A' nɔ kää dɛɛnyü †», 'nämä

dɛɛɛ bää' dɛɛnyükäkäku -a jre. ⁸-Maa -balu -srörö -dɔ kält 'unya nrörö 'na 'kläa 'mlɔ dɛɛnyükäkäkua 'kaɔn 'kaɔn. -Dɔ ma 'nyɔ 'lɔ -a bää, -balu 'a jä. ⁹-Kätɔsa nɔ, -mää -dɔa 'mlɔ 'maa 'nyɔ 'nyɛɛ. -Maa 'u jia' nɔ, -balu nya tɛkää, 'mɔɔɔ nɔ, 'nyaa jä ††. ¹⁰'Ta -gu -dɔɔ 'mä 'a' 'klä ‡ -nyɔ nɔ, 'unya fa 'mlɔ jäjä 'lɔ. ¹¹'Be -dɔ kält -balu -srörö 'unya -trɔɔɔ 'mlɔ ††, 'ua -gu -balu nya 'bla 'mlɔ. ¹²'Ii kanyɔ, -dɔ 'nyɔ -fre -a pa; 'u -gäklɔ, 'unya 'na.

-Dɔa 'kamaku

¹³-Bɛ dɛɛɛ 'naa' nɔ, 'ɛɛ bää 'na -gu jäjäku? 'Klaaklä! -Balu 'uu ja jäjä. Nyüüa 'fɔ 'mä 'saa jre -balu bää -balu, 'u -srörö 'ɔɔasa kält 'umä 'mlɔ jäjä -nyɔ. 'Asɔ -dɔ nu 'unya srara 'sɔɔɔ -balua bubɔku -sesrea' -gbugbumäklɛ. ¹⁴A jre 'iin 'sɔɔɔ Nyɔsuua -tua' 'lɔ -dɔ. -Maa 'mɔɔɔ nɔ, 'jaje 'n bää 'nyaa bää -balu kält. ¹⁵Diili 'n 'nöa' 'nyɔ 'nu 'imɔ 'wli -a: 'be dɛɛɛ 'n 'bataa' -mää 'ɛɛn 'nyɔ nu, -maa -mɛɛ 'n 'jraraa', 'ɛɛ 'n nö. ¹⁶-Bɛ ama nu wiili 'nyɔ 'bataa' nɔ, 'n 'nyiere -dɔ, 'u 'na. ¹⁷'Ii kanyɔ -mää 'mɔɔ 'nyɔ nu 'imɔ, -maa -balulu bää' 'mlɔ 'lɔ, 'uu nö 'iin. ¹⁸'N jre 'iin 'sɔɔɔ 'ɔɔasa 'nyɔa' 'mlɔ 'lɔ bää, 'na 'jaje 'n 'daa. 'N 'bataa' 'ɔɔasaa nunuku 'mufasa, -maa 'nyɔ 'ia 'klü -a kää. ¹⁹-Jäst 'i nua' nɔ, 'ɔɔasalä 'n 'bataa' -mää 'ään 'nyɔ nu; -maa -balulu 'nyɔ 'bataa' 'uu 'n nö. ²⁰-Bɛ ama nu wiili 'nyɔ 'bataa' nɔ, -mää 'mɔɔ -kanyɔ nu 'iin 'la! -Balulu bää' 'mlɔ 'lɔ nɔ, 'uu nö 'imɔ.

²¹'Ta -gu, -jää -dɔɔ 'n 'jääa' 'wu: 'mɔɔ 'bataa' 'ɔɔasaa nunuku nɔ, -balu 'uu 'maa 'mlɔ -gält 'kää. ²²'Na plɛklɔ nɔ, Nyɔsuua -dɔ 'u kää 'mlɔ 'tu. ²³-Maa -dɔ -moloo 'n 'järaa' 'na fugbaa 'mlɔ, 'uu -bɛ 'na bobowlia -dɔ -fuuö, 'ia -dɔɔ nrörö 'mlɔ -balua -dɔa -geei 'lɔ, -bɛ 'u 'nyɛɛ 'na fugbaa 'mlɔ. ²⁴'Mɔɔ -taa nyatenyɔɔɔ! Nyɔɔ 'plɛɛ 'nyaa 'jä 'ɔnyaa 'mlɔ -taa jäjäfugbalä -gält 'ba le? ²⁵'N -srörö ana 'Pläkänɔɔ Jesu 'Kriisɛ kält 'nyaa 'trɛɛ Nyɔsuua! 'Ii kanyɔ, 'mɔɔɔ nɔ, 'na bobowlia 'mlɔ Nyɔsuua -dɔa -geei 'n bää; -maa 'na 'jajɛa 'pɛɛɛ nɔ, -balua -dɔa -geei 'n bää.

'Nyüna -Susulu -nyɛɛa' 'klä

8 Dɛɛɛ a kua' -plɔ -gält ɔ nɔ, nyüülü bää Jesu 'Kriisɛ † 'lɔ -kanyɔ 'pɔɔɔ -a kää, 'abɔa nyüülü 'nyɔ 'nyɛɛa' 'üa 'jajɛa wii -gält †††, -bɛ 'ü 'nyɛɛa' 'Nyüna -Susua wii -gält. ²'Be 'Nyüna -Susua -dɔɔ -nyɛɛa' 'klä 'Kriisɛ Jesu 'lɔ 'ba 'mlɔ ††† -balu nyra jäjäku -dɔa mlɔ. ³-Dɔ 'nyɔ 'lɔ -a bɔa u nu 'iin, 'be 'jaje 'fumla 'uun §. -Maa Nyɔsuua nu 'imɔ; -balua -gu 'ɔ nrörö 'ɔa 'mugbɛa 'ju nyɔɔ 'lɔ -beere amɔ -balonyüü §†, 'ɔmä -balulu bää' nyüü 'lɔa -gä -tu. ⁴'ɔ nu 'imɔ 'kää wiili -dɔ 'paa' 'mä ana 'kläa 'mlɔ nrörö, amɔɔ 'nyɔ

† Egɛɔɔdɛ 20.17; Deteronɔɔmɛ 5.21 †† Grɛɛkɛ -kätɔɔɔklɔ -mlɔ doo 'mlɔ -taa waklülü -jɔra waklülü 10 -gält. ‡ Levitiikɛ 18.5; Deteronɔɔmɛ 4.1; 5.33; Esekieleɛ 20.11 †† Jeneɛɛ 3.13 †† Jesu 'KRISɛ: Te wiia 'lusasrakua -pɔɔkua 'mlɔ, wiili -jɔraa' 'lɔ 'Kriisɛ nyra Jesua -gu. ††† nyüülü 'nyɔ 'nyɛɛa' 'üa 'jajɛa wii -gält, -bɛ 'ü 'nyɛɛa' 'Nyüna -Susua wii -gält: -Taa -waklülü 'nyɔ grɛɛkɛ kätɔɔɔklɔ -mlɔ doo 'mlɔ -a bää. ††† Grɛɛkɛ -kätɔɔɔklɔ -mlɔ doo 'mlɔ 'i -jɔra: -mlɔ § 'JAJɛ 'FUMLA 'UUN: 'Pɔɔɔɔ ma 'daa «'jaje» nɔ, nyɔɔa 'pɛɛ -balu 'kamaa' 'ɛɛ 'ɔ daa. §† Fugbalä a 'klaaa' ää Jesu ma 'klaa, -balua 'doo 'nyɔ nu.

'nyereä' 'jajea wii -gält, -maa amɔɔ Nyɔsuua -Susu 'tiereä' ana -gu. ⁵ 'Be nyüülü 'üa 'jaje 'tiereä', 'üa bobowli bä 'üa 'jajea wii -gält. -Maa -mülü -Susu 'tiereä' nɔ, 'ü -tuuä 'üa bobowli Nyɔsuua -Susua wii -gält. ⁶ 'Jajea bobowli fala nyüü jäjäa 'nyufɔ 'wu; -maa nyüülü Nyɔsuua -Susulu 'tiereä', 'üa bobowli fala 'klä nyra plegälflereku -gält; ⁷ 'be wiili kää' 'jaje 'tu 'iibä Nyɔsuua 'nyüamljraradɛ: 'enyɔ -trääräl Nyɔsuua -dɔ -a, 'enyɔ 'nɔmɔ 'lɔ -a bla. ⁸ -Be nyüülü nöa' wiili kää' 'jaje 'tu nɔ, 'ünyɔ 'lɔ -a bla 'ümä Nyɔsuua 'tukä. ⁹ -Maa 'amɔɔ nɔ, -mää 'jaje 'nyɔ 'tiere 'amɔ, 'be Nyɔsuua -Susu bä 'amɔ 'lɔ. Nyɔɔ ma 'nyɔ 'Kriisä -Susua 'klaa, 'ɔnyɔ 'ɔa nyɔɔ -a bä. ¹⁰ -Be 'Kriisä ma bä 'amɔ 'lɔ, -bakää 'ana fugba jä -balua -gu nɔ, Nyɔsuua -Susu bä 'ana 'klä 'klägägäku Nyɔsuua -nyɔä' 'amɔ 'ia -gu. ¹¹ Nyɔsuua 'ba Jesu jäjäa 'mlɔ. Nyɔsuua -Susulu ma ku 'amɔ 'lɔ nɔ, Nyɔsuualɔ 'baa' 'Kriisä jäjäa 'mlɔ nya 'ana fugbalä 'mäa' jä 'klä -nyɔä. 'ɔa -Susulu kuä' 'amɔ 'lɔ, 'uu 'ɔmä kält -srörö 'ɔmä 'iin nu. ¹² 'A 'ia -gu, 'na -wɔlɔjü 'amɔ, anyɔ kä -a kä amä 'lɔ ana 'jaje -träärä, anyɔ kä -a kä amä wiili kää' 'jaje 'tu nu; ¹³ 'be 'ama nu wiili 'ana 'jaje 'bataa' nɔ, 'anya jäa. -Maa Nyɔsuua -Susu ma jä 'amɔ -gba -be 'ama 'bla wiili 'ana fugba 'bataa' nɔ, 'anya 'klä 'jäa.

-Susulu nrörö amɔ Nyɔsuua 'sɔɔɔjü

¹⁴ Nyüülü kä 'fɔ Nyɔsuua -Susu 'tiereä' 'üü bä Nyɔsuua 'jü. ¹⁵ -Be -Susulu Nyɔsuua -nyɔä' 'amɔ nɔ, -mää -geeidɛ nyra ɲalɛ 'mä 'sɔɔɔwɔ 'amɔ 'blaa -gu -a. -Maa 'ɔ -nyɔ 'amɔ -Susulu nröröä' 'amɔ 'sɔɔɔjü 'lɔ. 'Uu känyɔ -be a we Nyɔsuua: «Aba †! Tu!» ¹⁶ Nyɔsuua -Susua 'mugbe 'nyiere ana -susu 'sɔɔɔ a bäa' Nyɔsuua 'jü. ¹⁷ -Be a bäa' 'ɔa 'jü nɔ, a bä bla -jaajinyüü: Nyɔsuua -jaajinyüü a bä, a nyra 'Kriisä kɔɔɔ, ima 'daa 'kasa a nyra 'kɔɔ 'jäjä -suɔ 'wu nɔ, a nyra 'kɔɔ nya bla 'bualaa.

'Wlikɔbubuakulu Nyɔsuua 'mäa' srara

¹⁸ -A -gbala 'amɔ, ama 'jä 'køklesaplɔ -suɔ nyra 'wlikɔbubuakulu Nyɔsuua 'mäa' 'amɔ srara nɔ, 'inyɔ pɛpɛ -a pɛpɛ; ¹⁹ 'be 'pläa 'fɔ 'sosowu 'ümä 'taɔnɔ kä 'mlɔ Nyɔsuua 'mäa' 'plä 'ɔa 'jü 'klɔsrara. ²⁰ 'Fuflegbi kält 'plä bä. -Mää 'plä 'nyɔ 'iin 'bata, -maa Nyɔsuua 'kɔ -tu -plɔ 'saa 'ämɔ. 'Asɔɔ 'äa plɛ -ka 'pi -sraakäpt -gält. ²¹ 'Ä jresaa 'änya jäjäku nyra bubɔkuä -geeidɛ 'lɔ sɔa, 'kä 'änya fugbalɔflereku nyra Nyɔsuua 'jüa 'bualaku 'lɔ pa. ²² A jre 'iin -pii -a -kɔɔ 'saaria -sɔɔ 'lɔ, 'sɔɔ 'pläa 'fɔ pütöä' -suɔ -gu -beere 'ɲlɔɔ bä -gloorofa 'wu. ²³ -Maa 'änyɔ 'döo -a bä: ana 'mugbelɔ 'klaaa' Nyɔsuua -Susu u bäa' Nyɔsuua 'klɔsɔ -nynyɔdɛ nɔ, 'asɔ a pütö ana pleklɔ bla. A 'sosowu Nyɔsuua 'mä amɔ 'ɔa 'jü 'lɔnrörö -be 'ɔmä amɔ ana fugba mlɔ 'ba; ²⁴ 'be a jresaa anyä 'a 'lɔmlɔwu -maa anyɔ 'jä -käti 'iin 'wu -a. Ana 'nyü ma 'jä dɛdɛ amäa' 'jä nɔ, 'i

† ABA: «'Na tu» 'ii 'ü 'dara 'saa Arameenyüüa wii 'lɔ. Tɛ Maréké 14.36

-kanyɔ 'saa jejreku -a bä, 'be anyä 'ɛɛn 'jä: dɛplɛɛ kä -gu a -ka -glaaa dɛdɛ anyä 'a 'jä le? ²⁵ -Maa ama jresaa anyä 'a dɛdɛ anyɔ 'jäa' 'wu 'jä nɔ, plɛ a blö -be a -glaaa.

²⁶ 'Asɔ Nyɔsuua -Susu jö bla amɔ -gba ama -kanyɔ 'klü -a kä, 'be ama bibie Nyɔsuua dɛdɛ amäa' 'bete anyɔ 'ɛɛn jre -a jre. 'Ti känyɔ -Susua 'mugbe bibie Nyɔsuua ana -gu 'dugua 'mlɔ 'inyɔ 'lɔsasa -a bä. ²⁷ -Be Nyɔsuualɔ 'jäjäa' polu -gält 'kä nɔ, 'ɔ jre wiili -Susu boboa': 'be 'sɔɔ Nyɔsuua 'bataa', 'asɔ -Susu bibie Nyɔsuua 'nyünanyüüa 'wli 'lɔ. ²⁸ -Be a jre 'iin 'sɔɔ wiili kä 'fɔ jäjäa' nyüülü -waa' Nyɔsuua -be ü werea' 'sɔɔ 'ɔ -waa' -gält nɔ, Nyɔsuua -nyɔgla 'iin 'kä 'imä 'na 'üa -gu. ²⁹ Nyüülü 'ɔ jreä' sököö nɔ, 'ɔ 'a kä 'lɔ 'üün 'ba 'ümä bla 'ɔa 'juä 'sa bä, 'ɔmä -wɔlɔjü 'kɔkɔmlɛa -tɔɔɔɔ -käti jü bä. ³⁰ Ü 'ɔ 'baa' 'lɔ sököö nɔ, 'ɔ we 'üün bla; ü 'ɔ wea' nɔ, 'ɔ 'dara bla 'üün 'klägänyüü, ü 'ɔ 'daraa' 'klägänyüü nɔ, 'ɔnya 'buala 'üün bla.

Dɛɛ 'nyɔ 'lɔ -a bla 'emä amɔ Nyɔsuua -wawaku -gba 'ba

³¹ -Asɔ anyä 'ia -gu -gba le? Nyɔsuua ma bä amɔ dɛɛ nɔ, nyɔɔ 'plɛɛ 'mä amɔ 'nyüamljrarä le? ³² 'ɔ 'nyɔä' 'ɔa 'ju 'klɔbere -be 'ɔ 'saa 'kɔɔ ana 'fɔ -gu, -asɔ 'ɔ -nɛmä bla 'ɔa 'ju nyra amɔ diia 'fɔ -nyɔ le? ³³ Nyɔɔ 'plɛɛ 'mä nyüülü Nyɔsuua 'baa' 'lɔ tropina 'lɔ fa le? Nyɔsuua, 'kɔ -gäää nyɔɔ 'klɔ! ³⁴ Nyɔɔ 'plɛɛ 'mä 'üün 'kɔɔ le? 'Kriisä 'ɔ jä! 'Pɔɔgält nɔ, 'ɔnya sɔ jäjäa -tɔɔɔɔ, 'ɔ bä Nyɔsuua 'dupa 'pɛɔ -be 'ɔ bibie ana 'wli 'lɔ! ³⁵ Dɛplɛɛ 'mɛɛ ɛ 'ba amɔ 'Kriisä -wawaku kält le? -Suɔ, -ale mɔmɔku, -maa nyüü ma nu amɔ -gbigba, -ale -gbëka, -maa 'puä, -ale ɲalɛ, -maa jäjäku †? ³⁶ -Jäsi 'i -jɔjraa' nyɔsuapɔkɔ 'lɔ:

-Na -gu 'ü 'blaa amɔ 'doo;

'ü 'kplaa amɔ -beere -bablë 'ümä -plɛɔ 'bö †.

³⁷ -Maa 'ia 'fɔɔluä 'mlɔ nɔ, amɔ -siwu -gböösa nyɔɔɔ -waa' amɔ 'ɔa -gu. ³⁸ 'Na plɛ 'srikä 'nyaa jresaa: -mää jäjä, 'aie 'klä, 'aie 'aanjë, 'aie -sisia 'klü, 'aie 'saarɔ, 'aie -sɔɔ, ³⁹ 'aie dɛdɛ bäa' cɛ 'lɔ, 'aie ɛ bäa' -tutu 'wu, 'aie -fäɔ dɛɛ -mɔdɛ 'nyɔ 'lɔ -a bla i 'ba amɔ Nyɔsuua -wawakulu 'ɔ sraraa' amɔ ana 'Pläkänyüü Jesu 'Kriisä 'lɔ kält.

Dɛdɛ BÄÄ' ISRAELË WII

9.1-11.36

Wiili Nyɔsuua 'daa nyra Israaelä wii

9 'Cɔcasa 'n -gbala 'amɔ, -mää -gbagblɛ -a, 'be 'Kriisä 'lɔ 'n bä; 'Nyüna -Susu 'tiere 'na bobowli 'kä 'i 'paa watu 'doo: ² 'n 'kɔɔ -gböösa -be 'na plɛ fiea 'doo. ³ 'Na plɛ nɔnɔ -a busu 'nyraa 'Kriisä 'mä -gbasɔɔ 'na -wɔlɔjü bäa' 'na -glügbö, 'üa -gu. ⁴ 'Üü bä Israaelë: Nyɔsuua nrörö 'üün 'ɔa 'sɔɔɔjü 'lɔ, 'ɔ -päälä 'üün 'ɔa 'bualaku 'lɔ, 'ɔ nyra 'üün 'pa kuö, 'ɔ -nyɔ 'üün 'ɔa -dɔ, 'ɔ -srara 'üün 'sɔɔ

†† JÄJÄKU: Greekewii nö -jere † 'Lɔbrɛɛpɔkɔ 44.23

'ümää' 'kkn bibie, 'k -gbala 'üün wiili 'k -nëmää' nu 'üa -gu †. 5 'A 'üü bā tuu kpaküa 'jü ††. -Be 'Kriisēl n, deele bāa' 'ka nycka 'pe n, 'a tuulüa napio 'kka nyck 'k bā, 'k bā diia 'fca 'wlikl, 'k bā Nycksual 'pala' 'n 'plcuplua -gu. 'Asi i bā.

Tasuria Israaelē

6 -Mää 'kā wiili Nyksua 'daaa' 'cnyl 'iin nu -a nu. -Mää Israaelēa 'jüa 'fca 'nyl 'tasuri Israaelēa 'jü bā †. 7 -Be -mää Abraamēa 'jüa 'fca 'nyl 'ka 'tasuria 'jü bā, 'be Nyksua -gbala Abraamē: «Isaakēa 'jü 'ü nēmā -na 'tasuria 'jü bā ††.» 8 'Ia -gbaa bā: -mää -gugujüa 'fca †† 'nyl Nyksuaa 'jü bā, -maa 'ü -glooroa' 'suri Nyksua -gba kaa', 'üü bā 'tasuria 'jü. 9 -Jää wiili Nyksua -gba kaa: «'Samaa 'taun 'doolua 'mli n, 'nyaa 'sckwu jia 'kā Sara nya nylbeju -gu ††.» 10 -Mää 'ia 'fca -a, Rebekaa 'mugbe bäl, 'ca 'jü kē kē tu 'doo ††, ana tu Isaakē. 11 'Be Nyksuaa 'mck 'k 'baali nyüü: -maa -mää 'üa -gbi 'cnyl tekli -be 'cnyl 'bal 'üün, 'k bāa' Nyksua 'baa' 'li nyüü 'ca 'doo 'i bākäl. 'Asi 'jülü -kaaŋlu -glooro, 'ü -kaaŋlu 'nımı -balu nyra 'cicasa -a nu, 12 Nyksua nya -gbala Rebeka: « Kpaköa n nya -beere blaaa nca -geei bāa §.» 13 'I -jüra bta: 'N -wa Jakcbē; 'nyaa jrara Esau 'nyüa 'mli ††.

Wiili Nyksua boboa'

14 -Asi anya -gba le? 'Kā anya 'daa Nyksua 'nyl 'kli -a -gā? 'Klaaklä! 15 'C -gbala Moisé -maa: « Nyck kē ny-ateri 'n 'bataa' 'mäa' 'jä 'ca nyateri 'n 'jä, -be nyck 'n 'bataa' 'mäa' käl 'nara 'k 'n 'nara käl ††.» 16 'Ii känyri, -mää nyck 'inyi käl bā, -mää bta nycka 'klüa wii -a, -maa Nyksual kaa' nyateple 'k 'i bākäl. 17 'Be nyksuapckkua 'mli Nyksua -gbala Faracck †† -maa: « Wii 'dooa -gu 'n -tu -mli 'lwlkli, 'mä -mli käl -srörö 'mä 'na 'klü srara 'na 'nyri 'mä -tutua 'fca -gäl 'kē -gbaala ††.» 18 'Ii känyri 'c 'jää nyck kē nyateple 'c 'bataa' 'cmāa' 'jä, 'kē 'c 'buala nyck kē ple 'c 'bataa' 'cmāa' 'buala. 19 'Anyā 'mli -gbalaa -maa: «-Be nyck 'nyla' 'luba 'cmāa' 'cck 'klinyüglö n, deplee kē -gu 'c -ka 'daa amı le?» 20 -Maa, -mck nyck, nyck 'plee bā -be nyra Nyksua -topo le? Dee nyck -ka -paaa' n, 'ε 'mree ε -gbala nyck -paaa' 'een -maa: «Deplee kē -gu -paa 'saa 'mli le ††?» 21 Nyck 'maaa' bētē n, -mää 'cck 'nyl 'kama -mamee? -Mää 'cck 'nyl nrörö -mamee 'deele 'clicatack nyra 'lkäwlatack 'li ††? 22 -Be Nyksua ma 'bata 'ca 'cre nyra 'ca 'klüa sraraku 'c kate 'cnya -gbötö 'crea -takcu 'c -tua' -plu 'cmāa' wa

† Egēscckdē 4.22; Deteroncckmē 7.6; Osee 11.1 †† TUU KPAKÜA 'JÜ: Abraamē, Isaakē, Jakcbē nyra 'ca 'jü, 'üü bā tua tuu. †† Jakcbē nyra Nyksua btaa' -fufuku n, 'a -plu Nyksua -nyl 'cck Israaelēnyri. Te Jenēscck 32.29 †† Jenēscck 21.12 †† -GUGUJÜ: 'A Isēmaaelēa 'jülü Abraamē nyra 'ŋlulu 'ü 'daraa' Agaa -gua'. 'Papla 'iin Galaatēnyüü 4.22-23 ††† Jenēscck 18.10-14 ††† 'Pou bāsa: Esau nyra Jakcbē. Te Jenēscck 25.24-26 § Jenēscck 25.23 †† Malasii 1.2-3 ††† Egēscckdē 33.19 †† FARACCK: 'Asi 'ü were Ejiipētēa 'ku Nyksuaa -ckkua 'mli. ††† Egēscckdē 9.16 †† Esaii 29.16; 45.9 †† Jeremii 18.6

wa, 23 'cmā 'ca 'wliklbuabuaku nyate -takcu 'pelı srara, 'cmā 'ü 'c tua' -sri derı 'c -gbalaa' 'buala. 24 Amc bāsa. -Mää juifēa 'dooa -ckrupcu 'cnyl amı were, 'c were bta amı nyüülü 'nyla' juifē bāa -ckrupcu. 25 'Asi 'c -gba bta Oseea -ckckua 'mli:

'Ünyl ia' 'na -glügbö bā, 'üü 'nēmā 'na -glügbö 'dara, -be cnyla' -wawaa n bā n, 'cck 'nēmā -wawaa n 'dara †††.

26 -Be -glügbölä 'ü -gbalaa' -maa: «'Anyi 'na -glügbö -a bā n»,

'üü 'ümā 'Lubā Nyksuaa 'jü 'dara †††.

27 Israaelēa nüa -gu n, Esaii nınl, -Bakāā Israaelēa 'jü ma -sümlö -beere 'tanie 'lta

'pisiatu n, 'üa -ckrupcu 'pe 'dee nēmā 'lumlwu;

28 'be 'Pläkānyck nya wiili 'c 'daaa' 'wlarāa cck ††† -pt -tutu -gäl.

29 'Suri Esaii 'daa kaa' bta -maa:

'Pläkānyck 'kamaa' celta 'sugta ma 'nyl amı 'jü -a -nyl n, anyā l -beere Sodcckmēbātāa nyüü,

anyā l Gomcckrēbātāa 18 nyüüa 'saa bāa.

Israaelē, nyüülü 'nyla' juifē bā, nyra Nyksuaa 'klgägäku

30 -Be -asi anya -gba le? Nyüülü 'nyla' juifē bā, 'ünyl 'bataa' 'klgānyüüa bābäku, 'a 'ü 'jä 'klgägäku, 'klgägäkulu Nyksua -nyēea' nyksuapletoroku 'li. 31 -Maa Israaelē, 'ü 'bata ia' 'klgägäku -dca 'liträäräku 'mli n, 'ünyl 'klgägäku -a 'jä -dca 'liträäräku 'li. 32 Deplee kē -gu le? 'Ünyl nyksuapletoroku käl -a -srörö -maa -dca 'liträäräku käl 'ü -srörö. 'Ünya -gbck 'täkä 'kpkapaa' nyüü 'kē 'kl, 33 'suri 'i -jüraa:

-A -gbala 'amı, 'n -tu Siccknbātāa 'mli 'täkä 'kpaaa' nyüü 'kē,

'täkä -susugbee 'kpaaa' nyüü 'kē;

nyck o nyck toroa' 'cck ple n, 'nyüsü -nēmā 'cck -a 'bla 19.

Nyck o nyck bibiea' 'Pläkānyck nya 'lumlwua

10 'Na -wlajü 'amı, wiili 'na plea 'fca 'bataa', -be i kē -gu 'n bibiea' Nyksua n, abta Israaelē 'wulmli.

2 -Yee 'n 'mree -a 'daa 'ü fumö Nyksuaa -gu, -maa 'üa fumökua 'mli 'nyl wiijejreku -a bā. 3 'Ünyl 'nu -a 'nu 'suri Nyksua -gāāa' nyüü 'kl -be 'ü 'bata 'ümā 'üa 'mugbea 'klü käl -srörö 'ümā 'klgä. -Plulu Nyksua 'daaa' 'ü -sröröa' 'ümāa' 'klgä n, 'ünyl 'iin wii -a 'dara. 4 'Kriisē, 'cck bā -dca biare, 'kē nyüülü kē 'fca toroa' 'cck ple n, Nyksua 'mä 'üün 'klgānyüü 'dara.

††† Osee 2.23 ††† Osee 1.9 ††† Greēkē -kätipckkl -mıdooa 'mli 'i -jüra bta: nyra 'cicasa 'li, 'suri 'c nöa' 'iin cck 18 Esaii 1.9 Jenēscck 19.23-28 19 Esaii 28.16 'Asi 'i -jüra greēkēwii 'li -Kätı Kuöa -ckcku 'li. 'Papla Esaii 8.14-15

'Mufagogo nyra -db

⁵ Moiséb nu, 'w ma 'pa 'klügägäkulu s'ca' -d'ca 'mlta -gä nu, 'w nuna: «Nycwä nöa' wiili -d'w 'daaa' nu, 'ii 'mä kälü -srörö 'kä 'nya 'klä 'jä †.» ⁶ -Maa 'klügägäkulu s'ca' ple-toroku 'l nuna: «-Nyl 'daa -na plekl: Nycwä 'plæ 'mä cca 'mlt 'jra le?» 'Ia -gbaa bä: 'surl nycwä 'ciea' 'Kriisä. ⁷ 'Aie «-Nyl 'daa 's'cwu: Nycwä 'plæ 'mä 'l'uturj'cbütügbalaa 'mlt 'cere le †?» 'Ia -gbaa bä: 'surl nycwä 'baa' 'Kriisä 'kuaabre. ⁸ -Asl nycwsuaap'cwku -gbaaa le? 'U nuna: « 'Papawii bä -na -gba, 'i bä -na mlt nyra -na plekl †.» 'A 'papawii 'ii 'paa nycwsuapletorokulu kä -gä a 'paaa'. ⁹ Ima ja -na mlt 'surl Jesu baa' 'Pläkänycwä nu, -be -na plekl -ama jresaa Nycwsua 'ba 'c'wä 'kuaabre, -nya 'l'mlwua. ¹⁰ Ple a toro Nycwsua 'kä Nycwsua nö a bä 'klügänyüü; 'mä nycwä nö 'kä 'w 'saalü 'kä Nycwsua 'baalü 'c'wä mlt. ¹¹ Nycwsuap'cwku nuna: « Nycwä o nycwä toroa' 'c'wä ple nu, 'nyüsü -nämä 'c'wä 'bla -a 'bla †.» ¹² Juifënyüü 'nyl 'd'w -a bä -be greekënyüü 'nyl 'd'w -a bä, 'be 'üa 'f'w 'klaa 'Pläkänycwä 'doo, 'kä 'w 'paa nyüülü kä 'f'w wea' 'c'wä 'nu, 'c'nyl nyaka 'iin -a. ¹³ 'Be « nycwä o nycwä bibiea' 'Pläkänycwä nya 'l'mlwua †.»

Israeelë 'nyla' 'l Nycwsua -träärä

¹⁴ -Maa -asl nyüülü 'nyl toro 'c'wä ple nya 'c'wä we le? Üma 'nyl 'wä 'nyl 'wli -a 'nu, -asl 'ümä 'c'wä ple-toro le? Nycwä ma 'nyl 'l -a bä 'mä 'üün nycwsuaawii -gba 'pala nu, -asl 'ünya 'iin 'wlinu le? ¹⁵ -Be nycwä ma 'nyl 'üün bl -a bl -asl 'ünya nyüü nycwsuaawii -gba 'pala le? 'I -j'jra nycwsuap'cwku 'l -maa: « -Abta nyüülü 'saaa' 'Mufagogoa bei 'naa ††! » ¹⁶ -Maa 'üa 'f'w 'nyl 'l 'Mufagogo -a -träärä. Esaii nuna kä: « 'Pläkänycwä, nycwä 'plæ 'dara ana 'pa-pawii wii le ††? » ¹⁷ 'Ii kënyrl, nycwsuaawii a 'poa' 'nyakli, 'ii -nyëë nycwsuapletoroku; -be nycwsuaawii a 'poa' 'nyakli nu, Nycwsuaa ^s mlt wii bäsaa. ¹⁸ -Maa 'bete 'n 'bete: 'Ünyl 'nu -a 'nu? 'Ü 'nu! 'Üa mlt wii mi -tutua 'f'w -gäl, 'üa 'papawii nya mi 'pläa blöröfa 'wu †. ¹⁹ -Maa 'bete 'n 'bete: Israeelä nyüü 'nyl 'iin 'wli -a 'nu? 'I 'saakl Moisé nuna: 'Nyaa 'amü nyüülü 'nyla' -glügbö bä, 'üa wasäkänycwä 'l'nöröa. -Glügbölä 'nyla' 'l'gla, 'ää 'nämä nu 'mä 'amü 'cre 'blara ††. ²⁰ 'Kä Esaii 'pa ple 'klü 'l -be 'w nuna: Nyüülü 'nyla' 'mü 'bata 'üü 'jä 'mü, 'n srara 'na nyufa nyüülü 'nyla' 'mü we 'klü †. ²¹ -Maa deële baa' Israeelë nu, Nycwsua nuna: « 'N to 'na 'dari 'taln a 'f'w 'l -glügbölä 'kl, änyl -trääräa' 'l 'mü -be ä kä 'kl's'cwä' 'wu ††.»

† Levitiikë 18.5 †† Deteron'cwä 30.12-13 † Deteron'cwä 9.4; 30.12-14 †† 'Asl Esaii 28.16 †† Joëelë 3.5 ††† Esaii 52.7 ††† Esaii 52.7 § Nycwsua: Greekë -kät'cwä -m'dooa 'mlt -a 'jä. ††† Deteron'cwä 29.3; Esaii 6.10 ††† 'L'brerëp'cwä 69.23 18 'L'brerëp'cwä 69.24

Israeelë Nycwsua 'balu -maa 'ü 'sunyakliwli

11 'Bete 'n 'bete 'w: Nycwsua 'wu 'wä -glügbö derl 'ia -gu? 'Klaaklä! 'Na 'mugbe Israeelënyüü 'n bä; Abraamëa -gböölü 'n s'w, Benjamëa † -glügbö 'kl. ² Nycwsuaa 'jülü 'nya käa' 'l'ba, 'c'nyl 'üün derl -a s'w. -Ale wiili nycwsuaawii 'paa' Eliia -gu 'anyl 'iin 'wli -a 'nu, 'surl 'w 'bibiea' Nycwsua Israeelä -gu -be 'w 'daaa' -maa: ³ « *'Pläkänycwä, 'ü 'bla -na mlt'palanyüü, 'ünya -gblooo -na *-gb'cwätöwlü. 'Na 'dool t'ca' 'l nu, 'ü 'bata 'ümä 'mlt 'bla! » ⁴ -Asl Nycwsua -gbala 'c'wä le? 'U nuna: « 'N bere nyüüa -diipu -dii -uuns'cwä -gl'upu (7 000) 'kl 'na -gu. 'Ü -kaapl *Baalëa 'klul 'koti -fli 'pala †. » ⁵ 'Asl 'i bä blä 'saarl. Nycwsuaa -gbinanaku 'l 'w bere nyüü -möölö 'kl. ⁶ -Be ima 'daa -gbinanaku 'l 'w -srörö nu, -mäa nycwä nunudiia -gu -a; ima 'daa 'l 'iin nu, -gbinanaku -kanyl -gbinanaku -a bä. -Be ima 'daa nycwä nunudiia -gu nu, -mäa -gbinanaku -kanyl 'saabä; ima bä 'l 'iin nu, nycwä nunudii -kanyl nycwä nunudii -a bä ††. ⁷ -Asl anya -gba le? Deële Israeelë 'bataa' 'ünyl 'ëen 'jä -a 'jä, -maa -mülü Nycwsua 'baa' 'l nu, 'ü 'jä deële 'ü 'bataa'. -Mülü nu, Nycwsua nya bälä 'üa ple käl, ⁸ 'surl 'i -j'jraa', « Nycwsua 'c'wä 'üa bobowli, -a -c'wä 'saarl -gäl, 'üa 'nyü -kanyl 'jä deë -a, 'üa 'nyakli -kanyl 'nu deë 'wli -a ††. » ⁹ Daviidë nya 'daa: « Abta 'üa j'jria 'töwlö bä -gbasi 'üa -gu, ä bä -tata 'üa -gu, ä bä 'üa 'käkpäë, i bä 'üa 'p'cwä ††. ¹⁰ Abta 'üa 'nyüa 'mlt bä 'jörüükpü 'ü -p' 'käjä, 'kä 'ü -gbreekä 'pl'up'cwä ††! »

Wiili Nycwsua boboa' Israeelä -gu

¹¹ -Jäsl 'n 'betea' nu: -gb'w juifënyüü -gb'w 'ünya blö? 'Klaaklä! 'Üa -balua -gu 'l'mlwuwuku 't'w nyüülü 'nyla' juifë bä 'üa 'pel, 'ümä wasä -tu. ¹² -Be 'üa böblöku ma -nyl 'plä 'bl nu, ima -nyl blä nyüülü 'nyla' juifë bä 'bl nu, deële Nycwsua 'mäa' Israeelë -nyl üma 'blö 'wä 'pel derl nu, 'ënya 'buaa -gböösa. ¹³ 'Amc nyüülü 'nyla' juifë bä, 'amc 'n -gbala: 'be 'm'wä bä nyüülü 'nyla' juifë baa Apotrë, 'ii kënyrl 'na 'j'rupa kä 'mü 'd'w 'wu. ¹⁴ 'N nö 'imü 'imä 'na -glügbö wasä plekl -tu 'kä 'doorodoolü baa' 'üa -t'rup'cwä 'mä 'l'mlwu. ¹⁵ 'Üa derl'cwä'cwä ma ja 'wlinön-röku 'pläa 'mlt nu, 'üa derl'böblöku nya -beere 'surl nycwä 's'ca' 'kuaabre -be 'w 'jia' 'plä 'wu!

† 'L'brerëp'cwä 19.5 †† Deteron'cwä 32.21 †† Esaii 65.1 ††† Esaii 65.2 †† Filipënyüü 3.5 †† 1 'Ku 19.18 ††† -Be ima 'daa nycwä nunudiia -gu nu, -mäa -gbinanaku -kanyl 'saabä; ima bä 'l 'iin nu, nycwä nunudii -kanyl nycwä nunudii -a bä: -Taa -wäklüülü 'nyl greekë kät'cwä -m'dooa 'mlt -a bä. ††† Deteron'cwä 29.3; Esaii 6.10 ††† 'L'brerëp'cwä 69.23 18 'L'brerëp'cwä 69.24

Nyüülü 'nyla' juifë baa 'nyaklukuëkuëku

¹⁶-Be 'flöppele -kätlü 'ü -nyla' Nyçsua ma 'nyl -fre -a pa nL, 'iibä diili 'ü nua' -be 'ü pia' 'uun nL, 'inyl -fre -a pa †. -Be tigblii ma 'nyl -fre -a pa nL, katëa 'mugbe 'nyl bla -fre -a pa. ¹⁷'Ii kënyrl katë -mülü ma 'bölo nL, -be -mç oliivëtüu -gaa' 'klueë 'lee, 'üa -pi 'l 'ü 'ma -mL 'kä, -be -jäa oliivëtüua tigbliia 'nL. ¹⁸'Ii kënyrl -nyl nu katëlë -nyl 'ba -na nyufa nyçkwu. -Ama nëmä -na nyufa nyçkwuba nL, -nyl -trç 'surl -tonjloa' tigblii -wält, -maa tigblii 'ii nö -mL. ¹⁹-Ama -gölö -nya 'daa: «'Na 'lçgbakämakua -gu 'ü 'böbö katëlë.» ²⁰'I 'na; 'ünyl toro Nyçsua plë -a, 'a 'ia -gu 'ü 'böli 'ümü. -Be -mç nL, nyçsupletorokua -gu -sçkwu. 'Ii kënyrl -nyl bçkw -tçklü! -Maa abla njale 'bla -mL, ²¹'be Nyçsua ma 'nyl -kätlü nü katë 'klü -a bere nL, jresaa 'ç -nëmä bla -mL 'klü -a bere. ²²-Jäa Nyçsuaa -gbinanaku nyra 'ça 'nyüamlçkwçku: 'ç -flçkwç ü blöa' 'nyüa 'mL, 'kä 'ç -nyëë -mL 'ça -gbinanaku -ama -ka bä 'ça -gbinanaku 'lL. Ima 'nyl 'iin bä -a bä 'çnya bla -mL 'lçböa. ²³'Üa 'mugbe, üma 'cici nL, 'çnya 'l 'üün 'kämaa, 'be Nyçsua 'mrëë ç 'ma bla 'l 'üün -gbakä. ²⁴-Mç nL, 'klueëa oliivëtüua -gba 'ü 'ba -mL, 'uu ma kä -mL, 'ünya 'ma -mL 'çça oliivëtüua -gbakä u kä kata -nyla' bä. 'Çça oliivëtüua 'mugbea kataa 'lçgbamamakua 'nyl 'l -a kL.

Israeëlëa 'fça 'lçmlwuwuku

²⁵'Na -wlajü 'amL, 'n 'bata 'ba jre wiili -sisiea' 'a -pL bobo -maa 'amç jre wii: 'iibä Israeëlëa 'pë 'dee 'buala plë 'kä nyüülü Nyçsua 'bataa' 'ünyla' juifë bä 'üa 'fç nya 'ça -nyëë pa. ²⁶'A 'ia 'taul 'lL Israeëlëa 'fç 'mä 'lçmlwuwu 'surl 'i -jçjraa':
'lçmlubanyçwç nya *Sicçn 'cereä,
'kä 'çnya Jakçbëa plë 'cici 'ça -balugbia -gu.
²⁷'Ii nëmä 'na kuö bä 'nyraa 'üün kçwç,
'taul 'l 'mäa' 'l 'üa -balu 'ba ††.
²⁸Dëele baa' 'Mufagogo nL, juifë jajra 'nyüamlü 'ana -gu, -maa dëele baa' Nyçsua 'balü 'üün mL nL, 'üa tulla -gu Nyçsua -waa 'üün. ²⁹'Be Nyçsua ma -nyl dëë 'ç -kanyl ji 'ëa 'klueë -a, -be çma we nyüü 'çnyl ç 'üün dërl -a. ³⁰'Ana 'mugbe nL, 'anyl kä 'lL Nyçsua -a -träärä, -maa 'köklesaplü ç nL, Nyçsua 'ünyla' nyçkwuba nL, 'ia -gu Nyçsua nya 'jä 'ana nyaterl. ³¹'Asl 'saarl 'üa 'mugbe 'nyl bla 'lL Nyçsua -träärä. 'Ii nëmä 'iin nu 'surl Nyçsua 'jäa' 'ana nyaterl nL, 'kä 'çnya bla 'üa nyaterl 'jä. ³²Nyüüa 'fç 'nyl -trääräl wii -a, Nyçsua -tu 'ümü 'iin -gälü 'çmä 'üa 'fça nyaterl 'jä.

Nyçsua kä 'bualaku

³³Nyçsuaa -gbinanaku 'bua! 'Ça 'lçgaglaku nyra 'ça wi-ijëjreku 'bua! Nyçwç 'plëë jre wiili Nyçsua 'daaa' 'çmäa' nu le? Nyçwç 'plëë 'mrëë 'ç 'nu 'ça -gätutuku 'wli le? Nyçwç 'plëë 'mrëë 'ç 'nu wiili 'ç 'bataa' 'wli le †

† Nçwçbrë 15.19-21 †† Esaii 59.20-21; 27.9

³⁴Nyçwç 'plëë jre 'Pläkännyçwç bobowii le?
Nyçwç 'plëë bä 'ça -tçwç 'lçpanyçwç le ††
³⁵'Aie nyçwç 'plëë -kätlü -nyl 'çwç dëë,
-be 'ümä 'daa 'ëë 'ç 'saamlü le ††
³⁶'Be 'çwç diia 'fçwç çwç kälL, 'çwç 'ii -srörö kälL, 'çwç kä 'imL. 'Çwç kä 'bualaku 'plçwçwç! 'Asl i bä!

'MUFAGOGOA 'KLÜLÜ 'CICIA' NYÇWÇ

12.1-15.13

-Na nyufaa Nyçsuaa -nynylku

12 'Na -wlajü 'amL, Nyçsuaa nyaterl -gu 'n bibie 'amL, 'ba -nyl 'çwç 'ana nyüfë -beere 'lçbäg- bçsadëë enyLa' -fre pa -be ë 'naa' Nyçsuaa -gu. 'A 'tasurla nyçsuabibieku. ²'Anyl dçwç -taa 'plälä kua' -pL nunugbi 'wu, -maa 'ba 'çere Nyçsua -wält 'çmä 'amL 'cici 'çmä 'amL bobowli dëdrä -nyl, 'amä 'tasurl wiili Nyçsua 'bataa' jre: wiili 'naa', i 'mumrëa' 'klü, nyra wiili 'naa' 'mufasa.

'Wucieieku

³Nyçsuaa -gbinanakulu ç -nyla' 'mL nL, 'ua 'nyrlçlL -gu, 'n -gbala 'amL 'doorodoo: 'ana bobowli 'nyl 'jrara 'amL -gböösa 'inyl -sie 'wli, -maa 'ba jre 'ana kufa. -Moloo ma bälL ç 'jä 'ça nyçsupletorokulu Nyçsua -nyla' 'çwç 'kä 'ç nö 'ia 'sa. ⁴'Be fugbalä a 'klaaa' 'ä bä 'döö -maa 'äa -gbaa dii -sümlö, 'ia 'fç 'nyl 'jrupa 'döö -a kä. ⁵'Asl a -sümlö -maa a bä nyçwç 'doo 'Kriisë 'lL, -be -moloo bä -molooa 'pë. ⁶'Anyä kä 'srëa 'kaun 'kaun, ë Nyçsua -nyla' amL 'ça -gbinanaku 'lL. Ima 'daa nyçsuaamlçpalanyçwç 'saa -nëmä wii 'pa nL, 'pa 'iin 'surl nyçsupletoroku 'daaa'. ⁷Ima 'daa nyüü -nëmä -gbaji nL, ji nyüü -gba. Ima 'daa 'kçpL -nëmä 'kçpL nL, 'kçpL. ⁸Ima 'daa nyüü -nëmä 'klülçpL nL, 'pa nyüü 'klü 'lL. Ima 'daa käkädii -nëmä -nyl nL, a bla -na plë 'wlalçkä -a -nu 'imL. Ima 'daa 'kama -nëmä 'kama nL, 'kama 'ççasa. Ima 'daa nyateplë -nëmä kä nL, kä 'emL dçrusa.

-Wawaku

⁹'Ana -wawlaku 'nyl bä -glaaklL. 'Ba jrara -balu 'nyüa 'mL, 'kä 'a nö i 'naa' -a 'doo. ¹⁰'Ba nu 'ana plëa 'fç 'ba -wawla -beere -wlajü. 'Amç -kätlü 'ba -täträlL. ¹¹'Ba kli, 'anyl -fë; 'ba kä 'klü 'ana bobowlia 'mL -be 'ba -fë 'Pläkännyçwç 'jrupa. ¹²'A dçwç 'bla 'amL 'a jre dëele 'naa' Nyçsua tereä' 'amL -sraakçpL -gu. 'Ba kçwçpLçmL -sua 'mL, 'anyl -sta nyçsuabibiekua -gu. ¹³'Ba ji Nyçsuaa 'nyünanyüü -gba. 'Ba 'kuëel 'mufasa nyüülü jöa' 'ana -nyëë.

† Esaii 55.8; 'Lçbrëpçwçwç 139.6,17-18 †† Esaii 40.13 †† Jçwçbë 41.3

'Anyi 'bata 'ana -wajua 'kākpa

¹³ 'Ii kānyri, a 'nyüglö ana 'kpa 'l -sesreku; -maa a bobo wiili a -pla' nu i -pla' ana -waju 'kākpa, 'aie i -pla' 'kch -balu 'l 'tutro. ¹⁴ -Be 'nyraa 'Pläkänycw Jesu baa' 'doo nu, 'n jre 'iin, 'nyaa 'suru 'iin, 'suri dēe 'nyla' -fre pa. -Maa nycc ma 'daa dēe kua' -pi pla nycc -fre 'l nu, 'ca 'dooa -nyee dēe pla -fre 'l. ¹⁵ -Ama 'jckl -na -wajua 'klü jijria -gu nu, -mäa -wawaku 'l -kanyl 'nyere. -Nyl bubl nycc kä -gu 'Kriisē jaa' jijria -gu. ¹⁶ 'Ii kānyri dēe 'naa' 'ana -gu nu, 'anyi 'cere nyüü -wält 'ünyl 'pa 'ea bubonyri; ¹⁷ 'be Nyccsuaa 'kamaplälä nu, -mäa jijri 'aie 'mamladiia wii 'nyl 'saabä, -maa 'klgägäku, 'wlinönröku nyra drculu scä' 'Nyüna -Susua -nyee, 'ia wii bäsaa. ¹⁸ Nyccw -trääräa' 'l 'Kriisē -taa wiilia 'ml nu, 'cnya Nyccsua 'tukäa, 'kä nyüüa 'mugbe nya 'ca 'cucanyri 'pa. ¹⁹ 'Ii kānyri nu, a 'bata wiili jaa' 'wlinönröku nyra wiili 'paa' nyüü 'klü 'l ana -tcrupc. ²⁰ -Nyl bubl Nyccsuaa 'jrupa jijrea -gu. Jijria 'fc 'nyl pla nycc -fre 'l -a, -maa 'in-yl 'na -a 'na 'kä nyccw jijri 'mä -moloo 'kākpa. ²¹ Dēe 'naa' nu, -nyl ji mree, -nyl 'mla 'nu nyra diili kä 'fc 'mreea' imäa' -na -waju 'kākpa, 'cmä -balu nu 'aie 'cmä 'fuma †. ²² -Mcl nu, wiili boboa' nu, -tu 'iin -wält, -nyra Nyccsua 'scä wii bäsaa. A drcu 'bla nyccw 'nyl 'bölöa' 'ca nyufa -gä -gält diili 'c nöa', 'ia -gu! ²³ -Maa -mcl jöa' dēe -be 'ca ple 'nyl -sia' nu, 'ca nyufa 'c kala deri, 'be 'c -be 'ca nyccsuaple 'nyl po -a po. Diili kä 'fc nyccw nöa' -be i nyra 'ca nyccsuaple 'nyla' po nu -balu bäsaa.

-Na -molooa -wawaku

15 Amcl -kccw 'wu nu, -mäa wiili kaa' aml 'tu a nēmä nu, a kä amä ünyla' 'wscw -gbötö. ² -Moloo ma bäl c nu wiili kaa' 'ca -molo 'tu, 'suri 'cmäa' 'cch -gbaji -be 'cmäa' 'wscw. ³ 'Kriisēl 'mugbe 'nyl wiili kaa' 'cch 'tu -a nu. -Maa 'be 'i -jyra: «'Mcl -na -je-jreenyüa -jereeku ji 'wu †.» ⁴ Diili kä 'fc -jyra kaa' nyccsuapccw 'l nu, ana 'kpicpikua -gu 'i -jyra. 'Inya aml pleböblöku nyra 'klü -nyla, amä 'suru dēe 'naa' e Nyccsua terea' 'aml, 'amä 'een 'jä. ⁵ Abia pleblö Nyccsua, 'klüjrara Nyccsua, -nyl 'aml 'wlinönröku Jesu 'Kriisēa 'sa. ⁶ 'Ia 'taun 'l 'amä 'mä 'döö 'pa 'amä ana 'Pläkänycw Jesu 'Kriisēa Tu Nyccsua 'buala. ⁷ 'Ii kānyri, -moloo ma bäl c 'kuεel -moloo 'suri 'Kriisēa 'mugbe 'kuεea' 'l 'aml ‡, Nyccsuaa 'nyra 'bualakua -gu. ⁸ 'Nuna nu, Jesu †† 'Kriisē ji 'cmä nyüülü 'bölöa' a 'jrupafenyccw bā, 'ümä 'saa jre 'suri Nyccsua 'saaa' 'l 'cu-casa: wiili Nyccsua -gbalaa' 'üa tuua tuu nu, 'ia -gu 'c nu 'iin. ⁹ 'c ji bla 'kä nyüülü 'nyla' juifē bā 'mä Nyccsua 'buala 'ca nyateplea -gu, 'suri 'i -jyraa' -maa:

† 'cmä -balu nu 'aie 'cmä 'fuma: -Taa waklүүлü 'nyl greekē -kätccwkl -midooa 'ml -a bā. †† 'Lbrerepccw 69.10 ‡ 'aml: Greekē -kätccwkl -midooa 'ml 'i -jyra: aml. †† Jesu: -Taa waklүүлü 'nyl greekē -kätccwkl -midooa 'ml -a bā.

'Ia -gu 'nyaa -ml nyüülü 'nyla' juifē bā a -tcrupc 'bualaa, 'kä 'nyaa -ml 'lbrere ‡. ¹⁰ -Jäst -jyradii -gbaa' 'scw: 'Amc nyüülü 'nyla' juifē bā nu, 'ba nyra 'ca -glügbö nrörö drcu 'wu †††. ¹¹ 'I nuna 'scw nu: 'Amc kä 'fc 'nyla' juifē bā, 'ba 'buala 'Pläkänycw, 'ba brere 'cch 'l, 'amc -glügbüa 'fc †††. ¹² Esaii nuna bla: Jeseea tuugbluu nya jia, 'umä nyüülü 'nyla' juifē bā 'kama. 'c 'ümä ple -gält 'pie §. ¹³ Abia 'suru Nyccsua 'sie 'aml drcu 'kccwle nyra plegältfereku 'kl 'suri 'a toroa' 'cch ple. 'Ama nu 'saa nu, 'Nyüna -Susua 'klü nya 'aml 'suruku 'wli -siea!

-PCCWA -JRAARAFa

15.14-16.27

'Pccläa 'jrupa nyra 'ca 'kousccwku

¹⁴ 'Na -wajü 'aml, ima 'daa 'ana -gu nu, 'na ple 'nyl -taaral -a. 'N jre 'iin 'suri 'cucagbi 'si 'a 'aml 'l, 'a jre wii 'kccwle, 'a 'mree 'amä -cch 'l 'papla. ¹⁵ -Wajü 'aml †† -be 'aste 'n -fcccw 'aml 'nyüa 'ml 'na -pccwka 'ml 'mä 'aml 'iin plepa. Nyccsua nua' 'ml 'ca -gbinanaku 'l nu, 'ia -gu 'n nu 'iin. ¹⁶ 'N nu Jesu 'Kriisēa 'jrupafenyccw nyüülü 'nyla' juifē bā 'üa -gu. Nyccsuaa 'Mufagogo 'perccwka 'jrupa 'n -fēe, 'kä nyüülü 'nyla' juifē bā 'mä -gbclü kaa' Nyccsua 'tu bā, -gbclü 'Nyüna -Susu berea' 'kl. ¹⁷ -Be 'nyraa Jesu 'Kriisē baa' 'doo nu, wiili kä 'fc baa' Nyccsuaa 'jrupa kä 'ml drcu 'wu. ¹⁸ 'Be 'nyl 'papawii -a kä ima 'nyl wiili 'Kriisē -sröröa' 'ml käl -be 'c nua' 'iin -be nyüülü 'nyla' juifē bā -trääräa' 'l Nyccsua -a bā: 'c -srörö 'papawii 'l 'cnya -srörö nunudii 'l, ¹⁹ 'c nu 'iin -saragbia tie 'l nyra pleklkalawii 'l Nyccsuaa -Susua 'nyrkl. 'Bala Jerusalemē -a mi Ilireea ††† -tutu -gält nu, Jesu 'Kriisēa 'Mufagogo 'doo 'n 'sa. ²⁰ 'Nyaa 'palklü 'nyaa 'sara 'Mufagogo -plul 'Kriisēa 'nyri -kaanjua' 'c, 'nyl -pi nycc -molooa nyuku 'c 'paa' -fli, 'ua -gält 'na nu 'pala. 'Ia -gu 'n nu 'iml, ²¹ 'suri 'i -jyraa': Nyüülü 'ünyla' 'ca -gä -gbala nya 'cch 'jaa, -be -mülü -kaapca' 'ca -gä 'wli 'nu nya 'nua §.

Jerusalemē, Rcmē, nyra Esēpanyē

²² 'Ia -gu 'maa 'nyl 'jä 'casu 'mä 'ana -nyee ji. ²³ -Maa dēe a kua' -plu -gält nu, 'na 'jrupaferefa -kanyl 'ia

‡† 'Lbrerepccw 18.50; 2 Samieelē 22.50 ††† Deteronccw 32.43 †††† 'Lbrerepccw 117.1 § Esaii 11.1,10 †† -Wajü 'aml: -Taa waklүүлü 'nyl greekē -kätccwkl -midooa 'ml -a bā. ††† Rcmēa 'brea -tutu 'pel bā 'saari Sebii nyra Moteneglua 'bre. †† Esaii 52.15

bäteläa 'mlt -a bä, -be 'ana -nyεεa jijiku -wlea' 'na pleklt n, ²⁴'nyaa 'lt -sröröa 'kä 'nyaa Esëpanyë mi. 'N jresaa 'nyaa 'amı dεε kält 'järäa 'mä nyctugbabre mi. -Maa jrüü jielü 'mäa' 'amı -gbasi, 'ia dōru 'blaa 'ml. ²⁵-Maa Jerusalεemë 'n mö -käti 'mä 'ia Nyysuaa 'nyünanyüüa 'jrupa -fε. ²⁶'Be Masedoanë nyra Akaiia † 'cεcu 'baba dii 'klt 'ümä 'puablanyüülü baa' Jerusalεemëa Nyysuaa 'nyünanyüüa -tōrupı -gbaji. ²⁷'Cεcua 'mugbe nu 'imı, 'ü kä 'ümä 'iin nu, 'be juifënyüü ji nyüülü 'nyla' juifë bä -gba 'ünya toro Nyysuaa ple, 'ii kányrt 'ü kä 'ümä bla 'üün -gbaji kākādii 'ml. ²⁸Ama bla 'üa dii -nylnytku n, 'ana -nyεε 'mä -srörö 'mä Esëpanyë mi. ²⁹'N jöa' 'amı 'jä nı, 'Kriisëa 'Mufagogo 'papanı 'kōkōmlε 'n ja -be 'n jö. ³⁰'Na -wıajü 'amı, ana 'Pläkänycw Jesu 'Kriisë nyra -Susua -wawakua 'nyrıkla -gu nı, 'n 'jrara 'ana 'klü, 'amä 'ml -gbaji toua 'ml 'amä Nyysuaa bibie 'na -gu ³¹'nyl -pı Judeea nyüülü 'nyl toroa' 'Kriisë ple kält blö. -Be diili 'n faa' Jerusalεemë nı, 'cεcnyüü 'mä 'lt 'iin 'kuεε 'mufasa. ³²'Ia 'taın 'lt dōru nya 'ml 'blaa -be 'nyaa 'amı 'jäkalı ji Nyysuaa 'nyrıkla -gu; -be 'mä 'ana -nyεε -fufılu 'pala 'mufasa. ³³Abıa Nyysualb baa' plea -pio bä 'ana 'fılc -gält! 'Ası i bä!

'Pcwlë 'pa -wıadia Febea 'ılcanyrt

16 Ana -wıadia Febelc -fεεεεa' 'cεclε baa' Seneree-bätäa 'mlt 'jrupa nı, 'n -nyl 'amı 'cōk kält. ²'Ba 'kuεεlt 'cōk 'ılcasa 'Pläkänycw 'nyrıkla -gu; 'sırt 'ü 'kuεεa' 'lt Nyysuaa 'nyünanyüü. 'Ba 'pa 'ca -gä, wii kä 'fılc kä 'ml 'cōmäa' 'amı were, 'ba ji 'cōk -gba; 'be 'cō ji nyüü 'kōkōmlε -gba, 'palı 'na 'mugbe.

Nyysuaanyüülü baa' Rcmëa 'trcw

³'Ba 'trεε Prısëka nyra Akilasë; 'na 'jrupawufεεrenyüü Jesu 'Kriisë 'lt ††. ⁴'Ü fa 'üa nyüfë 'bablatii -wält 'na -gu. 'N 'trεε 'üün, -mäa 'na 'doo -a, nyüülü 'nyla' juifë bä 'üa 'fılc 'trεε 'üün bla. ⁵'Ba 'trεε bla 'cεclε baa' 'üa nyuku -wält. 'Ba 'trεε 'na -wawanycw Epainetë, 'cō -käti toro 'Kriisë ple Asiia † -tutu -gält. ⁶'Ba 'trεε Marii, 'cō -fε 'jrupa ana † -gu. ⁷'Ba 'trεε 'na napio 'klt nyüü Andronikë nyra Jonia †† 'ü nyra 'üün cōcw paa' -jie. Apotrë 'ü bä, 'ü jre 'üa 'jrupa -gböösa, 'üü -käti jre 'Kriisë 'fılcw 'nyaa 'mä 'ıltroro. ⁸'Ba 'trεε Anpliasë ††† 'na nyccw 'n -waa' 'Pläkänycw 'lt. ⁹'Ba 'trεε Ubanusë, 'cō a nyra 'cōk -fεεεεa' 'jrupa 'wu 'Kriisë 'lt nyra Sëtaki 'na -wawanycw. ¹⁰'Ba 'trεε Apεsë, 'cō srara 'sırt 'cō -waa' 'Kriisë -gböösa. 'Ba 'trεε ü baa' Alisëtobulëa -nyεε. ¹¹'Ba 'trεε 'na napio 'klt nyccw Erodıcnë. 'Ba 'trεε ü baa' Nasiisëa -nyεε ü baa'

† MASEDOANÉ NYRA AKAIİ: GREEŚĀ 'bla 'pe -mıdeea -käti 'nyrt bäsaa. †† Akëtë 18.2 † Asiia: GREEKĒ -kätıpcwklı -mıdooa 'mlı 'ı -jıjra: Akaiia †† ana: GREEKĒ -kätıpcwklı -mıdooa 'mlı 'ı -jıjra: 'ana †† Jonia: GREEKĒ -kätıpcwklı -mıdooa 'mlı 'ı -jıjra: Joniasë

††† Anpliasë: GREEKĒ -kätıpcwklı -mıdooa 'mlı 'ı -jıjra: «Aplıatusë».

'Pläkänycw 'lt. ¹²'Ba 'trεε Trıfenë nyra Trıfosa 'ılgëglü -fε 'Pläkänycw 'jrupa. 'Ba 'trεε 'na -wawawıadia Pısidaa, 'cō -fεεε 'jrupa -gböösa 'Pläkänycw -gu. ¹³'Ba 'trεε 'Pläkänycw 'kluberenycw Rufusë, nyra 'ca 'yio 'cō baa' bla 'na 'yio. ¹⁴'Ba 'trεε Asekliitë, Flegōn nyra Emasë, 'palı Patrobasë, Emesë nyra 'cεcnyüülü baa' 'üa -nyεε. ¹⁵'Ba 'trεε Filogusë, Julia, Nere nyra 'ca -wıadia Olıpasë nyra nyysuaanyüülü baa' 'üa -nyεε. ¹⁶'Ba -gbegbre 'ba 'tεtrε 'lt Nyysuaa 'nyünanyüüa 'sa. 'Kriisëa 'cεcua 'fılc ††† 'trεε 'amı.

'Pcwlë 'paa' Rcmëa nü -cō 'lt

¹⁷'Na -wıajü 'amı 'n bibie 'amı: 'ba -tre 'ana nyüfë nyüülü -gbaaa' nyüü 'kä 'üa -gu, 'ü to nyüü -gbasu 'ümä 'üün 'kākpa. I 'ü nöa' nyra wiili 'a 'krtıaa' 'nyl po -a po! 'Ba tıjıclı 'üün dert! ¹⁸'Ia 'samaa nyüülü nı, 'ünyl -trääräl ana 'Pläkänycw ††† 'Kriisë -a, 'üa -guia -goou 'ü bä! 'Üa mlı 'merεku nyra 'üa -gbagble dεtu 'ü nö -be 'ü -trcōcw nyüülü 'nyla' 'ıtkla. ¹⁹Nyüüa 'fılc jre 'ana 'ılträäräku. 'A kä 'mlı dōru 'wu, -maa 'n 'bata 'ba jre wiili 'naa' 'sırt 'ana polua 'nyü 'naa' 'kä -balua -gu. ²⁰Nyysualb -nyεεεa' pılgältfılerεku jö 'lee 'cōmä Sataan 'ana bei -wält 'käsusro. Abıa ana 'Pläkänycw Jesu 'Kriisëa -gbınanaku bä 'ana -tōrupı. 'Ası i bä ††.

'Pcwlëa 'jrupawufεεrenyüüa 'trcw

²¹Nyccw 'nyraa 'cōk -fεεεa' 'jrupa, Timotee nyra 'na napio 'klt nyüü: Lusıusë, Jasōcnë, Sosıpaterë, 'ü 'trεε 'amı. ²²'Mōcw Tetıusë, 'mōcw -jıjraa' -pcōkwı kua' -pı nı, 'n 'trεε 'amı 'Pläkänycw 'nyrıklt †††. ²³Nyccw 'kuεεa' 'lt 'mlı 'cō 'ü 'daraa' Gausë, 'cō kä nyüköli 'cεclı 'fılc traraa' 'trεε 'amı. Bätäa mölıiwältınyccw 'ü 'daraa' Erasëtë nyra ana -wıajı Katisë ††† 'trεε 'amı. ²⁴Abıa ana 'Pläkänycw Jesu 'Kriisëa -gbınanaku bä 'ana -tōrupı. 'Ası i bä †††.

Dertäpa nyysuabıbieku

²⁵A 'buala Nyysua! 'cō 'mrεε 'cō -nyl 'amı 'klü 'sırt 'Muf-agogolä 'n 'saraa' 'lt 'amı; 'ää 'paa Jesu 'Kriisë -gä, 'ää srara amı wiili Nyysua 'piea', i 'cō -sisıea' -sı a -sı. ²⁶-Maa 'köklesapıı cō nı, -pcōkwı 'lt nyysuaamlıpalanyüü -jıjraa', 'ia -gu nı, 'ı 'a -fält blö, nyüüa 'fılc nya 'jä 'iin. Nyysualb 'nyla' blöröfa kä, 'cō 'daa i nrörö. 'cō nu 'imı -tutu -gält -glügbüa 'fılc 'mä Nyysua pıletoro 'ümä 'cōk 'ılträärä. ²⁷Abıa Nyysualb kä 'doo jreı wıı 'buala, Jesu 'Kriisëa 'nyrıkla -gu 'pıcpıcbı. 'Ası i bä †††!

††† a 'fılc: -Taa waklıüülü 'nyl greekë -kätıpcwklı -mıdooa 'mlı -a bä. § GREEKĒ -kätıpcwklı -mıdooa 'mlı 'ı -jıjra: «'Pläkänycw Jesu ††† 'Ası i bä: -Taa waklıüülü 'nyl greekë -kätıpcwklı -mıdooa 'mlı -a bä. ††† Tetıusë 'cō -jıjra 'Pcwlëa -pcōkwı 'fılc. †† Akëtë 19.29; 1 Koreentënyüü 1.14; 2 Timotee 4.20 ††† Abıa ana 'Pläkänycw Jesu 'Kriisëa -gbınanaku bä 'ana -tōrupı. 'Ası i bä: -Taa waklıüülü (24) 'nyl greekë -kätıpcwklı -mıdooa 'mlı -a bä. †† -Taa waklıüülü (25-27) 'nyl greekë -kätıpcwklı -mıdooa 'mlı -a bä.

1 KORĚENTĚNYÜÜ

-Pċċkua 'mla wii

KorĚentĚ bā Akaiia -tutu -gāla bātĚ kpakūa -tċrupċa bātā kpakō, 'āā bā 'saarċ GreēsĚa 'bl. 'Āa 'mla nyüü 'kċċmle ma -pupua -wāsċa -be 'ü ma nō -sagbili Nyċsua 'nyċ 'bataa'. 'PċċlĚ -fĚĚĚ 'lċ 'jrupa -su 'doo -be -söplü -uundo, 'ċnya nrörö 'lċ 'ċċċ (AkĚtĚ 18). Asiia -tutu -gāla bātālā 'ü 'daraa' ĒfĚsĚ, 'ii 'PċċlĚ bā kċ 'ċnya -jċjra -pċċkulu kua' -pċ. 'Īa 'taċ 'lċ bātālā ma 'na: 'mċ ma sċ -pċa 'fċ 'kċ 'ii trara 'lċ, 'perupanyüü ma -sümlö 'lċ. Üma nōa' 'tutugbi 'ima -sümlö bċa 'lċ -beere bātā kpakü -mülüa 'ml. KorĚentĚnyüülü ma toroa' Nyċsua plĚ nya dċċ 'ia -gbili 'wu. 'Ī 'pa 'PċċlĚ boboku -gba, 'ċnya fa 'üün -pċċkua -moloo (1 KorĚentĚnyüü 5.9), 'ċnya -gbala 'üün 'üü -be 'ia nyüülü 'nyċ 'ċakla.

A jre bċa 'saa KorĚentĚnyüüa nü -jċjra 'ċċċ 'wu. -Maa 'ü 'ċĚĚ wiili 'ċ 'kċċa kċa' 'üün, 'ia 'pĚ kpaki -wālċ. Nyüü -mölöo mi KorĚentĚnyüüa nunugbi 'PċċlĚ 'klċsrara, 'inyċ 'nyakli 'lċ -a 'nara. -Pċċkulu 'ü faa' 'ċċċ nċ, 'ċnya 'sa 'üün -gālċ, 'ċnya 'pa 'üün -ċċċ 'lċ bċa.

'PċċlĚ 'pa 'üün -ċċċ 'lċ wii 'kċċmle -gālċ; ibāa: 'ċċċa -tċbölöku, 'tutudĚĚa nunuku, 'titiö, -gċċsamlaa jċjċku, Nyċsuāa jċjċĚ, diili 'Nyüna -Susu -nyĚĚa', nyra 'kuaabrea sċċċku.

'PċċlĚ 'ċĚ 'ċa nyufa 'wu 'ċnya -gbala 'üün wiili 'ċ kċ ĩa' 'ċmäa' 'üün -gbala. 'ċnya -gbala 'sċċċ 'KriisĚa 'dari 'sċċċa 'kċlaraku 'ii 'mċĚĚ ĩ -nyċgla 'üa 'klä 'kċ. 'ċnya -gbala bċa 'üün -maa nyċċċa -wawaku -si diia 'fċ 'wu.

-Pċċkua bċarafa 'wu (16.1-24), 'PċċlĚ nya -gbala 'üün 'sċċċ 'ċmäa' 'üa -nyĚĚ -srörö -be 'ċmäa' diili 'ü 'babaa' 'klċ JerusaleĚmĚa 'puablanyüüa -gu 'wudċċċ; 'ċnya ċĚĚ 'üün.

-Jāsi -pċċkulu 'totroa' 'klċ:

'Tċċru

'ċċċnyüü 'nyċ ĩ kċ -a kċ 'ümā ĩ 'blara, 'ü -nĚmä ĩ -tċa -a 'bölo

-Sagbili nyra 'blarulu Nyċsua 'nyċ 'bataa' 'i bāa' 'ċċċnyüüa -tċrupċa

'Titiöa wii

Nyċsua nyċċ kċ 'ċmä ĩ -pupua, -maa -mäā -wāsċa -a

'Sċċċ 'ċċċnyüü kċ ĩa' 'ümāa' nu 'ċċċ 'lċ

Nyüüa 'kuaabrea sċċċku

Dii 'kċċmle a wii

TRċRU

1.1-9

'PċċlĚ nyra SosĚtenĚ 'trĚĚ 'ċċċnyüü

1 'Mċċ 'PċċlĚ, 'ċ bāa' Jesu 'KriisĚa apotrĚlo Nyċsua wea' 'sċċċ 'ċ -waa', 'a 'mċċ -be -wlajulu 'ü 'daraa' SosĚtenĚ †. 2 Amċ -jċjra 'amċ 'wu, 'amċ Nyċsuāa 'ċċċċ bāa' KorĚentĚbātā, Ě Nyċsua berea' 'klċ 'KriisĚ Jesu 'lċ, 'amċċ werea' 'kċ 'ana 'klāa 'nyü kċa' 'ämāa' 'na, nyra ü

bāa' -pċa 'fċ ü wea' ana 'Pläkānyċċ Jesu 'KriisĚa 'nyċċ, 'ċ bāa' 'üa 'Pläkānyċċ nyra ana 'Pläkānyċċ.

³ Abċa Nyċsuāa bāa' ana Tu nyra 'Pläkānyċċ Jesu 'KriisĚa -gċbinanaku, nyra pċċgālċflĚĚċü bā 'amċ -gālċ.

'PċċlĚ 'trĚĚ Nyċsua

⁴ 'N 'trĚĚ 'na Nyċsua 'pċċpċpċ 'ana -gu, 'n 'trĚĚ 'ċċċ 'sċċċ 'ċ -sröröa' 'KriisĚ Jesu kälċ -be 'ċ -nyċ 'amċ 'ċa -gċbinanaku. ⁵ 'Be, 'a nyra 'ċċċ 'a 'doo bā. 'Asċ Nyċsua -nyċċ 'amċ 'bċ diia 'fċa 'mlċ, wiipapaku nyra wiijejreku nya 'si 'amċ 'klċ. ⁶ 'Kċċkċkċkċ kälāa' 'KriisĚ -gba, u 'a 'kċplaa' 'mufasa nċ, ⁷ 'ia -gu Nyċsuāa 'sċċa dċċ 'doo 'nyċ 'makċ 'amċ -a, 'amċċ -glāa' 'taċnċ kċ 'mlċ ana 'Pläkānyċċ Jesu 'KriisĚ 'mäa' 'ċa nyufa srara. ⁸ 'ċċ nĚmä 'amċ 'klü -nyċ -be 'amā 'plāa blöröfa 'wu 'tċ, nyċċ -pċ 'amċ wii -gālċ -tu -srċċ

† SOSĚTENĚ: TĚ AkĚtĚ 18.17

kä 'mlt ana 'Pläkänycw Jesu 'Kriisē † 'mäa' ji. ⁹ Nyysua -trääräl 'ca 'papawii ††, 'cw we 'am, 'a nyra 'ca 'Ju, ana 'Pläkänycw Jesu 'Kriisē, 'mä 'doo bä.

'CƎCINŸÜÜ 'NYL I KÄ -A KÄ 'ÜMÄ I 'BLARA 'Ü -NĚMÄ I -TIA -A 'BÖLÖ

1.10-4.21

'CƎca 'wlikla nyüü 'bölöta

¹⁰ 'Na -wlaü 'am, 'n bibie 'am, 'Pläkänycw Jesu 'Kriisēa 'nyrklä -gu 'ba 'pa watu 'doo! 'Anyt 'bölöta, -maa 'ba -ma 'mufasa 'ana bobowlia 'ml, abia 'ana polu bä dƎ 'dee. ¹¹ 'Na -wlaü 'am, Kloeä -gböölia nyüü -gbala 'ml 'srt -topoku bäa' ana -trrup. ¹² -jäst 'i bäa' n: -moloo ma bäl 'cw nra: «'Mwä bä 'Pwälä n», 'aie: «'Mwä bä Apolsēa n», 'aie: «'Mwä bä Sefasēa n», 'aie: «'Mwä bä 'Kriisē n!» ¹³ 'Nra n, 'Kriisē srw 'cw 'wu? -Ale 'Pwälä järä krua -gäl 'ana -gu? -Ale 'Pwälä 'nyrklä 'ü 'pala 'am 'nwlip? ¹⁴ 'Nra 'ana -trrup nycw 'nwlipa, 'n 'trƎ Nyysua 'ia -gu, 'ima 'nyl KrisƎpusē nyra Gaiusē † ü kä 'doo 'n 'paa' 'nwlip -a bä. ¹⁵ Nycw 'nyl 'l -a bla 'cmä 'daa 'na 'nyrklä 'n 'pala nyüü 'nwlip. ¹⁶ 'N 'pa bla Sēte-fanasēa -gböö 'nwlip, -maa 'bala 'üa -p 'nyl nycw -moloo 'nwlip -a 'pa. ¹⁷ 'Kriisē 'nyl 'ml -a bl 'nwlipapakua -gu. -Maa 'cw bl 'ml 'mä 'Mufagogo 'sa; -be ama 'sa 'äm n, 'nyl 'pal nycw bobowli 'ml, 'nyl -p 'jäjäkul 'cw järäa' krua -gälä 'jru 'bla.

Nyysuaa 'lgaglaku nyra 'ca 'klü

¹⁸ Nyüülü faa' 'mälonyuf ma 'jä 'Kriisēa kruagäljäräwii n, saklawii 'ü 'dara 'iin. -Maa amkw 'waa' 'lml n, a jre 'iin 'srt 'i bäa' Nyysuaa 'klü. ¹⁹ 'Be 'i -jjra nycw apkw 'l -maa:

'Nyaa 'lglanyüüa 'lgaglaku bubla,
'kä 'nyaa wiiirenyüüa wiijreku -gbloo ††.
²⁰ -A 'jä 'lglanyüü le? -A 'jä -dckpianyüü le? -Be 'plälä kua' -p 'detenyüü le? Nyysua 'cicri 'pläa 'lgaglaku mlüü 'l. ²¹ 'Be Nyysuaa 'lgaglaku 'l n, 'cw nu 'iin 'plä -p 'l-gaglaku nu 'ä -p 'cw jre. 'A 'ia -gu Nyysua 'daa 'papawii a 'paaa' n, 'ii 'ü 'daraa' mlüü, 'inya kä Nyysua 'tu 'cmä 'iin käl -srörö -be 'cmä 'lml nyüülü toroa' 'cw ple 'ba. ²² Juifenyüü 'bata 'ümä -saragbia tie 'jä, -be greekenyüü 'bata 'lgaglaku. ²³ -Maa amkw n, 'Kriisēl koloa' krua -gäl 'ca -gä a -gbala nyüü; 'inya -siie juifenyüüa -nyƎ ††, -be greekenyüü ††† nö mlüü basaa. ²⁴ -Maa -mülü

† Jrüülü kä 'ml Jesu 'mäa' pläa -gä -tu, 'ii 'ü 'daa. †† Deteroncw 7.9 † KRISƎPUSƎ: Akētē 18.8 GAUSƎ: Akētē 19.29 †† Esaii 29.14 †† -Dc nra (Deteroncw 21.23)

Galaatenyüü 3.13 ††† greekenyüü:

Greekē -kätppkw -mdooa 'ml 'i -jjra: «nyüülü 'nyla' juifē bä».

Nyysua wea' ü bäa' juifenyüü nyra greekenyüü n, 'ü jre 'iin 'srt 'Kriisē bäa' Nyysuaa 'klü nyra 'ca 'lgaglaku; ²⁵ 'be Nyysuaa «mlüülü» -si nycw 'lgaglaku 'wu, Nyysuaa 'fumaku nya -swcw 'unya -si nyüüa 'klü 'wu. ²⁶ 'Na -wlaü 'am, 'ba 'jä 'srt 'a ma bäa' 'taun 'l Nyysua wea' 'am: nyüüa bobowlia 'ml n, 'lglanyüü 'nyl 'ana -trrup -a -sümlö, 'klükänyüü 'kckmle nyra nyüü kpakü 'nyl 'ana -trrup -a -sümlö. ²⁷ -Maa diili nyüü 'daaa' inyla' -gbaa kä n, 'ii Nyysua 'bal 'cnya 'blara nycw 'lgaglaku 'nyüü; i nyüü 'daraa' 'fumadii n, 'a 'ii Nyysua srw 'cnya 'blara 'wswcw ni 'nyüü. ²⁸ Diili nyüü 'bööa' 'kl, i 'ünyl 'daraa' dii, diili 'nyla' dƎ bä, 'ii Nyysua 'bal 'cnya 'ba -plu -ml nycw 'daraa' dii. ²⁹ 'I bäa' 'saa n, nycw 'doo nycw 'doo -nēmä 'cw -cklu 'kl -a bck. ³⁰ 'Amkw n, Nyysua nrörö 'am 'doo 'l 'am -be 'Kriisē Jesu 'cw; Nyysua nya nrörö 'cw 'lgaglaku 'l ana -gu, 'cw Nyysua -srörö käl 'kä 'cw -gääa am 'kl, 'cnya bere am 'kl amä 'ca nyüü bä, 'kä 'cw 'baa am -balu 'l. ³¹ 'A 'ia -gu 'i -jjra nycw apkw 'l -maa: «'Nycw ma nēmä -cklu bck n, 'cw bck 'uun diili 'Pläkänycw nua', 'ia -gu ††.»

'Srt 'Pwälä 'paa nycw aawii

² 'Na -wlaü 'am, wiili 'n kää' 'mäa' 'am -gbala n, 'n 'ckä' 'ana -nyƎ n, -mäa deteku 'aie 'lgaglakulu -sia' 'wu -mäa 'iin 'nyl ja -be 'nyl 'ana -nyƎ Nyysuaa -sisiewii 'palakal ji. ² 'Be 'taun 'l 'n bä kää' 'ana -trrup n, 'na 'mck 'daa 'nyl -pasawii -a jre ima 'nyl Jesu 'Kriisēa wiia 'doo -a bä, Jesu 'Kriisēl koloa' krua -gäl. ³ 'Taun 'l 'n bä la' 'ana -trrup n, 'n 'fuma -be 'n titre, nle 'blaa 'ml -gböösa. ⁴ 'Na 'papawii nyra 'na nycw aawii 'n 'paa' -be nyüü 'daraa' 'iin wii n, -mäa nycw 'lgaglaku 'nyl nu; -maa 'Nyüna -Susu 'u 'pa 'na 'papawii 'klü -gäl, ⁵ 'ana nycw apletoroku -p nycw 'lgaglaku -gäl p'ara, -maa 'emä Nyysuaa 'klü -gäl p'ara.

'Cca 'lgaglaku

⁶ -Be wiili a 'kplaa' nyüülü -jra' 'üa -trrup n, 'l-gaglaku basaa. -Mää nycw nē 'lgaglaku 'nyl 'saabä, -mäa nyüülü 'kamaa' 'blä kua' -p 'ü nēmäa' -p 'jä n, -mäa 'üa 'lgaglaku 'nyl 'saabä. ⁷ Nyysuaa 'lgaglakulu 'cw -sisre kää' nyüü -gba, u 'ünyla' 'wli 'nu, 'uu a 'kplä 'üün. Nyysua tere kä am 'ia wiijreku 'fwcw 'cnya 'mä 'plä nu ana 'bualakua -gu. ⁸ 'Kamanyüü 'doo 'nyl -taa -tutulua -gäl -a bä 'cw jra' -taa 'lgaglakulu. 'Üma jre 'l 'im n, 'ü -nēmä 'Pläkänycw 'sia' 'wliklbuabuaku 'kl krua -gäl -a kolo. ⁹ -Maa 'i -jjra nycw apkw 'l 'kä: DƎle 'nyio 'nyla' 'jä, 'nyaklu 'nyla' 'wli 'nu, -be wiili 'nyla' nycw plekl ji, Nyysua -elere 'ia 'fw nyüülü -waa' 'cw, 'üa -gu †.

††† Jeremii 9.23 † Esaii 64.3; 52.15

¹⁰ 'Nyūna -Susu Nyɔɔsua -srörö käl̄ 'ɔnya srara am̄ 'iin. Nyɔɔsuua -Susu 'jää diia 'fɔ, 'u 'jää 'num̄ Nyɔɔsuua -sisiewii. ¹¹ Nyɔɔ 'plɛɛ jre nyɔɔɔa pleklla wii le, ima 'nyl 'ɔa -susulu bää 'ɔɔ 'l -a bā? 'Asi nyɔɔ 'doo nyɔɔ 'doo 'nyl wiili bää' Nyɔɔsuua pleklu jre 'ima 'nyl 'ɔa -Susu -a bā. ¹² Am̄ ɔɔ n̄, -mää 'plaa 'ml̄a -susu 'nyl am̄ -gäl̄ bā, -Susulu ɔɔa' Nyɔɔsuua -nyɛɛ 'uu bā am̄ -gäl̄, amä diili Nyɔɔsuua -nyl̄a' am̄ 'flɛɛl̄ jre. ¹³ -Be 'ia diili n̄, -mää nyɔɔɔa 'l̄gaglakua 'nyr̄kl̄ anyl̄ 'pa 'im̄, -maa 'l̄gaglakulu 'Nyūna † -Susu 'kpl̄aa' am̄ n̄, 'as̄ a -gbala nyūül̄ 'klaaa' Nyɔɔsuua -Susu † wiili bää' -Susua wii. ¹⁴ -Maa 'ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ 'nyl 'l -a b̄a ɔ 'jä diili ɔɔa' Nyɔɔsuua -Susu käl̄, 'be ml̄üüpwii 'ɔ 'dara 'iin. 'ɔnyl 'l -a b̄a ɔ 'mā 'iin 'wli 'nu, 'be Nyɔɔsuua -Susua 'doo käl̄ nyɔɔ k̄ 'ɔm̄ -srörö. ¹⁵ Nyɔɔɔɔ Nyɔɔsuua -Susu bää' 'l n̄, ɔ 'm̄rɛɛ 'ɔ 'nu diia 'fɔɔ 'wli. -Maa ɔɔɔ n̄, nyɔɔ 'nyl 'l -a b̄a ɔ 'nu 'ɔɔ 'wli. ¹⁶ 'I -j̄jra:

Nyɔɔ 'plɛɛ jre 'Pläk̄nyūɔɔ bobowii le?

Nyɔɔ 'plɛɛ 'm̄rɛɛ 'ɔ 'pa 'ɔɔ -ɔɔɔ le ‡?

-Maa am̄ ɔɔ n̄, 'Kriis̄ä bobowli a 'klaa.

'Cɛɔnyūü kāklegba

3 'M̄ɔɔ n̄, 'na -w̄laj̄ü 'am̄, 'nyl 'am̄ -gba -a det̄rɛ, -beere nyūü Nyɔɔsuua -Susu bää' 'l. -Maa 's̄r̄ 'a bää' nyūül̄ n̄ 'wli k̄ā' 'jaj̄ɛ tu, -be 'a bää' 'j̄üpl̄ 'Kriis̄ɛ 'l n̄, 'a 'ia 'sa 'n det̄rɛ 'am̄ -gba. ² Nytl̄n̄ 'n -nyl 'am̄, -maa -mää käl̄b̄aj̄jiri 'nyl 'am̄ -nyl, 'be 'a -kaanj̄lu käl̄b̄aj̄jiri ml̄b̄a. 'A -kaanj̄lu 'num̄ 'iin ml̄b̄a 'kōkle-sapl̄ua 'mugbe; ³ 'be 'a -ka n̄ 'wli k̄ā' 'jaj̄ɛ tu. -Pl̄u 'i -sia' -be 'a -ka kākll̄ā' was̄ā 'wu, -be -gbakāk̄leku nyra -gbas̄ɔɔɔɔɔ † bää' 'ana -ɔɔɔɔɔ n̄, 'ii 'nyl 'klaa nyūü srara 's̄r̄ 'a bää' nyūül̄ n̄ 'wli k̄ā' 'jaj̄ɛ tu, 's̄r̄ 'a -ka 'nyɛɛa' -tutu -gäl̄a nyūüa 'saa? ⁴ 'Ana -ɔɔɔɔɔ -moloo ma 'daa: «'M̄ɔɔ n̄, 'P̄ɔɔl̄ä nyɔɔ 'n b̄a,» -be -moloo ma 'daa: «'M̄ɔɔ Apol̄s̄ä n̄ 'n b̄a» n̄, 'ii 'nyl srara nyūü -a 's̄r̄ 'a n̄ 'wli k̄ā' 'jaj̄ɛ tu?

Nyūül̄ 'saa' 'Mufagogo

⁵ Nyɔɔ 'plɛɛ bā Apol̄s̄ɛ, -be ɔ bā 'P̄ɔɔl̄ɛ le? Nyɔɔsuua 'jrupafenyūü 'ü bā. 'Anyā -srörö 'üün käl̄ 'anya toro Nyɔɔsuua pl̄ɛ. -M̄ɔ ma bäl̄ 'jrupal̄ä 'Pläk̄nyūɔɔ -nyl̄a' ɔɔ 'ää 'ɔ -fɛɛɛ. ⁶ 'M̄ɔɔ n̄, tuu 'n pla, Apol̄s̄ɛ nya 'papa 'uun 'n̄ -gba, -maa Nyɔɔsuua ɔɔ 'buala 'uun. ⁷ 'Ti känyr̄, nyɔɔɔɔ plaa' 'uun -be -m̄ɔɔ 'papaa' 'uun 'n̄ -gba 'nyl dɛɛ -a nu. Nyɔɔɔɔ 'ɔ nua' dɛɛ n̄, ɔɔ bā Nyɔɔsuua, 'be ɔɔ 'buala 'uun. ⁸ Nyɔɔɔɔ plaa' tuulu -be -m̄ɔɔ 'papaa' 'uun 'n̄ -gba n̄, 'ü bā dɛɛ 'dee; -be -moloo ma bäl̄ n̄, 's̄r̄ 'ɔa 'jrupa bää' n̄, 'as̄ Nyɔɔsuua 'mä 'ɔɔ 'pɛɛ. ⁹ 'Be a nyra Nyɔɔsuua -fɛɛɛɛ 'jrupa 'wu. Nyɔɔsuua putu nyra Nyɔɔsuua nyuku 'a bā.

† 'Nyūna -Taa -wakl̄üül̄ 'nyl greek̄ k̄ätp̄ɔɔɔ -m̄l̄dooa 'ml̄ -a b̄a.

†† NYŪŪL̄ 'KLAaa' NYɔɔSUUA -SUSU: 'I 'm̄rɛɛ i bā b̄a 'papawiiil̄ ɔɔa' NyɔɔSUUA -Susua ml̄. ‡ Esaii 40.13 †† nyra -gbas̄ɔɔɔɔɔ: -Taa -wakl̄üül̄ 'nyl greek̄ k̄ätp̄ɔɔɔ -m̄l̄dooa 'ml̄ -a b̄a.

¹⁰ 'A -gbinanakulu Nyɔɔsuua -nyl̄a' 'm̄ 'ua 'nyr̄kl̄ 'n -fɛɛɛɛɛ 'jrupa 'mufa nyukupanyɔɔɔ 'sa, 'nyaa 's̄r̄ 'ua -toko 'k̄ä, -be nyɔɔ -moloo 'j̄rara 'ua -gäl̄ nyuku. -Maa -moloo ma bäl̄ ɔ -tre 's̄r̄ 'ɔm̄äa' 'ua -gäl̄ nyuku 'pal̄adɛɛ nu. ¹¹ 'Be nyɔɔ -moloo 'nyl 'l -a b̄a ɔ 's̄r̄ nyukua -toko -mölöö 'k̄ä ima 'nyl -mäl̄ä 's̄r̄ia' 'k̄ä -a bā, 'iib̄a: Jesu 'Kriis̄ɛ. ¹² -Bak̄äa nyɔɔ 'nyl nu -sika, 'ɔnyl nu 'p̄ɔɔɔsika, 'perubuatāk̄ɛ, tii, 's̄ipi -ale -sragb̄, ɔma 'pala nyukua -tokol̄ä 's̄r̄ia' 'k̄ä, 'äa -gäl̄ nyuku n̄, ¹³ nyūü nya 'jrupal̄ä -moloo -fɛɛɛɛɛa' 'l -gäl̄ 'j̄ä. 'Inya -f̄äl̄ 'cerea -gätut̄aɔn 'l. 'Ia -s̄r̄l̄ nya kapu k̄ä, 'k̄ä kapulu nya nyɔɔ o nyɔɔ 'jrupa srara 's̄r̄ 'ä b̄äbl̄äa' 'l. ¹⁴ Nyukulu 'pala' 'l -gäl̄ ma nyɔɔnyr̄ n̄, 'ia nyɔɔɔɔ nya 'p̄ɛɛɛa. ¹⁵ Nyɔɔɔɔ nunudɛɛ ma fi n̄, 'ɔ -n̄m̄ä dɛɛ -a 'j̄ä; nyɔɔɔɔ nya 'lum̄lwua, -maa 'inya -beere 's̄r̄ 'ɔ -sröröa' kapu 'l.

¹⁶ 'Anyl̄ 'saa -a jre 's̄r̄ 'a bää' Nyɔɔsuua Nyuku, -be Nyɔɔsuua -Susu kua' 'am̄ 'l? ¹⁷ Nyɔɔ ma -gblooo Nyɔɔsuua Nyuku, Nyɔɔsuua nya 'ia nyɔɔɔɔ -gbloooa; 'be Nyɔɔsuua Nyukulu paa', 'uu 'a bā.

Ana 'fɔ bā 'Kriis̄ä nyūü

¹⁸ Nyɔɔ 'nyl -tr̄ɔɔɔ 'ɔa nyufa. Nyɔɔ ma bā 'ana -tr̄ɔɔɔ -be ɔma bobo 'ɔ -gl̄al̄ -beere nyūül̄ bää' -taa -tutulua -gäl̄ n̄, ɔ pa ml̄üü -be 'ɔm̄ä 'tas̄r̄ 'l̄gla! ¹⁹ 'Be 'pl̄aa 'ml̄a 'l̄gaglakua bā ml̄üü Nyɔɔsuua 'kl̄ɔɔtr̄. 'I -j̄jra: Nyɔɔsuua 'kpl̄aa 'l̄gl̄anyūü 'üa yrua -gbasi ml̄ †.

²⁰ 'I -j̄jra 's̄ɔɔɔɔ:

'Pläk̄nyūɔɔ jre wiili 'l̄gl̄anyūü boboa', 'ɔ jre 'iin 's̄r̄ 'in̄ȳl̄a' -ḡbaa k̄ä ††.

²¹ 'Ti känyr̄, nyɔɔ 'nyl -ḡbal̄ nyūüa -gu; 'be 'am̄ k̄ä 'ia 'f̄ɔ: ²² -be 'P̄ɔɔl̄ɛ, Apol̄s̄ɛ, Sefas̄ɛ, 'pl̄ä, -be 'kl̄ä, 'aie j̄äjäku, 'kōklesapl̄ua dii, -ale -sraak̄äp̄la ni, 'am̄ k̄ä 'ia 'f̄ɔ, ²³ 'Kriis̄ɛ k̄ä 'am̄, Nyɔɔsuua nya k̄ä 'Kriis̄ɛ.

'Kriis̄ä Apotr̄ɛ

4 'Ti känyr̄ 'ba 'jä am̄ -beere 'Kriis̄ä 'jrupafenyūü nyra nyūül̄ käl̄äa' Nyɔɔsuua -sisiewiia wii -ḡbaa 'papaku. ² 'P̄r̄l̄gäl̄ n̄, wiili nyūü 'batraa' nyūül̄ käl̄äa' diia wii -ḡbaa nunudiia 'ml̄ n̄, 'ü k̄ä 'üm̄ä nyūü srara 's̄r̄ 'ü bää' p̄letoronyūü. ³ Ima 'daa 'na 'p̄el̄ n̄, -bak̄ä 'i bää' 'am̄, 'aie nyūüa tropina ma 'bölö 'm̄ -ḡä -gäl̄ n̄, wiijie b̄asaa. 'Na 'mugbe 'nyl -tu 'na -ḡä -a; ⁴ 'be 'na bobowli 'nyl 'daa 'm̄ -a, 'n -kaanj̄lu b̄a 'daa 'n -ḡäkl̄ Nyɔɔsuua 'kl̄ɔɔtr̄. 'Pläk̄nyūɔɔ, ɔɔ -tuuä 'na -ḡä. ⁵ 'Ti känyr̄ 'anyl̄ tu 'taɔn̄l̄ -tr̄ǟr̄äa' 'l̄d̄er̄ 'anyl̄ -tu -ḡä. 'Ba -gl̄aaa 'Pläk̄nyūɔɔ. Diili -sis̄r̄ea' 'j̄öj̄r̄üükp̄ü 'l̄ n̄, 'ɔnya 'iin -s̄r̄ 'kl̄ j̄aa, 'k̄ä 'ɔnya bobowiili -sis̄r̄ea' nyɔɔɔ plekl̄ srara. 'K̄ä Nyɔɔsuua nya nyūü 'buala, -moloo -be 'ɔa 'bualaku.

⁶ 'Na -w̄laj̄ü 'am̄, wiili 'n -ḡbal̄aa' -pl̄u 'am̄ n̄, 'm̄ɔ nyra Apol̄s̄ɛ -gäl̄ 'n t̄ɛ -be 'n 'paa wii 'ana -gu. 'A -p̄i wiili -j̄jraa' -gäl̄ 'p̄: 'a -p̄i 'l̄ḡba nyɔɔ 'dooa d̄er̄b̄äb̄äku

†† J̄ɔɔɔɔ 5.13 ††† 'Libr̄ɛɛp̄ɔɔɔ 94.11

-gu, 'a -pu 'üün 'klukakla. ⁷ Nycc 'plæ -gbala 'amu -maa 'a -si -möloö 'wu le? Deplæ Nyccsua 'nyl -ml -nyl -be -klaaa le? -Be Nyccsua ma -nyl 'amu 'een nl, deplæ kä -gu 'a -gbaaalt -beere -mää -nylnydeæ -a le? ⁸ Anya 'a dö! 'Anya 'a 'ba ji! Anyl 'amu -gba -a ji 'anya nu 'ku! 'N 'bata 'ba bä 'kasa 'ku, -be ana 'fu 'mä 'ku bä, a nyra 'amu kcc! ⁹ Be 'n jresa Nyccsua -tu amc baa' apotrë deru -beere nyüü 'ü 'paa' jäjäjie 'lu: a -beere -taa †, amc 'plää 'fu 'jäjrä 'aanjä nyra nyüüa 'klul. ¹⁰ Amc nl, sakla aml 'Kriisä -gu, -maa 'amc nl, 'a bä 'Kriisä 'la 'lglanyüü. A 'fumlakäl, -maa 'a bälakäl, 'ünyl 'dara aml nyüü -a, -maa 'ü -trääräl 'aml. ¹¹ Sc 'ia 'taln 'l -a ji 'saarl -gäl, a -ka bä -gbëka nyra 'mamlatua -sul 'l, anyl 'koti -a kä, 'ü nö aml -gbigba, a kä amä -pu o -pu -srörö. ¹² Ana 'mugbe nu wlu anya -fe 'jrupa -gböösa, 'i slara aml. Nyüü ma -jeje aml nl, 'n a 'paa 'üün; üma nu aml bubcgbi -gba nl, a 'nyiere 'iin 'kl. ¹³ Nycc ma 'pa ana -gu bubcwii nl, a 'paa 'ca -gä 'ccasa. Kolo -nyæ 'kä -a ji 'saarl -gäl, anya 'a 'plää kätëe nu, cacul nyüüa 'fu be-bea' 'klueæ, 'ii a bä.

'Pccle 'paa Korëentënyüü 'klü 'l

¹⁴ -Mää 'ana 'nyüsü 'blarakua -gu 'nyl -jyra 'aml 'wu; -maa -wawajua 'sa 'n 'paa 'aml -cc 'l. ¹⁵ -Bakää nyüülü 'kplaa' 'aml 'Kriisä pletorokua -sr 'nyl -pe nl, 'anyl tuul 'kccmlæ -a kä. 'Mcc bä 'ana tu 'Kriisä Jesu 'l, 'be 'mcc 'saralt 'aml 'Mufagogo. ¹⁶ 'Ia -gu, 'n 'jrara 'ana 'klü 'amä 'na 'sa nu. ¹⁷ 'A 'ia -gu 'n ja 'aml Timotee, 'na -wawaju, c -träärää' 'l 'Pläkänyc, 'cmä 'aml plepa 'sr 'na 'nyenyedæ baa' 'Kriisä 'l. 'A 'i 'n 'kplara -pu 'fu 'ccua 'ml.

¹⁸ Nyüü bä 'ana -tccpu, 'ü -gbaalt -beere 'n -ka -nëmä 'aml 'jäkäl -a ji. ¹⁹ -Maa Nyccsua ma 'nyie, 'nyaa -plu 'ana -nyæ jia 'mä nyüülü -gbaalta 'klü 'jä, -maa -mää 'üa 'papawii -gu 'nyl ji. ²⁰ 'Be Nyccsuaa 'kamaplä 'nyl 'papawii 'doo -a bä, -maa 'klüa wii bäsa. ²¹ Deplæ 'a 'bata le? -A ja -gbalefu -a ji, -ale -a ja plele 'sia' -wawaku nyra pleböblöku 'kl?

-SAGBILI NYRA 'BLARULU NYCCSUA 'NYL 'BATAA' 'I BÄÄ 'CCCNYYÜÜA -TCCRUPL

5.1-6.20

-Sagbili Nyccsua 'nyl 'bataa' bä 'cccnyyüüa -tccpu

5 A 'nrörö 'pluplu nyüüa ml wii 'wli 'ana 'pel. Nyüü nnta -sagbili Nyccsua 'nyl 'bataa', 'inyla' 'numl nyüülü 'nyla' Nyccsua jrea -tccpu bä nl, 'ii 'a nö. 'Ü

† -Kätsa nyüülü 'ü ma 'paaa' jäjäjie 'l nl, -saple kpakia 'ml 'ü fa 'üün 'kä 'üü -be klaklamlaa -fuü.

nnta 'ana -tccpu nycc 'ba 'ca tu 'ηluu käl! ² 'I kä 'imä 'l 'aml -gbapa -gböösa, 'amä 'numl 'ana -tccpu 'ia nyccnl 'ba. -Maa 'l 'a -gbaa! ³ 'Mcc nl, 'nyl 'ana -tccpu -a bä, -maa ama bobo 'n bä 'ana -tccpu. 'I kënyr, 'sr 'mä la' 'ca -gä 'bö nl, 'ii 'n -gbala 'aml -beere 'sr 'n baa' -plu. ⁴ 'Ama trara ana 'Pläkänyc Jesu 'Kriisä 'nyrkl nl, 'na bobowli, 'Pläkänyc Jesu 'Kriisä 'klü, -be 'amc, bä -pu 'doo 'wu ††. ⁵ 'Ba 'sara 'ia 'sama nyccnl Sataan käl, 'ca 'jaje 'mä bublu, -be 'ca -susu 'mä 'lmlwlu 'Pläkänyc Jesua -sr 'l.

⁶ 'Ana 'lgbagbaku 'nyl 'na -a 'na! 'Anyl 'saa -a jre levurë jie, 'ii 'jrara bccfarinë 'fu? ⁷ 'Ba 'ba 'ana -gba -kätl levurë †, 'amä bccfarinë dëdrä bä. Nyüülü levurë 'nyla' 'lba nl, 'ia nyüü 'a bä, 'be ana 'Paakëa -gu 'Kriisä 'sara -gb 'l ana -gu. ⁸ 'I kënyr, a nu -glsglsl -maa anyl 'cakla 'een -kätl levurë, anyl 'cakla 'een bubcgbi nyra plebubcqua levurë. -Maa a nu 'fbcnl 'nyla' levurë kä, amä -glsglslsl nu, 'iibä 'nyünanaku nyra 'ccasa.

⁹ 'N ja 'aml -pccku 'doo, 'nyaa -gbala 'aml 'sr 'a nyra nyüülü nöa' -sagbili Nyccsua 'nyl 'bataa', 'a nyra 'üün 'nyl ku -pu 'doo 'wu. ¹⁰ -Mää nyüülü 'nyla' nyccsuaanyüü bä -be ü 'paaa' -sagbili 'nyl 'daa, -mää tekänyüüa 'fu 'nyl 'daa, 'inya 'nyl bla 'jejienyüüa 'fu bä, -mää bla -wäslapupuanyüü 'nyl bla 'daa. Ima -gä 'l 'ia -gä nl, 'anya 'l 'bla 'ml cca 'la! ¹¹ Wii -ml 'n jaa' -plu 'aml c nl, 'iibä nycc ma 'daa 'cccnyc 'c bä, -be cma nu -sagbili, 'aie cma kä te, cma -pupua -wäslu nl, cma bä nyüüs-rcnycc, 'aie cma bä 'nublanycc 'aie 'jejienycc nl, 'a nyra 'ia 'samaa nycc 'nyl tara 'wu 'plu. ¹² 'Mcc kä 'mä nyüülü 'nyla' Nyccsua jrea -gä -tu? -Mää -mülü baa' 'cccnyyüüa -tccpu, -mää 'üa -gä 'a -nëmä -tu? ¹³ -Mülü 'nyla' Nyccsua jre nl, Nyccsua nëmä 'üa -gä -tu. 'I -jyra -maa: «'Ba 'ba 'ana -tccpu plebubcnycc ††.»

'CCcnyyüü 'nyl fafla tropina 'l -a

6 -Asl 'a nu -be -moolo nyra -moolo ma 'blara 'ana -tccpu, -be 'a tie -plu nyccsuaanyünanyüü -be 'a mö nyüülü 'nyla' 'klgä, 'üa -nyæ -gä -träärä le? ² 'Anyl 'saa -a jre 'sr nyccsuaanyünanyüü 'mäa' 'plää -gä -tu? -Be 'a nëmää' 'plää -gä -tu nl, 'anyl 'l -a bla 'amä 'samaa wii -jie dete? ³ 'Anyl 'saa -a jre amc nëmä 'aanjä -gä -tu? -Be! 'Anyl 'l -a bla amä wiili baa' ana -tccpu -gä tu? ⁴ -Be deplæ kä -gu 'samaa wii ma jrä 'aml -gäl, -be 'a mö nyüülü 'cccnyyüü 'nyl 'jää' 'wu, 'üa -nyæ -gä -träärä le? ⁵ 'I bä 'ana 'nyüsü, 'a 'ia -gu 'n -gbala 'aml. 'Lglanycc 'doo 'nyl 'ana -tccpu -a bä 'cmä -wlajülüa -gä -tu? ⁶ -Maa nyüülü 'nyla' 'cccnyyüü bä, 'üa 'kl -wlajü fafla tropina 'l!

†† 'Kriisä ... 'Kriisä: -Taa waklülü 'nyl greekë -kätpcckl -mldooa 'ml -a bä. † -KÄTL LEVURË: 'Ili nl, 'ii -beere juifëa 'brea -d 'l, 'sr 'ü ma nöa' 'Paakëa -glsglsl: -glsglsl ma nëmä 'ljrä nl, 'ü ma 'baalt levurëa 'fu -pi nyüköli (Egëccäde 12.8,20)

⁷ -Pluul 'i -sia' -be -mölöö faa' -mölöö -jria 'kl n, 'ii -gbala nyüü 'surl 'a blö 'a -kloklo! 'I -si 'numl 'wu 'ba 'nyiere wiili 'nyla' 'na 'kl. Nycw ma nu 'amü bubcgbi -gba n, 'i -siwu 'ba 'nyie c 'ba 'amü 'ana käkädii 'fw käl. ⁸ -Maa 'ama -gölö bubcgbi 'a nö, -be 'a 'jie -mölöö! -Be ü 'a 'baaa' käkädii käl n, 'ana 'cecuwlajü bäsaa! ⁹ Anyl 'saa -a jre 'surl nyüülü 'nyla' 'klugä -nëmää' kufa Nycsuua 'kamaplää 'mlü kälä? Anyl -trcw 'ana nyüfē: nyüülü 'nöa' -sagbili Nycsua 'nyl 'bataa' nyra -wäsupupuanyüü, nyüülü 'paa' bätēsa, nyra nyüberülü -be nyuberü 'piea' †, ¹⁰ 'jejienyüü, tekänyüü, 'nublanyüü, nyüüjejienyüü, 'üa 'fwlü -nëmä kufa Nycsuua 'kamaplää 'mlü -a kälä. ¹¹ -Be 'ast 'ana -trcwplca -mölöö ma bä. -Maa 'anya 'a -gbafuto, 'anya 'a 'klubere Nycsuua -gu, 'Pläkänycw Jesu 'Kriisē nyra Nycsuua -Susua 'nyrk-lta -gu, Nycsua 'daa 'a -gäkl.

Ana fugba bä Nycsuua -Susua kufa

¹² 'N 'mrē -a nu diia 'fw. -Yēē, -maa diia 'fw 'nyl 'mlü -gba -a 'nara. 'N 'mrē -a nu diia 'fw, -maa 'nyl 'bata 'bata -a dēē 'dee 'mä 'mlü 'kama. ¹³ «Jijre bä -gua dēē, -gu nya bä jijria dēē.» Nycsua nya 'ia 'scwlcw bublcw. Nycw fugba 'nyl nrörö -a nrörö -sagbili Nycsua 'nyl 'bataa' a -gu: 'ä nrörö 'Pläkänycw -gu, -be 'Pläkänycw bä -plu fugbaa -gu. ¹⁴ 'Be Nycsua 'ba 'Pläkänycw jājāa -trcwplc, 'cnya blā 'ca 'klü nua 'kä 'cnya amü jājāa -trcwplc 'ba.

¹⁵ Anyl 'saa -a jre 'surl ana fugba bāa' blā 'Kriisēa fugbaa 'pē -mīdee? 'I 'na -plu 'kä nycw 'mä 'ca fugbalā bāa' 'Kriisēa fugba 'pē 'wudcw, 'ē nyra 'tutunlūa fugba 'mä dēē 'dee bä? 'Klaaklā! ¹⁶ -Ale 'anyl 'iin jre -a jre 'surl nycwlcw -be 'tutunlūu 'piea' nyra 'cnc 'scw bāa' nycw 'doo? 'Be 'i -jijra: «Üa 'cnc nya 'jaje 'dee bāa †.» ¹⁷ -Maa nycwlcw nyra 'Pläkänycw -maa' n, 'üa -susu bä 'doo.

¹⁸ 'Ba fcl -sagbili Nycsua 'nyl 'bataa' 'klü! -Balulu kä 'fw nyüü 'mrēēa' 'ümāa' nu n, 'unyl fugbaa 'mlü -a bä. -Maa -sagbili Nycsua 'nyl 'bataa' n, nycw ma nu 'umü n, 'ca 'mugbea fugba 'c nö -balu -gba. ¹⁹ -Ale 'anyl 'iin jre -a jre 'surl 'ana fugba bāa' 'Nyüna -Susulu Nycsua -nyla' 'amü 'ua nyuku? Anyl 'ana 'mugbe -a kä. ²⁰ 'Be Nycsua 'pēē -gböosa, 'cnya 'mä 'amü kä. 'Ii känyrl, 'a kä 'amä 'ana fugba nyra 'ana -susulu Nycsua kää' ‡ n, 'amä 'cnc 'buala.

TITIÖA WII

7.1-40

'Titiku

⁷ Wiili 'a 'betrea' 'mlü 'l, -pccwlcw 'a jaa' 'mlā 'mlü n, 'i -siwu 'kä nycw 'nyl -fē 'njlū -gba. ² -Maa nyüülü -plā' -sagbili Nycsua 'nyl 'bataa' nu n, 'i -siwu nyuberu ma bäl c kä 'ca 'njlū, 'njlū -be 'ca duc blā. ³ Abia duc -fē 'ca 'njlū -gba, 'kä 'njlūa 'mugbe nö blā dēē 'dee 'ca duc -gba. ⁴ -Mää 'njlū -kanyl 'ca fugba kä, 'ca duc kä 'ämü. Ducc 'mugbe -kanyl 'ca fugba -a kä, 'ca 'njlū kä 'ämü. ⁵ -Moloo 'nyl blara -moloo 'klü ima 'nyl su nyra † nycsuabibiekua -gua 'doo -a bä, -maa 'ba 'nönröwli -kätl. -Maa ima -si n, 'ba 'blöoderl, Sataan -plü 'amü 'traul 'ama 'nyl 'ana plē -a 'kplā. ⁶ -Mää -d 'nyl 'saabā, -maa 'ama nu 'imü n, 'i 'na. ⁷ 'N † 'bata l abia nyüüa 'fw -beere 'mccw; -maa nycw -moloo ma bäl n, Nycsua -nyēē 'cnc 'ca 'klü: -moloo -be 'ca 'klü, -moloo -be 'ca ni.

⁸ Nyüülü 'nyla' 'ti nyra 'kusronlögē 'n -gbala, üma trcw 'na 'saa n, 'i 'na. ⁹ -Maa üma 'nyl 'l -a blā 'ümä 'üa plē 'kplā n, ü 'ti. 'I -siwu -a -tii 'kä -mä fi -sapapakua 'tua -gu.

¹⁰ 'Amcwl 'tia', -jäsl 'n -gbaa', -mää 'na 'mccw 'nyl 'iin pa, -maa 'Pläkänycw 'pa 'imü: 'njlū 'nyl kä -a kä 'cmä 'ca duc -gbasc. ¹¹ -Maa 'cma scw 'cnc -gba n, 'c -kanyl 'ti, 'aie c -be 'ca duc 'nönröwli 'cmä 'lūderl 'blöo. Nycw 'mugbe 'nyl kä -a kä 'cmä 'ca 'njlū pē.

¹² 'Amc nyüü -mülü n, -mää 'Pläkänycw 'nyl 'iin 'pa, -maa 'nūna n: 'cecu nycwlcw ma kä l 'njlū 'nyl toroa' nycsuaplē n, -be 'njlūlcw -ka 'nyiea' 'cmāa' 'cnc kä n, 'cnyl kä -a kä 'cmä 'cnc pē. ¹³ -Be 'njlū ma kä l duc 'nyl toroa' Nycsua plē n, -be cma -ka 'nyie 'cmä 'cnc kä n, 'cnyl kä -a kä 'cmä 'cnc -gbasc. ¹⁴ 'Be duc 'nyl toroa' Nycsua plē n, 'c kpētrā 'ca 'njlūa -gu; -be 'njlūlcw 'nyl toroa' Nycsua plē n, 'c kpētrā 'ca duc -gu. Ima 'nyl l 'iin -a bä n, 'üa 'jü nya -beere nyüülü 'nyl toroa' Nycsua plē, -maa ima bä 'iin n, Nycsua nya 'üün 'kluberea.

¹⁵ -Mccw 'nyl toroa' Nycsua plē ma 'daa -mccw 'cnc -gba n, c mi. Ima bäsaa n, nycwlcw 'aie 'njlū bāa' 'cecu nycwlcw n, 'c 'wlalukä, 'be Nycsua nūna a 'ba ana -trcwplc -yē.

¹⁶ -M, 'njlū c bāa' 'cecu nyl -nyl 'saa -a jre -mrēē -a känyrl 'kä -na duc nya 'lmlw? -Na 'mugbe, duc, -nyl 'saa -a jre 'surl -mrēē -a fala -na 'njlū 'lmlwbabaku 'l?

'Ba bä 'surl 'a bāa' -be Nycsua wea' 'amü

¹⁷ -Moloo ma bäl c ku -pluul 'Pläkänycw † -tua' 'cnc, 'surl 'c bä kää' -be Nycsua † wea' 'cnc. 'Ii 'n 'kplara 'cecu 'fwā 'mlü. ¹⁸ -Moloo ma 'bölo kä -be Nycsua ma

† *Greekē -kätıccwlcw -mıdooa 'mlü -taa waklūülü (9) -jijra waklūü (10) -gäl.* †† *Jenēsē 2.24 ‡ nyra 'ana -susulu Nycsua kää': -Taa waklūülü 'nyl greekē -kätıccwlcw -mıdooa 'mlü -a bä.*

†† *su nyra: -Taa waklūölä 'nyl greekē -kätıccwlcw -mıdooa 'mlü -a bä.* †† *Greekē -kätıccwlcw -mıdooa 'mlü 'i -jijra: «Bä*

we 'כחנ נל, כ bäsaa. Nycw ma 'nyl kä 'bölo -a 'bölo -be Nycwsua ma we 'כחנ נל, 'כחנ 'daa 'כmä 'bölo. ¹⁹ Nycwaa 'böböku 'nyl dεε -a bä, -be nycw ma 'nyl 'bölo -a 'bölo 'inyl dεε -a bä; wiili bää' wii n, 'iibä Nycwsuaa -dca 'lutraäraku. ²⁰ -Moloo ma bälü c 'bä 'surl 'c 'bä kää' -be Nycwsua wea' 'כחנ. ²¹ -Be -geei bä kä -be Nycwsua we -m! ? -Na ple 'nyl -taaral 'ia -gu! -Maa -ama 'mrεε -mä -geei -dεε 'l c w n, c 'l dotro. ²² 'Be -geei 'Pläkänycw wea' n, 'c -kanyl -geei -a bä. 'Pläkänycw kä 'eml. 'Asl nycw 'nyla' -geei bä -be Nycwsua wea' bä 'Kriisä -geei. ²³ Nycwsua 'sa 'kckmle 'cnya -su 'am. 'Ii känyrl 'anyl bä nyüüa -goou. ²⁴ -Moloo ma bälü n, 'surl 'c 'bä kää' -be Nycwsua wea' 'כחנ n, c bäsaa.

-Sagblanyüü nyra 'kusronlögë

²⁵ Dεεε bää' 'ñlëkaplö n, 'Pläkänycw 'nyl 'l -c -a 'pa. -Maa -jäst 'n -gbaa' n, 'i 'bä 'caca -cck, ü toro 'm! ple, ü jresaa nycw kä nyaterl 'Pläkänycw 'jää' c 'paa wii. ²⁶ -Be 'lklatañ 'cicröa' -wält n, -jäa -m! 'n boboa' i 'naa' nycw -gu: c 'bä 'surl 'c 'bää'. ²⁷ 'Nluc -kä? -Nyl 'bata 'ca -wälcεεku. -Nyl 'ñluc -a kä? -Nyl 'bata 'titiku. ²⁸ -Maa -ama 'ti n, -mäa -balu 'nyl 'saabä; -be 'ñlëkaplö ma 'ti n, 'כחנ -balu -a nu. -Maa nyüülü 'tia' nya -sul 'jää, -be 'mck n, 'nyl 'bata 'bata -a 'imä 'am -gäljra. ²⁹ 'Na -wlajü 'am, -jäst 'n -gbaa' n, 'tan 'nyl tuñl -a tuñl. Cck -plu, abla nyüülü 'tia' nu 'surl 'ünyl 'a 'ti. ³⁰ -Mülü 'wuöa', 'ü nu 'surl 'ünyl 'wua'. -Mülü bää' dck 'l, ü nu 'surl dck 'nyl 'blaa' 'üün. Ü -suuöa' dii n, ü nu 'surl diili 'ü -sua' 'nyla' 'üa dii bä. ³¹ -Mülü nöa' -pl -tutu -gälta dii -be ü -fεεεa' 'üa 'mugbea 'jrupa n, ü nu 'surl 'ünyl 'jära' 'äa 'ml dεε. 'Be -taa 'plälä -nämä 'l -a -wle. ³² -Be, 'nyl 'bata 'bata -a boboku 'mä 'am 'wlisie. Nycw 'nyla' 'ti n, c 'pa 'Pläkänycw 'jrupaa -gä 'surl 'cmäa' nu -be 'cmäa' 'tukä. ³³ -Maa -mck 'tia' n, 'ca bobowlia bä -taa 'pläläa dii der: 'surl 'cmäa' nu -be 'cmäa' 'ca 'ñluc 'tukä, 'ii 'c 'bata. ³⁴ 'Nluc nyra 'ñlëkaplö 'nyl dεε 'dee -a bä: -mck 'nyla' 'ti n, 'ca bobowlia 'f c 'bä 'Pläkänycw 'jrupa -gäl, 'surl 'cmäa' nu -be 'c -pla' 'ca fugba nyra 'ca -susu -fre pla n, 'ii 'c bobo. -Maa -mck 'tia' n, 'ca bobowli bä -taa 'pläläa dii der, 'surl 'cmäa' nu -be 'cmäa' 'ca duc 'tukä 'ii 'c 'bata. ³⁵ 'Ana 'ccasaa -gu 'n -gbala 'am 'iin, 'nämä 'am -gbasi -a to, 'n 'bata 'amä wiili 'naa' nu, 'amä 'ana nyüfë 'Pläkänycw -gba kpasra 'a -pl -päälä. ³⁶ -Maa -moloo ma jresaa 'inyl 'na -a 'na 'ca 'ñlëkayria -gu 'ca -st 'papla -gäl n, c nu wiili 'c -waa'. -Mää -balu 'כחנ n; ü 'ti. ³⁷ -Maa ima c 'ca ple 'kl n, üma 'nyl 'כחנ kperε -a kperε n, cma 'daa 'ca 'ñlëkayria -nämä 'ti -a 'ti n, 'i 'na b. ³⁸ 'Asl nycw -nyεεa' 'ca 'ñlëkayria 'titiku 'l n, 'ccagbi 'c nu, -be -mck 'nyl 'tiea' 'ca nu n, 'ca n 'na -gböösa †.

††† 'Pläkänycw: *Greekë -kätpckkl -midooa 'ml 'i -jyra: Nycwsua*
 ††† Nycwsua: *Greekë -kätpckkl -midooa 'ml 'i -jyra: 'Pläkänycw*
 † -Taa waklüülü kua' -pla -sesieku klal. -Mölooa ple nuna, nycw -ka -wleε 'a 'ñluc 'ca -gä 'Pckl 'paa: 36 -Maa -moloo ma jre 'saa wiili 'c

³⁹ Duc -ka bää' 'l n, 'ca 'ñluc -ka kpasra 'כח -gba; 'asl -dc -gba ††. -Maa 'ca duc ma jä n, 'c 'mrεε c kä -mck kää' 'כח 'tu, -maa 'c kä 'cmä nycw bää' 'Pläkänycw 'l bä. ⁴⁰ -Maa ima bä 'na 'doo n, dck nya 'כח 'blaa -gböösa cma bä 'surl 'c 'bää' 'wu. -Be 'na 'mugbel n, 'n jresaa Nycwsua -Susu bä 'm! -gäl.

NYCSUA NYCK KÄ L 'CMÄ L -PUPUA -MAA -MÄÄ -WÄSLA -A

8.1-11.1

-Wäsla -gbcsajjiri

8 Dεεε bää' mlaalü 'ü 'blaraa' -wäsla n, -yεε ana 'f c jre 'ccasa. 'Ia wiijrekulu nö 'iin kä a -gbaal, -maa -wawlaku 'paa nycw 'klü 'l. ² -Be nycw ma bobo -ma 'c jre dεε n, 'surl 'cmä 'a' 'εεn jre -mäa 'st 'c -kaañluc 'εεn jre. ³ -Maa nycw ma -wa Nycwsua, 'a nycw Nycwsua jrea'. ⁴ 'Ii känyrl, wiili bää' -maa: nycw 'mrεε c ji mlaalü 'ü 'blaraa' -gbagble nycwsua n, a jre 'iin 'surl: «-Gbag -blenycwsua 'nyla' dεε bä -pl -tutu -gäl», -be 'surl Nycwsua bää' 'doo. ⁵ -Bakää 'i 'bä 'ccasa 'ü 'daraa' 'üün -gbuutupl nycwsua 'ü bää' cel, 'aie -tutu -gäl n, -be 'kasa nycwsua nyra 'pläkänycw ma -sümlö l, ⁶ amck n, Nycwsua 'doo a jre. 'C 'bä Tulc nua' diia 'f c, 'a 'ca -gu a 'bä 'plä 'wu; 'Pläkänycw 'bä 'doo, 'c 'bä Jesu 'Kriisä. 'C 'l diia 'f c jara, -be amck n, 'ca -gu a bäl. ⁷ -Maa -mäa nyüüa 'f c 'nyl -taa 'ccasalä jre. -Möloö bäl 'üa -kätl -gbi jre 'üün ml 'kä 'ü -ka jö 'ia mlalë, 'be 'üa pleε -wäsla 'ü 'blara mlalë. -Be 'üa bobowli 'fumaa' n, 'i pla 'üün -fre 'l. ⁸ -Mää jjiri 'nyl jjirö am Nycwsua -gba. 'Be ama ji 'im -mäa -gba 'inyl ji am. Ama 'nyl b. 'iin -a ji n, 'anyl 'jära 'ia 'ml dεε -a. ⁹ -Maa o, -bakää 'a 'mrεε 'amä diia 'f c ji n, 'ba -tre 'ana nyüfë 'a -pl 'ccunycw 'fumaa' 'käkpa! ¹⁰ -Mö jrea' 'ccasa, nycw ma 'jä -m! -be -ama tara -gbagblenycwsua nyüköli n, 'i -nämä 'כח 'klü -a -nyl 'cmä -gbcsamläa ji a 'doo? ¹¹ -Jrea' 'iin -be -nua' 'iin n, -wlajulc 'fumaa' nya 'mck c 'kä -gu 'Kriisä -jäa! ¹² 'Ama nu 'ia 'samaa -balu 'ana -wla -jü -gba n, 'ama 'cakla 'üa ple 'l n, 'Kriisä 'a nö -balu -gba. ¹³ 'Ii känyrl, 'ima 'daa jjire 'n jöa' 'εε 'mä 'na -wlaju -balu 'l bere n, 'n -ka -nämä mrεε -a ji 'plc, 'nyl -pl 'כח -balu 'l be.

-be 'ca -wladial 'cmäa' kä -tua' 'l, 'ii 'c nämä -wälgö n, 'aie kck -luayrialc 'kl 'c b. mö 'c mö n, ü kälä, ü nu wiili 'ü -waa'. -Mää -balu 'ünyl nu. ³⁷ -Maa cma 'mrεε 'cmä 'ca ple 'wscck, 'ca 'mck ma 'daa 'c -nämä 'ti -a 'ti n, cma 'mrεε 'ca 'jajε 'tiereku, -be cma 'daa 'cnya 'l 'üa 'papawii -trääraa n, 'i 'na b. ³⁸ 'Ii känyrl, nycw kää' 'ñluc 'c -ka -wleεa' n, 'i 'na; -be -mck 'nyl 'tia' n, 'inya 'na 'inya -si 'wu. †† 'asl -dc -gba: -Taa waklöölü 'nyl greekë -kätpckkl -midooa 'ml -a bä.

Wiili 'Poclē 'palaa' apotrēa 'pelu

9 'Nyl 'l -a bla -a nu dēe 'n -waa? -Mää apotrē 'nyl bā? 'Nyl Jesu 'Kriisē † ana 'Pläkānyoc -a 'jā? -Mää 'amo 'nyl 'Pläkānyoc 'jrupalā 'n -fēa', āa 'pēe bā?

2 -Mölöo ma 'daa 'nyl apotrē -a bā n, 'amoc n, 'a jre 'iin 'surl 'n bāa' apotrē. 'Be 'amo nyüü 'jā -be 'ü jrea 'saa 'na apotrēa 'jrupa bā 'cucasa Nyocua 'l.

3 -Jäst 'n -gbalaa' nyüülü bublaa' 'na 'nyr: 4 Anyl kā -a kā amā dēeji 'aie amā 'mlaa? 5 Anyl kā -a kā amā 'cēcūluu kā 'surl apotrē -mölöo nöa' bla, 'surl 'Pläkānyoc -wlajü nyra Sefasē nöa? 6 'Aie, 'mōc -be Ba-nabasē 'nyl kā -a kā amā 'jrupa -fē? 7 'Ba -gbala 'ml -a 'jā. Nyoc 'plēe -fēe 'suglajrupa -be c 'pēe 'ca nyufa le? Nyoc 'plēe pla tuu -be 'cnyl ji 'ua 'bö le? -Ale nyoc 'nyerea' mlaa -gba 'nyl 'mla 'üa nytū -a?

8 Wiili 'n 'paa' n, nyüüa -dca 'doo 'uu 'paa 'iml, -ale Moisēa -d 'nyl 'pa bla 'iml -a? 9 -Jäst Moisēa -Dc -gbaa': « 'Anyl kpsa breele suoa' -bleee 'ajaua 'mä ††.» 'Nlūa n, Nyocua 'paa -plū breea -gä? 10 -Mää ana -gu 'cnyl 'pa -plū 'iml? Ana -gu 'i -jūra; 'be nyoc bla 'plāa' n, 'cmā -pū 'ia dēe ji 'ia -gu 'c pla. -Be nyoc bōcā' -bleee n, 'cmā bla 'l 'ca nē 'jārā. 11 Ama pla 'ana -tōrupū 'Nyūna -Susua 'mufadii n, -a 'jää wiili bublaa' ama 'sa -taa 'plälā kua' -pūa 'mla dii le? 12 Nyüü -mölöo ma tara 'amū -gāl n, -mää amc -nēmā 'nūmū 'amū -gāl tara? -Maa anyl ana ni -a 'bete. A -gölōa' n, wiia 'fūc a 'nyierekl a -pū 'Kriisēa 'Mufagogo 'nyufā kala. 13 'Anyl 'saa -a jre -maa nyüülü -fēereā' Nyocuaanyüköli 'jrupa n, Nyocuaanyuku 'uu 'fini 'üün 'kl? Nyüülü -fēereā' Nyocuaa -gbcōsātōwlō -gba 'jrupa n, -mää -gbcōsadiia 'ml 'ünyl 'jārā 'üa nē? 14 'Asl 'Pläkānyoc -gbala bla amū: nyüülü 'saa' 'Mufagogo kā 'ümā 'āa 'ml 'üa jire 'jārā.

15 -Maa 'mōc n, 'nyl 'ia dēe 'dee -a nu, -be 'nyl 'amū 'wu -a -jūra 'kā 'amā 'ml dēe -nyl. 'I -siwu -a jā! -Yē, 'n bōcā 'ia -tōklū, nyoc -nēmā 'ml -a 'cici 'ia 'pelū! 16 Ama 'sa 'Mufagogo n, -mää 'lūgbagbakua -gu -a. 'I kperē 'mä 'iin nu. -Gbuu nya 'ml jrāa ama 'nyl 'sa 'Mufagogo -a! 17 'Na 'mlōc ma 'daa ' -a -fē 'jrupalā n, 'nyaa 'pēe -a. -Maa -mää 'na 'mugbe -a, Nyocua -nyl 'ml 'āan käl. 18 Dēpēe bā -plū 'na 'pēe le? 'Iibā -a 'saralū nyüü 'Kriisēa 'Mufagogo 'flēl, 'kā 'nyl 'daa 'kpcōc 'ba -nyl 'ml dēe 'mufagogosanyoc kāa' 'cōmāa' 'jā.

19 -Yē 'n 'mrēe -a nu wiia 'fūc, 'n nrōrō 'na nyufa nyüüa 'fūc -geei 'l 'mä nyüü 'kōcōmlē 'jā. 20 Ama bā juifēa -tōrupū n, juifēa 'sa 'n bā, juifēnyüü 'mä 'Kriisē pletoro. Ama bā nyüülü 'nyēā' Moisēa -Dc -gālā -tōrupū n, 'n -trääräl 'üa -dō ‡, 'ümā 'Kriisē pletoro. 21 Ama bā nyüülü 'nyla' Moisēa -Dc jrea -tōrupū n, 'nyraa 'üün kuā -wāl -beere 'surl 'nyla' 'uun jre, 'kā 'ümā 'Kriisē pletoro. 'Nyl 'daa 'nyl -trääräl Nyocuaa -dō -a; 'be 'Kriisēa -dō 'n

† 'Kriisē: -Taa waklōölā 'nyl grēekē -kätūpōcōkl -mūdōoa 'ml -a bā.
†† Deteronōcōmē 25.4 ‡ Grēekē -kätūpōcōkl -mūdōoa 'ml 'i -jūra -tek-l: -be 'nyl kperē -a kperē 'mä 'l -dō -träärā

-trääräl -o. 22 Nyüülü 'fumaa' a -tōrupū 'n 'fūma, 'mä 'fumanyüü 'jā. 'N nrōrō 'na nyufa nyüüa 'fūcā 'sa, 'mä -gu 'l 'doorodoo mlba. 23 'Ia 'fūcū n, 'Mufagogo -gu 'n nö 'iml, 'kā ana 'fūc 'mä 'lūml 'jārā -pū 'dōo 'wu.

24 'Anyl 'saa -a jre nyüülü 'fūcā' fūc -pū n, 'üa 'fūc mlōrōl, -maa 'dōo 'wu fa 'pēpēēē? 'Ii kānyr, 'ba fō 'amā 'pēpēēē fa! 25 'Fōnyüüa 'fūc 'paa plē ml wiia 'fūc 'l. 'Ü nöa' 'iml n, 'ümā 'pēpēēēē 'nyl -wlēa' 'l fa, -maa amoc n, a nö 'iml amā 'pēpēēēēē -wlarāa' fa. 26 'Ii kānyr, 'nyl 'wlalkā 'nyl fōfō -a; 'n 'paa -kotrē, -maa -mää 'flēl -a. 27 'N 'suō 'na 'jaje 'wu, -be 'n 'kplaa 'ēēn -beere -geeigbi. 'N nö 'iml 'surl 'na 'mugbeō 'palaa' nyüü nyocuaawii -gba, -pūa' fūfūcā 'mlū cō.

Israeelē bā -aaga 'l

10 'Na -wlajü 'amū, 'n 'bata 'ba 'pa plē 'surl ana 'fūcū n, ana tuū -srōrōa' -gbrū -wāl, -be 'ü 'pla' 'tanie †. 2 'Üa 'fūc nya 'pala 'nū 'wli -gbrū nyra 'tanie 'l, 'ü nyra Moisē 'mä 'dōo bā. 3 'Üa 'fūc ji nyocuaajiri †† 'dōo. 4 'Üa 'fūc nya 'mla 'nū 'dool cōa' Nyocuaa -nyēē, 'be 'nūl Nyocua 'ciea' 'tākāa 'ml 'ii 'ü 'mlaa kā. 'Tākälā n, 'Kriisē †† bāsaa. 5 -Maa 'üa -tōrupūcā 'kōcōmlē 'nyl Nyocua 'tu -a kā, 'ia -gu 'ü jārā -aaga 'l.

'Ba fūc -gbagblenycsuu 'kl

6 'Ia 'fūcū kua' -pū n, 'klpaplauwii bāsaa, a -pū bubcōgbi kā -beere 'üün. 7 'Ii kānyr 'anyl -pupua -gbagblē nyocsuu -beere 'üa -tōrupūcā nyüü -mölöo, 'surl 'i -jūraa': « 'Ü kowāl 'ünya jidēē 'ünya 'mla. 'Ünya cōwu 'ünya 'bri ††.» 8 Anyl nu -sagbili Nyocua 'nyl 'bataa' -beere 'üa -tōrupūcā -mölōōa nunugbi, -be nyüüa -diia -glūcōc -diipū -dii -uuncōc -glūpū (23 000) blōa' ü jāa' -srl 'dōo 'l §. 9 Anyl 'tran 'Kriisē †† 'surl 'üa -tōrupūcā -mölōō nua' -be trii 'bablaa' 'üün. 10 -Plēlā wii 'palaku 'a 'na, 'surl 'üa -tōrupūcā -mölōō nua' nu nu -be Nyocua jaa' nyüübla 'aanjē -be 'c 'bablaa' 'üün †††. 11 -Be 'ia 'fūcū jrā ana tuū -gāl 'imā ana -tōcō bā. -Be 'i -jūra amā 'ia plē kā, amoc nyaa' 'taun a blōrōfa 'wu 'tōcōcū bla. 12 'Ii kānyr, -moloo ma bobo -maa 'c nyocnyoc n, c -tre 'ca nyufa 'c -pū blō. 13 'Traunkulū jrāa' 'amū -gāl 'nyl 'dō -a bā 'kā nyüüa 'fūcā 'traunkua -gu. -Maa Nyocua -trääräl 'ca 'papawii, 'c -nēmā 'nyie -a 'nyie 'traunku 'mä 'amū 'wusi, -maa 'ana 'traunku ma jrāl n, 'cnya 'amū 'cerefā nyra 'ia 'klū -nyla 'amā 'iin -gbötō.

14 'Ii kānyr 'na -wawawlajū 'amū, 'ba fūc -gbagblenycsuu 'kl! 15 'Lglanyüüa 'sa 'n -gbala 'amū. 'Ana 'mugbe 'ba 'jā wiili 'n -gbalaa' 'amū. 16 'Nlūpakōwölā kā

†† 'Tān 'l ana tuū cōa' Ejiipētēa 'bre, Nyocuaa -gbrū 'tiere 'üün. Nyocua -ga 'tanie, ana tuū nya -si. Egēsōōdē 13.21-22; 14.22-29 †† NYOCUAJIRI: Tē Egēsōōdē 16.35

††† Egēsōōdē 17.5-6; Nōcōbrē 20.7-11 ††† Egēsōōdē 32.6 § Nōcōbrē 25.1-9 ††† 'Kriisē: Grēekē -kätūpōcōkl -mūdōoa 'ml 'i -jūra: 'Pläkānyoc ††† Nōcōbrē 14.2

-gu a 'trɛɛa' Nyɔɔsua nɪ, 'ānyɪ nrörö amɪ 'doo 'lɪ 'Kriisɛä -toru 'lɪ -a? -Be 'flɔɔɪ a -pɔplaa' 'lɪ nɪ, 'unyɪ nrörö amɪ 'doo 'lɪ 'Kriisɛä 'jaje 'lɪ -a? ¹⁷ -Be 'flɔɔɪ bɔlɔ ä baa' 'doo, -be a -sümlöa' nɪ, fugba 'doo a bā; 'be 'flɔɔɪ 'doolä 'ää ana 'flɔ jö. ¹⁸ 'Ba nu 'nyü 'ba jä Israeelä nyüü, ü jöa' -gbɔsamlaa nyra Nyɔɔsuua -gbɔsatöwlö 'nyɪ 'doo -a bā? ¹⁹ 'Ia -gbaa le? -Papawäse kä -gbaa? -Ale mlaalä 'ü 'saraa' -wäsalä nɪ 'ü kä -gbaa? ²⁰ -Mää 'sɪ 'inyɪ bäl -Maa -gbala 'n -gbala 'amɪ, 'sɪɪ -gbɔɪ nyüülü 'nyɪ toroa' Nyɔɔsua plɛ 'saaa' nɪ domüüa -gu 'ü 'saa 'uun, -maa -mäa Nyɔɔsuua -gu -a; -be 'nyɪ 'bata 'bata -a 'a nyra domüü 'mä 'doo bā. ²¹ 'A -nämä 'Pläkänyüü -köwö 'lɪ -a 'mlala -be 'a -nämä bɪa domüüa -köwö 'lɪ 'mlarakalɪ -a mi. 'A -nämä 'Pläkänyüü 'töwlö -gälɪ -a tara -be 'a -nämä bɪa domüüa 'töwlö -gälɪ tarakalɪ -a mi. ²² -Ale a 'bata amä 'Pläkänyüü wasä 'kätere? A -kɔɔɪ 'wu anyä -si 'kɔɔɪ 'wu?

Dɛɛɛ bää' makatɩkɩa jijri jijiku

²³ 'N 'mrɛɛ -a nu diia 'flɔ, -maa -mäa diia 'flɔ 'nyɪ 'na. 'N 'mrɛɛ -a nu diia 'flɔ, -maa -mäa diia 'flɔ 'nyɪ 'papla nyɔɔsuapɛ -gälɪ. ²⁴ Nyɔɔɪ 'nyɪ 'bata 'diili 'mäa' 'ɔa 'doo 'känyɩgɩa, -maa -moloo ma bälɪ ɔ 'bata imää' nyüüa 'flɔ 'känyɩgɩa. ²⁵ 'Ba jɪ diili kä 'flɔ 'ü 'palaa' 'makatɩ 'klɪ 'peru, jɪ 'imɪ -nyɪ 'bete, abɪa 'ana bobowɩ trarakä 'ba jidɛɛ. ²⁶ 'Be 'i -jɩjra: «'Pläkänyüü kä -tutu nyra diili kä 'flɔ bää' 'ua -gälɪ †.» ²⁷ Nyɔɔɪ ma 'nyɪ toro Nyɔɔsua plɛ -a -be ɔma tupo 'amɪ dɛɛjɪ -gu nɪ, 'ba jɪ diili kä 'flɔ 'ümää' 'amɪ -nyɪ abɪa 'ana bobowɩ trarakä 'ba jidɛɛ. ²⁸ -Maa nyɔɔɪ ma -gbala 'amɪ: «-Gbɔsamrɛɛ bäsaa» nɪ, 'anyɪ jɪ 'ɛmɪ nyɔɔɪ -gbaa' 'iin 'ɔa -gu, bobowɩ 'mä bɪa 'kätrara ††. ²⁹ Wiili nyɔɔɪ -moloo 'mäa' bobo 'ii 'n 'daa, -mäa -mɪɪ 'amää' bobo 'nyɪ 'daa. -Beeredɛ nyɔɔɪ nya 'daa: «Dɛplɛɛ kä -gu nyɔɔɪ bobowɩa -gu 'nämä dɛɛɛ 'n 'mrɛɛa' 'mäa' nu, nu le?» ³⁰ Ama 'trɛɛ Nyɔɔsua dɛɛɛ 'n jöa' 'ɛa -gu nɪ, dɛplɛɛ kä -gu 'ü -srɛɛɛ 'mɪ dɛɛɛ kä -gu 'n 'trɛɛa' Nyɔɔsua le? ³¹ 'Ii känyɩɪ, 'ama jidɛɛ 'aiɛ 'ama 'mla nɪ, dɛɛ o dɛɛ 'a nöa', 'ba nu 'imɪ Nyɔɔsuua 'bualakua 'nyɩɩklɩa -gu. ³² -Bakää 'inyɪ bā juifɛnyüü, nyüülü 'nyɩa' juifɛnyüü bā, Nyɔɔsuua 'ɛɛɪ, 'ana nunugbi 'nyɪ bere 'ia nyɔɔɪ 'doo -balu 'lɪ. ³³ 'Asɪ 'na 'mugbe 'paalu 'klü 'mä -ɩɩɩ 'flɔ nyra wiia 'flɔ 'mɪɪ 'nara. -Mää 'kä 'na 'doo 'mä 'naa, -maa nyüüa 'flɔa -gu 'n nö 'imɪ 'ümä 'lɪmɩwɩ.

11 'Sɪɪ 'n nöa' 'Kriisɛä 'sa nɪ, 'ba nu bɪa 'na 'saa.

† 'Lɩbrɛrɛɩɩɩ 24.1 †† Gɛɛkɛ -kätɩɩɩɩ -mɩdooa 'mɩ 'i -jɩjra bɪa: «'Be 'Pläkänyüü kä -tutu nyra diili kä 'flɔ bää' 'ua -gälɪ 'Lɩbrɛrɛɩɩɩ 24.1

'Sɪɪ 'ɛɛɪnyüü kã ia' 'ümää' nu 'ɛɛɪ 'lɪ

11.2-14.40

'Kriisɛ bā nyɔɔɪ 'wɩklɪ, nyɔɔɪ bā 'ɩlɩua 'wɩklɪ

² 'N 'kɔɔɪ 'amɪ † wiili 'a boboa' 'na -gu wiia 'flɔa 'mɪɪ, -be wiili 'n 'kɩɩaa' 'amɪ nɪ, 'a -ka -träärälɪ 'imɪ. ³ -Maa 'ba jɛɛsaa, 'Kriisɛ 'kɔɔɪ bā nyɔɔɪ o nyɔɔɪ 'wɩklɪ. Nyɔɔɪ bā 'ɩlɩua 'wɩklɪ. Nyɔɔsua nya bā 'Kriisɛä 'wɩklɪ. ⁴ Nyɔɔɪ o nyɔɔɪ bɩ-bɩɛä' Nyɔɔsua, 'aiɛ 'ɔ 'palaa' Nyɔɔsua mɪɪ -be 'ɔ -tɩɩuä' dapä 'wɩɪ nɪ, 'ɔa 'wɩklɩa nyɔɔɪ 'ɔ 'böö 'klɪ. ⁵ 'Nyɩɩ o 'ɩlɩɩ bɩbɩɛä' Nyɔɔsua, 'aiɛ 'ɔ 'palaa' Nyɔɔsua mɪɪ -be 'kɩnyɩ -tua' dapä 'wɩɪ nɪ, 'ɔa 'wɩklɩa nyɔɔɪ 'ɔ 'böö 'klɪ. 'I -beere 'sɪɪ 'ɔa 'wɩɪ kɩlaraa' ††. ⁶ -Be 'ɩlɩɩ ma 'nyɪ -tu dapä 'wɩɪ -a nɪ, ɔ 'böbö 'ɔa 'ɩuei 'klɪ! -Maa ima bā 'nyüsü 'wu 'kä 'ɩlɩɩ 'mä 'wɩɪ kɩla nɪ, ɔ -tu dapä 'wɩɪ.

⁷ Nyɔɔɪ 'nyɪ kä -a kä 'kɩmä dapä 'wɩɪ -tu, 'be 'kɩ jajra Nyɔɔsuua, 'kɩ bā Nyɔɔsuua 'bualaku; -maa 'ɩlɩɩ bā nyɔɔɪ 'bualaku. ⁸ 'Be -mäa 'ɩlɩɩ 'lɪ 'ünyɩ nyɩberu 'kɩɛɛɛ -maa nyɩberu 'lɪ 'ü 'kɩɛɛɛ 'ɩlɩɩ †. ⁹ Nyɩberu 'nyɪ nrörö -a nrörö 'ɩlɩɩ -gu, 'ɩlɩɩ 'kɩ nrörö nyɩberua -gu. ¹⁰ 'Ii känyɩɪ, 'ɩlɩɩ kä 'kɩmä dapä 'wɩɪ -tu 'aanjɛä -gu, 'ii srara 'sɪɪ 'ɔ -träärää' 'lɪ 'ɔa duɔ. ¹¹ -Maa 'Pläkänyüü 'lɪ nɪ, 'ɩlɩɩ 'kɩ nö nyɔɔɪ -be nyɔɔɪ nö bɪa 'ɩlɩɩ, ¹² 'be 'sɪɪ 'ɩlɩɩ 'ɛɛä' nyɔɔɪ 'lɪ nɪ, 'asɪ 'ɩlɩɩ -guuö bɪa nyɔɔɪ. -Maa Nyɔɔsuua kälɩ wiia 'flɔ ɔ.

¹³ 'Ana 'mugbe 'ba bobo 'amä 'iin 'jä: 'i 'na -plɩ 'kä 'ɩlɩɩ 'mä Nyɔɔsua bɩbɩɛ 'kä 'kɩnyɩ -tu dapä 'wɩɪ? ¹⁴ -Fälɩ a kua' nɪ, nyɩberua 'ɩuei ma tɩɩɩ nɪ, 'iibä 'nyüsü 'wu, ¹⁵ -maa 'ii 'buala 'ɩlɩɩ. 'Be 'ɔa 'ɩuei tɩɩɩ 'kä 'ɔa 'wɩɪ 'mä -sisie. ¹⁶ Nyɔɔɪ ma 'bata 'kɩmä 'sɔɔwɩ 'ia 'blarulu 'blara nɪ, ɔ jɛɛsaa anyɪ -pasaa nɪ mɩkã -a jɛɛ, 'palɩ Nyɔɔsuua 'ɛɛɪ.

Nyɔɔsuua kuöa jijrɛ

¹⁷ Wiili 'a nöa', 'ii 'n -gbala 'amɪ, 'nyɪ 'lɪ -a bɪa 'mä 'amɪ 'buala. 'Be 'ama trara -mäa 'klɩɩtrɩ mi -gu 'anyɪ trara, -maa 'ana bubɩgbi -gälɪ 'papɩakua -gu 'a trara. ¹⁸ -Kätɩ nɪ, 'ɛɛ bälɩä 'mɪɪ -be 'a trara 'ɛɛɩnyüköli. 'Ü -gbala 'mɪɪ 'iin, 'nyaa jɛɛsaa 'ɛɩɩɩ bäsaa. ¹⁹ Abɩa 'ɛɛ bälɩä 'mɪɪ 'ana -tɩɩɩɩ -be -mülü -träärää' 'lɪ Nyɔɔsua 'mä jɛɛɛ. ²⁰ 'Ama trara nɪ, -mäa 'Pläkänyüü kuöa jijrɛ 'a 'nɪ jɪ. ²¹ 'Ama kɔɔwälɩ 'amä dɛɛjɪ dotro, -moloo ma bälɩ, 'ɔa 'mugbea jijrɛ 'ɔ dɔɔwɩ, 'kä -gbɛka 'blaä -mülüü -be 'nɩ 'blaä -mülüü. ²² 'Anyɪ nyɛka -a kä? -Be dɛplɛɛ kä -gu 'anyɪ jɛɛɛɛ -be 'anyɪ 'mlara 'lɪ le? -Ale Nyɔɔsuua 'ɛɛɪ 'a 'bata 'amä ɛɛɪ be? Nyüülü 'nyɩa' dɛɛ kä, 'üü 'a 'bata

† 'N 'kɔɔɪ 'amɪ: Gɛɛkɛ -kätɩɩɩɩ -mɩdooa 'mɩ 'i -jɩjra: «-Wɩajü 'amɪ †† 'ɩLUULU KÄ 'Wɩɪ KɩLARAÄ: Wiili 'Pɔɔlɛ 'papɩaa' 'klɩ nɪ, -kätɩsa 'ɩlɩua 'wɩɪ ma kɩlara nɪ 'i 'böö 'kɩ 'klɩ. †† Jɛɛɛɛ 1.26-27; 2.18-23

'amä 'nyüsü 'blara? -Asi -a -gba le? -A 'buala 'amü?
'Nämä 'amü -a 'buala 'pluu!

²³ Wiili 'n 'kpaä' 'amü n, 'Pläkänycw kält 'n 'ba 'imü:
-Gbiälä kä 'mlü 'Pläkänycw Jesu 'saraa' n, 'a -gbia 'döölä
'mlü 'wü. ²⁴ 'C baa' Nycsua 'tetreeku n, 'cnya
'böblö 'uun -tia, 'c -nëma: «'Ba drcw 'uun 'wu, 'ba ji 'uun
†, 'na fugba bäsaä, 'ää 'saraa' 'ana -gu. 'Ba nu 'imü 'amä
'na -gä ple 'pa.» ²⁵ 'Ü buraä' 'l n, 'asu 'c nu bta 'cnya
drcw -köwö 'wu, 'c -nëma: «-Taa -köwölä n, 'ää bā kuö
dēdrälä 'palaä' 'na -toru 'l. 'Asü 'amäa' 'ään 'mla n, 'ba
nu 'imü 'amä 'na -gä ple 'pa.» ²⁶ 'Ba jresaa, 'taun a 'fuc 'l
'amäa' -taa 'fucw ji, -be 'amäa' -taa -köwölä 'mla n,
'Pläkänycw jäjää -gä 'a 'pa; 'asu 'anya kä kä, 'kä 'cnya ji.

²⁷ 'A 'ia -gu, nycw ma 'pa 'iin sawu n, -be cma ji 'fucw,
cma 'mla 'Pläkänycw -köwölä n, -balu 'c nu
'Pläkänycw 'jaje nyra 'ca -toru -gba. ²⁸ 'Ii känyri, -moloo
ma bält, c bobo 'ca nunugbia -gä 'fucw -be 'cmä 'fucw
ji, -be 'cmä -köwölä 'mla. ²⁹ 'Be nycw 'nyl -trääräa' 'l
'iin, -be 'c jöa' 'fucw -be 'c 'mlaä -köwölä n, Nycsua
'pocw 'c 'kuere 'ca nyufa 'wu; 'be 'cnyl bobo -a bobo
'sü 'Pläkänycw fugba bää' 'saa. ³⁰ 'Abua 'ia -gu, -wusu
'blaa 'ana -trurucw nyüü 'kwcwle, -be -mölöo kpa,
-mölöo nya järä 'ia 'mlü. ³¹ 'Ama 'jäjrä ana nunugbi n,
Nycsua -nëmä ana -gä -a -tu. ³² -Maa 'Pläkänycw -tuuä
ana -gä amä 'klü -gä, 'c -pü amü -fäla nyüü 'cakla, 'c -pü
amü 'pocw.

³³ 'Ii känyri, 'na -wajü 'amü, 'ama trara 'wu tarakua -gu
n, 'ba -glaaä 'ana -mölöo. ³⁴ -Be -gbëka ma 'bla nycw n,
c tara 'ca -nyee, Nycsua -pü 'amü 'pocw 'taln 'l 'amäa'
trara. Wii -mulü 'a 'betrea' 'mü 'l n, ama ji 'nyaa 'iin
'känyglaa.

'Nyüna -Susua 'srë

12 'Na -wajü 'amü, dëele bää' Nycsua -Susua 'srë n,
'n 'bata 'ba jre 'ia 'cucasa. ² 'A jre 'imü, -kätsa 'anyl
kää' nycsuaanyüü bā n, 'nccwca 'a ma pre -gbagle
nycsuau 'nyl 'paa' wii derü! ³ 'A 'ia -gu 'n -gbala 'amü:
Nycsuaä -Susu ma 'tiere nycw n, 'cnyl 'l -a bta c 'daa:
«Jesu busu». -Be 'Nyüna -Susu ma 'nyl nycw -a 'tiere
'cnyl 'l -a bta c 'daa «Jesu bā 'Pläkänycw!»

⁴ 'Srele 'Nyüna -Susu -nyeeä' 'ë bā 'drcw, -maa -Susu
'doolu 'u -nyeeä 'emü. ⁵ Nycsuaajrupa bā 'drcw, -maa
'Pläkänycw bā 'doo. ⁶ 'Ä bā 'drcw, -maa Nycsua 'dool
'c -nyee nyüü 'klü -be 'ü -fëeä 'jrupa. ⁷ -Be -moloo ma
bält n, 'Nyüna -Susu -nyl 'cncw 'srë nyüüa 'fucw 'cucasaä
-gu. ⁸ 'Nyüna -Susu -nyee 'doo 'lglasaadeteku; -Susu
'doolu -nyee -moloo 'wiijredetu. ⁹ 'U -nyee -moloo
nycsuapletoroku, 'kä 'u -nyee -moloo 'klü 'cmä -wusub-
lanyüü 'pocw. ¹⁰ 'U -nyee -moloo 'klü 'cmä -saragbi n,
-moloo 'klü 'cmä nycsuamlpala, 'kä 'u -nyee -moloo 'klü
'cmä -sisi 'ljejre. 'U -nyee -moloo 'klü 'cmä nyüüam-

† 'Ba drcw 'uun 'wu, 'ba ji 'uun: -Taa waklülü 'nyl greekë kätupocw
-mudooa 'mlü -a bā.

l'awii 'kwcwle 'pa, 'kä 'u -nyee -moloo 'ia -sesieku.

¹¹ -Maa -Susu 'doo 'uu nö 'ia 'fuc, 'sü 'u -waa' 'asu 'u
-päää 'imü.

'Kriisënyüü bā 'Kriisëa fugba

¹² 'Be, fugba bā 'döo -maa 'äa -gbaa dii -sümlö. 'Ia diil-
ia 'fuc -sümlö -tëe -maa 'ia 'fuc 'ii nö nycw fugba 'döo;
'asu 'Kriisë bā. ¹³ 'Asü ana 'fuc bā. Juifënyüü, nyüülü 'nyla'
juifë bā, -goou, nyüülü 'nyla' -goou bā, -Susu 'doo 'l
ana 'fuc 'pala 'nwli amä fugba 'döo nyüü bā. Ana 'fuc
nya 'mlala -Susu 'doolua -gba. ¹⁴ Fugba 'nyl 'pe 'dee -a
kä, 'äa -gbaa dii -sümlö.

¹⁵ 'Cw ma 'daa l: «'Be 'nyl 'daru -a bā, 'ii känyri 'nyl
fugbaä 'pe -a bā» n, 'ia -gu 'u -kanyl fugbaä 'pe bā?
¹⁶ -Be 'nyaklu ma 'daa l: «'Be 'nyl 'nyio -a bā, 'ii känyri
'nyl fugbaä 'pe -a bā» n, 'ia -gu 'u -kanyl fugbaä 'pe -a
bā? ¹⁷ Fugbaä 'fuc ma bā l 'nyio n, -asu 'änya l 'nunudee
nu le? -Be fugbaä 'fuc ma bā l 'nyaklu n, -asu 'änya l
'yrua 'köklödeä nu le? ¹⁸ -Maa 'sü Nycsua -waa' 'asu 'c
nu 'cnya -täta fugba -gbaa dii. ¹⁹ 'Ia 'fuc ma bā l 'pe 'dee
n, -a 'plee fugba 'mä l ku le? ²⁰ Fugbaä -gbaa dii -süm-
lö, -maa fugba 'döo bäsaä. ²¹ 'Nyio 'nyl 'l -a bta ä -gbala
'daru -maa: «'Nyl 'bata -mü -a!» 'Wli 'nyl bta 'l -a bta i
-gbala bei -maa: «'Nyl 'bata 'amü -a!» ²² 'Ama mi 'iin 'jä
n, fugbaä -gbaa dii -mulü 'fumaä' n, 'i kälä 'l -gböosa.
²³ -Be -gbaa dii -mulü a 'daaä' inyl -trääräa' 'l n, 'ii a
'buala -gböosa. -Mlül 'nyla' mlü 'nara, 'ii a -tuuä 'nyugba
-gböosa. ²⁴ Fugbaä -gbaa dii -mulü 'nyla' 'nyüsü 'wu kä
n, 'ii 'nyl 'nyugbatutuku -a kä. -Jäst 'iibäa' n, Nycsua nu
'saa nycw fugba 'kä nycw 'mä 'ca fugbaä -gbaa dii -mulü
'nyla' 'saa 'lträärä n, 'cmä 'iin 'buala. ²⁵ 'C nu 'imü
'taböblöku -pü fugba 'lba, -maa 'äa -gbaa dii 'mä -gba-
jörö. ²⁶ -Be fugbaä -gbaa dëe 'dee ma 'jä -sü n, -gbaa
dii -medooa 'fuc 'jää -sü. Fugbaä -gbaa dëe 'dee ma
'buala n, 'i kä bta -gbaa dii -mudoo drcw 'wu.

²⁷ 'Amc bā 'Kriisëa fugba, -moloo ma bält 'c bā 'ca fug-
baä -gbaa dëe. ²⁸ Nycsua 'saa' 'klü apotrë -käti 'c -tu
'cëcnyüköli, 'sccw nü bā nycsuaamlpalanyüü †, tää
nü bā 'kpkpianyüü. 'Pügält -mülü nöa' -saragbi,
-mülü -futoa' -wusublanyüü; 'pügält n, nyüülü 'jöa'
nyüü -gba, ü 'kamaa', nyra -mülü 'paaä' mlü wiia 'kaun
'kaun. ²⁹ 'Üa 'fuc 'üü bā apotrë, -ale nycsuaaml-
palanyüü? 'Üa 'fuc, 'üü 'kpa, -ale -saragbi 'üa 'fuc nö?
³⁰ Nyüüa 'fuc 'üü -futo -wusublanyüü? 'Üa 'fuc, 'ü 'paa
nyüü -mölöoä mlü wii? -Ale nyüüa 'fuc, 'ü -siie wii?
³¹ 'Ba 'bata -käti 'srele -sia' 'wu. -Be 'mä 'amü 'nyufölu -sia'
'ia 'fucw srara.

-Wawaku -si diia 'fucw

13 'Ama 'pa nyüü nyra 'aanjëa mlü wii, -be 'na
-molooa -wawaku ma 'nyl 'na ple -gält -a bā n, 'n
-beere -gliii, 'aie tutufufu 'ü böa', u kää -yre. ² -Be ama

†† Nyüülü -siiea' Nycsuaä 'Papawii.

'palanyosuamli, ama jre wiilia 'fu -sisiea', ama jre diia 'fu, ama 'klaa nycsuaple kpakile 'mreεa' emäa' 'dugbē 'kou 'sa, -be 'na -mooloa -wawaku ma 'nyl 'na ple -gält -a bā ni, 'nyl dεε -a bā nyrknyrku. ³ Ama 'sa 'na kākādiia 'fu 'kā 'mä 'puablanyüü 'klufini ni, -bakää 'n 'sa 'na fugba 'kā 'ümä 'mü 'pütö, -be 'na -mooloa -wawaku ma 'nyl 'na ple -gält -a bā ni, 'ia 'fu bā 'fēflēgbi.

⁴ -Wawaku kā pleböblöku, -wawaku kā -gbinanaku; -wawaku 'nyl kā dεenyü -a, -wawaku 'nyl 'pa 'ua -gä -a, 'unyl -gbalt -a, ⁵ 'unyl nu 'nyüsügbi -a, 'unyl tε -a kā, 'unyl -tu 'crε -a, 'unyl 'pa nycwa 'crε 'mli -a. ⁶ 'Unyl nu wiili 'nyla' 'klügā dōru -a, -maa 'cucasaa dōru 'u nō.

⁷ -Wawaku cere wiia 'fu, 'u toro diia 'fu ple, 'u 'pie wiia 'fu ple -gält, -be 'u -gbötö wiia 'fu.

⁸ -Wawaku 'nyl biabia -a 'plō. Nycsuamlpalaku nya 'plā 'wu 'wua, nyüü -mölöōa mli wiia 'papaku nya 'nyüglōa, wiijreku nya 'plā 'wu 'wua. ⁹ 'Be -mää wiia 'fu anyl jre, -be nycsuamlpalakua 'pe 'dee a jre. ¹⁰ -Maa wiili jrāa' 'wli ma ji ni, -mli 'nyla' 'wlijrā nya -plu sōa. ¹¹ 'N bā kää' nyuklu ni, nycwōsa 'maa 'paa wii, nycwōgbi 'maa nō; -maa 'n 'buaa' ni, 'nyaa 'cere nycwōgbi -wält. ¹² 'Köklesaplu c ni, a 'jääkā -beere -titre kā 'klul 'nyla' 'na. -Maa 'inya 'tan kää, 'kā anya diia 'fowu 'jä 'cucasa. Dεεle a bāa' -plu -gält ni, 'nyl 'saa 'ia 'fu -a jre, -maa 'inya 'tan 'kāa 'kā 'nyaa Nycsua jre 'mufasa, 'srl 'ōa 'mugbe jrea' 'mli. ¹³ -Be dii tää bält 'inya 'lu tōwōa: nycsuaple-toroku, plegälpiepieku, nyra -wawaku. -Maa -mεε -sia' 'wu, 'εε bā -wawaku.

Nycsuua -Susua 'sre kā 'imä nyüüa 'fu -gbaji

14 'Ti kányrl 'ba 'bata -wawaku 'kā 'a 'bata bla diili Nycsua -Susu -nyεεa', 'ba 'bata -gböōsa nycsuamlpalaku. ² 'Be nycwō 'paaa' nyüüamlawiiia 'kaun 'kaun ni, -mää nyüü 'cnyl 'pala wii -gba, -maa Nycsua 'c 'pala wii -gba. Nycwō 'nyl 'nu 'iin 'wli -a, 'ia -gu. -Susu 'tuto 'cōc -be 'c 'saalt wiili -sisiea'. ³ Nycwō 'palaa' nycsuaml ni, nyüü 'c detre -gba. 'c 'buala 'üa nycsuaple, 'c 'paa 'üün 'klü 'lu, 'kā 'c wōpu 'üa 'nyiöli. ⁴ Nycwō 'paaa' nyüüamlawiiia 'kaun 'kaun ni, 'cā 'mugbe 'c 'pa 'klü 'lu. -Maa -mōc 'palaa' nycsuaml ni, 'cεcā 'fu 'c 'paa 'klü 'lu. ⁵ 'N 'bata abla 'ana 'fu 'pa mlawiiia 'kaun 'kaun, -maa nycsuamlpalaku -siwu 'nanaku. Nycwō 'palaa' nycsuaml 'c 'bua 'cnya -si -mōc 'paaa' mlawiiia 'kaun 'kaun 'wu; cōma -sie 'iin ni, 'i bā -söō, 'inya 'cεcā 'fu 'klülpa.

⁶ 'Ti kányrl 'na -wlajü 'amli, ama 'pa nyüüamlawiiia 'kaun 'kaun, -be ama ji 'ana -nyεε ni, -a 'jäā -plul 'n jrörōa' 'amli -gba le? Ama 'nyl -gbala 'amli wiili Nycsua sraraa' 'mli -a ni, ama 'nyl -gbala 'amli wiijreku -a ni, 'aie ama 'nyl 'palanyosuamli -a ni, -be ama 'nyl 'kplā 'amli -a ni, -a 'jäā -plul 'n jrörōa' 'amli -gba le? ⁷ 'Asi böbödii bā. 'Ba 'jä -gbaprūc 'aie -kamii: ima 'nyl 'nyakli 'lu -a 'nara ni, -asi 'ünya 'dulu -gbaprūc 'aie -kamii böa'

jre le? ⁸ Dεglea wewewii ma 'nyl blakā -a ni, nycwō 'plεε 'mä -ēlere 'cōmä tou 'wu mi le? ⁹ 'Asi 'i bā bla 'ana -gu! Mε ma 'nyl 'pa 'wlinuwii -a ni, -asi anya wiili 'palaa' 'wlinu le? Ima bāsaa ni, cel 'a 'pala wii! ¹⁰ 'Papawiiia 'kaun 'kaun -sümlö -tutu -gält, 'papawiiia bāa' 'lūcōruc i nycwō 'nyl 'nua' 'wli 'nyl 'lu -a bā. ¹¹ 'Ti kányrl, ama 'nyl wiili 'n 'nööa' 'wli -gbaa -a jre ni, nycwōgbanycwō 'n bā nycwō 'pa 'imli -gu; 'cnya bā bla nycwōgbanycwō 'na -gu. ¹² 'Asi 'i bā bla dεε 'dee 'ana -gu! 'Be 'a fumö -Susua 'srea -gu, 'ba 'bata -kät 'εa 'kōcōmle 'cεc 'mä 'bua nycsuaple-toroku 'lu.

¹³ 'A 'ia -gu nycwō 'paaa' nyüüamlawiiia 'kaun 'kaun kā 'cōmä Nycsua bibie 'cōmä 'ia -siesieku jre. ¹⁴ 'Be ama bibie Nycsua -pasawii 'lu ni, 'na -susu 'u bibie, -maa 'na bobowli 'nyl -fε 'jrūpa -a. ¹⁵ -Be -asi 'nyaa nu le? 'Na -susu 'n nō -be 'n bibie Nycsua, -maa 'n kā -a nu bla 'na bobowli. 'Nyaa plekl brεεa, -maa 'n kā 'mä bla 'na bobowli nu 'mä br. ¹⁶ -Ama nu -na -susu -be -ama 'buala Nycsua ni, nyüülü kua' -plu ü poa' 'nyakli ni, -asi 'ünya nu -be 'ünya 'daa «'Asi i bā» le? 'Be 'ünyl 'nu wiili -paaa' 'wli -a -o. ¹⁷ -Bibie Nycsua 'mufasa, -maa 'inyl ji -mōc kua' -plu -gba -a. ¹⁸ 'N 'trεε Nycsua, 'be 'n 'paa nyüüamlawiiia 'kaun 'kaun 'nyaa -si 'ana 'fowu, ¹⁹ -maa ama bā 'cεcnyüüa -tōruc ni, waklūü -gböō, ü nyüü 'nööa' 'wli, 'üü 'n 'paa 'mä nyüü 'kplā, 'kā -a 'pa -pasawiiia waklūüa -diiglu -diigböō (10 000).

²⁰ 'Na -wlajü 'amli, 'anyl bobo -beere 'jüjie. 'Ba bā 'jüjie -balua 'pe 'lu, -maa boboku 'lu ni, 'ba bā tagbü. ²¹ 'I -jyra Nycsuua -Dō 'lu:

'Pläkānyc nnta:

« Nyüü -mölöōa mli wii kält 'nēmā -srörö, 'mä -taa -glügbölā -gbala.

-Maa 'ü -nēmā 'mli 'nyakli -a po †.»

²² 'Ti kányrl, wii -mōdōa 'papakulu ni, nyüülü 'nyl toroa' Nycsua ple ni, 'üü 'i kälā -gba, -maa -mää -mülü toroa' 'cōc ple -a. -Maa nycsuamlpalakulu ni, nyüülü toroa' Nycsua ple, 'üa tie; -maa -mää ünyl toroa' Nycsua plea tie -a.

²³ 'Ti kányrl, 'cεcā 'fu ma trara -be 'üa 'fu ma 'pa nyüüamlawii 'kaun 'kaun ni, nycsuanyüülü 'nyla' 'ia d'j 'doo jre, 'aie nyüülü 'nyla' Nycsua jre üma 'jä 'iin ni, 'ünya 'daa sa kla 'amli! ²⁴ -Maa 'üa 'fu ma 'palanyosuamli, -be nycwō 'nyla' Nycsua jre, 'aie nycsuanyüülü 'nyla' 'iin mlikājre ma 'jä 'iin ni, 'cnya 'saa jrea 'srl 'c bāa' -balu 'lu, wiili 'c 'nööa' 'wli -gu, 'kā 'inya 'cā ple -gbafe; ²⁵ 'kā wiili -sisiea' 'cā ple -gält nya -fält blö. 'Ia 'tan 'lu ni, 'cnya 'klul -tutu 'wu -fli 'paa, 'kā 'cnya Nycsua bibie, -be 'cnya 'daa: «Nycsua bā 'kasa 'ana -tōruc.»

'Srl 'cεc 'mäa' pala

²⁶ 'Na -wlajü 'amli, -asi anya nu le? 'Ama trara ni, -moolo 'mreε 'c brl, -moolo 'mreε 'c 'kplā, -moolo 'mreε

ɔ 'salt wiili Nyɔsua sraraa' 'kɔn, -moloo 'paa nyüüam-lawiiia 'kaun 'kaun, -be -moloo 'saal 'ia -gbaa. Wiili kä 'fɔ 'amäa' nu nɪ, i 'paa 'ɛɛɪ 'klü 'lɪ. ²⁷ Nyüü ma bälü üma 'pa nyüüamlawiiia 'kaun 'kaun nɪ, ü bā 'ɔɔ, 'aiɛ tää, -maa ü 'pawii 'doorodoo, 'kä nyɔɔ -siie wiili 'ü 'paaa'. ²⁸ -Maa nyɔɔ ma 'nyl 'lɪ -a bā 'ɔmä 'iin -sie nɪ, -moloo ma bälü, ɔ 'kplɑ 'ɔa 'mä 'ɛɛɪ 'lɪ; abɪɑ 'ɔa 'doo nyra Nyɔsua detɛ. ²⁹ 'Kä nyüülü 'palaa' nyɔsuamlɪ bā 'ɔɔ 'aiɛ tää, -be abɪɑ -mülü ponyakli, ima bā -gbagble, 'aiɛ 'ɔɪɔasa, 'ümä 'iin jä. ³⁰ -Maa Nyɔsua ma -nyl nyɔɔ -moloo wii, 'ɔmä 'iin 'lɪsa nɪ, abɪɑ -mɔɔ 'pa lɑ' wii 'kplɑ 'mä. ³¹ 'Be 'ana 'fɔ 'mrɛɛ 'amä nyɔsuamlɪpala -maa 'ba nu 'imɪ 'doorodoo wiili 'a 'paaa' nɪ, 'üa 'fɔ 'ümä 'iin 'wlinu, -be 'ümä 'klü kä. ³² Nyɔsuamlɪpalanyüüa -susu 'nyl -si 'üün 'wu -a, ³³ 'be Nyɔsua 'nyl -yresɑ Nyɔsua -a bā; ɔ bā -pioɑ Nyɔsua, 'asɪ 'i bā nyɔsuanyüüa 'ɛɛɪ 'fɔɑ 'mlɪ.

³⁴ Abɪɑ 'ana 'ɲlɛgɛ 'kplɑ 'mɛ 'ɛɛɪ 'mlɪ: 'ünyl kä -a kä 'ümä wiipa, -maa 'ü kä 'ümä 'lɪ 'üa duɔɔ -träärä 'sɪrɪ -dɔ -gbaa'. ³⁵ Üma 'bata wiia 'beteku nɪ, 'ü 'betre 'iin 'üa duɔɔ 'lɪ -gbööli. 'Inyl 'na -a 'na 'kä 'ɲlɔɔ 'mä 'ɛɛɪ 'lɪ wii 'pala.

³⁶ -Ale 'ana plɛɛ 'amɔ kälɪ nyɔsuaawii jara? -Ale 'ana plɛɛ 'ana 'doo 'nu 'iin 'wli? ³⁷ Nyɔɔ ma 'daa nyɔsuamlɪpalanyɔɔ ɔ bā, 'aiɛ 'Nyüna -Susu 'tiere 'ɔɔ nɪ, ɔ jresaa wiili 'n -gbalaa' 'amɪ nɪ, 'Pläkänɔɔɑ -dɔ bäsaa. ³⁸ -Maa 'ɔma 'nyl 'iin wii -a 'dara nɪ, 'anyl 'dara 'ɔɔ nyɔɔ.

³⁹ 'Ii känyrɪ 'na -wɪɔjü 'amɪ, 'ba nu 'ana plɛɑ 'fɔ 'ba 'ba-ta nyɔsuamlɪpalaku, -be 'anyl 'daa nyüü 'nyl 'pa nyüüamlawiiia 'kaun 'kaun. ⁴⁰ Abɪɑ wiia 'fɔ nrörö 'klɪ-totrosa, 'inyl 'caklɪlɪ.

NYÜÜA 'KUAABREA ɔɔɔɔKU

15.1-58

'Kriisäa 'kuaabrea ɔɔɔɔku

15 'Na -wɪɔjü 'amɪ, 'Mufagogolä 'n 'saa' 'amɪ, -be 'a 'nyiereä' 'klɪ nɪ, ä 'a -trääräa' 'lɑ 'doo nɪ, 'äa -gä 'n 'paa 'amɪ plɛ. ² Ää kälɪ Nyɔsua -srörö 'ɔnya 'puɔ 'amɪ, 'ama 'kplɑ 'ään 'sɪrɪ 'n -gbala käa' 'amɪ, ima 'nyl 'saa -a bā nɪ, 'fɛflɛsa 'a toro 'ään plɛ. ³ Wiili bāa' 'ia 'mlɪa wii, i 'n 'jää' -be 'n 'kplaa' 'amɪ nɪ, 'iibä: 'Kriisä jä ana -balua -gu, 'sɪrɪ 'i -ɔjraa' nyɔsuapɔɔku 'lɪ. ⁴ 'ɔnya -träärä, tääa nɪ -sɪrɪ 'lɪ 'ɔnya ɔɔɔɔ, 'sɪrɪ 'i -ɔjraa' nyɔsuapɔɔku 'lɪ. ⁵ 'ɔnya 'tɔɔ Sefasɛ † nyra Nyüüponyüüɔɔ 'klɪ. ⁶ 'I -sia' nɪ, 'ɔnya 'tɔɔ -wɪɔjüɑ -duu -glɪɔgbööɑ (500) 'samadɛɛ 'klɪ 'wukleresa. 'Ia nyüü 'kɔkɔmlɛ -ka bälɪ 'saarɪ, -maa -mölöö -kanyl 'lɪ -a bā. ⁷ 'Pɪrɪgälɪ nɪ, 'ɔnya 'tɔɔ Jaakɛ 'klɪ, 'ɔnya 'tɔɔ apotrɛɑ 'fɔ 'klɪ.

⁸ 'Kɔɔ 'paderɪtā, 'mɔɔ ɔ 'kɔɔklɪ, 'mɔɔ -beerea' 'jüplö kä -söplü -kaanɪlɑ 'wɪɔjü -be 'ü -gua'. ⁹ 'Be 'mɔɔ bā

† Piieräa 'nyl -mɪdoo bäsaa.

apotrɛɑ blaaadɔ, 'nyl apotrɛ 'nyrɪ 'klɪ -a 'wu, 'be 'n käte 'nyaa nu Nyɔsuaa 'ɛɛɪ -gbigba. ¹⁰ -Maa Nyɔsuaa -gbinanakua -gu 'n bäsaa 'saarɪ, 'be 'ɔa -gbinanakulu ɔ sraraa' 'mɪ nɪ, -mää 'fɛflɛsa -a, -be 'n -fɛ 'jrupa 'nyaa -si apotrɛ -mülüɑ 'fɔɔwu. -Mää 'mɔɔ 'nyl 'jrupa -fɛ, -maa Nyɔsuaa -gbinanakulu bāa' 'mɪ 'lɪ 'uu bäsaa. ¹¹ 'Ii känyrɪ, -bakää 'i bā 'mɔɔ 'aiɛ -mülü, 'a 'Mufagogolä a 'sa, 'anya toro 'ään plɛ.

'Kuaa 'brea ɔɔɔɔku

¹² -Be a -gbalaa' 'amɪ -ma 'Kriisä ɔɔ 'kuaabre nɪ, deplɛɛ kä -gu 'ana -tɔɔɔɔɔɑ -mölöö nō jājānyɔɔ 'nyl ɔɔɔɔ -ale? ¹³ Nyüü ma 'nyl ɔɔ 'kasa 'kuaabre -a nɪ, 'iibä 'Kriisä 'nyl blɑ 'wu -a ɔɔ 'lɑ! ¹⁴ -Be 'Kriisä ma 'nyl 'kuaabre -a ɔɔ nɪ, 'iibä -gogolä a 'saa' 'nyl -gbaa -a kä, ana nyɔsuapɛ bā 'fɛflɛɑ nɛ. ¹⁵ Ima bā 'kasa jājānyüü 'nyl ɔɔɔɔ -a nɪ, 'iibä Nyɔsua 'nyl 'Kriisä 'kuaabre -a 'ba. Ima bäsaa nɪ, -gbagblɛsa a 'paa Nyɔsuaa -gä, -gbagble a -tu Nyɔsua -gälɪ, 'be a nɪnɪ ɔ 'ba 'Kriisä 'kuaabre. ¹⁶ Jājānyüü ma 'nyl ɔɔ 'kuaabre -a nɪ, 'Kriisäa 'mugbe 'nyl 'kuaabre -a ɔɔ. ¹⁷ -Be 'Kriisä ma 'nyl 'kuaabre -a ɔɔ nɪ, 'ana nyɔsuapɛ bā 'fɛflɛɑ nɛ, -be 'a -ka bā 'plɔɔɔɔɔɑ 'ana -balu 'lɪ. ¹⁸ -Be -mülü toroɑ 'Kriisä plɛ, -be 'ü jää' nɪ, 'ia nyüülü bā tɔɔɔɔnyüü, Nyɔsua 'pɔɔnɪku bā 'üün -gälɪ. ¹⁹ Ama 'pie 'Kriisä plɛ -gälɪ -taa 'klälä kua' -pɪɑ 'dooɑ -gu nɪ, amɔ busu -gböösa anyɑ -si nyüüɑ 'fɔɔwu!

²⁰ 'Tasɪrɪ 'Kriisä ɔɔ 'kuaabre. 'ɔɔ -kätɪ ɔɔɔɔ jājānyüüɑ 'fɔɑ -tɔɔɔɔɔ. ²¹ 'Be 'sɪrɪ jājāku nua' -be 'u -sröröɑ' nyɔɔ 'doo kälɪ -be 'u paa' 'blɑ 'mlɪ nɪ, 'asɪ 'kuaabresɔɔɔɔku -srörö blɑ nyɔɔ 'doo kälɪ. ²² 'Sɪrɪ nyüülü kä 'fɔ bāa' Adaan 'lɪ 'ü jää' nɪ, 'asɪ nyüülü kä 'fɔ bāa' 'Kriisä 'lɪ 'mä blɑ 'kuaabre ɔɔ. ²³ -Maa -moloo -be 'ɔa 'taun, 'Kriisä -kätɪ ɔɔɔɔ, -be 'taun 'lɪ 'ɔmäa' derɪ 'blöö nɪ, 'kä nyüülü bāa' 'ɔa nü nya 'wɔɔɔ. ²⁴ 'Ima -si, 'kä 'pläɑ blɑblɑtaun nya 'lɪjɪrɑ: 'Kriisä nya 'kamakua 'fɔ, nyüü nyra -sisia 'klüɑ 'fɔ bubɔɑ, 'kä 'ɔnya 'kamaku Nyɔsualɔ bāa' Tu -nyl. ²⁵ 'Be 'ɔ kä 'ɔmä 'kama 'kama, -a jɪ 'ɔmä 'ɔa 'nyüamlɪjɪranyüü 'ɔa bökli -wälɪ plɑ ††. ²⁶ 'Nyüamlɪjɪraraa ɔɔ nɛmää' derɪtəpa, ɔ Nyɔsua 'mäa' bubɔ, 'ɔ bā jājā. ²⁷ 'Be 'i -ɔjɪra nyɔsuapɔɔku 'lɪ -maa: «Nyɔsua plɑ diia 'fɔ 'ɔa bökli -wälɪ ‡». -Maa 'ɔma 'daa «diia 'fɔ» nɪ, 'kɔɔ -nylɑ' 'kɔɔ 'kamaku, 'ɔnyl 'lɪ 'mlɪ -a bā. ²⁸ 'Taan 'lɪ Nyɔsua 'mäa' 'Kriisä diia 'fɔɑ 'kamaku -nyl nɪ, 'ɔa 'mugbe bāa' 'Julɔ nya 'uun Nyɔsualɔ -nylɑ' 'ɔmɪ 'uun -nylɑ; 'kä Nyɔsua 'mä diia 'fɔɑ 'wɪklɪ bā, 'ɔmä wiia 'fɔɑ 'mlɪ bā.

²⁹ Ima 'daa wiili a 'saalɪ -mää 'iia nɪ, deplɛɛ kä -gu nyüü -ka 'paa 'nywli jājānyüüɑ -gu le? Ima 'daa 'kasa jājānyüü 'nyl ɔɔ 'kuaabre -a nɪ, deplɛɛ kä -gu 'ü 'paa 'nywli 'üa -gu le? ³⁰ -Be amɔɔ nɪ, deplɛɛ kä -gu jājā bā amɪ derɪ 'taun a 'fɔ 'lɪ le? ³¹ 'Na -wɪɔjü 'amɪ ††, -sɪrɪ o -sɪrɪ jä 'n jä! 'Tasɪrɪɑ 'ɔɪɔasa bäsaa, 'be 'amɔ bā 'na †† dɔru ana

†† 'Lɔbrɛrɛpɔɔku 110.1 ‡ 'Lɔbrɛrɛpɔɔku 8.7 †† 'Na -wɪɔjü 'amɪ: -Taa waklöölä 'nyl greekɛ -kätɔpɔɔku -mɪdooɑ 'mlɪ -a bā. †† 'na: Greekɛ -kätɔpɔɔku -mɪdooɑ 'mlɪ 'i -ɔjɪra: ana.

'Pläkänycw 'Kriisē Jesu 'l. ³² Ima 'daa 'suru nyüü boboa', 'asu ama bobo u nu, deplee kä -gu 'nyraa Efesēnyüü 'mä 'wilitoto -gböosa -beere 'klueea mlaa le? Deplee 'imä 'ml -nyl le? 'Be jājānyüü 'nyl sawu -a -o, 'nyaa u 'daa: «A jidēe, a 'mla, 'be anya -pu jāa †.»

³³ Nyccw 'nyl 'pa 'amü mlüü 'l! «-Gbötülü 'nyla' 'cucagbi kä, bublu -mülü kaa' 'cucagbi.» ³⁴ 'Ba -nyugla 'ana bobowli 'kä -be 'ba fio -balua -gu; 'be -mölöö bä 'ana -trurup 'ünyl Nycsua -a jre. -Gbalu 'n -gbala 'amü; 'a bä 'nyüsü 'wu.

'Kuaabrescw fugba

³⁵ -Beeredē nyccw nya 'daa: «-Asu jājānyüü nya 'wuscwdeē nu le? Fugba 'plee 'ümä ja -be 'ümä ji le?»

³⁶ Mlūūnyccw! -Ama pla deē nu, 'ε kä 'emä jä 'fwcw, -a ji 'emä -ga. ³⁷ 'Jaji bāsaa, 'εε pla, -beeredē -bleeēē 'jaji 'aie deē -mūdeēē 'jaji, -mää deēē kä 'jaji -plaa' -mää -plu 'ea tuu 'nyl ku -be 'unyl -ga dotro. ³⁸ -Maa Nycsua 'cw -nyēē fugbalä 'c -waa', tuulu kä 'jaji -plaa'; 'jaji -be 'ea fugba. ³⁹ Fugbaa 'fw 'nyl deē 'dee -a bä. Fugba -mölöö bä nyccw nä, -mölöö bä mlaa nä, -mölöö bä -srüa nä, -be -mölöö bä nyisēa nä.

⁴⁰ Cēa 'mlu dii kä 'ia fugba -be -tutugälta ni kä 'ia fugba. Cēla diilia pöplöku nyra -tutu -gälta nia pöplöku 'nyl deē 'dee -a bä. ⁴¹ 'Jru kä 'ua pöplöku, -be -seple kä 'ea pöplöku, -särēa pöplöku nya bä bla 'drcw; 'be 'üa pöplöku 'nyl deē 'dee -a bä.

⁴² 'Asu jājānyüüa 'kuaabrescw cwkä bä bla. Fugba -träärä -beere deēē 'jaji 'mäa' -fē, -maa äma sawu nu, 'ä -kanyl -fēfēsa -a bä. ⁴³ 'Ä -kanyl -gbaa -a kä, -be 'ü -tuuä 'ään, -maa 'wiklbuabuaku 'l 'ä sawcw; 'ä 'fuma -be 'ü -tuuä 'ään, -maa 'klüa 'ml 'ä sawcw. ⁴⁴ 'Uma -tu 'cw cw nu, 'bkcw cw fugba 'c kä, -maa cwma sawu Nycsuua -Susu bä 'cw cw 'l. 'Bkcw cw fugba bäl, fugbalä Nycsuua -Susu 'tiereä' nya bäl.

⁴⁵ Nycsuapcwkcw nu nua: « Nyccw -kätl Nycsua nua' 'cwkä Adaan ††.» Deritāpa Adaan nya bä -susulu -nyēēä' 'klä. ⁴⁶ -Mää -susu -kätl 'nyl nrörö, -maa 'jaje -kätl 'εε nrörö 'fwcw 'kä -susu 'patä. ⁴⁷ -Tutu Nycsua nu 'cw nya nu -kätlä cw; 'cwkcw cw, cw bää' 'Pläkänycwkcw † nu, cēl 'c cw. ⁴⁸ Nyüülü bää' -tutu -gäl -beere -cwkcw 'ü nua' -tutu -be 'ü nua'. -Mülü bää' cēl -beere -cwkcw cwä' cēa 'ml. ⁴⁹ -Bē a -beereä' -cwkcw 'ü nua' -tutu 'ü nua' nu, 'asu amä -beere nyccw cwä' cēa 'ml.

⁵⁰ 'Na -wajü 'amü, -jäsu 'n -gbalaa' 'amü nu: Deēē bää' 'jaje nyra -toru 'nyl 'l -a bla ü ji Nycsuua 'kamaplāa -jaaa, -be deē nēmäa' -fē nu, 'enyl 'l -a bla ε ji 'klälä 'nyla' blöröfa kaa -jaaa. ⁵¹ -Jää wii -sisieä' 'mäa' 'amü -gbala: ana 'fw -nēmä jä -a jä. -Maa ana 'fw nya 'cicria, ⁵² 'suru nyccw 'kaplaa' 'nyö 'asu 'imä 'kökle, 'tan 'l 'täpa deglē 'mäa' wii 'pa. 'Be ema 'pawii dotro, jājānyüü nya

† Esaii 22.13 †† Jeneesē 2.7 † 'Pläkänycwkcw: -Taa -wäklöölä 'nyl greekē kätupcwkcw -midooa 'ml -a bä.

'wuscw 'ümä 'klälä 'nyla' blöröfa kä 'jä, -be amcw nu, anya 'cicria. ⁵³ 'Be 'jajele nēmäa' -fē 'ε kä 'emä 'cicri, -be 'emä jajele 'nyl -fēä' bä. -Mele jāa' kä 'emä 'cicri, -be 'emä deēē 'nyl jāa' bä. ⁵⁴ Deēē -fēä' ma bä 'cicrisa 'kä 'emä deēē 'nyl -fēä' bä nu, -be deēē jāa' ma 'cicri 'kä 'emä deēē 'nyl jāa' bä nu, -taa wäklöölä -jūraa' nya nröröa:

Jājā -kanyl 'l -a bä, 'ä 'a bctw -gböosa ††

⁵⁵ -Mw jājä, -a 'plēē -na tafudēē bä le ††?

-Mw jājäa bätä ††† -a 'plēē -na 'klü bä le?

⁵⁶ Jājāa tafudēē bä -balu; -be -balua 'klü -bä -dc. ⁵⁷ -Maa a 'trēē Nycsua, cw -sröröa' 'ana 'Pläkänycw Jesu 'Kriisē käl, -be 'c -nyla' amü 'wusisiku! ⁵⁸ 'Ti kanyr 'na -wawawajü 'amü, 'ba -scwkcw, 'ba 'nyüglö nytbesa. 'Ba kperē 'ana nyüfē 'tan a 'fw 'l, 'amä 'Pläkänycw 'jrupa -fē. 'A jre 'iin 'suru 'jrupalä 'a -fēēēä' 'nyla' 'fēfēsa bä.

DII 'KCKMLEA WII

16.1-24

Möliili 'ü 'babakl Jerusalemä 'cēla -gu

16 Deēē bää' möliia 'klbabaku nycsuaanyü -nanyüüa -gu nu, 'ana 'mugbe 'ba nu 'suru 'n -gbalaa' Galaatēnyüüa -tutu -gälta 'cēcu ††. ² 'Scwε o 'scwε nu, -mooloo ma bäl 'c 'jä möliili 'c 'klaaa', -be 'cwä 'l 'ml mölii 'ba, 'cwä 'iin 'klbere 'ca nyüköli. 'Ama nu 'saa, ama ji nu, 'a -ka -nēmä 'kl -a 'baba. ³ 'Ama ji nu, 'mä nyüülü 'amäa' 'lba bla, -be 'mä -pccw -jūra 'ümä 'iin -tē ü möa' 'leea nyüü käl -nyl 'ümä diili a 'babaa' 'kl Jerusalemē fa. ⁴ 'Aie 'na 'mugbe ma nya mi nu, 'nyraa 'üün nya 'lmlöröa.

'Pcwle 'paa 'ca nyctugbabrea mimi -gä

⁵ 'Nyaa 'ana -nyēē jia, -maa Masedoanēa 'pel 'nēmä -srörö, 'be 'ii 'nēmä jara. ⁶ Nycsua ma 'nyie 'nyaa 'amü jrüü jie -gba -sia. -Beeredē 'nyaa 'l cw kpköa 'tan a 'fw nröröa, 'amä 'ml -gbaji 'mä -si. ⁷ -Taa nili nu, -mää -sisisa 'nēmä 'amü 'jä, -maa jrüü jie 'n ja 'amü -gba 'Pläkänycw ma 'nyie. ⁸ -Maa -tē Efesēbätä Patekcwctēa -glstglst 'mä 'ml jrä, ⁹ 'be tatu 'sara 'ml 'kl 'mä Nycsuua 'jrupa -fē -be 'nyüamljraranyüü 'si 'l. ¹⁰ Timotee ma ji 'ana -trurup ⁵ nu, 'ba 'kpla 'cw cw 'cucasa, 'cwä fugba 'l 'kägbatie 'ana -trurup, 'be 'ca 'mugbel 'Pläkänycw 'jrupa 'c -fēēē bla -beere 'mccw. ¹¹ 'Ti kanyr nyccw 'nyl 'pa 'cw cw sawu. 'Ba ji 'cw cw -gba, 'ca fugba 'l 'mä flere -be 'cwä 'na -nyēē ji, 'be 'cw 'n -glaaa, 'cw -be -wla-jülü falaa' 'cw cw.

†† Esaii 25.8 †† Osee 13.14 ††† -Mw jājänyüüa bätä: Greekē -kätupcwkcw -midooa 'ml 'i -jūra: Jājā. ††† Tē wiili -jūraa' 1 Koreentēnyüü 7.1 § 1 Koreentēnyüü 4.17; Akētē 19.22

¹² Dæele baa ana -wlaɟu Apolɔsɛ nu, 'n 'jrara 'ɔa 'klüa 'doo, ɔ mi 'ana -nyɛɛ 'ɔɔ -bɛ -wlaɟü -mülü, -maa 'ɔ blara 'ia mimiku 'køklesa -plu. ɔma 'jä 'casu 'ɔnya jia.

'Pɔɔlɛa -jraarafa

¹³ Anyi 'mumu, abia 'ana nycsuaple nycnyɔ, 'ama nɛmä wii nu 'ba nu 'imi nyɔbesa, 'ba 'paplaklü 'lu. ¹⁴ Wii o wii 'amäa' nu nu, abia -wawlaku bä 'ia 'ml. ¹⁵ Na -wlaɟü 'amɩ, 'be 'a jre 'imi 'sɩɩ Sɛtefanasɛ nyra 'ɔa -gbööö -käti baa' 'cɛɩnyüü Akaiia -tutu -gält, -bɛ 'ü dɔɔɔa' nycsuaanyüüa -gbajjikua 'jrupa 'wu. ¹⁶ Ba -trääräl 'ia 'samaa nyüülü, nyra 'üa 'jrɔpawufɛɛɛnyüülüa 'fu nɔa' 'üa ple ü -fɛɛɛa' 'jrɔpa. ¹⁷ Sɛtefanasɛ, Forɛtunatusɛ nyra Akaikɔsɛ jia' 'mi 'jä, 'i kä 'mi dɔɔɔu 'wu: wiili 'a nɛmä la' nu 'na -gu, -bɛ 'lɩdɛɩtɔŋɩkua -gu, 'a -kanyia' 'lɩbia nu, 'ü nu 'imi. ¹⁸ Ü 'cie 'na ple 'wu 'ünya 'cie bia 'ana nu 'wu. 'Ii känyɩ 'ba jre 'ia 'samaa nyüülüa 'ɩcasa.

-Gältblörö 'trɔɔu

¹⁹ Asii 'cɛɩ 'trɛɛ 'amɩ. Akilasɛ, Prisɛka nyra nyüülü palaa' 'üa nyüköli 'cɛɩ 'trɛɛ 'amɩ -gböösa 'Pläkänycɔa 'nyɩɩkl. ²⁰ -Wlaɟüa 'fu 'trɛɛ 'amɩ. 'Ba -gbɛgbre Nycsuaa 'nyünanyüüa 'sa. ²¹ Mɔɔ 'Pɔɔlɛ 'mɔɔ nu 'na 'mugbɛa wlu † ɔ -ɟjra -taa 'trɔɔɩ. ²² Nycɔ ma 'nyɩ 'Pläkänycɔ Jesu 'Kriisɛ †† -a -wa nu, ɔ busu. Maranata †† ²³ Abia 'Pläkänycɔ Jesu 'Kriisɛ †† -gbinanaku bä 'amɩ -gält! ²⁴ N -wa 'ana 'fu 'Kriisɛ Jesu 'lu. 'Asɩ i bä ††

† 'Ia 'taɩ 'lu nu, nycɔ ma -gbala -moloo 'ɔ -ɟjra 'ɔa -pɔɔku nu, ɔma 'wlaɔ 'ɔ -nyɛɛ -ɟjra 'sɩsɩɛɛ nycɔ faa' -pɔɔkulu 'kä 'ɔa 'mugbɛ -ɟjra waklüü jie, nyüülü kä -nyɛɛ 'u möa' 'mä 'kasa 'saa jre 'ɔɔ ja 'umi.

†† Jesu 'Kriisɛ: -Taa -waklüülü 'nyɩ grɛɛkɛ kätɩpɔɔki -mɩdooa 'ml -a bä. † MARANATA: Arameenyüüa wii bäsaa, 'ia -gbaa bä: «Ji, ana 'Pläkänycɔ!» 'Papla 'iin 'klɩ 'Nyügältɟawii 22.20 †† 'Kriisɛ: -Taa -waklüülü 'nyɩ grɛɛkɛ kätɩpɔɔki -mɩdooa 'ml -a bä. †† 'Asɩ i bä: -Taa waklöölä 'nyɩ grɛɛkɛ -kätɩpɔɔki -mɩdooa 'ml -a bä.

2 KORĒENTĒNYŪŪ

-Pɔɔkua 'mla wii

-Tɛklɪ nɪ 'a 'sɔɔa nu -pɔɔkulu 'Pɔɔlɛ -jɔɔraa' 'ɔ faa' 'sɔɔwu Korɛntɛbɛtɛa 'cɛcɪnyŭŭ. -Pɔɔkulu -kɛtlɪ 'ɔ faa' 'ŭŭn nɪ, 'ɔ nɪnɪa, 'ɔ 'bata 'ɔmɛ 'ŭŭn 'jɛkɛlɪ mi. 'ɔ -gbala kɛ 'ŭŭn bɪa ũ 'baba mɔlɪi 'klɪ, -bɛ 'ɔa 'mugbɛ 'mɛ 'ia 'klɛɛ jɪ 'ɔmɛ 'iin Jerusaleɛmɛa 'cɛcɪnyŭŭ fa. -Maa 'ɔ -kanyɪ 'lɪ -a mi. 'ɔnyɪa' mi nɪ, -jɛstɪ 'i nua' -sisidɛɛ: Timotee mia' Korɛntɛ, 'ɔnya 'nu 'sɪrɪ -nyɛɛa 'cɛcɪnyŭŭ 'nyɪa' 'ɔɔcagbɪ kɛ. 'Inyɪ 'na -a 'na 'plɔɔ. 'ɔ 'nu 'sɪrɪ juifɛ -mɔlɔɔ mia' Korɛntɛ, -bɛ 'ŭ 'palaa' 'lɪ -pasawii; -mɛ 'Mufagogolɛ 'Pɔɔlɛ 'sara kɛa' 'lɪ 'lee -a. 'Ŭ -gbala bɪa 'ia nyŭŭlŭ -maa 'Pɔɔlɛ 'nyɪ 'Kriisɛa 'ɔɔca Apotrɛ -a bɛ. Timotee nya -gbala 'iin 'Pɔɔlɛ. 'I pa 'Pɔɔlɛ -gba -gbɔɔsa. 'A 'ia -gu 'ɔ -jɔɔra 'ŭŭn 'wu 'klaa 'sɔɔwu, -bɛ 'ɔ -gbala 'ŭŭn wiilɪ 'ɔ boboa', -bɛ wiilɪ kɛ -gu 'ɔnyɪa' 'ŭŭn 'jɛkɛlɪ mi.

'Pɔɔlɛ -gbala 'ŭŭn -taa -pɔɔkulɔa 'mlɪ 'sɪrɪ 'ɔ bɛa' 'Kriisɛa Apotrɛ, 'sɪrɪ 'ɔ -fɛɛɛa' 'ɔa 'jɪrupa, nyɪa -mŭlŭ 'kɪpɪaa' nyŭŭ nyɔɔsuaawii 'nyɪ dɛɛ 'dee -a bɛ. 'A 'ia -gu 'ŭnyɪ 'jɛ 'ɔɔɔ 'nyŭŭa 'mlɪ. 'ɔ -sɪsɪra bɪa, 'ɔ 'bata 'ɔɔ -bɛ Korɛntɛa 'cɛcɪnyŭŭ 'klaa bobowii 'doo. 'ɔnya -gbala 'ŭŭn ũ 'palɪ 'klŭ ũ 'baba mɔlɪi 'klɪ 'ŭmɛ Jerusaleɛmɛa 'cɛcɪnyŭŭ -gbajɪ. 'ɔ -nɛma 'ɔ 'bata 'ŭa -nyɛɛa mimiku, 'ɔmɛ nyŭŭlŭ -kaanɔɔɔ -balu -wɛlɪ 'cɛɛɛ 'ɔɔcasa -gbala.

'Pɔɔlɛ ma pɪara 'ɔa apotrɛdɛɛa wii 'wu nɪ, 'ɔ 'bata abɪa nyŭŭ jɛ 'Mufagogo -bɛ 'ŭmɛ bɪa 'saa jɛ Jesu bɛ 'Plɛkɛnyɔɔ.

-jɛstɪ -pɔɔkulu 'totroa' 'klɪ:

'Trɔɔru

'Jɪrupalɛ apotrɛ kɛa' 'cɛcɪnyŭŭa 'klɪ

-Wa nyɔɔ 'sɪrɪ 'Kriisɛ -waa' amɪ

'Puablanyŭŭa -gbajɪjɪku

'Pɔɔlɛ nɪnɪa 'ɔɔ bɛ 'tasɪrɪa apotrɛ

-Gɛlɪblɔɔrɔ 'trɔɔru

'Trɔɔru

1 'Mɔɔ 'Pɔɔlɛ, 'ɔ bɛa' Jesu 'Kriisɛa apotrɛ, 'sɪrɪ Nyɔɔsua -waa' nɪ, 'mɔɔ -bɛ -wɛlɔɔɔlɔɔ 'ŭ 'daraa' Timotee amɔ -jɔɔra 'amɪ 'wu: Nyɔɔsuaa 'cɛcɪlɛ bɛa' Korɛntɛbɛtɛa nyɪa Nyɔɔsuaa 'nyŭnanyŭŭa 'fɔɔ kua' Akaiia -tutu -gɛlɪ †.

2 Abɪa ana Tu Nyɔɔsua nyɪa 'Plɛkɛnyɔɔ Jesu 'Kriisɛa -gbi-nanaku nyɪa pɛgɛlɪflɛɛɛku bɛ 'amɪ -gɛlɪ!

'Klŭ 'jɪraraku

3 'A 'buala Nyɔɔsualɔ bɛa' ana 'Plɛkɛnyɔɔ Jesu 'Kriisɛa Tu. 'ɔɔ bɛ Tuɔɔ kɛa' nyatɛplɛ, 'ɔ bɛ Nyɔɔsualɔ 'paa' nyɔɔ plɛ 'mlɪ 'plɔɔɔɔɔ! 4 'ɔɔ 'paa amɪ plɛ 'mlɪ ana -sua 'fɔɔ 'lɪ. 'Asɪ 'ɔ jɔ amɪ -gba amɛ -mŭlŭ bɛa' -sua 'kaun 'kaun 'lɪ plɛmlɔɔpa; plɛmlɔɔpapakulu Nyɔɔsua -nyɛɛa' amɪ nɪ, 'ŭu a -nyɛɛɛ 'ŭŭn. 5 -jɛstɪ 'i bɛa' nɪ, 'sɪrɪ 'Kriisɛa -sɪlɪ -sŭmlɔa'

† Tɛ Akɛtɛ 18.1

Akɛtɛ 18.1-18 AKAI: Rɔmɛnyŭŭa

-tutu 'pɛ bɛsaa, 'ɛ -beere 'saarla Gɛɛsɛa 'blɪa 'pɛlɛ 'trɔɔraa' 'jɪrua kumla 'pɛlɪ, 'ɛ 'ŭ fa 'nɪmɪ gɛɛsɛnyŭŭa 'pɛ kpaki 'wu.

ana 'klɛa 'mlɪ nɪ, 'asɪ Nyɔɔsua -srɔɔrɔ 'Kriisɛ kɛlɪ 'kɛ 'ɔ -nyɛɛ amɪ plɛmlɔɔpapakulu 'kɔɔɔmɛ. 6 'Ii kɛnyɪrɪ ama 'jɛ -sɪlɪ nɪ, amɛ -gu 'amɪ plɛmlɔɔpa -bɛ 'amɛ 'lɪmlɔɔwu. -Bɛ ũma 'pa amɪ plɛ 'lɪ nɪ, 'inya 'amɪ plɛ 'lɪ 'paa, -bɛ 'amɛ bɪa -sɪlɪ a 'jɛaa' -plɪ, 'ia -gbɔtɔkɔ mlɔɔbɪa. 7 -Bɛ a toro 'amɪ plɛ -gbɔɔsa, a jɛ 'iin, 'bɛ -sɪlɪ a 'jɛaa' 'ii 'a 'jɛa, 'asɪ 'anya bɪa ana plɛmlɔɔpapakulu 'jɛa.

8 'Na -wɛlɔɔjŭ 'amɪ, a 'bata 'ba jɛ -sɪlɪ a 'jɛraa' Asiia -tutu -gɛlɪ. 'Ia kɛlɔɔbɛdɛɛ nyɪa 'ia mɪmlɔkɔ 'nyɪ bɛ -a bɛ; 'ia 'plɛ 'wu kukutu -kanyɪ 'nɪmɪ amɪ 'tu -a kɛ. 9 A mi mi anya -nɛma 'ŭ 'sɪrɪ ana 'babɔɔkɔ. 'Ii -gbala amɪ 'sɪrɪ anyɪa' kɛ amɛa' ana nyufa plɛtoro, -maa Nyɔɔsualɔ tɛɛa' jɛjɛnyŭŭ 'kɛ, 'ɔa 'doo a kɛ amɛ plɛtoro. 10 'ɔɔ 'ba amɪ 'ia 'samaa jɛjɛ mlɪ, 'ɔɔ nɛmɛ 'sɔɔɔwu amɪ 'lɪmlɔɔbɪa. 'Ia plɛlɛ nɪ, a 'pɛ 'ɔmɪ 'ɛɛn -gɛlɪ, 'ɔnya 'sɔɔɔwu amɪ 'lɪmlɔɔbaa.

11 'Ana 'mugbɛ 'a jɔ 'amɪ -gba 'ana nyɔɔsuaabibiekua 'mlɪ. 'Asɪ nyŭŭ 'kɔɔɔmɛ 'mɛ Nyɔɔsua 'trɛɛ ana -gu, 'sɪrɪ 'ɔ 'nua' 'ŭa wewewii 'wɪlɪ ana 'pɛlɪ, 'bɛ 'ɔɔ -nyɪ amɪ 'ia -gbi-nanakulu.

JRUPALÄ APOTRĒ KĀA' 'CĒCĪNYÜÜA 'KLUL

1.12-2.17

Wiili kä -gu 'Pōclē 'saa' 'ca jrūū 'kou

¹²-Jää wiili kä -gu dōru 'blaaa' amī ana bobowlia 'ml: ana nunugbi 'wlalikä, 'inya bā 'cūcasa nyüüa -tōrupō -gböōsa. 'Iili nī, Nyōsuāa -nyēē 'i sō -bē 'i jō amī -gālī. Nyōsuāa -gbīnanaku 'uu 'tiere amī, -mää nyōōa 'l- gaglaku -a. ¹³-Jāsī 'i bāā' nī, -pōōkūl a jaa' amī nī, 'a wiili 'a -tāsāa', 'i 'a 'nōōa' 'wli 'ii a ja 'amī, -mää -pasawīī -a. -Bē 'n jresāa 'anya 'uun 'wlinunu 'kā 'anya 'uun 'lībīa; ¹⁴'bē 'anya 'a 'uun 'wlinunuku bīa nī; ana 'Plākānyōō Jesua -Srl 'lī nī, dōru nya 'amī 'blaa ana -gu 'srl dōru 'māā' bīa amī 'blaa 'ana -gu.

¹⁵'N 'suru 'imī, 'a 'ia -gu 'n 'bata 'l 'ana -nyēēa -srōrōku -kātī, 'mā 'amī 'sōōwū dōru -nyl. ¹⁶'N 'bata 'l -a -srōrō 'ana -nyēē 'mā Masēdoanēā † -tutu -gālī mī, -bē ama sō Masēdoanē 'mā 'ana -nyēē dērl 'blōō. -Bē 'amā 'mī -gbā -jī 'mā Judeea -tutu -gālī mī. ¹⁷'Tān 'l 'n 'daaa' kā 'nyāa 'ana -nyēē jīa -bē 'nylā' jī nī, 'iibā 'mē 'sōō 'n kā -bēere -pī -tutu -gālī nyūūlū nōā' -yēē -bē 'woo dōtro? ¹⁸Nyōsuāa 'mugbē jre 'imī: 'papawīīlī a -gbalāa' 'amī 'nyl dōtro «-yēē» -bē «'woo» -a bā. ¹⁹'Bē Nyōsuāa 'Ju Jesu 'Kriisēl, sō kā -gā 'mōō Silvēēn †† nyra Timotee 'palāa' 'ana -tōrupō nī, 'ōnyl dōtro «-yēē» -bē «'woo» -a bā. -Māa 'ca «-yēē» bā «-yēē». ²⁰'Bē 'ōō 'lī Nyōsuāa 'daa «-yēē» 'kā wiili kā 'fū 'ōō 'daaa' 'mā kāā' nū. 'Iī kānyrl, 'a 'ca 'nyrlklī a nō «'Asī i bā» 'tān 'lī a 'bualāa' Nyōsuāa. ²¹'A Nyōsuāa 'mug -bē 'ōō -sōō amī nyra 'amō 'wū 'Kriisē 'lī. 'ōō bēere amī 'klī 'ca 'jrūpāa -gu. ²²'ōōnyā -tu amī 'ca tie -gālī. 'ōōnyā -tu ana plēklī 'ca -Susu, -Susulu nya bā diīlī 'ōō nēmāā' amī -nyl, 'ia 'mlīa 'klīsadēē.

²³Nyōsuāa 'jāā 'mī 'wū, wiili 'n 'saalī ma bā -gbagblewīī nī, sō 'blā 'mī: ama 'nyl Korēentē dērl -a 'blōō nī, 'abīa 'nyl -pī 'amī wīī -gbalā -bē 'a -pī 'kōō. ²⁴-Māā amā 'amī dēēē 'amāā' pletōrō 'lī kperē -a, -māa 'srl amō -bē 'amō 'māā' 'jrūpāa 'wufērē 'ana -jōruā -gu. 'Iī a 'bata; 'bē 'ana nyōsuāpletōrōku -sōōōwū.

2 -Māa 'na 'mlōō 'mōō 'daa 'nēmā 'ana -nyēē dērl -a 'blōō, 'a -pī 'kōō. ²'Bē ama nū 'iīn -bē 'ama 'kōō nī, nōō 'plēē -ka nya 'mī dōru -nyl lē, ima 'nyl 'amōō 'na 'mugbē -tua' 'kōōkōō 'lī -a bā. ³'A 'ia -gu 'n -jūjra 'amī 'wū, 'bē 'nyl 'bata 'l 'ana -nyēēa jījīku -a, 'mā jī -bē nyūūlū nēmā lā' 'na dōru bā nī, ūmā 'mī sōō palā. 'Tasrlā 'cū -casa 'n -gbalā 'amī 'nyā 'suru 'iīn, ama bā dōru 'lī, 'ana 'fū bā bīa dōru 'lī. ⁴'N -jūjraa' 'amī 'wū nī, 'n 'kōō

† MASEDOANĒ: GRESĒA 'blā 'pē -mīdēēa -kātī 'nyrl bāsāa. †† SIL -VEEN: 'Ū 'dara bīa 'ōō Silasē. 'Pōclēā 'wūnyerēnyōō bā bīa 'sāa, 'srl Timotee bāā'. 'A ūā 'fū 'pala nyōsuāawīī Korēentēbātā. Akētē 15.22-40; 16.19-29; 1 Pīērē 5.12

-gböōsa, 'na plē bākālī -bē 'mī 'kōōmīē 'cie 'na 'nyūā 'mlī. 'Nyl 'iīn nū -a nū 'mā 'amī sōō palā, -māa 'n -jūjra 'amī 'wū 'kā 'amā 'sāa jre 'srl 'n -wāā' 'amī -gböōsa.

Nyōō ma nū bubōōgi cere 'ōōmī 'iīn

⁵'Ana -tōrupō nōō ma nū 'iīn -bē 'ama 'kōō nī, -māā 'mōō 'ōnyl 'kōōkōō -gbā ja, -māa 'ana 'fū bāsāa; 'aīē 'ana -tōrupō -mōlōō bāsāa, 'nyl -pī 'lūkōō. ⁶'Iā nōōō nī, 'bē 'kōōmīē nya 'ōō 'daa nī, 'i 'a 'na 'sāa. ⁷'Bā cere 'ōōmī 'iīn 'kā 'a 'jrāā 'ca 'klū, 'ca 'kōōkōō -pī 'wlīsīē -gböōsa -bē 'ca kpatī -pī 'lī jā. ⁸'Iī kānyrl, 'bā srāā 'ōō 'srl 'a -wāā' 'ōō. ⁹-Jāā dēēē kā -gu 'n -jūjra kāā' 'amī 'wū: 'mā 'l 'amī 'jā 'ama -ēlēē 'na 'papawīīa 'fūā 'lītrāārākūā -gu. ¹⁰Nyōōō 'a cereā' wīī nī, 'n cere bīa 'ōōmī 'iīn. -Bē 'mōō nī, ama cere wīī o wīī nī, 'ana -gu 'n nō 'iīn, 'Kriisēā 'klū. ¹¹Satāān -pī amī -tōōō, 'iā -gu 'n nō 'imī; 'bē a jre 'tasrl dēēē 'ōō 'bataā'.

'Pōclēā plē -taaralī Troasēbātā

¹²'N mīā' Troasē 'Kriisēā 'Mufagōō 'sāā nī, 'Plākānyōō 'sā 'nyūfō 'mā 'jrūpā -fē. ¹³-Māa 'na bobowli 'nyl 'kā -a trāā 'bē 'nyl 'lī 'na -wlajū Titē -a 'jārā. 'A 'ia -gu 'nyāā cere 'cēcīnyūū 'nyāā mī Masēdoanēā -tutu -gālī.

'Kriisē -nyēē 'wūsisīku

¹⁴'A 'trēē Nyōsuā! sō -srōrōā' 'Kriisē kālī sō falāā' amī 'wūsisīkūā -glīslīslī 'lī 'plōōpōō, -bē 'ōō -srōrōā' amī kālī -bē 'ōō srāā 'Kriisē -pōō 'fū, 'srl -dānlūlūā 'ōōōō -gbāalāā' -pōō 'fū 'kā. ¹⁵Nyōsuāa 'jāā amī -bēere 'srl 'Kriisēā -dānlūlūā bāā' nyūūlū bāā' 'lūmlwūwōkūā 'nyūfō mlī, nyra nyūūlū bāā' 'mōōnyūfō mlīā -tōrupō. ¹⁶-Mūlū 'mōōō nī, jājāā -yrulū -nyēēā' jājā 'uu bāsāa. -Mūlū nī, 'klāā -yrulū -nyēēā' 'klā nī, 'uu bāsāa. -Māa nōō 'plēē 'mrēē sō nū 'ia 'sāā 'jrūpalā lē? ¹⁷'Amōō nī, -māā nyūū 'kōōmīēlū nōā' nyōsuāawīī ū 'pāā' 'peru, -māā 'ūūn anyl bā. 'Amōō nī, ana plēā 'fū 'kōō -bē a 'pāā 'ca -gā, -bē 'ōō 'jāā amī 'Kriisēā 'jrūpāfēnyūūā 'sā, 'bē 'ōō bāā' Nyōsuāa 'ōō ja amī.

-WA NYōō 'SRL 'KRIISĒ -WAA' AMI

3.1-7.16

Kuō dēdrāā 'jrūpāfēnyūū

3 Nūnūā nī, a nōā' -plū 'sāā a 'pāā' wīī nī, ana 'mlōō a srāā ana nyūfē? -Ale 'srl -mōlōō nōā' -bē 'ū srāāā' -pōō nī, 'ii a nū, -ale a 'betre 'amī 'iīn 'lī? ²'Ana 'mugbē bā -pōōkūlū -jūjraā' ana polū -gālī, u nyūūā 'fū 'mrēēā' 'ūmāā' 'wlinū -bē 'ūmāā' -tāsā. ³'A srāā 'srl 'a bāā' -pōōkūlū 'Kriisē -jūjraā', -bē a faā'. -Māā -jūjradēē

'ūnyl nu, -maa Nyɔsuua -Susulu baa' 'lɪ, 'uu 'ü nu. -Mää 'täkē 'pɪa -gält -a, -maa nyüüa polu -gält 'u -jɪra †.

⁴Abua 'surukulu a 'jäärä' 'Kriisē kält Nyɔsuua 'klul.

⁵-Mää 'ii 'nyl bā ana 'mlɔɔ 'mrɛɛ a nu 'ia 'sama 'jɪrupalä. 'Be Nyɔsuua -gu a -fɛɛɛ 'äml. ⁶'ɔɔ nu 'iin 'a 'ia -gu a 'mrɛɛ amä kuö dēdrāa 'jɪrupafenyüü bā. -Mää -dɔɔ -jɪjraa' -gält 'ia kuölä 'nyl pɪara, Nyɔsuua -Susu -gält 'ä pɪara. 'Be -dɔɔ -jɪjraa' 'blaa, -maa Nyɔsuua -Susu -nyɛɛɛ 'klä.

⁷'Täkē -gält -dɔ -jɪjra, Nyɔsuua 'wliklɔbuabuaku nya plörö 'lɪ -gält. Moiséa 'klul pöplökua -gu, Israæɛlē 'nyl 'lɪ -a bua 'ü tɛ 'ɔɔn 'klɪ, -bɛ 'i -nɛmä 'lɪ -a -wɛ. -Bakää -dɔɔ 'jɪrupa 'bla nu, -bɛ uma ja 'samaa plöplökü nu, ⁸-asɪ Nyɔsuua -Susua 'wliklɔbuabuakua 'jɪrupa -nɛmä -gböösa plö le? ⁹-Dɔɔ 'jɪrupalä jaa' nyüüa 'pɔɔnɪku ma plö nu, -asɪ -mälä -gäa' nyüü 'klɪ Nyɔsuua 'klul -gält -nɛmä 'wusi -gböösa le? ¹⁰A 'mrɛɛ a 'daa 'nɪmɪ 'wliklɔbuabuakulu -käti a 'jää' 'nyl dɛɛ -a bā 'kä -taa 'wliklɔbuabuakulu -sia' 'wu, 'ua -gu. ¹¹-Bɛ diili bää' -sisidii ma 'buawliklɪ nu, -asɪ -mulɪ jia' 'plɔɔ tɔɔɔkaltɪ nya bā le!

¹²'A 'i a toroplɛ, 'a 'ia -gu ana polu 'nyl -gbakä. ¹³Anyl Moiséa 'sa -a bā. 'ɔɔ ma -gbreea' 'ɔɔ 'klul dɛɛ 'kä Israæɛlē -pɪ 'saa jɛɛ 'ɔɔ 'klul pöplödɛɛ blara i mö. ¹⁴-Maa 'üa bobowli -kanyl 'nyl 'nunusa -a bā: üma -täsä 'saarl -Kätɪ kuö nu, dapä 'döölä -ka bälɪ. -Nyra 'Kriisē ma bā nyɔɔ 'doo nu, 'a -plu 'ä 'wuälɪ. ¹⁵'Saarla -srultɪ 'mugbɛ, üma -täsä Moiséa -dɔ 'lɪ nu, dapä -sisie 'üa bobowli. ¹⁶-Maa nyɔɔ ma -sie 'Pläkänycɔɔ 'pɛɪ kält nu, dapälä 'wuä 'lɪ ††. ¹⁷-Bɛ 'Pläkänycɔɔ nu, Nyɔsuua -Susu bäsaa, -bɛ -plulɪ 'Pläkänycɔɔ -Susu bää' nu, 'ii fugbalɪflɛɛɛ bā. ¹⁸Ana 'fɔɔa 'kuta 'nyl -sisie -a -sisie, -bɛ a 'jäjɪrä 'Pläkänycɔɔ 'wliklɔbuabuaku -beere -titre 'lɪ. 'Cicri a 'cicri 'plɔɔplɔɔ, amä 'Pläkänycɔɔ 'sa bā; a sɔ 'wliklɔbualaku 'lɪ -bɛ a 'jɪraa 'wliklɔbuabuaku 'lɪ. 'Pläkänycɔɔ bää' -Susu, 'ɔɔ 'jɪrupa bäsaa.

Nyɔsuua -nyɛɛ ana 'klü sɔ

⁴'Bala 'lɪ -gält, 'be Nyɔsuua 'jä ana nyatɛɪ 'ɔɔnyl -nyl amɪ 'jɪrupalä, 'ii känyrɪ ana kpati 'nyl jä 'lɪ -a. ²Diili bää' 'nyüsü 'wu i nröröa' -sisidii 'lɪ nu, a blara 'iin 'klɪ, anyl nu yrugbi -a, anyl 'cici bla nyɔsuuaawii -a. -Maa -srɪ 'klɪ a srara nyüü 'cucasa nyüüa 'fɔɔ 'mä amɪ pletoro Nyɔsuua 'klul -gält. ³-Maa 'Mufagogolä a 'saaa' ma -sisie 'kä -mölööa -gu nu, 'abɪa nyüülü 'mɔɔɔa', 'üü bobo -maa 'ä -sisie. ⁴'Üü 'nyl toro 'iin plɛ. 'Be 'plälä kua' -pɪa nyɔsuua 'cakla 'üa bobowli 'lɪ 'ümä 'jörjüükpü 'lɪ ku, 'ü -pɪ 'napelɛ bää' 'Mufagogoa 'mlɪ 'wujä, -bɛ 'ɛɛ srara 'Kriisēlɔ bää' Nyɔsuua 'pikɛa 'wliklɔbubuaku.

⁵-Mää ana 'mugbɛa -gogoa anyl 'sa 'amɪ, -maa 'Pläkänycɔɔ Jesu 'Kriisēa -gogoa 'saa 'amɪ. A 'kpla ana nyüfē -beere 'ana 'jɪrupafenyüü Jesua -gu. ⁶'Be Nyɔsuual 'daaa' -maa: «Abua 'napɛ ɲuala 'jörjüükpü 'lɪ ††» 'A 'ɔɔ

† Egésɔɔdē 24.12; 31.18; 34.28-29 †† Egésɔɔdē 34.34
‡ Jenɛɛsē 1.3

'doolɔ 'ɔɔ ɲuala 'ɔɔ 'napɛ ana polua 'mlɪ, 'kä 'ɔɔmä amɪ 'ɔɔ 'bualakulu ɲualaa' Jesu 'Kriisēa 'klul srara amä 'uun jɛɛ.

⁷-Maa amɔɔ 'klaaa' 'bɔɔlu nu, a -beere mamɛɛa -püü. 'Imä jɛɛɛ 'srɪ 'ia 'klü kpakülü 'nyla' ana 'klü bā, -maa Nyɔsuua -nyɛɛ 'i sɔ. ⁸A 'jää -suɔa 'fɔɔ -maa anyl 'iin -wält -a jārä; ana pleklɪkala, -maa ana plɛ 'nyl 'lɪ Nyɔsuua dɛɪ -a tɔɔɔ. ⁹Bubɔɔgbi nrörö amɪ -gba, -maa Nyɔsuua 'nyl amɪ dɛɪ -a sɔ. 'Ü 'kpa amɪ 'kä, -maa anyl jä -a jä. ¹⁰A -ka -gbötö 'Pläkänycɔɔ †† Jesua jäjaku, Jesua 'klä 'mä bla ana fugbalɪ 'wujärä. ¹¹A bälɪ, -maa a 'jää jäjäu 'taun a 'fɔɔ 'lɪ Jesua -gu, 'kä 'ɔɔ 'klä 'mä bla 'wucɛɛɛ ana jäjäfug-baa 'mlɪ. ¹²'A 'taun 'lɪ nu, jäjä -fɛɛɛɛ amɪ 'lɪ 'ää 'jɪrupa, -maa 'amɔɔ nu, 'klä 'ä -fɛɛɛɛ 'amɪ 'lɪ 'ää 'jɪrupa.

¹³'I -jɪjra nyɔsuuapɔɔɔ 'lɪ -maa: «Plɛ 'n toro 'iin, 'a 'ia -gu 'n 'pawii ††.» -Bɛ a 'klaaa' -Susu 'doo, u bää' nyɔsuuapletoroku nu, ana 'mugbɛ a toro 'iin plɛ, 'a 'ia -gu a 'paa wii. ¹⁴'Be a jɛsaa Nyɔsuual 'baa' 'Pläkänycɔɔ Jesu 'kuaabɛ nu, 'ɔɔnyl bla amɔ -bɛ Jesu 'kuaabɛ 'baa, 'kä 'ɔɔnyl amɪ -bɛ 'amɔ 'ɔɔ 'klɪsrara.

Abua 'klü bā 'amɪ 'lɪa 'doo

¹⁵Wiili kä 'fɔɔ jɪräa' amɪ -gält nu, 'ana -gu, 'kä Nyɔsuua -gbinanaku 'mä -gält 'paplaa 'doo. 'A 'taun 'lɪ nyüülü nɛmäa' Nyɔsuua 'trɛɛ nya -sümlöa -gböösa, 'kä 'inya Nyɔsuua 'buala. ¹⁶-Jää dɛɛɛɛ kä -gu ana kpati jää' 'lɪ. -Bakää ana fugba ma bubɔɔ -takasa nu, ana -susulu bää' amɪ 'lɪ nö dēdrä -srɪ o -srɪ. ¹⁷'Be -suult a 'jääa' 'fuma -bɛ 'inyl -wɛɛɛ -a, -maa 'i tɛɛ amɪ 'wliklɔbuabuakulu -sia' ana -suɔ 'wu. 'A 'wliklɔbuabuakulu -wɛɛɛɛ 'plɔɔ -plɔɔ -gu 'unya 'bua -gböösa 'unya -si ana -suɔ 'wu. ¹⁸Amɔɔ nu, -mää i 'nyü 'jääa' -mää 'ii anyl 'bata, -maa i 'nyü 'nyl 'jääa' 'ii a 'bata. Dɛɛɛ 'nyü 'jääa' 'nyl -wɪara -wɪara -a, -maa ɛ 'nyü 'nyl 'jää' nu, 'ɛnyl blöröfa -a kä 'plɔɔ.

⁵'Be a jɛɛ 'imɪ, ana fugbalä -beere' -tɛtɛ ä kä 'mlɪ a kua' -pɪ -tutu -gält, äma -gblooo nu, a kälä cɛɪ nyukulu Nyɔsuua tɛɛa' amɪ; nyukulu 'nyla' nyɔɔa 'papa-nyuku bā, 'umää' -wɪara 'taun a 'fɔɔ 'lɪ. ²'A -tɛtɛɛa 'mlɪ a bā -bɛ a pütö, 'be a 'sosowu -gböösa amä nyukulu bää' cɛɪ 'sroo. ³'Iibä bla ama 'sroo nyukulu bää' cɛɪ nu, 'ü -nɛmä ana -gbagbapolu -a 'jä. ⁴A -ka kua' ana -tɛtɛ -wält -pɪ -tutu -gält nu, a pütö -beere kältbädii a -gbötö. 'Be -mää 'kä diigbaba tu 'blaa amɪ -a, -maa -pasakotulu bää' cɛɪ a 'bata amä 'lɪpa, -bɛ 'klä 'mä -plu jäjäfugba 'ba. ⁵Nyɔsuua 'mugbɛ -ɛɛɛɛ amɪ 'klälä kua' -pɪ -a -gu. 'ɔɔ -nyl bla amɪ 'ɔɔ -Susu 'ɔɔmä amɪ 'suru diili 'ɔɔmäa' amɪ -nyl, 'ia -gu.

⁶'A -gu ana 'klü 'jraaa 'doo. -Maa a jɛɛ 'iin 'srɪ ama -ka kua' fugbalä kua' -pɪa 'mlɪ nu, a tɔɔɔɔɔ ana nyuku dɛɪ, a tɔɔɔɔɔ 'Pläkänycɔɔ dɛɪ. ⁷Nyɔsuupɛ a nö -bɛ a

†† 'Pläkänycɔɔ: -Taa -wäklöölä 'nyl greekē kätɔɔɔɔ -midooa 'mlɪ -a bā. †† 'Libɛɛɛɛɛɛɛ 116.10

'nyεε, -maa -mää ana 'nyüa 'sa anyl 'nyε. ⁸-Yεε, 'klü -ka 'jra aml -gba -be a 'bata fugbalä kua' -pla 'l 'cecieku, amä 'Pläkänycwa -gba kukalt mi. ⁹'A 'ia -gu -bakää anyl tu -taa fugbaa 'ml, 'aie -bakää anyl sɔ 'l, wiili kä 'doo a 'bataa' n, amä 'kɔk 'tukä. ¹⁰'Be ana 'fɔ nya 'Kriisäa 'klu 'nyüglöa 'mä ana -gä -tu. 'Ia 'taɪn 'l, 'jrupalä -moloo -fεεεεa' -pɪ tutu -gäl ma 'na, 'aie äma 'nyl 'na -a 'na, 'a 'ia 'sa 'ümä 'kɔk 'pεε.

'Kriisä känyri a nyra Nyɔsua nya 'nönröwli

¹¹A jre dεεε bää' 'Pläkänycwa pɪpɪku, 'a 'ia -gu a nö 'iml nyüü 'mä 'iin wii 'wu 'ba. Nyɔsua jre 'tasɪrɪ 'sɪrɪ a bää' 'wu, -be 'n jre bla 'saa 'a jre aml. ¹²A -ka -nämä 'sɔɔwu ana nyüfē 'amɪ 'kl -a srara. Wiili kä -gu ama 'jää' 'amɪ -be 'a kää' 'amää' amɪ dɔɔrɪ 'wu kä n, 'ii a 'bata amä 'amɪ -gbala. 'Ia 'taɪn 'l n, nyüülü -gbaaa' 'l diili 'nyü 'jää' 'wua -gu, -be 'ünyl -gbaa' 'l pläa nia -gu n, üma 'bete 'amɪ 'amä 'üa -gäl 'sasraku jre. ¹³'Ima bä 'kasa sa kla amɪ n, Nyɔsuaa -gu 'i bäsaa; ama 'nyl saklagbi -a kä n, 'ana -gu. ¹⁴'Kriisäa -wawaku 'tuto amɪ, 'be anya 'a 'nu 'sɪrɪ nycw 'doo ma jää' nyüüa 'fɔa -gu n, 'iibä nyüüa 'fɔ jä. ¹⁵'ɔ jä nyüüa 'fɔa -gu, 'kä nyüülü bää' 'l 'mä 'lɔbä 'ca -gu, 'ümä 'lɔbä 'kɔk jää' -be 'ɔ kɔa' 'kuaabre 'üa -gu.

¹⁶'A 'ia -gu, 'bala 'saarɪ -gäl, 'sɪrɪ -pɪ -tutu -gälta nycw bää' -mää 'sɪ anyl 'jä nycw 'wu. -Bakää a 'kpla kä 'saa 'Kriisä n, 'køklesa -plu n, -mää 'sɪ a -kanyl 'kpla 'kɔk. ¹⁷Nycw nyra 'Kriisä ma bä 'doo n, nycw dēdrä nycw bā; 'klɔbɪaa ni 'a -si, 'køklesa -plu diia 'fɔ bā dēdrä. ¹⁸'Ia 'fɔɔɔ n, Nyɔsua käl 'i sɔ, Nyɔsualɔ -sröröa' Jesu 'Kriisä käl -be 'ɔ 'nönröa' amɪ 'wli a nyra 'kɔk kɔa. Amɔ Nyɔsua -nyl 'køklesa -plu 'wlinönrökua 'jrupa. ¹⁹-A 'jää 'iin le? Nyɔsua -sröröa' 'Kriisä käl n, 'pläa 'fɔ nyra 'kɔk bää' Nyɔsua 'nönröwli, 'ɔnyl 'ma bla 'üün 'üa bubɔgbi -gäl 'kä -a. 'ɔnya blɔ amɪ a mi a 'sara 'l nyüü 'wlinön-röwii.

²⁰'Ii känyri, 'Kriisäa bɔɔɔnyüü a bā. 'I -beere 'sɪrɪ Nyɔsuaa 'mugbe -sröröa' amɪ käl amä 'amɪ wii cere: a bibie 'amɪ 'Kriisäa 'nyrɪklu -gu, 'ba nyra Nyɔsua 'nön-röwli! ²¹Nycw käl -kaapɔa' -balu nu n, Nyɔsua bere 'kɔk ana -balu 'wli, 'kä amɔɔ nyra 'Kriisä bää' 'doo n, amä 'klugä Nyɔsuaa 'kl.

6 -Be a nyra Nyɔsua 'sɔ -fεεεa' 'jrupa n, a bibie 'amɪ: -gbinanakulu Nyɔsua -nyla' 'amɪ n, 'anyl 'pa 'uun sawu. ²'Be 'ɔ nɪna:

-Weea' 'mɪ n, 'n 'sa -mɪ -gäl 'ia 'taɪn 'l.
'Lɪmluwuwokua -sɪrɪ jrää' 'l, 'nyaa ji -mɪ 'lɪmlɔba †.
-Jää, 'a 'mufa -sɪrɪ -ka jrä ta' 'l; 'a 'køklesa -plu bā 'lɪm-lɔwu -sɪrɪ.

Nyɔsuaa 'jrupafenyüü

³'Sɪmɪ wii 'nyl bā, anyl ka nycw Nyɔsuaa 'nyufɔ 'kl 'ü -pɪ ana 'jrupa -srε. ⁴-Maa a srara wiili kä 'fɔ a nöa' a

† Esaii 49.8

'ml 'sɪrɪ a bää' Nyɔsuaa 'jrupafenyüü: pleblöblöku 'l a -gbötö -suɪl kä 'fɔ a 'jääa'; bubɔwii, ɲale, ⁵bɔɔɔdi, -jɪɪɪpapaku, nyüüa blara amɪ 'crε, 'lɪklajrupa, anyl 'mumɔ 'mumɔ -a, -gbēka. ⁶'Sɪrɪ a bää' Nyɔsuaa 'jrupafenyüülü 'nyla' -fre pa, 'ii a srara 'üün, ana wiijejreku 'l, pleblöblöku 'l, -gbinanaku 'l, 'Nyüna -Susua 'ml, -wawlakulu 'nyla' -gla 'kl bää 'ml, ⁷'cɪcasaa 'papawiiia 'ml, Nyɔsuaa 'klüa 'ml. A srara bla 'iin 'klugägäku a 'ml i -beere tafudεε amä tou -fu -be ana 'mugbe 'mä ana 'wli 'lta -gbi 'ba; ⁸-kä 'ü 'buala amɪ 'aie 'ünyl 'buala amɪ, -kä -mülü 'paa ana bubɔwii 'aie ana 'cɪcasaa, ü 'dara amɪ -gbagblenyüü, amɔɔ n, 'cɪcasa a 'saalɪ. ⁹'Ü 'kplaa amɪ -beere 'ünyl amɪ -a jre, -be 'ü jre amɪ 'mufasa. 'Ü 'jää amɪ -beere jäjänyüü -be a bäl 'mufasa! 'Ü 'jää amɪ -beere 'pɔɔnyüü, -maa a -nämä amɪ -a 'bla. ¹⁰'Ü pala amɪ sɔ, -maa dɔɔrɪ 'blaa amɪ 'doo. 'Ü 'dara amɪ 'puablanyüü, -be a nrörö nyüü 'kɔkɔmle 'bɔɔjɪnyüü 'l. 'Ü nɪna anyl dεε -a kä, -be a kä diia 'fɔ.

¹¹Koreentänyüü 'amɪ, a -jie ana polu 'kl anya -gbala 'amɪ 'mufasa. ¹²Ana polu 'nyl blörö -a blörö 'ana 'pel, -maa 'ana polu 'uu blörö ana 'pel. ¹³'Ii känyri, 'sɪrɪ a nöa' 'ba nu 'saa ana 'pelɪ bla. 'Sɪrɪ tu -gbalaa' 'ca 'jü 'asɪ 'n -gbala 'amɪ, 'ana 'mugbe 'ba -jie 'ana polu 'kl ana 'pel!

'Lɔbä Nyɔsuaa nyuku

¹⁴'A nyra nyüülü 'nyla' nyɔsuaanyüü bā 'nyl ku -pɔ 'doo 'wu ††. Dεεε -gää' 'kl nyra -mεε 'nyla' Nyɔsuaa -dɔ -wa 'mrεε ü bā -pɔ 'doo 'wu? 'Nape nyra 'jörjüükpü 'mrεε ü bā -pɔ 'doo 'wu? ¹⁵'Kriisä nyra Sataan † nyra 'wl-inönröa? Deplεε nycw jrea' Nyɔsua nyra ɔnyl toroa' Nyɔsua plε kälä -pɔ 'doo 'wu le? ¹⁶Deplεε Nyɔsuaa nyuku nyra -wäsɪa kälä -pɔ 'doo 'wu le? 'Be 'amɔ †† bā 'Lɔbä Nyɔsuaa nyuku -o. Nyɔsua nɪna:

'Üa -tɔɔpɔɔ 'nämä ku, 'kä 'nyraa 'üün nya 'nyε;
'mɔɔ nämä 'üa Nyɔsua bā, kä 'ünya 'na -glügbö bā †.

¹⁷'A 'ia -gu 'Pläkänycw 'daa:

'Ba sɔ 'üa -tɔɔpɔɔ, ba nyra 'üün sɔsɔɔgba.
'Anyl -fε dεεε paa' -fre -gba, -be 'mä 'amɪ 'l 'kuεε.

¹⁸'Nyaa 'ana Tu bää, 'kä 'anya 'na nyɪbejü nyra 'na 'ɲlökayörü bā.

'Nɪmrεε 'Pläkänycw, 'kɔ -gba 'imɪ ††.

7 'Na -wawanyüü 'amɪ, 'be Nyɔsua nɪna 'ɔnya 'ia 'fɔɔ nua ana -gu. 'Ii känyri, diili kä 'fɔ plaa' ana

†† ku -pɔ 'doo 'wu: Greekewii 'l 'ü nö: «A nyra nyüülü 'nyla' 'Kriisänyüü bā 'nyl ku juugē Juugēlu

Levitiikē 19.19 Deteronɔɔmē 22.10 † SATAAN: Greekewii 'l 'ü nö «Belialē»,

†† 'amɔ: Greekē -kätɔɔɔkɪ -mɪdooa 'ml 'i -jjra: amɔ. †† Levitiikē 26.11-12 ††† Esaii 52.11; Esekielel 20.41; 2 Samieel 7.14; Esaii 43.6

fugba nyra bobowli -fre nɪ, a 'ba 'iin ana -gba, a 'pa ana nyüfē 'klü 'lɪ -fre -pɪ amɪ 'lɪbä, 'kä a pɛ Nyɔsua.

²'Ba -tu amɪ 'ana pleklɪ! Anyɪ nyɔɔ -balu -gba -a nu, anyɪ nyɔɔ bobowli -a -su, anyɪ nyɔɔ mlüül -a 'pa.

³-Mää 'daa 'nyɪ 'daa 'amɪ. 'Nyaa kä 'amɪ 'iin -gbala: 'anya ana pleklɪ bā bā 'kä a nyra 'amɪ nya 'wujärä 'aie 'kä a nyra 'amɪ nya 'plä 'wu tɔɔ. ⁴'N toro 'amɪ pɛ -gböosa, -be 'a kä 'mɪ dɔɔ 'wu. 'Na 'klü 'jraa -gböosa a 'jä -sɪa 'fɔ, -maa dɔɔ 'si 'mɪ 'klɪ.

'Pɔɔlɛ mia' Masedoanëa -tutu -gälɪ

⁵A 'tɔa' Masedoanëa -tutu -gälɪ nɪ, anyɪ 'casɪ -a 'jä amä -fɪflupa, anya 'jäärä 'lɪ -sɪa 'kaun 'kaun: a tre -be ŋale bā amɪ 'lɪ. ⁶-Maa Nyɔsualɔ 'paaa' nyüülü kä kpati jää 'lɪ 'klü 'lɪ nɪ, 'ɔ 'jrara ana 'klü 'taun 'lɪ Titē 'tɔa'. ⁷-Mää 'ɔa jɪjɪkua 'doo 'nyɪ amɪ 'klülɪpa, -maa 'sɪɪ 'a nua' -be 'a 'paa' 'ɔɔ 'klü 'lɪ bɪa, 'ia -gu. 'ɔ -gbala amɪ 'sɪɪ 'na 'tu 'blaaa' 'amɪ -gböosa, 'ana 'dugu nyra 'sɪɪ 'a fumöa' 'na -gu. 'Ia 'fɔɔ 'ii 'papla 'na dɔɔ -gälɪ.

⁸'Na -pɔɔkɔkɔ 'n jaa' ma pala 'amɪ sɔ nɪ, 'inyɪ wii -a bā 'na -nyɛɛ. Ima mumɪa 'mɪ nɪ, 'n 'jäa 'iin 'sɪɪ 'u palaa' 'amɪ sɔ jrüü jɪea 'mɪ, ⁹-maa 'kɔkɔsɔpɪ dɔɔ 'blaa 'mɪ. -Mää dɛɛɛ kä -gu 'a 'kɔɔɔ -a, -maa dɔɔ 'bla 'mɪ 'be 'ana 'kɔkɔkɔkɔ 'cɪcɪ 'amɪ. 'Be Nyɔsua 'ɔɔ 'nyie 'a 'ia -gu 'a pala sɔ; 'ii kányɪ anyɪ 'amɪ bubɔdɛɛ -gba -a nu. ¹⁰'Be 'kɔkɔkɔkɔkɔ Nyɔsua -nyɛɛa' nɪ, 'u -nyɛɛ nunugbia 'cɪ-cɪkɔkɔ fala 'lɪmlɪwu 'nyufɔ mɪ. 'Ia 'kɔkɔkɔkɔ 'na. -Maa 'plälä kua' -pɪa 'kɔkɔkɔkɔ fala jājä 'nyufɔ 'wu. ¹¹'Ba 'jä diili 'u nröröa' 'ana fugba 'lɪ Nyɔsua 'klɪ: 'a 'bata 'mufag-bia nunuku, 'anyɪ -plɪ -a 'nyüglö. 'A 'bata 'ana 'nyɪɪa 'lɪmlɪbabaku, 'cre, ŋale, 'ana pɛ 'sosowu 'amä 'mɪ 'jä, 'ana fumöku, -balua 'pɔɔkɔkɔ 'tu! 'A srara 'ana nunugbia 'fɔa 'mɪ 'sɪɪ 'anyɪa' 'ia wiilia 'mɪ bā.

¹²'Ii kányɪ, 'n -jɪjraa' 'amɪ 'wu nɪ, -mää nyɔɔ nua' -balu -a, 'aie 'ɔ 'ü nua' -balu -gba -a -gu -a. 'N -jɪjra 'amɪ 'wu 'kä 'sɪɪ 'a fumöa' ana -gu nɪ, 'imä 'saabä 'ana -tɔɔɔ nyra Nyɔsuaa 'klɪ. ¹³'A 'ia -gu 'ana 'klülɪpa-paku 'pa amɪ 'klü 'lɪ; -maa Titē dɔɔ nya 'jrara 'ɔɔɔ ana 'klü, 'be 'a 'jrara 'ɔa 'klü -gböosa. ¹⁴'Be ama 'daa 'a kä 'mɪ dɔɔ 'wu 'ɔa 'klɪ nɪ, 'inyɪ 'mɪ 'nyüsü 'wu -a kä. -Maa 'sɪɪ a -gbala 'amɪ 'cɪcasa 'taun a 'fɔ 'lɪ nɪ, 'asɪ 'mufagbili a -gbalaa' bla Titē 'ana -gu bā 'cɪcasa. ¹⁵'ɔma 'pa 'ana 'lɪträäräku -gä nyra 'sɪɪ 'a 'kuɛɛa' 'lɪ 'ɔɔ 'lɪträäräsa nɪ, 'a -plɪ 'ana -wawaku 'paplagälɪ 'ɔa pleklɪ. ¹⁶'Ii kányɪ 'i kä 'mɪ dɔɔ 'wu, 'be 'n jresaa 'n 'mɛɛ -a toro 'amɪ pɛ wiia 'fɔa 'mɪ.

'PUABLANYŪŪA -GBAJJIKU

8.1-9.15

'Sɪɪ 'ümäa' 'klɪbabadiia 'cɪcasaa 'kplakplaku nu

8 'Na -wlajü 'amɪ, a 'bata 'ba jre 'sɪɪ Nyɔsua sraraa' 'ɔa -gbinanaku 'cɛculu bää' Masedoanëa -tutu -gälɪ. ²'Ü 'jä -sɪa 'kɔkɔmɛɛ, -maa dɔɔ 'si 'üün 'klɪ -be -bakää 'ü bā 'pua 'lɪ -gböosa 'ü jɪ nyüü -gba 'mufasa. ³Wiili 'n 'jäa' 'tasɪɪ 'ii 'n -gbala 'amɪ, dɛɛɛ 'ü 'klaaa' 'ɛɛ 'ü -nyɪ, 'ünya -si 'numɪ 'lɪ -gba. Wiili 'üa pɛ 'bataa' 'ii 'ü nu. ⁴'Ü bibie amɪ -gböosa a 'pɔɔ 'üa ni -gälɪ amä 'iin nyɔsuaanyünanyüü -nyɪ †. ⁵-Be wiili ana pɛ bā 'a' -gba, -mää -plɪa 'doo 'ünyɪ 'blörö, -maa 'ü -nyɪ -käɪ 'üa nyüfē 'Pläkänɔɔ 'ünya 'mä amɪ 'üa nyüfē -nyɪ, 'sɪɪ Nyɔsua 'bataa'. ⁶'A 'ia -gu a bibie Titē -taa 'mufawiili bää' möliia 'klɪbabaku 'ɔnya 'a kä cɛɛ nɪ, 'ɔ 'wlara 'iin 'ana -nyɛɛ.

⁷'A -sɔɔɔwɔ wii 'kɔkɔmɛa 'mɪ: nyɔsuapletoroku 'lɪ, 'papawii 'lɪ, wiijjɛreku 'lɪ, 'sɪɪ 'a fumöa' wiia 'fɔa 'mɪ, nyra 'sɪɪ 'a -waa' amɪ. 'Sɪɪ 'a -sɔɔɔa' 'wu 'ia 'fɔɔa 'mɪ nɪ, 'ba -sɔɔɔwɔ bɪa 'ia 'mɪnɔnɔkɔkɔ 'lɪ. ⁸-Mää 'klɪ 'nyɪ ku 'amɪ, -maa ama 'pa 'sɪɪ -mülü fumöa' 'üa diik-lɪbabakua -gä nɪ, 'ana -wawakua 'cɪcasa 'n 'bata 'mä 'jä. ⁹'A jre ana 'Pläkänɔɔ Jesu 'Kriisäa -gbinanaku: 'sɪɪ 'ɔ jɪ kää' 'bɔ, -maa 'ana -gu 'ɔnya nrörö 'ɔa nyufa 'puablanyüü 'lɪ 'kä 'ɔa 'pua 'lɪ 'ɔmä 'amɪ 'bɔ jrörö. ¹⁰Wiili 'n boboa' -taa wiili kua' -pɪa -gu 'ii 'n -gbala 'amɪ: -sulɔ -si kää' nɪ, -mää 'amɔ -käɪ 'nyɪ dii 'saa? -Be -mää diisasakua 'doo -a, -mää 'amɔ -käɪ 'ia nunukua 'tu 'nyɪ 'bla? ¹¹'Ii kányɪ, 'ba 'wlara 'iin dotro. -Be 'sɪɪ 'a fumöa' 'ia nunukua -gu nɪ, 'a 'mɛɛ 'ɔ 'amä bɪa 'iin dɛɪbɪa, dɛɛɛ -moloo 'mɛɛa' 'ɔ -nyɪ 'ɛɛn. ¹²'Be 'ia 'tu ma bälɪ nɪ, dɛɛɛ nyɔɔ 'mɛɛa' -be 'ɔ -nyɛɛa' 'ɛɛ Nyɔsua tɛklɪ, -maa -mää dɛɛɛ nyɔɔ 'nyɪa' 'klaa 'ɔnyɪ tɛklɪ. ¹³-Mää 'ba jɪ -mölöo -gba -be 'pua 'mä 'amɪ 'bla -a. -Maa wiili 'i bää' nɪ, i 'mumɪɪɪ: -be 'saarɪ 'a 'klaa 'kɔkɔmɛ nɪ, 'a 'mɛɛ 'amä -mülü 'nyɪa' dɛɛ kä -nyɪ. ¹⁴'Ama nu 'saa nɪ, -sɪɪlɪ kä 'mɪ 'a -nëmää' dɛɛ 'klaa nɪ, dɛɛɛ bää' 'üa nia -gälɪ nɪ, 'ünya 'iin nua 'kä 'ünya 'amɪ -gbaji. 'Ia 'taun 'lɪ nɪ, 'inya 'lɪmum-ɛɛa.

¹⁵'Sɪɪ 'i -jɪjraa' bɪa:

Nyüülü 'bütoa' 'kɔkɔmɛ 'nyɪ 'kɔkɔmɛ -a 'jä, -be 'ünyɪa' 'kɔkɔmɛ 'büto nɪ, dɛɛ 'nyɪ 'üün -a 'maku ††. ¹⁶'A 'trɛ Nyɔsualɔ -tua' fumöku 'doolu Titē pleklɪ 'ana -gu. ¹⁷Titē 'nyiere wiili a 'betrea' 'ɔɔ 'lɪ, 'ɔ fumö 'ia -gu -gböosa, 'ɔa 'mɪlɔ sɔwɔ 'ɔnya mi 'ana -nyɛɛ. ¹⁸Anyä 'ma 'ɔa -gba ana -wlaju 'doo 'kä; 'cɛcɪnyüüa 'fɔ 'paa 'ɔa 'cɪ-canyɪ, 'be 'ɔ 'saa 'mufasa 'Mufagogo. ¹⁹'Pɪɪgälɪ nɪ, 'cɛcɪ nya 'balɪ 'ɔɔ 'ɔmä amɪ fala amä diili 'ü 'babaa' 'klɪ fa. Wiili a nöa' 'Pläkänɔɔ 'mugbɛa 'nyɪɪklɪa -gu a nö

† Röményüü 15.26 †† Egésɔɔdē 16.18

'iml. A nöa' 'iin ni, ana † 'mufa ple a srara. ²⁰ Ana 'mugbe 'nyie amä 'iin nu, nycw -pl aml -sre 'klbabamölli 'kōkōmle a 'klaaa' 'ia -gu. ²¹ Wiili 'naa' 'ii a 'bata. -Mää 'Pläkänycw 'dooa 'klua -gu -a, -maa nyüüa 'klui bia. ²² A -tu 'üa -gba ana -wlaju a toro 'cw plē -gböösa. A -käti anyä tel 'cw, -maa 'cw srara 'srl 'cw fumöa' 'plu-plu. 'Da fumöku 'a -gält 'papla -mlat, 'be 'cw toro 'am plē -gböösa. ²³ Titel ni, 'cw bā 'na 'wunyerenyw -be 'cw bā bia 'na 'jrupa 'wu -fēēēē nycw 'ana -gu. Ana -wlaju -mülü ni, 'üü bā 'cēcua bōbōnyüü, -be 'jrupalä 'ü -fēēēā' ni, 'Kriisēa 'wliklbuabuakua -gu 'ü nö 'iml. ²⁴ 'Ii kānyri, 'ba srara 'üün 'srl 'a -wawlaa' 'cēcua 'ml, 'ümä 'saa jre ama -gbalt 'ana -gu ni, 'inyi -gbagble -a bā.

Diia 'klbabakua -cw -moloo

9 Dēēēē bāa' möliili 'bablaa' 'kl Nyysuaa 'nyü-nanyüüa -gbajjikua -gu ni, 'n -kanyi kä -a kä 'mä 'am 'wujjra, ² 'be 'n jre 'iml, wiili a 'daa 'ii 'a nö. 'A kä 'm dōru 'wu, 'n -gbala 'num Masedoanēa 'cēcnyüü -maa: «Akaiia 'cēcnyüü, 'bala -sulo -sia', 'ü -ēlere 'ümä 'üa ni 'sa.» 'Ana fumöku 'jrara 'üa -tōrupwa nyüü 'kōkōmle 'klü. ³ -Maa ana -wlaju kua' -pl 'n bla' 'ana -nyēē ni, 'ba srara 'üün 'kasa 'srl 'a -ēlereā, 'kä 'srl 'n -gbalaa' 'üün -taa wiilia -gu -pl 'flēewu tō. ⁴ 'Ima 'nyl 'saa -a bā, -be Masedoanēa nyüü ma jara 'm 'ana -nyēē, -be 'ama -kaaŋlu -ēlere ni, plere a toroa' 'am nya ana 'nyüsü bāa -be 'inya bla 'ana 'nyüsü bā. ⁵ 'N boboa' 'iml ni, 'a 'ia -gu 'n bibie ana -wlaju lü, 'ü -ta am 'nyufw 'klōwru, 'ü ji 'am 'wlinōnrō diili 'a 'daa kaa' amāa' 'klbaba 'ia -gu. 'Ia 'tañ 'l, ama mi 't 'imä -plu bā, 'ii 'mä nyüü srara 'srl 'a -nyēēā' dōru -maa -mää 'klkusa -a.

⁶ 'Ba 'pa waklölä kua' -pl plē: nycw ma pla diijie ni, diijie 'cw 'baal; nycw ma pla 'kōkōmle ni, 'kōkōmle 'cw 'baal. ⁷ -Moloo ma bäl dēēēē 'cw plē 'daa 'ēē cw -nyl, 'inyi bā 'kōkōkōku nyra 'klü 'l; 'be nycw -nyēēā' dōru 'cw Nyysua -wa. ⁸ Nyysua kä 'klü 'cw 'mreē cw 'sie am -gbinanaku 'kl 'kä 'amä 'tañ a 'fw 'l diili 'a 'bataa' 'jä, amä wiili kä 'fw 'naa' nu, ⁹ 'srl 'i -jijraa':

'cw -pä 'cw 'cūcagbi, 'cw -nyl 'puablanyüü, 'cw 'klgägäku bā -plu 'tañ a 'fw 'l †.

¹⁰ Nyysual -nyēēā' papladii paplanyw -be 'cw -nyēēā' 'cw 'klfini jijre ni, 'cnya 'am papladii -nyl 'kä 'cnya 'ia tutudii -sümlö, -be 'cw 'ana plenanaku -gält 'papla.

¹¹ 'Ia 'tañ 'l ni, 'anya diia 'fw 'cw jia -be 'amä -nyl 'tañ a 'fw 'l, -be nyüü 'kōkōmle 'mä Nyysua 'treē diili 'a 'saa, i a faa' 'üün 'ia -gu. ¹² Diili 'a -nyēēā' ni, Nyysuaa 'nyü-nanyüü 'a jö -gba. 'A nöa' 'iml ni, dēēēē 'ünyl 'klaa, 'ēē 'a -nyēē 'üün, -be 'a 'jrara nyüü 'kōkōmle 'klü 'ümä Nyysua 'treē. ¹³ -Be i 'amāa' nu ni, 'ii -gbala nyüü 'srl 'a -trääräa' 'l Nyysua 'Kriisēa 'Mufagogo 'l 'kä 'kōkōmle nya Nyysua 'buala 'ia -gu, 'kä 'a nyra 'üün, nyra nyüü

'fw -pääa' 'ana 'bw, 'ia -gu. ¹⁴ 'Ünya 'am -waa -gböösa -be 'ünya 'ana 'wlii bibie, 'be Nyysua -nyl 'am 'cw -gbinanakulu kä -srl 'nyl' -pe. ¹⁵ Aba Nyysua 'buala 'cw -nylndēēē 'nyl' 'klpaplaa ne kä, 'ēē -gu!

'PÖLLE NINIA 'CW BÄ 'TASIRIA APOTRE

10.1-13.10

'Pöllē 'sasral 'jrupalä kä -gu Nyysua wea' 'cw

10 'Mw 'Pöllē, -mölöo ninia ama bā 'ana -tōrupw 'n pa sw 'na nunugbia 'ml, -maa ama tunlulu 'am deri ni, 'a -plu 'n -swcw. -Maa 'Kriisēa plebōblōku nyra 'cw -gbinanaku 'l 'n cere 'am 'iin: ² 'n bibie 'am, -srl 'l 'mäa' 'ana -tōrupw bā ni, 'a 'n nu 'iin 'nyl -pl 'wswcw 'na nunugbia 'ml. 'Be 'n jōa' nya -mölöo sraraa 'srl 'n -swcw 'wu 'na nunugbia 'ml; 'ü boboa' ni, 'jajea -gbi a nö, -maa -mää nyysuagbi -a. ³ -Yēē 'kasanyüü a bā, -maa -golulu a -fuüōa' ni, -mää nycw 'sa -a; ⁴ 'be ana tafudii 'nyl nycw nunudii -a bā, -maa Nyysua käl 'ia 'klü cw 'imä diili kä 'fw -swcw 'wu, imāa' 'cw 'kl 'nyüglö bublu †. ⁵ A totrol bobowli -gält, nyra 'l gba wiili kä 'fw -trääräa' 'l, i kaa' nyüü 'kl 'ü -pl Nyysua jre. A kala nycw bublu bobowlia 'fw deri, amä 'iin fa 'imä 'l 'Kriisē -träärä. ⁶ 'Ama bla 'Kriisēa 'lträäräku ni, a 'mreē a 'pōni diili kä 'fw 'nyl -trääräa' 'l Nyysua.

⁷ 'Srl 'a 'jäaa' dii 'wu 'as 'a 'kplaa 'iml. Nycw ma jresaa 'kasa 'Kriisēa cw 'cw bā ni, cw jresaa: ana 'mugbelü ni, 'Kriisēa nü a bā! ⁸ -Be -bakäa 'n -gbalt 'klülü 'Pläkänycw -nyl' am 'üa -gu ni, 'i -nēmä 'm 'nyüsü 'wu -a kä, 'be 'cw -nyl am 'iin amä 'am 'klülpa, -maa -mää 'ana nyysuaple -gbogblookua -gu -a. ⁹ 'Any bobo -maa -pōku 'n jaja 'am 'mä 'am ŋale 'blara. ¹⁰ 'Be -mölöo nö -maa: «'Da -pōku bākäl 'inya -swcw, -maa cw bā -plu ni, 'cw pa sw; 'cw 'papawii 'nyl -fē nyüüa plē -gba -a.» ¹¹ Nyysua nöa' 'saa cw 'paaa' wii ni, 'cw 'n -gbala: 'srl a -swcw 'wu ana -pōku 'ml 'tañ 'l a tunlulderi ni, 'as amä bā bā ana nunugbia 'ml ama 't 'ana -nyēē.

¹² A -nēmä 'num am -mülü kä 'mugbe 'paaa' 'üa -gä 'kl -a 'papla. Nyakadēēē 'ü nöa' -be 'ü nykaa' 'üa nyüfē ni, 'üa 'mugbe 'ü nyaka. -Mää mlüü -a? ¹³ -Maa amōku ni, anyl 'bata ana nyufaa 'bualaku -a, a -pl nyakadēē 'wusi. Nyysua jaa' am 'ana -nyēē ni, 'cw nyaka ana 'jrūpaa blöröfa, 'iibā ana nyakadēē. ¹⁴ 'A jia' 'ana -nyēē ni, anyl 'ään -gba -a -si, 'be amō -käti ja 'am 'Kriisēa 'Mufagogo. ¹⁵ Anyl -gbalt nyüü -mölöo 'jrūpaa -gu -a, 'i 'pl ana blöröfa -gält. -Maa a jresaa 'ana nyysuaple ma 'bua 'swcw ni, ana 'jrupalä a -fēēēēā' 'ana -nyēē nya bla 'buaa -gböösa. ¹⁶ -Be a 'bata amä bätelē tunlpa' am

† ana: Grēkē -kätipōku -midooa 'ml 'i -jijra: ana.

†† 'Librēpōku 112.9

‡ Grēkē -kätipōku -midooa 'ml 'i -jijra -tekl: A totrol bobowli -gält.

'lɔdɛrɪ nɪ, amä bɪa 'üa 'mlɪ 'Mufagogo fa, -bɛ anyɪ 'daa amä 'iin nu -bɛ amä nɔɔ -molooa 'jrupalä 'ç -fɛɛɛɛɛɛ 'lɪ 'lee nɪ, amä 'äa -gu 'lɔgba, 'sɪrɪ 'i -jɪjraa':

¹⁷ « Nɔɔ ma nɛmä 'lɔgba nɪ, ç -gbalɪ 'Pläkänɔɔ -gu.»

¹⁸ 'Ii känɔɔ, -mäa nɔɔ 'kɔɔ 'ç nyufa nɪ, -mäa 'ç 'nyɪ 'wusi, -maa -kɔɔ 'Pläkänɔɔ 'kɔɔ'.

'Pɔɔlɛ bā 'tasɪrɪa apotrɛ

11 'Ama nya ɪ 'nyie 'mä mlüü jie 'jrara ɪ nɪ, 'inya ɪ 'naa. 'Ba 'nyie! ² 'N kä 'ana wasä, -bɛ 'ia -wawakulu nɪ, Nɔɔsuaa -wawaku bäsaa; 'be duɔ 'doo 'n tɛɛ 'amɪ ç bā 'Kriisɛ; 'mä 'amɪ çn srara -beere 'ŋlɛkaplɔ -kaanɪua' nyɪɛru jre. ³ 'Sɪrɪ tɔɔ nua' -bɛ 'u nua' 'ua yru 'u -trɔɔ 'ç 'ɛvɛ nɪ, 'asɪ ŋalɛ 'blaa 'mɪ 'sɪrɪ 'ana bobowli ma 'kplaa 'kasa 'Kriisɛ † nɪ, 'i -pɪ kälɪ -sie. ⁴ 'Be nɔɔ ma ji çma -gbala 'amɪ -pasa Jesua -gä ima 'nyɪ -mɔɔ kää -gä a -gbalaa' 'amɪ -a bā, 'aie 'ama 'kuɛɛɪɪ -pasa -susu, uma 'nyɪ 'Nyüna -Susu bāa' 'amɪ 'lɪ -a bā, 'aie 'Mufagogolä 'a 'kuɛɛɛɛ 'lɪ -a bā, -bɛ 'ama po 'çmɪ 'nyakli nɪ, dɛrɪ 'a bā çn -gböosa.

⁵ -Maa dɛɛɛ kää mlɪ nyüülü 'ü 'daraa' apotrɛ kpakü -sia' 'mɪ 'wu 'nyɪ jä 'ɛmɪ 'wu -a! ⁶ -Bakää 'nyɪ wiipapaku jre nɪ, -mäa 'ii 'nyɪ bā 'nyɪ wii -a jre, anya srara 'amɪ 'iin wiili kää 'fɔɔ a nua' 'ia 'mlɪ.

⁷ -Ale, 'n 'böa' 'na nyufa 'klɪ -bɛ 'n 'jraraa' 'amɪ nɪ, 'i bubɔ? 'Taa 'lɪ 'n 'palaa' 'amɪ nɔɔsuaawii -gba, -bɛ 'nyɪa' 'daa 'ba 'pɛɛ 'mɪ, 'ia -gu? ⁸ 'N 'mɛɛ -a 'daa 'çɛɔ -mülü 'pɛɛɛɛ 'mɪ, 'uu 'n 'jie -bɛ 'n -fɛɛɛɛɛɛ 'ana -trɔɔɔɔ 'jrupa. ⁹ -Be 'taun 'lɪ 'n bā 'a' 'ana -nyɛɛ nɪ, dɛɛ 'nyɪ 'mɪ kälɪ -a bā ɪ -maa 'nyɪ 'ana -trɔɔɔɔ nɔɔ dɛɛ -a -sɛ, 'be -wɪajülü sɔɔa' Masedoanɛ †† 'üü ja 'mɪ diili 'makɪa' 'mɪ. 'Nyɪ 'bata 'bata -a 'mä 'amɪ 'wli ku; 'nyɪ 'bata 'iin -a 'pɔɔ! ¹⁰ 'Kriisɛ bāa' 'mɪ 'lɪ, 'ç 'çɪɔasa 'lɪ 'n -gbala 'amɪ: nɔɔ -nɛmä 'mɪ 'ia -gu 'klɪ -a ka -pɪ Akaiia -tutu -gälɪ. ¹¹ -A 'jä 'iin le? 'Nyɪ 'amɪ -a -waa, 'ia -gu? Nɔɔsua jre 'iin!

¹² Wiili 'n nöa', 'ia 'doo 'nɛmä nu, nyüülü bɔɔɔa' -tɔɔɔɔ ü nöa' a nyra 'üün bā dɛɛ 'dee 'jrupaa 'mlɪ nɪ, 'ü -pɪ 'çasɪ 'jä 'ü -pɪ -tɔɔɔɔ. ¹³ 'Ia 'samaa nyüülü nɪ, -gbagblɛ apotrɛ bäsaa. Nyüü -trɔɔɔɔ 'jrupafenyüü bäsaa, -bɛ 'ü nö 'Kriisɛa apotrɛ 'ü bā. ¹⁴ -Maa 'inyɪ plɛklɪkalawii -a bā, 'be Sataan a 'mugbɛ nrörö 'ç nyufa pöplö 'aanjɛ 'lɪ -o. ¹⁵ 'I -nɛmä ɪ nɔɔ plɛklɪ -a kala, -taa 'jrupafenyüülü ma -sisre diili 'naa' 'ia 'jrupafenyüü 'lɪ. -Maa 'ia bɪarafa 'wu nɪ, 'jrupalä 'ü -fɛa' 'ia 'kpa nya 'saraa.

-Sueɛ 'Pɔɔlɛ 'jāa'

¹⁶ 'Ii 'n 'paa 'sɔɔɔɔ: nɔɔ 'nɪ 'jä 'mɪ -beere mlüünyɔɔ. -Maa, üma bobo 'imɪ nɪ, 'ba 'nyie -a nu mlüügbi, -a bɔɔɔɔ bua 'na -tɔɔɔɔ jie! ¹⁷ Wiili 'nɛmäa' 'lɪsa nɪ, -mäa 'Pläkänɔɔ 'nyɪ 'iin 'pa; dɛɛɛ bāa' nɔɔɔa 'mugbɛa -gäpa-

† 'kplaa 'kasa 'Kriisɛ: GREEKÉ -kätɔɔɔɔ -mɔɔɔa 'mlɪ 'i -jɪjra: «'kplaa 'kasa nyra 'nyünasa †† MASEDOANÉ: GREESEÄ 'blɪa 'pɛ -mɔɔɔɔ -kätɪ 'nyɪ bäsaa.

pakulu nɪ, 'sɪrɪ nɔɔɔ paa' mlüü, 'asɪ 'mä bua 'na -tɔɔɔɔ bɔɔɔ. ¹⁸ 'Sɪrɪ 'kɔɔɔmlɛ bɔɔɔ 'üa -tɔɔɔɔ -pɪ -tutu -gälɪ, 'na 'mugbɛ 'nyaa bua 'na nu bɔɔɔɔ; ¹⁹ 'be 'amɔ 'jrea' wii, 'a po mlüünyüü 'nyakli dɔɔɔɔ! ²⁰ Nɔɔ ma 'kplaa 'amɪ -beere -goou, çma tara 'amɪ -gälɪ, çma 'ba 'amɪ diia 'fɔɔ kälɪ, çma 'nyɪ 'dara 'amɪ nyüü -a, -bɛ çma 'papa 'ana -glagbi -gba 'kpɛ nɪ, 'a 'nyiere 'ia 'fɔɔɔ 'klɪ 'la! ²¹ -Maa 'i bā 'nyüsü 'wu! 'Fuma a 'fuma -gböosa 'ia -gu a nö 'imɪ!

Saklanyɔɔ 'sa 'mä ç wiipa. Nɔɔ 'ma 'daa 'lɪ ç -gbaaa dɛɛɛ -gu nɪ, 'na 'mugbɛ 'nyaa 'iin nua bua. ²² Ebröönnyüü 'ü bā? 'Na 'mugbɛ juifenyɔɔ 'n bā. Israeelényüü 'ü bā? 'Na 'mugbɛ Israeelényɔɔ 'n bā. Abraamɛa 'jü 'ü bā? 'Na 'mugbɛ, Abraamɛa 'ju 'n bā. ²³ 'Kriisɛa 'jrupafenyüü 'ü bā? 'Nyaa 'üün wii -gba 'palaa -beere sakla 'kasa nɔɔ: 'n bā 'Kriisɛa 'jrupafenyɔɔ 'nyaa -si 'ümü 'wu. Üma -fejrupa nɪ, 'n -si 'ümü 'wu. 'N jre -jie 'nyaa -si 'ümü 'wu; diili 'ü 'kaklaa' 'mɪ 'nyɪ 'ia -täsasa -a bā. 'N 'ma jājā -gba 'kää 'nyaa -si 'ümü 'wu. ²⁴ Juifenyüü ka -gböö 'ünya -gbagba 'mɪ -gbalefi -gälɪ 'wu -glɔ -bɛ -pɔ -bɛ -uumɔɔ 'wu †. ²⁵ 'Ü ka tää 'ünya bɔɔɔɔ 'mɪ 'sɪsɪa; 'wu 'doo 'wu 'ünya 'kaklaa' 'mɪ 'tākɛ. 'Nyraa 'mɪ ka 'tanie 'lɪa -gbogblookua -gu tää, 'n ka 'doo 'nyaa 'prere 'nie 'klɪ ç -suwla -a -tɔɔ -gbiajru 'lɪ a -sɪrɪ jrā bua 'lɪ 'mɪ. ²⁶ Nyɪtugbabrea 'doo 'n mō: 'nie 'klɪ wii 'mɛɛ ɪ jrā 'mɪ -gälɪ, 'jejienyüü 'mɛɛ ü 'kplaa 'mɪ, 'na 'brea nyüü 'mɛɛ ü nu 'mɪ -gbi -gba, nyüülü 'nyɪa' juifɛ bā 'mɛɛ ü nu 'mɪ -gbi -gba, wiili -glaaa' 'mɪ bātāa 'mlɪ 'nyɪ 'iin jre -a jre, dɛɛɛ 'nyraa 'ɛɛn 'mäa' -aaga 'lɪ trara 'nyɪ 'ɛɛn jre -a jre, dɛɛɛ 'mäa' 'mɪ nu 'tanie 'lɪ 'nyɪ 'ɛɛn jre -a jre, wiili -gbagblɛ -wɪajü boboa' 'na -gu 'nyɪ 'iin jre -a jre. ²⁷ 'N -nyɪ 'na nyufa 'jrupa -sua 'mlɪ, 'kɔɔɔmlɛ 'wu 'nyɪ 'pi 'pi -a. -Gbɛka nyra 'mamlatu 'bla 'mɪ, -sɪrɪ -mɔɔɔ 'lɪ 'n pa sua 'klüa nu. 'N 'prere sɔɔ 'lɪ, -mäa 'kotu 'nyɪ kää. ²⁸ -Mää -sɪrɪ -mɔɔɔɔ -gä 'nyɪ 'pa, -sɪrɪ o -sɪrɪ wiili 'n boboa' 'çɛɔa 'fɔɔa -gu, 'iibā 'na -gblɛ 'n -gbötöa'. ²⁹ Nɔɔ 'plɛɛ 'fuma, -bɛ 'nyɪ 'fuma le? Nɔɔ 'plɛɛ blö -balu 'lɪ -bɛ 'inyɪ 'mɪ -gbapa -gböosa le?

³⁰ Ama nya -tɔɔɔɔ bɔɔɔ nɪ, diili sraraa' 'na 'fumaku nɪ, 'ia -gu 'nyaa -tɔɔɔɔ bɔɔɔ! ³¹ Nɔɔsualɔ bāa' 'Pläkänɔɔ Jesu 'Kriisɛa † Tu, ç 'bualaa' 'pɔɔɔpɔɔ, jre 'imɪ 'sɪrɪ 'nyɪa' -gbagblɛ kää. ³² 'N bā kää' Damasɛ † nɪ, 'kulu 'ü 'daraa' Aletasɛ, 'ç wii 'fɔɔa 'klɪ nɔɔ -tu 'sugla bātāa palafɛ mlɪ 'ümä 'mɪ 'kplaa. ³³ -Maa -kaka 'lɪ 'ü 'pa 'mɪ 'ünya kpasra 'ään 'bübli -gba 'ünya -srörö 'mɪ -pumɛmla 'lɪ 'ünya 'çere 'mɪ bātāa 'klɪklorodiia dɛrɪ. 'Asɪ 'n nu 'çaa kälɔgögöku.

Wiili Nɔɔsua jaa' 'Pɔɔlɛ 'nyü -gälɪ

12 'Mä -tɔɔɔɔ bɔɔɔ -ale? 'Fufledii. -Maa wiili 'Pläkänɔɔ jaa' 'mɪ 'nyügälɪ 'taun 'lɪ ç sraraa' 'mɪ

‡ Juifɛa -dɔ 'lɪ 'ünyɪ 'sɛpɛ nɔɔɔ sɛpɛ -a, -a ji 'ümä -glɔɔɔɔ -gba -si. 'Ü -pɪa' 'lɪ -gba -si nɪ -glɔ -bɛ -pɔ -bɛ -uumɔɔ 'lɪ 'ü 'blörö. †† 'Kriisɛ: -Taa -waklöölä 'nyɪ greeké kätɔɔɔɔ -mɔɔɔa 'mlɪ -a bā. †† DAMASÉ: Sɪriia bātāa kpakö. 'A -nyɛɛ 'Pɔɔlɛ -si -sɪ tää 'fɔɔɔɔ 'çnyaa 'mä 'çaa 'jrupa 'klɪsa.

'ka nyufa ni, 'ii 'nämä 'lusa. ²'N jre nycc 'doo bää' 'Kriisē 'li, 'ia -su -pu -su mlcc Nyccsua 'jrara 'cck 'jraraa -nyee cēla 'flca 'wli 'kli †, -be 'suru 'c bää' nycc 'asu 'c bā, 'aie 'ca -susu 'uu 'jrara, 'nyl 'iin jre -a jre, Nyccsua 'c jre 'iin. ³-Yee, 'n jresaa nyccck ni, -be 'suru 'c bää' nycc, 'asu 'c bā, 'aie 'ca -susu 'uu 'jrara, 'nyl 'iin jre -a jre, Nyccsua 'c jre 'iin. ⁴Nyccsua fa 'cck fa Paradiia †† 'ml, 'papawiili 'c 'nröröa' 'li 'cnyl 'li -a bla 'c 'sa 'iin 'li, 'ia papakua -gu; nycc 'nyl 'li -a bla 'cmä 'iin 'lusa. ⁵'Ia 'sama nyccck ni, 'nyaa -ccklu cckca 'ca -gu. -Maa ima 'daa 'na nē -gu ni, 'nyaa -ccklu cckca 'na 'fumakua -gu.

⁶-Be ama 'bata 'na 'mugbea -gäpapaku ni, 'nämä mlüü -a pa, 'ccasaa 'doo 'mä 'lusa. -Maa 'n blara 'iin 'li, nycc -pu 'ml 'jrara 'c -pu diili 'n nöa' nyra wiili 'n 'saalt 'wusi. ⁷Wiili Nyccsua sraraa' 'ml ibää' pleklkalawii ni, 'c -tu 'ml -su 'doo -gäl -beere 'büti 'jära 'na fugba -su 'li 'nyl -pu -gu 'luga. Sataan käl 'ε sc; 'cck Nyccsua -tu 'li 'cmä 'ml -su 'li tu 'nyl -pu 'luga. ⁸'N ka tää 'nyaa bibie 'Pläkänycck cck tuḡḡ 'ml 'li 'ia -suele deri. ⁹'Onya -gbala 'ml: «'Na -gbinanakulu 'n sraraa' -ml ni, 'u 'kpa -ml 'kä, 'a 'fumlaku 'li 'na 'klü crere 'wu -gböosa.» 'Ia -gu 'nyaa 'lugaa 'na 'fumlaku 'li, 'Kriisēa 'klü 'mä 'ml 'li ku. ¹⁰'A 'ia -gu 'fumaku, jejreku, 'dadaaku, -gbigbanunuku nyra -su, 'ia 'lc ma jrä 'ml -gäl 'Kriisēa -gu -be dcrc 'blaa 'ml. 'Be 'a 'taun 'li 'n 'fumaa', 'a -plu 'n -ccckcwu.

Dēle bää' 'Pcclēa -su Koreentänyüüa -gu

¹¹'N cckca 'na -ccklu ni, mlüünyccca 'sa 'n 'pawii, -maa 'amc 'tuto 'ml. 'Amc nēmä 'na -gä 'pa, -bakää 'nyl dēe bā ni, nyüülü 'daraa' 'ua nyüfē apotrē kpakü ni, 'nyl 'jä dēle kē 'ml 'ü -sia' 'ml 'wu -a. ¹²-Jää wiili sraraa' nyüü 'suru 'n bää' 'tasuru apotrē 'ii nrörö 'ana -nyee: pleblösa -suea 'ml, -saragbia tie, pleklkalawii, 'nyaa srara Nyccsuaa 'klü dii -midooa 'ml. ¹³Deplee 'n nu -plu 'ccnyüü -mölöoa -nyee 'i 'na -be 'nyl 'ana -nyee nrörö le? -Gblea 'doo 'nyl bā 'ana nē -gu. 'Ii kanyru, 'ii ma bubc ni, 'ba cere 'ml 'iin!

¹⁴'Ana -nyee 'mä 'ccckwu ji tää fa 'wu, 'nämä 'ccckwu -gble -a bā 'ana nē -gu, -mää 'ana 'blu 'nyl 'bata, -maa 'ana 'mugbe -tee 'n 'bata. 'Be -mää 'jü -nämä 'ua -gu -gunyüüa -gä 'pa. 'Üa -gugunyüü, 'üü kē 'ümä 'ua -gä 'pa. ¹⁵'Ii kanyru 'mccck ni, 'inya 'ml dcrc 'wu kää 'mä diia 'lc 'sa, 'palt 'na 'mugbea 'lc 'ana -gu. 'Asu 'n -waaa 'amc ni, 'na -wawaku 'bölökl 'ana plekl?

¹⁶'Sulu 'inyl bā, 'nyl -gble -a bā 'ana nē -gu. -Maa -mölöo nö yru 'n kē, 'uu 'n nu 'nyaa 'kuēe 'amc!

¹⁷Nyüülü 'n jaa' 'amc ni, 'n blc nycc cck ji 'amc dēe -se? ¹⁸'N 'jrara Titēa 'klü cck ji 'ana -nyee, 'cck -be -wlajulu 'a jrea'. Titē -se 'amc dēe? 'Nyufc 'doolu 'nyraa 'cck faa' -mää 'ua nunugbi 'doo anyl 'klaa?

† cēla 'flca 'wli 'kli: Greekēwii nö «täaa ne ce». †† PARADII: Paradii nyra waklölä bää' «cēla 'flca 'wli 'kli», 'ia 'flcu ni, -pu 'doo 'wu bäsaa.

¹⁹'Ana ple nuna sököö ana 'wllia wii a ji 'pa? Nyccsuaa 'klui a 'pala wii, 'Kriisēa 'nyru 'li. 'Na nyüü 'amc, 'ana nyccsuaple 'mä 'wusccck 'ia -gu a nö 'ia 'flcu. ²⁰Nale 'bla 'ml 'nyl -pu 'ana -nyee jikal mi -be 'nyl -pu 'amc 'klälä 'nyl 'bataa' a 'ml jrä; 'ana 'mugbe -pu 'ml 'jä -pasasa 'suru 'anyla' bobo. Nale 'blaa 'ml 'nyl -pu 'ana -nyee -taa wiili kua' -pu jrä: -topoku, wasä, 'cre, -gbakekleku, -jejreku, -gbagble, bubcwii 'papaku nyra 'lucaklaku. ²¹Nale 'blaa 'ml 'nyl -pu 'c -be Nyccsua -pu 'ml 'nyüsü 'blara 'ana 'klui, 'nyl -pu 'wu nyüülü nua' -balu -be ünyla' 'ua bubcgbia -gu fio, 'ua -sagbili Nyccsua 'nyl 'bataa', -be 'ü kää' nunugbili plaa' -fre 'li, 'ua -gu.

'Pcclēa -gälblöröc nyra 'trcu

13 'A tääfawu 'nämä 'ana -nyee ji. «Wiia 'lc ma nēmä 'bölö ni, 'i kē 'imä nyüü 'ccck 'aie nyüü täaa ml ja ‡.» ²Ü nu kää' -balu nyra -mülüa 'lc, 'nya kē 'amc -gbala, -be 'n -kanyla' 'ana -nyee bā ni, 'ia -gu 'n -jyra -be 'n -gbala 'amc 'iin; 'suru 'n -gba kää' 'taunl 'n ji kää' 'ccckfa 'wu 'ana -nyee. Nuna ni: ama 'blöo ama ji ni, 'nämä 'amc -gba -a 'brere. ³'Be a 'bata 'amä 'suru 'suru 'Kriisē 'paa 'na ml wii -be 'n 'paaa' 'iin. 'Cnyl 'fuma -a 'fuma 'ana nunugbia 'kl, -maa 'ca 'klü 'c srara 'amc. ⁴-Yee, 'ca 'fumakua -gu 'c järe kua 'kl, -maa 'c bäl Nyccsuaa 'klüa 'nyrukl. Ana 'mugbe a nyra 'cck bää' 'doo ni, a 'fuma bla, -maa Nyccsua 'klüa 'nyrukl ni, a nyra 'cck nya 'lbbā ana nunugbia 'ml 'ana 'pel.

⁵'Ba 'bete 'ana nyüfē ima 'daa nyccsuapletoronyüü 'a bäl -Beeredē 'a jre 'iin 'suru Jesu 'Kriisē bää' 'amc 'li, -mää 'su 'inyl bā? 'Ama 'nyl 'cck ple -a toro 'iibā -söö. ⁶'N jresaa, 'anya 'iin jrea 'suru amcck anyla' ana apotrēa 'jrupa wala. ⁷-Maa 'n † bibie Nyccsua 'a -kapl dēle bubca' nu. -Mää 'kē amä 'amc srara 'suru a kää' -gä, -mää 'imc -a. Wiili kē 'lc a 'bataa' ni, 'iibā 'ba nu 'cccgbi, -bakää ama bobo -maa a wala. ⁸'Be anyl 'li -a bla amä Nyccsuaa 'cc-casa 'kl ka; dēle a kää' amää' nu ni, a -fe 'jrupa 'cc-casa 'mä 'klccck mi. ⁹Amcck ni, 'i kē amc dcrc 'wu ama 'fuma, 'amc 'ba -ccckcwu. 'A wiili kē Nyccsua a bibiea': 'ba -jre! ¹⁰'A 'ia -gu 'n -ka tuḡḡlderu -be 'n -jyra 'amc 'wu, 'nyl -pu 'amc -gba 'c -be 'nyl -pu 'wusccck. -Mää 'ana bubckua -gu 'Pläkänycck 'nyl 'ml 'kamaku 'nyl, 'c -nyl 'ml 'uun 'mä 'amc 'wusccck -gböosa.

-Gälblörö 'trcu

¹¹'Na -wlajü 'amc 'a blö 'n blö c. 'Ba bā dcrc 'li. 'Ba -nyugla 'ana 'klä 'kē. 'Ba 'paplakl 'li. 'Ba 'nönrowli. Abia fugalflerēku bā 'ana -ccckcu. 'Ia 'taun 'li Nyccsuallc bää' -wawaku, 'c bää' fugalflerēku ni, 'cnya 'amc deri bää. ¹²'Ba -gbegbre -wlajüsa. Nyccsuaa 'nyünanyüüa 'lc 'tree 'amc ‡.

‡ Deteronccckmä 19.15 †† 'n: Greekē -kätpccck -midooa 'ml 'i -jyra: a †† Nyccsuaa 'nyünanyüüa 'lc 'tree 'amc: Greekē kätpccck -midooa 'ml -taa waklüülü (12) -jyra waklüü (13) -wäl.

¹³ Abia 'Pläkänyc̣ Jesu 'Kriisēa -gbinanaku, Nyc̣suaa
-wawaku nyra 'Nyüna -Susulu -maaa' amɪ bā 'amɪ dɛɾɪ.
'Asɪ i bā †!

† 'Asɪ i bā: -Taa waklūülü 'nyɪ grɛɛkē -kätɪɾɔɔki -mɪdooa 'mɪ -a bā,
-bɛ -taa waklūü (13) bā waklūü (14) -gäɪ.

GALAATĒNYÜÜ

-ԲՃԿՈՒԱ 'ՄԼԻԱ ՎԻԻ

'ՔՃԼԵ 'ՏՐԻ 'ՇԵՇՆՅԵԿԱ -Galaatēa bātē 'kōkōmlē -gālū 'kă (Akētē 16.6 nyra 18.23). 'A Galaatē 'ū 'dara -mlatū Turēkii. -Maa 'taɪnl 'ՔՃԼԵ ՏՃԱ' 'ia -tutu -gālū, 'k 'nu 'sɪrɪ juifē -mōlōō mia' 'ca -pi -gālū 'kɪkɪplaku -mɪdoo 'kɪlɪara. 'Ü -gbala nyüü 'sɪrɪ 'ՔՃԼԵ 'nyɪa' 'cɪca apotrē -bă. 'Ia nyüülüa 'kɪkɪplaku bā: nyɪsuaanyüülü 'nyɪa' juifē bā kă 'ümă juifēa -dɔ 'lɪträärä. 'Ü kă 'ümă 'bölō. Wiili 'ü -tua' 'l, 'ՔՃԼԵ nɪnɪa 'i nyra 'tasɪrɪaa Jesu 'Kriisēa 'Mufagogo 'nyɪ dɛɛ 'dee -a bā. 'I -tɪtɪ -Galaatēa 'çɛçnyüü -geeidɛɛ 'l. 'Tainl 'k 'nu' 'nyɪa jresaa 'sɪrɪ Efesēbātāa 'çɛçɪ möa' 'ca 'nyüamlɪjraranyüüa wii 'klɪnyiere nɪ, 'nyɪa -jɪjra -taa -բՃԿՈՒԱ 'l, Galaatēa 'çɛçnyüü 'mä 'Mufagogo 'dōō jre.

-jāsɪ -բՃԿՈՒԱ 'totroa' 'kl:

'ՔՃԼԵ bā 'cɪca apotrē

Nyɪsua 'bal 'ՔՃԼԵ 'çmä apotrē bā

'Mufagogolä 'ՔՃԼԵ 'saa' 'l

'Kriisē 'ba amɪ -dɔa -geeidɛɛ 'l; Nyɪsuaa -Susu 'tiere amɪ

'ՔՃԼԵ -gālɪblörōtɔ nyra 'trɔru

'ՔՃԼԵ ԲÄ 'CICA APOTRĒ

1.1-10

'Trɔru

1 'ԿԿ 'ՔՃԼԵ, 'k bāa' apotrē †, 'kɔkɔ -jɪjra 'amɪ 'wu. -Mää nyüü, 'aiɛ nyɪa 'nyɪ 'mɪ apotrē 'lɪnrörō, -maa Jesu 'Kriisē nyra Nyɪsual bāa' Tu, 'k 'bāa' 'kɔkɔ jājānyüüa -tɔrɔtɔ, 'ü nrörō 'mɪ apotrē 'l. 2 'ԿԿ -bɛ -wɪajɪlɪ 'kă 'fɔ bāa' -tɛ, amɪ -jɪjra 'amɪ 'wu, 'amɪ 'çɛçulu bāa' Galaatēa -tutu -gālū, a 'trɛɛ 'amɪ ††. 3 Abɪa Nyɪsual bāa' Tu nyra ana 'Pläkānyɪa Jesu 'Kriisēa -gbinanaku nyra pɛgālɪflɛrɛku bā 'amɪ -gālū. 4 'Kriisēl 'saa' 'ca 'klä ana -balua -gu, 'çmä amɪ -taa bɔbɔplälä kua' -pɪa 'klü ml 'ba, 'sɪrɪ ana Nyɪsual bāa' Tu 'bataa'. 5 Abɪa 'ca 'nyɪrɪ 'buala 'wɪɪklɪ 'plɔɔplɔɔa -gu. 'Asɪ i bā!

'Mufagogo bā 'dōō

6 'I kala 'mɪ plɛklɪ 'kă 'amä -plu Nyɪsual werea' 'amɪ 'Kriisēa -gbinanaku 'l 'lɪgālɪtɔrɔ, -bɛ 'amä 'l 'Mufagogo -mōlōō -träärä ‡. 7 -Mää 'kă 'Mufagogo -mōlōō bāl,

† APOTRĒ: 'Ia -gbaa bā «Jesua bɔbɔkɔnyɪa». Tɛ bɪa -բՃԿՈՒԱ bɪarafa 'wu. †† Akētē 16.6 ‡ Nyüülü 'saa 'mufagogolä kă -gä a 'paaa' -tɛ nɪ, 'mufagogolä 'paaa' 'Kriisēa -gä 'ää -tɛɛ 'ü 'saa. -Maa 'ää 'ml 'ü nɪnɪa abɪa nyüü -trääräl. Moissēa -dɔlɔ bāa': sɪrii 'böböku, nyüülü 'nyɪa' juifē bā 'üa 'lɪdɛrɪ tɪnjɔku.

-maa nyüü bāl, 'üü 'çakla 'amɪ 'l -bɛ 'ü 'bata 'ümä 'l 'Mufagogolä 'paaa' 'Kriisēa -gä -gālɪtɔtɔ. 8 -Bakää 'i 'nɪ bā amɪ, 'aiɛ 'i 'nɪ bā 'aanjē 'ca' çɛɪ, 'ia nyɪa ma 'saralɪ 'amɪ 'Mufagogo -mōlōō, ima 'nyɪ ä a -gbalaa' 'amɪ -a bā, abɪa Nyɪsua busu 'çmɪ! 9 Wiili a -gbalaa' -plu 'amɪ, 'ii 'n -gbala 'çɔɔwɔ 'amɪ: nyɪa ma 'saralɪ 'amɪ 'Mufagogo -mōlōō, ima 'nyɪ -mälä 'a 'nyiere' 'klɪ -a bā, abɪa Nyɪsua busu 'çmɪ!

10 'N nöa' 'saa 'n 'paaa' wii nɪ, nyüü 'mä 'mɪ 'bualaa, -maa Nyɪsua? 'Mä nyüü 'tu kă, -ale -maa Nyɪsuaa? Ama 'bata 'l 'kă nyüü 'mä 'mɪ -wa nɪ, 'nēmä 'l 'Kriisēa -geeɪ -a bā.

NYCSUA 'BALL 'ՔՃԼԵ 'ÇMÄ APOTRĒ BÄ

1.11-2.21

'Sɪrɪ 'ՔՃԼԵ nua' Apotrēa bābäku

11 'Amɪ 'n -gbala, 'na -wɪajɪ 'amɪ: 'Mufagogolä 'n 'saa' 'amɪ nɪ, 'nyɪ 'ään nyɪa ml -a 'ba. 12 'Be -mää nyɪa 'nyɪ 'mɪ 'iin -gbala, -mää 'kɔkɔ 'nyɪ 'mɪ 'iin 'kɪɪa. -Maa Nyɪsua 'çɔ çrara 'mɪ Jesu 'Kriisē ††.

13 'Ana 'mugbɛ 'nu 'sɪrɪ 'na -gbɪ ma bā kää' 'taɪn 'l 'maa paa' juifēçɛɪ. 'A 'nu 'sɪrɪ 'maa nöa' Nyɪsuaa 'çɛçɪ -gbɪgbā, 'ɛ -pɪa' -fāl bā. 14 -Bɛ 'na -mōlōō juifēa -tɔrɔtɔ

†† Tɛ Akētē 9.3-6

Galaatēnyüü 1.16

‘mכּ ma fumö, ‘mכּ ma -träärärlt juifëcëcl -gböösa, ‘mכּ ma -träärärlt ana tuua -dɔ †. 15 -Maa ‘n -ka bā ‘na ‘yioa ‘mlt Nycsua nya ‘bal ‘ml, ‘cnya were ‘mu ‘ca -gbinanaku ‘l. ‘Tain ‘l ‘c -waa’ 16 ‘cnya srara ‘ml ‘ca ‘Ju ‘mä ‘ca -gä ‘pa nyүүлү ‘nyla’ juifë bā, ‘üa -nyee. Mi ‘n mi dotro, ‘nyl nycɔ ‘wligba -a fa †† ‘cmä ‘ml -כּכּ ‘lpa ‡. 17 ‘Nyl bia nyүүлү -käti bāa’ apotrë ü bāa’ Jerusaleemë ‘jäkal -a mi. Araabëa ‘bre ‘n mi dotro ‘nyaa ‘patä ‘nyaa ‘blöö Damasë derl.

18 ‘I -sia’ -st tää ‘fɔwu nɪ, ‘nyaa mi Jerusaleemë Piëerë †† jrekalu. ‘N -si ‘ca -nyee jrüü -pu jrüü -gböö. 19 ‘Nyl ‘l apotrë -moloo -a ‘jära, ima ‘nyl ‘Pläkänycɔɔ -wlaɟu Jaakë -a bā ††. 20 Wiili kä ‘fɔ ‘n -jɟraa’ amɪ ‘wu nɪ, Nycsuua ‘nyrɪkl ‘inyl -gbagble -a bā. 21 ‘I -sia’ nɪ, ‘nyaa mi Sirii nyra Silisiia -tutu -gäl. 22 ‘Ceculo bāa’ Judee, u bāa’ ‘Kriisë ‘l nɪ, ‘ü -kaapɔ ‘ml ‘jä. 23 ‘Ü ‘nu -maa: «Nycɔɔ ma nöa’ amɪ -gbigba, כּכּ ‘saa -mlatɪ ‘Mufagogolä kä -gu ‘ca ma ‘baaa’ ‘cecu ‘pläa ‘ml.» 24 ‘Ia -gu ‘ü ‘buala Nycsuua ‘nyrɪ.

‘Pɔɔlë mi Jerusaleemëa ‘cëcua ‘wlikla nyüü ‘jäkal

2 -St -pu -st mlכּ -sia’ nɪ, ‘nyaa ‘blöö Jerusaleemë derl; ‘mכּ, Banabasë nyra Titë †††, 2 Nycsua srara ‘ml wii, ‘ia -gu ‘n mi ‘l. ‘N ‘ca’ nɪ, nyүүлү bāa’ ‘cëcla ‘wlikl, ‘üa ‘kɔɔ nyra ‘üün detë. ‘Mufagogolä ‘n ‘saa’ nyүүлү ‘nyla’ juifë bāa -tɔɔɔ nɪ, ‘nyaa ‘saral ‘ämɪ ‘nyaa -gbala ‘üün. ‘Na fufɔɔɔ ‘n fɔɔ’ nɪ, ‘aie u ‘nyaaa’ fɔ nɪ, ‘u -pl ‘fleeu tɔ. 3 Titë ‘nyraa ‘cɔɔ mia’ nɪ, greekënyɔɔ ‘ca bā, -maa ‘ünyl ‘numɪ ‘cɔɔ ‘yagba -a ‘yagba ‘cmä ‘bölö. 4 -Be ‘ia ‘fɔɔ kua’ -pl nɪ, ‘a -gbagblewɟülü palaa’ ana -tɔɔɔ ††, ‘üü nu ‘imɪ. Yrusa ‘ü pre amɪ derl, ‘ümä ‘iin ‘jä ‘sɔɔ a -kanyla’ -goou bā Jesu ‘Kriisë ‘l. ‘Be ‘ü ‘bata ‘ümä amɪ -dɔɔ -goou ‘lunrörö. 5 -Maa anyl ‘üün ‘casɪ -a -nyl ‘plɔɔ, ‘kä ‘Mufagogolä bāa’ ‘cɔɔ casa, ‘ämä ‘ana -tɔɔɔ tɔɔɔ. 6 Nyүүлү ‘ü ‘daraa’ ‘cëcnyüü kpaku bā l -plɔ. ‘Sɔɔ ‘ünyl bā, -mää ‘na wii -a, Nycsua ‘nyl -gbasa nyüü ‘l -a. ‘Ia nycɔ ‘doo ‘nyl ‘l wii -gäl -a tu. 7 ‘Ü jre ‘iin ‘sɔɔ Nycsua blaa’ ‘ml -a mi nyүүлү ‘nyla’ ‘bölö † ‘üa -tɔɔɔ -a ‘saral ‘Mufagogo, ‘sɔɔ ‘ca blɔ kaa’ Piëerë nyүүлү ‘böläa’ †† ‘üa -nyee. 8 ‘Be cɔ nröröa’ Piëerë nyүүлү ‘böläa’ apotrë ††† ‘l nɪ, כּכּ nrörö bla ‘ml nyүүлү ‘nyla’ juifë bā ‘üa apotrë ‘l. 9 Jaakë, -be Sefasë †† nyra Jaan, ü ‘üü ‘daraa’ ‘cɔɔnyüü kpakü nɪ, ‘ü ‘järaa’ Nycsuua ‘daru ‘na ‘jrupaa ‘ml nɪ, ‘dari ‘ü to amɪ ‘kl, ‘ünya ‘kuere amɪ, ‘mכּ -be Banabasë. A nönröa’ ‘wli nɪ, amɔ nëmä -mülü ‘nyla’ juifë bā ‘üa ‘pelɪ mi, -be ‘üü mö nyүүлү ‘böläa’ ‘üa

† Akëtë 8.3; 22.3-5; 26.9-11 †† Greekëwii ‘l ‘ü nö: «nyl ‘jaje nyra -toru † Akëtë 9.3-6; 22.6-10; 26.13-18 Esaii 49.1 Jeremii 1.5 †† Piëerë: Greekë kätɔɔɔkl -mɪdooa ‘ml ‘i -jɟra: Sefasë. †† Galaatënyüü 2.9; Akëtë 15.13 ††† -Möläa plee nɪ, ‘a ‘taun ‘l ‘Pɔɔlë mia’ ‘üün ‘jäkal nɪ, ‘ia ‘taun ‘l (Akëtë 11.27-30 Akëtë 15.2 ††† Galaatënyüü 1.7 † NYүүлү ‘NYLA’ ‘BÖLÖ: ‘Ia -gbaa bā: nyүүлү ‘nyla’ juifë bā. †† NYүүлү ‘BÖLÖA’: Juifënyüü bäsaa. ††† NYүүлү ‘BÖLÖA’ APOTRË †† SEFASË: ‘A Piëerë ‘dool כּכּ bā Sefasë.

-nyee. 10 Wiili kä ‘doo ‘ü -gbalaa’ amɪ nɪ, anyl -trɔ ‘puablanyüüa -gä. ‘Iili nɪ, ‘i ‘n nu ‘iin dɔɔɔ ††.

‘Pɔɔlë ‘daraa’ Piëerë Anticɔsëbätä

11 -Maa ‘taun ‘l Piëerë †† jia’ Anticɔsë nɪ ††, nyüüa ‘fɔɔ ‘klɔɔ, ‘nyl ‘cɔɔ -gäl -a ‘nyiere; ‘be ‘cnyl -gä -a kä. 12 ‘N -gbaa’ ‘iin nɪ, כּכּ -be ‘cëcnyүүлү ‘nyla’ juifë bā ma tara ‘wu. -Maa ‘ca ‘jäa’ nyүүлү Jaakë blaa’ -be ‘ü jia’ nɪ, ‘cnya sɔ ‘üa -tɔɔɔɔ ‘cnya tɔɔɔɔ ‘üün derl. ‘Cëcnyүүлү nöa’ abɪa nycɔ ‘bölö, ‘üa ɟale ‘blaa ‘cɔɔ. 13 Wiili ‘ca nua’, ‘ia -gu juifë -mülü nya ‘nu bla ‘imɪ. Banabasëa ‘mugbe nya blö bla ‘üa yrugbilä ‘ml. 14 -Maa ‘n jrea’ ‘saa ‘Mufagogolä bāa’ ‘cɔɔ casa -mää ‘ünyl ‘nyee -gäl nɪ, nyüüa ‘fɔɔ ‘kl ‘nyaa -gbala Piëerë †††: «-Mɔ bāa’ juifënyɔɔ, -ama nu nyүүлү ‘nyla’ juifënyüü bā ‘üa -gbi nɪ, deplëe kä -gu -baata ‘kɔɔ ‘ü nu juifëa ‘saa le?»

15 Amɔɔ nɪ, ‘ü -gua’ amɪ juifënyüü a bā. -Mää -balonyүүлү ‘nyla’ juifënyüü bā nɪ, -mää ‘üa -tɔɔɔɔ nyüü anyl bā †††. 16 -Be a jre ‘iin ‘sɔɔ -dɔɔ ‘luträräku ††† ‘nyl -gä ‘a amɪ ‘kl Nycsuua ‘klɔɔɔɔ. -Maa Jesua ple-toroku ‘l nycɔ -srörö ‘kä ‘ca -gääkl Nycsuua ‘klɔɔɔɔ. Ana ‘mugbelɔ nɪ, Jesu ‘Kriisë a torople, ‘a ‘ca pletorokua -gu Nycsua nya ‘mä amɪ ‘jä -beere ‘klɟänyüü. -Maa -mää ‘kä -dɔɔ ‘luträräkua -gu -a. ‘Be -mää -dɔɔ ‘luträräku Nycsua ‘nyl tekɪ -be ‘cnyl ‘daa nycɔɔ kua’ -pl -gäkl. 18. 17 Ama ‘bata Nycsua ‘mä amɪ ‘kpla -beere nyүүлү -gää’ ‘kl ‘Kriisë ‘l nɪ, -be ana ‘mugbe ma -ka bā -balu ‘l nɪ, ‘kä anya ‘daa ‘Kriisë ‘ca ‘tiere amɪ -balu ml? ‘Klaaklä! 18 ‘Be -dɔɔ ‘na ‘mugbe -gblooa’, ama ‘patä ama ‘pal ‘umɪ nɪ, ‘nyaa ‘na ‘mugbe -dɔɔɟlipnyɔɔ ‘lunrörö. 19 ‘Be ima ‘daa -dɔɔ ‘l nɪ, ‘nyaa kä -dɔɔ ‘kl järe. ‘Ia ‘fɔɔ nɪ, ‘mä ‘Lbä Nycsuua -gu. 20 ‘Mכּ -be ‘Kriisë järe ‘wu krua -gäl. -Ama -ka bäl nɪ, -mää ‘mכּ -kanyl ‘plä ‘wu bā, -maa ‘Kriisë כּכּ bā ‘ml ‘l. ‘Na ‘klälä ‘n ‘klaaa’ -plɔɔ nɪ, Nycsuua ‘Ju ‘n torople -be ‘n ‘nyee. ‘Cɔɔ -wa ‘ml, ‘cnya ‘sa ‘ca nyufa ‘na -gu. 21 ‘Nyl ‘ba -plɔ Nycsuua -gbinanaku -a, ‘be ima ‘daa ana -dɔɔ ‘luträräku ‘uu -gää nycɔ ‘kl nɪ, ‘fëflesa ‘Kriisë jä ‘la!

‘MUFAGOGOLÄ ‘PɔɔLË ‘SAA’ ‘LL

3.1-4.31

Moisëa -dɔ -ale ‘Kriisëa pletoroku ‘uu ‘puɔ ‘amɪ?

3 ‘Nɪnɪ nɪ, Galaatënyüü ‘amɪ, ‘ana polu jä! Nycɔ ‘plëe ‘pa ‘amɪ mlüü ‘l ‘i kä -gu ‘anyl -träärärlt ‘cɔɔ casa 19 le, ‘amɔ kä ‘kl a sraraa’ ‘sɔɔ Jesu ‘Kriisë nua’ krua -gäl

††† Akëtë 11.29-30 †† Piëerë: Greekë kätɔɔɔkl -mɪdooa ‘ml ‘i -jɟra: Sefasë. †† Akëtë 14.26-28 ††† Piëerë: Greekë kätɔɔɔkl -mɪdooa ‘ml ‘i -jɟra: Sefasë. ††† Juifëa -nyee nyүүлү ‘nyla’ juifënyüü bā ‘üü ‘ü ‘dara -balonyüü. ††† -Dɔɔ ‘LUTRÄRÄKU: Moisëa -dɔ ‘ü ‘daa. 18 ‘Lbrëreɔɔɔkl 143.2; Römënyüü 1.17; 3.20-23 19 ‘i kä -gu ‘anyl

järädεε. ²'Ba -gbala 'mı -a 'jä: -dɔ 'a -trääräl 'a 'ia -gu Nyɔsua -nyl 'amı 'ca -Susu, -ale 'Mufagogolä 'a 'poa' 'nyakli -be 'a toroa' plεε, 'äa -gu? ³Mlüü 'a pa -ale? Wiili 'a nyra Nyɔsuaa -Susu 'saa' 'klı nı, 'ii 'a 'daa 'amä 'ana 'mugbea 'klü nu 'amä 'wlaraa 'köklesaplu? ⁴'Amä 'daa wiili kä 'fɔ † 'a 'jäa' 'fuflesa bäsa? 'Inyl 'fuflesa -a bä! ⁵Nyɔɔɔ -nyla' 'amı 'ca -Susu, -be ɔ nröröa' 'ana -tɔrupɔ -saragbi nı, -dɔ 'a -trääräl 'ia -gu, -ale 'Mufagogolä 'a poa' 'nyakli -be 'a toroa' plε, 'äa -gu?

Abraamä nyɔsuapletoroku

⁶Ası Abraamä nu. Nyɔsua 'ɔ torople, 'ia -gu Nyɔsua 'daa 'ɔ -gäklı †. ⁷'Ii känyrl, 'ba jresaa -maa nyüülü toroa' Nyɔsua plε 'üü bä Abraamä 'jü †. ⁸Nyɔsuapɔɔɔ 'a kä 'iin 'pa: nyüülü 'nyla' juifē bä üma toro Nyɔsua plε nı, 'ünya 'klıgäa. 'Unya -gbala kä Abraamä 'mufa-gogolä: « -Mɔ 'nämä kälsrörö 'mä -tutu -gälta -glügbüa 'fɔ 'nı 'pa †. » ⁹'Ii känyrl, nyüülü toroa' Nyɔsua plε nı, 'üü -be nyɔsuapletoronyɔɔ Abraamä 'ɔ 'paa' nı.

¹⁰Nyüülü boboa' -maa üma -trääräl -dɔa 'fɔ 'kä Nyɔsua nya 'daa 'ü -gäklı nı, 'ia nyüülü busu. 'Be nyɔsuapɔɔɔ nınta: « Nyɔɔɔ 'nyl -trääräa' 'lı wiili kä 'fɔ -jıjraa' -dɔa -pɔɔɔ 'mı nı, 'ia nyɔɔɔ busu †. » ¹¹-Mää -dɔa 'lıträäräku 'nyl -gä nyɔɔ 'klı Nyɔsuaa 'klɔɔtru; 'inyl -sisiseku -a kä, 'be « Nyɔɔɔ -gäa' 'klı nı, 'ca 'klä bä nyɔsuapletoroku 'lı †. » ¹²-Be -dɔa 'lıträäräku nyra nyɔsuapletoroku 'nyl dεε 'dee -a bä. -Dɔ nınta: « Nyɔɔɔ -trääräa' 'lı 'uun nı, 'uu 'lı 'ɔmä 'klä 'jära †. » ¹³'Kriisē 'ba amı -dɔa busuku -gälı; busukulu nēmä ıa' amı -gälıjra nı †, 'ɔ 'u jrä -gälı. 'Be nyɔsuapɔɔɔ nınta: « Nyɔɔ o nyɔɔ nēmäa' tuu -gälı järe †, abıa busuku jrä 'ɔɔɔ -gälı ». ¹⁴'Ası 'ı nı -sisidεε 'kä 'papanı 'lı Nyɔsua 'daa 'ɔmäa' Abraamä 'pa nı, 'imä 'Kriisē Jesu kälı -srörö -be 'imä nyüülü 'nyla' juifē bä -gälıjra. 'Ia 'taunı 'lı nı, -Sususulu Nyɔsua 'daaa' 'ɔmäa' amı -nyl nı, 'ɔmä amı 'uun -nyl, 'ca pletoroku 'lı.

-Dɔ 'nyl 'balı wiili Nyɔsua 'daaa' -a

¹⁵'Na -wıajü 'amı, -jäa 'klıpaplawii: nyüü ma 'pa kuö nı, nyɔɔ 'nyl 'lı -a bıa ɔ 'ba 'ään 'lı, 'aıε ɔ 'papla 'ään -gälı. ¹⁶-Be wiili Nyɔsua 'daaa' 'ɔmäa' nu nı, Abraamä -be 'ca 'ju 'ɔ 'daa. 'ɔnyl 'daa: « ɔɔ -be 'ca 'jü » -beere nyüü

-trääräl 'ɔɔɔa: -Taa -wäklüülü 'nyl grεekē kätıpɔɔı -mıdooa 'mı -a bä. † WIILI KÄ 'Fɔ 'A 'JÄA: 'Iibä -saragbili Jesu nua' 'ü 'jäa' (Akētē 14.3,7-10 Akētē 13.50; 14.5,19,22 †† Jenεεsē 15.6; Jaakē 2.23; Römēnyüü 4.3 † Jenεεsē 12.3; Römēnyüü 15.6 †† Jenεεsē 12.3; 18.18; 22.18 †† Deteronɔɔmē 27.26 ††† 'I'mrεε ı bā bıa: «Nyɔɔɔ toroa' Nyɔsua plε nı, 'ɔ -gäklı; 'ɔ nēmä 'klä 'jä ». Abakuukē 2.4; Römēnyüü 1.17 ††† Levitiikē 18.5; Römēnyüü 10.5 † 'Be anyı 'lı -dɔa 'fɔ -a -träärä. †† TUU -GÄLı JÄRÄ: -Dɔ nınta nı, üma 'bla -gbısasunonyɔɔ nı, tuu mı 'ü pla 'ɔɔ 'kä nyüüa 'fɔ 'jäa 'ɔmı, 'ümä bıa -balıa -gu fıo (Deteronɔɔmē 21.23

'kɔkɔmıε 'ɔ 'daa. Nyɔɔ 'doo 'ɔ 'daa. 'ɔ nınta: « -nyra -na 'ju ††, » 'julɔ, 'ɔ bä 'Kriisē. ¹⁷Wiili 'n 'bataa' 'mäa' 'amı -gbala nı, 'iibä: Nyɔsuaa kuö 'a kä 'Kriisē 'lı 'pala, 'ı -sı -sıa -duu -sı -glı -sı -pu (430) 'fɔwıu -dɔ nya nēmä ji ††. -Mää 'uun -nēmä 'lı Nyɔsuaa kuö 'ba -a ji wiili 'ɔ 'paa' nı, 'imä -gbagblewii bä. ¹⁸-Be -jaalä Nyɔsua 'daaa', ima bä 'sırlı ä jaraa' -dɔ kälı nı, -mäa Nyɔsuaa mıta wii kälı 'ı -kanyı jara. -Be 'a wiili Nyɔsua -gbaa' nı, 'ii 'lı 'ɔ -nyεεε -jaalä Abraamē 'fleelı.

-Dɔa 'jrupa

¹⁹Dεplεε kä -gu -dɔ -ka 'pala 'lı ɔ le? 'U 'pala 'lı 'umä amı ana -balı srara, 'fɔwıu -be 'julɔ Nyɔsua 'daaa', -be 'ɔmä ji. 'Aanjē 'ɔ -srörö kälı 'ɔnya -nyl 'uun 'diprö ††. ²⁰-Be 'diprö 'nyl bä nyɔɔ 'dooa 'diprö -a, -maa Nyɔsua bä 'doo †. ²¹'Kä anya 'daa -maa -dɔ 'baa -plı Nyɔsuaa wiili 'ɔ 'daaa' 'ɔmäa' nu? -Mää 'sı 'inyı bä! Ima 'daa -dɔ bälı 'u -nyεε ı 'klä nı, anya ı 'daa 'kasa -dɔa 'lıträäräku 'lı nyɔɔa 'klıgägäku jara. ²²-Maa nyɔsuapɔɔɔ nınta -balı kälä 'pläa 'fɔ 'klü -gälı, 'kä wiili Nyɔsua 'daaa' 'ɔmä 'iin nyüülü toroa' Jesu 'Kriisē plε -nyl.

²³-Kätısa, -be Jesua pletorotaun -kaanııa 'lıjra nı, -dɔ kala amı derı -beere -jıenyüü. 'Ii 'lı a ku ku Nyɔsua nya srara amı pletorokua 'nyufɔ. ²⁴'Ası -dɔ nu 'unya -gälä amı 'nyıölı -gälä -gälä 'Kriisē nya ji, 'kä ama toro 'ɔɔɔ plε nı, amä 'klıgä. ²⁵Pletorotaun jräa' -plı 'lı ɔ nı, a -kanyı 'nyıölıgälänınyɔɔ -a kä.

Nyɔsuaa 'tasııa 'jü

²⁶'Ana 'fɔ 'a Nyɔsuaa 'jü bä Jesu 'Kriisēa pletorokua -gu. ²⁷'Amıɔɔ kä 'fɔ 'ü 'paa' 'nı 'wlı 'Kriisē 'lı nı, 'anya 'a 'saa 'Kriisē 'lıpa -beere 'kotu. ²⁸'Ii känyrl, -bakäa -bä juifē, 'aıε -nyl juifē -bä, -geei bä o, -nyl -geei bä o, nyıberı 'aıε 'ıııı o, 'ana 'fɔ bä nyüü 'doo 'Kriisē Jesu 'lı. ²⁹'Be 'ama bä 'Kriisē 'lı nı, 'ba jresaa Abraamä 'jü 'a bä, -be wiili Nyɔsua 'paa', 'ı nrörö 'amı -jaajıjü 'lı †.

4 'Nınta nı, 'ju nēmäa' 'ca tua -jaa ji nı, ɔma -ka bä nyukı nı, 'ɔ -beere -geei. -Be 'ɔɔ nēmä -srı dııa 'fɔ kä. ²-Maa nyüülü -tuııa' 'ɔɔ -be 'ca kākādıı 'nyügba nı, 'ɔ kä 'ɔmä 'lı 'üün -träärä -träärä 'kä 'taunı 'ca tu -tua' 'lı nya 'lıjra. ³'Ası ana 'mugbe bä kä: a bä kaa' nyükuea 'saa nı, 'plälä kua' -plı, 'äa -dɔa -goou †† a ma bä. ⁴-Maa jrüülü Nyɔsua -tua' 'lı jräa' 'lı nı, 'ɔnya jara 'ca 'ju 'ıııı kälı 'ɔnya -gu 'ɔmı. Moısēa -dɔ -wälı 'ɔ -glooro, ⁵'ɔmä nyüülü baa' -dɔ -wälı -dɔ -wälı 'ba, -be amä Nyɔsuaa 'ɔɔɔjü bä. ⁶'Be 'anya 'a 'ca 'jü bä, 'ia -gu Nyɔsua ja 'ana

††† Jenεεsē 12.7 †† Egēsɔɔdē 12.40 ††† 'DıPRÖ: Moısē bäsaa. †† 'Ü ma 'daa 'diprö nı, 'a nyɔɔɔ kuııa' -glügbü 'ɔɔɔa -tɔrupɔ. -Maa 'taunı Nyɔsua -gbalaa' Abraamē -maa 'ɔnya 'ɔɔɔ dεε -nyla nı, 'klı 'ɔ -götrö 'ɔmı dotro; 'ɔnyı 'diprö kälı -a -srörö. 'Iibä 'ıa kuölä nı, 'ä -sıııı. †† Römēnyüü 4.13 ††† 'PLÄA -DɔA -GOOU: -Täsä Galaatēnyüü 4.9; Kolɔɔsēnyüü 2.8,20

† ple -gält 'ca 'Jua -Susu. 'A -susulu bā 'amī 'lī 'ia -gu 'a nō: «Aba ††, 'na Tu». 7 'A 'ia -gu, -kanyl -geei -a bā, -maa 'ca 'ju -bā; -bāa' 'ca 'ju nī, Nyɔsuaa -jaajinyɔɔ 'Kriisē 'lī -bā †.

'Pɔɔlēa ple -taaralɔ Galaatēnyūūa -gu

8 'Anyī kaa' Nyɔsua jre nī, diilī 'nyī kaa' 'tasurī nyɔsuul bā nī, 'ia -geei 'a ma bā ††. 9 -Maa -plulū 'anya 'a Nyɔsua jre, 'aie Nyɔsua jrea' 'amī nī, -ast 'a nō -be 'a -ka -trääräl 'plāa -dɔlū 'nyīa' 'klū nyra -gbaa -a kā le? 'A -ka 'bata 'amā -goou bā? 10 'A kā jrūū, 'a kā -söplū, 'a kā 'taun nyra -sī -mīdoo 'ii 'a 'pie ple -gält ††. 11 Nalē 'blaa 'mī 'ana nē -gu, 'jrupalā 'n -fēa', 'ä -pī 'fēflejrūpa bā.

12 'Na -wɔlajū 'amī, 'n bibie 'amī, 'ba nu 'na 'saa, 'be 'nyaa 'ana 'sa bā. 'Anyī kā 'mī 'nyūa 'mlī -a jrara ††. 13 'N 'sa kaa' 'klī 'n jia' 'ana -nyēē nī, 'a jre 'imī 'surī -wusu 'blaa' 'mī, 'ia -gu 'n 'saara kā 'lī 'amī 'Mufagogo. 14 'Na 'jaje 'nyī kā 'ia 'sa -a bā, -maa 'anyī 'mī 'lī -a 'srara. 'Nyī 'amī pleklī -a 'böbö, -maa 'lī 'a 'kuēē 'mī -beere Nyɔsuaa 'aanjē, 'i -beere 'mɔɔ bā Jesu 'Kriisēa 'mugbe. 15 'Ana dɔruplele 'a ma kaa' -a 'plēē 'ē bā -mlatī le? 'Cūcasa 'n -gbala 'amī, 'a ma 'mreē kā 'amā 'lī 'ana 'nyū 'ba 'amā 'ūūn 'mī -nyī nī, 'anya kā 'mī 'ūūn -nyīa. 16 -Iī! Dēēē kā -gu 'n -gbalaa' 'amī 'cūcasa nī, 'ia -gu 'n bā 'ana -gbakāk- lenyɔɔ?

17 Nyūūlū fumōa' 'ana -gu nī, mlūū 'lī 'ū 'paa' 'amī ††. Wiilī bāa' 'ūa 'wliā 'mlī nī, 'inyī 'na -a 'na. 'Ū 'bata 'amā 'mī derī sɔ -be 'amā fumō 'ūa nē -gu. 18 Wiilī 'naa' nī, 'iibā 'ba fumō 'taun a 'fɔ 'lī 'mufawīia -gu. -Maa 'anyī -glaaa' 'mā 'ana -tɔɔɔɔ bā 'fɔwɔ -be 'amā fumō!

19 'Na 'jū 'amī, 'ana -gu 'n -ka 'jāā mīmīaku, -beere 'ŋlū nēmā -gu. 'Ia mīmīakulū nya 'lūbā bā 'kā 'anya 'Kriisēa 'sa bā. 20 'Na plēē -a bā -plū 'ana -tɔɔɔɔ 'mā 'amī -gbala pleblōsa; 'na ple 'caklāl 'ana -gu.

'Pɔɔlē 'papla Agaa nyra Sara 'klī -beere kuōa 'drū 'ɔɔ

21 'Ba -gbala 'mī -a 'jā, 'a 'nōō -plū -dɔ 'wli 'amō 'bataa' -dɔ 'liträäräku? 22 'Be 'i -jūra nyɔsuapɔɔkua 'mlī, 'surī Abraamē kā kaa' nylbejū 'ɔɔ: -geeiŋlūua nylbejū 'doo nyra -mɔɔ 'nyīa' -geei bā, 'ca nylbejū †. 23 -Maa 'surī nyūūa 'fɔ -glooroa' nī, 'ast -geeiŋlūulba nylbejū -glooro. -Be 'ŋlū -mɔɔ 'nyīa' -geei bā, 'ca nylbejūlū nī, wiilī Nyɔsua -gbala kaa' Abraamē nī, 'ii 'lī 'c -glooro. 24 'Iilī nī, 'i kā -gbaa: 'ŋlögē 'ɔɔlē -beere kuōa 'drū 'ɔɔ. -Kātūa nälā nī, Sinaiia 'dugba 'lī 'ä sɔ. 'Ää -guuō -goou;

† 'ana: Greekē kätɔɔkɔ -mīdooa 'mlī 'i -jūra: ana. †† ABA: Arameenyūūa wii bāsaa, 'ia -gba bā: «'Na tu». †† Nyɔsuaa -jaajinyɔɔ 'Kriisē 'lī: Greekē kätɔɔkɔ -mīdooa 'mlī 'i -jūra: Nyɔsuaa -jaajinyɔɔ -bā. †† 1 Korēentēnyūū 8.4-6 †† Rɔmēnyūū 14.5; Kolɔsēnyūū 2.16-23 ††† 'ANYI KĀ 'MĪ 'NYŪA 'MLĪ -A JRARA: Wiilī kua' -pī nī, greekē kätɔɔkɔ -mīdoo -tuūā 'iin 13 'lī. ††† MLŪŪ 'LĪ 'Ū 'PAA' 'AMĪ: Nyūūlū 'Pɔɔlē 'daaa' -te nī, 'a juifēnyūūlū 'nyīreea' 'Mufagogo 'klī -maa 'ū ma 'nī 'cērea' 'ūa -dɔ -wālī. 'Ū -srōrō 'Pɔɔlē derī 'ūnyā mī Galaatēa 'cēcu 'lī -be 'ūnyā -gbala nyūū -maa: 'ū kā 'ūmā 'lī juifēa -dɔ -träärā. Te bā Galaatēnyūū 1.7 † Jeneesē 16.15; 21.2

'ää 'ū 'dara Agaa. 25 'Be Agaa, 'cɔ bā Sinaiia 'dugba Araabēa 'blī -gält. 'Ōnyā -beere 'saarūa Jerusaleemē, ä -be 'ää 'jū bāa' -geei dēē 'lī ††. 26 -Maa Jerusaleemēlā bāa' cēl 'nyī -geei -a bā, 'ää bā ana 'fɔa 'yio †††. 27 'Be nyɔsuapɔɔkū nūna:

Abūa dɔru 'bla -mī -mɔ -gbɔa' ŋnyī -gua 'plū!

'Kpō dɔrusa, -mɔ 'nyīa' -gugukua mīmīaku 'jā!

'Be 'ŋlūul dɔɔ -kanyī tēa' 'klī nī, 'ca 'jū nya -sūmlōa, 'kā 'ūnyā -mɔɔ 'tia', 'ca nū 'wusi ††.

28 Amɔɔ nī, 'na -wɔlajū 'amī, 'surī Isaakē bāa' nī, 'ast a bā 'jūlū kā -gā Nyɔsua -gbala kaa' Abraamē †††. 29 -Maa 'ia 'taun 'lī nī, 'jūlū -glooroa' nyūūa 'fɔa 'sa nī, 'c ma nō -mɔɔ -glooroa' Nyɔsuaa -Susu 'lī -gbigba. 'A dēē 'dee 'saarū ††. 30 -Ast nyɔsuapɔɔkū -gba le? «Pre -geeiŋlū nyra 'ca nylbejū, 'be -geeiŋlū nyra 'ŋlūul 'nyīa' -geei bā, 'ca nylbejū -nēmā -jaaa' 'wu -a jrōrō 'plū ††.» 31 'A 'ia -gu 'na -wɔlajū 'amī, anyī -geeiŋlūua 'jū -a bā, -maa 'ŋlūul 'nyīa' -geei bā 'ca 'jū a bā.

'KRIISĒ 'BA AML -DJA -GEEIDĒĒ 'LĪ NYɔSUA -SUSU 'TIERE AML

5.1-6.10

'Kriisē 'ba amī -dɔa -geei dēē 'lī

5 'Kriisē 'ba amī -dɔa -geei dēē 'lī, a -ka -pī -geei bā. 'Iī kānyrī 'ba -sɔɔɔwɔ 'wli 'klī. 'A -kanyī 'nyīe, nyɔɔ -kanyī 'pa 'amī 'cī. 2 'Ba ponyaklī, 'mɔ 'Pɔɔlē, 'mɔ -gbala 'amī: 'ama 'bölō nī, 'Kriisē -kanyī -gbaa -a kā. 3 'Amɔ 'n -gbala 'sɔɔwɔ: nyɔɔɔ nēmāa' 'ca nyufa 'bö nī, 'c kā 'c mā 'lī -dɔa 'fɔ -träärā. 4 'Amɔ boboa' -maa -dɔa 'liträäräku nēmā 'amī 'klīgā nī, 'a nyra 'Kriisē 'a -gbasɔɔ -rɔ; 'a -kanyī Nyɔsuaa -gbinanaku 'lī -a bā. 5 -Maa amɔɔ nī, a jre 'iin ana nyɔsuapletoroku kälī Nyɔsua 'mā -srōrō -be 'c mā 'daa a -gäklī. 'Iī a -glaara -Susu 'lī. 6 'Be 'Kriisē Jesu 'lī nī, -böölō o, -nyī 'böölō o, 'inyī -gbaa -a kā. -Maa pletorokulū kaa' 'nyrī -be a -wawlaa', 'uu bā wii †††. 7 'A ma fɔ ††† 'cūcasa 'la! Nyɔɔ 'plēē 'kplā 'amī -be 'a -kanyī -trääräl 'cūcasa le? 8 Wiilī 'kplāa' 'amī nī, -māā Nyɔsualū wea' 'amī, -māā 'ca -nyēē 'inyī sɔ. 9 Levurē jje 'uu 'jrara bɔɔɔfarinēa 'fɔ †††. 10 'Mɔɔɔ nī, 'Pläkānyɔɔ 'sri 'na ple 'kā 'ana 'pē 'lī, 'surī 'nyraa 'amɔ 'klaaa' bobowli 'doo. -Maa nyɔɔɔ 'caklaa' 'ana bobowii 'lī nī, 'sūmī 'ŋnyī bā, Nyɔsua nya 'cɔɔ 'kɔɔnā. 11 'Mɔɔɔ nī, 'na -wɔlajū 'amī, ima 'daa nyūū 'n -gbala ū 'böölō nī, dēplēē kā -gu 'ū -ka

†† Matiō 23.37; Lukē 13.34 ††† ana 'fɔa 'yio: Greekē kätɔɔkɔ -mīdooa 'mlī 'i -jūra: ana 'yio. ††† Esaii 54.1 ††† Amɔɔ ... 'ast a bā: Greekē kätɔɔkɔ -mīdooa 'mlī 'i -jūra: 'Amɔɔ ... 'a †† Jeneesē 21.9 †† Jeneesē 21.9-10 ††† Akētē 5.13 ††† fɔ: 'Pɔɔlē ma 'pa fufɔlū -gā nī, Nyɔsuaa wii 'līa 'bualaku 'c 'daa. Te Galaatēnyūū 2.2 1 Korēentēnyūū 9.26; 2 Timotee 4.7; Akētē 20.24 ††† Nyūūlū 'paa' Galaatē mlūū 'lī 'ūū 'Pɔɔlē 'dara 'saa, 'surī nyɔɔ 'māa' 'daa: «-Fefesre 'dee 'ē bublū -srūa 'fɔ.»

nö 'mı -gbi -gba le? 'Be ima bä 'iin nı, kruaa -gogo † -ka -nēmä ı 'üa pleklı -a fefe! 12 Nyüülü 'caklaa' 'ana bobowli 'lı nı, ü 'balı 'ia nylbediia 'fı ††

Nyçsuaa -Susu 'tiere amı

13 'Na -wıajü 'amı, 'a -kapı -goou bä 'a 'ia -gu Nyçsua we 'amı. -Maa 'anyı mala 'iin 'wu -be 'anyı nu bubçgbili kää' 'ana ple 'tu; 'ba jöjrö -gba -wawlasa ‡. 14 'Be -dca 'fı 'pala waklıö 'dö 'ı, 'ä bä: « 'Sırlı -waa' -na nyufa nı, -wa 'saa -na -moloo ‡. » 15 -Maa 'ama mömlö 'ı 'ana -tçrupı -beere mlaa, -be 'ama 'babla 'ı nı, 'ba -tre 'ana nyüfē 'a -pı 'ıbıa. 16 'İi kënyrı, -jäsı 'n -gbalaa' 'amı nı: 'Ba 'çere 'Nyüna -Susu -wält 'umä 'amı 'tiere, 'a -pı bubçgbili 'ana ple 'bataa' nu. 17 'Be bubçgbili kää' ple 'tu nı, -mä 'iin 'nyı -Susu 'tukä. -Be -mulı kää' -Susu 'tu nı, -mä 'iin ple 'nyı ple 'tukä. 'Ü jajranyüüa 'mı, 'kä wiılı 'a 'bataa' 'a -pı 'iin nu. 18 -Maa ima 'daa -Susu 'tiere 'amı nı, 'a -kanyı -dca -goou -a bä. 19 -Be nyüüa 'fı jre nyçca bubçplea 'jrupa, 'ää bä: bätēsa, -sagbili Nyçsua 'nyı 'bataa', nunugbili plaa' -fre 'ı, -nyı 'ba -na nyufa nyçca 'wu, 20 -wästa -pupuaku, -gēglä 'papaku, 'çre 'mılapaku, 'blaraku, wasä kākaku, 'çre kākaku, -gbakākleku, -gbasçsçku, derıçsçku, 21 deenyükākaku, nyüüablaku, 'nubablaku, jıjri jıjıku nyra dii -mulı 'ı nyra 'iin bää' dee 'dee. 'Amç 'n -gbala dotro, -be 'n 'paa 'amı ple, 'sırlı nyüülü nöa' 'ia 'samaa diılı nı, 'üa kufa 'nyı Nyçsuaa 'kamaplä -a bä. 22 -Maa wiılı -Susu 'ciea' amı 'ı nı, 'iibä: -wawıaku, dçru, plegälflereku, plepıpea kākaku, 'çıagbia nunuku, -gbajıjıku, pletoronyçca bābaku, -gbınanaku nyra jre -na 'mugbea 'kpaçplaku ‡; 23 -dç 'nyı 'ı -a bä 'umä 'daa 'ınyı 'na -a 'na. 24 Nyüülü bāa' Jesu ‡† 'Kriisē 'ı nı, 'ü kolo diılı ple -waa' nyra bubçgbili kää' 'een 'tu krua -gälı.

25 Ama 'daa -Susu -nyı amı 'klä nı, a çere -Susu -wält 'umä amı 'tiere -be amä 'nye. 26 Anyı -gbalı, a -pı ana -tçrupı pleklıfefe nı wasä ja.

'Ba jöjrögba

6 'Na -wıajü 'amı, nyçca ma nu -balu, -be 'ama 'kplara 'çkç -gälı nı, 'amç -trääräa' 'ı -Susu nı, 'ba 'pa 'çmı -tç 'ı pleblösa. -Na 'mugbe -tre -na nyufa, -nyı -pı bıa -balu 'ı bıö. 2 'Ba jöjrögba: 'ama nu 'saa nı, 'Kriisēa -dç 'a -träärälı. 3 -Moloo ma bobo 'kä 'ç -siwu, -be 'çnyı dee

† KRUA -GOGO: Deele kä -gu 'Pçölē 'paa' Jesua kruaa -gälı järäkua -gu nı, 'ınyı 'pıbu juiifē 'tu -a kä. 'Ü nınta nyçca kää' -balu çç 'ü kolo krua -gälı. †† Deteronççmē 23.1-2 ‡ Galaatēnyüü 5.6 ‡† Rçmēnyüü 13.8-10; Levitiikē 19.18 ‡‡ pleböblöku nyra jre -na 'mugbea 'kpaçplaku: -Greeçkē kätıççkı -mıdoo -tuuä -taa waklıüü 23 'ı. ‡‡† Jesu: -Taa -waklıöölä 'nyı greeçkē kätıççkı -mıdooa 'mı -a bä.

-a bä nı, 'ba nyufa 'ç -tççkç. 4 -Moloo ma bälı ç 'jäjrä 'ba 'mugbea -gbi, ima kä 'çkç dçru 'wu nı, ç -gbalı 'ba 'dooa -gu. -Maa 'çnyı 'papla 'ba nyufa -mölö 'klı. 5 'Be -mç -be 'ba -gble.

6 Nyçca 'ü 'kplaa' nyçsuaawıı nı, ç 'ba 'ba kākādiia 'fıa 'mı 'ç -nyı bıa nyçca 'kplaa' 'çkç. 7 'Anyı -tççkç 'ana nyüfē: nyçca 'nyı srörö Nyçsua -a. Dee nyçca plaa' nı, 'ee 'ç jö ‡‡. 8 'Be nyçca plaa' diılı kää' 'ba bubçple 'tu nı, jājaku 'ç nēmä jı. -Maa -mç bıa plaa' diılı kää' -Susu 'tu nı, 'klälä 'nyı' bıöröfa kä 'ää -Susu 'mä 'çkç -nyı 'çmä jı. 9 'İi kënyrı, anyı fıo 'çıagbia nunuku -a -gu. Ama 'nyı 'ia -gu -a fıo nı, 'ia 'taın ma jrä -sırlı 'ı anyı 'iin jıa. 10 'İi kënyrı, 'sırlı -a -ka kää' 'taın nı, a nu nyüüa 'fı 'çıagbi -gba, -maa ü a nyra 'üün toroa' Nyçsua ple, 'üü -kätı.

'Pçölēa -GÄLİBLÖRÖTÇ NYRA 'TRÇRU

6.11-18

'Pläa 'mıla diia 'fı -beere jājädıı 'Pçölēa 'klı

11 -Pççkçulu 'na 'mugbea wıu -jıjraa' 'mä 'amı ja nı, 'ba 'jä 'sırlı 'na -jıjrajrüü 'buaa' ‡. 12 Nyüülü kä 'fı 'tutoa' 'amı 'kä 'amä 'bölö nı, 'ü 'bata nyüü 'mä 'üün -wa. Wıı 'dooa -gu 'ü nö 'ımu: nyüü -pı 'üün -gbi -gba nu 'Kriisēa kruawııa -gu. 13 Ü kä 'mugbe nöa' abıa nyüü 'bölö nı, 'üa 'mugbe 'nyı -träärälı -dç -a, -maa 'ü 'bata 'amä 'bölö -be 'ümä 'daa 'üü nu 'ımu 'anya 'bölö. 14 'Mççkç nı, 'nyı 'bata 'na nyufaa sraraku -a, ima 'nyı ana 'Pläkānyçç Jesu 'Kriisēa kruaa -gu -a bä. 'Äa -gu 'pläa 'mıla diia 'fı -beere jājädıı 'na 'klı. -Be 'na 'mugbe 'n -beere jājānyçç 'pläa 'mıla diia 'klı. 15 'Be ama bä Jesu 'Kriisē 'ı nı ‡†, -böölö o, -nyı 'bölö o, 'ınyı -gbaa -a kä. -Maa ibāa' wıı nı, 'ıi bä: abıa Nyçsua 'patä ç nu amı. 16 Nyüülü kä 'fı -trääräa' 'ı -taa -dç nı, abıa plegälflereku nyra nyate-plee bä 'üün -gälı, Nyçsuaa 'tasrıa İsraeelē ‡†.

17 'Bala 'saarı -gälı nyçca -kanyı -taara 'mı ple 'ı, 'be 'fıli ‡† bāa' 'na -gba nı, 'ıi srara 'sırlı 'Pläkānyçç Jesu ‡† kää' 'mı. 18 'Na -wıajü 'amı, abıa ana 'Pläkānyçç Jesu 'Kriisēa -gbınanaku bä 'ana bobowlı -gälı. 'Ası i bä.

‡‡† Jççbē 4.8; Tapönänē 22.8; Osee 8.7 § 'NA -JıJRAJRÜÜ 'BUAA': Deele kä -gu 'Pçölē -gbaa 'iin le? 'Nyüa -wusu 'blaa 'çkç, 'aie 'ba 'mugbe çç dçç -jıjrasıç 'wu ç. 'İ nrörö 'üa -nyee, nyçca 'mree 'ç dçç nyçca kä -jıjrawıu 'naa' 'wu, 'kä 'çnyı 'ba -pççkç -jıjra. 'Çma 'wıara nı, nyçca kää' -pççkçulu 'mree 'ç dçç -jıjrasıç 'wu 'kä 'çnyı waklıüü bāa wııa -wält trı. ‡† Jesu 'Kriisē 'ı: -Taa waklıüü 'nyı greeçkē -kätıççkı -mıdooa 'mı -a bä. ‡†† NYÇSUA 'TASRIA İSRAEELÉ: Nyçsuaa nyüüa 'fı. Rçmēnyüü 9-11 ‡‡ 'FİLİ: 'Fıli 'Pçölē 'daaa' nı, 'a 'taın 'ı 'ü ma -gbaa 'çkç dii -gälı Jesu wııa -gu. 'İa 'fıli tç 'ba -gba, 'ia -gä 'ç 'pa. ‡†† 'Pläkānyçç Jesu: Greeçkē kätıççkı -mıdooa 'mı 'ı -jıjra: Jesu.

EFESĒNYÜÜ

-Pɔɔkua 'mla wii

-jie 'lɪ 'Pɔɔlə bā kā -bɛ 'ɔ -jɪjra -taa -pɔɔkulu. Efesē bā kā Asiia 'blɪ bātā kpakō, 'ää 'ü 'dara 'saarl Turēkii. 'Pɔɔlə 'ɔɔ fa 'lɪ 'ɛɛɔ. 'ɔ -si 'lɪ -st tää 'ɛɛɔ 'känɪɟlakua -gu. 'ɛɛɔ nya 'bua 'bua 'ɛnya 'tɔ bätälē bā bāa' 'lɪgbaa 'mlɪ. -Yɛɛ Efesēa 'ɛɛɔ 'ɛɛ bā 'wliklɪ, -maa -pɔɔkulu 'Pɔɔlə -jɪjraa' nɪ, 'u kälä bɪa 'ɛɛɔlu bāa' 'lɪgba -gba. 'A 'ia -gu 'ɔnyɪ nyüü 'nyru -a -ga -ga 'ɔmä 'üün 'trɛɛ -taa -pɔɔkulu 'mlɪ.

A 'mrɛɛ a 'sara -pɔɔkulu 'wu 'ɔɔ 'wu: 'ɔ -ta -pɔɔkulu 'papawii 'doo -gälɪ -a mi 'papawii tääa -gälɪ nɪ (1-3), 'Pɔɔlə 'buala Nyɔɔsua, 'ɔ 'trɛɛ 'ɔmɪ 'papanɪɪ kā 'fɔ 'ɔ -nyɛɛa' amɪ Jesu 'Kriisē 'lɪ. 'Be nyüülü toroa' 'Kriisē plɛ, -kä juifē -ale nyüülü 'nyla' juifē bā, Jesu -tu 'üa 'fɔ -pɔɔ 'doo 'wu 'ümä Nyɔɔsuaa 'nyünajü bā. 'A 'üü 'ü 'dara 'ɛɛɔ. 'Pɔɔlə bibie Nyɔɔsua 'Nyüna -Susu 'mä 'üün 'lɪbä 'ümä 'Kriisēa -wawaku 'wlinu.

'ɔ 'papawii mlɔɔ -a mi 'papawii -uundooa ni -gälɪ nɪ (4-6), 'Pɔɔlə -gbala nyüülü toroa' 'Kriisē plɛ, ü kā 'ɔɔagbili kää' Nyɔɔsua 'tu. 'ɔa -pɔɔkua bɪarafa 'wu ibāa' (6.10-18), nyüülü toroa' 'Kriisē plɛ 'üü 'ɔ 'pa plɛ, ü ɔɔɔ Nyɔɔsua tafudii 'wu, 'ü -pɔɔ -balu 'lɪ blö.

-jäsi -pɔɔkulu 'totroa' 'klɪ:

'Trɔru

'Kriisē 'pa amɪ 'Nyüna -Susu 'wli

A 'klaa 'klä dēdrä 'Kriisē 'lɪ

-Gälɪblörö 'trɔru

'Trɔru

1 'Mɔɔ 'Pɔɔlə bāa' Jesu 'Kriisēa apotrē 'sɪrɪ Nyɔɔsua 'bataa', 'mɔɔ -jɪjraa' amɪ 'wu, 'amɔ 'nyünanyüülü kua' Efesēa bātā, 'amɔ toroa' Jesu 'Kriisē plɛ. 2 Abɪa Nyɔɔsualɔ bāa' ana Tu nyra ana 'Pläkänɔɔ Jesu 'Kriisēa -gbinanaku nyra plɛgälɪflɛrɛku bā 'amɪ -gälɪ.

'KRIISĒ 'PA AMɪ 'NYÜNA -SUSU 'WLI

1.3-3.21

Nyɔɔsua 'pa amɪ 'nɪ Jesu 'Kriisēa 'nyrɪklɪ

3 Abɪa Nyɔɔsua 'buala, 'ɔ bā ana 'Pläkänɔɔ Jesu 'Kriisēa Tu. 'ɔ 'pa amɪ 'nɪ 'Kriisē 'lɪ, 'ɔ kälɪ 'ɔ -srörö 'ɔnya -nyɪ amɪ 'ɔa 'nɪpapakulu 'fɔ bāa' ɛɛa 'mlɪ. 4 'Plä -kaanɟlɪ nrörö Nyɔɔsua nya 'balɪ amɪ 'Kriisē 'lɪ amä 'nyünanyüü nyra nyüülü 'nyla' bubɔɔɛɛ -gba kā 'ɔa 'klɪɪ -gälɪ, 'ɔa -wawaku 'lɪ. 5 'ɔ 'a kā 'lɪ amɪ 'ba amä 'ɔa 'sɔɔɔɔ bā Jesu 'Kriisēa 'nyrɪklɪ; 'asɪ 'i kää' 'ɔmɪ 'tu, 'asɪ 'ɔ nu 'iin. 6 'ɔ nu 'imɪ amä 'ɔɔ 'lɪbrɛɛ 'ɔa -gbinanakua 'wlibuabuakua -gu, u 'ɔ -sröröa' 'ɔa -wawaju kälɪ -bɛ 'ɔ -nyla' amɪ.

7 'Kriisēa -toru Nyɔɔsua -srörö kälɪ 'ɔnya 'balɪ amɪ mlɪ, 'ɔ 'lɪ Nyɔɔsua ɛɛɛ amɪ ana -balu, 'ɔa -gbinanakulu -sɛɛa' 'wli, 'ia -gu. 8 -Bɛ wiiɛɛɛ nyra 'lɪgaglakɪ 'sia' 'ɔɔ 'lɪ nɪ, 'ia -gu 'ɔ -gblɔɔ amɪ 'ia -gbinanakulu 'wu 'kä -gböösa. 9 'ɔ srara amɪ dɛɛɛɛ -sisɛɛ la' ɛ 'ɔmä la' nu; dɛɛɛɛ nɪ, 'ɔ 'a kā 'nyie 'ɔa -gbinanaku 'lɪ 'ɔmä 'ɛɛn nu 'Kriisē 'lɪ. 10 'Tan-ɪ 'ɔ -tua' 'lɪ jrää' 'lɪ nɪ, 'ɔnya 'papla diia 'fɔ -gba ɛɛɛa 'mlɪ nyra -tutua 'fɔɔa -gälɪ, 'ɔnya -tu 'ia 'wliklɪ 'kamanyɔɔ 'doo, 'ɔ bā 'Kriisē.

11 A nyra 'ɔɔ bāa' nyüü 'doo nɪ, 'ia -gu a bā -jaajinyüü, 'be Nyɔɔsua 'a kā 'lɪ amɪ 'ba, 'sɪrɪ 'ɔ boboa'; 'sɪrɪ 'ɔ daaa' -bɛ 'ɔ 'bataa' 'asɪ 'ɔ nu diia 'fɔ, 12 'kä Nyɔɔsua 'mä 'buala ana -gu, amɔɔɔ -kätɪ toroa' 'Kriisē plɛ.

13 'Ana 'mugbɛ 'a toro 'Kriisē plɛ. 'A 'nua' 'ɔɔcasalä bāa' 'Mufagogolä 'baaa' 'lɪ 'amɪ mlɪ nɪ, 'a toro 'Kriisē plɛ, Nyɔɔsua nya -tu 'amɪ tie nyüü 'mä 'saa jre 'sɪrɪ 'a bāa' 'ɔa nü. Tɛɛɛ nɪ, 'ɛɛ bā 'Nyüna -Susulu 'ɔ 'daa kää' 'ɔmäa' amɪ -nyɪ. 14 'Uu -kätɪ bā ana nē -jaaa 'pɛɛ Nyɔɔsua 'mäa' amɪ -nyɪ, -bɛ ama 'wulɪmlɪ nɪ, amä 'ää 'fɔ 'jä. 'ɔ nu 'imɪ amä 'ɔɔ 'lɪbrɛɛ 'ɔa 'wlibuabuakua -gu.

'Pɔɔlə bibie Nyɔɔsua

15 'A 'ia -gu 'na 'mugbɛ 'nua' 'sɪrɪ 'a toroa' 'Pläkänɔɔ Jesu plɛ, -bɛ 'a -waa' 'nyünanyüüa 'fɔ nɪ, 16 'n -kaapɔɔ

Nyɔsuua 'tetreɛkua -gu fio 'ana -gu. 'Asi 'n bibiea' Nyɔsua ni, 'n 'paa 'ana -gä plɛ. 17 'N -gbala ana 'Pläkänɔɔ Jesu 'Kriisäa Nyɔsua, Tuɔ 'sia' 'wlik-lubuabuaku 'klɪ ni, ɔ -nyɪ 'amɪ -susulu 'sia' wiijejreku 'klɪ, 'kä 'ɔ -jie 'ana 'nyü 'amä 'ɔɔɔ jre 'ɕɕasa, 18 ɔ -jie 'ana bobowli 'klɪ, 'amä diili 'a 'piea' plɛ -gälɪ jre -bɛ 'amä wiili 'lɪ 'ɔ werea' 'amɪ jre. 'Amä 'nanabɔɔɔ 'ɔ -tuuäa' -wält 'nyünanyüüa -gu ni, 'amä 'uun jre. 19 -Bɛ 'amä 'ɔa 'klü kpakülü -fɛɛɛɛa' amɔɔ toroa' 'ɔɔɔ plɛa 'kläa 'mlɪa 'jrupa jre. 'Ia 'klülü ni, 'klü 'ɔɔɔɔmlɛ Nyɔsua nu 'ɔnya srara 'üün. 20 -Jäsi 'ɔ sraraa' 'üün ni, 'a 'taun 'lɪ 'ɔ 'baa' 'Kriisä 'kuaabre -bɛ 'ɔ 'sria' 'ɔɔɔ 'ɔa 'dupa 'pɛɪɪ † 'kä ɕɕɪa 'mlɪ. 21 'Kriisä bä 'kamanyüüa 'fɔɔa 'wliklɪ, 'ɔ bä 'klüa 'fɔɔa 'wliklɪ, 'ɔ bä 'kɪɪ nyra 'ɕifua †† 'fɔɔa 'wliklɪ: 'ɔ bä 'nyra 'fɔɔa 'wliklɪ, -mäa -tɛ -tutulɪ kua' -pɪa 'dooa -gälɪ -a, -maa -sraakäpɪa 'pläa 'mlɪ bɪa. 22 Nyɔsua -tu diia 'fɔɔ 'ɔa böklöli ‡, -bɛ 'ɔɔɔ baa' diia 'fɔɔa 'wliklɪ ni, Nyɔsua nya -tu 'ɔɔɔ 'ɕɕɪa 'wliklɪ. 23 'ɛɛ bä 'ɔa fugba. 'ɔnya bä 'ɛɛn 'lɪ, 'ɔnya 'sie 'ɛɛn, 'ɔɔɔ 'siea' diia 'fɔɔ.

'Anya 'a 'kuaabre ɔɔ

2 -Kätɪsa ni, jäjänyüü 'a ma bä, 'ana bubɔɔɔɔ niyra 'ana -balua -gu. 2 'Ana nunugbi nyra -taa 'plälä kua' -pɪa nyüü ma baa' dɛɛ 'dee, -bɛ 'a ma pɛɛ ɕɕ nyra -tutua -tɔɔɔɔɔ 'klüa 'ɕifi dɛɪ; 'a 'ia -susulu 'uu -fɛɛɛɛ nyüülü 'nyɪ -trääräa' 'lɪ Nyɔsuua 'kläa 'mlɪ 'jrupa. 3 -Kätɪsa ni, ana 'mugbɛ ma bä 'ia nyüülüa -tɔɔɔɔɔ. Bubɔɔɔɔɔ ma kää' ana plɛ 'tu 'ii a ma nö, -bɛ wiili ana 'jajɛ nyra ana bobowli 'bataa' 'ii a ma nö. Nyɔsuua 'ɕɕɛ -nyɔɔ bä ɪ amɪ -gälɪ -beere -mülü. 4 -Maa ana nyatɛɪ 'si Nyɔsua 'klɪ, 'ɔnya -wa amɪ -gböösa, 5 a bä kää' 'numɪ jäjänyüü ana -balua -gu ni, 'ɔ nu 'iin a nyra 'Kriisä nya bä 'ɔɔɔɔ 'lɪ. Nyɔsuua -gbinanakua -gu 'a 'wulmlɪ. 6 A nyra 'Kriisä Jesu 'ɔɔ 'ɔ tɛɛ kä jäjänyüüa -tɔɔɔɔɔ, 'ɔnya -nyɪ amɪ kufa a nyra 'ɔɔ 'ɔɔ ɕɕɪa 'mlɪ. 7 'ɔ nua' 'imɪ ni, 'ɔmä -sraakäpɪa nyüü 'ɔa -gbinanakulu 'ɔnyɪ nyakaa' srara, 'a -gbinanakulu 'ɔ srörö 'Kriisä Jesu kälɪ 'ɔ srara amɪ. 8 'Be Nyɔsuua -gbinanakua -gu 'a 'wulmlɪ, nyɔsuapɛ-toroku kälɪ 'a -srörö 'kä 'a 'jä 'umɪ. -Mää 'ana 'mugbɛa plɛklɪa wii -a, Nyɔsua 'ɔɔ -nyɛɛ 'iin 'flɛɛɪ; 9 -mäa nyɔɔɔa 'jrupaa -gu -a, nyɔɔɔ -pɪ 'ia -gu 'lɪgba. 10 'Be Nyɔsua 'ɔɔ nu amɪ; a nyra 'Kriisä Jesua nyüü 'dooa bäbäku kälɪ Nyɔsua -srörö 'ɔnya nu amɪ amä 'ɕɕagbi nu. 'ɕɕagbili ni, 'ɔ 'a kä 'iin -ɛɛɛɛ amä 'iin nu.

Juifɛ nyra nyüülü 'nyɪa' juifɛ bä, bä nyüü 'doo 'Kriisä 'lɪ

11 'Ba 'pa -taa wiili kua' -pɪ plɛ: 'amɔ 'nyɪ kää' juifɛnyüü bä 'ana fugba 'lɪ, -bɛ nyüülü nyüüa 'böbötie baa' -gälɪ 'daraa' «nyüülü 'nyɪa' 'böölö» 'be tieɛ 'nyɪ 'amɪ -gälɪ -a bä. 12 'Ba 'pa plɛ, 'ia 'taun 'lɪ ni, 'a ma tuɔɔɔɔɔ 'Kriisä dɛɪ;

† 'Lɔbrɛɛpɔɔɔ 110.1 †† 'Nyɪɪɪ bɪɛɛa' -tɛ ni, 'i bä nyüü, -bɛ 'i bä bɪa 'aanjɛ nyra domüü. Tɛ Efesënyüü 3.10; Kolɔsënyüü 1.16; 2.15 ‡ 'Lɔbrɛɛpɔɔɔ 8.7

a ma 'nyɪ kä -a kä 'amä Israeɛlɛa -glügböa 'mlɪa nyüü bä, 'a ma 'nyɪ kuöa 'mlɪ -a bä, kuölä Nyɔsua 'paa' 'lɪ, 'kä wiili 'ɔ 'daaa' 'ɔmäa' nu, 'ia 'surukua -gu. 'A ma 'nyɪ plɛgälɪpiedɛɛ -a kä, 'a ma 'nyɪ Nyɔsua -a jre 'pläa 'mlɪ. 13 -Maa 'köklesapɪɪ ɔ ni, 'amɔ ma tuɔɔɔa' 'lɪ Nyɔsua dɛɪ ni, 'Kriisä Jesu 'lɪa bäbäku -gu ni, 'a -kanyɪ 'lɪ 'ɔɔɔ dɛɪ -a tuɔɔɔ, 'Kriisä -torua -gu. 14 'ɔɔ bä ana 'wlinönröku, 'ɔɔ nrörö 'üa -glügbü 'ɔɔɔɔ -glügbö 'döö 'lɪ. 'ɔɔ -gblooo dɛɛɛ 'sasra ɪa' 'üün -gba; 'ɛɛ bä 'mugbugbue 15 'ɔa fugbaa 'mlɪ. 'ɔ 'balɪ Moiseä -Dɔ nyra 'ua 'kamaku nyra 'ua -dɔ, 'kä 'ɔmä 'iia 'ɔɔɔɔ -bɛ 'ɔɔɔ nyɔɔ dɛdɛɛ 'lɪnrörö, 'asɪ 'ɔ nu fugbaltɪ flɛɛɛɛ; 16 'ɔmä -glügbü 'ɔɔɔɔ 'wlinönrö, 'üü -bɛ Nyɔsua 'mä 'doo bä. Krua -gälɪa järäku 'lɪ 'ɔ -srörö 'ɔnya 'bala 'lɪ dɛɛɛ nröröa' 'üün 'nyüamɪɪjraranyüü 'lɪ. 17 'ɔ ja 'amɪ fugbalɪflɛɛɛɛ 'amɔ tuɔɔɔ ɪa' 'lɪ Nyɔsua dɛɪ nyra 'ü ma' bɪa 'lɪgbakä †. 18 'Be 'abɪa 'Kriisä ana 'fɔɔ ma -srörö kälɪ ni, -bakää -bä juifɛ 'aie -nyɪ juifɛ bä, 'a -plɪa 'a 'mrɛɛ amä ana Tu Nyɔsua -gbajjirö -Susu 'doolua 'nyɪklɪ.

19 'A 'ia -gu, 'a -kanyɪ nyɔɔtugbanyüü 'aie -sisinyüü -a bä. Nyɔsuua 'nyünanyüüa -tɔɔɔɔɔ nyüü 'a bä, 'anya 'a Nyɔsuua nyuku -wältɪ nyüü bä. 20 'A -beere nyukulu kä 'käsri -tokoa 'täkɛ baa' apotrɛ, nyɔsuuamɪɪpalanyüü, -bɛ Jesu 'Kriisäa 'mugbɛ baa' nyukulua -wältɔɔɔɔɔäkä. 21 'ɔɔ -gälɪ nyukua 'fɔɔ 'pala 'ümä 'nyünanyuku kpaku bä 'Pläkänɔɔ 'lɪ. 22 -Bɛ 'a nyra 'Kriisä baa' 'doo ni, 'ana 'mugbɛ nya bä kufa, i Nyɔsuua -Susu kua'.

Nyɔsuua -Susu srara Jesua -saraku

3 'Ia -gu 'mɔɔ 'Pɔɔɔ, ɔ baa' 'Kriisä Jesua † -jiɛnyɔɔ 'ana -gu, 'amɔ nyüülü 'nyɪa' juifɛ bä ... ††2 'N jresaa 'a 'nu 'sɪɪ Nyɔsuua -gbinanaku 'lɪ 'ɔ -nyɪa' 'mɪ 'Mufagogo 'sasajrupa 'ana -gu. 3 Nyɔsua srara 'ɔa nyufa 'ɔnya srara 'mɪ diili -sisiea'. 'A 'ia diijie 'n -gbala -plɪ 'amɪ. 4 'Ama -täsä 'imɪ ni, -sisiewiili 'n jrea' 'ɕɕasa 'Kriisä -gälɪ, 'anya 'iin jrea. 5 'Ia -sisiewiili ni, Nyɔsua 'nyɪ kä 'iin -kätɪnyüü -a srara. -Maa dɛɛɛ a baa' -plɪ -gälɪ ni, 'ɔ srörö -Susu kälɪ 'ɔnya srara 'iin 'nyüna apotrɛɪ nyra nyɔsuuamɪɪpalanyüülü 'ɔ 'baa' 'lɪ. 6 -A -jäa 'iin 'lee: 'ü nyra Jesu 'Kriisä 'ɔɔ baa' 'doo ni, 'ia -gu nyüülü 'nyɪa' juifɛ bä 'jäa -jaa 'döölä amɔ baa' juifɛ 'nɛmä ɪa' 'jä. A nyra 'üün bä nyüü 'doo. Wiili Nyɔsua 'daaa' 'ɔmäa' 'Mufagogo 'lɪ -srörö 'ɔmäa' nu ni, 'ünɪa kälä bɪa 'lɪ 'mlɪ. 7 A 'ia 'Mufagogoläa 'mlɪ 'n nu Nyɔsuua 'jrufafenyɔɔ: 'a Nyɔsuua 'srɛɛɛ 'ɔ -nyɪa' 'mɪ 'ɔa -gbinanaku 'lɪ, 'ɔa 'klü 'ɔ nu.

8 'Mɔɔ 'paderɪtä nyɔsuuanyünanyüüa 'fɔɔa -tɔɔɔɔɔ. -Maa 'mɔɔ 'ɔ -nyɪ 'ɔa -gbinanaku 'mä nyüülü 'nyɪa' juifɛ bä 'Mufagogo 'sa. 'Mufagogolä ni, 'bɔɔ bäsaa, 'unyɪ

†† Esaii 57.19; Sakarii 6.15 †† Jesu: -Taa -wäklöölä 'nyɪ greekɛ kätɪpɔɔɔɔ -mɪdooa 'mlɪ -a bä. ††† 'Pɔɔɔ 'nyɪ 'ɔa 'papawii -a 'wlara, -tɛ 'ɔ ji 'iin 'wlara -pɔɔɔkua wäklüü -pu -bɛ mlɔɔ -gälɪ. Sɔ wäklöö 'döö -gälɪ -a ji wäklüü -pu -bɛ mlɔɔ -gälɪ ni (1-14), 'ɔ 'a dɛɛɛ 'ɔa 'jrupa 'kuɛɛa' 'klɪ kä 'ii 'ɔ 'sasralɪ, nyra wiili kä -gu 'ɔɔ kää' 'ɔmäa' 'lɪ -sisiewii 'sa.

biabua -a, 'Kriisēa kält 'u sɔ. ⁹'N kã 'mä bua wiili -sisie kãa' sökõõ nyüüa 'klul -gält -fält be, wiili Nycsuual nuu' diia 'fɔ 'mäa' nu. ¹⁰'Köklesaplul ɔ nɪ, 'Cɛɛ Nycsua -srörö kält 'kã 'kamasisi nyra 'klüükäsisili bää' cɛl 'mä Nycsuua wiijejeku jre. 'Ia wiijejekulu nɪ, Nycsua kã 'ia srarakua 'drü 'kɔkɔmlɛ. ¹¹'A 'sɪɪ 'ɔ 'daa kãa' sökõõ 'ɔmä 'ia' nu, 'asɪ 'i nrörö; ana 'Pläkänycsu Jesu 'Kriisē kält 'i -srörö. ¹²'A nyra 'Kriisē bää' 'doo pletoroku 'lɪ, 'ia -gu a jresaa a 'mrɛɛ amä Nycsua -gbajjirö 'surusa. ¹³'Ama bobo -sulɪ 'n 'järaa' 'na 'jrupa 'mlɪ 'ana -gu nɪ, 'ana 'klü 'nyɪ jä 'lɪ: 'iibä 'ana 'bualaku.

'Kriisēa -wawaku

¹⁴'Ia -gu, 'n 'pala ana 'Pläkänycsu Jesu 'Kriisēa Tua † 'klul kotifli, ¹⁵'ɔɔ -nyɪ -gbüüülü kã 'fɔɔlɪ bää' cɛ nyra -tutu -gält 'nyɪ. ¹⁶'ɔ 'buua' 'wliklɪ -gböösa nɪ, 'ia -gu 'n bibie 'ɔɔɔ, ɔ -srörö 'ɔa -Susu kält ɔ 'pa 'amɪ 'klü 'lɪ ¹⁷-be 'Kriisē 'mä 'ana polua 'mlɪ ku. 'Be 'a toro 'ɔɔɔ plɛ, 'ana -wawlakua tigblii 'mä nyɔnyɔ, 'imä 'käsri -wawlaku 'lɪ ¹⁸'amɔ -be Nycsuua 'nyünanyüüa 'fɔ 'mä dɛɛɛ bää' -wawakua 'wufɛɛɛɛɛ 'jä, 'amä 'ia tunɔdɛɛ 'jä, 'amä 'ia 'lɪtunɔdɛɛ nyra 'wɪtunɔdɛɛɛ -gbaa 'wlinu, ¹⁹-be 'amä 'Kriisēa -wawakulu -sia' diia 'fɔwɔ jre, Nycsuua 'buabuaku 'mä 'amɪ 'lɪ si.

²⁰Nycsuual -fɛɛɛɛɛɛɛ' ana 'kläa 'mlɪ 'jrupa -gböösa, ɔ 'mrɛɛɛ' ɔmäa' 'ɔa 'klülü bää' amɪ 'lɪ kält -srörö, -be ɔmäa' dii 'kɔkɔmlɛɛ anyɪa' 'bete 'aiɛ 'anyɪa' bobo nu, ²¹'ɔɔ kã 'wliklɪbubuaku 'Cɛɛɔa 'mlɪ nyra Jesu 'Kriisē 'lɪ, i -wɪara 'taun a 'fɔ 'lɪ nyra 'plɔɔɔɔɔɔ -gu! 'Asɪ i bää.

A 'KLAÄ 'KLÄ DĒDRÄ 'KRIISĒ 'LĪ

4.1-6.20

'Cɛɛɪ bää 'dee 'Kriisē 'lɪ

4 'Ia -gu, 'mɔɔ 'Pläkänycsu -jienycsu nɪ, 'n 'paa 'amɪ 'klü 'lɪ, 'sɪɪ Nycsua 'bataa' i kã -gu 'ɔ wea' amɪ nɪ, 'amä 'ia 'sa 'nyɛ. ²'Ba 'cie 'ana nyüfē 'wu 'taun a 'fɔ 'lɪ, 'anyɪ kã 'cɛɛ, 'kã 'a kpukɔɔmlɪ, abɪa -moloo bia -moloaa -gbi mlɪ -wawlaku 'lɪ. ³'Ba 'pa 'kpɔɔ -mamakulu Nycsuua -Susu -maa' amɪ nɪ, 'amä 'saa bää 'doo, 'ɔ -maaa' amɪ, 'kã 'ɔ ja 'ana -tɔɔɔɔɔ 'wlinönröku.

⁴Fugba bää 'döö, -Susu nya bää 'doo, 'sɪɪ Nycsua werea' amɪ dɛɛ 'deea pɛgältɛɛɛɛɛ -gält.

⁵'Pläkänycsu bää 'doo, nycsuapletoroku bää 'doo, 'nɪwɪ -papaku bää 'doo,

⁶Nycsua bää 'doo, 'ɔɔ bää nyüüa 'fɔa Tu. 'ɔ -si diia 'fɔwɔ, 'ɔ -srörö ana 'fɔa kält 'kã 'ɔ -fɛ 'jrupa, 'ɔ bää ana 'fɔa 'lɪ.

⁷-Maa -moloo ma bält Nycsua -nyɪ 'ɔɔɔ 'ɔa -gbinanaku, 'sɪɪ 'Kriisē nyakaa' bia 'iin -be 'ɔ -nyɪa' amɪ 'iin. ⁸'A 'ia -gu Nycsua -ɔɔɔ 'daa:

'Taun 'lɪ 'ɔ 'jraa' -gböösa nɪ,

'ɔ nrörö 'ɔa 'nyüamɪjranyüü -jienycsu 'lɪ 'kã 'ɔ fa 'üün; 'ɔnyɪ 'cɛɛɛ nyüü ††.

⁹-Be «'ɔ 'jra» a -gbaa le? 'Tibä 'ɔ 'cere -kält -tutua -fli.

¹⁰Nycsuual 'ciea', 'a 'ɔ 'jra bia -gböösa 'ɔnyɪ -si cɛɪ 'wu, 'ɔmä diia 'fɔ 'klɪsi.

¹¹'A 'ɔɔ -nyɪ -mölöo apotrɛɛɛ, -mölöo bää nycsuuam -lɔpalyüü, -mölöo bää 'Mufagogo 'sasanyüü, -be -mölöo bää 'pɛɪnyüü ‡ -mölöo nya bää 'kpɪkɪpɪnyüü.

¹²'Asɪ 'ɔ 'pa 'nyünanyüü 'klü 'lɪ, 'ümä nycsuuanyüülü bää' 'Kriisēa fugba 'klülɔpa 'ümä 'wɔɔɔɔɔ. ¹³'Ima bäsaa nɪ, ana 'fɔa nycsuapɛ nyra Nycsuua 'Jua jejeku nya dɛɛ 'dee bää. Anya -jɛɛ, 'kã anyɪ 'tasɪɪ 'Kriisēa 'buabuakua -pɔɔ 'ɔ. ¹⁴'Ia 'taun 'lɪ, a -ka -nɛmä 'jü -a bää. A -ka -nɛmä -beere 'sɪɪ 'taniea 'nɪdakē faa' -gɔɔ -a.

-Gbagblenyüülüa 'kpɪkɪpɪku -ka -nɛmä amɪ 'lɪklɪ -a -pɪ -ie. 'Ü -ka -nɛmä amɪ -gbagblɛ -a 'sara 'ümä amɪ -tɔɔɔɔ.

¹⁵-Maa 'ɔɔɔɔa ma 'saralɪ -wawlaku 'lɪ nɪ, anyɪ diia 'fɔa 'mlɪ 'bualaa 'Kriisē 'lɪ, ɔ bää' wliklɪ. ¹⁶'ɔɔ känyrɪ 'kã fug -baa 'fɔ 'bua 'klɪtotrosa, -be 'ä bää 'döo diili kã 'fɔ kɔkɔba' 'klɪ a 'nyɪklɪa -gu. 'Pɛ -mɪdɛɛ ma 'nyɛ 'sɪɪ 'ɛ kãa' 'ɛmäa' 'nyɛ nɪ, fugbaa 'fɔ 'buala -wawlaku 'lɪ.

-Kätɪnyɔ nyra nyɔɔdɛdrä

¹⁷'Ii känyrɪ, 'amɔ 'n -gbala -be 'n bɔɔɔ 'iin -gält 'kã 'Pläkänycsu 'nyɪklɪ: 'a -kanyɪ 'nyɛ -mülü 'nyɪ toroa' Nycsua plɛa 'sa. 'Üa bobowli 'nyɪ mi 'klɔɔɔ -a.

¹⁸'Jöjrüükpü ka 'üa 'lɔgɔlaku 'klɪ. 'Ünyɪ 'klälä Nycsua -nyɛɛɛ' -a 'klaa, 'be 'ünyɪ dɛɛ ɔ 'doo -a jre, 'üa polu nya 'bua -gböösa. ¹⁹'Ünyɪ 'nyüsü -a jre; -sagbili Nycsua 'nyɪ 'bataa' 'ia 'jrupa 'ü kã; -be 'ünyɪa' -gu 'nyüsü kã nɪ, 'ü bää wiili kã 'fɔ bubɔa' a 'mlɪ. ²⁰-Maa 'amɔɔ nɪ, -mäa 'sɪ anyɪ 'amɪ 'Kriisē srara! ²¹'N jresaa 'a 'ɔa 'nyɪ 'a 'nuwli, 'ii a 'kɔɔ 'amɪ 'ɔɔɔɔä bää' Jesu 'lɪ. ²²'A kã 'amä 'ana -kätɪsaa nunugbi nyra 'ana -kätɪnyɔɔ kãa' dɛɛnyüü -tɔɔɔɔ -wält 'cɛɛ. 'Ba 'ba 'ana -kätɪnyɔɔ, ɔ bubɔa' 'ana 'klä -gba. ²³'Ba 'cɛɛ 'ana -susu nyra 'ana bobowli -wält 'imä 'cɪcɪ. ²⁴'Ba 'sroo nyɔɔdɛdräl Nycsua nua' 'klɔgägäku 'lɪ nyra 'nyünaklälä ɔa' 'ɔɔɔɔa 'lɪ.

²⁵'Ii känyrɪ 'ba 'pɛ -gbagblɛ! -Moloo ma bält ɔ 'saralɪ 'ɔa -moloo 'ɔɔɔɔa ††, 'be anyɪ 'a nyüü 'doo bää. ²⁶'Ama -tu 'cɛɛ nɪ, 'anyɪ nu -balu ‡. 'Ana 'cɛɛ kã 'ɛmä bia 'fɔwɔ -a ji -gbiajru 'mä mi. ²⁷'Anyɪ -nyɪ Sataan kufa. ²⁸Nycsu ma 'jie kã, ɔ 'pɛ 'jejeku; ɔ -fɛjrupa, ɔ nu 'ɔa 'dari ɔ nu wi -ili 'naa', 'ɔmä -mülü 'nyɪa' dɛɛ kã -gbaji. ²⁹Bubɔwii 'nyɪ 'cie 'ana mlɪ, abɪa 'mufawiili 'naa' i jöa' nyüü -gba 'sɪɪ 'üa -sul bää', 'cie 'ana mlɪ, -be i -nyɪ -mülü poa' 'iin 'nyak -li 'klü. ³⁰'Anyɪ pala 'Nyüna -Susu sɔ. 'Uu Nycsua nu

† ana 'Pläkänycsu Jesu 'Kriisēa Tua: Greekē -kätɪnyɔɔ -mɔdooa 'mlɪ 'i -jɔɔ: 'n 'pala Tua 'klul kotifli.

†† 'Lɔbrɛɛɔɔɔ 68.19 ‡ 'PɛɪNYÜÜ: 'Ia -gbaa bää: «nycsuuanyüüa -gältɔlanyüü» -Kätɪ kuöa 'mlɪ. Jeremii 3.15; Esekielel 34.2 †† Sakarii 8.16 ‡‡ 'Lɔbrɛɛɔɔɔ 4.5

'knya -tu 'amu 'ca tie -be 'cmä 'amu 'ana -balu mlüba 'ia -sru 'lu. ³¹ 'Ba 'ba 'ana -tçrupu, 'mugbugbuε, 'cre, nyanyraku, -jejreku nyra plεbubçkua 'kaun 'kaun. ³² 'Ba 'nanragbi 'wu, abla 'ana plε 'si -wawlaku 'kl. 'Ba cere wii 'sru Nyçsua cerea' 'amu 'ana nı 'Kriisē 'lu.

'Ba -titra Nyçsua mlü

5 -Be 'a bää' Nyçsuaa -wawajü nı, 'ba -titra 'cçn mlü. ² 'Ba 'nyere -wawlaku 'lu, 'sru 'Kriisē -waa' amı. 'Ç 'sara 'ca nyufa Nyçsua kält -gbça 'sa ana -gu; 'ç bā -gbçlu kã 'nçnu kãa' Nyçsua 'tu. ³ Nyçsuaa 'nyünanyüü 'a bā. 'İi kãnyrı, -sagbili Nyçsua 'nyı 'bataa' nyra diili plaa' -fre, nyra dεenyükäkaku, 'ia -taa wiilia 'fu 'nyı kã -a kã 'imä 'ana -tçrupu bā. ⁴ 'Pa-pawiiıı bebae' nyüü çelı, mlüüpwiiıı nyra bubç -gbanyrüü 'nyı bā 'ana -tçrupu! 'Ba kã Nyçsuaa 'tetrεkua 'doo. ⁵ -Be 'ba jre bla 'saa nyçkç nōa' -sagbili Nyçsua 'nyı 'bataa', 'aie ç nōa' diili plaa' -fre 'lu, 'aie ç kãa' tε, 'iibä -a -tu -plu Nyçsua -be -a bibie dii -mudoo. 'İa nyçkç -nēmä -jaa -a ji 'Kriisē nyra Nyçsuaa 'kamaplāa 'mlü.

'Ba 'nyere 'nape 'kl

⁶ Nyç 'nyı nu wiili 'nyıa' -tç kã 'çnyı 'pa 'amı mlüü 'lu. 'A 'samaa nunugbili 'ii 'kuεεε Nyçsuaa 'cre nyüülü 'nyı -träärää' 'lu 'çmı -gäl. ⁷ 'A nyra 'üün 'nyı 'nyere 'wu! ⁸ 'Jöjrüükpü 'a ma bā, -maa 'anya 'a -mlatı 'nape bā 'Pläkänycç 'lu. 'İi kãnyrı, 'ba nu 'napea 'jüa 'sa; ⁹ 'be Nyçsuaa -Susu † -nyεε -gbinanakua 'kaun 'kaun, 'klugägaku, nyra 'çcasa. ¹⁰ 'Ba 'bata wiili kãa' 'Pläkänycç 'tua nunuku. ¹¹ 'Anyı 'cakla 'ana nyüfē -gbiaraa nunugbili 'nyıa' 'wli nyra -toko kã, -maa 'ba be 'iin -fäl. ¹² 'Be wiili 'ü nröröa' -sisiedii 'lu nı, 'i bā 'nyüsü 'wu. ¹³ -Maa 'ia diilia 'fu ma nyaa' -fäl blö nı, 'i 'a 'nape 'klütç; 'be i 'tçca' 'nape 'klü nı, 'nape 'i bā ††. ¹⁴ 'A 'ia -gu 'ü nō:

Tekä, -mç 'mumça',

ç jãjãnyüüa -tçrupu:

'Kriisē 'mä -mı 'ca 'nape -gälı ŋuala ‡.

¹⁵ 'İi kãnyrı, 'ba -tre -gbösa 'ana -wälçkukuku. 'Anyı 'nye saklanyüüa 'sa, -maa 'ba nu 'lglanyüüa -gbi. ¹⁶ 'Ba 'kpla 'taun 'lu a bää' -gälı 'çcasa, 'be 'taun 'nyı 'na -a 'na. ¹⁷ 'İi kãnyrı 'anyı 'jrara mlüü, -maa 'ba 'nu wiili 'Pläkänycç 'bataa' 'wli. ¹⁸ 'Nu 'nyı 'bla 'amı, 'u -pı 'amı dεεgbagbi 'ltutro. -Maa abla Nyçsuaa -Susu 'si 'amı 'kl: ¹⁹ 'ba nu Nyçsuaa 'lbrerεdu, nyçsuaa daklüü nyra daklüülü Nyçsuaa -Susu jaa' -be 'ba 'papla 'klü 'lu. 'Ba nu 'ana plεa 'fu -be 'ba brı, 'ba 'buala 'Pläkänycç. ²⁰ 'Ba 'tree ana Tu Nyçsua 'taun a 'fu 'lu nyra diia 'fuç -gu, 'Pläkänycç Jesu 'Kriisēa 'nyrkl. ²¹ 'Ba -täträälı Nyçsuaa †† 'nyrklı -gu.

† Nyçsuaa -Susu: *Greekē -kätçkçı -mıdooa 'mlı 'i -jçra: 'nape.*
†† 'be i 'tçca' 'nape 'klü nı, 'nape 'i bā: -Taa waklüülü 'nyı *greekē -kätçkçı -mıdooa 'mlı -a bā.* ‡ *Esaii 26.19; 51.17; 52.1; 60.1*
‡† Nyçsuaa: *Greekē -kätçkçı -mıdooa 'mlı 'i -jçra: 'Kriisēa.*

Duu nyra 'ñlögē

²² 'Ñlögē 'amı, 'ba -träärälı 'ana duu 'sru 'a -träärää' 'lu 'Pläkänycç. ²³ 'Be du çç bā 'ca 'ñluua 'cifi 'sru 'Kriisē bää' 'ceçla 'cifi, -be 'ç bää' 'ceçle bää' 'ca fugbaa 'Lm-lubanyçç. ²⁴ -Maa 'sru 'ceçl -träärää' 'lu 'Kriisē nı, 'asu 'ñluua 'mugbe kã 'cmä bā 'ca duca 'pelı wiia 'fuç 'mlü.

²⁵ 'Amç duu, 'ba -wa 'ana 'ñlögē 'sru 'Kriisē -waa' 'ceçl -be 'ç 'saa' 'ca nyufa 'ea -gu, ²⁶ 'emä 'klbere. 'Papawii nyra 'nı 'ç nu 'çnya 'ba 'εen -fre 'lu. ²⁷ 'Ç nu 'imı 'kã 'ceçle 'naa' -gbösa 'mä 'çnı 'klütç, εnyıa' 'kpafa -gba kã, εnyıa' pıpra, εnyıa' bubçdεε -gba kã, -maa ε kã 'nyü 'naa', ε nyç 'nyıa' 'lbuç 'cmäa' wii 'kplara. ²⁸ Duu kã 'ümä 'üa 'ñlögē -wa 'sru 'ü -waa' 'üa fugba. Nyçkç -waa' 'ca 'ñlu -wa 'ca 'mugbe.

²⁹ 'Be nyçç -kaapıç 'ca fugba 'nyüamlçrara. 'Ç 'fini 'ään 'kl, 'ç -tuuä 'ään 'nyügba -beere 'sru 'Pläkänycç †† nōa' bla 'ceçla -gu. ³⁰ 'Be a bā bla 'ca fugbaa -gba dεε 'ca 'jaje nyra 'ca 'koi ††. ³¹ « 'A 'ia -gu nyçç nya 'ca tu nyra 'ca 'yio -gbasç 'kã 'ç nyra 'ca 'ñlu nya -gba kpasraa, 'kã 'üa 'çç nya 'jaje 'dee bā ††. » ³² -Sarawiiıı bää' wiili 'n -gbalaa' -plu 'amı a derı nı, 'i 'bua -gbösa: 'iibä 'Kriisē nyra 'Ceçla -gä. ³³ -Maa 'i kälä bla 'amı -gba: duç -moloo ma bäl ç -wa 'ca 'ñlu -beere 'ca 'mugbe, 'kã 'ñlu -träärälı 'ca duç.

'Jü -be tuu

6 'Jüjie 'amı, 'ba -träärälı 'ana tuu; 'ii 'Pläkänycç 'bata. 'Be 'ii 'na. ² « -Träärälı -na tu nyra -na 'yio, » 'iibä Nyçsuaa 'kltsa -ç. 'Ua derı bā dεε Nyçsua 'daaa' 'cmäa' nu: ³ « -Mä -jçru nyra -wlaraklä 'jä -pı -tutu -gälı §. » ⁴ -Be 'amç tuu 'amı, 'anyı 'tutro 'ana 'jü 'cre 'lu, -maa 'ba 'buala 'üün sraraku nyra 'kpıçpıaku 'lu, 'sru 'Pläkänycç 'bataa' 'ia 'sa.

-Goou nyra 'kamanyüü

⁵ 'Amç -goou 'amı, 'ba -träärälı 'ana 'kamanyüü -gbösa -pı -tutu -gälı, 'ba nu 'ana plεa 'fu, 'sru 'a -fεεε la' 'jrupa 'Kriisēa -gu. ⁶ 'Anyı -fε 'jrupa 'taun 'lu 'ü tεa' 'amı 'klta 'doo -beere 'amä nyüü 'tukä. -Maa 'ba 'palı 'klü 'ba nu 'ana plεa 'fu 'ba nu wiili Nyçsua 'bataa' -beere 'Kriisēa -goou. ⁷ 'Ba nu 'ana 'mufa plε 'ba -fε 'üa 'jrupa; -mä nyçç 'jrupa -a, -maa 'Pläkänycç 'jrupa 'a -fεεε. ⁸ 'Be 'a jre 'iin, -moloo ma bäl, 'ç bā -geei, 'aie 'çnyı -geei -a bā, 'a 'çcagbili -moloo nua' 'ia 'sa 'Pläkänycç 'mä 'çnı 'pεε.

⁹ 'Amç 'kamanyüü 'amı, 'astı 'ba nu bla 'üa 'pelı. 'Ba 'pie 'üa 'dadaaku. 'A jre 'iin 'sru 'a nyra 'üün kçç kälää' 'Kamanyçç 'doo çelı 'mlü, -be 'çnyı -gbasaa' nyüü 'lu.

†† 'Pläkänycç: *Greekē -kätçkçı -mıdooa 'mlı 'i -jçra: 'Kriisē.*
††† 'ca 'jaje nyra 'ca 'koi: -Taa waklüülü 'nyı *greekē kätçkçı -mıdooa 'mlı -a bā.* ††† *Jenesē 2.24 § Egēsççdē 20.12; Deteronççmē 5.16*

Tafudiili Nyɔsua -nyla' ami

¹⁰ 'Na -wɔlajü 'ami † -jäsi 'n blöa' nu: 'ba 'batra 'ana 'klü 'Pläkänycɔ 'l, 'kä 'a 'batra 'üün 'ca 'klü kpakü 'l. ¹¹ 'Ba fa Nyɔsuaa tafudiiia 'fɔ, Sataan ma ji 'ami -trɔɔɔ, 'amä 'wɔsɔɔɔ. ¹² 'Be -golulu a -fuuöa' 'nyl 'jaje nyra -torua -golu -a bä; -maa 'klü, 'kamanyüü, nyüülü 'kama 'jöjrüükpüa 'blilü kua' -pɔ, nyra bubɔsisili kua' cɛ nyra -tutua -trɔɔɔɔ, 'üü a nyra 'üün -fuuö. ¹³ 'A 'ia -gu, 'ba dɔɔ Nyɔsuaa tafudiiia 'fɔwɔ 'amä nyɔnyɔɔ bubɔsɔɔ 'taɔ 'l, 'amä 'nyüglöku jre, 'be 'a tritri 'anya 'tɔ biarafa 'wɔ. ¹⁴ 'Ii känyɔɔ 'ba -sɔɔɔɔwɔ: 'ba wlo 'cɔcɔsa 'ana -fualɔ -beere -pɛɛtɔ; 'ba pa 'klügägäku 'l -beere tafukotu. ¹⁵ 'Ba pa -si 'l -beere 'Mufagogolä -nyɛɛa' 'wlinönröku, 'be 'ää -ələre 'ami. ¹⁶ 'Ia 'fɔɔlɔa 'wliklɔ nu, 'ba -tu 'l nyɔsuapɔɔtoroku -beere 'ana tafudɛɛɛ kaka' dii 'kl. 'ɛɛ 'a nɛmä nu -be 'amä Plɛbubɔsusu †† a -pruuulu 'pütöa' 'nyɔɔɔ. ¹⁷ 'Ba dɔɔɔ blɔ 'lɔmlɔwɔwɔku 'wɔ -beere tafuwɔlɔgö, 'kä 'a dɔɔɔ Nyɔsuaa -Susua -jɛɛ 'wɔ, ɛ bää' nyɔsuaawii.

† 'Na -wɔlajü 'ami: -Taa -wɔklüülü 'nyl greekë kätɔɔɔɔ -mɔdooa 'ml -a bä. †† Plɛbubɔsusu: Sataan a 'nyɔɔ bäsaa.

¹⁸ 'Ba bibie Nyɔsua 'taɔn a 'fɔ 'l. Wiili kä 'fɔ 'a -waa', i 'a 'bataa', 'ba -gbala 'ia 'fɔ Nyɔsua, -maa abɔa 'ɔa -Susu ji 'ami -gba. 'Anyɔɔ sɔa, 'ba nu 'imɔa 'doo, 'kä 'a bibie nyɔsuaanyüüa 'fɔɔa 'wli 'l. ¹⁹ 'Ba bibie blɔ 'na 'wli 'l, Nyɔsua 'mä 'mɔ wii mlɔ 'pa 'kä ama 'salɔ 'Mufagogoa 'mlɔ wiili -sisiea' nu, ɔalɛ -pɔ 'mɔ 'bla. ²⁰ ɔɔɔɔɔɔɔ 'n bä, 'ää -gu 'ü 'pa 'mɔ 'cɔ. 'Ii känyɔɔ, 'ba bibie Nyɔsua 'mä 'suru 'mä 'Mufagogo 'sa 'surɔ 'n kää' 'mäa' 'ään 'sa.

Täpa 'trɔɔ

²¹ Ana -wɔlaju Tikiiikë ana 'fɔ -waa' 'saa, ɔ nöa' 'mufasa 'Pläkänycɔ 'jrupa, 'ɔnya 'ami 'na -gogoa 'fɔ -nyla, 'amä blɔ dɛɛɛ 'n nöa' jre. ²² 'Ia 'doo 'dooa -gu 'n blɔ 'ɔɔɔ 'ɔmä 'ami ana -gogo ja -be 'ɔmä blɔ 'ami 'klülɔpa.

²³ Abɔa ana Tu Nyɔsua nyra 'Pläkänycɔ Jesu 'Kriisɛ -nyl -wɔlajüa 'fɔ 'wlinönröku nyra -wɔwɔlaku nyra nyɔsuapɔɔtoroku. ²⁴ Abɔa -gbinanaku bä nyüülü kä 'fɔ -waa' 'cɔ-casa ana 'Pläkänycɔ Jesu 'Kriisɛ -gälɔ. 'Asɔ i bä ‡

‡ 'Asɔ i bä: -Taa wɔklüülü 'nyl greekë -kätɔɔɔɔ -mɔdooa 'ml -a bä.

FILIPĒNYŪŪ

-ƆƆƆƆƆ ʼmɪɪa wii

-ƆƆƆƆƆ ʼƆƆƆƆ -jɪjraaʼ bātälä ʼü ʼdaraaʼ Filipē, ʼäa ʼcɛcɪnyüü ʼwu, ʼuu ku -pɪ. ʼƆa ʼsɔɔfa ʼwu ʼmia ʼlɪ nɔɔtugbabre nɪ, ʼsara kã bātäläa ʼmɪɪ ʼMufagogo, ʼia nyüü nya toro ʼään plɛ. Tɛ Akëtëa -ƆƆƆƆ 16.11-40 a ʼmɪɪ. Filipē bã Grɛɛsëa ʼblɪa bātä Masedoanëa -tutu -gälɪa ʼmɪɪ. ʼÄ bã bātälä Rɔmë ʼkamaaʼ, ʼüa -tɔɔɔɔɔ bātä. Rɔmëa -gofɪanëma ʼkã ʼkama Filipënyüü. ʼI kã ʼüün ʼtu. ʼA ʼia -gu ʼü ʼsroo -beere Rɔmënyüü -be ʼü ʼpaa lateɛnwii, Rɔmënyüüa mɪɪa wii. Juifënyüü ʼnyɪ Filipëbätäa -sümlö. ʼÜnyɪ jɾä nyüü -pu -a, ʼii kãnyɪ ʼünyɪ ʼlɪ -a blɪa ʼümä kufa ʼjã ʼümä ʼlɪ Nyɔsua bibrie.

ʼƆƆƆƆ ʼpalaaʼ -jie ʼlɪ ʼPläkãnyɔɔ ʼjɾupalä ʼɔ -fɛɛɛaʼ, ʼäa -gu nɪ, Filipëa nyɔsuaanyüü nya ʼbaba dii ʼklɪ, ʼünya blɔ ʼüa -tɔɔɔɔɔ nyɔɔ ʼdoo ʼdaraaʼ Epafɪodiitë; ɔ fa ʼiin ʼƆƆƆƆ. ʼA ʼtaɪn ʼlɪ ʼɔ faaʼ diili nɪ, ʼa -plɪ ʼƆƆƆƆ -jɪjra -taa -ƆƆƆƆƆ ʼɔnya ʼtrɛɛ ʼüün ʼsɪɪ ʼɔ ʼjãaʼ diili ʼü jaaʼ ʼkɔɔ. ʼɔnya -gbala blɪ ʼüün a blɪ ʼüa nyɔsuapɪɪɪɔɔɔ -sɔɔɔɔɔ, ʼünyɪ be Nyɔsua -gälɪ ʼklɪ, ʼünyɪ prɛ blɪ wiili ʼnyɪaʼ nyɔsuaawii bã, i nyüü ʼkɪɪaaʼ nyüü -mölöö dɛɪ. ʼɔnya ʼpa blɪ ʼüün plɛ ʼsɪɪ ʼüü -be ʼKriisë nyaaʼ ʼdoo bã, ʼwɪnɔnröku kã ʼümä ʼüa -tɔɔɔɔɔ bã. ʼƆƆƆƆ nya -gbala ʼüün ʼsɪɪ ʼKriisë ʼcieaʼ ʼɔa nyufa ʼwu nɪ, ʼü nu ʼsaa ʼü ʼcie ʼwu, ʼkã ʼü jöjɾögbã. ʼɔ -gbala ʼüün blɪ -gbagblɛ ʼkɪɪkɪɪanyüü -mölöö bã ʼüa -tɔɔɔɔɔ; ʼü ʼbata abɪa ʼcɛcɪnyüü nu ʼüa ʼklüa ʼfɔ ʼü -trääräl juifëa -dɔ. -Be -mölöö bälɪ ʼümä wiili -tutu -gälɪa nyüü ʼbataaʼ nu. ʼA ʼia -gbagblɛ ʼkɪɪkɪɪaku ʼsɔɔɔɔ -gälɪ ʼƆƆƆƆ ʼpa ʼcɛcɪnyüü -tɔɔɔ ʼlɪ; ʼü -trɛ ʼüa nyüfë.

-Jãɪ -ƆƆƆƆƆ ʼtotroaʼ ʼklɪ:

ʼTrɔɔ nyra Nyɔsuaa bibieku

ʼƆƆƆƆa nyɔsuaɪɪɪɪ nyra ʼɔa -gogo

Jesu ʼKriisë ʼkã bã ʼkasa nyɔɔɔ ʼnyɪaʼ ʼɔa nyufa ʼjɾara

-Gogolä Timotee nyra Epafɪodiitë faaʼ

Nyɔɔ kã ʼɔmä ɪ Nyɔsua ʼtukä

ʼƆƆƆƆ ʼtrɛɛ Filipëa ʼcɛcɪnyüü

-Gälɪblörö ʼtrɔɔ

Trɔɔ

1 ʼKã ʼƆƆƆƆ nyra Timotee, Jesu ʼKriisëa ʼjɾupafenyüü, amɔ -jɪjra ʼana ʼfɔɔɔ bãaʼ Filipëbätä † ʼwu; ʼana ʼfɔɔɔ bãaʼ Nyɔsuaa ʼnyünanyüü Jesu ʼKriisë ʼlɪ, ʼcɛcɪtagbũ nyra -diiakë ††. 2 Abɪa Nyɔsuab bãaʼ ana Tu nyra ana ʼPläkãnyɔɔ Jesu ʼKriisëa -gbinanaku nyra plɛgälɪflɛɪɪɪ bã ʼamɪ -gälɪ.

ʼƆƆƆƆ bibie Filipënyüüa ʼwɪ ʼlɪ

3 ʼAsɪ ʼana wii jöaʼ ʼna ʼwɪa ʼmɪɪ, ʼasɪ ʼn ʼtrɛɛ ʼna Nyɔsua.

4 ʼAsɪ ʼn bibieaʼ ʼana ʼfɔɔ ʼwɪ ʼlɪ nɪ, ʼasɪ ʼn nö ʼiin dɔɔɔɔ.

5 ʼBe ʼbala ʼklɪsajɾü -gälɪ -a ji ʼsaaru -gälɪ nɪ, dɛɛɛ † ʼa jaaʼ ʼmɪ nɪ, -gba ʼa ji ʼmɪ ʼMufagogoa ʼsasaku ʼlɪ. 6 ʼNa plɛ ʼsu-

† Filipëbätälä nɪ, Rɔmëa nyüü ʼüü ma fa ʼüa ʼku (4.15). ʼƆƆƆƆ nrörö ʼlɪ ʼcɛcɪ ʼtaɪn ʼlɪ ʼɔ ʼblöoaʼ ʼlɪ dɛɪ ʼsɔɔfa ʼwu ʼɔa ʼjɾupaa -gu (Akëtë 16.12

†† -DIIAKË: Grɛɛkëwii ʼlɪ ʼüü ʼü ʼdara ʼjɾupafenyüü. Nyüüɪü ʼü ʼdaraaʼ -trɛ-diiakë nɪ, ʼa nyüüɪü jöaʼ nyüüɪü käläa ʼcɛcɪa wii -gba. ʼÜüɪü nɪ, ʼüü kälä ʼpuablanyüü nyra -wusublanyüüa wii -gba. † Filipënyüü nu

ru wii ʼdooa -gu: nyɔɔɔ cɛtrɛaʼ ʼamɪ ʼlɪ -taa ʼmufa ʼjɾupalä nɪ, ʼɔnya ʼään ʼwɪɪaraa, ʼɔnya ʼään nu nu kã Jesu ʼKriisëa jɾüü nya ʼlɪjɾä. 7 ʼI ʼnara ʼlɪ ʼna -nyɛɛ ʼkã ʼmä ʼsamaa wii bobo ʼana -gu, ʼn -gbötö ʼamɪ ʼna plɛklɪ. ʼJɾupalä Nyɔsua -nyɪaʼ ʼmɪ ʼɔa -gbinanaku ʼlɪ nɪ, ʼa ji ʼmɪ -gba. ʼA -ka nö ʼimɪ -trɛ -jie ʼlɪ ʼn bãaʼ, ʼtaɪn ʼlɪ ʼmaa ʼsaaaʼ ʼMufagogo, ʼmaa ʼpaaaʼ ʼäa ʼwɪ ʼlɪa wii, ʼn -gbalaaʼ nyüü ʼsɪɪ ʼä bãaʼ ʼɔɔɔɔ. 8 Nyɔsua ʼmugbɛ jɾɛ ʼimɪ ʼsɪɪ Jesu ʼKriisë -waaʼ ʼamɪ nɪ, ʼasɪ ʼn -wa blɪa ʼana ʼfɔ.

9 -Be ama bibie Nyɔsua dɛɛɛ ʼn ʼbeteaʼ nɪ, ʼiibã: abɪa ʼana -wawaku ʼpapɪagälɪa ʼdoo, ʼamä ʼɔɔɔɔ jɾɛ -gböösa -be ʼamä ʼtasɪɪ wiia ʼfɔ ʼwɪ ʼnu, 10 ʼamä dɛɛɛ ʼnaaʼ jɾɛ, ʼana ʼnyü ʼmä ʼlɪwu; ʼia ʼtaɪn ʼlɪ wii -pɪ ʼamɪ ʼkɪɪ ʼKriisëa ji-jisɪ ʼlɪ. 11 Jesu ʼKriisë nya ʼamɪ -gbajia ʼɔa ʼklɪgägäkua -gbi ʼmä ʼamɪ ʼlɪ ʼsi, Nyɔsua ʼmä ʼbuala -be ʼümä ʼkɔɔ ʼlɪbrɛɛ.

mölii ʼünya ji apotrë -gba ʼɔmä ʼmufagogo ʼsa. ʼÜ -nyɛɛ blɪa ʼkɔɔ bobowli (Filipënyüü 1.29-30; 4.16,18

'Pɔɔlɛa nycsuajrupa nyra 'ɔa -gogo

12 'Na -wɔlɔjü 'amɩ 'ba jre 'iin 'sɩɩ wiili jrää' 'mɩ -gält 'nyɩ 'Mufagogo -a 'nyüglö, -maa 'ii nu 'iin 'änya 'tɔ kpaun.
 13 'A 'ia -gu 'sugɩalä kä 'fɔɔ -glaaraa' 'ku kpaköa nyuku -gält, nyra nyüü -mülü bää' -pɔɔ -mɩdoo, nya jre 'iin 'sɩɩ 'n bää' -jie 'lɩ 'Kriisäa -gu. 14 -Wɔlɔjü 'kɔkɔmlɛlɩ bää' 'Kriisä 'lɩ 'nuä' 'sɩɩ 'n bää' -jie 'lɩ nɩ, 'inya 'papla 'sɔɔwɩ 'Pläkänycɔa pletoroku -gält, 'ünya 'pa 'numɩ 'üa nyüfë 'klü 'lɩ 'klaasɔɔwɩ 'ümä nyüü nycsuawii -gba 'pala; ɲale 'nyɩ 'üün 'bla -a 'bla.
 15 Wasä nyra -topoku 'tuto nyüü -mölöö -be 'ü 'paa 'Kriisäa -gä, -maa -mölöö bält 'ü nö 'iin -wawaku 'lɩ.
 16 'Üülü nɩ, 'ü -wa 'mɩ 'aie 'ü nö 'imɩ, 'be 'ü jre 'iin 'mä 'Mufagogo 'wli 'lɩa wii 'pa, 'aie Nycsua -tu -tɛklɩ 'mɩ †.
 17 -Mülü nɩ, wasäsa 'ü 'paa 'Kriisäa -gä, -mää 'cɩcasa 'ünyɩ bobo; 'üa plɛɛ üma nu 'saa 'na -sɩɩ 'ü 'papla -gält -tɛ -jie 'lɩ. 18 -Mää wii 'inyɩ bäl! -Bakää 'ü nrörö 'iin -gla -gält, 'aie 'cɩcasa 'lɩ 'ia 'fɔɔlɩ nɩ, 'Kriisäa -gä 'ü 'paa. 'Inya kä 'mɩ dɔɩ 'wu -gböösa, 'kä 'nyaa 'sɔɔwɩ 'ia dɔɩ nu.
 19 'Be 'ana nycsuabibieku nyra Jesu 'Kriisäa -Susua -gbajjiku 'lɩ, 'n jre 'iin 'sɩɩ 'ia 'fɔɔlɩ 'mää' 'nyɩkä -be 'mää' 'lɩmlɩwɩ. 20 Dɛɛɛ 'n -glaaa' -be 'n 'piea' plegält nɩ, 'iibä dɛɛä 'nyüsü -nëmä 'mɩ -a 'bla. Dɛɛɛ 'n 'bataa' 'saaru nyra 'plɔɩplɔɩ nɩ, 'iibä -a srara 'Kriisäa 'buabuaku 'na fugbaa 'mɩ 'taɩ 'lɩ 'n -ka fioa' nyra 'na jäjäku 'lɩ.
 21 'Na nē -nyɛɛ, 'Kriisä 'ɔɔ bā 'na 'klä, jäjä bā 'na 'lɩgäljärädɛɛ. 22 Dɛɛɛ 'n -ka 'mää' 'lɩba 'nyɩ 'ɛɛn jre -a jre. -Maa ama -ka bält nɩ, 'nyaa 'casɩ 'jäa 'mä 'cɩca 'jrɩpa -fɛ.
 23 'Na plɛ 'kukruɛɛ 'mɩ 'lɩ: 'n 'bata -a sɔɔ 'plälä kua' -pɩa 'mɩ 'mä 'Kriisäa -nyɛɛ mɩ, 'i -siwu 'nanaku! 24 -Maa 'i -siwu 'nanaku -gböösa 'mä 'lɩbä 'ana -gu. 25 Wiili 'n 'paa' 'n 'pie 'iin plɛ -gält, 'n jresaa 'nyaa 'lɩbäa 'mä 'ana 'fɔɔa -tɩɩɩɩ bā, 'mä 'amɩ -gbaji 'amä 'klɔɔɩɩ mɩ -be dɔɩ 'mä 'amɩ 'bla 'ana nycsuaplea 'mɩ. 26 'Ia 'taɩ 'lɩ ama 'blöö 'ana -tɩɩɩɩ dɛɩ nɩ, Jesu 'Kriisä nya 'amɩ dɔɩ 'wu kää -gböösa 'na -gu.
 27 'Ba 'nye nycɔwubabasa, 'sɩɩ imäa' 'lɩ 'Kriisäa 'Mufagogo -träärä. 'Ia 'taɩ 'lɩ, -bakää 'n jö 'amɩ 'jäa, -bakää 'nyɩ -plɩ bā, -a 'nu 'sɩɩ 'a kua' bobowli 'doo 'lɩ, 'amä 'ana nycsuaplele 'Mufagogo -nyɩa' 'amɩ -wältu. 28 'Anyɩ 'cɛɛɛ 'ana nyüamɩjraranyüü -wält 'ünyɩ -guua 'amɩ 'fɛfɛsa. 'Ii 'mä 'üün -gbala 'sɩɩ 'ümäa' 'mɩkɔɔ. 'Ana -nyɛɛ nɩ, 'ii -gbala 'amɩ 'sɩɩ 'anya 'a 'lɩmlɩwɩ. Nycsua -gba 'iin. 29 'Be Nycsua we 'amɩ 'fɛɛɛ 'amä 'Kriisäa 'jrɩpafenyüü bā, -mää 'amä 'ɔɔn pletoroa 'doo -a, -maa 'amä bɩa -sɩɩ 'jä 'ɔa -gu. 30 Dɛɛɛ a bää' -plɩ -gält nɩ, toulu 'n -fuuöa' 'uu 'ana 'mugbe -fuuö. 'A 'jä 'mɩ 'nyaa -fu 'umɩ, 'n -ka -fuuö 'n -ka mö 'saaru, 'sɩɩ 'a 'nuä' 'iin 'wli.

† Greekë kätɩpɔɔkɩ -mɩdooa 'mɩ -pɔɔkɩ wäklüü 16 bā 17 a 'pelɩ, -be 17 bā 16 a 'pelɩ.

'Kriisä 'cie 'ɔa nyufa 'wu, Nycsua nya 'buala 'ɔɔ

2 'Kriisä ma -nyɩ 'amɩ 'klü, 'ɔa -wawaku ma 'cie 'ana plɛ 'wu, Nycsuua -Susu ma -ma 'ana 'fɔɔ, 'ama kä -gbinanaku -be 'ama kä -mölööa nyaterɩ nɩ, 2 'ba 'nön-röwli, 'amä 'mɩ dɔɩ 'klɩsie: abɩa 'ana -wawaku bā dɛɛ 'dee, 'ba kä plɛ 'dee 'kä 'a kä bobowli 'doo. 3 'Anyɩ nrörö dɛɛ -gbakɛklɛku 'lɩ. 'Anyɩ 'bata 'ana 'jäjräku, 'fufflegbi bäsaa. -Maa 'ba 'cie 'ana nyüfë 'wu -be 'ba -träärält 'ana -mölöö 'sɩɩ 'ü -sia' 'nɩmlɩ 'amɩ 'wu. 4 -Moloo 'nyɩ bobo 'ɔa 'dooa -gä, -maa ɔ bobo bɩa -mölööa -gä. 5 Abɩa 'ia -gbi 'doolu ma bää' Jesu 'Kriisä 'lɩ bā 'amɩ 'lɩ:
 6 'ɔɔkɔ Nycsuua bābākua 'fɔɔ bāa' 'lɩ, 'nyɩ 'nɩmlɩ -a 'daa 'ɔɔ -be Nycsua 'mɩmɩɩ 'plɔɩ.
 7 'ɔ 'cɛɛɛ diili kä 'fɔɔ 'ɔ ma 'klaaa' -wält, 'nyɩ 'nyiere -geeidɛɛ 'lɩ; 'nyɩ nrörö 'ɔa nyufa nycɔ 'lɩ. 'ɔnyɩ dɔɩ nycɔa fugba 'wu.
 8 'ɔ 'cie 'ɔa nyufa 'wu 'nyɩ -träärält Nycsua -träärä 'nyɩ jä;
 'nyɩ järä 'nɩmlɩ krua -gält ††.
 9 'A 'ia -gu Nycsua 'jrara 'ɔɔn kufalä -sia' kufɛä 'fɔɔwua -gält,
 'nyɩ -nyɩ 'ɔɔn 'nyɩɩ -sia' 'nyɩa 'fɔɔwɩ;
 10 'kä nunudiia 'fɔɔ ma 'nu Jesua 'nyɩ 'wli, kotia 'fɔɔ 'mä -fli 'pala:
 cɛa 'mɩ, -tutu -gält, nyra -tutua 'mɩ,
 11 'kä 'papawiiä 'fɔɔ nya 'daa,
 Jesu 'Kriisä bā 'Pläkänycɔ,
 -be Nycsua bāa' Tu 'mä 'buala ‡.

Abɩa 'ana nunugbi ɲuala 'pläa 'mɩ

12 'A 'ia -gu 'na -wawanyüü 'amɩ, 'sɩɩ 'a -trääräa' 'lɩ Nycsuua 'doo nɩ, 'ba nu 'saa, 'anyɩ -glaaa 'mä -käɩ 'ana -tɩɩɩɩ bā 'fɔɔwɩ -be 'amä 'iin nu. 'Ba nu 'nɩmlɩ 'iin -gböösa 'taɩ 'lɩ 'nyɩa' 'ana -tɩɩɩɩ bā. 'Ba 'palklɩ abɩa 'ana nunugbi 'na nyüü 'mä 'saa jre 'anya 'a 'lɩmlɩwɩ, 'ba nu 'iin Nycsua pɩpɩku 'lɩ nyra 'lɩträäräku 'lɩ, 13 'be Nycsua -nyɛɛ 'amɩ 'nyienyiekua 'klü nyra 'ia nunukua 'klü amä wiili kää' 'ɔɔn 'tu nu.
 14 'Ba nu wiili kä 'fɔɔ 'a kää' 'amäa' nu, -plɛɩawiiipalaku nyra 'blaru 'nyɩ bā 'ana -tɩɩɩɩ, 15 'ana 'nyü 'mä 'na, 'ü -pɩ 'ana 'kläa 'mɩ -balu 'jäjä. 'Amä Nycsuua 'jülü 'nyɩa' bubɔdɛɛ -gba kä -gbagblenyüü nyra plɛbubɔnyüüa -tɩɩɩɩ, 'ana 'klä 'mä 'pläa 'mɩ ɲuala. 16 'Ama nu 'saa nɩ, 'papawiiɩ -nyɛɛä' 'klä, 'ii 'a srara 'üün. -Sɩɩ kä 'mɩ 'Kriisä 'mäa' jɩ nɩ, 'iibä 'na 'lɩgbagbakua -sɩɩ; 'be nyüü nya 'saa jrea 'sɩɩ 'nyɩa' 'fɛfɛsa fɔ, 'sɩɩ 'nyɩa' bɩa 'jrɩpa -fɛ 'fɛfɛsa.
 17 -Be 'a toroa' Nycsua plɛ nɩ, 'i -beere -gbɔ. 'Na -toru ma nya -gbɔlɩ -gält 'kä -gbɔɔ -beere -tapaku †† nɩ, 'inya

†† Kruaa -gälta järäku 'nyɩ 'plɩ juifë 'tu -a kä. 'Üa 'bre nɩ, nycɔɔ kää' -balu 'ɔɔ 'ü kolo krua -gält -be Jesu -kaapɩ -balu nu. ‡ Esaii 45.23 †† Te 2 Timotee 4.6

'ml 'tukāa. 'Nyraa 'ana 'fɔɔ nya dɔɔru nua. ¹⁸'Ana 'mugbe, abla dɔɔru nu 'saa u 'bla 'amɩ, -be amā dɔɔru 'wu nrōrō!

Timotee nyra Epafloidiē

¹⁹'Plākānyū Jesu ma 'nyie, 'nyaa 'ana -nyee Timotee blba jrūua 'ml, 'mä 'ana -nyeeā -gogo 'jä -be 'imä 'ml 'klūlpā; ²⁰'be nycc -moloo 'nyl 'l -a bā, ima 'nyl 'ca 'doo -a bā; -be 'tasɩɩ 'cc bobo -gbōōsa 'ana wii 'sɩɩ 'n boboa' 'iin. ²¹-Mülū nɩ, 'üa 'mugbea -gä 'ü bobo; 'ünyl bobo Jesu 'Kriisēa -gä -a. ²²'Sɩɩ Timotee kää 'cɩcagbi 'a 'jä 'imɩ. 'Sɩɩ 'ju bää' 'ca tu -gba nɩ, 'c -nyl 'ca nyufa 'nyraa 'ccn nya 'sa 'Mufagogo. ²³'Ii kānyɩɩ, ama 'jäɩ 'na fugba -gba 'kä dotro, 'n jresaa 'cc 'nēmā 'ana -nyee bl, ²⁴-be 'n toro bla 'Plākānyū ple 'sɩɩ 'taun -ka 'nyla' 'lɩtɩɩ 'mää' ji.

²⁵-Maa 'n boboa' nɩ, 'nēma, -a bl 'ana -nyee ana -wla-ju Epafloidiē † 'a blca' 'na -nyee c ja 'ml dii. 'Na 'jru-pawufeerenyū 'c bā, -be 'cc 'nyraa 'ccn -fuuō 'Mufagogoa 'wiliia tou. ²⁶'Ana 'fɔɔa 'jäjātu 'blaa 'ccn -gbōōsa, 'ca bobowli 'nyl ku -pɩ 'doo 'wu -a, 'be 'a 'nu 'ca -wusua wii 'wli. ²⁷-Wusulu 'blaa' 'ccn nɩ, diijie tɩ 'l 'cmä jä, Nyɩsua nya 'jä 'ca nyaterɩ, -maa -mää 'ca 'doo -a, 'c 'jä bla 'na nyaterɩ 'na 'kpɩkpɩku -pɩ 'wlisie. ²⁸'A 'ia -gu 'n 'sosowu 'mä 'ccn 'ana -nyee derɩblōō, 'ama 'jä 'ccn -be 'na 'mugbea 'kpɩkpɩku 'mä bla 'nyüglō. ²⁹'Ii kānyɩɩ 'ba 'kuɩɩ 'ccn dɔɩusa, 'be 'ana 'Plākānyū 'lɩ -wlaju 'c bā. 'Ba 'buala nyüülü bää' 'ca 'sa, ³⁰'be 'a 'Kriisēa 'jrupaa -gu 'c nēmā ɩ jä. 'C 'sa 'ca 'klä 'na -gbajjikua -gu, 'be 'ana 'mugbe 'nyl 'l -a bla 'amā 'iin nu.

'Cɩca 'klɩgägäku

3 'Na -wlaju 'amɩ, 'ba nu dɔɩ 'Plākānyū 'lɩ! Ama -jɩɩ 'amɩ watu 'doo 'wu, 'inyɩ nu 'ml dɛɛ -gba -a 'ana -gältglaarakua wii bāsaa!

²'Ba -tre 'ana nyüfē bubo 'jrupafenyüülü -beerea' -fä, 'üa -gu; 'ba -tre 'ana nyüfē nyüülü 'daaa' 'ü 'bölö, 'üa -gu! ³'Be amɩ bā 'tasɩɩ 'bölönyüü, -Susu 'uu jö amɩ -gba -be a bibie Nyɩsua, anya -tu ana pleā 'fɩ Jesu 'Kriisē 'l, -maa -mää 'jaje anyɩ torople. ⁴'Mɩcc nɩ, 'n 'mɩɩ -a toro ana 'bi -dɩ ple. Nyɩcc 'mäa' bobo -maa 'cc toro ana 'bi -dɩ ple nɩ, 'mɩcc kää 'mä 'iin bobo -gbōōsa 'kä 'nyaa 'ccn 'wusi, -maa -mää 'cc -a. ⁵Jrūü -uuntāā -srɩɩ 'n 'bölö, Israaelēnyū 'n bā 'nyaa -glooro, Benjamēa -glügbö 'klɩ nycc, Ebröonyū -toru 'n bā. Dɛɛ bää' -Dɩ 'lɩträäräku nɩ, 'maa bā Farisinyüa -tɩɩpɩ nycc. ⁶'Maa fumö 'ceca -gbigba nunukua -gu, -be 'üma 'daa nycc 'plee -trääräl -Dɩ 'klɩgägäku -gu nɩ, 'mɩcc bāsaa; nycc 'nyl 'l -a bla c -tu 'ml wii 'kl. ⁷-Maa 'ia diilia 'fɩ 'maa 'jäā' -beere 'cɩcadii nɩ, ama 'jä -mlatɩ 'imɩ nɩ, 'i -beere cacɩ, 'Kriisēa -gu. ⁸'Pɩɩgäl nɩ, 'Kriisē Jesua je-jrekua -gu 'n 'jäā diia 'fɩwɩ -beere diili 'nyla' -ccn kää. 'Na

Egēsccōdē 29.38-41 † EPAFLOIDIĒ: 'Pɩcclē bää' -jie 'lɩ nɩ, 'cc 'ceca bl 'cmä 'Pɩcclē -gbaji (Filipēnyüü 4.18)

'Plākānyū 'Kriisēl 'n toroa' ple, 'cc bā 'cɩca wiili. 'Ca -gu 'n 'nyiere diia 'fɩca -wälccereku 'kl, -yee, 'n 'jäā 'iin 'wu -beere dɛɛ 'ü bea' 'kutufu -gäl, 'kä 'mä 'Kriisē 'kplā; ⁹-be 'nyaa 'ccn 'mä 'doo bā. Ima bāsaa nɩ, 'Kriisēa pletoroku 'l 'n -gäälkl, -maa -mää -dɩ 'lɩträäräku 'l -a.

Nyɩsuaapletoroku Nyɩsua 'jäā 'kä 'c -nyee 'klɩgägäku.

¹⁰Dɛɛ 'n 'bataa' nɩ, 'iibā -a jre 'Kriisē nyra 'ca 'kuaabrescckua 'klü; 'nyraa 'ccn 'mä 'ca -suɩ -gbötö, 'nyraa 'ccn 'mä 'wojäɩ, ¹¹-be 'mä 'kuaabre cc 'sɩɩ 'inyɩ bā.

Jre dɛɛɩ kä -gu -fɩa'

¹²-Mää 'sɩɩ 'nyaaa' dɛɛɩ 'n 'bataa' 'jä -a, 'aie 'sɩɩ -balu 'nyla' 'ml 'l bā -a; -maa 'n -ka fɩ 'mä 'pɛpɛdɛɛ fa. 'A 'ia -gu Jesu 'Kriisē 'kplā bla 'ml. ¹³'Na -wlaju 'amɩ, 'n jre 'iin 'sɩɩ 'n -kaɩɩ 'pɛpɛdɛɛ fa. -Maa wiijie 'doo 'n nö: wiili bää' derɩ 'n 'ba 'iin ple -gäl, -be 'n 'paa 'na nyufa 'klü 'l 'mä dɛɛɩ bää' 'klɩccɩ -gäljɩ. ¹⁴Fufɩɩ blöröfa 'n tɛ 'kl -be 'n fɩ 'mä 'pɛpɛdɛɛɩ kä -gu Nyɩsua wea' amɩ 'cmäa' amɩ -nyl celɩ Jesu 'Kriisē 'l, 'mä 'ɛɛn fa.

¹⁵'Ana 'fɩɩ -jɩɩɩ nyɩsuaawii 'l nɩ, 'asɩ a kä amā bobo. -Be wii mudooa -gäl 'ama bobo -pasasa nɩ, Nyɩsua nya 'amɩ 'iin sraraa bla. ¹⁶-Plɩɩlɩ anya 'a 'tɩ nɩ, a 'nyere 'wu 'sɩɩ a 'nyeeā' a -dɩ 'doo -gäl, 'kä a kuā bobowli 'doo 'l †.

¹⁷'Ba nu 'na 'sa -wlaju 'amɩ, -be nyüülü 'nyeeā' 'sɩɩ a 'kplaa' 'üün nɩ, 'ü 'ba tɛ 'kl. ¹⁸'Be nyüü 'kɩccmle 'nyee 'sɩɩ 'ü jraraa' 'Kriisēa krua 'nyüa 'ml. 'Nyaa kä 'amɩ 'iin -gbala, 'iin 'n -gbala 'amɩ 'sɩccwɩ -be 'n 'wuö. ¹⁹'Ünya 'mɩcc. 'Üa -gu bā 'üa nyɩsua ‡, wiili bää' 'üa 'nyüsü †, 'ii 'ü nö -be 'ü -gbaal, -pɩ -tutu -gälɩ diia 'pɩɩ 'üa bobowli fala. ²⁰-Maa amɩcc nɩ, ana 'bre bā celɩ, 'a 'Lɩmlɩbanycc bää' 'Plākānyū Jesu 'Kriisēl bää' 'l 'lee, 'cc a -glaaa. ²¹'Cmā ana fugbēl 'nyla' 'klü kää, 'ca 'wɩklɩbuafugba 'l -cicri. 'Ca 'klülü kää -gu 'c 'kamaa' diia 'fɩ nɩ, 'üü 'c nēmā nu -be 'cmā ana fugba 'cici.

4 'Ii kānyɩɩ, 'na -wawawlaju 'amɩ, 'amɩ 'n -waa' -gbōōsa, 'amɩ bää' 'na dɩ nyra 'na 'kuwɩgbö, 'ba -sɩccwɩ 'Plākānyū 'l, 'na -wawanyüü 'amɩ!

-ccn

²'N bibie Evodii nyra Senetikē -gbōōsa 'n 'nönröwli 'Plākānyū 'l. ³-Na 'mugbe -mɩ 'nyraa 'ccn -fɛɛɛā' 'jrupa 'döo, 'n bibie -mɩ -ji 'ɩlɩgē 'ccn -gba. 'Üü -be Klemaa 'nyraa nyüü -mülü nyra 'üü -fejrupa 'kä Nyɩsua 'Mufagogo 'mä -pɩca 'fɩ 'kägbaala. 'Üa 'nyɩ -jɩɩ 'kläa -Pɩcc † 'l.

†† 'kä a ku bobowli 'doo 'l: -Taa waklülü 'nyl greekē kätɩccɩ -mudooa 'ml -a bā. ‡ 'ÜA NYɩSUA: 'Pɩcclē 'paa' 'iin nɩ, -dɩɩ 'ü 'paa' 'lɩ jɩ-jɩ -gu nɩ, 'ii -gäl 'c 'pala wii. 'Üa jɩjɩ -dɩ 'ü 'dara wii -gbōōsa 'ii 'ü 'pɩ ple -gäl. Tɛ bla ccmenyüü 16.18; Kolccsenyüü 2.16,20-21 †† 'ÜA 'nyüsü: 'Üa 'böböku -gä 'Pɩcclē 'paa. Tɛ Galaatēnyüü 6.13,15 †† 'KLÄA -Pɩcc: Nyüülü bää' Nyɩsua nyüü nɩ, 'üa 'nyɩ -jɩɩ -pɩcc kpakua 'ml.

⁴ Ba nu 'taɪn a 'fɔ 'lɪ dɔɾu 'Pläkänɔɔ 'lɪ. 'N -gbala 'amɪ 'sɔɔwɔ: 'ba nu dɔɾu! ⁵ Ba srara nyüüa 'fɔ 'ana -gbi-nanaku. 'Pläkänɔɔ jö 'lee 'ɔmä ji. ⁶ Ana ple 'nyɪ -taaralɪ dɛɛa -gu, -maa wiia 'fɔ 'mäa' 'lɪjɾä nɪ, 'ba bibie Nyɔɔsua; 'ba -gbala 'ɔɔn dɛɛɛ 'a 'bataa', 'kä 'a 'trɛɛ bua 'ɔmɪ. ⁷ -Bɛ Nyɔɔsuaa plɛgälflɛɛkulu -sia' 'lɪgaglakua 'fɔwɔ 'mä 'ana polu nyra 'ana boboku Jesu 'Kriisɛ 'lɪ -wält -träärä.

⁸ Na -wɪlɔjü 'amɪ, 'ba -tu 'ana bobowli -taa waklülülü kua' -pɪ -gält: diili kä 'fɔ bää' 'ɔɔasa, ibää' 'lɪträäräsa, i -gää' 'klɪ, i kä 'fɔ 'nyɪa' -fre pa, i kä 'fɔ 'naa', diili 'wua' -wawaku nyra 'bualaku 'klɪ, 'ii 'ba bobo. ⁹ Wiili 'a 'kɪɪaraa' 'mɪ -gba, i 'a 'nua' 'wɪ, -bɛ wiili 'a 'järaa' 'mɪ 'lɪ, 'ii 'ba nu. -Bɛ Nyɔɔsualɔ -nyɛɛa' plɛgälflɛɛkulu 'mä 'ana -ɔɔɔɔɔɔ bā.

'Pɔɔlɛ 'trɛɛ Filipēnyüü 'üa 'ɔɔɛɛɛɛɛɛ -gu

¹⁰ N nu dɔɾu -gböösa 'Pläkänɔɔ 'lɪ 'n 'jäa' i 'a nua', 'sɪɾɪ 'a boboa' 'na -gä. 'Nyɪ 'daa 'anya 'a 'na -gä -trɔ, -maa 'casɪ 'anyɪ 'jä 'amä 'mɪ 'iin srara. ¹¹ -Mää 'amä 'mɪ dɛɛ -nyɪ, -mäa 'ia -gu 'nyɪ 'pawii. 'Mɔɔɔɔ nɪ, 'n jɾɛ 'iin mlɪkä, wii o wii 'mäa' 'mɪ -gälɪjɾä 'i kä 'mɪ 'tu. ¹² N jɾɛ 'pua 'lɪa kukuku, 'n jɾɛ diikäkäku 'lɪa kukuku. 'N jɾɛ wiia 'fɔ mlɪkä, 'n 'nara -pɔɔa 'fɔ: -kä dödöku 'lɪ, -kä -gbäka 'lɪ, -kä diikäkäku 'lɪ, -kä dɛɛ 'nyɪ bā 'mɪ kälɪ, 'n jɾɛ 'iin mlɪkä. ¹³ N 'mɾɛɛ 'ia 'fɔɔɔ mlɪ 'Kriisɛa 'nyɾɪklɪa -gu, 'be 'ɔɔ

-nyɛɛɛ 'mɪ 'klü. ¹⁴ -Maa 'a jia' 'mɪ -gba 'na -sɔɔa 'mlɪ nɪ, 'ia 'nanadɛɛ 'nyɪ bā -a bā.

¹⁵ Filipēnyüü 'amɪ, 'ana 'mugbɛ jɾɛ 'iin 'n sɔɔa' Mase-doanɛa -tutu -gält, 'taɪn 'lɪ 'n 'bala kää' 'Mufagogoa 'sasaku nɪ, 'ɔɔɔɔ 'dɛɛ 'nyɪ 'mɪ -gba -a ji, 'ima 'nyɪ 'ana 'doo -a bā. ¹⁶ N bā kää' Tesalonikɛ nɪ, 'a ja 'mɪ 'wɔkɔkɔmlɛ 'wu diili 'n 'bata kää'. ¹⁷ -Mää 'sɪɾɪ 'n 'bataa' 'ɔɔɛɛɛɛɛɛ -a, -maa dɛɛɛɛ 'n 'bataa', 'iibä 'jɾɪpälä 'a -fɛɛɛɛɛɛ nɪ, 'ba 'jäɾä 'lɪ -gälɪa 'doo.

¹⁸ N 'jä 'ia 'fɔ, 'inya -siewli. -Bɛ Epafloodiitɛ jaa' 'mɪ diili kä 'fɔ 'a jaa' 'mɪ nɪ, 'n 'klaa diili kä 'fɔ 'nyɪa' kla. Diili 'a -nyɪa' 'mɪ, 'i -beere 'nɔɔnupa -gbɔ, -gbɔɔɔ Nyɔɔsua 'kuɛɛa' 'lɪ -bɛ u kää' 'ɔɔɔ 'tu -gböösa. ¹⁹ Na Nyɔɔsua nya 'amɪ diili kä 'fɔ 'a 'bataa' -nyɪa 'sɪɾɪ 'ɔa 'wɪklɪɔɔɔ 'bɔɔɔ bää' Jesu 'Kriisɛ 'lɪ bää', 'asɪ 'ɔmä 'amɪ 'iin -nyɪ. ²⁰ Abɪa ana Tu Nyɔɔsua 'buala 'taɪn a 'fɔ 'lɪ! 'Asɪ i bā!

-Gälɔɔlɔɔrö 'trɔɔɔ

²¹ Ba 'trɛɛ Nyɔɔsuaa 'nyünanyüülü kä 'fɔ nyra Jesu 'Kriisɛ bää' nyɔɔ 'doo. -Wɪlɔjülü 'nyraa 'üün bää' -tɛ 'trɛɛ 'amɪ. ²² Nyünanyüülü kä 'fɔ bää' -tɛklɪ 'trɛɛ 'amɪ, -mülü bää' Sesaa -gbööli 'üa 'mugbɛ 'trɛɛ 'amɪ -gböösa.

²³ Abɪa ana 'Pläkänɔɔ Jesu 'Kriisɛa -gbinanaku bā 'ana 'fɔ -gält. 'Asɪ i bā †!

† *Græekë -kätɪpɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jjɾa: Abɪa 'Pläkänɔɔ Jesu 'Kriisɛa -gbinanaku bā 'ana bobowli -gält.*

KOLKOSÄNYÜÜ

-Pookua 'mla wii

Kolkosä bä Asii jka bätä. Asii ü 'daraa' 'saari Turëkii. Kolkosä nyra Efesä -trupto bä kilometrëa -gluupu (200). 'Tain 'l 'Pöklë bä kää' Efesë n, Kolkosä -sëgbanyoo 'doo bäl 'ü 'dara Epafarasë. 'C toro Jesu ple, 'Pöklë nya 'kpta 'kch. 'C 'blöoa' Kolkosë deri n, 'chnya 'sri 'ca bätä 'ceci 'kä. -Taa -pookulu n, Kolkosä 'ceci nyüü 'Pöklë -jijra 'uun 'wu, -srulu kä 'ml Epafarasë jraa' 'Pöklë -jie 'l 'cmäa' 'kch -kch 'l 'pa n, 'a -plu 'c -jijra 'uun. Kolkosänyüü 'nyl 'brere 'üa -wästa -pupuaku 'l -a; 'ü 'ma 'iin -gbakä -gböosa. 'Üa 'kpkpikulu nyra 'Mufagogo 'kpkpikulu nyüü 'kplaraa' 'ceci 'l 'nyl dëe 'dee -a bä. 'Pöklë nya srara 'üün 'sri 'Kriisë -sia' diia 'fowu, 'sri 'ca 'doo 'kamaa' -sisili kä 'fu baa' -pi -tutu -gäl. 'Ca 'doo nyüüa 'fu kä 'ümä -pupua. Nyüüa 'kpkplawii 'ml, 'ü nuna bia n, Nycsuua 'cicasaa -pupuaku bä wii -midooa 'l -trääräku: nyüüa 'böboku, jrüü -mölöoa 'lträäräku, jijri -midoo bäl nyc 'nyl kä -a kä 'cmä 'iin ji, 'nu -moloo bäl nyc 'nyl kä -a kä 'cmä 'uun 'mlaa. 'Pöklë nya -gbala 'üün -maa: -mäa nyc nunnudii 'nyl 'bal 'kch ml. 'Cnya -gbala bia nyüüa 'fu ü -siekal ü tē Jesua 'doo 'kl; 'c 'l a kälä ple-toroku nyra 'klä.

'Pöklë mia' -jrakal n, -kch 'l 'c 'paa nyc 'sri 'ceci nyc nunnugi 'mäa' bä 'ceci 'l, nyüüa 'kläa 'ml, nyra 'ca 'mug-bea -gböoli.

-jäsi -pookulu 'totroa' 'kl:

'Truru

'Pöklë bibie Kolkosänyüüa 'wli 'l

'Kriisë bä diia 'fca 'wlikl

Jesu 'Kriisë 'la 'klä dëdrä

-Gälblörö 'truru

'Truru

1 'Mch 'Pöklë, c baa' Jesu 'Kriisä apotrëlo Nycsua wea' 'sri 'c -waa' n, 'mch -be -wlawul 'ü 'daraa' Tim-otee, 2 amc -jijraa' 'amc 'wu, 'amc Nycsuua 'nyü-nanyüülü kua' Kolkosëbätä; 'amc 'Kriisë 'la plegälpie -wlawü. Abia Nycsual baa' ana Tu nyra 'Pläkänyoo Jesu 'Kriisä † -gbinanaku nyra plegälflerëku bä 'amc -gäl.

'Pöklë bibie Kolkosänyüüa 'wli 'l

3 A 'trëe Nycsua, ana 'Pläkänyoo Jesu 'Kriisä Tu -be a bibie 'ana 'wli 'l 'pluplu, 4 'be a 'nu 'sri 'a toroa' 'Kriisë Jesu ple -be 'a -waa' bia Nycsuua 'nyünanyüüa 'fu.

5 Dëe Nycsua terea' 'amc cëla 'ml ε 'a -glaaa' n, 'ëe bä 'ana nycsuapletoroku. -Be 'ia plegälpiepiekulu n, 'cicasalä 'saraa' 'l, 'ää kënyr 'anya jre 'Mufagogo. 6 A 'Mufagogolä 'tca' 'amc -gba, -be 'ää -gbaala 'plaa 'fca 'ml 'kä. 'Ä 'paplagl -be 'ä -gbagbla 'l 'klü kä ††. 'Asi 'i bä

† nyra 'Pläkänyoo Jesu 'Kriisë: -Taa waklöölä 'nyl grëekë kätupooki -midooa 'ml -a bä. †† -be 'ä -gbagbla 'l 'klü kä: -Taa waklüülü 'nyl grëekë kätupooki -midooa 'ml -a bä.

bia 'ana -trupto, 'bala -srulu kä 'ml 'a 'nua' -be 'a jrea' Nycsuua -gbinanakua 'cicasa 'l. 7 'Asi ana -wawajru-pafenyoo Epafarasë 'kplaa' 'amc 'iin. 'C bä 'Kriisä ple-toro 'jrufafenyoo ana -pi 'l 'ana -gba. 8 'C -gbala amc 'sri Nycsuua -Susu -tua' -wawlaku 'amc 'l.

9 A 'nua' 'iin 'wli n, 'ia -gu anyl 'nyüglö 'ana 'wli 'la nycsuabibiekua -gu -a. Bibie a bibie 'kch 'cmä 'amc wiili kä 'fu 'c 'bataa' srara, c -nyl 'amc wiijejreku nyra 'l-gaglaku 'ca -Susu 'l. 10 'Ia 'tain 'l n, 'a 'mrëe 'amä 'Pläkänyoo 'tukä wiia 'fca 'ml; 'a 'mrëe 'amä 'ca 'klul 'nyere. 'Anyä 'mufagbia 'kaun 'kaun nua -beere tuu -tua', 'kä 'ana nycsuajejreku nya -gälplapla. 11 'Sri 'ca 'wlik-lububuakua 'klü baa' 'asi 'cmä 'amc 'klülpa diia 'fca 'ml, 'amä wiia 'fca -gbötöku mlbia, 'amä nycnyrc nycnyrc 'amä 'blöröfawu 'tca dorusa. 12 -Be 'amä Tu 'trëe, 'kch nua' 'iin -be amäa' ‡ ana në 'pe -jaaa 'ml 'jära, -jaalä 'c terea' 'nyünanyüülü baa' 'ca në 'nape 'l. 13 'C 'ba amc 'jörjüükpua 'klü ml, 'chnya fa amc 'ca -Wawa 'Jua

‡ amäa': Grëekë -kätupooki -midooa 'ml 'i -jijra: 'amäa'

'Kamaplää 'ml. 14 'כ כָּנְיָרִי אַנְיָ 'wulml: 'iibä 'a 'ca †
-gu ana -balu cere.

'Kriisē bā diia 'fca 'wlikl

15 'כ כָּ בָּ נַיְסֻאֹל אַנְיֹל 'jää' 'wua 'pije;
'כ כָּ בָּ -Kätju, 'כ -si diili kã 'fca nröröa' 'wu.
16 'Be 'כ כָּ נַיְסֻא -srörö kält
'כ nya nu diili kã 'fca bää' cëa 'ml nyra -tutu -gäl:
diili a 'jää' 'wu nyra -mul anyl 'jää' 'wu;
'Kuu nyra 'üa 'kamaku, 'cifu nyra 'klüü †.
'כ kält 'ia 'fca -srörö 'inya nrörö 'ca -gu.
17 'כ כָּכְ נִ, 'כ בָּ -plu 'fcawu diia 'fca nya 'mä nrörö,
'כ 'klaa 'ia 'fca kält.
18 'Ca 'mugbe bā 'ca fugalä bää' 'Cëca 'wli.
'כ כָּ Bā Cetrefa, 'כ -kätü 'כ kuaabre,
'כ mä wiia 'fca 'wlikl bā.
19 'Be 'i kã Nycsua 'tu 'mä 'ככ 'l ku 'srl 'ca bää' -të.
20 'כ nya -srörö 'ככ kält 'mä 'כ -be wiia 'fca 'wlinörö.
'Ca 'Jua -torulu -gblca' 'kã kua -gäl 'ca -srörö kält
'כ nya ja 'üa -turu 'wlinöröku,
'כ -be diili kã 'fca bää' cëa 'ml nyra ibää' -tutu -gäl.
21 -Be 'amk n, 'a ma turlul Nycsua der, 'a ma bā 'ca
'nyüamljraranyüü 'ana bobowli nyra 'ana bubgbia
'ml. 22 -Maa 'köklesapl n, 'ca 'Jul 'ca nröröa' nyc 'l
n, 'ca jãjãku 'l 'ca -srörö 'ca nyra 'amk nya 'nönröwli, 'amã
'ca 'klul 'nyüglö 'srl 'ca bää' nyüülü kã 'nyü 'naa' ünyla'
bubcë -gba kã, ü wii -nëmää' 'kpla. 23 -Maa 'a kã 'amã
nycsuapletoroku 'l ku, 'ana -toko kã 'amã 'käsri -be
'amã nycnyr 'mufasa. Dëë 'a jrea' 'saa 'Mufagogo
tëëa' 'am n, 'anyl be 'iin -gäl 'kl. 'A 'nu 'ään 'wli, 'ü 'sa
'ään nyüüa 'fca -pl -tutu -gäl, 'ככ bää' 'Pcklë nya bā 'äa
'sasanyk.

'Jrupalä 'Pcklë -fëëëëa' 'cëcua 'ml

24 -Sueë kã 'ml 'n bää' 'köklesapl 'ana -gu n, 'i kã 'ml
duru 'wu. 'Na 'jajea 'ml 'n -ka 'jää -sul tca' 'l, i 'Kriisē
nëmã la' 'jã 'ca fugalä bää' 'Cëc, 'äa -gu. 25 'A 'Cëclëa
'Jrupafenyk 'n bā. Nycsua 'כ -nyl 'ml 'Jrupalä -a -fë 'äm
'ana -gu. 'C bl 'ml -a 'pa 'ca 'papawiia 'fca. 26 'Papawiili
'iibä wiili -sisre 'kää' nyüüa 'fca -gba kolo -kättsa 'l kã,
-maa 'כ nya 'iin -mlat nyüülü bää' 'ca 'nyünanyüü srara.
27 Nycsua 'bata 'mä 'üün 'wliklbuua 'bca 'ca -sisie la'
srara, u 'c tereä' nyüülü 'nyla' juifë bā. -Jää wiili 'ca -sisie
la': 'Kriisē bā 'am 'l; 'ii 'sree plë 'kã 'srl amää' Nycsua
'wliklbuabuaku 'jä. 28 'A 'ca -gä a 'paa. 'Lglasa a 'paa
nyüüa 'fca toto, 'kã a 'kpla nyüüa 'fca, 'üa 'fca 'mä -jre -be
'ümã Nycsua 'kltr 'Kriisē Jesua † 'nyrkl. 29 'A 'ia -gu 'n
-fëë 'Jrupa 'ca 'klüa 'nyrkl, 'ü 'tuto 'ml -gböosa.

2 -Jää wiili 'a kää' 'amää' jre, 'tasrla -golu 'n -fuuö
'ana -gu. Nyüülü kua' baa' Laodisiibätä, nyra

† 'ca -gu: Greekë kätjckk -midooa 'ml 'i -jjra: «ca -toru 'l
†† Diili kã 'fca -täsräa' -plu n, 'a diili anyl 'jää' 'wu (-sisi 'aie domüü).
Te Koljossenyüü 2.15 Efesenyüü 3.10 † Jesu: -Taa waklöölä 'nyl
greekë kätjckk -midooa 'ml -a bā.

nycsuaanyüü -mülü -kaapca' 'na 'klul 'jä, 'üa -gu 'n -fu-
uö. 2 'N 'bata abla 'üa 'klü 'jrara, ü bā 'tasrl nyüü 'doo
-wawlaku 'l, 'kã 'ümã 'lgaglaku kpaku 'jä, 'ümã wiili
Nycsua -sisiea' 'wli 'nu, 'iibä 'Kriisē. 3 Dëë bää' 'bc, 'l-
gaglakua 'fca nyra wiijrekua 'fca, 'כ 'l 'i -sisre. 4 Nyc
-moloo -pl yrudetu nu 'ca -pl 'am mlüülpa, 'ia -gu 'n
-gbala 'am. 5 -Bakää ama turlul 'am 'l der n, 'nyraa
'am bā -ca 'doo 'wu 'na bobowlia 'ml; -be ama 'jä 'srl
wiia 'fca -söoa' 'mufasa -be 'ana nycsuapletoroku
nycnyrca' 'Kriisē 'l n, 'i kã 'ml duru 'wu -gböosa.

'Kriisä 'doo 'כ -nyëë 'klä

6 'Be 'anya 'a 'kplkplakulu 'paa' 'Pläkanyk Jesu 'Kri-
isä -gã 'klunyië n, 'ba 'nye 'srl 'a nyra 'ככ bää' 'doo.
7 Aba 'ana tigblii bā 'ככ 'l, 'kã 'ana 'kläa 'fca bā 'ככ 'l.
'Ba nycnyr nycsuapleë a 'kplaa' 'am 'l, 'kã Nycsua
'trcu 'sie 'am 'kl.
8 'Ba -tre 'ana nyüfë nyc 'nyl nu nycwa wiijrekulu
'nyla' -tckk kã 'nyl fa 'ana plë. 'Ia 'samaa wiijrekulu n,
nyüüa -d nyra 'plälä kua' -pla -d † -gäl 'i -plara 'wu,
-mäã 'Kriisē -gäl -a. 9 'Be 'a 'Kriisälca fugalä 'l Nycsua
'fca ku. 10 'A nyra 'ככ bää' 'doo n, 'ca 'fca ku 'am 'l, 'ככ
bää' 'klüa 'fca nyra 'klügälkälakua 'kamanyk.
11 'A 'bölo bca 'Kriisē 'l; -mäã 'böböku nyüü nöa' wlu
'ü nöa' -a, -maa 'Kriisä 'mugbe 'כ 'bö 'am. 'A -plu 'ca
-srörö 'כ nya 'balu ana -kätgibli 'tutroa' -balu 'l. 12 'A
'palaa' 'nlwli n, 'am -be 'Kriisē 'ca 'ü -träärä -pu 'doo
'wu, 'anya toro Nycsua 'klülü 'baa' 'ככ jãjää 'bre plë, 'a
'ia -gu 'a nyra 'ככ sc 'kuaabre. 13 Jãjãnyüü 'a ma bā 'ana
-balua -gu, nyra 'anyl kää' 'bölo, 'ia -gu; -maa Nycsua
nya -nyl 'am -fufu 'a nyra 'ככ 'mä 'l bā. 'C cere am
ana † -balua 'fca. 14 'C 'balu -pckkulu -tu la' am wii -gäl
'be anyl -träärä kã 'l Nycsua -d -a. 'C kolo 'uun kua
-gäl, 'asl 'ca nu 'ua 'l bädë. 15 Nycsua 'ba 'kamanyüü
nyra -sisili kää' 'klü 'üa 'klü käl; 'כ nya -srörö kua käl
nyüüa 'fca 'kl, 'כ nya du 'üün.
16 'A 'ia -gu 'anyl kã -a kã 'amã nyc -wälcere 'mä 'am
-sre jireë a jöa' nyra dëë 'a 'mlaa', 'ia -gu; 'aie -seplea
'cecieku nyra -fufupasrla -glsglslca -gu. 17 'Ia 'fca n,
'a wiili nëmã la' 'ljrä, 'ia -tapa wii bäsaa; -maa 'Kriisē 'l
'ccasaa 'fca bā. 18 'Anyl 'cere nyüülü -waa' 'üa nyüfëa
'klböböku -wäl, ü -waa' «'aanjëa 'witraraku» 'nyl 'ba
'am 'nyuf 'wu. Diili 'ü -kaapca' 'jä, 'ii 'ü toroplë; 'ü
-gbaal, 'ü kck -tckl 'üa bobowlii -balu 'tiëëa', 'ii 'tuto
'üml -be ü nö 'sa. 19 'Ünyl kpasra 'Kriisäl bää' 'wli -gba
-a. -Be 'wli 'ii -nyëë fugalä diili 'naa'. 'Ii kãnyr kã fugalä
'katrafë nyra tri kpakü nycnyr 'wu, 'kã fugalä 'fca
'buala 'wu 'srl Nycsua 'bataa'.

†† 'BLILL KUA' -PLA -D: 'I 'mree i bā bla: -sisili bää' -taa 'blula 'ml.
‡‡ 'C cere am ana -balua 'fca: Greekë -kätjckk -midooa 'ml 'i -jjra:
'C cere 'am 'ana -balua 'fca

Jäjäku nyra 'lūbābāku 'Kriisē 'l

²⁰ 'A nyra 'Kriisē 'sɔ jārä 'wu, -dɔlu kǎ 'fɔ -pɪ -tutu -gǎlta nyüü -tua' 'l nɪ, 'anya 'a 'uun mlɪ 'wu. Dɛplɛɛ kǎ -gu 'a -ka 'cɛrɛ 'ana nyüfɛ -wǎlt -bɛ 'ü nō 'saa 'ü -ka -tuuǎ 'amɪ 'ia -dɔlu -gǎlt, -beere 'sɪrt ana 'klǎ -ka bǎa' -taa 'plǎlä kǎlt lɛ; ibǎa': ²¹ «-Nyɪ dɔɔɔ -taa nɛ 'wu, -nyɪ 'jä -taa nɛ mlɪ, -nyɪ -fɛ -taa nɛ -gba ...» ²² 'Ia 'fɔ kua' -pɪ nɪ, 'i -beere 'sɪrt nyɔɔ -fɛɛɛɛ' dɛɛ -gba -bɛ 'ɛ biaraa'. Nyüüa -dɔ nyra 'üa 'kɪkɪakulɪ 'ü 'kɪpɪaa' nyüü, 'ii ku -pɪ! ²³ -Yɛɛ, 'i jajra 'lɪgɪlakua 'jɪrupa, 'bɛ 'i kɛrɛ nyüü Nyɔɔsuaa -pupuaku; -kǎ -mä -na nyufa 'wu 'cie; -kǎ -mä -na fugba -gɪgɪba nu. -Maa 'inyɪ 'l -a blɪ i kǎ 'jajɛ 'klɪ 'kǎ wiili 'ɛ 'bataa' 'ɛmä 'iin nu.

3 'A nyra 'Kriisē ma sɔ 'kuabre nɪ, 'ba 'bata cɛla dii, 'a -nyɛɛ 'Kriisē ku Nyɔɔsuaa 'dupa 'l. ² 'Ba bobo cɛla diia -gǎ, 'ba 'cɛrɛ -pɪ -tutu -gǎlta diia bobokua -gǎ -wǎlt. ³ 'Be 'anya 'a jä, -bɛ 'ana 'klǎ nyra 'Kriisē 'klǎ -sisre Nyɔɔsuaa 'l. ⁴ 'Kriisē 'kɔ bǎ ana 'klǎ. 'Tɔn 'l 'ɔmäa' 'klɪɔɔ nɪ, 'ana 'mugbɛ nyra 'kɔn nya 'klɪɔɔɔ 'ɔa 'wɪkɪ -lɪbuabuaku 'l.

-Kätɪklǎ nyra 'klǎ dɛdrǎ

⁵ 'Ii kǎnyɪ, 'ba fiɔ diili kǎ 'fɔ bǎa' -pɪ -tutu -gǎlta dii, ibǎa' amɪ 'lta, 'ia -gu: -sagbili Nyɔɔsuaa 'nyɪ 'bataa', -gbili plaa' nyɔɔ -frɛ 'l, dɛɛnyükǎkǎkulu bǎa' 'nyüsü 'wu -bɛ u bubɔa', nyra diili 'anya' kǎ 'ia dɛɛnyükǎkǎku; 'iibǎ -wǎsɪa -pupuaku. ⁶ 'A 'samaa nunugbili, 'ii nō 'imɪ 'kǎ Nyɔɔsuaa -trǎärǎ jɪrabɪjü 'crɛ -gba. ⁷ 'Asɪ 'ana 'mugbɛ ma bǎ, 'a ma kǎa' 'ia samaa -gɪ. ⁸ 'Ii kǎnyɪ 'ana 'mugbɛ nɪ, 'ba 'pie -mlatɪ 'ia 'fɔɔɔ, ibǎa': 'crɛ, plɛklɪfɛfɛku, plɛbubɔku. -Jɛjɛrɛwii nyra bubɔwii 'nyɪ 'cie 'ana mlɪ. ⁹ 'Anyɪ kǎklǎ -gɪbagblɛ 'wu, 'bɛ 'anya 'a 'ana -kǎtɪnyɔɔ -bɛ 'ɔa nunugbɪ -gɪ 'ba, ¹⁰ 'anya dɔɔɔ nyɔɔ dɛdrǎa -gɪ 'wu. Nyɔɔdɛdrǎl nɪ, 'ɔ 'cici 'ɔa bobowɪa 'doo 'ɔmä 'ɔa Nununɔnyɔɔ jajra. ¹¹ 'Ii -kǎnyɪ, 'i -kanyɪ juifɛnyɔɔ 'aie grɛɛkɛnyɔɔ wii -a bǎ, nyüülü 'bölöa' o, nyüülü 'nyɪa' 'bölö o, nyüülü kǎ 'wɪa 'mlɪ 'nyɪa' 'klɪ -jɛro, -kǎ mlaag -bikǎnyüü, -goou, 'ünyɪa' -goou bǎ; 'Kriisē bǎ 'doo, 'kɔ -si diia 'fɔwɔ, 'ɔnya bǎ nyüüa 'fɔ 'l.

¹² -Bɛ Nyɔɔsuaa 'baa' 'l 'amɪ 'amǎa' 'ɔa 'nyünanyüü nyra 'ɔa -wawanyüü bǎ nɪ, -bɛ 'ɔ -waa' blɪ 'amɪ nɪ, 'ba kǎ ny -atɛplɛ, -gɪbinanaku, 'wucɛcɛku, plɛböblöku nyra 'mlɪkɪpɪkɪku. ¹³ 'Ba jöjɪrögba, -moloo ma nu -moloo wii -gɪba 'ima 'nyɪ 'kɔn 'tu -a kǎ nɪ, 'ba cɛcrɛ wii. 'Sɪrt 'Kri -isē 'cɛrɛa' blɪ 'amɪ 'ana ni: 'ana 'mugbɛ 'ba nu blɪ dɛɛ 'dɛɛ. ¹⁴ 'Ia 'fɔɔɔa 'wɪklɪ nɪ, 'ba -tu 'l -wawɪaku -gǎlt; 'uu -maa 'amɪ 'tasɪrt. ¹⁵ 'Kǎ 'wɪlɪnörökulu 'Kriisē 'nyɛɛa' 'tiere 'ana polu, 'bɛ 'a 'wɪlɪnörökulu -gu Nyɔɔsuaa wɛ 'amɪ, 'amǎ nyɔɔ 'doo bǎ; 'ba 'trɛɛ Nyɔɔsuaa 'taɪn a 'fɔ 'l.

† ana: Grɛɛkɛ -kǎtɪpɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪjra: 'ana. †† 'Kriisē: Grɛɛkɛ -kǎtɪpɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪjra: 'Plǎkǎnyɔɔ. ‡ 'Kriisē: Grɛɛkɛ -kǎtɪpɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪjra: Nyɔɔsuaa.

¹⁶ Abɪa 'Kriisēa 'papawii 'fɔ ku 'amɪ 'l. -Moloo ma bǎlt 'kɪpɪa 'ɔa -moloo, -bɛ 'ba 'papla toto 'lɪglasa: 'ba brɪ nyɔɔsuaa 'lɪbrɛrɛdu, Jesubibriedu, nyra 'dulu Nyɔɔsuaa -Susu -nyɛɛa' amɪ -bɛ 'ba brɛrɛ 'Plǎkǎnyɔɔ † 'l. 'Ba nu 'ana polua 'fɔ 'amǎ 'kɔn 'trɛɛ. ¹⁷ -Bɛ diili kǎ 'fɔ 'amǎa' nu, 'papawii 'l 'aie 'ana nunugbɪa 'mlɪ nɪ, 'ba nu 'imɪ 'Plǎkǎnyɔɔ Jesua 'nyɪrtɪkɪ; 'ba -srörö 'kɔn kǎlt 'amǎ Nyɔɔsualɔ bǎa' Tu 'trɛɛ.

'Sɪrt nyɔɔsuaanyüü kǎa' 'ümǎa' -wǎltku

¹⁸ 'Amɔ 'ɲɪlɛgɛ 'amɪ, -moloo ma bǎlt 'ɔ -trǎärǎlt 'ɔa dɔɔ, 'i 'na 'Plǎkǎnyɔɔ 'klɪ. ¹⁹ 'Amɔ dɔɔɔ 'amɪ, 'ba -wa 'ana 'ɲɪlɛgɛ, 'anyɪ -fɔɔɔɔ 'üün 'nyüa 'mlɪ. ²⁰ 'Amɔ 'jü 'amɪ, 'ba -trǎärǎlt 'ana tuu wiia 'fɔa 'mlɪ, 'a 'ii 'Plǎkǎnyɔɔ 'bata. ²¹ 'Amɔ tuu 'amɪ, 'anyɪ mɪmɪa 'ana 'jü nunugbɪa 'mlɪ, 'ana -gǎ -pɪ 'üün plɛklɪ blɪ. ²² 'Amɔ -goou 'amɪ, 'ba -trǎärǎlt nyüülü kǎläa' 'ana wiigba -pɪ -tutu -gǎlt wiia 'fɔa 'mlɪ. 'Anyɪ -glaa 'ümǎ -plɪ bǎ 'fɔwɔ -bɛ 'amǎ 'iin nu 'kɔɔkɔku -gu. 'Ba nu 'ana plɛa 'fɔ 'ba -fɛ 'jɪrupa Nyɔɔsuaa † 'lɪtrǎärǎku 'l. ²³ Dɛɛ o dɛɛ 'a nōa', 'ba nu 'ana plɛa 'fɔ 'ba nu 'ɛmɪ, -beere 'sɪrt 'inyɪa' nyɔɔ 'jɪrupa bǎ, -maa 'sɪrt 'i bǎ la' 'Plǎkǎnyɔɔ 'jɪrupa. ²⁴ 'Be 'a jɛ 'iin 'sɪrt 'Plǎkǎnyɔɔ 'mäa' 'amɪ -jaalǎ 'ɔ -tua' -wǎlt -nyɪ; 'ǎä bǎ 'ɔa nyüüa 'pɛɛ. 'Be 'Plǎkǎnyɔɔ 'Kriisēa 'jɪrupa 'a -fɛɛɛ. ²⁵ -Maa -kɔɔ -ka nōa' bubɔgɪ nɪ, 'ɔa bubɔgɪa 'pɛɛ 'ɔmä 'jä, 'bɛ Nyɔɔsuaa 'nyɪ -gɪbasalt -a.

4 'Amɔ 'kamanyüü 'amɪ, 'ba 'kɪpɪa 'ana -goou 'ɔcɛasa -bɛ abɪa 'ɔcɛasa bǎ 'ana -tɔrupɔ. 'Ba jɛsaa 'a kǎlä blɪ 'Kamanyɔɔ cɛ 'l.

-kɔɔ

² 'Anyɪ 'nyüglö nyɔɔsuabibiekua -gu. 'Ba -trɛ 'imɪ, 'kǎ 'a 'trɛɛ Nyɔɔsuaa. ³ 'Ama bibie Nyɔɔsuaa nɪ, 'ba bibie dotro ana 'wɪ 'l, Nyɔɔsuaa 'mä amɪ 'nyufɔ -nyɪ wiili -sisiea' 'Kriisēa -gǎlt, amǎ 'iin 'lɪsa. 'A -gogolǎa -gu 'n bǎ -jɛ 'l. ⁴ 'Ii kǎnyɪ, 'ba bibie 'mä 'ǎa 'sasaku jɛ. ⁵ 'Ba kǎ 'ɔcagɪ nyüülü 'nyɪa' Nyɔɔsuaa jɛa 'klɪ. Wii o wii 'kɔɔa' 'amɪ 'klɪ, 'ba nu dotro dɛɛɛ 'a nēmǎa' nu. ⁶ Abɪa Nyɔɔsuaa -gɪbinanaku nyra 'ɔcawii †† 'si 'taɪn a 'fɔ 'l 'ana mlɪ, 'amǎ nyüüa -gǎlt 'sasaku jɛ.

'Plǎkǎlǎ -gǎltɪblörötu nyra 'trɔɔ

⁷ Wiili kǎ 'fɔ kǎläa' 'mɪ -gɪba nɪ, Tikiikɛ nya 'amɪ 'iin -gɪbalaa. Ana -wawawɪaju 'ɔ bǎ -bɛ 'ɔ bǎ 'tasɪrt 'jɪrupafɛnyɔɔ. A nyra 'kɔn kɔɔ -fɛɛɛɛ 'jɪrupa 'wu 'Plǎkǎnyɔɔ 'l. ⁸ 'Kɔ 'n blɪ 'ana -nyɛɛ 'ɔmä 'ana -gogo 'jä †† -bɛ 'ɔmä 'amɪ 'klɪlɪpa §. ⁹ 'Kɔ -bɛ Onesiimɛ §† 'n blɪ, ana

†† 'Plǎkǎnyɔɔ: Grɛɛkɛ -kǎtɪpɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪjra: Nyɔɔsuaa.

‡‡ Nyɔɔsuaa: Grɛɛkɛ -kǎtɪpɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪjra: 'Plǎkǎnyɔɔ.

‡‡‡ 'ɔcawii: Grɛɛkɛwii nō: «'palɪ tanɪ». Ü ma nēmǎ wiijɛrɛkua -gǎ 'pa -srɪ -mɪdooa 'lɪ tanɪ 'ü -gaaanyɪ. ‡‡‡ 'ɔmä 'ana -gogo 'jä: Grɛɛkɛ -kǎtɪpɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪjra: 'amǎ jɛ ana -gogo. § Akɛtɛ 20.4

§† Filɛmɔ 1.10-15

-wawawlaju, ana pletoronyככ, 'unya bä bla 'ana nyככ.
'Ünya 'amı wiili kä 'lu -sröröa' -te -gbalaa.

¹⁰ Alisëtaakë, כ 'nyraa 'ככ כככäa' -jie 'lu 'trëe 'amı.
Banabasëa -wlaju Marëkë 'trëe bla 'amı. Čma ji 'ana
-nyëe 'ba 'kpla 'ככ 'mufasa 'sıı 'n -gbalaa' 'amı †. ¹¹ Je-
sulb 'ü 'daraa' Jusëtusë 'trëe bla 'amı. 'A nyüülü bää'
juifënyüü ü kä 'doo 'nyraa 'üün -fëëëa' Nycsuua
'kamaplää 'jrupa, 'üü -nyı 'mı 'klü. ¹² 'Ana nyככ Epa-
farasë 'trëe 'amı. 'כככ nı Jesu †† 'Kriisëa -geei 'כ bä, 'nyı
'nyüglö 'ana 'wli 'lu -golufufukua -gu -a nycsuabibieku
'lu, 'amä 'wusכככ -be 'amä 'tasıı wiili Nycsua 'bataa' jre.
¹³ 'N -tu 'ככ 'nyügba 'sıı 'כ fumö -gböosa 'ana -gu nyra

† ALISËTAAKË: Te Akëtë 19.29; 27.2 MARËKË: Akëtë 12.12,25; 13.13;
15.37-39 BANABASË: Akëtë 9.27; 11.22,30 †† Jesu: -Taa waklöölä 'nyı
grëekë kätııכככ -mıdooa 'mı -a bä.

Laodisiibätää nyüü nyra Yerapoliisëa nüa -gu. ¹⁴ Ana
-wawa -dıtanyככ Lukë, -be Demasë † כככ 'trëe 'amı.

¹⁵ 'Ba 'trëe -wlajülü bää' Laodisii nyra Nifasë -be
'cëcnyüülü traraa' 'wa nyüköli. ¹⁶ 'Ama bla -pכככulu
-täsäku nı, 'ba fa 'uun 'cëcılë bää' Laodisii 'ümä bla 'uun
-täsä. 'Ana 'mugbe 'ba -täsä bla u Laodisii 'mäa' 'amı ja
‡. ¹⁷ 'Ba -gbala Akiipë כ -tu 'jrupalä 'Pläkänycıı -nyıa' 'ככ
'nyügba, 'čmä 'ään 'wlara 'mufasa.

¹⁸ -Jää 'trıııulu 'na 'mugbe bää' 'Pככč, 'na wlu -jııraa' 'n
jaa' 'amı. 'Ba 'pa pıe 'sıı 'n bää' 'cı 'lu! Abıa Nycsua 'pa
'amı 'nı! 'Ası i bä ‡.

‡ 2 Timotee 4.11; Filemככ 1.24 †† 'I-beere Laodisiia 'cëcılä nu
-pכככulu 'mı, -maa -mölöö nııııa 'a -pכככulu 'uu bä Efesënyüü käl.
‡‡ 'Ası i bä: -Taa waklüülü 'nyı grëekë -kätııכככ -mıdooa 'mı -a bä.

1 TESALONIKĒNYŪŪ

-Pɔɔkua 'mla wii

Tesalonikē bā Masedoanēa bātā kpakō. Masedoanē nya bā Greēsēa -tutu -gāl. 'Pɔɔlē 'ɔ -jɔjra -taa -pɔɔkulu, 'ɔ -be Silveen nyra Timotee. Silveenɔ nɔ, 'ɔ 'ü 'daraa' bɔa Silasē; 'üü ji 'Pɔɔlē -gba 'ünya 'sri 'ceɔɔ Tesalonikēbātā 'kā. 'Pɔɔlē 'nyl 'lɔ -a -wɛ, 'be juifēlē bāa' 'lɔ 'nyl 'ɔɔɔ 'casɔ -a -nyl (Akētē 17). 'Pɔɔlē sɔa' 'lɔ nɔ, 'ɔnya mi bātälä 'ü 'daraa' Beree, -maa 'nyl bɔa 'lɔ -a -wɛ 'ɔnya sɔ Masedoanēa -tutu -gāl 'ɔnya mi Akaiia -tutu -gāl. 'A Akaiia -tutu -gälta bätēlē 'ü 'daraa' Atēnē nyra Korēntē bā. 'A Atēnē 'Pɔɔlē bā kā 'ɔnya -gbala Timotee ɔ mi Tesalonikē 'ɔmä nyüülü toroa' Nyɔsuaple 'jä, üma -kaanɔ 'üa nyɔsuaple -wälɔ 'cɛɛ -sueɛ bāa' 'lɔ 'ea -gu.

Timotee sɔa' 'lɔ 'lee ɔ, -be 'ɔ jaa' 'Pɔɔlē 'ɔɔa -gogo nɔ, 'i nu 'ɔa dɔru 'ɔnya fa 'üün -taa -pɔɔkulu. 'A 'Pɔɔlēa 'klɔsa -pɔɔkulu 'ɔ -jɔjraa' 'ɔa -pɔɔkɔa 'fɔa -tɔɔɔɔ. -Pɔɔkulu 'mlɔ nɔ, 'Pɔɔlē 'trɛɛ Nyɔsua 'ɔnya 'jɔraa Tesalonikēa nyɔsuaanyüüa 'klü 'ümä 'üa nyɔsuaple 'wusɔɔɔ, 'ümä 'klɔɔɔru mi.

-Jäsi -pɔɔkulu 'totroa' 'klɔ:

'Trɔru

'Sɔɔl Tesalonikēnyüü toroa' Nyɔsua ple

'Klälä kää' Nyɔsua 'tu

'Sɔɔl 'Pläkänɔɔ 'mäa' dɛɔɔɔlɔ

-Tɔɔ nyra -gälɔɔlɔrö 'trɔru

'Trɔru

1 'Mɔɔ 'Pɔɔlē -be Silveen nyra Timotee, amɔ -jɔjra 'ceɔɔ bāa' Tesalonikēbātā 'wu, ɛ bāa' ana Tu Nyɔsua 'lɔ, ɛ bāa' bɔa 'Pläkänɔɔ Jesu 'Kriisē 'lɔ: abɔa -gbinanaku nyra pɛgälɔɔfɛɛɛɔ bā 'amɔ -gälɔ i sɔa' ana Tu nyra 'Pläkänɔɔ Jesu 'Kriisēa -nyɛɛ †

'Sɔɔl TESALONIKĒNYŪŪ TOROA' NYɔSUA PLE

1.2-3.13

Tesalonikēnyüüa nyɔsuapleɔroko

2 'A 'trɛɛ Nyɔsua 'pɔɔɔɔɔ 'ana 'fɔa -gu, -be 'asɔ a bi-biea' Nyɔsua 'taɔn a 'fɔ 'lɔ nɔ, 'asɔ a 'paa' ana -gä. 3 'Asɔ a bi-biea' ana Tu Nyɔsua nɔ, a 'paa' 'jɔɔpälä 'ana nyɔsuaple -fɛɛɛa', 'äa -gä ple, 'ana -wawɔɔɔ -fɛɛɛa' 'jɔɔpa nyra 'ana pleɛ 'a 'piea' ana 'Pläkänɔɔ Jesu 'Kriisē -gälɔ enyl staa'. 4 Nyɔsuaa -wawawɔɔ 'amɔ, a jɔɔ 'imɔ 'sɔɔ 'ɔ 'baalɔ 'amɔ, 5 'be 'Mufagogolä a 'saraa' 'lɔ 'amɔ nɔ, 'änyl 'fufɛ -gogo -a bā, -maa 'Nyüna -Susua 'klü bā 'lɔ, anya 'sɔru

† i sɔa' ana Tu nyra 'Pläkänɔɔ Jesu 'Kriisēa -nyɛɛ: -Taa waklülülü 'nyl greɛkē kätɔɔɔɔ -mɔɔɔa 'mlɔ -a bā.

'sɔɔl 'i bāa 'ɔɔasa; 'be 'a 'jä 'sɔɔl a 'nyɛɛa' 'ana -tɔɔɔɔ, 'ia 'fɔɔɔ nɔ 'ana 'ɔɔasaa -gu.

6 'Amɔɔ nɔ, 'a nu ana 'sa nyra 'Pläkänɔɔ 'sa. 'A 'jä -sɔɔa 'fɔ, -maa 'asɛ 'a nu dɔɔɔɔ sɔa' 'Nyüna -Susua -nyɛɛ 'anya 'nyiere nyɔsuaawii 'klɔ. 7 'Anyä bā bɔa nyüülü Masedoanēnyüü nyra Akaiia -tutu -gälta nyɔsuaple-toronyüüa 'fɔ 'bataa' 'ümäa' jajra. 8 'Be 'Pläkänɔɔ wiia mimikulu nɔ, -tɛ 'ana -nyɛɛ 'i sɔɔ 'klɔ. -Mää Masedoanē nyra Akaiia -tutua 'doo -gälɔ -a, -maa 'ana nyɔsuaple-torokua wii mi -pɔɔa 'fɔ. 'Ia mimikua -gu, a -kanyl 'ia -gäa 'papaku -a kä. 9 'Ii kányɔ, -moloo ma bälɔ 'ɔ 'saalɔ 'sɔɔl 'a nua' ana 'kplakpladɛɛ, 'sɔɔl 'a 'cɛɛa' -papa-nyɔsuau -wälɔ -be 'a jia' 'Lɔbä Nyɔsuau bāa' 'ɔɔasaa 'jɔɔpa -fɛ. 10 -Be 'a jia' 'ɔa 'Jɔɔ 'mäa' cɛɔ sɔ -glaa, 'ɔa 'Jɔ Jesu 'ɔ 'baa' 'jäjänyüüa -tɔɔɔɔ, 'ɔ 'baa amɔ 'cɛɛ jöa' mlɔ ††.

'Jɔɔpälä 'Pɔɔlē -fɛɛɛɛa' Tesalonikē

2 'Na -wɔɔjü 'amɔ, 'ana 'mugbe jɔɔ 'iin: -mäa 'fɛɛɛɛa anyl 'ana -nyɛɛ jil 2 'A jɔɔ 'iin 'sɔɔl a 'jäɔɔa' -sɔɔl Fil-ipɛbātä, 'sɔɔl 'ü nua' amɔ -gbigba; 'asɛ anyä 'pa ana nyüfē 'klü 'lɔ Nyɔsuaa 'nyɔɔklɔ anyä ji 'amɔ Nyɔsuaa 'Muf-agogo 'lɔsara; 'klü a 'pa anyä nu 'imɔ. 3 'Be 'papawiili a 'saraa' 'lɔ 'amɔ 'nyl -gbagblɛ -a bā, 'inyl cɔɔɔwii, 'aie

†† 'CRELE JÖA' MLL: 'Iibä -gälɔɔlɔrö -gä. Tɛ 5.9; Jaan 5.24; Römēnyüü 1.18

-trɔɔ wii -a bā. ⁴-Maa Nyɔɔsua jrea' 'saa a 'mɾɛɛ a 'sa 'Mufagogo nɪ, 'a 'ia 'sa a 'paa wii. Anyɪ 'pawii -a 'kā amā nyūū 'tukā, -maa Nyɔɔsuab 'jääa' ana polu 'wu 'ɔɔ a nēmā 'tukā.

⁵'A jre 'iin, a -kaapɔ -gbagble detu detɛ. A -kaapɔ 'amɪ yru -gba ja amā 'amɪ 'jie; Nyɔɔsua 'jää amɪ 'wu!

⁶Anyɪ 'daa abɪa nyūū 'buala amɪ 'ana -nyɛɛ 'aiɛ -ɔɔ -mɪ-doo. -Bɛ a bāa' 'Kriisɛa apotrɛu nɪ, a 'mɾɛɛ ɪ a ja 'amɪ ana 'kamaku -gālɪ †. ⁷-Maa plɛböblösa a ku 'ana -tɔɔɔɔɔɔɔ, -beere 'sɪɪ 'ɲɪɪɪ -tɔɔäa' 'ɔɔ 'ju 'nyü -gba -bɛ 'ɔ 'nyaaa' 'ɔɔɔ. ⁸'Asɪ a -wa 'amɪ, a 'bata ɪ a -nyɪ 'amɪ Nyɔɔsuaa 'Mufagogo, amā 'nɪmɪ ana 'klä 'sa 'sɪɪ a -waa' 'amɪ, 'ia -gu.

⁹'Na -wɪajü 'amɪ, 'jɪɪpala a -fɛa', 'sɪɪ a sɪaa', 'n jresaa 'a -kaanjɪ 'iin -trɔ: -sɪɪ -bɛ -gbia kɔɔɔ, a -fɛɛɛ 'jɪɪɪpa a -pɪ 'ana nyɔɔ 'doo 'wɪi ku. 'Asɪ a 'sara 'lɪ 'amɪ Nyɔɔsuaa 'Mufagogo. ¹⁰'A 'jä 'imɪ, Nyɔɔsuaa 'mugbɛ nya 'jä 'imɪ, 'sɪɪ a 'nyɛɛa' 'ana -tɔɔɔɔɔɔɔ 'amɔ bāa' nyɔɔsuaa plɛtoronyüü, 'sɪɪ Nyɔɔsua 'bataa' 'a 'ia 'sa a 'nyɛ. A -gäklɪ, anyɪ -fre 'lɪ -a bā. Nyɔɔ 'nyɪ 'lɪ -a bɪa 'ɔ 'pa ana -gu bubɔwii. ¹¹'Ana 'fɔ jre bɪa 'iin 'sɪɪ a bā kää' 'ana -tɔɔɔɔɔɔɔ -beere tu -bɛ 'ɔ 'ju: ¹²'a 'jɪɪraa' 'ana 'klü, a -sɔɔɔɔɔɔ 'ana plɛ 'wu -bɛ a 'paa 'amɪ -ɔɔ 'lɪ 'amā 'nyɛ 'sɪɪ Nyɔɔsua 'bataa'. 'ɔɔ we 'amɪ 'amā 'ɔ 'kamaplä nyra 'ɔ 'wɪɪklɪbuabuakua 'mlɪ pa.

¹³'A 'ia -gu a 'trɛɛ Nyɔɔsua 'plɔpɔɔɔ, 'bɛ a -gbalaa' 'amɪ nyɔɔsuawii. 'Anyɪ 'iin 'kplä -a 'kplä -beere nyɔɔɔ detɛdetɛ, -maa 'sɪɪ 'i bāa' 'tasɪɪa Nyɔɔsuaa wii nɪ, 'asɪ 'a 'kplä 'iin. -Bɛ 'ia 'mugbɛ -fɛɛɛɛɛ 'ana 'klää 'mlɪ 'jɪɪɪpa; 'amɔ toroa' Nyɔɔsua plɛ. ¹⁴-Yɛɛ 'na -wɪajü 'amɪ, 'a nu Nyɔɔsuaa 'ɛɛɔɔɔ bāa' Judeea 'sa, ü bāa' Jesu 'Kriisɛ 'lɪ. 'A 'jä bɪa -sɪɪ 'ana 'breä nyüüa -gu, 'sɪɪ 'ü 'jää' bɪa -sɪɪ juifɛnyüüa -gu. ¹⁵'A 'üü 'blä 'Pläkännyɔɔ Jesu nyra 'üa 'mugbɛa nyɔɔsuamɪpalanyüü; 'a 'üü nu amɪ -gbigba. Nyɔɔsua 'nyɪ 'üa wii -a -wa. 'Ü jɪɪraa nyüüa 'fɔ 'nyüa 'mlɪ ††. ¹⁶'Ünyɪ -nyɪ amɪ 'casɪ -a amā nyüülü 'nyɪa' juifɛ bā wii -gba 'pala 'ü -pɪ 'lɪmlɪwɪ, 'asɪ 'ü nō 'ü 'papla 'üa -balu -gäla 'doo. -Maa 'imā 'wɪarakalɪ mi nɪ, Nyɔɔsuaa 'ɔɔɛ blö 'üün -gälɪ.

'Pɔɔlɛ 'bata 'ɔɔmä 'sɔɔwu Tesalonikönyüü 'jä

¹⁷-Maa 'na -wɪajü 'amɪ, a sɔɔɔɔɔ 'gba jɪɪü jiea 'mlɪ nɪ, anyɪ 'jäjɪä 'wu -a, -maa ana polu 'jäjɪä 'wu. 'Bala 'ia 'taɪn 'lɪ nɪ, a 'paa 'kɔɔɔ amā 'amɪ 'jä, 'bɛ 'ana 'tu 'si amɪ 'klɪ -gböösa. ¹⁸'A 'ia -gu a 'bata amā 'ana -nyɛɛ jɪ, -bɛ 'mɔɔ 'Pɔɔlɛ nɪ, 'n kätɛ 'nyaa tri, -maa Sataan 'nyɪ amɪ 'casɪ -a -nyɪ. ¹⁹Nyɔɔ 'plɛɛ bā ana plɛgälɪpiɛpiɛku le? 'ɔ bā ana dɔɔɔ le? 'ɔ bā ana 'wɪsɪsɪkua 'pɛɛɛɛku i amā -pɪ ana 'Pläkännyɔɔ Jesu † srara -sɪɪɪl kää 'ɔɔmäa' jɪ le, -mää 'amɔ -a? ²⁰-Yɛɛ, 'amɔ bā ana 'bualaku nyra bɪa ana dɔɔɔ!

† -Bɛ a bāa' 'Kriisɛa apotrɛ nɪ, a 'mɾɛɛ ɪ a ja 'amɪ ana 'kamaku -gälɪ: Gɾɛɛkɛ -kätpɔɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ -taa wäklüülü -jɪɪra 2.7 'lɪ.

†† Akɛtɛ 9.23,29; 13.45,50; 14.2,5,19; 17.5,13; 18.12 † 'Pläkännyɔɔ Jesu: Gɾɛɛkɛ -kätpɔɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪɪra: «Pläkännyɔɔ Jesu 'Kriisɛ.»

³ A -kanyɪa' 'lɪbɪa amāa' -glāa nɪ, 'a 'ia -gu a tɔɔ dotro Atɛɛnɛbätä, ²anya blɔ ana -wɪajü Timotee, 'ɔ a nyra 'ɔɔɔ -fɛɛɛɛɛa' Nyɔɔsua 'jɪɪɪpa 'wu a 'saa 'Mufagogolä 'paa' 'Kriisɛa -gä. A -gbala 'ɔɔɔ 'ɔ 'pa 'amɪ 'klü 'lɪ, -bɛ 'ɔ jɪ 'amɪ -gba 'ana nyɔɔsuaplɛ 'mä 'wɪsɔɔɔɔ, ³nyɔɔɔ plɛ -pɪ 'lɪɔakɪla -taa -suɪɪa 'mlɪ. 'Bɛ 'ana 'mugbɛ jɪɪ 'iin 'sɪɪ 'ia 'samaa -suɪɪ kää' imāa' amɪ -gälɪjɪä. ⁴'Bɛ a bā kää' 'ana -tɔɔɔɔɔ nɪ, a -gbala 'amɪ 'sɪɪ amāa' -suɪ 'jä. 'A 'i jɪɪɪl, 'a jɪɪ 'iin. ⁵'A 'ia -gu, 'n -kanyɪa' 'lɪbɪa 'mäa' -glāa nɪ, 'nyaa blɔ Timotee 'ɔ jɪ 'jä 'sɪɪ 'ana nyɔɔsuaplɛ bāa'. Njälɛ 'blaa 'mɪ 'lɪbɛnyɔɔ -pɪ 'amɪ 'lɪ bɛ, -bɛ 'jɪɪɪpala a -fɛ 'ana -gu -pɪ 'flɛɛ 'wu tɔɔ.

'Klūjɪraa -gogolä Timotee jaa'

⁶-Maa 'bɛ 'abɪa Timotee sɔɔa' 'ana -nyɛɛ nɪ †, 'ɔ ja amɪ 'ana nyɔɔsuaplɛa 'mufagogo nyra 'ana -wawaku. 'ɔ -gbala amɪ 'sɪɪ 'a -ka boboa' ana 'ɔɔɔɔɔɔɔ, -bɛ 'a 'bataa' ana 'jäjäkü 'sɪɪ ana 'mugbɛ 'bataa' 'ana 'jäjäkü. ⁷'Na -wɪajü 'amɪ, -suɪ nyra sɪɪstakulɔ kää 'mlɪ a bāa' nɪ, 'ana nyɔɔsuaplɛ 'pa amɪ 'klü 'lɪ. ⁸'Köklesaplɪ nɪ, ana plɛ -kanyɪ -taara 'lɪ -a, 'bɛ 'a -sɔɔɔɔɔwɪ 'Pläkännyɔɔ 'lɪ. ⁹-Asɪ anya nu -bɛ anya ana Nyɔɔsua 'trɛɛ 'ana -gu, 'kää dɔɔɔɔɔ kää 'fɔ 'a -nyɛɛa' amɪ 'ɔ 'klɪɪ le? ¹⁰-Sɪɪ -bɛ -gbia 'ɔɔ Nyɔɔsua a bibie 'ɔɔmä amɪ 'casɪ -nyɪ amā 'sɔɔɔwɪ 'amɪ 'jä; amā 'lɪ dɛɛɛ 'makɪa' 'ana nyɔɔsuaplɛtorokɔ 'lɪ -tu.

¹¹Abɪa ana 'mugbɛa Tu 'ɔ 'mugbɛ, ana Nyɔɔsua, nyra ana 'Pläkännyɔɔ Jesu 'Kriisɛ †† 'sa tatu amā 'ana -nyɛɛ jɪ! ¹²Abɪa 'Pläkännyɔɔ 'papla 'ana -wawlaku -gälɪ, nyra nyüü -mölööa 'pell, 'sɪɪ a -waa' 'amɪ. ¹³Abɪa 'Pläkännyɔɔ -sɔɔɔɔ 'amɪ 'wu, 'ia 'taɪn 'lɪ -sɪɪɪl kää 'mlɪ ana 'Pläkännyɔɔ Jesu 'Kriisɛ †† 'mäa' dɛɪ 'blöö, 'ɔ -bɛ 'ɔa nyüülü kää 'fɔ 'ɔ kää' nɪ, 'anya nyüülü kää 'nyü 'naa' bāa ana Tu Nyɔɔsuaa 'klɔɔɔɔ; nyɔɔ -nēmā 'amɪ wii -a 'kplara †††.

'KLÄLÄ KÄÄ' NYÏSUA 'TU

4.1-12

'Ba 'nyɛɛ 'sɪɪ Nyɔɔsua 'bataa'

⁴'Na -wɪajü 'amɪ, 'a 'kɪɪara amɪ -gba 'sɪɪ 'amāa' 'nyɛ -bɛ 'amāa' Nyɔɔsua 'tukä; 'ii 'a nō ɪ -pɪii ⁵. -Maa amɔ 'betre 'amɪ 'iin 'lɪ: a bibie 'amɪ, 'sɪɪ 'a nyra 'Pläkännyɔɔ Jesu bāa' 'doo nɪ, 'ia 'nyɪɪklɪ, 'ba 'palɪ 'klü 'ba nu 'iin a 'doo. ²'Bɛ 'a jɪɪ 'kɪɪkɪɪakulɔ sɔɔa' 'Pläkännyɔɔ Jesua -nyɛɛ, u a 'kɪɪaa' 'amɪ. ³-Jäsɪ Nyɔɔsua 'bataa' nɪ, abɪa 'ana 'klää 'nyü 'na: 'ba tɪɪɪɪɪ -sagbɪɪ kää 'fɔ Nyɔɔsua 'nyɪ 'bataa' dɛɪ; ⁴-moloo ma bälɔ 'ɔ jɪɪ 'ɔa fugbaa 'tiɛɪɪɪ ⁵'nyü-

†† Akɛtɛ 18.5 †† 'Kriisɛ: -Taa -wäklöölä 'nyɪ gɾɛɛkɛ kätpɔɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bā. ††† 'Kriisɛ: -Taa -wäklöölä 'nyɪ gɾɛɛkɛ kätpɔɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bā. †††† Gɾɛɛkɛä -kätpɔɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪɪra 'lɪ: 'Asɪ i bā. ⁵ 'ii 'a nō ɪ -pɪii: -Taa wäklüülü 'nyɪ gɾɛɛkɛ kätpɔɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bā. ⁵† 'I 'mɾɛɛ i bā bɪa: «-moloo ma bälɔ 'ɔ jɪɪ 'ɲɪɪɪɪ 'lɪbabaku

nanakua 'mlt nyra 'liträäraku 'lt; ⁵ 'nnyl 'cere bubogbi -wält 'inyl fa 'ca ple, -beere nyүүлү 'nyta' Nycsua jre. ⁶ Nycsua 'nyl nu 'ca -wajü 'iia 'samaa' -balu -gba, 'be Nycsua nya 'ia bubogbili 'kncna. Anya 'amü 'iin -gbala 'wu 'kckcmle 'wu. ⁷ Nycsua 'nyl amü -a we amä -frepaynyüü bä, -maa 'c we amü amä nyүүлү kä 'nyü 'naa' bä. ⁸ 'A 'ia -gu nycsua 'nyl -träärää' 'lt 'ia 'kptkplawilli ni, -mäa nycsua wii 'nnyl 'bal -maa Nycsualc -nyεεa' amü † 'Nyüna -Susu, 'ca wii 'c 'baalt.

⁹ Dεεε bäa' 'srl 'cεcnyüü 'mäa' -wawla ni, 'anyl 'wu -jjraku -a kä, 'be Nycsuaa 'mugbe 'kpla 'amü 'srl 'amäa' -wawla. ¹⁰ 'A 'ii 'a nö -wajülü kä 'fca bäa' Masedoanäa -tutua 'fca -gäl. -Maa ana -wajü 'amü, a 'jrara 'ana 'klü, 'ba 'palt 'klü 'ba nu 'saa a 'doo. ¹¹ 'Srl 'amäa' nu -be 'amäa' 'pupue 'lt ku, 'ii 'ba bobo. 'Ana 'mugbe 'ba -fe 'jrupa 'srl a -gbalaa' 'amü, ¹² 'ana nunugbi 'mä -fäla nyüüa 'klwtru 'nara, -be 'a -pü -sesejrupa kä.

'SRL 'PLÄKÄNYCJ 'MÄA' DERIBLÖÖ

4.13-5.11

'Srl 'Pläkänycj 'mäa' deriblöö

¹³ -Wajü 'amü, 'n 'bata †† 'ba jre wiili 'palaa' jäjänyüüa -gäl, 'a -pü 'c 'kpcj -beere nyүүлү 'nyl -glaaa' Jesu. ¹⁴ Ama jresaa Jesu jä 'cnyta tekä ni, 'c Nycsua 'mä kälts-rörö 'cmä bta nyүүлү jäa' -gbapapla. ¹⁵ -Jäsu a -gbalaa' 'amü ni, 'Pläkänycj mlt wii bäsa: amc 'ltbänyүүлü 'mäa' 'ltbä bä -be 'Pläkänycj 'mäa' ji ni, a -nämä jäjänyüü deri -a tl. ¹⁶ 'Be 'Pläkänycj nya 'kamanycja 'sa 'ltkäkpöa, 'Aanjë Kpakö nya wii 'paa, Nycsuaa degle nya wii 'paa, 'kä 'Pläkänycj 'mugbe nya cεa 'mlt 'cie, 'kä nyүүлү kä 'fca järaa' 'Kriisē 'lt nya -kätl 'wusc ‡. ¹⁷ Amc baa' 'ltbänyүүлü tca' 'lt ni, 'kä Nycsua nya amü 'wudc 'kä 'cnyta amü 'üün 'cakla 'kä 'cnyta amü -gbrua 'bö -gäl -tu 'cmä amü fa a nyra 'Pläkänycj 'mä trara. 'Ia 'taun 'lt a nyra 'Pläkänycj nya -pü 'doo 'wu kua 'taun a 'fca 'lt ††. ¹⁸ 'Ba nu -taa 'papawiili 'ba 'papla 'klü 'lt.

'Srl amäa' 'Pläkänycj -glaaa

5 Dεεε bäa' 'taun nyra -srl ni, 'na -wajü 'amü, 'anyl kä -a kä 'amä 'ia -pckku -glaaa. ² 'Be 'ana 'mugbe jre 'imü 'tasrl 'srl 'Pläkänycj jijjirüü 'mäa' -beere 'srl 'jejiencyc jöa' -gbiara ††. ³ 'Taun 'lt 'ümäa' 'daa: «-Yre 'a bta, wii -ka -nämä 'lt -a bä ††† ni, 'a -plu 'ümä -suü 'jära -beere 'ηlbu nämä -gu -be mmlaku -fuuöa' -wält, 'i

† amü: Greekē -kätupckki -midooa 'mlt 'i -jjra 'lt: 'amü. †† 'n 'bata: Greekē -kätupckki -midooa 'mlt 'i -jjra 'lt: a 'bata. ‡ Jaan 5.25 †† 1 Koreentényüü 15.51-52 †† Matiö 24.43; Lukë 12.39; 2 Pieerë 3.10 ††† WII -KA -NĒMÄ 'LT -A BÄ: Jeremii 6.14; 8.11

-nämä 'lt nycj -a tl. ⁴ -Maa 'amc ni, -wajü 'amü, 'anyl 'jörjüükpü 'lt -a bä. 'Ia -srl -nämä 'amü -wält -a -fu -beere 'jejiencyc. ⁵ 'Be 'ana 'fca bä 'napεa 'jü, 'anya bä -srla 'jü. Anyl -gbiia nyüü -a bä, anyl bta 'jörjüükpüa nyüü -a bä. ⁶ 'Ii känyrl ni, anyl 'mumc -beere 'üün, -maa a tekä, a -tre ana nyufa.

⁷ Nyүүлү 'mumca', 'mumc -gbiara, -be -mülü 'blaraa' 'üa nyüfē 'nu ni, 'u 'blaa 'üün -gbiara. ⁸ -Maa amc bäa' -srla 'jü ni, a -tre ana nyüfē; a 'sroo nycsuapletoroku nyra -wawlaku -beere tafukotu, a 'pie 'lumlwuwuku ple -gäl -beere tafuwlugbō ††. ⁹ 'Be Nycsua 'nyl amü 'cre -a tere, -maa 'lumlwuwuku a kä, ana 'Pläkänycj Jesu 'Kriisē 'lt, ¹⁰ 'c jäa' ana -gu, 'ia 'taun 'lt, -bakäa anyl tekä, anyl 'mumc, a nyra 'cnc 'mä 'plä 'wu bä. ¹¹ 'Ii känyrl ni, 'ba 'papla -cnc 'lt, 'kä 'a jö 'ana -mölöo -gba 'ümä 'bua, 'srl 'a nöa' a 'doo.

-Gälblörötcc nyra 'trcru

¹² -Gbalaa -gbala 'amü -wajü 'amü, 'ba -trääräl nyүүлү bäa' 'ana -trcru ü -fca' 'Pläkänycj 'jrupa, ü 'tiereä' 'amü, ü 'paa' 'amü -cnc. ¹³ 'Ba -trääräl 'ümü -gböösa -be 'ba -wa 'ümü 'üa 'jrupaa -gu. -Yre 'nyl bä 'ana -trcru.

¹⁴ -Wajü 'amü, a bibie 'amü: 'ba 'pa -fefenyüü 'klü 'lt 'ümä 'jrupa -fe, 'ba 'pa nyүүлү kä 'koi 'jckba' 'klü 'lt, 'ba ji -mülü 'fumaa' -gba, 'ba kä plepue nyüüa 'fca 'pel. ¹⁵ 'Ba -tre 'ana nyüfē, nycj 'nyl nu -balu 'cnyl 'sa -balua 'kpa; -maa 'ba pre wiili 'naa' deri 'taun a 'fca 'lt, 'ba nönrö 'iin 'ana -trcru nyra nyüüa 'fca -trcru.

¹⁶ 'Ba nu drcu 'taun a 'fca 'lt.

¹⁷ 'Ba bibie Nycsua 'taun a 'fca 'lt.

¹⁸ 'Ba 'tre Nycsua 'sml 'taun 'nyl bä: 'be a wiili Nycsua 'bataa' 'ana -gu Jesu 'Kriisē 'lt.

¹⁹ 'Anyl 'nyrc -Susu: ²⁰ 'anyl 'pala nycsuaaml -palanyüüa wii sa 'wu, ²¹ wiili kä 'fca 'ümäa' 'ltsa; i 'naa' 'ii 'ba 'ball.

²² 'Sml -balu 'nyl 'cicri, 'anyl blö 'ua 'mlt.

²³ Abta Nycsualc bäa' 'pupue bere 'amü 'kl. Abta 'ana 'kläa 'fca: 'ana bobowli, 'ana -gälasusu nyra ana fugba, berekl. Wii -pü 'amü 'kpla ana 'Pläkänycj Jesu 'Kriisēa jijisrl 'lt! ²⁴ Nycsualc wea' 'amü 'c bä pletorosa: 'c nämä 'iin nu.

²⁵ -Wajü 'amü, 'ba bibie bta ana 'wlili. ²⁶ 'Ba -gbegbre Nycsuaa 'nyünanyüüa 'sa -wajüa 'fca.

²⁷ 'N bibie 'amü 'Pläkänycj 'nyrkl, 'ba -täsrä -pckkulu -wajüa 'fca 'klul.

²⁸ Abta ana 'Pläkänycj Jesu 'Kriisēa -gbinanaku bä 'amü -gäl. 'Asl i bä §.

††† Esaii 59.17 § 'Asl i bä: -Taa waklöölä 'nyl greekē -kätupckki -midooa 'mlt -a bä.

2 TESALONIKÄNYÜÜ

-Pɔɔkua 'mla wii

-Pɔɔkulu kua' -pɔ nɪ, 'a 'sɔɔa nu -pɔɔkulu 'Pɔɔlɛ faa' nɔɔsuaanyüülü baa' Tesalonikëbätä. 'Ua 'mlɪ nɪ, 'Pɔɔlɛ 'trɛɛ 'sɔɔwɔ 'Pläkänɔɔk, 'be nɔɔsuaanyüülü baa' Tesalonikë 'nyɪ 'üa nɔɔsuapɛ -wält -a 'cɛɛɛ; -suɛɛ kã 'fɔ 'ü 'jãa' 'ɛa 'mlɪ, 'ü -wawla. 'Pɔɔlɛ -jɔɔra 'üün 'wɔ, 'kã 'üa 'klü 'jrara, -be 'kã bɪa 'üün -gbajɪ dɛɛɛ baa' bɪa 'üa -suɪ nɔɔsuua 'cɛɛnyüüa -tɔɔɔɔɔ.

-Pɔɔkulu 'klɪsɪ 'papawii 'dooa 'mlɪ nɪ, -gbɪlɪ 'ü nɔa' 'üün -gba nɪ, 'a 'ia -gu 'Pɔɔlɛ 'jrara 'üa 'klü, -be 'kã 'paa 'üün plɛ 'sɪɪ Jesu 'mäa' 'üün 'lɪmlɔbakalɪ jɪ, -be 'kãmäa' nyüülü -tuuäa' 'üün -suɪ 'lɪ, -suɪ 'lɪ -tu. 'Sɔɔa 'papawii 'mlɪ nɪ, 'Pläkänɔɔk jɪjɪkua -gã 'Pɔɔlɛ 'paa, 'be nyüü 'jɔɔkɔ -mölöoa 'klü. 'Ü -gbala 'üün -maa 'Pläkänɔɔk 'a kã jɪ. 'Pɔɔlɛ nya -gbala 'üün 'sɪɪ -Gbakäkɛnɔɔk (Sataan) 'mäa' -kätɪ -fält blö 'fɔwɔ -be Jesu 'mäa' jɪ. 'ɔ 'klaa bubɔdii 'klü kält, 'kã nyra Nyɔɔsua kãklä wii. -Maa 'Pläkänɔɔk Jesu ma jɪ nɪ, 'kãnyɪ nyɔɔkɔ 'blaa. Sɔ 'papawii 'sɔɔ -gält -a jɪ tãaa ni -gält nɪ, 'Pɔɔlɛ -gbala 'cɛɛnyüü ü -sɔɔkɔ 'wɪ 'wɔ 'üa nɔɔsuapɛa 'mlɪ -be ü bibie Nyɔɔsua. 'Pɪɪgält nɪ, tãaa 'papawii 'mlɪ wiili baa' 'üa 'cɛɛɪ 'mlɪ, i 'Pɔɔlɛ 'nuu' 'wɪ nɪ, 'ii 'kã -gbala 'üün; 'ii 'kã 'blörö -gält. Wiili 'kã 'nuu' 'wɪ nɪ, 'iibä nyüü bã 'cɛɛɪ 'mlɪ, 'ünyɪ 'bataa' 'jrɔpaa -fɛfɛku -a. 'ɔ -gbala 'üün 'ü tuɔɔɔɔ 'ia nü -fɛfɛnyüülü dɛɪ, 'üa nunugbɪ nyra wiili 'ü 'kɔɔɔa' 'nyɪ dɛɛ 'dɛɛ -a bã.

'ɔnyɪ 'pa 'üün 'nɪ -pɔɔkua bɪarafa 'wɔ.

-Jãɪ -pɔɔkulu 'totroa' 'klɪ:

'Trɔɔɔ

'Pɔɔlɛ 'trɛɛ Tesalonikënyüü

'Pläkänɔɔk Jesu -kaɔɔɔɔ dɛɪ 'blöo

Nɔɔsuapɛa 'wɔsɔɔkɔkɔ

Nɔɔsuabibieku nyra 'jrɔpa

'Tãpa 'trɔɔɔ

'Trɔɔɔ

1 'Mɔ 'Pɔɔlɛ -be Silveen nyra Timotee, amɔ ja Tesalonikënyüülü baa' ana Tu Nyɔɔsua nyra 'Pläkänɔɔk Jesu 'Kriisɛ 'lɪ, 'üa 'cɛɛɪ -pɔɔkɔ. 2 Abɪa Nyɔɔsuualɔ baa' ana Tu nyra ana 'Pläkänɔɔk Jesu 'Kriisɛa -gbɪnanaku nyra plɛgältɔɔɔɔ bã 'amɪ -gält.

'Pɔɔlɛ 'trɛɛ Tesalonikënyüü

3 -Wɔɔjü 'amɪ, 'ana -gu a kã amä Nyɔɔsua 'trɛɛ 'taɪn a 'fɔ 'lɪ. 'Inya 'nara 'lɪ, 'be 'ana nɔɔsuapɛ 'papla -gältã 'doo, -be 'ana -wawlakua 'mugbɛ 'papla -gältã 'doo.

4 'Ana 'wɔsɔɔkɔkɔ nyra 'ana nɔɔsuapɛa -gu, 'a kã amɪ dɔɔɔ 'wɔ Nyɔɔsuua 'cɛɛnyüüa -tɔɔɔɔɔ, 'anya srara 'iin nyüülü 'jãrãa' 'amɪ -suɪ 'lɪ -be 'a 'kɔɔa. 5 Nyɔɔsua srara 'ia -plɪlɪ 'sɪɪ 'kã -gätutuku baa' 'ɔɔɔa, 'amä Nyɔɔsuua 'kamaplälä kã -gu 'a 'jãaa' -suɪ, 'klɪ 'wɔ. 6 'I 'na 'kã nyüülü 'jãrãa' 'amɪ -suɪ 'lɪ nɪ, Nyɔɔsua 'mä bɪa 'üün -suɪ 'lɪ 'jãrã, 7 -be 'amɔɔ baa' nyatɛɪ 'lɪ 'kã 'amɪ -fɔɔɔ 'papaku -nyɪ,

a nyra amɔ 'sɔ 'taɪn 'lɪ 'Pläkänɔɔk Jesu 'mäa' cɛɪ 'cie -be 'kãmäa' 'kã nyufa srara, 'kã -be 'kã 'klükä 'aanjɛ 'sɔ. 8 Kapu -gbogboa 'mlɪ 'kã ku 'kã jɪ. 'A -plɪ 'kã nyüülü 'nyɪa' Nyɔɔsua jɛɛa -gã -tu †, nyra bɪa nyüülü 'nyɪ -trãrãa' 'lɪ ana 'Pläkänɔɔk Jesu 'Kriisɛa †† 'Mufagogo. 9 'Üülü nɪ, 'üa 'pɛɛɛku bã 'üa 'mɔɔkɔ 'plɔɔɔɔɔ -gu, 'ü -nɛmä 'Pläkänɔɔk nyra 'kã 'wɪklɔɔɔɔɔ 'klü -gba -a jɪjɪrö; 'ünya 'lɪdɛɪtɔɔɔ ‡. 10 'Taɪn 'lɪ 'kãmäa' jɪ -be 'kã 'nyü-nanyüü 'mäa' 'kɔ 'buala, 'a -plɪ 'ü kã 'fɔ toroa' 'kɔ plɛ 'mä 'kɔ 'kɔ. 'Anyɪ 'lɔbãa 'ia -sɔɔɔ 'mlɪ, 'be a toro ana 'papawii plɛ.

11 'A 'ia -gu a bibie 'ana 'wɪlɪ 'taɪn a 'fɔ 'lɪ, ana Nyɔɔsuualɔ wea' 'amɪ 'mä 'lɪ 'amɪ 'kɛɛɛ, -be 'kã 'amɪ 'klɪlɔpa, 'amä wiili kã 'fɔ 'naa' nu 'kã 'klü 'lɪ 'ana nɔɔsuapɛɔɔɔ -gu. 12 'Asɪ ana 'Pläkänɔɔk Jesu 'Kriisɛa †† 'nyɪ 'mä 'amɪ 'lɪ 'buala, -be 'amä 'kɔ 'lɪ 'buala

† Esaii 66.15 †† 'Kriisɛ: -Taa waklölöä 'nyɪ grɛɛkɛ kätɔɔkɔ -mlɔ -dooa 'mlɪ -a bã. ‡ Esaii 2.10; 19.21 †† 'Kriisɛ: -Taa waklölöä 'nyɪ grɛɛkɛ kätɔɔkɔ -mlɔ -a bã.

bia, ana Nyɔsua nyra 'Pläkänycw Jesu 'Kriisēa -gbi-nanakua -gu.

-Gbakäklenycw bublɔku

2 -Wlajü 'amɪ 'amɔ a -gbala, dēēē bää' 'Pläkänycw Jesu 'Kriisēa jijisru nyra 'ca -gbaa traraku nɪ, 2'ana 'klü 'nyɪ 'jɔkɔ kɔkɔ. Nyɔk ma ji -bē cɔma 'daa Nyɔsua -gbala 'kɔkɔ, 'aie nyɔk ma -gbala 'amɪ, 'aie cɔma 'daa amɔ ja -pɔkɔku -maa 'Pläkänycw jijisru † 'a -si nɪ, 'ana bobowli 'nyɪ 'cɔklɔlɔ. 3 Nyɔk 'doo nyɔk 'doo 'nyɪ 'sara 'amɪ -gbagblea dɪj 'doo. Nyüü nya Nyɔsua 'nyüamɪjrarāa -kätɪ, -Balua Nyɔk nya -fält blöa, 'kɔkɔ -glāaa' 'ca -gbogblooku. 4 'kɔkɔ bā -Gbakäklenycw -tuā' 'ca nyufa diili kã 'fɔ a 'daraa' Nyɔsua 'ia 'wɪklɪ, diili kã 'fɔ a -pupuaa' a 'wɪklɪ, cɔ möä' cɔ paa' 'nɪmɪ Nyɔsuaanyuku kpaku -wält 'cɔmä -wältku, -bē cɔ sraraa' 'ca nyufa -beere Nyɔsua ††.

5 'N -gbala kã 'amɪ 'iin 'taɪn 'lɪ 'n bā kää' 'ana -nyēē; 'a -kaɪnɪ 'iin pɛpa? 6 -Bē -plɪlɪ a bää' -plɪ nɪ, 'a dēēē kaa' 'kɔkɔ 'klɪ; 'taɪn nēmā 'lɪjra' 'fɔwɔ -a ji 'cɔmä 'ca nyufa srara. 7 'Bē -balua -sisieklü bā 'jrupa 'lɪ, -maa nyɔk kaa' 'kɔkɔ 'klɪ ma cɔ -plɪ 'fɔwɔ 'kã 'cɔnya 'wucɛɛɛ. 8 'A -plɪ -Gbakäklenycw 'mä 'wucɛɛɛ, 'kã 'Pläkänycw Jesu ‡ nya mɪlɪ -fɪflɪ nu 'kã 'cɔnya 'kɔkɔ bublɔ 'ca jijisru 'lɪ ††. 9 'Taɪn 'lɪ -Gbakäklenycw 'mäa' -sru ji nɪ, Sataan a 'klü 'cɔmä ja -bē 'cɔmä 'ca 'klüa 'kaɪn 'kaɪn, -saragbia tie nyra -gbagble pɛklɪkalawii nu ††. 10 Yru nyra -gbagble 'kɔkɔmlē 'cɔmä nu -bē 'cɔmä nyüülü möä' 'mɔkɔ 'nyufa 'wɔ 'kplɪ. 'Bē 'ünyɪ 'lɪ 'cɔcasalä 'mäa' 'ü 'lɪmlɪba -a -wa. 11 'A 'ia -gu Nyɔsua ja 'üün 'mɔkɔkua 'klü, 'ümä -gbagblewii wii 'dara. 12 -Bē nyüülü kã 'fɔ 'nyla' 'cɔcasa wii 'dara, -bē -gbagble kää' 'tu nɪ, 'üa -gä 'mä -träärä.

'Ba nyɔnyɔ

13 Amɔkɔ nɪ, -wawawlajü 'amɪ, 'amɔ 'Pläkänycw -waa' nɪ, a kã amä Nyɔsua 'trēē 'taɪn a 'fɔ 'lɪ 'ana -gu, 'bē 'amɔ -kätɪ Nyɔsua 'balɪ 'amä 'lɪmlɪwɔ, 'bē Nyɔsuaa -Susu kpētä 'amɪ -bē 'a toro 'cɔcasa pɛ. 14 'A 'ia -gu 'cɔ -srörö bia 'Mufagogolä a 'saa' 'amɪ kälɪ 'amä ana 'Pläkänycw Jesu 'Kriisēa 'wɪklɪbuabuakua 'mɪlɪ dēē kälä. 15 'Ii kãnyɪ -wɪlajü 'amɪ, 'ba nyɔnyɔ 'kã 'a -träärälɪ wiili a 'kplaa' 'amɪ. -Bē -pɔkɔku a ja 'amɪ, 'aie detɛ a detɛ 'amɪ, 'ba -träärälɪ 'imɪ.

16 Abɪa ana 'Pläkänycw Jesu 'Kriisēa 'mugbē nyra ana Tu Nyɔsualɔ -waa' amɪ -bē cɔ -nyla' amɪ 'flēlɪ 'klülü 'nyɪ buaraa' nyra 'cɔca pɛpɛpɛgälɪku, 17 cɔ 'pa 'amɪ 'klü 'lɪ.

† 'Pläkänycw jijisru: Greekēa -kätɪpɔkɔ -mɪdooa 'mɪ 'i -jɪjra: 'Kriisēa jijisru. †† -Teklɪ nɪ, Nyɔsuaanyuku kpakulu bää' Jerusalemē 'üü 'daa. Tē Daniēlē 11.36; Esekīēlē 28.2 ‡ Jesu: -Taa waklölö 'nyɪ greekē kätɪpɔkɔ -mɪdooa 'mɪ -a bā. †† Esaii 11.4 †† Matiö 24.24

'Kã cɔ -nyēē 'amɪ 'klü 'amä wiili kã 'fɔ 'naa' nu 'cɔcawii 'mä bɪa 'ana mɪlɪ cɔ!

'Ba bibie ana 'wlii

3 -Jäsu 'n blöa' nɪ, -wlajü 'amɪ, 'ba bibie ana 'wlii 'Pläkänycw 'papawii 'mä 'klɔkɔtru mi a 'doo -bē 'imä 'buala 'sɪrɪ 'i bää' 'ana -nyēē, 2 amä -balunyüü nyra pɛbubɔnyüü mɪlɪ 'wɔ; 'bē 'üa 'fɔ 'nyɪ nyɔsuapɛ -a kã. 3 -Maa 'Pläkänycw 'wɔ pɛtoroku 'klɪ: 'cɔnya 'amɪ 'klülɪpaa 'kã 'cɔnya 'amɪ 'nyölīgäälä Pɛbubɔsusua ††† -gu. 4 'A 'suru 'kã 'Pläkänycw 'nyɪklɪ, 'sɪrɪ 'a nöä' wiili a 'daaa'; -bē 'a -nēmāa' 'ia nunukua -gu fio. 5 Abɪa 'Pläkänycw 'tiere 'ana polu Nyɔsuaa -wawakua 'pɛlɪ, nyra 'Kriisēa 'wɔsɔkɔkɔ 'lɪ!

'Jrupaa -fɛfɛkua wii

6 'A -gbala 'amɪ -wlajü 'amɪ, ana 'Pläkänycw Jesu 'Kriisēa 'nyɪklɪ, 'ba tuɪɪɪɪ -wlajülü kã 'fɔ -fɛɛɛɛ' dɛɪɪ, 'ünyɪ -trääräa' 'lɪ wiili a 'kplaa' 'amɪ. 7 'Ana 'mugbē jɛ 'iin 'sɪrɪ 'amäa' ana 'sa nu, 'bē a bā kää' 'ana -nyēē nɪ, -mäa -fɛfɛnyüüa 'sa a ma 'nyɪ 'nyē. 8 Anyɪ nyɔk jɛjɛ -a ji 'flēlɪ. -Sɪlɪ 'mɪlɪ a ma -fɛɛɛɛ 'jrupa -sɪrɪ -bē -gbia, a -pɪ -gu nyɔk -moolooa -gblē bā †††. 9 -Mää 'kã anyɪ kã -a kã amä 'iin nu -a, -maa ana 'mɔkɔ nu 'sa amä 'amɪ srara 'sɪrɪ 'amäa' bɪa nu. 10 'A bā kää' 'ana -nyēē nɪ, -jäsu a 'daa kää' 'ba nua': nyɔk ma 'nyɪ 'bata 'jrupa -a -fɛfɛkua nɪ, 'cɔnyɪ ji bɪa dēē §! 11 -Bē a 'nöö -maa 'ana -tɔrupɔa nyüü -mölöö bälɪ 'ü -fɛ, 'ünyɪ -fɛ 'jrupa -a. -Maa nyüüa wiia mɪlɪ 'ü 'papla 'mē. 12 -Jäsu a -gbalaa' 'ia nyüülü nɪ, 'klü 'lɪ a 'paa 'üün 'Pläkänycw Jesu 'Kriisēa 'nyɪklɪ, 'ü -fɛ 'jrupa tee, 'ü ji 'üa 'mugbēa 'jrupaa jɛjɛ.

13 'Amɔkɔ nɪ, -wlajü 'amɪ, 'anyɪ fio 'cɔcagbia nunukua -gu. 14 Nyɔk ma 'nyɪ -träärälɪ wiili a -jɪjraa' -taa -pɔkɔkulua 'mɪlɪ nɪ, 'ba -tu 'kɔkɔ 'nyügba 'mufasa, 'a nyra 'kɔkɔ -kanyɪ 'nönröwli, 'nyüsü 'mä 'kɔkɔ 'bɪa. 15 -Maa 'anyɪ 'jä 'kɔkɔ -beere 'nyüamɪjraranyɔk, -maa 'ba kolo 'ca 'ny-iöli 'wli -wlajusa.

'Täpa 'trɔru

16 Abɪa pɛgälɪflɛkua 'Pläkänycw 'mugbē -nyɪ 'amɪ pɛgälɪflɛkua 'taɪn a 'fɔ 'lɪ, -pɔ o -pɔ! Abɪa 'Pläkänycw bā 'ana 'fɔa -tɔrupɔ!

17 'Na 'mugbē bää' 'Pɔklē 'mɔkɔ -jɪjra 'trɔrua 'pɛɛ. 'A 'na -pɔkɔkua 'fɔa tie; 'a 'na -jɪjrawlu. 18 Abɪa ana 'Pläkänycw Jesu 'Kriisēa -gbinakua bā 'ana 'fɔ 'lɪ! 'Asɪ i bā §†.

††† Pɛbubɔsusua: Sataan a 'nyɪ bäsaa. ††† 1 Tesalonikēnyüü 2.9 § 1 Tesalonikēnyüü 4.11 §† 'Asɪ i bā: -Taa waklölö 'nyɪ greekē -kätɪpɔkɔ -mɪdooa 'mɪ -a bā.

1 TIMOTEE

-Pɔkɔkua 'mla wii

Timotee bā Likaonia -tutu -gälta nyɔk; bätälä 'ü 'daraa' Lisëtrë, 'äa nyɔk 'ɔ bā (Akëtë 14.6). Timotee tu bā græekënyɔk, 'ɔa 'yio bā juifëyria. 'Tain 'l 'Pɔkɔlë 'sara kää' 'l Mufagogolä 'paa' Jesua -gä Lisëtrë nɔ, Timotee nyra 'ɔa 'yio Enisë nyra 'ɔa 'yioa 'yio Loisë -nyl 'üa nyüfë Jesu käl. 'Pɔkɔlë -ka mia' 'ɔk 'wu Lisëtrë nɔ, 'ɔ nyra Timotee nya mi 'ɔmä 'ɔkɔ -gbaji 'ümä 'Pläkännyɔk 'jrupa -fë (Akëtë 16.1-3).

-Pɔkɔkulu 'ml nɔ, 'Pɔkɔlë ɔ Efesë 'ɔnya mi Asii 'ɔnya 'ɔwɔ Masedoanë. 'ɔ tu Timotee Efesë 'ɔnya mi, Timotee 'mä nyüülü -gbagble 'kɔkɔkɔnyüü 'kl ka (1 Timotee 1.3). 'Pɔkɔlë -jɔjra -taa -pɔkɔkulu 'ɔmä Timotee 'klü 'jrara -bë 'ɔmä 'ɔkɔ -ɔkɔ 'lɔpa 'jrupalä 'ɔ -fëfëfë 'Cëcia 'mla -gu.

ɔ -pɔkɔkulu kua' -pɔa 'klɔsa 'papawii -gäl, 'ua mlɔɔa ni nyra 'ua -uundooa nia 'ml nɔ, nyüülü tɔa' -plu 'ɔɔawii -bë ü 'kɔpaa' -gbagblewii 'üa -gä 'Pɔkɔlë 'paa'. -Gbagblewii 'ü 'kɔpaa Nyɔsua -ɔa 'ml nyra Jesua pletorokua 'ml. 'Papawii 'ɔkɔa nia 'ml nɔ, 'Pɔkɔlë -gbala 'cëcnyüü ü bibie Nyɔsua, 'ɔnya 'kɔpaa 'üün wiili bää' Nyɔsuaa bibieku. Tääa ni 'papawii 'ml nɔ, nunugbili nyüülü bää' 'cëcia 'wlikl 'mäa' kää, 'ia -gä 'Pɔkɔlë 'paa. ɔ mlɔɔa ni -gäl -a ji -uundooa ni -gäl nɔ (4.6-6.2), 'Pɔkɔlë 'jrara Timotee 'klü ɔ -fë Nyɔsua 'jrupalä 'doo. 'ɔ srara 'ɔkɔ 'sɔrɔ nyɔk ma bää' Jesu 'Kriisëa 'cɔca 'jrupalänyɔk, 'sɔrɔ 'ɔmäa' nu -bë 'ɔmäa' nyüü -glügbü nöa' 'cëci, 'üa -gä 'pa. -Pɔkɔkua biarafa 'wu nɔ, 'Pɔkɔlë 'paa Timotee 'klü 'l ɔ -fu 'mufa -golu nyɔsuapletoroku 'l.

-Jäsɔ -pɔkɔkulu 'totroa' 'kl:

'Trɔru

'Sɔrɔ 'cëcnyüü kää' 'ümäa' bā

Diili -sisiea' i Nyɔsua sraraa' amɔ

Nyüülü 'kɔpaa' -gbagblewii

'Pɔkɔlë 'paa Timotee -ɔkɔ 'l

'Trɔru

1 'Mɔ 'Pɔkɔlë, Jesu 'Kriisëa apotrë; Nyɔsualɔ bää' ana 'Lmlɔbanyɔk Nyɔsua nyra 'Pläkännyɔk † Jesu 'Kriisël bää' ana plegälpienyɔk, 'üü -tu 'l 'ml. 'Mɔ -jɔjra -mɔ 'wu, ² Timotee. -Mɔ bää' 'na 'cɔca 'ju nyɔsuapletoroku 'l. Abɔa ana Tu Nyɔsua nyra Jesu 'Kriisë ana 'Pläkännyɔk -gbinanaku, 'ɔa nyatɔpɔ nyra 'ɔa plegälflereku bā -mɔ -gäl.

'Jrupalä Timotee 'mäa' Efesëbätä -fëfëfë

³ 'Tain 'l 'n mö kää' Masedoanëa -tutu -gäl nɔ, 'n -gbala kää -mɔ -a ku Efesëbätä -mä nyüü -mölöö -gbala 'ü -pɔ -gbagblewii 'kɔpaa. ⁴ -Gbola 'üün bɔ -kätɔ nänëlë nyüü 'saraa' 'l 'üün, nyra 'üa tuua 'klɔtotrotɔkɔ 'ü 'paaa' unyɔ biaraa' nɔ, 'ünyɔ 'dara 'iin wii. 'I ja -topoku; 'inyɔ -fë Nyɔsua 'jrupalä nröröa' nyɔsuapletoroku 'l -a. ⁵ Dëelë 'n 'batraa' wiili 'n -gbalaa' -mla 'ml nɔ, 'ëe bā -wawakulu

† 'Pläkännyɔk: -Taa waklöölä 'nyɔ græekë kätɔpɔkɔ -mɔdooa 'ml -a bā.

ɔa' plëe 'nyla' -fre paa 'ml, i ɔa' 'mufa bobowli 'l nyra 'tasɔrɔ nyɔsuapletorokulu 'nyla' -gla 'kl bää' 'l.

⁶ -Mölöö 'wu 'ia 'fɔlɔ derɔ, 'ünyɔ tɔwɔ 'fuflesa -topoku 'l.

⁷ 'Ü 'bata 'ümä -ɔa 'kɔkɔkɔnyüü bā. Wiili 'ü 'paaa' 'ünyɔ 'nu 'imɔ 'wli -a, wiili 'ü 'kɔpaa' nyüü, 'ünyɔ 'iin jre -a jre.

⁸ -Maa -ɔkɔ nɔ, a jre 'imɔ 'sɔrɔ 'u 'naa', nyüü ma -trääräl 'umɔ. ⁹ A kää amä wii 'doo jre: -mäa nyɔk -gää

'klɔ -gu -ɔ 'nyɔ 'lɔbä, -maa 'ünyla' -ɔ jre: ü blaa' jraa 'doo, plebubɔnyüü, nyra -balonyüü, nyüülü 'nyɔ

-trääräa' 'l Nyɔsua, -bë ü 'saalɔ Nyɔsuaa diili paa', ü 'blaaa' nyüülü 'blaaa' 'üa tuu nyra 'üa 'yiou, nyra

nyüüblanyüü -mölöö. ¹⁰ -Dɔ bälɔ nyüülü nöa' -sagbili Nyɔsua 'nyɔ 'bataa' 'üa -gu, nyɔberülü -bë nyɔberü 'piea',

ü 'paaa' -goou 'peru, -gbagblekännyüü, nyüülü 'sɔrɔa' -gbagblea, nyra nyüülü 'nyɔ 'bataa' 'cɔcasaa' 'kɔkɔkɔku.

¹¹ 'A Nyɔsuaa 'Mufagogo 'l 'ia 'kɔkɔkɔkulu bā. Nyɔsua -nyɔ 'ml 'ia 'kɔkɔkɔkulu, 'ii srara Nyɔsualɔ 'papanɔ 'sia' 'kl 'ɔa 'buabuaku 'l.

'Kriisä Jesu 'Kriisä

¹² 'N 'træ 'Kriisä Jesu ana 'Pläkänycw, c -nyææ' 'mü 'klü; 'be cw jresaa 'n bä pletoronycw 'cnya pla 'mü 'ca 'jrupa 'l. ¹³ -Be -kättsa n, 'maa 'paa 'ca bubcnryl. 'Maa nö 'ca nyüü -gbigba, 'na wiia 'fca ma bä 'klü 'l. -Maa Nycswa nya 'jä 'na nyaterl 'be wiili 'maa nöä' 'nyl 'iin jre -a jre; 'nyl kä 'Kriisä nycswaple -a kä. ¹⁴ Ana 'Pläkänycw -gbi-nanaku nya 'si 'mü 'kl, 'c -nyl 'mü nycswapletoroku nyra -wawakulu bää' 'Kriisä Jesu 'l. ¹⁵ -Jää wiili 'surua', i nyüüa 'fca kää' 'ümää' 'kpla: 'Kriisä Jesu ji 'plää 'mü 'cmä 'l -balonyüü 'mü 'ba. 'Mää bä 'üa 'wlikl. ¹⁶ -Maa Nycswa 'jä 'na nyaterl, 'kä Jesu 'Kriisä 'mä 'mü käl -srörö, 'mää bää' -balonyüüa 'wlikla nc n, -be 'cmä 'ca pleböblökua 'fca srara. 'c nu 'imü 'cmä nyüü srara 'srl 'c 'mææa' 'cmäa' nu -be nyüülü toroa' 'cnc ple 'mäa' 'klälä 'nyla' blöröfa kä 'jä.

¹⁷ 'Abia 'Tain a 'fca 'lta 'Kl, cnyl 'cicia',
c nycw 'nyl 'jää' 'wu, c bäa' 'Lgla † Nycswa 'doo,
c 'jrara -be c 'buala 'plcupluc!
'Asi i bä.

¹⁸ 'Na 'ju Timotee, -jää wiili 'mäa' -mü -gbala. 'Ii -be wiili nycswaamlupalanyüü 'sa kää' 'l -na -gu bä dæ 'dee. I ku -na plekl -mä 'mufa -golu -fu nycswapletoroku 'l.

¹⁹ Toro Nycswa ple 'kä -na bobowli 'naa. 'Ia bobowlili n, -mölöö 'ba -pl 'iin, 'üa nycswapletoroku nya -gblöo.

²⁰ 'Üü bä Imenee nyra Alesandrë. 'N 'sara 'üün Sataan käl, 'ümä Nycswaa -jejkua -gu fio.

Nyüüa 'fca 'wli 'l bibieku

2 'Ii kënyrl, wiili 'amäa' -kätl nu n, 'ba bibie Nycswa nyüüa 'fca 'wli 'l, 'ba bibie diili 'ü 'bataa' 'ia 'wlili, 'kä 'a 'træ 'cnc 'üa 'wlili. ² 'Ba bibie 'kula nyra nyüülü kä 'fca 'kamaa 'wlili, 'kä ana 'klä -pl -yre 'l blö, 'ämä -pio bä, 'amä wiia 'fca mli srara 'srl a kpasraa' Nycswa -gba -be a -träärää' 'l 'cmü. ³ 'Ii 'na, 'ii kä ana 'Lmlubanycw Nycswa 'tu. ⁴ 'c 'bata abia nyüüa 'fca 'wulml, 'ümä 'c-casa jre.

⁵ 'Be Nycswa bä 'doo,
'diprö nya bä bia 'doo Nycswa nyra nyüüa -trrup, 'a nycw 'cw bä 'Kriisä Jesu,

⁶ 'c 'sa 'ca 'klä ana -pi 'l, 'kä nyüüa 'fca 'mä 'lmlwlu.
'Ii srara wiili Nycswa -tua' 'l, -be i jraa' 'l 'ia 'talnl 'c -tua' 'lta 'mli.

⁷ 'Abia 'mä 'l 'iin 'sa, 'ia -gu 'c nönrö 'mü apotrë nyra nycswaawiipanycw. 'C-casa 'n 'saal 'Kriisä 'kl †, -mää -gbagble 'nyl kä. 'c nönrö 'mü apotrë 'l 'mä dææä bää' nycswapletoroku nyra 'c-casa nyüülü 'nyla' juifë bä 'kpla.

† 'Lgla: -Taa waklöölä 'nyl greekë kätupcwkl -müdooa 'mli -a bä.

†† 'KRIISÄ 'KL: -Taa waklöölä 'nyl greekë kätupcwkl -müdooa 'mli -a bä.

-Gbili nyberü -be 'hlegë 'mäa' kä 'cæca 'mli

⁸ 'Ii kënyrl, 'n 'bata abia nyberü to 'üa 'nyüna 'dari † cætl -be 'ü bibie Nycswa -plca 'fca, 'cræ nyra -yre 'nyl bäl.

⁹ 'Asi 'n 'bata bia, 'hlegë 'nyl -sesre -gbugbumäkl 'üa 'sosroku nyra 'hwei nunuku 'l. 'Ünyl 'sroo -sikadii, -plll 'aie 'dari 'l, 'ünyl 'sroo 'kotili kä 'peru 'buaa' -gböosa.

¹⁰ -Maa abia 'hlegë srara 'üa 'nanaku 'üa 'c-cagbia 'mli, 'srl 'hlegë ma 'daa 'ü -träärä 'l Nycswa, 'asi 'ü bä 'wu.

¹¹ 'Nluc 'nyl kä -a kä 'cmä wii 'pa, 'tain 'l 'ü 'kplaa', 'ü kä 'ümä 'nyaklipo 'lträäräsa. ¹² 'Nyl 'daa abia 'hluu 'kpla, 'cnyl ku bia 'ca duc -gäl; 'ünyl kä -a kä 'ümä me cæ. ¹³ 'Be Adaan -kätl Nycswa nu, 'Evë nya 'trorol.

¹⁴ -Mää Adaan 'ünyl -trcw, 'hluu 'ü -trcw: 'c 'cææ 'ca nyufa -wäl 'ünya -trcw 'cnc, 'cnya 'nyl 'l Nycswa -träärä. ¹⁵ -Maa 'cnya 'lmlwua -guguuö 'l, 'cma ku nycswapletoroku nyra -wawaku 'l, 'ca 'klä ma 'nyl bia -fre -a pa. 'cnyl 'bata bia 'ca 'dooa 'jäjräku.

'Cæctagbü

3 -Jää wiili bäa' 'tasrla wii: nycw ma nëmä 'cæctagbü bä n, 'mufajrupa bäsa. ² 'Ii kënyrl, nycw 'mäa' 'cæctagbü bä n, 'ca bubcnryl -nëmä nyüüa mli -a bä: 'hluu 'dooa duc, c kälä 'ca nyufaa wiigba, c jre wiia 'kplaklaku, c bä 'lträäränycw, c bä nyüü 'lkuæenycw, c bä bia nyüüa 'kplaklaku mli. ³ 'cnyl bä 'nublanycw 'aie 'blarukänycw, 'aie cnyl bä möliiwanycw † -maa c bä -p-cplcnycw, c -wa 'wlinönröku, möliia -wawaku 'nyl fa 'ca ple. ⁴ 'c -gbötö 'ca 'mlca a -gbööö 'c-casa, 'kä 'ca 'jü -trääräl 'cmü -gböosa. ⁵ 'Be nycw ma 'nyl 'ca -gböööa -gbötöku mli -a bia n, -asi 'cnya Nycswaa 'cæca -gbötöku nu le? ⁶ 'cnyl bä nycw -ka 'nyierea' -plu nycswaawii 'kl; 'c -pl Sataan a 'sa 'cnc 'ca 'lgbagbakua -gu. ⁷ 'Abia nyüülü 'nyla' 'cæcnyüü bä 'pa 'ca 'cica 'nyrl, 'ü -pl 'ca bubcnryl 'pa, 'c -pl Sataan a -gbasi mli blö.

'Cæca 'diakrë

⁸ 'Asi nycw bäa' diakrë kä 'cmä bia bä: c bä nycwubasa, 'ünyl kä 'më 'cnc. 'Ünyl 'mla 'saa 'nu, -be 'ünyl 'cnc mölii derl -balusa. ⁹ 'Ü kä 'ümä 'üa 'cica bobowli nu, 'ümä 'c-casalä -sisrea' nycswapletorokua 'mli 'kpla 'mufasa. ¹⁰ -Maa 'ba tel 'ümü -kätl. 'Ama 'nyl 'üa 'kläa 'mli bubcgbi -a 'jära n, 'ü -fe 'üa 'jrupa.

¹¹ 'Asi 'üa 'hlegë kä 'ümä nycwubasa bä. 'Ünyl kä -a kä 'ümä -mölööa bubcnryl 'pa; c kä 'ca nyufa, 'kä 'c bä pletorosa wiia 'fca 'mli. ¹² Diakrë kä 'cmä 'hluu 'doo kä. 'Ü kä 'ümä 'üa 'jü nyra 'üa -gbööö -gbötö 'c-casa. ¹³ 'Ü nöä' 'üa 'jrupa 'c-casa n, 'ü 'jää 'cica kufa, 'kä 'üa ple nya 'käsrä -gböosa, 'be 'ü toro 'Kriisä Jesu ple.

† 'NYÜNA 'DARI: 'Ia -gbaa bä: abia 'üa ple -gäl 'na -be 'ü to 'dari cætl.

†† 'aie cnyl bä möliiwanycw: -Taa waklöölü 'nyl greekë kätupcwkl -müdooa 'mli -a bä.

Diili -sisiea' i Nysua sraraa' am

¹⁴'N ja -m- p-akku kua' -p-, -maa 'n jresaa 'nyaa -m- 'jäkalu jia jrüü jiea 'ml. ¹⁵-Maa ama 'nyl s-akku ji -a ji n, 'n- j-ja 'sru -nämäa' nu Nysuaa -gböööa 'ml. -Gbööölä n, 'ää bä 'Lbä Nysuaa 'ceci, 'ää bä 'cicasa -g-omuu nyra 'aa -toko. ¹⁶-Yee, n-akku 'nyl 'l -a b-ia c blara ana nysuapletorokulu kpakulu -kanyla' -sisie 'kl: Nysua ji 'mä 'ca nyufa n-akku 'lnrörö, Nysua -Susu nya srara 'sru 'c -gäa' 'kl. 'Aanjëu nya 'jä 'k-n, nyüü 'saral 'ca -gä nyüülü 'nyla' juifë bä. -Tutugäl nyüü toro 'k-n ple, cea 'ml 'lee 'cnya 'jrara Nysuaa 'bualaku 'l.

Nyüülü 'kplaa' -gbagblewii

4 'Tasru 'sa Nysuaa -Susu n-ia: 'tain a b-arafa 'wu 'lee n, nyüü -mölöö nya 'üa nysuaple -wäl 'ceæa. -Sisili -tr-akku nyüü, nyra domüüa 'kplakplaku 'ü n-ämä derupre. ²-Glagäl-srörönyüüa -gbagble 'kplakplaku n-ämä 'üa ple fa. 'Ünyl ñale -a kä 'ümä -balu nu, -beere 'sru dete fumölu 'pütöa' n-akku -be 'cnyl 'jäa' 'ea m-umaku. ³'Üü n-ö -maa, n-akku 'nyl kä -a kä 'mä 'ti, n-akku 'nyl ji -taa j-irili kua' -p-. -Be Nysua nu 'ia diili 'kä nyüülü toroa' 'k-n ple ü jrea' 'cicasa 'mä 'k-n 'treæ -be 'ümä 'iin ji.

⁴'Be diili kä 'f- Nysua nua' 'na †, deæ 'nyl 'kluebesa -a bä, ama n-ämä 'een ji a 'treæ Nysua. ⁵Nysuaa wii nyra nysuabibieku 'nara 'een Nysuaa 'klaktru.

Jesu 'Kriisäa 'cica 'jrupafenyoo

⁶-Ama 'kplaa 'im- w-lajü n, -nya Jesu 'Kriisäa 'cica 'jrupafenyoo bäa; 'ii n-ämä nyüü srara 'sru nöa' nysuaplea 'papawii -be 'finia' -na nyufa 'kl, -be -trääräa' 'l 'cica 'kplakplaku. ⁷-Maa deælä bäa' 'nänälä plaa' n-akku -fre 'l, 'inyl falaa' n-akku 'klaktru n, -nyl 'dara 'iin wii. 'Kplaa 'sru -nämäa' nu -be -mäa' Nysuaa 'l-träärä 'ku -nyl.

⁸Fufolu jö n-akku fugba -gba -jie. -Maa Nysuaa 'l-träärä 'na diia 'f- -gu, 'be 'i -nyeeæ am 'klä: 'saarla 'klä nyra -srua nä.

⁹-Taa wiili bä 'cicasa, 'ii kënyl nyüüa 'f- kä 'ümä 'iin 'l-kuææ -gböösa.

¹⁰'A 'ia -gu a -fææ 'jrupa -gböösa, -be 'ü jeje am ††, 'be a -tu ana pleä 'f- 'Lbä Nysualc bäa' nyüüa 'f- 'Lmlbanyoo 'l, ü -teæ toroa' 'k-n ple, 'üa -gu.

¹¹-Gbala 'ümü 'iin 'kä -kplaa 'ümü.

¹²N-akku 'nyl fere -na sëgbadææ! Bä nysuaple-toronyüüa 'klitenyoo, -na 'papawii 'ml, -na nunugbia 'ml, -na -wawaku 'l, -na -susu 'l ‡ -na nysuapletoroku 'l nyra -na -fre 'kl-f-akku 'l.

† Jenææ 1.31 †† 'ü jeje am: Greekë -kät-p-akku -midooa 'ml 'i -j-ja: a -fuuö. ‡ -na -susu 'l: -Taa waklülüü 'nyl greekë kät-p-akku -midooa 'ml -a bä.

¹³'N -kaanlua' ji n, 'pa -na nyufa 'klü 'l -a -täsä Nysuaa -p-akku -j-riaa 'l, 'pa 'üün -k- 'l 'kä 'kplaa 'üün. ¹⁴'Srele Nysua -tua' -m- 'l, 'srele -jäaä' 'taun 'l Nysua -sröröa' nyüü käl -be 'c 'paa' wii, 'taun 'l 'cectagbü 'piea' -m- 'dari 'wli n, -nyl 'pa 'een sa 'wu. ¹⁵-Tu 'im- 'nyügba 'mufasa, -nyl -na 'f- 'ia -gu, nyüüa 'f- 'mä 'iin 'jä 'sru -j-raaa' 'l ml.

¹⁶-Tu -na nyufa nyra -na 'kplakplaku 'nyügba. Nyonyrö 'iin käl -gböösa. -Ama nu 'saa n, -nya 'l -na 'mugbe nyra nyüülü poa' -m- 'nyakli ml 'baa.

'P-aklä 'paa 'cecyüü -k- 'l

5 -Nyl -k- mla wii 'wu tagbö -gäl, -maa 'pa 'k-n -k- 'l 'sru 'c bäa' -na tu. 'Pala -sëgbë wii -gba -beere -w-lajü. ²'Pa 'ñlëkakpalü -k- 'l 'sru 'ü bäa' -na 'yiou. Abia -na pleä 'f- 'k- -a -paa kuakluayörü -k- 'l -beere -na -w-layörü.

'Kusronjlegë

³'Njlegëlä bäa' 'kasa 'kusronjlegë n, 'pa 'üa -gä 'l-trääräsa. ⁴-Maa 'kusronluu ma kä 'jü, 'aie 'jüa 'jü, ü 'mreæa' 'ümä 'ca -gä 'pa n, 'ü 'kplaa 'üa nysuaplea sraraku 'üa 'mugbea -gbööli, ü 'sa diili 'üa tuu nua' 'üün -gba ml. 'Be 'ii 'na †† 'inya kä Nysua 'tu. ⁵'Cica 'kusronluu 'nyla' n-akku kä 'mäa' 'ca -gä 'pa n, 'c 'pie 'ca ple Nysua -gäl, -be 'c bibie Nysua -sru -be -gbia 'mä 'k-n -gbaji. ⁶-Maa -m- 'k- 'ca 'ca d-ru deri n, 'c 'a jä, -bakäa 'ca 'jaje ma -ka bäl. ⁷'A -taa wiili -kä -mä 'üün -gbala, 'üa bubonyr- p- nyüüa ml bä. ⁸N-akku ma 'nyl 'pa 'ca nyüüa -gä -a n, 'ca nyükölia nyüü 'n 'daa, 'ia n-akku 'a nysuaple -wäl 'ceæ, 'c -si 'num- n-akku 'nyl toroa' Nysua ple 'wu.

⁹'Ama n-ämä 'kusronluu 'nyl 'kusrop-akku 'l -j-ja n, c -si -s- glütää. C bä 'ñluul ma käa' n-akku 'doo, ¹⁰'kä nyüü 'paa 'ca 'cagbia -gä. C bä 'ñluul 'buua' 'ca 'jü, c 'kuææa' 'l n-akku banyüü, c sua' †† 'cecyüüa bei -gba, c jia' -su-jänyüü -gba, -be c nua' 'mufagbi 'k-ak-ml.

¹¹Kuakluayörülü bäa' 'kusro 'l n, -nyl -j-ja 'üa 'nyl. 'Be wiili 'üa ple 'bataa' ma 'ba 'üün 'Kriisäa 'nyuf 'wu n, 'titiku 'ü 'bata. ¹²-Be 'ü nöa' 'saa n, 'ü -n-ämä -gä -a kä; 'be 'ünyl 'l 'üa 'papawii 'ü -nyl käa' 'k-n -a -träärä.

¹³'P-irgäl n, 'üma 'nyl nunudææ -a kä n, -gbüüü 'la -pipikua 'jrupa 'ü kä. -Mää nunudææ 'ünyl kä, -maa 'üü kä -yrea 'doo, 'ü bä wiia 'f- 'ml, 'üa 'mä bä wiili 'nyla' 'üün -gba kälää 'ml.

¹⁴'A 'ia -gu 'n 'bata abia 'kusroyörü 'ti, 'ümä 'jü -gu, 'ümä 'üa -gböö -gbötö 'cicasa; ana 'nyiöa 'ml jraranüü -p- ana -gu bubuwii 'pa -sraakäp. ¹⁵'Be 'üa -tr-akku -mölöö 'wu nysuaanyuf 'wu 'ünya pre Sa-

†† 'na: -Taa waklöölä 'nyl greekë kät-p-akku -midooa 'ml -a bä.

‡‡ su BEI -GBA: -Na n-akku banyüüa bei -gbasusuku, bä kä juifëa -nyee nyüüa 'l 'kukueku (Lukë 7.44

taan deri. ¹⁶'Kusronlégè ma bā 'ceɛnyɔɔ 'aie †
'ceɛnyɔɔ -nyee ni, ɔ ji 'üün -gba, 'onyi 'cere 'üün 'ceɛ
-gba. 'Ia 'taɪn 'li ni, 'ceɛ 'mree ε ji 'kusronlégèlü 'nyla'
'kasa nyɔɔ kã -gba.

'Cɛɪtagbū

¹⁷'Cɛɪtagbūlü -gbaaa' 'ceɛ 'mäkl 'mufasa ni, 'ü kã
'ümä 'buala 'wu 'sɔɔwɔ ††, 'üülü 'paa' nyɔɔsuaawii -be 'ü
'kɪa nyüü 'üü kälä 'iin -gba -gböosa. ¹⁸'Be
nyɔɔsuapɔɔkɔ niɪa: « 'Anyi 'kɪpa brua 'mä uma suso
-bleee ‡, -be: « Nyɔɔkɔ -fɛɛɛa' 'jrɪpa, 'ü kã 'ümä 'ɔɔn 'pɛɛ
‡,» ¹⁹-Nyl 'nyiere wiili 'ümäa' 'ceɪtagböa -gu 'pa 'kl
'ima 'nyl bla nyüü 'sɔɔ nyüü täaa ml -a ja ‡. ²⁰Nyüülü
nōa' -balu ni, 'dara 'üün -jriaa 'fɔɔa 'kl, 'imä 'plä ñale 'wu
kã.

²¹Nyɔɔsuaa 'kl, 'Pläkänɔɔ ‡‡ Jesu 'Kriisäa 'kl nyra
'aanjëlü Nyɔɔsuaa 'baa' 'li, 'üa 'kl, -jäst 'n -gbala -m ni:
-trääräl wiili 'n -gbalaa' -m, -gäglɛku 'nyl bã 'ia 'ml.
²²-Nyl 'sosowu nyɔɔa 'wlia 'daru 'piepiekua -gu; -nyl
'cakla -na nyufa nyɔɔ -moloa -balu, -na 'mugbe tɪɪɔɔlɔ
-balu deri.

²³-Nyl 'mla 'niɪa 'doo, -maa 'mla -duvɛɛn jie -na 'mla
-gu, 'be flun -wusulu 'a -m 'kãkpa, 'ia -gu.

²⁴-Mölöoa -balu 'nyl -sisie -a -sisie, a 'jäa 'uun 'fɔɔwɔ
'kã a -tuuä 'ia -gã. -Maa -mölöo bäl, 'üa -balu nya -srɪ
-fäl blöa. ²⁵'Cɪcagbiaa 'mugbe 'nyl -sisie -a -sisie; a 'jäa
'im. -Be -mɪl anyi 'jäa' 'køklesaplɪ ni, 'inyi -wle -sisiedii
'li -a.

-Goou

6 Nyüülü kã 'fɔɔ baa' -goou kã 'ümä 'li 'üa 'ka-
manyüü -träärä -gböosa, nyɔɔ -pɪ Nyɔɔsuaa 'nyl
nyra ana 'kɪkɪpɪakua -gu bubɔwii 'pa. ²-Be -mülü kã
'kamanyüü toroa' nyɔɔsuapɛ ni, 'ünyl 'daa 'be -wɪjü 'ü
bã ni, 'ii kãnyl 'ü -nëmä 'saa 'üün nyɔɔ 'wu -a 'ba. 'Üü 'ü
nëmä ɪ nyɔɔ 'wu 'ba -gböosa, 'be nyɔɔsuapɛtoronyüü
nyra Nyɔɔsuaa -wawanyüü 'ü bã, -be 'ana 'kamanyüülü
ni, 'ü 'jära -gooua 'jrɪpalä ‡‡ 'ü -fɛɛɛa' a 'ml.

'Bɔɔ kpaku bã Nyɔɔsuaa 'lɪträäräku

-Jäa wiili -kãa' -mäa' 'kɪpa -be -mäa' nyüü -gbala ü
nuu: ³Nyɔɔ ma 'kɪpa nyüü -pasawii, ɔma tɪ -plɪ ana
'Pläkänɔɔ Jesu 'Kriisäa 'cɪcawii, -be wiili 'ɔ 'kɪpaa' nyra
Nyɔɔsuaa 'lɪträäräku ma 'nyl dɛɛ 'dee -a bã ni, ⁴'onyl dɛɛ
-a jre, 'li 'ɔ -gbaaa. Waklüüa -gäl -toplokua -wusu 'blaa
'ɔm. 'A 'i ja diia 'tu, 'blaru, -jejreku nyra nyɔɔ -moloa
bubɔwii boboku, ⁵nyra nyüülü kã bobowli toroa'
'lɪgäl, ü -topoa' 'fɛfɛsa. 'Ü -kanyl 'cɪcasa -a jre, 'ü 'jäa

† 'ceɛnyɔɔ 'aie: -Taa waklüülü 'nyl greekè kätɪpɔɔkɪ -mɪdooa 'ml -a
bã. †† 'BUALA 'wu 'sɔɔwɔ: 'I 'mree 'i bã: «ü 'papla 'sɔɔwɔ 'üa 'pɛpɛɛɛɛ
-gäl». ‡ -BLEEE: Juifäa jiri; 'i -beere -kɔpɪ. ‡‡ Deteronɔɔmè 25.4; 1
Korɛntényüü 9.9; Matiö 10.10; Lukè 10.7 ‡‡ Deteronɔɔmè 19.15
‡‡‡ 'Pläkänɔɔ: -Taa waklöölä 'nyl greekè kätɪpɔɔkɪ -mɪdooa 'ml -a
bã. ‡‡‡ Kolɔsényüü 3.22-25

nyɔɔsuapɛtoroku -beere dɛɛ 'ümäa' käl -srörö 'ümäa'
'bɔɔ ji, -nyra 'ia nyüülü 'ni 'nye §.

⁶'Kasa, Nyɔɔsuaa 'lɪträäräku bã 'bɔɔ kpaku nyɔɔa -gu,
'ɔma mala dɛɛɛ 'ɔ 'klaaa' 'wu.

⁷'Be anyl dɛɛ 'plä 'wu -a ja, -be 'kasa ‡† a -nëmä dɛɛ -a
fa.

⁸-Maa ama -ka 'klaa jiri nyra 'koti ni,
i bla amɪ ml.

⁹Nyüülü 'bataa' 'bɔɔjijiku 'nyl 'li -balu deri -a tɪɪɔɔ, 'ü
böblö -gbasu ml: mlüüdi 'kɔkɔmlɛ nyra bubɔdiia 'tu
'tutro nyüü bubɔku nyra 'mɔɔkɔ 'li. ¹⁰'Be möliia
-wawaku, 'iibä mɪmɪakua 'kaun 'kaun a 'kãkolofa. 'Ia -gu
-mölöo 'cere 'üa nyɔɔsuapɛtoroku -wäl, -suɪ 'kɔkɔmlɛ
nyra jrä 'üün -gäl.

-Gälblörö -ɔɔɔ

¹¹-Maa -mɔ baa' Nyɔɔsuaa nyɔɔ ni, fɔɔ 'ia 'fɔɔlu 'kl. 'Ba-
ta -gböosa 'klɪgägäku, Nyɔɔsuaa 'lɪträäräku, nyɔɔsuapɛ-
toroku, -wawaku, plɛböblöku nyra plɛpɪɛ. ¹²-Fu 'cɪca
-golulu baa' nyɔɔsuapɛtoroku; 'kɪpa -gböosa 'klälä 'nyla'
blöröfa kã. 'A 'kläläa -gu 'ɔ we -m. -Nya 'nyiere kã Jesu
'kl nyüü 'kɔkɔmlɛa 'klɪ.

¹³-Mɔ 'n -gbala Nyɔɔsuaa 'kl, Nyɔɔsuaa baa' diia 'fɔɔa
-fɪflua 'kãkolofa, nyra Jesu 'Kriisäa 'kl, Jesulɔ 'palaa'
Pɔɔsɛ Pilatäa 'kl 'cɪcasa ‡†. ¹⁴-Trääräl wiili Nyɔɔsuaa
-gbalaa' -m. -Nyl blö -fre 'li, nyɔɔ 'nyl 'kɪlara -m wii 'kã
ana 'Pläkänɔɔ Jesu 'Kriisäa jö. ¹⁵Nyɔɔsuaa nya 'ɔɔn jaa 'ɔa
jrüülü 'ɔ -tua' 'li ma jräl.

'ɔɔ bã 'tasɪɪa dɔɔɪ, 'ɔa 'doo 'ɔɔ bã 'Bɔɔ,

'ɔɔ bã 'Kɪlɪa 'kl,

'Pläkänɔɔyüüa 'Pläkänɔɔ ‡†.

¹⁶'ɔa 'doo 'ɔɔ 'nyl jä.

Anyi 'li -a bla amä 'napɛɛ kã 'ml 'ɔ kua' -gbajirö.

Nyɔɔ -kaapɔ 'ɔɔn 'jä, nyɔɔ 'nyl 'li -a bla 'ɔ 'jä 'ɔɔn.

'ɔɔ kã 'bualaku nyra 'klü 'plɔɔpɔɔɔ -gu! 'Asɪ i bã.

¹⁷-Gbala 'bɔɔjinyüülü baa' -taa 'plälä kua' -pɪ 'ml ni,
'ünyl -gbal; 'ünyl 'pie 'üa plɛ -taa 'bɔɔlu kua' -pɪ unyl
-wɛä 'li -gäl. -Gbala 'üün ü 'pie 'üa plɛ 'Lɪbä ‡†† Nyɔɔsuaa
-gäl, 'ɔɔ -nyee amɪ diia 'fɔɔ, 'kã 'ɔ -söoö 'li -gba dɔɔ 'mä
amɪ 'bla. ¹⁸-Gbala 'üün ü nu 'mufagbi, ü kã 'cɪcagbi
'kɔkɔmlɛ, abɪa 'üa -gbi 'na, 'kã 'ü jö -mölöo -gba. ¹⁹Üma
nu 'imɪ ni, 'ünya 'cɪca 'bɔɔ -gbapaplaa, u 'surua'
-sraakɪpa -gu -be 'ümä 'klälä 'nyla' blöröfa kã ‡† 'jä.

'Täpa 'trɔɔɔ

²⁰-Wɪjü Timotee, 'kɪpa 'mufasa wiili a -nyla' -m käl.
-Gaalɪ detulu 'nyla' 'wli nyra -toko kã -gäl, 'kã -gaalɪ
-gbagblɛ -sresɛkulu 'nyla' -gbaakã -gäl. ²¹-Mölöo

§ -nyra 'ia nyüülü 'ni 'nye: -Taa waklüülü 'nyl greekè kätɪpɔɔkɪ -mɪ-
dooa 'ml -a bã. ‡† -be 'kasa: -Taa waklüülü 'nyl greekè kätɪpɔɔkɪ -mɪ-
dooa 'ml -a bã. ‡†† Jaan 18.36-37; 19.11 ‡† Deteronɔɔmè
10.17; 'Lɪbrɛɛɛɛɛ 136.3 ‡†† 'Lɪba: -Taa waklöölä 'nyl greekè
kätɪpɔɔkɪ -mɪdooa 'ml -a bã. ‡† 'klälä 'nyla' blöröfa kã: Greekè
-kätɪpɔɔkɪ -mɪdooa 'ml 'i -jira: 'cɪca 'klä.

nɪnɪa 'ü jre -taa wiili, 'ünya 'wu nɪɔsuaanyɔfɔ 'wu. 'Abɪa
Nɪɔsuaa -gbinanaku bä -mɪ † -gälɪ. 'Asɪ i bä ††.

† -mɪ: Greeké -kätɪɔɔki -mɪdooa 'mɪ 'i -jjra: 'amɪ. †† 'Asɪ i bä:
-Taa waklүүлü 'nyɪ greeké -kätɪɔɔki -mɪdooa 'mɪ -a bä.

2 TIMOTEE

-Pɔkɔua 'mla wii

-Pɔkɔkulu kua' -pɔ nɪ, 'a 'sɔɔ nu -pɔkɔkulu 'Pɔklɛ faa' Timotee 'taɪn 'lɪ Timotee bā kaa' Efesɛbātā. 'Pɔklɛ bā kaa' Rɔmɛbātā -jie 'lɪ. 'ɔa -mɛa 'fɪ -gbaa 'ɔɔ -gbakā. -Dɔtanyɔkɔ 'ü 'daraa' Lukɛ, 'a 'doo 'ɔɔ 'ɔɔ -gbā. 'Pɔklɛ -gbala Timotee 'ɔɔ 'ɔɔ Rɔmɛ (4.9).

'Pɔklɛ nɪnɪ 'a 'taɪn 'a -tɛ bɪa, jājāa 'doo 'ɔɔ -glaarakɪ (4.6). 'A 'ia -gu 'ɔɔ -jɪjra Timotee 'wɪ -bɛ 'ɔɔ 'paa 'ɔɔ -ɔɔ 'lɪ, 'bɛ 'ɔɔ 'kplaa 'ɔɔ -beere 'ɔɔ 'jɪ. 'A -pɔkɔkulu kua' -pɔ 'uɪ 'Pɔklɛ 'blörö -gälɪ.

'ɔɔ -gbala 'ɔɔ -pɔkɔkulu 'mlɪ, 'ɔɔ -sɔɔ 'ɔɔ nɪɔsuapɛa 'mlɪ -gböösa -beere 'ɔɔ 'Pɔklɛ, 'ɔɔ 'paa 'klü 'ɔɔ 'pa Jesua mɪa wii 'doo -bakā 'ü nō 'ɔɔ -gbigba; -bɛ 'ɔɔ -tre 'ɔɔ nyufa nyüülü 'kplaa' -gbagblɛ nɪɔsuawii -gu (2.14-4.5).

'Pɔklɛ nya -gbala 'ɔɔ 'sɪɪ 'ɔɔ 'mugbɛ -fua' 'ɔɔ -golu, -bɛ 'ɔɔ 'māa' 'Pläkänɔɔ Jesua -nyɛɛ mɪ 'taɪn jiea 'mlɪ. 'ɔɔ nɪnɪ nɔɔ -tɔa' nɪɔsuanyɔɔ 'nyɪɪɪ nɪ, 'a 'sa 'ɔɔ 'kā 'ɔɔ 'mä bā. 'ɔɔ mia' blökälɪ nɪ, 'ɔɔ nya -gbala Timotee 'ɔɔ 'trɛɛ 'ɔɔ nyüü -mölö 'ɔɔ 'nyɪɪɪ (4.19-22).

-Jāsɪ -pɔkɔkulu 'totroa' 'klɪ:

'Trɔɪ

'Pɔklɛ 'paa Timotee -ɔɔ 'lɪ

'Sɪɪ nɔɔ 'māa' 'Kriisɛa 'ɔɔ 'sugɪanyɔɔ bā

'Sɪɪ 'ɔɔ nyüü 'māa' -sɪɪ bā 'täpa jɪü 'lɪ

Nɪɔsuapɛa 'wɪɔɔkɔkɔ

-Gälɪblöröwii nyra 'trɔɪ

'Trɔɪ

1 'Mɔɔ 'Pɔklɛ, 'ɔɔ bāa' Jesu 'Kriisɛa apotrɛ, 'sɪɪ Nɪɔsuawaa'. 'Klälä 'ɔɔ 'daaa' 'ɔɔ 'māa' aml -nyɪ Jesu 'Kriisɛ 'lɪ nɪ, 'mä 'aa -gogo 'sa. 2 'Na -wawaju Timotee, 'n -jɪjra -mɪ 'wɪ: abɪa Nɪɔsuawaa' Tu nyra ana 'Pläkänɔɔ Jesu 'Kriisɛa -gbinanaku, nyatɛplɛ, nyra pɛgälɪflɛɛku bā -mɪ -gälɪ.

'Pɔklɛ 'trɛɛ Nɪɔsuawaa Timoteea -gu

3 'N 'trɛɛ Nɪɔsuawaa 'n nōa' 'na 'nyünapɛa 'fɪ 'ɔɔ 'kā 'jɪrupa 'n -fɛɛɛa', 'sɪɪ 'na tuɪ ma nōa'. 'Asɪ 'n bibiea' Nɪɔsuawaa -sɪɪ -bɛ -gbia nɪ, 'n bobo -na -gāa 'doo. 4 'N 'paa -na 'mɪ plɛ, -na 'jājätu 'blaa 'mɪ -bɛ dɔɪ 'mä 'mɪ 'klɪ 'si. 5 'N jɪɛ -na nɪɔsuapɛtorokulu 'nyɪa' -gla 'klɪ bā, u bāa' -mɪ 'lɪ. 'A 'ɛɛ -na 'yioa 'yio Loisɛ nyra -na 'yio Öniisɛ 'klaa kää; 'n 'sɪɪ, 'ɛɛ -klaa bɪa.

Jɪ 'nyraa -mɔɔ 'mä -sɪɪ 'jä 'Mufagogo -gu

6 'A 'ia -gu, -mɔɔ 'n -gbala: dɛɛɛ Nɪɔsuawaa -nyɪa' -mɪ 'taɪn 'lɪ 'n 'piea' -mɪ klugba -gälɪ -bɛ 'n bibiea' -na 'wɪlɪ nɪ, 'patā -a -gölö 'ia kapu. 7 'Be -susulu Nɪɔsuawaa -nyɪa' aml

'nyɪ nrörö aml ɲalɛkänɔɔ 'lɪ -a, -maa 'u -nyɛɛ aml 'klü, -wawlaku, nyra 'sɪɪ amāa' ana fugba 'tiere. 8 'Ia -gu, ana 'Pläkänɔɔ -gāa 'papaku 'nyɪ kää -mɪ 'nyüsü 'wɪ, -nyɪ kää bɪa 'na 'nyüsü, 'mɔɔ bāa' -jienɔɔ 'ɔɔ -gu †. -Maa 'jä -sɪɪ 'nyraa -mɔɔ 'Mufagogo -gu, 'klülü Nɪɔsuawaa -nyɛɛa' -mɪ 'üü -a nɪ -bɛ a -fɛ 'jɪrupa.

9 Nɪɔsuawaa 'ɔɔ 'pɔɔ aml,

'ɔɔ we aml 'nyünanaku 'lɪ;

-māa ana 'mufa 'jɪrupaa -gu -a,

-maa 'sɪɪ 'ɔɔ -waa', 'ii 'ɔɔ nɪ,

'ɔɔ -gbinanaku 'lɪ.

-Gbinanakulu bälɪ 'fɪwɪ -tutu nya nɛmä nrörö,

'ɔɔ -nyɪ aml 'uun 'Kriisɛ Jesu 'lɪ.

10 'U ɔɔ 'saart

'taɪn 'lɪ ana 'Pläkänɔɔ Jesu 'Kriisɛ sraraa' 'ɔɔ nyufa.

'ɔɔ bubɪ jājāa 'klü,

'ɔɔ nya -srörö 'Mufagogo kälɪ 'ɔɔ nya ja 'klä -sɪɪ 'klɪ,

'klälä 'nyɪa' blöröfa kää 'pɔɔ.

11 'A 'Mufagogo -gu Nɪɔsuawaa nrörö 'mɪ 'ɔɔ mɪlawi-ipanɔɔ 'lɪ, apotrɛ nyra nyüülü 'nyɪa' juiɛ bā †† 'üa 'kɪɪɪanyɔɔ. 12 'A 'ia -gu 'n 'jäa 'ia -sɪɪ. -Maa 'nyɪ 'mɪ

† 'Pɔklɛ bā Rɔmɛbātā -jie 'lɪ. †† nyüülü 'nyɪa' juiɛ bā: -Taa wak-lüülü 'nyɪ gɛɛkɛ -kätɪpɔkɔ -mɪdooa 'mlɪ -a bā.

'nyüsü 'wu -a kä, 'be 'n jre nyökk 'n toroa' ple, 'nyaa jre 'iin 'surl 'k 'mreäa' 'cmäa' diili 'n tua' 'cnk -gba † -wält -tu -tu -a -cnk -gätutañ -gält.

¹³'Cucasalä -nröröa' 'na mli 'wli 'äa 'sa -a -nyee; -träärä 'iin -na nycsuapletoroku 'l -wält nyra -wawlakulu scä' Jesu 'Kriisä -nyee. ¹⁴Diili 'ü tua' -m -gba, -tu 'iin 'nyü -gba 'mufasa; nu 'iin, 'Nyüna -Susulu kua' amü 'l nya -m -gbajia.

Onesiförë nyra 'ca -gbööö -trääräl nycsuaawii

¹⁵'Be -jre 'iin 'surl ü kä 'fuc bää' Asiia -tutu -gält nya 'a 'mü derü sc; Figelë nyra Emoženë bää 'üa -törup. ¹⁶Abia 'Pläkänycw 'jä Onesiförë nyra 'ca -gböööa nyaterü, 'be 'c 'paa 'mü 'klü 'l -srl -müdoö 'l. 'N bää' 'nümü -jie 'l 'inyü 'cnk 'nyüsü 'wu -a kä. ¹⁷-Maa 'c 'ca' Röcmë dotro n, 'c 'pa 'kpcc 'cnk 'bata 'mü, 'cnk 'jä 'mü. ¹⁸Abia 'Pläkänycw 'jä 'ca nyaterü -Gätusrl 'l. -Na 'mugbe -jre 'wu -srülü 'c 'jia' 'mü -gba Efesëbätä.

'Ccnk -gbala Timotee c -cnkcnw

2 'Ti kënyrl, -m cnk bää' 'na 'ju n, 'ba -na 'klü -gbi-nanakulu a 'järaa' Jesu 'Kriisë 'l. ²-Be wiili 'n 'palaä' nyüü 'kcnkcnk 'kl, i -nuua' 'wli n, t 'iin pletoronyüülü 'mreäa' 'ümäa' bla 'iin nyüü -mölöö 'kpla -gba. ³'Ti kënyrl, -m cnk n, -gbötö -sul -beere Jesu 'Kriisä 'cica 'suglanycw. ⁴Nycwcnk bää' 'suglanycw, 'ca -gbuu 'nyü nyüülü 'nyla' 'sugla bää' wiili -gba -a bää, 'be 'c kä 'cmä 'ca 'kamanycw 'tukä. ⁵-Be nyüü ma 'poplogba fcfoku 'l n, -moloo ma fa 'pcepcedee n, jresaa -fufclua -dc 'c -trääräl; ima 'nyü 'iin -a bää n, 'c -nemä 'een fa -a fa. ⁶'Asü nycwcnk -fæereä' 'klueä 'jrupa -gböösa n, 'cnk -käti wä 'cmä 'ia papladee ji. ⁷Bobo wiili 'n -gbalaa' -mü 'cicasa: 'be 'Pläkänycw nya 'iin nua 'kä -nya 'ia 'fuc 'wli 'nu.

⁸'Pa Jesu 'Kriisë ple: cnk cnk 'kuaabre jäjänyüüa -törup, cnk bää Davidä -gböölia nycw 'asü 'Mufagogolä 'n 'saaa' -gba. ⁹'A 'äa -gu 'n 'jäa -sul, -be 'ü 'pa 'mü 'c -beere -balunycw. -Maa -mää Nycsuua wii 'nyü 'c 'pala. ¹⁰'A 'ia -gu, 'n 'nyiere wiia 'fuc 'kl nyüülü Nycsuua 'baa' 'la -gu; 'kä 'üa 'mugbe 'mä bla 'lumlwuwokulu bää' Jesu 'Kriisë 'l 'jä, nyra 'wliklbuabuakulu 'nyla' blöröfa kä.

¹¹Wiili 'n 'saaa' 'l 'i bää 'cicasa:

'Be a nyra cnk ma järä 'wu n,
a nyra cnk nya bla 'lbbä.

¹²-Be ama -cnkcnw -sua 'ml n,
a nyra cnk nya 'kua 'kamaku 'l 'nyereä.
-Maa ama cnk cnk derü n,
'ca 'mugbe nya amü derü scä.

¹³Ama 'nyü 'cnk -gba -a kpasra n,
'cnk n, 'c cnk -gbakpasranycw 'l:
'cnk 'l -a bla cnk cnk 'ca nyufa derü.

Nycsuua 'cica 'jrufafenycw

¹⁴'Pa nyüü ple, -gbala 'üün -taa wiili 'Pläkänycw † 'kl, 'ünyl 'blara waklööa -gu. 'Ia -golulu 'nyü fala nycw 'klcntru -a, -maa nyüülü 'poa' 'iin 'nyakli, 'üa 'doo 'i bublc. ¹⁵'Pa 'kpcc -mä Nycsuua 'tukä -beere 'mufa 'jrufafenycw 'nyla' 'nyüsü kä -be c 'kplaa' nyüü 'mufasa 'pawii bää' 'cicasa. ¹⁶-Gaalal 'fëfle -topoku -gält, 'ii -be nycsuaple 'nyü deä 'dee -a bää; 'be nyüülü nöa' 'iin n, Nycsuua 'ü tunjclderü -srl o -srl, ¹⁷-be 'üa 'papawii nya dii bublcä 'doo -beere 'srl -fa -wläa'. 'Asü Imenee nyra Filetë † bää. ¹⁸'Ü tunjcl 'cicasa derü; 'ü nuna Nycsuua 'a kä nyüü 'kuaabre 'ba. 'Asü 'ü nö -be 'ü bublc nyüü 'kcnkcnk -leä nycsuaple. ¹⁹-Maa, deäe kä -toko Nycsuua 'sria' kä e nycnyrcä' -ka bäl, 'ca me nya bää 'iin -gält: « 'Pläkänycw jre nyüülü bää' 'ca nü.» -Be: « Nycwcnk 'daaa' 'Kriisä † cnk 'c bää n, 'c be -balu -gält 'kl †.»

²⁰-Maa -mää -sikapü 'aie 'pöcöcöcö 'doo 'nyü nyuku kpaku -wält bää, tuua nü nyra mamäa nü bää bla 'l. -Mülü -käti 'n -gaaanyru n, 'i kä 'tañ 'kä 'ü 'cie; -püüü -mülü 'wlalkä. ²¹'A 'ia -gu nycwcnk 'ceräa' 'ia bubcgbilia 'fuc -wält n, 'cnk -beere 'cica -püüülü 'nyü 'a 'lkcäwla. 'Ünya 'cnk 'klbarea 'ca 'Kamanycw -gu. 'c 'ü nemä 'cica 'jrufaa 'fuc kält -nyü.

²²Fcl -sëgbadäa bubcgbi 'kl. Nyüülü nöa' 'üa pleä 'fuc ü wea' 'Pläkänycw n, 'üa -gba -a -baatra 'klcgäkä, nycsuapletoroku, -wawaku nyra plegälflerëku. ²³Fcl 'fëfletopoku nyra mlüüsa -topoku 'kl; 'be -jre 'iin 'surl 'i kää' -golu. ²⁴-Be 'Pläkänycw 'jrufafenycw 'nyü kä -a kä 'cmä -golu -fu. 'c kä 'cmä 'lkcäwla, 'c kä 'cmä nyüüa 'kplkplaku 'mreä bla, 'kä 'c kä pleböblöku. ²⁵'c kä c 'kpla pleblösa nyüülü 'c nyra 'üün totroa' 'wli. Oma nu 'saa n, -beeredä Nycsuua 'mreä c nu 'iin 'kä 'ünya nunugbi 'cici, 'ümä 'cicasa jre, ²⁶-be 'ümä 'üa 'cica bobowli -gält ji, 'ümä Sataan a -gbasi mli sc, 'c 'kpla ia' 'üün 'ümä wiili 'c 'bataa' nu.

Derütäpajröü

3 -M 'n -gbala -mä 'iin jre. 'Täpa jröü 'l n, 'tañ nya 'wuscwcnk -p -tutu -gält. ²'Be nycw -moloo ma bäl 'ca 'dooa -gä 'c nemä 'pa, möllü 'ü nemä -wa, 'lgbag-baku nyra -tclclü 'ümä cöc; 'ünya Nycsuua -jrea, 'ü -nemä 'l 'üa nyüü -a -träärä. 'Ü -nemä 'tetreäku -a jre; 'ü -nemä 'l Nycsuua dii -a -träärä. ³-Wawlaku -nemä 'üün 'l -a bää, 'ü -nemä nyaterü -a jre, 'ünya -mölööa bubcnryl 'paa. 'Ü -nemä 'üa nyufaa 'tiereku -a jre, plebubcku, 'nana wiia 'nyüamljraranyüü 'ü nemä bää. ⁴'Ünya -mölöö -trcnkcnk, diili kää' 'üa ple 'tu, 'ii 'ü malawu -be 'ü -gbaal -gböösa. Diili kää' 'üa polu 'tu, 'ii 'ü nemä -wa 'kä 'ünya Nycsuua -wawaku 'wusi. ⁵Yrusa 'ü toro

† DILLI 'N TLA' CNK -GBA: 'I 'mreä i bää bla: «diili 'c tua' 'mü -gba».

†† 'Pläkänycw: GREEKÉ -kätpcnk -müdoö 'ml 'i -jjra: Nycsuua. † 1 Timotee 1.20 †† 'Kriisä: GREEKÉ -kätpcnk -müdoö 'ml 'i -jjra: 'Pläkänycw. †† Ncnkbrë 16.5; 'Libererepcw 97.10

Nyɔsua plɛ, -maa 'tasurɪ 'ünyɪ 'dara Nyɔsuaa 'klü wii -a. Turɪblɪ 'ia nyüülü derɪ! ⁶'Üa -tɔrupɔɔ -mölöö -sisie 'kä 'ü papa 'ɲlɛgɛlü kä plɛ 'jɔɔɔ' nyɛka -wält 'kä 'ü -trɔɔɔ 'üün. 'Nlɛgɛlü 'si -balu 'klɪ, bubɔwii 'fɔɔ 'tu nya bā 'üün 'lɪ 'ii 'tiere 'üün. ⁷'Kpɪaa 'doo 'ia 'ɲlɛgɛlü 'kpɪa, -maa 'ü -kaapɔɔ 'cɪcasa jre. ⁸'Suru Janɛsɛ nyra Jabrɛsɛ † -bɛ Moisé ma totroa' 'wli nɪ, 'asɪ 'üa 'mugbɛ 'daa 'ü -nɛmä 'cɪcasa 'klɪ -a 'nyiere. 'Ünyɪ 'lɪ -a -gla, 'üa nyɔsuapɛ nya bā 'fɛfɛsa. ⁹-Maa 'ü -nɛmä 'lɪ -a turɔɔ, nyüüa 'fɔɔ nya 'üa mlüü 'jāa 'surɪ 'i jrā kaa' Janɛsɛ nyra Jabrɛsɛ -gält.

-Gälɔblörö -tɔɔ

¹⁰-Maa -mɔɔ nɪ, -jää 'na 'kpɪkpɪaku 'mufasa, 'na nunugbia 'mlɪ, 'na bobowii 'mlɪ, 'na nyɔsuapɛa mlɪ, 'na plɛböblökua 'mlɪ, 'surɪ 'n -waa' nyüü -bɛ 'surɪ 'n kpɪkɔɔ 'pɔɔ' mlɪ. ¹¹-Nya 'jä 'surɪ 'ü nua' 'mɪ -gbigba, -nya 'jä -sulɪ 'n 'järaa' Antɔɔsɛ, Ikonɔɔ nyra Lisɛtrɛ ††. Jre -sulɪ kä 'fɔɔ 'n 'jää' -maa 'Pläkänɔɔ 'ba 'mɪ 'ia wiilia 'fɔɔ mlɪ. ¹²'Asɪ nyüülü kä 'fɔɔ 'daaa' 'ü nyra Jesu 'Kriisɛ 'mä 'doo bā 'ümä Nyɔsuaa 'nyufɔ fa nɪ, 'ünya 'üün -gbigba nua.

¹³-Maa plɛbubɔnyüü nyra yrukänɔɔ kɔɔ nɪ, -balulu 'ü nöa', 'ua -flia 'doo 'ü 'cere. 'Ünya -mölöö -trɔɔɔ, 'kä -mölöö nya bɪa 'üün -trɔɔɔ.

¹⁴-Mɔɔ nɪ, nyɔnyɔ wiili -kpɪaa' † -jrea' kält 'mufasa. -jre 'iin 'surɪ 'i baa' 'cɪcasa, 'be -jre nyüülü 'kpɪaa' -mɪ 'iin. ¹⁵Kolo -na nyɔɔwɪaa 'wu jre nyɔsuaapɔɔku; 'ii 'mrɛɛ i -nyɪ -mɪ 'lɔgɔlakulɪ 'mäa' -mɪ 'lɪmlɔbabaku -nyɪ, 'lɪmlɔbabakulɪ baa' Jesu 'Kriisɛ plɛtoroku 'lɪ. ¹⁶'Nyüna -Susu 'tuto nyüü 'ünya -jɔjra wiili kä 'fɔɔ -jɔjraa' nyɔsuaapɔɔkua 'fɔɔ mlɪ. 'I kälä 'lɪ -gböösa: 'ii 'kpɪa nyüü, 'i ja nyüü 'nunu 'nyufɔ 'wu, 'i -gäää nyüü 'klɪ, 'i 'kpɪa nyüü 'surɪ 'ümäa' 'klɔgä -bɛ 'ümäa' 'plä 'wu ku, ¹⁷'kä nyɔsuaanyɔɔ 'mä 'wusɔɔ -gböösa 'cɪcagbia 'fɔɔ nunukua -gu.

Nyɔsuaawii 'papaku

4 'A 'ia -gu, 'tasurɪ 'n -gbala -mɪ Nyɔsua nyra 'Pläkänɔɔ †† Jesu 'Kriisɛlɔ 'mäa' 'lɔbänɔɔ nyra jājänɔɔ -gä -tu, 'taun 'lɪ kɔɔ -bɛ 'ɔa 'Kamaplä 'mäa' -srɪ ji nɪ, 'üa 'klɪ: ²-kä 'taun 'naa o, -kä 'i bubɔ o, 'pa nyɔsuaawii. 'Kpɪa nyüü, ja 'üün 'nyienyienyufɔ 'wu, 'jrara 'üa 'klü 'kpɪkpɪakua 'fɔɔ 'lɪ, nu 'imɪ plɛböblökü 'lɪ. ³'Be 'taun jö -plu nyüü -ka -nɛmäa' 'nyie 'ümäa' Nyɔsuaa 'cɪca 'kpɪkpɪaku 'nyaklipo, -maa 'üa 'mlɔɔa diili kaa' 'üün 'tu 'ii 'ümä derɔpre; 'kä 'ünya 'kpɪkpɪanyüü 'kɔɔmlɛ -gbapapla 'ümä 'üün wiili kä 'nyaklipo 'tu 'blaa' 'üün 'kpɪa. ⁴'Ünya 'üa 'nyakli kalaa 'ü -plɪ 'cɪcasa 'nyaklipo

† JANɛSɛ NYRA JABRɛSɛ: Juifɛnyüü 'üü -nyɪ 'ia 'nyrɪlɪ Ejiipɛtɛa nyüülü nöa' -mina, 'ü nyra Moisé totroa' 'wli. Tɛ Egɛsɔɔdɛ 7.11,22 †† Akɛtɛ 13.50; 14.19 † Tɛ 1.5; 2.2 †† 'Pläkänɔɔ: -Taa waklöölä 'nyɪ grɛɛkɛ kätɔɔɔ -mɪdooa 'mlɪ -a bā.

'ümä -gu -gbagblewii 'nyaklipo. ⁵-Maa -mɔɔ nɪ, -tre -na nyufa wiia 'fɔɔ 'mlɪ, 'nyiere -sulɪ 'klɪ, -fɛ -na 'Mufagogoa 'sasakua 'jrɔpa, 'wlara 'mufasa 'jrɔpalä Nyɔsua -nyla' -mɪ.

⁶'Be 'mɔɔ nɪ, 'na 'sasataun 'a 'lɔjrä; 'na mimitaun 'a 'lɔjrä ††. ⁷'N -fu toulu 'naa'. 'Nya 'a 'na fɔɔɔ 'wlara. 'Nyɪ 'na nyɔsuapɛ -wält -a 'cere. ⁸'Bala 'saarɪ -gält nɪ, 'klɔgä 'wɔɔbölä 'ümäa' 'mɪ -nyɪ nɪ, 'mɔɔ 'ä -glaaa. 'Pläkänɔɔ -gäa' 'klɪ kɔɔ -tuuäa' -gä, nya 'mɪ 'ään -nyla 'ia -srɪlɪa 'mlɪ. -Bɛ -mäa 'na 'doo -a, nyüülü kä 'fɔɔ -waa' 'kɔɔ ü -glaaa' bɪa 'ɔa jɔɔsurɪ bā bɪa 'lɪ.

Wiili 'Pɔɔlɛ blöröa' -gält 'ɔ -gbalaa' Timotee

⁹'Pa 'kpɔɔ -a ji 'mɪ 'jä kɔɔ, ¹⁰'be Demasɛ ††† 'a 'mɪ -wält 'pala 'pläa -wawakua -gu, 'ɔa Tesalonikɛbätä mi. Kleseesɛ mi Galasiia 'bre, Titɛ mi Damasɛa 'bre.

¹¹Lukɛa 'doo bā 'na -gba. -Nyra Marɛkɛ 'ɔɔ ji, 'ɔ 'mrɛɛ 'ɔ ji 'mɪ -gba -gböösa 'na 'jrɔpaa 'mlɪ. ¹²'N blɔ Tikiikɛ Efesɛ †††. ¹³-Ama nɛmä ji nɪ, ja 'mɪ 'na 'kotulu 'n tua' Kaposɛa nyüköli Troasɛbätä. Ja 'mɪ 'na -kɔɔɔ nyra bɪa mlafɔɔkɔɔlɪ § -tɛɛ. ¹⁴Detublanyɔɔ Alesandrɛ †† -kätɪ 'ɔnya nu 'mɪ bubɔgbi -gba. 'Pläkänɔɔ nya 'kɔɔ wiili 'ɔ nua' 'pɛɛa †††. ¹⁵-Na 'mugbɛ -nyɪ -nyɪ 'kɔɔ -na nyufa, 'ɔnyɪ 'bata 'numɪ ana 'kpɪkpɪawii -a.

¹⁶-Sruɪ 'ü 'saakɪ -bɛ 'ü werea' 'mɪ -gäjrɪa 'lɪ 'mä -gälɔsara nɪ, nyɔɔ 'nyɪ 'mɪ -gba -a tɔɔ, 'üa 'fɔɔ -gba 'mɪ -gbakä. Abɪa Nyɔsua cere 'ümü 'iin. ¹⁷-Maa 'Pläkänɔɔ bā 'na -gba 'ɔnya -nyɪ 'mɪ 'klü; 'mɔɔ 'ɔ -srörökɔɔ 'ɔnya 'saralɪ 'ɔa wii nyüülü kä 'fɔɔ 'nyla' Nyɔsua jre. 'ɔnya 'ba 'mɪ sruku 'mä. ¹⁸'Kä 'Pläkänɔɔ nya 'mɪ bubɔgbi 'fɔɔ mlɪ 'ba, 'kä 'ɔnya 'mɪ 'lɪmlɔba 'ɔa 'Kamaplälä baa' cɛa 'mlɪ pla. Abɪa 'wɪklɔbuabuaku bā 'kɔɔ -gält 'plɔɔɔ! 'Asɪ i bā.

'Täpa 'trɔɔ

¹⁹'Trɛɛ Prisɛka, Akilasɛ, nyra Onesɛfɔrɛa -gböö.

²⁰Erasɛtɛ tɔɔ Korɛɛntɛ, 'nyaa tɪ Trofimɛ Militɛ 'be 'ɔnyɪ -ya -a -ya ††.

²¹'Pa 'kpɔɔ -mä ji 'fɔɔwɔ -bɛ sɔɔ kpakua 'taun 'mä 'lɔjrä. Ebulɛ, Pudusɛ, Linusɛ, Klodii nyra -wlajüa 'fɔɔ 'ü 'trɛɛ -mɪ.

²²Abɪa 'Pläkänɔɔ Jesu 'Kriisɛ ††† fala -mɪ. Abɪa Nyɔsuaa -gbinanaku bā 'amɪ -gält. 'Asɪ i bā ††.

‡† Tɛ Filipɛnyüü 2.17 ††† Kolɔsɛnyüü 4.14; Filemɔɔ 1.24 ‡†† Akɛtɛ 20.4; Efesɛnyüü 6.21-22; Kolɔsɛnyüü 4.7-8 § MLAFɔɔKLL: 'Tasurɪa -kɔɔɔ bäsaa, 'ia 'peru 'bua -gböösa. -Beeredɛ Nyɔsuaa -kɔɔɔ 'paaa' -Kätɪ Kuöa -gä. † 1 Timotee 1.20 ††† 'Lɔbrɛɔɔku 28.4; 62.12; Tapönänɛ 24.12 †† Akɛtɛ 19.22; Rɔmɛnyüü 16.23 TROFIMɛ: Akɛtɛ 20.4; 21.29 ††† Jesu 'Kriisɛ: -Taa waklöölä 'nyɪ grɛɛkɛ kätɔɔɔ -mɪdooa 'mlɪ -a bā. †† 'Asɪ i bā: -Taa waklöölä 'nyɪ grɛɛkɛ kätɔɔɔ -mɪdooa 'mlɪ -a bā.

TITĒ

-Pɔɔkuluɔ 'mlɔ wii

'A -pɔɔkulu 'Pɔɔlĕ -jɔɔraa' grɛɛkĕnyū Titĕ 'wu (Galatĕnyū 2.1-3). 'ɔɔ bā 'Pɔɔlĕa 'ɔɔca 'ju nyɔsuapletoroku 'lɔ. 'ɔɔ fala 'Pɔɔlĕ 'wu 'kɔkɔmlɛ. 'Pɔɔlĕ nya blɔ 'kɔkɔ Korɛntĕbātā nyra bātĕ -mōlōōa 'mlɔ ().

Dugbalā 'ü 'daraa' Krɛɛtĕ, 'ii Titĕ bā l, 'a -nyɛɛ -pɔɔkulu jrā 'kɔkɔ. 'Pɔɔlĕ tɔ 'lɔ 'kɔmɔ 'kɔmā 'lɔ nyūū 'ba 'ümā 'ɛɛɔtagbū bā. -Pɔɔkuluɔ 'klɔsa 'papawiiɔ 'mlɔ nɔ, 'Pɔɔlĕ 'paa Titĕ plɛ nyūūlū 'kɔmāa' 'lɔba 'ümāa' 'ɛɛɔtagbū bā nɔ, 'sɔɔrɔ 'üa 'klā kaa' 'ämāa' bā. -Pɔɔkuluɔ 'sɔɔka ni 'papawiiɔ 'mlɔ nɔ, 'Pɔɔlĕ -gbala 'kɔkɔ 'sɔɔrɔ 'kɔmāa' bɔa 'ɛɛɔnyūū srara 'sɔɔrɔ 'ümāa' 'wɔnyɛɛɛɛ nu -bɛ 'sɔɔrɔ 'üa 'klā 'māa' 'wu bā. 'ɔɔnya -gbala 'kɔkɔ 'sɔɔrɔ 'kɔmāa' tagbū, tagbūnjĕgĕ, -sĕgbĕ nyra -goou -kɔɔ 'lɔpa (Titĕ 2-3). 'ɔɔ mia' 'wɔlɔrakalɔ nɔ, 'kɔnya -gbala Titĕ 'sɔɔrɔ 'kɔmāa' 'nyɛɛ -bɛ 'kɔmāa' nyūū 'kɔɔɔ.

-Jāsɔ -pɔɔkulu 'totroa' 'klɔ:

'Trɔɔrɔ nyra 'wlitraraku

'ɛɛɔtagbūa -kɔɔkɔlɔpapaku

'ɛɛɔnyūūa -kɔɔkɔlɔpapaku

'Tāpa 'trɔɔrɔ

'Trɔɔrɔ

1 'Kɔɔ 'Pɔɔlĕ, Nyɔsuua -geei nyra Jesu 'Kriisĕa apotrĕ, 'kɔɔ -jɔɔra. Nyɔsuua -gbala 'mlɔ -a we 'ɔɔ nyūūlū 'ɔɔ 'baa' 'lɔ 'ümā nyɔsuapletoro, 'ümā 'ɔɔcasa jre, 'üa 'nyɛnyɛku nyra 'üa nyɔsuaple 'mä dɛɛ 'dee bā. 2 'Ia 'taun 'lɔ 'ünya 'üa plɛ 'klälä 'nyɔa' blöröfa ká -gälɔ 'piea. 'Klälä nɔ, -tutu -kaanjɔ ká 'lɔbā Nyɔsuualɔ 'nyɔ kaa' -gbagblɛ -nĕma 'kɔnya ká amɔ 'ään -nyɔa. 3 'Ia -sɔɔ jrāa' 'lɔ nɔ, ana 'Lumlɔbanyɔ Nyɔsuua nya nu 'iin 'ɔɔ 'papawii 'mä jrere. 'A 'papawiiɔ 'ɔɔ -nyɔ 'mlɔ, 'ii 'ɔɔ 'daa -a 'pa. 4 Titĕ, 'n -jɔɔra -mɔ 'wu, -mɔ bāa' 'na 'ɔɔca 'ju nyɔsuapletoroku 'lɔ; nyɔsuapletorokulu ana 'sɔɔ kaa'. Abɔa Nyɔsuualɔ bāa' Tu nyra ana 'Pläkänɔɔ † Jesu 'Kriisĕa -gbinanaku, nyateple †† nyra plegälɔflereku bā -mɔ -gälɔ.

'Sɔɔrɔ 'ɛɛɔtagbū kaa' 'ümāa' bā

5 'N tɔ -mɔ Krɛɛtĕa 'mlɔ, 'ká diili -kaanjɔa' 'känɔɔɔɔ nɔ, -mä 'iin 'känɔɔɔɔ, -bɛ 'ɛɛɔlu bāa' bātāa 'mlɔ nɔ, -mä 'üa 'mlɔ 'ɛɛɔtagbū -tātā, 'sɔɔrɔ 'n -gbala kaa' -mɔ. 6 'Ünyɔ bā nyūūlū ká bubɔnyɔ nyūū 'paaa', 'ia nyɔkɔ ká 'kɔmā 'njɔlu 'doo ká. 'ɔɔa 'jü ká 'ümā Nyɔsuua pletoro; 'ɔɔa 'jüa bubɔnyɔ 'nyɔ ká -a ká 'imā nyūūa mlɔ bā, 'ü ká 'ümā 'lɔ nyūū -träärä. 7 'Be 'ɛɛɔtagbölɔ -fɛɛɛa' Nyɔsuua 'jrupaa 'klä ká 'ämā 'na, 'ɔɔa bubɔnyɔ 'nyɔ ká -a ká 'imā nyūūa

† 'Pläkänɔɔ: -Taa waklölölä 'nyɔ grɛɛkĕ kätɔɔkɔklɔ -mɔdooa 'mlɔ -a bā. †† nyateple: -Taa waklölölä 'nyɔ grɛɛkĕ kätɔɔkɔklɔ -mɔdooa 'mlɔ -a bā.

mlɔ bā. 'ɔɔnyɔ bā -kɔkɔlɔbɔkɔnyɔkɔ, 'kɔnyɔ ká 'ɔɔɛ, 'kɔnyɔ bā 'nublanyɔkɔ, 'kɔnyɔ bā nyɔkɔkɔ -waa' -golu, 'kɔnyɔ bā nyɔkɔkɔ fɔkɔa' mōlii dɛɔrɔ -balusa. 8 -Maa 'ɔɔ ká 'kɔmā nyūū 'lɔkɔɛnyɔkɔ bā, 'ɔɔ ká 'kɔmā diili 'naa' -wa. 'ɔɔ ká 'kɔmā 'lɔsasaku jre, 'ɔɔ ká 'kɔmā 'klɔgā, nyɔkɔkɔ 'nyɔa' -fre pa, 'ɔɔ jre 'ɔɔa 'mugbɛa 'tiereku. 9 'ɔɔ ká 'kɔmā nyɔsuuaawiiɔ 'mlɔ nyɔkɔnyɔ 'sɔɔrɔ 'ü 'kɔɔɔa' 'kɔmɔ 'iin. 'Ia 'taun 'lɔ 'kɔnya 'mrɛɛa 'kɔmā -mōlōō 'klɔlɔpa, 'ká 'kɔnya 'üün srara 'sɔɔrɔ wiili 'ü 'saalɔ bāa' -gbagblɛ.

10 'Be nyūū 'kɔkɔmlɛ 'nyɔ -träärälɔ 'ɔɔcasa -a juifĕlū prea' Jesu dɛɔrɔ -tɛɛ 'üa -trɔɔɔɔ; 'fuflewii 'ü 'paa -bɛ 'ü bā nyūūtrɔɔkɔnyūū. 11 Blörö 'üa 'mä. -Gbūūū 'ü 'ɔɔkɔlɔ, wiili 'nyɔa' 'kɔɔkɔɔɔa bā 'ii 'ü 'kɔɔɔ, 'ümā -gu -gbagblɛ nu 'ümā mōlii 'jä. 12 Krɛɛtĕnyɔkɔ 'doo bāa' 'üa -trɔɔɔɔɔa 'lɔɔɔlɔnyɔkɔ -nĕma nɔ: «Krɛɛtĕnyūū, -gbagblɛa 'doo 'ü ká, 'ü -beere kaklamlāa; jɔɔrɔjɔɔnyūū, -fɛfɛnyūū †.» 13 Wiili 'ɔɔ 'saarɔ nɔ, 'ɔɔcasa bāsa. 'A 'ia -gu -ká -mä 'üün 'nyūa 'mlɔ -fɔkɔkɔ -mä 'üün -gbala, 'üa pletoroku 'mä 'klɔgā. 14 'Ia 'taun 'lɔ nɔ, 'ü -ka -nĕmä juifĕa -kätɔkätɔwii plɛ -a toro, 'ü -ka -nĕmä 'lɔ nyūūa -dɔlɔ bea' 'ɔɔcasa -gälɔ 'klɔ -a -träärä. 15 Nyūūlū 'nyɔa' -fre pa, diia 'fɔɔ kɔpĕtrā 'üa -gu, -maa -mülū 'paa' -fre -bɛ 'ünyɔ toroa' Nyɔsuua plɛ nɔ, dɛɛ 'dee 'nyɔ kɔpĕtrā -a kɔpĕtrā 'üa nĕ -gu, 'üa wiiɔjreku pa -fre, 'üa plɛ nya 'su 'wu. 16 'Ü nɔnɔ 'ü jre Nyɔsuua, -maa wiili 'ü nōa', 'i -gbala nyūū 'sɔɔrɔ 'i bāa' -gbagblɛ, 'ü bā ɔɔɔ 'wu,

‡ Nyɔkɔkɔ 'paa wiili nɔ, 'kɔ 'ü 'dara Epimēniidĕ. 'ɔɔ -jɔɔraa' 'iin, 'i -sɔ -sɔ 'kɔkɔmlɛ 'fɔkɔɔ 'Pɔɔlĕ nya 'mä -glooro. 'Ia -sɔa -duu -glɔɔgböō (500) 'fɔkɔwu Jesu 'Kriisĕ nya 'mä ji.

'ünyl -träärärlt Nyɔsua -a -be 'ünyl 'numl 'lɩ -a bla ü nu 'cɩcadεε 'dee.

Tagbü, tagbünjlegë, -sëgbë nyra -gooua 'kɩkɩakɩku

2 -Maa -mɔɔɔ nɩ, 'kɩa nyüü wiili nyra 'cɩca 'kɩkɩakɩku bää' dεε 'dee. 2 -Gbala tagbü, 'ünyl -sesre -gbugbumäklɩ diia 'fɩca 'mlɩ; ü 'nyε 'lɩträäräsa, ü jre 'üa nyufaa 'tiereku, ü nyɔnyɔ nyɔsuapletoroku 'lɩ, -wawaku 'lɩ, 'mlɩkɩkɩakɩku 'lɩ. 3 -Gbala bla tagbünjlegë ü 'nyε 'sɩrl nyɔɔ 'nyla' -fre pa Nyɔsuua 'klɩ, 'ia 'sa. 'Ünyl 'pa 'üa -mölööa bubɔnyɩ, 'ünyl bää 'nua -goou. Ü 'kɩa nyüü wiili 'naa', 4 'ümä 'njlegë -mölöö -ka bää' 'klɩ 'kɩa 'sɩrl 'ümäa' 'üa dɔɔɔ nyra 'üa 'jü -wa. 5 'Ü kää 'ümä wiia 'kɩakɩakɩku jre, 'ünyl bää -fre 'lɩ, ü -gäälä 'üa -jare 'nyöli, ü kää 'cɩcagbi -be ü -träärärlt 'üa dɔɔɔ -gböösa. 'Ia 'taɩn 'lɩ nyüü -nëmä nyɔsuuaawii -gu bubɔwii -a 'pa.

6 -Gbala bla -sëgbë ü jre wiia 'kɩakɩakɩku. 7 -Na 'mugbelɩ nɩ, nu 'cɩcagbi wiia 'fɩca 'mlɩ nyüü 'mä -na 'sa nu. -Be -na 'kɩkɩakɩku 'mlɩ nɩ, nu 'imɩ 'cɩcasa 'lɩ, 'lɩträäräku 'lɩ nyra 'klɩgägäku 'lɩ †. 8 Abɩa -na 'papawii 'na, nyüü -pɩ 'iin kälɩsrörö 'ü -pɩ -mɩ 'daa. -Ama nu 'saa nɩ, 'nyüsü nya -na 'nyüamɩjraranyüü 'blaa, 'be 'ü -nëmä ana -gu bubɔwii dεε jɔ 'doo -a 'pa.

9 Abɩa -goou -träärärlt 'üa 'kamanyüü -gböösa wiia 'fɩca 'mlɩ. 'Sɩrl 'ümäa' nu -be 'ümäa' 'üa 'kamanyüü 'tukä 'ii ü 'bata, 'ü nyra 'üün 'nyl -topo, 10 -be 'ünyl 'jie 'üün. -Maa ü srara 'taɩn a 'fɩc 'lɩ 'sɩrl 'ü kää' 'cɩcagbi -be 'ü -gää' 'klɩ. 'Asɩ 'ümä 'lɩ ana 'Lɩmlɩbanyɔɔ Nyɔsuua 'kɩkɩakɩku 'buala diia 'fɩca 'mlɩ.

11 'Be Nyɔsuua -gbinanakulu 'baaa' 'lɩ nyɔɔ mlɩ nɩ, 'uu srara 'ua nyufa nyüüa 'fɩc 'klɩ. 12 'U 'kɩa amɩ bubɔgbi nyra -taa 'pläläa diia -wawakua -wältɩereku, amä -pɩ -tutu -gälɩ ku 'lɩglasa, ana 'klä 'mä 'klɩgä -be amä 'lɩ Nyɔsua -träärä. 13 'Asɩ a -glaaa dɔɔɔ -sɩrlɩ a toroa' ple. 'Ia -sɩrl 'lɩ nɩ, ana 'Lɩmlɩbanyɔɔ Jesu 'Kriisë, ɔ bää' ana Nyɔsua Kpakö, nya 'wɩklɩbualaku 'lɩ jröröa. 14 'U 'sa 'ca nyufa ana -gu, 'ɔnya 'ba amɩ -balua 'fɩc -gälɩ 'ɔmä amɩ kpëtä. 'Ia 'taɩn 'lɩ anya 'ca -glügölä 'ɔ 'baaa' 'lɩ bää, 'kä anya klɩ 'cɩcagbia nunukua -gu.

15 -Jää wiili -kää' -nëmäa' 'kɩa 'kamasa. 'Jrara nyüüa 'klü 'kä -paaa 'üün -tɔɔɔ 'lɩ. Nu 'imɩ, njale 'nyl 'bla -mɩ. Nyɔɔ 'nyl fεε -mɩ.

'Sɩrl nyɔsuuaanyüü kää' 'ümäa' 'nyε

3 'Pa 'üün ple 'sɩrl 'ü kää' 'ümäa' 'lɩ 'üa -gomlanyüü nyra 'üa 'brea 'wɩklɩnyüü †† -träärä, ü 'nyεε wiili 'ü

† nyra 'klɩgägäku 'lɩ: -Taa waklülü 'nyl greekë kätɩpɔɔklɩ -mɩdooa 'mlɩ -a bää. †† Römënyüü 13.1; 1 Pïεεrë 2.13

'daaa' -gälɩ, ü nu wiilia 'fɩc 'naa'. 2 'Ünyl -jree nyɔɔ, ü -wa 'wɩnönröku, ü bää -pɔɔpɩnyüü, 'kä 'ü srara nyüüa 'fɩc 'sɩrl 'ü -pɩba'.

3 Ana 'mugbelü nɩ, anyl kää 'lɩ -a -gla, a ma blajra, 'mɔɔɔnyüü a ma bää. Dεenyü nyra bubɔdiili kää' ana ple 'tu 'ia -goou a ma bää. Plɩbubɔku nyra -wasägbi 'lɩ a ma ku, nyüü ma jrara amɩ 'nyüamɩ -be a ma jrajranyüamɩ.

4 -Maa 'taɩnɩ kää 'mlɩ ana 'Lɩmlɩba Nyɔsua sraraa' nyüü 'ca -gbinanaku,

nyra 'sɩrl 'ɔ -waa' nyüü, 5 'ɔnya 'ba amɩ 'lɩmlɩ, -mäa 'kä wiili a nua' 'i -gäklɩ -a, -mäa 'ia -gu 'ɔnyl amɩ 'pɩɔ,

-maa 'ca nyateplea -gu 'ɔ 'pɩɔ amɩ.

'U -futo amɩ 'ɔnya nrörö amɩ nyüüdedrä 'lɩ, 'cɩcikululu nɩ, 'Nyüna -Susu 'uu nrörö 'iin ana 'kläa 'mlɩ.

6 -Susulu nɩ, ana 'Lɩmlɩbanyɔɔ Jesu 'Kriisë Nyɔsua -srörö kälɩ

'ɔnya -gbäträ amɩ 'uun 'wu 'kä -gböösa,

7 amä 'saa jre 'sɩrl anya -jaa bää' 'klälä 'nyla' blöröfa kää 'jä.

A 'pie 'iin ple -gälɩ 'be Nyɔsua -gä amɩ 'klɩ 'ca -gbi-nanaku 'lɩ.

8 Wiili 'n -gbalaa' -mɩ nɩ, 'i bää 'tasɩɩa wii, -be 'n 'bata -a -sɔɔɔ 'ia -gälɩ mε 'wu, nyüülü toroa' Nyɔsua ple 'mä 'klü

'pa 'ümä 'mufagbi nu. 'A wiili 'naa' -be i 'mreεa' 'imäa' nyɔɔ -gbaji. 9 -Maa -nyl -topo mlüüsa, -nyl mala

-kätɩnyüüa 'nyɩa -täsaaku 'wu, -nyl 'blara, -nyl -topo -dɔɔwii -gu. 'Ia 'fɩcɩ bää 'fëfledii, 'inyl fala 'klɔɔɩ -a.

10 Nyɔɔ ma ji 'cεcɩ 'kägba nɩ, -gbala 'ɔɔɔ ɔ fɩo, ka 'doo, 'sɔɔ. ɔma 'nyl 'nunuu -a nɩ, nyra 'ɔɔɔ sɔɔɔɔɔɔɔ. 11 'Be jre

'iin 'sɩrl 'ia nyɔɔɔ nyaa' 'klɩgänyufɩ 'wusɔɔ, -be -balulu 'ɔ nöa' -be 'ɔ möa' nɩ, 'ca 'mugbe 'baa' 'ca nyufa -gä kälɩ.

-Gälɩblöröwii nyra 'trɔɩ

12 'Taɩnɩ 'mäa' -mɩ Atimasë 'aie Tikiikë † ja nɩ, 'pa 'kɩɔɔ -mä 'mɩ Nikapolëabätä jrä; 'a -plu 'nëmä ku 'kä sɩɔ kɩakua 'taɩn nya -si. 13 'Nyie -a ji -gätɩnyɔɔ Senasë nyra Apolɩsë †† -gba -gböösa; nyɔtugbabre 'ü möa' 'lee, dεε -pɩ 'üün 'makɩ. 14 'I 'na 'kä ana nyüü 'kɩa bla 'cɩcagbia nunuku, 'ümä nyüüa -gbajijiku mlɩba 'ü -pɩ -beere tuu-lu 'nyl tua'.

15 Nyüülü kää 'fɩc nyra 'üün bää' -te 'trεε -mɩ. 'Trεε nyüülü kää 'fɩc -waa' amɩ nyɔsuapletoroku 'lɩ. 'Abɩa Nyɔsuua -gbinanaku bää 'ana 'fɩc -gälɩ. 'Asɩ i bää †.

† TIKIİKË: Tε Akëtë 20.4; Efesënyüü 6.21-22; Kolɔsënyüü 4.7-8

†† APOLÏSË: Tε Akëtë 18.24; 1 Korëntënyüü 16.12 †† 'Asɩ i bää: -Taa waklülü 'nyl greekë kätɩpɔɔklɩ -mɩdooa 'mlɩ -a bää.

FILEMCC

-Pccakulua 'mla wii

-jie 'lu 'Pccalë bä kä 'nya fa Filemcc -taa -pccakulu. 'Ia 'tain 'lu nu, Kolccsäbätä Filemcc bä kä, 'be 'ia 'cēcnyüü 'ba. 'Da nyüköli 'cēcnyüü ma trara -be 'ü ma bibie Nyccsua. 'Pccalë 'ku nu 'iin Filemcc nya 'cici 'ka bobowli 'nya 'nyiere Nyccsua 'kl; 'üa 'wcc nya bä 'tasurta -gbötü.

Filemcc ma kä -geei 'doo 'ku 'ü 'dara Onesiimē. 'Da 'nyria -gbaa bä: «Kä -tcc». 'A -geele nu, 'ku 'kcc 'ka kākānycc Filemcc käl, 'ku nyra 'Pccalë nya trara -jie 'lu. 'A 'Pccalë kānyru Onesiimē nya 'nyiere 'Kriisē 'kl. Onesiimē nya ji 'ccn -gba -gböösa. -Maa 'Pccalë bäa' Filemcc 'tasurta -bei nu, 'nya -nyugla 'ia 'fu 'kä, 'mä Onesiimē dertblöö. -Jäsu -dc -gbaa' nu, -geele 'kcc 'ka kākānycc 'kl nu, 'ü kä 'ümä 'ccn 'kcc -gböösa. 'A 'ia -gu 'Pccalë fa Filemcc -pccaku. -Pccakulua 'ml nu, 'ku jre 'iin 'sur Filemcc 'kamaa' nyccn, 'nya bibie 'ccn 'ku -kanyl 'kpla 'ccn -geeisa, -maa 'ku 'kpla 'ccn -wajua 'sa 'Kriisēa -gu.

-Jäsu -pccakulu 'totroa' 'kl:

'Trccru

'Pccalë 'trē Nyccsua Filemcc -gu

Wiili 'Pccalë 'batraa' Filemcc käl

-Gälublöröwii nyra -gälublörö 'trccru

'Trccru

1 'Mcc 'Pccalë 'baa' Jesu 'Kriisēa -jienycc † nyra -wajua Timotee, amc -jjra -ml 'wu Filemcc; -mcc bäa' ana -wawa 'jrupaa 'wufēenycc. 2 'A 'trē bla ana -wawanycc †† Afia, nyra Akiipē ana tou 'wufloronycc nyccsuaple-toroku 'lu, nyra 'cēcnyüülü traraa' -na nyüköli. 3 Abia Nyccsuab bäa' ana Tu nyra 'Pläkānycc Jesu 'Kriisēa -gbi-nanaku nyra plegälflereku bä 'amc -gäl.

'Pccalë 'trē Nyccsua Filemcc -gu

4 'Asi 'n bibiea' Nyccsua nu, 'n bibie -na 'wliri 'kä 'n 'trē 'na Nyccsuaa 'doo -na -gu, 5 'be 'n 'nu 'sur -waa' Nyccsuaa 'nyünanyüüa 'fu, nyra -na nyccsuaple-toroku 'Pläkānycc Jesua 'pell. 6 'N bibie Nyccsua 'kä 'ia nyccsuaplele -maa' amc, -mä 'wusccn 'emä 'ccasaa 'fu jre 'ccasalä a ‡ 'klaaa' 'Kriisē Jesua †† -gu. 7 'Be 'na -wajua, -blaara Nyccsuaa 'nyünanyüü dccu -na -wawapleä -gu; 'i kä 'ml dccu 'wu -gböösa -be 'i 'paa 'ml 'klü 'lu.

Wiili 'Pccalë 'batraa' Filemcc 'mäa' nu

8 'A 'ia -gu, 'n jre 'iin 'kä 'Kriisēa 'nyruklä -gu nu, 'n 'mrē -a -gbala -ml wiili -nēmāa' nu; -maa, 9 'i kä 'ml 'tu 'kä -a bibie -ml -wawakua 'nyrukl, 'mcc tagbö 'Pccalë, 'cu blaa' 'kl -be 'baa' -mlat Jesu 'Kriisēa -jienycc. 10 'N bibie -ml 'na 'ju Onesiimēlc †† 'n -glooroa' -jie 'lu, 'ka -gu. 11 -Kätisa, 'jrupalä 'ku ma -fēēēēa' -na -nyē 'nyl kä -cc -a kä, -maa 'köklesa -plu 'ku nu, 'ä 'a -cc kä ana 'wcc -gu. 12 'Cc 'n 'blöö -ml bei 'wu dēru. 'Ii kānyru, 'kpla 'ccn -beere 'na 'mugbeä 'pē. 13 'N 'bata ' -a -tu 'ccn -wäl 'mä 'ml -gbaji -na -pi 'lu -te -jie 'lu 'n bäa' 'Mufagogoa -gu. 14 -Maa 'n -kaanlua' -na -nyēēē ni 'jä nu, 'nyl 'lu -a bla -a nu dē, 'ccagbili -nēmāa' nu -pl -beere 'sur 'n kperēa' -ml, -maa 'i cc -na 'mugbeä 'ccagbi 'lu. 15 -Beereē, 'a 'ia -gu Onesiimē cc -ml -gba jrüü jiea 'ml, -be 'mä -na -nyē dēru 'blöö 'plccplcc -gu. 16 'Cc -kanyl -geei -a bä, -maa 'ku -si -geei 'wu: -wawajua 'ku bä. 'Na -wawajua; -maa -na nē -gu nu, 'ku bä -na -wawajua -gböösa 'jaje 'lu nyra 'Pläkānycc 'lu!

17 'Ii kānyru, -ama 'kpla 'ml -beere -na -bei nu, 'kpla 'ccn -beere 'sur 'na 'mugbeä 'i la' -na -nyē.

18 'Cma nu kä -ml bubccbi -gba, 'aiē cma 'klaa -na dē nu, 'mcc -a be 'iin 'wli. 19 'Mcc 'Pccalë, 'na 'mugbeä wlu 'n nu 'nya -jjra waklülü kua' -pl u 'n jaa' -ml. 'Nyaa -ml

† Tē 1.13,22-23 †† -WAWANYCC: 'Nlcc bäsaa. Greekē -kätccckl -mldooa 'ml 'i -jjra: «-wladia ‡ a: Greekē -kätccckl -mldooa 'ml 'i -jjra: 'a. †† Jesu: -Taa waklölä 'nyl greekē kätccckl -mldooa 'ml -a bä.

‡† ONESIIMÉ: 'Da 'nyria -gbaa bä: «kä -tcc». Tē Kolccsänyüü 4.9

'iin 'pɛɛa. 'Nyl kä -a kä 'mä -mɪ -gbala 'sɪɪ -na 'mugbɛ
'klaaa' 'na 'kpa: -na 'klä. ²⁰ -Yɛɛ, 'na -wlaju, 'nyiere wiili 'n
'betrea' -mɪ 'lɪ 'Pläkänɔɔa -gu. 'Sie 'na plɛ dɔɔu 'klɪ 'Kri-
isɛ † 'lɪ.

-Gälblöröwii nyra -gälblörötrɔɔu

²¹ 'N jresaa wiili 'n 'betrea' -mɪ 'lɪ -pɔɔkua 'mlɪ, -nya 'iin
nua. 'Nyaa jre bia 'saa -nya 'iin nua 'kä -nya 'lɪgbasia

† 'Kriisɛ: Gɛɛkɛ kätɪpɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪjra: «'Pläkänɔɔa

'mugbɛ. ²² Tɛɛɛ dotro 'mɪ 'pifa, 'ana nyɔsuabibiekua -gu
'n jresaa 'nyaa 'sɔɔwɔ 'ana -tɔɔɔɔɔ dɛɪɪ 'blööa.

²³ Epafarasɛ 'nyraa 'ɔɔɔɔɔ bää' -jie 'lɪ Jesu 'Kriisɛa -gu
'trɛɛ -mɪ. ²⁴ 'Na 'jrupawufɛnyüü Marékɛ, Alisɛtaakɛ, De-
masɛ nyra Lukɛ 'trɛɛ bia -mɪ.

²⁵ Abia ana 'Pläkänɔɔa Jesu 'Kriisɛa -gbinanaku bää
'ana bobowli -gält. 'Asɪ i bää ††.

†† 'Asɪ i bää: -Taa waklütüü 'nyɪ gɛɛkɛ -kätɪpɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ -a
bää.

EBRÖÖNYÜÜ

-Pɔɔkua 'mla wii

-Pɔɔkulu kua' -pu 'uu 'ü 'dara: «-Pɔɔkulu 'ü faa' Ebröönyüü.» Nyɔɔkulu -jjraa' -pɔɔkulu anyl 'ɔɔn jre -a jre, -maa 'i -beere 'ɔa 'mugbe juifényüü 'ɔä. 'ɔnya jre nyɔsuapɔɔkulu a 'daraa' -Kätɩ Kuö. Juifényüülü 'nyierea' nyɔsuaawii 'klɩ -be ü nua' 'Kriisényüü, 'üü 'ɔ fa -pɔɔku. -Pɔɔkujrenyüü nɩnɩ -pɔɔkulu -jjraa' 'fɩwɩwɩ Jerusaleemé nya 'mä -gblooo. -Sulu kä 'mlɩ 'ä -gbloooa' 'iibä -sɩ -glɩtää -sɩ -pu 'lɩ (70).

Ebröa -pɔɔkua 'mla wii -beere Deteronɔɔmëa -pɔɔkua 'mla wii. 'Sɩɩ Deteronɔɔmë 'paa' -Kätɩ Kuöa -gä nɩ, 'asɩ Ebröo 'paa Kuö Dëdräa -gä. A 'mɩɩ a 'daa 'uu bä Kuö Dëdräa Deteronɔɔmë. Moiséa 'taɩn 'lɩ nyüü -élere 'ümä Kanaan 'blɩ 'wudɔɔ. -Taa -pɔɔkua 'mlɩ nɩ 'Mufagogo 'ɔɔɔnyüü nö 'ümä 'pläa 'fɩ 'wudɔɔ (Ebröo 12.28). 'Sɩɩ Moisé nyra Josueea 'taɩn 'lɩ nyüü ma 'bata käa' 'klɩlɩpapaku nɩ, 'asɩ -taa -pɔɔkulua nyüü 'bata 'klɩlɩpapaku 'ümä 'wusɔɔkɩ -gböosa (Deteronɔɔmë 31.6; Ebröo 13.5).

'Ia 'ɔɔɔnyüülü nya 'ɔere juifëa -gbi -wäɩ 'ünya ɔɔɔ 'ɔɔɩagbi 'wu; 'a 'ia -gu 'üa 'klä nya klɩlɩ. Juifë nu 'üün bubɔgbi -gba. 'Ünya -gba -plɩ 'üa diili kä 'fɩ bäa' 'üa ple kä: 'üa Nyɔsua bibiedii, Nyɔsuaanyuku kpaku -wäɩa dii, -gbɔsanyüü, -gbɔsadii nyra 'üa 'brea -glɩsɩglɩsɩ kpakü. 'Ia diili kua' -plɩ 'fɩɔa -gu, 'üa -ɔɔɩɩɩɩ -mölöo 'bata 'Kriisëa ɔɔɩ ɔɔɔkɩ 'ümä 'üa -kätɩdii 'lɩ ɔɔɩ 'blöo.

-Maa Kuö Dëdräa 'mlɩ nɩ, 'Kriisëa 'doo 'ɔɔä -gbɔsaperɩnyɔɔ kpakö. 'ɔa 'mugbe nrörö 'ɔa nyufa -gbɔ 'lɩ, 'ɔä järe kɩua -gäɩ ana -balu 'mä amɩ cere. 'A 'ia -gu a -kanyɩ -gbɔ -molooa 'sasaku -a kä. Jesu ja amɩ Nyɔsuaa Kuö Dëdrä. 'ɔä jia' amɩ -gba, 'ia -gu a 'mɩɩ a jɩjɩ Nyɔsua -gba 'kä ana ple 'nyɩ -taaralɩ. Jesu 'bua -gböosa 'ɔnya -si -Kätɩ Kuöa 'mla -gbɔsanyüü 'wu, 'ɔa -gbɔ nya kä -gbaa -gböosa 'unya -si mlaa -gbɔ 'wu (Ebröo 4.14; Ebröo 10.18).

Nyɔɔkulu -jjraa' -taa -pɔɔkulu nɩ, 'ɔɔɔnyüüa 'klɩ 'ɔä 'jɩraa. 'Sɩɩ -Kätɩ Kuöa 'mla nyɔsuaanyüü kpaküa nyɔsuaple-toroku ma bäa' nɩ, 'ümä 'üa 'sa bä (Ebröo 11), -be wii ma jɩä 'üün -gäɩ nɩ, ü tɩ Jesua 'doo 'klɩ (Ebröo 12.2). 'ɔmäa' 'wɩlara nɩ, wiili 'ümäa' nu nyra wiili bäa' 'klɔɔɩ, 'ii 'ɔä -gbala 'üün (Ebröo 12; Ebröo 13).

-Jäsi -pɔɔkulu 'totroa' 'klɩ:

A. Jesu bä pletorosa

Jesu -si nyɔsuaamlɩpalanyüü 'wu

Jesu -si 'aanjê 'wu

Jesu -si Moisé nyra Josuee 'wu

Jesu bä -gbɔsaperɩnyɔɔ kpakö

Jesua -gbɔä 'doo, 'unyɩ 'ɔɔɔa nu -a kä

B. 'Ba toro Jesu ple -be 'ba -ɔɔɔɩ ple 'wu

'Sɩɩ nyɔsuaple bäa'

Nyɔsuapletoroku nyra nyɔsuapletoronyüü kpakü

Nyɔsuaa bibieku, nyɔsuapletoroku nyra 'ea 'wusɔɔkɩ

JESU -SI NYɔSUAMLɩPALANYÜÜ 'WU

1.1-3

1 -Kätɩsa nɩ, nyɔsuaamlɩpalanyüü Nyɔsua ma -srörö kälɩ -be 'ɔä ma 'pala ana tuu wii -gba; 'ɔä ka 'ia 'kaun

'kaun a nunukua -gu 'wukɔɔkɩ. ² -Maa -taa -gäɩblöröjɩüülü 'lɩ nɩ, 'ɔä 'ju 'ɔä -srörö kälɩ 'kä 'ɔä 'pala amɩ

wii -gba. 'ɔä Nyɔsua -srörö kälɩ 'ɔnya nu diia 'fɩ. 'ɔä 'ɔä 'ba bia 'lɩ 'ɔmä diia 'fɩɔa -jaajinyɔɔä. ³ 'A 'Julɩ bä Nyɔsua 'wɩklɩbuabuakua sraraku, 'ɔä bä 'tasɩɩ 'ɔä 'pije. 'ɔä 'klaa diia 'fɩ kälɩ 'ɔä 'wusɔɔkɩ 'papawii 'mlɩ. 'ɔä 'mugbe kälɩ [†] 'ɔä -srörö 'ɔä biaa' amɩ -gbafutoku ana -balua -gu nɩ, 'ɔnya kowäɩ ɔɔ 'lɩ Nyɔsualɩ 'buaa' 'wɩklɩ 'dupa 'lɩ.

[†] 'ɔä 'mugbe kälɩ: -Taa waklüülü 'nyɩ greekê kätɩpɔɔkɩ -mɩdooa 'mlɩ -a bä.

JESU -SI 'AANJĚ 'WU

1.4-2.18

⁴ -Plulu 'kua' 'i -si 'aanjě 'wu -gböosa, Nycsua nya -nyl 'cnk' nyrul -sia' 'ua nu 'wu. ⁵ 'Be Nycsua -kaapɔ 'ba 'aanjěa -trɔpɔ 'ba 'doo -gbala -maa:

-Mɔ bā 'na 'ju,
'mɔ -gu 'saarɔ -mɔ †.

'Aie 'swɔwɔ, 'daa:

'Mɔ nĕmä -na Tu bā,
-be -mä 'na 'ju bā ††.

⁶ 'Swɔwɔ nu, 'kua 'ba -Kätɔ 'ju 'plāa 'mlɔ nu, 'kua nɔɔa:
Abɔa Nycsuua 'aanjěa 'fɔ trara 'cnk 'wli †!

⁷ -Be dĕĕe bāa' 'aanjěu nu, Nycsua nɔɔa:

'ɔ nŏ 'imɔ 'kā 'ba 'aanjěu -beere -fɔflu;
'ba bɔɔɔnyüü -beere kapua mĕa.

⁸ -Maa dĕĕe bāa' 'ju nu:

-Mɔ Nycsua, -na 'kukpata 'srikā 'plɔpɔɔa -gu;
-na sɔsĕ -nŏ -be -tieere -na 'kamaplā 'klĕgägäku 'lɔ.

⁹ -Wa 'klĕgägäku, -nya jrara -balu 'nyüa 'mlɔ,
'a 'ia -gu, Nycsua, -na Nycsua, -gbɔɔ -na 'wli dɔrua 'kpl
'kā.

'ɔ 'dara -mɔ nyɔ 'cnk -si -mülü 'wu †.

¹⁰ 'ɔnya 'daa 'swɔwɔ:

-Mɔ 'Pläkānyɔ, -mɔ nu -na wlu, -nya nu cĕ,
nya nu bɔa -tutu.

¹¹ 'Inya sakaa, -maa -mɔɔ nu, -nya -plɔ bāa 'plɔpɔɔa.

'Ia 'fɔ nya -fĕa -beere 'kotu;

¹² 'kā -nya 'iin -gägle -beere 'kotu 'kā 'inya 'cicri.

-Maa -mɔɔ nu, -nyl 'cici 'cici -a; -na -sɔ -nĕmä bɔa -a bɔa.

¹³ Nycsua -kaapɔ 'aanjěu -gbala -maa:

'A -pɔ 'na 'dupa 'lɔ -a ku ku, 'kā 'n nrörŏ -na 'nyüam-
lɔranyüü

-na böklĕgälɔkupŏ 'lɔ †.

¹⁴ -Maa 'aanjělɔ nu, 'ü bā -sisili Nycsua jaa' 'imā nyüülü
'mäa' -sɔɔ 'lɔmlɔwɔ -gbaji.

2 'A 'ia -gu a kā amā wiili a 'nua' 'wli 'kpla 'mufasa, a
-pɔ 'nyufɔ 'wɔwɔ. ² Wiili Nycsua -srörŏa' 'aanjěu kälɔ
-be 'ü 'saarɔ, 'iibā 'cɔcasa ††. -Mölŏö 'pɔ 'iin -gälɔ, -mölŏö
'nyl 'iin 'lɔ -a -träärä, 'ünya 'jä 'ia 'pɔcnku. ³ -Asɔ anyā
'pɔcnku mlɔ sɔ ama 'nyl 'kpla 'mufasa 'samaa 'lɔmlɔwɔ
kɔkɔlɔwɔ kɔkɔlɔwɔ wii -ale? 'Be 'Pläkānyɔ -kätɔ -gbala
amɔ 'lɔmlɔwɔkɔlɔwɔ -gä, 'fɔwɔ -mülü 'nua' 'iin 'wli nya
ji 'swɔwɔ amɔ 'iin -gbala. ⁴ Nycsua srara 'sɔɔ 'üa 'papawii
bāa' 'cɔcasa: a 'jä 'ia -saragbia tie nyra -saragbi nyra

† 'Lbrĕrĕpɔkɔ 2.7 †† 2 Samiĕlĕ 7.14; 1 Kroniikĕ 17.13

‡ 'Lbrĕrĕpɔkɔ 97.7; Deteronɔmĕ 32.43 †† 'Lbrĕrĕpɔkɔ 45.7-8

‡‡ 'Lbrĕrĕpɔkɔ 110.1 ††† -Dɔɔ Nycsua -nyl kaa' Israeĕlĕ Sinaiia

'dugba -gälɔ, 'a 'ua -gä 'ü 'paa -teklɔ. Juifĕa -pɔcnku -mɔdŏŏa 'mlɔ nu,

'aanjěu Nycsua -srörŏ kälɔ 'cnk srara 'ba -dɔ Moisé. Tĕ bɔa Akĕtĕ 7.38

Galaatĕnyüü 3.19

pleklɔkalawiiā 'kaɔn 'kaɔn, nyra bɔa 'Nyüna -Susua 'srĕa
'kaɔn 'kaɔn 'lɔ, 'kua -pääläa' nyüü 'lɔ 'sɔɔ 'kua -waa'.

⁵ 'Plälä jŏa' ä kā -gä a 'paaa' nɔ, -mäā 'aanjě Nycsua
'nyl 'āa 'klü -gälɔkälĕkua 'klü -nyl. ⁶ -Maa nyɔ 'doo
'pawii nyɔsuapɔkɔ 'lɔ, 'kua nɔɔa:

Dĕplĕĕ nyɔ bā -be -bobo 'ba -gä le,

'aie, dĕplĕĕ nyɔ 'ju bā -be -paaa 'ba -gä le?

⁷ -Ciie 'cmɔ 'wu jrüü jiea 'mlɔ 'aanjěa 'klɔ;

-nya -nyl 'cnk 'bualaku nyra 'lɔträäräku -beere 'sɔɔ

nyɔ -tua' 'kua 'wli 'wlugbŏ,

-nya -nyl 'cnk diili -nŏa' 'ia 'kamaku ††.

⁸ -Tu 'ia 'fɔ 'ba böklɔ -wälɔ.

Nycsua -nyl 'cnk diia 'fɔ 'kamaku nu, 'cnk 'lɔ dĕĕ -a tɔ.

-Maa 'kŏklesaplɔ nu, anyɔ 'jä 'sɔɔ 'kamaa' diia 'fɔwɔ -a

⁹ -Maa -jäā wiili a 'jäāa' 'wu: Jesu 'cere 'wu 'aanjěa 'klɔ

jrüü jiea 'mlɔ, -maa jäjäkua -sɔ 'kua 'ia -gu nu, Nycsua

nya -nyl 'cnk 'bualaku nyra 'lɔträäräku -beere 'kua

'wlugbŏ. 'Abɔa Nycsuua -gbinanakua -gu Jesu jä nyüüa

'fɔ -gu.

¹⁰ Nycsua, 'cnk nu diia 'fɔ, 'cnk kā diia 'fɔ, -maa 'kua 'bata

abɔa 'jü 'kɔkɔmĕ ku 'ba 'bualaku 'lɔ. 'Ii kányɔ, nyɔwɔ

'saa' 'lɔmlɔwɔwɔkua 'nyufɔ nu, 'kua 'cmā -sɔĕ 'lɔ -srörŏ

'cmā 'wlijrā. ¹¹ 'Be nyɔwɔ -futoa' nyüü -gba nyra nyüülü

nyaa' -gbafuto nu, 'üa 'fɔ bā 'doo. 'A 'ia -gu 'inyɔ Jesu

'nyüsü 'wu kā, cɔma were 'üün -wlajü, ¹² -be 'kua nŏ:

'Nyaa -na 'nyl 'na -wlajü -gbalaa;

'nyaa -mɔ 'klɔbrĕrĕa nyüüa -jriia 'mlɔ ††.

¹³ 'ɔ -nĕmä 'swɔwɔ:

'Mɔwɔ nu, 'nyaa 'cnk 'na plĕ -gälɔ 'piea †††.

'ɔ -nĕmä 'swɔwɔ:

-Jää 'mɔ nyra 'jülü Nycsua -nyl 'mɔ ††.

¹⁴ -Be 'jülü bāa' nyɔwɔ 'jajĕ nyra nyɔwɔ -toru nu, 'asɔ Jesua

'mugbe 'cicri 'ba nyufa nyɔ 'lɔ; -be cɔma jä nu, 'cmā

nyɔwɔ 'klaaa' jäjäa 'klü kälɔ -gblooŏ, 'ba bāa' Sataan.

¹⁵ 'Asɔ 'kua nu 'cnk 'balɔ nyüülü kā 'fɔ bāa' -goou 'üa 'klāa

'fɔ 'mlɔ, 'üa 'lɔmlɔbadĕĕ; 'be ü plĕ kā jäjä. ¹⁶ 'Be -mäā

'aanjě 'cnk kā -gbajikalɔ ji; -maa Abraamĕa 'jü 'kua ji -gba-

jikalɔ. ¹⁷ 'A 'ia -gu 'kua 'kua -beere 'ba -wlajü diia 'fɔ 'mlɔ,

-be 'cmā -gbɔsapernyɔwɔ kɔkɔlɔ -gbinanaku 'sia' 'klɔ bā,

'kua -gāa' 'klɔ 'ba 'jrupaa 'mlɔ Nycsuua 'klɔ. 'Asɔ 'kua nu 'cnk

nyüüa -balu. ¹⁸ -Be Jesua 'mugbe 'jäa' -sɔ 'ü tĕa' 'lɔ

'cnk nu, 'kua 'mrĕĕ 'kua ji -mülü 'ü tĕa' 'lɔ -gba.

‡‡‡ -nya -nyl 'cnk diili -nŏa' 'ia 'kamaku: -Taa waklülü 'nyl greeĕĕ
-kätɔpɔkɔ -mɔdŏŏa 'mlɔ -a bā. † 'Lbrĕrĕpɔkɔ 8.5-7

†† 'Lbrĕrĕpɔkɔ 22.23 ††† Esaii 8.17 †† Esaii 8.18

JESU -SI MOISË NYRA JOSUEE 'WU

3.1-4.13

Jesu -si Moisé 'wu

3 'A 'ia -gu 'na 'nyüna -włajü 'amı, 'amı ʔkɔɔ Nyɔɔsua werea' ɔɔɔ, 'ba tɛ Jesu 'Kriisɛ † 'klɔ 'ɔɔɔɔɔ. 'ɔɔ Nyɔɔsua blɔ 'ɔɔɔɔɔ bā -gbɔɔsaperɔɔnyɔɔɔ kpakö, 'ii a toroplɛ, 'ii a 'pala -ɔɔɔɔɔ 'fɔɔ. ²Nyɔɔsuaa 'jrupaa pletoronyɔɔɔ 'ɔɔ bā. 'ɔɔ -trääräa' 'lɔ Nyɔɔsua 'sɔɔɔ Moiséa 'mugbɛ -trääräa' 'lɔ 'ɔɔɔɔ 'ɔɔ nyukua 'fɔɔɔ 'mlɔ ††. ³-Maa Jesu kã 'ɔɔmã 'buala, 'ɔɔmã Moisé 'wusi. 'Be nyɔɔɔɔ 'paaa' nyuku, 'ɔɔ 'ü -trääräl 'ünya -si nyuku 'wu. ⁴Nyɔɔɔ 'ɔɔ 'paa nyëkaa 'fɔɔ; -bɛ Nyɔɔsua, 'ɔɔ nu diia 'fɔɔ 'e. ⁵Moisé bā kã plegälpienyɔɔɔ 'ɔɔ wiiia 'fɔɔɔ 'mlɔ Nyɔɔsuaanyukua 'fɔɔɔ 'mlɔ †, 'ii srara nyüü wiili nɛmää' -sru 'lɔsara. ⁶-Maa 'Kriisɛɔɔɔ nɔ, 'ɔɔ bā plegälpie 'ju -bɛ 'ɔɔ bā nyukulua 'wliklɔ. Ama -sɔɔɔɔ ana nyɔɔsuapletoroku 'wu -sɔɔɔ 'plää bɔɔɔɔɔɔ 'wu nɔ, -bɛ ama 'kplɔ ana nyɔɔsuapegälpienieku kää' amı dɔɔɔ 'wu nɔ, ama nu 'imı nɔ, a bā 'ɔɔ nyuku.

-Fufupalafalä Nyɔɔsua tɛɛa' 'ɔɔ nyüü

⁷'A 'ia -gu 'Nyüna -Susu -nɛma:
'Ama 'nu 'saarɔ 'ɔɔ wii 'wli, 'anyɔ 'su 'nyakliwli,
⁸'sɔɔɔ 'a nu kää' 'taɔɔ 'lɔ 'a nyra 'ɔɔɔɔɔ totro kää' 'wli, -sɔɔɔ 'a bää' -aaga 'lɔ -bɛ 'a tɛa' 'lɔ 'ɔɔɔ.
⁹'Ia -plulu nɔ 'ana tuɔ 'pa 'mɔ -pri 'klɔ 'ünya tɛɔ 'mɔ, 'ünya 'jä wiili 'n nua' -sɔɔ -glɔɔɔɔɔ 'mlɔ.
¹⁰'A 'ia -gu 'n -träärä 'ia nyüülü 'ɔɔɛ -gba, 'nya -gbala 'üün:
'üa polu sɔ 'nyufɔ 'wua 'doo, -bɛ 'ünyɔ 'na 'nyufɔ -a jɛɛ.
¹¹'Ti kënyɔɔ, 'ɔɔɔɔ 'mlɔ 'nyaa 'sɔɔɔ 'nɛmaa:
'Ü -nɛmã -sru 'na -fufupalafala 'wu -a pa †††
¹²'Na -włajü 'amı, 'ba -tre 'ana nyüfɛ! 'Ana -tɔɔɔɔɔɔɔ nyɔɔɔ 'nyɔ kã bubɔɔɔɔ, plɛɛɛ blaraa' nyɔɔsuapletoroku 'klɔ -bɛ ɛ sɔɔa' 'Lɔbã Nyɔɔsua dɛɔɔ. ¹³Nyɔɔsua ka we 'amı «'saarɔ ††.» 'A 'ia -gu 'ba 'papla 'klü 'lɔ -sɔɔ o -sɔɔ, 'a -pɔ 'nyakliwlisu, -balu -pɔ 'amı mlüülupa. ¹⁴'Be diili kã 'fɔɔ bää' 'Kriisɛa dii, amı kã 'imı, -maa a kã amã ana plegälpiepieku 'lɔ ku ku -a ji 'plä 'mã bɔɔ, ¹⁵'be 'i -jɔɔɔɔ -maa:

'Ama 'nu 'saarɔ 'ɔɔ wii 'wli, 'anyɔ 'su 'nyakliwli,
'sɔɔɔ 'a nu kää' 'taɔɔ 'lɔ 'a nyra 'ɔɔɔɔɔ totro kää' 'wli †††.
¹⁶Nyüü 'plɛɛ 'nu Nyɔɔsuaa wii 'wli -bɛ ü nyra 'ɔɔɔɔɔ totrowli le? 'A nyüülü kã 'fɔɔ Moisé 'ɔɔɔa' Ejiipɛtɛa 'bre. ¹⁷Nyɔɔsua -tu 'ɔɔɛ -sɔɔ -glɔɔɔɔɔ, nyɔɔɔ 'plɛɛ 'ɔɔ -träärä 'ɛɛn -gba le? -Mää nyüülü nua' -balu, 'ü jãrã -aaga 'lɔ -a? ¹⁸Nyɔɔsua 'sɔɔɔɔ -bɛ 'ɔɔ 'daaa' 'ü -nɛmã -sru -plulu 'ɔɔ tɛɛa' 'üün,

† -Taa waklöölä 'nyɔ greekë kätɔɔɔɔɔ -mıdooa 'mlɔ -a bā.
†† Nɔɔɔbrɛ 12.7 †† Nɔɔɔbrɛ 12.7 †† 'Librɛɛɛɔɔɔ 95.7-11 †† Te 3.7 ††† 'Librɛɛɛɔɔɔ 95.7-8

'ümää' -fufɔɔɔ -a pa nɔ, nyüü 'plɛɛ 'ɔɔ 'daa le? -Mää nyüülü 'nyɔɔ 'lɔ 'ɔɔɔ -träärä -a? ¹⁹'Ti a 'jäa, 'ünyɔɔ -gu nyɔɔsuapletoroku kã nɔ, 'ünyɔ 'lɔ -a pa.

4 -Maa Nyɔɔsua -gbala amı 'sɔɔɔ amää' 'ɔɔ -fufɔɔ -palafa 'wu pa; -bɛ wiili 'ɔɔmää' nu -ka bää' -plu nɔ, a -tre ana nyüfɛ. 'Sɔɔɔ 'amää' nu -bɛ 'ana -tɔɔɔɔɔɔ nyɔɔ -pɔɔɔ dɛɔɔ tɔɔ nɔ, 'a 'ia 'sa 'ba nu! ²'Be a 'nu bɔɔ 'mufa -gogolä 'wli -beere ana tuɔɔ. -Maa 'papawiili 'ü 'nua' 'wli nɔ, 'inyɔ 'üün dɛɛ -gba -a nu, 'be nyüülü 'nua' 'iin 'wli nɔ, 'ünyɔ 'iin nyɔɔsuapletorosa -a 'kplɔ. ³-Maa amıɔɔɔ toroa' 'ɔɔɔɔ plɛ nɔ, anya -fufɔɔɔɔɔɔ 'mlɔ paa, 'sɔɔɔ 'ɔɔ -gbalaa' amı:

'Cɛɔ 'mlɔ 'nyaa 'sɔɔɔ 'nɛmaa:
'Ü -nɛmã -sru 'na -fufɔɔɔɔɔɔ 'wu -a pa!
'Asɔ Nyɔɔsua -gba, -bɛ 'ɔɔ 'a kã 'ɔɔ 'jrupa 'wɔɔɔ 'bala -tutua nröröfa 'wu. ⁴Dɛɛɛ bää' -uunsɔɔɔɔ nü jrüü nɔ, nyɔɔsuaapɔɔɔɔ 'mlɔ 'lee 'ɔɔ nuntɔ: Jrüü -uunsɔɔɔɔ -sɔɔ 'lɔ Nyɔɔsua 'pafufɔɔ, 'ɔɔ bɔɔɔ 'ɔɔ 'jrupaa 'fɔɔ dɛɔɔ ††. ⁵'ɔɔ -nɛ -ma 'sɔɔɔɔ -tɛ nɔ: 'Ü -nɛmã -sru 'na -fufɔɔɔɔɔɔ 'wu -a pa!
⁶Nyüülü -kätɔ 'nua' 'mufagogo 'wli nɔ, 'ünyɔ 'lɔ Nyɔɔsua -a -träärä. 'Ia -gu, 'ünyɔ 'lɔ -a pa. -Bɛ nyüü -mülüü 'mɛɛa' 'üü pa. ⁷'A 'ia -gu 'ɔɔ -tu 'sɔɔɔɔɔ 'lɔ jrüü -mölöö, 'ɔɔɔ 'dara 'üün «'Saarɔ». -Sɔ 'kɔɔɔɔɔ -sia' nɔ, Daviidɛ 'ɔɔ -srörö kälɔ 'ɔɔɔ -gbala -amı wiili a -gbalaa' -plu 'amı 'köklesɔ:

'Ama 'nu 'saarɔ 'ɔɔ wii 'wli,
'anyɔ 'su 'nyakliwli.

⁸Josuee ma -nyɔ 'kasa 'üün -fufɔɔɔɔɔɔ nɔ, Nyɔɔsua -ka -nɛmã ɔ jrüü -mölöa -gä -a 'pa. ⁹'Ia 'fɔɔ -gbala amı 'sɔɔɔ Nyɔɔsuaa 'paa' -fufɔɔ jrüü -uunsɔɔɔɔ -sɔɔ 'lɔ nɔ, 'ia 'samaa -fufɔɔɔɔɔ -ka bälɔ Nyɔɔsuaa 'jüa -gu. ¹⁰'Be nyɔɔɔɔ paa' Nyɔɔsuaa -fufɔɔɔɔɔ 'wu nɔ, 'ɔɔ 'mugbɛ 'wɔɔɔɔ 'ɔɔ 'jru -pa nɔ, 'ɔɔ 'pa bɔɔ -fufɔɔ 'sɔɔɔ Nyɔɔsua 'paa -fufɔɔ.

¹¹'Ti kënyɔɔ, a 'bata -fufɔɔɔɔɔɔ 'mlɔ papaku, nyɔɔɔ -pɔ nyɔɔsua 'nyufɔ 'wu 'wu -beere nyüülü 'nyɔɔ 'lɔ Nyɔɔsua -träärä. ¹²'Be nyɔɔsuaawii -nyɛɛ 'klä 'inya -sɔɔɔɔ 'wu; 'i 'jäkä -beere -jɛɛɛ kää' 'kuɔa 'sɔɔɔ. 'I pa 'kã 'iɛ 'sasra nyɔɔɔ -gälɔ 'ku nyra -susu -gba, 'kã 'i 'sasra 'koia 'ka -trafɛ nyra 'koia 'mlɔ 'kɔɔ -gba. 'I dɛɛɛ bobowiili nyra wi -ili bää' plɛ -gälɔ -gä. ¹³Wiili kã 'fɔɔ a nöa', 'ia dɔɔɔ 'doo 'nyɔ Nyɔɔsuaa 'klɔ -gälɔ -sisre. 'Ia 'fɔɔ bā -fälɔ 'inya 'jãrälɔ 'kã 'ɔɔ 'nyü -gälɔ. 'ɔɔ amã wiili kã 'fɔɔ a nua', 'ia -gogo 'sa.

JESU BÄ -GBɔSAPERɔNYɔɔ KPAKÖ

4.14-7.28

Jesu bā ana -gbɔsaperɔnyɔɔ kpakö

¹⁴-Bɛ a kää' -gbɔsaperɔnyɔɔ kpakö, Nyɔɔsuaa 'ju, Jesu ɔ paa' ɔɔɔ 'mlɔ, 'ii kënyɔɔ a 'kplɔ ana nyɔɔsuaɔɔɔɔ a

††† Jeneesɛ 2.2

'nyierea' 'kl' 'mufasa. ¹⁵ -Mää 'kä ana -gbɔsaperɛnyɔɔ kpakö 'nyl 'l -a bla ɔ 'jä ana nyaterɛ ana 'fumakua -gu -a. 'Ü tel 'ca 'mugbe diia 'fɔa 'ml -beere amɔ, -maa 'chny -balu -a nu. ¹⁶ 'Ti kënyrɛ, ɲale 'nyl 'bla amɛ, a jirö ana -gbina Nyɔsua 'kukpata -gba, 'mä amɛ nyateple nyra -gbinanaku -nyl. 'Çnya amɛ -gbajia 'ia -srɛ 'l.

5 -Gbɔsaperɛnyüü kpakülüa 'fɔ, nyüüa -tɔrupɔ 'ü 'ba 'üün. 'Ü -tuuä 'l 'kɔ 'mä Nyɔsuaa 'jrɔpa -fe 'üa -gu: 'kɔ 'saa Nyɔsua -gbɔ nyra Nyɔsuaa -pupuadii -balua -gu. ² 'Ça 'mugbe 'fuma' -gböösa nɛ, 'a 'ia -gu 'chnya nyüülü 'nyla' 'cɛasa jre -be 'ü 'nyerea' 'ia 'ml nyra ü 'mɔkɔ' a nyaterɛ 'jäa. ³ -Be 'ç 'fuma' nɛ, -mä nyüüa -gbɔa 'doo 'ç -nëmä Nyɔsua 'klɛsrara, -maa 'ç 'kä 'mä bla 'ca 'mugbea -balua -gbɔ 'sa. ⁴ Nyɔ 'nyl 'l -a bla ɔ 'jrara 'ca nyufa, 'mä 'ca nyufa -gbɔsaperɛnyɔɔ kpakö 'lɛnrö. Nyɔsua 'kɔ we 'kɔ 'chnya -nyl 'kɔ 'jrɔpa, 'srɛ 'ç we kää' Arɔkɔn.

⁵ 'Asɛ 'Kriisè 'nyl 'ca 'mugbea 'wliklubuabuaku 'bata 'mä -gbɔsaperɛnyɔɔ kpakö bā. Nyɔkɔ nröröa' 'kɔ -gbɔsaperɛnyɔɔ kpakö 'l nɛ, 'a nyɔkɔ -gbalaa' 'kɔ -maa: -Mɔ bā 'na 'ju, 'mɔ -gu 'saarɛ -mɛ †.

⁶ -Pɔ -moloo 'lee 'ç -nëmä 'sɔkɔ nɛ:

-Bā -gbɔsaperɛnyɔɔ 'plɔplɔa -gu
-beere Melëkesedekëa -gbööa 'klɔtroku ††.

⁷ 'Ça 'klälä 'ç -sia' -tutu -gäl nɛ, 'Kriisè bibie Nyɔsualɔ 'ç 'mɛɛa' 'ç 'baa' 'ç 'mɛ jäjä ml, 'dugu kpaku 'l 'ç bibie 'ç 'mɛ. Nyɔsua nya 'nu 'ca bibieku 'wli, 'be 'ç -trääräl 'ç 'mɛ.

⁸ 'Asɛ 'ç bā Nyɔsuaa 'ju, -maa 'ç 'kɔ 'lɛträräku -sɔtl kää 'fɔ 'ç 'jäa' a 'ml. ⁹ Nyɔsua jrää' 'kɔ 'wli nɛ, 'chnya nu nyüülü kää 'fɔ -trääräa' 'l 'kɔ 'üa 'lɛmlɔbanyɔɔ 'plɔplɔa -gu. ¹⁰ Nyɔsua nrörö 'kɔ -gbɔsaperɛnyɔɔ kpakö 'l -beere Melëkesedekëa -gbööa 'klɔtroku.

'Sɛrɛ nyɔsuapletorokua -wälɔɔɛɛku bubɔa'

¹¹ 'Ili -gäl nɛ, a kää wii 'kɔkɔmɛ amä 'iin 'pa, 'inya 'klal amä 'amɛ -gälɔsara, 'be 'ana 'nunuku 'a 'lɔkla. ¹² 'Samaa -mlatɛ 'anya 'a kää 'kɔkɔpɛnyüü bā, -maa 'a -ka kää 'amä nyɔsuaawii cɛtrɛfa 'wu 'kɔlara. 'Anyä 'a -gälɛnyɛnyɛ, -be 'a -ka kää brunyɛtlɛna 'mamlaku, 'anyl 'l -a bla 'amä kälɔbäjijri ji. ¹³ -Be nyɔkɔ 'nyaaa' nɛ, 'jɔplö 'ç bā; 'chny 'l -a bla ɔ po wiili -gää' 'kl 'nyakli. ¹⁴ -Maa kälɔbäjijri bā nyüü kpaküa jijri: 'üa 'lɔgɔlakua -gu nɛ, 'ünya fala 'üa bobowli wiili 'naa' nyra inyälä 'naa 'pɛl.

6 'A 'ia -gu a 'kɔ 'nyüükpaküa dii; a -si cɛtɛ 'kɔkɔkɔkɔ 'paaa' 'Kriisèa -gä -gba. A -kanyl 'blöo wiili -tuaraa' 'la 'ml dɛrɛ, ibäa: 'fɛflɛnɔnɔgbia 'lɔgäl-torokua 'kɔkɔkɔkɔ, 'inyl -gbaa -a kää i fala nyüü jäjä ml, nyra Nyɔsuaa nyɔsuapletorokua 'kɔkɔkɔkɔ. ² 'Aie -frea -futokua 'kɔkɔkɔkɔ, klɔgbè -gäl 'piepiekua wiili 'a 'kɔkɔa' † nyra jäjänyüüa 'kuaabresɔkɔ nyra nyüüa

-gätutokulu 'nyla' blöröfa kää. ³ Nyɔsua ma 'nyie, 'ii amä nu.

⁴ 'Be dɛɛɛ bää' -mülü nya kää' Nyɔsuaa 'napɛ 'klɔɔɔ, -be 'ü cɛ -nyla' 'srɛ, -be 'Nyüna -Susu 'cɛɛa' 'l nɛ, ⁵ 'ü 'jäa' Nyɔsuaa 'mufawii 'nanaku ml, -be 'ü jrea' 'plää 'klülü jöa' 'lee nɛ, ⁶ -be 'ü 'cɛɛa' nyɔsuapletoroku -wälɔ. 'Üülü nɛ, a -kanyl 'l -a bla amä 'üün -balua -gäl 'klɔbɛɛku 'l ja. 'Ü nöa' 'saa nɛ, 'i -beere 'srɛ 'ü koloa' 'sɔkɔ Nyɔsuaa 'ju kɔrua -gäl, 'ümä 'kɔ 'nyüsü 'blara -jria 'kl. ⁷ 'Nɔɔlɔ 'a 'jäa' 'wu, uma dara -tutu -gäl nɛ, 'üa papladii 'mä tu, Nyɔsua 'kɔ 'paa 'uun 'nɛ. ⁸ -Maa 'ua 'ml ma 'cɛ bubɔsipi nyra 'büütü nɛ, 'u -nëmä -gbanudɛɛ -a kää; 'unya busrua, 'kää 'unya 'pütö ††.

⁹ -Maa, -wawawlajü 'amɛ, 'amɔkɔ nɛ, -yɛɛ -bakää a 'pa 'saa wii nɛ, a jre 'iin 'srɛ 'a bää' 'cɛa 'pɛ -gäl, 'lɛmlɔwɔkua 'pɛ. ¹⁰ 'Be Nyɔsua -gäl, 'ç -nëmä wiili 'a nua' -a -trɔ. 'Ç -nëmä bla 'jrɔpalä 'a nua' 'ana -wawapɛ -be 'a -fɛa' 'ca 'nyra -gu nɛ, 'ç -nëmä bla 'äa -gä -a -trɔ. 'A ji 'cɛɛnyüü -gba, -be 'a -ka nö 'imɛ. ¹¹ -Maa a 'bata -mɔ ma bälɔ ɔ nu 'saa 'doo 'ç fumöa 'doo kää -gäl 'blörö jrüü jräl, 'kää wiili kää 'fɔ 'a 'bataa' nrörö. ¹² 'Anyl 'bata 'bata -a 'amä -fɛ. -Maa nyüülü Nyɔsua 'daaa' 'mäa' -jaaa -nyl 'üa nyɔsuapletoroku nyra 'üa 'mlɔkɔkɔkɔkɔ -gu nɛ, 'ba nu 'üa 'sa.

¹³ Nyɔsua -gbala kää' Abraamè -maa 'nyaa 'saa nua -na -gu nɛ, 'kɔ bää' Nyɔsua nɛ, 'ca 'mugbea 'nyrɔkl † 'ç 'sɔrɛ kää, 'be nyɔkɔ -moloo 'nyl 'l -a bā 'mä 'kɔ 'wusi.

¹⁴ 'Ç -gbala 'kɔ -maa:

'Tasɛrɛ 'nyaa -mɛ 'nɛ 'paa,
'kää 'nyaa -na 'jü -gäl 'papla -gbööa ††.

¹⁵ 'Abraamè nya kɔkɔkɔkɔ 'chnya -glaaa. 'Asɛ 'ç nu 'chnya 'jä dɛɛɛ Nyɔsua 'daaa' 'mäa' 'ca -gu nu. ¹⁶ 'Nyüü ma 'sɔrɛ nɛ, nyɔkɔ -sia' 'üün 'wua 'nyrɔkl 'ü 'sɔrɛ. Nyɔkɔ ma nyaa' 'iin nu nɛ, 'ii srara 'srɛ 'i bää' 'cɛasa. ¹⁷ 'Nyɔsuaa 'mugbe nu 'imɛ bla. 'Ç nu 'imɛ 'mä 'üün -gbala 'srɛ 'mäa' 'tasɛrɛ wiili 'ç 'daaa' 'mäa' nu 'ca nyüüa -gu nɛ, 'inyl -gbagblɛ -a bā; 'a 'ia -gu 'ç 'sɔrɛ. ¹⁸ 'A 'ia dii 'kɔkɔlɔ -gu, i kää 'ml Nyɔsua 'nyla' 'lɔbɔ 'mäa' -gbagblɛ kää nɛ, ama 'jä 'iin 'i 'jrara ana 'klü -gböösa, amɔkɔ 'plɛgälɔpiepiekulu 'ç -tua' ana 'klɔtrɔ dɛrɛ. ¹⁹ 'Ia 'plɛgälɔpiepiekulu -beere dɛɛɛ 'nyl -täflää' 'l, 'u 'suru 'unya -sɔkɔkɔkɔ. 'Ia 'plɛgälɔpiepiekulu -göö pösödɔlu bää' cɛlɔ Nyɔsuaanyuku kpaku -wäl 'l, 'kää 'ɛ 'kɔ Nyɔsuaanyuku kpaku -wälɔ -plɔlɔ 'nyla' -fre pa. ²⁰ 'A -nyɛɛ Jesu pa ana -gu, 'ç -ta amɛ 'nyufɔ 'klɔtrɔ. 'Çnya nu -gbɔsaperɛnyɔɔ kpakö 'plɔplɔa -gu -beere Melëkesedekëa -gbööa 'klɔtroku.

Jesu nyra Melëkesedekë

7 Melëkesedekëlɔ nɛ, 'ç ma bā Salemä 'ku nyra 'Wusi Nyɔsuaa -gbɔsaperɛnyɔɔ. 'Abraamè sɔa' tou 'wu, 'ç 'kɔkɔa' 'kɔ -be 'ç 'jöa' nɛ, Melëkesedekë 'jrara 'kɔ

† 'Librɛɛpɔkɔ 2.7 †† 'Librɛɛpɔkɔ 110.4 † Akëtè 6.6; 8.17; 19.6; 1 Timotee 4.14; 5.22

†† Esaii 5.1-7 †† Jeneesè 22.16 ††† Jeneesè 22.16-17

'klı 'knya 'pa 'kkn 'nl. ² 'כך Abraamē -nyl diili kã 'fı 'k dı'kwa' 'wua -pua nl 'pe †. Melēkesedekēa -gbaa bã «'Kluga' 'Klu». 'Tibã bla «Plegälflerekuwa 'Klu», 'be Salemä -gbaa bã «Plegälflereku». ³ 'Cnyl tu nyra 'yio -a kã, nycw 'nyl 'ca tuua tie -a jre. 'Cnyl 'kãkolofa -a kã, 'cnyl blöröfa -a kã. 'C -beere 'srı Nycwsuaa 'Ju baa' 'sa, 'be 'k bã -gbws-aperınyüü 'plıplıba.

⁴ 'Ba 'jä 'srı Melēkesedekē baa' nycw kpakö! Ana tu Abraamä 'mugbe -nyl 'kkn diili 'k 'baa' tou 'wua -pua nl 'pe. ⁵ Moısä -d -gbala Leviia 'jü, ü baa' 'perınyüü, ü -gbala nyüü ü 'sa 'üa -pua nl 'pe ††. 'Ü 'baba 'iin 'üa -wla-jüa kãkãdii -gãl, -be 'üa 'mugbelü bã bla Abraamä 'jü -beere 'üün. ⁶ -Maa Melēkesedekē 'nyıa' 'üa -glügbö 'klıa nycw bã nl, Abraamē 'perε 'kkn -pua nl 'pe kãl. 'Cnyl 'pa Abraamē 'nl, nycw Nycwsua -gbalaa' 'knya 'ca 'jü -gãl 'paplaa 'kã 'ünya -sümlö. ⁷ -Be, a jre 'iin 'srı kpaköa nı 'k 'paa' blaadı 'nl; 'ınyl -topoku -a kã. ⁸ 'Saarl nl, nyüülü nēmää' -pı jä jrüü 'doo 'lı nl, 'üü dı'k -pua nl 'pe 'wu; -maa i a 'pa la' -plı nl, 'a nycw baa' 'lı 'plıplıba -gu; 'ası nycwsuapı'kku -gba †. ⁹ Leviia 'mugbe 'k 'ü 'perεa' -pua nl 'pe kãl nl, a 'mrε a 'daa 'k -srörö Abraamē kãl 'knya 'perε bla -pua nl 'pe. ¹⁰ 'Be Leviıl nl, 'k -kaanı kã -glooro, 'k -ka bã kã 'ca tua 'jaje 'lı Melēkesedekē nya 'jrara kã Abraamē 'klı.

¹¹ Israeıēanyüüa -dca 'mlı nl, Leviia 'perıdεεa 'mlı 'ü kã 'ümä -gbwsaperınyüü 'ba, -beere Arıkn † a -gbööäa 'klıtotroku. -Maa 'üa 'perıdεεe 'ü ma nöa' 'nyl 'wli -a jrã; ima 'nyl 'iin -a bã nl, depleε kã -gu 'perınyüü -moloo -ka bãl Melēkesedekēa -gbööäa 'klıtotrokuwa 'saa le? 'I -ka -nēmä 'ı 'lı -a kãlä. ¹² 'Be 'taıl 'lı -gbwsaperınyüüa 'perıdεε 'cıcırı' nl, 'ı kperε -dca 'mä bla 'cıcırı. ¹³ -Be nycw 'papawııı kãläa' -gba nl, -glügbö -mölöa nycw 'k bã, 'ca -glügbö 'klıa nycw 'doo -kaapı -gbwsaperınyüüa 'jrıpa -fε. ¹⁴ 'I jrere 'srı ana 'Pläkãnyüü baa' Judaa -glügbö 'klıa nycw, -be Moısē 'paa' -gbwsaperınyüüa -gã nl, 'k -kaapı 'ıa -glügbölää -gã 'pa. ¹⁵ -Gbwsaperınyüü -moloo -träärää' 'lı -beere Melēkesedekē nl, 'ii -gba wııı 'lı 'cı-casa. ¹⁶ -Mää -tutugälınyüüa -dca 'nyrıkı 'cnyl -gbws-aperınyüü bã, -maa 'klälä 'nyıa' blöröfa kã 'äa 'klüa 'nyrıkı 'k bälä -gbwsaperınyüü. ¹⁷ 'Be nycwsuapı'kku 'salt 'iin:

-Bã -gbwsaperınyüü 'plıplıba -gu, Melēkesedekēa -gbööäa 'klıtotrokuwa 'saa ††.

¹⁸ 'Ii kãnyrı, -kãtı -dca ma 'fuma 'unya 'nyl kã -gbaa kã, 'a 'ıa -gu Nycwsua nya 'balı 'uun. ¹⁹ 'Be Moısä -dca -kaapı nycw 'wlijãrãkuwa 'nyufı 'wu fala. -Maa Nycwsua ja 'cıca plegälpiepiekulu amää' kãl -srörö -be amää' Nycwsua -gbajırö. ²⁰ -Be 'ıa 'fı 'mäa' nrörö nl, Nycwsua 'srı.

²¹ -Maa -gbwsaperınyüü -mülü 'nyl 'saa -a 'srı 'ünya bã

'perınyüü. -Maa -mı'k kua' -pı nl, Nycwsua 'srı 'fı'wı'wı 'knya 'mä -gbwsaperınyüü nu; -jästı 'k 'srıa':

'Pläkãnyüü 'srı 'srı 'k -nēmää' 'ca mlıa wıı derı sı:

-Nya 'perınyüü baa 'plıplıba -gu,

Melēkesedekēa -gbööäa 'klıtotrokuwa 'saa ††.

²² 'Ası Jesu nu kuölä -sia' 'wua 'suruku.

²³ 'Pırgälı nl, -gbwsaperınyüü -mülü -sümlö 'be jäjä 'nyl -nyl 'üün 'cası -a 'ümä 'jrıpafe 'plıplıba -gu.

²⁴ -Maa 'be 'kkn nl, 'k baa' -gu 'lı 'plıplıba -gu nl, 'ca 'perıdεε bãl 'plıplıba -gu. ²⁵ 'A 'ıa -gu 'k 'mrε 'k 'pı' bla 'plıplıba -gu nyüülü -sröröa' 'kkn kãl ü 'bataa' Nycwsuaa -gbajıröku, 'be 'k bãl 'plıplıba -gu 'cmä 'üa 'wlııı bıbie. ²⁶ 'A 'samaa 'nyüna -gbwsaperınyüü kpakö a 'bata, 'k -kaapı bubı'kbi nu; 'k -kaapı -balı nu, 'knya sı -balınyüü derı, Nycwsua nya 'jrara 'kkn cııa 'wlııı.

²⁷ 'Cnyl -gbwsaperınyüü kpakü -mülüa 'sa -a bã. 'Üülü nl, 'ü kã 'ümä 'üa 'mugbea -balı nyra nyüüa -balıa -gbı 'sa -srı o -srı. -Maa 'kkn nl, 'k nröröa' 'ca 'mugbe -gbı 'lı 'wu 'doo 'plıplıba -gu. ²⁸ Moısä -dca, 'uu 'baa 'lı nyüü 'kã 'ü bã -gbwsaperınyüü kpakü, -be 'ü 'fuma. -Maa -dca bã 'lı, Nycwsua nya 'srı, 'knya -tu 'lı 'Julı jrää' 'wlı 'plıplıba -gu.

JESUA -GBı BÄ 'DOO, 'UNYL 'Sı'ı'ı NU -A KÄ

8.1-10.18

Jesu bã 'tasrıa kuöa -gbwsaperınyüü

8 Wiılı kã 'fı a 'saarl nl, -jäa wiılı baa' 'ıa 'mlıa wıı: 'ııbã a kã -gbwsaperınyüü kpakö, 'a 'ca -gã a -gbala 'ı -plı 'amı. 'C ku cıa 'mlı, Nycwsuaa 'kıkpataa 'dupa 'lı. ² -Gbwsaperınyüü kpaköa 'jrıpa 'k -fεεεε papapı; 'ııbã 'cıca -tetele ††† Nycwsuaa 'mugbe 'paa', -mäa nyüüa 'papaa nε -a.

³ -Gbwsaperınyüü kpakö ku -plı 'cmä nyüüa Nycwsuaa -pıpaadıı nyra 'üa -gbwsadıı 'wıdı'k 'cmä 'iin Nycwsua -nyl. 'Ca 'mugbe kã bla dεεa 'sasaku. ⁴ 'Cma bã 'ı -tutu -gãlı nl, 'k -nēmä 'ı -gbwsaperınyüü -a bã, 'be -gbws-aperınyüü bãl, 'üü 'saa -gbı 'srı Moısä -dca 'bataa'. ⁵ 'Jrıpala -gbwsaperınyüü -fεεεa' nl, 'ä jajra 'jrıpala -fεεεεa' cıı, 'äa -tapaa nä. 'Taıl 'lı Moısē 'paa kãa' papatete nl, Nycwsua -gbala 'kkn -maa: Blöple -pıo -a -nu 'ıa 'fı 'emä -mele 'n sraraa' -mı 'dugba 'wlı jajra †. ⁶ -Maa Jesu 'jä 'perıdεεa 'jrıpala -sia' -gbwsaperınyüüa -mülüa 'jrıpa 'wu, 'be 'k bã kuölä -sia' kãtıa nē 'wu, 'äa 'wıblönyüü. 'Ia kuölä nya nycwı'k 'papawııı -sia' -kãtı 'papawııı 'wua 'mlı.

††† Melēkesedekēa -gbööäa 'klıtotrokuwa 'saa: -Taa waklıüülü 'nyl greekē -kãtı'kku -mıdooa 'mlı -a bã. 'Librerepı'kku 110.4 ††† 'cıca -tetele: 'Klısa -tetele nl, -pı -tutu -gãlı 'ε 'pala Nycwsuaa bıbiekuwa -gu (Egēı'kädē 25.27; 39.32-40.36

§ Egēı'kädē 25.40

† Jenēıē 14.17-20 †† Nı'kbrē 18.21 † 'Librerepı'kku 110.4

†† Arıkn: Leviia 'jüa -dca 'ı'k 'ü 'baa -gbwsaperınyüü nyra 'üa 'jrıpa wııfereınyüü. Arıkn 'k bã 'klısa -gbwsaperınyüü kpakö.

†† 'Librerepı'kku 110.4

⁷ Ima 'daa ṭ 'kl̩sa kuö † jrä ṭ 'wli n̩, 'sɔɔa n̩ kuö -ka -n̩mä ṭ 'l̩ -a b̩ä. ⁸ 'Ia -gu Nyɔɔsua nya 'daa 'ɔa nyüü, 'ɔ -n̩mä:

'Mɔɔ 'Pläkän̩yɔɔ 'n -gbala 'am̩, 'inya 'taɪn k̩äa 'k̩ä 'nyraa Israeēl̩ä nyüü nyra Judaa nyüü nya 'l̩ kuö d̩ēdr̩ä 'pa.

⁹ 'Ia kuöl̩ä nyra -mäl̩ä 'nyraa 'üa tuua tuu 'paa', -n̩mä d̩ēē 'dee -a b̩ä.

-Mää -mäl̩ä 'nyraa 'üün 'pa k̩äa' 'taɪn 'l̩ 'n 'kpl̩a k̩äa' 'üa 'daru -b̩ē 'n 'cie k̩äa' 'üün Ejiip̩ēt̩ä 'bre -a.

'Be 'ünyl̩ 'm̩ 'l̩ -a -träär̩ä 'ia kuöl̩äa 'ml̩.

'I nu 'im̩ 'na 'mugb̩ē 'nyaa 'pala 'üün -wäl̩. 'Mɔɔ 'Pläkän̩yɔɔ -gbala 'am̩.

¹⁰ -Jää kuöl̩ä 'nyraa Israeēl̩ä nyüü 'mää' 'pa,

'ia jr̩üül̩ü ma -si n̩; 'mɔɔ 'Pläkän̩yɔɔ -gbala 'am̩:

'Nyaa 'na -d̩ 'üa bobowlia 'ml̩ plaa, 'nyaa 'iin 'üa polu -gäl̩ -j̩jraa,

'k̩ä 'nyaa 'üa Nyɔɔsua b̩ä, 'k̩ä 'ünya 'na -gl̩ügb̩ö b̩ä.

¹¹ Nyɔɔ -ka -n̩mä 'pl̩ɔ 'ɔa -moloo -a 'kp̩a,

'ɔ -n̩mä 'num̩ 'ɔa -wl̩aju -a -gbala -maa: Jre Nyɔɔsua.

'Be 'üa 'f̩ɔ nya 'm̩ jrea,

'bala blaad̩ -gäl̩ -a mi kp̩aköa n̩ -gäl̩.

¹² 'Na nyat̩pl̩ä -gu 'nyaa 'üa -balu cerea;

'n -ka -n̩mä 'üa -d̩ɔgäl̩ap̩ɪku pl̩ē -a 'pa ††.

¹³ Nyɔɔsua ma 'pa kuö d̩ēdr̩ä -gä n̩, 'iib̩ä 'kl̩sa kuöl̩ä n̩, 'ɔnya 'ään -kät̩ta n̩ä 'l̩nr̩ör̩ö. -Bē d̩ēē b̩äa' -kät̩d̩ē nyra d̩ēē b̩äa' 'kl̩ n̩, saka 'i n̩mä saka.

9 -Kät̩ kuöl̩äa 'ml̩ n̩, 'i ma k̩ä 'ia 'nyeny̩ēb̩ē, 's̩r̩ 'üm̩äa' Nyɔɔsuaa bibiēē n̩, 'änya k̩ä Nyɔɔsuaa pa-panyuku -pl̩ -tutu -gäl̩. ² 'Ia -gu Nyɔɔsuaa -Tete nya 'pala, 'ēa 'kl̩t̩ɔɔ 'p̩ē 'ü 'daraa' papap̩ɔ, 'ii d̩ēē k̩ä -gäl̩ 'ü -göl̩öa' 'nap̩ē nyra 'töwl̩öl̩ä k̩ä -gäl̩ 'ü 'pepea' 'f̩ɔɔb̩ül̩ü 'ü -nyl̩ä' Nyɔɔsua b̩ä. ³ 'Ea 'p̩ē -m̩ēē b̩äa' d̩ɔl̩u p̩ösöa' 'l̩a d̩er̩ n̩, 'ii 'ü 'dara papap̩ɔ kp̩akö. ⁴ 'A -nyēē -sika 'töwl̩öl̩ä k̩ä -gäl̩ 'ü 'p̩ütr̩öa' 'k̩na, kuöa 'dokloee nya b̩äl̩ 'lee -sika trara 'ēn 'kl̩. 'A kuöa 'dokloeelea 'ml̩ -sika b̩ēt̩ä 'döo b̩ä 'äa 'ml̩a 'maan̩ē, nyra Ar̩ɔɔn a s̩s̩ēē t̩ɔɔa', nyra kuöa 'täk̩p̩ēē k̩ä -gäl̩ kuö -j̩jraa'. ⁵ 'Wlik̩-l̩bua Serub̩ēn 'pepe kuöa 'dokloeelea -gäl̩. 'Üa -p̩ēka-tia p̩p̩ē -sis̩ē -pl̩l̩l̩ 'ü -gbagbaa' 'üa -balua cerekua -toru 'k̩ä, Nyɔɔsuaa 'cr̩ē 'mä 'wucie. -Maa -mää 'ia 'doorodooa -g̩äa 'papakua 'taɪn 'nyl̩ -pl̩ ku.

⁶ Nyɔɔsuaa -Tetea 'ml̩a diili 'sesrea' 'saa 'kl̩ k̩ä n̩, 'kl̩t̩ɔɔɔɔl̩, 'ii -gb̩saper̩nyüü pa pa 'pl̩ɔpl̩ɔ 'üm̩ä 'üa 'j̩rupaf̩ē. ⁷ -Maa -gb̩saper̩nyüü kp̩aköa 'doo, 'ɔɔ pa 'sɔɔa n̩ē 'p̩ēa 'ml̩ 'wu 'doo 'wu -sua 'ml̩. -Balulu 'ünyl̩ä' jre -b̩ē 'ü nua' 'ua -gu ɔma n̩mä 'l̩pa n̩, 'ɔ -gb̩ɔɔ -gb̩ɔa -toru 'k̩ä, 'ɔa 'mugb̩ēa -balu nyra nyüüa nua -gu. ⁸ 'Iili Nyɔɔsuaa 'Nyüna -Susu srara am̩ -maa 'kl̩sa -tete ma -ka b̩ä -pl̩ n̩, 'nyuf̩ɔl̩ möa' papap̩ɔ -kaan̩l̩ ml̩ga.

⁹ 'Iib̩ä 'saar̩ tapön̩än̩ä ana -gu: diili 'ü -nyēēä' Nyɔɔsua nyra -gb̩ɔl̩ 'ü 'saa' Nyɔɔsuaa -gu n̩, 'inyl̩ 'l̩ -a b̩ia i kp̩ēt̩ä nyɔɔɔɔ bibiēä' Nyɔɔsuaa bobowii. ¹⁰ Nyüüa -d̩ɔl̩

b̩äa': -kp̩adii, 'mamladii nyra -gbafutokua 'dr̩ü 'k̩ɔk̩ml̩ē; 'iib̩ä k̩ä 'l̩ 'f̩ɔwu Nyɔɔsua nya 'mä diia 'f̩ɔ d̩ēdr̩ē 'l̩nr̩ör̩ö.

'Kriis̩ē nr̩ör̩ö 'ɔa 'kl̩ä -gb̩ɔ 'l̩

¹¹ -Maa 'Kriis̩ē ji 'ɔmä 'ɔɔca diili jöa' a gb̩saper̩nyüü kp̩akö b̩ä. -Tetele k̩ä -wäl̩ 'ɔ -f̩ēēēēä' 'ɔa 'j̩rupa n̩, 'ē 'bua 'ē jr̩äwli, 'ēnya -si -tutu -gäl̩a n̩ē 'wu. -Mää nyüü 'nyl̩ -tetele 'pa, -mää -pl̩ -tutu -gäl̩a nunud̩ēē -a. ¹² 'Kriis̩ē nya pa 'wu 'doo 'wu -teteleä papap̩ɔ kp̩akö 'k̩ä 'pl̩ɔ-pl̩ɔa -gu. -Mää wluuɔ nyra bruujuä -toru 'ɔnyl̩ nu, 'ɔnyl̩ -gb̩ɔ 'sa; -maa 'ɔa 'ml̩ɔɔa -toru 'ɔ nu 'ɔnya 'sa -gb̩ɔ, 'ɔ 'ba am̩ -balu k̩äl̩ 'pl̩ɔpl̩ɔa -gu. ¹³ Wluuɔa -toru nyra bruuä -toru 'ü ma -gbagba nyüül̩ü b̩äa' -fre 'l̩ 'wu, 'k̩ä 'ü 'p̩ütö bruuṅluu, 'a 'ia 'pupulu 'ü -f̩ɔɔ nyüül̩ü b̩äa' -fre 'l̩. 'Ia 'f̩ɔl̩ ma 'ba nyɔɔ -fre -gba n̩, ¹⁴ 'iib̩ä 'Kriis̩ēä -toru -s̩ɔɔɔ 'wu -gböösa 'unya -si 'iin 'wu. -Susulu 'nyl̩ä' blöröfa k̩äa 'kl̩üa 'nyr̩kl̩, 'Kriis̩ēl̩ 'nyl̩ä' bub̩d̩ēē -gba k̩ä, 'ɔɔ 'sara 'ɔa nyufa Nyɔɔsua k̩äl̩. 'As̩ 'ɔa -toru 'mä 'ana † bobowii kp̩ēt̩ä. Bub̩gb̩ili plaa' nyɔɔ -fre 'l̩ k̩ä i fala j̩jä j̩ä ml̩, 'a 'ii 'u kp̩ēt̩ä. 'I b̩äa' 'sa n̩, a 'mr̩ēē a -f̩ē 'l̩b̩ä Nyɔɔsuaa 'j̩rupa.

¹⁵ -Bē 'a 'ia -gu 'Kriis̩ē b̩ä kuö d̩ēdr̩äa 'd̩ipr̩ö, 'k̩ä nyüül̩ü Nyɔɔsua wea' 'mä -wlarajal̩ä Nyɔɔsua 'daaa' 'ɔmäa' 'üün -nyl̩ ji. 'Be 'ɔa j̩jäkua -gu nyüül̩ü kua' 'kl̩sa kuöa 'ml̩ n̩, 'üa -balu 'mr̩ēē 'üm̩ä kp̩ētr̩ä. ¹⁶ Nyɔɔ ma t̩ 'ɔa -jaaa -p̩ɔk̩ku, -b̩ē 'üma n̩mä 'uun -täsa n̩, 'ü k̩ä 'üm̩ä 'kasa 'saa jre 's̩r̩ nyɔɔɔɔ t̩ä' -p̩ɔk̩kulu j̩äa'. ¹⁷ -Bē nyɔɔɔɔ -j̩jraa' -p̩ɔk̩kulu ma -ka b̩äl̩ n̩, 'ia 'samaa -p̩ɔk̩kulu -kaan̩l̩ -gbaa -a k̩ä. -Maa nyɔɔɔɔ ma j̩ä n̩, 'a -pl̩ 'u k̩ä -gbaa. ¹⁸ 'A 'ia -gu 'kl̩sa kuöa 'mugb̩ē 'mää' -gbaa k̩ä n̩, -toru -gb̩ɔk̩ä 'f̩ɔwu 'änya 'mä -gbaa k̩ä. ¹⁹ 'Be Moiss̩ē sraraa' nyüüa 'f̩ɔ Nyɔɔsuaa 'kamad̩ɔa 'f̩ɔ 's̩r̩ Nyɔɔsuaa -d̩ 'daaa' n̩, bruuju nyra wluuɔa -toru nyra 'n̩ 'ɔɔɔwu. 'ɔnya k̩pasra tuulu 'ü 'daraa' is̩ɔɔp̩ē †† 'ua kata -gba -f̩ɔl̩ -babl̩ēä -p̩üpl̩i, 'ää 'ɔ n̩ -b̩ē 'ɔ -gbagba 'ia -toru -l̩ -p̩ɔk̩kulu nyra nyüüa 'f̩ɔ -gäl̩ 'k̩ä. ²⁰ 'ɔ -n̩mä:

Kuöa -toru ku -pl̩, 'uu Nyɔɔsua -gbala am̩ a k̩ä 'am̩ä 'ään 'l̩träär̩ä †.

²¹ 'As̩ 'ɔ nu b̩ia, 'ɔnya -gbagba -tete nyra diili k̩ä 'f̩ɔ 'ü n̩öa' -b̩ē 'ü bibiēä' Nyɔɔsua -toru 'wu. ²² -D̩ n̩n̩ta, -toru kp̩ēt̩ä b̩ia dii 'k̩ɔk̩ml̩ē, -b̩ē -toru 'nyl̩ä' 'k̩ä -gb̩ɔ n̩, -balu -n̩mä nyɔɔ -a cere.

²³ -Bē ima 'daa 'as̩ diili k̩ä 'f̩ɔ b̩äa' c̩ēa 'ml̩ 'ia -tapaa ni 'mä kp̩ētr̩ä n̩, 'iib̩ä 'ia 'ɔɔca nili b̩äa' c̩ēa 'ml̩, 'ia -gb̩ɔ k̩ä 'üm̩ä 'wusi -gböösa 'unya -si -tēa nu 'wu 'l̩a ††.

²⁴ 'Kriis̩ē 'nyl̩ papap̩ɔ kp̩aköl̩ä nyüüa wlu 'paa' a 'ml̩ -a pa, -mää 'äa -tapaa näa 'ml̩ -a, -maa c̩ēa 'ml̩a 'mugb̩ē 'ɔ pa 'ɔmä ana 'wl̩li Nyɔɔsuaa 'kl̩l̩ 'nyügl̩ö. ²⁵ 'ɔnyl̩ 'l̩ -a pa 'ɔmä 'ɔa nyufa 'sa 'wu 'k̩ɔk̩ml̩ē 'wu -beere -gb̩s-aper̩nyüü kp̩akül̩ü pa paa' papap̩ɔ kp̩akö -su o -su

† ANA: Greekē k̩ät̩p̩ɔk̩kl̩ -ml̩dooa 'ml̩ 'i -j̩jra: ana. †† IS̩ɔɔP̩ē: Tuu -g̩ö j̩ b̩äsaa, 'ɔɔ 'ü n̩ö -b̩ē 'ü -f̩uto nyüü -gba -gbafutokua -gl̩s̩gl̩s̩ 'l̩; 'ua kata 'ü pla 'ü 'ṅua -toru d̩er̩ 'k̩ä 'ü -gbagba 'uun nyüü 'wu. Levitiik̩ē 14.4-7 †† Eg̩ēs̩ɔɔd̩ē 24.8 ††† Tē 8.5

'knyl 'jää' 'wu, 'ככ 'כ teklt. ²⁸'A 'ka nycsuapletorokua -gu 'k 'daa ü 'jä 'Paakë 'knya -gbagba nyëkaa tatie -gäli -toru 'kä, 'kä 'aanjëlö 'blaaa' ma ji ni, 'כ -pt Is-raeælënyüüa -käti nyibejü 'bla †.

²⁹Israeælënyüüa nycsuapletorokua -gu 'ü 'pt -fçfwk tanie -beere 'srti nycc -sröröa' mama -tutu -gäli. -Maa 'taun 'li Ejiipëtënyüü 'daaa' 'ümää' 'pt ni, 'nie nya ma 'üün.

³⁰'A Israeælënyüüa nycsuapletorokua -gu, 'taun 'li 'ü -pepea' Jerikoobätä jrüü -uunscc ni, 'äa 'klüklorodii nya -gblöo.

³¹'Tutuŋlusu Raabëa nycsuapletorokua -gu ni, 'k nyra nyüülü 'nyl -trääräa' 'li Nycsua 'nyl -pcc 'doo 'wujärä. 'Be 'k 'kuæli nycsuaanyüülü jia' bätä -gälsie.

³²Wii 'plæ tu -plu 'li le? 'Nëmä 'taun -a 'jä 'mä 'amü Jedeccn a -gä, Barakë, Samëccn, Jefëte, Daviidë, Samiælë nyra nycsuaamlpalanyüüa -gä 'lsara. ³³'A 'üa pletorokua -gu 'ü du -glügbü, 'ünya 'kama 'kligäsa, Nycsua nya -nyl 'üün dæle 'k 'daa kää' 'cmää' 'üün -nyl. 'Ü blörö srukua 'mä. ³⁴'Ü 'nyrcw kapu kpaku; 'ü cc nyüülü 'mä la' -jerë nu 'ümä la' 'üün 'bla ml. 'Ünyl 'klü -a kä l -maa 'ü 'jä 'klü. 'Ü 'jä 'klü 'ünya -fu tou, 'ünya præ 'sugälë jraraa' 'üün 'nyüa 'ml, ü ja la' 'üün tou.

³⁵'Nlëgë -mölöö 'jä 'üa nyüülü jää' 'ünya ccwu. Nyüü nu -mölöö -gbigba -maa 'ünyl 'nyie -a 'nyie nycc 'mä 'üün 'lmlba, 'ümä -gu -mæle -sia' 'wu 'jä, 'i bä 'kuaabresccwku. ³⁶-Mölöö 'nyiere -jejreku nyra -gbalefi 'kl. 'Ü kpasra -mölöö 'c 'ünya 'pa 'üün -jie 'li. ³⁷'Ü 'kakla -mölöö 'täkë 'kakla 'ünya jä. 'Ü 'bö -mölööa 'klü 'cc. 'Ü 'jä 'tasrti -sui †. -Järë 'ü nu 'ünya 'bla 'üün. -Mölöö pa -bablëfi nyra wluua 'fta 'koti 'li -be 'ü -piie. 'Ünyl djc 'doo -a kä, 'ü ma 'jäa -sui, -be 'ü ma nö 'üün -gbigba. ³⁸'Üülü ni, 'plälä kua' -pt 'nyl kä 'üün 'kl -a 'wu: -aaga nyra 'dugbë 'wli 'ü ma -piie, nyra 'täkë nyra -tutua 'bütgbea 'ml.

³⁹Nycsua 'kcc 'üa 'fwlü 'üa nycsuapletorokua -gu; -maa dæle Nycsua 'daaa' 'cmää' 'üün -nyl 'ünyl 'æen -a 'jä. ⁴⁰'Be Nycsua tere amü 'mufadii, 'a 'ia -gu 'ünyl 'li -a bia 'ü jräwli ama 'nyl 'li -a bä.

NYCSUAA BIBIEKU NYCSUAPLETOROKU NYRA 'EA 'WUSCCWCKU

12.1-13.25

Te Jesua 'doo 'kl

12 -Be 'ia 'samaa' nyüü 'kccwmlëlü sraraa' 'üa nycsuapletoroku traraa' amü 'kl -beere -gburu ni, 'a 'ia -gu ana 'mugbe a 'ba ana -gba diili kä 'fw 'mreæa' imää' amü 'nyufw ka, nyra -balulu traraa' amü 'kl ccwcc! A

† Egëccwddë 12.12-13 †† 'ü 'jä 'tasrti -sui: -Taa waklüülü 'nyl græekë -kätpccwki -midooa 'ml -a bä.

-ccwccwu a fw fufwlulu bäa' ana 'klccwtru. ²A te Jesua 'doo 'kl. 'ככ -nyæ nycsuapletoroku 'kä 'k jrä 'æen 'wli. 'כ 'pa ple 'ml 'pa 'pa 'ünya 'mä 'ccn krua -gäli 'blara, 'ca -gbuunya 'nyl 'nyüsülü bäa' 'ia 'samaa jäjäkua 'ml -gba bä, 'be drculu 'k tereæ' 'ccn, 'uu 'k -treee. 'Köklesa -plu cc ni, Nycsuaa 'kukpataa 'dupa 'pelt 'k ku.

³'A 'ia -gu 'ba bobo 'srti Jesu saaa' 'taun 'li -balunyüü jraraa' 'ccn 'nyüa 'ml; 'ana polu -pt 'lccakla, -be 'ana 'klü -pt 'jccw! ⁴-Tutualä 'a nyra -balulu -gbaaaa' ni, 'a -kaanlu 'wli 'wusccwcc -ccwcc jäjä 'mä 'amü jrä †. ⁵'Anya 'a -taa 'klülü -pa wiili Nycsua -gbalaa' amü 'srti nycc 'palaa' 'ca 'jü wii -gba -trc:

'Na 'ju 'Pläkänycw ma 'pala -ml wii -gba ni, -nyl 'pa 'iin sawu,

-na 'klü 'nyl jä 'li, 'cma 'daa -m;

⁶'be nyccw 'Pläkänycw -waa' 'cc 'k 'pala wii -gba, 'k ccwcc nyüülü kä 'fw 'k 'palaa' wii -gba -beere 'ca 'jü †.

⁷'Ama 'jä -sui ni, 'ana 'kpicpikaku bäsa, 'be Nycsua 'kpla 'amü -beere 'ca 'jü. 'Ju 'plæ tu 'nyl 'daa le? ⁸Nycsua 'pala 'ca 'jüa 'fw wii -gba. Cma 'nyl 'pala 'amü wii -gba -a ni, -sanluujü 'a bä; 'anyla' 'tasrti 'jü -a bä. ⁹Ana tuu bäa' -pt -tutu -gäli -gääa amü 'kl, -be a 'baa 'üün nyccwu. 'Ii kënyrti, a kä amä 'li -sisia Tulb bäa' cæa 'ml -träärä -gböösa; amä 'klä 'jä. ¹⁰Ana tuu -gääa amü 'kl 'taun jie 'li 'ü jrea' 'saa 'i 'na ana -gu. -Maa Nycsua 'kpla amü amä plegälflereku kä, ana 'kläa 'nyü 'mä 'na 'plccplcc -beere 'ccn. ¹¹'Kasa nycc ma -gägä amü 'kl ni, 'inyl amü 'tu -a kä 'köklesa; 'i pala amü cc. -Maa 'taun a 'ml 'ni, nyüülü -gägäa' 'kl nya 'bülü 'i tua' 'jäa: plegälflereku nyra 'klgägäku.

¹²'Ii kënyrti, 'ba drcw 'ana 'darili jää' 'li 'wu, 'kä 'a nyccnyrcw 'ana kotili tutreæa' †. ¹³'Ba 'sa 'nyifili -gääa' 'kl, -mülü 'tokoa', 'üa bei -pt 'klcc -maa 'ümä 'pu ††.

-Gäliblörö -ccw

¹⁴-Yre 'nyl bä 'a nyra nyüüa 'fw -trccpcc, 'kä 'ana 'klä -gäääkl. Nyccw 'nyl nua' 'iin ni, 'k -nëmä 'Pläkänycw -a 'jä. ¹⁵'Ba -tre 'ana nyüfë nycc 'doo -pt Nycsuaa -gbi-nanaku wala, wasäa tigblii -pt 'ana -trccpcc -gaaala, 'i -pt 'amü 'lccakla -be 'i -pt nyüü 'kccwmlë bublu. ¹⁶'Ana -trccpccw nycc 'nyl nu -sagbili Nycsua 'nyl 'bataa'. Nycc 'nyl -wa -pt -tutu -gäli dii -beere Esau, c 'paa' 'ca kpaködæe 'peru jijrea -gu ††. ¹⁷'A jre 'iin, 'imä 'taun këkal mi ni, 'k 'bata l abla 'ca tu 'pa 'ccn 'nll 'ü 'paaa' kpaköa cc, -maa 'ca tu blara. 'Dugulu 'k 'wua' bla 'nyl 'li -a bia u -nylglä dæe 'kä, 'be 'ca tu -kanyl 'li -a bia 'k 'balu wiili 'knya la' nu.

¹⁸'A jijröa' Nycsua -gba ni, -mäa 'srti 'a ma 'mreæa' 'amää' 'dugbalä [§] ma kää' kapu, -gburu, 'jörjüükpü, nyra -püpö kpakö -gbafë -a. ¹⁹'Anyl dëglæa wii 'wli -a 'nu,

‡ JÄJÄ 'MÄ 'AMÜ JRÄ: Græekëwii nö: «nu nu -toru 'mä 'kä -gblccw †† Tapönänë 3.11-12 †† Esaii 35.3 ††† Tapönänë 4.26 ††† Jeneesë 25.29-34 § 'Dugbalä kä -gä 'ü 'paa' -te ni, 'a Sinaiia 'dugbalä kä 'wli Nycsua -nyl kää' 'ca -dc Moisë. Egëccwddë 19

'anyt bia mlta wii 'wli -a 'nu. Israaelënyüü 'nu kää' Nyysuaa mlta wii 'wli ni, bibie 'ü bibie 'ü -kapt me ce. ²⁰'Be 'ünyl wiili Nyysua -gbala kää' 'üün ml -a bla. 'Ü nnta kä: « Nycc o nycc 'mäa' 'dugbalä -gbafe, -bakää 'i bä mree, 'täkë 'ümä nu 'ümä 'kcn 'bla †.» ²¹Dæle 'ü 'jä kää', 'ea nlewukäkäkua -gu, Moiséa 'mugbe -nëma kä: « Njale 'bla 'ml 'bla, 'na fugbaa 'fuc nya ttre ††» ²²-Maa 'amknc ni, 'a jirö Siccn a 'dugba -gba, 'Libä Nyysuaa bätä -gba, ceta Jerusaleemë, i 'aanjë 'kckmle 'kckmle traraa'. ²³'Any jirö -kätjülü kënyr -'jyraa' ceta 'ml -gba 'üa -glsglsls 'l. 'Any jirö Nyysual bää' nyüüa 'fca -gätunycc -gba. 'A jirö nyüülü kä -sisi -gäläa' 'kl -be i jrää' 'wli -gba. ²⁴'A jirö Jesul bää' kuö dëdräa 'diprö -gba. 'A jirö -torulu -gbagbaa 'kä u -sia' Abëelä 'nu 'wu -gba.

²⁵'Ba -tre 'ana nyüfë, nycck 'paaa' wiia -gu, 'a -pi 'ca mlta wii -gbc. Nyüülü 'nyla' nycck 'palaa' 'üün wii -gba -pi -tutu -gäl 'nyaklipo ni, 'ünyl 'pcknkua ml -a sc. Ana 'mugbe ama 'nyl po nycck kä 'papawii sca' ceta 'ml, 'ü -gbalaa' am 'nyakli -a ni, 'cnya am 'pcknc -gbösa. ²⁶Nycck kä mlta wii ttre kää' -tutu ni, 'ü 'daa:

« -Mää -tutu a 'doo 'n -ka -nëmä ttre 'scwcu, -maa 'nyaa bla ce ttre †.»

²⁷Nyysua ma 'daa «'scwcu» ni, 'ia -gbaa bä: diili nyaa nröröa' -be 'i -gblooa' ni, 'inya 'klbërea. -Mtl -nëmää' 'plc -gblooa 'mä 'ia -pi 'l ku. ²⁸-Be 'kamaplälä Nyysua -nyla' am 'nyla' -gbogbloosa bä ni, a 'treë 'cmi. Ana 'tetreëku 'l -a bibie 'cnc 'sur 'ü 'bataa', -a -trääräl 'cnc, 'kä -a pi 'cnc. ²⁹'Be ana Nyysua bä bla kapulu 'pütöa' diia 'fuc †.

13 'Ba -wawla -wlawäsa 'plcplc. ²'Ba 'kuëel nyctugbanyüüa 'doo. 'Be -mülü nu 'iml, 'ünyl 'iin jre -a jre 'ünya pla 'üa nyüköli 'aanjë †. ³'Ba bobo nyüülü bää' -jie 'l 'üa -gä -beere 'sur 'a nyra 'üün bä la' -jie 'l. 'Ba 'pa bla nyüülü 'ü nöa' -gbigba ple -beere 'sur 'i bä la' 'am.

⁴Abia 'titiö -trääräl wiia 'fca 'ml, abia nycc 'blörö 'ca 'jlua 'doo -gäl, 'kä 'jlua 'blörö 'ca dca 'doo -gäl; 'be Nyysua nya nyüülü nöa' -sagbili Nyysua 'nyl 'bataa' nyra nyüülü 'paa' bätësa 'pcknc.

⁵Möliia -wawaku 'nyl 'tiere 'ana nunugbi. Dæle 'a 'klaaa' 'ea 'dee 'ba teklu. 'Be Nyysuaa 'mugbe nnta: 'Nëmä -ml -wäl -a 'cere 'plc, 'nëmä -ml dert -a sc 'plc ††.

⁶Ana ple -kanyl 'ltaraku -a kä; a 'mree a 'daa: 'Pläkanycc, 'cc jö 'ml -gba, 'nyl pi d'j 'doo -a. Dæle nycc 'mree 'cmä 'ml -gba nu le †††

⁷'Ba 'pa 'ana 'ceta 'wlikla nyüülü -käti 'palaa' 'am nyysuaawii -gba ple. 'Sur 'ü bää' bä bä -be 'ü jaa', 'ba

'klaa nyysuapletorokulu 'ü ma 'klaaa'. ⁸'A braasua Jesu 'Kriisë 'dool 'cc bäsaa, 'cc bä 'saara Jesu 'cnya bä 'plcplc Jesu.

⁹'Anyl 'cere 'ana nyüfë -wäl nycc 'nyl ji 'cnyl 'kpla 'am -pasa 'kpkpaku, u nyra -mulu 'a 'kplaa' 'nyla' dæ 'dee bä. 'I 'na Nyysuaa -gbinanaku 'mä ana polu 'klülpa, -maa -mä jirra -d -a. 'Ia -dcl ni, 'u -kaaplc nyüülü prea' 'uun dert 'känygla. ¹⁰Amknc ni, a kä -gbcsatöwlo, -maa -gbcsapernyüülü ma 'saraa' -gbc Nyysuaa -Tetea 'ml ni, 'ünyl kä -a kä 'ümä diili 'saraa' ana -gbcsatöwlo -gäl ji. ¹¹-Gbcapernycc kpkö ma bla kä -gbcsamlaa -toru papaplc kpkö fafaku -balu 'mä cere ni, 'kä 'ü ma 'pütö mlaalü bätäa 'kctuml 'kä 'ü blara †.

¹²'A 'ia -gu Jesua 'mugbe 'jära -sul bätäa 'kctuml †, 'cmä 'ca -toru nu 'cmä nyüüa -balu kpetä. ¹³'I kënyr, a 'cie amä tert 'ü bää' mi. A 'nyie 'ümä am 'nyüsü 'blara -beere 'cnc. ¹⁴'Be -pi -tutu -gäl ni, bätälä -nëmää' 'l ku 'plcplc 'aa 'ml a ku; bätälä nëmää' ji 'aa a 'bata. ¹⁵'I kënyr a -srörö Jesu käl a nu ana mlta wii a 'sa -gbc; a brere Nyysua 'kl 'taun a 'fuc 'l. 'Iibä a -nyl 'cnc -gbc sca' ana ml, u jrea' 'ca 'nyl nyüüa 'kl. ¹⁶'Any -tr 'c -casaa nunuku, 'kä 'a jöjrögba 'be 'a 'samaa -gbc kä Nyysua 'tu.

¹⁷'Ba -trääräl 'ana 'wlikla nyüü 'kä 'a 'ciewu 'üa 'kl, 'be 'üü -gälä 'am 'nyöli, 'ü -ka nya Nyysua 'üa 'rupaa -gogo 'sa. 'Ia 'taun 'l 'ümä 'üa 'rupa -fe dcrusa, 'üa kpati -pi 'l jä; 'inya -nëmä 'am 'känygla.

¹⁸'Ba bibie ana 'wili. 'Be a 'sur 'sur ana bobowli 'naa'. 'Sur amää' nu -be ana nunugbi 'mäa' 'na wiia 'fca 'ml ni, 'iibä ana boboku. ¹⁹'Ba bibie bla 'na 'wili Nyysua 'mä 'ml 'casu -nyl 'mä 'ana -nyee dert 'blöo scwcu.

Nyysuabibieku nyra -gälblöröwii

²⁰Abia Nyysual -nyëëa' plegälflereku, 'ü -sröröa' kuölä 'nyla' blöröfa kä a -toru käl -be 'ü 'baa' jäjänyüüa -trcpc ana 'Pläkanycc Jesul bää' -bablëg -banyerencycc kpkö ni, ²¹abla 'ia Nyysual nu 'iml 'amä 'rupalä kä 'fuc 'naa' a nunuku mlbla, 'amä wiili 'ü 'bataa' nu, 'ü -srörö Jesu 'Kriisë käl 'cmä 'am †† 'l wiili kää' 'cnc 'tu -tu. 'Cc kä 'bualaku 'plcplc -gu! 'Asi i bä!

²²'Na -wlawü 'am, 'n bibie 'am, 'ba po -taa 'klülpa -pckkulu kua' -pi 'nyakli 'ccasa; 'be 'nyl 'saa 'l 'ml wii 'kckmle -a 'pala. ²³'Am 'n -gbala: Ana -wlawü Timotee 'a -jie 'l sc. 'Cma 'cc scwcu ni, 'nyraa 'cnc nya 'am 'jäkal jia.

²⁴'N 'treë 'ana 'wliklanyüü nyra 'nyünanyüüa 'fuc. -Mülü bää' -te Italiia 'bl -gäl 'treë 'am.

²⁵Abia Nyysuaa -gbinanaku bä 'ana 'fuc -gäl. 'Asi i bä †.

† Greekë -kätjckk -midooa 'ml 'i -jyra: «'täkë 'ümä nu 'ümä 'cnc 'bla, 'aie -pruuu Egëscwcdë 19.12-13 †† Deteronccwcmë 9.19 † Ajeë 2.6 †† Deteronccwcmë 4.24 †† 'Ba nu Abraamëa 'sa, 'sur 'ü 'kuëëa' 'l 'aanjëu. Te Jenëëë 18.1-8 ††† Josueë 1.5 ††† 'Librerepccwcu 118.6

§ Levitiikë 16.27; Nccwbrë 19.3 †† Jaan 19.17-20 ††† 'am: Greekë kätjckk -midooa 'ml 'i -jyra: am. †† 'Asi i bä: -Taa wak-lüülü 'nyl greekë -kätjckk -midooa 'ml -a bä.

¹² Abia dɔru 'bla nyɔɔɔ -sɔɔɔ' 'wu -sua 'mlɔ. Oma 'nyɔɔɔ -sɔɔɔ 'klɔ -a nɔ, 'ɔɔɔ 'pɛɛɛ: 'ɛɛ bā 'klälä 'Pläkänɔɔ 'daaa' 'ɔɔɔ' nyüülü -waa' 'ɔɔɔ -nyɔɔɔ.
¹³ -Molooa ple ma 'tutro 'ɔɔɔ -balu 'lɔ, 'ɔɔɔ 'daa -maa: «Nyɔɔɔ 'tutro 'lɔ 'mlɔ.» 'Be -balu 'nyɔɔɔ 'lɔ -a bɔ u 'tuto Nyɔɔɔ. Nyɔɔɔɔɔ nɔ, 'ɔɔɔ 'tutro nyɔɔɔ -balu 'lɔ -a.
¹⁴ -Maa nyɔɔɔ -baluwii 'ɔɔɔ boboa', 'ii 'tutro 'ɔɔɔ -balu 'lɔ.
¹⁵ Bobowiili ma mi -gu nɔ, 'ii -guuö -balu; -balu ma nyaa' 'tɔ nɔ, 'u -guuö jäjäku. ¹⁶ 'Na ple -gäla -wɔlaju 'amɔ, 'anyɔɔɔ 'ɔɔɔ 'ana nyüfē: ¹⁷ dɛɛ bää' -nyunydɛɛ ε 'naa', ε bää' 'mufadɛɛ nɔ, ɔɔɔ 'ε sɔ. -Sɔɔɔ Tu -nyɛɛ 'ε sɔ. 'ɔɔɔ 'nɔ 'cici 'cici -a. 'Ciciku 'nyɔɔɔ 'ɔɔɔ 'lɔ -a bā. ¹⁸ 'ɔɔɔ -srörö 'ɔɔɔ 'papawiili bää' 'ɔɔɔɔɔ 'lɔ 'ɔɔɔ -gu amɔ, amä 'ɔɔɔ nunudiia 'fɔɔɔ 'wiklɔ nū bā.

Wiia 'nyaklipopoku nyra 'ia 'liträäräku

¹⁹ 'A 'ia -gu 'na -wawawɔlaju 'amɔ 'ba jresaa: nyɔɔɔ kää 'nyaklipo 'ɔɔɔɔɔ, 'ɔɔɔ 'daa 'fla 'ɔɔɔ 'pawii, 'ɔɔɔ 'daa 'fla 'ɔɔɔ -tu 'crɛ †; ²⁰ 'be nyɔɔɔ 'crɛ 'nyɔɔɔ nu wiili -gää' 'klɔ Nyɔɔɔaa 'klɔ -a. ²¹ 'A 'ia -gu, 'ba 'pie diili kää 'fɔɔɔ plaa' nyɔɔɔ -fre 'lɔ nyra wiili kää 'fɔɔɔ bubɔɔ'. -Maa 'ba 'kpla pleblösa Nyɔɔɔaa 'papawiili 'ɔɔɔ plaa' 'ana ple -gäɔ, 'ii 'mɛɛ i 'balɔ 'ana 'klä mlɔ.

'Papawiia 'liträäräku

²² 'Ba -träärälɔ nyɔɔɔaaawii, -maa 'anyɔɔɔ mala 'ia 'nyaklipopokua 'doo 'wu. 'Ama 'nyɔɔɔ -träärälɔ 'imɔ -a nɔ, 'ana nyüfē 'a -trɔɔɔ. ²³ 'Be nyɔɔɔ ma po nyɔɔɔaaawii 'nyakli -be ɔɔɔ 'nyɔɔɔ -träärälɔ 'imɔ -a nɔ, 'ɔɔɔ -beere 'sɔɔɔ nyɔɔɔ tea' -titre 'lɔ -be 'ɔɔɔ 'jäjrää' 'ɔɔɔ 'klɔ. ²⁴ 'Oma bɔɔ 'ɔɔɔ nyufa 'jäjräku ɔɔɔ mi nɔ, 'ɔɔɔ -trɔɔɔ 'köklesaplɔ 'sɔɔɔ 'ɔɔɔ 'klɔ bää' 'wu. ²⁵ -Maa nyɔɔɔɔɔ tea' Nyɔɔɔaa 'mufa -dɔɔɔ 'pɔɔɔ' nyüü 'ua 'mlɔ nɔ, -be ɔɔɔ -nämää' 'uun dɛɔɔ sɔ, 'ɔɔɔ -nämää' -trɔɔ sɔɔɔ, -maa 'ɔɔɔ 'mlɔ Nyɔɔɔaa -dɔɔ -träärä nɔ, 'ia nyɔɔɔ, dɛɛ o dɛɛ 'ɔɔɔ 'nu 'ɛnya 'lɔmlɔwua. ²⁶ 'Ana -trɔɔɔɔɔ nyɔɔɔ ma 'daa 'ɔɔɔɔɔɔɔ 'ɔɔɔ bā, -be ɔɔɔ 'nyɔɔɔ 'ɔɔɔ 'maa 'kpakplaku -a jre nɔ, 'ɔɔɔ nyufa 'ɔɔɔ -trɔɔɔ, 'fɛfɛɔɔɔɔ 'ɔɔɔ pa. ²⁷ 'Cɛɔɔɔ bää' 'tasɔɔɔ 'ɔɔɔ -be ɛnya' -fre pa ana Tu Nyɔɔɔaa 'klɔ nɔ, 'a 'ɔɔɔɔɔ jöa' -gbokuijü nyra 'kusronjögé -gba 'üa -suea 'mlɔ ††, -be ε tɔɔɔɔ 'lɔ 'plää 'mlɔ -frepadii dɛɔ.

Nyüüa 'lɔgbasaku

2 'Na -wɔlaju 'amɔ, 'amɔ toroa' 'Pläkänɔɔɔ Jesu 'Kri-isëlɔ 'buaa' 'wiklɔ ple nɔ, 'anyɔɔɔ -glɛ nyüü †. ² 'Ü 'daa -plɔ 'bɔɔɔɔɔ 'sroo 'mufakoti 'ɔɔɔ wlu 'lɔ -sikakpa-trawuu 'ɔɔɔ pa 'ana -trɔɔɔɔɔ, 'kää 'puablanyɔɔɔ nyra 'ɔɔɔ -frepakoti 'sɔ pa bɔ. ³ 'Ama tɛ -mɔɔ paa' 'mufakoti 'lɔ, -be 'ama -gbala 'ɔɔɔ -maa: «Ji -tɛ 'cica nyüüa kufa 'wu -mä -wäɔɔ!» -Be 'ama -gbala 'puablanyɔɔɔ -maa: «-Mɔ, -jäa -plɔ -a -nyüüglö!» 'Aie: «'Wɔɔ -plɔ 'na bei -wäɔɔ 'kää ††»

† 'Lɔglanyɔɔɔ 7.9 †† Esaii 1.17 † Jɔɔɔ 34.19 †† 'Wɔɔ -PL 'NA BEI -WÄɔɔ 'KÄ: Greekewiili 'ü nō dɛɛɛ kää -gäɔ 'n 'sreea' 'na bei kää, 'ɛa -gäɔɔ ku.

nɔ, ⁴ 'a nöa' 'saa nɔ, -mäa 'ana nyüfē 'anyɔɔɔ -gbasalɔ? -Mää 'ana bubɔ bobowli 'nyɔɔɔ nu 'sa 'amɔ? ⁵ 'Ba ponyakli 'na ple -gäla -wɔlaju 'amɔ: -mäa nyüülü 'plä 'daraa' 'puablanyüü nɔ, -mäa 'üün Nyɔɔɔaa 'nyɔɔɔ 'lɔba 'kää 'üa 'bɔ 'mä nyɔɔɔapletoroku bā, -be 'ɔɔɔ 'plälä 'ɔɔɔ tɛɛa' nyüülü -waa' 'ɔɔɔ, 'ümä 'äa -jaaa ji?

⁶ -Maa 'amɔɔ nɔ, 'anyɔɔɔ 'dara 'puablanyɔɔɔ nyɔɔɔ -a! -Mää 'bɔɔɔɔɔ 'nyɔɔɔ -siie 'amɔ -sɔɔ 'pɔɔɔɔɔ? -Mää 'üün 'nyɔɔɔ 'kuɛɛɛ 'amɔ -gumɔɔɔɔkölɔ 'lɔ? ⁷ -Mää 'üün 'nyɔɔɔ bubɔɔ 'ana 'mufanyɔɔɔ 'lɔ Nyɔɔɔaa -nyɔɔɔ' 'amɔ ††?

⁸ 'Ama -träärälɔ Nyɔɔɔaaɔ bää' 'ku 'ɔɔɔ -dɔɔ 'daaa' -maa: «'Sɔɔ -waa' -na nyufa, -wa 'saa -na -moloo ††» nɔ, 'ii 'na.

⁹ -Maa 'ama -glɛ nyüü nɔ, -balu 'a nö, -dɔ 'pɔɔɔ 'amɔ -beere nyüülü 'nyɔɔɔ -träärää' 'lɔ -dɔ. ¹⁰ 'Ba jresaa: nyɔɔɔ -träärää' 'lɔ -dɔa 'fɔɔ, -be 'ɔɔɔ wala' 'doo nɔ, 'ɔɔɔ -dɔa 'fɔɔ wala. ¹¹ 'Be nyɔɔɔɔɔ 'daaa': «-Nyɔɔ 'pa bätɛsa ††» nɔ, 'ɔɔ 'daa bɔɔ: «-Nyɔɔ 'bla nyɔɔɔ †,» -Ama 'pa bätɛsa -be -ama 'bla nyɔɔɔ nɔ, -dɔ -gäɔɔɔɔɔ -bä. ¹² 'A 'ia -gu 'ama 'pawii, 'ama nu dɛɛ, 'ba jresaa -dɔɔɔ 'pɔɔɔ', 'uu Nyɔɔɔaa 'mä -gäɔ tɛ 'ɔɔɔ 'ana -gä -tu. ¹³ Nyɔɔɔɔɔ 'nyɔɔɔ' nyatɛplɛ kää, Nyɔɔɔaa -gä -nämä bɔɔ 'ɔɔɔ nyatɛɔ -a 'jä. Nyatɛplɛ -si -gää -tutuku 'wu.

Nyɔɔɔapletorokua -gbi

¹⁴ 'Na -wɔlaju 'amɔ, nyɔɔɔ ma 'daa 'ɔɔɔ toro Nyɔɔɔaa ple, -be ɔɔɔ 'nyɔɔɔ 'ia -gbia -a kää nɔ, 'ɔɔɔ nyɔɔɔapletoroku 'nyɔɔɔ -gbaa -a kää! 'A nyɔɔɔapletorokulu 'mɛɛ i 'pɔɔ 'ɔɔɔ?

¹⁵ 'Ana -wɔlaju 'aie 'ana -wɔɔɔɔ 'nyɔɔɔ 'lɔpadii -a kää, 'aie 'ünyɔɔ 'jä -sɔɔ 'mlɔ jijre -a, ¹⁶ 'kää 'ana -trɔɔɔɔɔ nyɔɔɔ 'doo 'nyɔɔɔ -nyɔɔɔ 'üün dɔɔ 'doo, -be ɔɔɔ -gbala 'üün -maa: «Abɔɔ 'ana fugba 'lɔ flɛɛ, 'ba 'jä 'koti 'amä sɔɔ 'klɔ ka, 'ba 'jä -sɔɔ 'mlɔ jijre 'ba jidɛɛ 'kää 'a dö!» -Gbaa 'plɛɛ 'ii kää le? ¹⁷ 'Asɔɔ nyɔɔɔapletoroku bā: ema 'nyɔɔɔ nu nyüüa 'klɔɔ 'ɔɔɔɔɔ -a nɔ, -na nyɔɔɔapletoroku 'nyɔɔɔ 'lɔ -a bā, 'ɛ jä. ¹⁸ -Maa -moloo nya 'daa: «-Mɔ toro Nyɔɔɔaa ple, -be 'mɔɔ kää 'ɛa -gbi. Srara 'mɔ -na nyɔɔɔapletorokua 'kɔɔ, -be 'mɔɔɔ nɔ, 'mä -mɔ 'na nyɔɔɔapletoroku srara nunugbi 'lɔ.» ¹⁹ 'Sɔɔɔ Nyɔɔɔaa bää' 'doo -daara 'iin wii; 'i 'na. Domüüa 'mugbe 'dara 'iin wii, -be 'asɔɔ 'ü titɛ ɔɔɔ -gu. ²⁰ Nyatɛnyɔɔɔ! -A -gbala -mɔ nyɔɔɔ ma 'daa -maa 'ɔɔɔ toro Nyɔɔɔaa ple, -be ɔɔɔ 'nyɔɔɔ nu 'ɛa -gbi -a nɔ, 'ia nyɔɔɔapletorokulu 'a jä ††?

²¹ -Mää 'taun 'lɔ ana tu kpakö Abraamé faa' 'ɔɔɔ 'ju Isaaké 'ɔɔɔ 'ɔɔɔ nɔ, 'ɔɔɔ 'mlɔ Nyɔɔɔaa -gbɔ 'sa -gbɔɔɔɔɔ -gäɔ nɔ, -mäa 'ɔɔɔ nunugbia -gu Nyɔɔɔaa 'nyɔɔɔ 'daa 'ɔɔɔ -gäklɔ †††?

²² -Jää 'iin 'sɔɔɔ 'ɔɔɔ nunugbi nyra 'ɔɔɔ nyɔɔɔapletoroku mlöröa' 'wu. 'A 'ɔɔɔ nunugbi srara 'ɔɔɔ nyɔɔɔapletorokua -jɛɛɛɛɛ. ²³ 'A wiili nyɔɔɔapɔɔɔ 'pa kää', 'ii jɔɔɔ: «**Abraamé toro Nyɔɔɔaa ple, Nyɔɔɔaa nya 'daa 'ɔɔɔ -gäklɔ ††,»**

†† 'MUFANYRɔ 'Lɔ NYɔɔɔAA -NYɔɔɔ' 'AMɔ: 'A -gba bā nyɔɔɔ 'nɔwɔɔɔɔɔɔɔ Jesu 'nyɔɔɔɔ. Tɛ bɔɔ Deteronɔɔɔɔ 28.10; Luké 6.22; 21.12; Akëté 2.38; 10.48; 15.17 ††† Levitiiké 19.18 ††† Egésɔɔɔ 20.13-14 § Deteronɔɔɔ 5.17-18 †† 'ia nyɔɔɔapletorokulu 'a jä: Greeké kätɔɔɔɔ -mɔɔɔ 'mlɔ 'i -jɔɔɔ: «'ia nyɔɔɔapletorokulu 'nyɔɔɔ -gbaa -a kää». ††† Jenésé 22.9 †† Jenésé 15.6

Nyɔsua nya 'dara 'kɔn 'ka -bei †. 24 'Anya 'iin 'jää; nyɔɔa nunugbia -gu Nyɔsua nö 'ɔ -gäkl, -mää 'ɔa nyɔsuaple-torokua 'dooa -gu -a. 25 'A 'ii jrä bua 'tutunluu Raabë -gält. 'ɔa nyɔsuaple-torokua nunugbia -gu Nyɔsua 'daa 'ɔ -gäkl. 'ɔɔ 'kuεε kä 'lɔ juifenyüülü 'ü blɔ kää', 'ɔnya srara 'üün -pasa 'nyufɔ, 'ümä 'lumlwu ††. 26 'Sɔɔ -susu ma 'nyla' nyɔɔ -gält bä -be 'ɔ jää' nɔ, 'asɔ nyɔɔa nyɔsuaple-toroku bä bua ema 'nyl 'εa -gbi -a kä nɔ, 'ia nyɔsuaple-torokulu jä.

Mla me

3 'Na -wɔlajú 'amɔ, nyüü 'kɔkɔmlɛ 'nyl bä 'ana -tɔɔɔɔɔɔ 'ünyl 'kɔɔɔ nyüü nyɔsuaawii, 'be 'a jre 'iin 'sɔɔɔ amɔɔ 'kɔɔɔ' ana -gä 'mäa' -sɔɔ 'wusɔɔɔɔ. 2 Ana 'fɔ nö bubɔɔɔɔ. Nyɔɔɔɔ 'paaa' wii -be ɔ kä mɔ 'nyl jaa' bubɔɔɔɔ nɔ, 'ɔ -jɔɔ, 'ɔ 'mɔɔɔ ɔ -gäälä 'ɔa fugbaa 'fɔ 'nyüöli. 3 -Sɔ 'mä 'lɔ amɔ -träärä 'ia -gu a papla 'ia mɔ detuklüü, -be a 'tiere 'ia fugbaa 'fɔ †. 4 'Ba 'jä bua 'mɔ, 'sɔmɔ 'enyl 'bua, -blulu 'ü nöä' -be 'ü 'tierea' 'emɔ nɔ, 'u bä dɔɔ. -Bakää -fufɔ kɔpaku jrä 'εen 'nie 'klɔ nɔ, -plulɔ 'εa 'tierenyɔɔ 'bataa' 'ii 'ε mö. 5 'Asɔ mɛa 'mugbe bä, 'ε bä dɔɔ -maa 'ε 'paa wii kɔpaku. 'Sɔɔ kapu jie 'mɔɔɔ 'u 'mäa' 'klɔape kɔpaku 'pütö nɔ, 6 'asɔ mɛ bä bua kapu; -balua 'plä ε bä. 'E bä ana 'pɛ, 'εnya ku amɔ 'lɔ, 'ε pla ana fugbaa 'fɔ -fre 'lɔ. 'E bubɔɔ ana 'kläa 'fɔ, 'be 'εa 'mugbe ɔɔ -plulɔ kapulu 'nyl 'nyɔɔɔɔ'. 7 Nyüü 'sia 'mlaaa -glügbüa 'fɔ: nyisiea 'fɔ, diili kä 'fɔ -pɔɔɔ' nyra 'nie 'lɔa mlaaa 'fɔ; 'ünya jre 'üün mɔkää. 8 -Maa -mɛɛ nɔ, nyɔɔ 'nyl 'lɔ -a bua 'ɔ 'sia 'emɔ 'emä 'kɔn mɔkääjre. 'E bä -balu, 'enyl trarakä -a. 'Ea -gbagba -tatrii -sümlö -be 'i 'blaa. 9 'Eε a nö -be a 'trɛε ana Tu Nyɔsua. 'Eε a nö bua -be a -tapla nyüülü Nyɔsua nua' 'ɔa 'sa ††. 10 'Trɔɔɔ nyra -taplaku 'cie 'mä 'dööa 'mɔ. 'Inyl bäsaa, 'na -wɔlajú 'amɔ! 11 'Kä 'nɔbütö 'dööa 'mɔ nya 'ɔɔɔ 'nɔ nyra 'ɔɔɔ kä 'nɔ 'cie? 12 'Na -wɔlajúa 'amɔ, 'kä figi-etuu †† nya oliivë ††† tu, -ale viinyë nya figiebö tua? 'Asɔ 'niele kää' tanɔnɔ 'nyl 'lɔ -a bua 'emä 'ɔɔɔɔ 'ɔɔɔ 'nɔ kä.

'Lɔglakulo ɔa' ɛ 'lɔ

13 Nyɔɔ bä 'ana -tɔɔɔɔɔɔ ɔ jre wii -be 'ɔ -glalɔ ɔ srara 'imɔ pleblösa 'ɔa 'ɔɔɔɔɔ mɔ. 14 -Maa ana ple -gält ma 'si 'ɔɔɔɔɔ nyra -gbakekleku nɔ, 'ana 'mugbe 'nyl 'pa 'ana 'ɔɔɔɔɔɔ -a. 'Anyɔ bubɔɔ 'ɔɔɔɔɔ 'nyɔ. 15 'Ia nē 'lɔ-gaglakulo nɔ, -mää ɔɔ 'unyl ɔɔ 'plɔ. -Maa -tutu -gälɔa 'lɔglakulo bäsaa. Nyɔɔa 'mugbea 'lɔglakulo bäsaa. Do-mooa -nyεε 'u ɔɔ. 16 'Be -plulɔ wasä nyra -gbakekleku bää' nɔ, 'lɔcɔklaku nyra bubɔɔɔɔ 'kaɔn 'kaɔn bält. 17 ɔɔla 'lɔglakulo 'nyl -fre -a pa, 'unyl 'blaru -a kä, 'u -plɔ. ɔɔla 'lɔglakulo -träärälɔ nyüü, 'u cere nyüüa -balu,

† 'ɔa -BEI: Te Esaii 41.8; 2 Kroniikë 20.7 †† 'ɔ nua' saa nɔ, 'ɔa plele 'ɔa -tua' Israaelëa Nyɔsua 'lɔ nɔ, 'εε 'ɔ srara, Nyɔsua nya 'daa 'ɔ -gäkl. Josuee 2.1-24; 6.22-25 † 'Bübli 'ɔɔ 'ü ma kpasra dete -gält, 'kä 'ü 'kuεε 'emɔ. 'Asɔ 'ü nö -be 'ü -sie 'εa 'wli käl. 'Ü nöä' saa nɔ, 'mulea 'fɔ 'ü 'tiere. †† Jenεεsë 1.26-27 ††† FIGIETUU: Tuulu tuäa' figiebö. ††† OL-IVË: Oliivëtuaa 'bü, juifë papla 'iin -gböösa. 'Ü jö 'uun 'kä 'ü nö 'ua 'kɔɔ.

'u 'si 'ɔɔɔɔɔ 'klɔ, 'unyl -glɛglɛ -a, 'unyl 'pa nyüü mɔüü 'lɔ -a. 'Unyl bä -glaakl. 18 Nyüülü 'bataa' 'wlinönroku nɔ, 'wlinönrosa 'ü -fεεε 'jrupa. 'Üa 'pɛε bä 'klɔgägäku.

Nyɔɔa nyufaa 'wuciecioku

4 -A 'plεε tou nyra 'blaru ɔɔɔ 'klɔ -be 'u bä 'ana -tɔɔɔɔɔ le? -Mää bubɔɔwili 'a -waaa' 'saa, -mää 'iin 'nyl ja 'imɔ -be 'ana ple 'nyl 'kukruεεl? 2 'A -wa kääkäädi, -maa dεεle 'a 'bataa' 'anyɔ 'jä 'emɔ -a. 'A kä dεenyü -be 'a 'blaa, -maa dεεle 'a 'bataa' 'anyɔ 'lɔ -a bua 'amä 'emɔ 'jä. 'A 'blara -be 'a -fuuö, -maa 'anyɔ 'jä dεεle 'a 'bataa' -a, 'be 'anyɔ -sε -sε -a. 3 'A -sεεε, -maa 'anyɔ 'jä 'emɔ -a, 'be -mää 'ɔɔɔɔɔɔ -gu 'anyɔ -sε: dεεle 'a -sεεa' nɔ, 'amä 'ana plek-lɔ bubɔɔɔɔ nɔ. 4 Bätësaa nyüü †††! 'Anyɔ 'saa -a jre 'sɔɔ 'pläa -wawaku bää' Nyɔsuaa jraraku? Nyɔɔ ma bä 'pläa -bei nɔ, Nyɔsuaa 'nyüamɔjraranyɔɔ 'ɔ bä. 5 -Ale 'ana ple nɔnɔ 'fëflesä nyɔsuaɔɔɔɔ 'daa: «-Susulu Nyɔsua -tua' amɔ 'lɔ nɔ, 'u buara wasäa 'pelɔ †.» 6 -Maa Nyɔsuaa -gbi-nanakulu 'ɔ sraraa' amɔ -siwu. 'A 'ia -gu nyɔsuaɔɔɔɔ nō:

« Nyɔsua 'nyl 'nyiere nyüülü -gbaaa' 'lɔ -gält -a, -maa 'ɔ 'paa -mülü 'ciea' 'üa nyüfë 'wu 'nɔ ††.»
7 'Ii kënyɔ, 'ba -träärälɔ Nyɔsua. 'A 'nɔ -nyl Sataan 'casɔ, 'ɔmä 'amɔ 'klɔfɔɔ. 8 'Ba jijrö Nyɔsua -gba, -be 'ɔmä 'amɔ -gbajijrö. -Balunyüü 'amɔ, 'ba 'wu -fre 'lɔ; 'ba kɔpëtä 'ana polu, 'amɔ kää' polu 'ɔɔ †††! 9 'Ba 'kɔɔɔ; 'ba bä 'dugu 'lɔ -be 'ba 'wu! Abua 'ana -glasu -srörö 'dugu 'lɔ, 'kä 'ana dɔɔ -srörö 'kɔɔkɔɔɔ 'lɔ. 10 'Ba 'ciewu Nyɔsua 'klɔ, -be 'ɔmä 'amɔ 'jrara.
11 'Na -wɔlajú 'amɔ, -moloo 'nyl 'pa 'ɔa -molooa -gu bubɔɔwii. Nyɔɔ ma 'pa 'ɔa -molooa -gu bubɔɔwii nɔ, 'aie ɔma -srɛ 'ɔa -moloo nɔ, -dɔ 'ɔ -srεεε. -Be -ama -srɛ -dɔ nɔ, -kanyɔ 'ua 'lɔträäränyɔɔ -a bä, -maa -gätunyɔɔ bä. 12 -Be Nyɔsuaa 'doo 'kɔ -tɔɔälɔ -dɔ. 'ɔa 'doo 'kɔ 'mɔɔ 'ɔɔɔɔ ɔ 'pɔɔ nyɔɔ 'aie 'ɔ 'bla 'kɔn. -Mɔɔɔ nɔ, nyɔɔ 'plεε -bä -be -srεεε -na -mölöö le?

Nyüülü nöä' nyaa 'saa nua

13 'Ba ponyakli 'amɔɔ nöä': «Anyä 'salɔ 'aie -sraakäpɔ -taa bätäläa 'mɔ mia, 'kä anyä 'lɔ -su -si, 'kä anyä 'lɔ 'pɛ -ru 'pala amä mölii 'jä!» 14 'Amɔɔ 'nyla' wiili nēmää' -pɔ 'lɔjrä jre! 'Ana 'klä 'wu dεε 'klɔ? 'Ä -beere -gbru; 'u 'jraa, -maa fuun 'u 'a saka. 15 -Jäsu 'a nēmää' -gba: «Nyɔsua ma 'nyie ama bä 'plä 'wu, anyä mia 'kä anyä 'saa nu.» 16 -Maa 'amɔɔ nɔ, wiili 'a boboa' 'ii 'lɔ 'a 'buala 'ana nyüfë. 'I bubɔɔ kä -mä 'saa nu. 17 'A 'ia -gu nyɔɔɔɔ jrea' 'ɔɔɔɔɔɔ 'ɔmäa' nu, -be 'ɔnyɔ nua' 'imɔ nɔ, -balu 'ɔ nu.

††† Bätësaa nyüü: Greekë kätɔɔɔɔ -mɔdooa 'mɔ 'i -jɔɔ: Bätësaa 'pa nyüü nyra bätësä 'pa 'nɔlögö. § 'Ii 'mɔɔ i bä bua: «Nyɔsua 'nyl 'ba-ta -susulu 'ɔ -tua' amɔ 'lɔ -päpaku -a.» 'Aie «-Susua -wawakulo Nyɔsua -tua' amɔ 'lɔ kä dii -mɔdooa wasä.» Te Jenεεsë 6.5 †† Tapönänë 3.34 ††† Sakarii 1.3; Malasii 3.7

‘Bɔɔjinyüü

5 ‘Bɔɔjinyüü ‘amɩ, ‘ba ponyakli! ‘Ba ‘wu -be ‘ba -sɩsra, busukulu nēmää’ ‘amɩ -gälɩjrä ‘ua -gu. 2 ‘Ana ‘bɔɔ ‘a -fɛ, ‘nya † ‘a ‘ana ‘koti ji. 3 -Wɔɔsɩ ‘a ‘ana -sika nyra ‘ana ‘pɔɔɔsika kla; ‘a -wɔɔsulu nēmä ‘lɩsa, ‘kä ‘unya ‘ana ‘jaje ji -beere kapu. 4 ‘A -tätä ‘bɔɔ -wälɩ, ‘a -trɔ ‘sɩɩ -gälɩblöröjɩü bää’ ‘lɩ. 4 ‘Ba tɛɩ, ‘jrupafenyüülü -fɛɛɛɛɛɛ ‘ana putu ‘lɩ ‘jrupa, -be ‘anyaɩ’ ‘pɛɛ nɩ ††, ‘üa mölii nyra ‘üa ‘mugbea ‘kpökpöwii blö Nyɔɔsual ‘kamaa’ cella ‘sugɩa † ‘a ‘nyakli ‘lɩ. 5 ‘Bɔɔ -trɔɩɩ ‘a ma ku -tutu -gälɩ; ‘a nu ana plekɩa wii nu nu -beere -gbɔɔsɩ. 6 ‘A ‘pa ‘klɩgänyüü -jie ‘lɩ, ‘anya ‘bla ‘ümü. ‘Ünyɩ ‘amɩ ‘klü kälɩ -a -träärä.

‘Mɩa kpukpɔɔku -sɩa ‘mɩ

7 ‘Ii känyɩ ‘na -wɩajü ‘amɩ, ‘ba kpukpɔɔmɩ ‘kä ‘Pläkänɩjɩ jö. ‘Ba ‘jä ‘sɩɩ paplanɩjɩ -glaaa’ ‘a papladiiɩ bā ‘a ple. ‘Mɩ ‘a kpukpɔɔ -be ‘a -glaaa’ ‘nɩŋɩ kpaku nyra ‘nɩŋɩ susua ‘taɩ. 8 ‘Ana ‘mugbe, ‘ba kpukpɔɔmɩ! ‘Ba ‘pa ‘ana ple ‘klü ‘lɩ, ‘Pläkänɩjɩ jɩjitaɩ -kanyɩ ‘lɩdɛɩ -a tɩŋɩ.

9 ‘Na -wɩajü ‘amɩ, -moloo ‘nyɩ ‘pala -pleɩ wii ‘knyɩ -sɩɛ ‘a -moloo, Nyɔɔsua -pɩ ‘ana -gä -tu. ‘Ba tɛɩ: -gätunɩjɩ bā nyukua ‘mäklɩ. 10 ‘Na -wɩajü ‘amɩ, dɛɛɛ bää’ ‘mɩkpukpɔɔku -sɩa ‘mɩ nɩ, ‘ba ‘pa nyɔɔsuaamlɩ -palanyüülü ‘paa’ Nyɔɔsuaa -gä ple. 11 ‘A ‘ia -gu a nö: «A dɩɩ ‘bla ü kpukpɔɔa’ ‘mɩ.» ‘A ‘nu ‘sɩɩ jɔɔbɛ †† kpukpɔɔa’ ‘mɩ, ‘anya ‘jä ‘sɩɩ ‘Pläkänɩjɩ nua’ ‘a -sɩa bɩarafa ‘wu. ‘Pläkänɩjɩ ‘si -wawaku nyra nyatɛɩ ‘klɩ.

† ‘NYA: Grɛɛkɛwii nö: «kumlafifia -tapadii». †† ‘Papla ‘iin ‘klɩ Levi-tiikɛ 19.13; Deteronɔɔmɛ 24.14-15 † NyɔɔSUAL ‘KAMAA’ CELLA ‘SUGɩA: ‘Ii ‘mɩɛ i bā: «Pläkänɩjɩ (YAWɛ) Sabactɛ». Nyɔɔsuaa ‘nyɩ -mɩdoo bäsaa; juifɛ jɩɛ ‘ia -gbaa. ‘Asɩ ‘ü ‘dara bɩa Nyɔɔsua -käti kuöa ‘mɩ. Ple-panyɩ bäsaa; ‘iibā: «Nyɔɔsua nya Israeelɛa ‘nyüamlɩjaranyüü ‘bla.» †† jɔɔbɛ: jɔɔbɛ 1.20-22; 2.10; 42.10-17

Ima bā -yɛɛ ‘ba ‘daa -yɛɛ

12 ‘Na -wɩajü ‘amɩ, -jäa wiili bää’ wii. ‘Ama ‘daa ‘anya dɛɛ nua’ nɩ, ‘anyɩ ‘sɩɩ ‘pɔɔ. ‘Anyɩ ‘sɩɩ ɛɛ nyra -tutua ‘nyɩklɩ. ‘Anyɩ ‘sɩɩ ‘numɩ dɛɛa ‘nyɩklɩ. Ima bā -yɛɛ nɩ, ‘ba ‘daa -yɛɛ; ima bā ‘woo, ‘ba ‘daa ‘woo, Nyɔɔsua -pɩ ‘amɩ -gä ‘lɩ were.

Nyɔɔsuaa bibiekulu ‘pɔɔa’

13 Nyɔɔ ma bā ‘ana -trɔɩɩ ɔɔma bā -sɩ ‘lɩ nɩ, ɔ bibie Nyɔɔsua. Nyɔɔ ma bā ‘ana -trɔɩɩ ɔɔɩ ma ‘bla ‘mɩ nɩ, ɔ bɩɩ †. 14 -Wusu ma ‘bla ‘ana -trɔɩɩ ɔɔ nyɔɔ nɩ, ɔ we ‘ɛɛɩtagbū, ‘kä ‘ü bibie ‘a ‘wɩɩli, ‘kä ‘ü -fɩ ‘mɩ ‘kɩ ‘Pläkänɩjɩ ‘nyɩklɩ ††. 15 Bibiekulu toroa’ Nyɔɔsua ple nya -wusublanyüü ‘pɔɔa. ‘Pläkänɩjɩ nya ‘mɩ ‘wudɩɩ, -be ɔma nu -balu nɩ, ‘knyɩ ‘mɩ ‘uun cerea. 16 ‘Ii känyɩ ††† -moloo ma nu -balu, ɔ -gbala ‘a -moloo, ‘kä -moloo bibie ‘a -molooa ‘wɩ ‘lɩ ‘amä ‘pɩ. Nyɔɔ ma -gäklɩ, ɔma we Nyɔɔsua, ‘a nyɔɔsua bibie kü kä ‘klü. 17 ‘Sɩɩ a bää’ nyüü ‘asɩ Elii bā kä nyɔɔ. ‘Ŋnya bibie Nyɔɔsua ‘nɩŋɩ -pɩ da. ‘Ünyɩ da -a da -sɩ tää -söplü -uundoo. 18 ‘Ŋnya ‘patä ‘knyɩ bibie Nyɔɔsua, ‘nɩŋɩ nya da, -tutu nya ‘ɛɛɛ papladii -wälɩ ‘inya tu §.

-Pɔɔkua -jraarafa

19 ‘Na -wɩajü ‘amɩ, ‘ana -trɔɩɩ ɔɔ nyɔɔ ma tɩŋɩlɩ ‘ɩ- casa dɛɩ, -be nyɔɔ ma ja ‘kɩ ‘nyufɩ ‘wu nɩ, 20 ɔ jresaa nyɔɔ ‘baaa’ -balunɩjɩ bubɩnyufɩ mɩ nɩ, jājā mɩ nyɔɔ ‘ba ‘kɩ; Nyɔɔsua nya -balu ‘kɩɩmɩ -wälɩ ‘ɛɛɛ §†.

†† ‘Librɛɛpɔɔku 51.14 ††† ‘Ia ‘taɩ ‘lɩ nɩ, ‘kɩ juifɛ nö -be ‘ü ma -futo -wusublanyüü. Tɛ Marɛkɛ 6.13 ††† ‘Ii känyɩ: -Taa waklülü ‘nyɩ grɛɛkɛ kätɩpɔɔku -mɩdooa ‘mɩ -a bā. § 1 ‘Kɩ 17.1; 18.1,42-45 §† Tapönänɛ 10.12; 1 Pɛɛɛ 4.8

1 PIËERË

-Pɔɔkua 'mla wii

Nyüü -pu nyüü 'sɔɔlɔ Jesu 'baa' 'lɩ nɩ, Piëerë -kätɩ 'wɛ. Piëerë nɩ, 'nyɩ bäsaa grækwii, 'ia -gbaa bā «täkä.» Jesu 'mugbe 'wɩ -nyɩ 'mɩ 'nyɩ, -maa 'wa Ebröonyɩ 'lɩ 'kää' nɩ, 'iibä Simɔɔ. Galileea 'pɛla nyɔɔ Piëerë bā; 'wa bätä 'ü 'dara Betēsaiidaa (Jaan 1.43). 'A Galileea 'taniea 'mlɩ 'kɔ -be 'wa -wɩju Andree 'pala -tata; 'ii 'ü fɩara. -Maa 'taɩ 'lɩ Jesu wea' 'üün nɩ, 'ü -gba -plɩ 'üa -tatë 'kä 'ünya pɛ 'kɔɔɔ dɛɩ. Jesu -ka 'jraa' cɛa 'mlɩ nɩ, Piëerë nya 'sara 'Mufagogo Jerusaleemë, Judee nyra Samariia -tutu -gälɩ. 'Wɩ mi mi 'kɩnya 'tɔɔ Rɔmë. 'A -nyɛ 'ü kolo 'kɔɔ kɩua -gälɩ 'kɩnya jä. -Tɛklɩ nɩ, Piëerë -gbala amɩ 'sɩɩ Silveɩnɩ 'ü 'daraa' bɩ Silasë bää' 'wa -jɩjɩnyɔɔ (5.12), -be 'sɩɩ 'ü bā kää' Babilɔɔnë -be 'ü -jɩjraa' -taa -pɔɔkulu (5.13). Rɔmë Piëerë 'dara kã Babilɔɔnë. Nyüülü toroa' 'Kriisë pɛ, ü -gbaalaa' bätälä 'ü 'daraa' 'saari Turëkii; 'äa bätäa 'fɩ -gälɩ nɩ, 'üü 'wɩ fa -taa -pɔɔkulu (1.1). -Be 'ia 'taɩ 'lɩ nɩ, nyɔɔsuaanyüü 'jä -sɩ 'wɩ 'kɔɔkɩlɛ 'wɩ. 'A 'ia -gu 'Pɔɔklɛ fa 'üün 'klɩlɩpa -pɔɔku, -sɩlɩ 'ü 'jää', 'ia -gu. 'Wɩ 'pa 'üün pɛ 'sɩɩ Nyɔɔsua 'mäa' 'üün 'lɩmlɩba -be 'wɩ tɛɛa' 'üün -jaaa kpakö cɛɩ (1.2-12). 'Taɩ a bɩarafa 'wɩ nɩ, 'kɩnya 'üün -jaalä sraraa. 'A 'ia -gu 'wɩ -gbala 'üün ü toro Nyɔɔsua pɛ, -be ü -sɩɩ -sɩɩ 'fɩa 'mlɩ.

-jäsi -pɔɔkulu 'totroa' 'klɩ:

'Trɔɩ

'Tasɩɩ pɛgälɩpiepieku

'Klälä 'nyɩa' -fre pa

Nyɔɔsua nyra 'kamanyüüa 'lɩträäräku

'Cɛɩnyüüa -sɩ

'Sɩɩ 'cɛɩnyüüa 'wɩklɩ nyüü kã 'ümäa' 'nye

-Gälɩblörö 'trɔɩ

'Trɔɩ

1 'Mɔɔ Piëerë, Jesu 'Kriisëa apotrë, 'mɔɔ -jɩjra 'amɩ 'wɩ, 'amɔɔ bää' Nyɔɔsuaa 'lɩbanyüülü -gbalaa' Pɔɔkɩ-tɛa -tutu -gälɩ 'kä -be 'wɩ bää' Galasii, Kapadosii, Asii nyra Bitenii †, 'ia nyɔɔtugbanyüü. 2 'Amɔɔ ana Tu Nyɔɔsua nya kää' 'lɩba 'sɩɩ 'wɩ -gba kää'. 'Wa -Susu bere 'amɩ 'klɩ 'amä 'lɩ Jesu 'Kriisë -träärä, 'amɔɔ bā nyüülü 'wa -toru -gbag-baa' 'wɩ: 'abɩa Nyɔɔsuaa -gbinanaku nyra pɛgälɩflereku -sie 'amɩ 'wɩ ††

'Cɩa pɛgälɩpiepieku

3 'A 'buala Nyɔɔsua, ana 'Pläkännyɔɔ Jesu 'Kriisëa Tu! 'Wa nyatɛpɛ kpakia -gu 'wɩ -glooro 'sɩɩ amɩ 'kɩnya 'ba Jesu 'Kriisë 'kuaabre. 'Asɩ a 'jä pɛgälɩpiepiekulu -nyɛɛa' 'kläa 'jäjäku. 4 'Ia 'taɩ 'lɩ a 'mɩɛ a -glaaa dɩɩ -jaalä Nyɔɔsua tɛɛa' amɩ. -Jaalä nɩ, cɛa 'mlɩ 'wɩ tɛɛ amɩ 'ään, -nyɛɛ nɩ, 'änɩ 'lɩ -a bɩa ä bubɩ, 'änɩ 'lɩ -a bɩa ä pa -fre -be ä saka. 5 -Be 'a toroa' 'mɩ pɛ nɩ, Nyɔɔsuaa 'klü

† 'Ii 'ü 'dara 'saari Turëkii dëdrë. †† Egëɔɔdë 24.3-8; Levitiikë 16.14-15; Ebröonyüü 9.22

-tuuäa 'amɩ 'nyügba 'amä 'lɩmlɩwɩ. 'Lɩmlɩwɩwukulu nɩ, 'unya sraraa -gälɩblöröjɩrɩ 'lɩ. 6 'A 'ia -gu dɩɩ 'blaa 'amɩ -gböösa 'saari, -bakää -sɩ 'kɔɔkɩlɛa 'mlɩ 'anya 'kpɔɔa, jɩrɩ jɩea wii bäsaa. 7 -Sɩlɩ nɩ, 'ii srara 'sɩɩ 'ana nyɔɔsuapɛ bää' 'cɩcasa -be 'ɛ -sia' -sika 'wɩ. -Sika 'mɩɛ ä bɩa. -Be -sikalä nɩ, kapu 'lɩ 'ü -srörö 'ään 'ämä kpɛträ. 'Asɩ 'ana nyɔɔsuapɛ bā bɩa, 'kä -sɩlɩ 'mlɩ Jesu 'Kriisë 'mäa' jɩ nɩ, 'amä 'buala, 'ümä 'amɩ 'lɩbrɛɛ, 'amä 'wɩklɩlɩbuala 'ana nyɔɔsuapɛa -gu. 8 Jesulɩ nɩ, 'anyɩ 'kɩnya 'jä -a 'jä, -be 'asɩ 'a -wa 'kɩnya. -Mää 'jä 'anyɩ 'jä 'kɩnya 'kɔɔkɩlɛa, -be 'asɩ 'a toro 'kɩnya pɛ -be dɩɩlɩ 'blaaa' 'amɩ nɩ, 'papawii 'lɩ kã 'mlɩ 'ümäa' 'uun 'nyɩgala 'inɩ 'lɩ -a bā; dɩɩlɩ 'sia' 'wɩklɩbuabuaku 'klɩ. 9 'Be dɛɛɛ 'ana nyɔɔsuapɛ 'bata ia' 'ɛɛ 'a 'jää: 'iibä 'ana -sisi nya 'lɩmlɩwɩ.

10 'Lɩmlɩwɩwukulu nɩ, nyɔɔsuaamlɩpalanyüü kãtë 'ünya 'bata 'sɩɩ Nyɔɔsua 'mäa' nu -be 'mää' 'lɩ nyüü mlɩba. 'Ü 'a kã bɩa -gbinankulu 'amäa' 'jää -gäa 'palafa 'wɩ -wɩɛ. 11 'Ü 'bata 'taɩ 'lɩ kã 'mlɩ wiili 'mäa' nröröa jejɩreku -be 'sɩɩ 'imäa' nrörö. 'Kriisëa -susu bā kã 'üün -gälɩ, 'ünya 'sa kã 'lɩ -sɩlɩ 'Kriisë 'mäa' 'jä 'wa 'wɩklɩbuabuakulu 'mäa'

'litrora † 'ml. ¹² Nysua nya srara 'üün 'surl wiili 'w -tua' 'üün ml 'nyla' 'üa 'mugbea -gu bä, -maa 'surl 'i baa' 'ana †† -gu. 'A wiili bä 'saarl 'Mufagogo, 'ää nyüü 'saa 'amı 'Nyüna -Susua 'klülü 'saa' -nyee cea 'ml. 'Aanjäa 'mugbe 'bata 'ümä 'ia 'ml 'kä 'jära.

'Nyüna 'klä

¹³ 'Ii känyri, abla 'ana bobowli 'nyüglö, 'anyl 'mumı! 'Ba 'pie 'ana plea 'fı plegälflerekulu 'amäa' 'jä -gäl, 'tan 'lı Jesu 'Kriisä 'mäa' 'klıtrı. ¹⁴ 'Ba -trääräl Nysua, -be 'a -kanyl 'nyie -wawadiili ma 'kamaa' 'amı -kanyl 'tiere 'amı, -beere 'tan 'lı 'anyl kää' 'Kriisä jre. ¹⁵ -Maa 'ana 'nyenyebi 'nyl pa -fre, 'be Nysualb wea' 'amı, 'wä 'nyüna, ¹⁶ 'surl 'i -jıjraa: « 'Ana 'klä 'nyl pa -fre, 'be 'na 'nyüna ‡. » ¹⁷ 'Ama trarawli nı, 'a 'dara Nysua 'ana Tulb tea' nycaa 'jrupa 'klı -be 'wä 'bölöa' 'wä -gä -gäl, 'onyl -gbasaa' nyüü 'lı. 'Ii känyri, 'ana jrüülü 'tua' 'lı 'amı -pı -tutu -gäl nı, 'ba ku Nysuaa pıpıku 'lı.

¹⁸ 'A jre -srülü Nysua 'saa' 'ana 'lmlıwuwukua -gu, 'kä 'a nö -gbılı 'nyla' -twa kä i 'a 'kparaa' 'ana tuu -gbaa. -Mää diili 'nyl -wlea' 'lı -beere mölii 'aie -sika 'onyl nu -be 'onyl 'amı -su.

¹⁹ 'Kriisäa -torulu kää' -gböosa -gba, 'uu 'w nu.

Jesu -beere kä -bablëjü 'nyla' buböde -gba kä, 'w kä -gba 'nyla' 'kpafa †† bä.

²⁰ 'Plä -kaanlı nrörö Nysua nya 'ba kä 'lı 'wä, -be -taa jrüülü bää' -gäl 'blörö jrüü nı, 'wä srara 'wä nyufa 'ana -gu. ²¹ 'wä 'lı 'a toro Nysua ple; Nysualb 'baa' 'wä jäjä 'lı -be 'wä -nyla' 'wä 'wlikıbuabuaku.

'Ia 'tan 'lı 'ana pletoroku nyra plegälpiepieku 'mä Nysua 'lı bä.

²² Nysuaa -Susu †† 'lı 'a -trääräl 'cıcasa -be 'ana -sisi kpëträ 'amä -wawla 'tasırsa -beere -wıajü. 'Ii känyri, 'ba nu 'nyünaple ††† 'ba -wawla 'tasırsa. ²³ 'Anyä 'a 'wawu -glooro, -be 'wawua -gloorokulu nı, 'unyl deele nëmää' jäa -gugudee -a bä, -maa deele 'nyl jäa, 'ea -guguku bäsaa: 'iibä Nysuaa 'papawiili -nyeeä' nyca 'klälä 'nyla' blöröfa kä. ²⁴ 'Be nyüüa 'fı -beere 'sıpi, -be diili kä 'fı -nyeeä' 'üü 'wlikıbuabuaku -beere 'sıpia pöplödi.

'Sıpi ma, 'kä 'ia pöplödi blöblö,

²⁵ -maa 'Pläkänycıca 'papawii 'nyl bıarafa -a kä †††. -Be -taa 'papawiili nı, 'a 'Mufagogolä 'saraa' 'lı 'amı.

2 'Ii känyri, 'ba cere plebuböku nyra yrwa 'fı -wäl, -gbagble, -glagälsröröku, deenyükäkaku nyra nyüsröröku. ² Nysuaawii 'iibä 'cıca nyıtı, 'ba 'bata

† 'Librerepöcku 22; Esaii 53; Lukë 24.25-26 †† 'amı: Greekë kätıpöckı -mıdooa 'ml 'i -jıjra: amı. ‡ Levitiikë 19.2 ††† 'Ama fa bablëjü -mä -gbı 'sa nı, 'a 'ia -dı (Egëscıdë 12.5; 1 Korëentënyüü 5.7

Jaän 1.29 †† Nysuaa -Susu: -Taa waklıüülü 'nyl greekë kätıpöckı -mıdooa 'ml -a bä. ††† 'nyünaple: Greekë kätıpöckı -mıdooa 'ml 'i -jıjra: plea 'fı. ††† Esaii 40.6-8

'iin -beere 'surl 'jüplü 'bataa' nyıtı 'amä 'bua -be 'amä 'lmlıwu §, ³ 'be 'anya 'Pläkänycıca 'nanaku 'jä †.

⁴ 'Ba jıjro 'Pläkänycıca -gba 'wä bä 'lıbä 'täkalä nyüü bea' 'kluee. -Maa Nysua 'ba 'wä 'lı 'wä kä 'peru Nysuaa 'klıtrı. ⁵ 'Ana 'mugbe 'ba -beere 'lıbä 'täkë. 'Ba 'cere Nysua -wäl 'wä 'amı nu 'wä 'Nyüna -Susua nyuku 'pa. -Gbsaperenyüülü 'ü berea' 'klı Nysuaa 'jrupaa -gu, 'üü 'a nëmä bä, 'kä 'anya -gbııı Nysuaa -Susu 'bataa' 'sa; 'be Nysua nya 'iin 'lı 'kuue Jesu 'Kriisäa -gu.

⁶ 'A 'ia -gu 'i -jıjra nycaapöcku 'lı:

'Amı 'n -gbala! 'N 'sri Sıcnbätä ††† nyukua -tokoa 'täkä 'kä,

'täkalä 'n 'baa' 'lı -be ä kää' 'peru kpaku.

'Nyüsü -nëmä nycaı toroa' 'ään ple -a 'bla †.

⁷ 'Amı toroa' Nysua ple nı, 'täkalä kä 'peru kpaku

'ana 'nyü -gäl; -maa -mülü 'nyla' pletoroku kä nı;

'Täkalä nyekapanyüü be kää' 'kluee,

'ää nu 'tasırsı nyukua -gımuu †††.

⁸ 'Anyä bä:

Nyüükäpatäkä, 'anya bä 'täkä kpakölä 'kpakaa' nyüü 'kä †.

'Ünyl 'lı nysuaawii -a -träärä 'a 'ia -gu 'ü böblö;

Nysua 'wä -tu 'lı 'ıml.

⁹ -Maa 'amı nı, Nysuaa 'lıba -glügbö 'a bä. 'Kua 'perınyüü 'a bä, -tutu -gälä -glügbölä †† kä 'nyü 'naa', nyüülü bää' Nysuaa nyüü. 'wä 'balı 'amı 'mufa diili 'wä nua' nı, 'amä 'ia -gogo 'sa. 'wä 'ba 'amı 'jörüükpü 'lı 'wä were 'amı 'wä 'cıca 'nape 'lı. ¹⁰ 'A ma 'nyl kä Nysuaa nyüü -a bä, -maa 'anya 'a 'saarl Nysuaa nyüü nu. Nysua ma 'nyl 'ana nyatertı -a kä, -maa 'wä kä 'saarl 'ana ††† nyatertı.

Nysua nyra 'kamanyüüa 'liträäräku

¹¹ 'Na -wawanyüü 'amı, 'amı bää' nyctugbanyüü -taa -tutulua -gäl jrüü jiea -gu, 'n bıbie 'amı, 'ba 'cere bubögbılı 'a 'bataa' -wäl; 'ii nyra 'ana -susu -fıuö tou. ¹² 'Ba kä 'cıcagbi nyüülü 'nyla' Nysua jrea -törıpı. 'Ama nu 'saa nı, -gbıgbıııkanyüüa 'nyl 'lı 'ümää' 'amı -gäl -tu, üma 'jä 'ana 'cıcagbi nı, 'ünya Nysuaa 'nyl 'bualaa -srıı kä 'ml 'wäa' 'üa 'kläa 'ml jı.

¹³ 'Ba -trääräl wiili kä 'fı bätänycıca -tua' 'lı,

'Pläkänycıca -gu: 'ba -trääräl 'kulı 'kamaa' 'ana 'fı,

¹⁴ -bakää 'ınyl bä 'kamanyüülü 'ku bıba, 'ü jia' -balınyüü

'pııı, -be 'ümää' -mülü nöa' 'cıcagbi 'kıl nı, 'ba -trääräl

'üün. ¹⁵ 'Be wiili Nysua 'bataa' nı, 'iibä 'ba nu 'cıcagbi

'amä mlünyüülü 'nyla' dee jrea 'më kala. ¹⁶ 'Ba 'nye 'surl

'anyla' deea -geei bä, -maa 'anyl -srörö 'iin kälı -be 'anyl

-sısie 'ana bubögbı 'a nöa', -maa abla 'ana nunıgbı

srara 'surl 'a bää' Nysuaa 'jrupafenyüü. ¹⁷ 'Ba -trääräl

§ -be 'amä 'lmlı 'wu: -Taa waklıüülü 'nyl greekë -kätı -pöckı mıdooa 'ml -a bä. ††† 'Librerepöcku 34.9 ††† Sıcnbätä: Jerusalemä bätä -mölööa 'nyl bäsaa. ††† Esaii 28.16 †††† 'Librerepöcku 118.22 ††† Esaii 8.14 ††† Egëscıdë 19.6 †††† Osee 1.6,9; 2.23

bätėnyüüa 'fu, 'ba -wa 'ana -włajülü toroa' Nycsua ple,
'ba pt Nycsua, 'kä 'a 'buala 'kl.

¹⁸ -Goou 'amı, 'ba -trääräl 'ana 'kamanyüü. 'Ba pt 'üün -gböösa; -mä -mülü kä -gbi 'naa' -be 'ünyl 'paawiia 'doo 'a -nėmä 'luträärä, a kä 'amä bla 'l ü 'klaa' 'luträärä. ¹⁹ 'Be nycw ma 'jä -gbagblea -sul, -be 'oma -gbötö 'emı Nycsuua 'luträäräkuu -gu nı, 'inyl bubw -a bubw. ²⁰ 'Ama nu -balu, -be üma -gba 'amı dii -gälı nı, 'bualaku 'plėe bā 'ia 'mlı le? -Maa üma 'jära 'amı -sul 'l 'ana 'cıcagbia -gu nı, 'i 'na Nycsuua 'kl.

²¹ 'A 'ii 'l Nycsua were 'amı,
'be 'Kriisėa 'mugbe 'jä -sul ana -gu,
'klıplawii 'w srara 'amı †,
'amä 'ca 'sa nu.

²² 'Cnyl -balua dij 'doo -a nu,
-gbagble -kaapı 'ca mlı 'cie ††.

²³ 'C 'ü -jejreea', 'cnyl nycw -a -jre;
'w 'jäaa' -sul nı, 'cnyl nycw 'cre -gba -a -träärä,
-maa Nycsuual -tuüaa' -gä 'klıgäsa nı, 'cw -nyl 'iin käl.

²⁴ 'Ca 'mugbe dırw ana -balu 'wu
'cnya -gbötö 'uun 'ca 'jaje 'l krua -gälı,
'kä -balua -gu nı, amä -beere jājėnyüü,
-be 'klıgägakua -gu nı, amä 'l bānyüü bā.
'A 'ca -gbaa 'l gıglaku 'l 'a 'pıclı.

²⁵ 'Be 'a ma -beere -bablėejü, -piiea' 'lklı ‡,
-maa 'kıklesaplı 'w nı 'anya 'a
-bablėėgbanyerencyw †† -nyee derı 'blöö,
'cw -glaara 'ana -gälı -sisi -gälı.

Titiŋlėgė -be 'üa duwu

3 'Nlėgė 'amı, 'ba 'cie 'wu 'ana duwu 'klı. 'Ia 'taın 'l
-mölö ma bälı üma 'nyl -trääräl nycsuawii -a nı,
'ana nunugbi 'mä 'iin nu 'ümä 'l Nycsua -träärä, -bakää
'anyl 'üün wii -gba 'pala. ² 'Ümä 'iin 'jä 'sırl 'ana nunugbi
'naa -be 'i -trääräa' 'l Nycsua. ³ 'Ana 'nanaku 'nyl bā 'ana
'sosroodii: nu nu 'ñjei, -sikadii, 'aie 'koti; ⁴ -maa abıa
'ana 'nanaku bā 'ana polua 'mlı: plele 'naa' e traraa' 'kä.
'Ia 'samaa 'nanakulu 'nyl bubı bubı -a. 'Unya kä 'peru
kpaku Nycsua -nyee. ⁵ 'Ası -kätısa 'nyüna 'ñlėgėlü 'piea'
'üa ple Nycsua -gälı ma 'nara 'üa nyüfė, -be 'ü ma 'cie
'wu 'üa duwu 'klı. ⁶ 'Ası Sara ma nö: 'w ma -trääräl
Abraamė -be 'w ma were 'cw «'Kamanycw». 'Ama nu
'cıcagbi -be dıe ma 'nyl -guua 'amı -a nı, 'ca 'ñlėkayörü
‡ 'a bā.

⁷ 'Ana 'mugbe duwu 'amı, 'ba 'kpla 'ana 'ñlėgėlü 'a nyra
'üün kua' -wälı 'cıcasa, -be 'ba 'nu diili 'ü 'bataa' 'wli. 'A
jre 'iin 'sırl 'ü 'fumaa'. 'Ba 'kpla 'üün 'luträäräsa, 'be 'sırl
Nycsua 'mäa' 'amı 'klä -nyl 'ca -gbinanaku 'l nı, 'ası
'cmä bla 'ümü 'ään -nyl. 'Ama nu 'saa nı, dıe -nėmä 'ana
nycsuaabibiekı 'klı -a ka ††.

† 'amı: Greekė kätıpcwklı -mıdooa 'mlı 'i -jıjra: amı. †† Esaii 53.9
‡ Esaii 53.4-6

†† -BABLĚĚGBANYERENCYW: Te Lukė 15.3-7; Jaan 10.11; 1
Pieerė 5.4 ‡† Jenėesė 18.12 ‡†† Efesėnyüü 5.25; Kolwosėnyüü 3.19

'Anyl kälä -gbugblou 'wu

⁸ 'Ti kėnyrl, abıa 'ana bobowli bā dıe 'dee, 'ba -wawla
-beere -włajü, 'ba kä nyateple, -be 'ba kä -gbinanaku †††.
⁹ Nycw ma nu 'amı -balu -gba, 'anyl nu -balu 'anyl 'sa
-balua 'kpa. Nycw ma -jree 'amı nı, 'anyl -jree 'cw bıa.
-Maa 'ba 'pa 'cw 'nı; 'be 'a jre 'iin 'sırl Nycsua werea'
'amı 'iin 'l, 'cmä 'amı 'nı 'pa. ¹⁰ 'Be nycsuawıpcwku 'l 'i
-jıjra -maa:

Nycw 'bataa' 'cmäa' 'klä -wa,
-be dırw 'mä 'cw 'bla, 'w kä 'cmä 'ca me 'nyıöligäälä, 'w
-pt 'l bubwıı 'saa,

-be -gbagblea dıe jı 'doo -pt 'ca 'mä 'klı -srörö.

¹¹ 'C fıcl wiili bubwıı 'klı, 'w nu wiili 'naa';

'w 'bata 'wlinönröku 'cnyl sıa.

¹² 'Be 'Pläkėnycw 'nyü 'nyl 'wu nyüülü -gäa' 'klı -gälı -a,
-be 'ca 'nyaklı 'nöö 'üa bibiekı 'wli;
-maa 'Pläkėnycw 'nyl 'bata nyüülü nöa' -balu -a §.

'Cecnyüü nyra -sul

¹³ 'Ama nu 'cıcagbi nycw 'plėe 'mä 'amı -balu -gba nu
le? ¹⁴ -Maa -bakää 'a nö 'cıcagbi -be -sue ma jrälı 'amı
nı, abıa dırw 'bla 'amı! Nyüü ma -guua 'amı 'inyl kä
'amı ñale 'wu. ¹⁵ 'Ba 'buala 'Pläkėnycw Nycsua †† 'ana
plėklı †††. Nyüüa 'fu ma 'bete 'amı: dıplėe bā
plėgälıpieiekı u bā 'amı 'l le? 'Ba -ėlere 'taın a 'fu
'amä 'üün -gälısa plėböblösa nyra 'luträäräsa ††. ¹⁶ 'Anyl
pla 'ana bobowli -fre, nyüülü paa' 'ana bubwırl 'ana
'cıcagbili 'a nöa' 'Kriisė 'l a -gu, -be 'ü 'daaa' 'amı -beere
-balonyüü nı, 'nyüsü 'mä 'üün 'bla. ¹⁷ 'Be 'i -siwu -a -jäa
-sul 'cıcagbia -gu, 'ima bā Nycsua 'cw 'nyiere 'iin 'l, 'kä -a
-jäa -sul -balua nunukua -gu.

¹⁸ 'Kriisėa 'mugbe 'jä -sul -balonyüüa -balua -gu,
'w nu 'imı 'wu 'doo 'wu 'plıpcıplıa -gu: 'cw bāa'
'klıgėnycw, 'w jä nyüülü 'nyıa' 'klıgäa -gu,
'cmä 'amı ††† Nycsuua 'plı falı.

'Tasırl 'w jä, -maa Nycsuua -Susu nya 'ba 'cw jājėa
-tırwı, 'cnya bälı.

¹⁹ 'A -Susulu kälı 'w -srörö 'cnya mi jājėnyüülü kä -sisi
bāa' -jie 'l 'kuaabre nycsuawıı -gbapala.

²⁰ 'A nyüülü 'nyl kää' 'l Nycsua -träärä 'taın 'l 'w -glaara
kää' 'üün Noea 'taın 'l, 'taın 'l kä 'mlı Noe nu kää' 'mu
kpaki. Nyüü jie 'üü -srörö 'nie -gälı 'ünya 'wulmlı: 'üa
nyüü -uuntää. ²¹ 'Nie 'klı -srörökulu bā 'nıwlıpapakua
'pike, 'ii 'pıclı amı †† 'saaru. -Mää ana fugbaa -gba -a -fre
'babaku -a, -maa 'nyünapleä Nycsuua -nyınyıku bāsaa.
Jesua 'Kriisėa 'kuaabrea scıcwku 'l a 'wulmlı. ²² 'C 'jra

††† 'ba kä -gbinanaku: Greekė kätıpcwklı -mıdooa 'mlı 'i -jıjra: 'ba
'cie 'wu. § 'Librepcwku 34.13-17 †† 'Pläkėnycw Nycsua: Greekė
kätıpcwklı -mıdooa 'mlı 'i -jıjra: «'Pläkėnycw 'Kriisė». ††† Esaii 8.12-13
‡†† plėblösa nyra 'luträäräsa: Greekė kätıpcwklı -mıdooa 'mlı -taa wak-
lıüülü -jıjra 16 'l. ††† amı: Greekė kätıpcwklı -mıdooa 'mlı 'i -jıjra:
amı. †† amı: Greekė kätıpcwklı -mıdooa 'mlı 'i -jıjra: 'amı.

cea 'ml, 'w bā Nycsuua 'dupa 'pel. 'A -plu 'w 'kamlaa 'aanjē, -sisili kã 'fu 'kamaa', nyra -sisili kã 'fu kãa' 'klü.

Nycsuanyüüa 'klä dēdrä

4 'Sru 'Kriisē 'järaa' 'ca 'jajea 'ml -sul ana -gu † n, 'ana 'mugbe 'ba 'klaa 'ia bobowli, 'be nycsu 'järaa' 'ca fugbaa 'ml -sul n, 'w 'a -balu 'pie. ²'Ti känyri, 'taunl tca' 'l 'am -pl -tutu -gäl n, 'anyl pre nyüüa bubo -wawadii der; 'ba pre wiili Nycsuua 'bataa' der. ³-Kätisa n, wiili nyüülü 'nyla' Nycsuua jre -waa', 'ii ana 'mugbe ma nöa 'doo ana 'klälä a ma 'klaaa' 'ml: -sagbili Nycsuua 'nyl 'bataa', bubo dēenyükäkaku, 'nubablaku, jibri jijiku, nyra -wäsia -pupuakulu baa' -balu kpaku. ⁴'I kala 'üün ple 'kl 'sru 'i nua' -be 'a -kanyl -mēa' 'üün -gäl, 'a -kanyl fala 'üün 'ia dēegbagbilia 'ml -a, 'üma -gölö -jeje 'ü -jeje 'am. ⁵'Ünya nycsu nēmää' 'l bānyüü nyra jäjänyüüa -gä -tu -gogo 'saa. ⁶'A 'ia -gu 'Mufagogo 'sara bā nyüülü jaa', 'kã 'üa -gä ma bā -trääräku 'l bānyüüa 'sa n, 'ümä 'l bā -susu 'l 'sru Nycsuua 'bataa'.

⁷Diia 'fca bārafā 'a 'lujjirö. 'A 'ia -gu, 'anyl 'mumw, 'ba jre 'ana nyufaa 'tiereku 'amä Nycsuua bibie. ⁸-Maa wiili baa' 'ia 'fca 'wli n, 'ba nu 'ana plea 'fu 'ba -wawla, 'be -wawlaku cere -balu 'kōkōmlē ††. ⁹-Moloo ma ji -mca nyüköli n, 'w 'kuēll 'cnc 'cūcasa, -maa 'cnyl 'pala 'ca -gu -plel wii. ¹⁰-Moloo ma bält 'w nu 'ca 'sre 'w ji 'ca -moloo -gba. 'Ba nu 'cūca 'jrupafenyüülü -tuuāa' Nycsuua 'srea 'kain 'kain 'nyügbaa 'sa. ¹¹Nycw ma 'pawii n, 'w bā Nycsuua wiisienycc. Nycw jöa' nyüü -gba n, 'w nu 'klülü Nycsuua -nyla' 'cnc -be 'w ji nyüü -gba. -Be wiia 'fca 'ml n, Nycsuua 'mä 'buala Jesu 'Kriisēa -gu, 'cnc kaa' 'wliklbubuaku nyra 'klü 'plbuplca -gu! 'Asi i bā.

-Sua 'jäjäku 'Kriisēa -gu

¹²'Na -wawanyüü 'am, 'ama bā -sul kpaküa kapu 'l n, 'inyl kala 'am plekl. 'A kapulu nēmä 'ana pletoroku srara. 'Anyl bobo -maa 'i -nēmä 'l -a jrä. ¹³-Maa abia dōru 'bā 'am -sul 'a 'jäjäa' 'Kriisēa -gu. 'Ia 'taun 'l dōru nya 'am 'kl 'sia 'taun 'l 'cämäa' -sru ji 'ca 'wliklbubuaku 'l. ¹⁴Nyüü ma -jeje 'am 'Kriisēa -gu n, i bā 'ana dōru, 'be -Susulu kaa' 'bualaku, Nycsuua -Susu, 'uu bā 'am -gäl. 'Üa -nyēē -jeje 'ü -jeje 'cnc, -maa 'ana nē 'pel n 'w 'buala †. ¹⁵'Ana -tōruplca nycw 'nyl 'jä -sul -beere -dainde, 'aie -beere 'jejiencycc, 'aie -beere nycw nöa' bubogbi, -beere nycw -piiea' nyüü -mölöoa wiia 'ml. ¹⁶-Maa nycw ma 'jä -sul dēēē kã -gu 'w baa' 'Kriisēnycc n, 'nyüsü 'nyl 'bā 'cml. 'w 'buala 'num Nycsuua 'ia -gu ††. ¹⁷'Be -gätutaun 'a 'lujjirä, Nycsuuaanyüköli 'i kolokä. -Be ä ma kolo am -gälkã n, -as -mülü 'nyl toroa' Nycsuua 'Mufagogo plea nā nya bā le?

† ana -gu: -Taa waklülüü 'nyl greekē kätupcckl -midooa 'ml -a bā. †† Tapönänē 10.12; Jaakē 5.20 † 'Üa -nyēē -jeje 'ü -jeje 'cnc, -maa 'ana nē 'pel n 'w 'buala: -Taa waklülüü 'nyl greekē kätupcckl -midooa 'ml -a bā. †† 'ia -gu: Greekē kätupcckl -midooa 'ml 'i -jira: 'ia 'nyra -gu.

¹⁸-Be ima klal 'kã 'klügänycc 'mä 'luml 'wu n, -as nyüülü kã ple bubca' nyra -balonyüüa †† ni nya bā le?

¹⁹'Ti känyri, nyüülü 'jäjäa' -sul 'sru Nycsuua 'bataa' n, 'ü -nyl 'üa -gäl -susu 'üa Nunonycc käl 'kã 'ü nö wiili 'naa', 'be 'cnyl -trc 'plb wii 'w 'saa' 'l -a.

'Cecitagbüa nyüüa 'jrupa

5 'Mcc baa' tagbö -beere 'cecitagbüü baa' 'ana -tōruplca n, 'mcc 'paa 'üün 'klü 'l; 'mcc kã 'nyü 'jäa' bā 'Kriisē 'ca -sua 'ml, -be 'mcc käläa' bā 'na nē 'pe 'wliklbubuaku 'ml, ε nēmää' 'wocrē n, -jäa wiili 'n -gbala 'a 'am: ²'Sru -bablēēgbanyerencycc -tuuāa' -bablēē 'nyügba n, 'ba nu 'saa 'ba -gälä nyüülü Nycsuua -nyla' 'am 'nyü -gba, -mää 'klükusa -a, -maa 'ba nu 'ana plea 'sa ††. 'Anyl -fē 'ia 'jrupalä 'äa -gälä möliia jröröku -gu, -maa 'ba -fē 'am 'sru 'a -wa 'äm. ³'Ana 'klügälkäläku 'nyl nrörö nyüülü 'ü tta' 'am -gba -goou 'l, -maa 'ba bā 'üa -gu -gältenyüü. ⁴'Ia 'taun 'l -bablēēgbanyerencyüüa 'cifi kpakö †† ma 'c n, 'cnyl 'am 'kua 'wlugbölä plöa' -be änyl baa' 'kl -nyla.

⁵-Sēgbē 'am, 'ana 'mugbe 'ba -trääräl 'cecitagbü, 'kã 'a -täträl. 'Ba 'cie 'ana nyüfē 'wu, 'be 'i -jira: « Nycsuua 'nyl 'bata nyüülü 'jraraa' 'üa nyüfēa, -maa 'w srara 'ca -gbinanaku nyüülü 'ciea' 'üa nyüfē 'wu †.»

⁶'Ti känyri, 'ba 'ciewu Nycsuua 'klükädarua 'kl, -be 'mä 'am 'wudōru 'taun 'w -tua' 'l 'ml. ⁷'Ba -gblc 'cnc 'ana plēltaarawii 'fu -gäl 'kã, 'be 'cnc -tuuä 'am 'nyügba.

⁸'Ba -tre 'ana nyüfē, 'anyl 'mumw; 'be 'ana -gbakäk -lenycc Sataan 'nyēē -beere sruku 'kpöo u 'bata nycw 'umää' ji. ⁹'Anyl -nyl 'cnc 'cas, 'ba -cnc 'ana nycsuaple -toroku 'wu, 'be 'ana -wlajü -mülü baa' 'pläa 'fca 'ml 'jäa bā -sul -beere 'am.

¹⁰-Maa 'ana -sul -nēmä 'l -a -wle, Nycsuualc kaa' -gbinanaku 'fu, 'w werea' 'am 'ca 'wliklbubuakulu 'nyl bārafā Jesu 'Kriisē 'l n, 'cnyl 'am 'naraa. 'Cnyl 'am nycnyrcā, 'cnyl 'am 'wuscwca, 'kã 'cnyl 'am 'wuscwca nycw -plc 'am kākpa. ¹¹'w 'kã 'wliklbualaku nyra †† 'klü 'plbuplca. 'Asi i bā!

-Gälblörötrcw

¹²Silvēen ††, 'w baa' pletorowlaju n, 'cnc 'n -srörö käl 'nyaa -jira 'am 'wu 'mä 'am 'klülüpa -be 'mä 'am -gbala 'sru 'a 'kplaa' 'tasru Nycsuua 'cūca -gbinanaku.

¹³Nyüülü nyra 'am Nycsuua 'baa' 'l, 'ü baa' Ba -bilcncbätä, 'ü 'treē 'am. 'Na 'ju Marēkē 'treē bā 'am. ¹⁴'Ba -gbebre -wlajüsa.

†† Tapönänē 11.31 ††† 'ana plea 'sa: Greekē kätupcckl -midooa 'ml 'i -jira: «ana plea 'sa 'sru Nycsuua 'bataa'». ††† -BABLĚĚGBANYERENYÜÜA 'CIFI KPAKÖ: Lukē 15.3-7; Jaan 10.11; 1 Pieerē 2.25 § Tapönänē 3.34 †† 'wliklbualaku nyra: -Taa waklülüü 'nyl greekē kätupcckl -midooa 'ml -a bā. ††† SILVĚEN: 'Ü 'dara bā 'cnc Silasē. 'Pcclēa 'wunyerencycc bā bā 'saa, 'sru Timotee baa'. 'A 'üa 'fu 'pala nycsuawii Koreentēbätä. Tē Akētē 15.22-40; 16.19-29; 1 Pieerē 5.12

'Amɔ baa' Jesu † 'Kriisë 'l, abua plegälfereku bä 'ana
'fɔ -gäl. 'Asi i bä ††!

† Jesu: -Taa waklöölä 'nyi greekë kätɔɔki -mɔdooa 'ml -a bä.
†† 'Asi i bä: -Taa waklüülü 'nyi 1 Piëëa -pɔɔki -mɔdooa 'ml -a bä.

¹⁸ Cea mlt 'papawiili so, anya 'nu 'iin 'wli, 'tatu 'lt a nyra 'kcn ma baa' nyuna 'dugba 'wli †.

¹⁹ 'A -plu a jresaa wiili nycsuaamlpalanyüü 'sa kaa' 'lt bā 'cūcasa. 'Mufagbi 'a nu 'anya -tu 'iin 'ana ple 'kl. 'I -beere 'sru 'napē nūalaa' 'jōjrūūkpū 'lt -be -sru jraa'; -be -suwlaa -sārēēji nūala 'ana polua 'mlt. ²⁰ 'Ana 'fu 'ba jre -kātū 'saa nū, nycsuaamlpalanyüüa wiili kā 'fu bāa' nycsuapawku 'lt nū, -māā nycsa 'mugbea plekltā wii -a. ²¹ 'Be nycsuaamlpalanyüü 'doo 'nyl 'ca 'mugbea pleklt wii -a 'ba, 'knyl nycsuaawii nyüü -gba -a 'pala. -Maa 'Nyūna -Susu 'uu ma 'tuto nyüü †† -be 'ü ma 'paa nycsuaawii.

-Gbagble nycsuaamlpalanyüü

2 'Be -kātisa nū, -gbagble nycsuaamlpalanyüü 'cie nyüüa -tōrupū, 'asu -gbagble 'kplkplanyüü 'mä bā 'ana -tōrupū bā. -Gbagblewii 'ümā 'amū 'kplā, 'ümā -gu 'amū 'kākpa. 'Ünya 'iin nu nu 'kā 'ünya 'daa 'ünyl 'nūmū 'cifilū -sua' 'üün -a jre. 'Asū 'ü were 'üa nyüfē -sū 'wu sōsō. ² Nyüü 'kōkōmlē nya 'üün derūpēa 'üa bubōgbilia 'mlt, 'üa -gu 'kā nyüü -ka -nēmā 'cūcasaa 'nyufō wii -a 'dara. ³ Deenyü nyra -gbagblewii 'ümā nu 'ümā 'amū -trōkō. -Māā -mlatūkā 'üa -gā 'nyl -träärā, 'üa -gbog-blookū 'nyl 'nyüglō -a 'nyüglō.

Nycsua jre 'sru 'cmāa' nyüülü bāa' 'kcn derū 'pu

⁴ 'A jre 'iin 'sru, Nycsua 'nyla' 'aanjēlū nua' -balu 'kl -a bere, -maa 'c be 'üün 'ltuŋlōbütūgbaa 'mlt, 'ü 'pala 'cū 'jōjrūūkpū 'lt; 'üa -gātutān 'ü -glāaa. ⁵ Nycsua 'nyl bā -kātū 'plālā nua' -balua nyaterū -a 'jä. 'C ja 'nūŋlū kpaku 'unya dara 'üün dara -tutua nya 'si 'nū 'kl. -Maa 'c 'balū Noe mlt; 'cūcasaa 'lūsanyc, 'cū bā -uuntāā nycsua Nycsua 'baa' 'lūmlt nyra 'ca -gbōōlia nyüü -uunsōō -mōlōō. ⁶ Nycsua nya ja kapu 'knyā nrōrō Sodōmēbātā nyra Gomōrēbātā 'pupu 'lt. 'Asū nyüülü 'nyl -träärāa' 'lt Nycsuaa ni 'mä bā bā, 'ümā wiili 'māa' 'üün -gālūjra jre †. ⁷ 'Cnyā 'balū 'klgānyōō 'ü 'daraa' 'lōtē mlt; nycsua nū, bātēlēa 'mltā nyüüa -balugbi ma kā 'kcn 'nyüsū 'wu. ⁸ 'Be 'üa -tōrupū 'klgānyōō ma ku, -sru o -sru 'c ma 'jäā -be 'c ma 'nōō 'üa nunugbili 'nyl -träärāa' 'lt -dō; 'i ma 'yagba 'ca 'klgā -gālta -susu. ⁹ 'Ia 'fu 'ltū 'ii srara 'sru 'Plākānyōō jrea' 'sru 'cmāa' 'klgānyüü -sū 'ltba, -be 'sru 'cmāa' nyüülü 'nylā' 'klgā -wālta -be 'üa -gātutān 'māa' 'wljra. ¹⁰ Nycsua nya nyüülü 'nyereā' bubōōlii 'üa fugba 'bataa' 'pōnā. 'Ia nyüülüa ple 'sosowu -frepadiiā -gu, 'üa -gbūū 'nyl 'kamaku -gba -a bā.

-Gbagble 'kplkplanyüü

'Ü toro 'üa nyüfē ple -gbōōsa; 'ü bōō -tōklu -be 'ü -je-jre 'wlikltbua -sisili bāa' cea 'mlt. ¹¹ -Be 'aanjēlū kāa' 'klū 'ü -sia' 'üün 'wu nū, 'ünyl -jeje 'wlikltbuasisi -a Nycsuaa

'kl. ¹² -Maa nyüülü nō dii -beere 'klūēēa mlaa, 'ünyl bobo bobo -a. 'Ü ku -plū 'kplakplaku nyra 'blablakua -gu. 'Be deēē 'ünylā' jre 'ēē 'ü -jeje; 'ü kua' -plū sakakua -gu, nya sakaa. ¹³ -Balulu 'ü nua', 'ünya 'ua 'pēē 'wudōō. 'I kā 'ümü 'tu 'ümā bubōō wiili 'üa ple 'bataa' -sru 'kl nrōrō. 'Ü bā 'ana -gbaa 'kpfē, 'ü pla 'amū -fre 'a nyra 'üün ma tara 'wu; nyüüa -trōōkō kā 'ümü dōō 'wu. ¹⁴ Bātēsaa 'dōō wii 'ü bobo, -balua nunukua 'dōō bā 'üa ple 'kl. 'Ü 'kuēēē ü 'fūmaa' 'üa nyüfē -gba, 'üa polu 'si deenyükākāku 'kl. Nycsuaa busuku bā 'üün -gālū. ¹⁵ 'Ü sō 'cūca 'nyufō 'wu 'ünya 'mōō. Bōōrēā 'julū 'ü 'daraa' Balaamē, 'ü 'pēēā' -balua †† nunukua -gu nū, 'cū 'ü prederū. ¹⁶ -Maa 'knyā 'dara 'ca -balua -gu: -subre 'nyl 'paa' wii nū, 'enya 'pa nycsua mltā wii 'enya 'pala 'kcn wii -gba; 'enya -gbala nycsuaamlpalanyüü 'cū 'nyüglō 'ca deēgbagbili 'cū 'bata lā' 'cmāa' nu.

¹⁷ 'Üülü nū, 'ü -beere 'sru 'nie maa', 'sru -fufū faa' -gbrū. Nycsua tēē 'üün kufa i kā 'fu 'kpōrōā; 'ii 'ümā ku 'plōpōō ††. ¹⁸ 'Be 'fēflewiiā 'kpc 'ü 'saalū. Bubōōbili kāa' ple 'tu nyra -sagbili kāa' 'nyüsū 'üü -srōrō kāl -be 'ü 'kuēē -mülū -ka 'wu lā' 'lūmlt 'ü sōā' -mülū 'nyereā' -gbagble 'lūa -tōrupū. ¹⁹ 'Ü -gbala 'üün -maa 'ü -kanyl -balua -goou -a bā, -be 'üa 'mugbe bā 'üa plekltā wiili bubōōā' 'üün, 'ia -goou. 'Be nycsua o nycsua bā deēē 'c -waa' -gbōōsa, 'ea -geei. ²⁰ -Maa -mülū jrea' 'Plākānyōō 'Lūmlbanyōō Jesu 'Kriisē nū, 'üma 'cēē 'plāa -fre -wālta, -be üma 'cēē 'sōōwū 'ia diili -wālta 'ima ku 'üün -gālū nū, 'üa 'klā nya bubōō -gbōōsa 'kā 'inya 'üa -kātūdeē 'wusi. ²¹ 'Be 'i 'na 'lū 'nūmū 'kā 'ünyl jre 'nyufōlū -gāā' 'kl; -maa jre 'uun -be -a -sō 'nyünawii -kplāa' derū nū, 'i bubō. ²² -Maa wiili jraa' 'üün -gālū nū, 'a wiili 'cūca Tapōnānē -gbaa': «-Fē 'a 'ea -wōōōdii -gālū derū 'blōō †††», -be «'Ü blāa' 'ään -fu-toku 'nū, 'bōōsarā nya 'blōō paplūa 'mlt derū.»

'Plākānyōō jijiku

3 'Na -wawanyüü 'amū, 'sōōā nu -pōōku ku -plū 'uu 'n ja 'amū. 'Ia 'sōōlūa 'mlt nū, 'ana bobowli 'n 'bata 'mä 'kātēē 'imā bobowlii -gāā' 'kl bā, ² 'amā wiili 'nyūna nycsuaamlpalanyüü -gbala kāa' 'amū plepa, -be 'amā bā 'Plākānyōō bāa' ana 'Lūmlbanyōō 'ca 'kamaawii amō bāa' apotrē a 'kplāa' 'amū nū, amā 'iin plepa. ³ -Jāā wiili 'a kāā' 'amāa' jre: 'Tāpa jrūū 'lt nū, nyüürōrōnyüü nya jia, 'kā 'ünya 'üa bubōōwiili kāa' 'üün 'tu -gālū 'nyere. ⁴ 'Kā 'ünya 'daa: «'Cnyl 'daa 'knyā jia, -be -a 'jäā 'kcn le? Ana tuu 'mä kāa' jā nū, 'sru dii bā kāa' 'plāa 'kākōlōfa 'wu nū, 'ast 'i -ka bā -pōō!» ⁵ -Maa 'ü -jōōj 'ünya -trō wii 'dōō; 'iibā: 'Papawii Nycsua nu 'knyā nu kā cē nyra -tutu. 'Cnyā 'sasra -tutu nyra 'nieu -gba, 'knyā 'papla 'uun -gba 'nieu -tōrupū. ⁶ 'Abū 'nū 'c 'sie kā bā -tutu -gālū, 'knyā -gbloōō 'plā. ⁷ -Maa 'a 'papawii 'doolū nū, 'ii -tuuā 'saarūa

† Matiō 17.1-5; Marēkē 9.2-7; Lukē 9.28-35 †† Grēkē kātūpōōki -mūdōōa 'mlt 'i -jijra: nycsuaanyünanyüü. † Jenēēsē 19.24

†† Nōōbrē 22.1-35 †† 'plōpōō: -Taa waklōōlā 'nyl grēkē kātūpōōki -mūdōōa 'mlt -a bā. ††† Tapōnānē 26.11

-tutu nyra ce -wält, 'kä -gätusrı nı, 'taın 'lı Nyɔsua 'mäa' -balunyüü -gblooo nı, 'a -plıı ce nyra -tutu 'mä fi.

⁸ -Maa 'na -wawanyüü 'amı, wii 'doo bält 'anyı kä -a kä 'amä 'iin -trɔ; 'iibä 'Pläkänycɔɔ 'kluı, jrüü 'doo -beere -sıa -diısɔɔ -gluıpu (1 000), -be -sıa -diısɔɔ -gluıpu -beere jrüü 'doo. ⁹ 'Pläkänycɔɔ -nämä dɛrı -a -wle 'kä 'ɔnya wiili 'ɔ 'daaa' nu. -Möläö nınıa 'ɔ -puala 'kä 'ɔmä wiili 'ɔ 'daaa' nu. -Maa 'ɔ kä pleblöblöku ana † 'pelı, 'be 'ɔnyı 'bata 'bata -a nyɔɔ 'mä ana -trɔrupɔ sɔ; wiili 'ɔ 'bataa' nı, 'ü toro 'lı -balu -gält.

¹⁰ -Maa 'Pläkänycɔɔ jrüü nya -beere 'sırı 'jejienyɔɔ jöa' -gbiara ††; ce nya -yre kpaki nua 'kä 'ɛnya saka, 'pläa -dɔ ‡ nya fia kä 'inya saka, 'kä -tutu nyra diili kä 'fıɔ nyɔɔ nröröa' 'ua -gälıa 'fıɔ nya fi. ¹¹ -Be diia 'fıɔ 'mäa' 'saa saka nı, -ası 'ana nunugbi nya bä le? Abıa ana 'nyenyɛbeia 'nyü 'na -be abıa 'ia tie bä Nyɔsuaa 'liträäräku. ¹² Nyɔsuaa jıjisırı 'a -gläaa, -be 'a 'paa 'kpɔɔ 'imä 'lırä sɔɔɔ. 'İa -srııa 'mıı nı, kapu nya ce 'pütöa, 'kä 'pläa -dɔ †† nya kapua 'mıı frere 'kä 'unya saka. ¹³ -Maa

† ana: *Greekë -kätıpcɔɔklı -mıdooa 'mıı 'ı -jıjra: 'ana*. †† -gbiara: -Taa waklöölä 'nyı *greekë kätıpcɔɔklı -mıdooa 'mıı -a* bä.

‡ Galaatënyüü 4.9; Kolɔɔsënyüü 2.8,20

†† 'PLÄA -Dɔ: Tɛ wiili -jıjraa' 3.10 -wält.

Nyɔsua nınıa 'ɔnya ce dëdrä nyra -tutu †† dëdrä nua, 'a 'ua -gält 'klıgägäku 'mä ku. 'A 'ii a -gläaa.

Jesu 'Kriisäa -gbinanaku 'ııa 'bualaku

¹⁴ 'A 'ia -gu 'na -wawanyüü 'amı, 'a -gläaa' wiili nı, 'ba 'pa 'kpɔɔ 'amä nyüülü -fre 'nyıa' 'lɔbä bä, nyüülü wii 'nyıa' -gält bä bä, nyüülü nyra Nyɔsua 'Nönröa' 'wli bä. ¹⁵ -Be 'ba jresaa ana 'Pläkänycɔɔ pleböblöku bä 'ana 'lımııwuwuku. 'Lıgaglakulu Nyɔsua -nyıa' ana -wawawlaju 'Pɔɔlë nı, 'ası 'ɔ -jıjra amı 'wu. ¹⁶ 'Ası 'ɔ nö -pɔɔklı 'lı kä 'mıı 'ɔ 'palaa' -taa wiilia -gä. 'Papawii -mıdoo bält 'mıı 'ia 'wlinunuku klalı, nyüülü 'nyıa' wii jre, nyra nyüülü kä polu -ka -piiea' 'lɔklı, 'ü totrolı 'ia -gbaa -gält. 'Ası 'ü nö bıa nyɔsuaapɔɔklı -mıdooa 'mıı; 'üa 'mugbe 'bata 'üa bubıku.

¹⁷ 'Na -wawanyüü 'amı, 'be 'a jre 'iin sököö, 'ii känyrı 'ba -tre 'ana nyüfë, nyüüa -balugbi -plı 'iin nu 'a -plı 'ana nyüfë 'mıı. 'Ası 'ana nyɔsuaaplɛ 'mä nyɔnyɔɔ 'mufasa. ¹⁸ -Maa 'ba 'buala Jesu 'Kriisäa -gbinanaku 'lı 'kä 'a jre 'ɔɔ -gböösa, 'ɔɔ bäa' ana 'Pläkänycɔɔ nyra ana 'Lımııbanycɔɔ. 'ɔɔ kä 'wlıklıbubuaku 'köklesapıı, 'plɔɔpıı! 'Ası i bä.

†† Esaii 65.17; 66.22

1 JAAN

-ככוא 'mla wii

Jaan a 'klisa fafapככוא ku -pl. 'ו 'a kā -ככוא -moloo -jijra, -srll Jesu -sia' -pl -tutu -gält, 'ia -gä 'ו 'pa: «'Mufa-gogolä Jaan -jijraa'». 'Onya -jijra 'ככוא -ככוא -mldoo -taa nua deru.

Nyüü ma kā -gbagble. 'Ü ma -gbala nyüü -maa Jesulu jia' -pl -tutu -gält כ באא' nyy 'nyl Nyksuaa 'Ju -a bä. 'Ü nnta bia nyy 'mræ כ nu dæle 'ו -waa', Nyksua -nëmä 'ככ -pasasa -a 'kplaa. 'A 'ia -gu Jaan -jijra 'æcnyüü 'wu 'כmä nyyככää' Jesu srara. 'ו -gbala 'üün 'srll 'klälä 'nyta' blöröfa kā bäa' 'kasa' 'l. 'Onya -gbala 'üün 'srll nyyכ 'mræä' 'čmäa' 'ään 'jä: Nyככ o nyyכ toroa' Jesu ple nya 'klälä 'jäa. 'Onya -gbala nyüü 'ü nyra Nyksua nyra 'ca 'Ju bä 'doo -be ü -wa Nyksua nyra nyüülü kā 'fl toroa' Nyksua ple. 'Üma nu 'iml n 'ünya 'klälä 'nyta' blöröfa kā 'jäa.

-Jäsr -ככוא 'totroa' 'kl:

'Papawiili -nyæä' 'klä

'Nape 'kta 'nyereku

Nyyככ jrea' Nyksua, 'ככ -träärält 'ככ

'Kriisäa 'nyüamljraranyüü nyra Nyksuaa 'jü

-Wawlaku

Nyyככ kā 'čmä -tutu -gäla dii 'wusi

'Papawiili -nyæä' 'klä

1 I bä kää' 'plaa 'kăkolofa † 'wu, i a 'nua' 'wli, -be ana 'nyü 'jäa', i a 'jäjräa', -be ana wlu -fæä' -gba n, 'a 'Papawiili bäa' 'klä. 2 'Klälä srara 'äa nyufa: anya 'jäjrä 'äml, 'a 'äa -gä a 'paa. 'A 'klälä 'nyta' blöröfa kā -be ä bä kää' Tua -gba, ä sraraa' aml 'äa nyufa n, 'äa -gä a -gbala 'aml. 3 I a 'jäa' -be a 'nua' 'wli n, 'ii a -gbala bia 'aml, 'ana 'mugbe nyra amč 'mä 'doo bä. -Mää ana 'kpc -a, -maa a nyra Tu -be 'ca 'Ju Jesu 'Kriisä nëmä 'doo bä. 4 Ana †† drcu 'mä 'wlsie, 'a 'ia -gu a -jijra 'aml 'iin 'wu.

'Nape 'kta 'nyereku

5 Wiili a 'nröröa' 'ca mlt 'wli -be a -gbalaa' 'aml n, 'iibä: Nyksua bä -srll, 'jörüükpüa dlj 'doo 'nyl 'ככ 'l -a bä. 6 Ama 'daa a nyra 'ככ bä 'doo -be ama 'nyere 'jörüükpü 'l n, -gbagblenyüü a bä, 'čcasa 'nyl ana 'kläa 'ml -a bä. 7 -Maa ama 'nyere -srll 'kl, 'srll 'ca 'mugbe bäa' -srll n, anya -maa, 'kā 'ca 'ju Jesu 'Kriisäa † -toru nya aml -gbafuto, ana -balua 'flca -gu. 8 Ama 'daa anyl -balu -a kā n, ana nyüfä a 'saa -gbagble, 'čcasa 'nyl bia aml 'l -a bä. 9 Nyksua 'nyl 'sa 'ca mlt a wii -gält -a, 'כ -gäkl. Ama 'sara' 'l 'ככ ana -balu n, 'čnya aml 'uun cerea, 'kā

† 'PLÄA 'KÄKOLOFA: Te bla Jaan 1.1; 8.44; 15.27; 16.4 †† Ana: Greekë kätıככוא -mldooa 'ml 'i -jijra: 'Ana. † 'Kriisäa: -Taa waklöölä 'nyl greekë kätıככוא -mldooa 'ml -a bä.

'čnya ana bubčgbia 'flc kpetä. 10 -Be ama 'daa anyl -balu -a kā n, -gbagblenyככ a 'dara 'ככ, -be 'ca 'papawii 'nyl bia aml 'l -a bä.

2 'Na 'jü 'aml, 'a -pl -balu nu 'a 'ia -gu 'n -jijra 'aml 'wu. -Maa nyyככ ma nu -balu n, a kälä Tua -gba ana 'wli 'lta wiipanyככ: Jesu 'Kriisä -gäa' 'kl. 2 'כ 'sa 'ca ny-ufa ana -balua -gu Nyksuaa 'cre nya 'ciewu. -Mää ana 'dooa -gu -a, -maa 'plaa 'flca -gu bia.

Nyyככ jrea' Nyksua, 'ככ -träärält 'ככ

3 Ama -träärält 'ca -dč n, 'a -plu a jresaa 'srll a jrea' 'čml. 4 Nyככ nöa' -maa: «'N jre 'čml» -be 'čnyl -trääräa' 'l 'ca -dč n, -gbagblenyככ 'č bä, 'čcasa 'nyl 'ככ 'l -a bä. 5 -Maa -mč -trääräa' 'l 'ca mlt a wii n, Nyksuaa -wawakulu bäa' 'ככ 'l 'u jräwli. 'A -plu a jresaa 'srll a bäa' 'ככ 'l. 6 Nyככ 'daa -maa 'č bä 'ככ 'l n, 'srll 'ca 'mugbe 'nyea' n, 'asl 'č 'kā 'čmä bia 'nye. 7 'Na -wlajü 'aml -mäa -dč dëdrä 'nyl -jijra; -maa 'a -kätü -dčl 'a jrea' 'bala 'kăkolofa 'wu n, 'uu bäsa. -Kätü -dčl n, 'a 'papawiili 'a 'nua' 'wli 'kăkolofa 'wu †. 8 'Nyaa bia 'daa -dč dëdrä 'n -jijra 'aml. 'Ua 'wucrædæä bä 'ככ 'l. 'Unya bä bia 'aml 'l, 'be 'tasrla -srll 'a pa, 'jörüükpü -gbaakä. 9 Nyככ nöa' -maa -srll 'kl 'č bä, -be כ jraraa' 'ca -wlaju 'nyüaml n, 'č -ka bä 'jörüükpü 'l. 10 -Mčl

†† 'kăkolofa 'wu: -Taa waklöölä 'nyl greekë kätıככוא -mldooa 'ml -a bä.

-waa' 'ka -wlaju ni, 'ka -sri 'kl, -be deε 'nyl 'kch 'l -a
bä 'emä 'kch 'kākpa. ¹¹ -Maa -moch jraraa' 'ka -wlaju
'nyüamli ni, 'jörjüükpü 'l 'k: 'jörjüükpü 'l 'k 'nyere,
-be -plulu 'k möa' 'onyl 'l -a jre, 'be 'jörjüükpü 'k 'ka
'nyüa 'ml.

¹² 'Na 'jü 'amli, 'amch 'n -jjra 'wu: 'ana -balu 'a cere 'ka
'nyrla -gu.

¹³ Tuu 'amli, 'amch 'n -jjra 'wu: 'a jre 'k 'kää' -plu
'kākolofa 'wu.

-Sēgbē 'amli, 'amch 'n -jjra 'wu: 'anya 'a Plēbubōsusu †
du.

'Jü 'amli, 'amch 'n -jjra 'wu: 'a jre Tu ††.

¹⁴ Tuu 'amli, 'nyaa 'amli 'wu -jjra: 'a jre 'k 'kää' -plu
'kākolofa 'wu.

-Sēgbē 'amli, 'nyaa 'amli 'wu -jjra: 'a -sōwōwō, Nyōsuaa
'papawii nya 'ka 'amli 'l, 'anya du Plēbubōsusus.

¹⁵ 'Anyi -wa 'plä, 'anyl -wa bla 'ibäa' 'pläa 'ml. Nyōch ma
-wa 'plä ni, Nyōsuaa -wawaku 'nyl 'kch 'l -a 'bä. ¹⁶ 'Be i
kä 'fuc 'bäa' 'pläa 'ml: 'ibäa' 'cacigbi, deenyükākaku nyra
dii kākakua -tōkōlōkōkō; 'ia 'fuc 'nyl 'Tua -nyεε -a sō,
'pläa 'ml 'i sō. ¹⁷ -Be 'plä -sōōō, 'äa deenyü -sōōō, -maa
-moch 'nōa' wiili Nyōsuaa 'bataa' ni, 'k 'bäl 'plōplō -gu.

-Gbagble 'kriisē

¹⁸ 'Na 'jü 'amli, -gälblöröglīi 'l a 'bä. 'A 'nu 'srl -gbag-
ble 'kriisē † 'jōa', -be -plulu 'a 'palaa' wii ni, -gbagble 'kriisē
'kōkōmle 'a 'ji. 'Ii -gbala 'amli 'srl a 'bäa' -gälblöröglīi 'l.
¹⁹ 'Ana -tōtō 'ü sō, -maa 'ü ma 'nyl 'ana -nyεεa nū -a
'bä. 'Üma 'bä 'l 'ana -nyεεa nū ni, 'ü nyra 'amch 'nya 'l
-wältkua. -Maa 'ü sō 'amli 'deri 'nyüü 'mä 'saa 'jre 'üa
-tōtōkōkō nyōch 'doo 'nyl 'kä 'kasa 'ana -nyεεa nyōch -a 'bä.
²⁰ 'Amoch ni, nyōch -balu 'nyla' 'l 'bä 'balu 'amli 'k -nyl 'amli
'Nyüna -Susu, 'a jre 'wii 'fuc ††. ²¹ 'Ama -jjraa' 'amli 'wu ni,
-mäa 'kä 'anyl 'cucasa -a jre, -maa 'a 'cucasa 'a jre; -be deε
'bäa' -gbagble ni, 'ε nyra 'cucasa 'nyl 'sō -pō 'doo 'wu -a.
²² Nyōch 'plēε 'bä -gbagblenyōch 'le? 'A nyōch 'nōa' -maa Je-
su 'nyl 'Kriisē -a 'bä ††; 'k 'bä -gbagble 'kriisē, 'k 'blara Tu
nyra 'ju 'kl. ²³ Nyōch o nyōch 'blaraa' 'ju 'kl ni, 'onyl 'bla Tu
-a jre. -Moch 'nyieree' 'ju 'kl ni, 'k 'jre 'bla Tu †††. ²⁴ 'Ia -gu
'amoch ni, 'abla wiili 'a 'nu' 'wli 'kākolofa 'wu ku 'amli 'l.
Wiili 'a 'nu' 'wli 'kākolofa 'wu ma ku 'amli 'l ni, 'anya 'bla
'ju nyra Tu 'l kua. ²⁵ -Be deεεε 'k 'daaa' 'māa' amli ††† -nyl
ni, 'εε 'bä 'klälä 'nyla' blöröfa 'k.

† PLēBUBŌSUSU: Sataan 'bāsa. †† 'Jü 'amli, 'amch 'n -jjra 'wu: 'a jre
Tu: GREEKÉ kätōkōkō -mīdoo -tōwä wäklüülü 'kua' -pl 14 -gäl.

‡ -GBAGBLE 'KRIISÉ: 'A nyōch 'nyla' 'Kriisē -wa, 'k nyra 'kch 'totroa' 'wli.
Te 2.22; 4.3; 2 Jaan 7 2 Tesalonikēnyüü 2 †† 'a jre 'wii 'fuc:
GREEKÉ kätōkōkō -mīdoo 'ml 'i -jjra: 'ana 'fuc 'nyl 'cucasa. Te wak-
lüülü -jjraa' 27 -gäl. ††† Jaan 'taun 'l ni, 'kōkōpānyüü ma 'kōkō nyüü
-gbagblewii. 'Ü nūna -maa Nyōsuaa 'ju, 'Kriisē nyra Jesu 'bä 'dō, -mäa
nyōch 'doo -a. 'Srl Nyōsuaa 'ju 'Kriisē -srōōa' nyōch 'l ni, 'ü -pl 'iin
'klunyere. -Maa Jaan nūna, nyōch 'nyla' 'ju 'kl 'nyiere ni, 'onyl 'bla Tu
'kl -a 'nyiere. 'Be 'ju 'l a 'järe Tu. 'Ia 'nyl 'iin 'bä -a 'bä, nyōch -nēmä Tu
-a 'jä. Matü 11.27 ††† -Moch 'nyieree' 'ju 'kl ni, 'k 'jre 'bla Tu: -Taa
wäklüülü 'nyl greeké kätōkōkō -mīdoo 'ml -a 'bä. ††† amli: GREEKÉ
kätōkōkō -mīdoo 'ml 'i -jjra: 'amli.

²⁶ Nyüülü 'paaa' 'amli mlüülü ni, 'üa -gu 'n -jjra 'imli.

²⁷ -Maa 'amoch 'k 'baa' 'l, -be 'k -nyla' 'Nyüna -Susu ni, 'u
'bä 'amli 'l. 'A -kanyl 'kōkōkō -a 'k, 'be -Susulu 'k
-nyla' 'amli ni, 'u 'kōkō 'amli diia 'fuc. 'U 'salu 'cucasa, 'u 'ni
kä -gbagble -a. 'Srl 'u 'kōkō 'amli ni, 'asli 'ba ku 'kch 'l.

Nyōsuaa 'jülü

²⁸ 'Na 'jü 'amli, 'ba ku 'kch 'l. 'Ia 'taun 'l 'oma 'ji -srl ni,
'ana 'plē 'mä nyōch, 'nyüsü -pl amli 'bla 'ka 'jijitan 'l.

²⁹ 'Ama jre 'iin 'srl 'k -gäa' 'kl ni, 'ba jresaa nyōch o nyōch
'nōa' wiili -gäa' 'kl ni, 'k 'bä 'ka 'ju.

3 'Ba 'jä 'srl Tu -waa' amli: 'k 'dara 'numli amli 'ka 'jü, -be
'üü a 'bä 'kasa † 'A 'ia -gu 'plä 'nyl amli jre, 'be 'änyl
'kch jre -a jre. ² 'Na -wawanyüü 'amli, Nyōsuaa 'jü a 'bä
-mlati, -be 'srl amäa' -srl 'bä ni, Nyōsuaa -kaanlu amli
'iin srara. -Maa wiili 'a jrea' ni, 'taun 'l 'māa' -srl 'ka ny-
ufa srara ni 'anya 'ka 'sa 'bäa, 'be 'srl 'k 'bäa, 'asli amä
'kch 'jä. ³ Nyōch o nyōch 'piea' 'iin 'plē -gäl ni, 'ka nyufa 'k
'kpētä 'srl 'Kriisēa 'mugbea 'nyü 'naa'.

⁴ Nyōch o nyōch 'nōa' -balu ni, Nyōsuaa -dō 'k 'pō -gäl.
'Be -balua nūnuku 'bä -dō -gälpōkō. ⁵ 'A jre 'imli 'srl
Jesu 'jia' 'l 'ana † -balu 'ba, -be -balu 'nyla' 'kch 'l 'bä
'plu. ⁶ 'Ti 'kānyl, nyōch o nyōch 'kua' 'kch 'l 'nyl nu -balu -a.
Nyōch o nyōch 'nōa' -balu ni, 'onyl 'kch 'jä -a 'jä, -be 'onyl
'kch jre -a jre. ⁷ 'Na 'jü 'amli, nyōch 'nyl 'pa 'amli mlüülü.
Nyōch o nyōch 'nōa' wiili -gäa' 'kl ni, 'k -gäl 'srl Jesua
'mugbe -gäa' 'kl. ⁸ Nyōch 'nōa' -balu ni, Sataan 'a 'ju 'k 'bä,
'be 'bala 'kākolofa 'wu Sataan 'nō -balu. -Be Nyōsuaa 'ju
'ji 'mā Sataan 'a 'jrupa -gblooo ††. ⁹ Nyōch o nyōch 'bäa'
Nyōsuaa 'ju ni, 'onyl nu -balu -a, 'be Nyōsuaa 'pē 'bä 'kch
'l. 'k -kanyl 'l -a 'bla 'k nu -balu, 'be Nyōsuaa 'ju 'k 'bä.
¹⁰ -Jä 'srl 'ü jrea' Nyōsuaa 'jü nyra Sataan 'a 'jü: nyōch o
nyōch 'nyla' 'klgä, 'aie 'onyl 'ka -wlaju -wa ni, 'onyl
Nyōsuaa 'ju -a 'bä.

A -wawla

¹¹ Wiili 'a -gbalaa' 'amli, -be 'a 'nu' 'wli 'kākolofa 'wu ni,
'iibä: 'a 'kā amä -wawla, ¹² 'a -plē Kaēn 'a 'sa 'bä, 'k 'bä 'kää'
Plēbubōsusuaa † 'ju, -be 'k 'blaa' 'ka -wlaju. Deplēε 'k -gu
'k 'bla 'kch 'le? Wiili 'k 'ma 'nōa' 'i 'bubō, -be 'ka -wlaju ma
'k 'klgägbi ††. ¹³ 'Na -wlaju 'amli, 'plä ma jrara 'amli
'nyüa 'ml, 'inyl 'kala 'amli 'plē 'kl. ¹⁴ 'Amoch ni, 'a jresaa
'anya 'a 'järe 'l sō, 'anya 'a 'klä 'l 'ji, 'be 'a -wa 'ana -wlaju.
Nyōch 'nyla' 'ka -wlaju -wa ni, 'järe 'l 'k -ka 'bä. ¹⁵ Nyōch o
nyōch jraraa' 'ka -wlaju 'nyüa 'ml ni, nyüüblanyōch 'k 'bä,
-be 'a jre 'iin † 'srl nyüüblanyōch 'nyla' 'klälä 'nyla' blörö-
fa 'kä 'kä. ¹⁶ 'Amoch ni, 'a jre deεεε 'bäa' -wawaku, 'be 'k 'sa
'ka 'klä 'ana -gu. 'Ana 'mugbelü ni, 'a 'kā amä 'ana 'klä -nyl
'ana -wlaju -gu. ¹⁷ Nyōch ma 'kä dii, -be 'oma 'bubō 'ka
-wlaju 'nyla' deε 'kā 'plē 'wu ni, -asli 'mā Nyōsuaa -wa

§ -be 'üü a 'bä 'kasa: -Taa wäklüülü 'nyl greeké kätōkōkō -mīdoo
'ml -a 'bä. †† ana: -Taa wäklöölä 'nyl greeké kätōkōkō -mīdoo 'ml
-a 'bä. ††† JENEESÉ 3.15 †† PLēBUBŌSUSU: Sataan 'a 'nyrl 'bāsa.
‡†† JENEESÉ 4.1-16 †† JENEESÉ 9.6

le? ¹⁸Na 'jü 'amı, anyı nu mlıa wiia 'kpc anyı -wawla, -maa a nu 'ia 'sa 'cıcasa 'lı. ¹⁹A -plu anyı 'saa jre 'sırı a baa' 'cıcasa 'jü; ana ple -nëmä bla 'lı -a -taara Nyçsuaa 'kıl. ²⁰Be ana ple ma 'nyı -sı -a -sı nu, Nyçsuaa 'bua 'çnya -sı ana ple 'wu, 'ç jre wiia 'fıç †. ²¹-Maa, 'na -wawanyüü 'amı, ana ple ma -sı nu, 'ε -nëmä 'lı -a -taara Nyçsuaa 'kıl. ²²-Be dεε o dεε a nëmää' 'bete nu, 'çnya amı 'εen -nyıa, 'be a -trääräl 'çä -dç -be wiili kää' 'çkç 'tu nu, 'ii a nö. ²³-Jää 'çä -dç 'ç -nyıa' amı: a toro 'çä 'Ju Jesu 'Kriisä 'nyı ple, 'kä a -wawla 'sırı 'çä -dç 'ç -nyıa' amı -gbaa'. ²⁴Nyçkç -träärää' 'lı 'çä -dç nu, 'ç ku Nyçsuaa 'lı, Nyçsuaa nıa ku 'çkç 'lı. -Be a jre 'sırı 'çä baa' amı 'lı, 'be 'ç -nyı amı 'çä -Susu.

'Cıcasusu nyra -gbagblesusu

4 'Na -wawanyüü 'amı, 'a 'nı 'pie -sisia 'fıç ple -gälı; -maa 'ba tel 'iin 'amä 'iin 'jä ima bā Nyçsuaa -susu ††. -Gbaglennyüülü 'daraa' 'üa nyüfē nyçsuaamlı -palanyüü, 'ü jia' 'plälä kua' -pıa 'mlı, 'ü -sümlö. ²-Jää 'sı 'amää' Nyçsuaa -Susu jre: -Susulu jrea' 'sa Jesu 'Kriisē -srörö nyçkç 'lı †, 'uu bā Nyçsuaa -Susu. ³-Susulu 'nyı 'salı 'sırı Jesu 'Kriisē -srörö nyçkç 'lı nu ††, -mää Nyçsuaa -nyεε 'unı ç. -Gbagble 'kriisä -susulu †† kä jijigä 'a 'nua' 'wlı -be unıyaa' 'pläa 'mlı ji nu, 'uu bāsa. ⁴'Amçkç nu, 'na 'jüjie 'amı, Nyçsuaa nü 'a bā; 'anya 'a -gbaglennyüülü du, 'be -susulu baa' amı 'lı 'u 'bua 'unıy -sı -mulu baa' 'pläa 'mlı 'wu. ⁵'Üülü nu, 'pläa nyüü 'ü bā. 'A 'ia -gu 'ü 'paa 'pläa -gä, -be 'pläa nyüü po 'üün 'nyaklı. ⁶'Amçkç nu, Nyçsuaa nü a bā. Nyçkç jrea' Nyçsuaa nu, 'ç po amı 'nyaklı. Nyçkç 'nyıa' Nyçsuaa ç bā nu, 'çnyı po amı 'nyaklı -a. 'A -plu a jrere 'cıcacasu nyra -gbagblesusu.

Nyçsuaa srara amı -wawlaku

⁷'Na nyüü 'amı, a -wawla 'be Nyçsuaa 'çkç ja -wawaku. Nyçkç o nyçkç -waaa' 'çä -wlaju nu, Nyçsuaa 'ju 'ç bā, 'ç jre Nyçsuaa. ⁸Nyçkç 'nyı -waa' 'çä -wlaju nu, 'çnyı Nyçsuaa -a jre, 'be Nyçsuaa bā -wawaku. ⁹-Jää 'sı Nyçsuaa sraraa' amı 'sırı 'çä -waa' amı: 'ç ja 'çä 'Ju 'doo 'doo 'pläa 'mlı, amä 'çkç kälı -srörö amä 'klä 'jä. ¹⁰-Jää dεεε baa' -wawaku: -mää amç 'nyı Nyçsuaa -wa, -maa 'çkç -wa amı. Ana -wawakua -gu nu, 'çnya 'sa 'çä 'Ju ana -balua -gu -be 'çä 'cre 'mä 'wucie.

¹¹'Na nyüü 'amı, Nyçsuaa ma nu 'saa çma -wa amı nu, ana 'mugbe kä amä 'saa -wawla. ¹²Nyçkç -kaapı Nyçsuaa 'jä; -maa ama -wawla nu, Nyçsuaa bā amı 'lı, -be amç 'lı 'çä -wawaku jräräwlı 'cıcasa. ¹³-Jää dεεε -gbalaa' amı 'sırı a baa' 'çkç 'lı -be 'çä baa' amı 'lı: 'ç -nyı amı 'çä -Susu. ¹⁴Ana 'mugbelı nu, anyı 'jä 'iin, 'ii a 'saalı: Tu blı 'çä 'Ju, 'pläa 'lumıbanyüü †††. ¹⁵Nyçkç 'saa' 'lı -maa: «Jesu bā Nyçsuaa 'Ju» nu, Nyçsuaa bā 'çkç 'lı, 'çnyı bā Nyçsuaa 'lı.

† Deteronçkçmē 15.7-9 †† Deteronçkçmē 13.2-6 † -SRÖRÖA' NYÇKÇ 'Lı: GREEKĒWII 'Lı 'ü nö: «ç -srörö 'jaje 'lı.» †† 'Kriisē -srörö nyçkç 'lı nu: -Taa waklıüülü 'nyı greekē kätıçkçı -mıdooa 'mlı -a bā. †† -GBAGBLE 'KRIISÄ -SUSULU: Tε 2.18 ††† Tε Jaan 3.17; 4.42

¹⁶'Amçkç nu, a jre -wawakulu Nyçsuaa -waa' amı, anyı toro 'uun ple. Nyçsuaa bā -wawaku. Nyçkç kuää' -wawaku 'lı nu, Nyçsuaa 'lı 'ç ku, -be Nyçsuaa ku 'çkç 'lı. ¹⁷'İi -gbala amı 'sırı amç 'lı 'çä -wawaku jräräwlı, 'be 'sırı 'çä baa' 'ası a bā -pı -tutu -gälı, ana ple 'mä nyçnyç -gätıçrı 'lı. ¹⁸Nıale 'nyı -wawaku 'lı -a bā, -maa -wawakulu jrää' 'wlı nu, 'u pre nıale. Nyçkç 'ümää' 'çkç, 'ç nıale 'blaa'. 'İi kanyıçı, nyçkç nıale 'blaaa' nu, 'çä -wawaku 'nyı 'wlı -a jrä. ¹⁹'Amçkç nu, a -wa 'çkç, 'be 'çkç -kätı -wa amı. ²⁰Nyçkç ma 'daa 'çä -wa Nyçsuaa -be çma jrara 'çä -wlaju 'nyüa 'mlı nu, -gbagblenyüü 'çä bā. Nyçkç 'nyıa' 'çä -wlajulu 'çä 'jääa' 'wu -wa nu, -ası 'çnyı Nyçsuaa 'çnyı 'jääa' 'wu -wa le? ²¹-Jää 'çä -dç 'ç -nyıa' amı: nyçkç -waa' Nyçsuaa nu, 'çä 'çmä bla 'çä -wlaju -wa.

Jesua pletoroku

5 Nyçkç o nyçkç jrea' 'saa Jesu bā 'Kriisē nu, Nyçsuaa 'ju 'ç bā. Nyçkç o nyçkç -waaa' tu nu, 'ç -waaa' bla 'çä 'Ju. ²Ama -wa Nyçsuaa, -be ama -trääräl 'çä -dç nu, a jre -saa a -wa Nyçsuaa 'jü. ³'Be Nyçsuaa -wawaku bā 'çä -dç 'lıträäräku. -Be 'çä -dç 'nyı 'kuεε -a bā ††. ⁴Nyçsuaa 'jüa 'fıç duö 'plä. -Be dεεε nöa' 'iin -be a duöa' 'plä, 'εε bā ana nyçsuaple †. ⁵İma 'nyı nyçkç jrea' 'saa Jesu bā Nyçsuaa 'Ju -a bā, nyçkç 'plēε duö 'plä le? ⁶'A Jesu 'doolo baa' 'Kriisē, 'çä jara 'nı nyra -toru 'lı; -mää 'nıa 'doo -a, -maa 'nı nyra -toru. Nyçsuaa -Susu 'uu 'salı 'ımlı, -be 'u bā 'cıcasa. ⁷'Be 'ü bā täa 'üü 'paa 'ia -gä çelı: Tu, Nyçsuaa 'Papawıı nyra 'Nyüna -Susu. 'Üa täa bā 'doo ††. ⁸-Be täa bā -tutu -gälı, 'ü 'paa bla 'ımlı. 'Üü bā: -Susu, 'nı, nyra -toru, 'üa täa nıa bā 'doo †††. ⁹'A 'dara nyüüam -ıawıı wıı, -maa Nyçsuaa wiili 'çä 'saa' 'lı i -sia' 'wu nu, 'ii a -nëmä wıı 'dara? Wiili 'çä 'saalı: 'çä 'Ju -gä 'çä 'salı. ¹⁰Nyçkç toroa' Nyçsuaa 'Ju ple nu, 'ç jre 'iin 'çä plekıl 'sırı 'ı baa' 'cıcasa. Nyçkç 'nyı toroa' Nyçsuaa ple nu, -gbag -blekänıçkç 'çä 'dara 'çkç, 'be wiili Nyçsuaa 'saa' 'lı 'çä 'Ju -gu, 'çnyı 'dara 'iin wıı -a. ¹¹-Jää wiili Nyçsuaa 'saa' 'lı: 'ç -nyı amı 'klälä 'nyıa' blöröfa kä, -be 'klälä nu, 'çä 'Ju 'lı ä bā. ¹²Nyçkç baa' 'Ju 'lı, 'çä 'klaa 'klä. Nyçkç 'nyıa' Nyçsuaa 'ju 'lıbā nu, 'çnyı 'klä -a 'klaa.

-Pçkçkua -jraarafa

¹³'Amçkç toroa' Nyçsuaa 'Ju 'nyıçı ple 'amä 'iin jre 'sırı 'a 'klaaa' 'klälä 'nyıa' blöröfa kä -be 'amä Nyçsuaa 'Ju 'nyıçı pletoro ††, 'ia -gu 'n -jıjra 'amı 'wu. ¹⁴Ama -se 'çmı dεε 'sırı 'çä 'bataa' nu, 'ç po amı 'nyaklı, -jää wiili kä -gu ana ple 'nyı -taaraa' 'lı Nyçsuaa 'kıl. ¹⁵Ama jresaa dεε a 'betea' 'çä po amı 'nyaklı nu, a jre bla 'saa dεεε a 'betrea'

††† Jaan 14.15 † Ana nyçsuaple -gbala amı 'sırı Jesu baa' Nyçsuaa 'Ju. Matıö 16.16; Jaan 1.34 †† çelı: Tu, Nyçsuaa 'Papawıı nyra 'Nyüna -Susu. 'Üa täa bā 'doo: -Taa waklıüülü 'nyı greekē kätıçkçı -mıdooa 'mlı -a bā. Tε Deteronçkçmē 19.15; Jaan 5.31-37 ††† -Be täa bā bla -tutu -gälı, 'ü 'paa bla 'ımlı. 'Üü bā: -Taa waklıüülü 'nyı greekē -kätıçkçı -mıdooa 'mlı -a bā. †† -be 'amä Nyçsuaa 'Ju 'nyıçı pletoro: -Taa waklıüülü 'nyı greekē kätıçkçı -mıdooa 'mlı -a bā.

‘כמל ׳ל נל, א ׳קלאא ׳עען. ¹⁶ נככ ma ׳jä ׳כא -właju כמא נל -balulu -nēmāa׳ ככ ׳bla † נל, כ bibie ׳כא ׳wlili, -be Nycsua ׳mä ׳ככ ׳klä -nyl. Nyüülü ׳nyl nua׳ -balulu ׳blaa׳, ׳üü ׳n ׳daa. -Balu ׳doo bäl, ׳u ׳blaa, -mäa ׳ua ׳wlili ׳nyl ׳daa ׳ba bibie ††. ¹⁷ Nunugbili kä ׳fı ׳nyl -trääräa׳ ׳ל Nycsua נל, ׳ia ׳fı bä -balu. -Maa -balu -moloo ׳nyl ׳bla נככ -a ‡.

¹⁸ A jre ׳iin, נככ o נככ bää׳ Nycsuaa ׳ju נל, ׳כnyl נל -balu -a, ׳be נככ bää׳ Nycsuaa ׳ju נל, ׳כא nyufa ׳כ -gäälänyöli †† PLEBUBSUSU †† -pl ׳כא -gbanudεε kä.

† ׳BLA: ׳Babakulu kua׳ -pl נל, ׳iibä -balulu תחל׳ ׳ל נככ Nycsuaa deri ׳pluplu -a -gu. †† Nyüülü Jaan ׳daaa׳ נל, ׳a nyüülü ׳kplaa׳ ׳kä Jesu ׳nyl נככ ׳ל -a -srörö ׳כnyl -tutu -gäl -a ji, -be ׳כnyl bla Nycsuaa ׳ju ׳Kriisē -a bä. ‡ ׳Babakulu kua׳ -pl נל, ׳iibä -balulu תחל׳ ׳ל נככ Nycsuaa deri ׳pluplu -a -gu. Te נככbrē 15.30; Marēkē 3.28-30

¹⁹ A jre ׳iin ׳sırl a bää׳ Nycsuaa ׳jü, -be a jre bla ׳iin ׳sırl ׳pläa ׳fı bää׳ PLEBUBSUSU käł.

²⁰ A jre bla ׳iin ׳sırl Nycsuaa ׳ju jia׳, ׳sırl ׳כ -nyla׳ aml ׳ל- gaglaku, amä ׳cıca Nycsua jre. ׳Da ׳ju Jesu ׳Kriisē ׳ל a bä; ׳a ׳ia -gu a bä ׳cıca Nycsua ׳ל. ׳כä bä ׳cıca Nycsua nyra ׳klälä ׳nyla׳ blöröfa kä.

²¹ ׳Na ׳jü aml, ׳anyl toro -gbagble nycsuał †† plε! ׳Ası i bä. ††

†† ׳כא nyufa ׳כ -gäälänyöli: Greekē kätıpkkı -mıdooa ׳mlı ׳i -jjıra: Nycsuaa ׳ju -gäälä ׳ככ ׳nyöli. †† PLEBUBSUSU: Sataan a ׳nyl bäsaa. ††† -GBAGBLE Nycsuał: Nyüülü ׳kplaa׳ -gbagble nycsuaawıl, ׳üü Jaan ׳daa. ††† ׳Ası i bä: -Taa waklöölä ׳nyl greekē -kätıpkkı -mıdooa ׳mlı -a bä.

2 JAAN

-Pɔɔkua 'mla wii

'A Jaan a 'sɔɔa nu fafapɔɔku. 'ɔɔ -jjra «'Nlɔɔlɔ Nɔɔsua 'baa' 'lɔ». A jresaa nyūūlū toroa' Nɔɔsua ple 'ūū Jaan 'dara 'saa; 'ūa 'nyɔɔ 'ɔɔ -sisie. 'ɔɔ -gbala 'ūūn 'sɔɔ 'ɔɔcɔnyūū kaa' 'ūmāa' -wawla. 'ɔɔnya -gbala bla 'ūūn abla 'ūa nɔɔsuaple -sɔɔɔɔɔɔ, 'kă 'ū -tuūā 'ūa nyūfē 'nyūgba, nyūūlū 'nyɔɔ -träärāa' 'lɔ 'mufa 'Papawii, 'ūa -gu.

-Jāsɔ 'u 'totroa' 'klɔ:

'Trɔru

'Cɔɔasa nyra -wawlaku

-Gälɔblörö 'trɔru

'Trɔru

1 'Mɔɔ Tagbö, 'mɔɔ -jjra 'Nlɔɔlɔ Nɔɔsua 'baa' 'lɔ 'wu, 'ɔɔ -bɛ 'ɔɔ 'jūlū 'n -waa' 'cɔɔasa 'lɔ †. -Mää 'na 'doo 'nyɔɔ 'amɔ -wa, -maa ü kă 'fɔɔ jrea' bla 'cɔɔasa. 2 'A 'cɔɔ-casalä bää' amɔ 'lɔ -bɛ a nyra 'ään 'mäa' -wälɔku 'plɔɔ-plɔɔ nu, 'äa -gu a -wa 'amɔ. 3 Abɔa Nɔɔsuab bää' Tu, nyra 'Pläkänɔɔ †† Jesu 'Kriisēlɔ bää' Tua 'ju -nyɔɔ amɔ ‡ -gbi-nanaku, nyateple, nyra plegälɔflerɛku, 'cɔɔasa nyra -wawaku 'lɔ.

'Cɔɔasa -bɛ -wawaku

4 'N 'jää' -na 'jū 'ū 'nyerɛa' 'cɔɔasa 'lɔ, 'sɔɔlɔ Tua -dɔ -gbaa', dɔɔɔlɔ 'blaa' 'mɔ -mää 'ua -sɔɔ 'nyɔɔ -pɛ. 5 'Nlɔɔ, wiili 'mäa' -plɔɔ -mɔ -gbala nu, 'iibä: a -wawla. -Mää -dɔ dēdrä 'nyɔɔ 'saabä, -maa 'a -dɔ 'doolu a 'jäärä kää' 'kākɔlofa 'wu. 6 -Bɛ dɛɛɛ bää' -wawaku nu, 'iibä 'ɔɔ -dɔa 'lɔträäräku. 'A -dɔlɔ 'a kää' 'amäa' 'lɔträärä 'sɔɔlɔ 'a 'nuu' 'uun 'wli 'kākɔlofa 'wu.

7 'Be nyūūtrɔɔɔnyūū 'kɔɔɔmɛ 'a 'pläa 'mlɔ -gbaala.

'Sɔɔlɔ Jesu 'Kriisē -sröröa' nɔɔ 'lɔ -bɛ 'ɔɔ 'jia' 'pläa 'mlɔ nu,

† Jaan 'ū 'dara 'saa; 'ɔɔ bā kă 'ɔɔcɔtagbö. 'Nlɔɔlɔ kă -gä Jaan 'paa' nu, 'cɛɔ 'ɔɔ 'daa. 'Jūlū nu, 'a 'cɛɔnyūū. †† 'PLÄKÄNYɔɔ: -Taa waklölöä 'nyɔɔ greekē kätɔɔɔɔ -mɔdooa 'mlɔ -a bā. ‡ AML: Greekē kätɔɔɔɔ -mɔdooa 'mlɔ 'i -jjra: 'amɔ.

'nyɔɔ ja 'ūa mlɔ -a. Nɔɔɔɔ nōa' 'saa nu, 'ɔɔ bā nyūūtrɔɔɔɔɔɔɔ, -bɛ 'ɔɔ bā -gbagble 'kriisēlɔ †. 8 'Ii kănyɔɔ, 'ba -tre 'ana nyūfē, ana 'jrupaa jire -pɔ amɔ kälɔ 'wu, -maa 'emä amɔ 'wu -ji †. 9 Nɔɔ o nɔɔ 'nyɔɔ -träärāa' 'lɔ 'Kriisēa 'kɔɔkɔlaku nu, 'ɔɔnyɔɔ Nɔɔsua 'lɔ -a bā. -Mɔlɔ -träärāa' 'lɔ 'Kriisēa †† 'kɔɔkɔlaku nu, 'ɔɔ bā Tu nyra 'ju 'lɔ. 10 Nɔɔ ma ji 'ana -nyɛɛ -bɛ ɔɔma 'nyɔɔ 'saalɔ wiili 'Kriisē 'kɔɔlāa' -a nu, 'anyɔɔ pla 'ɔɔ 'ana nyūkōli, 'anyɔɔ 'trɛɛ 'ɔɔmɔ. 11 Nɔɔ ma 'trɛɛa' 'ɔɔmɔ nu, -gba 'ɔɔ 'jō 'ɔɔ 'ɔɔ bɔɔɔɔɔɔ 'mlɔ.

-Pɔɔkua -jraarafa

12 Wii 'kɔɔɔmɛ bälɔ 'mä 'amɔ 'iin -gbala, -maa 'nyɔɔ 'bata 'ia -jjraku -a. 'N jresaa 'nyaa 'ana -nyɛɛ jia, -bɛ amä 'mäklɔdɛtrɛ ana dɔɔru 'mä 'wli -sie. 13 -Na -wɔlɔdɔlɔ †† Nɔɔsua 'baa' 'lɔ, 'ɔɔ 'jū 'trɛɛ -mɔ. 'Asɔ i bā §.

†† Tɛ wiili -jjraa' 1 Jaan 2.18 1 Jaan 4.3; 2.18 †† ana ... amɔ ... amɔ: Greekē kätɔɔɔɔ -mɔdooa 'mlɔ 'i -jjra: «'ana 'amɔ 'amɔ 'ana amɔ 'amɔ ††† 'Kriisē: -Taa waklölöä 'nyɔɔ greekē kätɔɔɔɔ -mɔdooa 'mlɔ -a bā. ††† -WLADIAL: 'Cɛɔlɔ Jaan 'daa. § 'Asɔ i bā: -Taa waklölöä 'nyɔɔ greekē -kätɔɔɔɔ -mɔdooa 'mlɔ -a bā.

3 JAAN

-כככא ׳מלא וו

Jaan a tää fafapכככא ku -pt. ׳Cecnyכככ ׳doo ׳ü ׳daraa׳ Gaiisë ׳ככ Jaan -jjra ׳wu.

Jaan bl nyüü ü mi ü ׳pala nyüülü toroa׳ Nyçsua ple nyçsuaawii -gba. -Maa ׳ü ׳ככ׳ Gaiisëa bätä nı, nyçככ ׳doo bā kã ׳lı ככ ׳ü ׳dara Diotrëfë, ׳כnyl ׳nyie -a ׳nyie ׳ümä ׳כא -nyëe ku. Pletoronyüü -mülü dıככ la ׳üün ׳wu ׳üa -nyëe nı, ׳כnyl ׳blöö ׳üün ׳cecnyüüa -nyëe derı. ׳A ׳ia -gu Jaan fa Gaiisë ׳כככ -כככ, ׳כnyl -gbala ׳כככ ׳כnyl dıככ Diotrëfëa -gbi ׳wu.

כ -gbala Gaiisë כ kpla Demetriusël jaa׳ ׳כככ -כככulu ׳cçasa; ׳be ׳כא ׳mugbe bā ׳Pläkännyכככ ׳jrupafeyכככ.

כא -taa -כככulu ׳kpla amı ׳srı a kää׳ amää׳ nyüülü -fëëëa׳ ׳Pläkännyכככ ׳jrupa ׳lkuëë -wawaku ׳lı.

-jäsu ׳u ׳totroa׳ ׳klı:

׳Trçru

Plegälpienyכככ Gaiisë

Diotrëfë -be Demetriusë

׳Täpa ׳trçru

׳Trçru

Diotrëfë -be Demetriusë

1 ׳ככ Tagbö †, ׳כככ -jjra ׳na -wlaju Gaiusë †† ׳wu, כ ׳n -waa׳ ׳cçasa ׳lı. 2 ׳Na -wlaju, wiili kã ׳doo ׳n boboa׳ nı, abıa -na diia ׳fıç ׳wulmıç kã -na fugba ׳na, ׳srı -na -susu -jreëëa. 3 ׳Tain ׳lı -wlajü -möölöo jia׳ -be ׳ü ׳paa׳ ׳cçasalä ׳ü ׳järaa׳ -mı ׳lı, ׳äa -gä nı, -be ׳srı -nyëëëa׳ ׳cçasa ׳lı nı, dıçrulu ׳blaa׳ ׳mı -mäë ׳ua -srı ׳nyl -pe. 4 Ama ׳nu -maa, ׳na ׳jü ׳nyere ׳cçasa ׳lı, ׳dıçrulu ׳blaaa׳ ׳mı ׳u -kanyı bā -a bā.

Plegälpienyכככ Gaiusë

5 ׳Na -wlaju, wiili -nöa׳ ana -wlajü nyra ׳nıçnyçtug-bawıajüa -gu nı, wiili Nyçsua ׳bataa׳, ׳ii -nö. 6 ׳A ׳ü -gbala ׳cçı -na -wawapıëa -gä. ׳Ası -a ׳doo -a nu -a ji ׳üün -gba Nyçsua ׳nyrıçkıla -gu nı, ׳ii -si ׳nanaku. 7 ׳Be Jesua ׳nyrıa -gu ׳ü mi, ׳ü -pt bıa nyüülü ׳nyıa׳ Nyçsua jre ׳üa kälta dëë -gbafë. 8 ׳Ia ׳samaa nyüülü nı, a kã amä ׳üün ׳lkuëë, a nyra ׳üün ׳mä ׳jrupa ׳wu -fëëëë ׳cçasaa -gu.

† TAGBÖ: Jaan ׳ü ׳dara ׳saa; ככ bā kã ׳cçıtagbö. †† Akëtë 19.29; Romënyüü 16.23; 1 Korëentënyüü 1.14

9 ׳N -jjra ׳cecnyüü ׳wu; -maa Diotrëfë, כ -waa׳ ׳ka-maku nı, ׳כnyl nu wiili a ׳daaa׳ -a. 10 ׳A ׳ia -gu, ama ji nı, ׳nyaa ׳lı wiili kã ׳fıç ׳nöa׳ ׳saa: -gbagbleıë kã ׳fıç ׳tua׳ amı -gälı. ׳Pıçgälı nı, ׳כ nı ׳kuëëı -wlajülü -a, -be -mülü ׳bataa׳ ׳ia nıçnyçkulu nı, ׳כ nı ׳derelı ׳ümü -a, ׳kã ׳nö ׳ömä ׳üün ׳cçı ׳lı pıë. 11 ׳Na -wlaju, -nyl të -balu ׳klı -maa ׳cçı -cçasa -a -të ׳klı. Nyçkulu nöa׳ ׳cçasa nı, Nyçsuaa ׳ju ׳כ bā; nyçkulu nöa׳ -balu nı, ׳כnyl Nyçsua -a jre ׳pıçı. 12 Nyüüa ׳fıç ׳paa Demetriusëa ׳cçanyrı. כא ׳cçıgıbia ׳mugbe ׳paa ׳ca -gä, ana ׳mugbe ׳paa bıa ׳ca -gä, -be -jre † iin ׳srı ama ׳paa׳ nyçkulu -gä, ׳i bää׳ ׳cçasa.

׳Täpa ׳trçru

13 Wıı ׳kçkçmıë bälı ׳mä -mı -gbala, -maa ׳nyl ׳bata ׳ia -jjrakulu -a. 14 ׳N jresaa ׳nyaa -mı ׳jäa jrüüa ׳mıç -be amä ׳mäklıdetrë. 15 Abıa -na pıegälı fıerë! -Na -wlajü ׳trëë -mı. A ׳trëë bıa -wlajülü bää׳ -nyëë; -moloo -be ׳ca ׳trçru.

‡ -jre: Grëëkë kätıçכככ -mıçooa ׳mıç ׳i -jjra: ׳a jre.

JUDĒ

-ƆƆƆƆƆƆ ʼmla wii

Judēl -jjraaʼ -taa -ƆƆƆƆƆƆ nyra Jaakē bā ana ʼPlākānyƆƆ Jesu ʼKriisēa -wɔlaju (Matiö 13.55; Marēkē 6.3). -Taa -ƆƆƆƆƆƆ nyra Piēerēa ʼsƆƆƆ nu -ƆƆƆƆƆƆ jajra.

Wiili kǎ -gǎ Judēa -ƆƆƆƆƆƆ ʼpaaʼ nɩ, ʼa -gbagble ʼkɩkɩɩɩnyūülü -piieaʼ ʼcɛcɩnyēka -wǎlɩ -be ü ʼkɩɩɩʼ nyūü -gbagblewii, ʼümä ʼüün ʼnyufɔ ʼwu ʼba. ʼIa nyūülüa bubɔɔɔɔɔɔ -gu nɩ, Judē -jjra ʼcɛcɩlɩ ʼwu, ʼkǎ ʼüün -gbala ü nyɔnyɔɔɔɔɔɔ abɩa ʼüa nyɔsuapletoroku -sƆƆƆƆƆƆ. Wii -mɩdoo nrörö -kǎtlɩ kuöa ʼmlɩ ʼi bǎ bɩa Judēa -ƆƆƆƆƆƆ ʼmlɩ. Wii -mɩdoo bǎ -tɛ ʼi sƆ -ƆƆƆƆƆƆ ʼü ʼdaraaʼ Enǎkēa ʼmlɩ, -maa ʼunyɩ nyɔsuapƆƆƆƆƆƆ ʼmlɩ -a bǎ.

-jǎsɩ -ƆƆƆƆƆƆ ʼtotroaʼ ʼklɩ:

ʼTrɔru

Wiili nēmāaʼ nyūülü ʼkɩɩaaʼ -gbagble -gǎljɩrǎ

ʼcɛcɩnyūüa -tɔɔ ʼlɩ papaku

-gǎlɩblörö nyɔsuabibiēku

ʼTrɔru

1 ʼMǎ Judē, Jesu ʼKriisēa -geei, Jaakēa -wɔlaju, ʼmǎ ʼjjraaʼ ʼamɩ ʼwu: ʼamɩ Nyɔsuabɩ bǎaʼ Tu -wa -be ʼwǎa, ʼamǎ ʼwǎa nū bǎ Jesu ʼKriisēa -gu. ² Abɩa Nyɔsuaa nyatɛplɛ nyra plɛgǎlɩflɛrɛku nyra -wawaku ʼpapɩa -gǎlɩ -gböösä ʼana -nyɛɛ.

Nyūülü ʼkɩɩaaʼ -gbagble nya ʼƆƆƆƆ

³ Na -wawanyūü ʼamɩ, ʼn ʼbata ɩ -a -jjra ʼamɩ ʼwu ʼlɩmɩ-lɩwuwukua -gu; u bǎaʼ ana ʼfɩɔa dɛɛ. -Maa ʼn ʼjǎaʼ ʼia ʼmlɩ nɩ, ʼnēmā -a ja ʼamɩ -pasawii, ʼmǎ ʼamɩ ʼklɩlɩpa, ʼamǎ ʼklɩ ʼpa nyɔsuaplele Nyɔsuua -nyɩaʼ nyɔsuanyūnanyūü ʼwu ʼdoo ʼwu ʼplɩɩplɩɩ -gu nɩ, amǎ ʼɛɛn ʼjǎ. ⁴ Be nyūü -mölö -sisie ʼünya pa ʼana -tɔɔɔɔɔɔ, -be ʼünyɩ ɩ Nyɔsuua -a. ʼÜ totrolɩ ʼpapawiili ʼpaaaʼ Nyɔsuua -gbinanaku -gǎlɩ, ʼümä -gu -sagbili Nyɔsuua ʼnyɩ ʼbataaʼ nu. ʼÜnyɩ Jesu ʼKriisēlɩ kǎ ʼdoo bǎaʼ ana ʼKamanyƆƆ nyra ana ʼPlākānyƆƆ -a jre †. Nyɔsuua -ƆƆƆƆƆƆ ʼa kǎ ʼƆƆƆƆƆƆ -glaaaʼ ʼüün ʼlɩsa sököö.

⁵ Amɩ ʼn ʼpaa plɛ, ʼamɩ jreʼ ʼcɩcasa -taa wiili kǎ ʼfɩɔ kuaʼ -ɩ, ʼtaun ʼlɩ ʼPlākānyƆƆ bɩaaʼ Israēlēa ʼfɩɔ Ejiipētēa ʼbre ʼcɛcieku nɩ, ʼkɩnya nu ʼiin -mülü kǎ ʼfɩɔ ʼnyɩaʼ ʼkɩɩ plɛ-toro nya jǎ. ⁶ Aanjēlū ʼnyɩaʼ bɩa ʼüa ʼkamablɩa ʼmlɩ ku -be ü sƆƆ ʼlɩ nɩ, Nyɔsuua ʼpa ʼüün ʼcɩ ʼjōjrūükpū ʼlɩ ʼplɩɩplɩɩ -gu, ʼümä -gǎa -sɩ -susugbee -glaaa ††. ⁷ Palɩ Sodɔɔmē

† Greekē kǎtlɩƆƆƆƆ -mɩdooa ʼmlɩ ʼi -jjra: ʼÜnyɩ Nyɔsuabɩ kǎ ʼdoo bǎaʼ ana ʼKamanyƆƆ nyra ana ʼPlākānyƆƆ Jesu ʼKriisē -a jre. †† 2 Piēerē 2.4

-be Gomɔɔrē, nyra bātēlē bǎaʼ ʼlɩ -gbanudɛɛ ʼdee: -Sagbili Nyɔsuua ʼnyɩ ʼbataaʼ ʼii ʼü ma nö, -sagbili -siieaʼ ʼia ʼjru-pa ʼü ma kǎ. Dɛɛlɛ a kuaʼ -plɩ -gǎlɩ nɩ, kapulu ʼnyɩ ʼnyɩɩɩɩ ʼplɩɩ ʼua ʼpütöku ʼü ʼjǎa, ʼii -gbala amɩ ʼsɩɩ a kǎaʼ amāaʼ ana nyüfē -tre ‡.

⁸ Nyūülü -sisieaʼ ʼü paaʼ ʼana -tɔɔɔɔɔɔ nɩ, ʼa ʼia -gbili ʼdoolü ʼü ʼklaa. ʼÜa cɩɩɩɩɩɩ ʼü ɩɩɩɩɩ -be ʼü pla ʼüa ʼjaje -fre ʼlɩ, ʼü blara nyūü ʼmǎ ʼüün ʼkama, -be ʼü -jeje -sisili bǎaʼ cɩlɩ ʼbuaaʼ ʼwɩklɩ †. ⁹ Aanjēa ʼcifi Misēlā ʼmugbe ʼnyɩ ʼnɩmɩ ʼsaa -a nu. ʼTaun ʼlɩ ʼkɩ -be Sataan ʼblara kǎaʼ Moiséa fugbaa -gu nɩ, ʼkɩnyɩ ʼnɩmɩ ʼkɩɩ -a -jree; -maa ʼcɩ -gbala ʼkɩɩ: «Abɩa ʼPlākānyƆƆ ʼƆƆƆƆ -mɩ ††.»

¹⁰ -Maa ʼia nyūülü nɩ, dɛɛlɛ ʼünyɩaʼ jre ʼɛɛ ʼü -jeje, ʼü -beere mlāa. ʼÜnyɩ bobo bobo -a, ʼii ʼba ʼüün ʼnyufɔ ʼwu. ¹¹ Busuku jrǎ ʼüün! ʼBe Kaɛɛn a ʼnyufɔ ʼü fa ††; möliia -wawakua -gu ʼü blö -beere Balaamē ††; ʼünya saka -beere ʼsɩɩ Koree [§] sakla kǎaʼ ʼtaunɩ ʼü -kanyɩ po kǎaʼ Moisé ʼnyakli.

¹² ʼIa nyūülü ʼcakla ʼana ʼwutaraku ʼlɩ. ʼÜ nöaʼ ʼsaa nɩ, ʼünyɩ ʼnyüsü -a kǎ; ʼü nyra ʼamɩ tara ʼwu, ʼa ʼmlara ʼwu; ʼüa ʼdooa -gǎ ʼü bobo. ʼÜ -beere -gbrulu ʼnyɩ jaaʼ ʼnɩɩɩ -be -fufɩ -gbaaaʼ ʼkǎ. ʼÜ -beere tututiili kǎ ʼtaun jrǎaʼ ʼlɩ -be inyɩ tua: ʼü jǎrǎ ʼwu ʼsƆƆƆƆ, ʼü -kanyɩ tigblii -a kǎ. ¹³ ʼÜ -beere ʼsɩɩ ʼtaniea dakē beaʼ ʼɛa bubɔɔɔɔ ʼkɩɩmɩ; ʼü -beere ʼsɩɩ -sǎrēju sƆƆ ʼüa kufa ʼwu, Nyɔsuua nya tɛrɛ ʼüün ʼjōjrūükpūa -ɩɩ i ʼnapɛ ʼnyɩaʼ bǎ ʼplɩɩplɩɩ -gu.

‡ Jeneesē 19.4-25 †† -SISILI BǎAʼ CELL I ʼBUAAʼ ʼWLIKLI: Tɛ 2 Piēerē 2.10 †† Moiséa wiili kǎ -gǎ Judē ʼpaaaʼ -tɛ nɩ, ʼa wiili bǎ juifēa -kǎtlɩ -dɔa ʼmlɩ, -be inyɩ nyɔsuapƆƆƆƆƆƆ ʼmlɩ bǎ. ††† Jeneesē 4.3-8 ††† Nɔɔbrē 22.7-35 § Nɔɔbrē 16.1-5

¹⁴ Enkēlb bää' -uunsɔɔa nā -glügbönyɔɔ 'bala Adaan a 'taɪn 'lɪ nɪ, 'ɔ 'a kã nyüülü kua' -pɪa -gã 'pa; 'ɔ nɪnɪa kã: « -Jää, 'Pläkányɔɔ nyra 'ɔa 'nyüna 'aanjē † 'kɔkɔmlɛ 'kɔkɔmlɛ nya jia ¹⁵ 'mä nyüüa 'fɔa -gã -tu. 'ɔnya -balunyüülü kã 'fɔ nua' 'ɔɔn -gbigba 'pɔnɪa, nyra -je-jreewiili kã 'fɔ -balunyüülü 'paa 'ɔa -gu.»

¹⁶ 'A nyüülü 'palaa' plɛ 'lɪ wii -bɛ ü -tuɔäa' 'crea 'doo; wiili 'ü 'bataa' 'ia 'sa 'ü 'nyɛɛ. -Tɔklɔbɔɔwiiia 'doo 'cie 'üa mlɪ, 'ü 'sara nyüü -gbagblɛ 'ümä 'üün dɛɛ kãlɪ 'jära.

'Cɛɔnyüüa -ɔɔ 'lɪ papaku

¹⁷ -Maa 'amɔɔ nɪ, ana -wawanyüü 'amɪ, 'ba 'pa wiili 'Pläkányɔɔ Jesu 'Kriisɛ apotrɛu -gbala kãa' 'amɪ plɛ: ¹⁸ wiili bã kãa' -maa -gãlɔlörötaɪnɪ nɪ, srörönyüü nya jia 'ümä 'üa bubɔ bobowiiia 'sa 'nyɛ. ¹⁹ 'Ü -gbaaa nyüü 'kã. Nyüüa 'sa 'ü bobo 'ünyɪ Nyɔɔsuaa -Susu -a 'klaa.

²⁰ -Maa 'amɔɔ nɪ, ana -wawanyüü 'amɪ, 'ba 'pala 'ana 'klã 'ana 'nyüna nyɔɔsuaɔplɛ -gãlɪ. 'Ba we Nyɔɔsuaa -susu

† 'nyüna 'aanjē: 'I 'mrɛɛ 'iibã bua 'nyünanyüü. Jeneɛsɛ 5.21-24

'umä 'amɪ -gbaji 'amä Nyɔɔsua bibie. ²¹ 'Ba ku Nyɔɔsuaa -wawaku 'lɪ, -bɛ 'ba -glaaa ana 'Pläkányɔɔ Jesu 'Kriisɛlɔ -nyɛɛa' 'klälä 'nyla' blöröfa kã, 'ɔa nyaterɪ.

²² 'Ba 'jä -mülü kã plɛ -kaanɪua' 'käsri -a nyaterɪ. ²³ 'Ba 'balɪ 'üün mlɪ, 'ba 'ba 'üün kapu mlɪ; -mölöö bälɪ 'ba 'jä 'üa nyaterɪ ɲalesa, 'be 'üa kotia 'mugbɛ 'si 'üa -balu 'klɪ.

-Gãlɔlörö nyɔɔsuabibiɛku

²⁴ Abɪa Nyɔɔsua 'buala, 'ɔ 'mrɛɛ 'ɔ 'ba 'amɪ böblöku mlɪ, 'ɔɔ 'mrɛɛ 'ɔ ja 'amɪ 'ɔa 'wlikɪɔbuabuaku 'lɪ dɔrua 'mlɪ -beere nyüülü 'nyla' bubɔdɛɛ -gba kã. ²⁵ 'ɔa 'doo bã ana 'Lɔɔla Nyɔɔsua ††, 'ɔɔ -srörö Jesu 'Kriisɛ ana 'Pläkányɔɔ ‡ kãlɪ 'ɔnya 'balɪ amɪ mlɪ, a -nyɪ 'ɔɔn 'bualaku, 'wlik-ɪɔbuabuaku, 'klü nyra 'kamaku 'taɪn a 'fɔ 'lɪ, 'køklesaplɪ nyra 'plɔɔplɔɔa -gu. 'Asɪ i bã!

†† Greekë kãtɪpɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ 'i -jɪra: «'ɔa 'doo bã Nyɔɔsua ‡ ana 'Pläkányɔɔ: -Taa -wãklüülü 'nyɪ greekë kãtɪpɔɔkɪ -mɪdooa 'mlɪ -a bã.

'NYÜGÄLJAWII

-Pɔɔkua 'mla wii

Jesua apotrë Jaan, 'ɔ -jɔra -pɔɔkulu 'ɔnya fa 'uun Asii -tutu -gäla 'cɛcu -uunsɔɔlë bää' 'l. 'A Asiili 'ü 'dara 'saaru Turëkii. 'Ia 'taun 'l Rómëa 'ku kpakö nö kä 'cɛcnyüü -gbigba. 'Ü 'kpla kä Jaan a 'mugbe 'ünya 'pa 'ɔɔɔ -jie 'l dug-balä 'ü 'daraa' Patëmɔsëa 'ml. 'A -nyɛɛ Jesu srara 'ɔa nyufa Jaan 'kl sanyü 'l. 'ɔnya -gbala 'ɔɔɔ -jɔra diili 'ɔ 'jäa'. Wiili kä -gu -taa -pɔɔkulu 'ü 'daraa' 'Nyügäljawii -jɔraa' n, 'iibä 'umä Jesu 'ɔa 'cɛcu 'klɔsara -be 'emä 'klü kä. 'Ü nöa' 'cɛcnyüü -gbigba n, 'cɛcnyüü 'mɛɛ 'ü -kanyl 'jä 'klü; 'a 'ia -gu Jaan -jɔra 'üün 'wu 'ɔmä 'üün 'klülpa. 'Pläkänycɔ Jesu 'sri 'ɔa 'kukpata diia 'fɔa 'wli 'kl 'kä, -maa 'ɔa 'nyüamljraranyüü nuna 'ünyl 'ɔa 'kamaku -a jre, 'ia -gu 'ü nö 'cɛcnyüü -gbigba. 'Ia toulu nya -fuuölö -fuuölö 'kä 'ɔa 'nyüamljraranyüüa 'fɔ nya 'ɔa bökli -wält 'prɛɛ. Nyɔɔɔ 'palaa' 'Nyügäljawii -pɔɔku 'ml wii n, 'klɔpawlwi 'ɔ nö -be 'ɔ detɛ. Wäklüü 'kɔɔɔmlɛ ɔ -Kätl Kuöa -pɔɔkua 'ml. Blɛblɛjrü nyra diia 'nyükä 'tasɔɔ -gbaa. Uma 'papla dɛɛ 'aiɛ wii -uunsɔɔ 'kl n, 'a dɛɛɛ jrää' 'wli, -uundoolü n, 'a dɛɛɛ 'nyla' 'wlijrä. 'Pɔɔkɔ bää 'wusisiku, -fɔɔɔɔɔ nya bää 'klü. 'Ia samaa 'klɔpawlwi 'kɔɔɔmlɛ -mɔdoo -ka bäl. 'Taniea 'ml 'a -nyɛɛ -baludiia 'fɔ trara. Üma 'daa -gblɔɔɔ n, 'a Sataan; mlaa nya bää 'ua bɔɔɔɔdii. -Sɔɔm-doo 'l nycɔɔapɔɔku 'papla Babilɔɔnɛbätä 'tutuɔlɔɔ 'kl; ɔ tla' -plu 'ɔa duc -be ɔ nyra nyɔɔ -moloo 'piea'. 'Abia Israeelënyüülü -gbaa' -plu Nyɔɔɔɔɔ jia' 'üün 'jäkal 'kä, 'üü 'ɔ 'daa. 'A Jerusalemë, i nycɔɔaamlpalanyüüa -toru 'fɛɛɛ' 'kä ('Nyügäljawii 18.24; Matiö 23.34-37).

-Jäɔ -pɔɔkulu 'totroa' 'kl:

A. -Pɔɔkɔ -uunsɔɔ

-Kätl wiili 'palaa'

-Pɔɔkɔ -uunsɔɔlë falaa' Asii 'cɛcu -uunsɔɔ

B. 'Nyügäljawii -uunsɔɔ

1) 'Kamanyɔɔa kpasradii -uunsɔɔlë

2) Dɛglɛa 'wu -uunsɔɔa böböwii

3) -Sarawii tie kpakü -uunsɔɔ

4) Nyɔɔɔaa 'crea -köwü -uunsɔɔ

5) 'Papawii -uunsɔɔlë kälää' Babilɔɔnɛbätä -gba

6) 'Nyügäljawii -uunsɔɔlë 'paaa' 'taun a blɔɔɔɔɔ -gä

7) Jerusalemë dɛdrëa wii -uunsɔɔ

-Gältblöröwii

-KÄTL WIILI 'PALAA'

1.1-20

'Klɔsawii

1 -Jää wiili -sisiea' i Jesu 'Kriisë bea' -fält -taa -pɔɔkulu 'ml. Nyɔɔɔa srara 'ɔm 'iin 'ɔmä 'iin 'ɔa 'jrupafenyüü srara 'ümä wiili jöa' 'lee jre. Jesu 'Kriisë blɔ 'ɔa 'aanjɛ ɔ jɔ ɔ -gbala 'm 'iin, 'mɔɔ Jaan 'ɔa 'jrupafenyɔɔ. ²'Nyaa 'pa nycɔɔaawii nyra 'cɔcasalä Jesu 'Kriisë sraraa'

'm nyra diili kä 'fɔ 'n 'jäa'. ³Nyɔɔɔɔ -täsää' -taa wiili ɔa' Nyɔɔɔaa ml, -be ü poa' 'iin 'nyakli, nyra ü -träärää' 'l diili -jɔraa' n, abia dɔɔɔ 'bla 'üün; 'be 'taun 'a 'ljäjräku bl.

'Trɔɔ

⁴'Mɔɔ Jaan, 'n -jɔra 'cɛcu -uunsɔɔɔ bää' Asii 'bre 'wu. Abia -gbinanaku nyra plɛgälflɛɛɛɛ bää 'amɔ -gält, i ɔa' Nyɔɔɔaa -nyɛɛ, 'ɔɔɔ bää' 'l, ɔ bää kää' 'l -be ɔ jöa; i ɔa' bl -sisi -uunsɔɔlë kua' Nyɔɔɔaa 'kukpataa' 'kl, ⁵nyra bl Jesu 'Kriisëa -nyɛɛ. 'ɔɔ bää nyɔɔɔ 'nyl ɔa' nyɔɔ dɛɔ ɔ 'jäa' 'ia wiili, 'ɔɔ bää -kätjɔɔɔ ɔa' jäjänyüüa -tɔɔɔɔ, 'ɔɔ bää 'plää' 'kua 'Kamanyɔɔ.

'Kriisē -wa amī, 'knya -srörö 'ka -toru kälī 'knya -futo amī ana -balua -gu. ⁶ 'C' nrörö amī 'kamaplā 'l 'knya nrörö amī -gbcsaperinyüü 'l amä 'ka Tu Nyɔsuua 'jru-pafe. Abīa 'wliklībubuaaku nyra 'klü bā Jesu 'l 'plɔublɔua -gu! 'Asi i bā.

⁷ -Jää! 'C' bā cēlu -gbrua 'ml 'k' jö †!
Nyüüa 'fɔ nya 'k' 'jää, 'pal nyüülü 'flooā' 'k'k, 'k'ä -tutu -gälā -glügbüa 'fɔ nya 'ka -gu 'wu.
'C'casa! 'Asi i bā ‡

⁸ 'Pläkänycw Nyɔsua † nnta: «'Mw bā Alēfaa nyra Omega ‡, nyɔcw bāā' 'l, 'c bā kää' 'l -bē 'c jöā', 'Numɛɛ Nyɔsua.»

⁹ 'Mw Jaan, 'c bāā' bīa 'ana -wɔaju n, 'nyraa 'amī bā -su 'l 'Kamaplā 'l nyra Jesu 'Kriisē 'lā 'mlkɔpɔkɔ 'l. Nyɔsuuaawiia -gu nyra 'c'casalā 'paa' Jesu 'Kriisēā -gāa -gu 'ü nrörö 'ml -jienycw 'l dugbalā 'ü 'daraa' Patēmōsē †† 'āa 'ml. ¹⁰ 'Pläkänycw -sr 'l †† Nyɔsuua -Susu blö 'ml -gäl, 'nyaa 'nrörö 'na derī 'wusɔcwɔwii 'wli -beere deglēa mlā wii. ¹¹ -Jās 'i 'saa' 'l: «'Jjra wiili -jääā' 'wu -pɔcwā 'ml, 'k'ä -fa 'uun 'c'cu -uunɔcw bāā' -taa bätēlēa 'ml: Efesē, Simiirēnē, Pēgamamē, Tiratiirē, Sarēdēsē, Filadelēfii, nyra Laodisiī.»

¹² 'Nyaa -sieäl 'mä nyɔcw palaa' 'ml wii -gba 'jā. 'N -sieā' käl n, 'n 'jā 'napua tii -uunɔcw, 'ia 'wliā -sika 'napu. ¹³ 'Napua tii -uunɔcwā -tɔɔɔ n, nyɔcw 'doo bā 'l, 'c -beere Nyɔcw 'ju. 'C' pa -pana kpakö 'l, 'knya kpasra -sikapētu 'ka -tɔkɔ 'kl †. ¹⁴ 'Cā 'wliā 'ŋuei 'kɔk -beere -särē, 'ka 'nyü -beere kapua mē. ¹⁵ 'Cā bei plö -beere 'sur 'ü fumlöā' babē kapu -gbogbo 'l -bē 'ü 'tutaa' 'ēen. 'Cā mlā wii -beere 'nie kpaküa mlā wii. ¹⁶ 'Cā 'dupa 'daru 'lā -särēju -uunɔcw, -bē 'ca ml 'cie -jēfē kää' 'kuā 'cw. 'Cā 'klü plö -beere -sopujru. ¹⁷ 'N 'jää' 'k'k n, 'n blö -beere 'sur 'n jāā'. 'C'nya 'pie 'ca 'dupa 'daru 'na -gäl 'c -nēma: «'Nyalē 'nyl 'bla -ml! 'Mw bā diia 'kākōlofa nyra 'ia bīarafa, ¹⁸ 'n bäl. 'N jā kā, -maa 'kōk-lesa -plu n, 'n bäl 'plɔublɔua -gu. 'Asi i bā ††† 'Nyaa 'klaa jājäku nyra 'kuaabrea 'sapu käl. ¹⁹ -Jjra wiili -jääā': wiili -sōōā' 'kōklesa nyra wiili nēmāā' 'l 'tɔcw -taa diili ma -si. ²⁰ -Särēju -uunɔcw -jääāā' 'na 'dupa 'daru 'l n, nyra -sika 'napua tii -uunɔcw -jääā' n, -jää 'ia -gbaa: -särēju -uunɔcw n, 'a 'c'cu -uunɔcwā 'aanjē; 'napua tii -uunɔcw n, 'a 'c'cu -uunɔcw.»

**-Pɔcwkl -UUNɔcwLē FALAA' ASIIA 'C'ECU -UUN-
CɔC**

2.1-3.22

-Pɔcwkl mia' Efesēbātāa 'c'cu 'l

2 «-Jjra 'aanjēl † bāā' Efesēā 'c'cu 'l 'wu; -gbala 'k'k -maa:

«Nyɔcw 'klaaa' -särēju -uunɔcw 'ca 'dupa 'daru 'l käl, 'c 'nyerēā' -sika 'naputiia -tɔɔɔ, -jās 'c -gbaa: ² 'N jre diili -nōā', 'n jre -na 'jrupa nyra -na 'wusɔcwɔcw. 'N jre 'iin -nyl plɔublɔnyüüā -tɔɔɔ 'nyerēku -a -wa; -nya 'traun nyüülü 'daraa' 'üā nyüfē apotrē -bē 'ünylā' 'üün bā; -nya 'jā 'iin 'sur 'ü bāā' -gbagblenyüü. ³ -Jää -su -nya -sɔcwɔwli 'wu 'na 'nyra -gu, -nyl -sīā -a -sīā -nya -fē 'na 'jrupa. ⁴ -Maa wiili kā -gu 'mäā' -ml 'daa n: -na -kātisaā -wawakulu -c'c'c' -wäl. ⁵ 'Ii kányrī, -plul -sɔā' -bē -blōā' 'pa 'l plē. Toro 'l -balu -gäl 'k'ä nō 'c'cagbili ma nō kää' -kātisa. -Ama 'nyl 'iin nu -a nu n, 'nyaa sɔcw jia 'k'ä 'nyaa -na 'nape 'ea kufa 'wu 'ba. ⁶ 'Asīē -jää wiili kää' 'ml 'tu -na -nyē: 'sur 'n jraraa' Nikolaiitēnyüüā †† nunugbi 'nyüā 'ml, 'asī -jraara bīā 'üā nunugbi 'nyüā 'ml.

⁷ «Nyɔcw kää' 'nyakli 'c po wiili Nyɔsuua -Susu -gbalaa' 'C'cu 'nyakli! Nyɔcw nēmāā' 'wusi n, 'nyaa 'k'k 'klāa tuulu bāā' Nyɔsuua Paradii † 'lā 'bü -nylā 'cmā 'üün ji.»

-Pɔcwkl mia' Sēmiirēnēbātāa 'c'cu 'l

⁸ «-Jjra 'aanjēl † bāā' Simiirēnēā 'c'cu 'l 'wu, -gbala 'k'k -maa:

«Nyɔcw bāā' diia 'kākōlofa nyra 'ia bīarafa, 'c jāā' -bē 'c sɔā' 'wu, -jās 'c -gbaa: ⁹ 'N jre wiili -nōā' ††, -na -sue nyra -na 'pua, -maa ji 'bɔ. 'N jre 'sur -mölōō -jējreeā' -ml. 'Ü nnta juifē 'ü bā, -maa -gbagblē bāsaa. Sataan a -jria 'ü bā. ¹⁰ -Sul -nēmāā' 'jā 'nyl kā -ml ŋalē 'wu. Ponyakli. Sataan nya 'amī 'traun a: 'k'nya 'ana -tɔɔɔ -mölōō 'kplaa kā 'k'nya 'üün -jie 'l 'pa, 'k'ä 'anya -su 'jā -kpraalā jrüü -pu. -Maa -sɔcwɔw -bakāā 'ünyl 'bla -ml, -bē 'mä -ml 'klāa 'wɔgbō -nyl.

¹¹ «Nyɔcw kää' 'nyakli 'c po wiili Nyɔsuua -Susu -gbalaa' 'C'cu 'nyakli!

«Nyɔcw nēmāā' 'wusi, -ka -nēmā 'sɔcw nē jājäku -a 'jā ††.»

† 'AANJĒL: 'Aanjē bā bīā bɔɔɔnyɔcw, 'wliklā nyɔcw. †† NIKOLAI-ITĒNYÜÜ: 'Kpɔkɔpɔnyüü bāsaa -maa 'üā 'kɔkɔpɔku 'ba nyüüā nyɔsuaple 'nyufɔ 'wu. -Pɔcwkl kua' -pīā 'dooā 'ml 'ü 'pala -taa nyüülüā -gā. Tē 'Nyügäljawi 2.14,15,20,24 †† NYɔSUUA PARADII: -Plu nyüü Nyɔsua 'baa' 'l ml kuāā' -bē 'ü -glāāā' -gāā 'taun. †† 'AANJĒL: 'Aanjē bā bīā bɔɔɔnyɔcw, 'wliklā nyɔcw. †† wiili -nōā': GREEKĒA KÄTɔCW -MIDOOA 'ML 'I -JJRA: «'N jre -na -sue nyra †† -Kätü jājäku bā 'jajē jājäku; 'sɔcw nē bā -sul 'nylā' blörōfa kā kapu 'l. Tē 'Nyügäljawi 20.6,14; 21.8

† 'KAMAPLĀ: GREEKĒA -KÄTɔCW -MIDOOA 'ML 'I -JJRA: 'kuu.
†† DANIELĒ 7.13 † SAKARIĒ 12.10; JAAN 19.37 †† NYɔSUA: -Taa waklölöā 'nyl greekē kätɔcw -MIDOOA 'ML -a bā. †† GREEKĒA -KÄTɔCW -MIDOOA 'ML 'I -JJRA: «Alēfaa nyra Omegaa'kākōlofa nyra bīarafa.
††† PATĒMOSĒ: Patēmōsēā Dugalā n, 'taniele 'ü 'daraa' Ajeē 'ea dugba jɔ bāsaa. 'E tɔɔɔ 'l Efesēbātā deri; 'i bā kilometrēā -glügbōō (100). 'A -nyē 'ü -träärā -jienyüü -mölōō -wäl. ††† 'PLÄKÄYCW -SR: 'Soreā -kätü jrüü bāsaa. † GREEKĒA KÄTɔCW -MIDOOA 'ML 'I -JJRA: «'Jās 'i 'saa' 'l: 'Mw bā Alēfaa nyra Omegaa, 'klisaa n nyra deri 'tä-paa n; †† 'A -gbcsaperinyɔcw kpakōā 'sosroodii. Tē Egēsɔcw 28.4; 29.5 †† 'Asi i bā: -Taa waklölöā 'nyl greekē kätɔcw -MIDOOA 'ML -a bā.

-Pɔɔkulu mia' Perëgamämëbätää 'ceci 'lu

¹² «-Jjira 'aanjëlò † bää' Perëgamämëa 'ceci 'lu 'wu, -gbala 'ɔɔn -maa:

«Nycɔɔ 'klaaa' -jerelë kää' 'mru ε kää' 'kula 'sɔɔ, -jäst 'u -gbaa: ¹³ 'N jre wiili -nõa' †† nyra -plul -kua', i Sataan a 'kukpata bää'. -Kpaasra 'na 'nyru -gba. 'Ana -trɔrup, i Sataan kua', 'ii 'ü 'blaraa 'na -gäpanyɔɔ Antipasë 'nyla' 'mɪ derɪ sɔ. -Maa -mɔɔ nɪ, -jää 'ia 'fɔ -maa -ka toro 'mɪ plɛ. ¹⁴ -Maa wii 'doorodoo bäl 'ii 'nëmä -mɪ -gbala. Nyüü -mölöö bā -na -nyεε, Balaamëa 'kɪkɪakulu 'u 'kɪa kää' nyüü toua 'taɪn 'lu nɪ, 'ü -ka 'nyεε 'iin -gäl. Balaamë 'kɪa kää Balaakë 'sɪrɪ 'ɔmää' Israeelënyüü bɔudɪrɪ 'pa -be 'ümää' -gbɔsamlaa ji, -be 'sɪrɪ 'üü nõa' -sagbili Nycɔɔ 'nyl 'bataa' ‡. ¹⁵ 'Asɪ nyüü -ka bā -na -nyεε, 'ü -ka prɛ Nikolaiitënyüüa 'kɪkɪakulu derɪ ††. ¹⁶ Cɛrɛ 'ia -balu -wält! -Ama 'nyl nu 'imɪ -a nɪ, 'nyaa jia jrüüa 'mlɪ 'kää 'nyaa -jerelë bää' 'na mlɪ nu 'kää 'nyaa 'ia nyüülü tou fa.

¹⁷ «Nycɔɔ kää' 'nyakli ɔ po wiili Nycɔɔaa -Susu -gbalaa' 'Cɛcu 'nyakli!»

«Nycɔɔ nëmää' 'wusi 'nyaa 'ɔɔn 'maanëlë -sisiea' -nyla 'ɔmää 'ään ji; 'kää 'nyaa 'ɔɔn 'kɔɔ 'täkä -nyl. 'Ü -jjira 'täkälää -gäl 'nyru dëdrä nycɔɔ 'nyla' jre ima 'nyl nycɔɔ 'ü -nyla' 'ään -a bā.»

-Pɔɔkulu mia' Tiratiirëbätää 'ceci 'lu

¹⁸ «-Jjira 'aanjëlò bää' Tiratiirëa 'ceci 'lu 'wu, -gbala 'ɔɔn -maa:

«Nycɔɔaa 'ju, nycɔɔ kää' 'nyü -beereä' kapua mɛ, -be 'ɔa bei plöa' -beere babe 'ü fumlöa' kapu -gbogbo 'lu -be 'ü wɔɔɔ, -jäst 'u -gbaa: ¹⁹ 'N jre -na nunudii, 'n jre -na -wawaku, 'n jre -na nycɔɔapɛ, 'n jre 'iin 'sɪrɪ -fɛɛɛä' Nycɔɔaa 'jrupa, nyra -na plɛblöblöku. 'N jre 'iin 'sɪrɪ -na nunudii -sɔɔɔɔ 'wu 'kää -kätisaa -gu. ²⁰ -Maa wiili kää -gu 'mäa' -mɪ 'daa nɪ, -taa 'ɲlɔɔ 'ü 'daraa' Jesabëlë ‡ ɔ 'daraa' 'ɔa nyufa nycɔɔamlɔpalaɲlɔɔ, -be -cɛɛɛä' -wält ɔ -trɔɔɔɔ 'na 'jrɔpafenyüü nɪ, 'ɔa -gu 'mä -mɪ 'daa. 'U 'kɪa 'üün -sagbili Nycɔɔaa 'nyl 'bataa', 'kää 'ü jö mɛɛɛɛ nyra mlaalü 'ü 'saraa' -wäsɪa 'wu. ²¹ 'Nyaa -nyl 'ɔɔn 'taɪn 'ɔmää 'iia -balul -wält 'cɛrɛ, -maa 'ɔnyl 'uun -wält -a 'cɛrɛ. ²² 'U 'ma 'nyl 'ɔa nunugbi -wält -a 'cɛrɛ 'nyaa 'ɔɔn -sɔɔa -berɛ -gäl bea, 'ɔɔ -be nyüülü 'u nyra 'üün 'palaa' bätësä kɔɔ. ²³ 'Nyaa 'ɔa 'jüa 'fɔ 'blaa, 'kää 'cɛcua 'fɔ nya 'saa jre 'mɔɔ bā nycɔɔ jreä' bobowii nyra wiili bää' nyüüa plɛ -gäl. Dɛɛɛ -moloo nuä' 'ɛɛ 'mä 'klɪtɛ -be 'mä 'ɔɔn 'ɔa nɛ -nyl. ²⁴ -Maa -jäst 'n -gbalaa' 'amɔɔ bää' Tiratiirë nɪ, 'ü kää 'fɔ 'nyla' -taa 'kɪkɪakulu 'klɪnyiere -be ünyla' Sataan a wiili -sisiea' jre nɪ: 'nëmä 'ana -gbla -gäl -a 'papla. ²⁵ Wi-

ili kää 'doo 'amää' nu o, 'ba -sɔɔɔɔ 'ba 'kɪa 'ɔɔɔɔ wiili 'a 'kɪaa', 'kää 'n jö.

²⁶ «-Be -mɔɔ nëmää' 'wusi nɪ, 'iibä nycɔɔ -ka -träärää' 'lu 'mɪa 'doo, 'ɔmää' 'iin nu nu -be 'ɔmää' jä nɪ, 'nyaa 'ɔɔn -glügbüa 'fɔa 'kamaku käl -nyla. ²⁷ Dete 'ɔmää nu -be 'ɔmää 'üün 'kama; 'ɔnya 'üün wawaa, 'sɪrɪ 'ü wawaa' bëtë ††, ²⁸ 'kää 'nyaa 'ɔɔn -suwlaa -särëeji ††† -nyl.

²⁹ «Nycɔɔ kää' 'nyakli ɔ po wiili Nycɔɔaa -Susu -gbalaa' 'Cɛcu 'nyakli!»

-Pɔɔkulu mia' Sarëdëesëbätää 'ceci 'lu

3 «-Jjira 'aanjëlò bää' Sarëdëesëa 'ceci 'wli 'klɪ 'wu; -gbala 'ɔɔn -maa:

«Nycɔɔ 'klaaa' Nycɔɔaa -sisi -uunsɔɔ nyra -särëeju -uunsɔɔ, -jäst 'u -gbaa: 'N jre -na nunudii; nyüü ma 'jä -mɪ 'ü nɪnɪa 'lɔbänyɔɔ -bä, -maa jäjänyɔɔ bā. ² Tɛkää 'ɔɔ -casa, 'kää -paa i tɔɔa' 'lu -mɪ -be i jää' i möa' 'klü 'lu, 'be 'n 'jä 'sɪrɪ -na nunugbi 'nyla' 'klü 'lu bā Nycɔɔaa § 'klɪ -gäl. ³ 'Ti kënyrɪ, 'pa wiili 'kɪaa' nyra i -nuua' 'wli plɛ; -trääräl 'imɪ 'kää -toro 'lu -balu -gäl. -Ama 'nyl 'kää -a tɛ 'ɔɔɔɔ nɪ, 'nyaa -mɪ 'wu jia -beere 'jejienyɔɔ, -nëmä 'taɪnɪ kää 'mlɪ 'mäa' ji -a jre. ⁴ -Maa -kälä nyüü 'doorodoo Sarëdëesë 'ünyl 'üa 'koti -fre -a pla. 'Pɔɔ 'koti 'ümä 'lɔpa, 'üü -be 'mɔɔ 'mä 'nyɛ, 'be 'ü 'wu 'iin 'klɪ. ⁵ 'Asɪ nycɔɔ -sia' 'wu 'mä 'kɔɔ 'koti 'lu paa, 'nëmä 'ɔa 'nyru 'kläa -Pɔɔkua †† 'mlɪ -a 'ba 'plɔɔ, 'na Tu nyra 'aanjëa 'klɪ 'nyaa 'daa 'na nyüü ku -plɪ.

⁶ «Nycɔɔ kää' 'nyakli ɔ po wiili Nycɔɔaa -Susu -gbalaa' 'Cɛcu 'nyakli!»

-Pɔɔkulu mia' Filadëlëfiibätää 'ceci 'lu

⁷ «-Jjira 'aanjëlò bää' Filadëlëfiibätää 'ceci 'wli 'klɪ 'wu; -gbala 'ɔɔn -maa:

«Nyünanyɔɔ, 'ɔɔcanyɔɔ, nycɔɔ 'klaaaa' Daviidëa 'sape, 'ɔma 'saa' dɛɛ -be nycɔɔ 'nyla' 'lɔɔ 'ɔmää' 'ɛɛn 'pa, -be 'u 'ma 'paa' dɛɛ nycɔɔ 'nyla' 'lɔɔ 'ɔmää' 'sa, -jäst 'u -gbaa: ⁸ 'N jre -na nunudii. 'N jre 'iin 'sɪrɪ -nyla' 'saa 'klü kää, -maa -tu 'na 'papawii 'nyü -gba, -nyl 'mɪ derɪ -a sɔ. 'Ia -gu, 'n 'sara -mɪ tatu 'klɪ nycɔɔ 'nyl 'lu -a bɪa ɔ 'pa 'umɪ. ⁹ 'Nyaa -mɪ Sataan a trarafa 'wua nyüü käl -nyla, 'ü 'daraa' 'üa nyüfë juifë -be 'ünyla' 'üün bā, -gbagblɛ 'ü kää. 'Nyaa 'üün jaa 'ünya -na 'klɪ kotifli 'palaa, 'kää 'ünya 'saa jre 'sɪrɪ 'mɔɔ 'n -waa' -mɪ. ¹⁰ 'N -gbalaa' -mɪ -a kpukplɔm -l -sɔɔa 'mlɪ -beere 'mɔɔ, -be -nuä' 'imɪ nɪ, 'ia -gu 'na 'mugbe 'nyaa -mɪ 'nyiolɪ -gäälää 'taɪn 'lu -sɔɔ 'mäa' 'plää 'fɔa 'mlɪ ji. -Sɔɔl jö 'imä -tutu -gälta nyüüa 'fɔ 'lɪtɛ. ¹¹ 'N jö 'köklesaplɪ. Nycɔɔnyrɪ i -klaaa' käl 'ɔɔɔɔ, nycɔɔ -pɪ -mɪ -na 'wusisikua 'wlugbö käl 'ba. ¹² Nycɔɔ nëmää' 'wusi nɪ, 'nyaa 'ɔɔn 'na Nycɔɔaanyuku kpakua -gɔmɔɔ

† 'AANJËL: 'Aanjë bā bɪa bɔɔɔɔnycɔɔ, 'wlikɪa nycɔɔ. †† wiili nõa' nyra: Greekëa kätɪpɔɔɔ -midooa 'mlɪ 'i -jjira: 'N jre -plul -kua'.
‡ BALAAMË NYRA BALAAKË: Nɔɔbrë 22-24; Nɔɔbrë 31.16; 25.1-2
†† Greekë kätɪpɔɔɔ -midooa 'mlɪ 'i -jjira: «'kɪkɪakulu 'n jraraa' 'nyüa 'mlɪ †† JESABËLË: '1 'Ku 16.31; 19.1-2; 2 'Ku 9.22,30

††† 'Lɪbrɛrɛpɔɔkɔ 2.8-9; 'Nyügäljawi 12.5; 19.15 ††† -SUWLAA -SÄRËEJ: 'Kɪpɔɔɔɔ bäsaa. Tɛ 'Lɪbrɛrɛpɔɔkɔ 2.8-9; Nɔɔbrë 24.17; 'Nyügäljawi 22.16 § Nycɔɔ: Greekëa kätɪpɔɔɔ -midooa 'mlɪ 'i -jjira: 'na †† 'KLÄA -Pɔɔkɔ: Nyüülü bää' Nycɔɔaa nyüü cɛa 'mlɪ nɪ, 'üa 'nyru -jjira -pɔɔkɔ kpakua 'mlɪ.

'lunröröa, 'ka -nämä 'cie -a 'cie. 'Nyaa 'ca -gält 'na Nyosuaa 'nyri -jijraa, 'kä 'nyaa 'li 'na Nyosuaa bätää 'nyri -jijra. Bätälä ni, 'ää bā Jerusalemē dēdrälä 'mää' 'na Nyosuaa -nyee so celu 'ämää' ji. 'Nyaa bla 'ca -gält 'na 'nyri dēdrä -jijraa.

¹³ «Nyokk kää' 'nyakli c po wiili Nyosuaa -Susu -gbalaa' 'Cecu 'nyakli!»

-Pockulo mia' Laodisiibätää 'ceci 'li

¹⁴ «-Jijra 'aanjēlō bāa' Laodisiia 'ceci 'wlikli 'wu, -gbala 'cok -maa:

«Nyokk kanyri bāa' 'Asi i bā, nyokk -gāa' 'kli -be c 'saalt 'cūcasa, c bāa' diili kē 'fu Nyosua nua' a 'wlikli, -jāsū c -gbaa: ¹⁵ 'N jre -na nunudii; 'n jre 'iin 'siri -nyia' sū pa -be -nyia' fumō. 'N 'bata i -a -pa sū 'aiē -a fumō! ¹⁶ -Maa -nyl sū -a pa, -nyl fumō -a fumō, kpāmā kpāmā, 'ii kanyri 'nyaa -mū -wocca! ¹⁷ -Jāsū -gbāaa' ni: 'N ji 'bu, 'n 'jä mölii 'kōkōmē, 'n -kanyl 'bata dēē -mīdēē -a. > -Nyl 'iin jre -a jre 'siri -busua', -bā nyateri 'wu! 'Pua 'blaa -mū, -ncc, -nyā 'pa -gbagba. ¹⁸ 'Ii kanyri, -jāā -tccū 'n 'pāaa' -mū 'li: -srooro 'mū 'tasūta -sikalā -sröröa' kapu 'li käl -be -mä 'bu ji. -Su bla 'pōkō 'koti -mä 'sroo, -mä -na 'nyūsū -sisie. 'Kā -suuō -wōseri -mä -na 'nyūa 'mū 'pa, -mä 'kājā. ¹⁹ Nyūülū kē 'fu 'n -waa' ni, 'n 'daa 'üün 'kē 'n cōkō 'üün. 'Ii kanyri, -srara 'siri -fumōa' 'na -gu 'kē -toro 'li -balu -gält †. ²⁰ Tel, 'n 'nyüglō tatu 'mäklū 'kē 'n cōkō 'uun. Nyokk ma 'nu 'na wii 'wli -be c mā 'sa 'uun ni, 'nyaa 'ca -nyee paa 'kē 'nyraa 'cok nya 'wutara, 'kē 'ca 'mugbe nyra 'mōkō nya 'wutara. ²¹ Nyokk nēmāa' 'wusi ni, 'nyraa 'cok nya 'na 'kukpata -gält kua, 'siri 'na 'mugbe -sia' 'wu -be 'n mia' -be 'mōkō -be 'na Tu kua' 'ca 'kukpata -gält.

²² «Nyokk kää' 'nyakli c po wiili Nyosuaa -Susu -gbalaa' 'Cecu 'nyakli!»

'KAMANYCJA KPASRADII -UUNSCCŁĘ

4.1-8.1

Nyosuaa 'kukpata nyra cea 'mla 'wlitraraku

4 'Ia -sia' ni, 'n 'jä dii -mīdoo. 'N 'jä tātua 'saradēē cēua 'mū. 'Papawiili 'nyaa kää' 'wli 'nu, i 'pāaa' wii -gböōsa -beere dēglē ni, 'i -gbala 'mū -maa: «'Jra -te 'mä -mū wiili kää' imāa' 'lijrā srara.»

² 'A -plu Nyosuaa -Susu ku dotro 'unya blō 'mū -gält; 'nyaa jä 'kukpata cea 'mū, nyokk ku ia' 'āa -gält. ³ Nyokk ku ia' 'līgält plō -beere 'tākälä kē 'peru 'buāa' -gböōsa, 'i -beere emerodētākä, 'i -beere bla sadoanēa -fōfōkō 'tākä. Cēblabre nya trara 'kukpata 'kli -beere emerodēa 'napūjaretākä. ⁴ 'Kukpatē -glu -be mōkō trara 'kukpatalā

† Tapönänē 3.12; Ebröonyū 12.6

'kli, -be tagbū -glu -be mōkō ku 'üün 'wu. 'Ü 'sroo 'pōkō 'koti, ü -tu -sikka 'wlugbō 'wli. ⁵ Cēa 'būbū, -yre, nyra -mamēēa wii mū 'bablaku ja 'kukpata 'li. -Teria 'piu -uunccō nūala 'kukpata 'kli. -Teri -uunccōkō nūaa', 'iibā Nyosuaa -sisi -uunccō. ⁶ 'Kukpataa 'klu bā 'taniele 'jārāa' 'lūkā -beere -titrua 'tākā. 'Āa -tōrōpō nyra 'āa -gba bā 'lūbādii mōkōlū, 'nyū 'si 'ūa 'klu nyra 'ūa dēri. ⁷ -Kātua nē -beere sruku; 'wōca nē -beere bruuju; tāā nēa 'klu -beere bātēnyokk; mōkō nē -beere 'siri bubu kpaku -preēēa'. ⁸ 'Ia 'lūbādii mōkōlū kē -pēkati -uundoo -uundoo, 'ūa -pēkatia -gält nyra 'ia -wält bā bā 'nyū. 'Ü brēa 'doo -sri -be -gbiā, -be 'ü nō:

'Nyūna, 'nyūna, 'nyūna 'Pläkānyokk 'Numrēē Nyosua, 'cōkō bā kää' 'li, c bāa' 'li, c jōa' ††

⁹ 'Lūbādii brē, -be i 'būala nyokk kua' 'kukpata -gält, 'c bāa' 'li 'plōpōkō -gu. 'Ü brēē 'cok 'li -be 'ü 'trēē 'cok.

¹⁰ 'Asi 'ü nōa' 'saa ni, 'asi Tagbū -glu -be mōkōlū 'pala 'ūa 'kua -tutu 'wu -fli, nyokk kua' 'kukpata 'wua 'klu; 'kē 'ü brēē c bāa' 'li 'plōpōkō 'li. 'Ü be be 'ūa 'wlugbē nyokk kua' 'kukpata 'li 'klu -be 'ü nō:

¹¹ «O 'Pläkānyokk, ana Nyosua †, 'i 'wu -mū 'kli amā -mū 'jrara, amā -mū 'būala, amā -mū 'klū -nyl, 'be -mō nu diia 'fu, -mō 'nyie 'aiē 'i nrörō -be 'i bäl.»

Kpasrapokku nyra -bablēju

5 'Pirīgält ni, 'nyaa 'jārā nyokk kua' 'kukpata -gälta 'dupa 'daru 'li -pōkō, 'u -gēglē. -Pōkōkulo kpala 'kli, 'ua 'mū nyra 'ua -gält -jijra. 'Ünya kpaśa 'uun kpasradii -uunccō †. ² 'Nyaa 'jä 'wusccōkō 'aanjē 'doo 'cnya 'kpō -gböōsa 'c -nēma: «Nyokk 'plēē 'wu 'iin 'kli c mā kpasradii ili nyra -pōkōkulo 'kli -jie le?» ³ Nyokk 'nyl cēa 'mū -a bā, 'cnyl -tutu -gält -a bā, 'aiē -tutu -wält -a bā c 'mrēēa' 'c māa' -pōkōkulo 'kli -jie 'c mā 'uun -tāsā; 'ia nyokk 'nyl 'li -a bā. ⁴ -Be nyokk 'māa' 'uun -jie -be 'c māa' 'uun -tāsā, 'ia 'klūwunccō 'nyia' 'li bā ni, 'n -tu 'li 'dugu 'kōkōmēa 'wuwuku. ⁵ -Be tagbūlūa -tōrōpōkō 'doo bā ia' -plū ni, 'cnya -gbala 'mū -maa: «-Nyl 'wu! -Jāā: Judaa napio 'klu sruku, Daviīdēa -glūgbō †† 'klu nyokk, c -sia' 'wu, 'c 'wu -pōkōkulo 'klūjējēku 'kli, 'kē 'cnya kpasradii -uunccōkulo wa.»

⁶ 'Nya 'jārā -bablēju 'lūbādii mōkō nyra tagbūa -tōrōpōkō 'c 'nyüglō 'kukpataa -gba. 'I -beere -gbōca -bablējulo 'ü 'blāaa'. 'Ca -gua -uunccō 'nyū -uunccō ††. 'Ca 'nyūlū, 'ü bā Nyosuaa -sisi -uunccōlū Nyosua blōa' -tutua 'fu -gält. ⁷ 'Cnya jijrō 'li nyokk kua' 'kukpata 'wua -gba, 'cnya 'ba -pōkōkulo nyokkō 'dupa 'daru 'li.

†† Esekīēlē 1.18; 10.12; Esaii 6.2-3 † Grēkē kātūpōkō -mīdoo 'ml' 'i -jijra: «O 'Pläkānyokk, ana Nyosua 'Nyūnanyokk». †† Tere 'ü 'papla 'ni, 'kē 'ü blōrō -pōkōkulo -gēglēa' a 'mäkl. 'Ia 'taun 'li nyokk 'nyia' 'iin 'klūwū 'nyl 'li -a bla c -jie 'uun 'kli. 'Ü kpaśa 'uun 'kē 'ü -jie 'uun 'kli nyūūa 'kli. -Kātisa ni, -jāaa -pōkō 'ü kpaśa 'wu -uunccō 'wu. Te Esekīēlē 2.9-10; Esaii 29.11 †† Esaii 11.1,10 ††† Nyosua -pōkōkua 'mū ni, mlaa -gūē -deklū 'klū, 'nyū -deklū wiijējēku, -uunccō -deklū 'wli -jājāku. Sakarii 3.9; 4.10

⁸ -Bablëejulu dɔɔɔɔ' -pɔɔɔɔulu 'wu nu, 'lɔbädii mlɔɔɔɔlu nyra tagbü -glu -be mlɔɔɔɔle nya 'pa -bablëejulu 'klɔ kotifli. -Moloo ma bälɔ 'k'laa -kamii nyra -sika -glasɔ 'sia' 'kuna 'klɔ. 'Kunalä nu, 'ä -deklɔ nycsuanyünanyüüa nycsuabibieku. ⁹ -Be 'ü brɛ 'du dëdrä:

«-Wuu -pɔɔɔɔulu 'wudɔɔɔɔ 'klɔ,
-nya 'wu kpasradiilia -jejieku 'klɔ,
'be 'ü 'bla -ml, -nya nu -na -toru -nya -su amɔ †
Nycsuua -gu,
amɔ baa' -glügbüa 'fɔɔa nyüü,
ü 'paaa' nyüüa mlɔ 'papawii 'fɔɔ,
-tutu -gälɔ nyüüa 'fɔɔ, nyra -tutu -gälɔ -glügbüa 'fɔɔa.
¹⁰ 'Onya nrörö 'üün †† 'ku nyra -gbɔsaperinyüü 'lɔ
'ümä † ana Nycsuua 'lɔträärä, -be 'ümä 'plä 'kama ††.»

¹¹ 'Nyaa -pupɔ 'klaa 'sɔɔɔɔ, 'nyaa 'nu 'aanjɛ 'kɔɔɔmlɛa wii 'wli; 'üü -be 'lɔbädii nyra tagbü, 'ünya trara 'kukpata 'klɔ. 'Aanjɛa -sümlödɛɛ 'nyɔ bā -a bā, 'ü -sümlö -gböösa.
¹² -Be 'ü -gbolomlɔ 'ü nö:

«-Bablëejulu 'blaraa', 'wu 'kamakua 'klüa 'jäjäku 'klɔ,
nyra 'bɔ, wiijejeku, 'klü, 'jraraku,
nyra 'bualaku 'klɔ, 'kä 'ümä 'ɔɔɔ 'lɔbrɛɛ!»

¹³ 'Nyaa 'nu diili kä 'fɔɔ Nycsuua nua 'wli, ibää' cɛa 'mlɔ,
-tutu -gälɔ, -tutua 'mlɔ, 'tanie -gälɔ, nyra diili kä 'fɔɔ baa' 'pläa 'fɔɔa 'mlɔ; 'n 'nu 'iin 'wli -be 'i nö:

«Abɔa nycɔɔ kua' 'kukpata -gälɔ nyra -bablëēju,
'pala 'nu, ü 'jrara, ü 'buala,
'kä 'ü 'jäa 'klü 'plɔɔɔɔ!»

¹⁴ 'Lɔbädii mlɔɔɔɔle nya 'nyie 'i -nëma: «'Astɔ i bäl!»
Tagbü -glu -be mlɔɔɔɔlu nya blö 'ɔɔɔ -bei 'wu -be 'ü trara nycɔɔ 'wli ††.

(1) 'Klɔsa kpasradɛɛ

6 'Nyaa 'jä -Bablëēju 'ɔɔɔɔ -jie kpasradii -uunsɔɔɔɔlɛa -tɔɔɔɔɔɔ 'deɛ, 'nyaa 'nu 'lɔbädii mlɔɔɔɔlɛa -tɔɔɔɔɔɔ 'dooa 'kpökpöwii 'wli -beere -mamɛɛ 'paa wii, -be 'i nö: «'ji -mä dɛɛ jä!» ² 'Nyaa 'jä 'kɔɔɔ -su, -be nycɔɔɔ baa' 'ua -gälɔ 'klaa -pruuu. 'Ü -nyɔ 'ɔɔɔ 'kua 'wluqbö, 'ɔɔɔa mi 'sɔɔɔ nycɔɔ möa' 'wusia 'sa, 'ɔɔmä 'wusi †††.

(2) 'Sɔɔa nɛ kpasradɛɛ

³ 'Taaɔ 'lɔ -Bablëēju -jiaa' 'sɔɔa nɛ kpasradɛɛɛɛ nɔ, 'nyaa 'nu 'sɔɔa nɛ 'lɔbädɛɛ 'wli, -be 'ɛ nö: «'ji -mä dɛɛ jä!» ⁴ 'Sɔɔa nu -su nya 'cie, 'u -fɔɔɔɔ. Nycɔɔɔ baa' 'ua -gälɔ kä 'klü 'ɔɔmä -pɔ -tutu -gälɔ 'wlinönröku 'ba, -be nyüü 'mä 'lɔ 'babla. 'Ünya -nyɔ 'ɔɔɔ -jɛɛ kpaɔi.

(3) Täaa nɛ kpasradɛɛ

⁵ 'Taaɔ 'lɔ -bablëēju -jiaa' täaa nɛ kpasradɛɛ nɔ, 'n 'nu täaa nɛ 'lɔbädɛɛ 'wli, -be 'ɛ nö: «'ji -mä dɛɛ jä!» 'Nyaa 'jä

† 'üün: *Greekë kätɔɔɔɔklɔ -mɔdooa 'mlɔ 'i -jɔɔɔ: amɔ.* †† 'üün: *Greekë kätɔɔɔɔklɔ -mɔdooa 'mlɔ 'i -jɔɔɔ: amɔ.* ††† 'üün: *Greekë kätɔɔɔɔklɔ -mɔdooa 'mlɔ 'i -jɔɔɔ: amɔ.* ††† 'ümä 'plä 'kama: *Greekëä -kätɔɔɔklɔ -mɔdooa 'mlɔ 'i -jɔɔɔ: amɔ.* †††† *Greekë kätɔɔɔklɔ -mɔdooa 'mlɔ 'i -jɔɔɔ: amɔ.* «nyɔɔɔ baa' 'lɔ 'plɔɔɔɔɔ -gu.» †††† *Sakarii 1.8; 6.1-8*

'kpörö -su. Nycɔɔɔ 'jraa' 'ua -gälɔ nɔ, 'ɔ 'klaa 'wue kälɔ.
⁶ -Be 'n 'nöö 'lɔbädii mlɔɔ -mlɔ baa' 'lɔa -tɔɔɔɔɔɔ 'wli, -be 'i nö: «-Bleeaa kiloo 'döoa 'peru bā -sɔɔ 'dooa 'jrupaa 'pɛpɛɛmölɔi, ɔlɛgɛa kiloo -täaa 'peru bā denie 'dee †††. -Maa ɛ baa' 'kɔɔ nyra -duvɛɛn nɔ, -nyɔ nu 'iin dɛɛ -gba ††.»

(4) Mlɔɔa nɛ kpasradɛɛ

⁷ 'Taaɔ 'lɔ -Bablëēju -jiaa' mlɔɔa nɛ kpasradɛɛ nɔ, 'nyaa 'nu mlɔɔa nɛ 'lɔbädɛɛa mlɔa wii 'wli, -be 'ɛ nö: «'ji -mä dɛɛ jä!» ⁸ 'Nyaa 'jä -su, u 'klaaa' 'pupunyü. Nycɔɔɔ kua' 'ua -gälɔ, 'ɔɔ 'ü 'dara «'jäjä», -be 'kuaabre bā 'ɔɔɔ dɛɔɔ. Nycsuua -nyɔ 'üün 'klü -tutua mlɔɔa nɛ 'pɛ -gälɔ; 'ümä -jɛɛ nɔ 'ümä 'ia nyüü 'bla, 'ümä bɔa -gbɛka, -wusua 'kaɔ 'kaɔ nyra klaklamlaalü baa' -tutu -gälɔ kälɔ -srörö 'ümä nyüü bɔa.

(5) -Gbööa nɛ kpasradɛɛ

⁹ 'Taaɔ 'lɔ -Bablëejulu -jiaa' -gbööa nɛ kpasradɛɛ nɔ, 'n 'jäjä -gbɔsatöwlöa -wälɔ nyüülü 'ü 'blaa' nycsuawii nyra wiili 'ua 'nyü 'jäa' -be 'ünya' -wälɔcɛɛa -gu, 'ua -sisi. Nycsuawii 'ü -gbalaa' nyüü 'iia -gu 'ü 'bla 'üün. ¹⁰ 'I 'kpöö -gböösa -be 'i nö: «'Taaɔɔ 'Kamanyɔɔ, 'Nyü-nanyɔɔ, 'taaɔ 'plɛɛ 'lɔ -sɔɔ -mä -tutu -gälɔ nyüüa -gä -tu, -be -mä ana -torua 'wliia wii 'pa le?» ¹¹ Nycsuua nya -nye -nye 'iin 'pɔɔɔ -panɛ, 'ɔɔɔa -gbala 'iin, i -glaaa jie 'sɔɔɔɔ, 'üa -wɔɔɔɔlɔ nöa' Nycsuua 'jrupa nyra nyüülü 'ü nyra 'üün -fɛɛɛɛ 'jrupalä; 'ü nyüü 'mäa' bɔa 'bla -beere 'üün 'mä -kätɔ 'wlijrä.

(6) -Uundooa nɛ kpasradɛɛ

¹² -Bablëēju -ka -jiaa' -uundooa nɛ kpasradɛɛ nɔ, 'n 'jä -tutu -be 'u titre -gböösa. 'Jru nya 'kpörö -beere 'düg-bödü, -seplea 'fɔɔ nya -fɔɔɔ -beere -toru. ¹³ -Särëēju nya -gögö cɛɔ 'unya böblö -tutu 'wu -beere 'sɔɔɔ -fufɔɔ kpaɔ 'dögöa' figietuu †† 'kä -be 'ua 'wliia 'büülü 'nyla' -fɔɔɔ böblöa'. ¹⁴ Cɛ saka -beere 'sɔɔɔ 'ü -gɛgɛa' -gbiteɛ, 'dugbɛ nyra dugbɛ nya 'sarakou.

¹⁵ -Tutu -gälɔ 'kuɔ, nyüü kpaɔü, 'suguaa 'kamanyüü, 'bɔɔɔɔɔnyüü, 'wusɔɔɔɔnyüü, -gooua 'fɔɔ nyra -mülü 'nyla' -gooudeɛ 'lɔ bā, 'üa 'fɔɔ -sise 'büügbɛ nyra 'dugbɛɔa 'täkɛ kpaɔüa -tɔɔɔɔɔ. ¹⁶ -Be 'ü -gbala 'dugbɛ nyra 'täkɛ -maa: « 'Ba böblö amɔ -gälɔ †††, 'amä amɔ -sise nycɔɔ kua' 'kukpata -gälɔ -pɔ amɔ 'jä. 'Ba -sise amɔ -bablëēju 'cɛɛ -pɔ amɔ jɔɔ, ¹⁷ 'be 'ɔa ††† 'cɛɛa -sɔɔ kpaɔia 'lɔɔɔ, nycɔ 'plɛɛ 'mɛɛ ɔ 'nyüglö 'ɔɔɔ 'klɔ le?»

††† DENIE 'DEE: -Sɔɔ 'dooa 'jrupaa 'pɛpɛɛmölɔi. † -BLEEE ... ɔLĒGĒ: -Bleeɛ -beere -kɔɔ; ɔlɛgɛ -beere -nyɔɔ, 'pɔɔɔɔnyüüa jɔɔɔ ma bäsaa. 'Ia 'peru nya 'bua -gböösa. †† Tuulu tuää' figiebö. ††† Osee 10.8 ††† 'ɔa: *Greekë kätɔɔɔklɔ -mɔdooa 'mlɔ 'i -jɔɔɔ: amɔ.*

Nyüülü Nycsua -tua' 'ca tie -gäl

7 'I-sia' ni, 'nyaa 'jä 'aanjä mlw, 'ü 'nyüglö -tutua kotü mlw 'l. 'Ünya 'kpla -fufllw jara kotü mlw 'l 'u -pü -gu -tutu -gäl, 'tanie nyra tuu 'doo 'wu, -gbala.

2 'Nyaa 'jä 'aanjä -moloo -be 'c 'jraa -plul 'jru sɔɔɔa' 'wu, 'c 'klaa dɛɛɛ 'ü nöa' -be 'ü -tuuäa' 'Lɔbä Nycsuua nyüü tie. 'Ünya 'kpölö 'aanjä mlw 'l Nycsua -nyra' 'klü 'ümäa' -tutu nyra 'tanie -gblooo 'wli, 3 -be 'c -gbala 'üün: «Anyi mumiä -tutu, 'tanie nyra tii. A kä amä -käti Nycsuua 'jrupafenyüüa 'kutapra -gäl tie -tu.»

4 Nyüülü kä 'kutapra -gäl 'ü -tua' tie 'üa nyüüa -diia -glupü nyüüa -diia -glü -uuntää (144 000), ü sɔ Is-raɛɛlɛä -glügbüa 'fɔ 'ml:

5 Judaa -glügbö 'kla nyüüa -diiglu -diipu (12 000) tiele bä 'üa -gba;

Rubɛɛn a -glügbö 'kla nyüüa -diiglu -diipu (12 000);

Gaadä -glügbö 'kla nyüüa -diiglu -diipu (12 000);

6 Aɛɛrɛä -glügbö 'kla nyüüa -diiglu -diipu (12 000);

Nafɛtaliia -glügbö 'kla nyüüa -diiglu -diipu (12 000);

Manasɛä -glügbö 'kla nyüüa -diiglu -diipu (12 000);

7 Simeɔɔn a -glügbö 'kla nyüüa -diiglu -diipu (12 000);

Leviia -glügbö 'kla nyüüa -diiglu -diipu (12 000);

Isakarɛä -glügbö 'kla nyüüa -diiglu -diipu (12 000);

8 Sabulɔɔn a -glügbö 'kla nyüüa -diiglu -diipu (12 000);

Josefɛä -glügbö 'kla nyüüa -diiglu -diipu (12 000);

Benjamɛä -glügbö 'kla nyüüa -diiglu -diipu (12 000) tiele bä 'üa -gba.

Nyüü 'kɔkɔmlɛ 'kɔkɔmlɛ trara 'kukpata 'kl

9 I kua' -pü -sia' ni, 'n 'jä nyüü 'kɔkɔmlɛ 'kɔkɔmlɛ ünyä ' -täsäsa bä: -tutu -gäl -glügbüa 'fɔ, -glügbüa 'fɔ, -tutu -gäl nyüüa 'fɔ nyra nyüüa mlä 'papawiiä 'fɔ. 'Ü 'nyüglö 'kukpata nyra -bablɛɛjua 'kl. 'Ü pa 'pɔɔ 'koti 'l -be -napusragbi bä 'üa käli †. 10 'Ü 'kpöo -gböosa -be 'ü nö: «Ana Nycsuual kua' 'kukpata 'wu nyra -bablɛɛju käli ana 'lmlwuwuku sɔ!»

11 'Aanjä 'fɔ trara 'kukpatalä 'kl, tagbü nyra 'lɔbädiili nya blö 'ünya pa 'üa 'kl -fli 'kpatalä 'kl -be 'üa 'fɔ brɛɛ Nycsua 'l, 12 ü nɔnɔ: «Asi i bä! A -nyl ana Nycsua 'lɔbrɛɛku, 'wliklɔbuabuaku, wijejreku, 'trɔɔ nyra 'bualaku, 'klükäkäku nyra 'wusɔɔɔɔ 'plɔɔplɔɔ -gu! 'Asi i bä!»

13 'I -sia' ni, tagbülüä -tɔɔɔɔ 'doo nya 'bete 'mu: «Nyüü 'plɛ ku -pü ü pa 'pɔɔ dii 'l le? -Be -a 'plɛä nyüü le?» 14 'Näma: «'Pläkänɔɔ, -mɔ jre 'iin.» 'Ü -näma:

«'Ü kua' -pü ni, 'a ü 'jäa' -sue kpaki. 'Ü pɔɔ 'üa 'koti, 'ünya -srörö 'iin -bablɛɛjua -toru 'l 'inya 'pɔɔ.

15 'A 'ia -gu 'ü 'nyüglö Nycsuua 'kukpata 'kl,

† -Tetua -glisglisɛ ni, Israɛɛlɛ püpö ma pa Nycsuuanyuku kpaku -wäl -be 'ü brɛ 'Lɔbrɛɛɔɔkua daktöä 118, 'kä 'ü 'dögö -napusragbi 'kä 'sɔɔ dɔɔ 'blaa' nyɔɔ, 'sɔɔ nyɔɔ -sia' 'wu.

-be 'ü 'buala 'kɔɔ -sɔɔ -be -gbia 'ca nyüköli.

'Kä nyɔɔ kua' 'kukpata 'wu nyra 'üün nya -pɔ 'doo 'wu ku †.

16 -Gbäka nyra 'mamlatu -ka -nämä 'üün 'bla -a 'bla 'plɔ;

'jru nyra kapu -ka -nämä 'üün 'bla -a 'bla 'plɔ ‡,

17 'be -Bablɛɛjɔɔ bää' 'kukpata -tɔɔɔɔ nämä 'üün -gbanyɛɛ -beere -bablɛɛgbanyɛɛnyɔɔ,

'ünya 'üün 'niele -nyɛɛä' 'kläa 'wio 'wu faa.

'Kä Nycsua nya 'üa 'nyiolia 'mɔ 'fɔ wɔɔ †.»

(7) -Uunsɔɔa nɛ kpasradɛɛ

8 'Tau 'l -Bablɛɛjɔɔ -jiaa' -uunsɔɔa nɛ kpasradɛɛɛ ni, ɛä 'ml bä 'wu -tuuan 'inya -si -gliibɔɔ 'dooä klö.

DEGLEA 'WU -UUNSCɔɔA BÖBÖWII

8.2-11.18

2 'Nyaa 'jä 'aanjä -uunsɔɔ -be 'ü 'nyüglö Nycsuua 'kl, 'ünya -nyl 'üün deglɛ -uunsɔɔ.

3 'Aanjä -moloo nya ji, 'ünya 'nyüglö -gbɔɔɔɔwölöä -gba. 'Ca käli dɛɛɛ kä 'ml ü 'pütröa' 'kuna, 'ɛä -sikaä nɛ. 'Ü -nyl 'kɔ 'kuna 'kɔkɔmlɛ 'mä 'iin -sikaä -gbɔɔɔɔwölöä bää' 'kukpata 'kl -gäl 'sara, 'imä nycsuuanyünyüüa bibiewii fala. 4 'Kunaa nyruɔɔlɔɔ bää' 'aanjä käli nyra nycsuuanyünyüüa bibiewii 'jrara ɛɛɛ -pɔ 'doo 'wu Nycsuua 'kl. 5 'I -sia' ni, 'aanjä nya dɔɔ dɛɛɛ kä 'ml 'ü 'pütröa' 'kuna, 'ünya 'sie 'ɛɛn -gbɔɔɔɔwölöä kapu 'kl 'ünya be 'ɛɛn -tutu 'wu. -Yɛ nya sɔ 'wu, -mameɛ 'babla wii ml, ɛɛ nö 'bɔɔ, -tutu nya tɔɔɛ.

(1) 'Klɛä deglɛ

6 'I känyɔɔ, 'aanjä -uunsɔɔlü 'klaä 'ɛä' deglɛ -uunsɔɔɔ ni, -ɛɛɛ 'ümä 'iin bö.

7 'Aanjä 'doo -käti nya bö 'ca nɛ deglɛ. 'E 'paa' wii ni, -särɛɛju 'cakla kapu nyra -toru böblö -tutu -gäl. -Tutua tääa nu 'pɛ fi †; tiia tääa ni 'pɛ fi, 'sipi 'jɔɔɛä 'fɔ nya fi.

(2) 'Sɔɔa nɛ deglɛ

8 'Sɔɔa nɔ 'aanjä nya bö deglɛ, -maa dɛɛ -beereä' 'dugba kpakö -gölöä' nya bere 'tanie 'l. 'Tanieä tääa nɛ 'pɛ nya 'cicri -toru 'l 9 Mlaälɛ bää' 'tanie 'l, 'üa tääa nɛ 'pɛ nya jä, 'mua tääa ni 'pɛ nya -gblooo.

†† Levitiikɛ 26.11-13; Esaii 4.5-6 ‡ Esaii 49.10; 'Lɔbrɛɛɔɔkua 121.6 †† Esaii 25.8 †† -Tutua tääa nu 'pɛ fi: -Taa waklüülü 'nyl gɛɛɛkɛ kätɔɔɔɔ -mɔdoo 'ml -a bä.

«Mi, 'aanjël 'nyüglöa' -tutu nyra 'taniea -gälü n, dɔɔ -pɔɔku ɔɔ bā 'ɔa käl u -jieroa' 'kl 'wu.»⁹ 'Nyaa jijrö 'ɔɔ -gba 'nyaa -gbala 'ɔɔ ɔ -nyl 'mɔ -pɔɔku ɔɔ. 'ɔnya -gbala 'mɔ -maa: «Dɔɔ 'uun 'wu 'kã -jõ 'uun. 'Unya -na 'mɔ 'ɔɔɔ kälã, -maa 'unya -na mɔ 'mɛɛa -beere dugbakɔ.»

¹⁰ 'Nyaa 'ba -pɔɔkulu 'aanjêa käl 'nyaa ji 'uun. 'U 'mɛɛ 'na mɔ -beere dugbakɔ †, -maa 'n maa' 'uun 'u kälã 'na 'mɔ 'ɔɔɔ. ¹¹ 'ɔnya -gbala 'mɔ -maa: «-Kã -mä 'sɔɔwu nycsuaawii nyüü 'kɔkɔmlɛ -gbapala, -tutua -gälã nyüü, nyüülü 'paa' nyüüa mɔ 'papawii 'kɔkɔmlɛ nyra 'ku 'kɔkɔmlɛ.»

Nyüü 'sɔɔlü 'jãa' wiili

11 'Unya -nyl 'mɔ sɛɛ 'dee -beere nyakadɛɛ, 'ü † -nɛma: «Sɔɔwu 'kã nyaka Nycsuaanyuku kpaku nyra -gbɔsatöwlo nyra nyüülü bibriea' 'l Nycsua. ² -Maa -saplele baa' Nycsuaanyuku kpakua -gbööoa 'mɔ n, 'cɛɛ 'ɛɛn -wäl. -Nyl nyaka 'ɛɛn, Nycsua nya 'ɛɛn nyüülü 'nyl juifé bā -nyl. 'Unya 'nyünabätã -gälü 'nyɛa' -söplüa -gluɔɔɔ -söplü 'sɔɔ (42). ³ 'Nyaa 'na nyüü 'sɔɔlê jaa' wiili 'n jaa' 'ümã 'na -gã 'pa; 'dügbö 'koti 'ümã 'l pa ‡ -be 'ümã Nycsuaa mɔ wii -sie jrüüa -diitää jrüüa -glutää (1 260).»

⁴ 'Üa 'sɔɔlü n, 'ü bā oliivē tii 'sɔɔlü nyra 'napua tii 'sɔɔlü 'nyüglöa' -tutu -gälã 'Pläkányɔɔ † 'klɔ ‡. ⁵ Nyɔɔ ma 'bata 'üa -gbigbanunuku n, kapu nya 'üa mɔ jaa 'ümã 'üa nyüamlijraranyüü 'pütö. 'Asɔ nyɔɔ 'mäa' 'üün -gbigba nu 'mä 'blara. ⁶ 'Ü 'mɛɛ ü blörö cɛa tatu 'nuŋɔ -pɔ da, 'ümã wiili Nycsua -gbalaa' 'üün 'lɔsaku bla 'fɔ. 'Ü 'mɛɛ bla 'ü 'cicri 'nieu -toru 'l, ü busu -tutu bubɔdii 'kaɔ 'kaɔ 'mä 'uun -gäljra 'taɔ 'l kã mɔ 'ü -waa' ‡†.

⁷ 'Ü ma bla Nycsuaa -gã 'papaku n, mɛɛle 'ciea' 'lɔɔɔbütügbaa 'mɔ nya 'üün tou jaa. 'Änya 'üün 'wusia, 'kã 'änya 'üün 'bla. ⁸ 'Üa jãjã nü nya bätã kpaköa -jria 'l 'pia, -plul 'ü koloa' 'üa ‡† 'Pläkányɔɔ krua -gäl. 'Ia bätälã n, 'ää -sierenyɔ bā Sodɔɔmëbätã 'aie EjiiPETË §. ⁹ -Tutu -gälã nyüüa 'fɔ nya -gäljajraa: -glüg-büa 'fɔ, nyüüa mɔ 'papawii 'fɔ nyra -tutu -gälã -glügbüa 'fɔ, nya 'üa jãjã nü 'jãjraa jrüü tää -be klöö; 'ü -nëmã 'nyie -a 'nyie 'ümã -träärã. ¹⁰ 'Üa 'sɔɔlã jãjãku nya -tutu -gälã nyüü dɔɔ 'wu kã. 'Unya -glɔɔɔɔ nua, 'unya dii 'l -nyenyɛa 'be nycsuaamlpalanyüü 'sɔɔlü nu la' -tutu -gälã nyüü -gbigba -kanyl 'l -a bā.

† Esekiele 3.3 †† Grëkë kätɔɔɔkl -mɔdooa 'mɔ 'i -jɔɔ: 'aanjê nya 'nyüglö, ɔ ‡ 'dugu 'koti 'ÜMÄ 'Lɔ PA: Wluua -püplia 'koti; 'ii nycsuaamlpalanyüü ma 'pal, 'ümã 'üa 'kpɔɔɔɔ srara nyüü ma nu -bal. †† 'Pläkányɔɔ: Grëkëa -kätɔɔɔkl -mɔdooa 'mɔ 'i -jɔɔ: Nycsua. ‡† Sakarii 4.1-14 ‡†† 'Papla Elii (1 'Ku 17.1 Egësɔɔdê 7.17-21 ‡†† 'üa: Grëkëa -kätɔɔɔkl -mɔdooa 'mɔ 'i -jɔɔ: ana. § SodɔɔMËBÄTÄ 'AIE EJIIPEËTË: Nyüüa 'fɔ jre 'iin 'sɔɔ Sodɔɔmëa 'mɔ nröörã' -sagbili Nycsua 'nyl 'bataa'. Jenesê 19.4-11

¹¹ -Maa 'ia jrüü tää -be klöölã -sia' n, Nycsua nya 'pa 'üün 'l 'ɔa -fufɔɔ tɛɛa' 'kã, 'unya 'nyüglö. Njale nya 'bla -gböösa nyüülü 'jãjra la' 'üün. ¹² Nycsuaamlpalanyüü 'sɔɔlü nya 'nu 'papawii jaa' cɛa 'mɔ 'wli, 'i -gbala 'üün -maa: «'Ba 'jra -tɛ!» 'Unya 'jra cɛa 'mɔ -gbu 'l, -be 'üa 'nyüamlijraranyüü tɛ 'üün 'kl. ¹³ 'A -plu -tutu ku 'unya tɛɛ -gböösa. Bätã 'lɔbölökua -pua 'pɛ 'dee nya -gbloo, nyüüa -diipu -dii -uunsɔɔ -gluɔɔ (7 000) jãrã 'ia 'mɔ. Njale nya 'bla -gböösa -mülü tɔɔa' 'l, -be 'ü 'buala Nycsual baa' cɛl.

¹⁴ 'Sɔɔ nu busuku nya -si. -jã tää nu busukulu 'mäa' -plu ji.

(7) -Uunsɔɔa nɛ deglɛ

¹⁵ 'Pɔɔɔgäl n, -uunsɔɔa nɔ 'aanjê nya bö 'ɔa deglɛ. Mɔ wii kpakü 'pala cɛl wii, -be 'i nö: «-Tutu -gälã nyüüa 'kamaplã bā -mlat ana 'Pläkányɔɔ nyra 'ɔa 'Kriisêa käl, 'kã 'ɔa 'kamaku nya 'lɔbã 'pɔɔɔɔ -gu!» ¹⁶ Tagbü -glu -be mɔɔlü ku la' 'üa 'kukpatê 'wu Nycsuaa 'kl nya 'ciewu -be 'ü 'buala Nycsua, ¹⁷ -be 'ü nö: «'Pläkányɔɔ, 'Numɛɛ Nycsua, a 'tɛɛ -mɔ. -Mɔ bā nyɔɔ baa' -plu, ɔ bā kãa' -plu †, 'be -nu -na 'klü kpakü -nya dɔɔ 'plãa 'kamaku 'wu. ¹⁸ 'Plãa nyüü -träärã -mɔ 'cɛ -gba, -maa -na 'cɛ 'ɛɛ crɛɛ 'wu.

'A 'taɔɔ kã 'mɔ -nëmãa' jãjãnyüüa -gã -tu. -Na 'jrupafenyüülü baa' nycsuaamlpalanyüü, -na nycsuaanyünanyüü, ü pɛa' -na 'nyɔ, 'jüplü nyra tagbü, 'a 'taɔɔ kã 'mɔ 'ümãa' 'üa 'pɛɛɛɛ 'jã, 'a 'ia 'mɔ a bā. 'A 'taɔɔ kã 'mɔ -mäa' nyüülü bubla' -tutu bubɔ.»

-SARAWIIA TIE KPAKÜ -UUNSSO

11.19-15.4

¹⁹ Cɛa 'mɔ 'lee n, Nycsuaanyuku nya 'sara, 'ɔa kuöa 'dokluugba nya 'ɔɔ 'l. Cɛ nö 'bubɔ, -yɛ, -mameɛ 'babla wii mɔ, -tutu tɛɛ -be -särëju kpaku böblö.

(1) -Sarawii tie 'doo

12 -Sarawii tie kpaki nya 'ɔɔ cɛa 'mɔ: 'ɔlu 'doo 'n 'jã, 'jru bā 'ɔa 'sosroodi. -Seple bā 'ɔa bei -wäl, 'ɔa 'wli bā -särëju -pu -be 'sɔɔ -beere 'kuɔɔlgbö. ² 'ɔ bā nugbla 'l, 'ɔ -guuɔ -be 'ɔ 'kpölkã. 'ɔ pütö -guguöa mɔɔɔkua -gu. ³ -Sarawii -mɔdee nya 'ɔɔ cɛa 'mɔ: -jã -gɔɔɔ kpaku †† 'u -fɔɔɔ. 'Ua 'wia -uunsɔɔ, -gua -pu. 'Wialüa 'fɔ -tu 'kuɔɔlgbü 'wli. ⁴ 'U nu 'ua -gu 'unya wɔɔ -särëa tää nɛ 'pɛ, 'unya be 'üün -tutu -gäl. 'Unya 'nyüglö 'ɔɔɔ -guuöa' a 'klɔ, ɔma -gu dotro 'ümã 'jɔɔ

† Grëkë kätɔɔɔkl -mɔdooa 'mɔ 'i -jɔɔ: -be 'ɔmäa' -plu baa' 'doo. †† -GBɔɔɔ: Sataan a 'klɔɔɔɔ bäsaa.

ji. ⁵ 'Nya -gu nytbeju, 'ömää' dete sise nu 'ömää' -tutu -gäla -glügbüa 'fu' 'kama †. 'Ünya dɔɔ 'ka 'ju' 'wu' 'ünya fa 'kɔɔ Nysɔsuaa -gba, 'ka 'kukpataa 'pelu. ⁶ 'Nlɔɔ nɔɔ 'kɔɔ -aaga 'lu, i Nysɔsuaa tɛɛa' 'kɔɔ kufa, 'kä 'kɔɔ 'kɔɔ 'klufinifinii jrüüa -diitää jrüüa -glütää (1 260).

⁷ Tou nya -gbaala cea 'mlu 'kä. Miselä †† nyra 'ca 'aanjäu fa -gblɔɔɔ tou; -be -gblɔɔɔ nyra 'ua 'aanjäu fa bla 'üün tou. ⁸ -Maa -gblɔɔɔ nyra 'ua 'aanjäu 'nyl' 'wu -a -kɔɔɔ, 'üa kufa -kanyl cea 'mlu -a bä. ⁹ -Gblɔɔɔ kpakulu, -käti trɔɔɔ 'ü 'daraa' -Balususu 'aie Sataan, ɔ -trɔɔɔɔ 'nyüülü kä 'fu 'bää' -tutu -gäl. 'Ünya be 'uun -tutu -gäl, 'kɔɔ -be 'ca 'aanjäu 'fu ‡.

¹⁰ 'Nyaa 'nu 'wɔɔɔɔ 'papawiili sɔɔ' cel 'wli; 'i -nɛma: «'A 'lumlwuwuku, 'wɔɔɔɔɔɔ, ana Nysɔsuaa 'kamaplä, nyra 'ca 'Kriisä 'kamaku -ka ji la' l.

'Be Nysɔsuaa 'a ana -wlaɔɔa wiigältunɔɔ 'kākpa, 'kɔɔɔ -tuuäa' 'üün wii -gäl -sɔɔ -be -gbia Nysɔsuaa 'klɔɔ.

¹¹ -Bablëëjua -torua 'nyrlkl nyra nysɔsuaawii 'ü 'salt, 'a 'ia -gu 'ü -siwu.

'Ü 'cere 'üa 'kläa -wawaku -wäl, 'ünya 'nyiere jājaku 'kl.

¹² 'A 'ia -gu, 'amɔ nyüülü kua' cel, abla dɔɔ 'bla 'am!

-Maa busuku nɛmä -tutu -gälta nyüü nyra 'tanie 'la nyüü -gäljra!

'Be Sataan 'a 'ana 'pelu 'cere, 'cre 'si 'ca plɛkl; 'be 'c jre 'iin 'sɔɔ jrüülü tɔɔa' 'lu 'kɔɔ -kanya' -sümlö.»

¹³ 'Tain 'lu -gblɔɔɔ jrea' 'saa 'ünya 'uun -tutu 'wu bere nu, 'unya pre 'ɲlɔɔɔ -gua nytbejɔɔ. ¹⁴ -Maa Nysɔsuaa nya -nyl 'ɲlɔɔɔ bubu kpakua -pɛkati kpakü 'kɔɔ 'kä 'kɔɔmä -pri 'kɔɔmä -aaga 'lu 'lee mi, trɔɔ -pɔ 'kɔɔ 'jä. 'Ü 'fini 'kɔɔ 'kl -nyɛɛ 'lee -kpaa -sɔ tää -be klöö ††. ¹⁵ Trɔɔ nya -wɔɔɔɔ 'nie 'kɔɔɔmle 'emä 'ɲlɔɔɔ fa. ¹⁶ -Maa -tutu nya ji 'ɲlɔɔɔ -gba. 'Unya -jie 'ua 'mä 'unya ma 'niele 'ciea' -gblɔɔɔlua ml. ¹⁷ -Gblɔɔɔ nya -träära 'ɲlɔɔɔ 'cre -gba -gböosa, 'unya fa 'ca 'jülü tɔɔa' 'lu tou. 'A 'üülü -trääraa' 'lu Nysɔsuaa -dɔ, ü -trääraa' 'lu wiili Jesu †† 'kplaa' 'üün.

Dɛɛɛ 'ciea' 'tanie 'lu

¹⁸ 'Nyaa 'nyüglö ††† 'taniea 'pisiatu 'lu.

(2) 'Taniea mɛɛ

13 'Nyaa 'jä mɛɛ 'dee -be 'ɛ 'cie 'taniea 'ml. 'Ea 'wia -uunɔɔ, -gua -pu. -Gua a 'fɔɔa 'wli bä 'kuwlugbü; 'nyrl -jreea' Nysɔsuaa nya bä 'ea 'wia -gäl. ² Mɛɛɛ 'n 'jäa' -beere -gbe. 'Ea bei -beere kakla mɛɛɛ 'ü 'daraa' urësä, 'ea 'mä nya -beere srukua 'mä. -Gblɔɔɔ nya -nyl 'ua 'klü, 'ua 'kukpata nyra 'ua 'kamaklü kpakü mɛɛɛ.

† 'Librerepɔɔ 2.8-9 †† Daniël 10.13,21; 12.1 ‡ Jenesä 3.1; Luké 10.18 †† Egésɔɔdä 19.4; Deteronɔɔmë 32.11; Daniël 7.25; 12.7 †† Jesu: Gɛɛkëa -kätpɔɔkl -mɔdooa 'ml 'i -jɔɔ: Jesu 'Kriisä ††† 'Nyaa 'nyüglö: Gɛɛkëa -kätpɔɔkl -mɔdooa 'ml 'i -jɔɔ: «'Nya

³ 'Nyaa 'jä 'ea 'wli 'doo 'i wala -gou -beere 'sɔɔ 'imäa' jä, -maa -falä nya bla. 'I kala -tutu -gälta nyüüa 'fu plɛkl, 'ünya pre mɛɛɛɛ dɛɛɛ.

⁴ Nyüüa 'fu trara -gblɔɔɔ 'wli, 'be 'uu -nyl mɛɛɛɛ 'klü; -jäsl 'ü traraa' 'ɛɛn 'wli: «Nyɔɔ 'plɛɛ bä mɛɛɛɛ 'sa le? Nyɔɔ 'plɛɛ 'mɛɛ 'c nyra 'ɛɛn 'mä -fu le?» ⁵ Nysɔsuaa nya -nyl 'kɔɔ 'mä, -be 'c 'paa cacɔwii -be 'c -jeɔɔ Nysɔsuaa. 'Ü -nyl 'kɔɔ -söplüa -glɔɔɔ -söplü 'kɔɔ (42) 'kɔɔ 'kama ††.

⁶ 'Enya -jie 'mä 'emä Nysɔsuaa -jree, 'pall 'ca 'nyrl, 'ca -tete nyra nyüülü kua' cea 'ml. ⁷ Nysɔsuaa nya -nyl 'kɔɔ 'klü 'kɔɔmä nysɔsuaanyünanyüü tou fa, 'kɔɔmä 'üün du. 'Ü -nyl 'kɔɔ -glügbüa 'fɔɔa 'klügälkäläku, 'pall -tutu -gälta nyüüa 'fu ‡, nyüüa mlta 'papawii 'fu, nyra -tutu -gälta -glügbüa 'fu. ⁸ Tutu -gälta nyüülü kä 'fɔɔa 'nyrl 'nyla' -Bablëëjɔɔ 'ü 'blaa' 'pläa 'kälolofa 'wua 'kläa -pɔɔkua 'ml -jɔɔ, nya 'kɔɔ 'wlitraraa ††. -Pɔɔkulu nu, -Bablëëjɔɔ 'ü 'blaa' 'kɔɔ kä 'uun. ⁹ Abia nɔɔɔ kää' 'nykli 'c nu:

¹⁰ Nyɔɔɔ kää' 'kɔɔmä -jie 'lu mi nu, 'kɔɔny -jie 'lu mia. Nyɔɔɔ kää' 'kɔɔmä -jere 'kl järe nu, -jere 'ümä nu 'ümä 'kɔɔ 'bla. -Jää wiili kä -gu nysɔsuaanyünanyüü kää' 'ümäa' 'mlkpukpl -be 'ümäa' Nysɔsuaa pletoro.

Dɛɛɛ 'ciea' -tutua 'ml

¹¹ 'Pɔɔɔgäl nu, 'nyaa 'jä mɛɛ -mɔdeɛ -be 'ɛ 'cie -tutua 'ml. 'Ea 'wlia -gua 'sɔɔ -beere -bablëëju -maa 'ɛ 'paa wii -beere -gblɔɔɔ. ¹² 'A 'klülü kä 'fu -käti nɛ mɛɛɛɛ 'klaa kää, 'üü 'ɛ 'klaa. 'A 'klülü -käti nɛ mɛɛɛɛ -nyla' 'ɛɛn nu, 'üü 'ɛ nɔ -be 'ɛ -fɛɛɛ 'jrupa. 'E kperɛ -tutu nyra nyüülü kua' 'ua -gälü ü trara -käti nɛ mɛɛɛɛ wala kää' -gou -be 'ɛ 'pua' 'wli. ¹³ 'E nɔ -saragbi tie kpakü: 'ɛ 'cere kapulu bää' cea 'ml -tutu -gäl nyüüa 'fɔɔa 'kl. ¹⁴ -Saragbia tie 'ɛ ma nɔ -be 'ɛ -trɔɔɔ nyüü, -be 'emä 'iin -käti nɛ mɛɛɛɛ 'kl nrörö, 'a 'ia -gu 'klülü -nyɛɛɛ 'em. 'Enya -gbala nyüü ü -pa dɛɛɛ -beere' mɛɛɛɛ 'ü nua' -jere 'ü 'kapaa' -be 'ɛ -ka bää' 'lu.

¹⁵ 'Sɔɔa nɛ mɛɛɛɛ nya 'jä 'klü 'emä -papadɛɛɛ jajraa' -käti nɛ -fufu -nyl, 'emä wii 'pa -be 'emä nyüülü -nɛmäa' 'ɛɛn 'wlitrara 'bla. ¹⁶ 'E nɔ 'iin nyüüa 'fu, 'jüplü nyra tagbü, 'bɔɔjinyüü nyra 'puablanyüü, -goou nyra nyüülü 'nyla' -goou bä 'üa 'dupa 'daru -gäl 'aie 'üa 'ku -taprɛ -gäl 'mä tie bä. ¹⁷ 'A 'taun 'lu nu, tiele 'nyla' -na -gba bä nu, -nɛmä 'peru -a 'pa 'aie -nɛmä dɛɛ -a -su. Mɛɛɛɛ 'nyrl 'aie 'ea 'naba 'ü -tuuä -na -gba, 'a 'ea tie †††.

¹⁸ 'A -pɔɔ nɔɔɔ wiiɛɛɛ käläa'. Nyɔɔɔ jrea' wii 'c -täsa mɛɛɛɛ 'naba, 'be nɔɔɔ 'nyrl bäsaa. 'Ea 'naba bä -uundoo, -uundoo, -uundoo (666).

††† 'Nyüglö 11.2 § nyüüa 'fu: -Taa waklüülü 'nyl gɛɛkëä kätpɔɔkl -mɔdooa 'ml -a bä. †† 'Ti 'mɛɛ 'i bä bla: «-Tutu -gälta nyüülü kä 'fu kä 'nyrl 'nyla' -Bablëëjua 'kläa -pɔɔkua 'ml -jɔɔ 'kälolofa, 'ünya 'kɔɔ 'wlitraraa.» ††† Nyüü -mölöoa 'brea wii 'lu 'aie Ebrö nyra gɛɛkëwii 'lu nu, -täsäku 'lu nu, 'papawii -jɔɔɛɛ 'deea dɛɛɛ bä 'naba.

-Bablëëju nyra ü -srooroa'

14 'N 'pua' 'l -gält n, 'nyaa -pup. -Jää -Bablëëju 'nyüglö 'dugbalä 'ü 'daraa' Sicc, 'äa -gält, 'c -be nyüüa -diia -gluupu nyüüa -diia -glu -uuntää (144 000). 'Üa 'kutapre -gält -jjra 'ca 'nyru nyra † 'ca Tua 'nyru. 2 'Nyaa 'nu 'papawii 'wli, 'i ja cel -nya 'daa 'nie kpaküa -yε, 'aie 'sru -mameε kpaki 'paa wii. Wiili 'n 'nua' 'wli 'i -beere 'sru nyüü böa' -kamuu. 3 -Be 'ü bre 'du dëdrä 'kukpataa 'kl, 'l bädii mlc lua nyra tagbüa 'kl. Nycc 'nyl 'l -a bla c 'kpa 'dulu, 'ima 'nyl nyüüa -diia -gluupu nyüüa -diia -glu -uuntää (144 000) -srooroa' -tutu -gält -a bä. 4 'Üülü n, 'ünyl -fre -a pa, 'be 'ü -kaanlu 'ηluu jre. 'Üü nyra -Bablëëju 'c mö -plulu kä 'fu 'c möa'. 'Üü -srooro nyüüa -trupu, 'üma nyüülü -käti -nyreεεa' Nyccsua nyra -Bablëëju kält bä. 5 'Ü -kaapu -gbagble kä; 'be ü bä nyüülü 'nyla' bubcδεε -gba kä ††.

'Aanjë täälë

6 'Nyaa 'jä 'aanjë -moloo -be 'c -preere cea -trupu. 'C 'klaa 'Mufagogolä 'nyl baa' 'plu, ä 'cmaa' nyüülü kä 'fu kua' -tutu -gält -gbapala: -tutu -gälta -glügbüa 'fu, nyüüa -glügbüa 'fu, nyüüa mla 'papawii 'fu, nyra -tutu -gälta nyüüa 'fu. 7 'C 'kpöö -gböösa -be 'c nö: «'Ba pu Nyccsua -be 'ba 'buala 'cck! 'Be nyüüa -gätutal 'a 'ljjrä. 'Ba trara c nua' ce nyra -tutu, 'tanie nyra 'nieua scrcfa 'wli!»

8 'Scc n 'aanjë nya ji 'c -nëma: «'Ä 'a blö, 'ä 'a blö, Ba-bilccnëbätä kpakö 'a blö; bätälä 'mlaraa' 'plaa 'fu 'äa dεεgbaasaa kaklanu †!»

9 Täaa n 'aanjë nya ji, 'c 'kpöö -gböösa -be 'c nö: «Nycc ma trara mreεε nyra 'εa -papaa ne 'wli, -be 'εa tie ma bä 'ca 'kutapra -gält 'aie 'ca 'daru -gba n, 10 'ca 'mugbe nya Nyccsuaa 'crea kaklanu 'mlaa, 'u -nëmä bolo -a bolo 'kä 'unya 'ca 'crea -köwö 'l 'pala ††. 'Ia nyüülü nya kapu nyra 'pupu fumölua 'ml -su 'järaa' -gböösa 'nyü -na 'aanjë nyra -Bablëëju 'kl. 11 'Üa -sua kapua nyrugbcu 'jraa 'pluplu. Nyüülü traraa' mreεε nyra 'εa -papaa ne 'wli, -be 'εa 'nyru baa' -gält, 'nyl -fuf lupapaku -a kä -sru -be -gbia.»

12 -Jää wiili kä -gu nyccsuaanyünanyüü kaa' 'ümää' 'mltkpukpl. -Jää wiili kä -gu 'ü kaa' 'ümää' 'l Nyccsuaa 'kamad -träärä -be 'ü kaa' 'ümää' Jesu pletoro. 13 'Nyaa 'nu 'papawii sca' cel 'wli, 'inya -gbala 'm: «-Jjra: 'Bala 'saaru -gält abia drcu 'bla nyüülü järaa' 'Pläkänyc 'l! -Yεε, 'ast Nyccsuaa -Susu -gba, 'be 'jrupalä 'ü -fεa', 'ia -fuf lu 'ü 'paa -be wiili 'ü nua' 'mä 'üün derupε.»

† 'ca 'nyru nyra: -Taa -waktüülü 'nyl greekë kätupccu -midoa 'ml -a bä. †† Greekë kätupccu -midoa 'ml 'i -jjra bla: Nyccsuaa 'kuk-pataa 'kl. † Esaii 21.9; Jeremii 51.7-8 †† 'CREA -KÖWÖ: -Käti Kuö -pccu 'papla Nyccsuaa -gätututal -köwö 'kl (wiili nëmäa' nycc -gäljjrä) 'sru nycc 'mäa' 'mla. 'Librerepccu 75.9; Esaii 51.17; Jeremii 25.15

-Tutu -gälta 'sasatau

14 'I -sia' n, 'n -pupu l 'nyaa 'jä 'pcc -gbru, nycc ku 'l -gält 'c -beere Nycc 'ju †. 'C -tu 'kuwlugbö 'wli, -sika 'ü nu 'ünya nu 'ään, 'ca kält nya bä 'lukupaka 'jäaa' 'kä.

15 'Aanjë -moloo nya 'cie Nyccsuaanyuku kpaku -wält, 'unya 'pawii -gböösa 'unya -gbala c kua' -gbru -gält -maa: «Dcc -na -gbaala -pakalä 'kpria' 'l, -a mi -a 'böbö! -Na 'tan 'a 'ljjrä -mä 'böbö, 'be -tutu -gälta 'böbödi 'a -flcc ††.»

16 'I kënyru, nycc kua' -gbru -gält nya -srörö 'ca 'lukupaka -tutu -gält, 'unya -gbaala -tutu -gält.

17 'Aanjë -moloo nya 'cie Nyccsuaanyukulu baa' celta 'ml. 'Ca 'mugbe 'klaa -gbaala -pakalä 'kpria' 'l, 'ä 'jäkä 'mufasa. 18 'Aanjë -moloo nya 'cie Nyccsuaa -gbcstöwlo -wält; 'c kälä kapu 'klü -gält. 'Cnya -gboloml 'cnya -gbala -mcc 'klaaa' 'lukupakalä 'jäa' 'kä -maa: «Dcc -na 'käjäpakalä 'wu -a -böbö -tutu -gälta rεεεn a -glëgbili -flcc.»

19 'Aanjë nya drc 'ca 'lukupaka 'wu 'cnya 'böbö -tutu -gälta rεεεn a -glëgbili, 'cnya be be 'iin rεεεn a 'jrerefa kpakia 'ml 'ε baa' Nyccsuaa 'cre. 20 Rεεεnε nya susro rεεεn a 'jrerefalä baa' bätää 'kcu mla 'ml. -Toru nya 'cie 'εa 'ml. 'Ua -pati 'fεε 'kä kilometrä -gluupu -glug-böö (300) ††, 'u 'jraara 'unya 'c -sua -nua -wält.

'Aanjë -uunscc nyra busudii -uunsccle nëmäa' 'ljjrä

15 'Nyaa 'jära 'sccwu -sarawii tie -midee cel; 'ε 'bua 'εnya kala ple 'kl. 'Aanjë -uunscc 'klaa derttäpa busudii -uunscc. 'Ia busudiili ma -si n, Nyccsuaa 'cre 'a 'wlijrä. 2 'Nyaa 'jä 'tanie, 'ε 'järalkä -beere -glasu, 'ε 'cakla kapu. 'Nyaa 'jä nyüülü kä 'fu dua' mreεε, 'unya 'εa -papaa ne 'wlitrara, -be ü kä -gba 'εa 'nyru 'naba 'nyla' bä. 'Ü 'nyüglö 'taniele -beere' -glasu 'kl, 'üa kälta -kamiili Nyccsua -nyla' 'üün.

3 'Ü bre Nyccsuaa 'jrupafenycc Moisea 'du § nyra -bablëëju 'du:

«'Pläkänyc, 'Numreε Nyccsua, -na 'jrupa 'bua 'änya 'na 'mufasa! -Tutu -gälta -glügbüa 'fu 'Ku ††, wiili -nöa' -gäkl 'inya bä 'cicasa!

4 Nycc 'pleε -nëmä -m nyccwuba le, 'Pläkänyc? Nycc 'pleε 'mä 'daa 'c -nëmä -na 'nyru -a 'buala le? 'Be -na 'doo -na 'nyü 'ü 'na, 'kä -tutu -gälta -glügbüa 'fu nya -m 'wlitrarakal ji, 'be -na 'klügäkä crεεwu ††.»

†† Danielë 7.13 ††† Joelë 3.13 ††† Greekëwii nö: Sëtaðë. § Egëscdë

15.1-18

†† -Tutu -gälta -glügbüa 'fu 'Ku: Greekë kätupccu -midoa 'ml 'i -jjra: «Nyccsuaanyünanyüüa ††† 'Librerepccu 86.9

NYCSUAA 'CREA -KÖWÜ -UUNSCÖ

15.5-16.21

⁵ 'I -sia' ni, 'nyaa 'jä Nycsuaanyukulu bäa' Kuöa -Tete -be 'u -jiero 'klü cea 'mlü. ⁶ 'Aanjë -uunscöölü 'klaa la' busudii -uunscöölë nya 'cie nyukulua -wält. 'Üa 'pe-rubuakotili 'ü paa' 'l 'nyl -fre -a pa, 'i plö, 'üa -fualta -si-ka -peeti. ⁷ 'Lbädii mlöclüa -trurupa 'doo nya -nyl 'aan-jë -uunscöölü -köwü -uunscöölü 'sia' Nycsualc bäa' 'l 'plcu-pluca -gua 'cre 'kl. ⁸ Nycsuuaa 'bualakua nyra 'ca 'klüa -gu nyrugbulu nya 'si Nycsuaanyuku 'kl. Busudii -uun-scöölë 'aanjë -uunscöölü jaa' -kaanlua' 'l jra' ni, nycc 'nyl 'l -a bla c pa Nycsuaanyuku -wält.

-Köwü -uunscö

16 'I -sia' ni, 'nyaa 'nu 'papawii kpakü 'wli, 'i ja Nycsuaanyüköli -be 'i -gbala 'aanjë -uunscöölü -maa: «Ba mi, 'ba -gbäträ -tutu -gält -köwü -uunscöölü † kä 'ml Nycsuuaa 'cre bä kaa!»

² 'Aanjë 'doo -käti nya mi 'cnya -gblccw 'ca nä -köwö -tutu -gält 'kä. Bubc -fa muma' nya 'kpkpla nyüülü kä -gba mreelea tie bäa', nyra nyüülü traraa' 'ea -papaa ne 'wli.

³ 'Scwa nc 'aanjë nya -gblccw 'ca nä 'tanie 'l 'kä. 'Nul nya 'cicri jäjänycca -toru 'l, diili kä 'fu bäa' 'taniea 'mlü nya jäjä.

⁴ Täaa nc 'aanjë nya -gblccw 'ca nä 'nieu nyra 'ea scw-fawu 'kä. 'Enya 'cicri -toru 'l.

⁵ 'Nyaa 'nu 'aanjëlöc käläa' 'nie 'klü -gält 'wli, -be 'c -gbala Nycsuua -maa:

«M † -gää' 'kl, -m bäa' 'l, c bä kaa' -plu, -m bä 'Nyünanycc; 'be -tu -taa diilia -gä.

⁶ 'Ü -gblccwa' nycsuaanyünanyüü nyra nycsuaaml-palanyüüa -toru 'kä ni,

'a 'ia -gu 'ünyl 'üün -toru 'ümä 'mla; 'ü 'wu 'iin 'kl!»

⁷ 'Nyaa 'nu 'papawii -mldoo 'wli -nyee -gbcasätowlöa 'pel -be 'i nö:

«-Yee, 'Pläkänyc, 'Nimree Nycsuua, -na -gätutuku bä 'cicasa, 'ä -gäkl!»

⁸ Mlccw nc 'aanjë nya -gblccw 'ca nä 'jru -gält 'kä, 'jru nya 'jä 'klü 'unya nu 'ua kapu 'unya 'pütö nyüü. ⁹ 'Ua kapua 'wuscwcku nya 'pütö nyüü. 'Ünya -jreee Nycsualc käläa' busudiili ku' -pl 'klü -gält. 'Ünyl -balua -gu -a fio -be 'ümä 'ccw 'buala.

¹⁰ -Gbööa nc 'aanjë nya -gblccw 'ca nä -köwö mreelea 'kukpata -gält 'kä, 'ea 'kamaplä nya 'cere 'jöjrüükpü 'l, -be nyüü mömlö 'üa meä mumiakua -gu. ¹¹ -Be 'ü -jeffre cella Nycsuua 'üa mumiaku nyra 'üa -gbaa -fëa -gu, -maa 'ünyl 'üa nunugbi -wält -a 'cere.

† -uunscöölü: -Taa waklöölä 'nyl greekë kätupcckü -mldooa 'mlü -a bä. †† -M: Greekë kätupcckü -mldooa 'mlü 'i -jira: «Pläkänyc

¹² -Uundooa nc 'aanjë nya -gblccw 'ca nä 'nie kpkile 'ü 'daraa' Efratëa 'mlü 'kä. 'Niele nya ma, 'kä 'kuulü 'mäa' -te 'jrua scwrfä 'wusc 'ümäa' ji ni, 'üa 'nyufc 'mä dotro 'lba.

¹³ 'Nyaa 'jä -frepasisi täa, 'i jira -gbrükü. 'Döö 'cie -gblctrca mlü, -mölöö 'cie mreelea mlü, -mölöö nya ja -gbagble nycsuaamlpalanyccw mlü. ¹⁴ 'A domüüa -sisi nö -saragbi. 'Pläa 'fca 'kuu 'pel 'ü mö 'ümä 'üün -gba-papla 'ümä tou -fu 'Nimree Nycsuua -srü kpkia 'taun 'l.

¹⁵ «-Jää, 'nyaa jia -beere 'jejiencycc. Abia dçru 'bla nyccw 'nyl 'mumca', -be c -tuuäa' 'ca 'koti -wält 'kä 'c -pl -gbagba 'pa -be 'nyüsü -pla' 'bla nyüüa 'kl.»

¹⁶ 'Inya 'papla 'kuu -pcc 'doo 'wu -gba, 'ii 'ü 'dara Arë-magedccw † Ebröwii 'l.

¹⁷ -Uunscöw nc 'aanjë nya -gblccw 'ca nä -fuflua 'mlü 'kä. 'Papawii kpakü nya sc Nycsuaanyukulu bäa' cella 'mlü; 'kukpata 'l 'i 'ccw, 'i -nëma: «'I 'a nrörö!» ¹⁸ Cea 'bulü, -yre, -mamee 'babla wii mlü, -tutu nya tutre -gböösa; -tutu -kaapcc 'saa tutre nyüü 'mä kaa' 'plcu ji -tutu -gält. ¹⁹ Bätä kpakö -gaalal 'wu täa 'wu, 'pläläa 'mla bätë nya böblö. Nycsuua nya 'pa bätä kpakö Ba-bilccwä -gä ple. 'Cnya 'mlala 'ään 'ca 'cre kpkia -köwölä. ²⁰ Dugbëa 'fu c, nyccw -kanyl 'jä 'dugba -a.

²¹ -Särëju 'wuea kilooa -gluiscw †† nya sc cell 'unya blö nyüü -gält. Nyüü nya -jeffre Nycsuua 'ia busudiilia -gu 'be 'i pre nyüüa -gälü -sisi.

'PAPAWII -UUNSCÖÖLË KÄLÄA' BABILCCWNEBÄTÄ -GBA

17.1-19.10

17 'I -sia' ni, 'aanjëlü 'klaa la' -köwü -uunscöölüa -trurupa 'doo nya -gbala 'ml: «Ji 'mä -ml -gälä nëmäa' tutunjluu kpakö -gält blö srara. 'Äälä bäa' bätä kpakölä 'palaa' 'nie 'kccwmlëa -gält †. ² 'C nyra -tutu -gälü 'kuu ccw nu -sagbili Nycsuua 'nyl 'bataa', -tutu -gälü nyüü nya 'mla 'ca -salä, 'äa 'nu, 'unya 'bla 'üün.»

'Klisa 'papawii: 'tutunjluu nyra -fclcw mree

³ -Susu †† blö 'ml -gält 'aanjëlöc nya fa 'ml -aaga 'l 'nyaa 'jä'ä 'jluu 'doo -fclcw mree -gält; 'ea -gba -jjra -je-jreku 'kccwmlë. 'Ea 'wia -uunscw, -gua -pu. ⁴ 'Nlulöc 'sroo 'nana -fclccwoti nyra 'koti -mldoo kä -fclcw 'nyü 'paa'. 'Cnya 'sroo -sikadii 'kccwmlë, 'perubuatäkë nyra 'wleu. 'C 'klaa -sika -köwö, 'ä 'si 'ca 'tutudëa -fre 'kl, 'äa 'mlü nya 'si bubcgbi 'kccwmlë. ⁵ 'Ca 'kutapra -gält -jjra -sisiyryl kä -gbaa bäa': «Babilccwë kpakö, 'tutunjlgë nyra -tutu -gälü 'tutudëa -frea 'Yio.» ⁶ 'Nyaa 'jä 'jluulba

† ARÉMAGEDCCW: -Plü 'doo bäsa, 'ii 'ü -floro tou kpackü -kätsa. -Gätunyüü 5.19; 2 'Ku 23.29-30 †† kilooa -gluiscw: Greekëwii nö: «'wuea talään 'döö» †† -Ama 'bata 'nieua -gbaa 'wli 'nunuku (17.15 ††† -Susu: A 'mree a 'daa «Nycsuua -Susu»; 'aie «-susu» a -gba bä Jaan bobowli 'l; 'iibä 'c 'jä wii sanyü 'aie tutreku 'l.

'nu 'blaa ነ. Nycsuaanyünanyüü nyra nyүүлү 'paa' Je-sua -gä, 'üa -toru 'w' mla. 'N 'jää' ነ, 'na pleklukala -gböösa.

'Socca ni 'papawii: 'tutunluua -gbaa

⁷Aanjë nya -gbala 'mu: «Deplee kä -gu -na pleklukala le? Wiili -sisrea' 'njluul nyra mreele -gbötöa' ነ, ε kaa' 'wia -uunsocca nyra -gua -pu nu, 'ii 'nemä -mu srara.

⁸«Mreele -jää' ma bä 'lu -maa 'ε -kanyl 'lu -a bä. 'E jö 'lee 'emä 'ltutunlobbütügbaa 'ml 'cie 'emä 'moca. -Tutu -gälta nyүүлү kanyr 'nyla' 'kläa -pocca 'lu -jijra 'bala -tutua 'käkolofa 'wu nu, üma 'jä 'εen 'wu nu, 'inya 'üün pleklukala; 'be mreele ma bäa' 'lu -be ε -kanyl 'lba, 'enya 'socca 'plä 'wu jia. ⁹A -pu 'ü nö wijejreku -be 'ü 'nö wii 'wli: 'wia -uunsocclü nu, 'a 'dugbe -uunsocclü kä -gälta 'njluul kua'. ¹⁰'Iibä bla 'kuu -uunsocca. -Gböö blö 'üa -toru, 'doo -ka bäli, -moloo -kaanju ji. -Maa socca ji, 'ca 'kamaku -nemä 'lu -a -wle. ¹¹Mreele bä la' 'lu -be ε -kanyl 'lba nu, 'εa 'mugbe bä -uuntäaa ነ 'ku. 'E bä 'kuu -uunsocclüa -toru, 'ε ku -plu 'emä 'moca 'plucplucua -gu.

¹²«-Gua -pulu -jääa', 'a 'kuu -pu, 'üa 'kamaku -kaanju cete. -Maa 'kuu nyra mreele socca nu, 'ünya 'kamaa -glii-ibocca 'doo 'lu. ¹³'Ünya 'nonröwli 'ümä 'üa 'klü nyra 'üa 'kamaku mreele -nyl. ¹⁴'Ü nyra -babläeju 'mä tou -fu, -maa -Babläeju nya 'üün dua, 'be ነ bä 'pläkanyüüa 'Pläkanyocca, ነ bä 'kuu 'ku. 'Cä -be nyүүлү bäa' ነ ነ deru, 'ü 'ca 'baa' 'lu -be 'ca wea', 'ca pletoronyüü, 'ünya 'üün dua.»

¹⁵Aanjë nya -gbala 'socca 'mu: «'Nieull -jääa' i kä -gälta 'tutunluul kua' nu, 'a -tutu -gälta nyüü, nyüjria, -tutu -gälta -glügbü nyra nyüüa mla 'papawii. ¹⁶-Gua -pulu -jääa' nyra mreele nu, 'a 'ü -nemäa' 'tutunluulba nyüüa 'ml jrara, 'a 'ü nemäa' 'ca diia 'fu fa, -be 'ümäa' ነ -gbagba 'pa. 'Ünya 'ca 'jaje jia 'kä 'ünya ነ 'pütö. ¹⁷'Be Nycsua -sie 'üa polu käl 'ümä wiili 'ca 'bataa' nu. 'Cä -tu 'üa bobowii -pu 'doo 'wu, 'ümä 'üa 'kamaku mreele -nyl, 'kä wiili Nycsua 'daaa' 'mä nrörö. ¹⁸'Njluul -jääa' 'wu nu, 'ca bä bätä kpakölö käläa -tutu -gälta 'kuu 'klü -gälta.»

-Täaa ni 'papawii: Babiloccnëbätäa böblöku

18 'I -sia' nu, 'nyaa 'jä 'aanjë -moloo, 'ca 'cie cca 'ml. 'Ca 'kamaku 'bua, 'ca 'wliklbuabuaku nya njala -tutu -gäl. ²'Cänyä 'kpö -gböösa, 'ca -nemä:

«Ä 'a blö, 'aa blö, Babiloccnë kpakö 'a blö!
 Ä 'a domüüa kufa nu.
 Ä 'a -frepasisia 'kaun 'kaun a -sisrefa nu,
 'anya bä -frepansisia nyra pleklukala 'böbö nyisia -sisrefa.

³'Be -tutu -gälta -glügbüa 'fu 'mla 'aa 'tutudeea -du-veen.

-Tutu -gälta 'kuu 'fu nyra 'ään 'pi,
 -tutu -gälta 'perupanyüü nya bä 'bcjinyüü

'aa 'tutudeea 'bc kpakulu 'ca jia' 'ua 'ml.»

Mocca ni 'papawii: Babiloccnëa mumiaku

⁴'Nya 'nu 'papawii -mudoo socca' cca 'ml 'wli, 'inya -gbala 'mu:

«'Na nyüü 'am, 'ba socc bätäläa 'ml †,
 'a -pu 'aa -balua 'ml bä,
 'a nyra 'ään -pu busudii kpakölö nemäa' 'üün -gäljraa 'ml bä.

⁵'Be 'üa -balu botrogältu botro 'unya 'ca cca 'ml, Nycsua nya 'pa ple 'sur 'aa nunugbi 'nyla' 'klgä.

⁶'Ba nu 'ään bla wiili 'a nua'.
 -Balulu 'a nua' nu, 'ba nu 'ään 'ua 'socca -gba.
 -Be -köwölä kä 'ml 'a 'paaa' 'aa -duveen nu,
 'ba nu 'aa 'socca -gböösa.

⁷'Sur 'a ma -gbaa' 'lu -be 'a ma kua' 'bc 'lu nu, 'as 'ba srara 'ään mumiaku nyra 'dugu.

'Be 'aa pleklukala 'a nuna:
 «Kunluua 'sa 'n kuwält,
 'nyl 'kusronglu -a bä,
 'nyaa -nemä -sru 'dugu 'lu bä!»

⁸-jää wiili kä -gu busudii kpakö 'mäa' ji -sru 'dooa 'ml: jäjaku, 'dugu, nyra -gbëkananie,
 'kä kapu nya 'ään 'pütö.
 'Be 'Pläkanyocca Nycsua kä 'klü,
 'a ነ -tu 'aa -gä.»

⁹-Tutu -gälta 'kuulü nyra 'socca socca ma 'piea' -be 'ü ma kua' 'bc 'lu nu, 'üma 'jä bätäläa fifeäa nyrugbcu nu, 'ünya 'wua -be 'ünya 'aa -gu -susra. ¹⁰Bätäläa -sua njala -gu nu, 'ünya 'luderitunlu -be 'ünya 'daa:

«-Awë! -Awë! O Babiloccnë,
 bätä kpakö, 'wusocca bätä;
 -gliiibocca 'dooa 'ml -plu ነ, -na -gä 'a 'bööl!»

¹¹-Tutu -gälta 'perupanyüüa 'mugbe 'wuö 'aa -gu, 'be nyocca -kanyl -su 'üa 'perupadii -a: ¹²-sika, 'poccsika, 'perubuatäkë nyra 'wleu, 'tasru 'fumakoti, 'nana -focca dei, 'fuma dei, tiili kä 'fu 'paaa' 'noca, diili kä 'fu 'ü nua' dögla 'ü nua', 'ü nua' tiili kä 'peru 'buua' nua', detu, babefugba, 'mabële, ¹³nyra tuukakul 'paaa' 'noca, 'nocupadii -mudoo, 'miirë, 'kina, -duveen, 'kpl, -bleëea 'pu nyra -bleëea 'jaju; bruu, -babläe, -su, -sua jakasu, -goou nyra toua -jienyüü.

¹⁴«'Mufadiili -na ple -waa', 'ia -ml käl 'wu.
 -Na 'bua 'fu nyra 'nanadii 'a -ml käl 'wu,
 -ka -nemä 'iin -a 'jä 'pluc!»

¹⁵'Perupanyüülü 'palaa' bätäläa 'ml 'ia diili 'peru -be 'ü jia' 'bc nu, njala nya 'üün 'blaa, 'ünya 'luderitunlu -be 'ünya -puc -suul bäa' bätäläa 'mla -gu; 'kä 'ünya 'wu 'kä 'unya 'dugu 'lu ku ¹⁶'kä 'unya 'daa:

«-Awë! -Awë! Bätä kpakö! Ä kä 'sosroodii 'fuma'
 -be i -focca, i kä 'peru 'buua', i 'klaaa' bla -focconyü,
 'a 'srooa' -sikadii 'koccmle, dii 'ü nua' 'mufa 'täkä 'ü -paa'

† Jeremii 51.45

i kä 'peru 'buaa', nyra 'tasırla 'wleu!
 17 'Äa 'buca 'fu bublu -gliiibcu 'dooa 'mlu!»
 Nyüülü kä 'fu 'tierea' 'mu, nyüülü kä 'fu 'jraa' 'mu 'l,
 nyüülü -fæærea' 'l 'jrupa, nyra nyüülü 'palaa' 'tanie -gba
 'peru, 'ü tunjlılderı. 18 'Ü 'jää' bätälää 'mla nyrugbcılu
 nı, 'ü 'kpöö -gböosa -be 'ü nö: «Bätä 'plæ jajra -taa bätä
 kpakölä le?» 19 'Ü -gbäträ 'üa 'wli 'mlu 'kä, 'ü 'kpöö, 'ü
 'wuö 'dügbödugu:
 «-Awæ! -Awæ! Bätä kpakö -wee!
 'Äa 'buca känyrı nyüülü kä 'fu kälä 'tanie -gälı 'mu nya ji
 'bu.
 'Ää -gblooo -gliiibcu 'dooa 'mlu!»
 20 Abıa ce bä dıru 'l 'äa -gu! Abıa nıysuaanyünanyüü,
 nyra apotrëu †, nyra nıysuaamlıpalanyüü bä bua dıru
 'l, 'be -balulu 'ä nua' amı -gba, 'ua -gu Nıysua 'bö 'äa
 -gälı

-Gböoa ni 'papawii: Babilcöne -gbloora'

21 'Aanjë 'doo kää' 'klü nya dıru 'täkä bää' kälı -beere
 diisorotäkä -susugbee, 'cny a be 'ään 'tanie 'l, 'c -në-
 ma:
 «-Mı Babilcöne bätä kpakö, 'ası 'ümä -mı 'kluee be
 'klüsa,
 nıcc -ka -nëmä -mı -a 'jä 'plbu ††.
 22 -Kä -kamiia nyüüa böböwii, 'buıruınyüüa mla wii,
 -gbaprukca mla wii, deglea böböwii,
 -ka -nëmä 'ia böböwii -na -nyee 'wli -a 'nrörö.
 'Cıca diidanyüüa 'kaun 'kaun a 'fu,
 -ka -nëmä 'üün -na -nyee -a 'jära;
 a -ka -nëmä bua 'täkälä suöa' diia -yre
 -na -nyee 'wli -a 'nrörö.
 23 'Nape 'dee -ka -nëmä -na -nyee -a nıual,
 nıcc -ka -nëmä -na -nyee 'titinycc nyra 'titinıluu
 'kpökpöwii 'wli -a 'nrörö. 'Ia 'fıclı nya 'lıjraa
 'be -na 'perupanyüü ma bä -tutu -gälı
 'wıscıccınyüü,
 -nya nu -gëglägbı -nya -trıccı -tutu -gälı -glügbüa
 'fu.»
 24 A 'jära -na -nyee nıysuaamlıpalanyüü nyra
 nıysuaanyünanyüüa -toru nyra nyüülü kä 'fu 'ü 'böa'
 -plıı -pı -tutu -gälı 'ü 'blaa' ‡.

-Uundooa ni 'papawii: Aleluya!

19 'I -sia' nı, 'n 'nu 'wıscıccıwii 'wli celı, 'i -beere
 nyüü 'kıcıcmlea 'papawii, -be 'i nö:
 «Aleluya ††! Ana Nıysua kä 'lmlıwıwıku, 'wlik-
 lıbuabuaku,
 nyra 'klü ††!
 2 'Da -gätutuku bä 'ccasa 'änya -gäklı,

† nıysuaanyünanyüü, nyra apotrëu: *Greekëa -kätıccıklı -mıdooa*
 'mlı 'ı -jıjra: «nyüna †† *Jeremii 51.64 ‡ *Jeremii 51.49*
 †† ALELUYA: *Ebröowii 'l 'ia -gbaa* bä «'Ba 'buala Yawe (Jehova)». *Te*
 bua 'Nyügäljawaiı 19.3,4,6 †† *Greekë kätıccıklı -mıdooa 'mlı 'ı -jıjra:*
 «'wlikıbuabuaku 'nyra 'ıträäräku,*

'be 'c 'pıccı 'tutunıluu kpakölu nöa' 'ca 'tutudee -be 'c
 palaa'
 -tutu -gälı nyüü -wälı. Nıysua nya 'cıccı 'cıccı 'ca 'cre
 -gälı,
 'be 'ca 'daru -gıccıccı 'ca 'jrupafenyüüa -toru 'kä.»
 3 'Papawii nıya -nëma 'ıccıwı:
 «Aleluya!
 'Da nyrugbcılu nıya 'jraa 'taın a 'fu 'l!»
 4 Tagbü -glı -be mıccıccı nıya 'l bädıı mıccıccı nıya 'pa
 Nıysualı kua' 'ca 'kıkpata -gälı 'klı -fıı -be 'ü nö:
 «Ası i bä! Aleluya!»
 5 'Papawii 'doo nıya ja 'kıkpataa 'pelı 'ı -nëma:
 «'Ana 'fu bää' Nıysuaa 'jrupafenyüü,
 'amıccı -trääräa' 'l 'cıccı,
 'palı nyüü kpakü nyra blaadie,
 'ba 'buala ana Nıysua!»

-Uunscıca ni 'papawii: -Bablëejua 'titiö

6 'I -sia' nı, 'n 'nu 'wıscıccıwii 'wli celı, 'i -beere nyüü
 'kıcıcmlea 'papawii, 'i -beere 'nie kpakia mla wii, 'i
 -beere -mameea kpakia mla wii -be 'ı nö:
 «Aleluya †††!
 'Pläkänıccı, ana 'Nımræ Nıysua, 'a 'ca 'kamaku 'käsri!
 7 A 'kpö dırusa, a srara ana dıru 'kä a 'buala 'cıccı,
 'be -Bablëejua 'tıtırlı 'a 'lıjra; 'ca 'nıluu -elere!
 8 Nıysua nıya -gbala 'cıccı 'c 'sroo 'tasırlı 'fumakotılı kä
 'peru 'buaa', i kä 'nyü 'naa' -be i plöa.»
 'Tasırlı 'fumakotu, 'iıbä nıysuaanyünanyüüa 'cıccıgbılı 'ü
 nua'.
 9 'Aanjëlö nıya -gbala 'mı: «-Jıjra wiılı kua' -pı: Abıa
 dıru 'bla nyüülü 'ü werea' -Bablëejua 'titiöa -glııglıı
 'l.»
 'Cny a -gbala 'ıccıwı 'mı: «'Ia waklıüülü bä 'tasırlı
 Nıysuaa wii.» 10 'Nyaa -gbıı 'na 'klı -tutu 'wu 'kä 'nyaa
 trara 'cıccı 'wli, -maa 'cny a -gbala 'mı: «-Nıı nu 'ımlı! 'Sırlı
 -bää' Nıysuaa 'jrupafenyccı, 'na 'mıgbe 'n bä -na 'jru-
 pafenyccı nyra -na -wıajıllü sraraa' nyüü 'cıccısalä Jesu
 cræea' 'wu, 'üa 'jrupafenyccı. Nıysua -kä -mä 'wılrara!
 'Cıccısalä Jesu sraraa', 'ää bä nıysuaamlıpalanyüüa 'pa-
 pawııa 'tasırlıa kpöö.»

'NYÜGÄLJAWII -UUNSCİCLE 'PAAA'
 'TAIN A BIABIAKUA -GÄ

19.11-20.15

(1) Nıccıccı kua' 'pıccı -su -gälı

11 'Pırlıgälı nı, 'n 'jä ce 'enya -jıeroklı, 'nyaa 'jä 'pıccı -su.
 Nıccıccı kua' 'ua -gälı, 'ca 'nyrı bä Plıtoronyccı nyra 'Cı-
 canıccı. 'Kılgägäku 'l 'c 'bölö nyüü -gä -gälı -be 'c fa

††† -Täsä wiılı -jıjraa' 19.1

'üün tou. ¹² 'Da 'nyü nya -beere kapu; 'a 'wlia 'kuwlug-bü. 'Nyrul 'a 'doo jrea', i nycw 'doo 'nyta' jre, 'ii -jijra 'a -gba. ¹³ 'Kotulu 'a 'paa' 'l papla -toru. 'Da 'nyrül bää Nycsuua Wii †.

¹⁴ Celta tafunyüü pa 'tasurü 'fumakotili 'pöwä' 'l, i kä 'nyü 'naa' -be i kä 'peru 'buua'; 'ü bää 'pöwä -sü -gälü -be 'ü pre 'kocn derü. ¹⁵ 'Da mli 'cie -jerete kää' 'kula 'kocn; 'ee 'ömä nu 'ömä -tutu -gälü -glügü bää. Detea süe 'ömä nu 'ömä 'üün 'tiere ††, 'kä 'unya 'üün -duveen a jijridee bää' 'Numree Nycsuua 'cre kpakia 'mli 'jreere -beere reseen. ¹⁶ 'Da 'kotu nyra 'a buapuua -gälü -jijra -taa 'nyrül: «Kula 'Ku nyra 'pläkanyüüa 'Pläkanyocw.»

(2) 'Jru 'wua 'aanjé

¹⁷ 'Purüglü nli, 'nyaa 'jä 'aanjé 'a 'nyüglö 'jru 'wu. 'Cnya 'kpolö nyisel -preerea' ceä 'mli 'wli -gböosa, 'a -nema: «Ba ji, 'ba 'paplagba nycsuua -glüglü kpakia -gu. ¹⁸ 'Amä 'kuua 'jaje ji, 'palü 'sugü nyra 'üa 'kamanyüü, -sü nyra nyüülü ma 'jraaa' 'ia -gälü, 'kä -goou, 'unya' -goou bää, 'blaaadie nyra kpaküa nü, 'amä 'üa 'fua 'jaje ji.»

(3) Mræe nyra -gbagble nycsuuamlpalanyocw 'kplaraa'

¹⁹ 'Purüglü nli, 'nyaa 'jä mræe, -tutu -gälü 'kuu nyra 'üa 'sugü, 'ü trara 'ümä nycw 'jraa' -sü -gälü nyra 'a 'sugü tou fa. ²⁰ 'Ünya 'kpla mræe nyra -gbagble nycsuuamlpalanyocw nröora' 'ea 'klulü -saragbi, -be 'a -tracwä' nyüülü kä -gba mræeä tie bää' -be 'ü -pupuaa' 'ea -papaa ne. 'Ünya bere 'üa 'söwä 'l bää nü ka-pupugbaa 'pupulu 'pütöa' a 'mli. ²¹ -järele scwä' nycw kua' -sü -gälü mli nya 'bla 'sugü -mülü; nyisieä 'fuc nya dö 'üa 'jaje 'wu.

(4) -Gbltrölu 'aanjé kpasaa' -sü -diisocw -glüpu (1 000)

20 'Purüglü nli, 'nyaa 'jä 'aanjé 'doo, 'a scwä' celü. 'C 'klaa 'bütügbalä tunja' 'l -gböosa 'sape nyra 'cu kpaki. ² 'Cnya 'kpla -gbltrölu, -kätlü tröwä 'ü 'daraa' Diabälé 'aie Sataan, 'cnya kpa 'uun 'umä 'l -sü -diisocw -glüpu -si (1 000). ³ 'Cnya be 'uun 'l tunjcbütügba 'l, 'cnya kpa 'bütügbalä 'klü 'cnya blörö 'ämü 'u -pü 'cie -be 'u -pü -tutu -gälü -glügü -tracwä. 'Ii 'umä ku ku 'kä -sü -diisocw -glüpu (1 000) nya -si. 'Ima -si 'kä 'cnya 'uun -wälü 'cere 'umä jrüü jiea -si.

(5) 'Cecnyüü kä 'ümä 'kamakama -sü -diisocw -glüpu (1 000)

⁴ 'Purüglü nli, 'nyaa 'jä 'kukpaté; Nycsuua -nyü nyüülü kua' 'l -gälü 'klü 'ümä nyüüa -gä -tu. 'Nyaa 'jä nyüülü kä 'wia 'ü 'bö böa' 'l, 'üa -sisi. Jesua 'cucasa nyra nycsuuawili 'ü 'paaa', 'ia -gu 'ü 'bla 'üün. 'Ünyü mræe nyra 'ea -papaa ne -a -pupua. 'Üa 'dari -gba nyra 'üa 'kuta -gälü 'nyü 'ea tie -a bää. 'Ünya scwä jähä 'mli 'üü -be 'Kriisä 'mä 'kama 'kamaa -sü -diisocw -glüpu (1 000).

† Jaan 1.1-5 †† 'Liberepöcoku 2.9

⁵ 'Ili kua' -pü nli, 'a 'klüa 'kuaabrea scwäku. Nyüü -mülü jähä' nli, -sü -diisocw -glüpu (1 000) -kaanlua' -si nli, 'ü -nemä 'kuaabre -a scwä. ⁶ Abia dörü 'bla nyüülü bää' 'ü -kätlü scwä' 'kuaabre, 'üa -tröwä! 'Üü bää Nycsuua 'nyü-nanyüü. 'Scwä nē jähä † 'nyü 'üün 'klü -gälü -a kälä; 'ünya Nycsuua nyra 'Kriisä -gbasapernyüü bää, 'kä 'ü nyra 'cnc nya 'kama -sü -diisocw -glüpu (1 000).

⁷ -Sü -diisocw -glüpu ma -si nli, 'kä 'ünya Sataan -jie 'l bää, ⁸ 'kä 'cnya 'cie 'ömä -tutu -gälü -glügü 'ü 'daraa' Gögé nyra Magögé † -tracwä. 'Ia 'blü tunjcbütü derü. Sataan nya 'üün -gbaplaa 'ümä tou -fu, 'ünya -sümlöa -beere 'tanieä 'pisiatu. ⁹ 'Ünya 'si -tutua 'fuc 'klü; 'ünya ji 'ünya trara nycsuuanyünyü 'klü, 'a -wawabätä 'mli. -Maa kapu nya scwä celü 'unya 'pütö 'üün. ¹⁰ Diabälé -tracwä la' 'üün nli, 'ünya bere 'cnc kapua prugbalä kä 'pupu 'pütöa' a 'mli, i mræe nyra -gbagble nycsuuamlpalanyüü bää'. 'Ünya 'l -sü 'jähä' -sü -be -gbia 'plöplöa -gu.

(6) -Gätunycw kua' 'kukpatalä 'pöwä' -gälü

¹¹ 'Purüglü nli, 'nyaa 'jä 'pöwä 'kukpata kpakö -gälü nycw 'doo. -Tutu nyra ce nya fuc 'cnc 'klü; 'ü -kanyü 'jähä -a 'jähä.

(7) 'Kläa -Pöcoku 'paa' -gätutukua -gä

¹² 'Nyaa 'jä jähänyüü, kpaküa nü nyra blaaadie. 'Ü 'nyüglö 'kukpata 'klü. -Pöcoku nya -jieroklü. -Pöcoku 'doo nya -jieroklü, 'uu 'ü 'dara 'Kläa -Pöcoku. Wiili -jijraa' -pöcoku 'mli, nyra wiili 'ü nua' nli, 'a 'ii 'ü te -gälü -be 'ü -tuuä 'üa -gä. ¹³ 'Tanie -scwä jähänyüülü kä 'fuc bää' 'ea 'mli. Jähäku nyra 'kuaabre nya -scwä 'üa nü. 'Üa 'fua -gä -träärä, -moloo -be wiili 'a nua'. ¹⁴ 'Ünya be jähäku nyra 'kubre kapupugba 'l. 'Tibä 'scwä nē jähäku. ¹⁵ -Be nycw kanyü 'nyta' 'Kläa -Pöcoku 'l -jijra nli, kapupugba 'l 'ü bere 'cnc.

JERUSALEEMÉ DEDRÄA WII -UUNSCW

21.1-22.5

(1) Jerusaleemé dëdrä: 'titiñluul -glaa' 'a du

21 'Purüglü nli, 'nyaa 'jä ce dëdrä nyra -tutu dëdrä. -Kätla ne ce nyra kätla -tutu nya saka; 'tanie -kanyü 'l -a bää.

² 'Nyaa 'jä † Jerusaleemé dëdrä, 'nyünabätä, -be 'ä scwä celü Nycsuua -nyee -be 'ä jö. 'Ä 'na 'mufasa, 'sü 'ñluul -glaa' 'ümä' 'cnc 'a du fa.

‡ Te 2.11 †† GÖGÉ NYRA MAGÖGÉ: Gögé nyra Magögé bää 'nyrül 'ü -nyta' 'blü nemä' -sü nycsuuanyüü tou fa derü 'täpa jrüü 'l. Esekiele 38-39 †† 'Nyaa 'jä: Greekä -kätlü 'mli -dooa 'mli 'i -jijra: 'Möc Jaan

(2) Nycsuaanyuku 'a nyüüa -nyee ji

³ 'Nyaa 'nu 'wusɔɔɔ wiili sɔa' celɩ † 'wli -be 'i nö: «-Jää, Nycsuaa -Tete †† 'a nyüüa -nyee ji, 'üa -nyee 'ɔ nēmä ku. 'Üü nēmä 'ɔa nyüü bā, Nycsua 'mugbe nya 'üa Nycsua bāa. ⁴ Nycsua nya 'üa 'nyiolia 'mlɔa 'fɔ wɔɔɔ. 'Jää -ka -nēmä 'lɩ -a bā, 'dugu -ka -nēmä 'lɩ -a bā, nyüü -ka -nēmä 'wu -a 'wu, mɩmlaku -ka -nēmä 'lɩ -a bā, 'be -kätɩa ni dii 'a -si.»

(3) Diia 'fɔ nröröa' dēdrē 'lɩ

⁵ Nycɔɔɔ kua' 'kukpata -gälɩ nya -nēma: «-Jää, 'n nrörö diia 'fɔ dēdrä 'lɩ.» 'ɔnya -gbala 'mɩ: «-Jjra 'imɩ, 'be 'na 'papawii bā 'ɔɩcasa, 'i bā plegälɩpiesa.»

(4) 'Nɩɩ -nyeeä' 'klä

⁶ 'ɔnya -gbala 'mɩ: «'I 'a nrörö! 'Mɔɔ bā Alēfaa nyra Omegaa, 'kākɔlofa nyra blarafa. Nycɔɔɔ 'mamlatu 'blaaa', 'mɔɔɔ nɩ, 'nyaa 'nɩɩ -nyeeä' 'klä, 'ia sɔɔɔfawu 'nɩ 'baa, 'kā 'nyaa 'ɔmɩ -nyɩ 'flēɩɩ. ⁷ Nycɔɔɔ nēmāa' 'wusi nɩ, 'ɔɔ nēmā 'ia -jaaa ji. 'Nyaa 'ɔa Nycsua bāa 'kā 'ɔnya 'na 'ju bā. ⁸ -Maa, ü kaa' ŋalē nyra nyüülü 'nyɩ toroa' Nycsua plē, ü nöa' bubɔɔɔbi, nyüüblanyüü, nyüülü nöa' -sagbili Nycsua 'nyɩ 'bataa', -gēglānyüü, nyüülü traraa' -papanyɔɔsuau 'wli, nyra -gbagblenyüü, 'üa 'fɔ nya 'pupulu 'pütüa', 'ua kapuprugbaa 'mɩ bāa. 'A 'sɔɔa nē jājä.»

(5) Jerusalemē dēdrä

⁹ 'Aanjē -uunsɔɔɔlū 'klaa ɩa' -köwü -uunsɔɔɔlū 'sia' dertä-paa busuku -uunsɔɔɔ 'klɩ nɩ, 'üa -tɔɔɔɔɔɔ 'doo nya ji 'na 'pelɩ 'ɔ -nēma: «ji 'mä -mɩ 'ŋɩɩɩɩ 'tiea' srara, -bablēēju 'ŋɩɩɩ.» ¹⁰ -Susu nya blö 'mɩ -gälɩ, 'aanjē nya fa 'mɩ 'dugba kpakö tɩŋɔa' 'wlia 'wli. 'ɔnya srara 'mɩ bätä †, 'nyüna Jerusalemē. Celɩ 'ä sɔ, Nycsuaa -nyee, -be 'ä 'cie 'ä jö. ¹¹ Nycsuaa 'bualakua pöplöku ŋuala 'ään -gälɩ. 'Äa pöplödē -beere pöplö 'täkä 'nyia' 'lɩkāwla, 'ä -beere jasepētākä 'ä 'jārälkä -beere -glasɩ. ¹² 'Äa 'klɩkludē 'bua 'inya tɩŋɔwli. Palafē -pu -be 'sɔɔ, 'aanjē -pu -be 'sɔɔ -glaara palafēlē -gälɩ. 'Nyɩ -pu -be 'sɔɔ -jjra tatialüa -gälɩ: Israēɩlē -glügbüa 'nyɩ. ¹³ Palafē tää bā 'pelē kā -gälɩ 'jru sɔɔɔa' 'wu; palafē tää 'jrua 'pifa 'wu; palafē tää 'jrua 'wusɔɔɔfaa kumla 'pelɩ ††; palafē tää nya bā 'jrua 'wusɔɔɔfaa 'dupa 'pelɩ ††. ¹⁴ 'Täkē -pu -be 'sɔɔ -gälɩ bätä kpakölāa 'klɩklorodiili 'srikä, 'ünya -jjra 'üa -gälɩ -Bablēēju Apotrē -pu -be 'sɔɔa 'nyɩ.

¹⁵ 'Aanjēlɔ 'pala ɩa' 'mɩ wii -gba nɩ, 'ɔ 'klaa ɩ -sikasɩsē 'ɔmä bätä kpakölā nyra 'äa tatia -be 'äa 'klɩkludii nyaka.

† celɩ: Greekēa -kätɩɔɔɔkl -mɩdooa 'mɩ 'i -jjra: 'kukpata.
 †† Nycsuaa -TETE: 'Asɩ 'ü 'dara bia Nycsuaa -Tetele Moisé nu kaa' -Kätɩ Kuöa -pɔɔɔkl 'lɩ. 'Ia 'taɩn 'lɩ nɩ, Nycsua sɔ celɩ 'kä 'ɔ 'sie -tetele, 'kä 'ɔ fala Israēɩlē -aaga 'lɩ. † bätä: Greekē kätɩɔɔɔkl -mɩdooa 'mɩ 'i -jjra: «bätä kpakö. †† 'Jrua 'wusɔɔɔfaa kumla 'pelɩ: 'Ii -gögbii 'dara nord †† 'Jrua 'wusɔɔɔfaa 'dupa 'pelɩ: 'Ii -gögbii 'dara sud

¹⁶ Bätälāa kotü mlɔɔlū 'mumreklɩ, 'äa 'wufleredē nyra 'äa 'wɩtɩŋɩdē bā dē 'dee. 'Aanjēlɔ nya nu 'ɔa nyakadē 'ɔnya nyaka bätälā: 'ä sɔɔɔwɩ -pu -be 'sɔɔ 'wu 'äa 'wufleredē, 'äa 'wɩtɩŋɩdē nyra 'äa tɩŋɩdēa nyakadē sɔɔɔwɩ -diisɔɔ -glɩɩɩɩ 'wu (12 000) ††, 'äa 'wɩtɩŋɩdē nyra 'äa tɩŋɩdē bā dē 'dee. ¹⁷ 'Sɩɩ nyɔɔ nyakaa' nɩ, 'asɩ 'aanjēa 'mugbe nyaka: 'äa 'wɩtɩŋɩ 'änya bā nyakadēa -glɩɩ -uunsɔɔ -be mlɔɔ (144) ††.

¹⁸ Jasepētākē 'ü nu 'ünya klu bätä kpakölā 'klɩ. -Sika bätä 'ä 'jārälkä -beere -glasɩ. ¹⁹ 'Täkēlē kā -gälɩ bätälā kloroa' 'klɩ nɩ, 'täkēlē kā 'fɔa 'peru 'buaa', 'üü 'ü nu 'ünya 'ɩtē 'iin: 'klɩsaa nä 'ü 'dara jasepē, 'sɔɔa nä bā safirētākä, tää nä 'ü 'dara agatē, mlɔɔa nä 'ü 'dara emerodē, ²⁰ -gbööa nä 'ü 'dara sadoniisē, -uundooa nä 'ü 'dara sadonii, -uunsɔɔa nä 'ü 'dara klisolitē, -uuntāa nä 'ü 'dara belilē, -uunmlɔɔa nä 'ü 'dara topasē, -pu nä 'ü 'dara klisopasē, -pu -be 'deea nä 'ü 'dara jaseentē, -pu -be 'sɔɔa nä 'ü 'dara ametisē. ²¹ 'Ia tatia -pu -be 'sɔɔlē nɩ, 'nanaa 'wle 'üü 'ü nu 'inya nu 'iin, tatu 'doo 'wle bö. Bätälāa 'mlɩ 'nyufɔ bā 'tasɩɩa -sika 'nyufɔ, 'u ŋua -gböösa -beere -glasɩ.

(6) 'Pläkänɔɔ nyra 'ɔa Nycsuaanyuku kpaku

²² 'Nyɩ 'ia bätälāa 'mɩ Nycsuaanyuku -a 'jārä, 'be 'Pläkänɔɔ, 'Nɩmre Nycsua, nyra -Bablēēju bā 'äa Nycsuaanyuku. ²³ Nycsuaa 'wɩklɩbuabuaku ŋuala bätälāa 'mɩ, 'üa -gbuu 'nyɩ 'jru 'aie -seplea pöplöku -gba -a bā; 'be -Bablēēju bā 'ɔa 'nape. ²⁴ -Tutu -gälɩ -glügbüa 'fɔ nya 'ɔa 'nape 'klɩkä 'jārāa, 'kä -tutu -gälɩ 'kuu nya 'üa 'wɩklɩbuabuaku † bätälāa 'mɩ ja ††. ²⁵ Bätälāa tatia -nēmā -sru blörö -a blörö, 'be -gbia -ka -nēmā 'lɩ -a 'kala. ²⁶ 'Kä 'plāa 'mlɩ nyüü nya bätälāa 'mɩ -tutu -gälɩ -glügbüa 'bualaku nyra 'blɩa 'lɩträäräku ja. ²⁷ Diili kā 'fɔ plaa' nyüü -fre 'lɩ Nycsuaa 'klɩ -nēmā bätälāa 'mɩ -a pa, nyüülü nöa' bia bubɔɔɔbi, -be ü kaa' -gbagblē nɩ, 'ü -nēmā bätälāa 'mɩ -a pa. Nyüülü kā 'dooa 'nyɩ -jjraa' -Bablēēju 'klāa -pɔɔkua 'mɩ nɩ, 'üa 'doo nēmā 'äa 'mɩ pa.

(7) 'Nɩɩ -nyeeä' 'klä nyra tuulu -nyeeä' 'klä

22 'Pɩɩgälɩ nɩ, 'aanjēlɔ nya srara 'mɩ 'nielɩ -nyeeä' 'klāa 'nɩ, 'i 'jārälkä -beere -glasɩ; Nycsuaa 'kukpata nyra -Bablēēju 'lɩ 'i sɔɔɔ. ² 'Niele -srörö bätälāa 'nyufɔa -tɔɔɔɔɔ. Tuulu -nyeeä' 'klä ††† 'nyüglö 'nielea 'kotɩ

††† Greekēwii nö: sētadēa

††† -GLUL -UUNSɔɔ -BE MLɔɔ (144): Greekēwii 'lɩ 'iibā: «kudeea

§ 'wɩklɩbuabuaku: Greekē kätɩɔɔɔkl -mɩdooa 'mɩ 'i -jjra: «'wɩklɩbuabuaku nyra 'üa 'lɩträäräku.» †† Esaii 60.3-5 ††† TUULU -NYEEÄ' 'KLÄ: Jenēsē 2.9; 3.22; Esekēɩlē 47.12

'sɔɔ mli, 'u tuä 'wu -pu -be 'sɔɔ 'wu -sua 'mli, 'wu 'doo 'wu -seplea 'mli. 'Ua 'napl 'puɔ -tutu -gäla -glügbüa 'fu. ³ Busuku -ka -nämä 'l -a bä -balua -gu. Nyɔsua nyra -Bablëejua 'kukpata nya bätäläa 'mli bää, 'kä nyɔsuaa-jrupafenyüü nya 'ɔɔɔ -pupua. ⁴ 'Ünya 'ɔa 'klu 'jäa, 'kä 'ɔa 'nyri nya 'üa 'kutapra -gäl -jüra. ⁵ -Gbia -ka -nämä 'l -a bä, 'üa -gbuu -ka -nämä 'nape nyra 'jrua 'bataku -gba -a bä, 'be 'Pläkänycɔɔ Nyɔsua nämä 'üün -gäl nuala, 'kä 'ünya 'kama 'plɔɔplua -gu.

-GÄLILBÖRÖWII

22.6-21

⁶ 'Aanjëlɔ † nya -gbala 'm: «'Papawiili bä plegälpiesa, 'inya bä 'cɔɔasa. Wiili nämäa' 'lürä, 'ii 'Pläkänycɔɔ, Nyɔsualɔ 'tierea' mlɔpalanyüüa -sisi nya ja 'ɔa 'aanjël 'ümä 'iin 'ɔa 'jrupafenyüü srara.» ⁷ «-Jää! 'Mɔɔ † jö 'köklesaplul! Abia dɔru 'bla nyɔɔɔ -trääräa' 'l wiili -jüraa' -taa -pɔɔkɔlua 'mli, 'u -gbala nyüü wiili nämäa' 'lürä!» ⁸ 'Mɔɔ Jaan, 'mɔɔ 'nu wiili 'wli 'nyaa 'jä 'iin. 'N 'nua' 'iin 'wli -be 'n 'jäa' 'iin nɔ, 'n 'pie 'na nyufa -tutu 'wu 'aanjëlɔ sraraa' 'mi 'iin, 'ɔa 'kl, 'mä 'ɔɔɔ 'witrara. ⁹ -Maa 'ɔ -gbala 'm: «-Nyɔ nu 'sa! 'Na 'mugbe 'n -beere -mɔ, Nyɔsuaa 'jrupafenyɔɔ 'n bä bɔa, -beere -na -wɔlɔjü nyɔsuaamlɔpalanyüü, -beere nyüülü kä 'fu -trääräa' 'l wiili bää' -taa -pɔɔkɔlua 'mli. Nyɔsua -kä -mä 'witrara!» ¹⁰ 'ɔnya -gbala 'm: «Wiili -jüraa' -taa -pɔɔkɔlua 'mli, i 'paaa' wiili nämäa' 'lüräa -gä nɔ, -nyɔ -sisie 'iml, 'be 'taɔn 'a 'lüräkräku bɔa.» ¹¹ Nyɔɔɔ 'nyla' 'klügä nɔ, ɔnyɔ -gäklɔ 'ɔ 'palɔklü, abia nyɔɔɔ paa' -fre, 'palɔklü 'ɔ pa -fre; 'kä nyɔɔɔ -gäa' 'kl nɔ, 'ɔ 'palɔklü 'ɔ -gäkl, 'kä nyɔɔɔ bää' 'nyünanyɔɔ nɔ, 'ɔ 'palɔklü 'ɔ bä 'nyünanyɔɔ.

† 'A 'aanjël 'dool bää' 1.1 †† Jesu, 'ɔ 'paa wii.

¹² «-Jää! 'Mɔɔ † jö 'köklesaplul! 'N ja 'pɔpɔɔɔɔɔ -be 'n jö, 'sɔɔ -mooloo -fɔa' 'jrupa 'asɔ 'nämä 'ɔɔɔ 'pɔɔɔ.» ¹³ «'Mɔɔ bä Aléfäa nyra Omegaa, -käta nɔ nyra 'täpaa nɔ, 'kälölofa nyra buarafa.» ¹⁴ Abia dɔru 'bla nyüülü -trääräa' 'l nyɔsuaawii 'l †, 'üü nämä tuulu -nyɔɔɔ 'kläa 'bü ji, 'kä 'ünya bätäläa -tia mli -srörö 'kä 'ünya pa. ¹⁵ -Maa -fäl, 'ii -fä, -gëglänyüü, 'palɔ nyüülü 'paa' -sagbili Nyɔsua 'nyɔ 'bataa', nyüüblanyüü, nyüülü traraa' -papadii 'wli, nyüülü -waa' -gbagble -be 'ü kää' 'ɔɔn, 'ümä tuɔ! ¹⁶ «'A 'mɔɔ Jesu, 'mɔɔ blɔ 'na 'aanjël 'ɔ 'pala -taa wiili 'cɔɔɔ 'l. 'Mɔɔ bä Daviidäa tugbluulu -gaala 'l -gba, 'ɔa -glügbo 'klɔ nyɔɔ. 'Mɔɔ bä -suwlaa pöplö -säreeji †.»

¹⁷ -Susu nyra 'Titinlulɔ -nämä: «Ji!»

Nyɔɔɔ 'nöö' 'ɔ 'daa: «Ji!»

Nyɔɔɔ 'mamlatu 'blaaa' 'ɔ ji; nyɔɔɔ 'bataa' 'nɔ -nyɔɔɔ 'klä, 'ia 'mamlaku nɔ, 'ɔ 'mla 'fɔɔɔ ††.

¹⁸ Nyɔɔ o nyɔɔ 'nua' wiili 'mäa' 'lürä -be i -jüraa' -taa -pɔɔkɔlua kua' -plua 'mli nɔ, 'ɔ 'n -gbala: nyɔɔ ma 'papa 'ua 'mli wii -gäl, busudiili -jüraa' -taa -pɔɔkɔlua 'mli nɔ, Nyɔsua nya 'ia nyɔɔɔ ni -gälɔpala. ¹⁹ -Be nyɔɔ ma 'baba bɔa 'ia 'mli 'papawii -mɔdoo nɔ, Nyɔsua nya bɔa 'l 'ia nyɔɔɔ ne 'pe 'kläa tuu †† -gba 'baa, 'kä 'nyɔa bɔa 'ɔa 'pe 'nyünabätälä kä -gä 'pala' -taa -pɔɔkɔlua 'mli 'ba.

²⁰ Nyɔɔɔ 'daaa' -maa 'ia 'fuɔɔ bä 'cɔɔasa -nämä: «-Yɔɔ, 'n jö 'köklesaplul!» 'Asɔ i bä! -Yɔɔ! Ji 'Pläkänycɔɔ Jesu!

²¹ Abia ana 'Pläkänycɔɔ Jesu 'Kriisäa [§] -gbinanaku bä 'ana 'fu -gäl! 'Asɔ i bä st.

‡ Jesu, 'ɔ 'paa wii. †† NYÜÜLÜ -TRÄÄRÄÄ 'L NYɔSUAAWII: Greekë kätɔpɔɔkl -mɔdoo 'ml 'i -jüra: «nyüülü pɔɔɔa' 'üa 'koti» †† Tɔ 2.28; 5.5; Esaii 11.1,10 ††† Esaii 55.1 ††† 'KLÄA TUU: Greekë kätɔpɔɔkl -mɔdoo 'ml 'i -jüra: «'kläa -pɔɔkɔ.» § 'PLÄKÄNYCɔɔ JESU 'KRIISÄ: Greekë kätɔpɔɔkl -mɔdoo 'ml 'i -jüra: 'Pläkänycɔɔ Jesu. †† 'Asɔ i bä: -Taa -wäklüülü 'nyɔ greekë kätɔpɔɔkl -mɔdoo 'ml -a bä.